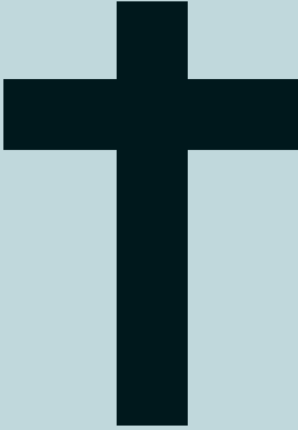

Nzuwulai n Sa'avu na Tsishingini na adiva a
na a dāngulai a Nzuwulai mu Ufaru

New Testament in Tsishingini (Nl:tsw:Tsishingini)

Nzuwulai n Sa'avu na Tsishingini na adiva a na a dangulai a Nzuwulai mu Ufaru

New Testament in Tsishingini (NI:tsw:Tsishingini)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsishingini

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsishingini

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
bb185c63-dc44-572c-ae93-66252c4dfa1e

Contents

Matta	1
Marku	54
Luka	85
Yahaya	135
Ajiya	174
Roma	223
1 Korinti	247
2 Korinti	269
Galatiya	283
Afisu	291
Filibi	300
Kolosi	306
1 Tasalonika	312
2 Tasalonika	317
1 Timoti	320
2 Timoti	327
Titu	332
Filimon	336
Mmaci ma Ibrahim	338
Yakubu	356
1 Bituru	362
2 Bituru	369
1 Yahaya	374
2 Yahaya	380
3 Yahaya	382
Yahuza	384
Wenu	387

Alabari a Sa'ani a Matta

Ucuduwu wa aatagada a nda

Matta, vuma na danai aatagada a nda, vuma ta da atsuma a ajiya e Yesu. Matta za va Isra'ila da, waru u dana ta aatagada'a adama u roco aza a yi, aza a Isra'ila, a na Yesu da Zamawawa na a ri e indanasa matawa ma yi.

Matta reve ta a na Yesu Mogono ma amayun ma da, u to tsugono tsu uvadi suru. Waru u roco ta amayun a da Yesu shiton ta ili i na amasula a Nzuwulai mu Ufaru n dammai adama a Zamawawa na a tawa na woo o'wo Mogono ma Gbain. Matta rito ta a na tsugono tsa yi, tsugono tsu uvadi u nda u da shi. Tsugono tsu uvadi u to koto, amma tsugono tsa Yesu tsu ta lo babu ukotu. Mogono na a ciga a 'yuwan u dana za vu ucira. Yesu roco ta ucira wa yi ana u lyuwai aci o ukwisa, reve waru u 'yon diga a aason. Ili i nda suru obolo na akapi e ili suru a ta pe atsuma a aatagada a nda.

Matta kamba ta aza e Itoni ana'an adama a na u cuduwai cine Yesu shityoin ifobi ya Asula tsara u tawato ama zuzu na ayi. Ana Adamu nusayin Asula, ama o o'wo ta wukasu na ayi. Kucci na ama a yuwusain a Nzuwulai mu Ufaru waa gura tawa addama a nda shi. Matta roco tsu ta cine Yesu o o'woi kucci na cayi ama ure u na aza tawa zuzu na Asula, waru Yesu da mogono ma na maa yuwusan tsugono tsi ili suru atsuma o uvadi u nda.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Nkaya na limatan va Yesu (1:1-2:23)
2. Ikaka ya Yahaya za vu Urumbusu (3:1-12)
3. Urumbusu wa Yesu na malyungwa ma yi (3:13-4:11)
4. Yesu atsuma a Galili (4:12-18:35)
5. Yesu iyawa ta Galili a tyo Urishelima (19:1-20:34)
6. Ajuma o ukosu wa Yesu: atsumalima a yi nu ukwa wa yi (21:1-27:66)
7. Yesu 'yon ta atsuma o ukwa (28:1-20)

Nkaya ma Yesu

(Luk. 3:23-38)

¹ Yesu Kristi† Zamawawa† utu ta o u'wa u Mogono Dawuda diga o ugundo wa Ibrahim.† Apa nda ugeru u tsukaya tsa na wu utai.

² Ibrahim da matsain Ishiyaku.

Ishiyaku† da matsain Yakubu.

Yakubu† da matsain Yahuza na akapi a muwun ma anawu ma yi olobo.

³ Yahuza† da matsain mpishe Farisa na Zera (Tamar da makuci me le).

Farisa da matsain Hesuruna.

Hesuruna da matsain Aram.

⁴ Aram da matsain Aminadabu.

Aminadabu da matsain Nason.

Nason da matsain Salumuna.

⁵ Salumuna da matsain Buwaza.

(Rahapu† da makuci ma Buwaza.)

Buwaza da matsain Obe.

(Rutu* da makuci ma Obe.)

Obe da matsain Yese.

⁶ Yese† da matsain Dawuda Mogono.

Dawuda† da matsain Sulemanu.

* 1:5 Rutu Takpaci da.

(Bashaba da makuci ma Sulemanu, ayi da ka na Dawuda† usai e ekere a Uriya.)

⁷ Sulemanu† da matsain Rihobuwa.

Rihobuwa da matsain Abija.

Abija da matsain Asa.

⁸ Asa da matsain Jehoshafa.

Jehoshafa da matsain Jehora.

Jehora da matsain Azariya.

⁹ Azariya da matsain Jotam.

Jotam da matsain Ahazu.

Ahazu da matsain Hezekiya.

¹⁰ Hezekiya da matsain Manasa.

Manasa da matsain Amon.

Amon da matsain Josaya.

¹¹ Josaya da matsain Jekoniya na muwun ma anawu ma yi olobo.

(A mantsa ma dada a purai ama a tyo e ida ya Babilaf tsugbashi.)

¹² Ana a purai nle a tyo Babila, avu Jekoniya matsan Shayatiya.

Shayatiya da matsain Zerubabe.

¹³ Zerubabe da matsain Abihudu.

Abihudu da matsain Eliyaki.

Avu Eliyaki matsan Azoro.

¹⁴ Azoro da matsain Saduku.

Saduku da matsain Akimu.

Akimu da matsain Aliyadu.

¹⁵ Aliyadu da matsain Eliza.

Avu Eliza matsan Mata.

Reve Mata matsan Yakubu.

¹⁶ Yakubu da matsain Isuhu.

Isuhu da vali va Meri,

Merif da mma va Yesu za na e deyi Kristi Zamawawa.

¹⁷ Ala o ugeru wa zuva e reme ta tsukaya kupa na aza a nashi diga ya Ibrahim a tyo ya Dawuda, na tsukaya kupa na aza a nashi diga a mantsa ma Dawuda a tyo mantsa ma na a purai nle a tyo Babila, waru na tsukaya kupa na aza a nashi diga a mantsa ma na a purai nle a tyo Babila a tyo mantsa ma Zamawawa.

Limatan va Yesu Kristi

¹⁸ Apa nda ununa a matsain Kristi Zamawawa. Mma va yi egege a vuma ro da na a tsu de Isuhu. Babu u reve vali, avu u tsura aatsuma o ure wa Ruhu va Akiza.† ¹⁹ Isuhu gba vuma va abula da za na shi a yuwusan ili i na i ri mejege; agba u ciga u ca Meri wono a alanga e eteshe shi, dada u fofoi wu kasa na ayi usokowu.

²⁰ Ayi atsuma a majiyan mo ndolo, avu malingata ma Asulazuva ma tawa ya'a yi atsuma a alavu, reve u damma, "Isuhu, mawun ma tsukaya ma Dawuda, she vu uwwa wovon na vaa zuwa Meri wan, adama a na Ruhu va Akiza da zuwa niyi u yuwain aatsuma a mawu'un. ²¹ U ta matsan ulobo, avu vu ca yi aala Yesu,†† adama a na u ta wawa ama a yi o unusu u le."

²² Ne da nzuwulai ma Asulazuva n shi wain, ununa Ishaya vumavasulaf dammai de nu ujimu, ²³ a na,

† **1:6** Dawuda yuwan ta tsipere na Bashaba ayi o oluso Uriya, reve u yuwan ifofoi i na vali va yi Uriya aa kuwa. Aalabari a nda a ta pe atsuma 2 Sam. 11:1-27. †† **1:21** Aala "Yesu" ta nu urevu "Asulazuva za vi iwawi."

“Usheli u na koto u revei vali shi u ta yuwan aatsuma, u ta matsan ulobo, reve a ca yi aala Imanuwe.” Urevu wa yi ayi da, “Asula obolo na atsua.”

12 Ana Isuhu jiwain, reve u yuwan ili i na malingata ma Asulazuva ma damma niyi u yuwan. Avu u tara Meri a tyo o u'wa wo o'wo ka va yi, 25 agba e revelei shi hali u matsan ulobo'o. Reve Isuhu ca yi aala Yesu.

2

Aza o urevu a tawai e ene Yesu

1 A matsan ta Yesu a lyuci va Batalami e ida ya Yahuda, a mantsa ma na Hiridu* danai mogono. A mantsa mo ndolo, reve ama o ro aza a na a ri nu urevu wi italyo'o o uta asana reve a tawa Urishelima.† 2 Avu e ece, “Te da mawun ma na a matsai'in, za na ri mogono ma aza a Isra'ila?† Tse ene ta talyo'o asana za na rocoi limatan va yi da da tsu tawai adama tsu yuwaan yi aganda.”

3 Ana Hiridu Mogono ma uwwai ne, reve ugbozu wa yi u 'yon, ne da waru akapi a ama atsuma a Urishelima. 4 Reve u boloto nan ganu a gbagbain na munlu n Wila† suru, avu we ece le. “Te da aa matsan Kristi Zamawawa?”

5 Reve a usu, “A lyuci va Batalami atsuma a Yahuda. Mika vumavasula dana ta adama a nda a Adanshi a Asula:†

6 Avu gba Batalami, vi ida ya Yahuda, ili i ro i da shi atsuma e ilyuci ya Yahuda. Mogono ma to uta ya'a wu.

Za na oo o'wo ana za va aguba va aza a Isra'ila, ama a va.” †

7 Avu Hiridu de omocin a na a tawai diga asana'a usokowu, reve a damma yi mantsa ma na talyo'o'o vu utai. 8 Reve u damma le, “Walai i 'yawa Batalami i bunga mawu'un ulobonu. Na ye ene yi, avu i tawa i damma mu adama amu fo n 'yawa n yuwaan yi aganda!”

9 Ana aza o urevu'u a uwwai ili i na mogono ma dammai, reve a kara. Avu talyo'o na e enei a asana'a u wala elime e le, she na u rawai ubata'a, avu wi isawan ubata u na mawu'un u ri. 10 Ana e enei talyo'o'o, reve a yuwan mazanga lon! 11 Ana ama'a a uwai o u'wa'a, avu e ene mawu'un na Meri† mma va yi, avu a kingyo a kadato a yuwaan mawu'un aganda. Reve o uta nu une'e u le u zinariya, ne erepu e re a maguru na ri ni ikebe na a tsu de furenkisent† na mur† 12 Avu Asula o rono atsuvu aza o urevu'u atsuma a alavu, she a kamba ya Hiridu wan, da da a kambai e ida i le nu ure u ro.

Iladi a tyo Masar

13 Ana a karai, reve malingata ma Asula† ma tawa ya Isuhu atsuma a alavu, avu u damma, “Yon! Jika vu tara mawu'un na mma va yi a tyo Masar! Vi isawan de she urana u na n damma nuwu vu kamba, adama a na Hiridu ri a zama mawu'un tsara vu una yi.” 14 Reve u 'yon, u tara mawu'un na mma va yi, avu u reme ure na ayin a tyo Masar. 15 Reve a danu de she na Hiridu kuwai. A yuwan ta ne adama o shiton ili i na Asulazuva a dammai o una wa Hosiya vumavasula: “N de ta mawun ma va mo uta Masar.” †

Hiridu zuwa ta o una muwun mo olobo

16 A mantsa'a ana Hiridu enei aza o urevu'u a kandaruwa yi tu ucina, reve u yuwan upan lon. Da da u zuwai o una muwun mo olobo suru n na n ri na

† 1:23 Isha. 7:14. * 2:1 Ayi Mogono Hiridu ayi da Hiridu Mogono ma gbain. Mawun ma yi Hiridu Antiba da danai Mogono a mantsa ma na Yesu kuwai. † 2:6 Mik. 5:2. † 2:15 Hos. 1:1.

a'wan e re a cipa atsuma a Batalami ni ilyuci i ro i na i ri lo ukandaruwu. U reve ta mantsa ma na a matsain mawu'un adama e ili i na aza o urevu'u a dammai. ¹⁷ Reve ili i na Asula a dammai o una wa Irimiyat vumavasula wo o'wo amayun:

¹⁸ “Reve a uwwa udyo atsuma a Rama, vuma ro a yisaali a adama a atsumolangu. Rahila† da ri a yisaali adama a muwun ma yi, reve u 'yuwan adanshi a na aa casu yi, adama a na muwun ma yi n kuwai suru.” ◊

Ukambu u le Nazara

¹⁹ Ana Hiridu kuwai, reve malingata ma Asula ma tawa ya Isuhu e ida ya Masar atsuma a alavu. ²⁰ Avu u damma yi, “Yon, vu tara mawu'un na mma va yi vu kambā e ida ya Isra'ila,† adama a na aza a ri e izami i na oo una mawu'un a kuwa ta.”

²¹ Reve Isuhu 'yon, avu u tara mawu'un na mma va yi, reve a kambā e ida ya Isra'ila. ²² Amma ana u tawa u revei mogono ma sa'avu Akilayu† mawun ma Hiridu ma da, reve wu uwwa wovon. Dada atsuma a alavu o ro, Asula a damma niyi u tyo e ida ya Galili. ²³ Reve a kara a 'yawa a danu a lyuci na a tsu de Nazara. Adama o ndolo a da ili i na Asula a dammai o una wa amasula wo o'woi amayun, a na: “E te de yi za va Nazara.”

3

Yahaya za vu Urumbusu fofoi ure (Mak. 1:1-8; Luk. 3:1-18; Yah. 1:19-28)

¹ Ana a yuwain a'wan o ro, reve Yahaya† za vu Urumbusu teme alajiya atsuma o una upasu wa Yahuda, ² adansa, “Vadalai i lyawa unusu† u du i kambā ubata wa Asula, adama a na tsugono tsa zuva† tsa yuwan ta zuzu.”

³ Ishaya† vumavasula yuwan ta de adanshi a Yahaya ana u dammai: “Nanza te dewu atsuma o una,

‘Fofoyi Zagbain ure,
i yuwan ure u na waa kuru meje!’ ” ◊

⁴ Yahaya shi ta wotowu ni itana i na a davai ne eleme a arakumi. Reve wu nla gbakala vu ukwan. Aparari ni ishiki i da i danai ilyalya ya yi. ⁵ Ama na abunda diga Urishelima na Yahuda na bata na ri lo zuzu nu Udolu wa Urdu a tawa ta adama a uwwa Yahaya. ⁶ Ana a dammai nusu le a alanga e eteshe, avu u rumbu† le o udolu'u.

⁷ Afarishit na aza a Sadukiya na abunda a tawa ta ubata u na Yahaya shi a rumbusu ama tsara u rumbu le. Ana Yahaya ene nle, reve u damma, “Suru ndu apili a da! Zane da damma ndu i suma atsumalima a na Asula a ri lo a tawaa? ⁸ I yuwan ili i na yoo roco i lyawa ta nusu du. ⁹ She i jiyān yoo sowo atsumalima shi, adama a na yaa dansa Ibrahim akaya a du a da. N ta dansaa du Asula a ta gura tara atali a nda, reve u vazatowo Ibrahim muwun n tsukaya! ¹⁰ Ko gogo tsunda, aabau a ta lo ufobu adama wu kodo danga a aralu e le. Udanga u na u matsain muwun n sa'ani shi, suru o to kodo yi reve a vari yi akina.

¹¹ “N ta rumbusu du na mini adama u roco i vadala† ta, amma za na ri lo a tawa acapa a va u ta rumbu du na Ruhu va Akiza na akina. U la'a mu ta tsugbain lon, agba n rawa n guzaa yi atan shi. ¹² U tu ufobu na aadanga a

◊ 2:18 Irm. 31:15. † 2:22 Hiridu Akilayu mogono ma wuya ma da ma danai dada o utaa niyi o tsugono. Reve Hiridu Antiba maci va yi vo o'wo mogono. ◊ 3:3 Isha. 40:3.

faba na aakpatalutsu o uyeluwu adama u zangaɗa ishina. U ta kakasa ishina no owopo. Reve u tsun ishina i sa'ani o mopon ma yi, owopo gba shi aƙu u kulata le na akina a na a ri n kima shi.”

Yahaya rumbuyi Yesu

¹³ A mantsa mo ndolo ma da Yesu utai Galili, reve u 'yawa o Ufolu wa Urdu adama Yahaya rumbu yi. ¹⁴ Agba aƙu Yahaya shi ciga u 'yuwan a yuwan yi, aƙu u damma, “Aƙu da za na aa rumbu mu. Cine tsa da vaa tawa ya'a va?”

¹⁵ Reve Yesu usu, “Ne da u lobonoi wo o'wo gogo, adama tsu yuwan ili i na Asula a cigai tsu yuwan.” Daɗa Yahaya usuyi u rumbu yi.

¹⁶ Daɗa u rumbuyiƙ Yesu. Yesu o utushi a mini'i, daɗa zuva kpatu'wai, aƙu we ene Ruhu va Asula e telee yi ana muɗa. ¹⁷ Daɗa uɗyo diga zuva wa damma, “Ayi nda Mawun ma va ma da, za na n cigai, waru n ta yuwusan mazanga na aƙi lon.”

4

Yesu na Mekerencesu

(Mak. 1:12-13; Luk. 4:1-13)

¹ Reve Ruhu wa Akizaƙ tara Yesu a tyo atsuma o una, adama Mekerencesuƙ ma lyungwa yi. ² Agba Yesu lyuwa ili shi, hali rana na ayin amunga. Adama o ndolo, wu uwwa ta ambulu lon. ³ Reve Mekerencesu ma tawa aƙu u damma yi, “Na aƙu Mawun ma Asula ma da, kambato atali a nda o o'wo opopofu.”

⁴ Aƙu u usu, “A dana ta a Adanshi a Asula,ƙ ‘Na alya e ilyalya i da goon vuma aa dana wuma shi, amma she ni ili i na Asula a dammai biti.’ ” ◊

⁵ Reve Mekerencesu ma tara yi a tyo Urishelima lyuci va akiza, reve u zuwa yi de e ncilecile ma Aa'isamapada.ƙ ⁶ Aƙu u damma yi, “Na aƙu Mawun ma Asula ma da, teteruwe e ida, adama a na a dana ta atsuma a Adanshi a Asula: ‘Asula a ta zuwa nlingata ma yi n tiga wu, e te keɗe wu ne ekere e le, adama vu taɗatsa a aatali vu uwwa usan wan.’ ” ◊

⁷ Reve Yesu usu, “Amma Adanshi a Asula fo a damma ta, ‘She vu lyungwa Zagbain Asula a wu wan.’ ” ◊

⁸ Reve Mekerencesu ma tara Yesu a tyo zuva masasan mo uga'an, aƙu u roco yi tsugono tsu uvadi suru na tsugbain tse ele. ⁹ Reve u damma, “Na vaa kaɗato vu yuwaan mu aganda, n ta ca wu ili i nda suru.”

¹⁰ Aƙu Yesu usu, “Buwaa mu ure Male!ƙ Adanshi a Asula a damma ta, ‘Vu yuwaan Zagbain Asula a wu aganda, ayi a nde'en da vaa yuwaan tsugbashi!’ ” ◊

¹¹ Daɗa Mekerencesu ma lyawai Yesu, aƙu nlingata ma Asula n tawa n kamba yi.

Yesu temei ulinga wa yi

(Mak. 1:14-15; Luk. 4:14-15)

¹² Ana Yesu uwwai a zuwa ta Yahaya o u'wa wa ali, aƙu u kamba e ida ya Galili. ¹³ U fara ta 'yawa a lyuci va Nazara, aƙu u 'yon u kara a tyo Kafarnahum na nden, a mɓanga m Mala ma Galili, upasu wi ida ya Zebelun na Nafutali. ¹⁴ Ne da nzuwulai ma Asula n shiwain ununa Ishaya vumavasula dammai:

¹⁵ “Atsuma e ida ya Zebelun na Nafutali, o ure a tyo a mala, upasalai wu Ufolu wa Urdu,

atsuma a Galili ubata u na Atakpaci† na abunda a ri nden.

¹⁶ Ama a nda a na a ri nden atsuma e irumbu

e te ene ekan a gbain.

A ta nden ubata u na u ri ukpatowu na lulu vu ukwa,

amma ekan e te ikana le.” ^o

¹⁷ Diga lo da Yesu teme alajiya adansa, “Vadalai a nusu du i kamba ubata wa Asula, adama a na tsugono tsa zuva tsa yuwan ta zuzu.”

Yesu dangulai ama a nashi aza e mereme ma mugula

(Mak. 1:16-20; Luk. 5:1-11)

¹⁸ Urana u ro, Yesu a mmalu a nge'en m Mala ma Galili, avu we ene ama e re muwun ma anawu. Za ta aala a yi a da Simo za na waru e revei na aala Bituru, za ve ire gba ayi da Andarawu. Aza e mereme ma mugula n da, a shi ta a varishi igolo i le a mala. ¹⁹ Avu u damma le, “Tawai i kuru mu! N to roco du ununa yaa tawaa na ama o una u mugula.” ²⁰ Lo da a 'yoshin a lyawai igolo i le, reve a kuru yi.

²¹ Ana u lyuwai elime, reve u cina ama e re muwun ma anawu waru, Yakubu na Yahaya, olobo a Zabadi. A shi ta a wantsun u le obolo na dada le, o fobuso igolo i le. Avu u damma le a kuru yi. ²² Dada a lyawushi wantsun u le na aabara e le, reve a kuru yi.

Yesu yuwan ta uritosu

²³ Yesu 'yawaw ta ubata suru atsuma a Galili. U ritosu ta atsuma a a'isa. Waru u yuwusan ta alajiya a Alabari a Sa'ani† o tsugono tsa zuva. Avu waru u kambatosu aza o ubanakun na aza a mballa gbaga. ²⁴ Avu alabari a yi o uta a alanga atsuma e ida ya Galili, adama o ndolo a da aza o ubanakun, hali na aza a na a ri e ida ya Suriya, a tawusai adama a kambato le gbaga a banakun icu'un icu'un na mballa n lipu. Ozo o ro e le a shi ta no otoni a lima na abunda, ozo o ro gba shi a shi ta atsumalima na tsuda'un, ozo o ro waru gba akutsuma a da a shi. Avu gba Yesu kambato le gbaga suru. ²⁵ Avu obolo a ama'a na abunda a kuru yi ubata u na u 'yawaw suru: ama diga Galili, na Dikafoli, * na Urishelima, na Yahuda suru, na diga asana o Udolu wa Urdu.

5

Yesu yuwain uritosu a masasan

¹ Ana Yesu enei obolo'o, reve u kumba a aagadi a masasan avu u danu. Avu aza a na oo tono yi a rawa zuzu, ² dada u uwai o ritosu le.

Aba'un a amayun

(Luk. 6:20-23)

³ “Aza a aba'un a da aza a na e revei aa gura yuwan ili i ro na acieyele shi, dada e isawain ubata wa Asula goon.

Tsugono tsa zuva za le da!

⁴ Aza a aba'un a da aza a na a ri a atsumolangu, adama a na Asula a ta tanato okolo e le.

⁵ Aza a aba'un a da aza a na a tarai acieyele ili i ro shi, adama a na uvadi u to o'wo za le.

⁶ Aza a aba'un a da aza a na a ri na akuli na ambululu adama e ili i na Asula a cigai o una wi ili ya alya ni ili yo oso,

adama a na Asula a ta cuwaton le.

⁷ Aza a aba'un a da aza a na oo rocosu ozo o ro isa'ani, adama a na Asula o to roco le isa'ani fo.

^o 4:16 Isha. 9:1-2. * 4:25 Dikafoli urevu wa yi, ayi da Mulyuci Kupa.

⁸ Aza a aba'un a da aza a na okolo e le a ri cece, adama a na a ta danu obolo na Asula.

⁹ Aza a aba'un a da aza a na aa yuwusan ulinga adama a nden n sa'ani, adama a na Asula a ta de le muwun ma yi.

¹⁰ Aza a aba'un a da aza a na o sowoi atsumalima a malyungwa, adama a na aa yuwusan ili i na Asula a cigai, adama a na tsugono tsa zuva za le da.

¹¹ “Asula a ta zuwaa du aba'un a mantsa ma na ama e isula ndu. Asula a ta zuwaa du aba'un nna ama a lyungwa du. Asula a ta zuwaa du aba'un nna ama a yuwaan du cu'un ve epen suru adama a va. ¹² Ama a ta lyungwa du cine a lyungwai amasula a na a yuwain wuma de nu ujimu. I yuwan mazanga, reve waru asuvu a du o yo'ono, adama a na i ta ni iliyinkapa ya abunda a pura du de zuva.”

Akpaɗi ne ekan

(Mak. 9:50; Luk. 14:34-35)

¹³ Avu Yesu lyuwa elime na adanshi, “Adu da akpaɗi o uvaɗi. Agba ulobonu u ne u da akpaɗi a ri nna a buwa peme shi? I ta gura zuwa le u yo'oniso? O to oco le reve a dasa le na ana, cine vu revei ili ye pere.

¹⁴ “Adu da aza a na aa casu uvaɗi ekan. Yaa gura pa'aton lyuci na ri usuwu a masan shi. ¹⁵ Waru a tsu kaɓato fitila reve a kpaɗo yi na aasa'atsu shi. E eelele a da a tsu zuwa yi adama ekan e ikana, tsara ama a na a ri pe o u'wa'a suru e ene ure. ¹⁶ Ne da fo, yo o'wo ekan e ekere a ama o ro. I yuwan ili i sa'ani i na ee ene adama a cibala Dada du na ri zuva.”

Uritosu wa Yesu adama a Wila

¹⁷ Reve Yesu lyuwa elime u damma, “She i jiyana n tawa ta adama n lungusa Wila Musa ko ili i na amasula o ritoi wan. N tawa adama n lungusa le shi, amma adama n shiton uritosu u le. ¹⁸ Amayun a da maa dansaa du, ko ili i ta yaa pusan atsuma a Wila'a shi, she ni ida na zuva o koto. Ko dani aa puwan shi waru ko madaɓi me idani maa puwan shi, she ni ili biti i shiwan. ¹⁹ Ni i 'yuwan ko Wila u ke'en u na u la'ai ukalamu wi ili i na aa yuwan, avu waru i roco ozo o ro a yuwan ne, adu da yoo o'wo nkosoto atsuma o tsugono tsa zuva. Amma ni i kuru avu waru i roco ozo o ro ili i na u dammai, i ta tsura ubata u sa'ani atsuma o tsugono'o.

²⁰ “Munlu n Wila na Afarishi a ta yuwusan atyo a na aa yuwan adama a kuru Wila wa Asula mejege. I ciga i 'yuwan i la'a le atsuma e itoni ya Asula. Ni i yuwan ne shi, n ta dansaa du amayun, yaa uwa o tsugono tsa zuva shi.”

Uritosu wa Yesu adama o upan

(Luk. 12:58-59)

²¹ Reve Yesu lyuwa elime na adanshi u damma, “Yu uwwa ta a na Wila wa Musa u dammai, ‘She vu uuna vuma nu ucigu wa wu wan.’ Waru, ‘Za na unai suru a ciga a 'yuwan e ge'eto yi.’ ²² Gogo gba n ta dansaa du: na vu yuwan upan na za va wu, a ta ge'eto wu. Na vu de za va wu, ‘Aatamu,’ a ta tara wu a tyo ubata wa Azagbain a Mbara.† Na vu de za va wu, ‘Avu aatamu za na ri na abula shi,’ vu ta zuzu na vaa uwa a akina a na a ri n kima shi.

²³ “Adama o ndolo, na vu ri mishin ubata u masa'a† a Aa'isamapada a casu une'e ubata wa Asula, reve vu cuwushin vuma ro damma ta vu nusaan yi ta, ²⁴ vu lyawa de ili i na vu tawayi ubata u masa'a'a. Avu vu 'yawwa i salalai na vuma'a, reve kambu vu ca une'e wa wu.

²⁵ “Na vuma ri na adanshi na avu, avu u ciga u tara wu a tyo ubata o uge'etosu, i lapula adanshi atsuma a mantsa, kafu i rawa o ukubu wu

uge'etosu. Na vu yuwan ne shi, na vu rawa de, a ta tara wu a tyo ubata wu za vu uge'etosu. Reve u zuwa wu e ekere a mumadanga, aza a na a zuwa wu o u'wa wa ali. ²⁶ N ta dansaa wu amayun, voo uta pe shi, she na vu tsupa ili i na oo tono wu."

Uritosu adama e tsipere

²⁷ Reve Yesu lyuwa elime, "Yu uwwa ta a na Wila wa Musa u dammai, 'She vu yuwan tsipere wan.' ²⁸ Amu gba n ta dansaa du, na vu kalyuwa ka, reve asuvu a wu a 'yawa ya'a yi, vu yuwan ta de tsipere na ayi o okolo a wu. ²⁹ Na lyusu vu usa'ani va wu waa zuwusa wu vu yuwan unusu, vu fodo yi vu vari yi. U ta la'aa wu vu lamba upasu u ta u lipu va wu, a na lipu va wu suru aa uwa a akina. ³⁰ Nu ukere usa'ani wa wu waa zuwusa wu vu nusan, vu kodo yi vu vari! U ta la'aa wu vu lamba upasu u ta u lipu va wu a na lipu va wu suru aa uwa a akina."

Uritosu adama a wukasu u lolo

(Mat. 19:9; Mak. 10:11-12; Luk. 16:18)

³¹ Reve u lyuwa elime u damma, "Yu uwwa ta a na Wila wa Musa u dammai, 'Vuma ta gura kakasa na ka va yi nu u ca yi aatagada a wukasu u lolo.' ³² Amu gba n ta dansaa du, she vuma kakasa na ka va yi wan, she nu u yuwan tsipere na vali ro. Na vu kasa na ayi u ta zuwa yi wo o'wo aashakala, ununa za na tara niyi suru ri nu unusu u tsipere adama a na u zuwa niyi."

Uritosu adama a akucunu

³³ Reve waru Yesu lyuwa elime na adanshi u damma, "Yu uwwa ta a na Wila wa Musa u dammai, 'She vu kufa akucunu a wu wan. Ciga 'lyuwan vu shiton akucunu a na vu yuwayin Asulazuva.' ³⁴ Amu gba n ta dansaa du, i kucina ko ni ili i ro wan, a mantsa ma na yaa yuwusan akucunu! Zuva ubata u na Asula a ri na nden da, adama o ndolo she i yuwan akucunu na zuva wan. ³⁵ Ida u dasata wa Asula u da, adama o ndolo she i kucina ni ida wan. Urishelima lyuci Mogono ma Gbain ma da, adama o ndolo she i kucina na ayi wan. ³⁶ She i kucina na aci a du wan. Yaa gura zuwa anji a ta a du wo o'wo u'uri ko ulima shi. ³⁷ A mantsa ma na vaa yuwusan akucunu, vu damma 'Ee' ko 'O'o.' Na vu damma ili i na i la'ai 'Ee' ko 'O'o,' wu uta ta ubata wu za wuya."

A yuwan gafura

(Luk. 6:29-30)

³⁸ Avu Yesu lyuwa elime na adanshi, reve u damma, "Yu uwwa ta a na Wila wa Musa u dammai, 'Nna za amaton nanza a lyusu ko a aanga, nu u ciga u 'yuwan u tsupa vuma'a lyusu ko aanga o ro na za va yi.' ³⁹ Gogo gba n ta dansaa du: na za ro nusaan wu, she vu tsupa wan. Nna za ro basa wu o ugbaguzu wu ukere usa'ani vu lyawa yi u koso basa wu o ugbaguzu wu ukere wu ugula. ⁴⁰ Na wo o'wo za ro damma vu nusaan yi ta, reve u damma za vu uge'etosu u zuwa wu vu ca yi utugu wa wu, vu ca yi aapalutsa u re wo fo. ⁴¹ Na soja zuwa wu vu tanu itana ya yi mili ta, tanu le a tyo imili i re. ⁴² Na vuma ro pati wu ili i ro, vu ca yi. Na vuma ro ece wu okopu, vu ca yi."

Icigi yi n'yuwatan

(Luk. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Avu Yesu lyuwa elime reve u damma, "Yu uwwa ta a dammai, 'Vu ciga moron ma nden ma wu, reve vu 'yuwan n'yuwatan ma wu.' ⁴⁴ Amu gba n ta dansaa du, i ciga n'yuwatan n du, reve i yuwaan aza a na oo bongishi du avasa. ⁴⁵ Ni i yuwan ne, i to o'wo muwun ma amayun ma Dada du na ri zuva."

U tsu zuwa ta urana wu uta ubata wa ama a abula nu ubata wa ama a vama. Waru u tsu yuwan ta iro'i ubata wa aza a na aa yuwusan ili i na i ri mejege nu ubata wa aza a na aa yuwusan ili i babu ulobonu. ⁴⁶ Cine Asula aa zuwaa du aba'un, ni i ciga aza a na a ciga ndu goon? Ko munlu mu utafa fo a ta yuwusan ne! ⁴⁷ Waru nni i lobonoto aciyadu e ekere a n'utsa n du goon, i la'a akapi a ama shi. Ko aza a na e revei Asula shi, o tsu lobonoto ta aciyele e ekere a n'utsa n le. ⁴⁸ Adama o ndolo, yo o'wo aza a abula, ununa Dada du za na ri zuva ri na abula.”

6

Uritosu adama o ucasu

¹ Avu Yesu lyuwa elime o ritosu aza a na oo tono yi avu u damma, “I yuwan ugbozu! A mantsa ma na yaa yuwusan ili i sa'ani, she i yuwan adama ama e ene a cuwa du wan. Ni i yuwan ne, yaa tsura iliyinkapa ubata wa Dada du za na ri zuva shi.

² “A mantsa ma na yaa casu alambi, she i ca le ununa aza e ikpa'a a tsu yuwan wan. A tsi ivula ta avana atsuma a a'isa ne e re adama ama e ene le a cuwa le. Amayun a da maa dansaa du, aza e ikpa'a o ndolo a ushi ta de iliyinkapa i le. ³ Adama o ndolo a mantsa ma na yaa yuwusaan alambi une'e, i yuwan yi usokowu ununa ukere ugula wa wu wee reve ili i na ukere usa'ani wa wu waa yuwusan shi. ⁴ I ca une'e u du usokowu, ne da Dada du na reve ili i na i ri usokowu suru, waa ca du iliyinkapa.”

Uritosu adama a avasa (Luk. 11:2-4)

⁵ Reve Yesu lyuwa elime na adanshi u damma, “A mantsa ma na i ri a avasa, she yo o'wo ana aza e ikpa'a wan! A tsu la'a ta ciga e isawan a a'isa na a nge'en mu re a yuwusan avasa adama ama e ene le. Amayun a da maa dansaa du, a ushi ta de iliyinkapa i le suru suru. ⁶ A mantsa ma na yaa yuwan avasa, i uwa a aasula reve i baru unantsu. Reve i yuwan avasa a tyo ya Dada du na ri ubata o usokowu'u. Ne da Dada du za na tse ene ili i na yaa yuwusan usokowu, waa ca du iliyinkapa i du. ⁷ Waru a mantsa ma na i ri avasa, she yoo o'wo ana aza a na e revei Asula shi wan. Adama a na a tsu kambuwusa ta ili i na i ri na aci shi. A ta zuwusa Asula a ta uwwa le adama a abunda a adanshi e le. ⁸ She yo o'wo ana ele wan. Adama a na Dada du reve ta de ili i na i cigai kafu i pati yi.

⁹ “Adama o ndolo, na yaa yuwan avasa, i vasa tsunda:

‘Dada tsu na ri zuva,†
kamba tsu tsu ca aala a wu tsugbain.

¹⁰ Tsugono tsu wu tsu tawa,
adama vuma biti o uvadi u yuwan tsutoni na avu,
Ununa aa yuwusan tsutoni na avu zuva.

¹¹ O urana wa ana'an vu ca tsu ilyalya i malya.

¹² Vu yuwaan tsu gafura vu nusu u tsu,
adama a na atsu tsaa yuwusaan aza a na aa yuwusan tsu unusu gafura.

¹³ She vu lyawa tsu tsu uwa a malyungwa wan,
agba vu wawa tsu e ekere a za wuya.*

¹⁴ “Amayun nni i yuwaan ozo o ro gafura vu nusu le, Dada du na ri zuva u ta yuwaan du fo gafura vu nusu du. ¹⁵ Amma ni i yuwaan ozo o ro gafura shi, Dada du na ri zuva waa yuwaan du gafura vu unusu u du shi.”

* **6:13** Akuci a atagada a dashi ta, “Tsugono na tsugbain nu ucira za va wu da babu ukotu suru suru, ami.”

Uritosu adama a akuli

¹⁶ Reve Yesu lyuwa elime na adanshi u damma, “A mantsa ma na yaa yuwusan akuli, she i lukutā urewesu u ɗu ununa azā e ikpa'a a yuwusan wan. A tsu vadala tā o o'wo ili i ro ko'o adama ama e reve a na a ri a akuli. Amayun n ta dansaa ɗu, azā e ikpa'a o ndolo a tsurā tā de iliyinkapa i le suru suru. ¹⁷ Amma a mantsa ma na i ri a akuli, i sa'a urewesu u ɗu āvu yi sara ānji a ɗu. ¹⁸ Ne da za ee reve a na i ri a akuli shi, she de Dada ɗu, za na ri ubātā o usokowu suru. Waru a na u revei ili yu usokowu suru, u ta ca ɗu iliyinkapa.”

Utsuru zuva (Luk. 12:33-34)

¹⁹ Yesu lyuwa tā elime adansa, “She i bolotowo aciyāɗu uzuwa pa o uvadi wan! Ikupu na matsafi mā tā lungusā le, waru evu a ta gura ɓoso a uwa pe e iyā le. ²⁰ Amma, i yuwan izuwa i ɗu zuva, ubātā u na ikupu na matsafi māa lungusā le shi, waru evu aa gura ɓoso a uwa pe e iyā le shi. ²¹ Okolo a ɗu a tā ɗanā ubātā u na uzuwa u ɗu u ri kuci.

Ekan a lipu

²² “Esu ele da o o'woi ana fitila lipu. Ne esu a wu a ri ulobonu, lipu va wu suru u to o'wo ne ekan māɓulā. ²³ Amma ne esu a wu a ri ulobonu shi, lipu va wu māɓulā u tā ɗanā ātsumā e irumbu. Ne ekan a na a ri pe yā'a wu wo o'wo irumbu, to, amayun vu tā ātsumā e irumbu i gbain.

Asulā nu utsuru u vuma (Luk. 16:13)

²⁴ “Ko za lo aa gura yuwaan azagbain e re tsugbashi shi. Vu ta 'yuwan za ta, reve vu ciga za ta. Ko vu kuru za ta, reve vu 'yuwan a kuru za ta. Vaa gura yuwaan Asulā nu utsuru āgandā shi.”

She vu dama wan (Luk. 12:22-31)

²⁵ Reve Yesu lyuwa elime na adanshi, “N ta dansaa ɗu, she i dama adama e iliyalya ni ili yo oso i na i cigai adama yo o'wo wuma wan. She i dama adama e itana yu u'otosu i lipu i ɗu wan. Wuma u la'a tā iliyalya, waru lipu la'a tā itana i lipu. ²⁶ Kalyuwāi nnunu! A tsu cu'wan shi, agba aa gasa shi. A tsu zuwa iliyalya o mpon shi. Agba suru na ne Dada ɗu na ri zuva u tā kalyuwusā le. Agba i reve tā na i la'ai nnunu pepere. ²⁷ Yaa gura ɗashi ko mini† mā tā a wuma u ɗu shi ni i dama adama a yi.

²⁸ “Adama a nye vu damai adama e itana yu u'otosu? Kalyuwāi ununa yipālu yu una i tsu kungwa. A tsu yuwan ulinga adama a yuwan itana i le shi. ²⁹ Amma n ta dansaa ɗu, ko Sulemanu† nu utsuru wā yi suru, wo oto itana i sa'ani reve u lobono vadamma za tā le shi. ³⁰ Asulā o to foɓuso anlya o ogozo, aza a na a ri wuma ana'an, nfa'an gba shi a kulato. U lobono tā i gura reve Asulā a ta ca ɗu itana yu u'otosu. She i ɗanā nu ucawu wo okolo wa'a wan! ³¹ She i dama wan hali i damma, ‘Nye tsaa lyuwa?’ ko ‘Nye tsoo sowo?’ ko ‘Nye tsoo oto?’ ³² Ama a na e revei Asulā da shi goon a tsu dama adama e ili i ndolo. Dada ɗu na ri zuva reve tā na i cigai ili i ndolo suru. ³³ Ili i na yaa la'a ciga āyi da tsugono tsā Asulā, reve waru i yuwan ili i na Asulā a cigai. Reve a ca ɗu akapi e ili i na i cigai suru. ³⁴ Adama o ndolo, she i dama adama a nfa'an wan, adama a na nfa'an ta dama adama a aciyāyi. Adama o ndolo she i ɗashi addama a aci a addama na urana suru wāa tāwāa wan.”

† 6:27 Pa nda mini u ta yuwusan adanshi a mantsa wa'a āyi da Agana a tsu de “minti” vā agogo.

7

She i ge'eto wan

(Luk. 6:37-38, 41-42)

¹Avu Yesu lyuwa elime o ritosu aza a na oo tonon yi, reve u damma, “She i ge'eto za ro wan, adama Asulā e ge'eto du wan. ²Nā makundatsu ma na i ge'etoi ozo o ro, nā ayi da aa yuwaan ulinga e ge'eto du.

³“Nye i zuwai vaa kanlāsa macaka ma na mā ri pe a lyusu vu za vā wu, reve vi icina nā aagbalā a na a ri pe a lyusu vā wu?” ⁴Cine vaa gura damma za vā wu, ‘Lyawa mu utāa macaka ma na mā ri a lyusu vā wu?’ Vu kalyuwā aciyawu! Avu gba vu buwa tā nā aagbalā o ndolo a lyusu vā wu. ⁵Avu za vi ikpa'a! Utāa ne'en aagbalā a na a ri a lyusu vā wu, reve ve ene ulobonu ununa voo utāa macaka ma na mā ri a lyusu vā yi.

⁶“She i ca musan ili i na i ri za vā Asulā wan. A ta vadala aa amaton wu. She i variya ngurusumu iyedi yi ikebe† wan. A ta dadasa le.”

Pati, zami, gugula

(Luk. 11:9-13)

⁷Reve waru Yesu dammisa, “I lyuwa elime ni ipati, a ta ca du ili i na ya patishi. I zamishi, i tā tsurā. Yi gulusa a yuwusan ‘Azo'wa,’ Asulā a ta zuwa a kpatu'waa du unantsu. ⁸Adama a na za vi ipati suru a tsu ca yi tā. Waru za vi izami suru, u tā tsurā. Waru nna ama a lyuwa elime nā wugulusa, Asulā a tā kpatu'waa le.

⁹“Atsuma a du zane da aa ca mawun mā yi aatali, nna mawu'un u pati yi ilyalya? ¹⁰Vu ta ca yi aagbaji, nna u pati wu magula? ¹¹Adu na i ri aza o unusu, i reve tā cine yaa ca muwun n du ili i sa'ani. Dada du gba na ri zuva, za na ri nā aḅulā, u tu ufoḅu u na waa ca aza a na a pati niyi ili i sa'ani! ¹²Ununa i cigai ama a yuwaan du, i yuwaan le fo ne. Ayi nda ayi da urevu u Wilā wa Musa nu uritosu wa Amasulā.”

Unantsu wu uboru

(Luk. 13:24)

¹³Reve Yesu damma, “I uwa o tsugono tsa Asulā nu unantsu wu uboru. Adama a na ure nu unantsu u na waa 'yawā o u'wa wa akina a tā washin waru a ri usan wu mmalu shi, waru ama nā aḅunda oo tonon ure'e. ¹⁴Amma unantsu u na u ri a tyo ubata u wuma u na woo koto shi, u tu uboru waru ure'e u tu usan wu mmalu, waru ama wa'a da oo tonon ure'e.”

Udanga na muwun mā yi

(Luk. 6:43-44)

¹⁵Avu Yesu lyuwa elime na adanshi, “I danu nu ugbozu adama a amasulā e epen. A tā tawā du vadamma ikyon i da, agba atsuma e le a tā ni iwuya vadamma nkerenkesu. ¹⁶I te reve le e ili i na aa yuwusan, ununa vee reve udanga nna ve ene umatsun wā yi. A tsu taḅa ubiri o udanga wa awanda shi, ko aḅyumbu a atacif shi. ¹⁷Udanga u sa'ani u tsu matsan tā muwun n sa'ani mā aḅulā, agba udanga u babu aḅulā u tsu matsan muwun n sa'ani shi. ¹⁸Udanga u sa'ani u tsu matsan muwun m babu ulobonu shi, waru udanga u babu aḅulā u tsu matsan muwun n sa'ani shi. ¹⁹Ama o tsu kodo tā udanga suru u na u tsu matsan muwun mā aḅulā shi, reve a kulato yi. ²⁰Ne da fo, i te reve ama e ili i na aa yuwusan.”

“N reve du shi”

(Luk. 13:25-27)

²¹Reve Yesu damma, “Za na ee desu mu Zagbain Zagbain suru da aa uwa o u'wa u tsugono tsa zuva shi. Ama a na aa uwa o tsugono tsa zuva goon, ele da

a za a na aa yuwusan ili i na Dada va va zuva cigai. ²² O urana wu uge'etosu ama na abunda e te de mu Zagbain le. A ta damma, 'Tsu yuwan ta alajiya atsuma a aala a wu, waru atsuma a aala a wu tsu utaa ta otoni a lima, waru tsu yuwan ta linga va asalama a abunda.' ²³ Reve gba n damma le, 'N reve du shi. I ne'e mu ure, adu aza a aciyogbamul!'"

Asuwi e re
(Luk. 6:47-49)

²⁴ Avu Yesu damma, "Adama o ndolo, za na aa uwwusa ili i na maa dansa, reve u yuwan tsutoni ne ele, u ta vadamma suwi va agula na suwai u'wa wa yi a aatali. ²⁵ Ko na mini ma gbain ma tawa, ko na dolu tawa, waru nu upepu u kebe yi usaa'a, waa riya shi, adama a na a suwa yi ta a aatali.

²⁶ "Amma za na uwwai adanshi, agba u yuwan tsutoni ne ele shi, u ta vadamma ulo u vuma u na u suwai u'wa wa yi a wuyun. ²⁷ Nna mini ma gbain ma tawa, ko dolu tawa, waru nu upepu u kebe yi she u ramo, reve wu boso suru suru."

Ucira wa Yesu
(Mak. 1:22; Luk. 4:32)

²⁸ Ana Yesu kotoi a yuwusan adanshi a nda, reve obolo a ama'a a uwa asalama nu cu'un vu uritosu wa yi. ²⁹ Adama a na u dana vadamma munlu n Wila shi, agba u yuwan ta uritosu tsu za vu ucira.

8

Yesu kambato ta makutu gbaga
(Mak. 1:40-45; Luk. 5:12-16)

¹ Ana Yesu cipai zuva masasa'an, reve abajini o obolo a ama o toni yi. ² Reve makutu ma cina yi. Avu u kadato a makakan ma yi reve u damma, "Zagbain, na vu usu vu kambato mu gbaga, vu ta gura kambato mu."

³ Reve Yesu canana ukere wa yi, avu u ju'wan yi avu u damma, "N usu ta. Kamba gbaga!" Babu usan dada ukutu'u u lyawa niyi, avu wo o'wo gbaga! ⁴ Reve u damma yi, "She vu damma za ro ili i na i farai wan. Amma vu 'yawa vu roco aciyawu ubata wa ganu,† reve vu ca kucci† cine Musa dammai aza a na a kambai gbaga a ca. Ayi nda u to roco ama a na vu kambai gbaga."

Yesu kambato ta aagbashi a yali ro gbaga
(Luk. 7:1-10)

⁵ Reve Yesu kara a tyo Kafarnahum. Ana u uwai atsuma a lyuci gbain, yali† ya Roma i ro i cina yi ta, reve u pati yi u kamba yi. ⁶ Reve u damma, "Zagbain, n ta na aagbashi a na a ri ubanakun lon. U ta de o u'wa nven, u tsu gura jingada lipu va yi shi. U ta uwwusa lipu lon."

⁷ Reve u damma, "N ta 'yawa n kambato yi gbaga."

⁸ Reve yali'i u usu, "Zagbain, n rawa vu tawa o u'wa u va shi. Yuwan adanshi goon, aagbashi a va a ta kamba gbaga. ⁹ N ta na nan yali a gbagbain a na a tsu damma mu n yuwan ulinga, amu fo n tsu damma ta asoja a va ili i na aa yuwan. N tsu damma ta soja, 'Wala,' reve u wala. Reve waru n damma soja ro, 'Tawa,' reve u tawa. Waru n tsu damma ta aagbashi a va, 'Yuwan nda,' reve u yuwan. N reve ta a na adanshi a wu a ri nu ucira."

¹⁰ Ana wu uwwai adanshi o ndolo, u yuwan ta asalama. Reve u damma aza a na oo tono yi, "Amayun a da maa dansa du, ucawu wo okolo a vuma nda u la'a ta ucawu wo okolo a na me enei atsuma e ida ya Isra'ila suru. ¹¹ Ama na abunda a to uta asana na alivu, a ta danu, reve a lyuwa obolo na Ibrahim, na Ishiyaku, na Yakubu atsuma o tsugono tsa zuva. ¹² Amma a ta vari aza a na

ā shi a ntsayi a uwa o tsugono'o aṭsuma e irumbu picim. A tā shon na a lumi anga adama a aṭsumalima.”

¹³ Reve Yesu damma yali'i, “Wala a tyo o u'wa. Aagbashi a wu a tā kamba gbaga cine vu cayi okolo.” A mantsa mo ndolo ma daḍa gan aagbashi a yi a kambai gbaga.

Yesu yuwaan ta ama a abunda opocino

(Mak. 1:29-34; Luk. 4:38-41)

¹⁴ Ana ayi ndolo kotoi, avu Yesu 'yawa o u'wa wa Bituru, reve u cina anawale Bituru nven ni ivuna. ¹⁵ Reve u ju'wan ukere wa yi, reve ivuna'a i lyawa yi, reve u 'yon daḍa u cayi Yesu ilyalya.

¹⁶ Nu ulivu u ndolo ama a tawaa yi ta na ama a abunda a na a ri no otoni a lima.† Reve u bara otoni a lima'a daḍa a lyawai ama'a, reve u kambato aza o ubanaku'un suru gbaga. ¹⁷ U yuwan ta ili i nda tsara u shiton ili i na Ishaya vumavasula dammai:

“U tara ta banakun tsu, reve waru u tawa m6ala n tsu.” ◊

Ama a ciga ta o toni Yesu

(Luk. 9:57-62)

¹⁸ Ana Yesu enei abajini o obolo a ama zuzu na ayi, reve u damma a 'yawa upasalai u mala u ndede. ¹⁹ Reve manlu ma Wila mo ro ma tawa ubata wa yi avu u damma, “Manlu, n ta kuru wu ubata u na vaa 'yawa suru.”

²⁰ Reve u damma yi, “Nranji n ta na angu a nden, nnunu n ta ni ikinda, amu agba, Mawun ma Vuma† n ri nu ubata u na maa gbasato shi.”

²¹ Avu vuma ro za na danai toni va Yesu, damma yi, “Zagbain, lyawa mu ne'en n 'yawa n cido aabara a va.”

²² Reve u damma yi, “Toni mu, avu vu lyawa akwakwa a cido akwakwa e le.”

Yesu isawaton ta upepu u mala

(Mak. 4:35-41; Luk. 8:22-25)

²³ Avu Yesu uwa aṭsuma a wantsun, tsara u 'yawa upasu u mala u ndede obolo no ojoro a yi. ²⁴ Reve abajini o upepu u mala u 'yon, avu u jingadasa wantsu'un, hali mini ma kara a uwusa yi, agba Yesu dana ta pe a nlavu.

²⁵ Reve ojoro a yi a 'yawa ubata wa yi, avu a 'yasan yi na yisaali, “Zagbain, wawa tsu! Tsu ciga ta malifaa!”

²⁶ Avu u usu le, “Adama a nye yu uwwai wovon? I ri nu ucawu wo okolo abunda shi.” Reve u 'yon avu u bara upepu'u ni ikeḍu i mini'i, avu upepu'u u von kwinn.

²⁷ Ojoro'o a yuwan ta asalama lon reve a damma, “Cu'un vuma ne da tsunda? Hali upepu ni ikeḍu i mini a yuwan tsutoni na ayi!”

Yesu yuwaan ta ama e re a na a ri no otoni a lima opocino

(Mak. 5:1-20; Luk. 8:26-39)

²⁸ Ana Yesu rawai upasalai wu nge'en u mala zuzu na lyuci va Gadara, reve ama e re a na a ri no otoni a lima a ga'an na ayi. Ubata wa ason a da ama a nda a tsu dana, waru a dana nu uyo'o shi, babu za na tsu gura toni lo. ²⁹ Avu e teme a saalasaa yi, “Cine vaa damatosun tsu, Mawun ma Asula? Vu tawaa tsu ta na aṭsumalima kafu mantsa ma na Asula a zuwai!”

³⁰ Zuzu nu ubata'a, obolo a ngurusumu a dana ta lo a alyuna. ³¹ Avu otoni a lima'a a pati yi, “Na vu uta† tsu aṭsuma a ama a nda, vu yuwan ankuri vu caco tsu aṭsuma o obolo a ngurusumu a ndede.”

³² Reve Yesu damma le, “Walai!” Avu otoni a lima'a a lyawa ama'a, avu a uwa atsuma a ngurusumu'u. Reve ngurusumu'u suru a suma a tyo zala va agadi a tyo atsuma a mala, avu a kuwa pe. ³³ Reve ama a na a danai a aguba a ngurusumu'u, a suma a tyo a lyuci, reve a damma ili i na i farai suru, hali ni ili i na i farai na ama e re'e. ³⁴ Reve ama suru atsuma a lyuci'i o uta tsara e ene Yesu. Ana e ene niyi, avu a pati yi u kara u lyawaa le ida i le.

9

Yesu kambato ta oswi a lipu gbaga (Mak. 2:1-12; Luk. 5:17-26)

¹ Avu Yesu uwa a wantsun a kambaa a tyo upasalai u mala a tyo a lyuci na u shi na nden.* ² Ana u rawai de, reve ama o ro a tawaa yi na vuma na ri no oswi a lipu a aavalu. Ana Yesu enei ucawu wo okolo wa ama a nda, reve u damma yi, “Ulobo, she vu uwwa wovon wan. A yuwaan wu ta gafura wu unusu wa wu.”

³ Avu munlu n Wila n ro n dammulai vani le, “Vuma nda u ta yuwusan adanshi a tarasa aciyayi Asula a da!”

⁴ Ana u revei cu'un majiyan ma na aa yuwusan, dafa we ece nle, “Nye i zuwai yaa yuwusan majiyan me iwuya i nda? ⁵ Zane da la'ai babu usan a na a damma, 'A yuwaan wu ta gafura wu unusu wa wu,' ko 'Yon vu wala?'

⁶ Agba amu n to roco du a na amu, Mawun ma Vuma, n ta nu ucira atsuma o uvadi u nda n yuwan gafura vu unusu.” Dada u dammai akutsuma'a, “'Yon, vu tara aavalu a wu, avu vu kara a kambaa o u'wa.” ⁷ Reve u 'yon u kara a tyo o u'wa. ⁸ Ana ama e enei ili i ndolo, a yuwan ta asalama, reve a yuwaan Asula ica a na u cayi vuma cu'un vu ucira u nda.

Yesu de ta Matta (Mak. 2:13-17; Luk. 5:27-32)

⁹ Reve Yesu lyawa ubata u ndolo, u lyuwa elime na mmalu, dafa we enei vuma ro na a tsu de Matta, za na shi nden ubata u na u tsu ushishi utafa. Dada u damma niyi, “Toni mu.” Avu u 'yon u toni yi.

¹⁰ A tyo de, avu Yesu no ojoro a yi a danu alya e ilyalya o u'wa wa Matta. Aza o u'ushishi wu utafa na abunda na aza o unusu o ro a dana ta lo. ¹¹ Ana Afarishi enei ili i ndolo, avu e ece ojoro a yi, “Cine manlu ma du maa lyuwusa ilyalya ni icu'un ya ama o ndolo?”

¹² Yesu uwwa le ta avu u usu le, “Aza a na a ri gbaga a ciga za va aguma shi, amma aza o ubanakun a ciga ta. ¹³ Yawai i rito ili i nda i na Adanshi a Asula aa dansa, 'Ana yaa yuwaan mu kucci, u la'aa du ta ye ene iliyali yo ozo o ro.'
◇ N tawa adama m banu ama a abula tsara o o'wo aza e itoni a va shi. Amma n tawa ta m banu aza o unusu.”

A yuwan ta Yesu yeci adama a akuli (Mak. 2:18-22; Luk. 5:33-39)

¹⁴ Urana u ro, ojoro a Yahaya za vu Urumbusu a tawa ta ubata wa Yesu, reve a yuwan yi yeci, “Nye i zuwai atsu na Afarishi tsaa yuwusan akuli, agba ojoro a wu aa yuwusan shi?”

¹⁵ Avu Yesu usu, “Ama a vali vu kasa'avu a tsu yuwan atsumolangu shi, nu u ri obolo ne ele. Amma mantsa ma ta tawa a na aa tara vali'i e memere me le, a mantsa ma dafa aa yuwan akuli.

* **9:1** A mantsa ma nda u shi ta nden a lyuci na a tsu de Kafarnahum (Mat. 4:13). ◇ **9:13** Hos. 6:6.

16 “Babu za na a paɗa umuna u sa'avu u lapulaa ubamu wa akuci o utugu wa yi. Nu u yuwan ne, umuna u sa'avu u ta vuraɗu ɗu u kara akuci o utugu'u, agba apadi o umuna u sa'avu'u waa ntsaa a akuci o utugu'u shi. Ne da ubamu'u waa dashi washin. 17 Waru, aa tsun ribina sa'avu a akuci e itsan yu kwan shi, adama a na ribina'a nu u kutsa, u to ɓoso itsa'an, reve woo oco waru itsa'an a langa. Amma ama a tsu tsun ta ribina sa'avu kuci e itsan i sa'avu. ɗu suru nle a dana gbaga.”

Aakwakwa o usheli na ka vu ubanakun
(Mak. 5:21-43; Luk. 8:40-56)

18 Yesu atsuma a adanshi, ɗu zagbain va aa'isa ro tawa ya'a yi. Reve u kingyo a makakan ma yi ɗu u damma, “Usheli u va u kuwa ta gogo. Agba na vu tawa vu kuruwa yi ukere, u ta kambisa wuma.” 19 Reve Yesu na aza a na oo tono yi a 'yon ɗu o toni zagbai'in.

20 ɗu ka na dana'i o ocosu mpasa hali a'wan kupa ne ejere tawa acapa e Yesu, ɗu u ju'wan yi nge'en mu utugu. 21 U dana ta a majiyan, “Na n ju'wan utugu wa yi goon, n ta kambisa gbaga.”

22 Reve Yesu vadala daɗa we ene niyi, ɗu u damma, “Usheli, she vu uwwa wovon wan! Ucawu wo okolo a wu u kambato wu ta gbaga.” ɗu ka'a wo o'ushi gbaga.

23 Reve Yesu lyuwa elime na mmalu obolo na zagbai'in a tyo o u'wa wa yi, ɗu we ene aza e ishiga ya acida na ama a abunda e mesun. 24 ɗu u damma, “Utai suru ndu! Usheli'i u kuwa shi. Nlavi n da waa yuwusan.” ɗu ama'a a yuwaan yi izo'oshi yu ulamu. 25 Amma ana o lo nle o uta a alanga, ɗu u kara a tyo ubata u na usheli'i u ri nven. Reve u reme yi ukere, daɗa usheli'i u 'yoyin. 26 Alabari'i a baza ta ubata suru atsuma e ida'a.

Yesu yuwaan ta nrumba n re opocino

27 Ana Yesu lyawai ubata'a, ayi atsuma a mmalu, ɗu nrumba n re n toni yi. ɗu a saala, “Mawun ma Dawuda, kalyuwa iliyali i tsu!”

28 Ana Yesu uwai o u'wa u ro, ɗu nrumba n re'e n tawa ubata wa yi. Reve we ece le, “I usu ta n ta gura zuwa du ye ene ure?”

ɗu a usu, “Ee, Zagbain.”

29 ɗu u ju'wan esu e le reve u damma, “Adama o ucawu wo okolo a du, ne da woo o'wo.” 30 Reve ama'a a gura ene. Agba u rono le ta atsuvu lon, adansa, “She i damma vuma ro adama a nda wan.” 31 Agba ana o utai ɗu a kara a bazasa alabari'i ubata suru atsuma e ida'a.

Yesu ca ta vuma na tsu gura yuwan adanshi shi lafiya

32 Ele a makaraa, ɗu ama a tawa na vuma ro ubata wa Yesu. Otoni a lima† a na a dana'i pe atsuma a vuma'a a putsaa yi ta a na waa yuwan adanshi. 33 Ana Yesu loyi toni a lima'a, ayi za na shi tsu gura yuwan adanshi shi, ɗu u fara adanshi. ɗu obolo a ama'a a uwa asalama reve a damma, “Koto tse ene cu'un vi ili i nda atsuma a Isra'ila shi.”

34 Reve Afarishi a damma, “Mogono mo toni a lima ma da ma ca niyi ucira u na u loyi toni a lima'a.”

Yesu ene ta iliyali ya ama
(Mak. 1:39; Luk. 4:44)

35 Yesu tonishi ta a burusa ilyuci na mulyuci suru. U ritosu ta a a'isa, u yuwan ta alajiya a Alabari a Sa'ani adama o tsugono tsa Asula, ɗu u ca ama a na a ri ubanakun na mɓala icu'un icu'un lafiya. 36 Ana we ene obolo a ama'a, reve we ene le iliyali lon, adama a na a dana ta udamu waru babu ikambi, gashi ikyon i na i ri babu za va aguba. 37 ɗu u damma ojoro a yi,

“Ugasa u ta abunda, agba aza o ugasa'a wa'wa da a ri. ³⁸ Adama o ndolo i pati za vu uduma'a u lyungu aza o ulinga adama tsara a yuwaan yi ulinga.”

10

Yesu lyunguyi Kupanejere (Mak. 3:13-19; Luk. 6:12-16)

¹ Aƴu Yesu de ojoroƴ a yi ubata u ta, aƴu u ca le ucira o lo otoni a lima, aƴu a kambato aza o ubanakun na mbala suru gbaga.

² Aajiyat o ufaru atsuma a kupa ne ejere'e ayi da Simo, za na a la'a ta reve yi na aala Bituru. Mawun ma anawu ma yi Andarawu aajiya da fo, ne da fo Yakubu na Yahaya, olobo e re a Zabadi. ³ Filibu fo, obolo na Balamawu, ne da fo Toma, ozo o ro waru ele da Matta za vu u'ushishi wu utafa,† na Yakubu ulobo wa Alfa, na Tadawu ele fo ajiya da a dana. ⁴ Akapi gba ele da Simo, za na a tsu de Bakanani,* na Yahuza Iskariyoti, za na winai Yesu.

Ulinga wa Kupanejere'e (Mak. 6:7-13; Luk. 9:1-6)

⁵ Ana Yesu lyunguyi Kupanejere'e,† apa ili i na u damma nle, “She i uwa ubata wa Atakpacif wan, waru she i uwa atsuma e ilyuci ya aza a Samariya wan. ⁶ Ubata wa aza a Isra'ila da goon yaa 'yawa, adama a na a ta gashi ikyon i na i puwayin. ⁷ Ni i 'yawa, i damma a na tsugono tsa zuwa tsaa lapa tawa shi. ⁸ Aza o ubanakun i kambato le gbaga, i 'yasan aza a na a kuwai, nkutu waru i kambato le cece, yu utaa otoni a lima. Une'e u da i ushiyi, waru i ca pere. ⁹ She i bana ikebe,† ko zinariya, ko azurufa, ko ikebe vu rumushili wan. ¹⁰ She i tara tsan ko utugu u ro ko aatan ko aadanga wan. Ama a na yaa kambusa, ele fo a kamba du e ili i na i cigai.

¹¹ “Ni i uwa a lyuci ko a malyuci, i zami vuma va abula i danu obolo na ayi hali i lyawa ubata'a. ¹² Ni i uwa o u'wa'a, i casa le avu i damma, ‘Azo'wa, i dana na asuvu nden.’ ¹³ Na ama a na a ri nden pe a usu du, i lyawa asuvu nden a du a dana ne ele. Agba na a usu du shi, asuvu nden a du o 'owo ya'a du. ¹⁴ Waru nu u'wa ko lyuci a 'yuwan a ushi du ko o poloo du atsuwu, i lyawa ubata'a, avu yi kakala mabutata ma ana ma du.† ¹⁵ Amayun a da maa dansaa du, o urana wu uge'etosu, Asula a ta la'a roco isa'ani a tyo a ama o Sodom† na Gomora na ama a lyuci'!”

Yesu damma le ta addama o ta lo a tawa (Mak. 13:9-13; Luk. 21:12-17)

¹⁶ Reve Yesu lyuwa elime na adanshi, “N ta lyungusu du ana ikyon atsuma a nkerenkesu. I dana nu ugbozu tse iyo, agba i dana babu iwuya tsa muda. ¹⁷ I yuwan ugbozu, adama a na aza a na e reme du a ta lo, avu a 'yawato du ubata wa aza o uge'etosu, reve a zuwa a fufaba du atsuma a a'isa. ¹⁸ A ta 'yawato du a makakan me igamna na ngono, adama a na yoo tono mu. U to 'owo du ure u na yaa damma le adama a va, waru i yuwan alajiya atsuma o uvadi. ¹⁹ Mantsa ma na nanza reme ndu, she i dama adama e ili i na yaa damma ko cine yaa damma wan. A mantsa mo ndolo, Asula a ta ca du ili i na yaa damma. ²⁰ Adanshi a na oo uta o una u du za du da shi, ubata wa Ruhu va Dada du da woo uta a tyo ya'a du.

* **10:4** Ayi aala “Bakanani” to rocosu tsu vuma'a u tu nu uzuwu wa aci adama u kamba ama a yi.

† **10:14** A mantsa mo ndolo, na vuma zakatsa mabutata ma atugu ko wu kala mabutata ma ana ma yi, ure u ro u da u na woo roco wu kasa ta aciyayi na ama a lyuci ndolo.

21 “Ama a ta wina muwun ma anawu n le, tsara o una le. Ne da fo nshawu maa yuwaan muwun n le. Waru muwun n 'yasaan nshawu n le aci, adama a zuwa o una le. 22 Ama suru a ta 'yuwan du adama a va. Amma aza a na a kabai asuvu atsuma o ucawu wo okolo e le a tyo o ukosu, Asula a ta wawa le. Na ama o bongi du a lyuci ro, i lyawa yi i tyo a lyuci ro. 23 Amayun a da maa dansaa du, amu Mawun ma Vuma, n ta tawa kafu i kandaruwa ilyuci ya Isra'ila suru.

24 “Mawun ma makaranta ma la'a manlu ma yi shi. Waru aagbashi a la'a zavu'wa va yi shi. 25 Ulobono ta mawun ma makaranta mo o'wo gashi manlu ma yi, aagbashi waru gashi zavu'wa va yi. Ana wo o'woi amu zagbain vu u'wa, e de mu ta Ba'alzabu,† mogono mo otoni a lima, ele aza o u'wa a na a buwai e te de le na ala a na a la'ai ndolo uwuyan!”

She yu uwwa wovon wan

(Luk. 12:2-7)

26 Avu waru Yesu dammisa, “She yu uwwa wovon wa ama o ndolo wan, adama a na ili i na i ri usokowu suru gogo, a ta utaa yi a alanga e eteshe. 27 Atsuma e irumbu a da maa yuwusan du adanshi, adu gba i damma yi atsuma e ekan. Ili i na a dammai na yemenu usokowu, i damma yi alanga e eteshe nu uɗyo zuva.

28 “She yu uwwa wovon wa aza a na a cigai o una du wan. A ta gura una lipu du goon, agba aa gura una wuma u du shi. Amma yu uwwa wovon wa Asula, za na aa gura una lipu na wuma a akina. 29 Ashe a tsu wina nnuwu mutali n re kobo† ta shi? Agba ko za ta le aa kuwa babu urevu wa Dada du shi. 30 Asula e reve ta abunda a anji a na a ri a aci a du. 31 Adama o ndolo she yu uwwa wovon wan. I la'a ta mutali tsugbain na abunda.

I damma ama adama a Kristi

(Luk. 12:8-9)

32 “Ni i roco ozo o ro adu aza a va a da, n ta damma Dada va na ri zuva adu otoni a va a da. 33 Amma ni i wasan mu, n ta damma Dada va za na ri zuva adu aza a va a da shi.”

Babu asuvu nden amma addama

(Luk. 12:51-53; Luk. 14:26-27)

34 Avu Yesu lyuwa elime adansa, “She i yuwan majiyan n tawa ta na asuvu nden atsuma o uvadi wan. N tawa na asuvu nden shi, agba matsun me pe'eni. 35 N tawa ta 'm bolo dada na mawun ma yi nlangi, usheli waru na mma va yi, jene na anawale.

36 N'yuwatan ma wu o u'wa wa wu u da oo utal! †

37 “Aza a na a la'a cigai mbara n le, ko mukuci n le na amu, a rawa o toni mu shi. Aza a na a la'a cigai olobo ne esheli e le na amu a rawa o toni mu shi.

38 Ni i 'yuwan a tara akpata a atsumalima reve i toni mu, yi ntsaa yoo o'wo ojoro a va shi. 39 Za na aa yuwusan adama a wuma wa yi, u ta lamba yi. Za na waru 'yuwain aciyayi adama a va u ta tsura wuma'a.”

Asula a tsu ca ta iliyinkapa

(Mak. 9:41)

40 Reve Yesu dammisa, “Za na ushi ndu, u ushi mu ta. Waru za na usu numu, u usu ta za na lyungu numu. 41 Za na ushiyi vumavasula adama a

† **10:29** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da “asariyon.” Kalyuwa Ucuɗuwu wi “Ikebe.” † **10:36** Mik. 7:6.

na waa yuwusan adanshi a *Asulā*, *Asulā* a ta ca yi cu'un vi iliyinkapa i na waa ca vumavasulā'a. Waru vuma na ushiyi vuma va *abulā* adama a *abulā†* a na u ri na ayi, u ta tsurā cu'un vi iliyinkapa yi za va *abulā*. ⁴² Vuma na cayi vuma ta na la'ai ukalamu atsuma a aza a na oo tono mu mini mo oso, adama a na vuma'a za na oo tono mu da, amayun vuma ndolo ta tsurā iliyinkapa.”

11

Yesu na Yahaya za vu Urumbusu (Luk. 7:18-35)

¹ Ana Yesu kotoi a dansaa ojoro kupa ne ejere a yi ili i ndolo suru, avu u lyawa ubata'a, u kara a tyo e ilyuci ya Galili adama u yuwan uritosu na alajiya.

² Yahaya za vu Urumbusu dana ta pe atsuma o u'wa wa ali, avu wu uwwa ili i na Kristi Zamawawa aa yuwusan. Avu u lyungu ojoro o ro a yi ubata wa Yesu. ³ Reve e ece yi, “Avu dada za na tsoo purosulu, ko tsu puro vuma ro?”

⁴ Avu u usu le, “Yawai i damma Yahaya ili i na ye enei ni ili i na yu uwwai. ⁵ Nrumba me ene ta, akutsuma waru a ta mmalu, nkutu n kamba ta gbaga. Agulani a ta uwuusa adanshi, akwakwa waru a kamba ta wuma, alambi fo a ta uwuusa Alabari a Sa'ani. ⁶ Asulā a ta zuwaa aza a na a 'yuwan numu shi aba'un, adama e ili i na maa yuwusan.”

⁷ Ana ojoro a Yahaya a kara, avu Yesu kara a adanshi a yi ubata wo obolo a ama. U damma, “Cu'un vuma ne da i 'yawai ye ene atsuma o ogozo? U rotso ta apumpu a na upepu waa jingadasa? ⁸ Cu'un vuma ne da yu utai ye ene? Vuma na otayi itana i sa'ani i da? Icu'un ya ama o ndolo o ukobu u mogono u da a tsu dana. ⁹ Ili i ne yu utai ye ene? Ayi vumavasulā da? Amayun ne dada, n ta dansaa du u la'a ta vumavasulā. ¹⁰ Asulā a yuwan ta adanshi a yi atsuma a Adanshi a Asulā:

‘N ta lyungu malingata ma va elime a wu, tsara u foboo wu ure.’^o

¹¹ “N ta dansaa du, Yahaya za vu Urumbusu la'a ta ama a na a yuwain de wuma. Amma za na la'ai ukalamu atsuma o tsugono tsa zuva u la'a yi ta. ¹² Diga a mantsa ma na Yahaya tawai hali a tyo ana'an, tsugono tsa zuva tsu ta lyuwusa elime nu ucira, waru ama a ta yuwusan ukadu lon tsara a uwa de.* ¹³ Amasulā suru na Wilā a yuwan ta de adanshi o tsugono tsa Asulā hali a tyo a mantsa ma Yahaya. ¹⁴ Ni i usu adanshi e le, Yahaya ayi dada Iliya, vumavasulā† na yaa pura'a. ¹⁵ Za na ri na atsuvu, wu uwwai!

¹⁶ “Nye maa damma adama a ama o gogo? Nye i da o rotsoi? O rotso ta muwun n na n ri nden e eden, aza a na a tsu delei:

¹⁷ ‘Tsi ivulaa du ta aabulu, agba i je'en shi!

Tsu cana ta ishpa yu ukwa, agba i shon shi!’

¹⁸ “Ana Yahaya tawai, u yuwan ta akuli, waru u sowo ribina shi, reve a damma, ‘U ta no otoni a lima!’ ¹⁹ Agba Mawun ma Vuma ma kandaruwa ta a lyuwusa nu u sowi, reve waru i damma, ‘Vuma nda liwi da na sowi! Waru ayi i'utsa ya aza o u'ushishi wu utafa na aza o unusu a da.’ Na ne suru a tsu reve ta ugbozu u ta mejege a linga va yi.”

o **11:10** Mal. 3:1. * **11:12** Ure u ro u na aa gura tsurā urevu wi idanshi i nda na Tseheleni ayi da, “Diga a mantsa ma na Yahaya tawai hali a tyo ana'an, ama a vama a ta yuwusan uvon na tsugono tsa Asulā adama a tsurā yi nu ucira.”

Yesu bara ta aza a na a cayi okolo shi

(Luk. 10:13-15)

²⁰ Atsuma e ilyuci i na Yesu yuwain linga va asalama va abunda a yi, ama a 'yuwan ta a kamba ubata wa Asula. Wu uwwa uyo'o u le shi, reve u damma, ²¹ "Woo yo'ono du shi, aza a Korasinu! Woo yo'ono aza a Besaida fo shi! Ni ili ya asalama i na n yuwaan du a shi a yuwan le atsuma a Taya na Sida, a na ama e ilyuci'i a shi ta danu na akashi usukutu,† tsara o roco a lyawa ta nusu le! ²² N ta dansaa du, o urana wu uge'etosu Asula a ta la'a roco ama a Taya na Sida isa'ani a na woo roco du. ²³ Agba adu, aza a Kafarnahum! I ciga ta a 'yasam du a tyo zuva? O'o! A ta vari du atsuma a akina! Na a shi a yuwan ili ya asalama i na n yuwain atsuma a du atsuma o Sodom,† hali n gogo u shi ta a dana lo! ²⁴ Agba n ta dansaa du, o urana wu uge'etosu, i ta la'a o'wo iliyali na ama o Sodom."

Yesu ca ta ama wivuwun

(Luk. 10:21-22)

²⁵ A mantsa mo ndolo Yesu damma ta, "Dada, Asulazuva a zuva† ni ida! N godyoo wu ta, adama a na vu rocoi aza a na koto e revei ili shi, ili i na vu sokoyi aza o uguru na aza o urevu. ²⁶ Ee, Dada, ne da wu ntsaa nuwu vu yuwan!

²⁷ "Dada va ca mu ta ili suru. Ko za reve Mawu'un shi, she Dada goon. Waru ko za lo revei Dada'a shi, she Mawu'un goon, waru na aza a na Mawu'un u dangwai u damma.

²⁸ "Tawai ya'a va, suru ndu aza a na a kunai ni itana yu ume, n ta ca du wivuwun. ²⁹ I tara aagbala e inan yi ilumaa va, i rito e ekere a va, adama a na amu vuma kpaku da, za na tarai aciyayi ili i ro shi, i ta tsura wivuwun o okolo a du. ³⁰ Ayi aagbala'a u ta vaan, itana i va waru a ri ume shi."

12

Yesu Zagbain va Ashibi

(Mak. 2:23-28; Luk. 6:1-5)

¹ Urana wa Ashibi,† Yesu ofolo no ojoro a yi a batsasa ta atsuma a aduma e ishina. Ojoro'o a dana ta a uwuusa ambulu, reve e teme a picirasa ishina na a tami. ² Ana Afarishi† e enei ne, avu a damma yi, "She ojoro a wu a yuwusan cu'un vi ili i nda wan! Wilu u putsaa ta a dana a kudusa ishina o urana wa Ashibi."

³ Reve u usu le, "I reve ili i na Dawuda na n'utsa ma yi n yuwain, a mantsa ma na a uwwai ambulu shi? ⁴ Ana u uwai o u'wa wa Asula, reve a tama opopofu a Wilu, ko na wo o'woi Wilu u putsaa le ta na aa tama.† Nan ganu† da goon a lyawai a tama opopofu'u. ⁵ Koto i denuna atsuma a Wilu wa Musa a na nan ganu a da a lyawai a linga atsuma a Aa'isamapada urana wa Ashibi shi? Agba ko za damma a nusan ta a kuda ta wilu wa Ashibi shi. ⁶ Amayun a da maa dansaa du, za ro ta pa za na la'ai Aa'isamapada'a! ⁷ Agba i shi e ge'eto aza a na a ri nu unusu shi, ni i shi i reve ucuuwu wa Adanshi a Asula a nda, 'A na yaa yuwaan mu kucci, u la'aa du ta ye ene iliyali yo ozo o ro.' ⁸ Adama a na amu, Mawun ma Vuma, Zagbain va Ashibi da."

Yesu kambato ta ukere u vuma ro gbaga

(Mak. 3:1-6; Luk. 6:6-11)

⁹ Avu Yesu 'yon, reve u uwa atsuma a aa'isa† a na a ri lo zuzu. ¹⁰ Ana u uwai, avu u cina pe vuma no osowi o ukere. Afarishi a zuwusa ta esu tsara e

† 11:21 Ama a Isra'ila a tsu danu ta o okomo adama o roco atsumolangu. ◇ 12:7 Hos. 6:6.

reme Yesu nu unusu, ɔvu e ece yi, “U lobono tɔ a yuwan ulinga wo opocino o urana wa Ashibi?”

¹¹ Reve u usu le, “Na vu ri na kyon, ɔvu u riyɔ ɔtsumɔ o ooko'o o urana wa Ashibi, vee reme vu utaa yi shi? Vu to utaa yi. ¹² Ama a la'a tɔ ikyon, adama o ndolo wu ntsaa tɔ a yuwan ulinga u sa'ani o urana wa Ashibi.”

¹³ Reve u damma vuma'a, “Canana ukere wa wu.” ɔvu u canana, reve ukere'e u kambɔ gbaga gashi za ve ire. ¹⁴ ɔvu Afarishi'i a kara, reve a dammulai cine aa yuwan tsara o una yi.

Yesu aagbashi a na ɔsulɔ a dangwai

¹⁵ Yesu reve tɔ ifobi i na Afarishi aa yuwusan, daɗa u lyawai ubata'a. Ama na ɔbunda o toni yi tɔ, reve u kambɔto ama a na a danai na banakun suru gbaga. ¹⁶ Agba u rono le tɔ atsuvu she a damma vuma ko zane da u ri wan.

¹⁷ U yuwan tɔ ne tsara u shiton ili i na ɔsulɔ a dammai o unɔ wa Ishaya vumavasula:

¹⁸ “Apa aagbashi a va, za na n dangwai.

N ciga yi tɔ, waru u tsu yuwan tɔ ili i na yoo yo'onotosu mu okolo.

N ta zuwaa yi Ruhu va,

waru u ta damma ama suru adama a ɔbulɔ a va.

¹⁹ Waa yuwan mawasan shi, waru waa yuwan adanshi ni yisaali shi, ko u yuwan adanshi nu ucira e re shi.

²⁰ Waa kuɗa aapumpu a na a ri ukanzu shi,

waru waa kimusa fitila na cigai makimaa shi.

Ne da waa lyuwa elime she ni isa'ani i lyuwa aci e iwuya.

²¹ Waru ama biti a ta zuwa okolo a ala a yi.” ◊

Yesu na Ba'alzabu

(Mak. 3:20-30; Luk. 11:14-23)

²² ɔvu ama o ro a tawaa Yesu na vuma na danai irumba, waru u tsu gura yuwan adanshi shi, adama a na u tɔ no otoni a lima. U kambɔto tɔ vuma'a gbaga, hali u gura yuwan adanshi reve waru u gura ene. ²³ Ama suru o o'wo tɔ a asalama ɔvu a damma, “Vuma'a Mawun ma Dawuda ma da? ɔyi daɗa Zamawawa'a?”

²⁴ Ana Afarishi a uwwai ne, reve a damma, “U lo tɔ otoni a lima nu ucira u na Ba'alzabu, †mogono mo otoni a lima ma ca niyi.”

²⁵ Yesu reve tɔ majiyan me le, daɗa u damma nle, “Ida i na i ne'eshenlei aciyayi, reve o o'wo a langi vɔni le u tɔ riyɔ. Waru lyuci ko ama o u'wa a na e ne'eshenlei aciyele, reve o o'wo a langi vɔni le a tɔ riyɔ. ²⁶ Waru na Male† ma da moo utasaa Male, a ta dansa tsugono tsɔ yi tse ne'eshen tɔ ure, waru waa lapa riyɔ shi! ²⁷ I damma tɔ a na n lo tɔ otoni a lima adama a na Ba'alzabu ca numu ucira n yuwan ne. To, zane cayi ojoro a du ucira o lo le? Ili i na ojoro a du aa yuwusan u roco tɔ amayun a da du shi! ²⁸ Amma gba na moo losu otoni a lima nu ucira u Ruhu va ɔsulɔ, to, tsugono tsɔ ɔsulɔ tsɔ tɔ pa ɔtsumɔ a du.

²⁹ “Na vuma ciga u uwa ɔtsumɔ o u'wa wu za vu ucira u yuwan wivu, u ciga u 'yuwan wu nla ne'en za vu ucira'a. Ne da waa yuwan ɔvu u tsura u yuwan wivu ɔtsumɔ o u'wa'a.

³⁰ “Za na aa kambusa mu shi, u ta tsurala na ɔmu. Za na waru aa yuwusan ulinga obolo na ɔmu shi, amayun u tɔ tsushu'un na ɔmu. ³¹ N ta dansaa du, ɔsulɔ a ta yuwaan ama a na a yuwayin ama unusu gafura, hali na aza a na aa yuwusaan ɔsulɔ adanshi a vama. † Amma amayun ɔsulɔ aa yuwaan aza a na a yuwayin Ruhu va Akiza adanshi a vama gafura shi. ³² Za na yuwain adanshi a vama adama a Mawun ma Vuma† a ta yuwaan yi gafura, amma

za na yuwayin Ruhu va Akiza adanshi a vama, aa yuwaan yi gafura shi, ko gogo, ko a mantsa ma na maḡa taḡa.”

Udanga na muwun ma yi
(Luk. 6:43-45)

³³ ʔVu Yesu lyuwa elime na adanshi, “I ta gura damma ko cu'un vu udanga u ne u da, na cu'un muwun n na u matsain. Udanga u sa'ani, muwun n sa'ani n da u tsu matsan kuci, udanga u babu ulobonu gba shi, she muwun m babu ulobonu. ³⁴ ʔdu apili! I ri ama a sa'ani shi, adama o ndolo cine yaa gura yuwan adanshi e ili i sa'ani? Vuma suru u tsu damma ta ili i na i ri pe atsuma o ookolo a yi. ³⁵ Vuma va abula u tsu utaa ta ni ili i sa'ani i na u zuwai o ookolo, za vu ulambu wa abula waru e ili yu ulambu wa abula a na u zuwai o ookolo pe da a tsu utaa. ³⁶ N damma du, o urana wu uge'etosu i ta damma idanshi i vanvama i na i dammai suru. ³⁷ Adama a na ni i damma ili i sa'ani, ʔsula a ta damma i ri nu unusu shi. Amma ni i damma idanshi i vanvama, u ta damma i ta nu unusu.”

Ama a pati ta Yesu yuwaan le ili ya asalama
(Mak. 8:11-12; Luk. 11:29-32)

³⁸ Reve, munlu n Wila na Afarishi a taḡa ubata wa Yesu, reve a damma, “Manlu, tsu ciga ta vu yuwan ulinga wa asalama† tse ene, tsara u ca tsu iroci i na ubata wa ʔsula da vu utai.”

³⁹ Reve u usu le, “I ciga ta iroci adama a na adu ama e iwuya na aza o ulambu wa abula a da, agba yaa ca okolo shi! Amma iroci i na yaa tsura ayi da iroci ya Yunana† vumavasu. ⁴⁰ Yunana dana ta atsuma a atsuma a magula ma gbain hali ayin a ta'atsu. Ne da fo amu Mawun ma Vuma maḡa dana a aason hali ayin a ta'atsu. ⁴¹ O urana wu uge'etosu, ama a Niniva† e te isawan obolo na adu avu e ge'eto du. Ana Yunana yuwain alajiya, a vadala† ta a kambu ubata wa ʔsula. Gogo vuma na la'ai Yunana ta pa. ⁴² Waru Egbere va Sheba fo u te isawan u ge'eto du. U yuwan ta mmalu ma alanga, tsara wu uwwa ugbozu wa Sulemanu.† Gogo gba za na la'ai Sulemanu ta pa.”

Ukambu wo otoni a lima
(Luk. 11:24-26)

⁴³ Yesu lyuwa ta elime na adanshi, “A damma vuma ro dana ta no otoni a lima† a ta goon. Reve otoni a lima'a wu utaa atsuma a vuma'a, u tsu gara ta atsuma e ida bata o u'yewu e izami yu ubata u na wee ivuwan, agba wa tsura shi. ⁴⁴ Otoni a lima'a u ta damma, ‘N ta kambu o u'wa u na n lyawai.’ Nu u kambu, avu u cina u'wa'a babu ili. A rada yi ta, reve o o'woto yi cece. ⁴⁵ ʔvu wu utaa reve u taḡato otoni a lima e cindere o ro aza a na a la'a niyi ucira, avu a uwa pe a danu. Vuma'a u ta dana atsuma a addama a na a la'ai cine u dana† nu ufaru. Ili i na yaa cina ama e iwuya o gogo da nda.”

Mma na muwun ma anawu ma Yesu
(Mak. 3:31-35; Luk. 8:19-21)

⁴⁶ Yesu a yuwusaan ama adanshi, avu mma va yi na muwun ma anawu ma yi n rawa. Reve e isawan a alanga avu a damma a yuwaan yi adanshi. ⁴⁷ Reve vuma ro yuwaan yi adanshi, “Mma va wu na muwun ma anawu ma wu a ta de a alanga a pura wu, a ciga ta a yuwan adanshi na avu.”

⁴⁸ ʔvu u usu, “Zane da mma va? Nan zane da waru muwun ma anawu n va?” ⁴⁹ ʔvu u sapi a tyo ubata wa aza a na o tono yi reve u damma, “Apa nan mma va na muwun ma anawu n va. ⁵⁰ Aza a na a yuwain tsutoni na Dada va za na ri zuva, ele da mma va na muwun ma anawu n va mo olobo ne esheli.”

13

*Iroci yi cimbi**(Mak. 4:1-9; Luk. 8:4-8)*

¹ Atsuma o urana u ndolo, aƵu Yesu lyawa u'wa'a, aƵu u kara a tyo a nge'en m mala, ubata u na u danuyi adama u yuwan uritosu. ² O6olo a ama a na o bolotoi a dana ta abunda lon, hali u zuwa yi u uwa a wantsun, aƵu u danu pe, ama de a aagadi. ³ AƵu u roco le ili na abunda atsuma e iroci. Reve u damma, "A yuwan ta cimbi ro za na 'yawai mazaza me icu'un atsuma o uduma wa yi. ⁴ Ayi atsuma a mazaza, aƵu ozo o ro o oco yi o ure, reve nnuu n tawa n kaka da le. ⁵ Reve ozo o ro o oco bata a atali, ubata u na u ri na mabula wa'a. AƵu o uta babu usan, adama a na mabula a ma ri wa'a. ⁶ Ana urana u yuwain, reve u kpanlato le, adama a na aralu e le a ri aru'un shi, aƵu e 'yewushi. ⁷ Ozo o ro gba o oco a awanda, aƵu awanda a 'yon, reve a gbagbala le. ⁸ Ozo o ro gba o oco a mabula ma sa'ani, aƵu a kungwa a matsan ulobonu. Cu'un na cimbi'i u cu'wain suru, ozo o ro a matsan ta mata'atsu mata'atsu, ozo o ro kupotali-utali, ozo o ro ukpaku ukpaku. ⁹ Za na ri na atsuvu, wu uwwa!"

*Ili i na i zuwai Yesu tsu yuwan uritosu ni iroci**(Mak. 4:10-12; Luk. 8:9-10)*

¹⁰ Reve ojoro a yi e ece yi, "Nye i zuwai vaa yuwusaan ama adanshi ni iroci?"

¹¹ AƵu u usu le, "Adu da a dangwai tsara i reve ili yu usokowu i tsugono tsa zuva, agba ozo o ro e reve ili yu usokowu i nda shi. ¹² Za na ri ni ili, ayi da aa dashi yi lon, waru za na ri ni ili shi, wa'a na u ri na ayi, a ta ushi yi i da. ¹³ Ili i na i zuwai n tsu yuwusaan le adanshi ni iroci ayi da:

'A ta kalyuwa, agba ee ene shi,
a ta zuwa atsuvu, agba aa uwwa ko a tsura urevu shi.'

¹⁴ "Adanshi a Asula a shiwan ta, cine Ishaya vumavasula dammai:
'Ama a ta uwwa adanshi a va,
agba ee reve ili i na maa dansa shi.
E te eneshe ili i na maa yuwusan,
agba urevu wa yi u ta puwan le.

¹⁵ Adama a na ama a nda a gbama ta okolo,
waru atsuvu e le a ula ta,
waru a kpatu ta esu,
adama o ndolo ee ene shi,
waru atsuvu e le aa uwwa shi,
okolo e le aa tsura urevu shi,
waru aa kambu ubata u va, tsara n kambato le gbaga shi.' [◇]

¹⁶ "Ama Asula a zuwa du ta aba'un, adama a na esu a du e te ene waru atsuvu a du a ta uwwa! ¹⁷ Amašula na abunda na ama a sa'ani a dana ta a maluwa tsara e ene ili i na yee inda, tsara waru a uwwa ili i na yaa uwwusa. Amma n damma du e ene shi, waru a uwwa shi.

*Yesu cuduwa ta iroci yi icu'un**(Mak. 4:13-20; Luk. 8:11-15)*

¹⁸ "Zuwai atsuvu, adama i tsura ucuwu wi iroci yi cimbi'i. ¹⁹ Icu'un i na yo ocoi a nge'en mu ure, ele da ama a na a uwwai adanshi o tsugono tsa Asula, agba a tsura urevu wa yi shi. AƵu za wuya tawa, reve u usa adanshi'i atsuma o okolo e le. ²⁰ Icu'un i na yo ocoi bata a atali, ele da aza a na a ushiyi adanshi'i na mazanga babu usan. ²¹ Agba a ri na aralu a aru'un shi, adama o ndolo a jima shi. Ana nden mu uvadi n suduwai, ko adanshi'i a zuwa nle

a addama, *avu a riyā*.²² Aza a na o ocoi a awanda, ele *da* ama a na a uwwai adanshi'i, reve a uwa *atsuma atsumalima* o uvadi u nda, reve waru icigi i na oo o'wo nu utsuru wu *luma* le. Reve a gbagbala adanshi'i a putsaa le a bala.²³ Aza a na o ocoi *a mabulā* ma sa'ani, ele *da* ama a na a uwwai adanshi'i, *avu a tsurā urevu* wa adanshi'i. Cu'un vuma ndolo tsu matsan *ta ulobonu*, *mantsa mo ro gba shi*, *mata'atsu mata'atsu*, *mantsa mo ro gba kupotali-utali*, *mantsa mo ro ukpaku ukpaku*.”

Iroci ye ewenwele

²⁴ *Avu* Yesu yuwaan le iroci i ro: “Tsugono tsa zuva tsu *ta ne tsunda*: Cimbi ro zaza *ta icu'un* i sa'ani *atsuma* o *uduma wa* yi.²⁵ Na ayin, *mantsa ma na* ama a lantsai suru, *avu ma'yuwatan ma* yi ma '*yawa* u cu'*waan* yi ewenwele *atsuma* e iwele reve u *ka*.²⁶ Ana iwele'e i farai a kungusa *tsara* a matsan, reve fo ewenwele'e a kungwa *obolo* ne ele.²⁷ Reve agbashi a vuma'a *a tawa ubata wa* yi *avu* a damma yi, 'Vu cu'*wan ta* icu'un i sa'ani o *uduma wa* wu. Te *da ewenwele* o utai?”

²⁸ “Reve u usu, 'Ma'yuwatan ma *da ma* cu'*wain* ewenwele'e.’

“Reve e ece yi, 'Vu ciga tsu *ta tsu mula* ewenwele'e?”

²⁹ “*Avu* u usu, 'O'o, adama a na *na* yi *mula* ewenwele'e gogo, i *ta mula* iwele fo.³⁰ Lyawai iwele'e a kungwa *obolo*, hali *a tyo* a mantsa me ikani. Reve n damma aza a zamalinga: Bolotoi ewenwele'e *ubata* u *ta ne'en*, *avu* yi *nlā* le *tsara* i kulato le. *Avu* i boloto iwele'e i *tawato* le o mopon *ma va*.”

Iroci yi icu'un i na i la'ai ukalamu

(*Mak. 4:30-32; Luk. 13:18-19*)

³¹ *Avu* Yesu dammisa le iroci i ro, u damma, “Apa cine tsugono tsa zuva tsa ri: Vuma ro tara *ta oroci* a su'*wan'uri*,* reve u cu'*wan* yi *atsuma* o *uduma wa* yi.³² *Ayi da* cu'un na la'ai ukalamu *atsuma* e icu'un, agba nu u kungwa, u tsu la'a *ta olopu biti mgbain*. U tso o'wo *ta abajini* o udanga, hali nnu nu n *tawa* n yuwan *de nkinda* e eten *a yi*.”

Iroci i wolilo

(*Luk. 13:20-21*)

³³ *Avu* Yesu yuwusaan le iroci i ro, “Apa a nda cine tsugono tsa zuva tsa ri: Ka tsu tara *ta wolilo* *avu* u *jamba* *ya* yi a yira *atsuma* e meretsu, she nu u *jamba* *ya* yi suru suru, *avu* u tsutsa.”

Yesu yuwisan ta iroci

(*Mak. 4:33-34*)

³⁴ Yesu yuwisan *ta adanshi* ni iroci adama u damma *obolo* a ama ili i nda suru. U tsu damma le ili i ro babu na u yuwain adanshi ni iroci shi.³⁵ U yuwan *ta ne tsara* u shiton ili i na vumavasu^{la} dammai, “N ta yuwaan *du adanshi* ni iroci.

N ta damma ili i na i ri usokowu diga a mantsa ma na *Asula* a yuwain uvadi.”

◇

Yesu cuduwa ta iroci ye ewenwele

³⁶ Ana Yesu lyawai *obolo* a ama'a, *avu* u uwa *atsuma* o u'wa, reve ogoro *a yi a tawa ubata wa* yi *avu* a damma, “Damma tsu urevu wi iroci ye ewenwele *atsuma* o *uduma'a*.”

³⁷ Reve u usu le, “Za na zazai icu'un i sa'ani'i *ayi da* Mawun ma Vuma.³⁸ *Uduma* waru gba *ayi da* uvadi. Ele icu'un i sa'ani ele *da* ama a na *a ri* ozo o tsugono'o. Ele gba *icu'un* ye ewenwele ele *da* aza a na o utai *ubata* wu za

* 13:31 *Ayi da* cu'un na *a tsu de* musta. ◇ 13:35 Ica 78:2.

wuya. ³⁹ Ma'yuwatan ma na ma zaza nle aƳi ɗa Mekerenkesu. Mantsa me ikani aƳi ukosu wu uvadi. Aza a zamalinga a na oo boloto le, ele ɗa nlingata ma Asula.

⁴⁰ “O tsu boloto ta ewenwele aƳu a kulato. Ne ɗa woo o'wo a mantsa mo ukosu. ⁴¹ Amu Mawun ma Vuma, n ta lyungu nlingata n va, a ta tawa ili i na i tsu zuwa unusu suru atsuma o tsugono tsa va, waru na aza a na aa yuwusan iwuya suru. ⁴² A ta vari le atsuma a aƳari a na a ri tapu na akina a na a ri usuduwu lon, ubata u na ama a dana a shosun na a lumi anga e le na mɓala. ⁴³ Ele gba ama a abula a te ikana gashi urana o tsugono tsa Dada le. Za na ri na atsuvu, wu uwwa!”

Iroci yu uzuwa yu usokowu

⁴⁴ AƳu Yesu lyuwa elime na adanshi, “Apa cine tsugono tsa zuwa tsa ri: Vuma ro tsura ta uzuwa u na vuma ro soko atsuma o uduma. AƳu wu palisa yi. U yuwan ta mazanga aƳu u 'yawa u wina ili i na u ri na aƳi suru, aƳu u kamba u tsula uduma'a.

Iroci yi iyedi yi ikebe

⁴⁵ “Waru, apa cine tsugono tsa zuwa tsa ri: Za va atsulu na awina ro te izami yi iyedi yi ikebe.† ⁴⁶ Nu u tsura za na la'ai ulobonu, reve u 'yawa u wina ili i na u ri na aƳi suru tsara u tsula yi.

Iroci yi igolo

⁴⁷ “Waru, apa cine tsugono tsa zuwa tsa ri: Aza e mereme ma mugula n ro a vari ta igolo i le atsuma a mala, aƳu e reme mugula icu'un icu'un. ⁴⁸ Ana igolo'o i shiwaɗi, aƳu o rono yi o uta a alanga, reve a danu tsara a kakasa mugula'a. Mugula n sa'ani aƳu a zuwa le atsuma a aasa'atsu, aza a na a ri ulobonu shi gba, o oco le. ⁴⁹ Ne ɗa woo o'wo mantsa mo ukosu. Nlingata n ta tawa a kakasa aza e iwuya atsuma a ama a abula. ⁵⁰ Nlingata'a n ta vari aza e iwuya atsuma a aƳari a na a ri tapu na akina a na a ri usuduwu lon, ubata u na ama aa dana a shosun na a lumi anga na mɓala.”

Akuci nu uzuwa u sa'avu

⁵¹ AƳu Yesu ece le, “I gura ta reve ili i nda suru?”

Reve a usu, “Ee, tsu tsura ta urevu wa yi.”

⁵² Reve u damma le, “Manlu ma wila ma na suru ma tsurai urevu u tsugono tsa zuwa u rotso ta vuma na oo utasu akuci nu uzuwa u sa'avu a alanga atsuma o mopon.”

Ama a Nazara a 'yuwain Yesu (Mak. 6:1-6; Luk. 4:16-30)

⁵³ Ana Yesu kotoi adansa iroci i nda, aƳu u lyawa ubata'a. ⁵⁴ Reve u kamba Nazara, lyuci na u kungwai. Ana u yuwain uritosu de atsuma a aa'isa,† ama suru a yuwan ta asalama aƳu a damma, “Te ɗa u tsurai ugbozu nu ucira u na waa yuwusan ili ya asalama i nda? ⁵⁵ AƳi mawun ma za vu ushe'en ma ɗa. Meri† ɗa mma va yi, waru muwun ma anawu ma yi ele ɗa, Yakubu, na Isuhu, na Simo na Yahuza. ⁵⁶ Muwun ma anawu me esheli ma yi suru a ta pa obolo na atsu. Cine tsa ɗa waa gura yuwan ulinga u nda suru?” ⁵⁷ Adama o ndolo ugbozu u le u danu na aƳi shi, aƳu a 'yuwan yi.

Reve gba u damma le, “Vumavasula ri na tsugbain a lyuci no o u'wa wa yi shi, she a lyuci ro.”

⁵⁸ Adama o ndolo, u gura yuwan ili ya asalama ya abunda a lyuci va yi shi, adama a na a ri nu ucawu wo okolo shi.

14

Ukwa wa Yahaya za vu Urumbusu
(Mak. 6:14-29; Luk. 9:7-9)

¹ A mantsa mo ndolo, Hiridu Antiba, mogono ma Galili, ma uwwa ta adama e Yesu. ² A vu u damma agbashi a yi, “Yesu Yahaya za vu Urumbusu da, za na a 'yasain atsuma a akwakwa. A yi da i zuwai waa yuwusan cu'un vi ili ya asalama a nda.”

³⁻⁴ Kafu mantsa ma nda, Hiridu usa ta Hiridiya a yi ubuwu ka mawun ma anawu ma yi Filibu. Yahaya† dansaa yi ta, “U ri ulobonu vu zuwa Hiridiya shi!” Reve u zuwa e reme Yahaya a nla yi, a vu a zuwa yi atsuma o u'wa wa ali. ⁵ U shi ta u ciga wu una yi, agba wu uwwusa ta wovon wa ama, adama a na a usu ta Yahaya vumavasula da.

⁶ Ana a cuwusan nu urana u na a matsain Hiridu, a vu usheli wa Hiridiya u je'een Hiridu ofolo no omocin a yi, a vu u zuwa okolo a yi o yo'ono. ⁷ Reve u kucina na waa ca yi ili i na u cigai biti. ⁸ A vu mma vu usheli'i u damma yi u damma, “N ciga ta aaci a Yahaya za vu Urumbusu a mapara ma nda!” ⁹ A vu mogono'o u yuwan shinreve vi ili i na u dammai. Agba u ciga u 'yasain nzuwulai n na u yuwain a makakan mo omocin a yi shi. A vu u damma asoja a yi, ¹⁰ a 'yawa o u'wa wa ali o kodo aaci a Yahaya za vu Urumbusu. ¹¹ A vu a tawaa na aaci'i a mapara a vu a ca usheli'i, a vu usheli'i u 'yawa mma va yi. ¹² Reve ojoro a Yahaya a tawa a tara lipu va yi a cido. A vu a 'yawa a kambuwa Yesu ili i na i farai.

Yesu lyuwato ta ama ukpakukupa uton
(Mak. 6:30-44; Luk. 9:10-17; Yah. 6:1-14)

¹³ Ana Yesu uwwai alabari o ndolo, reve u uwa a wantsun, a vu u kara a tyo o una tsara u dana a yi a nde'en. Agba ana ofolo a ama'a a uwwai ne, reve o toni yi na mmalu o tonon nge'en m mala. ¹⁴ Ana u rawai, a vu u cina abajini o ofolo a ama a pura yi. Reve we ene le iliyali, a vu u kambato aza a na a dana ubanakun suru gbaga.

¹⁵ Urana a zama mariyaa, a vu ojoro a yi a tawa ubata wa yi a vu a damma, “Urana u koto ta, ubata u nda gba ogozo a da. Damma ama'a e bete'we, tsara a 'yawa a mulyuci a tsulaa aciyele ilyalya a lyuwa.”

¹⁶ Reve u usu le, “Ili yi lo i na yaa zuwa le a kara shi. I 'yawa i ca le ilyalya a lyuwa.”

¹⁷ A vu a damma yi, “Opopofu o ton a da tsu ri ne ele na mugula n re goon.”

¹⁸ Reve u damma le, “Tawaa numu no opopofu'u na mugula'a.” ¹⁹ A vu u damma ama'a a dana u anlya. A vu u tara opopofu o to'on na mugula n re'e, a vu u kalyuwa zuva, reve u godyoo Asula adama e ilyalya. Reve u ne'eshen opopofu'u, a vu u ca ojoro a yi, reve ele a ca ama. ²⁰ Ama suru a lyuwa ta hali a cuwan. Reve ojoro'o o shiton asaka kupa ne ejere na akapi e ilyalya i na i buwai. ²¹ Ali a na a lyuwai ilyalya i ndolo a ta rawa ali ukpakukupa uton (5,000), e kece amaci na muwun shi.

Yesu wala ta a mini
(Mak. 6:45-52; Yah. 6:15-21)

²² A vu Yesu dammushi ojoro a yi a uwa a wantsun tsara a kara elime a yi upasalai u mala. U dana ta lo tsara u lyawa ama a kambuwa le. ²³ Ana u lyawa nle a kara i 'wa, reve u kara a 'yawa a agadi na aciyayi tsara u yuwan awasa. Ayin a da a dana, a vu gba u dana de a yi a nde'en.

²⁴ A matsan mo ndolo, wantsun wo ojoro a yi u dana ta e memere ma mala'a, waru upepu wu ucira u 'yon ta. A dana ta o mpolo ni ikefu i mala i gbain. ²⁵ Na wasasa, a vu u tawa ubata u le a mmalu zuwa mini. ²⁶ Ana e ene

niyi a mmalu zuva mini tsundolo, a uwwa t̄a wovon. Avu a saala n̄a wovon, “Yimod̄i i da!”

²⁷ Reve u yuwushin nle adanshi, u damma, “U rawa t̄a ne, n t̄a pa! She yu uwwa wovon wan.”

²⁸ Avu Bituru damma, “Zagbain, n̄a avu da mayun, damma mu n t̄awa ya'a zuva mini ma nda.”

²⁹ Reve u damma yi, “T̄awa.”

Avu Bituru lyawa wantsun, avu u kar̄a a mmalu zuva mini a tyo ubata wa Yesu. ³⁰ Amma ana Bituru enei upepu ni ikefu i mala, avu wu uwwa wovon dada u teme mali'baa. Dada u saalai, “Zagbain, wawa mu!”

³¹ Avu Yesu cananashi ukere wa yi avu u reme yi. Avu u damma yi, “Vu t̄a nu ucawu wo okolo ke'en. Nye i zuwai okolo a wu a kudai?”

³² Ana a uwai atsuma a wantsu'un, reve upepu'u u von kwın. ³³ Dada aza a na a dan̄ai pe a wantsu'un a yuwayin Yesu aganda adansa, “Amayun avu da Mawun ma Asula.”

Yesu ca t̄a ama a Janisara lafiya

(Mak. 6:53-56)

³⁴ A pasalai t̄a mala'a avu a tyo e ida ya Janisara. ³⁵ Ana ama a na a ri pe e reve Yesu da, avu a damma ama suru a na Yesu t̄awa t̄a. Avu a t̄awa yi na aza a na a ri nu ubanakun icu'un icu'un. ³⁶ Reve a pati yi tsara u lyawa aza a na a ri nu ubanakun a ju'wan nge'en mu utugu ma yi. Reve aza a na a ju'wan suru a kamb̄a gbaga.

15

Iyuwan tsutoni na Wil̄a wa Asula

(Mak. 7:1-13)

¹ Reve Afarishi o ro n̄a munlu n Wil̄a mu ut̄a de Urishelima, avu a t̄awa ubata wa Yesu reve e ece yi, ² “Nye i zuwai ojoro a wu oo tono ili i na nkaya n tsu n roco ntsu tsu yuwan shi? Ko ekere e le a tsu sa'a kafu a lyuwa ilyalya o ure u na wu ntsayi shi.”

³ Reve u usu le, “Nye i zuwai yoo tonishi ili i na Asula a dammai shi, reve i uwa o tono uritosu wa aciya'adu? ⁴ Asula a damma t̄a, ‘Vu yuwaan dada va wu na mma va wu tsutoni,’ waru, ‘Za na isulai dada va yi ko mma va yi, a to una yi.’ ⁵ Adu gba i to ritosu a na n̄a vuma ri ni ili i na waa kambaa dada va yi ko mma va yi, reve u damma ‘Ayi nda za va Asula da,’ ⁶ to, a ri na a ca dada le ili'i shi. I 'yuwan t̄a ili i na Asula a dammai adama a agadu a du. ⁷ Adu aza e ikpa'a! Ishaya vumavasula yuwan t̄a mejege ana u danai Asula a damma t̄a:

⁸ ‘Ama a nda a ta casu mu tsugbain a n̄a le goon, okolo e le gba alanga a da a ri na amu.

⁹ Aganda a na aa yuwusaan mu ili ya abula i da shi.

Ili i na oo ritosu ili i ro i da shi, agba uritosu wa ama u da.’ ” ◊

Ili i na i tsu lungusa vuma

(Mak. 7:14-23)

¹⁰ Reve Yesu dewishe obolo a ama'a, avu u damma le, “I polo atsuvu yu uwwa, avu i reve ili i maa dansa. ¹¹ Ili i na i tsu uwa atsuma a vuma, ayi da u tsu lungusa yi shi. Amma ili i na i tsu ut̄a o un̄a wa yi, ayi da u tsu lungusa yi.”

¹² Dada ojoro a yi a t̄awai ubata wa yi, avu a damma, “Vu reve t̄a a na vi isulai Afarishi na adanshi a na yu wain?”

¹³ Avu u usu, “Ili i na Dada vā va zuva cu'wain shi, suru a t̄a m̄la yi diga a aralu a yi suru. ¹⁴ I tonoo Afarishi o ndolo wan! Ele a t̄a ana nrumbā n na moo ronuso nrumbā n ro, waru suru nle a t̄a riya a aakarī.”

¹⁵ Avu Bituru usu, “Nye dā vaa dansa ana vu yuwain adanshi adama e ili i na i tsu lungusā vuma?”

¹⁶ Reve Yesu usu, “Hali n gogo koto vu reve ili i maa dansa shi? ¹⁷ Amayun a dā, suru ilyalya i na i tsu uwa o unā, u tsu karā t̄a a tyo a aatsuma, reve wu utā. ¹⁸ Amma adanshi a vama a na a tsu utā o unā u tsu utā t̄a diga o okolo. Waru ele dāda ili i na i tsu lungusā vuma. ¹⁹ Atsuma o okolo a dā majiyan me iwuya nā mona mā tsu utā, pe dā waru tsipere ne epen a tsu utā, nā wivu na adanshi a vama a aci a ama o ro. ²⁰ Ele nda ele dā a tsu lungusā za. Alya babu sa'a ekere, u tsu lungusā vuma shi.”

*Yesu kambai Takpaci vu ka
(Mak. 7:24-30)*

²¹ Avu Yesu lyawa ubat̄a'ā u kambā a m̄banga ma Taya nā Sida. ²² Ana u rawai, avu ka ro Takpaci* za na ri nā nden pe, u tawā ya'ā yi, avu u saala, “Zagbain, Mawun mā Dawuda, kalyuwā iliyali i vā! Usheli u vā u to sowuso atsumalimā no otoni a lima.”

²³ Agba Yesu damma yi ili i ro shi. Dada ojoro a yi a tawā ya'ā yi, reve a pati yi, “Damma ka ndolo u karā. U to tonoo tsu nā yisaali.”

²⁴ Reve u usu u damma, “A lyungu mu t̄a ubat̄a wa aza a Isra'ila goon! A t̄a gashi obolo e ikyon a na a puwain.”

²⁵ Reve ka'a u rawa ubat̄a wā Yesu, avu u kadato u damma, “Zagbain, vu kamba mu!”

²⁶ Avu u usu, “U lobono a tara ilyalya i muwun, reve a ca musan shi.”

²⁷ Avu ka'a u damma, “Ne dā, Zagbain, agba ko musan n tsu lyuwa t̄a mubishi n na māā riyisā diga a mapara ma za na zuwa niyi.”

²⁸ Dada Yesu usu niyi, “Avu ka na cayi okolo lon dā! N t̄a yuwaan wu ili i na vu patiyi.” A mantsa'a gan, reve usheli wā yi wo o'wo gbaga.

*Yesu kambato t̄a ama a abunda gbaga
(Mak. 7:31-37)*

²⁹ Reve Yesu lyawa dē, reve u kambā a nge'en m Mala mā Galili. Reve u kumba a aagadi u danu. ³⁰ Dada obolo a ama a abunda a tawā, avu a tawā nā akutsuma nā nrumbā, a tawā t̄a waru na aza a na a ri no osowi a lipu, obolo na aza a na a tsu gura yuwan adanshi shi, na ama a na a ri nā banakun icu'un icu'un. Avu a zuwa le a makakan mā yi, reve u kambato le gbaga suru. ³¹ Ama suru a yuwan t̄a asalama ni ili i na e enei a uwai waru. Ama a na a shi a tsu yuwan adanshi shi, reve a uwa adanshi gogo. Osowi a lipu o'owo t̄a gbaga, akutsuma waru a wala, nrumbā waru me ene ure. Ama suru a uwa t̄a a cibalasa Asulā a aza a Isra'ila.

*Yesu lyuwato t̄a ama ukpakukupa unashi
(Mak. 8:1-10)*

³² Avu Yesu dē ojoro a yi, reve u damma le, “Me ene t̄a iliyali ya ama a nda. O to obolo nā amu hali rana ta'atsu, agba a ri ni ili i na aa lyuwa shi. Agba n ciga n zuwa a karā na ambulu shi. A t̄a takalyuwā o ure a tyo o u'wa.”

³³ Avu ojoro a yi a usu, “Ubat̄a u nda u rotso t̄a ogozo. Te dā tsaa tsura ilyalya i na yaa rawa lyuwato cu'un vo obolo a nda?”

³⁴ Avu we ece le, “Opopofu a yan a dā i ri ne ele?”

Avu a usu, “Aza e cindere, nā mugula meketeci.”

* 15:22 Ka'a za va Ka'ana dā, ayi waru za va Isra'ila dā shi.

³⁵ *Avu Yesu damma ama'a a danu e ida.* ³⁶ *Reve u tara opopofu e cindere'e na mugula'a avu u godyoo Asula. Reve u ne'eshen ilyalya'a u ca ojoro a yi, reve a ca ama'a.* ³⁷ *Ama'a suru a lyuwa ta hali a cuwan. Reve ojoro a yi o shiton asaka a gbagbain e cindere na akapi a na a buwai.* ³⁸ *Ali goon aza a na a lyuwai ilyalya'a, babu na amaci na muwun, a ta rawa ama ukpakukupa unashi (4,000).* ³⁹ *Ana Yesu dammai ama'a a kara, dada u uwai a wantsun reve u pasalai mala'a. Reve a rawa e ida zuzu na Magada.*

16

Azagbain a cigai e ene ili ya asalama (Mak. 8:11-13; Luk. 12:54-56)

¹ *Avu Afarishi na aza a Sadukiya a tawa ubata wa Yesu a lyungwa yi adama e reme yi nu unusu, dada a damma niyi u yuwaan le ili ya asalama, adama u roco Asula a usu ta ili i na waa yuwusan.*

² *Reve gba Yesu usu, "Nu urana u ri a mariyaa, i tsu damma ta 'Alanzu o to lobono adama a na zuva ri saan.'* ³ *Nu usana adama a na zuva ri saan na wunla, reve i damma, 'O to ro'o.'* *I tse ene ta iroci i nda zuva, reve i reve ili i na oo rocosu. Agba ne da fo, i te inda ili i na maa yuwusan gogo, waru i reve ili i na oo rocosu shi.* ⁴ *Ama e iwuya na aza a ulambu wa abula a zami ta a yuwaan le iroci ya asalama, agba moo roco le shi, she iroci ya Yunanaf vumavasula."* *Reve Yesu lyawa le lo avu u kara.*

Iyuwan ugbozu na munlu me epen (Mak. 8:14-21)

⁵ *Ana ojoro e Yesu a pasai mala'a a tyo a mbanda n ndede, reve e icina a na aa tara opopofu.* ⁶ *Reve Yesu damma le, "I yuwan ugbozu! I dana ufofu adama o wolilo wa Afarishi na aza a Sadukiya."*

⁷ *Avu ojoro'o a yuwan adanshi vani le, avu a damma, "U ta dansa ne adama a na tsu tawayi na ko oopopofu shi."*

⁸ *Ana Yesu revei ili i na aa dansa, dada we ece nle, "Nye i zuwai i ri a ndammulai adama a na i ri no opopofu shi? Ucawu wo okolo a du wa'a da.*

⁹ *Hali n gogo koto i reve shi? I cuwan no opopofu o ton a na a lyuwatoi ali ukpakukupa uto'on (5,000) shi? Waru i cuwan i shiton ta asaka a abunda na akapi a na a pasai shi?* ¹⁰ *Waru opopofu e cindere a na a lyuwatoi ali ukpakukupa unashi (4,000) gba? Asaka a gbagbain a yan da i shitoyin?*

¹¹ *Adama a nye i gura revei a na maa yuwusaan du adanshi adama o opopofu shi? N ta dansaa du i yuwan ugbozu na wolilo wa Afarishi na aza a Sadukiya."* ¹² *Dada e revei waa yuwusaan le adanshi a yuwan ugbozu na wolilof ko opopofu shi, amma adama o uritosu we epen wa Afarishi na aza a Sadukiya.*

Bituru dammai Yesu Zamawawa dada (Mak. 8:27-30; Luk. 9:18-21)

¹³ *Yesu no ojoro a yi atsuma a mmalu, ana a rawai zuzu na mbanda ma Kasariya Filibi, avu we ece le, "Zane da ama a tarasa Mawun ma Vuma?"*

¹⁴ *Avu a usu, "Ozo o ro a damma, avu Yahaya za vu Urumbusu da, ozo o ro gba a damma avu Iliya da, ozo o ro waru a damma avu Irimiyaf da, ko gba shi vuma ta atsuma a amasula a da."*

¹⁵ *Reve we ece le, "Adu gba, zane da yaa tarasa mu?"*

¹⁶ *Reve Simo za na a tsu de Bituru usu, "Avu da Zamawawa,† Mawun ma Asula za na tsu ca wuma."*

17 Reve Yesu usu, “Avu za va aba'un da, Bituru mawun ma Yahaya,*† adama a na ko vuma roco wu ili i nda shi. Dada va na ri zuva da roco nuwu ko zane da n ri. 18 Adama o ndolo n ta de wu Bituru, za na urevu wa yi u da 'Aatali.' Waru a aatali a nda a da maa suwa aa'isa a aza e Itoni† a va, agba ucira wu ukwa waa la'a ucira wa yi shi. 19 N ta ca wu mkpatu'utsu n tsugono tsa zuva. Ili i na biti vu kpatu'wai pa o uva†i shi, Asula fo waa usu u kpatu'wa le shi. Waru ili i na vu kpatu'wai pa o uva†i u nda, ele fo Asula a ta kpatu'wa le.” 20 Reve Yesu rono ojoro a yi atsuvu she a damma nanza a na ayi dada Zamawawa'a wan.

Yesu yuwan ta adanshi o ukwa wa yi
(Mak. 8:31–9:1; Luk. 9:22–27)

21 Diga a mantsa'a a 'yawa, reve Yesu teme a dansaa ojoro a yi ili i na yaa cina yi. Avu u damma, “Na n ciga na n 'yuwan n 'yawa Urishelima ubata u na azagbain e ida, nan ganu a gbagbain na munlu n Wila n ri. A ta ca mu atsumalima lon. A to una mu, agba na a yuwan rana ta'atsu, Asula a ta 'yasan mu.”

22 Reve Bituru de yi a tyo a nge'en, avu u damma yi u lyawa a dansa ne. U damma, “Asula aa lyawa ili i ndolo i fara na avu shi, Zagbain!”

23 Reve Yesu† vadala ubata wa yi reve u damma yi, “Male, vu buwa mu ure! Vu ta gesheshe ili i na Asula a zuwaa numu n yuwan, adama a na majiyan ma wu za vuma da, agba u ri ununa Asula aa yuwusan shi.”

24 Reve u damma ojoro a yi, “Za na suru cigai u kuru mu, she nu u 'yuwan aciyayi suru suru. Nu u ciga u 'yuwan u tara akpata a atsumalima a yi reve u kuru mu. 25 Adama a na za na cigai u wawa wuma wa yi, u ta lamba yi, amma za na lambai wuma wa yi adama a va, u ta tsura yi. 26 Nye i da vuma aa muna nu u tsura uva†i u nda suru, reve u lamba wuma wa yi? Vuma aa gura tsupa† adama u tsurisa wuma wa yi shi, ko ke'en. 27 Adama a na amu, Mawun ma Vuma, n ta tawa na tsugbain tsa Dada va obolo na nlingata ma yi, avu n ge'eto ama suru ununa a yuwain ili biti. 28 Amayun a da maa dansaa du, ozo o ro atsuma a du a na i ri pa nda mishin gogo, yaa kuwa shi, she na ye ene mu, Mawun ma Vuma, a tawa atsuma o tsugono tsa va.”

17

Lipu va Yesu vadalai
(Mak. 9:2–13; Luk. 9:28–36)

1 Ana a yuwain ayin a tali, reve Yesu dangwa Bituru na Yakubu na mawun ma anawu ma yi Yahaya. Reve a 'yawa a kumba masasan mo uga'an ubata u na a danai goon le. 2 Ele a kanla, dada oroci e Yesu a vadalai suru suru. Urewesu wa yi e ikanasa ana urana, atugu a yi waru a kambu u'uri puwu ana ekan. 3 Reve Musa† na Iliya o utushi, reve a uwa adanshi na Yesu.

4 Reve Bituru damma yi, “Zagbain, u lobono ta a na tsu ri pa! Lyawa tsu yuwan ogodo a ta'atsu pa, za ta za va wu, za ta za va Musa, za ta za va Iliya.”

5 Ayi ubuwu a adanshi, reve eleshe e ekan a tawa u pupala le. Avu udyo wu uta pe e eleshe'e u damma, “Ayi nda Mawun ma va da, za na n cigai, n ta uwwusa uyo'o wa yi lon. Yu uwwa yi!”

6 Ana ojoro'o a uwwai udyo'o, reve a uwwa wovon lon hali a riya makpaba.

7 Dada Yesu rawai reve u ju'wan le. Avu u damma, “'Yoyin, she yu uwwa wovon wan!” 8 Dada a 'yasan aci a kalyuwai, agba e ene za ro shi, she Yesu.

9 Ele a macipaa a masasa'an, reve u damma le, “She i damma nanza ili i na ye enei wan, she na a 'yasan mu, amu Mawun ma Vuma atsuma a akwakwa.”

* 16:17 Aala a Yahaya ayi da Yunana na Tsuyahuda.

¹⁰ Reve ojoro'o e ece yi, "O unā wu nye munlu n Wilā n dammai a na Iliya da a fara tawā kafu Zamawawa tawā?"

¹¹ Reve u damma le, "Amayun a da Iliya ta tawā u fofo ili biti. ¹² Agba amayun, Iliya tawā ta de. Agba ama e reve a na ayi da shi, reve a yuwaan yi ununa a cigai. Aa jima shi, ne da fo aa zuwa Mawun ma Vuma mo sowo atsumalima." ¹³ Dada ojoro'o e revei u ta yuwusaan le adanshi a Yahaya za vu Urumbusu.

*Yesu kambatoi ulobo wo otoni a lima gbaga
(Mak. 9:14-29; Luk. 9:37-43a)*

¹⁴ Ana Yesu no ojoro a yi a cipai zuwa masasa'an, obolo a ama a abunda a shi ta lo a pura le. Avu vuma ro tawā u kingyo a makakan ma yi. ¹⁵ Reve u damma, "Zagbain, ve ene iliyali i mawun ma va! U ta na tsuda'un tsu ucira, hali u tsu riyā ta a akina ko a mini kuci. ¹⁶ N tawā ta na ayi ubata wo ojoro a wu, agba ko vuma ta gura kambato yi gbaga shi."

¹⁷ Reve Yesu usu, "Adu ama o okolo o ugbamu, aza o ulambu wu ucawu wo okolo. Hali mantsa ma ne ma da ma da dāna na adu? Waru hali mantsa ma ne ma da maa gura danu na adu na ankuri? Tawai nu ulobo'o pa nda!" ¹⁸ Reve u bara otoni a lima a na a ri pe o ulobo'o, avu otoni a lima'a o uta. Diga a mantsa mo ndolo, reve u kambā gbaga suru suru.

¹⁹ Ana alanga a jimai, ayi a nde'en, reve ojoro a yi a tawā ubata wa yi avu e ece yi, "Adama a nye tsu kudai o utaa otoni a lima'a?"

²⁰ Reve u usu le, "Adama a na i ri nu ucawu wo okolo wa'a da. Amayun a da maa dansaa du, ni i ri nu ucawu wo okolo ke'en cine i revei cu'un vu su'wan'uri, i ta damma masasan ma nda, 'Lyawa ubata u nda a tyo ndede,' avu gba u lyawa. I ta gura yuwan ili suru."*

*Yesu yuwisain adanshi o ukwa wa yi
(Mak. 9:30-32; Luk. 9:43b-45)*

²² Urana u ro cina a kambā Galili, avu Yesu damma le, "Za ro ta wina Mawun ma Vuma. ²³ A to una yi, agba na a yuwan ayin a ta'atsu a ta 'yasan yi." Reve atsuma a langa ojoro'o lon.

Yesu yuwain adanshi a atsupu o utafa

²⁴ Ana Yesu no ojoro a yi a rawai Kafarnahum, reve aza o ushishi wu utafa wa Aa'isamapada e ece Bituru, "Manlu ma du ma tsu tsupa utafa† wa Aa'isamapada shi?"

²⁵ Avu Bituru usu, "U tsu tsupa ta."

Reve Bituru uwa o u'wa'a, avu kafu u yuwan adanshi, dada Yesu ece niyi, "Ngono n tsu zuwaa ta ama e le utafa, ko omocin?"

²⁶ Reve u usu, "Omocin a da a tsu zuwaa utafa."

Avu Yesu usu, "To, wo o'wo ta ama e le aa tsupa shi. ²⁷ Amma woo lobono tsu 'yasan okolo a ama shi. Adama o ndolo, 'yawai mavusa a mala. Magula ma na i fara remei, i kpatu'wa unā wa yi, i ta tsura ikebe† i azurufa‡ i na i rawai atsupu o utafa wa Aa'isamapada za va na za du. I tara i tsupa le utafa u tsu."

* **17:20** Akuci a aatagada a nda a dashi ta uguzu wu 21: "Amma avasa na akuli a da goon aa gura cu'un vi ili i nda, ili yi lo i na i la'ai ne shi." † **17:24** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da "utafa wa Aa'isamapada drakma re." ‡ **17:27** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da "ikebe yi irumu i drakma i nashi." † **17:27** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da "ikebe yi irumu i drakma i nashi." ‡ **17:27** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da "ikebe yi irumu i drakma i nashi."

18

Za na la'ai tsugbain o tsugono tsa zuva
(Mak. 9:33-37; Luk. 9:46-48)

¹ A mantsa'a, reve o joro e Yesu a tawa ubata wa yi, reve e ece yi, "Zane da oo o'wo zagbain suru suru atsumā o tsugono tsa zuva?"

² Dada Yesu deyi mawun mo ro, reve wi isawaton yi a makakan me le. ³ AƵu u damma, "Amayun a da maa dansaa ƴu, ni i ciga i 'yuwan yoo o'wo ununa muwun n keke'en n ri. Na ne da shi, yaa uwa o tsugono tsa zuva shi. ⁴ Adama o ndolo za na tarai aciyayi ili i ro shi, ana mawun me ke'en ma nda, ayi da za na la'ai tsugbain o tsugono tsa zuva.

⁵ "Waru za na ushiyi mawun me ke'en ma nda a aala a va, amu da u ushiyi."

Malyungwa ma na ma tsu tawa nu unusu
(Mak. 9:42-48; Luk. 17:1-2)

⁶ AƵu Yesu lyuwa elime u damma, "Woo yo'ono aza a na aa zuwa ko vuma ta atsumā a aza a na oo tono mu yuwan unusu shi. U ta la'aa le a nlaa le aatali a yira a yinlu a vari le atsumā a mala upasu u na u la'ai aru'un!

⁷ "Woo yo'ono ama shi, adama e ili i na yaa zuwusa ama mariya o unusu. A ri ni ili i na aa yuwan shi, ili i ndolo i ta fara, agba woo yo'ono aza a na a tawai ne ele shi! ⁸ Nu ukere wa wu ko anana a wu aa zuwusa wu mayan mo unusu, vu kodo yi vu vari yi. U ta la'aa wu vu lamba upasu u lipu u ro wa wu, reve vo o'wo na wuma u na vaa kuwa shi a na vaa dana ne ekere e re na ana e re aƵu a vari wu a akina a na a ri n kima shi. ⁹ Na lyusu va wu aa zuwusa wu mayan mo unusu, vu foƴo yi vu vari yi. U la'aa wu ta vu dana na lyusu ta goon aƵu vu dana wuma, a na vaa dana ne esu e re reve a vari wu a akina a na a ri kima shi."

Iroci yi kyon na puwayin
(Luk. 15:3-7)

¹⁰ AƵu waru Yesu damma, "I yuwan ugbozu. She i tara aza e keke'en a nda ili ye pere wan. N ta dansaa ƴu, a ta na nlingata zuva n na n ri oƴolo na Dada va zuva.*

¹² "Na za va aguƴa ri ni ikyon ukpaku, reve za ta uta reve u puwan, nye i da waa yuwan? U ta lyawa kupakucci na kucci na buwai a alyuna a nge'en m masasan, reve u 'yawa izami yi kyon ta na puwayi'in. ¹³ Nu u tsura yi, amayun a da maa dansaa ƴu, u ta la'a yuwan mazanga a aci a za ta o ndolo, a na waa yuwan a aci a kupakucci na kucci na buwai. ¹⁴ Ne da u ri ya Dada ƴu za na ri zuva. U ciga ko za ta atsumā a aza e keke'en a nda u puwan shi, suru suru."

Na za ro nusaan wu
(Luk. 17:3)

¹⁵ Reve Yesu lyuwa elime u damma, "Nna za va wu yuwaan wu unusu, 'yawa ya'a yi, aƵu vu roco yi unusu wa yi. Agba vu yuwan yi usokowu, aƵu na ayi goon. Na vuma'a wu uwwa wu, vu lyuwa ta aci a za va wu waru vu kambato ta za va wu. ¹⁶ Nu u 'yuwan gba a uwwa wu, vu tara vuma ta, ko ama e re i 'yawa oƴolo. Vu yuwan ne adama a na Adanshi a AƵula a damma ta adanshi o unā wa ama e re ko ama a ta'atsu a aci a za ro u la'a ta ume. ¹⁷ Nu u 'yuwan a uwwa le fo, vu damma aza e Itoni. Nu u 'yuwan waru a uwwa aza e Itoni, to, vu yuwan na ayi ununa vaa yuwan na za na revei AƵula shi, ko ana manlu mo u'ushishi mo utafa."

* **18:10** Akuci a aatagada a nda a ta na ayi nda, "Amma amu, Mawun ma Vuma, n tawa ta adama n wawa aza a na a puwayin." **18:16** U.W.I. 19:15.

Manla na mabada

¹⁸ Ɔvu waru Yesu damma, “Amayun a da maa dansaa du, Ili i na suru yi nlaɪ a o uvaɗi u nda, Ɔsulā za na ri zuva ta a nla yi fo. Agba ili i na suru i baɗai, u ta baɗa yi fo.

¹⁹ “Waru, n ta dansaa du, na ama e re atsuma a du a yuwan asala e ili i na a cigai, reve a vasa adama a yi, Dada va za na ri zuva ta yuwaan du ayi.

²⁰ Adama a na ubata u na ama e re ko ama a ta'atsu o bolotoi a aala a va, n ta lo obolo ne ele.”

Iroci ya aagbashi a na a 'yuwain a yuwan gafura

²¹ Reve Bituru tawa ya Yesu we ece, “Zagbain, na za va aa nusasaan mu, hali uyan u da maa yuwaan yi gafura? Toto ucindere?”

²² Ɔvu u usu, “O'o, toto ucindere shi, amma kupocindere toto ucindere.

²³ “Nda cine tsugono tsa zuva tsa ri: A yuwan ta mogono mo ro za na cigai u ushi ikebe i na woo tono agbashi a yi. ²⁴ Ayi atsuma o u'ushishi, reve a tawa na vuma ro za na woo tono ikebe i gbain i azurufa ukpakukupa kupa (10,000).† ²⁵ Aagbashi'i gba u shi ni ikebe i na waa gura tsupa yi shi. Dada mogono'o u zuwai a wina vuma'a ni ili i na u ri na ayi suru, hali na ka va yi na muwun ma yi. Reve a tara ikebe'e a tsupa mogono'o utan u na woo tono aagbashi'i.

²⁶ “Amma avu aagbashi'i u kingyo, reve u pati u damma, ‘Vu yuwan ankuri na amu, n ta tsupa ili i na n kopoi suru.’ ²⁷ Reve mogono'o we ene yi iliyali lon, reve u lyawa yi, avu u damma yi she u tsupa ikebe'e waru wan.

²⁸ “Aagbashi'i a motaa, avu u ga'an na aagbashi o ro za na woo tono ikebe i ke'en i azurufa† ukpaku. Dada u gaga niyi oogorovili. Reve u uwa a cukuɗusa yi nu u dansai, ‘Vu tsupa mu utan u va!’

²⁹ “Reve aagbashi'i u kingyo, reve u pati yi u damma, ‘Yuwan ankuri na amu, n ta tsupa wu ili i na voo tono mu suru.’

³⁰ “Agba avu aagbashi o ofaru'u u 'yuwan e ene iliyali ya yi. Reve u zuwa a baru yi o u'wa wa ali, hali she nu u tsupa ili i na oo tono yi. ³¹ Ana akapi a agbashi e enei ili i na u yuwain, reve a uwwa upan lon. Dada a 'yawai ubata u mogono'o, reve a damma yi ili i na i yuwain suru.

³² “Dada mogono'o u deyi aagbashi'i reve u damma, ‘Avu aagbashi a vama! Ana vu pati numu, n lyawaa wu ta uta'an, reve n damma she vu tsupa ili wan. ³³ Vu shi ta fo ee ene iliyali ya aagbashi o ndolo ununa me ene nuwu iliyali.’ ³⁴ Reve mogono ma uwwa upan lon, avu u zuwa a zuwa yi o u'wa wa ali, u sowo atsumalima hali u tsupa ili i na oo tono yi suru.

³⁵ “Ne da Dada va za na ri zuva aa yuwan na adu nni i 'yuwan a yuwaan aza a du gafura o okolo a du.”

19*Uritosu adama a wukasu u lolo*

(Mak. 10:1-12)

¹ Ana Yesu kotoi adanshi o ndolo, reve u lyawa Galili avu u kara a tyo e ida ya Yahuda upasalai wu Uɗolu wa Urdu. ² Reve obolo a ama o toni yi, avu u kambato aza o ubanakun gbaga.

† **18:24** Ikebe yi rumu i azurufa i gbain ayi da a tsu de “talen” na Tshuheleni, unata u da talen ta ri ni ikebe i na aa tsupa za zamalinga atsuma a a'wan gendu. Talen ukpakukupa kupa (10,000) la'a ta ikebe ya atsupu yi za zamalinga vu rana ukpakukupa udoɓonuwu kupoton (50,000,000). † **18:28** Ikebe yi rumu i azurufa i da atsu de “dinari,” atsupu o urana u ta wu za zamalinga.

³ Avu Afarishi o ro a ciga a lyungwa yi na yeci, reve a damma, “Wila u tsu u lyawa ta vuma kakasa na ka va yi ko adama e ili i ro i na we enei suru?”

⁴ Reve Yesu usu, “Koto i denuna atsuma a Adanshi a Asula shi? A dana ta ana Asula a yuwain uvadi, ‘U yuwan le ta vali na ka. ⁵ Ayi da i zuwai vali aa lyawa dada va yi na mma va yi reve e remulei na ka va yi, avu ele ra o o'wo ili i ta.’ ⁶ Ana wo o'woi a buwa ili i re shi, agba ili i ta, adama o ndolo ili i na Asula o boloi she nanza kakasa wan.”

⁷ Avu Afarishi e ece yi, “To, adama a nye i da Musa lyawai vuma ca ka va yi aatagada a wukasu u lolo reve u gbara yi?”

⁸ Avu Yesu usu, “Musa lyawa du ta i kakasa na amaci a du, adama a na i 'yuwain a kuru ili i na Asula a dammai, amma de o ufaru ne da u shi shi.

⁹ Waru lyawa n damma du nda, za na suru lyawai ka va yi reve u yuwisan lolo ro, tsipere tsa da waa yuwusan, shede na ka'a u ri e tsipere na ali o ro.”

¹⁰ Reve ojoro a yi a damma yi, “Na ne da ili'i i ri e ekere a vali na ka va yi, u la'a ta ulobonu she vuma yuwan lolo wan.”

¹¹ Avu Yesu usu, “Vuma suru da aa gura usu uritosu u nda shi, amma she aza a na Asula a cayi. ¹² Ili i na i zuwai ozo o ro aa yuwan lolo shi ayi da, ozo o ro a matsan le ta ali agba a ri gbaga shi. Ozo o ro waru ama a da a kambato nle ne. Ozo o ro waru a 'yuwan ta lolo adama o tsugono tsa zuva. Za na aa gura tara uritosu u nda u tara.”

Yesu ushiyi muwun

(Mak. 10:13-16; Luk. 18:15-17)

¹³ Reve ama o ro a tawaa Yesu na muwun n le, adama u ju'wan le u yuwaan le avasa. Avu ojoro a yi a putsaa aza a na a tawusaa na muwu'un, a lyawa a damatosun yi.

¹⁴ Reve gba Yesu damma le, “Lyawai muwun n keke'en n tawa ya'a va, she i putsaa le wan. Icu'un ya ama a na a ri tsa muwun n nda, tsugono tsa zuva za le da.” ¹⁵ Ana Yesu ju'wain muwu'un, reve u zuwaa le aba'un da da u karai.

Za vu utsuru

(Mak. 10:17-31; Luk. 18:18-30)

¹⁶ Ana a yuwain ne, reve vuma ro tawa ya Yesu reve we ece yi, “Manlu, ili ya abula i ne i da maa yuwan tsara n tsura wuma u na woo koto shi?”

¹⁷ Reve Yesu damma yi, “Adama a nye vee eceshe mu ili ya abula? Asula da goon za va abula, Na vu ciga vu tsura wuma u babu ukofu, ciga 'yuwan vu kuru Wila wa yi.”

¹⁸ Avu vuma'a we ece, “Wila u ne u da?”

Reve Yesu usu, “She vu una za nu ucigu wa wu wan. She vu yuwan tsipere wan. She vu yuwan wivu wan. She vu yuwan epen a aci o ozo ro wan.

¹⁹ Vu ca aabara na makuci ma wu tsugbain. Vu ciga ozo o ro ununa vu cigai aciyawu.” ²⁰

²⁰ Reve vuma'a* u usu, “Ele nda suru n yuwan le ta de. Nye i buwai na maa yuwan waru?”

²¹ Avu Yesu usu, “Na vu ciga vu shiwan vuma, 'yawa vu wina ili i na vu ri na ayi suru, reve vu ne'eshen alambi ikebe'e, vu ta tsura uzuwa zuva. Reve vu tawa vu kuru mu.”

²² Ana vuma'a wu uwwai ne reve atsuma a langa yi, adama a na u ta nu utsuru lon. Reve u kara ili ya yi.

²³ Dada Yesu dammai ojoro a yi, “Amayun a da maa dansaa du, ili yu usan i da za vu utsuru uwa o tsugono tsa zuva. ²⁴ Amayun n ta dansaa du, u ta la'a

◇ 19:5 Ufr. 1:27; Ufr. 2:24; Ufr. 5:2. ◇ 19:19 Mtq. 20. * 19:20 Vuma'a u rawa ta na waa yuwan lolo, agba koto u yuwan lolo shi.

babu usan aarakumi a pusulai na vunu vu bele, a na za vu utsuru aa uwa o tsugono tsa Asula.”

²⁵ Ana ojoro a yi a uwwai ne, reve a uwa asalama lon, reve e ece, “To, zane gba aa la'a?”

²⁶ Avu Yesu kalyuwa le u damma, “E ekere a vadilima ili'i i ri n yuwan shi, amma ubata wa Asula ili biti u ta gura yuwan.”

²⁷ Dada Bituru damma niyi, “Atsu da nda tsu lyawai ili suru, reve tsu kuru wu. Nye da gba tsa tsura adama o ndolo?”

²⁸ Reve Yesu damma le, “Amayun a da maa dansaa du, a mantsa ma na amu Mawun ma Vuma, maa danu o ootogu o tsugbain a mantsa ma na maa tawa, adu aza a na oo tono mu i ta danu o otogu kupa ne ejere, waru i ta ge'eto gundo kupa ne ejere va Isra'ila. ²⁹ Aza a na a lyawai ili suru suru adama a va, a lyawai 'wa le ko aduma e le, a ta tsura atsupu. Ne da waru na a lyawa aza e le ali ne esheli, ko a lyawa nan dada na nan mma le, ko gba a lyawa muwun, a ta tsura atsupu hali a tyo toto ukpaku, waru a ta tsura wuma u na woo koto shi. ³⁰ Agba na abunda aza a na a ri elime gogo a ta kamba acapa, waru aza a na a ri acapa gogo a ta tyo elime.”

20

Iroci ya aza a zamalinga

¹ Ana Yesu uwai o rocosu ama ununa tsugono tsa zuva tsa danu, avu u damma, “A yuwan ta vuma ro za na danai nu uduma wa inabi. Urana u ro, reve wu uta na wasasa adama u zami aza a zamalinga adama a lingaa yi uduma wa yi. ² Avu u damma u ta tsupa le ununa a tsu tsupa ikebe i azurufa yu ulivu irumu i ta ta. Reve u tara le a tyo o uduma'a a linga yi.

³ “Ana alanzu a gaduwai, ayi o utulai e eden reve u cina ozo o ro lo a mishin me pere. ⁴ Reve u banu le fo a tyo o uduma wa yi, avu u damma le u ta tsupa le ili i na i lobonoi nu urana u riyai. ⁵ Avu a kara e reme ulinga o uduma'a.

“Nu urana a aci na rumu ta'atsu vu urana reve u yuwisan ne. ⁶ Waru ana u buwai rumu ta na aa lyawa ulinga, reve wu utisa a lyuci, avu waru u cina ama o ro mishin lo. Reve we ece le, ‘Adama a nye yaa yuwusan ulinga ana'an shi?’

⁷ “Reve a usu, ‘Adama a na ko za tara tsu shi!’

“Avu u damma le, ‘To, 'yawai i linga o uduma u va.’

⁸ “Ana urana u kotoi, reve za vu uduma'a u de za ve elime u damma yi, ‘De aza a zamalinga'a vu tsupa le. Vu teme na aza a na n tarai nu ukosu, reve vu koso na aza a na n fara tarai.’

⁹ “Reve aza a na o koso tarai a yuwan ulinga wu rumu ta goon a tawa a ushi atsupu e le, za suru ushi ta rumu ta azurufa. ¹⁰ Ana aza a na e temei ulinga ili yu usana a tawai tsara a ushi atsupu e le, a ta dansa a ta ushi ili i na i la'ai aza a aza e le. Avu wo o'wo ele fo irumu i ta ta i azurufa i da a tsupa nle. ¹¹ Ana a ushiyi ikebe i le, reve a 'yawai na adanshawuya ubata wu za vu uduma'a. ¹² Reve a damma, ‘Aza a na a tarai na acapa rumu ta da goon a lingai. Avu vu tsupa le unata na atsu. Atsu gba tsu linga ta atsuma o usuduwu wu urana hali a tyo ulivu!’

¹³ “Reve za vu uduma'a u usu za ta atsuma e le, 'Iutsa i va, m paala wu shi. N tsupa wu ta ili i na tsu yuwain adanshi. ¹⁴ Tara ikebe ya wu vu kara! N tara ta n tsupa za na a tarai o ukosu unata na avu. ¹⁵ N ta gura yuwan ununa n cigai ni ikebe i va. Vu ta a tsushu'un o unu u na n yuwayin ama a ndede isa'ani?’ ”

¹⁶ Dada Yesu tsu damma, “Ne da u ri. Za ve elime gogo u ta kambā aḩapa, waru za va aḩapa ta kambā elime.”

Yesu yuwisan ta adanshi o ukwa wa yi wa ta'atsu
(Mak. 10:32-34; Luk. 18:31-34)

¹⁷ Yesu atsuma a mmalu a tyo Urishelima, reve u de ojoro a yi kupa ne ejere a nge'en avu u damma le, ¹⁸ “Na tsu rawa Urishelima a ta wina Mawun ma Vuma e ekere a nan ganu a gbagbain na munlu n Wila. A ta yuwaan yi uge'etosu u na oo una yi. ¹⁹ Reve a zuwa yi e ekere a Atakpaci aza a na aa yuwaan yi ulamu, a fufaba yi, reve a vara yi a akpata. Agba o urana wa ta'atsu Asula a ta 'yasan yi atsuma a akwakwa.”

Ipai yi ka ro o una u muwun ma yi
(Mak. 10:35-45)

²⁰ Avu ka va Zabadi rawa no olobo a yi e re, Yakubu na Yahaya. Reve u kingyo u uwa ipai ya Yesu yuwaan yi ili i ro.

²¹ Avu Yesu ece, “Nye i da vu cigai?”

Avu u damma, “A mantsa ma na vu danuyi o tsugono tsa wu, vu ta lyawa muwun n va n nda a danu ubata u tsugbain zuzu na avu, za ta o ukere usa'ani za ta waru o ukere ugula wa wu?”

²² Avu Yesu damma, “I reve ili i na yaa patishi shi. I ta gura sowo mokoto ma atsumalima ma na maa zama n sowo?”

Reve olobo'o a usu, “Ee, tsu ta gura.”

²³ Reve Yesu usu, “Amayan a da i to sowo atsumalima'a! Agba maa gura dangwa za na aa danu o usa'ani ko o ugula u va shi. Ele bata ndolo ubata wa aza a na Dada va foboyi da.”

²⁴ Ana akapi o ojoro kupa a uwwai ne, reve a uwa upan na muwun ma anawu n re'e. ²⁵ Avu Yesu de aza a na oo tonu yi suru reve u damma, “I reve ta aza o tsugono tsa Atakpaci a ciga ta o roco tsugbain tse le e ekere a ama. Waru aza a tsugbain tse le a tsu ciga ta o roco a na a ri nu ucira. ²⁶ Agba e ekere a du, she wo o'wo ne wan. Za na biti cigai wo o'wo zagbain atsuma a du, she nu u kambā aagbashi a akapi a na a buwai. ²⁷ Waru za na cigai wo o'wo za ve elime, she nu u yuwan ulinga u tsugbashi a tyo a akapi suru. ²⁸ Adama a na ko amu, Mawun ma Vuma n tawa tsara a yuwaan mu tsugbashi shi, amma n yuwaan ama, waru n ca aciyava adama a wawa ama na abunda atsuma a nusu le.”

Yesu kambato ta nrumba n re gbaga
(Mak. 10:46-52; Luk. 18:35-43)

²⁹ Yesu no ojoro a yi a lyawa ta Jeriko, reve obolo a ama a abunda a kuru yi.

³⁰ Nrumba n re n dana ta lo nden a nge'en mu ure. Ana a uwwai Yesu da ri lo a kara, dada a uwai yisaali adansa, “Zagbain, Mawun ma Dawuda! Kalyuwa iliyali i tsu!”

³¹ Reve obolo a ama'a a bara le a baru na le, avu gba a dashi 'yasan udyo lon, “Zagbain, Mawun ma Dawuda! Kalyuwa iliyali i tsu!”

³² Ana Yesu uwai nle, reve wi isawan we ece, “Nye i cigai n yuwaan du?”

³³ Dada a usuyi, “Zagbain, tsu ciga ta tse ene!”

³⁴ Avu Yesu ene iliyali i le, reve u ju'wan esu e le. Dada esu e le a kpatu'ushi, reve e ene ure, dada a kuru niyi.

21

Yesu uwai Urishelima

(Mak. 11:1-11; Luk. 19:28-40; Yah. 12:12-19)

1 Yesu no ojoro a yi a marawaa zuzu na Urishelima, reve a rawa a lyuci va Batafaji zuzu na Masasan ma Zetun.† Avu u lyungu ojoro e re elime a yi.

2 Avu u damma le, “Yawai a malyuci ma na ma ri elime. Nni i rawa, i te eneshi molloli na mma va yi ugutsuwu. I bada le, reve i tawaa mu ne ele.

3 Na za ro ece du, adama a nye yaa bada le, i damma, ‘Zagbain ciga le ta!’ U ta lyawaa du nloli’i babu addama o ro.”

4 Ili i nda i fara ta adama o shiton ili i na Zakariya vumavasula dammai:

5 “Dammai aza a Urishelima:

‘Mogono ma du moo ta lo a tawa!

U tara aciyayi ili i ro shi, reve u kumba mololi.

U ta lo a tawa ukumbu o molloli.’ ” ◇

6 Reve ojoro’o a kara a yuwan ili i na Yesu damma nle a yuwan. 7 Avu a tawaa na mololi na molloli’i, reve ojoro’o fo o polo de o nloli’i itana i le. Reve Yesu kumba. 8 Ama na abunda o poluso ta amuna e le o ure. Ozo o ro gba shi a kudusa avu’un no o poluso nle o ure. 9 Avu ozo o ro a uwa elime e Yesu, ozo o ro gba shi a dana oo tono yi aapa. Reve a saalasa,

“Husana!† Ica a tyo a Mawun ma Dawuda!”

“Asula a zuwaa za na aa tawa atsuma a ala a Asulazuva aba’un!”

“Ica a tyo e ekere a Asula!”

10 Ana Yesu uwai atsuma a Urishelima,† lyuci’i maɓula u shiwan ta na agidi’ya. Hali ama e ece, “Vuma ne da gba nda’a?”

11 Reve obolo ama’a a usu, “Vuma nda ayi daɗa Yesu, vumavasula diga a lyuci va Nazara va Galili.”

Yesu gbarai aza a wina atsuma a Aa’isamapada (Mak. 11:15-19; Luk. 19:45-48; Yah. 2:13-22)

12 Avu Yesu uwa atsuma a Aa’isamapada,† reve u lo aza a na a dana i atsulu na a wini atsuma a Aa’isamapada’a. Reve waru wu keɓe apada a na a dana i kita’usa de ikebe icu’un icu’un, reve fo u kekeɓe ili yu ubata u na a dana i winisa nrukuku. 13 Reve u damma le, “Adanshi a Asula a damma ta, ‘E te de u’wa u va ubata u mayan ma avasa.’ Amma, adu da nda i kambato niyi upa’atan we evu.”

14 Avu nrumba na akutsuma a tawusa ubata wa Yesu atsuma a Aa’isamapada, reve u kambatosu le gbaga. 15 Ana nan ganu a gbagbain na munlu n Wila me ene niyi a yuwusan ili ya asalama, reve waru e ene muwun a cuwusa yi atsuma a Aa’isamapada’a, waru a ta dansa, “Husana!† Ica a tyo a Mawun ma Dawuda.” Reve ili i ndolo suru i zuwa nan ganu a gbagbai’in na munlu n Wila’a a uwwa upan lon.

16 Avu e ece Yesu, “Vu ta uwwusa ili i na muwun n nda maa dansa?”

Reve u usu le, “Ee, koto i denuna atsuma a Adanshi a Asula shi? ‘Avu Asula vu rito ta muwun na nrebu a canaa wu ishpa yi Ica.’ ” ◇

17 Reve Yesu lyawa le, avu u kara o uta atsuma a lyuci’i a tyo Batanya, de da wa asai.

Yesu yuwayin udanga wu ubiri unq (Mak. 11:12-14, 20-24)

18 Na wasasa, Yesu a makambaa atsuma a lyuci’i, reve ambulula a guza yi. 19 Avu we ene ubiri a nge’en mu ure, reve u kara a lyawa e ikynu ya yi, agba u tsura de umatsun wa yi shi, she avu’un. Adama o ndolo reve u damma udanga’a, “Vaa dashi matsan shi!” Babu usan reve udanga’a u lyewushi.

20 Ana ojoro a yi e enei ili i na i farai, a yuwan ta asalama lon. Reve e ece, “Cine ubiri u nda u lyewushi gogogo?”

²¹ *Avu u usu le, “Amayun a da maa dansaa du, nni i ri nu ucawu wo okolo agba okolo a du a kuda shi, i ta gura yuwan ili i na n yuwain nu ufanga u nda, hali u la'a. I ta gura damma masasan ma nda, ‘Kara, vu riyā a mala!’ Nni i ri nu ucawu wo okolo, ili i ndolo i ta fara. ²² Ili i na i patiyi suru atsuma a avasa, nni i ri nu ucawu wo okolo, i ta tsura.”*

*Azagbain a wasain ucira wa Yesu
(Mak. 11:27-33; Luk. 20:1-8)*

²³ *Ana Yesu kambai atsuma a Aa'isamapada'a, reve u reme uritosu. Avu nan ganu a gbagbain na azagbain a tawa ubata wa yi, reve e ece yi, “Nu ucira u ne vaa yuwusan cu'un vu ulinga u nda? Zane da ca nuwu cu'un vu ucira u nda?”*

²⁴ *Reve u usu le, “Amu fo n ta na yeci i ta i na maa yuwan du. Nni i usu mu, amu waru n ta damma du ubata u na n tsurai ucira u na maa yuwusan linga nda. ²⁵ Zane cayi Yahaya ucira u yuwan urumbusu? Asula a na a ri zuva da, ko vadilima?”*

Reve a kara a ndammulai vani le. “Nna tsu damma, ‘Diga zuva da,’ u te ece tsu, nye i zuwai tsu ushi niyi shi. ²⁶ Agba waru n tsu damma, ‘Diga ubata u vuma u da,’ tsu ta uwwusa wovon wi ili i na ama aa yuwan na atsu, adama a na ama suru a usu ta a na Yahaya vumavasula da.”

²⁷ *Adama o ndolo reve a usu yi, “Tsu reve shi.”*

Reve u usu le, “Maa damma du fo za na ca numu ucira u na maa yuwan ili i na maa yuwusan shi.”

Iroci i muwun n re

²⁸ *Reve Yesu damma waru nan ganu a gbagbain na azagbain, “N ta damma du iroci i vuma ro na danai na muwun n re. Avu i damma mu ili i na i jiyain. Urana u ro, reve dada'a u 'yawa ubata a zakpara avu u damma, “Yawa vu yuwan ulinga o uduma wa inabi ana'an!”*

²⁹ *“Avu mawu'un u usu, ‘Maa 'yawa shi!’ Amma a tyo de, reve u vadala majiyan na yi, reve u 'yawa.”*

³⁰ *“Reve waru dada'a u 'yawa ubata wu zawa'a avu u damma, “Yawa vu yuwan ulinga o uduma u va ana'an!” Reve zawa'a u usu, ‘Ee, dada, n ta 'yawa n yuwan ulinga!’ Agba u 'yawa shi.”*

³¹ *“Zane da atsuma a muwun n nda u yuwayin dada'a tsutoni?”*

Reve a usu, “Mawun mo ufaru.”

Avu u damma le, “N ta dansaa du amayun, aza o u'ushishi wu utafa na ashakala a ta uwa o tsugono tsa Asula kafu adu. ³² Yahaya za vu Urumbusu tawa ta u roco du ure u mejeje u na ya danu. Agba i usu yi shi, reve gba aza o u'ushishi wu utafa na ashakala a usu yi. Ko na ye enei ili i nda, i 'yuwan ta a vadala i lyawa akuci e re du, reve i 'yuwan a usu yi.”

*Iroci ya aza a zamalinga a wuya
(Mak. 12:1-12; Luk. 20:9-19)*

³³ *Reve Yesu damma waru nan ganu a gbagbain na azagbain, “Poloi atsuvu a du yu uwwa iroci i nda: A yuwan ta vuma ro na danai nu uduma wa inabi. Avu u suwa isula akandarawa yi. Reve u kapa akari, tsara u tsura ubata u na waa dana o sovuso masayan ma inabi, avu u suwa atsura adama a za vi ipiri. Reve u ca aza a zamalinga uduma'a tsara a linga yi, avu ayi u kara mmalu. ³⁴ Ana mantsa mo uta'an wu umatsun wa inabi'i ma rawai, avu u lyungu agbashi a yi a 'yawa a ushi akunda e ili i na o bolotoi.”*

³⁵ *“Amma avu aza a zamalinga'a e reme agbashi'i. Reve a lalapa za ta le, avu o una za ro, reve a vuvara za va ta'atsu hali u kuwa. ³⁶ Avu za vu uduma'a u lyunguwisa agbashi a abunda a yi a 'yawa a tawa yi ni inabi'i. Reve waru*

a za a zamalinga'a a yuwaan agbashi'i cine a yuwain na agbashi a na u fara lyunguyi. ³⁷ A tyo o ukosu, reve za vu uđuma'a u lyungu mawun ma yi a tyo ubata wa aza a zamalinga'a, a majiyan ma yi a ta yuwan tsutoni na ayi.

³⁸ "Amma ana aza a zamalinga'a e enei mawu'un a tawa, a vu a dammulai vani le, 'Mawun ma nda ayi da woo o'wo na agadu o uđuma u nda. Nna tsu una yi, tsu to o'wo nu uđuma'a!' ³⁹ A vu e reme yi, reve a tara yi o utaa yi atsuma o uđuma'a nu ucira, reve o una yi."

⁴⁰ Reve u yuwan yeci, "Nna za vu uđuma'a u tawa, nye i zuwai waa yuwan na aza a zamalinga'a?"

⁴¹ A vu a usu, "Babu ili i ro, u to una ama e iwuya o ndolo, reve u ca aza a zamalinga o ro uđuma'a, aza a na aa ca yi akunda e ili i na o bolotoi a mantsa ma sa'ani."

⁴² A vu u damma le, "Koto i denuna atsuma a Adanshi a Asula shi?"

'Aatali a na asuwi a 'yuwain, ayi da wo o'woi ikyun yu ucira atsuma o usaa.

Zagbain da yuwain ili i nda, Waru u lobono ta e esu a tsu!'

⁴³ "Adama o ndolo n ta dansaa du, a ta usa tsugono tsa Asula e ekere a du, reve a ca ama a na aa yuwusan ili i na Asula a cigai o tsugono tsa yi. ⁴⁴ Vuma na riyai zuva wa aatali o ndolo suru u ta kukuda, waru za na aatali o ndolo a riyayi, u ta yukuma yi."*

⁴⁵ Ana nan ganu a gbagbain na Afarishi a uwwai iroci i nda, a gura ta reve a na a aci e le a da Yesu aa yuwusan adanshi. ⁴⁶ A vu a shi a ciga e reme yi, amma reve a kara a uwwusa wovon wa ama, adama a na ama a ca ta okolo a na Yesu vumavasula da.

22

Iroci ya abuki a gbain o lolo (Luk. 14:15-24)

¹ Yesu yuwisan ta iroci tsara u rito ama. Dada u dammai, ² "Apa cine tsugono tsa zuva tsa ri: A yuwan ta mogono mo ro za na fofoi abajini a abuki o lolo adama a mawun ma yi. ³ Mogono'o u banu ta ama o ro a tawa abuki'i. Ana urana wa abuki'i u rawai, a vu u lyungu agbashi a yi tsara e de ama'a, reve a 'yuwan a tawa.

⁴ "Reve u lyunguwisa agbashi o ro, adansa, 'Dammai aza a na m banuyi a na o koto ta ifofoi ya abuki. M pada ta inan i va i na i la'ai ulobonu, a vu n fofo inama. O fofo ta de ili suru. Tawai ubata wa abuki o lolo.'

⁵ "Amma aza a na a banuyi'i a zuwa atsuvu e le shi. Ozo o ro e le a kara ta a tyo a aduma e le, ozo o ro gba a 'yawa ta alye e eden. ⁶ Ozo o ro gba shi e reme ta agbashi'i, a vu a gagala le, hali o una le. ⁷ Ana mogono'o wu uwwai ne, u yuwan ta upan lon. Dada u lyunguyi ayoja a yi o una aza a na o unai agbashi'i, a vu a kulato lyuci gbain le.

⁸ "Dada u dammai agbashi a yi, 'O koto ta ifofoi ya abuki o lolo. M banu ta ama a nda, agba a ntsaa a tawa shi. ⁹ Adama o ndolo, 'yawai e re lyuci gbain'in tsara i banu vuma na i tsurai biti u tawa ubata wa abuki a va.' ¹⁰ A vu a 'yawa e re, a vu o boloto ama a na a gura tsurai suru, ama a abula na ama o ulambu wa abula suru. Ne da ubata wa abuki'i u shiwain na ama.

¹¹ "Ana mogono'o u uwai we ene omoci'in, reve we ene pe vuma ni itana i na wu ntsayi u tawa ubata u lolo shi. ¹² Dada we ece niyi, 'A vu, nye i zuwai

vo otoi itana i na i ri ulobonu shi, reve vu tawā ubatā wā abuki?’ Ayi gba moci'in u tsura ili i na waa damma shi.

¹³“Avu mogono'o u damma agbashi o ro, 'Nlāi ana ne ekere a vuma'a. Reve i vari yi atsuma e irumbu, ubatā u na ama aa shon na a lumi anga adama a atsumalima.’

¹⁴“Amayun, a banu tā ama nā abunda, agba ama ke'en da a dangwai.”

Yeci adama a atsupu o utafa

(Mak. 12:13-17; Luk. 20:20-26)

¹⁵ Reve Afarishi† o fofo cine aa yuwan e reme Yesu nu unusu atsuma a adanshi. ¹⁶Avu a lyunguwa yi ama o ro atsuma o ojoro e le obolo no ozo o ro a na oo tonu Hiridu. Reve a damma, “Manlu tsu reve tā vu ta dansa amayun kuci, waru vu to rocosu ama ure wā Asulā mejege. Vu tara tā ama suru unatā, ko cine tsa da a ri. ¹⁷Damma tsu majiyan mā wu, u lobono tā tsu tsupa utafa a tyo ya Kaisa† mogono, ko she tsu tsupa wan?”

¹⁸ Yesu gba u reve tā majiyan me iwuya me le, da da u dammai, “Adu aza e ikpa'a! Nye i zuwai yaa lyungusa mu? ¹⁹Roco numu ikebe* yi rumu i na yaa tsupusaa utafa'a.” Avu ama'a o roco yi ikebe'e. ²⁰Reve we ece le, “Ululu na aala a zane a da a ri de udanu?”

²¹Avu a usu, “Mogono ma gbain Kaisa.”

Reve u damma le, “Cayi Kaisa ili i na i ri za va yi, Asulā waru i ca yi ili i na i ri za va yi.”

²²Ana a uwwai ne, a yuwan tā asalama, da da a lyawa niyi avu a kara.

Yeci adama o u'yosun wā akwakwā

(Mak. 12:18-27; Luk. 20:27-40)

²³Aza a Sadukiya† a usu a na ama aa 'yon atsuma a akwakwā shi. O urana u ndolo gan, avu a tawā ubatā wā Yesu. Reve a damma, ²⁴“Manlu, Musa damma tā, 'Nā vuma kuwā babu mawun, avu za va yi sotso maruna'a tsara u tsura yi mawun.’ ²⁵De nu ufaru, a yuwan tā ama e cindere muwun mā anawu n na n danai pa. Za vu ufaru zuwa tā ka, avu u kuwā babu mawun. Reve za ve ire sotso yi. ²⁶Avu ayi fo u kuwā babu mawun, reve za ro sotso yi waru, ne da a yuwain hali wo olo le suru. ²⁷A tyo o ukosu, avu ka'a fo u kuwā. ²⁸Nā Asulā a tawā a 'yasan ama o ukwisā, ka va zane da woo o'wo? Adama a na wo olo tā ali e cindere'e suru.”

²⁹Da da u usu nle, “I ri nu urevu shi, adama a na i reve ili i na Adanshi a Asulā a dammai shi, waru i reve adama o ucira wā Asulā shi. ³⁰Nā a 'yasan ama atsuma a akwakwā, aa yuwan lolo shi, waru aa ca lolo shi. O to o'wo gashi nlingata mā Asulā de zuva. ³¹Koto i denuna ili i na Asulā a dammai adama o u'yosun atsuma a akwakwā shi? ³²Asulā a damma, 'Amu da Asulā a Ibrahim, nā Asulā a Ishiyaku, obolo nā Asulā a Yakubu.’ ³³Asulā waru Asulā a aza a wuma a da, agba Asulā a akwakwā a da shi.” ³³Ana obolo a ama'a a uwwai tsundolo, a yuwan tā asalama nu uritosu wā yi.

Wilā u na u la'ai mgbain

(Mak. 12:28-34; Luk. 10:25-28)

³⁴Ana Afarishi a uwwai a na aza a Sadukiya a gura usu ili shi, da da o bolotoi ubatā u tā. ³⁵Atsuma e le, manlu mā Wilā mo ro mo fofo tā cine wee reme Yesu da da u yuwan niyi yeci: ³⁶“Manlu, atsuma a Wilā wa Musa, zane da la'ai mgbain?”

* **22:19** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda nā Tshuheleni ayi da “dinari.” Kalyuwa Ucuḍuwu wi “Ikebe.” [◇] **22:24** U.Wl. 25:5-6. [◇] **22:32** Mtā. 3:6.

³⁷ Reve Yesu usu yi, “ ‘Vu ciga Zagbain Asulā a wu no okolo a wu suru, na asuvu a wu suru, waru nā majiyan mā wu suru.’ ³⁸ Ayi nda ayi da Wilā u gbain wu ufaru za na la'ai ulobonu. ³⁹ Wilā we ire fo u tu ulobonu, ‘Vu ciga moron mā nden mā wu cine vu cigai aciyawu.’ ⁴⁰ Wilā wa Musa obolo na Atagada a Amasulā suru zaḷa wilā re nda da a ri.”

Yeci adama a Zamawawa

(Mak. 12:35-37; Luk. 20:41-44)

⁴¹ Afarishi'i lo ubuwu ubolotowu, daḷa Yesu yuwan nle yeci, ⁴² “Nye yaa yuwusan majiyan adama a Kristi Zamawawa? O ugundo wā zane da wu utai?”

Reve a usu, “Kristi Zamawawa Mawun mā Dawuda ma da.”

⁴³ Daḷa u damma nle, “To, adama a nye Dawuda de niyi ‘Zagbain?’ Ruhu va Akiza da zuwai Dawuda dammai,

⁴⁴ Asulazuva a damma ta Zagbain va.

Danu o ukere usa'ani u va,

she na n zuwa n'yuwatan mā wu a apata a ana a wu.’ ⁴⁵

⁴⁵ “Ana Dawuda de niyi Zagbain, cine woo o'wiso mawun mā yi a mantsa mā ta?” ⁴⁶ Ko za gura usu yi shi. Diga lo ko za kawan dashi yuwan yi yeci waru shi.

23

Yesu barai azagbain

(Mak. 12:38-39; Luk. 11:43, 46; Luk. 20:45-46)

¹ Reve Yesu yuwaan obolo'o no ojoro a yi adanshi, ² “Munlu n Wilā† na Afarishi a ta nu ucira a damma du ili i na Wilā wa Musa waa dansa. ³ I yuwan tsutoni ni ili i na o rito ndu suru, amma she i yuwan ununa aa yuwusan wan. Adama a na a tsu damma ta ili i ro, reve a yuwan ili i ro ko'o. ⁴ A tsu nlaa ta ama itana yu ume i na aa gura tanu shi, agba ele a ciga a zuwa ukere a kamba tanu le shi.

⁵ “A ta yuwusan ili i sa'ani tsara ama e ene le, za suru ta nlasa ilawo ya Adanshi a Asula, amma ilawo ya Afarishi i la'a ta mgbain. Waru alagba e elentsu a atugu e le a ta mgbain. ⁶ A la'a ta ciga ndanata n sa'ani ubata a abuki, waru na ndanata me elime ubata e ibolo. ⁷ Na a ri atsuma e eden, a tsu la'a ta ciga ama a casa le na aala a tsugbain, ‘Manlu.’

⁸ “She i lyawa vuma ro de du ‘Manlu’ wan, adama a na Manlu ma ta ma da i ri na ayi goon, suru ndu waru muwun ma anawu n da i ri. ⁹ Atsuma o uvadi she i de vuma na aala a tsugbain ‘Dada’ wan, adama a na i ta na Dada ta goon, za na ri zuva. ¹⁰ Waru she i lyawa vuma ro de du ‘Zagbain’ wan, adama a na Zagbain ta da i ri na ayi goon, ayi da Zamawawa. ¹¹ Za na la'ai mgbain, wo o'wo aagbashi a du suru. ¹² Za na kambatoi aciyayi zagbain a ta kadato yi, za na gba kadatoi aciyayi a ta 'yasan yi.

¹³ “Woo yo'onno du shi, adu munlu n Wilā na Afarishi. Adu aza e ikpa'a! I ta kpatosu unantsu u tsugono tsa zuva, agba adu na aciyadu yaa uwa pe shi. Waru i ta putsusaa aza a na a cigai a uwa. [¹⁴ Woo yo'ono du shi adu munlu n Wilā na Afarishi. Adu aza e ikpa'a! I ta paalasa nruna a ususa 'wa le, waru i ta yuwusan avasa o uga'an tsara ama e ene du. I ta la'a sowo atsumalima lon.]*

◇ 22:37 U.Wl. 6:5. ◇ 22:39 N.Gn. 19:18. ◇ 22:44 Ica 110:1. * 23:14 Akuci a atagada va aatagada a nda a ri nu uguzu u 14 shi.

15 “Woo yo'ono du shi, adu munlu n Wila na Afarishi. Adu aza e ikpa'a! I tsu pasa ta mala, hali i tyo e ida ya alanga, tsara i tsura za vi itoni ta. Ni i yuwan ne, avu i zuwa yi u la'a du ntsaa na waa uwa atsumā a akina.

16 “Woo yo'ono du shi, adu azagbain a na ri nrumba! I tsu damma ta, ‘Na vuma kucina na Aa'isamapada a mantsa ma na waa yuwusan nzuwulai, ayi ndolo wo o'wo ili shi. Agba nu u kucina na zinariya na ri pe atsumā a Aa'isamapada'a, u ciga u 'yuwan u shiton nzuwulai ndolo.’ 17 Adu olo a nrumba! Zane da la'ai: zinariya ko Aa'isamapada a na o o'wotoi zinariya'a na akiza? 18 Avu waru i damma, ‘Na vuma kucina na masa'a† a mantsa ma na waa yuwusan nzuwulai, wo o'wo ili i ro shi. Amma nu u kucina nu une'e u na u ri a masa'a, u ciga u 'yuwan u shiton nzuwulai'i.’ 19 Adu nrumba ma ama! Zane da la'ai: ayi une'e ko ayi masa'a ma na ma zuwai une'e wo o'woi na akiza? 20 Na ne da, na vuma kucina na masa'a, u ta kucinasa na ayi ni ili i na i ri zuwa va yi suru. 21 Waru nu u kucina na Aa'isamapada, u ta kucinasa na ayi obolo na Asula, za na ri pe nden. 22 Waru na vuma kucina na zuwa, u ta kucinasa no ootogo u tsugono tsā Asula na ayi za na ri de nden.

23 “Woo yo'ono du shi, adu munlu n Wila na Afarishi. Adu aza e ikpa'a! I tsu ca ta Asula mabaci ma ta atsumā a kupa e ili i na i ri ne ele suru, hali na avu'un e isu'wan e keke'en ni icu'un i keke'en suru. Agba i tsu yuwan tsutoni tsa abula nu uritosu u Wila shi, za na ele da o roco ozo o ro isa'ani na amayun na abula. Ele da wu ntsayi i yuwan suru, agba she i vari ko ili i ke'en i ta atsumā e ili i na yaa yuwusan wan. 24 Adu nrumba n na moo ronuso ama! I ta gashi vuma na tsu shere mofiyon atsumā a mini mo oso, avu u sodu aarakumi!†

25 “Woo yo'ono du shi, adu munlu n Wila na Afarishi. Adu aza e ikpa'a! I tsu zaza'wa† ta alanga a munda na ntada, agba atsumā e le a ta tapu ni ili i na i usai nu ucira e ekere a ama, tsara yu uwaa aciyađu uyo'o. 26 Afarishi, adu nrumba n da! I fara kambato atsumā a munda cece, reve ucina'a fo wo o'wo cece!

27 “Woo yo'ono du shi, adu munlu n Wila na Afarishi. Adu aza e ikpa'a! I rotso ta ason a na a putalai mini ma u'uri. Alanga a ason o ndolo a ta gashi ulobonu, agba atsumā, a ta tapu ne etele a akwakwa ni ili yi idaba icu'un icu'un. 28 Ne da waru, a alanga i rotso ta gashi ama a abula a da i ri e ekere a ama, agba atsumā a du a ta tapu ni ikpa'a na nusu.

29 “Woo yo'ono du shi, adu munlu n Wila na Afarishi. Adu aza e ikpa'a! I tsu fofo ta ubata wa acida ulobonu adama a amasula, avu waru i kakala ason a aza a na a yuwain wuma u sa'ani. 30 Avu i damma, ‘Na tsu shi tsu yuwan wuma u tsu a mantsa ma nkaya n tsu, tsu shi a kamba le mona ma amasula shi.’ 31 Ne da i poloi aciyađu a na i palu'wai aciyađu adansa adu muwun n tsukaya ma aza a na o unai amasula a da! 32 Lyuwai elime tsara i koso ili i na nkaya n du n farai!

33 “Adu apili na muwun ma apili! Cine i jiyain i la'a a na ee ge'eto du atsumā a akina a na a ri n kima shi? 34 Adama o ndolo n ta lyunguwa du na amasula na aza o urevun na munlu. Ozo o ro e le i to una le, ozo o ro gba shi i ta vara le a akpata. Ozo o ro waru gba i ta ruru'wa le atsumā a a'isa a du, reve i lo le diga a lyuci a tyo a lyuci. 35 Adama o ndolo, Asula e te ece du adama a aza a na o unai babu unusu, aza a na a yuwain de wuma. O ufaru adu aza a Yahuda, yu una ta Habila† vuma va abula, ne da i lyuwai elime na mona hali a tyo ya Zakariya mawun ma Berekiya. Ayi da yu unai e memere mo Upasu wa Akiza

† 23:24 Yesu ta dansa, “I dama ta adama a nusu wawa'a amma i ta yuwusan abajini a nusu.”

na masa'a mo ukulatosu atsumā a Aa'isamapada. ³⁶ N ta dansaa du amayun, ili i nda suru i ta cina du, adu na i ri wuma gogo."

Yesu ciga ta Urishelima

(Luk. 13:34-35)

³⁷ Dada Yesu lyuwai elime na adanshi, "Adu ama a Urishelima! Ama a du o una ta amasula waru a vuvara ta nlingata n na a lyunguyi a tyo ya'a du. N tsu ciga ta m boloto du ubata u ta, cine moton mo tsu vapa muwun ma yi ne evelu. Agba a lyawa mu n yuwan ne shi. ³⁸ Adama o ndolo Asula a ta lyawa Aa'isamapada a du, reve wo o'wo lyanga. ³⁹ N damma du, yaa dashi ene mu waru shi, she mantsa ma na yaa damma, 'Asula a zuwaa za na aa tawa atsumā a ala a Asulazuva aba'un.'"

24

O to boso Aa'isamapada

(Mak. 13:1-2; Luk. 21:5-6)

¹ Ana Yesu utai a Aa'isamapada, ayi a makaraa, avu ojoro a yi a tawa ubata wa yi, tsara o roco yi saa va Aa'isamapada'a. ² Dada gba u damma nle, "Ye ene ta saa nda suru? Amayun a da maa dansaa du, ko aatali a ta aa lyawa zuva vu za va yi shi. Suru nle o to oco le e ida."

Morono ma atsuvu adama a addama

(Mak. 13:3-13; Luk. 21:7-19)

³ Yesu de nden a Masasan ma Zetun, reve ojoro a yi a tawa ubata wa yi a dana obolo na ayi goon. Avu a damma, "Damma tsu mantsa ma na ili i ndolo yaa fara? Waru nye yaa dana iroci i na yoo roco tsu mantsa ma na vaa tawa ma rawa ta, waru mantsa ma na uvadi u nda woo koto?"

⁴ Dada Yesu tsu usu le, "I lyawa nanza pusan du ugbozu wan. ⁵ Ama na abunda a ta tawa na aala a va, a ta damma, 'Amu da Zamawawa'a.' Waru a ta pusan ugbozu wa ama na abunda. ⁶ I ta uwwa adama o uvon na alabari o uvon a na a ri lo a tawa, amma she yu uwwa wovon wan. Ili i nda suru a ciga a 'yuwan a fara, kafu ukosu u tawa. ⁷ Ida i ta yuwan nlangi ni ida, tsugono waru tsu yuwan nlangi na tsugono. A ta yuwan mantsa ma ambulu na abunda. A ta yuwan uramosu wi ida bata bata. ⁸ Ili nda suru a ta gashi ufaru wu m6ala n limatan.

⁹ "Ama e te reme du, a zuwa du atsumalima, avu o una du. Ama suru a ta 'yuwan du adama a na i usu numu. ¹⁰ Adama o ndolo ama na abunda a ta lyawa itoni i va. A ta yuwan nlangi vani le, reve a 'yuwunlai. ¹¹ Amasula e epen a ta tawa, reve a zuwa ama na abunda a usu epen. ¹² Adama o ndolo, iwuya i ta baza bata suru, avu icigi ya ama na abunda i tana lon. ¹³ Amma aza a na a kabai asuvu hali a tyo o ukosu, Asula a ta wawa le. ¹⁴ She na a yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani' adama o tsugono tsā Asula ubata suru atsumā o uvadi, dada ukosu waa tawa.

Ili yi idaba i na i tsu tawaa nu ulungusu

(Mak. 13:14-23; Luk. 21:20-24)

¹⁵ "Mantsa ma ta tawa a na ye ene ili i na Daniya vumavasula yuwain adanshi adama a yi 'Ili yi idaba i na i tsu lungusa Aa'isamapada,' [◇] mishin Upasu wa Akiza. (Adu na yee desununa ili i nda, i reve ili i na waa dansa.) ¹⁶ A mantsa mo ndolo, ama a Yahuda a 'yuwan a ciga a suma a tyo a nsasan tsara a la'a. ¹⁷ Za na ri a alanga, she u kambisa o u'wa adama u tara ili i ro wan. ¹⁸ Za na ri de o uduma, u kambā o u'wa tsara u tara aapalutsu wan. ¹⁹ A

◇ 24:15 Dan. 9:27; Dan. 11:31; Dan. 12:11.

mantsa mo ndolo, u ta suḍuwa aṃaḱi a na a ri na aṭsuma obolo na aṃaḱi a na a ri na muwun n na ma apasa maani!

²⁰ “I yuwan avasa tsara iladi i du yoo o'wo aṭsuma a lyushi ko urana wa Ashibi wan! ²¹ Ayi nda u to o'wo aṭsumalima a na koto a yuwain shi, diga na a yuwain uvadi u nda. Waru cu'un va aṭsumalima o ndolo aa dashi fara shi. ²² Amma Asula e jebe ta de rana ndolo, na koto u yuwan ne shi, babu vuma na aa la'a. Amma Asula e te jebe le adama a aza a na u dangwai.

²³ “A mantsa mo ndolo, ozo o ro a ta damma du, ‘Kalyuwai, ndede Zamawawa'a!’ Ko za ro damma, ‘Apa yi’, agba she i usu wan. ²⁴ Azamawawa e epen na amasula e epen a ta tawa a yuwan ili ya asalama ya abunda. A ta yuwan aṭyo a na aa yuwan tsara ama o toni le, hali na ama a na Asula a dangwai, na aa gura. ²⁵ Gogo n to ronuso du atsuvu adama a nda, kafu ili i nda i fara.

²⁶ “Adama o ndolo, na za ro damma du, ‘Kalyuwai, Zamawawa ta de o ogozo,’ she i 'yawa i kalyuwa wan. Ko a damma du, ‘Apa ubata u na u ri upa'un,’ she i usu wan! ²⁷ Na Mawun ma Vuma ma tawa, ama suru e te ene yi, cine i revei imadatsu i tsu madatsa zuva suru. ²⁸ Ubata u na akwakwa a ri, lo da asala o tsu boloto, adama o ndolo iroci i nda u to rocosu ukosu u rawa ta zuzu.

Utawu u Mawun ma Vuma

(Mak. 13:24-27; Luk. 21:25-28)

²⁹ “Babu usan na rana va aṭsumalima ndolo koto,

‘Urana u ta rumbana

Woto waru waa dashi ikana shi.

Italyo'o i ta riyā,

Waru Asula a ta jingada cira na ri zuva.’ ◊

³⁰ “A mantsa mo ndolo, e te ene iroci i Mawun ma Vuma de zuva.† Ama o uvadi suru a ta shon adama o wovon. E te ene Mawun ma Vuma a tawa de zuva nu ucira na tsubain. ³¹ Waru u ta lyungu nlingata ma yi na mesun ma aavana a gbain, o to boloto aza a na Asula a dangwai diga o ufaru wu uvadi a tyo o ukosu wu uvadi ubata u ta.

Uritosu o udanga wu ubiri

(Mak. 13:28-31; Luk. 21:29-33)

³² “Gogo i rito urevu u nda e ekere o udanga wu ubiri: Nna ye ene eten na avu'un e le a limana daan, waru na ayawa no ototopi, i reve mantsa ma lyushi ma rawa ta zuzu. ³³ Na ye ene ili i ndolo suru a farasa, i te reve mantsa ma rawa ta zuzu. ³⁴ I cuwan ili i nda suru i ta fara kafu ama a na a ri nda wuma suru a kuwa. ³⁵ Zuva ni ida a ta kara, agba adanshi a va aa kara shi ko ke'en.

Babu za na revei mantsa ma na Yesu aa tawisa

(Mak. 13:32-37; Luk. 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Ko za reve urana'a shi, ko mantsa'a, hali na nlingata ma Asula n na n ri de zuva hali na Mawun ma Vuma. She Dada da goon revei. ³⁷ Na Mawun ma Vuma maa tawa, ili i ta dana vamma a mantsa ma na Nuhu† yuwain wuma. ³⁸ Aṭsuma a rana ndolo kafu u ulungusu u mini, ama a lyuwusa ta no o sowi, na a yuwin lolo cine a tsu yuwusan hali urana u na Nuhu uwai aṭsuma a wantsun. ³⁹ Agba a gura reve ili i na i ri a mmalu shi, hali mini ma tawa ma lyuwa le suru. Ne da woo o'wo na Mawun ma Vuma ma tawa. ⁴⁰ Ali

◊ 24:29 Isha. 13:10.

e re a ta ɗana o uɗuma. A ta tara vuma ta reve a lyawa vuma ta. ⁴¹ Amaci e re a ta ɗana a yira a aatali a yira. A ta tara ka ta reve a lyawa ka ta.

⁴² “Adama o ndolo, i ɗana ufoɓu, i reve urana u na Zagbain du ri lo a tawa shi. ⁴³ Na za vu u'wa reve yashi i na vivu aa tawa, i reve waa lantsa shi, waru waa lyawa vivu ndolo uwa o u'wa wa yi shi. ⁴⁴ Adu i 'yuwan i ciga i ɗana ufoɓu a mantsa suru. Adama a na Mawun ma Vuma ma ta tawa a mantsa ma na i zuwai shi.

Aagbashi a abula (Luk. 12:41-48)

⁴⁵ “Aagbashi a ne a da a ri na abula nu ugbozu? Ayi da za na zavu'wa va yi zuwa niyi u kalyuwusa akapi a aza a yi a agbashi, nu u casu nle iliyalya a mantsa ma sa'ani. ⁴⁶ Na zavu'wa va yi kamba, avu u cina yi u yuwan ulinga u sa'ani, u ta ca yi iliyinkapa. ⁴⁷ Amayun a da maa dansaa du, zavu'wa ndolo ta dangwa aagbashi o ndolo wo o'wo za na a ɗana a kalyuwusa yi itana ya yi suru. ⁴⁸ Agba nna aagbashi'i u ri na abula shi, u ta damma aciyayi a na zavu'wa va yi aa kamba go'o shi. ⁴⁹ Reve u reme malapa ma agbashi'i suru. Avu u uwa alya nu u sowi hali wo o'wo usowu obolo na aza a yi. ⁵⁰ Zavu'wa'a u ta kamba a mantsa ma na u zuwai shi, ko a mantsa ma na u ri ufoɓu shi. ⁵¹ Zavu'wa u ta bufatsa yi lipu, avu u kambato yi wo o'wo na aza e ikpa'a, ubata u na ama aa shon na lumi anga adama a atsumalima.”

25

Iroci ye esheli kupa

¹ Reve Yesu lyuwa elime na adanshi, “A mantsa mo ndolo, apa cine tsugono tsa zuwa tsaa ɗana: A yuwan ta esheli kupa a na a tarai ifitila i le, avu a kara a 'yawaj a ga'aton vali vu kasa'avu. ² Ama o ton atsuma e le olo a da, akapi a ama o ton gba aza o ugbozu a da. ³ Olo o ndolo a na aa kara a tara ta ifitila i le, agba a guza mani'in mo ro shi. ⁴ Aza o ugbozu gba, avu a banaji mani'in mo ro o mupondon ro. ⁵ Ana gba vali vu kasa'avu rawai go'o shi, avu a fara mbaɗa hali a lantsa.

⁶ “Na ayin utanu avu vuma ro saala, ‘Vali vu kasa'avu ta lo a tawa! Tawai i ga'aton yi!’

⁷ “Avu esheli'i suru a 'yon a lapula ifitila i le. ⁸ Avu olo'o a damma aza o ugbozu, ‘Ne'e ntsu mani'in ma du wa'a, adama a na aza a tsu a ciga ta makimaa.’

⁹ “Dada ele gba a usu nle, ‘Tsu ri na mani'in ma na maa rawa tsu na adu shi. ‘Yawaj ubata wa aza a na a winisa, tsara i tsura i tsulaa aciyadu.’

¹⁰ “Ana olo e esheli o ndolo a 'yawaj atsulu a mani'in, dada gba vali vu kasa'avu'u u rawai. Esheli a na gba a ri ufoɓu, reve a uwa o u'wa na vali vu kasa'avu'u ubata wa abuki. Dada a kpatoi unantsu wu u'wa'a.

¹¹ “A tyo de, avu esheli a na a buwai a rawa, dada a uwai yisaali, ‘Zavu'wa! Kpatu'waa tsu unantsu.’

¹² “Avu gba vali vu kasa'avu'u u usu, ‘Amayun a da maa dansaa du, n reve du shi.’ ”

¹³ Reve Yesu damma, “Adama o ndolo i ɗana ufoɓu kuci, i reve urana ko mantsa ma na ili i nda yaa fara shi.”

Iroci ya agbashi a ta'atsu (Luk. 19:11-27)

¹⁴ Avu waru Yesu yuwisan adanshi ni iroci i nda, “A mantsa mo ndolo, apa cine tsugono tsa zuwa tsaa ɗana: Vuma ro shi ta ciga u 'yawaj mmalu ubata

u ro. Kafu u *kaṛa*, reve u *de* agbashi *a* yi, *avu* u damma le *a* *kaḷyuwā* itana ya yi ulobonu kafu u *tawā*.¹⁵ Vuma'a u reve *tā* ulinga u na za suru aa yuwan. Reve u ca za vu ufaru ikebe i gbain i azurufa* i ton. Waru u ca *tā* za ve ire ikebe i gbain i azurufa i re. *Avu* u ca za va ta'atsu ikebe i gbain i azurufa i *tā*. Reve u *kaṛa* mmalu *mā* yi.¹⁶ Ana vuma'a u *kaṛai*, *avu* aagbashi a na u cayi ozo o to'on u yuwan ulinga ne ele, u zamiyisa ozo o ton waru.¹⁷ Reve waru aagbashi a na a cayi ejere ne *da* fo u yuwain ulinga ni ikebe'e, *avu* u tsurisa ejere waru.¹⁸ Amma aagbashi a na a cayi za *tā*, *avu* u *kaṛa* *aḷkari* reve u soko ikebe yi zagbain *vā* yi e *ida*.

¹⁹ “Ana a jimai, *avu* zagbain'in *kamba*, *da*da we ecei agbashi'i ili i na a yuwain ni ikebe'e.²⁰ *Avu* aagbashi a na a cayi ozo o to'on u *tawisa* yi no ozo o ton a na u tsurāi *atsuma* e ikebe'e. Reve u damma, 'Zagbain, vu ca mu *tā* ikebe i gbain i azurufa i ton, n tsurisa *tā* ozo o ton.'

²¹ “*Avu* u usu, 'Vu yuwan *tā* ulinga u sa'ani. Aagbashi *a* *aḷula* a *da* vu ri, waru vu tsu uwwa *tā* adanshi. Ana vu yuwain *aḷula* ni ili i ke'en i nda, n ta zuwa wu vu *kaḷyuwusa* ili i na i la'ai mgbain. *Tawā* vu uwwa uyo'o obolo na *amu*.'

²² “*Avu* za ve ire, za na a cayi ejere, *tawā* reve u damma, 'Zagbain, vu ca mu *tā* ikebe i gbain i azurufa i re, n tsurisa *tā* ejere.'

²³ “Reve u usu, 'Vu yuwan *tā* ulinga u sa'ani. Aagbashi *a* *aḷula* a *da* vu ri waru vu tsu uwwa *tā* adanshi. Ana vu yuwain *aḷula* ni ili i ke'en i nda, n ta zuwa wu vu *kaḷyuwusa* ili i n na i la'ai mgbain. *Tawā* vu uwwa uyo'o obolo na *amu*.'

²⁴ “*Da*da aagbashi a na a cayi za *tā*, u *tawā* u dammai, 'Zagbain, n reve *tā* shi tu usān. Vu ritso *tā* cu'vum vuma na tsu ciga u gasa ubatā u na u cu'wain shi, vu ciga *tā* ili ye pere.²⁵ Adama o ndolo mu uwwa *tā* wovon, *da*da gba n 'yawai n sokoi ikebe ya wu e *ida*. Apa wu ikebe ya wu.'

²⁶ “Reve u usu, 'Vu aagbashi *a* *aḷula* *da* shi, waru orogo a *da* vu ri! Vu damma vu reve *tā* a na n tsu ciga n gasa ubatā u na n cu'wain shi.²⁷ Vu shi ta zuwa ikebe i *vā* o u'wa wi ikebe e ekere *a* *azā* o uvadalasa, tsarā n tsurā pe ili i ro wa'a *atsuma* *a* yi.'

²⁸ “*Da*da zagbain'in u dammai akapi a agbashi'i, 'Ushiyi ikebe'e e ekere *a* yi, *avu* i ca aagbashi a na *a* ri ni ikebe i gbain i azurufa kupa.²⁹ Na nanza yuwan *aḷula* ni ili i na u ri na *ayi*, *Aḷula* *a* *tā* dashi ca yi ili ya *abunda*, waru u *tā* tsurā ili hali *a* *kaṛalāi* wirā. Za na gba ri na *ayi* shi, *Aḷula* *a* *tā* ushi ke'en na u ri na *ayi*.³⁰ Gogo variyi aagbashi o ulambu *wā* *aḷula* o ndolo a alanga, *atsuma* e irumbu i na ama *aḷ* shon na a lumi anga e le na *atsumalima*.' ”

Mogono me te ge'eto ama suru

³¹ Reve Yesu lyuwa elime nu uritso, “Mawun ma Vuma *mā* *tā* *tawā* na tsugbain tsa gbain, na nlingata *mā* yi suru. U to o'wo Mogono, *avu* u *danu* o ootogu o uge'etosu a gbain *a* yi.³² *Ida* ya uvadi suru o to *boloto* *a* *maḷakan* *mā* yi, waru u ta kasa le ure, cine za va aguḷa tsu kakasa ikyon na mgbele.³³ U ta zuwa ikyon o ukere usa'ani, mgbele waru gba u zuwa le o ukere ugulā *wā* yi.

³⁴ “*Avu* Mogono'o u damma aza a na *a* ri o ukere usa'ani *wā* yi, 'Tawai, *Da*da *vā* ca *du* *tā* *aba'un* *a* yi. Ushiyi tsugono tsa na *Aḷula* o foḷoo ndu kafu u yuwan uvadi.³⁵ Ana n *danai* na ambulu, i ne'e mu *tā* *ilyalya* n lyuwa. Ana n *danai* na akuli, i ne'e mu *tā* *mini* n sowo. Ana n yuwain limocin i ushi mu *tā* a 'wa

* **25:15** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi *da* “talen.” *Kalyuwā* Ucuḍuwu wi “Ikebe.”

du. ³⁶ Ana n danai atabu, i ne'e mu ta itana n oto. Ana n danai ubanakun, i co'wo mu ta. Ana n danai o u'wa wa ali, i kalyuwa mu ta.'

³⁷ "Reve ama a abula'a a usu, 'Zagbain, te da tse ene nuwu na ambulu, avu tsu ne'e wu mini mo oso? ³⁸ Te da tse ene nuwu a nde'en, waru danga na 'wa tsu, reve tsu banu wu a 'wa tsu? Te da tse ene nuwu atabu, reve tsu ca wu itana? ³⁹ Te da tse ene nuwu ubanakun ko o u'wa wa ali, avu tsu kalyuwa wu?"

⁴⁰ "Mogono'o u ta usu, 'Ni i yuwaan ama a va, ko cine a ri ana ili i ro shi, amu da i yuwain.'

⁴¹ "Reve waru u damma aza a na a ri o ukere ugula, 'Lyawa numu, adu na Asula a yuwain una. 'Yawai i uwa a akina a na a ri n kima shi, za na o fofoyi Mekerenkesu na nlingata ma yi! ⁴² N dana ta na ambulu, agba i ca mu ilyalya n lyuwa shi. N dana ta na akuli, agba i ca mu mini n sowo shi. ⁴³ N dana ta o limocin, agba i ushi mu shi, waru n dana ta atabu, agba i ne'e mu itana n oto shi. N dana ta ubanakun waru atsuma o u'wa wa ali, agba i kalyuwa mu shi.'

⁴⁴ "Ama o ndolo a ta usu, 'Zagbain, urana u ne u da tse ene nuwu na ambulu ko na akuli avu tsu kuda a kamba wu? Ko vu danai o limocin avu tsu kuda a ushi wu? Waru urana u ne u da tse ene nuwu atabu reve tsu kuda a ca wu itana? Ko gba urana u ne u da vu danai ubanakun ko vu danai o u'wa wa ali reve tsu kuda a kalyuwa wu?"

⁴⁵ "Mogono'o u ta damma le, 'A mantsa ma na i yuwain a kamba ko vuma ta atsuma a ama a va, ko cine o rotsoli ili i ro shi, amu da i 'yuwain a yuwaan.'

⁴⁶ "Ama o ndolo a ta uwa atsuma a atsumalima a na a ri n koto shi, amma ama a abula a ta yuwan wuma u babu ukotu."

26

O fofo ta o una Yesu

(Mak. 14:1-2; Luk. 22:1-2; Yah. 11:45-53)

¹ Ana Yesu kotoi a yuwusan adanshi e ili i nda, dada u dammai ojoro a yi, ² "I reve ta, rana re da buwai a fara Abuki a Mapasa,† waru amu, Mawun ma Vuma, amu da ee reme, avu a vara mu a akpata."†

³ Reve nan ganu a gbagbain na azagbain o boloto o u'wa wa aabara a nan ganu na a tsu de Kayafa. ⁴ Avu a yuwan ifobi tsara e reme Yesu usokowu, reve o una yi. ⁵ Reve a damma, "Woo lobono tsu yuwan yi a mantsa ma Abuki a Mapasa shi, adama a na ama a ta 'yasan nlangi."

Ka na mani'in ma maguru

(Mak. 14:3-9; Yah. 12:1-8)

⁶ Ele pe atsuma e ifobi i na ee reme Yesu, ayi gba u dana ta de Batanya o u'wa wa Simo makutu. ⁷ Ayi a alya e ilyalya dada ka ro tawai ubata wa yi na meden ma aatali ma sa'ani. Atsuma a yi mani'in ma maguru me ikebe lon ma dana ta pe. Reve u tsuwan Yesu a aaci.

⁸ Ana o ojoro a yi e enei ili i ndolo, avu a uwuwan upan hali a damma, "Cine tsa da wa lungususa ikebe? ⁹ Na a shi a wina yi, a shi ta tsura ikebe ya abunda, reve a ca alambi."

¹⁰ Agba Yesu reve ta ili i na aa dansa, dada u damma nle, "Cine tsa da yaa damatosun ka nda? U yuwaan mu ta isa'ani. ¹¹ I ta na alambi atsuma a du kuci, amu agba maa jima pa obolo na adu shi. ¹² U tsuwan mu ta mani'in ma nda, tsara u fofo lipu va adama a acida. ¹³ Amayun a da maa dansaa du, ubata u na aa yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani a nda atsuma o uvadi suru, a ta damma ili i na ka nda yuwain a cuwusan na ayi."

Yahuza usu t̄a u wina Yesu

(Mak. 14:10-11; Luk. 22:3-6)

¹⁴ *Avu* za t̄a at̄sum̄a a Kupanejere, za na a tsu de Yahuza Iskariyoti, 'yawa u yuwan adanshi na nan ganu a gbagbain. ¹⁵ Reve u damma, "Nye i da yaa tsuma mu nna n ca du Yesu?" *Avu* a ca yi ikebe† i azurufa* mata'atsu. ¹⁶ Diga a mantsa'a reve u reme izami ure u na waa winaa le Yesu.

A yuwain Abuki a Mapasa

(Mak. 14:12-21; Luk. 22:7-13, 21-23; Yah. 13:21-30)

¹⁷ O urana wu ufaru u na aa yuwusan Abuki o Opopofu,† *avu* ojoro a t̄awa a yuwan Yesu yeci, "Te da vu cigai tsu fofo alya e ilyalya adama Abuki a Mapasa?"

¹⁸ *Avu* u usu, "'Yawai a lyuci ubata u vuma ro, *avu* i damma yi, Manlu ma damma: 'Mantsa ma na a dangwaa numu ma ta yuwusan. N ta yuwan Abuki a Mapasa no ojoro a va o u'wa wa wu.' " ¹⁹ *Avu* a yuwan cine u damma nle, reve o fofo ilyalya ya Abuki'i de.

²⁰ Ana urana u kotoi, reve Yesu na Kupanejere† a danu alya. ²¹ Ele pe atsuma a alya, *avu* u damma, "N ta dansaa du amayun, za t̄a atsuma a du u ta wina mu."

²² Ojoro'o a uwwa uyo'o shi, reve a kara e eceshe yi aza a ta ta, "Amayun, Zagbain, amu da maa wina wu shi. Ko amu da?"

²³ Reve Yesu usu, "Vuma na otayi ukere wa yi a matada ma ta na amu, ayi da za na aa wina mu. ²⁴ Amu Mawun ma Vuma, n ciga n 'yuwan n kuwa, cine a danai adama a va de nu ujimu. Amma woo yo'ono vuma na wina numu shi. U shi ta la'aa yi nna a shi a matsan yi shi."

²⁵ *Avu* Yahuza za na aa wina yi, damma, "Manlu, amayun amu da shi, ko amu da?"

Avu Yesu usu, "Ee, *avu* da."

Alya e Ilyalya yu Ukosu

(Mak. 14:22-26; Luk. 22:14-20)

²⁶ Ele pe atsuma a alya, reve Yesu tara oopopofu. *Avu* u godyoo Asula reve wu busa yi. Dada waa ca ojoro'o *avu* u damma, "Ushiyi oopopofu a nda'a i tama yi, lipu va da nda'a."

²⁷ *Avu* Yesu tara mokoto *avu* u godyoo Asula adama a yi, reve u ca ojoro'o *avu* u damma, "Suru ndu sowoi. ²⁸ Adama a na mpasa n va n da za na o o'woi iroci ya akucunuf a na Asula a yuwain na ama a yi, adama a yuwaan le gafura vu nusu le. ²⁹ N damma du nda, maq dashi sowo masayan ma inabit shi, she na n sowo yi o ure u sa'avu o tsugono tsa Dada va."

³⁰ Ana a canai ishpa, reve o uta a tyo a Masasan ma Zetun.†

Bituru kucina ta u te isawan na Yesu

(Mak. 14:27-31; Luk. 22:31-34; Yah. 13:36-38)

³¹ Reve Yesu damma ojoro a yi, "Na ayin a nda, suru ndu i ta suma *avu* i lyawa mu, cine vumavasula dammai, 'Asula a ta gala za va agu6a, waru ikyon ya yi i te bete'we.' ◇

³² "A mantsa ma na n 'yoyin atsuma a akwakwa, n ta 'yawa atsuma a Galili, n ta fara rawaa du de."

³³ Reve Bituru damma, "Ko na akapi aa wasan wu, amu maa wasan wu shi!"

* **26:15** Danshi na a yuwain ulinga pa nda na Tseheleni ayi da "aguriyon." Kalyuwa Ucuufuwi wi "Ikebe." ◇ **26:31** Zak. 13:7.

³⁴ *Avu* Yesu damma, “Amayun a da maa dansaa wu, na ayin a nda, kafu moton ma saala vu ta damma vu reve mu shi, toto uta'atsu.”

³⁵ Amma reve gba Bituru damma, “Maa damma n kuɗa ta e reve wu shi! N ta kuwa obolo na avu!” Ne da fo akapi o ojoro'o a dammai.

Yesu yuwan ta avasa e Getisemeni

(Mak. 14:32-42; Luk. 22:39-46)

³⁶ *Avu* Yesu kara a 'yawa ubata u na a tsu de Getisemeni obolo no ojoro a yi, avu u damma le, “Isawain pa nda, amu n ta 'yawa ndede n yuwan avasa.”

³⁷ Reve u tara Bituru no olobo e re a Zabaɗi, Yakubu na Yahaya. U dana ta na atsumolangu waru lon. ³⁸ Dada u damma nle, “N ta na atsumolangu gashi u to una mu. I danu pa nda, i dana e ipiri obolo na amu.”

³⁹ *Avu* u 'yawa makasu, reve u kingyo avu u kaɗato urewesu wa yi a tyo e ida. *Avu* u yuwan avasa, “Dada va, nu u n ri yuwan, she vu ca mu mokoto ma atsumalima a nda wan. Amma vu yuwan ili i na n cigai wan, she ili i na vu cigai.”

⁴⁰ *Avu* u kamba ubata wo ojoro a ta'atsu'u, reve u cina le a nlavu. *Avu* u damma Bituru, “Cine tsa da mata'atsu ma du i ri a nlavu, agba i gura yuwan ipiri na amu hali rumu ta shi? ⁴¹ I dana wuma tsara i yuwan avasa i tsara ucira u na yaa gura isawan mantsa ma malyungwa. Asuvu a du a ciga ta a yuwan ili i na i ri mejege, amma lipu ri nu ucira shi.”

⁴² Reve waru u lyawa le tsara u yuwan avasa, avu u damma, “Dada va! Na aa tawa mokoto ma nda shi, reve wo o'wo she na n sowo yi, n ta yuwan ili i na vu ciga numu n yuwan.”

⁴³ Ana u kambisai avu u cinisa le a nlavu adama a na a gura kpatu'wa esu e le shi. ⁴⁴ Dada u lyawa nle a nlavu, avu u 'yawa u yuwan avasa wa ta'atsu, avu u vasa adansa ili i ta.

⁴⁵ Reve u kambisa ubata wo ojoro'o, avu u damma le, “Cine i buwai a nlavu e ivuwusan? Gogo mantsa ma yuwan ta. Amu da, Mawun ma Vuma, ma na aa ca e ekere o ucira wa ama a vama. ⁴⁶ 'Yoyin tsu karai. Kalyuwa, apa vuma na aa wina mu rawai.”

E reme ta Yesu

(Mak. 14:43-50; Luk. 22:47-53; Yah. 18:3-12)

⁴⁷ Yesu atsuma a adanshi, avu Yahuza atsuma a Kupanejere, u rawa ugeru no obolo a ama. Nan ganu a gbagbain na azagbain a lyungu ta ama'a no oloko na mutsun m pe'eni adama a nlangi. ⁴⁸ Yahuza damma le ta de, “I te reve vuma na yee reme, na n 'yawa n casa yi ni ikatalu.” ⁴⁹ *Avu* Yahuza kara a 'yawa ya Yesu mejege, reve u damma, “Aku, Manlu!” avu u katala yi.

⁵⁰ Dada u usuyi, “T'utsa, yuwan ili i na vu tawai vu yuwan.” Dada ama'a a tawai avu e reme yi ugbamu.

⁵¹ *Avu* za ta atsuma o ojoro e Yesu u tala matsun me pe'eni, reve u kodo utsuvu wa aagbashi wa aabara a nan ganu. ⁵² *Avu* Yesu damma yi, “Kambuwa matsun me pe'eni ma wu. Za na yuwan nlangi na matsun me pe'eni, na matsun me pe'eni ma da fo waa kuwa. ⁵³ I reve ta amayun n ta gura pati Dada va, avu u ca mu obolo obolo a nlingata ma Asula kupa ne ejere† a na a la'ai obolo suru adama a nlangi. ⁵⁴ Amma i ciga i 'yuwan wo o'wo tsunda, tsara o shiton ili i na Adanshi a Asula a dammai.”

⁵⁵ Dada Yesu dammai obolo'o, “I tawa ta tsara i reme mu no oloko na mutsun m pe'eni gashi amu za vu ngalalai da. Usana suru n dana ta o ritosu

† 26:53 Obolo suru, a ta na asoja 6,000: Reve Yesu damma u ta gura de nlingata ma Asula 72,000 n tawa n kamba yi nnu u ciga u yuwan ne.

atsuma a Aa'isamapada, agba i reme mu pe shi. ⁵⁶ Amma ili i nda i fara ta suru, tsara ili i na amasula a danai i shiwan." Dada ojoro'o suru a sumai avu a lyawa yi.

Azagbain a Mbara a yuwan ta Yesu yeci

(Mak. 14:53-65; Luk. 22:54-55, 63-71; Yah. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Aza a na e remei Yesu a tara yi ta a tyo o u'wa wa Kayafa, aabara a nan ganu, ubata u na munlu n Wila na azagbain o bolotoi wira u ta. ⁵⁸ Avu Bituru tonishi le makasu, hali a rawa a aarara o u'wa wa aabara a nan ganu. Reve u danu zuzu na adugari a Aa'isamapada, tsara we ene ili i na yaa fara na Yesu.

⁵⁹ Nan ganu a gbagbain na Azagbain a Mbara† suru a shi ta a ciga o una Yesu. Reve a zamishi ama a na aa yuwan epen gayin a aci a yi o ukobu wu uge'etosu. ⁶⁰ Ama na abunda a tawa ta a yuwan epen gayin a aci a yi, amma azagbain a tsura ili ya amayun i na yaa zuwa o una yi shi.

Reve ama e re a tawa a damma, ⁶¹ "Vuma nda damma ta, 'N ta lungusa Aa'isamapada a nda, avu n suwisa yi atsuma a rana ta'atsu.'" "

⁶² Avu aabara a nan ganu a 'yon mishin, reve we ece Yesu, "Vu ri ni ili i na vaa damma adama e ili i na ama a nda a dammai shi?" ⁶³ Agba u damma ili i ro shi.

Avu aabara a nan ganu a dammisa yi, "Atsuma a aala a Asula a wuma n zuwa wu ta vu kucina: Damma tsu na avu da Zamawawa, Mawun ma Asula."

⁶⁴ Reve Yesu usu, "Ee, ne dada cine vu dammai. Amayun a da maa dansaa du suru: a 'yawa elime i te ene Mawun ma Vuma nden o ukere usa'ani u Mogono ma Asulazuwa, waru i te ene yi a tawa e eleshe a zuva!"

⁶⁵ Ana aabara a nan ganu a uwwai ili i ndolo, avu wu kara itana ya yi adama a atsumolangu, reve u damma, "Kai! Vuma nda yuwan ta adanshi a vama e ekere a Asula! Tsu ciga za dashi yuwan adanshi o ro adama a yi shi. Suru ndu yu uwwa ta a na u yuwain adanshi a vama e ekere a Asula. ⁶⁶ Nye i cigai a yuwan na ayi?"

Avu a usu, "U yuwan ta unusu u na u rawai o una yi." ⁶⁷ Avu a caraa Yesu matsan o urewesu, reve a kukumu ekere avu a cikwa yi. Reve ozo o ro a basa yi. ⁶⁸ Reve a damma, "Vu damma avu dada Zamawawa'a! Adama o ndolo damma tsu za na cikwa nuwu!"

Bituru wasan ta Yesu

(Mak. 14:66-72; Luk. 22:56-62; Yah. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ A mantsa mo ndolo, Bituru lo ubuwu nden a aarara, avu aagbashi o usheli a rawa ya'a yi, reve u damma, "Avu fo vu to obolo na Yesu za va Galili."

⁷⁰ Reve Bituru damma a makakan ma ama, "Ne da u ri shi! N reve ili i na vaa dansa shi!"

⁷¹ Ana u lyawai ubata u na u shi, reve u kamba o unantsu, avu usheli u ro we ene yi. Reve u damma ama a na a danai lo, "Vuma nda fo u to obolo na Yesu za va Nazara."

⁷² Avu waru Bituru wasisan u damma, "N kucina ta n reve vuma nda shi!"

⁷³ A jima shi, avu ama o ro a na a danai lo mishin a kara a 'yawa ubata wa Bituru avu a damma, "Amayun, avu vu ta pe atsuma a aza a na o tonishiyi Yesu. Tsu reve ta ne, o una u na vaa yuwusan adanshi tsa ama a Galili."

⁷⁴ Dada Bituru dammai, "N kucina ta amayun a da maa dansa! Asula a ca mu atsumalima na amayun a da mu shi! N reve vuma ndolo shi!"

Dada moton ma saalashi. ⁷⁵ Dada Bituru cuwain ni ili i na Yesu damma niyi: "Kafu moton ma saala, vu ta wasan a na vu reve numu uta'atsu!" Avu wu uta u shon na atsumolangu a abunda.

27

A tara ta Yesu a tyo ya Bilatu
(Mak. 15:1; Luk. 23:1-2; Yah. 18:28-32)

¹ Na wasasa, avu nan ganu a gbagbain suru na azagbain a yuwan ifo6i i le a aci e Yesu tsara o una yi. ² Reve a nla yi avu a tara yi a tyo ya Bilatu† Gwamna.

Ukwa wa Yahuza
(Aji. 1:18-19)

³ Ana Yahuza, za na cayi Yesu e ekere a n'yuwatan ma yi, we enei a padaa ta Yesu ugana wu ukwa, reve u yuwan shinreve nu ulinga u na u yuwain. Dada u tarai ikebe i azurufa * mata'atsu'u u kambuwa a nan ganu'u obolo na azagbai'in. ⁴ Reve u damma, "Unusu† u na n yuwain ayi da: N ca du ta vuma na ri nu unusu shi tsara yu una yi."

Avu a usu, "To, te imini i tsu na za ndolo? Addama a wu a da ndolo'o, babu imini i tsu."

⁵ Dada Yahuza ocoi ikebe'e pe atsuma a Aa'isamapada. Reve u 'yawa wu nla aciyayi zuva hali u kuwa.

⁶ Avu nan ganu a gbagbain a tara ikebe'e reve a damma, "U ushi ta ikebe i nda adama a wuma u vuma. Wila u damma ta tsaa zuwa le obolo ni ikebe ya Aa'isamapada shi." ⁷ Avu a tara ikebe'e reve a tsula uduma wu za na a ma'asa mpondo, tsara a tsura ubata u na aa cido omocin na a kuwa atsuma a Urishelima. ⁸ Ayi da i zuwai e deyi ubata'a, "Uduma wu Mpasa" hali a tyo a mantsa ma na a dana aatagada a nda. ⁹ Adama o ndolo a da ili i na Irimiya† vumavasula dammai i shiwain:

"A tara ta ikebe i azurufa mata'atsu, ikebe i na aza a Isra'ila a usuyi a na aa tsupa adama a yi.

¹⁰ A tsula ta uduma wu za na a ma'asa mpondo cine Asulazuva a damma numu." ♦

Bilatu yuwan ta Yesu yeci
(Mak. 15:2-5; Luk. 23:3-5; Yah. 18:33-38)

¹¹ A mantsa mo ndolo, Yesu shi ta mishin a makakan ma Bilatu Gwamna, avu Bilatu ece yi, "Avu mogono ma aza a Isra'ila ma da?"

Reve Yesu usu, "Ee, cine vu dammai ne da u ri."

¹² Amma ana nan ganu a gbagbain na azagbain a yuwain epen a aci a yi, u yuwan adanshi shi. ¹³ Dada Bilatu damma niyi, "Vu uwwa adanshi a na aa yuwusaan a aci a wu shi?" ¹⁴ Agba Yesu damma ili i ro shi, dada gwamna'a wo o'woi a asalama lon.

Bilatu usu ta Yesu kuwa
(Mak. 15:6-15; Luk. 23:13-25; Yah. 18:39-19:16)

¹⁵ Aa'wan suru a mantsa ma Abuki a Mapasa, gwamna tsu lyawa ta za ro na ri o u'wa wa ali, za na ama a dangwai. ¹⁶ A mantsa mo ndolo, vuma na a tsu de Baraba dana ta pe atsuma o u'wa wa ali. Ama suru e reve ta a na vuma va abula da shi, ko ke'en. ¹⁷ Adama o ndolo ana ama o bolotoi ubata u ta, dada Bilatu ece nle, "Atsuma aza a na a ri pe atsuma o u'wa wa ali, zane da i la'a cigai n lyawa? I ciga ta n lyawa Baraba ko Yesu za na ee desu Zamawawa?"

¹⁸ Bilatu reve ta a na azagbain a tawai na Yesu ubata wa yi adama a tsushu'un tsa da.

* **27:3** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tshuheleni ayi da "aguriyon." Kalyuwa Ucuduwu wi "Ikebe." ♦ **27:10** Irm. 32:6-9.

¹⁹ Bilatu† ubuwu lo nden o ootogu o uge'etosu, dāda ka va yi lyunguwa niyi ikaka i nda: “She vu yuwan ili i ro na vuma nda wan, adama a na ko iwuya i ta u yuwan shi. Ana'an n yuwan ta alavu a aci a yi, waru u ta gali mu lon.”

²⁰ Agba nan ganu a gbagbain na azagbain a zuwa ta okolo a ama o obolo'o a pati a lyawa Baraba, agba o una Yesu.

²¹ Avu Bilatu ecishe obolo'o, “Atsumā a ama e re a nda, zane da i cigai n lyawaa du?”

Reve a usu, “Baraba.”

²² Reve Bilatu ece le, “To, cine i cigai n yuwan na Yesu, za na ee desu Zamawawa?”

Avu suru nle a usu, “Vara niyi a akpata.”

²³ Reve Bilatu ece le, “Nye i zuwai? Unusu u ne u da u yuwain?”

Avu a dashi saala lon, “Vara niyi akpata!” ²⁴ Ana Bilatu enei babu ili i na waa gura yuwan waru, waru ama a da nda e teme'i nlangi. Dada u kenei mini avu u sa'a ekere a yi a makakan me le reve u damma, “Babu imini i va na mona ma vuma nda, adu da yoo una yi.”

²⁵ Reve suru nle a usu, “E reme tsu nu unusu atsu na muwun n tsu adama a na o una niyi.”

²⁶ Avu Bilatu lyawaa le Baraba. Reve u damma asoja a fufaba Yesu na asudu, avu a lyawa a vara yi a akpata.†

Asoja a yuwaan ta Yesu ulamu

(Mak. 15:16-20; Yah. 19:2-3)

²⁷ Avu asoja a gwamna a tara Yesu a uwa pe o ukobu, reve a kandaruwa yi suru. ²⁸ Reve o fodo yi itana, avu o oto yi aayala a saan lon. ²⁹ Avu a tara awanda a kandaruwaa yi a aaci gashi ookokolo. Reve a zuwa aadanga o ukere usa'ani wa yi, avu a kingyo a makakan ma yi reve a yuwaan yi ulamu, “Tsu ca wu ta tsugbain, mogono ma aza a Isra'ila.” ³⁰ Avu a tsuwaan yi matsan. Avu a ushi aadanga o ukere wa yi'i, avu a fufaba yi a aaci na ayi. ³¹ Ana a kunai a yuwusaan yi ulamu a tyo o ukosu, avu o fodo yi aayala'a, reve otowiso yi itana ya yi. Avu o utaa yi tsara a 'yawwa ubata u na oo una yi.

A vara ta Yesu a akpata

(Mak. 15:22-32; Luk. 23:27-43; Yah. 19:17-27)

³² Ele a motaa, avu a ga'an na vuma va Kurani, vuma na a tsu de Simo. Avu asoja'a a zuwa yi u tanu akpata'a nu ucira. ³³ Reve suru nle a tawa ubata u na a tsu de Gologota† (urevu wa yi u da Ubata wo Ookoluwo.) ³⁴ Avu asoja'a a ca Yesu masayan ma na a jambarai na aguma o okono tsara u sowo. U pede yi ta reve u 'yuwan o sowo. ³⁵ Ana a vara niyi a akpata'a,† reve asoja a yuwan anca'wa dada e ne'eshein itana ya yi. ³⁶ Reve asoja'a e isawan lo e ipiri ya yi. ³⁷ A dana ta ili i na i zuwai a vara niyi akpata'a, reve a vara yi zuva va aaci a yi a akpata. Apa ili i na a danai:

AYI NDA, AYI DA YESU MOGONO MA AZA A ISRA'ILA.

³⁸ Waru asoja'a a vara ta evu e re a akpata, za ta o ukere usa'ani, za ta gba o ukere ugula. ³⁹ Aza a na a karasa lo, reve a lumgbatsasa aci e le avu e isula yi. ⁴⁰ Reve a damma, “Vu damma ta vu ta gura buoso Aa'isamapada, avu vu suwisa yi atsuma a rana ta'atsu. Adama o ndolo wawa aciyawu! Na avu Mawun ma Asula ma da vu ri na amayun, cipa de a akpata'a!”

⁴¹ Ne da waru nan ganu a gbagbain na munlu n Wila n yuwaan niyi ulamu.

⁴² Reve a damma, “U wawa ta ozo o ro, agba u gura wawa aciyayi shi! U damma ta a na ayi da mogono ma aza a Isra'ila. To, lyawa niyi tse ene u cipa e ida diga de a akpata'a. Nnu u yuwan ne tsu ta usu yi. ⁴³ U zuwaa ta

Ɔsulā ucira, lyawa Ɔsulā a wawa yi, nu u ciga. Hali gba u damma t̄a, ‘Ɔmu ɗa Mawun ma Ɔsulā.’” ⁴⁴ Evu a na a varai a akpata obolo n̄a ayi e isula yi t̄a fo.

Ukwā wā Yesu

(Mak. 15:33-41; Luk. 23:44-49; Yah. 19:28-30)

⁴⁵ Ana urana u rawai aci, ɗu irumbu i ɓaru ida maɓulā a tyo rumu ta'atsu vu ulivu. ⁴⁶ A mantsa mo ndolo, reve Yesu saala, “Eloi, Eloi, † lama sabaktani,” nga, “Ɔsulā a va, Ɔsulā a va, nye i zuwai vu vari numu?”

⁴⁷ Ozo o ro a na a ɗan̄ai lo mishin ubat̄a'a, ana a uwwai ne, ɗu a damma, “Iliya ɗa wee desu!”

⁴⁸ Ɔvu za ro suma u tsupu ashidi a mini ma alamu, reve wu n̄la yi a aadanga reve u cayi tsarā u sowo. ⁴⁹ Reve ozo o ro a damma, “Isawain, tse enei ko Iliya t̄a tawā u wawa yi!”

⁵⁰ Ɔvu Yesu saalisa, ɗaɗa u kuwai.

⁵¹ A mantsa mo ndolo, reve Ɔsulā a zuwa umuna† u na u ɗan̄ai Upasu wa Akiza at̄suma a Aa'isamapada u karalai ure, diga zuwa a tyo e ida. Ɔvu ida i ramō, ɗu atali a batsa. ⁵² Reve ason a kpatu'wa, ɗu a 'yasān ama a aɓulā n̄a abundā a na a kuwai de. ⁵³ O utā t̄a at̄suma a ason, waru ana a 'yasān Yesu at̄suma a akwakwa, a wa t̄a at̄suma a lyuci va akiza, Urishelima, ubat̄a u na ama a abundā e ene nle.

⁵⁴ Ana yali n̄a asoja a na a ri obolo n̄a ayi a pirishi Yesu e enei cine ida i ramoi, obolo ni ili i na i farai suru, a uwwa t̄a wovon lon. Ɗaɗa a dammai, “Mawun ma Ɔsulā ma ɗa u ri mayun!”

⁵⁵ Amaɗi n̄a abundā a na o utai Galili a na o toniyi Yesu tsarā a kamba yi, a ɗana t̄a lo mishin makasu a akanla. ⁵⁶ Meri† Magadaliya ɗana t̄a pe at̄suma e le, n̄a Meri mma va Yakubu n̄a Isuhu, n̄a ka va Zabaɗi za na ayi ɗa mma va Yakubu n̄a Yahaya.

Ɔcida e Yesu

(Mak. 15:42-47; Luk. 23:50-56; Yah. 19:38-42)

⁵⁷ A yuwan t̄a vuma vi ikebe ro na a tsu de Isuhu, vuma lyuci va Arimatiya. Toni va Yesu ɗa. Nu ulivu u ndolo ɗu u tawā Urishelima. ⁵⁸ Ɔvu u 'yawa ubat̄a wa Bilatu, tsarā u lyawa yi u tara lipu va Yesu. Ɗaɗa Bilatu dammai asoja a yi a ca yi. ⁵⁹ Ɗaɗa u tarai lipu'u, reve u katala yi no okoro. ⁶⁰ Ɔvu u zuwa yi at̄suma a aason a sa'avu za na u kapai at̄suma a aatali. Reve u keɓe aatali a gbain tsarā u ula unā wa aaso'on. Ana u yuwain ne ɗaɗa u karai. ⁶¹ Ɔvu Meri Magadaliya n̄a Meri ro a ɗanu lo zuzu na aaso'on.

Asoja e ipiri ya aason

⁶² O urana we ire, Ashibi, ɗu nan ganu a gbagbain na Afarishi o ɓoloto ubat̄a wa Bilatu. ⁶³ Reve a damma, “Zagbain, tsu cuwan t̄a ana za ve epen o ndolo ɗan̄ai wuma u damma t̄a, ‘Na a yuwan rana ta'atsu n̄a t̄a 'yon at̄suma a akwakwa.’” ⁶⁴ A zuwa ama a piri aason o ndolo ulobonu hali rana ta'atsu ndolo. Nā ne ɗa a yuwain shi, ojoro a yi a t̄a tawā e i va lipu va yi, reve a damma ama a na Ɔsulā a 'yasān yi t̄a at̄suma a akwakwa. Epen o gogo a ta la'a za vu ufaru uwuyanū.”

⁶⁵ Ɗaɗa Bilatu† dammai, “Tarai asoja o ro tsarā a 'yawa a piri aason o ndolo cine yaa gura yuwan ulobonu.” ⁶⁶ Reve a karā o foɓo aaso'on ulobonu lon,

† 27:46 Ayi danshi “Eloi” mesun ma yi ma shon t̄a unat̄a n̄a mesun ma aala a Iliya. Adama o ndolo ana ama'a a uwwai Yesu adansa “Eloi, Eloi” a ta dansa u t̄a desu Iliya. † 27:51 Umuna u nda u ɗa u ne'eshein Upasu wa Akiza nu Upasu u na u La'ai Akiza at̄suma a Aa'isamapada. Aabara a nan ganu a ɗa goon a tsu uwa Upasu u na u La'ai Akiza u t̄a at̄suma a aa'wan.

waru ɔ́vɔ́ a zuwa eerepu o urotsuƙ wa gwamna, reve a lyawa lo ɔ́soja a ɔ́ɗana e ipiri.

28

U'yosun wa Yesu atsuma o ukwa

(Mak. 16:1-10; Luk. 24:1-12; Yah. 20:1-10)

¹ Na wasasa wa Aladi, reve Meri Magadaliya na Meri ro a 'yawa tsara a kalyuwa aaso'on.

² A mantsa mo ndolo, ida i ramo ta nu ucira. Reve malingata ma Asulazuwa ma cipa diga zuwa, ɔ́vɔ́ u 'yawa ubata u na aaso'on a ri, ɔ́vɔ́ u gandaluwa aatali a na a ulayi una wa aaso'on. Reve u danu zuwa va yi. ³ U ɗana ta e ikanasa tsi imadatsu, itana ya yi i ɗana ta u'uri puwu. ⁴ Asoja a na a ɗanaɓi e ipiri ya aaso'on, reve wovon u reme le lon adama a malingata ma Asula, ɔ́vɔ́ a uwa meje'en ma lipu, ɔ́vɔ́ a riyar e ida gashi akwakwa.

⁵ Reve malingata'a ma damma amaci'i, "She yu uwwa wovon wan. N reve ta i te izami ya Yesu, za na a varai a akpata. ⁶ Wu pa shi. U 'yon ta atsuma a akwakwa cine u damma ndu waa yuwan. Tawai ye ene ubata u na lipu va yi ɗanaɓi. ⁷ 'Yawai i damma ojoro a yi gogogo, 'Yesu 'yon ta atsuma a akwakwa. U ta de elime a du a 'yawa Galili, i te ene yi de.' Ayi da n tawai n damma du."

⁸ Dada amaci'i a lyawushi aaso'on. A ɗana ta a uwwusa wovon, waru a ɗana ta a yuwusan mazanga lon fo. A suma ta tsara a damma ojoro'o ili i na i farai. ⁹ Babu usan reve Yesu cina le, ɔ́vɔ́ u casa le. Reve a rawa zuzu na ayi e reme ana a yi, ɔ́vɔ́ a yuwaan yi aganda. ¹⁰ ɔ́vɔ́ u damma, "She yu uwwa wovon wan! 'Yawai i damma ojoro a va a 'yawa Galili. A ta cina mu de."

Asoja a usu ta a yuwaan epen

¹¹ Ana amaci'i a yuwain ukaru u le, reve asoja a na a ɗanaɓi e ipiri ya aaso'on a kamba atsuma a lyuci, ɔ́vɔ́ a damma nan ganu a gbagbain ili i na i farai suru. ¹² Reve nan ganu a gbagbai'in o ɓoloto ubata u ta na azagbain a lyuci ɔ́vɔ́ a yuwan asala. Reve a ca asoja'a ikebe ya abunda, ¹³ reve a damma le, "Dammai ama a na ojoro e Yesu a tawa ta na ayin, dada e ivai lipu va yi adu pe atsuma a nlavu. ¹⁴ Nna adanshi a nda a rawa a atsuvu a gwamna, tsu ta yuwaan yi adanshi tsara tsu wawa du atsuma a addama." ¹⁵ ɔ́vɔ́ u asoja'a a ushi ikebe'e, reve a yuwan cine a damma nle a yuwan. Ne da adanshi'i a bazai atsuma a Yahuda hali a tyo ana'an.

Yesu yuwan ta adanshi no ojoro a yi

(Mak. 16:14-18; Luk. 24:36-49; Yah. 20:19-23; Aji. 1:6-8)

¹⁶ ɔ́vɔ́ u ojoro kupa na za ta'a a kara a 'yawa a masasan mo ro atsuma a Galili ubata u na Yesu damma nle a 'yawa. ¹⁷ Ana a rawa e ene niyi, ɔ́vɔ́ a yuwaan yi aganda, agba ozo o ro e le a usu shi. ¹⁸ Dada Yesu tawai ubata u le reve u damma, "Asula a ca mu ta ucira atsuma a zuwa ni ida suru. ¹⁹ 'Yawai i tsura otoni atsuma o uvadi suru. I rumbu le atsuma a ala a Dada, na ala a Mawun na ala a Ruhu va Akiza." ²⁰ I rito le a yuwan ili i na n damma ndu. N ta ɗana obolo na adu kuci, hali a tyo o ukosu wu uvadi."

Alabari a Sa'ani a Marku

Ucuduwu wa aatagada a nda

Marku, vuma na danai aatagada a nda, u reve ta ajiya. U dana ta zuzu na Bituru. A mantsa ma na moo tono ukwa wa Yesu Zamawawa nu u'yosun wa yi, Marku yuwan ta mmalu a tyosu bata bata na Banaba, zagbain ro atsuma a aza e Itoni. Ele ra da a lingai reve e teme a tsurusu aza e Itoni ubata u na a danuyi biti.

Marku damma tsu ta aalabari e Yesu nu ucira. Babu usan na Yesu koto mayan mo ulinga wa asalama u ta, reve u kara a tyo ubata u ro u yuwain ulinga wa asalama u ro de. U roco ta cine Yesu danai aagbashi. A mantsa mo ndolo, ama'a a ciga ta Zamawawa na ri mogono mo ucira pa o uvadi, agba Yesu dana ne shi. Ama o ro a 'yuwan ta Yesu, reve o fofo cine oo una yi. Marku roco ta a na ayi nda ulinga wa Yesu u da, waru ne da u yuwain ulinga u mawawa ma ama.

Aatagada a nda o to rocosu aza e Itoni ana'an cine tsoo o'wo agbashi o ozo o ro. U roco ta cine Yesu sowoi atsumalima adama a na ne da Asula a cigai u yuwaan ama aganda. Ne da Asula a yuwain mazanga ni ili i na Yesu yuwain, agba gogo u tu ubata u gbain o ukere usa'ani wa Asula. Ko na tsu sowo atsumalima gogo adama a na tsaa yuwusan ili i mejege a na tsoo tono Asula, Asula a ta zangana na atsu fo.

Ili i na iri pe atsuma a aatagada a nda

1. Ikaka ya Yahaya za vu Urumbusu (1:1-8)
2. Urumbusu na malyungwa ma Yesu (1:9-13)
3. Yesu atsuma a Galili (1:14-9:50)
4. Yesu iyawa ta Galili a tyo Urishelima (10:1-52)
5. Ajuma o ukosu wa Yesu: Malyungwa ma yi nu ukwa wa yi (11:1-15:47)
6. Yesu ta wuma (16:1-8)
7. Yesu roco ta aciyayi ubata wo otoni a yi (16:9-20)

Alajiya a Yahaya za vu Urumbusu

(Mat. 3:1-12; Luk. 3:1-18; Yah. 1:19-28)

¹ Apa nda Alabari a Sa'ani e Yesu† Kristi Zamawawa,† Mawun ma Asula.
² U fara ta ununa Asula a dammai ana Ishaya vumavasu† danai ili i na Asula a damma niyi waa fara:

“N ta lyungu malingata ma va, elime a wu, za na aa lapulaa wu ure. ◊

³ Udyo wu nanza e dewu atsuma o una,

‘Fofoyi Zagbain ure, yuwain ure wa yi mejege.’ ” ◊

⁴ Yahaya† za vu Urumbusu da danai malingata ma na ma yuwusain alajiya o una. Alajiya a na u yuwusain adama a na ama aa vadala† o unusu u le a kamba ubata wa Asula u da. A tawa ta tsara u rumbu le tsara Asula a yuwaan le gafura vu nusu le. ⁵ Avu ama e ida ya Yahuda suru, hali na ama a Urishelima suru a tawusa ubata wa yi tsara a uwwa yi. Aza a na a dansaa niyi nusu le, u rumbusu le ta o Udolu wa Urdu.

⁶ Wo otosu ta itana ye eleme a arakumi, waru wu nlasa ta gbakala vu ukwan. U lyuwusa ta aparari ni ishiki. ⁷ U dana ta a dansaa ama, “Nanza ta lo a tawa acapa a va za na la'a numu tsugbain, n rawa n kanza m bada

vunu va aatan va yi shi. ⁸ Amu na mini ma da maḡ rumbusu ḡu, amma ayi u ta rumbu ḡu na Ruhu va Akiza.”†

Urumbusu nu ulyungusa wa Yesu
(Mat. 3:13–4:11; Luk. 3:21–22; Luk. 4:1–13)

⁹ Avu wo o'wo a mantsa mo ndolo Yesu utā ta de Nazara e ida ya Galili. Ana u rawai o Udolu wa Urdu, avu Yahaya rumbu yi. ¹⁰ Ayi a motaa a mini'i, avu we ene zuva† kpatu'wa, avu Ruhu cipaa yi oroci a muda. ¹¹ Avu a uwwa uḡyo u ro de zuva, u damma, “Avu da Mawun ma na n cigai, n ta yuwusan mazanga na avu lon.”

¹² Babu usan, avu Ruhu tara yi a 'yawa o una. ¹³ Avu u dana pe o una rana amunga, Male† a lyungusa yi. U danu ta ni inama yu una, agba waru nlingata ma Asula n dana ta a kambusa yi.

Yesu de ta ama a nashi aza e mereme ma mugula
(Mat. 4:12–22; Luk. 4:14–15; Luk. 5:1–11)

¹⁴ Ana Hiridu Antiba baruyi Yahaya, avu Yesu uwa pe e ida ya Galili a casu Alabari a Sa'ani a Asula. ¹⁵ U dana ta a dansa, “Mantsa ma yuwan ta, tsugono tsā Asula† tsa yuwan ta zuzu. Vadalai, i usu Alabari a Sa'ani.”

¹⁶ Ayi a mmalu a nge'en n Mala ma Galili, avu we ene Simo* na Andarawu mawun ma anawu ma yi aza e mereme ma mugula, a varishi igolo a mala'a.

¹⁷ Avu u damma le, “Toni numu, n ta kambato ḡu aza a na a tawaa na ama.”

¹⁸ Avu a lyawushi igolo i le, avu o toni yi.

¹⁹ Ana u lyuwai elime na mmalu wa'a, avu we ene muwun ma Zabadi, Yakubu na vawun va yi Yahaya, ele pe a wantsun a lapulusa igolo i le. ²⁰ Avu u desh'i ne, avu a lyawa Zabadi dada le a wantsu'un na aza a zamalinga. Avu o toni yi.

Yesu lo ta otoni a lima
(Luk. 4:31–37)

²¹ Avu Yesu no ojoro a yi a uwa pe a lyuci va Kafarnahum. O urana wa Ashibi avu u uwa a aa'isa,† u reme uritosu. ²² Avu o o'wo asalama lon na cu'un vu uritosu wa yi, adama a na u to ritosu le ununa vuma na ri nu ucira, agba tsu munlu n Wilā shi.

²³ Pe a aa'isa'a za na ri no otoni a lima shi ta pe reve u remushi yisaali, ²⁴ a dansa, “Yesu za va Nazara, te imini tsu na avu? Avu vu tawa ta vu una tsu? Tsu reve ta ko zane da vu ri, avu da za va akiza a Asula.”

²⁵ Avu u damma le nu ucira, “Rungwai, avu yu utā i lyawa yi!”

²⁶ Avu otoni a lima'a a jingada vuma'a lipu e meje'en, avu u saala, dada a kasai na ayi.

²⁷ Ama suru a yuwan ta asalama abunda, hali e ecelei aciyele, “Nye da tsunda? Uritosu u sa'avu u da nda'a. U ta nu ucira lon. Hali no otoni a lima a da u tsu barasa le babu wovon, avu a yuwan ili i na u damma nle a yuwan.”

²⁸ Babu usan alabari a yi a rawai ko te da ejege e ida ya Galili.

Yesu yuwaan ta aza o ubanakun opocino
(Mat. 8:14–17; Luk. 4:38–41)

²⁹ Motaa ma yi a aa'isa obolo no ojoro a yi obolo na Yakubu na Yahaya, avu a uwa o u'wa wa Simo na Andarawu. ³⁰ Anawale Simo a dana ta ubanakun, avu a damma Yesu adama a yi. ³¹ Avu u 'yawa ya'a yi, u reme yi ukere, avu u kamba 'yasan yi, dada ubanaku'un u lyawushi niyi. Reve u yuwaan le aganda.

* **1:16** Yesu tawa ta u ca yi aala Bituru.

³² Ana ulivu u yuwain, *avu a tawaa* yi na ama *abunda*, aza a na *a* ri nu ubanakun, na aza a na *a* ri no otoni *a* lima. ³³ *Avu* ama *a* lyuci'i o boloto o unantsu *wa* yi. ³⁴ U *kambato* ta aza a na *a* danai nu ubanakun icu'un icu'un gbaga, *avu* waru u lo otoni *a* lima na *abunda*. U lyawa le a yuwan adanshi shi, adama a na e reve niyi.

Yesu 'yawa ta alajiya
(Luk. 4:42-44)

³⁵ *Ubata* haBa, *avu* u 'yon wu *uta* u 'yawa *ubata* u na vuma ri shi. U 'yawa u yuwan de avasa. ³⁶ *Avu* Simo na aza a na *a* ri na *ayi* a zami yi. ³⁷ Ana e ene niyi, *avu* a damma yi, "Ama suru a te izami ya wu." ³⁸ *Avu* u damma le, "Tsu walai a 'yawa a mulyuci n na n ri elime, tsu yuwan alajiya. Ili i na n tawai n yuwan da ndolo." ³⁹ She na u kotoi ma'uwa ma a'isa e ida ya Galili suru a yuwusan alajiya, waru o utusaa ama otoni *a* lima.

Yesu yuwaan ta makutu opocino
(Mat. 8:1-4; Luk. 5:12-16)

⁴⁰ *Avu* makutu *ma* tawa u kingyowa yi, *avu* u pati yi, "Na vu usu, vu kambato mu gbaga."

⁴¹ *Avu* Yesu ene yi iliyali, *avu* u 'yasan ukere *wa* yi, *avu* u ju'wan yi, u damma, "N usu ta, kamba gbaga." ⁴² *Avu* ukutu'u u lyawushi niyi, *avu* u tsura lafiya va yi.

⁴³⁻⁴⁴ *Avu* u rono yi atsuvu u damma, "She vu damma vuma wan. *Avu* vu wala vu 'yawa vu roco aciyawu *ubata* wa ganu. *Avu* vu ca ili i ro, ununa a yuwusain a mantsa ma Musa, \diamond adama a danan nu urevu wi ili i na i farai." *Avu* u damma yi u kara.

⁴⁵ Ana wu utai, u yuwan ne shi, *avu* u teme a bazasa alabari'i. *Avu* ama na *abunda* a uwwa, hali *ubata* u na a zuwai Yesu kudai a uwa a lyuci'i. *Avu* wi isawan de alanga na lyuci *ubata* u na ama a ri shi. *Avu* ama ko te da a kara a tawusa ya'a yi.

Yesu kambato ta osowi a lipu gbaga
(Mat. 9:1-8; Luk. 5:17-26)

2

¹ Ana a yuwain rana meketeci, *avu* Yesu kambisa Kafarnahum. *Avu* alabari a yi a rawa a atsuvu a ama, na adanshi nga u tawa ta o u'wa. ² *Avu* ama a *abunda* o boloto *ubata* u ta, *avu* *ubata*'a u kalama le, ko lo o unantsu babu ure, da da u danai o rocosu ama Adanshi a Asula.† ³ *Avu* a tawaa yi na vuma na ri no osowi a lipu a na ama a nashi e shedei. ⁴ Adama o obolo a ama'a, a gura rawa *ubata* u na Yesu ri shi, *avu* a katsu'wa ukwa'a. Ana a tsurai ure, *avu* a telyuwetyo yi a tyo e ida a avalu a na u danai. ⁵ Ana we ene ununa a ca niyi okolo, *avu* u damma za vo osowi a lipu'u, "Mawun ma va, a yuwaan wu ta gafura vu unusu wa wu."

⁶ Amma munlu n Wila† n ro n danan ta lo nden, *avu* a yuwan majiyan, ⁷ "Nye i zuwai vuma nda yuwain adanshi tsundolo? U tara ta aciyayi unata na Asula.† Zane da aa gura yuwaan vuma gafura vu unusu, she Asula goon shi?"

⁸ Agba u reve ta okolo e le, da da we ece nle, "Nye i zuwai yaa yuwusan majiyan ne? ⁹ Zane da la'ai babu usan: a damma za vo osowi a lipu'u, 'A yuwaan wu ta gafura wu unusu wa wu,' ko a damma, "Yon, vu tara avalu a wu, *avu* vu wala?" ¹⁰ Amma adama n roco du Mawun ma Vuma† ma ta nu

\diamond 1:43-44 N.Gn. 14:1-32.

ucira o uvadi nda u yuwaan ama gafura vu unusu u le,” avu u kalyuwa yi u damma, ¹¹ “N damma wu ta, 'yon, tara aavalu a wu, vu wala a tyo o u'wa.”

¹² Avu u 'yon u tara aavalu a yi babu usan. Reve u kara a makakan me le suru. Avu ama'a suru a kara a yuwusan asalama. Avu a cibala Asula a uri a dansa koto ele e ene cu'un vi ili i nda shi.

Dewu va Levi

(Mat. 9:9-13; Luk. 5:27-32)

¹³ Avu Yesu utisa a 'yawa a nge'en m mala, avu obolo a ama o toni yi, dada u danai o rocosu le. ¹⁴ Ayi a kara, avu we ene Levi, mawun ma Alfa nden ubata u na aa ushishi utafa, avu u damma yi, “Toni mu.” Avu u 'yon u toni yi.

¹⁵ Mantsa mo ro avu u danu a lyuwusa ilyalya o u'wa wa Levi na aza a na aa ushishi utafa na abunda na aza o unusu a na a danai lo nden obolo na Yesu no ojoro a yi, adama a na icu'un ya ama o ndolo o toni yi ta. ¹⁶ Avu ana munlu n Wila na Afarishi e ene niyi a alya e ilyalya na aza o unusu na aza o ushishi wu utafa, avu a damma ojoro a yi, “Cine waa lyuwusa woo sowuso ni icu'un ya ama o ndolo?”

¹⁷ Ana wu uwwai ne, avu u damma le, “Aza a na a ri nu ubanakun shi, a ciga za va aguma shi, she aza o ubanakun. N tawa n de aza a agula shi, amma aza a na a ri nu unusu.”

Yeci adama a akuli

(Mat. 9:14-17; Luk. 5:33-39)

¹⁸ Yashi i ndolo ojoro a Yahaya obolo na Afarishi a dana ta na akuli, avu a tawa ya Yesu a damma, “Nye i zuwai ojoro a Yahaya no ojoro a Afarishi aa yuwusan akuli, amma ojoro a na a yuwusan shi?”

¹⁹ Avu u usu le, “Cine omocin a vali vu kasa'avu aa yuwan akuli ayi obolo ne ele? Aa yuwan shi, nu u ri lo obolo ne ele. ²⁰ Amma mantsa mo ta lo a tawa ana aa tara yi pe ubata u le. O urana u ndolo, a ta yuwan akuli.

²¹ “Babu za na a zula apadi o umuna u sa'avu a akuci o utugu. Nu u bolo le, apadi o umuna u sa'avu'u u ta vuranu akuci o utugu'u, avu ukaru'u u dashi mgbain. ²² Babu za na tsu tsun ribina na kutsai a akuci a tsan o ukwan adama a na ribina'a u to boso tsan vu ukwa'an, na a tsun yi pe u ta lungusa ribina'a obolo na tsan. Amma a tsu tsun ta ribina a tsan sa'avu.”

Yeci adama o urana wa Ashibi

(Mat. 12:1-8; Luk. 6:1-5)

²³ O urana wa Ashibi u ro, Yesu dana ta a mmalu a batsasa a aduma e ishina, avu ojoro a yi e teme makuda ma agaza me ishina ele pe a mmalu.

²⁴ Avu Afarishi a damma yi, “Kalyuwa, ana'an urana wa Ashibi u da. Nye i da i zuwai ojoro a wu a kudusa agaza e ishina a yuwusan ili i na Wila u putsayi?”

²⁵ Avu u usu le, “I reve ili i na Dawuda na aza a na a danai na ayi a yuwain mantsa ma na a uwwai ambulu shi? ²⁶ A rana na Abiyata danai aabara a nan ganu, Dawuda uwa ta o u'wa wa Asula, avu u tama opopofu za na ganu da goon aa tama. Avu fo u ca n'utsa ma yi.” [◇]

²⁷ Avu u damma le, “A yuwan ta Ashibi adama a vuma, amma a yuwan vuma adama a Ashibi shi. ²⁸ Adama o ndolo, amu Mawun ma Vuma, Zagbain vu urana wa Ashibi a da.”

Vuma vo osowi o ukere

(Mat. 12:9-14; Luk. 6:6-11)

◇ 2:26 1 Sam. 21:1-6.

3

¹ Urana u ro *avu* Yesu uwisa a *aa'isa*, *avu* u cina pe vuma na ri nu ukere u ta usowu. ² Urana wa Ashibi u da u danai, *avu* Afarishi a *kalyuwusa* yi ko e te ene ko u ta *kamba*to za vu ubanakun *gbaga*, adama e reme yi nu unusu. ³ *Avu* u damma yi, “Uta vu *tawa* a alanga eteshe.”

⁴ *Avu* we ece le, “Nye i da *Wila* u dammai wu ntsayi a yuwan urana wa Ashibi, a yuwan isa'ani ko iwuya, a wawa wuma ko o una?” Agba a damma ili i ro shi.

⁵ *Avu* u *kalyuwa* le nu upan, *avu* waru we ene le iliyali adama a na a ta na aciyogbamu. *Avu* u damma vuma'a, “Canana ukere wa wu.” Ana u cananai, *avu* u *kamba* *gbaga*. ⁶ *Avu* Afarishi o *uta* na ama a *Hiridu*, *avu* a yuwan *asala* cine aa yuwan oo una yi.

Obolo a ama a nge'en m mala

⁷⁻⁸ *Avu* Yesu no ojoro a yi a *karu* a *'yawa* a *nge'en m Mala* ma Galili. Ana ama a uwwai ili i na u danai a yuwusan, *avu* obolo a ama a *abunda* o toni yi. Ama'a o *uta* ta de *Yahuda*, na *Urishelima*, na *Idumiya*. Ozo o ro waru o *uta* ta upasalai wu *Udolu* wa *Urdu*, na aza a na a *tawai* *ubata* wa yi de e ida ya *Taya* na *Sida*.

⁹ U damma ta ojoro a yi a lapulaa yi wantsun u wa'a, adama a na obolo a ama a yuwan ta *abunda*, *tsara* a *gbagbala* yi wan. ¹⁰ *Aza* o ubanakun na *abunda*, a *kamba*to le ta *gbaga*, hali wo o'wo aza a na a ri nu ubanakun e *kefushe* adama a *ju'wan* yi. ¹¹ *Ubata* u na otoni a *lima* e ene niyi suru, *avu* a *kingyo* e reme yisaali, adansa, “*Avu* da *Mawun* ma *Asula*.” ¹² Amma u bara le ta she a damma ama ko zane da u ri wan.

Yesu dangwa ta Kupanejere

(*Mat. 10:1-4; Luk. 6:12-16*)

¹³ *Avu* Yesu *karu* a *'yawa* a masasan *ubata* u na u *deyi* ama a na a *'yawa* obolo na *ayi*, *avu* a *'yawa* *ubata* wa yi. ¹⁴ *Atsuma* e le *avu* u *dangwa* ama kupa ne *ejere* aza a na u *cayi* ala *ajiya*. *Avu* u damma le, “N *dangwa* du ta i *danu* na *amu*. N ta *lyungu* du i *'yawa* i damma *Alabari* a *Sa'ani* a *va*.” ¹⁵ Waru i ta *tsura* ucira i lo otoni a *lima*.”

¹⁶ Mpa nda *Kupanejere*† a na u zagwai: *Simo* za na u *cayi* aala *Bituru*, ¹⁷ *Yakubu* mawun ma *Zabadi* fo u de yi ta, na *Yahaya* vawun va yi, aza a na u *cayi* ala *Buwanaji*, ana muwun n tsata; ¹⁸ u de ta fo *Andarawu*, ne da fo *Filibu*, na *Batalamawu* waru, *Matta* fo ta pe, *Toma* fo aajiya a da a *danai*. Akapi e le ele da *Yakubu* mawun ma *Alfa*, na *Tadawu*, obolo na *Simo* za na waru a *tsu* de *Bakanani*,* ¹⁹ na *Yahuza* *Iskariyoti*, za na *wina* niyi.

Yesu na Ba'alzabu

(*Mat. 12:22-32; Luk. 11:14-23; Luk. 12:10*)

²⁰ *Avu* urana u ro Yesu uwisa o u'wa, *avu* obolo a ama o *bolo* waru, hali a *putsa* yi no ojoro a yi na aa *lyuwa* iliyalya. ²¹ Ana *aza* a yi a uwwai ne, *avu* o *uta* de adama e reme yi, a *jiyan* ta u *jaara* ta.

²² Munlu n *Wila* na aza a na a *tawai* de *Urishelima* a *karu* ta a *dansa*, “U ta na *Ba'alzabu*† mogono mo otoni a *lima*, waru nu ucira wa yi u da woo *utasa* otoni a *lima*’a.”

²³ *Avu* u de le, u yuwaan le adanshi ni iroci u damma le, “Cine *Male*† moo lo *Male*? ²⁴ Ni ida i ne'eshen aciyayi ure a yuwusan nlangi na aciyele, ida i

* **3:18** *Ayi* aala “*Bakanani*” to rocosu *tsu* vuma'a u ta nu uzuwu wa aci adama u kamba ama a yi.

† **3:23** *Male* na *Ba'alzabu* na a yuwain adanshi a yi a *adifwa* a 3:22 vuma ta da a yuwusan adanshi.

ndolo i ta riyā. ²⁵ Nu u u'wa u ne'eshen ure, a yuwusan tsurala, u'wa u ndolo wee isawan shi. ²⁶ Adama o ndolo na tsugono tsa Male tse ne'eshen waa jima shi, amma u ta riyā.

²⁷ “Babu za na aa gura uwa o u'wa wu za vu ucira u tara itana ya yi, she na wu nla yi. Avu u gura uwa o u'wa wa yi u tara yi itana. ²⁸ Amayun a da maa dansaa du, a ta gura yuwaan ama gafura vu nusu le na adanshi a vama e ekere a Asula.† ²⁹ Amma za na yuwayin Ruhu wa Akiza adanshi a vama, aa yuwaan yi gafura shi, adama a na unusu wa yi u ri nu ukotu shi.” ³⁰ U damma le ta ne, adama a na a damma ta, “U ta no otoni a lima.”

Mma na muwun ma anawu ma Yesu

(Mat. 12:46-50; Luk. 8:19-21)

³¹ Avu mma va Yesu rawa na aza a yi. Avu a lyungu za ro de yi. Avu e isawan a alanga. ³² A cina ta obolo a ama nden ukandaruwu na ayi, avu a damma yi, “Mma va wu, na aza a wu, a ta de a alanga a pura wu.”

³³ Avu u usu le, “Zane da mma va na aza a va?” ³⁴ Avu u kalyuwa ama a na a ri nden ukandaruwu na ayi, avu u damma, “Kalyuwai, ele nda ele da mma va na aza a va. ³⁵ Aza a na a yuwusan ili i na Asula a cigai, ele da muwun ma anawu n va olobo ne esheli na mma va.”

Iroci yi cimbi

(Mat. 13:1-9; Luk. 8:4-8)

4

¹ Yashi i ro waru avu Yesu teme uritosu a nge'en m mala. Obolo a ama a na o bolotoi a dana ta abunda lon, hali a zuwa yi u uwa a wantsun, avu u danu pe. Ama de a aagadi a kalyuwusa mala'a. ² Avu u roco le ili na abunda aa yuwusan iroci.

Atsuma o uritosu wa yi, avu u damma le, ³ “Poloi atsuvu, yu uwwa, cimbi ro 'yawa ta mazaza me icu'un. ⁴ Ayi lo a mantsa ma na u temei mazaza me icu'un, avu icu'un i ro yo oco yi o ure, avu nnunu n tawa n kaka da icu'u'un. ⁵ Avu ozo o ro o oco bata a atali, ubata u na u ri na mabula lon shi. Avu o uta babu usan, adama a na a tsurai wacin alungu shi. ⁶ Ana urana u yuwain, avu a kpanla, adama a na a ri na mabula lon shi, a tsura aralu shi, avu e 'yewe. ⁷ Avu ozo o ro waru o oco a awanda, avu awanda a 'yon, avu a gbagbala le, a matsan ulobonu shi. ⁸ Ozo o ro gba shi o oco a mabula ma sa'ani, avu a matsan ulobonu, ozo o ro a matsan mata'atsu mata'atsu, ozo o ro kupotali-utali, ozo o ro ukpaku ukpaku.”

⁹ Avu u damma le, “Za na ri na atsuvu, wu uwwa.”

Ili i na i zuwai Yesu ritoi ni iroci

(Mat. 13:10-17; Luk. 8:9-10)

¹⁰ Mantsa ma na Yesu danai a nde'en, aza a na a danai lo obolo na Kupanejere, avu ee ece yi iroci i na u yuwaan nle. ¹¹ Avu u damma le, “Adu da a lyawai i reve ili yu usokowu ya Asula, amma aza a na a ri pe shi, ili suru she ni iroci i da a tsu damma le. Adama a na

¹² ‘A ta gura e ene ne esu, amma ee reve no okolo shi. A mawwa, a ta gura uwwa, amma aa gura reve shi. Adama a na aa kamba a yuwaan le gafura wan.’ ” ◊

Ucuduwusa wi iroci

(Mat. 13:18-23; Luk. 8:11-15)

¹³ Ɔvu u damma le, “ƆƆu i reve iroci i nda shi? To, cine yaa gura i reve iroci i ro? ¹⁴ Za vu ca'an ndolo adanshi a Ɔsula da waa cu'usan. ¹⁵ Icu'un i na yo ocoi o ure, ele da iroci ya aza a na a cu'wain adanshi a Ɔsula o okolo e le. Mantsa ma na a uwwai, babu usan, Malef ma tawa ma usa adanshi a na a cu'wain o okolo e le'e. ¹⁶ Ne da waru aza a na o ocoi bata a atali. Ele da aza a na a tsu ushi adanshi babu usan na mazanga. ¹⁷ Amma ana a ri na aralu shi, a tsu jima shi. Na awuya ko atsumalima a tawa adama a adanshi a Ɔsula, babu usan aa tadatsa. ¹⁸ Ozo o ro a ta tsi icu'un i na yo ocoi bata a awanda. A uwwa ta adanshi, ¹⁹ amma addama o uvadi u nda, nu uyo'o wi ikebe, na maluwa me ili ma na aa uwwusa, a tsu gbagbala ta adanshi'i. Reve wo o'wo le babu ulinga. ²⁰ Amma aza a na o ocoi a mabula ma sa'ani, ele da aza a na a tsu uwwa adanshi, a usu yi, avu a yuwan ulinga na ayi. Za ro tsu matsan ta mata'atsu mata'atsu, za ro kupotali-utali, za ro gba ukpaku ukpaku.”

Uzuwata u fitila (Luk. 8:16-18)

²¹ Ɔvu Yesu ece le, “A tsu tawaa ta na fitila adama a na aa kpatu yi na aasa'atsu, ko a zuwa yi a mbungulu? E eelele a da a tsu zuwa yi, adama u ca ekan shi? ²² Ili i na i ri usokowu suru a ta kpatu'wa yi, waru babu ili i na yaa dana upa'un u na o utaa yi a alanga shi. ²³ Za na ri na atsuvu, wu uwwa.”

²⁴ Ɔvu u damma le, “I yuwan ugbozu ni ili i na yaa uwwusa. Na makundatsu ma na i kunzuyi na ayi da aa kunzuwa du, waru a ta dashi du. ²⁵ Za na ri ni ili, ayi da aa dashi, waru za na ri ni ili shi, wa'a na u ri na ayi a ta ushi yi i da.”

Iroci yi cu'un na yu utai

²⁶ Ɔvu Yesu damma le, “Apa nda cine tsugono tsa Ɔsula tsa ri: tsa vuma na 'yawai mazaza me icu'un. ²⁷ Nu u lantsa na ayin ko u yuwan ulinga nu urana, mantsa suru icu'un oo utusa a yuwusan mgbain, ko na wo o'woi u reve cine aa yuwusan mgbain shi. ²⁸ Ida i tsu zuwa ta ili i na a cu'wain i 'yon mgbain, akunku a da a tsu fara kungwa, avu a tawa a yuwan agaza a ca icu'un i sa'ani. ²⁹ Mantsa ma na ishina i kutsai, avu u gasa le.”

Iroci yi icu'un i na i la'ai ukalamu (Mat. 13:31-34; Luk. 13:18-19)

³⁰ Ɔvu Yesu reme a dansa, “Na nye tsa gura kurato tsugono tsa Ɔsula? Ko ni iroci yi ili i ne a gura cuduwa yi? ³¹ Oroci e isu'wan i uri, ayi da cu'un na la'ai ukalamu na a tsu cu'wan e ida. ³² Ko tsundolo, na a cu'wan yi, nu u yuwan mgbain, u tsu la'a ta olopu a na a buwai, u tsu yuwan ta eten a gbagbain na nnunu n tsu tawa n tele de.”

³³ Iroci ya abunda oroci o ndolo a da u yuwaan le adanshi a Ɔsula, ununa aa gura reve. ³⁴ U damma le ili i ro shi, she obolo ni iroci, amma a mbanda, avu u cuduwa ojoro a yi ili i na u dansaa nle suru.

Yesu isawaton ta upepu (Mat. 8:23-27; Luk. 8:22-25)

³⁵⁻³⁶ O urana u ndolo nu ulivu, Yesu no ojoro a yi shi ta a wantsun a nge'en m Mala ma Galili. Reve u damma le, “Tawai tsu 'yawai ne upasu u ndede.” Ɔvu antsun o ro o toni yi. Reve Yesu kara a tyo o ukosu u wantsun reve u reme nlavu. U dana ta ni ili i na u zuwai aaci. ³⁷⁻³⁸ A jima lon shi, avu upepu u kebe de a tawa. Avu upepu'u u yuwusan mini ikefu ikefu, hali wantsu'un u ciga u shiwan na mini. Avu ojoro a yi a uwwa wovon lon, reve a 'yawa a jisan yi. Reve a damma, “Manlu, u gala wu a na tsa li6a shi?”

³⁹ Avu u 'yon, u bara upepu'u, u damma mala'a, "Von ne." Avu upepu'u u von ubata wo o'wo kwini. ⁴⁰ Avu u damma le, "Nye i zuwai yi da'wain tsunda, hali n gogo koto i ca mu okolo a du shi?"

⁴¹ Avu wovon u tsura le lon, avu a dammulai, "Cu'un vuma ne da tsunda'a, hali nu upepu fo u tsu yuwan ta ili i na u dammai?"

Yesu yuwaan ta vuma vo otoni a lima opocino
(Mat. 8:28-34; Luk. 8:26-39)

5

¹ Avu Yesu no ojoro a yi a pasa a 'yawa upasu u mala u ndede, ejege a lyuci na a tsu de Garasa. ² Ayi a motaa pe atsuma a wantsu'un, avu vuma za na ri no otoni a lima u ga'ashin na ayi. ³ Ason a da bata a nden ma yi. Babu za na ri nu ucira u na waa gura nla yi, ko na akani. ⁴ A tsu nla yi ta ana ne ekere na akani, amma u tsu kakasa le ta. Babu za na ri nu ucira u na waa gura golofo yi. ⁵ Usana nu ulivu u tsu dana ta a agadi atsuma a ason a na a yuwain a atali. Reve u dana a yisaali, na wu padi aciyayi.

⁶ Ana u cinkayai Yesu alanga, avu u suma ni iladi a tawa, avu u kingyo a makakan ma yi. ⁷⁻⁸ Avu Yesu damma otoni a lima'a, "Lyawa vuma ndolo." Dada u boshoi na yisaali a dansa, "Te da imini ya wu na amu, Yesu Mawun ma Asula? Kucina na Asula, vaa ca mu atsumalima shi."

⁹ Avu we ece yi, "Cine tsa da aala a wu?"

Avu u usu, "Aala a va a da Obolo adama a na tsu ta abunda." ¹⁰ Avu u pati Yesu lon adama u lyawa le e ida'a.

¹¹ Ubata u na a dana, ngurusumu n dana ta lo na abunda, a zamishi ilyalya zala va agadi. ¹² Avu otoni a lima'a a pati yi, a damma, "Gbara tsu a 'yawa atsuma a ngurusumu, adama tsu uwa pe atsuma e le." ¹³ Avu gba u usu le. Avu otoni a lima o uta a uwa atsuma a ngurusumu. Aza a dana lo suru, avu a suma a 'yawa a mala. Avu a riya pe, avu a kuwa pe. Abunda e le a ta rawa ukpakukupa ure (2,000).

¹⁴ Reve aza a na a dana a aguba a ngurusumu'u, avu a suma, avu a 'yawa a ca alabari a lyuci na mulyuci. Avu ama a tawa e ene ili i na i farai. ¹⁵ Ana a tawa ubata wa Yesu, avu a cina lo vuma na dana no otoni a lima nden ubata wa yi, u'otowu ni itana nu ugbozu wa yi. Reve a uwwa wovon. ¹⁶ Aza a na e enei ne esu e le, avu a damma ili i na i cinai za vo otoni a lima'a na ngurusumu. ¹⁷ Avu e teme a patishi Yesu u lyawaa le ida i le.

¹⁸ Mantsa ma na Yesu dana a uwusa a wantsun, avu za na dana no otoni a lima'a u pati yi ankuri, u lyawa yi u 'yawa obolo na ayi.

¹⁹ Amma u 'yuwan ta, avu u damma yi, "Yawa o u'wa u du, vu 'yawa bata a n'utsa ma wu waru, vu ca le alabari e ili i na a Asula a yuwaan nuwu."

²⁰ Avu u kara a casu alabari upasu wi ida wa Dikafoli*, ili i sa'ani i na Yesu yuwaan niyi. Ama suru a yuwan ta asalama ni ili i ndolo.

Jayiru 'yawa ta ubata wa Yesu

(Mat. 9:18-26; Luk. 8:40-56)

²¹ Mantsa ma na Yesu kambai a 'yawa upasu u ndede, avu ama o boloto abunda ubata wa yi, ayi lo zuzu na mala'a. ²² Atsuma a azagbagbain a aa'isa'a, za na a tsu de Jayiru, u tawa ta we ene yi. Avu u kingyo a makakan ma yi, ²³ a patishi yi lon, adansa, "Usheli u ke'en u va u ciga makuwaa. N ciga ta vu tawa vu kuruwa yi ukere, adama u kambai gbaga."

²⁴ Reve u 'yawa obolo na ayi, reve ama a abunda o toni yi a gbagbalasa yi.

* 5:20 Dikafoli urevu wa yi, ayi da Mulyuci Kupa.

Ka na oo ocosu mpasa

²⁵ Atsuma o obolo'o, ka ro na yuwain a'wan kupa ne ejere o ocosu mpasa shi ta pe. ²⁶ Wu uwwa ta awuya lon e ekere a aza a aguma, waru wu una ta ili i na u ri na ayi suru, amma u jebe yi shi, she ili i na i 'yawai elime. ²⁷ Ana wu uwwai adama e Yesu, awu u tawa nu ucina wa yi atsuma o obolo'o, awu u ju'wan utugu wa yi. ²⁸ U jijan ta o ookolo a yi, "Na n ju'wan utugu wa yi goon, n ta kambag gbaga."

²⁹ Babu usan wocosu wu mpasa ma yi n lyawai, awu u reve u tsura ta lafiya lipu va yi. ³⁰ Awu Yesu reveshi ucira wu uta ta a lipu va yi. Dada u vadalai atsuma o obolo'o, awu we ece, "Zane da ju'wan numu utugu?"

³¹ Reve ojoro a yi a usu yi, "Ve ene obolo a gbagbalasa wu, awu ve ece, 'Zane da ju'wan nuwu utugu?'"

³² Awu u kara a vadayasa adama we ene za na yuwain ulinga u ndolo. ³³ Awu ka'a, ana u revei ili i na i yuwan niyi, awu u tawa u kingyo a makakan ma yi na wovon na meje'en ma lipu. Awu u damma yi amayun suru. ³⁴ Awu u damma yi, "Usheli, ucawu wo okolo a wu u kambato wu ta gbaga. Wala na mazanga, babu ubanakun."

Yesu 'yasain usheli wa Jayiru

³⁵ Ayi pe atsuma a adanshi, awu ozo o ro a tawa de o u'wa wu zagbain va aa'isa a damma, "Usheli wa wu u kuwa ta. Cine vaa damaton yi waru?"

³⁶ Agba Yesu polo atsuvu e ili i na aa dansa shi. Awu u damma zagbai'in, "She vu uwwa wovon wan, vu ca okolo goon." ³⁷ U lyawa nanza toni yi shi, she Bituru, na Yakubu, na Yahaya mawun ma anawu ma Yakubu. ³⁸ Ana a rawai o u'wala, awu wu uwwa a yuwusan elemu, e mesun, a yisaali babu ukotu. ³⁹ Ana u uwai, awu u damma le, "Nye i zuwai i ri a yisaali babu ukotu? Usheli'i u ri ukwa shi, nlavu n da waa yuwusan."

⁴⁰ Awu a yuwaan yi izo'oshi yu ulamu. Ana wu utaa nle a alanga suru, awu u tara nshawu mu usheli'i obolo no ojoro a yi, aza a na a danai obolo na ayi, a uwa ubata u na mawu'un u danai. ⁴¹ Awu u reme ukere wa yi, u damma yi, "Talita kumi." Ili i na waa dansa da nda, "Mesheli, n ta dansaa wu, 'yon."

⁴² Babu usan awu usheli'i u 'yoshin, u fara mmalu. A'wan a yi kupa ne ejere a da a danai. Awu a uwa asalama abunda. ⁴³ Awu u rono le atsuvu lon, she a damma nanza wan. Awu u damma le waru a ca usheli'i ilyalya.

A 'yuwan ta Yesu a lyuci le (Mat. 13:53-58; Luk. 4:16-30)

6

¹ Yesu lyawa ta de, awu u kambag Nazara lyuci le. Awu ojoro a yi o toni yi. ² Ana urana wa Ashibi u rawai, awu u teme uritosu a aa'isa.† Ama a na a uwwa niyi o uritosu, awu a yuwan asalama, adansa, "Te da vuma nda tsurai ili i nda suru? Cu'un vu urevu ne da a ca niyi tsunda? Kalyuwa cu'un vu ulinga wa asalama u na waa yuwusan. ³ Ayi nda, ayi da za vu ushe'en ndolo shi, mawun ma Meri,† zakpara va Yakubu, obolo na Isuhu, na Yahuzo na Simo shi? Aza a yi e esheli pa da a ri obolo na tsu shi?" Dada a 'yuwan niyi.

⁴ Awu u damma le, "A tsu 'yuwan vumavasula ubata u ro shi, she a lyuci le obolo na aza a yi, nu u'wa u le." ⁵ U gura yuwan ulinga wa asalama a lyuci le shi. Ke'en da u kuruwayi aza o ubanakun ukere, awu u kambato le gbaga.

⁶ U yuwan ta asalama lon, ana a kudai a ca okolo.

Yesu lyungu ta Kupanejere (Mat. 10:5-15; Luk. 9:1-6)

Avu u kandaruwā a 'yawa a mulyuci a yuwusan urocosu. ⁷ Avu u de Kupanejere† u lyungu le ama e re re. U ca le ta ucira e ekere o otoni a lima. ⁸ Avu u damma le, “She i tara ili i ro a mmalu n du wan, she adanga. She i tara opopofu wan, ko tsan, ko ikebe o osonu a du wan. ⁹ I oto atan, amma she i tara atugu o ro wan.” ¹⁰ Avu u dammisa le, “Ni i rawa ubata u na a ushi ndu, yi isawan pe o u'wa'a she mantsa ma na yaa lyawa lyuci ndolo. ¹¹ Agba ni i rawa a lyuci na a usu ndu shi, ko a uwwa du shi, i lyawa yi, avu i kakala mabuta ma ana ma du. U to o'wo iroci i na yoo roco ama a lyuci'i a yuwan mejege shi.”*

¹² Avu a kara a yuwusan alajiya, a dansaa ama a vadala† ubata wa Asula, a lyawa unusu u le. ¹³ O utaa ta otoni a lima na abunda, avu a putala aza o ubanakun mani'in, avu a tsura lafiya.

Ukwa wa Yahaya za vu Urumbusu
(Mat. 14:1-12; Luk. 9:7-9)

¹⁴ Ana Mogono Hiridu† uwwai alabari e Yesu, adama a na aala e Yesu o'wo ta urevu bata suru. Avu ozo o ro a damma, “A 'yasan ta Yahaya za vu Urumbusu. Dada u tsurai ucira u na waa yuwusan ulinga wa asalama.”†

¹⁵ Ozo o ro gba a damma, “Iliya da.”

Ozo o ro a damma, “Ayi vumavasula ro da, oroci a amasula o ufaru.”

¹⁶ Ana Hiridu uwwai ne, avu u damma, “Yahaya za vu Urumbusu da, za na n zuwai o kodoi aaci a yi, amma a 'yasan yi ta.” ¹⁷ U damma ta ne adama a na ayi na aciyayi u lyungu ta de e reme yi. Avu waru u zuwa a nla yi, adama a ka na a tsu de Hiridiya ka vawun va yi Filibu, za na u usai. ¹⁸ Adama a na Yahaya dana ta a dansaa yi, “U ri ulobonu vu zuwa ka vawun va wu shi.”

¹⁹ Avu Hiridiya zuwa yi o ookolo a yi, hali u shi u ciga woo una yi. Agba u tsura ure u na wu una yi shi. ²⁰ Adama a na mogono'o wu uwwusa ta wovon wa Yahaya, adama a na u reve ta vuma va akiza da. Mantsa ma na wu uwwa niyi, ookolo a yi a tsu dana nden shi, suru na ne u tsu ciga ta wu uwwa yi.

²¹ Amma o ukosu, Hiridiya tsura ta ure u ro. Ana urana u na a matsain mogono'o u kandaruwai, u banu ta ngono, na nan yali a gbagbain, na azagbain o upasu wa Galili abuki. ²² Ana usheli wa Hiridiya u uwa u je'ein, avu mogono'o na aza a na u banuyi a yuwan mazanga. Avu u damma usheli'i, “Pati ili i na vu cigai suru, n ta ca wu.” ²³ U kucinaa yi ta, u damma, “Ili i na vu pati numu suru, n ta ca wu. Ko ubatsalai u tsugono tsa va tsa da vu cigai, n ta ca wu.”

²⁴ Avu wu uta we ece mma va yi, “Nye maa pati?” Avu u usu yi, “Pati aaci a Yahaya za vu Urumbusu.” ²⁵ Babu usan, avu u kamba o ukobu u mogono, u pati yi u damma, “Gogogo, n ciga ta vu ca mu aaci a Yahaya za vu Urumbusu a mapara.”

²⁶ Avu atsuma o mogono a langa lon, amma adama a akucunu a na u yuwain elime a ama, u ri n cine waa yuwan u putsa yi shi. ²⁷ Lo da u lyunguyi agbashi a yi, u damma o kodoo yi aaci a Yahaya a tawaa. A kara ta o kodo aaci a yi o u'wa wa ali. ²⁸ Reve u tawaa na aaci'i a mapara, u ca usheli'i. Mawun ma ka gba, u ca mma va yi.

²⁹ Mantsa ma na ojoro a Yahaya a uwwai alabari o ndolo, avu a tawa a tara lipu va yi, a 'yawa a cido yi.

* **6:11** A mantsa mo ndolo, na vuma zakatsa mabuta ma atugu ko wu kala mabuta ma ana ma yi, ure u ro u da u na woo roco wu kasa ta aciyayi na ama a lyuci ndolo.

Yesu lyuwato ta ama ukpakukupa uton
(Mat. 14:13-21; Luk. 9:10-17; Yah. 6:1-14)

³⁰ Ana ojoro e Yesu a kambai ubata wa yi, reve a damma yi ili i na a yuwain suru, ni ili i na o ritoi. ³¹ Ama na abunda a tawusa na a kambi, ayi no ojoro a yi a tsura mantsa ma na aa lyuwa ilyalya shi. AƵu u damma le, “Tawai, tsu 'yawa ubata u na ama a ri shi, yi ivuwan.” ³² AƵu a kara a uwa a wantsun a 'yawa ubata u na ama a ri shi, ele goon.

³³ Ana obolo a ama a na a tawai bata bata e ene nle a makaraa e reve le ta, aƵu a suma a 'yawa upasu u ndede kafu ele a rawa de. ³⁴ Ana u rawai de, aƵu we ene obolo a ama lon. AƵu we ene le ilyali, adama a na a dana ta she damma ikyon i na i ri na za va agu6a shi. AƵu u teme o rocosu ili na abunda.

³⁵ Ana urana u kotoi, aƵu ojoro a yi a tawa ubata wa yi. AƵu a damma yi, “Ubata u nda gba ama pa shi, waru urana u da nda u kotoi. ³⁶ Damma le a kara a 'yawa a mulyuci n wawa'a n na n ri lo zuzu, a tsulaa aciyele ilyalya i na aa lyuwa.”

³⁷ AƵu u usu le, “'Yawai i ca le ilyalya i na aa lyuwa.”

AƵu a usu yi, “Tsu 'yawa tsu una ikebe i na i rawai ikebe† yu ulivu ukpakure (200) e ilyalya, aƵu tsu ca le a lyuwa?”

³⁸ AƵu we ece le, “Opopofu a yan a da du? 'Yawai i kalyuwa.”

Ana a 'yawai a kalyuwai, aƵu a damma, “Ozo o ton a da, na mugula n re.”

³⁹ AƵu u damma le suru ko zane da danu a anlya o utanu obolo obolo. ⁴⁰ Ne da a danai ozo o ro kupoton-uton, ozo o ro ukpaku ukpaku. ⁴¹ Ana u tarai opopofu o to'on na mugula n re'e, aƵu u 'yasan aaci zuva, aƵu u godyoo Asula. Ana u bubusai opopofu na mugula'a, reve u ca ojoro a yi, e ne'eshen ama. E ne'eshen le ta opopofu na mugula n ndolo suru. ⁴² Suru nle a lyuwa ta a cuwan. ⁴³ AƵu ojoro a yi o boloto asaka kupa ne ejere, asaka o opopofu na mugula n na m buwai. ⁴⁴ Ama a na a lyuwai ilyalya i ndolo ali ukpakukupa uton (5,000) u da.

Yesu a mmalu zuva mini
(Mat. 14:22-33; Yah. 6:15-21)

⁴⁵ AƵu u zuwushi ojoro a yi a uwa a wantsun a fara pasaa yi a 'yawa a lyuci va Besaida, kafu u lyawa obolo'o. ⁴⁶ Ana u lyawa nle, aƵu u kumba a aagadi, adama u 'yawa u yuwan avasa.

⁴⁷ Ana ulivu u yuwain, wantsun gba e memere ma mala, Yesu gba ayi de a aagadi ayi a nde'en. ⁴⁸ Reve we ene le e melen na wantsu'un a mala, adama a na upepu u ta damatosun le. Mantsa ma na nton n tsu saala na wasasa, aƵu u kara a 'yawa ye'e le a mmalu a mala. U yuwan ta she damma u ta kara le, ⁴⁹ amma ana e ene nnyi a mmalu a mini, aƵu a jiyan she damma yimodi i da. AƵu o oruwu, ⁵⁰ adama a na wo o'woi suru nle e ene yi ta, aƵu a da'wan.

Lo da u yuwaan nle adanshi, “Guzai okolo a du, amu da. She yu uwwa wovon wan.” ⁵¹ AƵu u uwa a wantsun ne ele, dada upepu u voyin. AƵu e reme asalama lon, ⁵² adama a na hali n gogo koto a ri nu urevu wu ulyuwatosu wu ukpakukupa uton (5,000) shi. Adama a na okolo e le a dana ta ugbawu.

Yesu kambato ta vuma va Janisara gbaga
(Mat. 14:34-36)

⁵³ Ana a pasai, a rawai e ida ya Janisara, aƵu a nla wantsu'un. ⁵⁴ Na motaa me le a wantsun, aƵu ama e reve yi. ⁵⁵ AƵu a suma bata suru a tarasa aza o ubanakun a avalu a tawusaa yi ko te da a uwwai u ri. ⁵⁶ Ubata u na u

† 6:37 Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da “dinari ukpakure (200).” Kalyuwa UcuƵuwu wi “Ikebe.”

uwai suru, a lyuci gbain na mulyuci'i na akapi a bata, a tsu zuwaa yi ta aza o ubanakun o u'uwata we eden. Aву, a pati yi u lyawa le a ju'wan nge'en mu utugu ma yi. Aza a na a ju'wan niyi suru a tsura ta lafiya.

*Uritosu wu nkaya
(Mat. 15:1-9)*

7

¹ Afarishi o ro obolo na munlu n Wila n ro o uta ta Urishelima reve o boloto ubata wa Yesu. ² E ene ta ojoro a yi a alya e ilyalya ne ekere babu sa'a o ure u na wu ntsayi shi.

³ Afarishi na akapi a aza a Isra'ila a ta yuwusan cine nkaya n dammai wu ntsaa ta a yuwan. A tsu sa'a ta ekere e le ulobonu. ⁴ A tsu 'yuwan ta a lyuwa ilyalya e eden she na a sa'a ekere. Ili na abunda i ta lo, tsu wuz'a u wu nden, na munda obolo na asa'atsu.

⁵ Adama a na a tsu sa'a ta ulobonu, ana e enei ojoro a yi a alya tsundolo, reve e ece yi, "Nye i zuwai ojoro a wu a kurusu ili i na yi ntsayi shi? Tsu cina le ta a alya babu a sa'a ekere."

⁶ Aву u damma le, "Aza e ikpa'a! Wo o'wo ta unata na Ishaya yuwain adanshi a Asula a aci a du. Ununa a danai, 'Ama a nda a ta casu mu tsugbain a na le goon, okolo e le gba alanga a da a ri na amu.

⁷ Aganda a na aa yuwusaan mu ili ya abula i da shi. Ili i na oo ritosu ili i ro i da shi, agba uritosu wa ama u da.' [◇]

⁸ "Yi icina ta na wila wa Asula, aву i toni uritosu wa ama."

⁹ Aву u damma le, "Yi icina ta ni ili i na Asula a dammai, aву i toni uritosu u du. ¹⁰ Adama a na Musa† dammai, 'Vu ca dada na mma va yi, a ciga a 'yuwan o una yi.' [◇] ¹¹ Amma uritosu u du u damma ta ili i sa'ani i da vuma damma dada ko mma va yi, ili i na n shi a ca du n ca ta de Asula. ¹² I putsa yi ta na waa kamba dada ko mma va yi ni ili i ro. ¹³ Ne da i tsu yuwan, aву i kambato adanshi a Asula pere, adama o uritosu u du, ili i na abunda icu'un i ndolo i da i tsu yuwan."

*Ili i na i tsu lungusa vuma
(Mat. 15:10-20)*

¹⁴ Aву u dewishe obolo'o, aву u dammisa le, "I zuwa atsuvu suru ndu yu uwua ili i na maa damma. ¹⁵ Ili i na i tsu uwa atsuma a vuma ayi da u tsu lungusa wuma wa yi shi, she ili i na i tsu uta o okolo, ayi da u tsu lungusa yi. ¹⁶ [Za na ri na atsuvu, wu uwua.]"

¹⁷ Ana wu kasai no obolo'o, aву u uwa o u'wa. Aву ojoro e ece yi ili i na iroci'i waa dansa. ¹⁸ Aву u usu le, "Adu fo i reve ili i na iroci'i waa dansa shi? Adu fo i reve shi, ko nye da i uwai a aatsuma a vuma, u tsu lungusa yi shi? ¹⁹ Adama a na u uwa o okolo a yi shi, amma u uwa ta a aatsuma a yi, ne da waru woo uta?" Ne da Yesu yuwain u kambato i ilyalya suru ulobonu adama a alya.

²⁰ Aву waru u damma, "Ili i na yoo utusa ubata u vuma, ayi da u tsu lungusa yi. ²¹ Adama a na pe da, pe o okolo a vuma da icu'un i nda yo utusa: majiyan me iwuya, tsipere, na wivu, na mona ma ama, ²² nu uforondo, ni iwuya, na wulumu, nu unusu icu'un icu'un, na tsurala, ne epen, na aci o ugbamu na tsulo. ²³ Iwuya i pe o okolo a vuma a da a tsu uta, aву a zuwa yi wo o'wo ili yi idaba e ekere a Asula."

Ucawu wo okolo a ka a Meheleni

(Mat. 15:21-28)

²⁴ Diga lo ʼavu u kambā a 'yawa a mʼbanga ma Taya na Sida. ʼAvu u uwa o u'wa u ro, u ciga nanza reve shi, amma u ri n soko aciyayi shi. ²⁵ Ka na mawun ma yi, usheli u wa'a u danai onotoni a lima, ana wu uwwai alabari e Yesu, ʼavu u tawa u kingyo a makakan ma yi. ²⁶ Ka'a gba Meheleni ma da, ubata u na wu utai gba Basurofiniki da. ʼAvu u pati Yesu utaa ototoni a lima a na a uwai atsuma a mawun ma yi. ²⁷ ʼAvu u usu ka'a, "Lyawa tsu fara lyuwato muwun mu u'wa. U ri ulobonu a tara ilyalya i muwun ʼavu a variya musan shi."

²⁸ Amma u usu yi ta, u damma, "Ne da u ri Zagbain, agba ko musan n tsu lyuwa ta akapi e ilyalya i muwun."

²⁹ ʼAvu u damma yi, "Adama a adanshi a wu, wala a kambā o u'wa, ototoni a lima'a a lyawa ta mawun ma wu."

³⁰ ʼAvu u kambā o u'wa, ʼavu u cina mawun ma yi nven a aavalu. Cina ototoni a lima'a a lyawa yi.

Yesu kambato ta agulani gbaga

³¹ ʼAvu u lyawa mʼbanga ma Taya, u toni a 'yawa Sida a 'yawa a Mala ma Galili, ni ida i na a tsu de Dikafoli.* ³² Ama o ro a tawaa yi ta na vuma na danai aagulani waru nu usan u da u tsu gura damma, ʼavu a pati Yesu ankuri u kuruwa vuma'a ukere. ³³ ʼAvu Yesu tara yi a 'yawa ubata u na ama a danai shi, ʼavu u zuwa akatsu a yi a atsuvu a vuma'a, u tsuwan matsan ma yi, ʼavu u ju'wan eelentsu a vuma'a. ³⁴ ʼAvu Yesu kalyuwa zuva no okolo a ta, ʼavu u damma yi, "Ifata!" adansa, "Kpatu'wa!"

³⁵ ʼAvu u kpatu'wa atsuvu a yi. Ili i na i shi yi nlai eelentsu a yi, u bada. ʼAvu u yuwan adanshi mejege. ³⁶ U damma le ta she a damma ama wan, amma she ili i na i lyuwai elime a casu alabari a yi. ³⁷ ʼAvu a yuwan asalama lon, a damma, "Kalyuwa cine u yuwan ili'i suru mejege. Hali u gura zuwa agulani a uwwa. Aza a na a tsu gura yuwan adanshi shi, a yuwan adanshi."

Yesu lyuwato ta ama ukpakukupa unashi

(Mat. 15:32-39)

8

¹ A mantsa mo ndolo, obolo a ama o ro o boloto ta abunda, agba a ri ni ilyalya i na aa lyuwa shi. ʼAvu Yesu de ojoro a yi, ʼavu u damma le, ² "N te eneshe obolo a ama nda'a iliyali, adama a na o to obolo na mu hali rana ta'atsu, agba a ri ni ilyalya i na aa lyuwa shi. ³ Waru na n damma le a tyo o u'wa na ambulu, aa gura rawa o u'wa shi, ozo o ro da nda gba o utai alanga."

⁴ ʼAvu ojoro a yi a usu yi, a damma, "Ubata u nda ogozo a da, te da gba tsaa gura tsura ilyalya i na tsaa gura lyuwato ama a abunda a nda?"

⁵ ʼAvu we ece le, "Opopofu a yan a da du?"

ʼAvu a damma, "Aza e cindere."

⁶ ʼAvu u zuwa ama'a a danu e ida. Ana u tarai opopofu e cindere o ndolo, ʼavu u godyoo Asula, ʼavu u bubusa, u casu ojoro a yi a 'yawa obolo a ama'a. ʼAvu a 'yawusaa le. ⁷ A dana ta na mugula n keke'en wa'a. Ana u godyoyi Asula, ʼavu u damma a 'yawa le. ⁸⁻⁹ Ama ukpakukupa unashi (4,000) u da a shi o bolotoi, ʼavu gba a lyuwa ilyalya hali a cuwan. Reve ojoro o boloto akapi a na a buwai reve o shiton asaka e cindere. ʼAvu u damma le a tyo o u'wa. ¹⁰ A jima shi, dada u uwai a wantsun no ojoro a yi a tyo Dalmanuta.

* **7:31** Dikafoli urevu wa yi, ayi da Mulyuci Kupa.

Afarishi a zami ta ili ya asalama

(Mat. 16:1-4)

¹¹ Afarishi a tawa e teme mawasan na ayi, a ta zama u roco le iroci de zuva, adama a lyungwa yi. ¹² Aƙu wi iƙuwan ogbolo a ruhu va yi, u damma, "Nye i zuwai ama o gogo a ri e izami yi iroci? Amayun a da n damma ndu, babu iroci i na oo roco ama o gogo."

¹³ Aƙu u lyawa le lo, aƙu u kamba a wantsun u pasa a 'yawa a mɓanga n ndede.

Wolilo wa Afarishi na aza a Hiridu

(Mat. 16:5-12)

¹⁴ Reve e reme mmalu agba e icina ta a na a tawa no opopofu, ili i na i ri lo le pe a wantsu'un u la'a za ta shi. ¹⁵ Aƙu u damma le, "I yuwan ugbozu na wolilo wa Afarishi na aza a Hiridu."

¹⁶ Aƙu a dammulai, "U damma ta ne ana wo o'woi tsu ri no opopofu shi."

¹⁷ Yesu gba u reve ta ili i na a dammulai, aƙu we ece le, "Nye i zuwai i dammai i ri no opopofu shi? Koto ye ene ko i reve shi? ¹⁸ I ta ne esu, amma yee ene shi. I ta na atsuƙu, amma yaa uwƙa shi. ¹⁹ Waru i cuwan ana m bubusai opopofu o ton, aƙu n ne'eshen ama ukpakukupa uton shi? Akapi gba asaka a yan a da i bolotoi?"

Aƙu a usu, "Kupa ne ejere."

²⁰ Daɗa we ece nle, "Ana m bubusayi ama opopofu e cindere, akapi a asaka a yan a da a buwai ana i bolotoi?"

Reve a usu yi "Aza e cindere a da."

²¹ Daɗa we ece nle, "Hali n gogo koto i reve ili i na maa dansa du shi?"

Yesu kpatu'wa ta irumba esu

²² Aƙu a rawa a lyuci va Besaida. Reve ama a tawa Yesu ni irumba, aƙu a pati yi u ju'wan yi. ²³ Aƙu u reme ukere wa yi, wu utaa yi a mɓanga n lyuci. Reve u tsuƙaƙaƙa yi matsan e esu, waru u kuruwa yi ukere, aƙu we ece yi, "Vu gura ta ene ili i ro?"

²⁴ Aƙu irumba'a u 'yasan urewesu, aƙu u usu, "N te eneshe ama. Amma oroci a danga a da mee eneshe le a agara."

²⁵ Aƙu u zuwisaa yi ukere o urewesu. Aƙu irumba i kpatu'wa esu yi we ene ili suru mejege. ²⁶ Aƙu Yesu damma yi u wala a tyo o u'wa, waru u damma yi ta, "She vu uwa a maƙyuci mo ndolo wan."

Bituru yuwan ta adanshi adama e Yesu

(Mat. 16:13-20; Luk. 9:18-21)

²⁷ Yesu 'yon ta no ojoro a yi, u uwa mulyuci n Kasariya Filibi. Aƙu we ece ojoro a yi, "Zane da ama aa dansa n ri?"

²⁸ Aƙu a usu yi, "Yahaya za vu Urumbusu, ozo o ro gba a damma, Iliya, ozo o ro gba a damma vu utaa ta atsuma a amasula."

²⁹ Aƙu we ece le, "Amma adu gba, zane da yaa dansa n ri?"

Aƙu Bituru usu yi, "Aƙu da Kristi'it Zamawawa."†

³⁰ Aƙu u rono le atsuvu she a damma nanza wan.

Yesu yuwisan ta adanshi adama o ukwa wa yi

(Mat. 16:21-28; Luk. 9:22-27)

³¹ Aƙu u teme o ritosu le, a dansa, "Amu Mawun ma Vuma n to sowo atsumalima lon. Waru azagbain, na nan ganu a gbagbain, na munlu n Wila a ta 'yuwan mu, hali o una mu. Agba na a yuwan rana ta'atsu, n ta 'yon wuma."

³² A alanga eteshe a da u damma nle adanshi o ndolo. Aƙu Bituru de yi a tyo a nge'en, u teme a yuwasaan yi nlangi. ³³ Amma ana Yesu vadalai, we enei

ojoro a yi, aƙu u ɓara Bituru, u damma, “Vu yuwan alanga na aƙu, aƙu Male! Vaa yuwusan avasa adama a na ili ya Aƙuƙa yaa shiwan shi, she ili ya ama.”

³⁴ Aƙu u de oƙolo'o oƙolo no ojoro a yi, u damma le, “Za na cigai u toni mu, she nu u 'yuwan aciyayi suru suru, nu u ciga u 'yuwan u tara akpata a yi, aƙu u toni mu. ³⁵ Za na ri ada a wuma wa yi, u ta lamba yi. Amma za na lambai wuma wa yi adama a va, adama a Alabari a Sa'ani waru, u ta tsura yi. ³⁶ Nye i da vuma munai ko nu u tsura uvadi u nda suru, aƙu u lamba wuma wa yi? ³⁷ Nye waru vuma aa gura tsupa, aƙu u wawa wuma wa yi? ³⁸ Na za uwwa wono u va na alajiji a va o uvadi u iwuya wu ulambu wa aƙuƙa u nda, Mawun ma Vuma fo u ta uwwa wono wa yi, nu u 'yawa a makakan ma Dada va yi na nlingata ma Aƙuƙa.”

9

¹ Aƙu u lyuwa elime na adanshi, “Amayun da maa dansaa du, ozo o ro a ta pa ubata u nda na ee ene ukwa shi, she ne e ene tsugono tsu Aƙuƙa tsu tawa nu ucira.”

Lipu va Yesu vadalai

(Mat. 17:1-13; Luk. 9:28-36)

² Ana a yuwain rana tali, aƙu Yesu tara Bituru, na Yakubu, na Yahaya, u 'yawato le a masasan mo uga'an, ele goon. Aƙu oroci a yi a vadala elime e le.

³ Itana ya yi i vadala yo o'wo u'uri puwu a madala, pa o uvadi u nda babu za na aa gura zaza'wa le ne. ⁴ Aƙu e eneshi Iliya na Musa, a yuwusan adanshi na Yesu.

⁵ Aƙu Bituru cananaa yi una, “Manlu, u lobono ta ana tsu ri pa. Tsu ta yuwan pa ogodo a ta'atsu, za ta za va wu, za ta za va Musa, za ta waru za va Iliya.” ⁶ U lamba ta ili i na waa damma, adama a na wu uwwai wovon lon.

⁷ Aƙu eleshe a tawa a kpato le nu ululu, aƙu udyo wu uta de e eleshe'e, “Mawun ma na n cigai lon da nda, yu uwwa yi.” ⁸ Aƙu a jika a kanlashi, amma e ene waru za ro shi, Yesu da goon e enei oƙolo ne ele.

⁹ Ana a cipai de a masasa'an, aƙu u damma le, “She i damma nanza ili i na ye enei wan, she na Mawun ma Vuma mo 'yon atsuma o ukwa.”

¹⁰ A yuwan ta ili i na u damma nle a yuwan, amma a yuwusan ta adanshi'i goon le, “Nye i da waa dansa adama o u'yosun o ukwa u nda?”

¹¹ Aƙu e ece yi, “Nye i zuwai munlu n Wila n dammai nga Iliya ta fara tawa elime a Kristi Zamawawa?”

¹² Aƙu u usu le, “Iliya da fara tawai, adama a na woo fofo ili suru. Nye i zuwai a danai, adama a Mawun ma Vuma, 'U to sowo awuya icu'un icu'un, waru aa 'yuwan yi?’ ¹³ Amma n ta dansaa du, Iliya tawa ta de, a yuwaan yi ta cine a cigai, cine alabari a yi a ri udanu.”

Yesu kambato ta mawun mo otoni a lima gbaga

(Mat. 17:14-21; Luk. 9:37-43)

¹⁴ Ana a kambai ubata u na ojoro a yi a ri, aƙu e ene abajini o oƙolo ukandaruwu ne ele. Munlu n Wila waru n dana ta a mawasan ne ele. ¹⁵ Na mence ma Yesu, aƙu oƙolo'o a yuwan asalama lon. Aƙu o boso ni iladi a tawa ubata wa yi, a casasa yi.

¹⁶ Aƙu we ece le, “Mawasan ma ne yaa yuwusan?”

¹⁷ Aƙu za ta atsuma o oƙolo'o u usu yi, “Manlu, mpa nda n tawa nuwu na molobo ma va za na ri no otoni a lima. Adama o ndolo u tsu gura yuwan adanshi shi. ¹⁸ Mantsa ma na otoni a lima a a kumba niyi suru, she na a vari yi e ida, una wa yi a yuwusan apiva, u galalai anga a yi, aƙu wo o'wo wudaruwu. Aƙu m pati ojoro a wu o lo otoni a lima a yi, aƙu a kuda.”

¹⁹ *Avu u usu le, “Adu ama o gogo aza a na aa casu okolo shi. N jima ta nden na adu. Hali mantsa ma ne ma adanu na adu a yuwusan ankuri na adu? Tawaa numu na ayi.”*

²⁰ *Avu a tawaa yi na molobo'o. Ana otoni a lima'a e enei Yesu, avu a varu molobo'o e ida babu usan, lipu va yi e meje'en. Reve u riyu u dana e igandalu, unu wa yi o utusa apiva.* ²¹ *Avu Yesu ece dada va yi, “Urana u ne ili i ndolo i cina niyi?”*

Avu u damma, “Ayi a mawun. ²² *U sowo ta a varusu yi a akina na a mini, adama wu una yi. Amma na vaa gura yuwan ili i ro, ve ene tsu iliyali, vu kamba tsu.”*

²³ *Avu u damma yi, “Na maa gura? Ili suru ili i na aa gura yuwan da e ekere a za na cayi okolo.”*

²⁴ *Avu wu utaa udyo babu usan, “N ca ta okolo. Kamba mu n dashi ca okolo.”*

²⁵ *Ana Yesu enei obolo a ama a tawusa lo ubata'a, avu u bara otoni a lima, u damma, “Avu otoni a lima a na a tsu putsaa na adanshi, n damma wu ta, vu kasa na ayi. She vu dashi toni yi wan.”*

²⁶ *Ana otoni a lima a yi a saalai, avu a kpasu'wa yi e ida lon, lipu va yi e meje'en, avu a kasa na ayi. Avu molobo'o wo o'wo tsu aakwakwa, hali wo o'wo ama na abunda a damma, “U kuwa ta.”* ²⁷ *Avu Yesu reme ukere wa yi u 'yasan yi, avu u 'yon mishin.*

²⁸ *Ana u uwai o u'wa, avu ojoro a yi e ece yi usokowu, “Nye i zuwai tsu kudai, a na tsoo lo otoni a lima o ndolo?”*

²⁹ *Avu u usu le, “Na avasa a da goon aa gura lo cu'un ndolo a alanga, babu ili i ro.”**

Yesu yuwisan ta adanshi o ukwa wa yi

(Mat. 17:22-23; Luk. 9:43-45)

³⁰ *Avu a 'yon lo, a uwa e ida ya Galili. U ciga nanza reve shi.* ³¹ *Adama a na u to ritosu ojoro a yi, u ta dansaa le, “A ta ca Mawun ma Vuma e ekere a ama waru a to una yi. Na o una yi, na a yuwan rana ta'atsu u ta 'yon.”*

³² *Amma a gura reve adanshi'i shi, avu waru a uwwusa wovon na ee ece yi.*

Tsugbashi tsu abula

(Mat. 18:1-5; Luk. 9:46-48)

³³ *Avu a rawa Kafarnahum. Ana u uwai o u'wa, avu we ece le, “Mawasan ma ne yaa yuwusan o ure?”*

³⁴ *Avu a rungwa kpaku kpaku, adama a na a yuwan ta mawasan o ure za na o'wo zagbain atsuma e le.* ³⁵ *Avu u danu, u de Kupanejere'e. Avu u damma le, “Za na cigai woo o'wo zagbain, u kambu za vu ukosu, aagbashi a ama suru waru.”*

³⁶ *Avu u shefe mawun mo ro u zuwa yi e memere, avu u katala yi. Dada u damma nle,* ³⁷ *“Za na ushiyi mawun me ke'en cu'un nda adama a ala a va, amu da u ushiyi. Za na waru usu numu, amu da u ushiyi goon shi, amma za na lyungu numu da u ushiyi.”*

Za na 'yuwan ntsu shi, za tsu da

(Luk. 9:49-50)

³⁸ *Avu Yahaya usu yi, “Manlu, tse ene ta nanza o utusa otoni a lima na ala a wu. Atsu gba tsu putsu yi ta, adama a na u ri oo tonu tsu shi.”*

* **9:29** Akuci a aatagada o ro a ta na: “Amma avasa na akuli a da goon aa gura cu'un vi ili i nda.”

³⁹ Amma u damma ta, “She i putsa yi wan, adama a na za na gura yuwain ulinga wa asalama a ala a va, waa gura vadala u yuwan adanshi avama adama a va shi. ⁴⁰ Za na ri a tsurala na tsu shi, za tsu da. ⁴¹ Amayun a da maa dansaa du, za na ca ndu mini i sowo adama a va, u ta tsura iliyinkapa.

Re mariyaa atsuma o unusu

(Mat. 18:6-9; Luk. 17:1-2)

⁴² “Na nanza aa zuwa atsuma a muwun n nda a riya, u ta la'a a nlaa yi utali u yira a yinlu ya yi, avu a vari yi a mala. ⁴³ Nu ukere wa wu waa zuwa wu, vu nusan, vu kodo yi. U ta la'aa wu, vu tsura wuma babu ukere u ta ana va tsura ekere e re, avu vu uwa a akina.† ⁴⁴ [Ubatu u na azun a tsu kuwa shi, waru akina a tsu kima shi.] ⁴⁵ Na anana a wu aa zuwa wu vu yuwan unusu, vu kodo yi. U ta la'aa wu, vu tsura wuma na tsukutsuma, ana aa vari vu atsuma a akina na ana e re. ⁴⁶ [Ubatu u na azun a ri n kuwa shi, waru akina a ri n kima shi.] ⁴⁷ Na lyusu va wu aa zuwa wu vu yuwan unusu, vu kongoro yi. U ta la'aa wu, vu uwa o tsugono tsu Asula na lyusu ta, ana aa vari wu atsuma a akina ne esu e re. ⁴⁸ Ubatu u na azun a ri n kuwa shi, waru akina a ri n kima shi.

⁴⁹ “Na akina a da aa lyungwa ama suru, cine a tsu lapula ili na akpadi.

⁵⁰ “Akpadi a tu ulobonu, amma na a langa, na nye da vaa lapula yi?

“I dan na akpadi o okolo a du, i yuwan nden n sa'ani.”

Uritosu adama o lolo

(Mat. 19:1-12; Luk. 16:18)

10

¹ Yesu lyawa ta de, avu u kambu e ida ya Yahuda, waru nu upasu wa Urdu, ama na abunda o boloto ta ubatu wa yi, avu u kara o rocosu le ununa u tsu yuwusan.

² Avu Afarishi a tawa ubatu wa yi, reve e ece yi, “Unusu u da vuma lyawa ka va yi?”

³ Avu we ece le, “Nye i da Musa damma ndu?”

⁴ Reve a usu yi, “Musa damma tsu ta tsu ca ka aatagada a wukasu u lolo, avu a lyawa yi.” ◊

⁵ Dada u usu nle, “Musa damma du ta ne, adama a na i ri na aciyogbamu.

⁶ Amma a mantsa ma na a yuwain uvadi ne da u dangi shi. Amma ana a fara a yuwain, ‘vali na ka da a yuwan nle.’ ◊ ⁷ ‘Adama o ndolo a da vuma aa lyawa dada va yi na mma va yi, tsara u suraa ka va yi goon. ⁸ Ele ra o to o'wo ili i ta.’ ◊ Ana wo o'woi a buwa ili i re shi, ⁹ adama o ndolo ili i na Asula o boloi, she vuma kakasa wan.”

¹⁰ Avu ana a kambai o u'wa dada o joro a yi e ece niyi ili i na u ritoi. ¹¹ Avu u damma le, “Za na kakasai, reve u yuwisan lolo ro, tsipere tsa da waa yuwisan na ayi. ¹² Waru na ka lyawa vali va yi, avu u yuwisan lolo ro, tsipere tsa da waa yuwisan.”

Yesu zuwaa ta muwun aba'un

(Mat. 19:13-15; Luk. 18:15-17)

¹³ A tawusa yi ta na muwun, tsara u ju'wan le. Reve o joro a yi a putsa le.

¹⁴ Amma ana Yesu enei ne, reve atsuma a langa yi. Avu u damma le, “Lyawai muwun n keke'en n tawa ubatu u va, she i putsa le wan. Adama e icu'un i ndolo i da o fofoi tsugono tsu Asula.

15 “Amayun a ɗa maa dansaa ɗu, za na usuyi tsugono tsā Āsulā cine muwun n ri shi, waa uwa aṭsuma o tsugono tsā Āsulā shi.” 16 Reve u sheɗe le e ekere, aṅu u zuwaa le aba'un.

Za vu utsuru

(Mat. 19:16-30; Luk. 18:18-30)

17 Ana u remei mmalu a tyo Urishelima, ɗaɗa nanza sumai elime e Yesu, aṅu u kingyo. Aṅu u damma, manlu ma aḅula, “Nye ɗa maa yuwan, tsara n tsura wuma u babu ukotu?”

18 Aṅu Yesu usu yi, “Cine vee ɗesu mu manlu ma aḅula? Babu za va aḅula, she Āsulā goon. 19 Aṅu na aciyawu vu reve ta ili i na Āsulā a dammai a yuwan: ‘She vu una vuma nu ucigu wa wu wan, she vu yuwan wivu wan, she vu yuwan tsipere wan. She vu usu ili i na vu reve shi wan, waru she vu paala za ro wan. Vu ca dada na mma va wu tsugbain.’ ” ◊

20 Aṅu u usu yi, “Manlu, ele ndolo suru n yuwusan le ta, aṅu o molobo.”

21 Aṅu Yesu kaḷyuwa yi ni icigi. Aṅu u damma yi, “Ili i ta i ɗa vu lambai, 'yawa vu wina ili i na vu ri na ayi suru, tsara vu ca alambi, adama vu tsura uzuwa zuva. Na vu yuwan ne aṅu vu tawa vu toni mu.”

22 Ana wu uwwai ne, aṅu u lukuta urewesu, adama a na u ri ni ili aḅunda.

23 Aṅu u vadala u kaḷyuwa ojoro a yi, aṅu u damma le, “Ili yu usan i ɗa za vu utsuru u tsura u uwa aṭsuma o tsugono tsā Āsulā.”

24 Aṅu ojoro a yi a uwa asalama, adama e ili i na u dammai. Aṅu u dashi dammisa, “Muwun n va, u ta yuwan usan za vu utsuru uwa o tsugono tsā Āsulā.† 25 U ta la'aa aarakumi a pusulai na vunu vu bele, ana za vu utsuru aa uwa o tsugono tsā Āsulā.”

26 Ana a uwwai ne, aṅu a kara a asalama, aṅu a damma, “Na wo o'wo za vu utsuru aa tsura u uwa aṭsuma o tsugono tsā Āsulā shi, zane ɗa aa la'a?”

27 Aṅu u usu le, “E ekere a vadilima ili yu usan i ɗa, amma e ekere a Āsulā shi. Babu ili i na Āsulā aa kuda yuwan.”

28 Aṅu Bituru usu yi, “Aṭsu ɗa nda tsu lyawai ili suru, aṅu tsu kuru wu.”

29 Aṅu u usu u damma, “Amayun a ɗa maa dansaa ɗu, za na lyawai u'wa wa yi, ko dada va yi, ko mma va yi, ko u lyawai zakpara va yi, ko vawun va yi, ko gba u lyawai muwun ma yi, ko ka va yi, adama a va na Alabari a Sa'ani, she nu u tsura atsupu. 30 A mantsa mo gogo, u ta tsura 'wa, na aza a yi, na muwun ma anawu, na aduma, na muwun, ukpaku ukpaku. Amma waru a ta lyungwa yi. De zuva† waru u ta tsura wuma u babu ukotu. 31 Aza e elime na aḅunda a ta kamba aḅapa. Aza a aḅapa a ta kamba elime.”

Yesu yuwisain adanshi o ukwa wa yi

(Mat. 20:17-19; Luk. 18:31-34)

32 Ele aṭsuma a mmalu a gawan Urishelima, Yesu ɗe elime e le, aṅu ojoro yi kara asalama. Aṅu ama a na oo tono yi, a kara o wovon. Aṅu waru u dashi ɗe ojoro a yi, aṅu u fara a dansaa le ili i na yaa cina yi. 33 Aṅu u damma, “Aṭsu ɗa nda a tyo Urishelima, a ta ca Mawun ma Vuma e ekere a nan ganu a gbagbain na munlu n Wila. A ta padaa yi ugana u na oo una yi, waru a ta zuwa yi e ekere a aza e iwuya. 34 A ta yuwaan yi ulamu reve a tsuwan yi matsan. Waru a ta fufaba yi, aṅu o una yi. Agba na a yuwan rana ta'atsu, u ta 'yon.”

Ipai ya Yakubu na Yahaya

(Mat. 20:20-28)

³⁵ ʼAvu muwun ma Zabadi, Yakubu na Yahaya, a rawa zuzu na ayi a damma, “Manlu tsu ciga wu ta, vu yuwaan tsu ili i na tsaa pati wu.”

³⁶ Reve we ece le, “Nye i cigai n yuwaan du?”

³⁷ Reve a usu, “Urana u na a 'yasan nuwu zuva na tsugono, tsu ta ciga wu vu zuwa za ta o ukere usa'ani, za ta o ukere ugula.”

³⁸ ʼAvu u usu le, “I reve ili i na yaa patishi shi. I ta gura sowo awuya a na moo sowo, a ta gura tsupu du ununa aa tsupu mu a awuya?”

³⁹ Reve a usu a ta gura. ʼAvu u usu le, “I ta gura sowo awuya a na moo sowo, ununa aa tsupu mu ne da aa tsupu du. ⁴⁰ Amma adama a na yaa danu o ugula ko o usa'ani, za va da shi na maa ca. Asula a da aa ca bata na u foboyi aza a na a dangwai.”

⁴¹ Ana ojoro a yi a uwwai ne, reve a uwa atsumolangu na Yakubu na Yahaya. ⁴² ʼAvu u de le, u damma le, “I reve ta aza a na a zuwai o o'wo aza a tsugbain a ama o uvadi, a ta na tsugbain a aci e le. ⁴³ Ne da woo o'wo e ekere a du shi. Za na cigai wo o'wo zagbain, she nu u kambato aciyayi aagbashi a du biti. ⁴⁴ Za na cigai u uwa elime a du, she nu u kambato aciyayi aagbashi a du suru. ⁴⁵ Ko Mawun ma Vuma, u tawa tsara a yuwaan yi tsugbashi shi. Amma tsara u yuwan tsugbashi, waru u ca aciyayi, adama a wawa ama.”

*Yesu kpatu'wa ta esu e irumba
(Mat. 20:29-34; Luk. 18:35-43)*

⁴⁶ ʼAvu a rawa Jeriko. Ayi o uta Jeriko no ojoro a yi no obolo a ama abunda, avu irumba i ro i tawa zavipati aala a yi Bartimawu, mawun ma Timawu. U tsu danusu ta a nge'en mu ure. ⁴⁷ Ana wu uwwai Yesu va Nazara ta lo a tawa, avu u 'yasan udyo wa yi a dansa, “Yesu, Yesu, mawun ma Dawuda, kalyuwa ununa n ri iliyali.”

⁴⁸ ʼAvu ama na abunda a putsa yi, a dansaa yi u rungwa una wa yi. Amma she ili i na i 'yawai elime, avu u dashi utaa udyo a dansa, “Yesu, Yesu, mawun ma Dawuda, kalyuwa ununa n ri iliyali.”

⁴⁹ ʼAvu wi isawan, reve u zuwa e de yi. ʼAvu e de irumba'a, a damma yi, “Yuwan mazanga, u ta desu wu.”

⁵⁰ ʼAvu u vari aapalutsu a yi, avu u jika a 'yawa ubata wa Yesu.

⁵¹ ʼAvu we ece yi, “Nye vu cigai n yuwaan wu?” ʼAvu u usu yi, “Manlu, adama n tsura me ene ure.”

⁵² ʼAvu u usu yi, “Yuwan mmalu ma wu, ucawu wo okolo a wu u wawa wu ta.” Babu usan, avu esu a yi a kpatu'wa, avu u kuru Yesu a kara.

Yesu uwai Urishelima

(Mat. 21:1-11; Luk. 19:28-40; Yah. 12:12-19)

11

¹ Ele arawa Urishelima, zuzu na lyuci va Batafaji na Batanya, reve a rawa a Masan ma Zetun. Reve Yesu lyungu ama e re atsuma o ojoro a yi. ² Reve u damma le, “Yawai atsuma a malyuci ma na ma ri elime a du, na ma'uwaa ma du i te ene molloli wunlu za na koto a kumbai shi. I bada yi a tawa. ³ Na za ro ece du, nye i zuwai yaa yuwusan ne? I damma yi, ‘Zagbain da ciga niyi, amma waa lapu kambuwa yi shi.’”

⁴ ʼAvu a kara, reve a cina molloli a nge'en mu ure. ⁵ Ele a mabada ma yi, reve aza a na a dana lo mishin e ece le, “Nye da i zuwai yaa bada yi?” ⁶ ʼAvu a usu le ili i na Yesu damma nle. Reve a rungwa le a kara na ayi.

⁷ Reve a tawaa Yesu na ayi, avu o polo amuna e le o molloli'i. ʼAvu u kumba de. ⁸ Ama na abunda da o poloi amuna e le atsuma o ure, ozo o ro waru a

baza *avu'un* o ure, aza a na a kuɗai a atsusa. ⁹ Aza a na a *ɗanai* elime na aza a na a *ɗanai* *acaɗa*, reve a *ɗana* e ishpa,

“Husana!”†

“Aba'un a tyo a za na a *tawa* a ala† a *Asula!* ◇

¹⁰ “Aba'un a tyo o tsugono tsa dada tsu *Ɗawuda* tsa na *tsa* ri lo a *tawa!*

“Husana a tyo e ekere a *Asula!*”

¹¹ Reve u uwa *Urishelima*, ɗaɗa u uwai *atsuma* a *Aa'isamapada*. *Avu* u *kalyuwa* *ubata* suru. Ana wo o'woi ulivu u ɗa, *avu* wu *uta* u *kamba* *Batanya* oɓolo no ojoro a yi.

Yesu yuwayin ubiri una

(*Mat. 21:18-19*)

¹² Ana usana u tawai, *avu* o *uta* *Batanya*. U *ɗana* *ta* a uwwusa ambulu.

¹³ Ana we enei ubiri na *avu'un* a *abunda*, reve u '*yawa* *tsara* u *tsura* muwun u lyuwa. Ana u rawai, u *kalyuwa* *biti*, u cina de ili shi, adama a na a *mantsa* ma na ubiri u tsu *matsan* ɗa shi. ¹⁴ *Avu* u *damma* ubiri'i, “She nanza *dashi* lyuwa muwun ma wu wan, diga gogo.” Agba ojoro a yi a *ɗana* *ta* a uwwusa ili i na u dammai.

Yesu uwai a Aa'isamapada

(*Mat. 21:12-17; Luk. 19:45-48; Yah. 2:13-22*)

¹⁵ Reve a rawa *Urishelima*.† Ana *Yesu*† uwai *atsuma* a *Aa'isamapada*,† *avu* u lo aza a na a *ɗanai* *atsulu* na awina pe. Waru *avu* wu keɓe apada a aza a na a *ɗanai* a kita'usa ikebe, *avu* u baza otogu ni ili i na a *ɗanai* a yuwusan ulinga, na aza a na a *ɗanai* a winasa nrukuku. ¹⁶ U *putsa* *ta* aza a na a *ɗanai* ni itana a batsa pe *atsuma* a *Aa'isamapada*. ¹⁷ *Avu* u yuwaan le adanshi, “Ashe Adanshi a *Asula*,† a *damma*, ‘U'wa u *va* *ubata* wa avasa adama a ama suru ɗa shi?’ ◇ Amma, ɗu i *kamba*to yi *ta* *ubata* u na *yaa* *ɗana* a yuwusan wivu.”

¹⁸ Ana nan ganu a *gbagbain* na munlu n *Wilā* me enei ili i na i farai, *avu* a zami ure u na oo una yi. Agba a uwwa *ta* wovon, adama a na ama suru a uwa *ta* *asalama* na cu'un vu uritosu wa yi.

¹⁹ Nu ulivu, *avu* *Yesu* lyawa lyuci'i.

Iroci nu uɗanga wu ubiri

(*Mat. 21:20-22*)

²⁰ Ele a *makamba* nu usana, reve e ene ubiri u na *Yesu* yuwayin una u 'yewe a tyo a aralu. ²¹ *Avu* *Bituru* gura cuwan na cu'un vi ili i na i farai, *avu* u *damma*, “Manlu, *kalyuwa* ubiri u na vu yuwayin una'a u 'yewe ta.”

²²⁻²³ *Avu* u usu le, “I usu *Asula*, amayun a ɗa maa *dansaa* ɗu, za na dammai masasan ma nda u *mula* u *riya* *atsuma* a mala no okolo a yi a ɗa'wan shi, amma u ca *ta* okolo e ili i na u dammai, u to o'wo ne. ²⁴ *Ayi* ɗa i zuwai maa *dansaa* ɗu ili i na i patiyi suru *atsuma* a avasa, ni i ca okolo i *ta* *tsura*. ²⁵ Ni yi isawan a *mantsa* ma na *yaa* yuwan avasa, ni i ri o upan na *aza* a ɗu, i yuwan *gafura*, *tsara* *Dada* ɗu za na ri zuva *ayi* fo u yuwaan ɗu *gafura*. ²⁶ Amma ni i yuwaan za ɗu *gafura* shi, cine tsa ɗa *Dada* ɗu za na ri zuva waa yuwaan ɗu *gafura* vu unusu u ɗu?”

Yeci yu ubata u na Yesu tsurai ucira

(*Mat. 21:23-27; Luk. 20:1-8*)

²⁷ Reve ana *Yesu* no ojoro a yi a *kambisai* *Urishelima* a uwa *ta* a *Aa'isamapada*. *Ayi* pe *atsuma* a agara a *Aa'isamapada*'a reve nan ganu a *gbagbain* na munlu n *Wilā* na azagbain a *tawa* *ubata* wa yi. ²⁸ Reve e ece

* 11:9 Husana urevu wa yi, ayi ɗa “Ica a tyo *Asula!*” ◇ 11:9 Ica 118:25-26. ◇ 11:17 Isha. 56:7; Irm. 7:11.

yi, “Nu ucira u ne u da vaa yuwusan ulinga u nda, waru zane da ca nuwu ayi?”

²⁹ Reve Yesu usu le, “Amu fo n ta yuwan du yeci, i usu mu. Amu waru n ta gura damma du ubata u na cu'un vu ucira na maa yuwusan ulinga wu utai. ³⁰ Urumbusu u na Yahaya† aa yuwusan, te da wu utai, ubata wa Asula ko ubata wu vadilima?”

³¹ Avu e reme mawasan vani le, a damma “Na tsu damma zuva da wu utai, u te ece tsu, “To nye i zuwai tsu cayi okolo shi?” ³² Na waru tsu damma ubata wa ama da wu utai, u ta tawaa tsu na addama.” A ta uwwusa wovon wa ama, adama a na ama e reve ta Yahaya vumavasulaf da.

³³ Avu a usu yi, “Tsu reve shi.”

Avu fo u usu le, “Maa damma du ubata u na n tsurai ucira u na maa yuwusan ili i na maa yuwusan shi.”

Iroci ya aza a zamalinga
(Mat. 21:33-46; Luk. 20:9-19)

12

¹ Avu Yesu uwa a yuwusaan le adanshi ni iroci. Reve u damma, “Vuma ro da cuwain uduma wa inabi, avu u suwaa yi ubaƙu akandarawa. Reve waru u kapa akari, tsara u tsura ubata u na waa dana o kpokuso masayan. Avu u suwaa yi aburu, adama we eneshe ili i na i ri pe suru. Reve u ca aza a zamalinga uduma'a, adama a linga yi. Reve u kara a 'yawa mmalu a lyuci ro.

² “Ana mantsa mo ugasa ma rawai, reve u lyungu vuma ta atsuma a agbashi a yi u 'yawa u ushi akunda e ili i na o bolotoi. ³ Avu aza a zamalinga'a e reme aagbashi'i, reve a lalapa yi reve a damma yi u kamba ekere lyanga. ⁴ Reve za vu uduma'a u lyunguwisa aagbashi o ro, avu a lalapa yi lon. ⁵ Ana u lyunguwisai aagbashi o ro, reve o una yi. Aza a na u koso lyunguwisai na acapa, a lalapa akapi, akapi gba o una le.

⁶ “Avu wo o'wo vuma ta da shi buwai, ayi da mawun ma ta ma yi za na u cigai lon. Avu za vu uduma'a u koso lyungu yi a majiyan ne e ene yi, a ta uwwa wovon, avu a yuwaan yi ili i na i lobonoi.

⁷ “Ana e ene niyi, avu a dammulai, ‘Ndede magaji ma ta ma yi a tawa, tsu una niyi adama ubata'a wo o'wo ubata u tsu.’ ⁸ Reve e reme mawu'un o una yi, avu a vari yi atsuma o ogozo.”

⁹ Avu Yesu damma, “Cu'un majiyan ne da yaa yuwusan za vu uduma'a waa yuwan? Ayi za vu uduma'a u ta tawa wu una le suru, avu u ca aza a zamalinga o ro a linga uduma'a. ¹⁰ Koto i denuna ili i na Adanshi a Asula a dammai shi?”

‘Aatali a na asuwi a 'yuwain, ayi da wo o'woi ikyun yu ucira atsuma o usaa.

¹¹ Zagbain da yuwain ili i nda, waru u lobono ta e esu a tsu.’ ” ♦

¹² Reve Afarishi† a zami ure u na ee reme yi adama a na e reve ta u ta yuwusan adanshi a aciyele. Amma a ta uwwusa wovon wa ama, adama o ndolo a da a lyawa niyi. Reve a saba ure u le.

Yeci adama a atsupa o utafa
(Mat. 22:15-22; Luk. 20:20-26)

¹³ Avu a lyunguwa yi ama o ro atsuma a Afarishi na ama a Hiridu, tsara e reme yi nu unusu atsuma a adanshi a yi. ¹⁴ Ana a rawai, reve e ece yi, “Manlu,

atsu tsu reve tã avu za va amayun a ða, waru vu ri na adangulu shi. Vu tara tã ama suru unatã, vu to rocosu ure wã Asulã. Damma tsu u lobono tã a tsupa utafa a tyo ya Kaisa mogono mã Roma† ko tsu tsupa wan?”

¹⁵ Ana u revei ili i na a cigai, reve u damma, “Nye i zuwai yaa lyungusa mu?” Avu u damma le, “Tawaã numu ni ikebe.”

¹⁶ Ana a tawaã niyi, avu we ece le, “Ululu wa zane u ða u ri ðe?” Reve a usu yi, “Ululu wa Kaisa u ða u ri ðe.”

¹⁷ Dada u damma nle, “I ca Kaisa† ili i na i ri ya Kaisa, Asulã waru a ca yi ili i na i ri za va yi. Reve ama a kara a yuwusan asalama a yi.”

Yeci yu u'yosun atsuma a akwakwa

(Mat. 22:23-33; Luk. 20:27-40)

¹⁸ Reve ama a na a tsu ðe aza a Sadukiya† aza a na a dammai na vuma kuwa u buwa a 'yon shi, ele fo a tawa ubatã wa yi. ¹⁹ Reve a damma yi, “Manlu, Musa danaa tsu tã, na vuma kuwa, avu u lyawa ka va yi babu u matsan, avu zawa'a va yi soto ka'a, tsara u tsuraã yi mawun. ²⁰ A yuwan tã ama e cindere ali. Za vu ufaru yuwan tã lolo, avu u kuwa babu u matsan. ²¹ Reve za ve ire soto yi, ayi fo u kuwa babu mawun na ayi. Za va ta'atsu waru ne ða, ne ða a yuwusain. ²² Ele ama e cindere'e ko za tsura mawun na ayi shi. O ukosu, avu fo ka'a u tawa u kuwa. ²³ To o urana u na aa 'yasan akwakwa, ka va zane ða woo o'wo, adama a na wo oloi mecindere me le suru?”

²⁴ Reve u usule, “Adama o ndolo a ða i puwain. Adama a na i reve Adanshi a Asulã shi, waru i reve ucira wa Asulã shi. ²⁵ O urana u na aa 'yasan akwakwa, babu adama o lolo. O to o'wo ununa nlingata mã Asulã n ri, aa yuwan ðe lolo shi. ²⁶ Koto i ðenunã ili i na aatagada a Musa a dammai shi, ubatã u na u yuwain adanshi o molopu a madala, ana Asulã a dammai, ‘Amu ða Asulã a Ibrahim na Ishiyaku na Yakubu?’ ♦ ²⁷ Ayi Asulã a aza a wuma a ða, amma Asulã a akwakwa a ða shi. Amayun i puwan tã suru suru.”

Wilã u gbain

(Mat. 22:34-40; Luk. 10:25-28)

²⁸ Avu manlu mã Wilã† ma Musa mã tawa mã uwwa le a mawasan vani le. Ana we enei Yesu usu nle mejege, avu we ece, “Wilã u ne u ða u la'ai mgbain?”

²⁹ Avu u usu yi, “Wilã u gbain ayi ða, ‘I polo atsuvu adu muwun ma Isra'ila, Asulã mogono mã tsu ayi ða Asulã goon. ³⁰ I ciga Asulã no okolo a ðu suru, na asuvu a ðu, nu ucira u ðu.’ ♦ ³¹ Za ve ire ayi ða, ‘I ciga aza a ðu ununa i cigai aciyaãu.’ ♦ Ili i ro yi lo i la'ai ndolo shi.”

³² Avu manlu'u u usu yi, “Manlu amayun a ða wu, Asulã a tã a ða, za ro lo shi she ayi. ♦ ³³ A ciga yi no okolo a ta, na asuvu a ta, nu ucira u tsu, avu waru tsu ciga aza a tsu ununa tsu cigai aciyaatsu. U la'a tã wocosu wu mpasa nu ukulãtosu.” ♦

³⁴ Ana Yesu enei ununa u usuyi mejege, reve u damma yi, “Vu ri alanga na tsugono tsã Asulã shi.”

Ko za dashi yuwan yi yeci waru shi.

Yeci adama a Mawun mã Dawuda

(Mat. 22:41-46; Luk. 20:41-44)

³⁵ Yesu atsuma o uritosu a Aã'isamapada, avu we ece le, “O unã wu nye munlu n dammai Kristi Zamawawa to utã o ugundo wã Dawuda? ³⁶ Agba Ruhu va Akiza zuwa tã ðe Dawuda damma:

'Asulazuva a damma tã Zagbain vã: "Ɖanu o ukere usa'ani u vã, she nã n zuwa n'yuwatan ma wu a apata a ana a wu." ' ◊

³⁷ "Na Ɖawuda na aciyayi u de yi 'Zagbain', cine woo o'wo waru mawun ma tsukaya ma Ɖawuda?"

Ama nã abunda a uwwa tã uyo'o wu uritosu wã yi.

Morono ma atsuwu adama a munlu n Wilã

(Mat. 23:1-36; Luk. 20:45-47)

³⁸ Atsuma o uritosu wã yi, avu u damma le, "I yuwan ugbozu nã munlu n Wilã.† ³⁹ Aza a na a cigai a ðana a casu le tsugbain e eden u'wotowu nã atugu a ga'an le, a ðana a ðanusu a ndanata ko'o a a'isa, nã ndanata n sa'ani e eden. ⁴⁰ Aza a na a tsu ususa ili yi nruna. Avu a ðana a yuwusan avasa o ugadi. Asula a ta ca icu'un ya ama o ndolo atsumalima lon."

Maruna na anini e re

(Luk. 21:1-4)

⁴¹ Avu Yesu ðanu zuzu nu uzuwata wi ikebe atsuma a Aa'isamapada. Reve u kalyuwusa ama a zuwusa ikebe. Aza o utsuru nã abunda a zuwusa ikebe ya abunda. ⁴² Avu maruna mo ro me iliyali mo uta ðe, avu u zuwa anini* e re.

⁴³ Reve u ðe ojoro a yi, avu u damma le, "Maruna me iliyali ma nda ma zuwa tã ili i na i la'ai ama suru. ⁴⁴ Aza o utsuru a nda suru e kene tã atsuma o utsuru u le. Ayi gba ni iliyali ya yi suru, reve u pura suru ko ili u lyawa shi avu u zuwa."

Adanshi adama o ulungusu wa Aa'isamapada

(Mat. 24:1-2; Luk. 21:5-6)

13

¹ Yesu o uta a Aa'isamapada,† reve za tã atsuma o ojoro a yi u rawa ubata wã yi, avu u damma, "Manlu, kalyuwa cu'un vu usaa u sa'ani na atali† a nda!"

² Reve u usu yi, "Ye ene tã cu'un vu usaa ndolo? Ko aatali a tã aa lyawa zuva vu za vã yi shi. Suru nle o to oco le e ida."

Ufaru wa atsumalima

(Mat. 24:3-14; Luk. 21:7-19)

³ Ayi nden a masasan ma Zetun za na ðanaï a nkalalai nã Aa'isamapada, reve Bituru nã Yakubu nã Yahaya nã Andarawu a yuwan yi yeci. ⁴ A damma, "Damma tsu mantsa ma na ili i ndolo yaa fara. Waru damma tsu ili i na yaa fara o ukosu."

⁵ Avu u damma le, "I yuwan ugbozu she i lyawa nanza yuwan ðu tsulo wan. ⁶ Ama nã abunda a tã tawa na aala a vã a damma ele ða Kristi Zamawawa'a. Reve a damma ðu, 'Amu ða,' o to polo ama nã abunda. ⁷ She okolo a ðu a da'wan wan, nã yu uwwa alabari o uvon zuzu ko alanga. She na a yuwan ili i ndolo suru, amma ukosu u ða shi. ⁸ Ida i ta yuwan nlangi ni ida. Tsugono tsu ta yuwan nlangi nã tsugono. A ta yuwan uramosu wi ida abunda. Ambulu a ta yuwan abunda. Ili i nda suru u to rocosu ufaru wu ukosu wu uvadi.

⁹ "I yuwan ugbozu na aciyadu. E te reme ðu a 'yawafo ðu o ukubu wu uge'etosu adama a vã. A ta fufaba ðu a a'isa. A tã 'yawafo ðu a makakan mo ngono nã aza o uge'etosu, adama a vã. I damma le adama a Alabari a Sa'ani. ¹⁰ Amma kafu ukosu wu uvadi, a ta yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani a

◊ **12:36** Ica 110:1. * **12:42** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda nã Tsuheleni ayi ða "lapta." Kalyuwa Ucuufuwu wi "Ikebe."

vā atsuma o uvadi suru. ¹¹ Na a tara du a tyo ubata o uge'etosu, she yi da'wan o una wi ili i na ya usu le wan. Na mantsa ma rawa, o to roco du ili i na yaa damma. Ili i na yaa damma yoo uta o una u du shi, Ruhu va akiza to roco du ili i na yaa damma.

¹² "Vuma ta wina mawun ma anawu ma yi adama o una yi. Nan dada waru a ta yuwaan ne muwun n le. Muwun n ta 'yuwan mbara n le na mukuci n le, tsara o una le. ¹³ Ama suru a ta 'yuwan du adama a va. Amma za na isawain ughamu, a tyo o ukosu u ta la'a.

Mantsa ma atsumalima lon

(Mat. 24:15-28; Luk. 21:20-24)

¹⁴ "Mantsa ma ta lo a tawa a na yee ene za na a yuwusan ili yi idaba a makakan ma Asula atsuma a Aa'isamapada, ubata u na wu ntsayi shi ununa Daniyan dammai." ¹⁴ (Za vu desununa u yuwan ugbozu.) "Reve aza a na a ri atsuma a Yahuda a suma a tyo a nsasan. ¹⁵ Za na ri zuva vu ukwa'a, she u cipa u uwa o u'wa wa yi, tsara u tara ili i ro atsuma o u'wa wan. ¹⁶ Za na ri de o uduma, she u kambu o u'wa, tsara u tara aapalutsu a yi wan. ¹⁷ U ta suduwa amaci a na a ri na atsuma obolo na amaci a na a ri na muwun n na ma apasa maani.

¹⁸ "She i yuwan avasa, tsara ili i ndolo i fara na lyushi wan. ¹⁹ Atsuma a rana ndolo, o to o'wo rana va atsumalima lon, cu'un na koto a yuwain shi, ana Asula a yuwain uvadi u nda. A dashi waru cu'un va yi shi. ²⁰ Amma Asula e jebe ta rana ndolo, na ne da shi, ko za aa la'a shi. Agba adama a aza a na waru Asula a dangwai, dada e jebei rana ndolo.

²¹ "Na za ro damma du, 'Ndede Zamawawa,' ko 'Apa yi,' she i usu wan.

²² Adama a na azamawawa e epen na amasula e epen, a ta tawa. A ta gura yuwan ili ya asalama na abunda, tsara o polo aza a na a dangwai n na aa gura. ²³ Amma i yuwan ugbozu n damma du ta de ili i na yaa fara suru.

Matawaa ma Mawun ma Vuma

(Mat. 24:29-31; Luk. 21:25-28)

²⁴ "Amma atsuma a rana ndolo, na mantsa ma atsumalima lon mo koto, urana u to o'wo irumbu, woto waru waq dana ne ekan shi. ²⁵ Italyo'o waru i ta dana a riyasa e ida. A ta jingada cira na ri zuva. ²⁶ Reve ee ene Mawun ma Vuma a tawa e eleshe nu ucira na tsugono tsu Asula. ²⁷ Reve u lyungu nlingata ma Asula, tsara o boloto ojoro a yi, aza a na u dangwai ubata suru, diga o ufaru wu uvadi a tyo o ukosu.

Adanshi adama o ubiri

(Mat. 24:32-35; Luk. 21:29-33)

²⁸ "I rito ili i ro o udanga wu ubiri. Na yee ene avu'un a yi a vadalasa, a yuwusan ototopi, i reve lyushi yuwan ta zuzu. ²⁹ Ne da waru na yee ene ili i nda a farasa, i reve u yuwan ta zuzu na matawaa, u ta lo o unantsutsu. ³⁰ Amayun a da maa dansaa du, uvadi u nda woo koto shi, she ni ili i na a dammai nda suru a shiwan. ³¹ Zuva ni ida o to koto, amma adanshi a va oo koto shi.

Babu za na revei urana ko mantsa

(Mat. 24:36-44)

³² "Amma adama o urana u ndolo, ko mantsa babu za na revei, ko nlingata ma Asula, ko Mawu'un, she Dada va yi goon. ³³ I yuwan ugbozu waru i yuwan avasa adama a na i revei mantsa'a shi.

³⁴“U to o'wo cine vuma tsu *ḍanaḍ* mocin e ida i ro u lyawa *taḍ* de u'wa *waḍ* yi, reve u ca agbashi *aḍ* yi ucira, suru nle waru u ca le *taḍ* ulinga u na aa yuwan. Reve u damma za vi ipiri u *kalyuwaḍ* ulobonu. ³⁵I *ḍanaḍ* ufoḍu adama a na i revei mantsa ma na zavu'wa'a *waḍ* *taḍ* *shi*. Ko nu ulivu, ko nu urana, ko e memere ma ayin, ko nu usana. ³⁶Nu u *taḍ* *she* u cina ḍu a nlavu wan. ³⁷Ili i na maa dansaa ḍu, *ayi* ḍa i *ḍanaḍ* ufoḍu.”

Izami yu ure u na oo una Yesu
(Mat. 26:1-5; Luk. 22:1-2; Yah. 11:45-53)

14

¹Rana re ḍa shi buwai, ana aa yuwan *Abuki* a Mapasa oḍolo na *Abuki* o Opopofu.† *Avu* nan ganu oḍolo na munlu n *Wilḍ* a zami ure u na ee reme Yesu nu unusu, *tsaraḍ* o una yi. ²Reve a damma, “Tsoo una niyi a mantsa ma *abuki* shi, adama ama *aḍ* *yaḍ*san uvon wan.”

A tsuwayin Yesu mani'in
(Mat. 26:6-13; Yah. 12:1-8)

³Yesu pe o u'wa *waḍ* Simo *Maḍutu* a lyuwusa ilyalya *aḍ* lyuci va Batanya, *avu* ka ro utḍ *de* na *mani'in* ma maguru me ikebe lon. Reve u bala ikpatatsu i mede'en, reve u *tsuwan* Yesu a aaci. ⁴Aza a na *aḍ* *ḍanaḍ* lo, *avu* a uwwa upan. Reve a damma, “Cine tsa ḍa *waḍ* lungusa *mani'in*? ⁵Na *aḍ* shi a wina yi, *aḍ* shi *taḍ* ushi ili i na i la'ai ikebe i na i rawai ikebe yu ulivu ukpakuta'atsu (300),* *avu* a ca *aḍ* *ulambu* ikebe'e.” *Avu* a uwa upan na *ayi*, reve a bara yi.

⁶*Avu* Yesu damma le, “Rungwa niyi, cine tsa ḍa yaa damatosun yi? U yuwaan mu *taḍ* ili i na i lobonoi. ⁷I to oḍolo na alambi kuci, mantsa ma na i cigai suru, i ta gura yuwaan le ili i sa'ani. *Aḍu* gba *maḍ* *ḍanaḍ* na ḍu kuci shi. ⁸U yuwan *taḍ* ili i na waa gura yuwan, u tsun *taḍ* lipu va *mani'in* kafu mantsa ma *aḍ* *acidaḍ*. ⁹Amayun a ḍa maa dansaa ḍu, ubaḍa u na aa yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani *aḍ* *tsumaḍ* o uvaḍi u nda suru, ee icina ili i na ka nda u yuwaan numu shi.”

Asala e ikebe i na aa wina Yesu
(Mat. 26:14-16; Luk. 22:3-6)

¹⁰*Avu* Yahuza Iskariyoti, *aḍ* *tsumaḍ* a Kupanejere, u *yaḍ* *ubaḍa* u nan ganu a gbagbain, *tsaraḍ* u winaa le Yesu. ¹¹Ana a uwwai ne, *avu* *aḍ* *zanganḍ*. *Avu* a yuwaan yi nzuwulai, a ta ca yi ikebe lon. *Avu* u zamishi ure u na waa wina yi.

Yesu lyuwa ta ilyalya i Mapasa no ojoro a yi
(Mat. 26:17-25; Luk. 22:7-14; Luk. 22:21-23; Yah. 13:21-30)

¹²O urana wu ufaru u na a yuwain *Abuki* o Opopofu,† urana u mapada me ikyon i Mapasa,† *avu* ojoro *aḍ* yi e ece yi, “Te ḍa vu cigai tsu foḍoo wu ilyalya *yaḍ* *abuki'i*?”

¹³*Avu* u lyungu ojoro e re *aḍ* yi, u damma le, “Uwai *aḍ* lyuci, i ta ga'an na vuma utanuwu na *akabū* *aḍ* mini, *avu* i toni yi. ¹⁴U'wa u na u uwai suru, i damma za vu u'wa'a, ‘Manlu ma damma, te ḍa aasula a na *aḍu* no ojoro *aḍ* va tsaa lyuwa ilyalya *yaḍ* *abuki*?’ ¹⁵U to roco ḍu u'wa wa zuva, i foḍo ununa u lobonoi i yuwan, *tsaraḍ* i foḍoo tsu.”

¹⁶Reve *aḍ* *karḍ*, ḍada e enei ili i na Yesu damma nle ununa u dammai. *Avu* o foḍo ilyalya i Mapasa'a.

* **14:5** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni *ayi* ḍa “dinari ukpakuta'atsu (300).” *Kalyuwaḍ* Ucuḍuwu wi “Ikebe.”

17 Ana ulivu u yuwain, reve u tawā oḅolo no ojoro a yi. 18 Ele aṭsumā a alya e ilyalya, aṅu u damma, “Amayun a da maa dansaa ḁu, aṭsumā a ḁu vuma ta ta wina mu, waru za na tsaa lyuwusa ubaṭa u ta u da.”

19 Aṅu a uwa aṭsumolangu a dansa aza ta ta, “Amu da, amu da?”

20 Aṅu u damma le, “Aṭsumā a ḁu za ta ta ḁu ta wina mu, za na tsaa lyuwusa a mapara ma ta. 21 Mawun ma Vuma† ma ta kuwa cine u ri uḁanu. Woo yo'ono za na aa wina Mawun ma Vuma'a shi. Na a shi a matsan yi shi, u shi ta la'aa yi.”

Alya o ukosu

(Mat. 26:26-30; Luk. 22:14-20; 1 Kor. 11:23-25)

22 Ele pe a alya, aṅu u tara opopofu u yuwaan Aṅuḁa maṅanga. Aṅu wu busa u ca le u damma, “Ushiyi, lipu va da nda'a.” 23 Ana u tarai mokoto ma masayan ma inabi,† aṅu u yuwaan Aṅuḁa maṅanga. Aṅu u damma, “Ushiyi,” aṅu o sowo. 24 Aṅu u damma le, “Mpasa nda mpasa n va n da na n zuwai Aṅuḁa a yuwain akucunu,† adama oo oco mpasa adama a wawa ama na aḅunda. 25 Amayun a da maa dansaa ḁu, maḁ dashi sowo masayan waru shi, she za na moo sowo o tsugono tsā Aṅuḁa.”

26 Ana a yuwain ishīpa yi ica, aṅu o uta a tyo a Masasan ma Zetun.

Bituru ta wasan Yesu

(Mat. 26:31-35; Luk. 22:31-34; Yah. 13:36-38)

27 Aṅu u damma le, “Suru ndu i ta bete'we adama a na ne da Aṅuḁa a dammai aṭsumā a Adanshi a Aṅuḁa ana:

‘N to una za va aguḁa, aṅu ikyon i bete'we.’ ◊

28 “Ama na a 'yasan mu, n ta fara 'yawaa ḁu Galili.”

29 Aṅu Bituru usu, “Maa lyawa wu shi, ko na aa lyawa wu.”

30 Aṅu u usu Bituru, “Kafu moton ma saala ure na ayin a nda, vu ta wasan mu uta'atsu.”

31 Aṅu Bituru usuwisa nu ucira, “Ko ke'en maa wasan wu shi, ko na maḁ kuwa oḅolo na aṅu.” Reve akapi'i fo a damma ne.

Aṭsumolangu e Yesu

(Mat. 26:36-46; Luk. 22:39-46)

32 Aṅu a rawa ubaṭa u na a tsu de Getisemeni. Aṅu u damma ojoro a yi, “ḁanuyi pa n ta yuwan avasa.” 33 Aṅu u tara Bituru na Yakubu na Yahaya. Aṅu ili'i i uwa a damatosun yi, aṅu u uwa aṭsumolangu lon. 34 Aṅu u damma le, “Aṭsumolangu a va a yuwan ta aḅunda lon, gashi wu una mu. Puro numu pa i ḁana ufoḅu.”

35 Ana u 'yawai malanga, aṅu u riyā e ida, aṅu u yuwan avasa u damma, n na waa yuwan, a tawa yi mantsa mo ndolo. 36 Reve u damma, “Dada, ya'a wu ili suru ili i mayuwaan ma da. Tawa mu aṭsumalima a nda. Ama she vu kuru ili i na n cigai wan, amma ili i na vu cigai.”

37 Ana u kambai, aṅu u cina le a nlavu. Aṅu u damma Bituru, “Bituru, nlavu n da yaa yuwusan, yaa gura piri ko rumu ta shi?” 38 Aṅu u damma le, “ḁanuyi ufoḅu tsara i riyā aṭsumā a maḅyungwa wan. Asuvu a ciga ta amma lipu ri nu ucira shi.”

39 Aṅu u 'yawisa u yuwan avasa, a dansa ili i ta. 40 Reve u tawisa ubaṭa u le. Aṅu u cinisa le a nlavu, a gura kpaṭu'wa esu e le shi. A gura reve ili i na aa damma yi shi.

† 14:23 Inabi ayi da muwun mu uḁanga n ro a na a tsu yuwaan ili yo oso i ro ana masayan. ◊ 14:27 Zak. 13:7.

⁴¹ Ana u tawāi utawu wa ta'atsu, awu u damma le, “I buwa ta a nlavu na wivuwusan? U rawa ta ne, mantsa ma rawa ta. A ca ta Mawun ma Vuma e ekere a aza o unusu. ⁴² Yoyin tsu karai. Ye ene ndolo za na wina numu rawai.”

A wina ta Yesu reve e reme yi

(Mat. 26:47-56; Luk. 22:47-53; Yah. 18:3-12)

⁴³ Yesu atsuma a adanshi, awu Yahuza Iskariyoti atsuma a Kupanejere, u rawa, ugeru no obolo a ama no oloko nu mutsun mu pe'eni. Nan ganu a gbagbain, na munlu n Wila, na azagbagbain e le suru o boloto ta. ⁴⁴ Za na wina niyi u ca le ta de iroci yi ili i na waa yuwan, u damma, “Vuma na n katalai ayi dada. I reme yi i kara na ayi.”

⁴⁵ Ana Yahuza rawai, awu u 'yawā ubata wa yi. Awu u damma, “Manlu.” Awu u katala yi. ⁴⁶ Reve e reme Yesu. ⁴⁷ Atsuma a aza a na a danai lo mishin, awu vuma ta tala matsun me pe'eni u kodo utsuvu wa aagbashi wa aabara a nan ganu. ⁴⁸ Awu we ece le, “Yu utā ta de ni iladi no oloko adama i reme mu ana za vu ngalalai? ⁴⁹ N tsu dana ta na adu a Aa'isamapada kuci, agba i reme mu shi. A yuwan ta ne, tsara Adanshi a Asula aa shiwan.”

⁵⁰ Lo da ojoro a yi a suma a pa'ain, awu a lyawa yi lo. ⁵¹ Awu ulobo u ro u toni yi diga ayi she aapalutsu. Awu a gbagbala yi. ⁵² Dada u lyawa nle aapalutsu'u, awu u suma aatabu.

Yesu a makakan ma Azagbain a Mbara

(Mat. 26:57-68; Luk. 22:54-71; Yah. 18:13-24)

⁵³ Awu a tara Yesu a tyo ubata wa aabara a nan ganu, awu nan ganu a gbagbain na azagbagbain na munlu n Wila o boloto. ⁵⁴ Awu Bituru tonishi yi alanga, hali u uwa o u'wa wa aabara a nan ganu'u. Awu u danu zuzu na adugari a Aa'isamapada a lyasuwwa akina.

⁵⁵ Awu nan ganu a gbagbain a zamishi ure u na aa tsura Yesu nu unusu, tsara a tsura ure u na oo una yi. Agba a tsura shi. ⁵⁶ Na abunda a yuwaan yi ta epen, amma adanshi e le a tawa a ta shi.

⁵⁷ Na acapa a da waru ozo o ro a 'yoyin, awu waru a yuwaan yi epen. ⁵⁸ “Tsu uwwa yi ta u dammai u to boso Aa'isamapada'a za na ama a suwai, awu u suwa yi atsuma a rana ta'atsu, waru usaa u vuma u da shi.” ⁵⁹ Hali n gogo adanshi e le a tawa a ta shi.

⁶⁰ Awu aabara a nan ganu a 'yon e memere me le. Awu we ece yi, “Vu ri ni ili i na vaa usu e ili i na ama a dammai adama a wu shi?”

⁶¹ Awu u rungwa kuci kuci, u yuwan adanshi shi. Awu waru aabara a nan ganu e ecishe yi, “Awu da Zamawawa'a, Mawun ma Asula?”

⁶² Awu Yesu usu yi, “Amu da.† I te ene Mawun ma Vuma nden o ukere usa'ani wa Asula, waru u ta tawisa e eleshe.”

⁶³ Awu aabara a nan ganu a kakara itana ya yi. Awu u damma “Adanshi a ne waru tsu cigai ubata wa yi? ⁶⁴ Yu uwwa yi ta a yuwusan adanshi a vama e ekere a Asula. Cine tsa da ye enei?”

Awu a pada ugana a na oo una yi.

⁶⁵ Awu ozo o ro a uwa a tsuwusan yi matsan, awu a pala yi esu a kara a cikusa yi a dansa, “Damma tsu ili i na i farai.” Awu waru adugari a bu'asa yi.

Bituru wasain Yesu

(Mat. 26:69-75; Luk. 22:56-62; Yah. 18:15-27)

† 14:62 Aza a Isra'ila e reve ta danshi “amu da” aala a Asula a da. Pa nda Yesu to rocosu ili i ta i da u ri na Asula. ◊ 14:62 Mta. 3:14.

⁶⁶ Bituru lo zuzu na aabala o u'wa, ̑vu aagbashi a ̑a ̑atum̑a a agbashi e esheli a aabara a nan ganu a rawa. ⁶⁷ Ana we enei Bituru a lyasuwusa akina, ̑vu u ̑alyuwȃ yi mejege. ̑Vu u damma, “̑Vu fo vu to obolo nȃ Yesu vuma va Nazara.”

⁶⁸ ̑Vu u wasan u damma, “N reve yi shi, n reve ili i na vaa dansa shi.” ̑Vu wu uta o ukobu, dȃa moton ma saalai.

⁶⁹ ̑Vu aagbashi o usheli'i we ene yi, ̑vu u dansaa aza a na ̑ ri lo mishin, “Vuma nda'a fo atsum̑a e le a da u ri.” ⁷⁰ ̑Vu u wasisan.

A jima lon shi, dȃa aza a na ̑ ri mishin lo a dammai Bituru, “̑Vu fo toni vȃ yi da adama a na ̑vu vuma vȃ Galili da.”

⁷¹ ̑Vu u uwa akucunu, nu u dansai, “N reve vuma'a shi.”

⁷² U jima shi, dȃa moton ma saalai ire. ̑Vu Bituru cuwan ni ili i na Yesu damma niyi ana u damma niyi, kafu moton ma saala ure, u ta wasan yi uta'atsu. Ana u cuwain ne, dȃa u boshoi nȃ mesun.

Yesu a makakan ma Bilatu

(Mat. 27:1-2, 11-14; Luk. 23:1-5; Yah. 18:28-38)

15

¹ Nȃ wasasa ̑vu nan ganu a gbagbain nȃ munlu n Wilȃ o boloto Azagbain a Mbara,† reve a yuwan asala. ̑Vu a nlȃ Yesu, ̑vu a ̑arȃ nȃ ayi a tyo ya Bilatu† Gwamna. Reve a ca Bilatu ayi. ² ̑Vu Bilatu ece yi, “̑Vu dȃa mogono ma aza a Isra'ila?”

̑Vu Yesu usu, “Ununa vu dammai ne dȃa u ri.”

³ Ili yȃ abundȃ i dȃa nan ganu a gbagbain a 'yawusayi na adanshi a aci a yi. ⁴ ̑Vu Bilatu ecishe yi, “Vu ri ni ili i na vȃ usu shi? ̑alyuwȃ ili i na ̑ȃȃȃȃ adama ȃ wu.”

⁵ Agba u yuwisan adanshi o ro shi, hali Bilatu uwa asalama.

Ugana u na oo una Yesu

(Mat. 27:15-26; Luk. 23:13-25; Yah. 18:39-19:16)

⁶ ̑atum̑a a rana vȃ Abuki a Mapasa'a, Bilatu tsu bȃȃȃȃ le tȃ vuma tȃ atsum̑a a aza a na ̑ nlȃi. ⁷ ̑atum̑a a aza a na a shi wunlu Baraba dȃa tȃ pe ana e reme nle atsum̑a a aza a na o unai ama a mantsa mȃ nlȃngi. ⁸ ̑Vu ama ȃ abundȃ o boloto a patishi yi u lyawaa le aza a na wu nlȃi ununa u tsu yuwusan.

⁹ ̑Vu Bilatu† ece, “N lyawaa dȗ mogono ma aza a Isra'ila?” ¹⁰ U reve tȃ adama e i'imȃ i dȃa nan ganu a gbagbain e remei Yesu.

¹¹ Reve nan ganu a gbagbain a zuwa ama a saala ȃ bȃȃȃȃ le Baraba. ¹² ̑Vu we ece le, “To cine maa yuwan nȃ Yesu za na i deyi mogono ma aza a Isra'ila?”

¹³ ̑Vu a saala, “A vara yi a akpata.”† ¹⁴ ̑Vu Bilatu ece le, “Nye i dȃa i zuwai? Unusu u ne u dȃa u yuwain?”

Ele gba a saalisa yi, “A vara yi a akpata.”

¹⁵ Adama a na u cigai ama aa uwwa uyo'o, ̑vu u damma ȃ bȃȃȃȃ le Baraba. Reve u zuwa ȃsoja a faba Yesu na asudu o ugbamu, ̑vu u zuwa le a vara yi a akpata.

Asoja a yuwayin Yesu ulamu

(Mat. 27:27-31; Yah. 19:2-3)

¹⁶ ̑Vu ȃsoja a uwato yi a aabala o ukobu wu uge'etosu, ̑vu e de akapi a ȃsoja'a suru. ¹⁷ ̑Vu o oto yi aayala saan dȃan-dȃan ana mogono, ̑vu waru a yuwaan yi ookokolo a awanda,† ̑vu o oto yi. ¹⁸ ̑Vu a ̑asasȃ yi, a dansa, “A ̑asȃ wu mogono ma aza a Isra'ila.” ¹⁹ ̑Vu a galȃ yi a aaci no owo'o. Waru ̑vu a tsuwan yi mȃtsan. ̑Vu a kingyo a cȋalasa yi. ²⁰ Ana a yuwaan niyi ulamu,

avu o fodo yi aayala'a, avu o oto yi itana ya yi. Reve a 'yawato yi ubata u na aa vara yi a akpata.

A varai Yesu a akpata

(Mat. 27:32-44; Luk. 23:26-43; Yah. 19:17-27)

²¹ Vuma na a tsu de Simo vuma va Kurani, dada va Iskandari na Rufo, cina wu uta de upasu'u, a kara. Reve a kuva yi u toni le adama u tanu akpata'a.†

²² Avu a tawa na ayi ubata u na a tsu de Gologota,† ana ubata wo okoluwo.

²³ Avu o bolo mini ma alamu na aguma a na a tsu de mur,*† avu a ca yi tsara u sowo. Ayi gba u 'yuwan.

²⁴ Avu a vara yi a akpata,† reve e ne'eshen itana ya yi vani le. Reve a zuwa adanga, tsara e reve ili i na vuma suru aa tara.

²⁵ Rumu kucci da dani nu usana a mantsa ma na a vara niyi a akpata.

²⁶ Avu a yuwan de idana yi icu'un vu unusu wa yi zuva ana:

MOGONO MA AZA A ISRA'ILA.

²⁷ Obolo na ayi da waru a varai evu e re a akpata. Za ta o ukere usa'ani za ta gba o ukere ugula. [²⁸ Adanshi a Asula† a shiwan ta, za na dammai: "Avu e kece yi atsuma a aza o unusu."]

²⁹ Aza a na a karasai lo, avu a yuwaan yi ulamu a lumgbatsasa aci e le, a dansa, "Ashe avu vu ta gura bu'oso Aa'isamapada, avu waru vu suwisa yi atsuma a rana ta'atsu. ³⁰ Wawa aciyawu, vu cipa e ida."

³¹ Ne da waru nan ganu a gbagbain a yuwaan niyi ulamu obolo na munlu n Wila, a dansa, "U wawa ta ozo o ro, agba u gura wawa aciyayi shi. ³² Lyawa Kristi'i Zamawawa, mogono ma aza a Isra'ila, u cipa de gogo a akpata'a, tsara tsee ene adama tsu ca okolo."

Aza a na fo a vara nle obolo, e isula yi ta fo.

Ukwa wa Yesu

(Mat. 27:45-56; Luk. 23:44-49; Yah. 19:28-30)

³³ Ana urana u rawai a aci, avu irumbu i baru ida'a ma'gula a tyo rumu ta'atsu vu ulivu. ³⁴ Ana rumu ta'atsu'u u yuwain, avu Yesu utaa u'fyo, avu u saala, "Eloi, Eloi, lama sabaktani." Nga, "Asula a va, Asula a va, cine vu vari numu?"

³⁵ Ozo o ro ana a dani lo mishin ubata'a, ana a uwwai ne, avu a damma, u te desu va Iliya. ³⁶ Avu za ro suma u tsupu ashidi a mini ma alamu ma na ma ri e medele, avu u ca yi u sowo. Avu a damma, "Lyawai tse ene ko Iliya ta gura wawa yi."

³⁷ Avu u saala lon, da'fa u kuwai.

³⁸ Umuna u na u dani pe a Aa'isamapada Upasa wa Akiza, avu u kara diga zuva a tyo e ida. ³⁹ Soja gbain na dani lo mishin, we ene ta ununa u kuwai. Avu u damma, "Amayun Mawun ma Asula ma da."

⁴⁰ Amaci a dani ta lo a akanla a yi alanga, ele da Meri† Magadaliya, na Meri mma va Yakubu ke'en na Isuhu, obolo na Solomi. ⁴¹ Ele da o toni niyi a yuwusaan yi aganda atsuma a Galili, reve amaci o ro waru a kuru yi a tyo Urishelima.

Acida e Yesu

(Mat. 27:57-61; Luk. 23:50-56; Yah. 19:38-42)

⁴² Ili i suru i fara ta urana wa Ajuma, Urana wi Ifo'bi adama a Ashibi. ⁴³ Avu Isuhu vuma va Arimatiya za tsugbain atsuma a Azagbain a Mbara,† vuma va abula, za na ri e ipiri vu uwwa utawu u tsugono tsa Asula tawa, u yuwan ta asuvu. Avu u uwa o ukobu wa Bilatu, reve u pati lipu va Yesu.

* **15:23** Aguma o ro a da a na a ri maguru na a yuwasayin ulinga.

⁴⁴ Bilatu uwa tã asalama ko Yesu kuwã tã ðe. Ävu u ðe asoja a yi, reve we ece le ko Yesu kuwã tã ðe nu ujimu. ⁴⁵ Ana wu uwwai o unã wã asoja a yi, ävu u zuwa a ca Isuhu lipu va Yesu'u.

⁴⁶ Ävu Isuhu tsula okoro. Ana a cipatoi lipu'u, reve u pupala yi no okoro'o. Ävu u zuwa yi atsuma a aason a na a kapai atsuma a aatali. Reve u kebe aatali o ro, ävu u to unã wa aaso'on. ⁴⁷ Ävu Meri Magadaliya na Meri mma va Isuhu a kalyuwã ubatã u na a zuwa niyi.

*U'yowun wa Yesu atsuma o ukwa
(Mat. 28:1-8; Luk. 24:1-12; Yah. 20:1-10)*

16

¹ Ana urana wa Ashibi u karai, ävu Meri Magadaliya na Meri mma va Yakubu na Solomi a tsula itana i maguru, adama a tawa a sukuma lipu va Yesu. ² Ävu a tawa na wasasa o urana wa Aladi, cina usana u tawa daða a tawai a aaso'on. ³ Ävu a dammulai, "Zane da ee kebe tsu aatali o ndolo o unã wa aaso'on?" ⁴ Ana a 'yasain esu e le, ävu a cina e kebe ðe aatali'i agba aatali a gbain a ða a ðanai. ⁵ Ana a uwai a aaso'on, reve e ene ulobo u ro nden o ukere usa'ani, ni itana i u'uri. Reve a uwa asalama.

⁶ Ävu u damma le, "She i uwa asalama wan. N reve tã i te izami ya Yesu za va Nazara, za na a varai a akpata. Wu pa shi. U 'yon tã. Kalyuwai ubatã u na u ðanai. ⁷ 'Yawai i damma ojoro a yi na Bituru u tã ðe elime a ðu a 'yawa Galili. I te ene yi ununa u damma ndu."

⁸ Ana o utai, ävu a suma ni iladi. Reve e reme asalama na meje'en ma lipu. A damma za shi, adama a na wovon u reme nle.

*Yesu 'yawa tã ubatã wa Meri Magadaliya
(Mat. 28:9-10; Yah. 20:11-18)*

⁹ [Nu usana u na Yesu 'yoyin o urana wa Aladi, Meri Magadaliya ða fara ene niyi, za na wu utayi otoni a lima e cindere atsuma a yi. ¹⁰ U 'yawa tã damma otoni a yi, aza a na a ðanai a saali na atsumolangu. ¹¹ Ana a uwwai u tã wuma, hali we ene yi, reve a 'yuwan a usu.

*Yesu roco tã aciyayi ubatã wo ojoro e re
(Luk. 24:13-35)*

¹² Ana addama o ndolo o kotoi, ävu Yesu tawa ubatã wa ama e re atsuma e le no oroci o ro, ele a mmalu o ure a tyo a malyuci. ¹³ Ävu a 'yawa a damma akapi'i, agba a usu shi.

*Yesu damma tã ojoro a yi ili i na aa yuwan
(Mat. 28:16-20; Luk. 24:36-49; Yah. 20:19-23; Aji. 1:6-8)*

¹⁴ Na acapa a ða u tawai ubatã wo ojoro kupa na za ta'a, ele nden a alya e ilyalya. Ävu u yuwaan le nlangi adama o okolo o ugbamu u le nu ulambu u na a cayi okolo. Adama a na a 'yuwain a usu ili i na aza a na e ene niyi a damma nle cina u 'yon.

¹⁵ Ävu u damma le, "'Yawai atsuma o uvaði suru i yuwaan ama alajiya a Alabari a Sa'ani. ¹⁶ Za na usuyi a rumbu niyi waru, a ta wawa yi. Amma za na usuyi shi, waã tsurã wuma u babu ukotu shi. ¹⁷ Aza a na a usuyi a ta gura yuwan iroci yi ili ya asalama i nda: Atsuma a alafã a va a to utaa otoni a lima, waru a ta yuwan adanshi ne elentsu o ro, ¹⁸ a ta tara yo, agba ko no o sowo yaza, waa yuwan ili ne ele shi ko ke'en, a tã ju'wan aza o ubanakun ävu a tsurã lafiya."

*Ukaru wa Yesu zuva
(Luk. 24:50-53; Aji. 1:9-11)*

¹⁹ Ana Yesu† yuwain adanshi ne ele, aƙu a tara yi a tyo zuva, tsara u danu o ukere usa'ani wa Asula. ²⁰ Ele gba a kara a yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani ko te da, Asula a yuwusan ulinga ne ele. Ulinga wa asalama a na a yuwusain, u roco ta Alabari a Sa'ani e le amayun a da.]

Alabari a Sa'ani a Luka

Ucuduwu wa aatagada a nda

Luka vuma na danai aatagada a nda, za vu urevu wa aguma lon da. Adama o ndolo, u dana ta nu ugbozu lon reve waru u damma ili ya abunda adama e Yesu. Ayi da waru u danai Ulinga wa Ajiya. Atagada e re a nda a ta a mmalu obolo adansa aalabari e Yesu no otoni a yi.

Atsuma a aatagada a nda ritosu gbain re ta pe: Abajini o uritosu wu ufaru ayi da icigi ya Asula za va koyan da. Abajini o uritosu we ire ayi da Yesu tawa ta atsuma o uvadi tsara wo o'wo Zamawawa va ama suru. Iroci i ta, ayi da aalabari a vuma va abula va Samariya. Luka roco ta a na avasa ili i mayan i da ekere e Yesu. U dana ta idanshi ya Yesu ana u yuwain avasa. Waru u roco ta cine Ruhu va Akiza danai o ulinga atsuma a ama a mantsa ma na Yesu danai o uvadi. Adama a na u danai nu urevu wa aguma, a gura pusan yi ana a mantsa mo ukwa wa Yesu na a mantsa ma na a 'yasain niyi shi. U damma tsu ta a na Yesu tama ta mugula ana u 'yoyin. Ayi nda u roco ta na amayun a da Asula a 'yasain Yesu diga o ukwa.

Aatagada a nda o roco ta aza e Itoni iroci i sa'ani i na oo toni. Iroci ya Yesu cine u yuwain wuma atsuma a ama a mantsa mo ndolo. U roco tsu ta cine tsaa kamba alambi, waru na cine tsaa yuwan avasa. Waru u zuwa ta ucawu wo okolo a tsu a dashi gbama adama a na Luka vuma na o soduwoyi matsan ma da na we enei ili i na Yesu yuwain suru.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Ili i na i zuwai Luka danai a aatagada a nda (1:1-4)
2. Limatan va Yahaya za vu Urumbusu na Yesu (1:5-2:52)
3. Ikaka ya Yahaya za vu Urumbusu (3:1-20)
4. Urumbusu wa Yesu na malyungwa ma yi (3:21-4:13)
5. Ulinga wa Yesu atsuma a Galili (4:14-9:50)
6. Yesu kara ta diga Galili a tyo Urishelima (9:51-19:27)
7. Ajuma o ukosu e Yesu: malyungwa ma yi nu ukwa wa yi (19:28-23:56)
8. Yesu ta wuma (24:1-12)
9. Yesu roco ta aciyayi. A tara yi ta a tyo zuva (24:13-53)

Ucuduwu e ekere a Luka

¹ Tiwofilu, vuma va abula: Ana wo o'woi, ama na abunda a zuwa ta aciyele reve a dana urevetyowu wi ili i na i farai atsuma a tsu. ² Ununa a danai ili i na ele na e enei ne esu diga o ufaru a ca ntsu ele, aza a na e enei ele da aza o ulinga wa adanshi a Asula waru. ³ Amu me ene ta u lobono ta, ili yu ufaru i da n toniyi ili suru mejege, tsara n danaa wu ili i na i farai mejege, ⁴ tsara vu reve amayun a adanshi a na a damma nuwu unu nu unu.

Adama a limatan va Yahaya za vu Urumbusu

⁵ Mantsa ma na Hiriduƙ danai Mogono ma Yahuda, a yuwan ta ganu ro, za na a tsu de Zakariya. Wu uta ta upasu u nan ganuƙ wa Abija. Alisabatu da aala a ka va yi. Ayi fo o u'wa u nan ganu o ugundo wa Harunaƙ u da wu utai. ⁶ Ele ra a yuwan ta nden n sa'ani n na Asula a cigai. O toni ta ili i na Zagbain ca nle suru. ⁷ Agba a ri na muwun shi. Alisabatu idari i da i shi. Ayi na vali va yi a kutsa ta.

⁸ Urana u lo, Zakariya yuwusan ta ulinga u tsuganu a Aa'isamapada,† a mantsa ma na ulinga u rawai upasu u le. ⁹ Ili i na agadu e le a yuwusain ayi

da, ele nan ganu a tsu dangwa ta vuma na matawa ma agita, u uwa atsuma o Upasu wa Akiza,† tsara u kulato ili i maguru.† ¹⁰ Ana mantsa ma rawai tsara a kulato ili i maguru'u, reve ama o boloto suru a yuwusan avasa a alanga.

¹¹ Reve malingata ma Zagbain ma tawa ubata wa yi, wi isawan o ukere u usa'ani u masa'a, ubata u na waa kulatosu ili i maguru'u. ¹² Ana Zakariya ene niyi, reve wu uwwa wovon, lipu va yi kara e meje'en. ¹³ Ayu malingata'a u damma yi, "Zakariya, she vu uwwa wovon wan, a uwwa ta avasa a wu. Ka va wu, Alisabatu ta yuwan aatsuma, u ta matsaan wu ulobo. Vu ta ca yi aala Yahaya.† ¹⁴ U to o'wo wu ili i mazanga, ne e ekere a aza a na aa uwwa adama a limatan va yi. ¹⁵ U to o'wo vumagbain e ekere a Zagbain. Woo sowo mini ma masayan ma inabi, ni ili yo oso i na woo o'wo usowu shi. O to shiton yi na Ruhu va Akiza† ayi a aatsuma a mma va yi. ¹⁶ Ama na abunda aza a Isra'ila a ta kamba e ekere a Zagbain le adama a yi. ¹⁷ U ta wala elime a Zagbain na cu'un vu ucira na ruhu va Iliya, tsara a kambato okolo a nan dada a kamba ubata u muwun n le. U ta kambato aza o ulambu wu ugbozu o toni ugbozu wa aza a akiza a Asula, tsara u foboo Zagbain ama, tsara u cina le ufofu."

¹⁸ Reve Zakariya ece yi, "Cine cu'un nda aa fara? Amu da nda n kutsai de, ka va fo da nda u kutsai de."

¹⁹ Reve u usu, "Amu da Jibura'ilu, n ta mishin a makakan ma Asula kuci. A lyungu mu ta, tsara n damma wu adanshi o uyo'o a nda. ²⁰ Gogo vu ta dana kpaku, vaa gura yuwan adanshi shi, she urana u na ili i nda i shiwain. Adama a na vu usuyi adanshi a va shi. Adanshi a na aa tawa woo o'wo amayun a mantsa ma na wu ntsayi."

²¹ Ama lo a pura Zakariya, avu a kara a asalama ili i na i zuwai u jimai pe Upasu wa Akiza'a.† ²² Ana wu utai, u gura yuwan adanshi shi. Reve e reve u ta yuwan we ene ili i ro cu'un va alavu alavu atsuma a Aa'isamapada'a. Ayu u yuwusaan le iroci ne ekere, agba u gura yuwan adanshi shi.

²³ Ana mantsa mo ulinga ma yi mo kotoi, reve u kamba o u'wa. ²⁴ Reve ka va yi Alisabatu tsura aatsuma. Ayi ubuwu na woto ton, avu u danusu o u'wa. ²⁵ U dansa ta, "Zagbai'in u yuwaan mu ta nda, a rana nda u roco mu ta isa'ani, u tawa mu ta ili ya adanshi e ekere a ama."

Adama a limatan va Yesu

²⁶ Alisabatu na aatsuma woto tali, avu Asula a lyungu Jibura'ilu malingata ma yi a lyuci na a tsu de Nazara e ida ya Galili. ²⁷ U lyungu yi ta ubata o usheli u na koto u revei vali shi, eegebe a yi vuma ro da o ugundo wa Dawuda Mogono, aala a yi Isuhu. Meri da aala o usheli'i. ²⁸ Ayu malingata'a u 'yawa ya'a yi, reve u damma, "Azo'wa, macigata, Zagbain fo obolo na avu!"

²⁹ Adanshi'i gba u gala yi ta lon, u yuwusan ta majiyan cu'un vi icasu i ne i da tsunda. ³⁰ Ayu u damma yi, "She vu uwwa wovon wan, Meri. Vu tsura ta icigi e ekere a Asula. ³¹ Vu ta yuwan aatsuma, vu matsan ulobo, reve waru vu zuwaa yi aala Yesu. ³² U to o'wo zagbain. E te de aala a yi Mawun mo Mogono ma Asula. Asula Zagbain a ta ca yi ootogu o tsugono tsa dada va yi Dawuda. ³³ U ta yuwan tsugono o u'wa wa Yakubu babu ukotu. Tsugono tsa yi tsa ri nu ukosu shi."

³⁴ Ayu u damma yi, "Cine woo o'wo ne, ana wo o'woi koto n reve vali shi?"

³⁵ Reve u usu yi, "Ruhu va Akiza ta tawa wu, ucira u Mogono ma Asula waru u ta pupala wu, adama a na za va akiza a na vaa matsan a ta de yi Mawun ma Asula. ³⁶ Cuwan moron ma wu Alisabatu. A damma ta waa tsura aatsuma shi, agba gogo u ta na aatsuma woto tali, ko na wo o'woi u kutsai de. ³⁷ Ili i lo a na Asula aa kudai yuwan shi."

³⁸ *Avu Meri damma, “Amu da nda aagbashi a Zagbain. Lyawa wo o'wo ununa vu dammai.” Reve malingata'a u kara.*

Meri kalayuwa ta Alisabatu

³⁹ A rana ndolo, *avu Meri 'yon u jika, reve u 'yawa a lyuci ro atsuma e ilyuci ya agadi e ida ya Yahuda.* ⁴⁰ *Avu u uwa o u'wa wa Zakariya, tsara u casa Alisabatu.* ⁴¹ *Ana wu uwwai icasu'u, avu baba jingada a aatsuma a yi nu ucira. Reve o shiton yi na Ruhu va Akiza.* ⁴² *Avu u 'yasan u'fyo nu ucira, u damma, “Avu za va aba'un a da atsuma a amaci. Mawun ma aatsuma a wu waru za va aba'un a da! 43 Cine ili i sa'ani i nda i cina numu, a na mma vu Zagbain va tawai u kalayuwa mu? 44 Ana mu uwwai icasu ya wu, dada baba na ri a aatsuma a va jingada nu ucira a yuwusan mazanga. 45 Avu za va aba'un da adama a na vu usuyi ili i na Zagbain dammai u ta shiwan.”*

Ishipa ya Meri

⁴⁶ *Reve Meri damma, “Ookolo a va a cibala ta Zagbain. 47 Asuvu a va a ta na mazanga adama a Asula Zamawawa va. 48 Ayi u cuwan ta na amu, aagbashi a yi. Diga gogo a 'yawa, ama a ta de mu za va aba'un. 49 Adama a na ayi Zavucira da, u yuwaan mu ta ili ya agula. Aala a yi waru akiza a da. 50 Diga mantsa a tyo mantsa, u tse ene ta iliyali ya aza a na a casu yi tsugbain. 51 U yuwan ta abajini e ili ya asalama ne ekere a yi, u bete'we ta aza a aciyogbamu. 52 U cipato ta ngono m gbagbain o otogu e le, reve u 'yasan aza a na a ri ili shi. 53 U cuwatan ta aza a ambulu ni ili i sa'ani, aza o utsuru waru u lo le ta ekere lyanga. 54 U kamba ta aagbashi a yi Isra'ila, u cuwan ta na nzuwulai ma yi we ene yi iliyali. 55 Ununa u yuwayin akaya a tsu Ibrahim nzuwulai, na muwun n tsukaya ma yi hali ukosu.”*

⁵⁶ *Avu Meri danu na Alisabatu a tyo woto ta'atsu, reve u kamba o u'wa.*

Limatan va Yahaya za vu Urumbusu

⁵⁷ *Mantsa ma na Alisabatu aa matsan yuwan ta, reve u matsan mawun mo ulobo. 58 Avu nron mu nden na mmaci ma yi, a uwwa ununa Zagbain yuwaan niyi isa'ani, avu a kamba yi mazanga.*

⁵⁹ *Ana mawu'un u rawai urana wa kunla, reve a tawa tsara a pada yi uryumbu, reve a shi a ciga a ca yi aala a dada va yi Zakariya o unwa dada va yi. 60 Avu mma va yi damma, “O'o, Yahaya da aa ca yi.”*

⁶¹ *Reve a damma yi, “Moron ma wu ma ri na aala Yahaya shi.”*

⁶² *Avu o roco dada va yi, a te izami ya aala a na aa ca yi. 63 Reve u pati le ili yi idana, avu u dana de, “Aala a yi a da Yahaya.” Reve o o'wo a asalama suru. 64 A jima shi, dada unwa wa yi u kpatu'ushi, avu eelentsu a yi a gura yuwan adanshi. Avu u yuwusaan Asula ica. 65 Avu wovon u tsara nron mu nden ma yi n na n danai lo suru. Reve a kara a adanshi'i ubata suru atsuma e ilyuci ya agadi ya Yahuda. 66 Aza a na a uwwai ili ya asalama o ndolo suru, she a uwa majiyan ne e eci, “Nye i da mawun ma nda moo o'wo?” A damma ta ne adama a na ukere wu Zagbain u to obolo na ayi.*

Ishipa ya Zakariya

⁶⁷ *Zakariya dada va Yahaya dana ta ushiwun na Ruhu va Akiza, avu u yuwan adanshi o usokowu wa Asula: 68 “Tsu yuwayin Zagbain ica, Asula a Isra'ila! U tawa ta u tsupa avu u wawa ama a yi. 69 U 'yasan ta Za vi Iwawit za vu ucira o u'wa wa aagbashi a yi Dawuda adama a tsu. 70 (Ununa u dammai o unwa wa ama a akiza a Asula nu ujimu.) 71 U wawa tsu ta e ekere a arala na n'yuwatan n tsu suru. 72 We ene ta nkaya n tsu iliyali, u cuwan ta na*

akucunu† a akiza a yi. ⁷³ Ayi da akucunu a na u yuwayin dada tsu Ibrahim. ⁷⁴ Ana u ta wawa tsu e ekere a n'yuwatan n tsu, tsara u kamba tsu. Adama tsu yuwaan yi aganda babu wovon, ⁷⁵ na akiza ni ili ya abula a makakan ma yi. Tsu yuwain ne a mantsa ma wuma ma tsu suru. ⁷⁶ Avu waru, mawun ma va, a ta de wu vumavasu Mogono me Ili Suru. Vu ta wala elime a Zagbain, tsara vu foboo yi ure, ⁷⁷ tsara vu ca ama a yi urevu wi iwawi o ure u na a yuwaan le gafura vu unusu u le. ⁷⁸ Adama e isa'ani ya abunda ya Asula a tsu, ekan a wasasa aa tawa tsu de zuva. ⁷⁹ Tsara wi ikana aza a na a ri nden atsuma e irumbu, na aza a na a yuwain zuzu na makuwaa, tsara u toni na atsu ure wo okolo a nden.”

⁸⁰ Reve mawu'un u kungwa, avu waru u yuwan mgbain atsuma a ruhu. Avu u danu atsuma o una, hali urana u na wu utai a alanga e eteshe e ekere a aza a Isra'ila.

*Limatan va Yesu
(Mat. 1:18-25)*

2

¹ A rana ndolo, Kaisa Augusta mogono ma gbain ma zuwa ta e kece ama a na a ri zala tsugono tsu Roma† suru. ² (Mekece mo ufaru ma da ndolo, ana a yuwain a mantsa ma na Kiriniyu danai o tsugono tsi ida ya Suriya atsuma a Roma.) ³ Avu ama suru a 'yawa a lyuci le, tsara e kece le.

⁴ Isuhu utai ta a lyuci va Nazara e ida ya Galili. Adama a na ayi ugundo wa Dawuda u da, avu u kara a tyo a lyuci va Batalami e ida ya Yahuda. Batalami da ubata u na a matsain mogono Dawuda. ⁵ U 'yawa ta tsara e kece yi na Meri eege e yi, waru u dana ta na atsuma. ⁶ Yashi i na a danai de, avu yashi i limatan va yi rawa. ⁷ U matsan ta mawun mo ufaru ma yi ulobo, reve wu pala yi nu umuna, avu u zuwa yi o ukungulu. Adama a na a tsurai ure a aasula o omocin shi.

Aza a agu6a na nlingata ma Asula

⁸ Upasu wi ida i ndolo, aza a agu6a a dana ta lo a atsusa e indanasa ikyon i le na ayin. ⁹ Reve malingata ma Zagbain ma tawa ubata u le, reve ekan a tsugbain tsu Asulazuva e ikana ubata u na a ri, hali a uwwa wovon lon. ¹⁰ Reve malingata'a u damma le, “Yu uwwa wovon wan. N tawaa du ta na adanshi a mazanga adama a ama suru. ¹¹ Ana'an a lyuci va Dawuda, a matsan du ta Zamawawa,† ayi da Kristi Zagbain. ¹² Apa ili i na yaa dana du iroci: I ta cina baba wupalu o umuna, uvotowun o ukungulu.”

¹³ A jima shi, reve obolo a aza o uvon a zuva na malingata'a a yuwusaan Asula ica, adansa, ¹⁴ “Tsugbain tsu Asula de zuva suru suru, o uvadi nden mo okolo waru e ekere a aza a na waa uwwusa uyo'o u le!”

¹⁵ Ana nlingata'a n lyawa nle a kambai zuva, avu aza a agu6a a dammulai vani le, “Tsu 'yawai Batalami gogo, tse enei ili i na i yuwain, ili i na Zagbain revetyo ntsu.”

¹⁶ Avu a jika a 'yawa, reve a cina Isuhu na Meri na baba'a uvotowun o ukungulu. ¹⁷ Ana e ene niyi, reve a baza adanshi a na a damma nle adama a mawu'un. ¹⁸ Reve aza a na a uwwai suru a kara a asalama e ili i na a uwwai o una wa aza a agu6a'a. ¹⁹ Meri zuwa ta ili i na a damma niyi o ookolo suru, avu u yuwusan malala ma abunda adama e le. ²⁰ Reve aza a agu6a a kambai. Avu a canasa ishpa yi ica a tyo a Asula, adama e ili i na a uwwai ni ili i na e enei. Ne da wo o'woi ununa malingata ma Asula ma dammai.

A tawa ta na Yesu a Aa'isamapada

²¹ Ana a yuwain rana kunla, a na aa paɗa mawu'un uryumbu, ɗu a ca yi aala Yesu.† Ayi ɗa aala a na malingata ma ʒulɗa ma dammai, kafu a yuwan aatsuma a yi.

²² ʒu mantasa ma kucci ma na oo o'wo cece ma rawa, cine Wilɗa wa Musa u dammai. ʒu a taɗa na ayi Urishelima tsara a ca yi e ekere a ʒulɗazuwa.

²³ (Ununa u ri uɗanu a Wilɗa wa ʒulɗazuwa, “A ca mawun mo ulobo mo ufaru suru, za na a dangwai e ekere a ʒulɗazuwa.”) ²⁴ A yuwan ta waru kucci,† ununa a dammai a Wilɗa wa ʒulɗazuwa ana, “Muda n re ko muwun mu nrukuku n re.” ♦

²⁵ A mantasa mo ndolo, a yuwan ta vuma na a tsu de Saminu, vuma na danuyi a lyuci va Urishelima. Vuma va abula ɗa, a uwwusa wovon wa ʒulɗa, waru u purosus ta we ene za na aa danta okolo a aza a Isra'ila. Ruhu va Akiza dana ta obolo na ayi. ²⁶ Ruhu'u u roco yi ta wa kuwa shi, she we ene Kristi Zamawawa va ʒulɗazuwa. ²⁷ Nu ucira wa Ruhu u da u wai a ʒa'isamapada. Ana nan dada va Yesu a wai na ayi, tsara a yuwaan yi ununa Wilɗa u dammai, ²⁸ ʒu Saminu shede yi, ʒu u godyoo ʒulɗa, adansa, ²⁹ “Mogono ma Gbain, gogo vu shiton ta nzuwulai ma wu, vu lyawa aagbashi a wu a kara no okolo nden. ³⁰ Me ene ta iwawit ya wu ne esu a va, ³¹ Za na vu fofoi adama a ama suru. ³² Ekan a na o tsu roco Atakpacit ure wa wu, na tsugbain tsu wu e ekere a aza a Isra'ila, ama a wu.”

³³ Mma va yi na dada va yi a kara ta a asalama e ili i na a dammai adama a yi. ³⁴ Reve Saminu zuwaa le aba'un, ʒu u damma mma va Yesu, “Ayi mawun ma nda a dangwa yi ta adama a arisa a ama a Isra'ila na abunda. Waru a dangwa yi ta adama a mawawa ma ama a Isra'ila na abunda. U to o'wo iroci yi ili i na ama aa 'yuwan. ³⁵ Adama o ndolo, e te reve majiyan ma ama a abunda. Waru matsun me pe'eni ma ta batsa asuwa a wu.”

³⁶ A yuwan ta ka ro vumavusula,† aala a yi a da Hanatu, usheli wa Fanuyila o ugundo wa Asha. U kutsa ta lon. U yuwan ta nden n lolo a'wan e cindere, ʒu vali va yi kuwa. ³⁷ U dana ta na a'wan kupakunla na aza a nashi.* U lyawa ʒa'isamapada'a shi, amma u yuwusan ta aganda ayin nu urana. Waru u yuwusan ta akuli na avasa. ³⁸ Babu usan, reve u rawa zuzu u godyoo ʒulɗa. Reve u yuwan adanshi adama a mawun ma na ama suru aa zuwusa atsuvu adama e iwawi ya Urishelima.

³⁹ Ana Isuhu na Meri kotoi mayan me ili i na Wilɗa wa ʒulɗazuwa a dammai suru, ʒu a kambu o u'wa u le a lyuci va Nazara e ida ya Galili. ⁴⁰ Mawu'un u yuwan ta mgbain reve u yuwan ucira, u dana ta nu ugbozu lon, aba'un a ʒulɗa a dana ta obolo na ayi.

Yesu qtsuma a ʒa'isamapada

⁴¹ Nan dada va yi a tsu 'yawa ta Urishelima aa'wan suru a mantasa ma Abuki a Mapasa. ⁴² Ana u rawai a'wan kupa ne ejere, a 'yawa ta Abuki ununa a tsu yuwusan. ⁴³ Ana o kotoi Abuki'i, ele a makamba, ʒu mawu'un wi isawan Urishelima, agba nan dada va yi e reve shi. ⁴⁴ ʒu ele a yuwan mmalu mu urana u ta, ele a dansa u ta pe atsuma o obolo a ama. ʒu e ece aza a na a danta obolo na ayi.

⁴⁵ A tsura e ene yi shi, dada a kambai Urishelima e izami ya yi. ⁴⁶ O urana wa ta'atsu, dada a tsura e ene niyi a ʒa'isamapada nden na munlu na aza a Isra'ila, a uwwusa le nu u yuwin nle yeci. ⁴⁷ Aza a na a uwwa niyi suru, a yuwan ta asalama lon na cu'un vu urevu nu ususu wa yi. ⁴⁸ Ana nan dada va

♦ 2:24 N.Gn. 12:6-8; Mtɗ. 13:2-12. * 2:37 U ta gura o'wo a'wan kupakunla na aza a nashi a na a kara ana vali va yi kuwai.

yi ene niyi, ʼavu a uwa asalama lon, ʼavu mma va yi damma yi, “Mawun ma va, cine vu yuwan ntsu tsunda? Vu lyawa ta dada va wu na ʼamu e izami ya wu na ʼatsumolangu.”

⁴⁹ ʼAvu u usu le, “Cine yaa zami mu de? I reve u lobono ta n dana ada a Dada va shi?” ⁵⁰ Agba e reve ili i na u damma nle shi.

⁵¹ ʼAvu u kamba Nazara ofolo ne ele a casu le tsugbain. Mma va yi gba u zuwa ta ili i ndolo suru o ookolo. ⁵² Yesu a dashishi nu urevu nu ugbozu, na gubain, nu utsuru wi isa'ani e ekere a ʼAsula ne e ekere a ama.

*Alajiya a Yahaya za vu Urumbusu
(Mat. 3:1-12; Mak. 1:1-8; Yah. 1:19-28)*

3

¹ A aa'wan e gendu a na Kaisa Tibariya dana mogono ma gbain ma Roma, ngono n nashi n nda n dana ta zala va yi: Bontu Bilatu† o tsugono tsa Yahuda, Hiridu Antiba o tsugono tsa Galili, Filibu zawa'a va yi o tsugono tsa Ituriya na Tarakunita, Lisaniya waru a yuwusan tsugono tsa Abiliya. ² A yashi i na Hanana na Kayafa a dana nan abara ganu, ʼavu adanshi a ʼAsula a tawa ya Yahaya mawun ma Zakariya atsuma o una. ³ U garasa ta ubata suru zuzu nu Udolu wa Urdu, a yuwusaan ama alajiya a na aa rumbu† le, adama u roco a vadala† ta a nusu le, tsara a yuwaan le gafura. ⁴ Cine u ri ufanu adama a Yahaya atsuma a Aatagada a Ishaya, vumavasu, ana, “Udyo wu nanza e dewu atsuma o una, ‘I fo6oo Zagbain ure, i yuwan ure wa yi mejege.

⁵ O to shiton ukari suru, agadi na nsasan suru a ta vala le. A ta lapula re na ri ugondoru. O to shiton mukari mu re.

⁶ Vadilima suru te ene iwawi ya ʼAsula.’ ” †

⁷ Adama o ndolo a da Yahaya dammai ofolo a ama a na a tawusa ya'a yi, tsara u rumbu le, “Adu apili! Zane damma ndu i suma atsumalima a na a ri lo a tawa? ⁸ I yuwan ili i na yoo roco i vadala ta atsuma o unusu† u du. She i uwa a dansa o okolo a du a na Ibrahim ayi da akaya a du wan. ʼAsula a ta gura yuwaan Ibrahim muwun na atali a nda. ⁹ Aa6au a tu ufo6u wu gasa danga a aralu e le. Udanga u na u matsain ili ya a6ula shi suru, o to kodo yi, ʼavu a vari yi a akina.”

¹⁰ Reve ama'a e ece yi, “Cine tsaa yuwan?”

¹¹ ʼAvu u damma le, “Za na ri na atugu e re, u ca za na ri na ayi shi za ta. Za na ri ni ilyalya waru u yuwan ne.”

¹² Aza o ushishi wu utafa o ro a tawa ta, tsara u rumbu le, reve e ece yi, “Manlu, nye tsaa yuwan?”

¹³ Reve u damma le, “She i ushi ili i na i la'ai ili i na a damma ndu i ushi wan.”

¹⁴ Asoja o ro waru a tawa ta e ece yi, “Atsu gba, nye tsaa yuwan?”

ʼAvu u damma le, “She i usa ikebe yi za ro nu ucira wan, ko i yuwaan za ro epen pere m pere wan. I yuwan ankuri na atsupu a du.”

¹⁵ Ama e ipiri yu utawu yi Zamawawa, reve a kara a majiyan ko Yahaya ayi dada Zamawawa'a. ¹⁶ ʼAvu u usu le, “N rumbu du ta na mini, agba za na la'a numu tsugbain u ta lo a tawa. Vunu va atan a yi n rawa n kanza m bada shi. Ayi da wa rumbu du na Ruhu va Akiza na akina. ¹⁷ U ta na aakpatalutsu o uyeluwu o ukere wa yi, u ta rafa oosoroto cece, ʼavu u boloto ishina ya yi o mopon, agba owopo'o u ta kulato le na akina a na a ri n kima shi.” ¹⁸ Re va abunda da Yahaya yuwain alajiya a Alabari a Sa'ani a tyo e ekere a ama.

19 *Avu* u yuwaan Hiridu Antiba mogono nlangi adama a Hiridiya, ka vu zawa'a va yi, ni iwuya ya *abunda* i na u yuwain. 20 Reve u yuwisan iwuya i ro, ana u zuwai Yahaya o u'wa wa ali.

Urumbusu wa Yesu

(*Mat. 3:13-17; Mak. 1:9-11*)

21 Ana a rumbuyi ama a na a *tawai* suru, *avu* fo a rumbu Yesu. *Ayi* atsuma a avasa, reve zuva kpatu'wa, 22 reve Ruhu va Akiza telee yi na lipu oroci a muda. *Avu* a uwwa u^{dyo} de zuva ana, “*Avu* da Mawun ma va, macigata ma va, na *avu* da maa yuwusan mazanga lon.”

Ugundo u na Yesu utai

(*Mat. 1:1-17*)

23 Yesu shi ta na a'wan a na a yuwain zuzu na mata'atsu, ana u temei uritosu wa yi.

A tara yi ta ana *ayi* mawun ma Isuhu ma da.

Isuhu ulobo wa Heli u da.

24 Heli ulobo wa Matata u da.

Matata ulobo wa Levi u da.

Levi ulobo wa Maliki u da.

Maliki ulobo wa Yana u da.

Yana ulobo wa Isuhu u da.

25 Isuhu ulobo wa Matiya u da.

Matiya ulobo wa Emos u da.

Emos ulobo wa Nahum u da.

Nahum ulobo wa Azaliya u da.

Azaliya ulobo wa Najaya u da.

26 Najaya ulobo wa Ma'ata u da.

Ma'ata ulobo wa Matiya u da.

Matiya ulobo wa Simiya u da.

Simiya ulobo wa Isuhu u da.

Isuhu ulobo wa Yahuda u da.

27 Yahuda ulobo wa Yowana u da.

Yowana ulobo wa Risa u da.

Risa ulobo wa Zerubabe u da.

Zerubabe ulobo wa Shayatiya u da.

Shayatiya ulobo wa Niri u da.

28 Niri ulobo wa Maliki u da.

Maliki ulobo wa Adi u da.

Adi ulobo wa Kosama u da.

Kosama ulobo wa Alamadama u da.

Alamadama ulobo wa Iri u da.

29 Iri ulobo wa Yosi u da.

Yosi ulobo wa Eliyaza u da.

Eliyaza ulobo wa Yorima u da.

Yorima ulobo wa Matata u da.

Matata ulobo wa Levi u da.

30 Levi ulobo wa Saminu u da.

Saminu ulobo wa Yahuda u da.

Yahuda ulobo wa Isuhu u da.

Isuhu ulobo wa Yonana u da.

Yonana ulobo wa Eliyaki u da.

31 Eliyaki ulobo wa Malaya u da.

Malaya ulobo wa Mena u da.

Mena ulobo wa Matata u da.

Matata ulobo wa Natan u ɗa.
 Natan ulobo wa Dawuda u ɗa.
³² Dawuda ulobo wa Yeses† u ɗa.
 Yese ulobo wa Obe u ɗa.
 Obe ulobo wa Buwaza u ɗa.
 Buwaza ulobo wa Salumuna u ɗa.
 Salumuna ulobo wa Nashon u ɗa.
³³ Nashon ulobo wa Aminadabu u ɗa.
 Aminadabu ulobo wa Aram u ɗa.
 Aram ulobo wa Hesuruna u ɗa.
 Hesuruna ulobo wa Farisa u ɗa.
 Farisa ulobo wa Yahuda u ɗa.
³⁴ Yahuda ulobo wa Yakubu u ɗa.
 Yakubu ulobo wa Ishiyaku u ɗa.
 Ishiyaku ulobo wa Ibrahim u ɗa.
 Ibrahim ulobo wa Tera u ɗa.
 Tera ulobo wa Naho u ɗa.
³⁵ Naho ulobo wa Seru u ɗa.
 Seru ulobo wa Reyu u ɗa.
 Reyu ulobo wa Fele u ɗa.
 Fele ulobo wa Eba u ɗa.
 Eba ulobo wa Shela u ɗa.
³⁶ Shela ulobo wa Kena u ɗa.
 Kena ulobo wa Afasha u ɗa.
 Afasha ulobo wa Shem u ɗa.
 Shem ulobo wa Nuhu u ɗa.
 Nuhu† ulobo wa Lame u ɗa.
³⁷ Lame ulobo wa Metusela u ɗa.
 Metusela ulobo wa Anuhu u ɗa.
 Anuhu ulobo wa Jare u ɗa.
 Jare ulobo wa Mahalalel u ɗa.
 Mahalalel ulobo wa Kena u ɗa.
³⁸ Kena ulobo wa Enos u ɗa.
 Enos ulobo wa Shitu u ɗa.
 Shitu ulobo wa Adamu.†
 Adamu za na Asulā a yuwain.

Malyungwa ma Yesu
 (Mat. 4:1-11; Mak. 1:12-13)

4

¹ Yesu waru ushitowun na Ruhu va Akiza, avu wu utā o Udolu wa Urdu. Reve Ruhu va Akiza tara yi a tyo atsuma o una rana amunga, ² ubaṭa u na Mekerenkesu ma lyungusa niyi. Agba u lyuwa ili atsuma a rana'a shi, o ukosu reve wu uwwa ambululu.

³ Dada Mekerenkesu ma damma niyi, "Na avu Mawun ma Asulā ma ɗa, vu zuwa aatali a nda a kamba opopofu."

⁴ Avu Yesu usu yi, "U tu uɗanu a Adanshi a Asulā,† 'Ni ilyalya i ɗa goon vuma aa ɗana wuma shi.'" ◊

⁵ Reve Mekerenkesu ma tara yi a tyo zuwa masasan, ɗaɗa u rocoshi niyi tsugono tsu uvadi suru. ⁶ Reve u damma yi, "N ta ca wu tsugbain nu utsuru u nda'a suru, adama a na a zuwa le ta o ukere u wa. Waru n ta ca za na n cigai. ⁷ Suru ili i nda o to o'wo aza a wu, na vu kaɗato vu yuwaan mu aganda."

◊ 4:4 U.W.I. 8:3.

⁸ Dada Yesu usuyi niyi, “U tu uɗanu, ‘Zagbain Aṣulā a wu a ɗa vaa yuwaan aganda, ayi a nde'en ɗa vaa yuwaan tsugbashi.’ ” ♦

⁹ Reve Mekerencesu ma tara yi a tyo Urishelima, avu u zuwa yi ɗe e ncilecile ma Aa'isamapada. Dada u tsu damma yi, “Na avu Mawun ma Aṣulā ma ɗa, teteruwe e ida. ¹⁰ Adama a na a ɗana ta, Aṣulā a ta zuwa nlingata ma yi n tiga wu. ¹¹ Waru e te keɗe wu e ekere e le, adama ko anana a wu a taɗatsa a aatali wan.’ ”*

¹² Reve Yesu usu yi, “Adanshi a Aṣulā a damma ta, ‘She vu lyungwa Zagbain Aṣulā a wu wan.’ ” ♦

¹³ Ana Mekerencesu mo kotoi ma lyungwa ma yi suru, reve u lyawa yi ne'en.

Yesu temei ulinga Galili

(Mat. 4:12-17; Mak. 1:14-15)

¹⁴ Reve Yesu kamba atsuma o ucira u Ruhu va Akiza a tyo Galili. Reve alabari a yi a rawa e ilyuci i na i ri lo ukandaruwu zuzu. ¹⁵ Avu u rocosu a a'isa e le, reve u tsura ica e ekere a ama suru.

A yuwan ta Yesu a Nazara

(Mat. 13:53-58; Mak. 6:1-6)

¹⁶ Ana u tyoyi Nazara (lyuci na u kungwai), dada u uwai a aa'isa† ununa u tsu yuwusan o urana wa Ashibi. Reve u 'yon adama u denuna. ¹⁷ Reve a ca yi Aatagada a Ishaya vumavasula. Dada u bubaruwa niyi, reve u cina ubata u na a danai,

¹⁸ “Ruhu vu Zagbain to obolo na amu, adama a na u dangwa mu ta, adama n yuwaan aza e iliyali adanshi a Alabari a Sa'ani.

U lyungu mu ta adama n yuwan adanshi a na aa lyawa aza a na a ri a tsugbashi, nrumba waru ee ene ure, aza a na ee le'eshe waru o o'wo faan.

¹⁹ Reve waru n yuwan adanshi a aa'wan a na Zagbain zuwai a na aa yuwaan ama isa'ani u yuwan ta.” ♦

²⁰ Reve u kutsulu aatagada'a, avu u ca za vu ulinga'a. Avu u danu, tsara u rito. Reve ama a na a ri pe a aa'isa'a suru a uwa akanla a yi. ²¹ Avu u damma le, “Ana'an adanshi a nda a shiwan ta a atsuva a du.”

²² Reve a uwwa uyo'o, a yuwusan asalama na adanshi e isa'ani i na yu utai o unā wa yi. Avu a damma, “Ayi nda, ayi dada mawun ma Isuhu shi?”

²³ Avu u damma le, “Amayun, i ta damma mu udammu u nda, ‘Boci, kambato aciyawu gbaga.’ ‘Suru ili i na waru tsu uwwai vu yuwain a Kafarnahum, vu yuwan yi fo pa a lyuci va wu.’ ²⁴ Amayun, n ta dansaa du, a tsu tara vumavasula ili ya abula a lyuci va yi shi.

²⁵ “Waru amayun a da maa dansaa du, a mantsa ma Iliya a yuwan ta nruna ma abunda atsuma a Isra'ila. A mantsa ma na a baruyi zuva o ro'o shi a'wan a ta'atsu na woto tali, reve ambulula a suduwa e ida'a. ²⁶ Agba a caco Iliya a tyo ubata wu za ro atsuma e le shi, she ubata wa Sarafatu, e ida ya Sida, ka na danai maruna. ♦ ²⁷ Waru a yuwan ta nkutu na abunda atsuma a Isra'ila a mantsa ma Ilisha† vumavasula. Agba ko za ta a kambato gbaga shi, she Na'aman† vuma va Suriya.” ♦

♦ 4:8 U.W.I. 6:13. * 4:11 Pa nda, Mekerencesu ma shi ta a zama u paala Yesu. E Ica 91:11-12, u damma Aṣulā a ta lyungu nlingata ma yi e keɗe wu adama vu taɗatsa wan. Amma u damma na vu teteruwe a ncilecile na tsulo, u ta zuwa e keɗe wu shi. ♦ 4:12 U.W.I. 6:16. ♦ 4:19 Isha. 61:1-2.

♦ 4:26 1 Ngo. 17:1-16. ♦ 4:27 2 Ngo. 5:1-14.

²⁸ Ana ama a na a ri pe a aa'isa a uwwai ne, reve suru nle a uwwa upan lon. ²⁹ Reve a 'yon nu upan, avu o utaa yi atsuma a lyuci. Reve a tara yi a tyo e ncilecile m masasan ma na lo da lyuci le ri usuwu, adama e kebe yi e ida. ³⁰ Reve wu utulai ben e memere me le, avu u kara ili ya yi.

Vuma vo otoni a lima

(Mak. 1:21-28)

³¹ Reve Yesu kara a tyo Kafarnahum lyuci ro atsuma e ida ya Galili. Reve u uwa o rocosu ama o urana wa Ashibi. ³² Reve a uwa asalama na cu'un vu uritosu wa yi, adama a na u to ritosu nu ucira.

³³ Atsuma a aa'isa'a, vuma vo otoni a lima† dana ta pe, reve u saala na yisaali lon, ³⁴ “Eyee! Te imini ya wu na atsu, Yesu za va Nazara? Vu tawa ta adama ya una tsu? N reve wu ta, avu da Akiza a Asula.”

³⁵ Reve Yesu bara yi, u damma, “Baru una wa wu, reve vu kakasa na ayi!” Ana otoni a lima'a a varu niyi e memere me le, reve wu kasa na ayi, u yuwan na ayi ili shi.

³⁶ Reve ama'a a uwa asalama, reve a dammulai vani le, “Cu'un va adanshi e ne a da tsunda? Nu ucira nu ukadu u da u barai otoni a lima, reve o uta.”

³⁷ Reve alabari a yi a rawa ubata suru upasu wi ida'a.

A kambatoi anawale Simo gbaga

(Mat. 8:14-17; Mak. 1:29-34)

³⁸ Reve u 'yon wu uta a aa'isa'a, avu u uwa o u'wa wa Simo. Agba anawale Simo a shi a uwwa uyo'o shi, u shi ta a uwwusa utanu lon. Reve a damma Yesu adama a yi. ³⁹ Reve u rawa wi isawan zuzu na ayi, dada u barai ubanaku'un, reve ubanakun u lyawa yi. Reve u 'yoshin u yuwaan le aganda.

⁴⁰ Urana a mariyaa, dada mmaci ma aza o ubanakun n tawai ne ele ubata wa Yesu. A dana ta na banakun icu'un icu'un. Reve wu ju'wan le, dada a kambai gbagba. ⁴¹ Waru otoni a lima a kakasa ta na ama na abunda a yisaali, “Avu da Mawun ma Asula!”

Avu u bara le, u lyawa a yuwan adanshi shi, adama a na e reve ta ayi da Kristi Zamawawa'a.

Yesu yawa ta alajiya

(Mak. 1:35-39)

⁴² Ana usana u tawai, reve u kara a tyo ubata u na vuma ri shi. Reve ama a uwa izami ya yi, dada a tawai ubata wa yi. Reve a shi a ciga a zuwa yi u danu ne ele. ⁴³ Avu gba u damma le, “N ciga n 'yuwan n yuwaan ilyuci i ro alajiya a Alabari a Sa'ani o tsugono tsa Asula† fo. Adama o ndolo a da a lyungu numu.”

⁴⁴ Dada u lyuwai elime na alajiya a a'isa atsuma a Yahuda.†

Dewu vo ojoro o ufaru

(Mat. 4:18-22; Mak. 1:16-20)

5

¹ Urana u ro, Yesu dana ta mishin a nge'en m Mala ma Janisara, na ama ufolotowu ubata wa yi, a uwwusa adanshi a Asula. ² A nge'en m mini'i we ene ta antsun e re, aza a na eremi a mugula a lyawai. Aza a na a danai e iza'usa igolo i le. ³ Atsuma a antsu'un u uwa ta pe a za ta za na ri za va Simo, reve u damma yi u kebe wantsu'un wa'a a uwa pe a mini'i. Reve u danu a wantsu'un, reve u reme o ritosu ama.

⁴ Ana u kotoi adanshi, reve u damma Simo, “Kebe wantsu'un a 'yawa ubata wa aru'un, avu vu vari igolo i du, tsara i reme mugula.”

† 4:44 Akuci a linga ro a damma “Galili.”

⁵ Reve Simo usu, “Manlu, ili ya ayin i da tsu ri o ulinga, agba tsu reme ili shi, amma ana vu dammai tsu vari, n ta vari igolo'o.”

⁶ Ana a yuwain ne, reve a vari igolo i le, reve a tsura mugula ma abunda, hali igolo i le i reme makara. ⁷ Avu e de aza e le, aza a na a ri lo na wantsun, tsara a tawa na wantsun u le, adama a kamba le. Reve a tawa o shiton antsu'un, she damma a ta lifa.

⁸ Ana Simo Bituru enei ne, reve u kingyo a makakan ma Yesu avu u damma, “Lyawa mu, Zagbain, amu za vu unusu da.” ⁹ Ayi na aza a na a danai lo, a yuwan ta asalama lon na cu'un mugula n na e remei. ¹⁰ Ne da fo Yakubu na Yahaya, muwun ma Zabadi, aza a na a danai o ulinga obolo na Simo.

Avu Yesu damma Simo, “She vu uwwa wovon wan, diga gogo vu ta dana a tawusa na ama.” ¹¹ Reve o utaa antsun e le a agadi, avu a lyawa ili suru, reve o toni Yesu.

Vuma vu ukutu

(Mat. 8:1-4; Mak. 1:40-45)

¹² Urana u ro, Yesu pe atsuma a lyuci ro e ida'a, reve vuma ro tawa de, za na ukutu u remei lipu mafula. Ana we enei Yesu, reve u kadato urewesu wa yi e ida, reve u pati yi, “Zagbain, na vu usu, kambato mu mo o'wo cece.”

¹³ Reve Yesu canana ukere wa yi, avu u ju'wan vuma'a, avu u damma, “N usu ta, vo o'wo cece!” Babu usan, avu ukutu'u u lyawa yi.

¹⁴ Avu Yesu damma yi, “She vu damma za wan, vu kara vu roco aciyawu ubata u na ganu ri, tsara u kalyuwa wu. Reve vu ka kucci ununa Musa dammai, adama ama a dana nu urevu u na vo o'woi cece.” ♦

¹⁵ Agba alabari a yi she ili i na i 'yawai elime, hali ama o boloto lon, tsara a uwwa yi, waru tsara u kambato le gbaga. ¹⁶ Agba Yesu tsu lyawa ta ama avu u 'yawa o ogozo, tsara u danu ayi a nde'en, avu u yuwan avasa.

Yesu kambato ta osowi a lipu gbaga

(Mat. 9:1-8; Mak. 2:1-12)

¹⁷ Urana u ro, Yesu pe atsuma o uritosu, avu Afarishi na munlu n Wila n dana lo. Ele da aza a na o utai e iyuci koko'o e ida ya Galili ne e ida ya Yahuda na Urishelima. Ucira wu Zagbain u to obolo na ayi, tsara u yuwan opocino.

¹⁸ Avu ama o ro e shefe vuma ro na ri no osowi a lipu a avalu, avu a 'yawa yi o u'wa'a, tsara a zuwa yi a makakan ma yi. ¹⁹ Ana a tsurai ure u na aa yuwan ne shi adama o obolo a ama, reve a kumba zuwa a katsu'wa ukwa'a'a. Dada e telyuwetyo niyi obolo na avalu a yi e memere mo obolo a makakan ma Yesu.

²⁰ Ana we enei ucawu wo okolo e le, avu u damma vuma'a, “Vuma nda, a yuwaan wu ta gafura wu unusu wa wu.”

²¹ Avu Afarishi na munlu n Wila a yuwan majiyan, a damma, “Vuma ne da aa yuwusan adanshi a vama o ndolo e ekere a Asula? Zane da aa gura yuwaan vuma gafura, she Asula goon shi?”

²² Yesu reve ta majiyan me le, dada we ece nle, “Nye i zuwai yaa yuwusan cu'un majiyan mo ndolo o okolo a du? ²³ Zane da ri babu usan a damma, ‘A yuwaan wu ta gafura wu unusu wa wu,’ ko a damma, ‘Yon vu wala?’ ²⁴ N ta yuwan ne, tsara i reve amu Mawun ma Vuma ma ta nu ucira o uvadi u yuwan gafura vu unusu.” Avu u damma osowi a lipu'u, “N damma, 'yon vu tara avalu a wu, vu kara a tyo o u'wa.”

²⁵ E esu e le a da u 'yoyin avu u tara avalu a yi babu usan, reve u kara a tyo o u'wa a yuwusaan Asula ica. ²⁶ Ama suru a uwa ta asalama, avu a

yuwaan ʔsulā ica. Wovon u reme le tā, ʔvu a damma, “Ana'an tse ene tā ili ya asalama.”

Dewu va Levi

(Mat. 9:9-13; Mak. 2:13-17)

²⁷ Ana Yesu kotoi ʔyi ndolo, ʔvu wu utā, ʔvu we ene za vu u'ushishi wu utafa. † Aala ʔ yi a da Levi. U cina yi tā nden ubatā wu ulinga. ʔvu u damma yi, “Toni mu.” ²⁸ ʔvu u lyawa ili suru u 'yon, ʔvu u toni yi.

²⁹ ʔvu u fofo ʔbuki a gbain o u'wa wā yi adama e Yesu. ʔza o u'ushishi wu utafa a dana tā pe lon, na ama o ro a alya obolo ne ele. ³⁰ ʔvu Afarishi na munlu n Wilā, a gbarana ojoro ʔ yi, “Cine yaa lyuwusa ni i sowi na ʔza o u'ushishi wu utafa na ʔza o unusu?”

³¹ ʔvu Yesu usu le, “Vuma na ri gbaga u ciga za va ʔguma shi, she za vu ubanakun. ³² N tāwā adama ʔ ʔza a ʔbulā shi, she n de ʔza o unusu tsarā a vadala.”

Yeci adama a akuli

(Mat. 9:14-17; Mak. 2:18-22)

³³ ʔvu a damma yi, “Ojoro a Yahaya a tsu yuwusan tā akuli na avasa, ne da waru ojoro a Afarishi, agba ʔza ʔ wu she a lyuwa o sowo.”

³⁴ ʔvu u usu le, “I ta zuwa n'utsā n vali vu kasa'avu n yuwan akuli, ʔyi lo obolo ne ele? ³⁵ Mantsa mā tā lo ʔ tāwā ana aa tara le vali'i, ʔsumā a rana ndolo a ta yuwan akuli.”

³⁶ Reve u yuwaan le iroci i nda, u damma: “Babu za na a pada tana sa'avu u lapula akuci a tana na ʔyi. Nu u yuwan ne, u tā vuranu ʔvu u kara akuci'i, agba apadi a tana sa'avu'u wa ntsaa akuci a tana'a shi. ³⁷ Waru, ʔa tsun ribina sa'avu a akuci e itsan yu kwan shi, adama a na ribina'a u to boso itsa'an. Na ʔ tsun yi pe, u tā lungusā ribina obolo ni itsa'an. ³⁸ E itsan i sa'avu i da ʔ tsu tsun ribina. ³⁹ ʔza a na o tsu sowo wasu aa ciga o sowo ribina shi, adama a na wasu u la'aa le tā. A ta damma, ‘Akuci a la'a tā ulobonu.’”

Zagbain va Ashibi

(Mat. 12:1-8; Mak. 2:23-28)

6

¹ Urana wa Ashibi, † ʔyi a batsasa ʔ ʔduma e ishina, reve ojoro ʔ yi a kudusa agaza e ishina'a, a picirasa na a tami. ² ʔvu Afarishi o ro a damma, “Nye i zuwai yaa kudusa ishina, i reve wilā u da o urana wa Ashibi shi?”

³ ʔvu Yesu usu le, “I reve ili i na Dawuda na n'utsā mā yi n yuwain, a mantsa ma na a uwwai ambulu shi? ⁴ Ana u uwai o u'wa wā ʔsulā, reve u tama opopofu ʔ Wilā. Reve u ca akapi a na ʔ danai obolo na ʔyi, agba aza a na nan ganu da goon aa tama.” ◊

⁵ ʔvu u koso na adanshi, “ʔmu Mawun ma Vuma, Zagbain vu urana wa Ashibi u da.”

Vuma vo osowi o ukere

(Mat. 12:9-14; Mak. 3:1-6)

⁶ Urana wa Ashibi o ro, ʔvu u uwa ʔ ʔa'isa, reve u reme uritosu. Reve u cina pe vuma na ukere u usa'ani wā yi u danai usowu. ⁷ Afarishi gba na munlu n Wilā a zamishi tā ure u na ee reme yi nu unusu. ʔvu a karishi yi ana, tsarā e ene ko u tā yuwaan yi opocino urana wa Ashibi. ⁸ Agba u reve tā ili i na aa yuwusan majiyan, reve u damma vuma'a, “Yon vi isawan mishin elime a ama suru.” ʔvu u 'yon wi isawan.

⁹ *Avu* we ece le, “N ta yuwusan *du* yeci. Zane *da* la'ai ulobonu *a* *Wilā* wu urana wa Ashibi: a yuwan isa'ani ko iwuya? A wawa ko o una?”

¹⁰ *Avu* u *kalyuwā* le suru, *avu* u damma vuma'a, “Canana ukere *wā* wu.” Reve u canana, *dāda* ukere *wā* yi u *kambāi* gbaga. ¹¹ Reve a uwwa upan lo, reve a dammulai ununa aa yuwan *nā* Yesu.

Ajiya kupa ne ejere

(*Mat. 10:1-4; Mak. 3:13-19*)

¹² *Atsumā* a rana ndolo, *avu* u *karā* *a* *'yāwā* a masasan, *tsarā* u yuwan avasa. Reve u yuwan avasa'a e ekere *a* *Asulā* ayin *maḅulā*. ¹³ Ana usana u tawai, reve u *de* ojoro *a* yi, reve u *dangwa* ama kupa ne ejere, reve u *de* le ajiya.† ¹⁴ *Avu* u *de* Simo (za na u cayi aala Bituru), *nā* zawa'a *vā* yi Andarawu, *nā* Yakubu, *nā* Yahaya, *oḅolo* *nā* Filibu, *nā* Batalamawu, ¹⁵ u *dangwa* *tā* fo Matta, *nā* Toma, *oḅolo* waru *nā* Yakubu mawun ma Alfa, *nā* Simo za na *a* *tsu* *de* Bakanani,* ¹⁶ waru u *dangwa* *tā* Yahuza mawun ma Yakubu *nā* Yahuza Iskariyoti, za na wina niyi.

Aba'un nā atsumālima

(*Mat. 4:23-25*)

¹⁷ Reve u *cipā* *oḅolo* ne ele, reve wi isawan a agalaci a sa'ani. Otoni *a* yi *nā* *abundā* *a* *dānā* *tā* lo na ama *a* *abundā* diga Yahuda, *nā* Urishelima, nu upasu wi ida ya Taya *nā* Sida, aza a na *a* *ri* *a* *nge'en* m mala. ¹⁸ *A* *tāwā* *tā* *tsarā* a uwwa yi, reve waru u yuwaan le opocino a banakun le. Aza a na *a* *dānāi* no otoni *a* *limā* o *o'wo* *tā* gbaga. ¹⁹ Reve ama suru a ciga *a* *ju'wān* yi, adama a na ucira wu utusa *tā* *atsumā* *a* yi, reve o *o'wo* gbaga suru.

Aba'un nu unā

(*Mat. 5:1-12*)

²⁰ *Avu* u *kalyuwā* ojoro *a* yi, reve u damma le, “Aba'un za *du* *da* aza a na *a* *ri* nu ulambu, adama a na tsugono *tsā* *Asulā* za *du* *da*.
²¹ Aza a na a uwwusa ambulu gogo, *aba'un* za *du* *da*, adama a na *a* *tā* *cuwāton* *du*.
Azā e mesun gogo *aba'un* za *du* *da*, adama a na i *tā* *tāwā* i zo'oso.
²² *Aba'un* za *du* *da* mantsa ma na ama a *'yuwan* *du*, *avu* a kasa *du*, *avu* e isula *du*, *agba* ee *de* *du* na ala a sa'ani shi, adama *a* *vā* Mawun ma Vuma.
²³ *Nā* *cu'un* ndolo fara, i yuwan *māzangā*, *avu* i yuwan *tsu'yan* *tsu* uyo'o wa asuvu, adama a na *atsupu* *a* *du* *a* *tā* *abundā* *de* zuva. Ne *da* nan dada le a yuwain na *amaḅulā* nu ujimu.
²⁴ Woo yo'ono *azā* o utsuru gogo shi, adama a na i *tsurāi* *de* asuvu nden.
²⁵ Woo yo'ono *azā* o ucuwun gogo shi, i *tā* *tāwā* i yuwan ambulu.
Woo yo'ono *azā* e izo'oshi ya avama gogo shi, i *tā* *tāwā* i shon *nā* yisaali.
²⁶ Woo yo'ono *azā* a na ama aa cuwusa shi. Ne *da* nkaya n le n cuwai *amaḅulā* e epen.”

I ciga n'yuwatan

(*Mat. 5:38-48; Mat. 7:12*)

²⁷ *Avu* Yesu lyuwa elime na adanshi u damma, “Agba n ta dansaa *du* aza a na aa uwwusa mu, i ciga n'yuwatan n *du*, i yuwaan aza a na a *'yuwan* *du* isa'ani. ²⁸ I zuwaa aza a na a yuwaan *du* unā *aba'un*, aza a na a yuwusaan *du* ikpa'a, i yuwaan le avasa. ²⁹ *Nā* za ro *ḅasa* wu o ugbaguzu u *tā*, vadalaai *du* ugbaguzu we ire. Za na usa nuwu aapalutsu, vu ca yi utugu fo. ³⁰ Za na

* **6:15** *Ayi* aala “Bakanani” to rocosu *tsu* vuma'a u tu nu uzuwu wa aci adama u kamba ama *a* yi.

pati nuwu ili suru, vu ne'e yi. Nā vuma ro usa ili yā wu, she ve ece yi wan.

³¹ Ununa vu cigai ama a yuwaan wu, vu yuwaan le ne fo.

³² “Nā vu ciga aza a na a yuwaan nuwu isa'ani goon, atsupu e ne a dā vāā tsurā? Aza o unusu fo a tsu ciga tā aza a na a ciga nle. ³³ Nā vu yuwan isa'ani a tyo aza a na a yuwaan nuwu isa'ani goon, to, atsupu e ne a dā vāā tsurā? Aza o unusu fo a tsu yuwan tā ne. ³⁴ Nā yaa yuwusan majiyan she aza a na aa tsupa dū da yaa ca okopu, to, atsupu e ne a dā yāā tsurā? Aza o unusu fo a tsu ca tā aza o unusu, tsarā a tāwā a tsupa le ununa o kopoi. ³⁵ I ciga n'yuwatan n dū, i yuwaan le isa'ani. I kopoo le agba i zuwa okolo na aa tsupa dū wan. Ne da atsupu a dū āā dana abunda. Ne da waru yoo o'wo muwun m Mogono mā Asulā. Waru u tsu yuwaan tā aza a na o tsu godyo shi, nā aza e iwuya isa'ani. ³⁶ Ye eneshe iliyali ya ama ununa Dada dū eneshe iliyali.”

She i ge'eto za ro wan

(Mat. 7:1-5)

³⁷ Aву u lyuwa elime na adanshi, “I ge'eto wan, a dū fo ee ge'etowā dū shi. I kototo wan, tsarā o kototo dū wan. I yuwan gafura, tsarā a yuwaan dū gafura. ³⁸ Ne'e, e te ne'e dū: makundatsu ma sa'ani, wukiru ushiwun, torotoro, hali ocusho e ida. Ne da āā tsuwan dū e ekere. Nā makundatsu ma na i kunzuwayi, nā āyi da āā kunzuwā dū.”

³⁹ Reve u yuwaan le iroci i nda: “Irumbā i ta gura roco irumbā ure? Ele ra āā riyā a āākari shi? ⁴⁰ Mawun ma makaranta mā la'a manlu mā yi shi, amma za na o ritoi lon, u to o'wo ununa manlu mā yi mā ri.

⁴¹ “Cine vāā kanlasā macaka ma na mā ri pe a lyusu vu za vā wu, aву vi icina nā āagbala a na a ri pe a lyusu vā wu? ⁴² Cine vaa gura damma za vā wu, 'Isawan, lyawa mu utāā macaka ma na mā ri pe a lyusu vā wu,' agba aву vu rono āagbala a na a ri pe a lyusu vā wu shi? Aву vuma vi ikpa'a! Rono ne'en āagbala a na a ri a lyusu vā wu, tsarā ve ene ulobonu u na voo utāā za vā wu macaka ma na mā ri a lyusu vā yi.”

Udanga na muwun mā yi

(Mat. 7:16-20; Mat. 12:33-35)

⁴³ Aву Yesu lyuwa elime na adanshi, “Udanga u sa'ani wu lo ana u tsu matsan muwun m babu ābūlā shi, agba udanga u babu ābūlā u tsu matsan muwun n sa'ani shi. ⁴⁴ Udanga suru nā muwun mā yi n dā a tsu reve yi. A tsu taā ubiri o udanga wa awanda shi, ko a d yumbu a ataci shi. ⁴⁵ Vuma vā ābūlā u tsu utāā tā ni ili i sa'ani i na u zuwai o ookolo, za vu ulambu wā ābūlā waru e ili yu ulambu yā ābūlā a na u zuwai o ookolo pe da ulambu wā ābūlā u tsu utā. Atsuma e ili i na i ri pe o ookolo a yi pe da adanshi a tsu utā.”

Asuwi a ābūlā no olo a asuwi

(Mat. 7:24-27)

⁴⁶ Aву u lyuwa elime na adanshi, “Cine tsa da yāā desu mu, 'Zagbain, Zagbain,' agba i yuwan ili i na n damma ndu i yuwan shi? ⁴⁷ Za na āā tāwusa yā'a vā aa uwwusa ili i na ma dansa suru, a yuwusan le waru suru, n to roco dū cu'un vuma na u ri. ⁴⁸ U tā cu'un vuma na aa suwusa usaa, reve u kapa wācin wu usaa alungu, reve u suwa ikyun yu usaa'a ubatā o ugbamu. Ana mini ma gbain mā tāwāi, aву u kebe usaa'a, agba u gura varu yi shi. Ana wo o'woi a suwa niyi ulobonu. ⁴⁹ Za na uwwai adanshi a vā, agba u linga ni ili i na wu uwwai shi, u to oroci a vuma na suwai u'wa wā yi a wuyun, agba u ri ni ikyun shi. Ana mini ma lapai usaa'a, reve u rāmo babu usān. Uriyu wu u'wa u ndolo u riyā tā suru suru.”

*Yesu kambato ta aagbashi a yali ro gbaga
(Mat. 8:5-13)*

7

¹ Ana u kotoi a dansaa ama ili i ndolo suru, reve u uwa Kafarnahum. ² Yaliŋ ya Roma i ro i shi ta na aagbashi a na u cigai lon. Aagbashi'i u shi ta ubanakun, gashi u ta kuwa. ³ Ana wu uwwai adama e Yesu, reve u lyunguwa yi azagbain a aza a Isra'ila a damma yi u tawa u kambato aagbashi a yi gbaga. ⁴ Ana a tawai ubata wa yi, reve a pati yi, adansa, "Vuma nda rawa ta vu yuwaan yi ulinga u nda, ⁵ adama a na u ciga ta ida i tsu lon, waru ayi da u suwaa ntsu aa'isa a tsu." ⁶ Reve u kuru le.

Ayi a rawa zuzu nu u'wa'a, reve yali'i u lyungu n'utsa ya'a yi, a damma yi, "Zagbain, she vu damaton aciyawu wan. N rawa vu uwa o u'wa u va shi. ⁷ Waru n rawa n tawa ya'a wu shi. Vu yuwan adanshi goon u rawa ta, aagbashi a va o to o'wo gbaga. ⁸ Adama a na amu fo n ta na za na la'a numu, waru n ta na asoja a na a ri zala va. Agba n tsu damma ta za nda, "Yawa," reve gba u yawa. Waru n tsu damma ta za ro, "Tawa," reve gba u tawa. Aagbashi a va waru, n tsu damma yi ta, 'Yuwan tsunda,' avu u yuwan."

⁹ Ana Yesu uwwai ne, reve u yuwan asalama adama a yali'i. Reve u vadala u damma obolo a ama a na oo tono yi, "N ta dansaa du, ko atsuma a Isra'ila n tsura ucawu wo okolo ne tsunda shi." ¹⁰ Ana aza a na a lyunguyi a kambai o u'wa, reve a cina aagbashi'i wo o'wo gbaga.

Yesu yasan ta mawun ma maruna

¹¹ A jima shi, dada u karai a tyo a lyuci na a tsu de Nayim, reve ogoro a yi no obolo a ama a kuru yi. ¹² Ana u rawai zuzu nu u'uwata u lyuci'i, dada a ga'ain na aakwakwa utanuwu. Agba ayi da ulobo a nde'en o umatsun u makuci ma yi; waru makuci ma yi maruna ma da. Ama a abunda a lyuci'i a shi ta obolo na ayi. ¹³ Ana Zagbain we ene niyi, reve we ene iliyali ya yi, avu u damma yi, "She vu shon wan."

¹⁴ Reve u rawa u ju'wan aakpaga'a, reve aza a na a tanu niyi e isawan kuci. Avu u damma, "Ulobo, n ta dansaa wu, vu 'yon." ¹⁵ Reve aakwakwa'a u 'yon u danu, reve u uwa adanshi. Reve u tara yi u ca makuci ma yi.

¹⁶ Reve a uwwa wovon suru, reve a yuwaan Asula ica. Reve a damma, "Tsu tsura ta vuma gbain va Asula atsuma a tsu!" Waru, "Asula a cuwan ta na ama a yi!" ¹⁷ Reve alabari a yi a baza atsuma a Yahuda ni ida i na i ri lo zuzu.

*Ojoro a Yahaya za vu Urumbusu
(Mat. 11:2-19)*

¹⁸ Reve ogoro a Yahaya a damma yi ili i na i farai suru. ¹⁹ Dada Yahaya deyi ama e re atsuma o ogoro a yi, reve u lyungu le ubata wu Zagbain, adansa, "Avu dada za na ri lo a tawa'a, ko tsu piri za ro?"

²⁰ Ana ama'a a rawai ubata wa yi, reve a damma, "Yahaya za vu Urumbusu da lyungu ntsu ya'a wu, ana, 'Avu dada za na ri lo a tawa'a ko tsu piri za ro?'"

²¹ Babu usan, reve Yesu kambato aza o ubanakun na m6ala icu'un icu'un, no ozo o otoni a lima gbaga. Waru u kpatu'wa ta esu a nrumba. ²² Reve u usu le, "Yawai i damma yi ili i na yu uwwai, ni ili i na ye enei: nrumba me ene ta ure, akutsuma a wala ta, nkutu mo o'wo ta gbaga. Waru agulani a uwwa ta adanshi, a yasan ta akwakwa. Aza e iliyali waru a uwwa ta alajiya a Alabari a Sa'ani. ²³ Za va aba'un da za na aa tadatsa adama a va shi."

²⁴ Ana ogoro a Yahaya a karai, reve u uwa a yuwasaan ama'a adanshi a Yahaya, avu u damma, "Nye i 'yawai akanla de atsuma o una? Apumpu a na

upepu waa jingadasa? ²⁵ Na ne da shi, nye i 'yawai ye ene? Vuma u'wotowu ni itana i sa'ani? O'o, aza a na a ri ni itana i sa'ani gba, aza a na a ri a nden mu uyo'o o ukobu u tsugono u da a ri. ²⁶ Nye i 'yawai ye ene? Vumavasula? Ee, amayun a da, n damma du, u la'a ta vumavasula. ²⁷ Ayi dada za na a danai a Adanshi a Asula adama a yi, 'Mpa n lyunguyi malingata ma va elime a wu, za na oo foboo wu ure.' ²⁸ Amayun a da maa dansaa du, atsuma a aza a na ka matsain, za lo na rawai Yahaya shi. Ko ana wo o'woi ne, za na la'ai ukalamu o tsugono tsu Asula u la'a yi ta mgbain."

²⁹ Ana a uwwai ne, reve ama suru hali na aza o ushishi wu utafa a usu Asula a na za va aɓulaɓ a da, ana a rumbu nle na cu'un vu urumbusu wa Yahaya. ³⁰ Afarishi gba na aza a na e revei Wila lon, reve a 'yuwan ifobi ya Asula adama e le, ana a 'yuwain urumbusu wa Yahaya.

³¹ Reve Yesu lyuwa elime na adanshi, "Na nye da maa kurato ama o gogo a nda? Nye i da o rotsoi? ³² O rotso ta muwun n na n ri nden e eden e dewu va aza e le, 'Tsi ivulaa du ta gballa, agba i je'en shi. Tsu yuwaan du ta ishipa ya atsumolangu, agba i saala shi.'

³³ "Ana Yahayaɓ za vu Urumbusu tawai u lyuwusa shi, agba u sowuso masayan ma inabi shi; avu i damma, 'U ta no otoni!' ³⁴ Avu waru amu Mawun ma Vuma n tawa ta a lyuwusa o sowuso, reve i damma, 'Apa liwi no osowi, i'utsa ya aza o ushishi wu utafa na aza o unusu!' ³⁵ Agba a tsu reve ta urevu wa Asula amayun a da adama o ure u na ama o toni niyi."

Yesu o u'wa wa Simo Mafarishi

³⁶ Reve Mafarishi mo ro, za na a tsu de Simo, u banu Yesu u 'yawu u lyuwa ilyalya na ayi. Reve u 'yawu o u'wa u Mafarishi'i, reve u danu alya. ³⁷ Ka ro shi ta pe atsuma a lyuci'i, za na danai nu unusu. Ana wu uwwai u ta pe a alya e ilyalya o u'wa wa Simo Mafarishi'i, reve u tawa na meden ma sa'ani ma mani'in ma maguru me ikebe. ³⁸ Reve u kingyo zuzu na ayi, dada u uwai mesun e re'wetosu ana e Yesu na abara a yi. Reve u tasa le na anji a yi, avu u katala ana a yi. Avu u sukuma le mani'i'in.

³⁹ Ana Mafarishi ma na ma banu niyi me enei ne, reve u jijan o ookolo a yi, "Na shi vuma nda vumavasula da, u shi te reve cu'un vu ka ne da a ju'usan yi, adama a na za vu unusu da."

⁴⁰ Reve u usu u damma yi, "Simo, n ta ni ili i na maa damma wu." Reve u usu, "Nye i da, manlu?"

⁴¹ Avu u damma, "Vuma ro shi ta o tono ama e re utan, za ta ikebe i na i rawai ikebe yu ulivu ukpakuton (500),* za ta waru kupton. ⁴² Ana a gura tsupai shi, reve u lyawaa le ikebe'e. Atsuma e le zane da aa la'a ciga yi?"

⁴³ Reve u usu, "E yeni i va, za na a lyawayi abunda."

Reve Yesu usu yi, "Vu usu ta mejege."

⁴⁴ Ana u vadalai ubata wu ka'a, reve u damma Simo, "Ve ene ta ka nda? N uwa ta o u'wa wa wu, vu ca mu mini n sa'a ana shi. Ayi gba u re'weto ta ana a va na abara a yi, reve u tasa le na anji a yi. ⁴⁵ Ana vu raba numu, vu katala mu shi. Ayi gba diga ana n uwai pa u lyawa ukatalu wa ana a va shi.

⁴⁶ Vu sukuma aaci a va mani'in shi. Ayi gba u sukuma ta ana a va mani'in ma maguru. ⁴⁷ Adama o ndolo n ta dansaa wu, unusu wa abunda wa yi suru a yuwaan yi ta gafura, adama a na u roco ta icigi lon. Waru za na a yuwayin gafura wa'a, icigi ya yi wa'a da."

⁴⁸ Reve u damma ka'a, "A yuwaan wu ta gafura wu unusu wa wu."

♦ 7:27 Mal. 3:1. * 7:41 Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tshuheleni ayi da "dinari ukpakuton (500)." Kalyuwa Ucuɗuwu wi "Ikebe".

⁴⁹ Dáda aza a na a ri a alya obolo na ayi a uwai a dansa v̄ani le, “Zane dá ne tsunda'a, zane dá fo rawai u yuwan gafura vu unusu?”

⁵⁰ Reve u damma ka'a, “Ucawu wo okolo a wu u wawa wu ta. Wala vu rawa lafiya.”

Amaçi o ro a kuru ta Yesu

8

¹ A jima shi, dáda Yesu kãndaruwai ilyuci na mulyuci'i a yuwusan alajiya, a casu Alabari a Sa'ani o tsugono tsã Asulã. Ele Kupanejere'e a ã ãna ta obolo na ayi. ² Waru amaçi a na o utayi otoni a lima nu ubanakun atsuma e le o toni yi ta. Ele ã Meri,† za na a tsu de Magadaliya, za na o utayi otoni a lima e cindere atsuma a yi, ³ na Yuwana ka va Kuza (zagbain o u'wa wa Hiridu), na Suzana, no ozo o ro na abunda. Amaçi a nda a kambusa le ta ni ili ya aciyele.

Iroci yi cimbi

(Mat. 11:2-19)

⁴ Ana ama a abunda o bolotoi, waru ama a tawusa ya'a yi lyuci lyuci, reve u yuwaan le iroci: ⁵ “Cimbi ro 'yawã ta ca'an. Ayi pe atsuma a mazaza me icu'un, reve ozo o ro o oco o ure. Avu ama a dadasa icu'u'un, avu nnunu n kãkadã le. ⁶ Icu'un i ro waru yo oco ubata wa atali. Ana o utai, reve e 'yewe adama a na a tsurã atani shi. ⁷ Avu ozo o ro o oco a awanda, avu a 'yon obolo na awanda'a, avu awanda'a a gbagbala le. ⁸ Avu icu'un i ro yo oco a mabula ma sa'ani, avu ishina'a a yuwan mgbain, avu a matsan agaza agaza. Nu u cu'wan maçu'untsu ma ta, reve a matsan ncu'untsu ukpaku.”

Anã u dammai ne, avu u 'yasan uɗyo u damma, “Za na ri na atsuvu, wu uwwa.”

Ili i na i zuwai Yesu tsu yuwan uritosu ni iroci

(Mat. 13:10-17; Mak. 4:10-12)

⁹ Reve ojoro a yi e ece yi ucuɗuwu wi iroci'i. ¹⁰ Reve u damma le, “Aɗu ã a iyawai i reve ili yu usokowu u tsugono tsã Asulã. Amma aza a na a ri pe shi, she ni iroci i ã a tsu yuwaan le tsarã:

‘A ta gura kalyuwa, agba e ene shi.

A mawwa a ta gura uwwa, agba aa gura tsurã urevu shi.’ ◊

Yesu cuɗuwa ta iroci yi cimbi'i

(Mat. 13:18-23; Mak. 4:13-20)

¹¹ “Apa ucuɗuwu wi iroci'i: Cu'un ayi ã adanshi a Asulã. ¹² Icu'un i na yo ocoi o ure, ele ã iroci ya aza a na a uwwai adanshi a Asulã. Reve Mekerencesu ma tawa, avu u tara le adanshi'i o okolo e le, tsarã a zuwa okolo e le a wawa le wan. ¹³ Icu'un i na yo ocoi ubata wa atali, ele ã aza a na a ushiyi adanshi'i na mazanga ana a uwwa niyi, agba a ri na aralu shi. Ucawu wo okolo e le yashi meketeci ma ã, yashi yu ulyungusa, avu a riya. ¹⁴ Aza a na o ocoi a awanda, ele ã aza a na a uwwai adanshi a Asulã, agba atsuma a mmalu n le, reve atsumalima, nu uyo'o wu uvadi, nu utsuru u reme le, reve a kudã a lyuwa elime. ¹⁵ Aza a na o ocoi a mabula ma sa'ani, ele ã ama a aɓula, aza a na a uwwai adanshi a Asulã, reve e reme yi ugbamu o okolo e le, avu a yuwan ankuri a bala.”

Fitila e eelele

(Mak. 4:21-25)

¹⁶ Avu Yesu lyuwa elime na adanshi, “A tsu ãa fitila, avu a kpaɗo yi na aasa'atsu shi, ko a zuwa yi a mbungulu shi. A tsu zuwa yi ta e eelele, tsarã

a za a na a uwusa e ene ekan. ¹⁷ Babu ili i na i ri usokowu i na oo utaa a alanga e eteshe shi. Babu waru ili i na i ri wupalu e irumbu ana oo utaa e ekan shi. ¹⁸ I kalyuwa ben ununa yaa uwwusa. Za na ri na ayi a ta dashi yi, za na gba ri na ayi shi, ke'en na we inda u ri na ayi a ta ushi yi i da."

Mma va Yesu na muwun ma anawu

(Mat. 12:46-50; Mak. 3:31-35)

¹⁹ Mma va Yesu na muwun ma anawu a tawa ta ubata u na u ri, amma adama o obolo a gura rawa zuzu na ayi shi. ²⁰ Avu a damma yi, "Mma va wu na muwun ma anawu ma wu a ta de a alanga, a ciga ta e ene wu."

²¹ Reve u usu, "Mma va na muwun ma anawu n va, ele da aza a na a uwwusa adanshi a Asula, avu a yuwusan ulinga na ayi."

Yesu isawaton ta upepu

(Mat. 8:23-27; Mak. 4:35-41)

²² Urana u ro, avu Yesu damma ojoro a yi, "Tsu 'yawa a nge'en m mala n ndede." Avu a uwa a wantsu'un obolo, reve a kara. ²³ Ele atsuma a mmalu, avu nlawu m pura yi. Reve wunla nu upepu u 'yon a mala'a, reve mini ma ciga mo shiton wantsun u le, hali a shi a ciga mali6aa.

²⁴ Reve a 'yawa a jisan yi, reve a damma, "Zagbain, zagbain, tsu ciga ta mali6aa!"

Avu u 'yon u bara upepu na mini'i, reve upepu'u u von kwin. ²⁵ Avu we ece le, "Te da ucawu wo okolo a du?"

Na wovon na asalama, avu e ecelei, "Zane da nda'a? Hali u yuwaan upepu na mini nlangi, reve a yuwan ili i na u dammai!"

Opocino o ozo o otoni a lima

(Mat. 8:28-34; Mak. 5:1-20)

²⁶ Avu a rawa e ida ya Garasa, za na mini ma kasalai ni ida ya Galili. ²⁷ Yesu a motaa a wantsu'un, reve vuma ro atsuma a lyuci gbain u ga'an na ayi, u ta no otoni a lima. Vuma'a u jima ta ana wo otoy itana, ko wa asa atsuma a ama. Ubata wa ason u da u tsu dana. ²⁸ Ana we enei Yesu, avu u boshon na yisaali, avu u riya a makakan ma yi, avu u saala lon, "Yesu, Mawun mo Mogono ma Asula, te da imini ya wu na amu, n ta patishi wu she vu zuwa mu a atsumalima wan!" ²⁹ U damma ta ne, ana Yesu zuwai otoni a lima o ndolo a lyawa vuma'a. Na abunda otoni a lima o ndolo a tsu vari ta vuma ndolo e ida. A tsu baru yi ta, reve a vara yi akani a ana ne ekere, tsara a dana a kalyuwusa yi. Agba u tsu kasa ta akani o ndolo, reve otoni a lima o lo yi a tyo atsuma o una.

³⁰ Ana Yesu ece niyi, "Cine tsa da aala a wu?"

Avu u usu, "Aala a va a da Obolo," adama a na otoni a lima a uwa yi ta na abunda. ³¹ Avu a pati yi, she u gbara le a tyo a akari a aru'un lungu-lungu a na a ri nu utyo shi wan.

³² Obolo a ngurusumu ma abunda n dana ta lo a alyuna zala va agafi. Avu otoni a lima'a a pati yi u lyawa le a uwa atsuma e le, reve u lyawa le a uwa. ³³ Ana otoni a lima'a o utai atsuma a vuma'a, avu a uwa atsuma a ngurusumu'u. Reve obolo a ngurusumu'u a suma a zura a tyo a mala'a, reve a kuwa pe.

³⁴ Aza a na a dana a aguba a ngurusumu'u, avu a suma, a 'yawa a ca alabari a lyuci gbain na mulyuci. ³⁵ Avu ama a 'yawa, tsara e ene ili i na i farai. Ana a tawai ubata wa Yesu, avu a cina lo vuma na dana no otoni a lima nden ubata wa yi, u'otowu ni itana nu ugbozu wa yi. Reve wovon u tsara le. ³⁶ Aza a na e enei ne esu e le, avu a damma ununa a wawai za vo otoni a lima'a.

37 *Avu* ama e ida ya Garasa a pati yi u lyawaa le ida i le, adama a na a uwwa ta wovon lon. *Avu* u uwa a wantsun, azama u lyawa le.

38 *Ayi* gba za na otoni a lima o utai atsuma a yi, reve u pati tsara u lyawa yi u kuru yi. Agba Yesu usu shi, dada u damma niyi, 39 “Kamba o u'wa, reve vu damma ili i na Asula a yuwan nuwu suru.” *Avu* vuma'a u kara, *avu* u reme a casu aalabari e ili i na Yesu yuwaan niyi suru.

Aakwakwa o usheli na ka vu ubanakun

(Mat. 9:18-26; Mak. 5:21-43)

40 Ana Yesu kambai Galili, *avu* obolo a raba yi, adama a na a ta pura yi.

41 Atsuma a azagbagbain a aa'isa'a, za na a tsu de Jayiru, u tawa ta u kingyo a makakan ma yi, *avu* u pati yi, tsara u 'yawa o u'wa wa yi. 42 Adama a na usheli u ta wa yi, za na ri a'wan kupa ne ejere, u ciga ta makuwaa.

Ayi atsuma a mmalu, reve obolo'o a gbagbalasa yi. 43 Ka ro waru, za na yuwain a'wan kupa ne ejere o ocosu mpasa, [wu una ta ili i na u ri na yi suru e ekere a aza a aguma,] agba u jebe yi shi. 44 *Avu* u tawa nu ucina, *avu* u ju'wan upasu wu utugu wa Yesu. Babu usan, dada wocosu wu mpasa ma yi n lyawai.

45 *Avu* Yesu ece, “Zane da ju'wan numu?”

Ana a wasain suru, reve Bituru damma, “Zagbain, ama a abunda a da a ri pa, waru a ta gbagbalasa wu.”

46 *Avu* u damma, “A ju'wan mu ta. Mu uwwa ta ucira wu utai atsuma a va.”

47 Ana ka'a we enei waa gura soko aciyayi shi, *avu* wu utai e meje'en ma lipu, reve u kingyo a makakan ma yi. A makakan ma ama suru, *avu* u damma ili i na i zuwai u ju'wan utugu wa yi nu ununa wo o'woi gbaga babu usan.

48 *Avu* u damma yi, “Usheli, ucawu wo okolo a wu wo o'woto wu ta gbaga. Wala na asuvu nden.”

49 *Ayi* atsuma a adanshi, *avu* nanza tawa de o u'wa wa Jayiru, zagbain va aa'isa'a, *avu* u damma Jayiru, “Usheli wa wu u kuwa ta de. She vu damaton manlu'u wan.”

50 Ana Yesu uwwai ne, *avu* u damma Jayiru, “She vu uwwa wovon wan. Ca okolo, u ta kambai gbaga.”

51 Ana u rawai o u'wa wa Jayiru, u lyawa nanza uwa obolo na ayi shi, she Bituru, na Yahaya, na Yakubu, na dada na mma mawu'un. 52 Ama pe atsuma a mesun na yisaali adama a yi. *Avu* Yesu damma le, “Lyawai mesun. Koto u kuwa shi. Nlavu n da waa yuwusan.”

53 *Avu* u zo'oso yi, adama a na e reve ta u kuwa ta de. 54 Ana u remei ukere wa yi, *avu* u 'yasan udyo, *avu* u damma, “Usheli u va, 'yon!” 55 Reve wivuwun wa yi u kambai, babu usan dada u 'yoyin. *Avu* u damma a ca yi ilyalya tsara u lyuwa. 56 *Avu* nan dada va yi a yuwan asalama. *Avu* u damma le, she a damma vuma ili i na i farai wan.

Yesu lyungu ta Kupanejere

(Mat. 10:5-15; Mak. 6:7-13)

9

1 Reve Yesu de Kupanejere'e, *avu* u ca le ucira nu ukadu e ekere o otoni a lima suru, waru a yuwan opocino icu'un-icu'un. 2 Waru u lyungu le ta a yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani o tsugono tsai Asula, reve waru a kambato aza o ubanakun gbaga. 3 Reve u damma le, “She i tara ili i ro adama a mmalu n du wan; she i tara adanga, ko tsan, ko ilyalya, ko ikebe wan. Waru i tara utugu u ro wan. 4 O u'wa u na i cu'wain suru, i danu pe hali mantsa ma na yaa kara. 5 Waru ubata u na a usu ndu shi, na yaa lyawa lyuci'i, i kakala mabuta

ma ana mā ðu.* U to o'wo iroci i na yoo roco ama ā lyuci'i a yuwan mejege shi." ⁶ *Avu ā karā a uwusa ā mulyuci, a yuwusan alajiya, waru a yuwusan opocino ubātā biti.*

Ukwā wa Yahaya za vu Urumbusu

(Mat. 14:1-12; Mak. 6:14-29)

⁷ Ana mogono Hiridu Antiba uwwai alabari e ili i na aa yuwusan, reve asuvu ā yi ā riya, adama a na ozo o ro a ta dansa, Yahaya ða ā 'yaşain ātsumā ā akwākwā. ⁸ Ozo o ro gba a damma, ana Iliya ða tāwai. Ozo o ro a damma, vuma tā ātsumā a amaşulā a ða 'yoyin. ⁹ *Avu Hiridu damma, "N kodō tā aaci a Yahaya. To, zane ða maa uwwusa cu'un vi ili i nda adama ā yi?" Reve u ciga we ene yi.*

Yesu lyuwato tā ama ukpakukupa uton

(Mat. 14:13-21; Mak. 6:30-44; Yah. 6:1-14)

¹⁰ Ana ajiya'a ā kambai, reve a damma Yesu ili i na a yuwain. Reve u karā obolo ne ele ā nge'en ā tyo ā lyuci ro na ā tsu ðe Besaida. ¹¹ Ana obolo a ama e enei ne, reve ā kuru yi. Avu u raba le, reve u yuwaan le adanshi o tsugono tsā Aşulā. Reve u kambatō āzā o ubanakun gbaga.

¹² Urana ā mariyaa, reve Kupanejere'e a rawa a damma yi, "Vu lyawa ama'a adama a uwa ā mulyuci ni ilyuci i na i ri zuzu adama a cu'wan, adama waru a tsurā ilyalya. Adama a na ubātā u na tsu ri za pa shi."

¹³ *Avu u usu le, "Ca nle ilyalya."*

Daða ā usuyi, "Tsu ri ni ili i na i la'ai akpatali o ton na mugula n re shi. She na tsaa 'yāwā tsu tsulaa ama a nda ilyalya suru." ¹⁴ (Ama a na ā shi lo a rawa tā ali ukpakukupa uton.)

Avu u damma ojoro ā yi, "Zuwai ama ā ðanu obolo obolo, ama kupoton-uton." ¹⁵ Reve a yuwan ne, a zuwa le ā ðanu suru. ¹⁶ Ana u tarai akpatali o to'on nā mugula n re'e, avu u 'yaşan aaci u kālyuwā zuva, avu u godyoo Aşulā. Avu wu busa a casu ojoro ā yi ā tyowushe ama. ¹⁷ Suru nle a lyuwa tā ā cuwan. Ana o bolotoi akapi a na a buwai, a rawa tā asaka kupa ne ejere.

Bituru yuwan tā adanshi adama e Yesu

(Mat. 16:13-19; Mak. 8:27-29)

¹⁸ Urana u ro, ayi a avasa ayi ā nde'en, avu ojoro ā yi a rawa zuzu. *Avu we ece le, "Zane ða ama aa tarasa mu?"*

¹⁹ *Reve ā usu, "Ozo o ro a damma, avu ða Yahaya za vu Urumbusu. Ozo o ro gba a damma Iliya ða. Ozo o ro waru a damma, vuma tā ātsumā a amaşulā a ða 'yoyin."*

²⁰ *Avu we ece le, "Adū gba, zane ða yaa tarasa n ri?"*

Avu Bituru usu u damma, "Avu ða Kristi Zamawawa,† za na utai ubātā wā Aşulā."

²¹ *Reve u bara le, she a damma za wan. ²² Avu u damma, "Amayun a ða, Mawun ma Vuma na ta uwwa ātsumalimā icu'un-icu'un. Azagbain, na nan ganu a gbagbain, na munlu n Wilā waru a ta 'yuwan yi, hali o una yi. O urana wa ta'atsu, ā tā 'yaşan yi."*

²³ *Reve u damma le suru, "Za na cigai u kuru mu, she nu u wasan aciyayi, reve u tara akpata ā ātsumalimā ā yi urana suru, avu u kuru mu. ²⁴ Za na a yuwusan adama a wuma wā yi, u ta lamba yi. Za na waru 'yuwain aciyayi adama ā vā, a ta wawa yi. ²⁵ Nye i ða vuma munai, nu u tsurā uvadi u nda suru, avu u lamba wuma wā yi? ²⁶ Za na aa uwwusa wono u vā na adanshi ā*

* **9:5** A mantsa mo ndolo, na vuma zākātsā mābutā mā ātugu ko wu kālā mābutā ma ana mā yi, ure u ro u ða u na woo roco wu kasa tā aciyayi na ama ā lyuci ndolo.

vā, amu Mawun ma Vuma fo n ta uwwa wono wā yi, nā n tawā nā tsugbain tsa Dada tsā vā nā tsugbain tsa nlingata mā Ḃsulā a akiza. ²⁷ Amma amayun a da maa dansaa Ḃu, ozo o ro a ta pa ubatā u nda na ḂḂ kuwā shi, she ne e ene tsugono tsā Ḃsulā.”†

Lipu vā Yesu vadalai

(Mat. 17:1-8; Mak. 9:2-8)

²⁸ Ana a yuwain ayin kunlā, ana u yuwain adanshi o ndolo, Ḃvu u tara Bituru nā Yahaya nā Yakubu. Reve a katsa masasan mo ro adama u yuwan avasa. ²⁹ Ayi atsumā a avasa, daḂa urewesu wā yi u vadalai, itana yā yi waru a kambāi u'uri a lyulyuwusa esu. ³⁰ Reve e ene ama e re a adanshi nā ayi, ele da Iliya nā Musa. ³¹ A tawāi atsumā a tsugbain a yuwasan adanshi o ukwā wā yi u na wāḂ kuwushi Urisshelima ununa Adanshi a Ḃsulā a dammai. ³² Bituru na aza a na a ri obolo nā ayi, a shi tā a nlavu lon. Ana a 'yoyin, reve e ene tsugbain tsā yi na ama e re ana a ri mishin nā ayi. ³³ Ana ama o ndolo a lyawa niyi, Ḃvu Bituru yuwan adanshi nu ulambu u majiyan, u damma Yesu, “Zagbain, u lobono tā ana tsu ri pa. Tsu ta yuwan pa ogodo a ta'atsu: za tā za vā wu, za tā za va Musa, za tā waru za va Iliya.”

³⁴ Ana u dammai ne, reve eleshe a tawā wu pupala le, daḂa a uwwai wovon. ³⁵ Reve uḂyo wu utā pe ana, “Ayi da Mawun mā vā za na n dangwai. Yu uwwa yi.” ³⁶ Ana uḂyo'o u yuwain adanshi, Ḃvu e ene Yesu ayi a nde'en. Reve a Ḃaru nā le. A mantsa mo ndolo, a damma za ro ili i na e enei shi.

Yesu kambātoi mawun mo otoni a limā gbaga

(Mat. 17:14-18; Mak. 9:14-27)

³⁷ Ana usana u tawai, ana a cipai a masasa'an, Ḃvu obolo a ama a ga'aton yi. ³⁸ Reve vuma ro atsumā o obolo'o u yuwan Ḃewu, “Manlu, yuwan ankuri, kalyuwā mawun mā vā. Adama a na ayi da mu goon. ³⁹ No otoni a limā a kumba yi, u tso oruwo tā. Reve u polo yi, Ḃvu wo o'wo e ikpatatsu, reve unā wā yi u yuwan apuci'ya. U tsu lyawa yi go'o shi, u tsu ciga tā wu una yi. ⁴⁰ Ḃvu m pati ojoro a wu o utāḂ yi otoni a limā'a, agba a gura shi.”

⁴¹ Ḃvu u usu, “AḂu ama o gogo, aza a na a cayi okolo shi, ozo o okolo o ugbamu; hali mantsa mā ne māḂ Ḃanu nā aḂu a yuwusaan Ḃu ankuri? Tawā nā mawun mā wu pa nda.”

⁴² Ayi a tawā, Ḃvu otoni a limā'a o polo yi, Ḃvu u uwa ikpatatsu. Ḃvu Yesu bara otoni a limā'a, reve u kambuwā mawu'un gbaga. Reve u ca dada vā yi ayi. ⁴³ Reve ama a uwa asalama o ucira wā Ḃsulā.

Yesu yuwisan tā adanshi o ukwā wā yi

(Mat. 17:22-23; Mak. 9:30-32)

Ele atsumā a asalama e ili i na u yuwain suru, Ḃvu u damma ojoro a yi, ⁴⁴ “Lyawa adanshi a nda a uwa a atsuvu a Ḃu. A ta wina Mawun ma Vuma e ekere a ama.” ⁴⁵ Agba ele a gura reve adanshi'i shi. O soko le tā urevu wa adanshi'i adama e reve wan. Ele gba a uwwusa tā wovon u na ee ece yi.

Tsugbashi tsā abulā

(Mat. 18:1-5; Mak. 9:33-40)

⁴⁶ Ḃvu mawasan mā 'yon atsumā e le adama a zane da zagbain atsumā e le. ⁴⁷ Ana Yesu revei majiyan me le, daḂa u tarai mawun mo ro, reve wi isawaton yi zuzu nā ayi. ⁴⁸ Ḃvu u damma le, “Za na ushiyi mawun ma nda na ala a vā, amu da u ushiyi. Waru za na usu numu, za na lyungu numu da u ushiyi. Za na ri zawa'a atsumā a Ḃu, ayi da zagbain.”

⁴⁹ Reve Yahaya usu, u damma, “Zagbain, tse ene tā nanza o utāsu otoni a limā na ala a wu, agba tsu putsa yi tā adama a na u ri obolo nā atsu shi.”

⁵⁰ Ʋvu u damma yi, “She i putsaa yi wan, adama a na za na 'yuwan tsu shi, za tsu ɗa.”

Malyuci ma Samariya ma 'yuwain Yesu

⁵¹ Ana yashi i na waɗɗa kara zuwa yuwain zuzu, reve u safa a tyo Urishelima. ⁵² Reve u lyungu nlingata elime a yi. Ʋvu gba a kara, reve a uwa a malyuci ma aza a Samariya adama o fo6oo yi. ⁵³ Ʋvu ama'a a 'yuwan yi, adama a na u zuwai makakan ma yi a tyo Urishelima. ⁵⁴ Ana Yakubu na Yahaya ojoro a yi e enei ne, Ʋvu a damma, “Zagbain, vu ciga ta tsu zuwa akina a cipa zuwa u kulato le?” ⁵⁵ Ʋvu u vadala, reve u 6ara le. ⁵⁶ Reve a kara a tyo a malyuci mo ro.

Aza a na a dansa a ta kuru Yesu

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷ Ele a mmalu o ure, Ʋvu vuma ro damma yi, “N ta kuru wu ubata u na vu tyoyi suru.”

⁵⁸ Ʋvu Yesu damma yi, “Nranji n ta na angu; nnunu waru n ta ni ikinda. Ʋmu Mawun ma Vuma n ri nu ubata u na maa gbasato shi.”

⁵⁹ Ʋvu u damma za ro, “Vu kuru mu.”

Ʋvu u damma, “Zagbain, lyawa ne'en she na n cido aabara a va.”

⁶⁰ Ʋvu gba u damma yi, “Lyawa akwakwa a cido akwakwa e le. Ʋvu gba'a vu 'yawa vu yuwan alajiya o tsugono tsa Asula.”

⁶¹ Ʋvu za ro waru damma, “N ta kuru wu manlu, agba lyawa ne'en n 'yawa n revetyo aza o u'wa a tsu ukaru u va.”

⁶² Dada Yesu damma niyi, “Za na guzai ubari wi inan, Ʋvu u vadala a kanlasa acapa, wu ntsaa na tsugono tsa Asula shi.”

Yesu lyungu ta ama kupocindere ne ejere

10

¹ Ana o kotoi ayi ndolo, Ʋvu Zagbain dangwisa ama o ro kupocindere ne ejere,* Ʋvu u lyungu le ejere-re, tsara a kara elime a yi a tyo e ilyuci i na ayi waa tawa u 'yawa. ² U damma le ta, “Ugasa'a u ta abunda, agba alingi'i a kalama ta. Adama o ndolo i pati Zagbain vu ufuma'a, tsara u lyungu aza o ulinga, tsara a yuwaan yi ugasa'a. ³ Walai! N ta lyungusu du cine i revei mukyokyon e memere ma nkerenkesu. ⁴ I tara osonu e ikebe, ko tsan, ko atan o ro wan. She i jima e icasu o ure wan.

⁵ “Ni i fara uwa o u'wa, i fara yuwan, 'Azo'wa! Tsu tawaa du ta na asuvu nden!” ⁶ Na vuma na cigai asuvu nden pe o u'wa u ndolo, lyawa asuvu nden n du a danu o u'wa u ndolo. Agba na a 'yuwan, asuvu nden n du a kamba ya'a du. ⁷ Yi isawan o u'wa u ndolo, i lyuwa i sowo ili i na a ca ndu pe, adama a na lingi ntsaa ta na atsupu a yi. I kandaruwa nden o u'wa u nda a tyo o u'wa u ndede wan.

⁸ “Ni i uwa a lyuci, Ʋvu a ushi du, i lyuwa ili i na a tawaa ndu suru. ⁹ Aza o ubanakun, i yuwaan le opocino. Ʋvu i damma le, “Tsugono tsa Asula tsa ta lo zuzu na adu.” ¹⁰ Ni i uwa a lyuci, Ʋvu a kuda a ushi du, 'yawai e re, Ʋvu i damma, ¹¹ “Mabutā ma na tsu dasai a ana a tsu tsu kapatsaa du ta. I reve, tsugono tsa Asula tsa ta lo zuzu.” ¹² N ta dansaa du o urana wu uge'etosu, uge'etosu wo Sodom u to o'wo wa'a e ekere a lyuci ndolo.”

Ilyuci i na i 'yuwain a usu

(Mat. 11:20-24)

* **10:1** Akuci a linga ro a damma “kupocindere.”

13 **Avu** Yesu lyuwa elime na adanshi, “Woo yo'ono **du** shi, aza a Korasinu, woo yo'ono **du** shi, aza a Besaida. **Na** a shi a yuwaan aza a Sida na aza a Taya ili ya asalama i na a yuwaan **du**, a shi ta vadala nu ujimu, **avu** a **danu** na akashi usukutu, adama a **atsumolangu**.† 14 O urana wu uge'etosu, **Asula** a ta la'a roco Taya na Sida isa'ani na **adu**. 15 **Avu** Kafarnahum, a ta 'yasan wu zuva? O'o, a ta vari wu a **aakari** a **alungu** a **atsumalima**.

16 “Za na uwwa **ndu**, **amu** da waa uwwusa. Za na 'yuwan **du**, **amu** da u 'yuwain. Za na 'yuwan numu waru u 'yuwan ta za na lyungu numu.”

Ana a uwwai ne, **avu** o uta.

Ukambu wa ama kupocindere ne ejere'e

(Mat. 11:25-27; Mat. 13:16-17)

17 **Avu** ama kupocindere ne ejere o ndolo a **kamba** na **mazanga**, reve a damma, “Zagbain, hali no otoni a **lima** a tsu yuwan ta ili i na tsu damma nle a yuwan a ala a wu.”

18 Reve u usu, “Me ene ta Male† ma riyai ana imafatsu diga zuva.† 19 N ca **du** ta ucira e ekere e iyo na agashi na a aci a n'yuwatan n **du**. Ili yi lo i na **yaa** **du** wan **du** shi ko ke'en. 20 She i yuwan **mazanga** adama o ndolo wan, agba i yuwan **mazanga** ana a **danai** ala a **du** zuva.”

21 A yashi i ndolo, Yesu **dana** ta tapu na **mazanga** o ucira u Ruhu va Akiza, **avu** u damma, “Dada, n godyoo wu ta, Zagbain va zuva ni ida, adama a na vu sokoi adanshi o ndolo e ekere a **aza** o urevu nu ugbozu, **avu** vu **cuɗuwaa** muwun n ke'en. Amayun a da, Dada, adama a na **ayi** nda **ayi** da ifoɓi i sa'ani ya wu.

22 “Ili suru Dada va da ca numu. Za lo revei ko zane da Mawu'un shi, she Dada va yi goon, ko za reve waru ko zane da Dada u ri shi she Mawu'un goon, na aza a na Mawu'un u dangulai tsara u **cuɗuwa** le.”

23 **Avu** u vadala ubata wo ojoro a yi, **avu** u damma le usokowu, “Aza a aba'un a da esu a na e enei ili i na ye enei. 24 N ta dansaa **du** **amasula** a **abunda** na ngono, a ciga ta e enei ili i na ye enei, agba e ene shi. A uwwa waru ili i na yu uwwai, agba a uwwa shi.”

Iroci i vuma va abula va Samariya

25 **Avu** za ro za na revei Wila† wa Musa lon, u 'yon mishin a lyungusa yi, **avu** u damma, “Manlu, nye maa yuwan, **avu** n tsura wuma u na woo koto shi?”

26 **Avu** Yesu ece yi, “Nye i da i ri uɗanu a **Wila**? Cine vu tsu **cuɗuwa** le?”

27 Reve vuma u usu, “Vu ciga Zagbain **Asula** a wu no ookolo a wu suru, na wuma wa wu suru, nu ucira wa wu suru, na asuvu a wu suru. **Avu** vu ciga moron ma nden ma wu cine vu cigai aciyawu.”§

28 **Avu** Yesu damma, “Amayun a da vu dammai, yuwan ne vu ta tsura wuma.” ◊

29 **Ayi** gba vuma'a u ciga ta u **kamato** aciyayi za na ri nu unusu shi, **avu** we ece yi, “Zane da moron ma nden ma va?”

30 **Avu** Yesu usu yi, “Vuma ro uta ta gawan va Urishelima a 'yawa zala va Jeriko, **avu** u ga'an na **aza** a **ngalalai**. **Avu** o fodo yi itana, **avu** a ru'wa yi lon, ke'en da a lyawaa niyi wuma. 31 Wo o'wo ta ganu ro ta a mmalu o ure'e,

† 10:13 Ama a Isra'ila a tsu **danu** ta o okomo adama o roco **atsumolangu**. † 10:18 **Atsuma** a adanshi a Luka re re ta lo na vaa gura vadala Mekerenkesu: Cine u ri “otoni a **lima** a na a la'ai ucira” (na Tsugana, Iblis, Luk. 4:2), na aala a yi (na Tsugana Sheɗan). Na Tsishingini, Mekerenkesu ma da a tsu yuwaan ulinga. § 10:27 Vuma'a u yuwan ta adanshi **atsuma** o U.W.I. 6:5, na N.Gn. 19:18. ◊ 10:28 N.Gn. 18:5.

ana we enei vuma'a, ɔvu u kanzu'wa alanga. ³² Ne ɔa waru vuma va Levi ro kuruyi ure'e, ana we enei vuma'a, reve u kanzu'wa alanga. ³³ Reve vuma va Samariya ro ayi atsuma a mmalu, reve u rawa ubata u na vuma'a u ri. Ana we ene niyi, ɔvu we ene yi iliyali. ³⁴ ɔVu u 'yawa ubata u na u ri, reve u tsuwan yi mani'in na aguma, dada wu nɔai antsu'u na akashomuna. ɔVu u zuwa yi o mololi ma yi. ɔVu u 'yawato yi o u'wa wo omocin, ubata u na wi indana niyi. ³⁵ Ana usana u tawai, ɔvu u tara ikebe yu ulivu i re, * ɔvu u ca za vu ukalyuwusa wu u'wa wo omoci'in. ɔVu u damma, 'Vu kalyuwusa yi, ni ili i ro i buwa, na n kamba n ta tsupa wu.'

³⁶ "O ookolo a wu, atsuma a ama a ta'atsu a nda, zane ɔa moron ma nden ma za na aza a ngalalai a gagalai?"

³⁷ ɔVu vuma'a u usu, "Za na roco niyi isa'ani."

ɔVu Yesu damma yi, "'Yawa vu yuwan ne fo."

O u'wa wa Meri na Marta

³⁸ Yesu no ojoro a yi atsuma a mmalu, ɔvu a rawa ubata u na ka ro za na a tsu de Marta, za na raba nle, ɔvu waru u ca le ucu'watan. ³⁹ U ta na zawa'a na a tsu de Meri,† za na danuyi a makakan ma Zagbain a uwwusa adanshi a yi. ⁴⁰ Marta gba ifobi i na waa yuwusan i tara ta ugboza wa yi. Reve u tawa, ɔvu we ece yi, "Zagbain, u bali wu ana zawa'a va lyawa numu o ulinga a nde'en shi? Damma yi u tawa u kamba mu."

⁴¹ ɔVu ayi Zagbain u usu yi, "Marta, Marta, vu dama ta na atsumalima e ili ya abunda, ⁴² agba ili i ta i ɔa la'a cigai. Meri gba u dangwa ta ili i na i la'ai ulobonu, waru aa usa yi i ɔa e ekere a yi shi."

Uritosu wa Yesu adama a avasa (Mat. 6:9-13; Mat. 7:7-11)

11

¹ Urana u ro, Yesu yuwan ta avasa ubata u ro. Ana u kotoi, ɔvu za ta atsuma o ojoro a yi, u damma, "Zagbain, roco tsu cine tsaa yuwan avasa, cine Yahaya rocoyi ojoro a yi."

² ɔVu u damma le, "A mantsa ma na yaa yuwan avasa, i damma, 'Dada, aala a wu a dana na tsugbain, tsugono tsu wu tsu tawa."

³ Urana suru vu ca tsu iliyalya i malya.

⁴ Vu yuwaan tsu gafura vu unusu u tsu, adama a na atsu tsaa yuwusaan aza a na a yuwusaan tsu unusu gafura.

Vu lyawa tsu tsu uwa atsuma a malyungwa wan.' **

⁵ ɔVu u damma le, "A damma za ro du ta ni i'utsa, ɔvu u 'yawa ya'a yi na ayin utanu, ɔvu u damma, 'N ciga ta vu kopoo mu opopofu a ta'atsu. ⁶ N tsura ta mocin za na utai ubata a mmalu, u cu'wan ta ya'a va gogo, agba n ri ni iliyalya i na maa ca yi shi.'

⁷ "ɔVu i'utsa'a i usu yi pe atsuma, 'Vu damaton mu wan! A baru ta de unantsu, waru suru n tsu, tsu von ta de. Maa gura 'yon n ca wu ili i ro shi.'

⁸ N ta dansaa du, ko na waa 'yon u ca yi ili i ro, adama a na ayi i'utsa ya yi i ɔa shi, adama a na u 'yuwain a kara, u ta 'yon u ca yi ko nye i ɔa.

⁹ "Ne ɔa maa dansaa du, i patishi, a ta ca du. I zamishi, i ta tsura. Yi gugulusa, a ta kpatu'waa du. ¹⁰ Za vi ipati suru, a tsu ca yi ta. Za vi izami suru, u tsu tsura ta. Za wugulusa waru, a ta kpatu'waa yi.

* **10:35** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi ɔa "dinari i re." Kalyuwa Ucuɔuwu wi "Ikebe." * **11:4** Avasa a Mat. 6:9-13 u tu uga'an.

11 “Atsuma a du, adu na i ri nan dada, zane da mawun ma yi maa pati yi magula, avu u ca yi yo?”† 12 Ko u pati ookowo, avu u ca yi ugashi? 13 Adu na i ri ni iwuya, i reve ta cine yaa ca muwun n du ili i sa'ani. Dada du, za na ri zuva, u ta la'a ca aza a na a pati niyi Ruhu va Akiza.”

Yesu na Ba'alzabu

(Mat. 12:22-30; Mak. 3:20-27)

14 Urana u ro, Yesu lo ta otoni a lima† a na a gura yuwain adanshi shi. Ana otoni a lima o ndolo o utai, reve vuma'a u fara a yuwusan adanshi. Ama'a e reme ta asalama. 15 Avu ozo o ro e le a damma, “Nu ucira wa Ba'alzabu† mogono mo otoni a lima ma da u lo nle.” 16 Ozo o ro waru tsara a lyungwa yi, reve a pati yi u roco le iroci i ro de zuva.

17 Ayi gba ana u revei majiyan me le, avu u damma le, “Tsugono tsa na tse ne'eshen ure, u ta riya. Ne da waru nu u'wa u ne'eshen ure, u ta bete'we. 18 I damma n lo ta otoni a lima nu ucira wa Ba'alzabu, to, na Male me ne'eshen aciyayi ure, cine tsugono tsa yi tsee isawan? 19 Na n lo otoni a lima nu ucira wa Ba'alzabu, ojoro a du nu ucira wa yan u da oo utusa? Adama o ndolo, ele da oo o'wo aza o uge'etosu u du. 20 Amu gba nnu ucira wa Asula a da n loyi otoni a lima, to, tsugono tsa Asula tsa rawa ta zuzu na adu.

21 “Na vuma vu ucira tsa Male fofo a kalyuwusa u'wa wa yi, gbaga da itana yu u'wa wa yi i ri. 22 Na vuma na gba la'a niyi ucira u tawa ubata wa yi, u ta usa itana yu uvon i na waa zuwusaa ucira'a, avu u ne'eshen ama utsuru wa yi.

23 “Za na ri obolo na amu shi, u 'yuwan mu ta. Za na oo bolotosu na amu shi, ukacaru u da waa kacarasa.

Ukambu wo otoni a lima

(Mat. 12:43-45)

24 “No otoni a lima o utai atsuma a vuma, u tsu kuru ta ubata u na u ri na mini shi, e izami yu ubata u na wee ivuwan. Nu u lamba, avu u damma, ‘N ta kambu o u'wa u na mu utai.’ 25 Nu u rawa, avu u cina yi wizu, ufofu ulobonu. 26 Avu u 'yawa u tara otoni e cindere o ro aza a na a la'a niyi ucira wi iwuya, avu a uwa a danu ubata'a. Ukosu wu nden n vuma ndolo u ta la'a cine u danai.”

27 Yesu atsuma adanshi o ndolo, avu ka ro atsuma obolo'o u 'yasan udyo, avu u damma, “Aba'un a tyo a za na matsan nuwu na za na apato nuwu maani.”

28 Avu u kambuwa yi, “Ne da, agba aba'un a la'a ta a tyo a aza a na a uwwai adanshi a Asula, avu a yuwan ulinga ni ili i na a uwwai.”

Iroci ya Yunana

(Mat. 12:38-42)

29 Obolo'o o bolotosu ubata wa yi, avu Yesu damma, “Mantsa mo gogo mantsa me iwuya ma da. A ciga ta e ene iroci ya asalama, agba oo roco le shi, she za va Yunana.† 30 Cine Yunana danai iroci e ekere a ama a Niniva,† ne da Mawun ma Vuma moo o'wo a mantsa ma nda. 31 O urana wu uge'etosu, Egbere va Sheba ta 'yawa na adanshi a aci a ama a mantsa ma nda. Adama a na ayi wu utai alanga lon, tsara wu uwwa urevu nu ugbozu wa Sulemanu,† gogo gba za na la'ai Sulemanu ta pa agba i 'yuwan ta a usu. 32 O urana wu uge'etosu, ama a Niniva a ta 'yawa na adanshi a aci a ama a mantsa ma nda. Adama a na ele a vadalai na alajiya a Yunana. Gogo gba za na la'ai Yunana ta pa agba i 'yuwan ta a usu.”

† 11:11 Akuci a linga ro a dashi ta, “Nu u pati opopofu, vu ta ca yi aatali?”

*Ekan a lipu**(Mat. 5:15; Mat. 6:22-23)*

³³ “Babu za na aa daɓa fitila, aɓu u zuwa yi a mbungulu, ko u kpaɓo yi na aasa'atsu. U tsu zuwa yi ta e eelele, tsara aza a na a uwusa e ene eka'an. ³⁴ Lyusu ayi da fitila lipu va wu. Ne esu a wu a ri ulobonu, lipu va wu suru u ta ne ekan. Na a ri ulobonu shi, lipu va wu ta ni irumbu suru. ³⁵ I kalyuwa ulobonu ko ekan a na i ri na ayi ko irumbu i da. ³⁶ Na lipu va wu ri ne ekan suru, babu ubata u na u ri ni irumbu, u to o'wo ekan suru ununa fitila tsu ca wu ekan.”

*Yesu barai azagbain**(Mat. 23:1-36; Mak. 12:38-40)*

³⁷ Yesu o koto adanshi, aɓu Mafarishi ma banu yi u 'yawa u lyuwa ilyalya na ayi. Aɓu u uwa u reme alya na ayi. ³⁸ Aɓu Mafarishi ma uwa asalama, ana we enei Yesu cigai u lyuwa ilyalya babu u sa'a ekere o ure u na wu ntsayi shi.

³⁹ Aɓu Zagbain damma yi, “Aɓu Afarishi i tsu zaza'wa ta ucina u munda na ntaɗa, agba atsuma a du i ta tapu ni iwuya nu utsan. ⁴⁰ Aɓu olo! Za na yuwain ucina, ayi daɗa u yuwain pe'e shi? ⁴¹ I ca alambi ili i na i ri a munda na ntaɗa n du, ili suru waru i to o'wo cece.

⁴² “Woo yo'ono du shi, Afarishi! I tsu ca ta Asula za ta atsuma a kupa, atsuma e ili i na i ri na ayi ko cine u ri ke'en akpakusu, na akapi e isu'wan i na i buwai. Agba i 'yuwan ta a yuwan uge'etosu u sa'ani, aɓu waru i 'yuwan a ciga Asula. Ele da wu ntsayi i yuwan, agba i vari aza o ufaru wan.

⁴³ “Woo yo'ono du shi, Afarishi! Aɓu da nda i cigai ndanata n sa'ani a a'isa ni icasu i tsugbain e eden.

⁴⁴ “Woo yo'ono du shi, i rotso ta ason a ri gashi a zuwayi iroci shi, aza a na ama a ri a mmalu de babu urevu.”

⁴⁵ Aɓu za na revei Wila'a lon u usu, “Manlu ana vu dammai tsundolo, vi isula tsu ta fo.”

⁴⁶ Aɓu Yesu damma yi, “Aɓu fo woo yo'ono du shi, aɓu aza a na e revei Wila lon! I tsu tanu ta ama itana, itana i na i ri ume, aɓu ko na makatsu i tsu zuwa tsara i kamba le shi!

⁴⁷ “Woo yo'ono du shi! I lapula ta ason a amasula a na nkaya n du mu unai.

⁴⁸ Agba u roco ta i usu ta ili i na nkaya n du n yuwain. O una ta amasula waru i usu ta ni ili i na a yuwain ana i lapulai aso'on. ⁴⁹ Ayi da i zuwai Asula o urevu a dammai, ‘N ta lyunguwa le amasula na ajiya, o una ozo o ro, a ca ozo o ro atsumalima.’ ⁵⁰ Ama o gogo e te reme le adama a mpasa ma amasula'a suru a na o ocoi diga ufaru wu uvadi, ⁵¹ diga a mpasa ma Habila† a tyo a mpasa ma Zakariya, za na o unai e memere ma masa'a mo ukulatosu nu Upasu wa Akiza.† Amayun, e te reme ama o gogo adama e le suru.

⁵² “Woo yo'ono aza a na e revei Wila lon shi, adama a na i sokoi makpatu'utsu ma na aa kpatu'wa unantsu wu urevu, agba aɓu na aciyaɗu yaa uwa pe shi, aɓu i putsaa aza a na a cigai a uwa ure.”

⁵³ Ana Yesu lyawai ubata'a, aɓu munlu n Wila na Afarishi a uwa adanshi a yi babu uyo'o, o ronuso yi adanshi, tsara u yuwan adanshi a abunda, ⁵⁴ tsara e reme yi e ili i na waa dansa.

*Urevetyowu adama e iwuya**(Mat. 10:26-27)*

12

¹ Ele lo ana obolo a ama a abunda o bolotoi hali a uwa ndasalai vani le.* *Avu* u teme a yuwusan adanshi no ojoro a yi ana, “I yuwan ugbozu na wolilo wa Afarishi, ayi da ikpa'a. ² Babu ili i na i ri ukpatowu na a kpatu'wa shi, ko usokowu a na woo uta a alanga e eteshe shi. ³ Ili i na i dammai e irumbu suru, a ta uwwa yi a alanga eteshe. Ili i na waru i yuwain yemenu ya yi usokowu, a ta yuwan adanshi a yi a arara.

Za na wu ntsayi a uwwa wovon
(*Mat. 10:28-31*)

⁴ “*Adu* n'utsa n va, n ta dansaa du, she yu uwwa wovon wu za na oo una vuma wan, no o una yi aa gura yuwan ili i na ayi waru shi. ⁵ N to roco du za na yaa uwwa wovon. Yu uwwa wovon wa Asula ayi da na wu una, u ta nu ucira u vari atsuma a akina. Amayun a da maa dansaa du, ayi da yaa uwwa wovon.

⁶ “Ashe a tsu wina mutali n ton kobo† re shi? Ko za ta le gba Asula e icina na ayi shi. ⁷ Ko anji a aaci a wu a tu uketsu. She yu uwwa wovon wan, i la'la ta mutali ma abunda.

Vu usu Yesu ko vu yuwan yi
(*Mat. 10:32-33; Mat. 12:32; Mat. 10:19-20*)

⁸ “Waru n ta dansaa du, za na usu numu a makakan ma ama, amu Mawun ma Vuma fo n ta usu yi a makakan ma nlingata ma Asula. ⁹ Za na wasan numu a makakan ma ama, adama o urevu u va, a ta wasan yi fo a makakan ma nlingata ma Asula. ¹⁰ Za na yuwain adanshi a vama e ekere a Mawun ma Vuma a ta yuwaan yi gafura, amma za na yuwayin Ruhu va Akiza adanshi a vama, aa yuwaan yi gafura shi.

¹¹ “Na a 'yawato du a a'isa, nu ubata wa aza o uge'etosu, ko ubata wa azagbain, she u bala du ko cine yaa usu, ko ili i na yaa damma wan. ¹² Adama a na Ruhu va Akiza to roco du ili i na yi ntsayi i damma a mantsa'a.”

Iroci yi za vu utsuru

¹³ *Avu* vuma ro atsuma o obolo'o u damma Yesu, “Manlu, damma mawun ma anawu ma va me ne'eshen agadu obolo na amu.”

¹⁴ *Avu* Yesu damma yi, “Zane da zuwa numu za vu uge'etosu u du, ko n ne'eshen du agadu a du?” ¹⁵ *Avu* u damma le, “I kalyuwa ulobonu, i suma ili i na i rotsoi utsan. Abunda e itana ayi da wuma shi.”

¹⁶ *Avu* u yuwaan le iroci i nda, “A yuwan ta za vu utsuru u ro, za na ufuma wa yi u matsain ulobonu. ¹⁷ *Avu* u damma o ookolo a yi, ‘Cine maa yuwan? N ri nu ubata u na maa zuwa itana yu ufuma i va shi.’ ¹⁸ *Avu* u damma, ‘Apa ili i na maa yuwan. N to boso mpon n va, avu n suwa aza a gbagbain, pe da maa zuwa ishina i va ni ili i na n ri ne ele suru. ¹⁹ *Avu* n damma aciyava, “Vu ta ni ili i sa'ani ya abunda uzuwu, a na aa yuwan wu a'wan a abunda. Iwuwan, vu lyuwa vu sowo, a uwwusa uyo'o.”

²⁰ “*Avu* Asula a damma yi, ‘*Avu* ulo u nda! Na ayin a nda a da a cigai wuma wa wu. Itana i na vu foboi gba, aza a zane a da a ri o o'wo?’

²¹ “Ne da za na zuwayi aciyayi utsuru u ri, agba u ri nu uzuwa ubata wa Asula shi.”

She u damaton du wan
(*Mat. 6:25-34*)

* **12:1** Luka linga ta na danshi na ri nu urevu u nda, “Obolo a ama a na a la'ai ukpakukupa ure.”

† **12:6** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da “asariyon.” Kalyuwa Ucuufuwi wi “Ikebe.”

²² **Avu** u damma ojoro a yi, “Adama o ndolo a da maa dansaa du, she u ɓala du adama a wuma u du wan, ili i na yaa lyuwa, ko ili i na yoo oto wan. ²³ Wuma u la'a ta iyalya, lipu waru u la'a ta itana. ²⁴ I kalyuwa akakan: a tsu cu'wan shi, agba a tsu gasa shi, a ri na mpon shi. Asula a da a lyuwatosu le. Tsugbain tsa du tsa la'a ta tsa nnunu! ²⁵ Atsuma a du zane da aa gura dashi aciyayi mantsa a wuma wa yi adama a atsumolangu? ²⁶ Ana yaa gura yuwan ili i ke'en i nda shi, cine i ri atsumolangu adama a akapi?”

²⁷ “Kalyuwa ununa yipalu i tsu uta. A tsu yuwan ulinga shi agba aa da wa shi ko ke'en. Agba n ta dansaa du, ko Sulemanu atsuma a tsugbain tsa yi wo oto itana i sa'ani u la'a le ulobonu shi. ²⁸ Na ne da Asula aa lapulusanya o ogozo, ana'an u ta lo, nfa'an gba a kulato yi. Adu gba i reve Asula a ta yuwaan du itana. Suru na ne nye i zuwai i ri nu ucawu wo okolo ke'en?”

²⁹ “She i uwa majiyan me ili i na yaa lyuwa ko yoo sowo wan, she i dama adama a yi wan. ³⁰ Aza a na e revei Asula shi ili yu uvaɗi i da a zama suru, Dada du gba za na ri zuva u reve ta a na i cigai ili i ndolo. ³¹ Amma i zami tsugono tsa yi, a ta dashi du ili i ndolo suru.

Uzuwa de zuwa

(Mat. 6:19-21)

³² “Adu mofolo me ke'en, she yu uwua wovon wan, adama a na Dada du zangana ta a na waa lyawaa du tsugono tsa yi. ³³ I wina ili i na i ri na ayi, avu i ca alambi, i zuwaa aciyadu osonu a na aa langa shi, i zuwa de uzuwa zuva u na woo koto shi, ubata u na evu aa rawa zuzu ko aran aa lungusa shi. ³⁴ Ubata u na uzuwa wa wu u ri lo da okolo a wu a ri.”

Agbashi a na a tsu dana ufoɓu

³⁵ **Avu** Yesu lyuwa elime na adanshi, “I dana ufoɓu, ifitila i du udaɓu a madala. ³⁶ I dana ufoɓu cine i revei ama a tsu dana e ipiri yi zagbain le a kamba diga o u'wa wa abuki o lolo. Ayi a yuwan azo'wa, avu ele a kpatu'waa yi. ³⁷ U to yo'ono agbashi a na yashi i na zagbain le tawai, avu u cina le e ipiri. Amayun a da maa dansaa du, u to fofo u reme ulinga, avu u damma a danu alya e iyalya, avu u yuwaan le aganda. ³⁸ Nu u tawa na ayin ubatsu ko na wasasa, avu u cina agbashi o ndolo ufoɓu, o to o'wo aza a aba'un. ³⁹ Amma i reve nda: Na za vu u'wa reve yashi i na vivu aa tawa, waa lyawa a uwa yi o u'wa shi. ⁴⁰ Adu fo i dana ni ifoɓi, yashi i na i zuwai Mawun ma Vuma ma tawa shi dada waa tawa.”

Zane da aagbashi a abula?

(Mat. 24:45-51)

⁴¹ **Avu** Bituru ece, “Atsu da vaa yuwusaan iroci i nda'a, ko ama suru?”

⁴² **Avu** Zagbain usu, “Zane da aagbashi a abula nu ugbozu? Ayi da za na zagbain va yi zuwa niyi u kalyuwusa u'wa wa yi, avu u ca akapi a agbashi akunda e iyalya mantsa ma na wu ntsayi. ⁴³ U to yo'ono aagbashi a na na zagbain va yi tawai, avu u cina yi a yuwusan ne. ⁴⁴ Amayun a da maa dansaa du, u ta zuwa u kalyuwusa ili i na u ri na yi suru. ⁴⁵ Agba na aagbashi o ndolo a damma o ookolo a yi, ‘Zagbain va jima ta matawaa.’ Avu u reme malapa ma agbashi suru, ali na amaci. Avu u uwa alya no oso hali wo o'wo usowu. ⁴⁶ Zagbain va aagbashi o ndolo, u ta tawa urana u na u zuwai shi, mantsa waru u reve shi. U ta buɓatsa yi lipu, avu u ca yi akunda a yi na aza a na a ri na abula shi.

⁴⁷ “Aagbashi a na e revei ili i na zagbain va yi cigai, agba u fofo tsara u yuwan shi, a ta fufaba yi lon. ⁴⁸ Agba za na revei shi, avu u yuwan ili i na i rawai wulapu, ke'en da aa lulapa yi. Za na a cayi abunda suru, na abunda a

da aa zami e ekere a yi. Za na a cayi na abunda lon, abunda lon a da aa zami e ekere a yi.”

Yesu tawa ta na wukasu

(Mat. 10:34-36)

⁴⁹ Avu Yesu lyuwa elime na adanshi, “N tawa ta tsara n tawaa na akina atsuma o uvadi, ici i va i da a damma u ta wivulu! ⁵⁰ Agba n ta nu urumbusu u na aa rumbu mu, n ta na atsumolangu hali a tyo o ukosu. ⁵¹ I ta yuwusan majiyan n tawaa ta na asuvu nden o uvadi? O'o da maa dansaa du, amma wukasu. ⁵² Diga gogo u'wa u na u ri na ama o ton a ta batsa: ama ta'atsu a ta 'yuwan ama e re, waru ama e re a ta 'yuwan ama a ta'atsu. ⁵³ Ne da aa kakasa. Dada ta 'yuwan mawun ma yi, mawun waru u ta 'yuwan dada va yi. Mma ta 'yuwan mawun mo usheli ma yi, mawun mo usheli ma ta 'yuwan mma va yi. Anawa a ta 'yuwan jene va yi, jene waru u ta 'yuwan anawale.”

Ucuuwusa u mantsa

(Mat. 16:2-3)

⁵⁴ Avu u damma obolo'o: “Na ye ene eleshe o bolotosu o utasu asana, babu usan i tsu damma ta, 'A ta yuwan mini.’[†] Avu gba a yuwan. ⁵⁵ Na ye ene upepu wu uyagi a lapusa, i tsu damma ta, 'A ta yuwan usuduwu lon.’ Avu gba a yuwan. ⁵⁶ Aza e ikpa'a, i reve ta iroci yi ida na zuva. Nye i zuwai i reve iroci i mantsa ma nda shi?”

Yu uwwulayi

(Mat. 5:25-26)

⁵⁷ “Nye i zuwai yaa gura reeve aciyadu ili i sa'ani shi? ⁵⁸ Iroci, na za ro tara wu a 'yawa ubata wu za vu uge'etosu, yuwan atyo a na vaa yuwan tsara yi kakasalai kafu i rawa ubata wu uge'etosu. Na vu yuwan ne shi, a ta kebe wu a tyo ubata wu za vu uge'etosu, za na aa ca muwun madanga avu, avu ele a zuwa wu o u'wa wa ali. ⁵⁹ N ta dansaa wu, voo uta pe shi, she na vu tsupa suru, ko kebu'uri§ aa buwa shi.”

Uvada lu ko ukwa

13

¹ A mantsa mo ndolo ama o ro a shi ta lo, avu a damma Yesu alabari a aza a Galili a na Bilatu zuwa o unai a Aa'isamapada, hali mpasa n le m boluloi na mpasa n kucci. ² Avu u damma le, “I ta dansa aza a Galili o ndolo a la'a ta akapi a ama a Galili unusu, dada a uwai atsumalima ne tsunda? ³ N ta dansaa du, ne da shi! Waru ni i vadala o unusu u du shi, ne da fo yoo koto. ⁴ Waru ama kupa na kunla na aatsura a riyayi a Siluwamu, reve wu una le, i ta zuwusa a la'a ta akapi a ama a na a ri nden Urishelima unusu? ⁵ N ta dansaa du ne da shi. Ni i vadala† o unusu u du shi, ne da fo yoo koto.”

⁶ Reve u yuwaan le iroci i nda: “Vuma ro cu'wan ta ubiri o ubara wa yi. Reve u tawa a zama muwun mu ubiri'i agba u tsura shi. ⁷ Avu u damma za vu ulapulusa wu ubara'a, 'Lala a'wan a ta'atsu a da nda maa zama muwun o ubiri u nda, agba n tsura ili shi. Kodo yi, adama a nye wee geshe ure?”

⁸ “Reve u usu, 'Zagbain, dashi lyawa yi a aa'wan a nda. N ta kakapa yi a kandaruwa, reve n tsun yi umili. ⁹ Nu u matsan nkoli, u lobono ta. Nu u matsan gba shi, avu vu kodo yi.’ ”

Yesu kambato ta osoni a lipu gbaga

† 12:54 E ida i na Yesu danai, alivu a da wunla u tsu uta. § 12:59 Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da "lapta." Kalyuwa Ucuuwu wi "Ikebe.”

¹⁰ Urana u ro, ayi atsuma o uritosu a aa'isa o ro, o urana wa Ashibi, ¹¹ reve we ene ka ro na otoni a lima o sowoi lipu a'wan kupa na kunla. U dana ta ukadatowu, u tsu gura bubaruwa ulobonu shi. ¹² Ana Yesu ene niyi, avu u de yi u damma yi, "Ka, a kasa wu ta nu ubanakun wa wu." ¹³ Reve u ju'wan yi, dada wu bubaruwushi, avu u yuwaan Asula ica.

¹⁴ Avu zagbain va aa'isa'a wu uwwa upan, adama a na Yesu yuwain opocino o urana wa Ashibi. Reve u damma ama, "Tsu ta na rana tali na aa yuwan ulinga. Tawai a rana ndolo adama a yuwaan du opocino, amma o urana wa Ashibi shi."

¹⁵ Avu Zagbain usu yi, u damma, "Adu aza e ikpa'a! I tsu bada inan i du ko nloli o uguzata o urana wa Ashibi, reve i tara le a tyo o udolu shi? ¹⁶ U lobono a bada ka nda atsuma a tsugbashi o urana wa Ashibi shi? Ayi umatsun wa Ibrahim u da, za na Male ma nla i a'wan kupa na kunla."

¹⁷ Ana u dammai ne, avu aza a na a shi a mawasan na ayi a uwwa wono. Reve akapi a ama'a suru a zangana adama e ili ya asalama i na u yuwain.

Iroci yi cu'un na la'ai ukalamu

(Mat. 13:31-33; Mak. 4:30-32)

¹⁸ Avu Yesu damma, "Nye tsugono tsa Asula tso rotsoi, na nye waru maa kurato yi? ¹⁹ U rotso ta cu'un vu su'wan uri na vuma tarai, reve u 'yawa u cu'wan yi o uduma wa yi. Ana u kungwai, avu wo o'wo udanga, reve nnunu n dava de ikinda e eten a yi."

²⁰ Reve waru u dammisa, "Na nye maa kurato tsugono tsa Asula? ²¹ U rotso ta woliloŋ u na ka tarai, reve u jambaŋa yi e meretsu ma yira uta'atsu hali yira'a i tsutsa."

Unantsu wu uŋoru

(Mat. 7:13-23)

²² Reve Yesu reme ure o utulaŋ e ilyuci na mulyuci o urocosu a mmalu a tyo Urishelima. ²³ Reve vuma ro damma yi, "Zagbain, aza a na aa wawa wa'a da?"

Avu u damma le, ²⁴ "I yuwan mpolo tsara i uwa nu unantsu wu uŋoru. N ta dansaa du ama na abunda a ta ciga a uwa, agba aa gura shi. ²⁵ Na za vu u'wa uwa u baru unantsu, i te isawan a alanga reve i yuwusan azo'wa na mesun, 'Zagbain, kpatu'waa tsu.'

"Avu u usu du, 'N reve du shi, waru n reve ubata u na yu utai shi.'

²⁶ "Reve i uwa adansa. 'Tsu lyuwa ta tsu sowo a makakan ma wu. Waru vu yuwan ta uritosu e re tsu.'

²⁷ "Agba u ta damma, 'N damma du ta, n reve ubata u na yu utai shi suru suru. Buwa numu ure, adu aza o ulinga wi iwuya.'

²⁸ "A mantsa ma na ye enei Ibrahim na Ishiyaku na Yakubu na amasula suru, atsuma o tsugono tsa Asula, a mantsa ma dada yaa saala ni i lumi anga, avu adu gba a gbara du. ²⁹ Ama a ta tawa diga asana na alivu nu ugana nu uyagi. Avu a danu alya o tsugono tsa Asula. ³⁰ Waru ozo o ro aza a acapa a ta kamba elime, ozo o ro waru aza e elime a ta kamba acapa."

Icigi ya Yesu e ekere a Urishelima

(Mat. 23:37-39)

³¹ A mantsa mo ndolo, reve Afarishi o ro a tawa, avu a damma yi, "Vu lyawa ubata u nda, adama a na Hiridu Antiba te izami wu una wu."

³² Reve u damma le, "'Yawai i damma agajawa o ndolo, 'N ta utasu otoni a lima, n ta yuwusan opocino ana'an na nfa'an. O urana u ta'atsu n to koto

ulinga u va. ³³ Suru na ne, n te reme mmalu ana'an na nfa'an na santawa.* Adama a na u ri n yuwan o una vumavasula a alanga a Urishelima shi.'

³⁴ "Ayaa! Urishelima,† Urishelima, vu to unusa amasula na vu vari aza a na a lyunguwa nuwu! Uyan u da n cigai m boloto muwun ma wu ubata u ta ununa moton ma tsu boloto muwun ma yi atsuma e velu a yi, adu gba a 'yuwusan! ³⁵ Ndolo a lyawaa ndu u'wa u du ofoli. N ta dansaa du yaa dashi ene mu shi, she o urana u na waa yuwan i damma, 'Za va aba'un da za na ri aa tawa a ala a Asulazuva.' "

Yesu kambato ta za vu ubanakun gbaga

14

¹ O urana wa Ashibi u ro, avu Yesu uwa o u'wa wu zagbain ro va Afarishi adama u lyuwa ilyalya. Reve ama a varaa yi esu, ² adama a na vuma ro shi ta lo za na danai na mballa ma atsutsa. ³ Reve Yesu yuwan adanshi na aza o urevu u Wila lon na Afarishi, u damma, "U lobono ta a yuwan opocino o urana wa Ashibi, ko u lobono shi?" ⁴ Reve a rungwa kpaku-kpaku. Dada u tara niyi, reve u kambuwa yi gbaga, avu u zuwa yi u kara.

⁵ Avu u damma le, "Zane da atsuma a du nu u ri na mawun ko nan,* avu u riyaa o ooko'o, waa papushi niyi o urana wa Ashibi shi?" ⁶ Agba a gura usu yi waru shi.

Ndanata ma azagbain

⁷ Ana Yesu enei ununa aza a na a banuyi a cigai ndanata ma azagbain, avu u yuwaan le iroci i nda, u damma, ⁸ "A mantsa ma na nanza banu nuwu abuki o lolo, she vu danu a ndanata ma azagbain wan. Tawa wo o'wo u banu ta za na la'a nuwu, ⁹ avu za na banu ndu ra u tawa u damma wu, 'Vu ca vuma nda ure.' Reve vu danu na wono a ndanata ma acapa.

¹⁰ "Amma a mantsa ma na a banu nuwu, vu 'yawa vu danu a ndanata ma acapa suru suru. Adama na za na banu nuwu u tawa, u ta gura damma wu, 'I'utsa, katsa zuva.' Avu vu tsura ica e ekere a aza a na i ri alyaa obolo. ¹¹ Za na tarai aciyayi ili i ro suru, aa tara yi ili i ro shi. Za na gba tarai aciyayi ili shi, a ta tara yi ili i ro."

¹² Reve waru u damma za na banu niyi, "Na vaa banu ama alyaa ko vaa yuwan abuki, she vu banu n'utsa ma wu, ko aza a wu, ko nron ma wu, ko aza a na a ri zuzu na avu aza o utsuru wan. Adama ele fo a tsupa wu ili i na vu yuwain wan. ¹³ Amma na vaa banu ama alyaa ko abuki, vu banu aza e ilyali, ama o osowi lipu, akutsuma, na nrumba. ¹⁴ Avu fo vu ta tsura aba'un; adama a na a ri ni ili i na aa tsupaa wu shi. O urana u na aza a abula aa 'yon, a ta tsupa wu."

Iroci ya abuki a gbain
(Mat. 22:1-10)

¹⁵ Ana vuma ta atsuma a aza a na a ri a alyaa na ayi wu uwwai ne, avu u damma yi, "Za va aba'un a da za na aa lyuwa ilyalya o tsugono tsaa Asula."

¹⁶ Avu gba u damma yi, "Vuma ro yuwan ta abajini a abuki. Avu u banu ama na abunda. ¹⁷ Ana mantsa ma abuki ma rawai, reve u lyungu aagbashi a yi adama u damma aza a na a banuyi, 'Tawa ai adama a na ili biti i tu ufofu!'

* **13:33** Ama o ro a tsu damma ta "nkoli" wo o'wo "ba na nfa'an." * **14:5** Akuci a linga a damma ta "mololi," adama a na elentsu a na Luka yuwain ulinga, danshi "mololi" na "mawun" o rutsuloi ta.

¹⁸ “Suru nle gba, reve a uwa a tawusa a na adanshi a maɓulaa koko'o. Za vu ufaru damma aagbashi'i, 'N tsula ta uɗuma, agba n ciga ta n 'yawa n kalyuwa yi. M pati wu ta, vu yuwaan mu ankuri.’

¹⁹ “Reve za ro damma, 'N tsula ta inan yi iluma wunlu u ton. N ta 'yawa n rito le. M pati wu ta vu yuwaan mu ankuri.’

²⁰ “Reve za ro damma, 'N yuwan ta lolo adama o ndolo ma a tsura a 'yawa shi.’

²¹ “Reve aagbashi'i u kamba u kambuwa zavu'wa va yi ili i nda suru. Reve zavu'wa'a atsuma o upan, u damma aagbashi'i, 'Jika 'yawa e re gbain na murere n lyuci, vu tawa na alambi, na ama o osowi a lipu, nrumba, na akutsuma.’

²² “Reve aagbashi'i u damma, 'Zagbain, ili i na vu dammai a yuwan o koto ta, agba ure u buwa ta.’

²³ “Reve u damma aagbashi'i, 'Yawa e murere na re gbain vu mɓanga, vu zuwa ama a tawa, adama u'wa u va u shiwan. ²⁴ N ta dansaa wu atsuma aza a na a banuyi ko za ee pede ilyalya i va shi.’ ”

Ili i na i ri pe a tsugbashi (Mat. 10:37-38)

²⁵ Reve obolo a ama a abunda a kuru yi, daɗa u vadalai avu u damma le, ²⁶ “Aza a na aa kuru mu o o'wo ogoro a va, she na a la'a ciga mu na mbara, na mukuci, na amaci, na muwun, na azakpakpara a amaci, na ali na azawawa'a e le, hali na aciyele fo. ²⁷ Aza a na a tarai akpata e le, avu a kuru mu shi, a rawa o o'wo ogoro a va shi.

²⁸ “Zane da atsuma a du waa ciga u suwa ugungu, agba waa fara kalyuwa ili i na woo una, ko u ta nu ucira u na woo gono yi shi? ²⁹ Tawa wo o'wo nu u fara vara ikyun, reve u kuda o ure. Reve aza a na a karasa lo a yuwaan yi ulamu. ³⁰ A damma, 'Vuma nda teme ta usaa, avu u kuda o ure.’

³¹ “Ko cu'un mogono ma ne ma da na waa 'yawa u yuwan uvon, agba waa danu ne'en u yuwan majiyan shi? Ko nu u tara ama ukpakukupa kupa (10,000) u ta gura yuwan uvon na mogono ma na ma ri na ama ukpakukupa ushin (20,000). ³² Na waa gura shi, mogono na ndede ubuwu alanga daɗa waa lyungu nlingata ma asala a uwwulayi. ³³ Ne da fo suru ndu, za na kakasai ni ili i na u ri na ayi shi, waa gura o'wo ogoro a va shi.

Akpaɗi a na a ri peme shi (Mat. 5:13; Mak. 9:50)

³⁴ “Akpaɗi a tu ulobonu, amma na a buwa peme shi, na nye waa kambuwisa peme va yi? ³⁵ U ri nu ulinga wu umili e ida, ko e edemu shi. O tso oco yi ta.

“Za na ri na atsuvu, lyawa wu uwwa.”

Iroci yi kyon na puwayin (Mat. 18:12-14)

15

¹ Suru aza o u'ushishi wu utafa na aza o unusu a rawusa ta ya'a yi, tsara a uwwa yi. ² Avu Afarishi na munlu n Wila e reme adanshi, a damma, “Vuma nda ushi ta aza o unusu, avu waru u lyuwa obolo ne ele.”

³ Avu Yesu yuwaan le iroci i nda: ⁴ “Na nanza atsuma a du u ri ni ikyon ukpaku, avu u lamba za ta atsuma e le, nye waa yuwan? U ta lyawa kupakucci na kucci o ogozo, avu u 'yawa u zami za na puwayin hali u tsura yi. ⁵ Nu u tsura yi, avu u tanu yi e ilyungu a yuwusan mazanga. ⁶ Avu u tara yi a tawa o u'wa. Avu u banu n'utsa ma yi na nron mu nden ma yi obolo, avu

u damma, 'Yuwain mazanga na amu, me ene ta kyon na shi puwaan nuwu.'
 7 Ne da maa dansaa du, a ta la'a yuwan mazanga ma abunda de zuva, na za
 vu unusu ta vadala, a na aa yuwan a aci ama kupakucci na kucci aza a abula
 a na wo o'woi she na a vadala shi.

Iroci yi kebe na puwayin

8 "Na ka ri ni ikebe i azurufa * kupa, na za ta puwaan atsuma e le, cine waa
 yuwan? U ta daba fitila, avu wi iza u'wa'a, avu u zami yi ben ubata suru, hali
 u tsura yi. 9 Nu u tsura yi, avu u de n'utsa na nron mu nden ma yi ofolo, avu
 u damma le, 'Tawai i kamba mu mazanga! Me ene ta kebe ta na riya numu.'
 10 Ne da maa dansaa du, a ta yuwan mazanga a makakan ma nlingata ma
 Asula na za vu unusu ta vadala."

Apuwayin a Mawun

11 Avu Yesu lyuwa elime na adanshi, "A yuwan ta vuma ro za na danai na
 muwun mo olobo n re. 12 Avu zawa'a damma yi, 'N ciga ta vu ca mu akunda
 a agadu a va gogo.' Avu u ne'eshen le itana'a.

13 "Ana a yuwain rana meketeci, avu zawa'a wina akunda e itana ya yi, avu
 u lyawa u'wa wa dada va yi ni ikebe'e. Avu u 'yawa e ida ya alanga, ubata
 u na wu unai ikebe'e babu aci. 14 Avu wu una ili i na u ri na yi suru. Avu
 ambula a uwa ubata suru e ida'a, ko ili ya anini u dana na yi shi. 15 Avu u
 'yawa zamalinga o udufa wu nanza. Avu u lyungu yi o udufa wa yi, tsara
 u gufusaa yi ngurusumu. 16 Avu u yuwan majiyan gashi u ta tsura ilyalya
 i na ngurusumu maa lyuwusa u lyuwa, agba babu za na ca niyi ili i na waa
 lyuwa.

17 "Ana esu a tawa niyi o ure, avu u damma, 'Agbashi a dada va suru a
 tsu lyuwa ta o sowo hali u buwa le. Amu da nda a kuwa na ambulu. 18 N
 to fofo, avu n kamba ubata wa dada va, avu n damma yi, "Dada, n yuwaan
 ta Asula na avu unusu. 19 Mu ntsaa vu de mu mawun ma wu shi, kambato
 mu aagbashi a wu." 20 Avu u fofo u kambata ubata wa dada va yi.

"Ayi gba alanga nu u'wa, avu dada va yi ene yi, avu we ene yi iliyali. Reve
 dada va yi suma, avu u katala yi, avu u reme ipapuru ya yi.

21 "Avu ulobo'o u damma dada va yi, 'Dada, n yuwaan ta Asulazuva unusu
 na avu waru. Mu ntsaa vu de mu mawun ma wu shi.'

22 "Avu dada va yi damma agbashi a yi, 'Tawai nu utugu u na u la'ai
 ulobonu, avu yo oto yi gogo nda. Yo oto yi makawani a aakatsu na atan.

23 Avu i tawa na manan ma sa'ani, avu i pada yi, tsara tsu yuwain abuki.

24 Mawun ma va ma shi ta ma kuwa, gogo gba apa yi wuma. U shi ta u puwan,
 gogo gba a tsura yi ta! Avu e teme abuki.

25 "A mantsa mo ndolo gba, mawun mo ufaru ma yi u dana ta o udufa.
 Ayi a matawaa, ana u rawai zuzu nu u'wa, avu wu uwwa aganga nu uje'en.

26 Avu u de atsuma a agbashi'i vuma ta, avu we ece yi ili i na i ri a mmalu.

27 Avu aagbashi'i u usu yi, 'Zawa'a va wu da kambai, dada va wu gba u pada
 ta manan ma sa'ani mo ndolo, adama a na u tawai gbaga!'

28 "Avu zakpara'a u yuwan upan, avu u 'yuwan a uwa o u'wa. Avu dada va
 yi uta a alanga, avu u kparasa yi. 29 Avu u damma dada va yi, a na, 'Kalyuwa
 a'wan a abunda a na n lingaa nuwu. Koto n kuda a yuwan ili i na vu damma
 numu shi. Agba koto vu ca mu megbele, tsara n yuwan mazanga na n'utsa
 n va shi. 30 Avu ana mawun ma wu ma nda ma tawai, za na lungusai utsuru
 wa wu a tsushakala, ayi da nda, vu pada niyi manan ma sa'ani.'

* 15:8 Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da "drakma." Kalyuwa Ucufluwu wi
 "Ikebe."

31 “Avu dada va yi u damma yi, ‘Mawun ma va, vu ta na amu kuci, ili i va suru ili ya wu i da. 32 Wu ntsaa ta tsu yuwain mazanga na abuki, adama a na zawa'a va wu shi ta u kuwa, agba ayi da nda wuma gogo. U shi ta u puwan, gogo gba ayi da nda a tsura niyi.’ ”

Iroci ya aagbashi a na a ri na abula shi

16

1 Avu Yesu damma ogoro a yi, “A yuwan ta za vi ikebe i ro, u ta na aagbashi a gbain a yuwusaan yi ulinga. Reve a damma yi ana u ta lungususa yi itana.

2 Reve u de yi we ece yi, ‘Nye i da maa uwwusa adama a wu? Roco mu ulinga u na vaa yuwusan. Vaa dashi o'wo zagbain vu ulinga'a shi.’ ”

3 “Avu zagbain vu ulinga'a u damma, ‘Nye i da maa yuwan? Zavu'wa va da nda u cigai u usa mu ulinga u va. N ri nu ucira u na maa yuwan cimba shi. Waru n ta uwwusa wono u na maa yuwan ipati. 4 N reve ta ili i na maa yuwan, tsara na n lamba ulinga u va, ama a ushi mu a 'wa le.’

5 “Avu u de aza a na o kopoi itana yi zagbain va yi aza a ta ta. Reve we ece za vu ufaru, ‘Iyan i da zagbain va oo tono wu?’

6 “Avu u usu, ‘Ndele m mani'in ukpakukunla.’* ”

7 “Avu za vu ulinga'a u damma yi, ‘Kakara aavu'un a nzuwulai'i, reve vu danu, avu vu kambato yi ukpakunashi.’

8 “Avu we ecishe za ve ire, ‘Iyan i da oo tono wu?’

9 “Avu u usu, ‘Ibubu yi ishina ukpaku.’†

10 “Reve u damma yi, ‘Tara aatagada vu kambato yi ukpakunla.’

11 “Reve za vi ikebe'e u cuwa aagbashi a babu abula o ndolo adama o ugbozu wa yi. Ama o uvadi a nda a ta nu ugbozu ununa a walato na cu'un nda a mantsa ma nda, hali a la'a ta ama a na a uwwusa wovon wa Asula. 12 Amayun a da maa dansaa du, i linga nu utsuru wu uvadi u nda u na i ri na ayi, tsara i tsura n'utsa, adama nu u koto du, i tsura uzuwa u na woo koto shi.

13 “Za na yuwain isa'ani e ili i ke'en, e ili i gbain fo u ta yuwan isa'ani. Za na ri nu ulambu wa abula e ili i ke'en, u ta yuwan ulambu wa abula e ili i gbain fo. 14 Ni i yuwan isa'ani nu utsuru wu uvadi u nda shi, zane da a usuwa du nu utsuru wa zuva? 15 Na yaa banasa itana ya avadi ulobonu shi, zane da aa kamba du i tsura ili ya aciyadu?”

16 “Aagbashi a ta aa gura yuwaan azagbain e re tsugbashi shi. U ta 'yuwan za ta, reve u ciga za ta. Ko u kuru za ta, reve u 'yuwan a kuru za ta. Aa yuwaan Asula ni Ikebe tsugbashi shi.”

Uritosu wa Yesu u ro

(Mat. 11:12-13; Mat. 5:31-32; Mak. 10:11-12)

1 Ana wo o'woi Afarishi aza a na a cigai ikebe lon da, ana a uwwai ne avu a kara a yuwusaan yi ulamu. 2 Avu u damma le, “Adu i ta kalyuwusa i ta yuwusan ili ya abula a makakan ma ama, agba Asula e reve ta okolo a du. Ili i na i ri ulobonu a makakan ma ama, a makakan ma Asula idaba i da a ri.”

3 Avu Yesu lyuwa elime na adanshi, “Wila wa Musa na adanshi a amasula o to lo hali a tyo a mantsa ma Yahaya. Diga a yashi ya Yahaya i da, aa yuwusan alajiya a Alabari a Sa'ani o tsugono tsu Asula. Ama a abunda a ta rawatosu aciyele, tsara a uwa o tsugono tsu Asula nu ucira. 4 U ta la'a agalaci a zuva ni ida i koto, ana dabi ta a Wila'a wa kalama.”

* 16:6 Yesu yuwan ta ulinga cine o tsu rito abunda a mani'in a na a rawai galo ukpakukunla. † 16:7 Na a wina ishina i nda, ikebe'e i ta rawa ulinga wa aa'wan a ta wu za zamalinga.

18 “Za na lyawai ka va yi, avu u zuwisa ka ro, tsipere tsa da waa yuwusan na ayi. Za na waru zuwai ka na a lyawai, tsipere tsa da waa yuwusan.”

Za vu utsuru na Li'azaru

19 Avu Yesu lyuwa elime na adanshi, “A yuwan ta za vu utsuru u ro, u tso otosu ta itana i shili ni itana i uri aza e ikebe, u tsu uwwusa ta uyo'o usana suru. 20 A zuwa ta lambi ro o unantsu wu u'wa wa yi, aala a yi a da Li'azaru, lipu va yi maɓula antsu a da. 21 U ciga ta u tsura u lyuwa akapi a na o ocosu a mapara ma za vu utsuru'u. Musan n tsu tawa ta m pipedeshe antsu'u.

22 “Ele lo dada lambi ndolo u kuwai, avu nlingata ma Asula n tara yi a yawa ubata wa Ibrahim. Avu fo, za vu utsuru'u u kuwa, avu a cido yi. 23 Ayi atsuma a akina o sowuso atsumalima, avu u 'yasan aaci, avu we ene Ibrahim alanga, na Li'azaru a makakan ma yi. 24 Avu u de yi, ‘Dada Ibrahim, kalyuwa iliyali i va. Avu vu lyungu Li'azaru daɓa aakatsu a yi a mini, tsara u tana to eelentsu a va. A akina nda n to sowuso atsumalima.’

25 “Avu Ibrahim damma yi, ‘Mawun ma va, vu cuwan a nden mu uvadi ma wu, na vu yuwain vu uwwa ta uyo'o, Li'azaru waru atsumalima a da u sowuso. Gogo gba uyo'o u da waa uwwusa, avu gba atsumalima a da voo sowuso. 26 Babu na ayi aakari a aru'un o ta lo e memere ma atsu na avu, tsara aza a na a cigai a pasa a tyo upasu u ndede, aa gura wan. Waru za na ri de upasu u ndede, u pasa upasu u nda wan.’

27 “Avu za vu utsuru'u u damma, ‘Dada Ibrahim, n ta patishi wu, vu lyungu Li'azaru o u'wa wa dada va, 28 ubata u na n ri na muwun ma anawu n ton. Tsara u yawa u damma le e reve cu'un vu nden n le, tsara ele fo a tawa ubata wa atsumalima a nda wan.’

29 “Avu Ibrahim damma yi, ‘A ta de na atagada a Musa obolo na atagada a amasula, lyawa le a uwwa le.’

30 “Avu u damma, ‘O'o, dada Ibrahim, na za ro atsuma a akwakwa a yawa ubata u le, a ta vadala.’ 31 Avu Ibrahim damma yi, ‘Na a uwwa Musa na amasula shi, ko na za ro 'yon atsuma a akwakwa avu u yawa, aa uwwa yi shi.’”

Unusu

(Mat. 18:6-7; Mat. 18:21-22; Mak. 9:42)

17

1 Avu Yesu damma ojoro a yi, “Ili i na yaa zuwa vuma yuwan nusu o ta lo, agba woo yo'ono e ekere a za na a tawai shi. 2 U shi ta la'aa yi a nlaa yi aatali a yira a yinlu avu u vari yi a mala na waa zuwa atsuma a aza a wawa'a a nda a yuwan unusu. 3 I yuwan ugbozu na aciyadu.

“Na za va wu yuwan unusu, vu damma yi. Avu nu u vadala, vu yuwaan yi gafura. 4 Nu u yuwaan wu unusu ucindere urana u ta, nu u tawa ya'a wu toto ucindere, adansa, ‘N vadala ta,’ vu yuwaan yi gafura.”

Ucawu wo okolo

5 Avu ajiya a damma Zagbain, “Dashi tsu ucawu wo okolo!”

6 Avu Zagbain u usu, “Ni i shi nu ucawu wo okolo ke'en cine su'wan uri ri, i shi ta damma ubiri u nda, ‘Vu mular, avu vu shuwa aciyawu a mala!’ Waru u ta uwwa du.

Ulinga wa aagbashi

7 “A damma, atsuma a du nanza ta na aagbashi a na a yuwusaan yi cimba ko aguba. Na matawaa ma yi o una, u ta damma yi, ‘Tawa vu lyuwa ilyalya gogo?’ 8 Waa yuwan ne shi. U ta damma yi, ‘Fo6oo mu ilyalya yu ulivu, vu

fobo, ɔvu vu yuwaan mu ɔganda, hali n koto alya no oso. ɔvu vu tawa vu lyuwa vu sowo fo.’ 9 U ta damma aagbashi a yi u godyo ta adama a na u yuwain ili i na wu ntsayi u yuwan? 10 ɔdu fo ni i koto ili i na a damma ndu i yuwan, i damma, “Tsu rawa shi. Tsu yuwan ta ulinga u na u ri ulinga u tsu.”

Nkutu kupa n tsura ta opocino

11 Urana u ro, ayi a mmalu a tyo Urishelima, ɔvu u toni na mɔnga mi ida ya Samariya† na Galili. 12 Ayi a ma'uwaa a malyuci mo ro, ɔvu u ga'an na ali kupa nkutu. Ele alanga na ayi, ɔvu e de yi. 13 ɔvu a 'yasan dyo le, “Yesu Zagbain, kalyuwa iliyali i tsu.”

14 Ana we ene nle, ɔvu u damma le, “Yawai ubata u nan ganu, tsara e ene du.” Ele atsuma a mmalu, ɔvu o o'wo gbaga.

15 Za ta atsuma e le, ana we enei u kamba ta gbaga, ɔvu u kamba a yuwusaan Asula ica o utasu udyo zuva. 16 ɔvu u kingyo a makakan ma Yesu o godyusho yi. Ayi gba za va Samariya da. 17 ɔvu Yesu damma, “Ama kupa da a kambai gbaga shi? Te gba kucii? 18 Cine wo o'woi mocin nda da goon kambai tsara u godyoo Asula?” 19 ɔvu Yesu damma yi, “Yon vu wala. Ucawu wo okolo a wu a zuwa wu ta vo o'wo gbaga.”

Matawaa mo tsugono tsɔ Asula (Mat. 24:23-41)

20 Afarishi o ro e ece ta yashi i na tsugono tsɔ Asula† tsaa tawa. ɔvu u damma, “Tsugono tsɔ Asula na yeni ye esu i da waa tawa shi. 21 Aa gura damma, ‘Kalyuwa pa nda da u ri!’ ko aa damma, ‘A de yi!’ shi. Adama a na tsugono tsɔ Asula u te e memere ma du.”

22 ɔvu u damma ojoro a yi, “Mantsa ma ta lo a tawa ana yaa ciga yee ene urana u ta atsuma a rana Mawun ma Vuma, agba yee ene shi. 23 A ta damma du, ‘Apa yi!’ ko ‘A de yi!’ She i toni le wan. 24 Urana u na Mawun ma Vuma ma ta tawisa u to o'wo oroci e imadatsu, i na i tsi ikana de zuva diga de o ufaru a tyo o ukosu. 25 Amayun u to sowo atsumalima icu'un icu'un ne'en, waru ama o gogo a ta 'yuwan yi.

26 “Ununa u dana i rana va Nuhu,† ne da waru woo o'wo a rana Mawun ma Vuma. 27 Ama a lyuwusa ta no o sowi, na a casuyi lolo na a yuwin lolo, hali urana u na Nuhu uwai a wantsu'un. ɔvu mini ma gbain ma tawa, ɔvu u lyuwa le suru.

28 “Ne da u dana i rana va Lutu.† Ama a lyuwusa ta no o sowi, a atsulu na a wini, a ca'an na a suwi. 29 Urana u na Lutu lyawai Sodom,† o ro'oo yi ta akina na mikyon ana yaza diga zuva, ɔvu wu una le suru. ◇

30 “Ne da woo o'wo urana u na Mawun ma Vuma ma ta tawa. 31 O urana u ndolo, za na ri a arara a yi, ni itana ya yi pe atsuma, u uwa tsara u tsura le wan.* Za na ri o una, she u kamba u tara ili i ro wan. 32 I cuwan na ka va Lutu! ◇ 33 Za na cigai u soko wuma wa yi, u ta lamba yi. Za na lambai wuma wa yi waru ugofo u da u golofoi. 34 N ta dansaa du, a ayin o ndolo, ama e re a ta dana a aavalu a ta, a ta tara za ta, ɔvu a lyawa za ta. 35 Ama e re a ta dana a yira ubata u ta; a ta tara vuma ta, a lyawa vuma ta. [36 Ali e re a ta dana o uduma, a ta tara vuma ta, a lyawa vuma ta.]”

37 ɔvu e ece yi, “Zagbain, te da aa yuwan ili i nda'a?”

◇ 17:26 Ufr: 6:5-8. ◇ 17:29 Ufr: 18:20-19:25. * 17:31 Ubata u na Yesu shi, 'wa'a a suwa le ta tsara ama a kumba le o ukwa'a tsara e ivuwan. Luka damma ta, “ama a na ri de o ukwa'a.” ◇ 17:32 Ufr: 19:26.

Avu u usu, “Cine i revei na ye ene asala ubolotowu ubata u ta akwakwa o ta lo zuzu, ne da iroci i nda yoo rocosu ukosu u yuwan ta zuzu.”

Iroci i maruna na za vu uge'etosu

18

¹Avu Yesu yuwaan ojoro a yi adanshi ni iroci adama u roco le u lobono ta a yuwusan avasa kuci, agba a lyawa wan. ²Avu u damma, “A lyuci ro a yuwan ta za vu uge'etosu ro, za na aa uwwusa wovon wa Asula shi, agba u tara vuma ili i ro shi. ³Maruna mo ro waru ma shi ta pe a lyuci'i, avu u tawusa ubata wu za vu uge'etosu'u, adansa, ‘Vu kamba mu e ekere a n'yuwatan n va.’

⁴“U shi ta u 'yuwusan ne'en. Na acapa, dada u dammai, ‘Ko ana maa uwwusa wovon wa Asula shi, agba n tara vuma ili i ro shi, ⁵suru na ne, adama a na maruna ma nda maa damatosun mu, n ta kamba yi. Na n yuwan ne shi, u ta kunato mu na matawa!’ ”

⁶Avu Zagbain damma, “Uwawai ili i na za vu uge'etosu na ri na abula shi dammai. ⁷To, Asula aa kamba aza a na u dangwai, aza a na aa shoshen yi usana nu ulivu, adama a n'yuwatan n le shi? Waa kambushi nle shi? ⁸N ta dansaa du u ta kamba le ni iladi. Suru na ne, a mantsa ma na amu Mawun ma Vuma maa tawa, u ta cina aza a abula o uvadi gba?”

Iroci ya Afarishi na aza o ushishi wu utafa

⁹Reve Yesu ene aza a na aa kalyuwusa aciyele ili ya abula, na a la'ai ama suru, agba a tara ozo o ro ili ya abula shi. Avu u yuwaan le iroci i nda, u damma, ¹⁰“Ama e re a 'yawa ta avasa a Aa'isamapada: za ta Mafarishi, za ta waru za vu ushishi wu utafa. ¹¹Reve Mafarishi ma 'yon u yuwan avasa a aciyayi, u damma, ‘Asula, n godyoo wu ta a na n ri unata na akapi a ama shi, evu, aza o ulambu wa abula, aza a tsipere ko ana za vu ushishi wu utafa u ndede shi. ¹²N tsu tara ta akuli ure a ajuma suru. Waru n tsu uta ta za atsuma a kupa e ili i na n tsurai suru.’

¹³“Za vu ushishi wu utafa gba reve wi isawan de alanga. U 'yasan aaci u kalyuwa zuva shi. Avu u lapa makakan ma yi a atsumolangu, avu u damma, ‘Asula vu kalyuwa iliyali i va, amu za vu unusu da.’

¹⁴“N ta dansaa du, vuma nda kamba ta o u'wa wa yi ookolo cece e ekere a Asula, agba tsa Mafarishi mo ndolo shi. Adama a na za na 'yasin aciyayi biti a ta kadato yi, za na gba kadato aciyayi, a ta 'yasan yi.”

Yesu zuwaa ta muwun n keke'en aba'un

(Mat. 19:13-15; Mak. 10:13-16)

¹⁵Reve a uwa a tawusa yi na muwun n keke'en, adama u ju'wan le. Ana ojoro a yi e enei ne, reve a bara le. ¹⁶Reve Yesu de muwu'un ya'a yi, avu u damma, “Lyawai muwu'un a tawa ubata u va, she i putsa le wan. Adama a na tsugono tsa Asula, adama e icu'un i le i da. ¹⁷Amayun a da maa dansaa du, za na suru ushiyi tsugono tsa Asula tsa mawun me ke'en shi, waa uwa o tsugono tsa Asula shi.”

Za vu utsuru

(Mat. 19:16-30; Mak. 10:17-31)

¹⁸Reve zagbain ro ece yi, “Manlu ma abula, nye maa yuwan adama n uwa a wuma u na woo koto shi?”

¹⁹Avu Yesu usu yi, “Nye i zuwai vu de numu, za va abula?† Za lo na abula shi, she Asula goon. ²⁰Vu reve ta Wila: ‘She vu yuwan tsipere wan. She vu

una za wan. She vi ivā wan. She vu usuwā nanza ili i na vu revei shi wan. Waru vu ca abara nā makuci mā wu tsugbain.’ ” ♦

²¹ Reve u usu, “Ele nda suru, amu o molobo daɗa maa yuwusan le.”

²² Ana Yesu uwwai ne, reve u damma yi, “Ili i ta i da i buwa nuwu. 'Yawa vu wina ili i na vu ri na ayi suru, reve vu ne'eshen aza e iliyali. Vu ta tsura uzuwa de zuva. Avu vu tawa kuru mu.”

²³ Ana wu uwwai ne, reve u uwa atsumolangu, adama a na u ri ni ili wa'ashi. ²⁴ Ana Yesu kalyuwa niyi, daɗa u tsu damma, “Ili yu usan i da aza a na a ri nu utsuru a uwa o tsugono tsā Asula. ²⁵ U ta la'a aarakumi a pusulaj na vunu vu bele, ana za vu utsuru aa uwa o tsugono tsā Asula.”

²⁶ Aza a na a uwwai ne, reve a damma, “To, zane da aa la'a?”

²⁷ Avu u damma, “Ili i na i ri usan e ekere a vadilima suru, ili yu usan i da e ekere a Asula shi.”

²⁸ Avu Bituru damma, “Ayi da nda tsu lyawai 'wa tsu, avu tsu kuru wu.”

²⁹ Avu u damma le, “Amayun a da maa dansaa du, za na lyawai ili suru suru adama o tsugono tsā Asula, u yuwan ta ili i na i lobonoi. Ayi da za na aa lyawa u'wa, ko ka, ko zawa'a, ko zakpara, ko abara nā makuci, ko muwun.

³⁰ Za na yuwain ne, u ta tsura udoɗonuwu a mantsa mo gogo. A mantsa me elime, waru u ta tsura wuma u na woo koto shi.”

Yesu yuwisan ta adanshi o ukwa wa yi wa ta'atsu

(Mat. 20:17-19; Mak. 10:32-34)

³¹ Reve u tara ojoro a yi a tyo a nge'en, avu u damma le, “Atsu da nda a 'yawa Urishelima, agba ili i na amasula a danai adama a Mawun ma Vuma biti, u ta shiwan. ³² Adama a na u ta uwa e ekere a Atakpaci, a ta yuwaan yi ulamu. A ta yuwaan yi ili i na waa uwwa wono. A ta tsuwaan yi matsan. ³³ A ta fufaba yi, reve o una yi. O urana wa ta'atsu gba u ta 'yon.”

³⁴ Agba a gura reve ili i na waa dansa shi. O soko ta ucuɗuwu wa adanshi'i e ekere e le, daɗa a gura revei ili i na u dammai shi.

Yesu kpatu'wai irumba yi ipati esu

(Mat. 20:29-34; Mak. 10:46-52)

³⁵ Yesu arawa zuzu na Jeriko, irumba i ro i shi ta lo nden e ipati a nge'en mu ure. ³⁶ Ana wu uwwai ama a karaɗa, reve we ece nye i yuwain. ³⁷ Reve a damma yi, “Yesu va Nazara da ri lo a kara.”

³⁸ Reve u saala, “Yesu, Mawun ma Dawuda, kalyuwa iliyali i va!”

³⁹ Reve aza a na a danai elime a bara yi, a damma yi u baru una. Reve gba u dashi utaa uɗyo, “Mawun ma Dawuda, kalyuwa iliyali i va!”

⁴⁰ Reve Yesu isawan, avu u zuwa a tawa na ayi ubata wa yi. ⁴¹ Ana vuma'a u rawai zuzu, avu Yesu damma, “Nye vu ciga n yuwaan wu?”

Avu u damma, “Zagbain, n ciga ta me ene ure.”

⁴² Reve Yesu damma yi, “Ve ene ure. Ucawu wo okolo a wu wo o'woto wu ta gbaɗa.” ⁴³ Lo da we eneshi ure, reve u kuru yi a cibalasa Asula. Ana ama e enei ne waru, daɗa a cibalai Asula.

Zaka za vu ushishi wu utafa

19

¹ Yesu uwa ta Jeriko, avu u karaɗai. ² Zagbain vu u'ushishi wu utafa dana ta lo, za na a tsu de Zaka, za vi ikebe i da. ³ U ciga ta we ene ko zane da Yesu, agba ayi mokodi ma da. Adama o ndolo u gura ene yi shi adama a abunda a

ama. ⁴Avu u suma elime a ama'a, avu u kumba utedu u ro, tsara we ene yi, adama a na o ure u da da wa kuru.

⁵Ana Yesu rawai ubata'a, avu u kalyuwa zuva, avu u damma yi, "Zaka, jika vu cipa, adama a na ana'an o u'wa wa wu u da maa cu'wan." ⁶Avu Zaka jika u cipa, avu u ushi yi na mazanga.

⁷Ana ama o ndolo suru e enei ne, avu a uwa adanshawuya ana, "O u'wa wu za vu unusu u da vuma nda uwai!"

⁸Avu Zaka 'yon, avu u damma Zagbain, "Zagbain, ve ene, n ta ca alambi ubatsalai wi ili i na n ri na ayi. Na m paala waru nanza, n ta kambuwa ayi toto unashi."

⁹Avu Yesu damma yi, "Ana'an iwawit i uwa ta o u'wa u nda, adama a na ayi fo o ugundo wa Ibrahim u da wu utai. ¹⁰Amu Mawun ma Vuma n tawa ta izami yi ili i na i puwayin, tsara waru n wawa yi."

Iroci yi ikebe i azurufa kupa

(Mat. 25:14-30)

¹¹Ana a uwwai ili i ndolo, avu Yesu reme a dansaa le iroci i ro, adama a na u rawa ta zuzu na Urishelima. A yuwusan ta majiyan waru gashi tsugono tsa Asula tsu ta tawa kefu. ¹²Avu u damma, "A yuwan ta vuma na danai na tsugbain lon, za na aa 'yawa e ida i ro, tsara a ca yi tsugono, avu u kamba.

¹³Avu u de agbashi a yi kupa, avu u ca le ikebe i azurufa* i ta-ta, avu u damma le, 'I vadalasa le hali n tawa.'

¹⁴"Ama a yi a ciga yi shi, avu a lyungu ajiya na aca a na, 'Tsu ciga vuma nda wo o'wo mogono ma tsu shi!'

¹⁵"Suru na ne, vuma'a wo o'wo ta mogono, avu u kamba o u'wa. Avu u lyungu e de agbashi a na u cayi ikebe'e. Tsara we ene ili i na a tsurai atsuma o uvadalasa u le.

¹⁶"Avu za vu ufaru tawa a makakan ma yi, avu u damma, 'Kebe azurufa ta na vu ca numu, u tawa ta na ikebe toto kupa.'

¹⁷"Avu u damma yi, 'Aku, aagbashi a abula! Ana vu yuwain abula e ili i ke'en, n ca wu ta tsugono tse ilyuci kupa.'

¹⁸"Reve za ve ire tawa, avu u damma, 'Zagbain, kebe ta va wu rono ta ikebe toto uton.'

¹⁹"Avu zagbain va yi damma yi, 'Vu yuwan tsugbain tse ilyuci i ton.'

²⁰"Avu aagbashi o ro a tawa, avu u damma yi, 'Zagbain, apa wu kebe ta va wu! A aakashomuna da n shi n soko niyi. ²¹N ta uwwusa wovon wa wu, vu ri nu uro shi, vu ciga ta ili ye pere, vu tsu gasa ta ili i na vu cu'wain shi.'

²²"Avu zagbain va yi damma yi, 'N ta ge'eto wu na adanshi o una wa wu. Vu reve ta amu n tu usuduwu, za vi icigi yi ili ye pere, n tsu gasa ta ili i na n cu'wain shi? ²³Na ne da, nye i zuwai vu zuwai ikebe i va o u'wa wi ikebe e ekere a aza o uvadalasa shi? Na matawa ma va, avu n ushi ni ili i na i kumbai zuva.'

²⁴"Avu u damma aza a na a danai mishin, 'Ushiyi kebe ta'a e ekere a yi, avu i ca aagbashi a na a ri ni ikebe kupa.'

²⁵"Avu e reme a dansa, 'Zagbain, u ta ni ikebe kupa!'

²⁶"Avu u usu, 'N ta dansaa du, za na ri ni ili, ayi da a dashi. Za na ri ni ili shi, ke'en na u ri na ayi, a tsu ushi ta. ²⁷N'yuwatan n na n cigai n yuwan tsugbain a aci e le shi, tawai ne ele o una le e esu a va!'

Ama a Urishelima a raba ta Yesu

(Mat. 21:1-11; Mak. 11:1-11; Yah. 12:12-19)

* **19:13** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tshuheleni ayi da "mina." Kalyuwa Ucuduwu wi "Ikebe."

28 Ana Yesu dammai ne, ʼavu u lyuwa elime ʼa tyo Urishelima no ojoro ʼa yi. 29 Ana u yuwain zuzu na Batafaji na Batanya, a masasan ma na ʼa tsu de Masasan ma Zetun, ʼavu u lyungu ama e re atsuma o ojoro ʼa yi ana, 30 “Yawai atsuma ʼa malyuci ma na ma ri elime ʼa du. Na ma’uwaa ma du, i te ene molloli wunlu, za na koto a kumbai shi. I bada yi a tawa. 31 Na za ro ece du, ‘Nye i zuwa yaa bada sa yi?’ I damma yi, ‘Zagbain da ciga niyi.’”

32 ʼAvu aza a na u lyunguyi’i a ‘yawa a cina ununa u damma nle. 33 Ele ʼa bada sa molloli’i, ʼavu za vi ili ece le, “Nye i zuwai yaa bada sa yi?”

34 ʼAvu ʼa usu, “Zagbain da ciga niyi.”

35 ʼAvu ʼa tawaa Yesu. Ana o poloi amuna e le o molloli’i, ʼavu a kumbato de Yesu. 36 Ayi atsuma a mmalu, ʼavu ama o poluso amuna e le o ure.

37 Ana u rawai zuzu na zala Masasan ma Zetun, ʼavu obolo o otoni ʼa yi e teme ica yu uyo’o ʼa tyo ʼa Asula na dyo, adama e ili ya asalama i na e enei.

38 ʼAvu a damma, “Aba’un ʼa tyo o Mogono ma na ma tawa a ala a Zagbain!”

◊ “Asuvu nden zuwa, na tsugbain ubata wa Asula!”

39 ʼAvu Afarishi’i o ro atsuma a ama a damma yi, “Manlu, bara ojoro ʼa wu.”

40 ʼAvu u damma le, “Na ʼa rungwa kpaku, atali o to bosu ni ica.”

41 Ana u rawai zuzu, ʼavu we ene lyuci’i, ʼavu u shoven yi. 42 ʼAvu u damma, “Ni i shi i reve ili i na yaa tawaa du na asuvu nden, gogo gba o soko yi ta e esu ʼa du. 43 Mantsa ma ta tawa du, ana n’yuwatan n du maa suwaa du atsura o ukari u du, ʼavu ʼa kandaruwa du, a zuwa du e memere. ʼAvu e gigeshe du upasu suru. 44 O to polo du e ida, adu na muwun n du. Aa lyawa aatali ʼa ta zuwa va aatali atsuma ʼa lyuci’i shi. Adama a na i revei mantsa ma na Asula ʼa tawa ndu shi.”

Yesu a Aa’isamapada

(Mat. 21:12-17; Mak. 11:15-19; Yah. 2:13-22)

45 ʼAvu u uwa ʼa Aa’isamapada, reve u teme o losuso aza a na ʼa danai a awina. 46 ʼAvu u damma, “Udanu u da u ri, ‘U’wa u va u to o’wo u’wa wa avasa.’ ʼAvu adu i kambato yi asa’a e evu.” ◊

47 Usana suru u tsu dana ta o rocosu ʼa Aa’isamapada. Agba nan ganu a gbagbain na munlu n Wila na azagbain atsuma a ama’a a ciga ta tsara o una yi. 48 ʼAvu a lamba ili i na aa yuwan, adama a na adanshi ʼa yi ʼa pura ta ugbozu wa ama.

Yeci yu ubata u na Yesu tsurai ucira

(Mat. 21:23-27; Mak. 11:27-33)

20

1 Urana u ro, Yesu o ritosu ama a Aa’isamapada, nu u yuwusain alajjiya a Alabari a Sa’ani, ʼavu nan ganu a gbagbain, na munlu n Wila, obolo na azagbain ʼa tawa ya’i yi. ʼAvu a damma, 2 “Damma tsu nu ucira u ne u da vaa yuwusaan cu’un vu ulinga u ndolo. Zane da ca nuwu ucira u ndolo?”

3 Reve u usu, “N ta yuwan du yeci. Damma numu, 4 urumbusu u na Yahaya yuwusain, ubata wa Asula a da wu utai, ko ubata wu vadilima?”

5 ʼAvu a dammulai vani le, “Na tsu damma, ‘Ubatu wa Asula,’ u te ece, nye i zuwai tsu usu niyi shi? 6 Waru na tsu damma, ‘Ubatu wa ama,’ ama suru a ta vuvara tsu, adama a na ama e reve ta Yahaya vumavasula da.”

7 ʼAvu ʼa usu, “Tsu reve ubata u na wu utai shi.”

8 ʼAvu Yesu usu le, “Amu fo maa damma du ubata u na ucira u na maa yuwusaan ulinga u nda wu utai shi.”

Iroci ya aza a zamalinga

(Mat. 21:33-46; Mak. 12:1-12)

⁹ Reve u reme a yuwusaan ama iroci i nda, “Vuma ro da cu'wain uđuma wa inabi, aƵu u lyawaa aza a zamalinga, aƵu u jima de ubaƵa wu mmalu'u.

¹⁰ Mantsa mo uƵasa, aƵu u lyungu aagbashi a 'yawa ubaƵa wa aza a zamalinga'a, tsara a ca yi aba'un o uđuma'a. AƵu aza a zamalinga a gagala yi, aƵu o lo yi ekere lyanga. ¹¹ AƵu u lyungu aagbashi o ro waru, aƵu a gagalisa yi fo, aƵu a yuwaan yi ili i na i lobonoi shi, aƵu o lo yi ekere lyanga. ¹² AƵu u lyunguwisa aagbashi a ta'atsu, aƵu a uwwato yi usan, aƵu o lo yi.

¹³ “AƵu za vu uđuma'a u damma, ‘Cine maa yuwan? N ta lyungu macigata ma mawun ma va. Ne e ene yi a ta uwwa yi.’

¹⁴ “Ana aza a zamalinga e ene niyi a tawa, aƵu a dammulai, ‘Ndede magaji ma ta ma yi a tawa. Tsu una niyi, tsara ubaƵa'a wo o'wo ubaƵa u tsu.’ ¹⁵ Reve o utaa mawu'un o uđuma'a, aƵu o una yi o ogozo.

“Nye za vu uđuma'a waa yuwan ne ele? ¹⁶ U to una aza a zamalinga o ndolo, aƵu u ca ozo o ro uđuma'a.”

Ana a uwwai ne, aƵu a damma, “Asula a para!”

¹⁷ AƵu Yesu kaƵuwu le mejege, aƵu we ece, “Nye i da urevu wi ili i na i ri uđanu: ‘Aatali a na asuwi a 'yuwain, ayi da wo o'woi ikyun yu ucira atsuma o usaa.’” ¹⁸ Za na riyai a aatali o ndolo suru, u ta kuku da suru suru. Za na gba aatali o ndolo a riyayi u ta lubatsa yi cine vu revei yira.”

Atsupu o utafa a tyo ya Kaisa

(Mat. 22:15-22; Mak. 12:13-17)

¹⁹ Munlu n Wila na nan ganu a gbagbain a zami ta ure u na ee reme yi babu usan, e reve ta iroci i na u yuwain a aciyele a da u yuwain. AƵu a uwwusa wovon wa ama.

²⁰ AƵu a wawusan yi, aƵu a lyungu aza a matawa mo utyo. AƵu ele a yuwan gashi ama a abula a da, tsara e reme yi nu unusu a adanshi a yi, tsara a caco yi e ekere a tsugbain tsa gwamna. ²¹ AƵu e ece yi, “Manlu, atsu tsu reve ta adanshi a wu na alajiya a wu amayon a da. Vuma suru unata u da vu tara nle. Adanshi a sa'ani a Asula a da voo rocosu. ²² U tu ulobonu tsu tsupa utafa u tsu ya Kaisa, ko tsu tsupa wan?”

²³ Ayi gba u reve ta ugbozu u le, aƵu u damma le ²⁴ o roco yi ikebe.† AƵu u damma, “Ululu nu ukere wa zane da u ri de uđanu?”

²⁵ AƵu a usu, “Kaisa da.”

AƵu u damma le, “I ca Kaisa ili i na i ri ili ya Kaisa, ili ya Asula waru i ca Asula ili i na i ri ili ya yi.” ²⁶ A gura reme yi e ili i na u dammai o obolo a ama'a shi. AƵu a uwa asalama nu u'ususuwu ya yi, dada a rungwai.

Yeci yu 'yosun atsuma a akwakwa

(Mat. 22:23-33; Mak. 12:18-27)

²⁷ Reve ama a na a tsu de Sadukiya† (aza a na a dammai babu u'yosun wa akwakwa), a tawa a yuwan Yesu yeci. ²⁸ AƵu a damma, “Manlu, Musa dānaa tsu ta, ‘Na vuma kuwa, aƵu u lyawa ka va yi babu u matsan. AƵu za va yi sotso ka'a, tsara u tsuraga yi mawun.’ ²⁹ A yuwan ta muwun ma anawu, ali e cindere. Za vu ufaru zuwa ta ka, aƵu u kuwa babu mawun. ³⁰ AƵu za ve ire sotso yi, aƵu u kuwa babu mawun. ³¹ Ne da fo, za va ta'atsu sotso niyi, reve waru u kuwa babu mawun. Ne da ama e cindere o ndolo a zuwa niyi, na a kuwi, babu za na tsurai mawun na ayi. ³² Na aƵapa, aƵu ka'a u kuwa. ³³ O

* **20:17** Yesu yuwan ta adanshi atsuma e Ica 118:22. † **20:24** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da “dinari.” KaƵuwu Ucuđuwu wi “Ikebe.”

urana u na aa 'yaşan akwakwa, ka va zane da woo o'wo atsuma e le? Adama a na ali e cindere o ndolo suru a zuwa yi ta."

³⁴ Avu u usu le, "Ama a mantsa ma nda, a ta yuwusan lolo na a 'yawu lolo. ³⁵ Aza a na e enei na abula a na aa uwa a mantsa nu u'yosun wa akwakwa, aa yuwan ko a 'yawa lolo shi. ³⁶ A dashi kuwa shi, o to o'wo tsa nlingata ma Asula. Muwun ma Asula n da ana wo o'woi Asula a 'yaşan nle. ³⁷ Adama o u'yosun wa akwakwa waru, Musa damma ta a aalabari o oroci o molopu a madala ubata u na u deyi Zagbain, 'Asula a Ibrahim, na Asula a Ishiyaku, na Asula a Yakubu.' † ³⁸ Ayi Asula a akwakwa a da shi, amma Asula a aza a wuma a da, e ekere a yi ama suru wuma u da a ri."

³⁹ Avu munlu n Wila† n ro n usu, "Manlu, amayun a da vu dammai!" ⁴⁰ A tsura za na tsurai ucira u na wee ece yi ili i ro shi.

Yeci adama a Zamawawa
(Mat. 22:41-46; Mak. 12:35-37)

⁴¹ Avu Yesu damma le, "Cine yaa dansa Kristi Mawun ma Dawuda ma da? ⁴² Dawuda na aciyayi u damma ta a Aatagada e Ica:† 'Asulazuwa a damma ta Zagbain va, "Danu o ukere u usa'ani, ⁴³ she na n zuwa n'yuwatan ma wu a apata a ana a wu." † ⁴⁴ Dawuda de yi ta 'Zagbain.' Cine ayi woo o'wo mawun ma yi?"

Morono ma atsuvu adama a Munlu n Wila
(Mat. 23:1-36; Mak. 12:38-40)

⁴⁵ Ama a uwwusa ili i na waa dansa, da da Yesu dammai ojoro a yi, ⁴⁶ "I reve ununa yaa yuwan na munlu n Wila. Aza a na a cigai agara na atugu a gbagbain, aza a na a cigai a casa le e eden, a dana na ndanata n sa'ani a a'isa na ndanata n tsugbain ubata wa abuki. ⁴⁷ Ele da a tsu ususa nruna ili. Avu waru a yuwusan avasa o uga'an adama a 'yaşan avangaci. Icu'un ya ama o ndolo a ta uwwa atsumalima lon."

Kucci Maruna
(Mak. 12:41-44)

21

¹ Ana Yesu 'yaşain aaci zuwa, avu we ene aza o utsuru a zuwusa une'e u le o uzuwata wa Aa'isamapada. ² We ene ta waru maruna me iliyali u zuwai anini* e re. ³ Avu u damma le, "Amayun a da maa dansaa du, maruna ma nda u zuwa ta ili i na i la'ai akapi a ama. ⁴ Ama a nda suru a zuwa ta atsuma o utsuru u na a ri na ayi, ayi gba atsuma o ulambu wa yi, u zuwa ta ikebe i na waa lyuwa iliyalya suru."

Yesu yuwan ta adanshi adama a Aa'isamapada
(Mat. 24:1-2; Mak. 13:1-2)

⁵ Ojoro o ro a yuwusan ta adanshi adama a Aa'isamapada, nu ununa a lapula niyi na atali a sa'ani,† nu une'e u na a cayi Asula kucci.† Avu Yesu damma, ⁶ "Ele nda suru a na ye eneshe, mantsa mo ta lo a tawa ana aa lyawa aatali a ta zuwa vu za va yi shi, suru nle o to oco le e ida."

Atsumalima nu ulyungusa
(Mat. 24:3-14; Mak. 13:3-13)

† 20:37 Mtq. 3:6. † 20:43 Yesu yuwan ta adanshi atsuma e Ica 110:1. * 21:2 Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da "lapta." Kalyuwa Ucuduwu wi "Ikebe".

34 “I yuwan ugbozu na aciyaḍu adama a alya a abunda, no oso a abunda ni iwuya, na atsumolangu adama e izami yi ili yu uvadi u nda. Na ne da shi, urana u ndolo u ta tawa du babu urevu ununa i revei yakuru. 35 Ne da waa tawa e ekere a aza a na a ri nden atsuma o uvadi suru. 36 I dana ufofu kuci. I yuwusan avasa tsara i tsura ucira u na yaa la'a ni ili i na yaa fara, tsara waru yi isawan a makaƙan ma Mawun ma Vuma.”

37 Usana suru Yesu tsu dana ta o ritosu a Aa'isamapada.† Ulivu suru waru, u tsu 'yawa ta a masasan ma na a tsu de Masasan ma Zetun. 38 Nu usanusana, waru ama suru a tsu tawa ta a Aa'isamapada, tsara a uwwa yi.

*Izami yu ure u na oo una Yesu
(Mat. 26:1-5; Mak. 14:1-2; Yah. 11:45-53)*

22

1 Yashi ya Abuki o Opopofu,† za na a tsu de Abuki a Mapasa,† a yuwan ta zuzu. 2 Reve nan ganu a gbagbain na munlu n Wila a uwa izami yu ure u na oo una Yesu. Agba a shi ta uwuusa wovon wa ama.

3 Reve Male† ma uwa o okolo a Yahuza Iskariyoti, vuma ta atsuma a Kupanejere'e. 4 Avu u 'yawa u yuwan asala na nan ganu a gbagbain na adugari a Aa'isamapada ununa waa winaa le ayi. 5 Reve a yuwan mazanga, avu a damma a ta ca yi ikebe. 6 Reve u usu, daɗa u zamishiya ure u na waa zuwa e reme yi babu ama lo.

*Ifobi ya alya ya Abuki a Mapasa
(Mat. 26:17-30; Mak. 14:12-26; Yah. 13:21-30; 1 Kor. 11:23-25)*

7 Avu urana wa Abuki o Opopofu u rawa, urana u mapada me ikyon i Mapasa.† 8 Avu Yesu lyungu Bituru na Yahaya u damma le, “Yawai i fofoo tsu ubata a alya e ilyalya i Mapasa, adama tsu lyuwa.”

9 Avu e ece yi, “Te da vu cigai tsu fofo yi?”

10 Avu u damma le, “Ni i uwa a lyuci, i ta ga'an na vuma utanuwa na aakabu a mini. I kuru yi a uwa o u'wa u na waa uwa, 11 avu i damma za vu u'wa'a, ‘Manlu ma damma ta: Te da aasula o omocin, ubata u na maa lyuwa ilyalya i Mapasa no ojoro a va?’ 12 U to roco du aasula a gbain o u'wa wa zuwa ufofu, avu i fofoo tsu.”

13 Reve a 'yawa daɗa a cinai ili i na Yesu damma nle ununa u dammai. Reve o fofo ilyalya i Mapasa.†

Alya o ukosu

14 Ana mantsa ma rawai, avu u danu alya obolo na ajiya† a yi. 15 Avu u damma le, “N zuwa ta okolo a va n lyuwa ilyalya i Mapasa i nda obolo na adu, kafu n sowo atsumalima. 16 N ta dansaa du, maɗa dashi lyuwa yi shi, she no o shiton ili i ndolo o tsugono tsɗa Asula.”

17 Reve u tara mokoto ana u godyoyi Asula, avu u damma, “Ushiyi nda, i ne'eshen. 18 N ta dansaa du, diga gogo maɗa dashi sowo masayan ma ataci a inabi shi, she na tsugono tsɗa Asula tsɗa tawa.”

19 Reve u tara opopofu, ana u godyoyi Asula, reve u bubusa yi. Daɗa u ca nle, avu u damma, “Nda lipu va da na a cayi adama a du. I yuwusan ne kuci, adama i cuwusan na amu.”

20 Ana o kotoi alya'a, reve u tara mokoto ma masayan ma inabi,† avu u damma, “Mokoto ma nda akucunu† a sa'avu a Asula a da atsuma a mpasa n va n na oo oco adama a du. 21 Agba za na aa wina mu u ta alya obolo na amu. 22 Amu Mawun ma Vuma n ta kuwa ununa a zuwai. Agba woo yo'ono

za na aa wina mu shi!” ²³ Reve a uwa mecilei v̄ani le, zane aa yuwan ulinga u ndolo.

Mawasan adama a tsugbain

²⁴ Reve ojoro'o a uwa mawasan adama a za na oo o'wo zagbain atsuma e le. ²⁵ Avu u damma le, “Ngono ma Atakpacif a tsu yuwan ta tsugbain e ekere e le. Aza a tsugbain waru a tsu ciga ta e de le Ama e Ikambi ya Ama. ²⁶ She wo o'wo ne e ekere du wan. Za na cigai wo o'wo zagbain atsuma a du, she nu u kambā mawun ma du. Za na cigai u uwa elime a du waru wo o'wo aagbashi. ²⁷ Zane da gba la'ai mgbain, za na ri nden a alya ko za na e ne'esheshen? Za na ri nden da shi? Amu da nda atsuma a du ana za tsugbashi. ²⁸ Adu da i ri ofolo na amu a atsumalima a va. ²⁹ Ununa Dada va ca numu tsugono, ne da fo maa casu du, ³⁰ adama i lyuwa i sowo ofolo na amu o tsugono tsa va. Waru reve i danu o otogu o tsugono e ge'etosu gundo kupa ne ejere va Isra'ila.”

Yesu damma ta Bituru ta wasan yi

(Mat. 26:31-35; Mak. 14:27-31; Yah. 13:36-38)

³¹ Avu Zagbain damma, “Simo, Simo, Male ma zami ta ure adama u tsura u yeluwe du ana ishina. ³² Agba n yuwaan wu ta avasa adama vu riyā wan. Na vu kambisa, vu kamba aza a wu.”

³³ Avu u damma yi, “Zagbain, n tu ufofu n kuru wu a tyo o u'wa wa ali, hali a tyo o ukwa.”

³⁴ Avu u damma yi, “N ta dansaa wu, Bituru, kafu moton ma saala ana'an, vu ta wasan mu uta'atsu.”

³⁵ Avu u damma le, “Ana n lyungu ndu babu ikebe ko tsan ko atan, i lamba ta ili i ro?”

Reve a usu, “Ko ili i ta tsu lamba shi.”

³⁶ Avu u damma le, “Gogo za na ri ni ikebe ko tsan u tara. Za na waru ri na matsun me pe'eni shi, u wina aapalutsu a yi adama u tsula. ³⁷ N ta dansaa du, adanshi a Asula a nda a ta shiwan a aci a va, a na, ‘Reve e kece yi ofolo na aza a na a 'yasasāan tsugono aci,’ adama a na ili i na a danai adama a va u ta shiwan.” ♦

³⁸ Reve a damma, “Zagbain, kalyuwa nda mutsun mu pe'eni n re.”

Reve u damma le, “A rawa ta.”

Avasa e Yesu a masasan

(Mat. 26:36-46; Mak. 14:32-42)

³⁹ Avu wu uta ununa u tsu yuwusan a 'yawa a Masasan ma Zetun. Reve ojoro a yi a kuru yi. ⁴⁰ Ana u rawai ubata'a, reve u damma le, “I yuwan avasa adama i uwa atsuma a malyungwa wan.” ⁴¹ Ana u karai malanga ne ele, reve u kingyo, avu u yuwan avasa. ⁴² Avu u damma, “Dada, na vu usu vu tawaa mu mokoto ma atsumalima ma nda. Amma she vu kuru ili i na n cigai wan, amma ili i na vu cigai.” [⁴³ Avu malingata ma Asula ma tawa diga zuva a kambusa yi. ⁴⁴ Agba ana u ri a uwwusa atsumalima lon, reve u dashi lyuwa elime na avasa, reve melen ma yi ma uwa a dawusa e ida, cine vu revei muda6i mu mpasa.]

⁴⁵ Ana u kotoi avasa, reve u tawa ubata wo ojoro a yi, avu u cina le a nlavu ana a kunai na atsumolangu. ⁴⁶ Reve u damma le, “Adama a nye i ri a nlavu? 'Yoyin i yuwan avasa adama i riyā atsuma a malyungwa wan.”

Mereme ma Yesu

(Mat. 26:47-56; Mak. 14:43-50; Yah. 18:3-11)

⁴⁷ Ayi aṣuma a adanshi daɗa ama a rawushi. Vuma na a tsu de Yahuza aṣuma o ojoro a yi ayi da u walaa nle elime. Reve u rawa zuzu na Yesu adama u katala yi. ⁴⁸ Avu Yesu damma yi, “Nu ukatalu u da vaa wina Mawun ma Vuma?”

⁴⁹ Ana aza a na a ri zuzu na ayi e enei ili i na yaa fara, reve a damma, “Zagbain, tsu gasa na matsun me pe'eni?” ⁵⁰ Reve nanza aṣuma e le u gasa aagbashi a aabara a nan ganu, reve u kodo yi utsuvu wu ukere usa'ani.

⁵¹ Reve Yesu damma, “She i dashi wan.” Reve u ju'wan yi utsuvu'u u kambuwa yi gbaga. ⁵² Reve Yesu damma nan ganu a gbagbain na azagbain a adugari a Aa'isamapada na azagbain aza a na a tawai adama a yi, “Adama a nye i tawai na mutsun mu pe'eni na akpamkpa, ana aza a na a zama vivu?” ⁵³ A mantsa ma na n danai na adu a Aa'isamapada kuci, i reme mu shi. Gogo gba mantsa ma du ma da, a na irumbu i ri a tsugbain.”

Bituru wasain Yesu

(Mat. 26:57-75; Mak. 14:53-72; Yah. 18:12-27)

⁵⁴ Reve e reme Yesu, reve a tara yi a kara a tyo o u'wa wa aabara a nan ganu. Reve Bituru kurusu alanga-alanga. ⁵⁵ Ana a zuwai akina e memere mo u'wa, reve u danu obolo ne ele. ⁵⁶ Reve aagbashi o usheli o ro e ene yi nden ubata we ekan a akina, avu u vara yi esu. Reve u damma, “Vuma nda fo u shi ta obolo na ayi.”

⁵⁷ Reve u wasan u damma, “Ka nda, amu n reve yi shi.”

⁵⁸ Ana a jimai ke'en, reve vuma ro e ene yi. Avu u damma, “Avu fo aṣuma e ele a da vu ri.” Avu Bituru damma, “Vuma nda, amu da shi.”

⁵⁹ Ana a jimai u ta rawa zuzu na rumu ta, reve waru za ro dammisa, “Ili i ro yi pe shi vuma nda fo u to obolo na ayi, adama a na ayi za va Galili da.”

⁶⁰ Avu Bituru damma, “Vuma nda, n reve ili i na vaa dansa shi.” Ayi aṣuma a adanshi daɗa moton ma saalashi. ⁶¹ Reve Zagbain vadala u kalyuwa yi. Avu Bituru cuwan na adanshi a yi, ana u damma niyi, “Kafu moton ma saala ana'an, vu ta wasan mu uta'atsu.” ⁶² Daɗa wu utai avu u boshon na mesun.

A yuwaan ta Yesu ulamu reve a fufaba yi

(Mat. 26:67-68; Mak. 14:65)

⁶³ Reve ama a na a danai e ipiri ya Yesu a yuwaan yi ulamu, reve a lulapa yi. ⁶⁴ Reve waru a pala yi esu, reve e ece yi, “Damma tsu ili i na yaa fara! Zane da lapa nuwu?” ⁶⁵ Reve waru a yuwan adanshi a vama na abunda a aciyayi.

Yesu a makakan ma azagbain

(Mat. 26:59-66; Mak. 14:55-64; Yah. 18:19-24)

⁶⁶ Ana usana u tawai, reve azagbain a nan ganu a gbagbain na munlu n Wila na Azagbain a Mbaraɗ o boloto. Reve a tara yi a tyo o ukobu u tsugbain, reve a damma, ⁶⁷ “Na avu da Kristi'i, damma tsu.”

Avu u damma le, “Na n damma du, yaa usu shi, ⁶⁸ waru na n yuwan du yeci, yaa usu shi. ⁶⁹ De elime, Mawun ma Vumaɗ ma ta danu o ukere usa'ani u Mogono ma Asulazuva.”

⁷⁰ Reve suru nle a damma, “Avu Mawun ma Asula ma da?”

Avu u damma le, “Cine i dammai, ne daɗa.”

⁷¹ Reve a damma, “Nye waru tsu cigai i na i la'ai nda? Tsu uwwa ta na aciyatsu o un a wa yi.”

A tarai Yesu a tyo ya Bilatu na Hiridu

(Mat. 27:1-14; Mak. 15:1-5; Yah. 18:28-38)

23

¹ ʼAvu obolo'o suru a 'yon a tara yi a tyo ya Bilatu† Gwamna vuma va Roma. ² ʼAvu e reme adanshi a yi ana, "Tsu reme ta vuma nda a lungususa ama a tsu. U ta putsusaa le a na aa tsupa utafa a tyo ya Kaisa wan. U ta dansa, a na ayi da Kristi Zamawawa, mogono."

³ ʼAvu Bilatu ece yi, "ʼAvu daɗa mogono ma aza a Isra'ila'a?"

ʼAvu Yesu usu, "Ununa vu dammai ne da u ri."

⁴ ʼAvu Bilatu damma nan ganu a gbagbain no obolo'o, "N reme yi nu unusu shi."

⁵ Reve a uwa a dansaa yi, "U ta 'yasasan okolo a ama, u to ritosu e ida ya Yahuda suru, diga Galili a tawa pa."

⁶ Ana Bilatu uwwai ne, avu we ece ko vuma'a za va Galili da. ⁷ Ana wu uwwai u tu upasu u na Hiridu† Antiba aa yuwusan tsugono, reve u zuwa a tyowetyo yi ya Hiridu. Ayi fo Urishelima da u shi a mantsa'a.

⁸ Ana Hiridu enei Yesu, reve u zanganā adama a na u jima ta e izami we ene yi. Wu uwwusa ta alabari a yi, waru u ciga ta we ene ili ya asalama i na Yesu aa yuwan. ⁹ Reve u yuwan Yesu yeci ya abunda, agba u usu yi ili shi. ¹⁰ ʼAvu nan ganu a gbagbain na munlu n Wila e isawan lo a tawusaa na adanshi a vama adama a yi. ¹¹ Reve Hiridu na asoja a yi a yuwaan yi ili i na i lobonoi shi ko ke'en, waru reve a yuwaan yi ulamu. Ana o oto niyi atugu a gbagbain, daɗa a kambato niyi ya Bilatu. ¹² O urana u ndolo u da Hiridu na Bilatu o o'woi a asala, agba de acapa a shi a tsu dasalai ululu shi.

Bilatu padaa ta Yesu ugana wu ukwa

(Mat. 27:15-26; Mak. 15:6-15; Yah. 18:39-19:16)

¹³ Reve Bilatu boloto nan ganu a gbagbain na azagbain na ama, ¹⁴ avu u damma le, "I tawaa mu ta na vuma nda, ana u ta 'yasasan okolo a ama, n kalyuwa yi ta elime a du suru, agba n tsura yi nu unusu u na i dammai shi. ¹⁵ Hiridu tsura yi nu unusu fo shi, avu u lyungu yi a kamba ya'a tsu. Vuma nda yuwan ili i na oo una yi shi. ¹⁶ N ta fufaba yi, avu n lyawa yi u kara." [¹⁷ A yashi ya Abuki a Mapasa u tsu lyawaa le ta vuma ta atsuma o u'wa wa ali.]

¹⁸ ʼAvu obolo'o suru a saala unata, "Una niyi! ʼAvu i lyawaa tsu Baraba!"

¹⁹ (A zuwa ta Baraba o u'wa wa ali, adama a nlangi atsuma a lyuci, na ama a na wu unai.)

²⁰ Bilatu shi ta ciga lyawa Yesu, daɗa u cayi ama'a adanshi waru. ²¹ Agba a lyuwa ta elime na yisaali, "Vara niyi! Vara niyi!"

²² U yuwisaan le ta adanshi, udammu wa ta'atsu, "Adama a nye? Unusu u ne u da u yuwain? Me ene ili i na u yuwain ana oo una yi shi! N ta fufaba yi avu n lyawa yi u kara."

²³ ʼAvu a lyuwa elime na yisaali ya abunda, a na a vara yi a akpata. ʼAvu yisaali i le i lyuwa. ²⁴ Reve Bilatu ca le Yesu ununa a patiyi. ²⁵ U lyawa ta vuma na ele a cigai, za na a shi a zuwai o u'wa wa ali, adama a nlangi, na ama a na wu unai. ʼAvu u ca le Yesu a yuwan ununa a cigai.

A vara ta Yesu a akpata

(Mat. 27:32-44; Mak. 15:21-32; Yah. 19:17-27)

²⁶ Ele atsuma a mmalu na Yesu, avu a tara vuma ro, za na ri na aala Simo vuma va Kurani, ayi a matawaa a malyuci. ʼAvu a tanu yi akpata'a,† avu u tanu u toni Yesu. ²⁷ Ama na abunda o toni ta, obolo na amaci a na a yuwain mesun na atsumolangu adama a yi. ²⁸ ʼAvu Yesu vadala u damma le, "Amaci a Urishelima, she i shon adama a va wan. I shon adama a du na muwun n du. ²⁹ Mantsa mo ta lo a tawa a na yaa damma, Amaci a na a matsain muwun

shi, aza a na koto a apai maani me le shi aza a aba'un a da.' ³⁰ Avu 'a damma nsasan, "Riyaa tsu!" Avu waru a damma agadi o soko le.' ³¹ Ni ili i ndolo i fara nu udanga wu utanu, cine waa dana nu u 'yewe?'"*

³² Avu waru ama e re aza o unusu, a tara le ta tsara a 'yawa o una le obolo na ayi. ³³ Ana a rawai ubata u na a tsu de Ookoluwo, lo da a vara niyi, na aza o unusu o ndolo, za ta o ukere wu usa'ani, za ta o ukere wu ugula. ³⁴ Avu Yesu damma, "Dada, wu yuwaan le gafura, adama a na e reve ili i na aa yuwusan shi." Avu e ne'eshen itana ya yi na mazuwa ma agita.

³⁵ Avu ama e isawan e reme akanla. Avu azagbain a yuwaan yi ulamu, adansa, "U wawa ta ozo o ro, u wawa aciyayi wo'o, na ayi da Kristi Zamawawa† va Asula Dangwi'i."

³⁶ Asoja a yuwaan yi ta ulamu. Avu a rawa zuzu a canana yi mini ma alamu, ³⁷ adansa, "Na avu da mogono ma aza a Isra'ila, wawa aciyawu!"

³⁸ Zuva va ayi, avu a dana de,

AYI NDA AYI DA MOGONO MA AZA A ISRA'ILA.

³⁹ Avu vuma ta atsuma a aza a na a varai a akpata'a, u yuwaan Yesu ulamu ana, "Avu dada Kristi Zamawawa'a shi? Wawa aciyawu obolo na atsu wo'o."

⁴⁰ Avu vivu ve ire yuwaan yi nlangi, u damma, "Vaa uwwusa wovon wa Asula shi, ana wo o'woi uge'etosu wa wu unata u da u ri na za va yi shi?"

⁴¹ Atsu wu ntsaa tsu ta, tsu tsura ta atsupu o ulinga a tsu, agba vuma nda u yuwan unusu u ro shi."

⁴² Reve u damma, "Yesu, cuwan na amu, na vu uwa o tsugono tsa wu."

⁴³ Reve u usu yi, "Amayun a da maa dansaa wu, ana'an vu ta dana obolo na amu o u'wa u wuwun."†

Ukwa wa Yesu

(Mat. 27:45-56; Mak. 15:33-41; Yah. 19:28-30)

⁴⁴ Ana urana u rawai aci, avu irumbu i baru ida'a magula a tyo rumu ta'atsu vu ulivu. ⁴⁵ Avu urana u lyawa a casu ekan. Reve umuna wa Aa'isamapada u karalai ure. ⁴⁶ Avu Yesu utaa udyo, adansa, "Dada, n zuwa ta wuma u va e ekere a wu." Ana u dammai ne, avu u rono wuwun wu ukosu.

⁴⁷ Ana yali ye enei ili i na i farai, avu u cibala Asula adansa, "Amayun vuma nda u ri nu unusu shi!" ⁴⁸ Ana ama'a suru aza a na a tawai e enei ili i na i farai, avu a kamba a 'wa suru, o koroso aci e le na atsumolangu. ⁴⁹ Suru aza a na e reve niyi, obolo na amaci a na o toni niyi diga de Galili, e isawan ta alanga a kalyuwusa ili i na yaa farasa.

Acida e Yesu

(Mat. 27:57-61; Mak. 15:42-47; Yah. 19:38-42)

⁵⁰ A yuwan ta vuma na a tsu de Isuhu, u ta pe atsuma a Azagbain a Mbara,† vuma va agula a da na vuma sa'ani. ⁵¹ U shi u usu asala e le, ni ili i na a yuwain shi. Wu utaa ta a lyuci va Arimatiya atsuma a Yahuda. U ta pura tsugono tsa Asula. ⁵² Ana Yesu kuwai, avu u 'yawa ya Bilatu u pati a ca yi lipu va yi. ⁵³ Avu u cipato yi e ida, dada u katala niyi no okoro. Avu u zuwa yi a aason a na a kapa a aatali a gbain, za na koto a zuwai pe akwakwa shi. ⁵⁴ Urana u na a yuwusain Ifofi i da, ana urana wa Ashibi u yuwain zuzu.

⁵⁵ Amaci a na a tawai obolo na ayi diga de e ida ya Galili, reve o toni aapa, avu a kalyuwa aaso'on nu ununa a zuwai lipu'u. ⁵⁶ Avu a kamba o u'wa o fobo itana i maguru† na mani'in mo usukumu. Reve e ivuwan urana wa Ashibi† ununa Wila u damma nle.

* **23:31** Yesu ta yuwusan ulinga ni iroci adansa: Na cu'un vi ili i nda fara na amu gogo, cine woo o'wo na adu na n kara?

*U'yowun wā Yesu aṭsuma o ukwa
(Mat. 28:1-10; Mak. 16:1-8; Yah. 20:1-10)*

24

¹ Na wasasa wa Aladi, reve aṁaci'i a kara a 'yawa a aaso'on, na mani'in ma maguru ma na o foboi. ² Reve a cina cina a gandaluwa aatali a gbain o unantsutsu wa aaso'on. ³ Ana a uwai pe, a cina pe lipu vu Zagbain Yesu shi. ⁴ Ele aṭsuma a asalama e ili i ndolo, daḍa e enei ama e re zuzu ne ele ni itana i uri puwu. ⁵ Adama o wovon, reve aṁaci'i a kaḍato esu e le e ida. ⁶ Avu ama'a a damma le, "Cine i ri e izami yi za wuma aṭsuma a akwakwa?" ⁷ Wu pa shi, u 'yon ta! I cuwan ili i na u damma ndu ayi de Galili, ⁸ ana, 'Ciga 'yuwan a ta ca Mawun ma Vuma e ekere a aza e iwuya, a ta vara yi a akpata, o urana wa ta'atsu a ta 'yaṣan yi.' ⁹ Reve a cuwan na adanshi a yi.

⁹ Ana a kambai, reve a damma ogoro kupa na za ta na akapi a na a buwai ili i na i farai suru. ¹⁰ Meri Magadaliya na Yuwana, na Meri mma wa Yakubu, na akapi aṁaci a na a danai obolo, ele da a dammai ajiya ili i ndolo suru. ¹¹ Ajiya'a a jiyān ta gashi ili i na aṁaci'i a dammai tsulo tsa da. Adama o ndolo a zuwaa le atsuvu shi.

¹² Amma gba Bituru 'yon ta, reve u suma a tyo a aaso'on. U kanza ta reve u kalyuwa pe, avu we ene pe okoro. Babu pe ili i ro. Reve u kamba a majiyan ni ili i na i farai.

*Mmalu a tyo Imawu
(Mak. 16:12-13)*

¹³ O urana u ndolo'o ama e re a shi ta a mmalu a tyo a malyuci ma na a tsu de Imawu. Alanga a yi a tyo Urishelima u ta rawa mili cindere.* ¹⁴ Reve a uwa adanshi e ili i na i farai. ¹⁵ Ele aṭsuma a adanshi na majiyan ele ra, reve Yesu na aciyayi u rawa zuzu ne ele. Reve u uwa mmalu obolo ne ele. ¹⁶ Agba a kpatole ta esu a gura reve yi shi.

¹⁷ Reve u damma le, "Adanshi a nye yaa yuwusan adu aṭsuma a mmalu?" Reve e isawan esu ulukutu. ¹⁸ Reve vuma ta za na a tsu de Kiliyoba usu yi, "Avu da mocin a nde'en aṭsuma a Urishelima za na koto uwwai ili i na i farai de a yashi i nda shi?"

¹⁹ Reve u damma le, "Ili i ne i da?"

Avu a damma yi, "Adama e Yesu za va Nazara, za na shi vumavasuḷa a yuwusan linga va asalama na aṭsuma a adanshi e ekere a Asuḷa na ama suru. ²⁰ Waru na cine nan ganu a gbagbain na azagbain a zuwai o una yi, reve a vara yi a akpata.† ²¹ Agba tsu shi ta a zuwusa okolo a tsu ayi da waa tsupaḍ adama u wawa aza a Isra'ila. Ana a yuwain ili i nda suru, ana'an da urana wa ta'atsu.

²² "Waru daḍa aṁaci o ro aza a na a ri obolo na aṭsu a yuwaan ntsu ili ya asalama. A shi ta a 'yawa ubata wa aaso'on na wasasa, ²³ agba a cina pe lipu va yi shi. Reve a ta'awa a dansaa tsu, ana hali o roco le alavu-alavu a nlingata ma Asuḷa, aza a na a damma nle u ta wuma. ²⁴ Reve ozo o ro aṭsuma a tsu a 'yawa ubata wa aaso'on. Avu a cina ununa aṁaci'i a dammai, agba ayi aciyayi e ene yi shi."

²⁵ Reve u damma le, "Adu ama o ulambu wu urevu, waru ozo o okolo o ugbamu a na aa usu ili i na amasuḷa suru a dammai. ²⁶ A 'yuwan a ciga Kristi'i wu uwwa aṭsumalima a nda suru adama u uwa o tsugbain tsa yi shi?" ²⁷ Ana

* **24:13** Alanga o ubata u nda a ta dansa mili cindere. Unata u da u ri na kilomita kupa na za ta. Cine vu revei vuma aa yuwan mmalu mi irumu i re.

u temeɪ ya Musa a tyo akapi a amaṣula suru, reve u cuḍuwa le Adanshi a Asula adama a aciyayi suru.

²⁸ Ana a rawai maɓyuci ma na aa 'yawa, reve u yuwan gashi u ta kara elime.

²⁹ Avu a patishi yi lon, adansa, "Isawan va asa obolo na atsu, adama a na rumu tali yuwan ta zuzu. Waru urana u da nda o mokotoo." Reve wi isawan obolo ne ele.

³⁰ Ayi a alya e ilyalya obolo ne ele, reve u tara opopofu u zuwaa yi aba'un. Avu u bubusa yi u ca le. ³¹ Dada esu e le a kpatu'wai, reve e reve yi. Avu u puwan le. ³² Reve a dammulai, "Okolo a tsu gba a shi ta a danu a mantsa ma na u yuwusain adanshi na atsu o ure ana u cuḍuwa ntsu Adanshi a Asula."

³³ Reve a 'yoshin a kambai Urishelima. Reve a cina ojoro kupa na za ta' a ubolotowu ubata u ta na aza a na a ri obolo ne ele. ³⁴ Ele fo avu a damma ama e re'e, "Amayun Zagbain 'yon ta, hali u 'yawa ya Simo!" ³⁵ Reve a damma ili i na i farai o ure, nu ununa e revei ayi da a mantsa ma na u bubusai opopofu.

Yesu tawa ta ubata wo ojoro a yi

(Mat. 28:16-20; Mak. 16:14-18; Yah. 20:19-23; Aji. 1:6-8)

³⁶ Ele atsuma a adanshi o ndolo, dada Yesu na aciyayi u tawa wi isawan e memere me le. Avu u damma le, "Azo'wa! Asuvu nden a danu na adu."

³⁷ Reve okolo e le a 'yon, reve a uwwa wovon. A ta dansa yimodi i da e enei.

³⁸ Avu u damma le, "Adama a nye okolo a du a 'yoyin? Waru adama a nye i kudai asuvu? ³⁹ Kalyuwa ekere na ana a va. Amu da na aciyawa. Ju'wain ye ene, adama a na yimodi i ri na lipu ne etele ununa ye e nda n ri shi."

⁴⁰ Ana u dammai ne, reve u roco le ana ne ekere a yi. ⁴¹ Adama a mazanga na asalama a shi a usu shi. Reve u damma le, "I ta pa ni ilyalya?" ⁴² Avu a ca yi abishi a magula mo uzatsuwu. ⁴³ Reve u ushi u tama e esu e le.

⁴⁴ Reve u damma le, "Ayi da ili i na n damma ndu ana n shi obolo na adu ana n dammai: Ili i na a danai adama a va a Wila wa Musa, na Amaṣula, na Aatagada e Icaɗ suru a ta shiwan."

⁴⁵ Reve u kpatu'wa okolo e le adama e reve Adanshi a Asula. ⁴⁶ Reve u damma le, "Ne da u ri ufanu: Ana u lobono ta Kristi Zamawawa sowo atsumalima, o urana wa ta'atsugba u ta 'yon atsuma a akwakwa. ⁴⁷ Waru a ta yuwaan ama suru alajiya a na aa vadala a tsura gafura atsuma a aala a yi. E te teme Urishelima. ⁴⁸ Na aciyadu a da yaa damma amayun e ili i na ye enei. ⁴⁹ N ta lyunguwa du Ruhu va Akiza, za na Dada va yuwaan ndu nzuwulai. Amma yi isawan atsuma a Urishelima ne'en, hali a ca du ucira diga zuva."

Ukaru wa Yesu zuva

(Mak. 16:19-20; Aji. 1:9-11)

⁵⁰ Reve u tara le o uta atsuma a lyuci a tyo Batanya. Reve u 'yasan ekere a yi zuva u zuwaa le aba'un. ⁵¹ Ayi a zuwusaa le aba'un, dada u kara u lyawa nle, reve a tara yi a tyo zuva. ⁵² Reve a yuwaan yi aganda, dada a kambai Urishelima na mazanga ma asuvu lon. ⁵³ Reve a yuwusaa Asula ica atsuma a Aa'isamapada kuci.

Alabari a Sa'ani a Yahaya

Ucuɗuwu wa aatagada a nda

Yahaya, na ɗanai Alabari a Sa'ani a nda, u ɗana ɗa zuzu na Yesu a mantsa ma na Yesu yuwain ulinga wa yi pa o uvadi. A tyo ɗe, reve wo o'wo zagbain atsuma a aza e Itoni. Atsuma a aatagada a nda u damma ta ili i na i farai ana u ɗanai obolo na Yesu.

Atsuma a Alabari a Sa'ani a nda tsu uwwa ta ili i na Yesu dammai waru tse ene ta ili i na u yuwain ana u ɗanai bolo na ama. Tsu uwwa ta adama a ka va Samariya za na usuyi mini mo ucasu u wuma u na Yesu aa casu, ka na e remei atsuma o unusu, i'utsa ya yi Li'azaru za na Yesu kambatoi wuma, na ama o ro na abunda. Yesu ɗe ta aciyayi "Amu ɗa", za na ayi ɗa aala a akiza a Asula na Tsuyahuda. U yuwan ta iroci ya abunda i na i rocoi ayi za va aguɗa va amayun a ɗa, waru ayi ɗa ataci a amayun. Yahaya damma ta cine Yesu yuwain linga va asalama cindere aza a na a ri fo iroci cine Yesu ri. Za ta atsuma e le ayi ɗa ana Yesu kambatoi akutsuma gbagba, u ta tsa Dada va yi, za na tsu lyawa mayan mo ulinga shi.

Yahaya ɗana ta ili i nda adama ama a ca okolo ya Yesu, ayi ɗa Zamawawa. Aaɗiva a 3, o ugesu wa 16, tse ene ta adanshi o ucira a na o rocoi cine Asula a cigai ama o uvadi. Ana wo wo'oi Yahaya ene ta ili i nda suru ne esu a yi, tsu ushi ta ili i na u dammai amayun a ɗa.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Ikaka ya Asula a tyo o uvadi (1:1-18)
2. Alajiya a Yahaya za vu Urumbusu (1:19-34)
3. Yesu fara dangwai ojoro a yi (1:35-51)
4. Linga va asalama cindere (2:1-12:50)
5. Ajuma o ukusu wa Yesu: uge'etosu wa yi nu ukwa wa yi (13:1-19:42)
6. Yesu ta wuma (20:1-10)
7. Yesu roco ta aciyayi a tyo ojoro (20:11-21:25)

Ikaka i na yaa casu wuma

¹ Kafu a yuwan uvadi Danshi* ɗana ta lo. Danshi'i u ɗana ta obolo na Asula, Danshi'i unata u ɗa u ri na Asula. ² U to obolo na Asula kafu ufuru wu uvadi.

³ Ayi ɗa u yuwain ili suru. Babu ili i na i ri lo i na u yuwain shi. ⁴ Danshi'i ayi ɗa ufuru u wuma, awu wuma'a u tawaa ama ne ekan. ⁵ Reve eka'an e ikana atsuma e irumbu, agba irumbu'u i gura la'a yi ucira shi.

⁶ Vuma ro ɗana ta lo za na a tsu ɗe Yahaya,† za na Asula a lyunguyi tsa malingata ma yi. ⁷ U tawa ta u damma ama amayun e eka'an, tsara ama suru a ca okolo adama e ili i na u dammai. ⁸ Ayi aciyayi ayi ɗa eka'an shi, amma u tawa ta tsara u damma ama amayun e eka'an. ⁹ Ekan a amayun a na a casu ama suru ekan a ta tawa o uvadi, waru u tawa ta ɗe!

¹⁰ Danshi'i u ɗana ta atsuma o uvadi waru Asula a yuwan ta ulinga na ayi u yuwan uvadi, agba ama o uvadi e reve yi shi. ¹¹ U tawa ta atsuma e ida ya yi agba ama a yi a usu yi shi. ¹² Amma ozo o ro a usu yi ta, reve a ca okolo

* **1:1** Aza a Isra'ila a tsu tara ta Danshi vo o'wo Asula amma nu u ri ko'o diga Asula Dada. Ure u na u la'a lobonoi e ekere a Yahaya ɗa ndolo adama u cuɗuwa Yesu Zamawawa. † **1:6** Ayi Yahaya o uguzu u nda ayi ɗa Yahaya za vu Urumbusu, amma ayi ɗa Yahaya aajiya a na a ɗanai aatagada a nda shi.

e le ya'a yi. Dada u zuwa nle o o'woi muwun ma Asula. ¹³ Agba cine na nan dada le a matsan nle da u zuwa nle o o'woi muwun ma Asula shi. Asula a da na aciyayi u zuwa nle o o'woi muwun ma yi.

¹⁴ Danshi'i u kamba ta vadilima, reve u danu atsuma a tsu. U dana ta tapu ni isa'ani na amayun. Tse ene ta tsugbain tsa yi tsa na u tsurai adama a na ayi da Mawun ma Dada goon.

¹⁵ Yahaya yuwan ta adanshi a amayun adama a yi ana u dammai, "Ayi nda ayi da Za na n yuwaan ndu adanshi adama a yi: 'Za na a matsain a capa a va u la'a mu ta tsugbain adama a na u ta lo wuma, kafu a yuwan ekpe'win a na a matsan mu.' " ¹⁶ Adama e icigi ya abula ya yi e ekere a tsu, dada u zuwaa ntsu aba'un suru, waru u ta casu tsu aba'un kuci. ¹⁷ Ama a ushi ta Wila e ekere a Musa, agba isa'ani na amayun e ekere e Yesu Kristi Zamawawa da o utai. ¹⁸ Babu za na enei de Asula, she Mawun ma ta goon, za na ri unata na Asula waru u ri a muwwulai na Dada. Ayi da goon u zuwai ama e revei cine Asula a ri.

Yahaya yuwan ta adanshi adama e Yesu

(Mat. 3:1-12; Mak. 1:1-8; Luk. 3:1-18)

¹⁹ Ayu azagbain a aza a Isra'ila atsuma a Urishelima a lyungu nan ganu obolo na nan Levi o ro a 'yawaw e ece Yahaya za vu Urumbusu, "Zane da gba avu vu ri?"

²⁰ Agba u pala le shi, avu u yuwan adanshi a alanga e eteshe, adansa, "Amu da Kristi Zamawawa'a shi."

²¹ Dada e ece niyi, "Na avu da Kristi Zamawawa'a shi, zane da vu ri? Ayu da Iliya?"†

Reve u usu, "O'o, amu da shi."

Ayu e ecishe yi, "Ayu Vumavasula† ro da langa?"

Ayu u usu, "O'o, amu da shi."

²² Reve a damma yi, "To zane da vu ri? Damma tsu tsara tsu reve ili i na tsaa damma aza a na a lyungu ntsu. Zane da gba vaa tarasa aciyawu?"

²³ Reve u kambuwa le ni idanshi ya Ishaya vumavasula:

"Amu da udyo wu nanza e dewu atsuma o una, adansa,
†I fo6oo Zagbain ure u sa'ani,
za na ri lo a tawa.' "

²⁴ Afarishi† a da aza a na a lyunguyi ama o ndolo. ²⁵ Ayu e ece, "Na avu da Kristi Zamawawa'a shi, ko Iliya, ko Vumavasula ro langa shi, to, cine vaa yuwusan urumbusu tsunda?"

²⁶ Dada Yahaya damma nle, "N tsu rumbu† ta na mini, amma gogo atsuma o obolo a nda, vuma ro ta pa a na i revei shi. ²⁷ Ayi da u tawai a capa a va. N rawa m bada vunu va atan va yi shi."

²⁸ Yahaya rumbusu ta ama a lyuci va Batanya za na ri asana a mbanda mu Udolu wa Urdu ana ili i nda i farai suru.

Yesu da Magiri'i ma Asula

²⁹ Ana usana u tawai, avu Yahaya ene Yesu† a tawa ubata u na u ri. Reve u damma, "Apa Magiri'i ma Asula† ma na Asula a yuwain ulinga na ayi na u yuwayin ama o uvadi gafura vu nusu le. ³⁰ Vuma na n yuwusain adanshi a aci a yi a dada nda ana n dammai, 'Za na a matsain a capa a va u la'a mu ta tsugbain, adama a na u ta lo wuma kafu a yuwan ekpe'win a na a matsan

† 1:21 Adama a na Asula a tarai Iliya a tyo zuwa ayi ubuwu wuma, aza a Isra'ila a dana ta a pura Iliya kamba. Musa yuwan ta nzuwulai a na Asula a ta lyunguwa aza a Isra'ila na vumavasula oroci a yi. Aza a Isra'ila a dana ta a pura vumavasula ro langa.

mu.’³¹ N reve ko ayi da shi, amma n yuwusan ta urumbusu na mini, tsara n zuwa ama a Isra'ila e reve ko zane da u ri.”

³² Reve Yahaya damma, “Me ene ta Ruhu cipai diga zuva oroci a muda avu u telee yi. ³³ N shi n reve ko na ayi da shi, amma ana Asula a lyungu numu n rumbusu na mini, u damma mu ta, ‘Na ve ene Ruhu va Akiza a cipusa reve u telee vuma ro, vuma na yaa zama dada ndolo. Ayi da za na tsu rumbu na Ruhu va Akiza.’[†] ³⁴ Me ene ta ana ili i nda i farai na Yesu. Adama o ndolo n ta dansaa du amayun a na ayi dada Mawun ma Asula.”

Ojoro o ufaru e Yesu

³⁵ Ana usana u tawai, Yahaya dana ta de obolo no ojoro† e re a yi a yuwusan urumbusu. ³⁶ Ana we enei Yesu a mmalu, reve u damma, “Apa Magiri’i ma Asula!”[†]

³⁷ Ojoro’o a uwwa ta ana Yahaya dammai ne, dada o toniyi Yesu. ³⁸ Ana u vadalai avu we ene le o tonishi yi, dada we ece nle, “Nye da i ri e izami?”

Reve a usu, “Rabbi,† te da vu ri na nden?” (“Rabbi” urevu wa yi ayi da “Manlu.”)

³⁹ Reve u usu, “Tawai ye ene.” (A mantsa ma rumu nashi vu ulivu da.) Reve o toni e ene ubata’a, reve a danu obolo hali urana u koto.

⁴⁰ Vuma ta atsuma o ojoro’o ayi da Andarawu mawun ma anawu ma Simo Bituru. ⁴¹ Ili i na Andarawu fara yuwain ayi da u zami ta mawun ma anawu ma yi Simo, avu u damma yi, “Tse ene ta Zamawawa† na a yuwaan ntsu nzuwulai’i!” (Na Tsuyahuda† a yuwan ta ulinga na “Zamawawa” waru unata u da u ri na Tsheleni† “Kristi.”) ⁴² Avu Andarawu tara yi a tyo ubata u na Yesu ri.

Ana Yesu kalyuwa niyi avu u damma, “Avu da Simo, aala a dada va wu a da Yahaya.† A ta de wu Kefa.” (Ayi “Kefa” ili i ta i da na “Bituru.”)

Yesu dangwa ta Filibu na Nataniya

⁴³ Ana usana u tawisai, reve Yesu jiyun u kara a tyo Galili. Ana we enei Filibu, avu u damma yi, “Toni mu.”

⁴⁴ Besaida lyuci na Filibu utai da, waru lyuci va Andarawu na Bituru da.

⁴⁵ Ana Filibu 'yawaw cinai Nataniya avu u damma yi, “Tse ene ta vuma na Musa danai adama a yi atsuma a Wila. Waru amasula a dana ta adama a yi. Ayi da Yesu ulobo wa Isuhu, waru Nazara da lyuci va yi.”

⁴⁶ Amma Nataniya damma ta Filibu, “A ta tsura ili i sa’ani a lyuci va Nazara?”

Reve u usu, “Tawa ve ene.”

⁴⁷ Ana Yesu enei Nataniya a tawa yi, reve u damma, “Apa ugundo wa amayun a nkaya n tsu aza a Isra'ila.† Ayi za yipaalishi i da shi.”

⁴⁸ Avu Nataniya ece yi, “Cine tsa da vu reve numu?”

Avu u usu yi, “Me ene wu ta nden e ikyun yu ubiri, kafu Filibu de wu.”

⁴⁹ Dada Nataniya usu niyi, “Manlu, avu dada Mawun ma Asula. Avu da Mogono ma aza a Isra'ila.”

⁵⁰ Reve we ece yi, “Vu usu mu ta adama a na n dammai me ene wu ta e ikyun yu ubiri? Vu te ene ili i gbagbain i na i la'ai nda.”

⁵¹ Dada Yesu damma nle, “Amayun a da maa dansaa du, i te ene zuva ukpatu’u, avu waru nlingata ma Asula n dana a 'yawusa na a cipi e ekere a Mawun ma Vuma.”[†]

2

¹ O urana wa ta'atsu, aṅu a yuwan aḅuki o lolo a lyuci va Kana aṅsuma a Gaḷili. Mma va Yesu daṅa ta pe. ² A banu ta Yesu obolo no ojoro a yi fo. ³ Ana masayan ma inabi† mo kotoi, daḁa mma va yi tsu damma yi, “Masayan mo koto ta.”

⁴ Reve Yesu usu, “Mma, nye i ḁa i bura numu na adanshi a nda? Mantsa ma va mo koto ma yuwan na maa yuwan ili i nda shi.”

⁵ Reve mma va yi damma agbashi, “I yuwan ili i na u damma ndu i yuwan suru.”

⁶ Nu ufaru, Asula a ca ta aza a Isra'ila wila cine aa daṅa a yuwusan wuza'u. Adama o ndolo ama o u'wa'a a daṅa ta na ara'atsu a mini a tali, aza a na e she'ein na atali. Ura'atsu suru u tsu gura ta tara ndele m mini ushin a tyo mata'atsu.

⁷ Aṅu Yesu damma agbashi'i, “Shitoyin ara'atsu'u na mini.” Daḁa o shitoyin le tapu hali a tyo o unā.

⁸ Daḁa u damma nle, “Gogo kenei wa'a, reve i ca zagbain va aḅuki'i.”

Reve gba a yuwan ne. ⁹ Ana u peḁei, mini'i u kambā ta ḁe masayan ma inabi. U reve ubaṅa u na masaya'an wu utai shi, amma agbashi a na a tawayi na mini'i e reve ta. Daḁa u ḁeyi vali vu kasa'avu'u, ¹⁰ reve u damma yi, “O ufaru wa aḅuki o lolo ama a tsu fara ta ne'eshen masayan ma na ma la'ai uyo'o. A tyo ḁe no o sowo masayan lon, aṅu e ne'eshen za na rawai ayi ndolo uyo'o shi. Agba aṅu vu soko ta masayan ma na ma la'ai uyo'o hali a tyo gogo.”

¹¹ Adama o ndolo aṅsuma a Kana va Gaḷili ḁa Yesu fara yuwain ulinga wi iroci ya asalama† yu ufaru. Lo ḁa u rocoi tsugbain tsa yi, reve gba ojoro a yi a usu yi.

¹² Ana ayi ndolo kotoi, aṅu u kara a tyo a lyuci va Kafarnahum obolo na mma va yi, na aza a yi, obolo no ojoro a yi. A ḁanu ta ḁe rana meketeci.

Yesu lapula ta Aa'isamapada

(Mat. 21:12-13; Mak. 11:15-17; Luk. 19:45-46)

¹³ Aṅu Yesu kara a tyo Urishelima adama a na mantsa ma aḅuki a Mapasa ma yuwan ta zuzu. ¹⁴ Ana u 'yawai a Aa'isamapada, aṅu u cina ama a winasa inan, ni ikyon, obolo na nrukuku. We ene ta waru ozo o ro o otogu a kita'usa ikebe icu'un icu'un. ¹⁵ Aṅu u kene amunga reve u munga aasudu. Daḁa u loyi ama'a suru aṅsuma a Aa'isamapada'a, obolo ni ikyon ni inan ile. Aṅu wu keḁe apada a aza a na a ri a kita'usa ikebe'e, reve u baza ikebe i le. ¹⁶ Aṅu u damma aza a na a winasa nrukuku, “Tawai ili i nda ubaṅa u nda! She i kambāto u'wa wa Dada va wo o'wo eden wan.”

¹⁷ Ana ili i nda i farai, reve ojoro a yi a cuwan ni ili i na i ri uḁanu ḁe nu ujimu aṅsuma a Adanshi a Asula:† “Icigi yu u'wa ya wu i to una mu.” ◊

¹⁸ Reve azagbain a aza a Isra'ila e ece yi, “Cu'un vi ili ya asalama i ne i ḁa vaa yuwan, tsara vu roco tsu ubaṅa u na vu tsurai ucira u na vu yuwain ili i nda?”

¹⁹ Aṅu u usu le, “Lungusa i u'wa wa Asula u nda, waru n ta suwisa yi aṅsuma a rana ta'atsu.” ²⁰ Reve a usu, “Ana a farai usaa wa Aa'isamapada† a nda, u kara ta a'wan amunga na aza a tali kafu o koto yi. Cine tsa ḁa vaa gura suwisa yi aṅsuma a rana ta'atsu?” ²¹ Amma ana Yesu yuwain adanshi o “u'wa'a,” lipu va yi ḁa u daṅa a yuwusan adanshi. ²² Ana a 'yasan niyi aṅsuma a akwakwa, ojoro a yi a cuwan ta ana u dammai tsundolo. Daḁa a usuyi Yesu na Adanshi a Asula.

Yesu reve ta cine ama a ri

²³ Ana Yesu danai pe atsuma a Urishelima adama a Abuki a Mapasa, ama na abunda a usu yi ta adama a na e enei iroci yi ili ya asalama i na u yuwusain. ²⁴ Yesu gba u reve ta majiyan ma na ma ri pe atsuma o okolo e le suru, agba u lyawa le a dangwaa yi ili i na waa yuwan shi. ²⁵ Ko vuma aa damma yi majiyan ma ama shi, adama a na ayi na aciyayi u reve ta majiyan me le.

3

Nikodimu tawa ta ubata wa Yesu

¹ Atsuma a Azagbain a Mbara,† vuma ro dana ta pe za na a tsu de Nikodimu, ayi Mafarishi ma da. ² U 'yawwa ta ubata wa Yesu na ayin, avu u damma, “Zagbain, tsu reve ta Asula a lyungu wu ta ubata u tsu adama vu rito tsu. Babu za na aa gura yuwan iroci yu ulinga ya asalama i na vaa yuwusan, she na Asula a ri obolo na ayi.” ³ Reve u usu, “Amayun a da maa dansaa wu, babu za na aa uwa o tsugono tsu Asula† she na a matsan yi ure.”

⁴ Avu Nikodimu damma, “Amma na vuma o o'wo de aabara, cine aa gura matsan yi? Waa uwisa atsuma a mma va yi waru shi. Cine aa yuwan avu a matsan vuma we ire?”

⁵ Reve u usu, “Amayun a da maa dansaa wu, babu za na aa gura uwa atsuma o tsugono tsu Asula, she na a matsan yi umatsun we ire na mini na Ruhu. ⁶ Ili i na vadilima matsain vadilima da, amma ili i na a matsain atsuma a Ruhu, Ruhu da. ⁷ She vu yuwan asalama wan a na n damma nuwu, ‘Ni i ‘yuwan i ciga aa dashi matsain du.’ ⁸ Upepu u tsu toni ta ubata u na u cigai, waru vu tsu uwwa ta ilama ya yi, agba vu reve ubata u na wu utai shi, agba veve reve ubata u na wee tyo shi. Ne da u ri na vuma na Ruhu matsain.”

⁹ Reve Nikodimu ece, “Cine ili i ndolo yaa fara?”

¹⁰ Dada u usu niyi, “Avu manlu ma gbain ma da vu ri atsuma a Isra'ila. Nye i zuwai vu kudai e reve ili i nda? ¹¹ N damma wu amayun, tsu yuwan ta adanshi e ili i na tsu revei, waru tsu damma ta ili i na tse enei ne esu a tsu, na ne suru i usu ili i na tsu damma ndu shi. ¹² N damma du ta adama e ili yu uvadi suru, agba i usu shi. Adama o ndolo yaa usu shi, ko na n yuwaan du adanshi e ili i na i ri de zuva. ¹³ Amu da Mawun ma Vuma,† za na utai zuva goon, agba ko za koto 'yawwa de shi. ¹⁴ Cine Musa† 'yasa'in yo vu rumushili atsuma o una, ¹⁵ ne da fo a ciga a 'yuwan aa 'yasan Mawun ma Vuma, tsara za na ushi niyi no okolo a ta u tsura wuma u babu ukotu.”

¹⁶ “Adama e icigi i na Asula a yuwayin uvadi, dada u cayi Mawun ma ta ma yi goon, adama a za na ushi niyi suru u kuwa wan, agba u tsura wuma u babu ukotu. ¹⁷ Asula a lyungu Mawun ma yi atsuma o uvadi tsara u kototo ama shi. Amma u lyungu yi ta adama u wawa ama. ¹⁸ Aa yuwaan aza a na a ushiyi Mawun uge'etosu shi. Amma a yuwaan ta de aza a na a ushi niyi shi uge'etosu, adama a na a zuwai okolo e le e ekere a Mawun ma ta ma Asula shi. ¹⁹ Apa ili i na i zuwai uge'etosu u ri lo adama e le: Ekan a tawa ta atsuma o uvadi, agba a ciga yi shi. Irumbu i da a cigai, adama a na linga le iwuya i da. ²⁰ Aza a na a yuwusan iwuya a 'yuwan ta ekan, waru a ciga a rawa ubata we eka'an shi, adama a na a ciga vuma reve iwuya i na aa yuwusan shi. ²¹ Aza a na a yuwusan wuma wa agula a tsu tawa ta ubata e ekan, ama suru a tsu reve ta a na a yuwusan ili i na Asula a cigai.”

Yahaya cuwa ta Yesu

²² Ana o kotoi ili i ndolo, reve Yesu no ojoro a yi a 'yawwa upasu wa Yahuda, ubata u na u danuyi obolo ne ele ne'en wa'a. Waru u yuwusaan ta ama

urumbusu. ²³⁻²⁴ A mantsa'a koto a shi a zuwa Yahaya† atsuma o u'wa wa ali shi. U rumbusu ta ama a Ayino, adama a na mini ma abunda ma dana ta lo. (Ubaƙa'a u la'ashi alanga na Salima shi.) Ama a 'yawusa ta ya'a yi, waru u rumbusu le ta. ²⁵ Atsuma o ojoro a Yahaya ozo o ro a uwa ta mawasan na vuma va Isra'ila ro adama a wuza'u. ²⁶ Reve a 'yawa a damma Yahaya, "Manlu, vuma na ve enei a mɓanga mu Udolu wa Urdu, vuma na vu dammai ayi da Kristi Zamawawa, ayi fo u ta rumbusu ama. Waru ama suru a ta 'yawusa ya'a yi, agba a tawa ubaƙa u tsu shi."

²⁷ Avu u usu, "Vuma tsu tsura ta ili i na Asula a ca niyi goon. ²⁸ Adu yu uwwa ta ana n dammai, 'Amu da Kristi† Zamawawa'a shi, amma amu da za na Asula a lyunguyi n lapula ure adama a yi.' ²⁹ Kasa'avu tsu 'yawa ta ubaƙa u na vali vu kasa'avu ri. I'utsa i vali'i u tsu zangana ta obolo na ayi, na wu uwwa udu wa yi. Amu i'utsa i vali vu kasa'avu i da, n yuwan ta mazanga ma abunda a na u lyuwai aci. ³⁰ Ayi gba na a ciga a 'yuwan u dashishi, amu waru n jebushe."

Za na tawai diga zuva

³¹ Reve Yahaya lyuwa elime na adanshi u damma, "Za na tawai diga zuva u la'a ta ama suru tsugbain. Za na tawai diga o uvadi za vu uvadi da, waru adanshi o uvadi a da u ri a yan. Za na gba tawai diga zuva u la'a ta ama tsugbain suru. ³² U damma ta ili i na we enei ni ili i na wu uwwai, agba ama a usu ili i na u dammai shi. ³³ Vuma na ushiyi ikaka ya yi, u roco ta u usu ta ili i na Asula a dammai amayun a da. ³⁴ Vuma na Asula a lyunguyi u tsu damma ta adanshi a Asula, adama a na Asula a ca yi ta ucira u Ruhu va yi tapu. ³⁵ Dada u ciga ta Mawun lon, da da u ca niyi ucira a aci e ili suru. ³⁶ Vuma na ushiyi Mawu'un u ta tsura wuma u babu ukotu, amma aza a na a yuwain tsutoni na Mawu'un shi, aa tsura wuma shi. Ama o ndolo a ta dana o sowuso atsumalima e ekere a Asula babu ukotu."

4

Yesu yuwan ta adanshi na ka va Samariya

¹ Yesu tsurusa ta aza a na a ususu niyi reve u rumbusu le. Reve Afarishi a uwwa a na aza a na oo tono yi'i a la'a ta aza a Yahaya abunda. ² (Yesu rumbusu ama'a na aciyayi shi, amma ojoro a yi a da u zuwai a rumbusu le.) ³ Yesu reve ta a na Afarishi a uwwa ta adama a yi, da da u lyuwai Yahuda, reve u reme mmalu a kamba Galili.

⁴ Ure'e wu utulai ta nu upasu wa Samariya.† ⁵ Ayi a mmalu upasu'u, avu u rawa lyuci na a tsu de Saka, za na ri zuzu ni ida i na Yakubu cayi Isuhu mawun ma yi. ⁶ Urana a tyo aci da da Yesu rawai ooko'o a Yakubu. Avu u kuna adama a mmalu ma alanga n na u yuwain, da da u danuyi zuzu no ooko'o'o.

⁷⁻⁸ Ana ojoro a yi a uwai a lyuci a tsula ilyalya, avu ka va Samariya ro tawa o ooko'o'o adama u kene mini. Da da Yesu damma niyi, "Ne'e mu mini n sowo."

⁹ Reve u uwa asalama adama a na aza a Isra'ila a tsu kiralai na ama a Samariya shi. Da da u damma niyi, "Avu vuma va Isra'ila da, amu gba ka va Samariya da. Adama a nye vaa pati mu mini mo oso?"

¹⁰ Avu u usu yi, "Vu reve ili i na Asula a cigai u ca wu shi, waru vu reve vuma na aa patishi wu mini shi. Na shi vu reve, vu shi ta pati mu mini ma wuma."

¹¹ Avu u damma, "Zagbain, vu ri na aaguga shi, waru ooko'o'o u ta aru'un. Te da vaa tsura mini ma wuma'a? ¹² Akaya a tsu Yakubu† da kapa ntsu

ooko'o'o, reve ayi na ama o u'wa a yi ni inama ya aguḅa ya yi o sowo mini o ooko'o a nda. Vu la'a ta Yakubu tsugbain?"

¹³ Avu Yesu usu, "Za na suru sowo mini mo ooko'o a nda u ta dashi uwwa akuli. ¹⁴ Amma aza a na oo sowo mini ma na maa ca le aa dashi uwwa akuli shi. Mini ma na maa ca le u to o'wo gashi lyusu mini pe atsuma e le, za na aa ca le mini ma wuma u na woo koto shi."

¹⁵ Reve u damma yi, "Zagbain, ca mu mini'i adama n dashi uwwa akuli wan. Waru adama n dashi tawa pa mekene ma mini wan."

¹⁶ Avu u damma yi, "Yawa vu de vali va wu avu i tawa ra."

¹⁷ Reve u usu, "N ri na vali shi."

Avu Yesu usu, "Amayun a da a na vu dammai vu ri na vali shi. ¹⁸ Vo olo ta de ali o ton, agba za na vu ri nden na ayi gogo, vali va wu da shi. Vu damma mu ta amayun."

¹⁹ Reve u damma, "Zagbain, n reve ta avu vumavasula da. ²⁰ Nkaya n va n yuwaan ta Asula aganda a Masasan ma Gerizim, agba adu aza a Isra'ila i damma ta Urishelima da goon ubata u na aa yuwan aganda."

²¹ Avu u damma yi, "Usu mu, ka, mantsa mo ta lo a tawa ana ama aa yuwaan Dada aganda ko a masasan ma nda ko atsuma a Urishelima shi.

²² Adu aza a Samariya ke'en da i revei adama a za na yaa yuwusaan aganda, atsu gba aza a Isra'ila tsu reve ta ili ya abunda adama a yi, adama a na aza a Isra'ila a da aa damma cine Asula aa wawusa ama. ²³ Mantsa mo ta lo a tawa, amayun, mantsa'a ma rawa ta de, ana Ruhu va Asula aa zuwa ama a yuwaan Asula aganda ununa ayi u ri. Ele da aza a na Dada cigai a yuwaan yi aganda. ²⁴ E tse ene Asula shi, adama o ndolo aza a na a yuwaan yi aganda na a 'yuwan a ciga a yuwaan yi na yeni ye esu wan, amma atsuma a ruhu na amayun."

²⁵ Avu ka'a u damma, "N reve ta a na Zamawawa ri lo a tawa. Ayi da za na a tsu de Kristi. Nu u tawa, u ta cuduwa tsu ili biti."

²⁶ Avu Yesu damma, "Amu, za na aa yuwusan adanshi gogo'o, amu da ayi."*^o

Ojoro a kambu ta o ooko'o

²⁷ A mantsa'a, reve ojoro e Yesu a kambushi, reve a uwa asalama a na a cina niyi a adanshi na ka'a. Agba ko vuma ta gura ece ka'a, "Nye vu cigai?" shi. Ko e ece Yesu, "Nye i zuwai vaa yuwusan adanshi na ayi?" shi.

²⁸ Avu ka'a u lyawa lo meden ma mini ma yi o ooko'o. Reve u kambu a lyuci dada u dammai ama suru, ²⁹ "Tawa'i ye ene vuma na damma numu ili i na n yuwain de suru! Ko u ta gura o'wo ayi da Kristi Zamawawa'a?" ³⁰ Reve o uta a lyuci a 'yawa ya Yesu.

³¹ Ele atsuma e ili i ndolo, avu ojoro e Yesu a uwa a dansaa yi, "Manlu, yuwan ankuri, lyuwa ili i ro."

³² Avu gba u damma le, "N ta ni ilyalya i na i revei shi."

³³ Reve a uwa mecilei, "Vuma ro tawa'i yi ta de ni ilyalya?"

³⁴ Avu u damma, "Ya'a va, nna n yuwan ili i na za na lyungu numu cigai n yuwan ili i ta i da ni ilyalya, waru ya'a va nna n koto ulinga wa yi ili i ta i da ni ilyalya. ³⁵ I ta nu udammu, 'Na a yuwan woto nashi ama o to boloto a yuwan ugasa!' Amma n ta dansaa du i kalyuwa mejeje, i te ene a na ishina i kutsai azama ugasa. ³⁶ Za na ri o ugasa u ta ushishi atsupu, waru u to bolotosu itana yu uduma adama a wuma u na woo koto shi. Adama o ndolo a mantsa ma ta za vu ca'an na za vu ugasa a ta mazanga obolo. ³⁷ Pa nda udammu u nda

* **4:26** Aza a Isra'ila e reve ta danshi "amu da" aala a Asula a da. Pa nda Yesu to rocosu ka'a ayi da Zamawawa'a. ^o **4:26** Mtq. 3:14.

amayun a ɗa, ‘Vuma ro a cu'usaɗ, za ro waru o uɗasa.’ ³⁸ N lyungu ɗu ta i gasa ili i na i lingai shi. Ozo o ro a ɗa a yuwain ulinga'a, aɗu gba aɗu i koso ulinga u le, waru reve i tsura akunda a ɗu.”

Ama a Samariya na abunda a ca ta okolo

³⁹ Reve ama a Samariya a lyuci ndolo na abunda a ca Yesu okolo e le adama e ili i na ka'a u dammai, “U damma mu ta ili i na n yuwain de biti.” ⁴⁰ Ana aza a Samariya a rawai ya Yesu, reve a pati yi u danu ne ele, daɗa wa asai pe ayin e re. ⁴¹ Reve ama na abunda a ca okolo adama e ili i na u dammai.

⁴² Aɗu a damma ka'a, “Nu ufaru tsu ca ta Yesu okolo adama a adanshi a wu, amma gogo tsu ca ta okolo adama a na tsu uwwa niyi na aciyatsu. Tsu reve ta a na vuma nda na amayun ayi da Zamawawa vu uvadi.”

Yesu kambatoi mawun ma zagbain gbaga

(*Mat. 8:5-13; Luk. 7:1-10*)

⁴³ Ana a yuwain ayin e re'e, reve Yesu kara a tyo Galili. ⁴⁴ (U damma ta de, a na vumavasuɗa tsu tsura tsugbain a lyuci va yi shi.) ⁴⁵ Ana u rawai Galili, reve ama o upasu'u a ushi yi. E ene ta de ili i na u yuwain a Abuki a Mapasa atsuma a Urishelima adama a na a shi ta de fo.

⁴⁶ Ayi atsuma a Galili, reve u kamba a malyuci ma Kana ubata u na u kambatoi mini masayan. Vuma ro za tsugbain ubata u mogono ta nden a lyuci va Kafarnahum, ulobo wa yi u tu ubanakun. ⁴⁷ Ana wu uwwai a na Yesu uta ta diga Yahuda aɗu u rawa Galili, aɗu u rawa ya'a yi, aɗu u pati yi u tawa Kafarnahum u kambato mawun ma yi gbaga, adama a na mawu'un u shi a gan makuwa.

⁴⁸ Aɗu Yesu damma yi, “Na ye ene iroci yi ili ya asalama ni ili i sa'avu shi, yaa usu shi.”

⁴⁹ Reve zagbai'in u damma yi, “Manlu, tawa kafu mawun ma va ma kuwa.”

⁵⁰ Dada u damma niyi, “Wala a tyo o u'wa, mawun ma wu ma kuwa shi.” Reve vuma'a u usu ili i na Yesu damma niyi, aɗu u kara a tyo o u'wa. ⁵¹ Ayi a tyo, reve agbashi a yi a ga'aton yi aɗu a damma yi, “Mawun ma wu ma baruwa ta.” ⁵² Aɗu we ece le mantsa ma na mawu'un u kambai gbaga, reve a usu, “Ubanaku'un u lyawa yi ta yon rumu ta vu urana.”

⁵³ Dada'a u reve ta a na na rumu ta gan da Yesu dammai, “Mawun ma wu ma kuwa shi.” Dada vuma'a na aza a na a ri nden o u'wa wa yi suru a cayi Yesu okolo e le.

⁵⁴ Ayi da ulinga wa asalama we ire u na Yesu yuwain a Galili ana wu utai Yahuda.

5

Yesu yuwain opocino urana wa Ashibi

¹ Ana ili i ndolo i kotoi, aɗu Yesu kara a tyo Urishelima adama a abuki a aza a Isra'ila o ro. ² Atsuma a lyuci'i, mabata ma na a tsu de Beteseda na Tsu'arama ma dana ta lo zuzu nu unantsu u na a tsu de Unantsu wi lkyon. A yuwan ta kwa'a a mukisa n ton ukandaruwu a mabata'a. ³ A mukisa n ndolo, aza o ubanakun na abunda a tsu danusu ta lo, ozo o ro nrumba n da, ozo o ro waru akutsuma, ozo o ro waru gba shi ozo o osowi a lipu. [A ta pura mantsa ma na malingata ma Asula ma lukuta mini'i ⁴ adama a na mantsa a tyo mantsa malingata'a ma tsu cipa ta a mini'i, reve u lukuta yi. Nu u lukuta yi u koto, aɗu vuma na fara dasai pe reve u tsura opocino a banakun na a damatosun yi suru.] ⁵ Vuma ro dana ta lo ubanakun a'wan mata'atsu na

* 5:4 Akuci a atagada a ri na guzu nda shi.

kunla. ⁶ Yesu ene yi ta nven, avu u reve a na vuma ndolo jima ta ubanakun. Dada we ece niyi, “Vu ciga ta voo o'wo gbaga?”

⁷ Avu u usu, “Zagbain, u ri n yuwan shi, adama a na n ri na za na ee shede mu a uwa a mini'i shi, mantsa ma na a lukutai mini. Na n ciga ma'uwaa avu nanza fara uwaa mu.”

⁸ Reve u damma yi, “Yon mishin, vu tara avalu a wu, avu vu wala.”

⁹ Babu usan avu vuma'a u kambushi gbaga. Avu u tara avalu a yi reve u kara.

Urana wa Ashibit u da ili i ndolo i farai. ¹⁰ Ana azagbain a Isra'ila e enei vuma ndolo na avalu a yi, dada a damma niyi, “Ana'an Ashibi a da! Wila u lyawa a na vuma ro a tanu avalu a yi o urana wa Ashibi shi.”

¹¹ Avu u usu, “Vuma na kambato numu gbaga u damma mu ta, ‘Tara avalu a wu, avu vu wala.’ ”

¹² Reve e ece yi, “Vuma ne da damma nuwu vu yuwan cu'un vu ulinga u nda?”

¹³ Agba u reve ko vuma ne da kambato niyi gbaga'a shi, adama a na ama a dana ta lo abunda lon, waru cina Yesu kara de sanyi.

¹⁴ A lyawa de, avu Yesu ga'an na vuma'a a Aa'isamapada avu u damma yi, “Kalyuwa, vo o'wo ta gbaga gogo. Vu lyawa mayan mo unusu tsara ili i na i la'ai ili i nda i cina wu wan.” ¹⁵ Reve vuma'a u lyawa u damma azagbain a na Yesu da kambato niyi gbagba.

¹⁶ Adama o ndolo, reve azagbain a Isra'ila a fara a casu Yesu atsumalima a na u ta yuwusan cu'un vi ili i ndolo o urana wa Ashibi. ¹⁷ Avu gba Yesu damma le, “Kuci da Dada va aa yuwusan ulinga, ne da fo maa lyuwa elime nu ulinga.” ¹⁸ Adama o ndolo, avu azagbain a Isra'ila a zamishi ure u na o una yi, adama a na u yuwain o toni wila wa Ashibi. Amma ili i na i la'ai uwuyanu ayi da, u damma ta Asula a da Dada va yi, za na zuwa niyi wo o'woi unata na Asula.

Dada ca ta Mawu'un ucira

¹⁹ Avu Yesu usu, “N damma du amayun, babu ili i na Mawun waa yuwan na aciyayi, amma ili i na we enei Dada a yuwusan, dada fo waa yuwusan. Ili i na Dada yuwain suru, dada fo Mawun u tsu yuwan goon. ²⁰ Dada u ciga ta Mawu'un, dada u roco niyi ili i na waa yuwusan suru. Waru u to roco yi ili i na i la'ai nda mgbain, tsara suru n du yo o'wo a asalama. ²¹ Cine Dada tsu yasan ama atsuma a akwakwa avu u ca le wuma, ne da fo Mawu'un waa ca aza a na u dangwai wuma. ²² Babu vuma na Dada u ge'etoi, amma u zuwa ta Mawu'un za vu uge'etosu wa ama suru. ²³ Dada ciga ta ama suru a ca Mawu'un tsugbain, cine a ca niyi tsugbain. Na ama a yuwan a ca Mawu'un tsugbain, unata u da a na a yuwain a ca Dada za na lyungu niyi tsugbain.

²⁴ “Amayun a da maa dansaa du, vuma na uwwai ili i na n dammai avu u usu za na lyungu numu, u ta na wuma u babu ukotu. O kototo vuma ndolo shi, amma u pasa ta ukwa a tyo wuma. ²⁵ Amayun a da maa dansaa du, mantsa mo ta lo a tawa waru u ta pa ana akwakwa aa uwwa udyo u va Mawun ma Asula, aza a na a uwwai a ta tsura wuma. ²⁶ Dada da ri nu ucira u na waa ca wuma, waru u ca ta de Mawu'un cu'un vu ucira u ndolo. ²⁷ Waru u ca ta de Mawu'un ucira u na wee ge'eto ama suru, adama a na ayi Mawun ma Vuma ma da.

²⁸ “She yo o'wo a asalama adama a nda wan. Mantsa mo ta lo a tawa ana akwakwa atsuma a ason aa uwwa udyo wa yi, ²⁹ avu o uta atsuma a ason. Aza a na a yuwain isa'ani a ta yon a tyo a wuma, aza a na gba a yuwain iwuya a ta yon a tyo ubata u na oo kototo le.”

Yesu Mawun ma Asula ma da

³⁰ Avu Yesu lyuwa elime na adanshi, “Babu ili i na maa yuwan na aciyava. Dada da lyungu numu, ayi da waru za na roco numu cine mee ge'eto. N tsu ge'eto ta ulobonu, adama a na n ta yuwusan itoni na ayi, waru n tsu yuwan ili i na maa uwwaa aciyava uyo'o shi.

³¹ “Na amu da n yuwain adanshi adama a aciyava goon, babu za na aa zuwaa mu atsuvu. ³² Amma za na aa yuwusan adanshi adama a va ta lo, waru n reve ta adanshi adama a va amayun a da.

³³ “I lyungu ta nlingata a 'yawa ya Yahaya, avu gba u damma le amayun.

³⁴ Ko na wo o'woi adanshi a vadilima o roco ko zane da n ri shi, amma n yuwaan du ta adanshi ne ele adama a tsura iwawi. ³⁵ Yahaya ikanasa ta gashi fitila na a dabai, waru i zangana ta a na a ca ndu ekan a yi a mantsa wa'a.

³⁶ “Amma ili i gbain i ro i ta lo i na i la'ai Yahaya i na yoo rocosu amayun adama a va. N ta yuwusan adama e ili i na Dada zuwa numu n yuwan! Ili i nda suru i to rocosu a na Dada da za na lyungu numu. ³⁷ Dada na lyungu numu fo ta yuwusan adanshi adama a va, agba koto yu uwwa udyo ko ye ene yi shi. ³⁸ I zuwa adanshi a yi o okolo a du shi, ayi da i zuwai adu i kudai a usu a na amu da za na u lyunguyi. ³⁹ I te petelyuwushe atsuma a Adanshi a Asula a majiyan i ta tsura wuma u babu ukotu. Adanshi a Asula a nda waru u yuwan ta adanshi a va! ⁴⁰ Suru na ne i 'yuwan ta a tawa ya'a va, tsara n ca du wuma u babu ukotu.

⁴¹ “N ri e izami yi ica ya ama shi. ⁴² Amma n reve du ta. N reve ta ko vuma ta atsuma a du ciga Asula shi. ⁴³ N tawa ta atsuma a ala a Dada, agba i usu mu shi. Agba i tsu usu ta ama a na a tawai adama a aciyele. ⁴⁴ Vani du i tsu ciga ta i tsura ica ya aciyadu, agba i tsu yuwan atyo a na yaa yuwan, tsara i tsura ica e ekere a Asula goon shi. To, cine yaa usu mu?

⁴⁵ “Agba amu da maa 'yawa na adanshi a du ubata wa Dada shi. Musa da aa 'yawa na adanshi a du! Ee, Musa za na yaa zuwusa okolo waa kamba du. ⁴⁶ Musa dana ta adama a va. Ni i shi i usu Musa, i shi ta usu mu. ⁴⁷ Ni i usu ili i na Musa danai shi, to, cine yaa usu ili i na n dammai?”

6

Yesu lyuwato ta ama ukpakukupa uton

(Mat. 14:13-21; Mak. 6:30-44; Luk. 9:10-17)

¹ Ana ili i ndolo i farai, avu Yesu kara a tyo upasalai u Mala ma Galili (za na a tsu de Mala ma Tibariya). ² Abajini o obolo o toni yi ta, adama a na e ene yi ta de ana u yuwain iroci yi ili ya asalama, ana u kambatoi aza o ubanakun bgaga.

³⁻⁴ Mantsa ma Abuki a Mapasa ma aza a Isra'ila ma yuwan ta zuzu, avu Yesu 'yawa a masasan obolo no ogoro a yi, reve a danu. ⁵ Ana Yesu enei abajini o obolo a ama a tawa ubata wa yi, reve we ece Filibu, “Te da tsaa tsura ilyalya i na tsaa lyuwato ama a nda?” ⁶ (Yesu ece ta Filibu yeci i nda, tsara u lyungwa yi, adama a na u reve ta de ili i na waa yuwan.)

⁷ Avu Filibu usu, “Ikebe yu ulivu ukpakure (200)* aa gura tsula ilyalya i na za suru a lyuwa ko ke'en shi.”

⁸ Atsuma o ogoro a yi, reve Andarawu mawun ma anawu ma Bituru ma damma, ⁹ “Apa ulobo u ro za na ri no opopofu a yitabof o ton na mugula mu u'yewu n re. Agba ko cine a yuwain aa rawa le shi.”

* 6:7 Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tshuheleni ayi da “dinari ukpakure (200).” Kalyuwa Ucuuwu wi “Ikebe.”

¹⁰ *Avu Yesu damma le, “Dammai ama'a a danu.” Ubaṭa'a u dana ta na anlya o utaṅu lon. Ali ukpakukupa uton (5,000) u da a danuyi ubaṭa u ndolo'o.*
¹¹ *Reve Yesu tara opopofu'u, avu u godyoo Asula adama a na u ca nle. Avu u ca e ne'eshen ali a na a ri lo nden. Ne da fo u yuwain na mugula'a, hali suru nle a tama a cuwain.*

¹² *Ana a tamai a cuwain, daḍa u dammai ojoro a yi, “Bolotoi akapi a na a buwai. She tsu lungusa ko ili wan.”* ¹³ *Daḍa o bolotoi akapi o opopofu a yitabo a na a buwai, avu o shiton asaka kupa ne ejere.* ¹⁴ *Ana ama e enei ili ya asalama i na Yesu yuwain, reve a damma, “Amayun, ayi daḍa Vumavasula langa na ri lo a tawa atsuma o uvadi.”* ¹⁵ *Yesu reve ta a na ama a ri e ifoḍi tsara a tawa a kambato yi wo o'wo mogono me le nu ucira, daḍa gba u kara a tyo a agadi ayi a nde'en.*

*Yesu wala ta a mini
(Mat. 14:22-33; Mak. 6:45-52)*

¹⁶ *Ana urana u riyai, reve ojoro a yi a kara a cipa zala mala.* ¹⁷ *Ana ubata u rumbanai, agba babu Yesu tawa ubata u le. Avu a uwa a wantsun adama a pasalai a tyo Kafarnahum.* ¹⁸ *A mantsa mo ndolo abajini o upepu a lapusa ta, avu u yuwusan abajini abajini e ikeḍu i mala.* ¹⁹ *Ana ojoro a luwai a tyo e memere ma mala'a,† avu e ene Yesu a mmalu zuva mini. Avu u lyuwa elime na mmalu a tyo ubata u na a ri, daḍa a uwwai wovon lon.* ²⁰ *Daḍa u damma nle, “Amu da. She yu uwwa wovon wan.”* ²¹ *Avu a shi a ciga a tara yi a wantsun. Babu usan, avu wantsu'un u rawa ubata u na a cigai a tyo.*

²² *Ana usana u tawai, ama a na a buwai upasu u ndede e reve ta a na wantsun u ta u da u shi de. E reve ta a na Yesu uwai pe a wantsu'un obolo no ojoro a yi shi, amma a kara ta a lyawa yi.* ²³ *Antsun o ro o uta ta de a lyuci va Tibariya, avu e isawan zuzu nu ubata u na Zagbain godyoyi Asula adama o opopofu a na ama a tamai.* ²⁴ *Ana obolo a ama e enei de Yesu shi, ko e enei de ojoro a yi shi, avu a uwa a antsun a pasa a tyo a mbanda ma Kafarnahum tsara a zami yi.*

Yesu da opopofu a wuma

²⁵ *Ana a 'yawai a cina niyi de, reve e ece yi, “Manlu, cine vu yuwain daḍa vu rawushi pa nda?”*

²⁶ *Daḍa Yesu usuyi, “Amayun a da maa dansaa du, i te izami i va adama a na i tamai opopofu hali i cuwain. Agba i ri e izami i va adama a na ye enei iroci yi ili ya asalama i va shi.* ²⁷ *She i zuwa ucira u du e izami yi ilyalya i na ya langa wan. Amma, i zuwa ucira u du e izami yi ilyalya i na yaa ca wuma u babu ukotu. Ayi daḍa ilyalya i na Mawun ma Vuma maa ca du, adama a na Dada Asula o roco ta u usu ta Mawu'un.”*

²⁸ *Daḍa e ece niyi, “Nye i da Asula a ciga ntsu tsu yuwan?”*

²⁹ *Reve u usu, “Apa ili i na Asula a ciga ndu i yuwan: I usu vuma na u lyunguyi.”*

³⁰ *Avu a damma, “Na vu ciga tsu usu wu, yuwaan tsu ili ya asalama. Nye vaa yuwaan tsu? ³¹ Nkaya n tsu n tama ta mana† atsuma o una. A dana yi ta pe atsuma a Adanshi a Asula, ‘U ca tsu ta opopofu diga zuva tsara tsu tama.’”* ◊

³² *Reve Yesu damma, “Amayun a da maa dansaa du, Musa da za na ca ndu opopofu diga zuva shi. Dada va da za na aa casu opopofu a amayun diga*

† **6:19** *Ayi ubata'a u damma ta, “mili ta'atsu ko aza a nashi.” Mili ta'atsu ko nashi unata u da u ri na kilomita ton ko tali.* ◊ **6:31** *Mta. 16:4-15.*

zuva. ³³ Waru opopofu a na ʼAsulā a cayi, ayi dāda za na tawāi diga zuva reve u ca uvadi wuma.”

³⁴ Reve ama'a a usu, “Zagbain, ca tsu opopofu o ndolo kuci.”

³⁵ Dada Yesu dammai, “ʼAmu da opopofu a na a tsu ca wuma. Vuma na tawāi ubatā u va suru waa danā na ambulu shi, waru za na usu numu suru waa uwwa akuli shi. ³⁶ N damma du ta de ye ene mu ta, agba suru na ne i usu mu shi. ³⁷ Dada ca mu ta ama a va, suru nle a tawā ya'a va, agba maa 'yuwan le shi. ³⁸ N cipa ta diga zuva tsara n yuwan ili i na ʼAsulā a cigai n yuwan, agba ili i na n cigai shi. ³⁹ Apa ili i na za na lyungu numu ciga numu n yuwan: N ciga n 'yuwan n lamba ko vuma ta atsuma a aza a na ʼAsulā a ca numu wan, n ciga n 'yuwan n 'yasan le o urana wu ukosu. ⁴⁰ Aza a na e enei Mawu'un, avu a usu yi a ta tsura wuma u babu ukotu, waru n ta 'yasan le o urana wu ukosu. Ayi da ili i na Dada va cigai.”

⁴¹ Avu ama a uwa a yuwusan adanshawuya a aci a yi, adama a na u dammai, “ʼAmu da opopofu a na a cipai diga zuva.”

⁴² Avu a damma, “ʼAyi nda ayi da Yesu, ulobo wa Isuhu. Tsu reve ta dada na mma va yi. Cine waa damma, 'N cipa ta diga zuva?’ ”

⁴³ Dada Yesu aa damma, “Lyawai adanshawuya. ⁴⁴ Dada da za na lyungu numu. Babu za na aa tawā ubatā u va, she na Dada de yi a tyo ya'a va, waru n ta 'yasan vuma ndolo o urana wu ukosu. ⁴⁵ Amasulā a dana ta, 'ʼAsulā o to rito le suru.’ ♦ Za na zuwayi Dada atsuvu, avu n rito ili i na woo ritosu yi, u ta tawā ya'a va. ⁴⁶ Babu za na enei de Dada, she amu za na ʼAsulā a lyunguyi. ʼAmu da a nde'en goon me ene niyi.

⁴⁷ “N ta dansaa du amayun, za na usu numu suru u ta na wuma u babu ukotu. ⁴⁸ ʼAmu da opopofu a na a tsu ca wuma. ⁴⁹ Nkaya n du n tama ta manaf o ogozo, a tyo de reve a kuwa. ⁵⁰ Apa nda opopofu a na a cipai diga zuva a tyo o uvadi. Vuma na tamai opopofu a nda waa kuwa shi suru suru. ⁵¹ ʼAmu da opopofu a na a tsu ca wuma, za na cipai diga zuva. Vuma na tamai opopofu a nda suru waa kuwa shi. Opopofu a na maa ca du lipu va da, za na maa ca tsara ama o uvadi a tsura wuma.”

⁵² Avu aza a Isra'ila a uwa mawasan vāni le, adansa, “Cine tsa da vuma nda a ca tsu lipu va yi tsu tama?”

⁵³ Avu Yesu usu le, “N damma du amayun, ni i tama lipu Mawun ma Vuma waru i sowo mpasa ma yi shi, yaa tsura wuma u babu ukotu shi. ⁵⁴ Aza a na a tamai lipu va waru o sowo mpasa n va, a ta tsura wuma u babu ukotu, waru n ta 'yasan le o urana wu ukosu. ⁵⁵ Lipu va ilyalya ya amayun i da, waru mpasa n va ili yo oso ya amayun i da. ⁵⁶ Aza a na a tamai lipu va waru o sowo mpasa n va o to obolo na amu, waru amu n to obolo ne ele. ⁵⁷ Dada va za na ri wuma da lyungu numu, amu fo n ta wuma adama e ili i na Dada va yuwain. Adama o ndolo, za na tama numu ta yuwan wuma adama e ili i na n yuwain. ⁵⁸ ʼAmu da opopofu a amayun a na a cipai diga zuva. Vuma na tamai opopofu a nda suru, u ta tsura wuma u babu ukotu. Agba waa kuwa cine nkaya n du n kuwai shi, ko na a tamai mana.”† ⁵⁹ Yesu yuwan ta adanshi a nda suru ayi pe a yuwusan uritosu atsuma a aa'isa† a Kafarnahum.

Ama na abunda a lyawa ta itoni ya Yesu

⁶⁰ Ana aza a na oo tono Yesu a uwwai ne, avu a damma, “Ili i nda i tu usan u na vuma ee reve. Cine ama a usu adanshi a nda?”

⁶¹ Yesu reve ta a ta adanshawuya. Dada we ecei, “Ili i nda u gala du ta?”

⁶² To nye yaa jijan na ye ene mu, Mawun ma Vuma, a kambā zuva waru?”

⁶³ Ruhu da tsu ca wuma u babu ukotu. Ucira u vuma waa gura yuwan ili shi. Adanshi a na n yuwain da a zuwa ndu i tsurai Ruhu va Asula, za na tsu ca wuma. ⁶⁴ Agba ozo o ro a du a ca okolo shi.” (O ufaru, Yesu reve ta de aza a na a cayi okolo shi, na vuma na aa wina yi.) ⁶⁵ Reve Yesu damma, “Adama o ndolo a da n dammai, ‘Na Dada tawa na vuma ubata u va shi, vuma ndolo waa gura tawa shi.’ ”

⁶⁶ Adama e ili i na Yesu dammai, dada aza a na oo tono yi na abunda a vadalai, avu a lyawa itoni ya yi.

⁶⁷ Dada we ecei Kupanejere'e, “Adu fo i ta ciga i kara?”

⁶⁸ Reve Simo Bituru usu yi, “Zagbain, ya zane da tsaa tyo? Vu ta ni idanshi i na i tsu ca wuma u babu ukotu. ⁶⁹ Tsu ca ta okolo, waru tsu reve ta a na avu da Za va Akiza va Asula'a.”

⁷⁰ Reve Yesu usu, “N dangwa du ta Kupanejere.† Agba za ta atsuma a du Mekerenkesu ma da!” ⁷¹ Yahuza ulobo wa Simo Iskariyoti da Yesu yuwusain adanshi a aci a yi. A tyo o ukosu u ta wina Yesu, ko na wo o'woi za ta da atsuma a Kupanejere'e.

7

Muwun ma anawu ma Yesu n usu ili i na u dammai shi

¹ Ana ili i ndolo i kotoi, avu Yesu garasa upasu wa Galili, adama a na u ciga u 'yawa upasu wa Yahuda shi, adama a na azagbain a Isra'ila a ciga ta o una yi.

² A mantsa'a Abuki o Ogodo o Ucuwusan* a aza a Isra'ila a yuwan ta zuzu.

³ Dada muwun ma anawu ma yi n damma niyi, “Vu lyawa ubata u nda reve vu kara a tyo Yahuda, tsara aza a na oo tono wu e ene ili ya asalama i na vaa yuwusan. ⁴ Vuma na cigai ama suru e reve ili i na waa yuwusan, u tsu pa'aton aciyayi shi. Na vaa yuwusan cu'un vi ili i nda, to, utaa aciyawu a alanga eteshe.” ⁵ Ko muwun ma anawu n usu shi.

⁶ Dada Yesu damma nle, “Gogo da mantsa ma na maq kara shi. Amma ya'a du, mantsa suru wu ntsaa du ta. ⁷ Ama o uvadi u nda aa 'yuwan du shi. A 'yuwan mu ta adama a na n damma nle a ta yuwusan ili i iwuya. ⁸ 'Yoyin i kara a 'yawa ubata wa abuki. N ri ufofu u na maq 'yawa de shi, adama a na mantsa ma va koto ma yuwan shi.” ⁹ Ana Yesu dammai tsundolo, avu wi isawan pe atsuma a Galili.

Yesu yuwan ta uritosu a Aa'isamapada

¹⁰ Ana muwun ma anawu n kara'i a tyo ubata wa abuki'i, ayi fo u 'yawa ta de usokowu, u 'yawa a alanga e eteshe shi. ¹¹ Azagbain a Isra'ila a ciga ta e ene yi ubata wa abuki'i, dada a lyuwai elime na yeci adansa, “Te da gba u ri?”

¹² Atsuma o obolo'o, ama na abunda a yuwusan ta adanshi na yemenu a aci e Yesu. Ozo o ro a damma a na, “Vuma va abula da.”

Ozo o ro gba a damma, “Ama a da waa yuwusaan epen.”

¹³ Babu vuma na yuwain adanshi a yi a alanga e eteshe, adama a na a ta uwwusa wovon wa azagbain a Isra'ila.

¹⁴ O urana wa nashi wa abuki'i,† Yesu 'yawa ta a Aa'isamapada, avu u reme uritosu. ¹⁵ Aza a Isra'ila a yuwan ta asalama hali a damma, “Koto vuma nda

* **7:2** A Abuki o Ogodo o Ucuwusan, aza a Isra'ila a tsu yuwan ta mazanga adama a na o kotoi ugasa. A tsu yuwan ta ogodo o ro lo a na aa dana a danu pe ajuma a ta. Ne da a tsu cuwan na cine nkaya n le n danuyi o ogodo a mantsa ma na a dana a agara atsuma o una a'wan amunga kafu a uwa e ida i na Asula a yuwaan nle nzuwulai. † **7:14** Rana kunla vu ukosu va Abuki O Ogodo o Ucuwusan a da.

ḁanu e ekere a manlu shi. Cine tsa ḁa u yuwan u revei ili i nda na ḁbunda tsunda?"

¹⁶ Dada Yesu usuyi, "Ili i na moo ritosu ya'a va ḁa wu utai shi, amma Asula a na ḁ lyungu numu, ayi ḁa u ca numu ele. ¹⁷ Na ama a dangwa a yuwan ili i na Asula a cigai, e te reve uritosu u va ubata wa Asula u ḁa wu utai, amma ya'a va ḁa shi. ¹⁸ Ama a na aa yuwusan uritosu wi ili ya aciele, e te izami yi ica e ekere a ama. Amma vuma na cigai akapi a cuwa za na lyungu niyi, amayun a ḁa u tsu damma. U tsu yuwan epen shi, ko ke'en. ¹⁹ Musa ca du ta Wila'a, agba babu za na kuru niyi. Nye i zuwai i cigai yu una mu?"

²⁰ Reve ama'a ḁ usu, "Vu ta no otoni ḁ lima! Nan zane ḁa gba a cigai o una wu?"

²¹ Dada Yesu usu nle, "N yuwan ta ili ya asalama i ta, avu suru ndu i kara a asalama. ²² Musa damma du ta i pada muwun n du uryumbu. (Nkaya n du n ḁa n farai ulinga u ndolo, Musa ḁa shi). I tsu pada ta mawun uryumbu, ko urana wa Ashibi u ḁa. ²³ Ayi ḁa nda i tsu pada ta mawun uryumbu o urana wa Ashibi adama i kuru Wila wa Musa. To, adama ḁa nye i ri o upan na amu a na n kambatoi vuma ro gbagu o urana wa Ashibi? ²⁴ Iyawa uge'etosu adama a na ye enei cine ili i rotsol. I yuwan uge'etosu wi ili i na ye enei amayun."

Yesu Kristi Zamawawa ḁa?

²⁵ A mantsa mo ndolo, avu ama a Urishelima o ro a dammulai, "Vuma na azagbain a cigai o una ḁada nda. ²⁶ Agba u ta yuwusan uritosu ubata u na ama e ene yi waru a uwwa yi, agba babu vuma na putsaa niyi. She damma azagbagbain ḁ usu ta a na ayi Zamawawa ḁa na amayun. ²⁷ Amma tsu reve ta lyuci vuma nda'a. Agba na Zamawawa va amayun tawa, babu za na ee reve ubata u na wu utai."

²⁸ Yesu pe a yuwusan uritosu a Aa'isamapada, ḁada u 'yasain uḁyo, "Ee, i reve mu ta, waru i reve ta lyuci va. Amu ḁa n lyunguyi aciyava shi. Za na lyungu numu za va amayun ḁa, agba i reve yi shi. ²⁹ Amma amu n reve yi ta, adama a na mu utai ta ubata u na u ri, ayi ḁa waru u lyungu numu."

³⁰ Ana u dammai ili i nda, avu ama ḁa shi a ciga e reme yi. Agba ḁa tsura vuma na gura ju'wan niyi shi, adama a na mantsa mo koto ma rawa shi. ³¹ Ama na ḁbunda ḁ usu ta Yesu. Dada a dammai, "Na Zamawawa u tawa, u ta gura yuwan ili ya asalama i na i la'ai ili i na vuma nda aa yuwusan?"

A lyungu ta adugari e reme Yesu

³² Ana Afarishi a uwwai obolo a adanshi adama e Yesu, reve ele obolo na nan ganu a gbagbain ḁ lyungu adugari a Aa'isamapada e reme yi.

³³ Avu Yesu damma, "N ta ḁana obolo na adu woto meketeci, avu n kamba a tyo ubata wu za na lyungu numu. ³⁴ A mantsa mo ndolo, i ta zami mu, agba yaa tsura mu shi. Agba yaa gura 'yawa ubata u na n ri shi."

³⁵ Avu azagbain a Isra'ila a dammulai vani le, "Ubata u ne u ḁa vuma nda cigai u 'yawa hali na tsa zami yi agba tsee ene yi shi? U ta 'yawa e ilyuci ilyuci ya Heleni ubata u na ama ḁa tsu ḁa ri nden tsara u rito Nheleni n na n ri ḁe? ³⁶ Nye i ḁa waa yuwusan majiyan ana u dammai, 'I ta zami mu, agba yaa tsura mu shi', waru 'Yaa gura 'yawa ubata u na n ri shi'?"

Mini na na ma tsu ca wuma

³⁷ O urana wu ukosu wa abuki'i, za na ayi ḁa abajini o urana, avu Yesu 'yon mishin ḁada wu utayi uḁyo zuva, "Vuma na aa uwwusa akuli biti u tawa ubata u va, reve u sowo. ³⁸ Cine Adanshi a Asula' a dammai, 'Vuma na usu numu suru, dolo na tsu casu mini ma wuma ma ta ḁana oo utusa atsuma ḁ

yi.' † 39 Yesu yuwan ta adanshi adama a Ruhu va Akiza. Koto Asula a ca Ruhu'u shi, adama a na koto u 'yasan Yesu avu u ca yi tsugbain shi. Agba a tyo o ukosu, aza a na a usuyi Yesu a tsura ta Ruhu'u.

Mawasan adama e Yesu

40 Ana ama a uwwai adanshi e Yesu, dada ozo o ro e le a dammai, "Ili i ro yi lo shi, vuma nda'a Vumavasula langa va amayun da."

41 Ozo o ro gba a damma, "Ayi da Kristi Zamawawa'a."

Reve gba ozo o ro a damma, "Kristi Zamawawa oo uta diga Galili shi.

42 Adanshi a Asula a damma ta Kristi Zamawawa to uta o ugundo u Mogono Dawuda waru a ta matsan yi Batalami, lyuci na Dawuda danai nden." ◇

43 O6olo a ama'a e ne'eshen ta ure adama e Yesu. 44 Ozo o ro atsuma e le a shi ta a ciga e reme Yesu, amma babu za na gura ju'wan niyi.

Azagbain a 'yuwan ta a usu Yesu

45 Avu adugari'i a kambu ubata u nan ganu a gbagbain† na Afarishi, aza a na e ece nle, "Nye i zuwai i tawai na Yesu pa shi?"

46 Reve a usu, "Koto a tsura vuma na dammai ili i na vuma nda dammai shi!"

47 Dada Afarishi a usuyi, "Hali na adu fo Yesu pusan du ta ana? 48 Ko ganu gbain ko Mafarishi ma ta atsuma a tsu a usu yi shi! 49 O6olo a ama a nda koto e reve Wila wa Musa shi. Asula yuwaan le ta una!"

50 Nikodimu Mafarishi ma dana ta lo, vuma na shi 'yawai ya Yesu nu ufaru tsara we ene yi. U damma le ta, 51 "Wila u tsu u lyawa tsu tsu kototo ama babu tsu uwwa ili ya aguji i le shi. U ri ulobonu tsu ge'eto nle babu na tsu revei unusu u na a yuwain shi."

52 Dada ele a dammai, "Upasu wa Galili u da vu utai fo? Kalyuwa Adanshi a Asula ulobonu, vu te reve babu vumavasula na oo uta diga Galili."

[53 Ne da ifolo'o i kotoi, avu ama e bete'we a tyo a 'wa le.

8

E reme ta aashakala

1 Yesu gba u kara ta a tyo a Masasan ma Zetun. 2 Ana usana u tawai, reve u 'yawisa a Aa'isamapada na wasasa. Ama suru a tawa ta ubata u na u ri, avu u danu u kara o ritosu le. 3 Reve munlu n Wila na Afarishi a tawa na ka na e remei e tsipere. Avu a zuwa yi wi isawan e memere ma ama. 4 Avu a damma, "Manlu, ka nda e reme yi ta atsuma e tsipere. 5 Wila wa Musa u rito tsu ta a na cu'un vu ka ndolo suru a vara yi na atali o una yi! Avu gba nye vu dammai?" 6 A yuwan yi ta cu'un yeci i ndolo tsara a lyungwa yi, waru e reme yi nu unusu.

Reve u kadato reve u yuwan idana e ida na aakatsu a yi. 7 Avu a yuwisan yi yeci adama a ka'a, a tyo o ukosu avu u gaduwa dada u damma nle, "Na vuma ro atsuma a du koto u yuwan unusu shi, lyawa wo o'wo za na aa fara vara yi na aatali." 8 Avu u kadatowisa u yuwan idana e ida.

9 Ana a uwwai ne, reve e bete'we aza a ta ta. Aza a kpakpara da a fara kara. A tyo o ukosu Yesu da na ka'a a buwai lo goon no o6olo'o. 10 Avu u gaduwisa dada we ecei ka'a, "Te gba ama'a? Vuma ro buwa lo a na wee ge'eto wu shi?"

11 Reve u usu, "Manlu, ko vuma buwa pa shi."

† 7:38 Izk. 47:1; Zak. 14:8. Re re ta lo na aa gura jiyen ko zane da mini mo utai ya'a yi. 1) za vi itoni na 2) Yesu, ufaru wi iwawi. ◇ 7:42 2 Sam. 7:12; Mik. 5:2.

Dada u damma niyi, “To, ko ʼamu moo kototo wu shi. Wala, agba she vu dashi yuwan unusu wan.”]*

Yesu da ekan o uvadi

12 A tyo de, ʼavu Yesu damma ama'a, “Amu da maa casu ama o uvadi ekan. Vuma na kuru numu suru u ta tsura ekan a na a tsu ca wuma, waru waa wala atsuma e irumbu shi.”

13 Reve Afarishi a damma yi, “Ana vaa yuwusan adanshi a aciyawu, ʼavu da goon vaa dansa a na ili i nda amayun a da. Tsu usu ili i na vu dammai shi.”

14 Reve u usu, “Ee, n ta dansa ili i nda adama a aciyawa, amma waru amayun a da. N reve ta ubata u na mu utai, waru n reve ta ubata u na mee tyo. Adu gba i reve ubata u na mu utai nu ubata u na mee tyo shi. 15 Adu da yee ge'etosu cine vadilima ee ge'etosu. Amu gba mee ge'etosu vuma shi.

16 Agba ko na n ge'eto, ure u na mee ge'etosu amayun a da, adama a na ʼamu da a nde'en shi. Dada na lyungu numu to obolo na ʼamu. 17 Wila u du u damma ta, na ama e re a yuwan adanshi a ta adama e ili i ro, i ciga i 'yuwan i usu ili i na a dammai. 18 Amu da vuma na yuwain adanshi adama a aciyawa, waru Dada na lyungu numu ta yuwusan adanshi a aci a va.”

19 Reve e ece, “Te da dada va wu?”

ʼAvu u usu, “I reve mu shi, agba i reve Dada va shi. Ni i shi i reve mu, i shi te reve Dada va fo.” 20 U damma ta ili i nda suru a mantsa ma na u yuwusain uritosu a Aa'isamapada, zuzu nu ubata u na a shi a zuwusa ikebe. Agba babu za na reme niyi, adama a na mantsa ma yi ma buwai.

Yaa 'yawu ubata u na mee tyo shi

21 Yesu dammisa ta Afarishi'i, “N ta kara n lyawa du, i ta zami mu, ne da waru yaa lyuwa elime nu unusu u du, reve i kuwa. Yaa 'yawu ubata u na mee tyo shi.”

22 Avu azagbain a Isra'ila a damma, “U damma ta tsaa 'yawu ubata u na wee tyo shi. U ta a majiyan wu una aciyayi?”

23 Reve u damma, “Adu ama o uvadi a na a ri zala da, agba ʼamu o uvadi wa zuva u da n ri. Adu aza o uvadi a nda a da, agba ʼamu za vu uvadi u nda u da n ri shi. 24 Ayi da i zuwai n damma ndu i ta kuwa obolo nu unusu u na yaa yuwusan. Nni i 'yuwan a usu a na ʼamu dada†o za na n dammai n ri, babu ili i ro i ta kuwa atsuma a nusu du.”

25 Reve e ece, “Avu gba zane da vu ri?”

ʼAvu u usu, “Amu da vuma na n tsu dansaa du n ri. 26 N ta ni ili i na maa damma aci a du, waru ni ili ya abunda i na mee ge'eto a aci a du. Amma maa damma ili i na n ri ne ele shi. Adama a na za na lyungu numu amayun a da u tsu dansa kuci, waru n damma ta aza o uvadi ili i na u damma numu goon.”

27 Ama e reve a na waa dansaa le adama a Dada'a shi. 28 Adama o ndolo a da u damma nle, “Ni i 'yasan Mawun ma Vuma zuva wa akpata,† i ta reve a na ʼamu dada za na maa dansaa du n ri. I reve waru n tsu yuwan ili nu ucira u va shi. Ili i na Dada va rito numu da goon n tsu damma. 29 Za na lyungu numu to obolo na ʼamu. Koto u kara u lyawa mu a nde'en shi, kuci da waru n tsu yuwan ili i na waa uwwa uyo'o u va.” 30 Ama a abunda a na a uwwai ili i na Yesu dammai, a usu yi ta.

Amayun a ta bada wu

* 8:11 Akuci a aatagada a ri na guzu nda shi. † 8:24 Aza a Isra'ila e reve ta danshi “amu da” aala a Asula a da. Adama o ndolo a tara ta Yesu de ta aciyayi Asula. † 8:24 Mta. 3:14.

³¹ *Avu* Yesu damma aza a na *a* usu niyi, “Ni i lyuwa elime ni itoni yu uritosu u va *aza* e itoni ya amayun a da i ri. ³² Ne da yee reve amayun, waru amayu'un u ta *baɗa* *ɗu*.”

³³ Reve *a* usu, “Atsu muwun n tsukaya ma Ibrahim n *ɗa*, koto tso o'wo agbashi a ama o ro shi. Cine vu dammai *a* ta *baɗa* *tsu*?”

³⁴ Reve u usu, “N damma *ɗu* amayun, vuma na yuwain unusu suru aagbashi o unusu a *ɗa*. ³⁵ Aagbashi *a* tsu *ɗanu* o u'wa wu zagbain suru suru shi, amma ulobo wu u'wa kuci o u'wa wa dada va yi *ɗa* u tsu *ɗana*. ³⁶ Adama o ndolo na Mawun u *baɗa* *ɗu*, i to o'wo faan na amayun. ³⁷ N reve ta a na *ɗɗu* muwun n tsukaya ma Ibrahim n *ɗa*, agba i ciga ta yu una mu adama a na i usuyi uritosu u va shi. ³⁸ N ta dansaa *ɗu* ili i na Dada va roco numu, agba i ta yuwusan ili i na dada *ɗu* damma *ndu*.”

³⁹ Reve *a* usu, “Ibrahim *ɗa* dada *tsu*.”

Avu u damma, “Na *ɗu* muwun ma Ibrahim n *ɗa* na amayun, i ta yuwan ili i na Ibrahim yuwain. ⁴⁰ Amayun a *ɗa* maa dansaa *ɗu*, amayun e ili i na mu uwwai ubata wa *Asula*, *ɗu* *ɗa* nda gba i cigai yu una mu. Ibrahim aa yuwan cu'un vi ili i ndolo shi. ⁴¹ Agba *ɗu* i ta yuwusan ili i na dada *ɗu* yuwain foyi.”

Reve *a* usu, “Atsu agirutu a *ɗa* shi! *Asula* a *ɗa* Dada va amayun *tsu*.” ⁴² *Avu* u damma le, “Na *Asula* a *ɗa* Dada *ɗu*, i shi ta ciga mu, adama a na n *tawa* ta ubata u *ɗu* diga *a* *Asula*. Agba *amu* *ɗa* n *tawatoyi* aciyava shi, *ayi* *ɗa* u lyungu numu. ⁴³ I reve ili i na n damma *ndu* shi, adama a na i usuyi uritosu u va shi. ⁴⁴ Mekerencesu ma *ɗa* dada *ɗu*, i tsu yuwan ta ili i na u cigai foyi. Diga o ufaru za mona *ɗa* waru za ve epen *ɗa*. Babu ili ya amayun a aci *a* yi. Ili ya aciyayi a *ɗa* u tsu yuwan adanshi, waru ili i na u dammai suru epen a *ɗa*. Za ve epen *ɗa* goon shi, amma waru dada ve epen *ɗa*. ⁴⁵ Amma amayun a *ɗa* maa dansaa *ɗu*, *ayi* *ɗa* waru ili i na i zuwai i usu numu shi. ⁴⁶ *Atsuma* *a* *ɗu*, zane *ɗa* na amayun aa gura reme mu nu unusu? Waru ana maa dansaa *ɗu* amayun, nye i zuwai i usuyi shi? ⁴⁷ Vuma na *Asula* a *ɗa* Dada va yi, u tsu zuwa ta atsuva a Adanshi *a* *Asula*. *ɗu* gba *aza* *a* *Asula* a *ɗa* shi, *ayi* *ɗa* i zuwai i zuwai atsuva *a* *ɗu* shi.”

Yesu la'a ta Ibrahim

⁴⁸ *Avu* aza a Isra'ila *a* usu, “Tsu ta mejege na tsu damma *avu* vuma va Samariya† *ɗa*, waru vu ta no otoni *a* lima *atsuma* *a* wu!”

⁴⁹ Reve Yesu usu, “N ri no otoni a lima shi. N ca ta Dada va tsugbain, *avu* i 'yuwan a ca mu tsugbain. ⁵⁰ N ri e izami i tsugbain tsa aciyava shi. Amma za na cigai n ushi tsugbain ta lo, *ayi* *ɗa* waru za na aa yuwan uge'etosu. ⁵¹ Amayun a *ɗa* maa dansaa *ɗu*, vuma na yuwain itoni nu uritosu u va, *waa* kuwa shi.”

⁵² *Avu* a damma yi, “Gogo tsu reve ta a na vu ri no otoni *a* lima! Ko Ibrahim na amasula *a* kuwa ta. *Avu* gba vu damma ta, 'Vuma na yuwain itoni nu uritosu u va, *waa* kuwa shi.’ ⁵³ *Avu* vu la'a ta dada tsu Ibrahim *atsuma* a tsugbain? U kuwa ta, ne *ɗa* fo amasula. A majiyan ma wu, zane *ɗa* vaa tarasa vu ri?”

⁵⁴ Reve u usu, “Na n ca aciyava tsugbain, tsugbain tso ndolo ili i *ɗa* shi, ko ke'en. Dada *ɗa* vuma na ca numu tsugbain, waru i damma ta a na *ayi* *ɗa* *Asula* *a* *ɗu*. ⁵⁵ Koto i reve yi shi, amma *amu* n reve yi ta. Na n damma koto n reve yi shi, n to o'wo za ve epen tsu *ɗu*. Amma n reve yi ta, waru n tsu yuwan

† **8:48** Na za va Isra'ila *ɗe* za ro za va Samariya, wisulusa u *ɗa* u *ɗana*. E reve ta a na Yesu diga Galili *ɗa* wu utai, agba Samariya *ɗa* shi.

tā itoni ni ili i na u dammai biti. ⁵⁶ Dada ɗu Ibrahim yuwan tā mazāngā a na wee ene mantsa ma na maā tāwā. We ene yi tā waru u yuwan tā mazāngā.”

⁵⁷ ʔvu a damma, “Cine vu yuwain ve enei de Ibrahim? Koto vu rawa a'wan kupoton shi.”

⁵⁸ Reve u usu, “Amayun a ɗa maa dansaa ɗu, kafu a matsan Ibrahim, ʔmu ɗaɗa za na n ri lo.”† ⁵⁹ Ana Yesu yuwain adanshi a nda, ʔvu ama a taɗa atali tsara o una yi. Reve Yesu wo odoru o uta, u lyawa ʔa'isamapada'a.

9

Yesu yuwaan tā irumba opocino

¹ Yesu pe atsuma a mmalu, ʔvu we ene vuma na a matsain irumba. ² ʔvu ojoro a yi e ece yi, “Manlu, nye i zuwai a matsain vuma nda irumba? Adama o unusu wa yi u ɗa ko adama o unusu u nan dada va yi?”

³ Reve u usu, “Vuma nda ri irumba adama o unusu wa yi ko o unusu u nan dada va yi shi. Ne ɗa a matsan niyi tsara ʔsula o roco ucira wa yi a tyo e ekere a yi. ⁴ Nu urana, tsu 'yuwan tsu ciga tsu lyuwa elime nu ulinga wu za na lyungu numu. Ayin o ta lo a tawa na vuma aa gura linga shi. ⁵ ʔmu pa atsuma o uvadi u nda, ʔmu ɗa n tsu ca ama o uvadi ekan.”

⁶ Ana u dammai ne, ʔvu u tsuwan matsan e ida, ʔvu u sukuta yi, reve u kene yi daɗa u putalayi vuma'a e esu. ⁷ Reve u damma vuma'a, “Yawa vu sa'a esu a wu a Mabata ma Siluwamu.” (Urevu wa “Siluwamu” aya da “Lyungu.”) ʔvu vuma'a u kara u sa'a. Ana a kambai o u'wa, reve we ene ure.

⁸ ʔvu ama o ubata'a na akapi a na e revei u dana ta irumba a yuwusan ipati reve e ece, “Vuma ndede daɗa, za na tsu danusu a yuwusan ipati shi?”

⁹ ʔvu ozo o ro a damma, “Ayi daɗa.”

Akapi gba a damma, “O'o, u rotso ta vuma ndede'e.”

Reve zavipati'i u reme adansa, “ʔmu daɗa!”

¹⁰ Reve e ece yi, “Cine vu yuwain daɗa ve eneshe gogo?”

¹¹ Daɗa u usuyi, “Vuma na a tsu de Yesu da re'wetoi mabula ʔvu u putala mu e esu. Reve u damma mu, “Yawa a Mabata ma Siluwamu vu sa'a esu a wu.’ Ana n 'yawa n sa'ai, reve me ene.”

¹² ʔvu e ece yi, “Te da vuma'a?”

ʔvu u usu, “N reve shi.”

Afarishi a ciga ta e reve ili i na i farai

¹³ ʔvu ama'a a 'yawa ʔ farishi na vuma na dana irumba'a. ¹⁴ Urana u na Yesu fofoi mabula ʔvu u kambato yi gbaga Ashibi a da a shi. ¹⁵ Daɗa Afarishi o ro e ecei vuma'a, “Te da vu tsurai yeni ya wu?” Reve u usu, “Vuma ro putala mu ta mabula mo utanu e esu, ʔvu n sa'a le, gogo ʔmu ɗa nda e eneshe.”

¹⁶ ʔvu Afarishi o ro a damma, “Ayi vuma nda Yesu, wu uta ubata wa ʔsula shi, adama a na u yuwan tsutoni na wila wa Ashibi shi.”

Ozo o ro gba a damma, “Vuma na ri nu unusu waa gura yuwan cu'un vi iroci yi ili ya asalama o ndolo shi.” Adama o ndolo a usulai shi.

¹⁷ ʔvu e ecishe vuma'a, “Nye vaa damma adama a vuma na kambuwai esu a wu gbaga?”

ʔvu vuma u usu, “Ayi vumavasula da.”

¹⁸ Agba azagbain a Isra'ila a usu a na u dana irumba shi, ʔvu u kara eneshe gogo shi. Reve a lyungu e dewe le nan dada va yi. ¹⁹ ʔvu e ece le, “Ulobo u ɗu u da nda'a? I damma u dana ta irumba ana i matsan niyi. Cine tsa da u yuwain daɗa we eneshe gogo?”

²⁰ Reve nan dada vā yi ā usu, “Tsu reve tā a na āyi mawun mā tsu ma da, waru tsu reve tā tsu matsan yi tā irumbā. ²¹ Amma tsu reve ko cine tsa da u yuwain we eneshe gogo shi. Waru tsu reve za na kambato niyi gbaga shi. Ece niyi. U rawa tā a'wan a na waa gura damma du na aciyayi.” ²² A damma tā ne adama a na a ta uwwusa wovon wa aza a Isra'ila. Aza a Isra'ila a damma tā de vuma na dammai Yesu Zamawawa da, waa dashi uwisa a aa'isa shi. ²³ Ayi da i zuwai nan dada vā yi a dammai, “U rawa tā u yuwan adanshi na aciyayi. Ece niyi!”

²⁴ Avu aza a Isra'ila e dewishe yi we ire avu a damma, “Kucina na Asula reve vu damma tsu amayun! Tsu reve tā vuma na kambato nuwu gbaga nda za vu unusu da.”

²⁵ Avu u usu, “N reve ko za vu unusu da shi. Apa ili i tā i na n revei: N dana tā irumbā agba gogo n te eneshe.”

²⁶ Avu e ece yi, “Nye u yuwaan nuwu? Cine tsa da u kambato esu a wu gbaga?”

²⁷ Reve u usu, “N damma du tā de, agba i zuwaa mu atsuvu shi. Cine i cigai yu uwwisa? I ciga tā yoo o'wo aza e itoni a yi fo?”

²⁸ Avu e isula yi adansa, “Avu da za vi itoni vā yi, agba atsu aza e itoni ya Musa a da. ²⁹ Tsu reve tā Asula a yuwaan tā Musa adanshi, agba atsu tsu reve lyci na vuma nda utai shi.”

³⁰ Avu u usu, “Ili ya asalama i da nda'a! U kambato tā esu a vā gbaga, agba adu i reve ubata u na wu utai shi. ³¹ Atsu tsu reve tā Asula a tsu zuwaa aza o unusu atsuvu shi. Amma u tsu zuwaa tā aza a na a yuwusaan yi aganda avu waru a yuwan ili i na u damma nle atsuvu. ³² Ana Asula a yuwain uvadi, koto a tsura vuma na kpatu'wai esu a vuma na a matsain irumbā shi. ³³ Na vuma na Asula a lyunguyi da shi, ko ili i tā waa gura yuwan shi.”

³⁴ Reve a damma yi, “Avu za vu unusu da diga urana u na a matsan nuwu! Vu ta a majiyan vu to rito tsu ili i ro?” Avu a damma yi waa dashi uwa a aa'isa shi.

Tsurumbā tsa Afarishi

³⁵ Ana Yesu uwwai ili i na i farai, avu u zami vuma'a, avu we ece yi, “Vu usu tā Mawun ma Vuma'a?”

³⁶ Reve u usu, “Zagbain, damma mu ko zane da u ri, tsara n usu yi fo.”

³⁷ Reve u damma yi, “Ve ene yi tā de, āyi da waru vuma na a yuwusan adanshi na avu gogo.”

³⁸ Dada u dammai, “Zagbain, n usu tā!” Avu u yuwaan Yesu aganda.

³⁹ Avu Yesu damma yi, “N tawa tā tsara n zangada ama o uvadi a nda. N tawa tā tsara n ca nrumba yeni, waru n roco aza a na a yuwusan majiyan a te inda ele gba nrumba n da.”

⁴⁰ Afarishi a na a ri lo a uwwa yi tā, avu e ece yi, “Vu ta dansa atsu nrumba n da?”

⁴¹ Avu u usu, “Na nrumba n da i ri, a shi a tsura du nu unusu shi. Amma ana i dammai i te inda, u ta dansa i buwa tā pe atsuma o unusu u du.”

10

Iroci yi za va aguba

¹ Avu Yesu damma, “Amayun a da maa dansaa du, evu na aza a ngalalai a da goon a tsu uwa ni isula wu ubata u na a nlasa ikyon, agba a tsu uwa nu unantsu shi. ² Za na tsu uwa nu unantsu ayi da za va agu'a e ikyo'on. ³ Za vi ipiri yu unantsu tsu kpatu'waa le tā. Waru ikyon yi za biti e reve tā udyo wa yi. U tsu de tā ikyon ya yi na ala e le reve a kuru yi o utā. ⁴ Na wu utaa le suru

reve u uwa elime e le, reve gba a kuru yi adama a na e reve ta uɗyo wa yi. ⁵ Agba aa kuru vuma ro shi, shede a suma yi, adama a na e reve uɗyo wa yi shi.” ⁶ Yesu yuwaan le ta iroci i nda, agba a gura reve ili i na waa dansa shi.

Yesu za va aguba a abula

⁷ Dada Yesu dammisai, “Amayun a da maa dansaa du: Amu da unantsu wu ubata wi ikyon. ⁸ Ama a na a tawai elime a va suru evu a da na aza a ngalalai. Ikyon i poloo le atsuvu shi. ⁹ Amu da unantsu, waru za na uwai nu ubata u va a ta wawa yi. Waru u ta gura uwa wu uta u tsura anlya a na waa tama. ¹⁰ Vivu tsu tawa ta adama wi iva wu una waru u lungusa, amu gba n tawa ta n ca wuma adama a tsura wuma suru suru.

¹¹ “Amu da za va aguba a abula. Za va aguba a abula u tu ufofu u ca wuma wa yi adama u geshe ikyon ya yi. ¹² Za na a tarai aguba u ri tsu za vi ikyo'on shi. Na we ene mekerenkesu a tawa, u tsu suma ta reve u lyawa lo ikyo'on. Reve mekerenkesu ma safa le avu u bete'we le. ¹³ Vuma'a u tsu suma ta adama a na ulinga wa atsupu a da waa yuwusan goon. Agba ko ili i damaton yi ni ikyo'on shi.

¹⁴⁻¹⁵ “Amu da za va aguba a abula. N reve ta ikyon i va, cine Dada va reve numu. Ikyon i va waru e reve mu ta, cine n revei Dada'a. N usu ta n ca wuma u va adama n kamba ikyo'on. ¹⁶ N ta ni ikyon i ro i na i ri atsuma a aza a nda shi, waru n ciga n 'yuwan n tawa ne ele fo. A ta uwwa uɗyo u va, reve suru nle o o'wo obolo a ta na za va aguba a ta.

¹⁷ “Dada'a u ciga mu ta adama a na n usu ta n ca wuma u va, tsara n tawa n ushiyisa yi. ¹⁸ Ko za lo a usa mu wuma u va shi. O ucigu u va da n cayi. N ta nu ucira u na maa ca wuma u va waru nu ucira u na maa ushiyisa yi, ununa Dada va damma numu n yuwan.”

¹⁹ Adama a adanshi a yi o ndolo, reve aza a Isra'ila e remishe nwasanlai vani le. ²⁰ Ozo o ro le na abunda a damma, “Otoni a lima a uwa yi ta, reve o o'woto yi ajaarata. Adama a nye yaa zuwusa yi atsuvu?”

²¹ Ozo o ro gba a damma, “Vuma na otoni a lima a jaaratoi tsu yuwan adanshi ne tsunda shi. Otoni a lima a ta gura zuwa irumba ye ene?”

A 'yuwain Yesu

²² Avu mantsa mo utanu ma rawa, mantsa ma na a tsu yuwan Abuki o Ucuwusan nu Ucasu wa Aa'isamapada* a Urishelima. ²³ A mantsa'a, Yesu shi ta a mmalu ubata u na a tsu de Makisa ma Sulemanu atsuma a Aa'isamapada. ²⁴ Reve azagbain a Isra'ila o boloto zuzu na ayi, avu a damma, “Cine tsa da vaa dana a zuwusa tsu majiyan, zane da vu ri na amayun? Na avu dada Kristi Zamawawa'a, vu damma tsu mejege.”

²⁵ Reve u usu, “N damma du ta de agba i usu shi. Linga va asalama na maa yuwusan atsuma a ala a Dada va o roco ta ko zane da n ri. ²⁶ Agba i usu shi, adama a na adu ikyon i va i da shi. ²⁷ Ikyon i va i tsu uwwa ta uɗyo u va. N reve le ta, ele waru a tsu kuru mu ta. ²⁸ N ca le ta wuma u na woo koto shi, waru aa kuwa shi. Ko za lo aa gura usa le o ukere u va shi. ²⁹ Dada va da ca numu ele. U la'a ta koyan, waru babu za na aa gura usa le e ekere a Dada va.

³⁰ Dada'a na amu ili i ta i da.”

³¹ Dada waru azagbain a Isra'ila a tarai atali azama o una yi. ³² Avu u damma le, “N roco du ta ili i sa'ani i na Dada va lyungu numu n yuwan na abunda. Adama e ili ya asalama i ne i da i cigai i vuvura mu?”

* **10:22** A abuki a nda, aza a Isra'ila a cuwusan ta na cine Yahuza Makabiyu kambatowisai Aa'isamapada cece cina n'yuwatan ma Asula n shi n uwa pe, reve a lungusa yi. Aza a Isra'ila a tsu de ta abuki a nda Hanuka, ko “Abuki e Ekan.”

³³ Reve a usu, “Tsu ciga tsu vuvara wu adama e ili i sa'ani i ro shi, amma adama a na vu yuwain adanshi a vama† e ekere a Asula. Avu vadilima da, amma vu kambato ta aciyawu unata na Asula!”

³⁴ Avu u usu, “A dana ta atsuma a Wila a du a na Asula a damma ta, ‘Adu musula n da.’” ³⁵ Tsu reve ta ili i na Adanshi a Asula a dammai suru wo o'wo ta amayun babu ukotu. Reve Asula e de ama o ndolo musula, ama a na u cayi ikaka ya yi.† ³⁶ Amu gba, Dada'a u dangwa mu ta adama o ulinga wa afula, reve u lyungu mu atsuma o uvadi. Adama a nye i da gba yaa dansa n ta yuwusan adanshi a vama e ekere a Asula o una u na n dammai, ‘Amu Mawun ma Asula ma da?’ ³⁷ Nna maa yuwusan ili i na Dada va ciga numu n yuwan shi, she i usu mu wan. ³⁸ Amma na n ta yuwusan ili i na Dada va aa yuwusan, i usu mu adama e ili i ndolo, ko na yaa usu ili i na n dammai shi. Reve i reve amayun a na Dada'a ili i ta i da na amu, amu waru ili i ta i da na Dada'a.” ³⁹ Reve a uwa mpolo a na ee remishe Yesu, avu gba u la'a.

⁴⁰ Reve u 'yawu u pasa Udolu wa Urdu a tyo ubata u na Yahaya farai urumbusu, reve wi isawan de ne'en. ⁴¹ Avu ama na abunda a tawa ubata wa yi, adansa vani le, “Yahaya yuwan ulinga wa asalama ko za ta shi, amma ili i na u dammai adama a vuma nda suru amayun a da.” ⁴² Reve ama a na a ri lo na abunda a usu Yesu.

11

Ukwā wa Li'azaru

¹⁻² A yuwan ta vuma ro na a tsu de Li'azaru a lyuci va Batanya da u shi. U dana ta obolo na muwun ma anawu me esheli ma yi Meri† na Marta. Ayi Meri nda ayi da za na tawa tsuwayin Zagbain mani'in ma maguru a ana, avu u tasa le na anji a yi. ³ Urana u ro Li'azaru banakan ta. ⁴ Avu Meri na Marta a lyungu vuma ro damma Yesu, “Zagbain, vuma na vu cigai banakan ta.”

⁴ Ana Yesu uwwai ne, avu u damma, “Ubanaku'un woo una yi shi. Ili i nda i fara ta tsara a tawaa Asula na tsugbain. Amu waru Mawun ma Asula, n tsura tsugbain adama e ili i ndolo.” ⁵ Yesu ciga ta Marta na azawawa'a a yi. ⁶ Ana wu uwwai a na Li'azaru tu ubanakun, u dashi ta asisa pe ayin e re.

⁷ Avu u damma ojoro a yi, “Lyawai tsu kambai Yahuda.”

⁸ Avu gba a damma yi, “Manlu, a yashi i nda i da azagbain a Isra'ila a shi a cigai a vuvara wu, dada vu cigai vu kambā de?”

⁹ Avu u usu, “Tsu ta ni irumu kupa ne ejere e ekan atsuma o urana u ta. Ne ekan o lo, ama a ta wala agba a tadatsa shi. E te ene adama a na ekan a ta pe o uvadi. ¹⁰ Agba na a yuwan mmalu na ayin, a ta tadatsa, adama a na babu ekan.”

¹¹ Dada u damma nle, “I'utsa i tsu Li'azaru ta a nlavu, n ta 'yawu de ya'a yi n jisan yi.”

¹² Reve a damma, “Zagbain nu u ri a nlavu, u ta dansa u ta tsura opocino!”

¹³ A ta jiyasan Li'azaru nlavu ma amayun n da yi, agba a adanshi e Yesu u ta dansa u kuwa ta de.

¹⁴ Reve wu uta le eteshe u damma, “Li'azaru kuwa ta de. ¹⁵ Adama a du a da maa yuwusan mazanga a na n ri obolo na ayi shi. Adama e ili i ndolo i to rito i usu mu. Tawai tsara tsu 'yawai ubata u na u ri gogo.”

¹⁶ Avu oojoro† o ro a na a tsu de Toma (za na a tsu de “Mepishe”) u damma akapi, “Tsu shoyin manlu'u suru ntsu, tsara tsu kuwai obolo na ayi!”

† 10:34 Ica 82:6. † 10:35 Ama a na a usuyi ikaka ya Asula ele da Musa na aza a Isra'ila a Masasan ma Sinai. † 11:1-2 Yah. 12:3.

Yesu obolo na Meri na Marta

17 Ana Yesu rawai, u cina t̄a cina a cido de Li'azaru hali rana nashi. 18-19 Aza a Isra'ila' a 'yawa t̄a de na abunda tsara a casa Marta na Meri adama a mawun ma anawu me le. Batanya t̄a zuzu na Urishelima, alanga e le mili re da. 20 Ana Marta uwwai Yesu ta lo a tawa, wu ut̄a tsara u ga'aton yi, Meri gba wi isawan t̄a pe o uwa. 21 Avu Marta damma yi, "Zagbain, na vu shi pa, mawun ma anawu ma va ma shi a kuwa shi. 22 Amma ko gogo n reve ta Asula a ta ca wu ili i na vu pati niyi suru."

23 Avu u damma, "Mawun ma anawu ma wu u ta 'yon avu u yuwisan wuma."

24 Avu u usu, "N reve ta u ta 'yon avu waru u yuwan wuma o urana wu ukosu, a mantsa ma na Asula aa 'yasan akwakwa suru."

25 Reve u damma yi, "Amu da u'yasan wa akwakwa na wuma. Aza a na waru a usu numu a ta yuwan wuma ko a shi a kuwa. 26 Vuma na ri wuma avu u usu mu wa kuwa shi. Marta vu usu ta ne?"

27 Reve u usu, "Ee, Zagbain. N usu ta a na avu da Kristi Zamawawa, za na ayi da Mawun ma Asula, waru ayi da za na ri lo aa tawa atsuma o uvadi."

Yesu shon ta

28 Ana Marta dammai ne, avu u kamba u yuwan adanshi na mawun ma anawu ma yi Meri goon. Avu u damma, "Manlu'u u ta pa, waru u te desu wu." 29 Ana Meri uwwai tsundolo, avu u 'yoshin u kara a tyo ubata wa Yesu. 30 Koto u shi u rawa a lyuci'i shi, amma u buwa ta de ubata u na Marta cina niyi.

31 Ama na abunda a tawa ta tsara a casa le, ana e enei Meri utai go'o u lyawai u'wa'a, a jijan ta gashi u ta 'yawa ubata wa aason tsara u shon. Dada o toni niyi.

32 Avu Meri rawa ubata u na Yesu danai. Ana we ene niyi, u kingyo ta a makakan ma yi, avu u damma, "Zagbain, na vu shi pa, mawun ma anawu mo ulobo ma va ma shi a kuwa shi."

33 Ana Yesu ene niyi e mesun, avu waru we ene cine ama a ri e mesun obolo na ayi fo. U yuwan ta atsumolangu abunda. 34 Reve we ece, "Te da gba i cido niyi?"

Avu a damma yi, "Zagbain, tawa ve ene ubata'a."

35 Reve u shon.

36 Reve ama a na a danai zuzu na ayi a damma, "Kalyuwa cine u ciga niyi lon."

37 Avu ozo o ro e le a damma, "U ca ta irumba yeni. Amayun nu u shi lo u shi a lyawa Li'azaru kuwa shi."

Yesu 'yasan ta Li'azaru atsuma o ukwa

38 Yesu buwa ta na atsumolangu a abunda lon. Avu u kara a 'yawa a aason, za na wungu u da u danai atsuma a aatali na aatali a na a bundalai tsara o to u'uwata'a. 39 Reve u damma, "Bundalai aatali'i a nge'en."

Reve Marta damma, "Zagbain, vu reve ta a na Li'azaru kuwai de hali rana nashi na karai, gogo u ta fara a shamusa."

40 Avu u damma yi, "Vu cuwan cine n damma nuwu a na na vu ca okolo, vu te ene tsugbain tsu Asula."

41 Avu a bundala aatali'i a nge'en. Reve u kalyuwa zuva ubata wa Asula avu u damma, "Dada, n godyo ta a na vu uwwa numu. 42 N reve ta vu tsu uwwa mu ta kuci, amma n damma ta ne adama a ama a na a ri pa ubolotowu zuzu na amu. N ciga le ta e reve a na vu lyungu numu."

⁴³ Ana Yesu kotoi avasa, ɔvu u saala, “Li'azaru, utɔ!” ⁴⁴ Reve wu utɔ a mmalu. A katala tɔ ana ne ekere ɔ yi no okoro, ɔvu a katalaa yi okoro o urewesu.

Avu Yesu damma le, “Baɔa niyi ɔvu i lyawa yi u kara.”

O fobo tɔ o una Yesu

(*Mat. 26:1-5; Mak. 14:1-2; Luk. 22:1-2*)

⁴⁵ Ama ɔ ɔbunda a na ɔ tawai ɔ kalyuwa Meri e ene tɔ ili i na Yesu yuwain, ɔvu ɔ usu yi. ⁴⁶ Amma ozo o ro e le gba ɔ 'yawa tɔ a damma Afarishi ili i na Yesu yuwain. ⁴⁷ Avu nan ganu a gbagbain na Afarishi e de iɔolo ya Azagbain a Mbaraɔ ubatɔ u tɔ reve a damma le, “Nye tsaa yuwain? Vuma nda ta yuwusan iroci yi ili ya asalama ya ɔbunda. ⁴⁸ Na tsu lyawa yi u lyuwa elime na mayan me ili i nda, ama suru ɔ tɔ usu yi. Asoja ɔ Roma ɔ tɔ tawa ɔ lungusa Aa'isamapada ni ida i tsu.”

⁴⁹ Kayafa vuma tɔ da atsuma a Azagbain a Mbaraɔ za na danai aabara a nan ganu atsuma a aa'wan o ndolo, ɔvu u damma, “Ko ili i tɔ i reve shi! ⁵⁰ Cine tɔ da yaa lyawa ɔ lungusa ida'a suru? Lyawai vuma nda kuwa, tsara ama suru a dana wuma.”

⁵¹ Majiyan ma nda mo utɔ a asuvu a Kayafa shi. Amma adama a na ayi da u danai aabara a nan ganu a aa'wan o ndolo, u yuwisan tɔ adanshi e ili i na yaa fara: U dansa tɔ a na Yesu tɔ kuwa adama a aza a Isra'ila suru. ⁵² Ko na ne Yesu ɔa kuwa adama a aza a Isra'ila goon shi. U tɔ kuwa tsara o ɔoloto muwun ma Asula o o'wo za tɔ, aza a na ɔ ri ubazu atsuma o uvaɔi. ⁵³ Urana u ndolo u da a farai izami yu ure u na oo una yi.

⁵⁴ Adama o ndolo, Yesu yuwan mmalu atsuma a Yahuda a alanga eteshe shi, ɔvu u lyawa Urishelima. U kara tɔ ɔ tyo ɔ lyuci va Ifaramu, za na ri ɔ nge'en mu una, ɔvu u danu de oɔolo no ojoro ɔ yi.

⁵⁵ Mantsa'a ma yuwan tɔ zuzu na yashi ya Abuki a Mapasa. Ama ɔ ɔbunda aza a na ɔ danai ɔ mulyuci n keke'en ɔ kara tɔ ɔ tyo Urishelima kafu mantsa ma abuki'i, tsara ɔ kambato aciyele cece ununa Wila u damma nle a yuwan. ⁵⁶ A shi tɔ a ciga e ene Yesu, amma ele pe atsuma a Aa'isamapada, ɔvu e ecelel vani le, “Nye i da majiyan ma du? U tɔ tawa ubatɔ wa abuki'i?” ⁵⁷ Avu nan ganu a gbagbain na Afarishi a damma ama'a a na na vuma ro ene Yesu'u, vuma'a u tawa u damma le. Avu ɔ tawa e reme yi.

12

Meri tsuwayin Yesu mani'in

¹ Ana u buwai rana tali a fara Abuki a Mapasa, ɔvu Yesu kara ɔ tyo Batanya, reve u rawa o u'wa wa Li'azaru, za na u 'yasain atsuma ɔ aakwakwa. ² Reve o foɔoo yi pe malyuwa. Marta da tawai ni ilyalya'a, Li'azaru waru u shi ta oɔolo na aza a na a lyuwai oɔolo na Yesu. ³ Reve Meri tara meden ma mani'in ma maguru, za vi ikebe lon, ɔvu u tsun yi a ana e Yesu. Reve u tasa le na anji ɔ yi. Reve maguru mo shiton u'wa'a.

⁴ Oojoro o ro za na ɔ tsu de Yahuza Iskariyoti shi ta lo. Ayi da za na aa wina Yesu, ɔvu u damma, ⁵ “Mani'in mo ndolo ma ta rawa ikebe i na i rawai ikebe yu ulivu ukpakuta'atsu (300).” A shi ta wina yi reve a ca alambi ikebe'e.”

⁶ Agba Yahuza yuwan adanshi a alambi na amayun shi. U damma tɔ ne ana wo o'woi ayi vivu da. Ayi da u danai za vu uzuwa wi ikebe, waru u tsu tarasa tɔ ikebe pe adama a aciyayi.

* **12:5** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da “dinari ukpakuta'atsu (300).” Kalyuwa Ucuɔuwu wi “Ikebe.”

⁷ Ɔvu gba Yesu damma, “She vu damaton yi wan. U yuwan tã ne e ifobi yã acidã a vã. ⁸ I tã ðanã na alambi kuci, agba yã ðanã obolo nã Ɔmu kuci shi.”

A yuwan tã mpolo o una Li'azaru

⁹ Ana ama a uwwai a na Yesu rawa tã, a tawã tã na Ɔbunã adama e ene Yesu nã Li'azaru, vuma na u 'yasain Ɔtsumã o ukwã. ¹⁰⁻¹¹ Ama nã Ɔbunã a iyawa tã itoni i nan ganu va aza a Isra'ila, reve a uwa itoni yã Yesu adama a Li'azaru. Ili i ndolo i ða i zuwai nan ganu a gbagbain a yuwain ifobi i na oo una Li'azaru fo.

Yesu uwai Urishelima

(Mat. 21:1-11; Mak. 11:1-11; Luk. 19:28-40)

¹² Ana usana u tawai, reve obolo a ama nã Ɔbunã a na a tawai adama a Ɔbuki a Mapasa† a uwwai a na Yesu tã lo a tawã Urishelima. ¹³ Dada a tarai ashuwa-shuwa reve a 'yawa a ga'an nã Yesu, a yisaali, “Husana!† A cibala Ɔsula!”

“Ɔsula a zuwaa za na tawã Ɔtsumã a ala a Ɔsulazuva aba'un!”

“Ɔsula a zuwaa Mogono ma Isra'ila aba'un!”

¹⁴ Ɔvu Yesu zami molloli reve u kumba yi. Ɔyi ða ili i na Zakariya vumavasula dammai,

¹⁵ “Ama a Urishelima† she yu uwwai wovon wan! Mogono mã ðu mo tã lo a tawã, waru u ta kumba molloli.”

¹⁶ A mantsa mo ndolo, ogoro a yi a gura reve ili i ndolo shi. Amma a tyo ðe a mantsa ma na a 'yasain niyi a tyo a tsugbain, reve a cuwan a na Adanshi a Ɔsula a dammai ne adama a yi, waru a yuwaan yi tã ili i nda.

¹⁷ Ama nã Ɔbunã a shi tã obolo nã ayi, ana u 'yasain Li'azaru Ɔtsumã a Ɔkwakwã, Ɔvu u damma yi wu utã a aason. A shi tã a ðansaa ozo o ro ili i na Yesu yuwain. ¹⁸ Ama nã Ɔbunã o utã tã aa cina yi, adama a na a uwwai ili ya asalama i nda. ¹⁹ Dada Afarishi† a dammulai, “Ye ene tã, tsu tsurã ulyuwu wa aci shi suru suru! Kalyuwai, uvadi suru u to tono yi!”

Nheleni n ciga tã me ene Yesu

²⁰ Nheleni† n ro n 'yawa tã fo Urishelima a yuwan agandã a mantsa mã Ɔbuki a Mapasa'a. ²¹ Reve a 'yawa ubatã wã Filibu (vuma na utai diga a lyuci va Besaida Ɔtsumã a Galili) Ɔvu a damma, “Manlu, tsu ciga tã tse ene Yesu.”

²² Ɔvu Filibu 'yawa u damma Andarawu, reve ele ra a 'yawa a damma Yesu.

²³ Ɔvu u damma le, “Mantsa ma yuwan tã ana Mawun ma Vuma† mãã ushi tsugbain tsã yi. ²⁴ Amayun a ða maa dansaa ðu, cu'un vu shina tã na riyai e ida waa kambã Ɔbunã shi, she nu u kuwã. Agba nu u kuwã, u ta matsan Ɔbunã. ²⁵ Za na cigai wuma wã yi Ɔtsumã o uvadi u nda u ta lamba yi. Za na wasain wuma wã yi o uvadi u nda u tã tsurã wuma u na woo koto shi. ²⁶ Za na cigai u yuwaan mu tsugbashi suru, u ciga u 'yuwan u tawã u kuru mu, adama aagbashi a vã a ðanã obolo nã Ɔmu ubatã u na n ri suru. Waru Dada vã ta ca za na yuwaan numu tsugbashi suru tsugbain.”

Yesu yuwan tã adanshi o ukwã wã yi

²⁷ Ɔvu Yesu lyuwa elime na adanshi, “Gogo nda n tã Ɔtsumã a addama. N damma, ‘Dada wawa mu nã mantsa ma nda?’ Ne ða shi, n tawã tã a mantsa ma nda adama a nda, adama n sowo Ɔtsumãlima. ²⁸ Dada, roco ama tsugbain tsã wu!”

Dada uɔyo wu utai diga zuva Ɔvu u damma, “N roco tã ðe cine n ri nã tsugbain waru n tã ðashi roco.”

† **12:15** Zak. 9:9. Aatagada a Adanshi a Ɔsula a Tsugana tsa yuwan tã ulinga nã Sihiyona, amma aala o ro a Urishelima a ða waru.

²⁹ Oḅolo a ama a na a ḁaṅai lo mishin a uwwa t̄a uḁyo'o, reve ozo o ro e le a damma t̄sata t̄sa ḁa. Ozo o ro gba a damma, “Malingata ma Ḃsulā ma ḁa ma yuwain adanshi na ayi!”

³⁰ Ḃvu Yesu damma le, “Adama a ḁu a ḁa uḁyo'o u t̄awai, adama a va a ḁa shi. ³¹ Gogo mantsa ma ḁa na Ḃsulā e ge'eto ama o uvadi. Waru mantsa ma ḁa ana Ḃsulā aḁ gbara Male za na aa yuwusan tsugono tsu uvadi t̄sa nda. ³² Agba na a 'yaṣaṅ mu a akpata aṭsuma o uvadi, n to rono koyan a t̄awa ya'a va.” ³³ Yesu damma t̄a ne adama u roco cine waḁ kuwa.

³⁴ Reve oḅolo a ama'a a usu, “Wilā u tsu u damma tsu t̄a a na Zamawawa'a u t̄a ḁaṅa lo kuci. To, cine t̄sa ḁa, vaa damma a t̄a 'yaṣaṅ Mawun ma Vuma zuva wa akpata? Zane ḁa Mawun ma Vuma ma nda'a?”

³⁵ Ḃvu Yesu usu, “I t̄a tsurā ekan a na a jima ke'en. I lyuwa elime na mmalu eka'an ubuwu lo. Ni i yuwan ne, to, yaḁ t̄aḁatsa shi ni irumbu i t̄awa. Amma ni i yuwan mmalu aṭsuma e irumbu, yee reve ubat̄a u na yee tyo shi. ³⁶ Cayi za na t̄awai ne ekan okolo a ḁu, ayi ubuwu oḅolo na aḁu. Dada yoo o'wo ama a na a ri nden aṭsuma e ekan.”

Ama o ro a 'yuwan t̄a a ca Yesu okolo e le

Ana Yesu dammai ne, reve u kara u 'yawa u pa'an adama e ene yi wan. ³⁷ Ko na u yuwain iroci yi linga va asalama a nda a maḁaḁan me le, a ushi yi shi. ³⁸ A yuwan t̄a ne adama e ili i na Ishaya vumavaṣulā dammai wo o'wo amayun,

“Ḃsulazuva, zane ḁa usuyi ili i na tsu damma nle?

Waru zane ḁa enei ucira wa wu?” ◊

³⁹ Ishaya† waru u damma t̄a ili i na i zuwai a kuḁai a usu ayi ḁa:

⁴⁰ “Ḃsulazuva a rumbanato t̄a esu a ama, reve waru u zuwa o o'wo aza a aciyogbamu.

U yuwan t̄a ne adama e ene ko e reve wan, waru adama a kambā ubat̄a wa Ḃsulazuva u kambuwa le gbaga wan.” ◊

⁴¹ Ishaya damma t̄a ne, adama a na we enei tsugbain tsā Yesu, aḁu u yuwan adanshi a yi.

⁴² A mantsa'a, reve azagbain na abunda a ca yi okolo e le. Agba adama a na aa uwwusa wovon va Afarishi, a yuwan adanshi a yi a alanga eteshe shi, adama Afarishi a gbara le aṭsuma a aḁ'isa'a wan. ⁴³ A la'a t̄a ciga ama a cuwa le a na Ḃsulā a cuwa le.

Yesu t̄awa t̄a adama u wawa uvadi

⁴⁴ Ḃvu Yesu damma koyan a uwwusa, “Za na ushi numu suru, u ushi mu t̄a oḅolo na za na lyungu numu. ⁴⁵ Za na suru ene numu, we ene t̄a za na lyungu numu. ⁴⁶ N t̄awa t̄a aṭsuma o uvadi ana za na t̄awayi ne ekan aṭsuma o uvadi, adama za na ca numu okolo waa buwa aṭsuma e irumbu shi.

⁴⁷ “Za na suru uwwai adanshi a va, reve u 'yuwan a kuru le, aḁu ḁa moo kototo yi shi. Adama a na n t̄awa adama n kototo uvadi shi, amma adama n wawa yi. ⁴⁸ Agba ili i na yoo kototo za na 'yuwan numu na adanshi a va o t̄a lo. Adanshi a na n dammai, ayi ḁa ili i na yoo kototo yi o urana wu ukosu.

⁴⁹ Ili i na moo ritosu ili ya aciyava i ḁa shi. Dada na lyungu numu, ayi ḁa u damma numu ili i na maa damma ni ili i na moo rito. ⁵⁰ N reve t̄a ili i na u dammai ama a yuwan, ili'i i zuwa t̄a ama a tsurā wuma u na woo koto shi. Ayi ḁa i zuwai maa dansaa ḁu ili i na Dada'a u damma numu gan.”

13

Yesu sa'a ta ana o ojoro a yi

¹ Ele lo kafu urana wa Abuki a Mapasa a rawa, Yesu reve ta mantsa ma na waa lyawa uvadi u rawa ta, tsara u kambā ubata wa Dada. U ciga ta ama a na a ri pe atsumā o uvadi aza a na a ciga niyi, waru u ciga le ta hali a tyo o ukusu.

² Ayi a lyuwusa ilyalya obolo no ojoro a yi nu ulivu, agba Mekerencesu ma zuwa ta de Yahuza, mawun ma Simo Iskariyoti, u jijan adama u wina yi.

³ Yesu reve ta a na Dada va yi ca niyi de ucira e ekere e ili suru, waru u tawa ta diga a Asula, waru u ta kambā ubata wa Asula. ⁴ Ele atsumā a alya, avu u 'yon mishin dada u fodoi utugu wa yi reve wu nla mayaga e ikyun ya yi. ⁵ Avu u tsun mini a masa'atsu reve u uwa masa'a ma ana mo ojoro a yi, avu u tasa le na mamuna ma na wu nla e ikyun ya yi'i.

⁶ Ana u rawai ubata wa Simo Bituru, avu u damma yi, "Zagbain, vu ciga ta vu sa'a mu ana?"

⁷ Reve u usu, "Vu reve ili i na maa yuwusan gogo shi, amma vu ta tawa vu reve na aca."

⁸ Avu Bituru damma, "O'o, vaa sa'a ana a va shi."

Avu u usu, "Na n sa'a ana a wu shi, vu pe atsumā a ama a va shi." ⁹ Dada u dammai, "Zagbain, she vu sa'a ana a va goon wan! Sa'a ekere na aaci a va fo!"

¹⁰ Avu u damma, "Na vuma sumba, lipu va yi suru u tsu dana ta cece. Ana a yi a da goon u cigai u sa'a. Waru adu i ta cece, agba suru ndu da shi." ¹¹ U reve ta vuma na aa wina yi, ayi da i zuwai u dammai, "Suru ndu da i ri cece shi."

¹² Ana u kotoi masa'a ma ana me le, avu wo oto utugu wa yi. Avu u danuwisa, reve we ece le, "I reve ta ili i na n yuwaan ndu gogo?" ¹³ I de mu ta 'Manlu' na 'Zagbain' waru amayun a da du, adama a na ne dada n ri. ¹⁴ Amu, Zagbain na Manlu ma du, n sa'a ta ana a du gogo. Adu fo i sa'alai ana a du. ¹⁵ N yuwan ta ne adama e iroci tsara i yuwan cine n yuwaan ndu. ¹⁶ Amayun a da maa dansaa du, aagbashi a la'a zavu'wa va yi shi. Malingata ma la'a za na lyungu niyi shi. ¹⁷ I reve ta ili i nda, waru Asula a ta zuwaa du aba'un, ni i yuwan le.

¹⁸ "Maa yuwusan adanshi adama a du suru shi. N reve ta aza a na n dangwai. Amma ili i na Adanshi a Asula a dammai ciga 'yuwan u shiwan. Reve u damma, 'Vuma na aa lyuwusa obolo na amu da wina numu!' ¹⁹

¹⁹ "N ta dansaa du ili i nda gogo kafu u fara, tsara nu u fara, i usu a na amu dada * za na ri lo kuci. ²⁰ N ta dansaa du amayun, vuma na ushiyi malingata ma va, u ushi mu ta fo. Waru vuma na usu numu, u usu ta vuma na lyungu numu."

Yesu damma ta ili i nayaa cinayi

(Mat. 26:20-25; Mak. 14:17-21; Luk. 22:21-23)

²¹ Ana Yesu kotoi adanshi o ndolo, avu u uwa atsumolangu a abunda lon. Dada u dammai a alanga e eteshe, "N ta dansaa du amayun, vuma ta atsumā a du u ta wina mu."

²² Agba ojoro a yi e reve ili i na waa dansa shi. Avu a kalyuwulai vani le.

²³ Za ta atsumā o ojoro a yi za na Yesu cigai lon,† dana ta nden zuzu na ayi.

◇ 13:18 Ica 41:9. * 13:19 Aza a Isra'ila e reve ta danshi "amu dada" aala a Asula a da. Pa nda Yesu ta dansa ili i ta i da u ri na Asula. † 13:23 Oojoro a na Yesu cigai lo'on, ayi da Yahaya za na danai aatagada a nda. U ciga u de aala a yi shi dada u zuwusai "za na Yesu cigai lon" ko "oojoro o ro" atsumā e idana ya yi.

24 *Avu* Simo Bituru yuwaan yi adanshi nu ukere reve u damma, “Ece yi ko zane da waa yuwusan adanshi a aci a yi.”

25 Reve oojoro'o u rabatowo Yesu, *avu* we ece yi, “Zagbain, *atsuma* a tsu, vuma ne da vaa yuwusan adanshi a aci a yi?”

26 *Avu* u usu, “N to oto assala a nda o usa'an. Vuma na n cayi ayi da waa wina mu.” *Avu* wo oto assala'a *avu* u ca Yahuza, ulobo wa Simo Iskariyoti.

27 Ana Yahuza ushiyi assala o ndolo, dada Male ma uwa niyi.

Dada Yesu dammai, “Yahuza, 'yawa gogo vu yuwan ili i na vu cigai vu yuwan.” 28 *Atsuma* a aza a na a *danai* lo a alya, babu za na revei ili i na i zuwai Yesu dammai ne Yahuza. 29 Amma adama a na Yahuza ayi da le za vu uzuwa, ozo o ro a yuwusan ta majiyan gashi Yesu damma yi ta, u 'yawa u tsupa ikebe yi ilyalya, ko u ne'eshen alambi ikebe. 30 Ana Yahuza ushiyi assala o ndolo, reve wu utushi, cina ayin a yuwan.

Wilq u sa'avu

31 Ana Yahuza karai, reve Yesu damma, “Mantsa ma rawa ta a na *amu* Mawun ma Vuma maa uwa *atsuma* a tsugbain *tsa* va, waru *Asula* a ta tsura tsugbain adama e ili i na yaa cina mu suru. 32 Na *Asula* a tsura tsugbain adama a va, *Asula* na aciyayi u to roco cine Mawun ma Vuma ma ri na tsugbain gogogo.

33 “Muwun n va, mantsa ke'en da ma buwa numu a na *maa danu na adu*. I ta zami mu, agba *yaa tsura* mu shi. N damma du ta cine n dammai aza a Isra'ila, 'Yaa gura 'yawa ubata u na *maa 'yawa* shi.’

34 “Amma n ta casu du *wila* u sa'avu u na *yaa* kuru. I ciga i 'yuwan i cigalai cine n ciga ndu. 35 Ni i cigalai, ama suru e te reve *adu* ojoro a va a da.”

Yesu yuwan ta adanshi a na Bituru a wasan yi

36 Reve Simo Bituru ece Yesu, “Zagbain, te da vee tyo?”

Reve u usu, “*Ubatu* u na *maa 'yawa* vaa gura toni mu de shi, amma a 'yawa de vu to toni mu.”

37 *Avu* we ece yi, “Zagbain, nye i zuwai moo toni wu gogo shi? N tu ufobu n kuwa obolo na *avu*!”

38 Reve u usu yi, “Vu tu ufobu vu kuwa adama a va? Amayun a da maa damma wu, kafu moton ma saala, vu ta wasan mu uta'atsu.”

14

Yesu da ure a tyo ya Dada

1 Reve Yesu damma ojoro a yi, “She u *balu* ko i *dana* na *atsumolangu* wan. I ushi *Asula*, waru i ushi mu fo. 2 *Asula* a *abunda* a ta de o u'wa wa Dada va, waru n ta 'yawa n fofoo du *ubata*. Na amayun a da shi, n shi a damma du ne shi. 3 Na n koto mayan me ili i nda, n ta *tawisa* n tara du a tyo obolo na *amu*. Reve tsu *danuyi* obolo. 4 I reve ta ure a tyo *ubata* u na mee tyo.”

5 Reve Toma usu yi, “Zagbain, tsu reve *ubata* u na vee tyo shi. Cine tsee reve ure a tyo de?”

6 Reve u usu, “*Amu* da ure u na u rocoi amayun a *Asula* waru n ca ama wuma. Babu vuma na *aa 'yawa* ya Dada she nu u kuru nu *ubata* u va. 7 Ni i shi i reve mu na amayun, i te reve Dada va fo. Amma diga gogo i reve yi ta, waru ye ene yi ta.”

8 *Avu* Filibu damma, “Zagbain, roco tsu Dada'a, *atsu* u ta rawa tsu.”

9 Reve u usu, “Filibu, n to obolo na *adu* nu ujimu. Cine tsa da wo o'woi hali n gogo koto vu revei ko zane da n ri shi? Vuma na ene numu suru, we ene ta Dada. To, cine vaa dansa n roco du Dada'a. 10 Koto vu ca okolo a na *amu*

n ri pe atsumā a Dada, waru Dada ri pe atsumā a va shi? Adanshi a na maa dansaa du adanshi a va a da shi, amma Dada da na ri pe atsumā a va, waru ayi da waa yuwusan ulinga wa yi. ¹¹ Usuyi Dada'a u ta pe atsumā a va, amu waru n ta pe atsumā a Dada. Na yaa usu mu adama e idanshi i va shi, to, usu numu adama e ili i na n yuwain.

¹² “Amayun a da maa dansaa du, vuma na suru usu numu, ta yuwan ili i na n yuwusain. Aza a na a usu numu a ta yuwan ili i na i la'ai za na n yuwusain, adama a na n ta kamba n danu obolo na Dada. ¹³ Waru ni i pati ili i ro atsumā a ala a va, n ta yuwaan du, adama Mawu'un u tawaa Dada na tsugbain. ¹⁴ N ta yuwaan du ili i na i pati yu suru atsumā a ala a va.

Nzuwulai n na Ruhu va Akiza aa tawa

¹⁵ “Ni i ciga mu, i ta yuwan ili i na n damma ndu i yuwan suru. ¹⁶ Waru n ta pati Dada u ca du Za vi Ikambi i ro, za na aa danu na adu hali ukosu. ¹⁷ Ayi da Ruhu va Akiza,† za na rocoi amayun adama a Asula. Ama o uvadi aa usu yi shi, adama a na e ene yi shi, waru e reve yi shi. Amma adu i reve yi ta, adama a na u ta pe nden atsumā a du, waru u ta dana pe atsumā a du. ¹⁸ Na n kara, maa lyawa du a nde'en tsa mkpa'an shi, n ta tawisa ya'a du. ¹⁹ Mantsa ma buwa ta ke'en, ama o uvadi a buwa ee ene mu shi, amma adu i te ene mu. Adama a na amu wuma u da n ri, adu waru i ta dana wuma. ²⁰ Nu urana u ndolo u tawa, i te reve a na n ri pe atsumā a Dada. Waru i te reve a na i ri atsumā a va, waru amu n ri atsumā a du. ²¹ Vuma na ciga numu suru, u ta yuwan ili i na n dammai suru, avu Dada va ciga yi fo. Amu fo n ta ciga yi, avu n roco yi ko zane da n ri.”

²² Avu Yahuza (ayi nda Yahuza Iskariyoti da shi) damma, “Amma Zagbain, cine vu foboi vu roco tsu aciyawu amma a tyo a akapi shi?”

²³ Reve u usu, “Na ama a ciga mu, a ta yuwan ili i na n damma nle a yuwan suru. Dada va ta ciga le, avu tsu tawa ya'a le, avu waru tsu danu obolo ne ele. ²⁴ Vuma na gba ciga numu shi, waa yuwan ili i na n dammai shi. Ili i na yu uwwa numu n dammai, ya'a va da wu utai shi, amma o unā wa Dada u da za na lyungu numu.

²⁵ “N damma du ta ili i nda suru a mantsa ma na n danai obolo na adu. ²⁶ Amma ayi Za vi Ikambi u to roco du ili suru, waru u ta zuwa du i cuwan ili i na n damma ndu suru. Ayi Za vi Ikambi i nda ayi da Ruhu va Akiza za na Dada va aa lyungu atsumā a ala a va. ²⁷ N zuwa du ta i tsura mazanga o okolo a du, cu'un mazanga na n ri na ayi o okolo a va, ayi da maa zuwa du i tsura. Asuvu nden a na maa ca woo o'wo cine uvadi waa ca shi. Adama o ndolo she i yuwan atsumolangu lon wan, waru she yu uwwa wovon wan.

²⁸ “Yu uwwa mu ta de adansa n ta kara waru n ta tawisa ya'a du. Ni i ciga mu na amayun i yuwan mazanga a na maa kamba ya Dada, adama a na u la'a mu ta tsugbain. ²⁹ N ta dansaa du ili i nda gogo kafu u fara, adama nu u fara i usu. ³⁰ Maa dashi yuwan adanshi a abunda na adu shi. Adama a na za tsugono tsu uvadi u nda u ta lo a tawa. Amma u ri nu ucira a aci a va shi. ³¹ N yuwan ta ili i na Dada va damma numu n yuwan suru, tsara ama o uvadi a nda e reve n ciga yi ta.

“Tawai gogo tsu karai.”

15

Ataci ne eten

¹ Avu Yesu lyuwa elime na adanshi no ojoro a yi, reve u damma, “Amu da ikyun ya amayun i na i tsu utaa ataci† a inabi. Dada va ayi da cimbi. ² Ne eeten a na a ri za va nu u matsan shi, u tsu gasa yi ta. Waru u tsu lapula ta

eeten a na a tsu matsan muwun, tsarā u matsan muwun mā aḅunda. ³ Ili i na n damma ndu u zuwa ḅu tā de i kamba cece. ⁴ Ni i ri ukaḅu nā aḅu, n to o'wo ukaḅu nā aḅu. Eeten a tsu matsan na aciyayi shi. U ta matsan nu u buwa ukaḅu ni ikyun. Ne ḅa aḅu fo yaa matsan shi, she ni i ri ukaḅu nā aḅu.

⁵ “Amu ḅa ikyun ya ataci'i, aḅu gba eten. Na za suru kaḅa ya'a va, amu waru ukaḅu nā ayi, u tā matsan lon. Agba yaa gura yuwan ili i ro shi, she nā n kamba ḅu. ⁶ Nā za ri ukaḅu nā aḅu shi, u tā gashi eeten a na a tsu vari reve u 'yewe. Ama a tsu tara tā eten a na e 'yewei, reve a zuwa le a akina a kulāto le. ⁷ Ni i ri ukaḅu nā aḅu nā waru yaa kurusu uritosu u va, i ta pati Dada ili i na i cigai suru, avu gba u ca ḅu. ⁸ Nā yaa matsasan muwun mā aḅunda, u to rocosu a na aḅu ojoro a va a ḅa, waru i to rocosu ama tsugbain tsa Dada va.

⁹ “N ciga ḅu tā cine Dada va ciga numu. Gogo i kaḅa aḅsuma e icigi i va. ¹⁰ Ni i yuwan ili i na n dammai, i ta kaḅa aḅsuma e icigi i va. Ne ḅa waru, n yuwain ili i na Dada va damma numu n yuwan, ne ḅa fo n ri ukaḅu aḅsuma e icigi ya yi. ¹¹ N damma ḅu tā ili i nda suru adama yoo o'wo nā cu'un maḅanga ma na n ri nā ayi, adama waru maḅanga mā ḅu mo o'wo ushete wan. ¹² Apa nda ili i na maa dansaa ḅu i yuwan: i cigalai ununa n ciga ndu. ¹³ Babu icigi i na i la'ai nda, vuma kuwā adama a n'utsa mā yi.

¹⁴ “Aḅu n'utsa n va ḅa, ni i kuru ili i na maa dansa. ¹⁵ M buwa e ḅesu ḅu agbashi shi, adama a na zagbain tsu damma agbashi a yi ili biti shi. Amma n te ḅesu ḅu n'utsa, adama a na n damma ndu ili i na Dada va damma numu biti. ¹⁶ I ḅangwa mu shi. Amu ḅa n ḅangwa ndu. Avu waru n ca ḅu ulinga u nda i yuwan: 'Yawa'i i matsan muwun, icu'un i na yaa jima. Ne ḅa Dada aa ca ḅu ili i na i pati niyi suru na alaḅ a va. ¹⁷ Apa ili i na n damma ndu i yuwan: I cigalai.

Uvadi u ta 'yuwan ojoro'o

¹⁸ “Na ama o uvadi a nda a 'yuwan ḅu, i cuwan aḅu ḅa a fara 'yuwain. ¹⁹ Nā aḅu aḅa o uvadi a ḅa, a ta ciga ḅu ununa a cigai aḅa e le. Amma n ḅangwa ḅu tā yu uta aḅsuma o uvadi, adama o ndolo aḅu aḅa o uvadi a ḅa shi. Ayi ḅa i zuwai uvadi u 'yuwan ndu. ²⁰ I cuwan ni ili i na n damma ndu: Aagbashi a la'a zavu'wa va yi shi. Na ama o bongi mu, o to bongi ḅu fo. Waru na a yuwan ili i na n rito nle a yuwan, a ta yuwan ili i na i damma nle fo a yuwan. ²¹ Agba o to bongi ḅu adama a na i ri aḅa a va. A ta yuwan ne adama a na e revei za na lyungu numu shi. ²² Nā n shi n tawa n yuwaan le adanshi shi, a shi a ḅana nu unusu u na waa tawaa le no oforo shi. Amma gogo a ri nu ure u motaa shi adama o unusu u le. ²³ Za na 'yuwan numu biti u 'yuwan tā Dada va. ²⁴ N yuwan tā linga va asalama e memere me le, icu'un i na ko za koto yuwain shi. Nā n shi n yuwan linga nda shi, a shi a ḅana nu unusu shi. Agba gogo nda e ene tā ili i na n yuwain. Agba suru nā ne, a 'yuwan mu tā obolo nā Dada va. ²⁵ Agba ili i nda i fara tā adama e ili i na a ḅana i Wilā u le wo o'wo amayun: 'A 'yuwan mu tā pere m pere.' ◊

²⁶ “N tā lyunguwa ḅu za na a tsu de Za vi Ikambi. U to uta ubata wa Dada avu u tawa ubata u ḅu. Ayi ḅa Ruhu va amayun. Nu u tawa, u ta yuwan adanshi adama a va. ²⁷ Reve aḅu fo ni i ciga i yuwan i damma ama adama a va, adama a na i ri obolo nā aḅu diga a mantsa ma na n temei uritosu.”

16

¹ Avu Yesu Iyuwa elime na adanshi, n damma, “N damma ḅu tā ili i nda, adama i lyawa u'ususu u va wan. ² A tā gbara ḅu a a'isa. Waru mantsa mā

tā tawā ana ama oo una dū, reve a jijan gashi a ta yuwusaan Asulā agandā na a yuwan ne. ³ A ta yuwan ne, adama a na e reve Dada'a shi, waru e reve mu shi. ⁴ Agba n damma dū tā ili i nda, adama nā mantsa mā tawā ana aa yuwusan ili i nda, i cuwan ni ili i na n damma ndu.

Ulinga u Ruhu va Akiza

“Mantsa ma na n teme i uritosu, n damma dū ili i nda shi, adama a na n shi obolo nā adū. ⁵ Gogo gba n tā kamba ubatā wu za na lyungu numu. Agba ko vuma tā atsuma ā dū ece mu, ‘Te da vee tyo?’ shi. ⁶ Ana n damma ndu gogo, adū da nda i remei atsumolangu. ⁷ Agba amayun a da maa dansaa dū, u la'aa dū tā ulobonu n kara. Nā n kara n tā lyunguwa dū nā Za vi Ikambi. Nā n kara shi, Za vi Ikambi'i waa tawā shi. ⁸ Nu u tawā, u to roco ama o uvadi a na a nusain ana a dammai, ‘Tsu reve tā ili i na i ri unusu, waru tsu reve tā ili i na i ri mejege, waru tsu reve tā ununa Asulā a tsu ge'eto unusu.’ ⁹ A yuwan mejege shi adama o unusu, adama a na ā usu mu shi. ¹⁰ A nusan tā adama e ili i na i ri mejege, adama a na n tā 'yawā ubatā wa Dada, waru yaa lyuwa elime nā mene mā vā shi. ¹¹ A yuwan mejege shi adama o uge'etosu adama a na u yuwaan tā de za tsugono tsu uvadi u nda uge'etosu.

¹² “N tā ni ili ya abunda i na maa damma dū, agba gogo u la'a tā ucira u na yee reve. ¹³ Agba nā Ruhu na o rocosu ili i na i ri amayun adama ā Asulā u tawā, u ta zuwa dū i reve ili i na i ri mejege i na yoo utusa ubatā wā Asulā. Waa yuwan adanshi a na o utai ubatā wā yi shi, amma u ta damma ili i na wu uwwai goon, waru u ta damma dū ili i na yaa tawā. ¹⁴ U ta ca mu tsugbain, adama a na u ta tara ili i na n dammai reve u damma dū. ¹⁵ Ili i na Dada ri ne ele suru, n tā fo ne ele. Ayi da i zuwai n dammai Ruhu'u u ta tara ili i na maa damma avu u damma dū.

Atsumalima a ta kamba mazanga

¹⁶ “Na a jima ke'en yee ene mu shi, amma a tyo de i te enishe mu.”

¹⁷ Reve ozo o ro atsuma o ojoro a yi a dammulai, “Nye waa dansa ana u dammai, ‘Na a jima yee ene amu shi, reve waru a tyo de avu ye enishe mu?’ Waru nye i da waa dansa ana u dammai, ‘Adama a na n tā kara a tyo ubatā wa Dada?’ ” ¹⁸ Reve waru e ecelei, “Nye i da waa dansa ‘na a jima ke'en?’ Tsu gura reve ili i na waa dansa shi.”

¹⁹ Yesu reve tā ojoro a yi a ciga tā e ece yi adama o ndolo, da da u damma nle, “I te mecilei ili i na maa dansa ana n dammai, ‘Na a jima ke'en ye ene mu waru shi, reve waru n damma a tyo de i te enishe mu?’ ” ²⁰ Amayun a da maa dansaa dū, i tā shon avu waru i yuwan atsumolangu, amma uvadi u ta yuwan mazanga. I ta yuwan atsumolangu, amma atsumolangu ā dū ā tā kamba mazanga. ²¹ Nā ka danu limatan, u tā nā mbala, adama a na mantsa mā yi ma rawai. Amma nu u matsan mawu'un, avu wi icina na mbala'ā adama a na u ri ā mazanga ma na u tsurai mawun o uvadi. ²² Ne da fo u ri ya'ā dū. Gogo i tā atsumolangu, amma n te enishe dū. A mantsa'a i ta yuwan mazanga, waru ko vuma aa gura zuwa dū i lyawa mazanga shi. ²³ Nā mantsa mo ndolo ma rawa, yee ece mu ili i ro waru shi. Amayun a da maa dansaa dū, Dada vā ta ca dū ili i na i patiyi suru atsuma a ala ā vā. ²⁴ Hali n gogo koto i pati ili i ro atsuma a ala ā vā shi. Patishiyi, Asulā waru a ta ca dū ayi, tsara i shiwan nā mazanga.

Kristi Zamawawa lyuwa ta aci o uvadi

²⁵ “N yuwan tā adanshi a nda ni iroci, agba mantsa mo tā lo ā tawā ana maa dashi yuwan ne shi. A mantsa'a n tā paduwa dū ili suru adama a Dada'a. ²⁶ O urana u ndolo i ta pati Dada'a na ala ā vā, agba woo o'wo she nā n yuwan

ipati o unā u dū shi. ²⁷ Ṙsulā Dada u ciga dū tā adama a na i ciga numu, reve waru i usu a na mu utāi ubatā wā yi. ²⁸ Mu utā tā ubatā wa Dada, reve n tawā o uvadi. Gogo gba n ta lyawa uvadi āvu n kambā ya Dada'a.”

²⁹ Ṙvu ojoro'o a damma, “Gogo vu ta adanshi nā ātsu upaduwu! Vaa yuwusan adanshi ni iroci shi. ³⁰ Gogo tsu reve tā vu reve tā ili biti. Vu ta gura usu yeci i vuma kafu u yuwan yeci'i. Ṙyi nda, u zuwa tsu tā tsu usu vu utā tā ubatā wā Ṙsulā.”

³¹ Ṙvu u usu, “Amayun a da i usu tā gogo? ³² Mantša mo tā lo ā tawā, waru u rawa tā de, ana suru ndū yee bete'we, koyan da ātsumā ā dū ā kambā o u'wa wā yi, reve i lyawa mu ā nde'en. Agba Dada to obolo nā āmu, waru adama o ndolo n ri ā nde'en shi.

³³ “N damma dū tā ili i ndolo adama yoo o'wo nā mazangā ma amayun adama a na i ri obolo nā āmu. Uvadi u ta zuwa dū i sowo ātsumalimā. Agba i kaḃa asuvu! N lyuwa tā aci o ucira wu uvadi!”

17

Yesu yuwaan tā ojoro ā yi avasa

¹ Ana Yesu kotoi a dansaa le ili i nda suru, reve u kaḃyūwā zuva āvu u damma, “Dada, mantša ma rawa tā. Vu ca Mawun mā wu tsugbain adama u ca wu tsugbain. ² Vu ca yi tā tsugbain a aci a ama suru adama u ca aza a na vu ca niyi wuma u na woo koto shi. ³ Waru nda ure u na āā tsurā wuma u na woo koto shi: e reve wu, za na āvu da Ṙsulā a amayun goon, reve waru e reve Yesu Zamawawa, za na vu lyunguyi. ⁴ N roco tā tsugbain tsā wu o uvadi ana n kotoi ulinga u na vu ca numu n yuwan. ⁵ Gogo, Dada, vu dashi ca mu tsugbain tsa na n shi nā āyi ana n shi obolo nā āvu kafu vu yuwan uvadi.

⁶ “Vu ca mu tā aza e itoni o ro ātsumā o uvadi u nda, waru n roco le tā ili i na vu rotsoi. Aza ā wu a da ā shi, agba vu ca mu tā ele, āvu gba a yuwaan wu tsutoni. ⁷ E reve tā a na āvu da vu ca numu ili i na n ri nā āyi suru. ⁸ Adama a na n damma tā aza e itoni ā vā ili i na vu damma numu, agba ā usu tā. E reve tā a na mu utāi ubatā wā wu, āvu waru ā usu āvu da vu lyungu numu. ⁹ N tā avasa adama e le. Maa yuwusan avasa adama a ama o uvadi shi, amma adama a aza a na vu ca numu, adama a na ele aza ā wu a da. ¹⁰ Ama o ndolo suru aza a na ā ri aza e itoni ā vā aza ā wu a da fo, waru aza a na oo tono wu suru aza ā vā a da fo. O roco tā na amayun ili i na tsugbain tsā vā tsā ri. ¹¹ N tā lo ā tawā ya'a wu. M buwa e isawan o uvadi waru shi. Agba aza e itoni i vā a buwa tā ātsumā o uvadi. Vu roco ucira wa ala ā wu, āyi da ala a na vu ca numu, tsarā vu geshe le. Dada oo o'wo ili i tā, ununa āvu nā āmu tsu ri. ¹² Nu ucira wā wu u da, ucira u na vu ca numu a mantša mo ndolo āmu ubuwu o uvadi daḃa m putsayi ili i wuya ā ju'wan le. Shede āyi vuma na o kototoi* āyi da ā lungusai adama Adanshi ā Ṙsulā a shiwan.

¹³ “Dada, n tā tawā ya'a wu gogo. Agba n damma tā ili i nda āmu ubuwu o uvadi, adama aza e itoni ā vā a shiwan nā mazangā ununa āmu n ri. ¹⁴ N damma le tā ikaka ya wu. Agba ama o uvadi u nda a 'yuwan le tā, adama a na ā ri ili i tā ne ele shi, ununa āmu fo n ri ili i tā na ama o uvadi shi. ¹⁵ Maa patishi wu vu tawa le ātsumā o uvadi shi, amma vu 'yasan za wuya ā ju'wan le. ¹⁶ Ṙmu za vu uvadi u nda u da shi. Ne da waru ele fo aza o uvadi a nda a da shi. ¹⁷ Vu zuwa le o o'wo cece na akiza o uritosu wa adanshi ā wu za na āyi da amayun. ¹⁸ N lyungu le tā ātsumā o uvadi, cine vu lyungu numu ātsumā o

* 17:12 Vuma na o kototoi pa nda u ta yuwusan adanshi a Yahuza Iskariyoti za na winai Yesu.

uvadi. ¹⁹ N ca ta aciyava n yuwaan wu tsugbashi adama ele fo a ca aciyele a yuwaan wu tsugbashi.

²⁰ “Dada, n ta yuwusan avasa adama a aza e itoni a nda, agba waru n ta yuwusan avasa adama a aza a na aa tawa a ca mu okolo e le suru, adama e ili i na aza e itoni a va aa damma adama a va. ²¹ N ciga ta suru nle o o'wo ili i ta, ununa amu n ri ili i ta na avu, avu waru vu ri ili i ta na amu. N ciga le ta fo o o'wo ili i ta na atsu. Dada ama o uvadi a nda aa usu a na avu da vu lyungu numu. ²² N ca ta ama a nda tsugbain tsa na vu ca numu adama o o'wo ili i ta, ununa avu na amu tsu ri ili i ta. ²³ Amu ili i ta i da ne ele, avu waru ili i ta vu ri na amu, adama o o'wo ili i ta suru suru. Ne da ama o uvadi ee reve avu da vu lyungu numu. E te reve a na vu cigai aza e itoni a va ununa vu ciga numu.

²⁴ “Dada, vu ca mu ta ele, waru n ciga le ta a dana ubata u na n ri, adama ee ene tsugbain tsa va, za na vu ca numu adama a na vu ciga numu kafu vu yuwan uvadi.

²⁵ “Dada, avu da za va abula.† Uvadi u reve wu shi, amu gba n reve wu ta, ama a nda waru e reve ta a na vu lyungu numu. ²⁶ N roco le ta ili i na vu rotsoi, waru n ta lyuwa elime nu uyuwusan ne. Ne da aa gura ciga ozo o ro ununa vu ciga numu, adama moo o'wo ili i ta ne ele.”

18

Ereme ta Yesu

(Mat. 26:47-56; Mak. 14:43-50; Luk. 22:47-53)

¹ Ana Yesu kotoi avasa, reve ayi no ojoro a yi a kara reve a pasa U6aa wa Kidron. Reve a rawa ubata u na u ri na danga zetun† va abunda avu a uwa pe.

² A yawusa ta ubata a na abunda, ayi da i zuwai Yahuza za na wina niyi revei ubata u na a ri. ³ Reve nan ganu a gbagbain na Afarishi a lyungu adugari a Aa isamapada o ro a kuru Yahuza. Waru obolo a asoja a Roma a shi ta obolo ne ele, ama a nda a shi ta ni itana yu uvon ni ifitila na akata. Avu Yahuza tara le a tyo ubata a.

⁴ Yesu reve ta ili i na yaa fara na ayi, dada wu utai reve we ece le, “Zane da yaa zama?”

⁵ Reve a usu, “Yesu za va Nazara.”

Avu a damma le, “Amu dada Yesu'u!” (Yahuza za na wina niyi, shi ta mishin ne ele.) ⁶ Ana Yesu damma nle, “Amu dada ayi'i,” reve o rono na aca pa avu a riya e ida.

⁷ Reve we ecishe le, “Zane da yaa zama?”

Avu a damma, “Yesu za va Nazara.”

⁸ Avu u usu, “N damma du ta de amu dada Yesu. Na amu da yaa zama, lyawai ojoro a va a kara.” ⁹ A yuwan ta ne adama e ili i na Yesu dammai de a shiwan, “N lamba ko za ta atsuma a aza na vu ca numu shi.”

¹⁰ Reve Simo Bituru tala matsun me pe'eni ma yi reve u kodo utsuvu wu usa'ani wa aagbashi a aabara a nan ganu. (Aala a aagbashi'i Maluku.) ¹¹ Avu Yesu damma Bituru, “Kambuwa matsun me pe'eni ma wu e ibici ya yi. Vu ta a majiyan n ciga n sowo atsumalima ununa Dada zuwai n sowo shi?”

A tarai Yesu a tyo ubata wa aabara a nan ganu

(Mat. 26:57-58; Mak. 14:53-54; Luk. 22:54)

¹² Reve yali i gbaint na asoja a yi a Roma, obolo na adugari a Aa isamapada, e reme Yesu avu a nla yi. ¹³ Avu a fara tara ya yi a tyo ya Hanana, ashawale Kayafa. Kayafa da danai aabara a nan ganu a aa'wan o ndolo. ¹⁴ Ayi dada

za na de aƙaƙa u dammai azagbain a Isra'ila, "Lyawai vuma nda kuwa tsara ama suru a danga wuma." ◊

Bituru wasain Yesu

(Mat. 26:69-70; Mak. 14:66-68; Luk. 22:55-57)

¹⁵ Reve Simo Bituru no oojoro o ro ◊ a kuru Yesu. Oojoro'o u reve ta aabara a nan ganu'u, daɗa u uwai obolo na Yesu atsuma a agalaci o ukobu wu uge'etosu wa aabara a nan ganu. ¹⁶ Bituru gba reve wi isawan a alanga zuzu nu unantsu. Avu oojoro'o u kamba u yuwan adanshi na aagbashi o usheli a na a ri o unantsu. Reve a lyawa Bituru u uwa. ¹⁷ Amma avu usheli'i we ece Bituru, "Avu oojoro a vuma ndolo Yesu da, ko ne da shi?"

Avu u wasan, "O'o, amu da shi!"

¹⁸ Mantsa mo utanu ma da ma shi, reve agbashi na adugari a Aa'isamapada a gba'ato akina. Ele a lyasuwusa, daɗa Bituru rawai zuzu na akina'a adama u lyasuwa.

Aabara a nan ganu a yuwain Yesu yeci

(Mat. 26:59-66; Mak. 14:55-64; Luk. 22:66-71)

¹⁹ Avu aabara a nan ganu a yuwan Yesu yeci adama o ooro a yi nu uritosu wa yi. ²⁰ Reve u usu, "N yuwusan ta adanshi adama koyan da uwwa. N ritosu ta a a'isa na a Aa'isamapada, ubata u na aza a Isra'ila suru o tsu boloto. N damma ko ili i ta usokowu shi. ²¹ Adama a nye vee eceshe mu cu'un vi ili i nda? Ece ama a na a uwwai uritosu u va. E reve ta ili i na n dammai."

²² Ana Yesu dammai ne, avu dugari ro basa yi o ugbaguzu avu u damma, "Zane da avu a na vaa yuwaan aabara a nan ganu cu'un va adanshi o ndolo?"

²³ Avu u damma, "Na n damma ta ili i ro i na Wila u dammai u ri mejege shi, i roco ili'i. Agba ni ili i na n dammai amayun a da, adama a nye vu basa numu?"

²⁴ Yesu ubuwu wunlu daɗa Hanana caco niyi a tyo ya Kayafa aabara a nan ganu.

Bituru wasisan ta Yesu

²⁵ Ili i nda a farasa pe atsuma, Simo Bituru de mishin zuzu na akina a lyasuwusa. Daɗa e ece niyi, "Avu za vi itoni ya Yesu da, ko ne da shi?"

Avu u wasan reve u damma, "O'o, amu da shi!"

²⁶ Aagbashi o ro a aabara a nan ganu a shi ta lo. Maci vuma na Bituru kofoi utsuvu u da. Avu u damma, "Me ene wu ta ubata a danga zetun, ko me ene wu shi?"

²⁷ Avu Bituru wasisan, a mantsa'a avu moton ma saalashi.

A tarai Yesu a tyo ya Bilatu

(Mat. 27:1-2, 11-14; Mak. 15:1-5; Luk. 23:1-5)

²⁸ Ana Kayafa kotoi uge'etosu wa Yesu na wasasa, daɗa azagbain a Isra'ila a tara niyi a tyo ubata wa Bilatu gwamna vuma va Roma. Avu ama'a e isawan a alanga. Na shi za ro uwa pe, u shi to o'wo babu cece, agba Wila u shi a lyawa yi u yuwan Abuki a Mapasa shi. ²⁹ Avu Bilatu ta a alanga reve we ece le, "Adanshi a nye a da i tawayi a aci a vuma nda?"

³⁰ Reve a usu, "Na shi vuma nda za vu ulinga wi iwuya i da shi, tsu shi a tawa na ayi ubata wa wu shi."

³¹ Avu u damma le, "To, adu na aciyadu tara niyi i 'yawa i ge'eto yi cine Wila u du u dammai i ge'eto yi."

Reve a wasan a damma, “**A**du **a**za **a** Roma i tsu lyawa tsu tsu una vuma shi.”
 32 Ili i na a dammai u roco **t**a ili i na Yesu dammai **d**e cine **w**aa **k**uwa u fara **t**a o'uso amayun.

33 Reve u kamba o ukobu **a**vu u **d**e Yesu **a**vu we ece yi, “**A**vu **d**a mogono ma aza a Isra'ila?”

34 **A**vu u damma, “**Y**eci **y**a wu i **d**a nda'a, ko ama o ro a yuwaan wu **t**a adanshi **a** va?”

35 Reve u usu, “**V**u reve **t**a **a**mu za va Isra'ila **d**a shi! **A**ma **a** wu **n**a nan ganu a gbagbain a **d**a **a** tawai **n**a **a**vu **y**a'a va. **N**ye i **d**a gba vu yuwain?”

36 Reve Yesu usu, “**T**sugono **t**sà **v**a za vu uvadi u nda u **d**a shi. **N**a shi za vu uvadi u nda u **d**a, agbashi **a** va **a** shi ta yuwan nlangi adama a zuwa mu e ekere a azagbain a Isra'ila wan. **A**mu n ri ana ngonon na maa yuwusan tsugono pa o uvadi shi.”

37 **A**vu we ece yi, “**A**vu mogono ma **d**a, ko ne **d**a shi?”

Reve u usu yi, “**V**u damma **t**a **a**mu mogono ma **d**a, waru vu damma **t**a mejege. **A**yi **d**a i zuwai a matsan numu, **a**vu n **t**awa o uvadi adama n damma ama amayun. **W**aru za na ri za va amayun tsu poloo mu **t**a atsuvu.”

38 **A**vu we ece yi, “**N**ye i **d**a amayun?”

A padayi Yesu ugana wu ukwa

(*Mat. 27:15-31; Mak. 15:6-20; Luk. 23:13-25*)

Ana Bilatu dammai ne, **a**vu wu utisa **a** tyo ya aza a Isra'ila **a**vu u damma le, “**V**uma nda yuwan ili i na i rawai n damma, ‘**N**u ciga u ‘yuwan u kuwa’ shi. 39 I reve n tsu bada **t**a vuma **t**a atsuma o u'wa wa ali u kara a mantsa ma **A**buki a Mapasa. I ciga **t**a n lyawa ‘mogono ma aza a Isra'ila?’ ”

40 Reve a saala, “**O**'o, a lyawa yi wan! **T**su ciga **t**a a lyawa Baraba.” (Baraba gba u shi **t**a u tsu 'yasasan nlangi.)

19

Asoja a yuwaan ta Yesu ulamu

(*Mak. 15:16-20*)

1 Reve Bilatu† damma asoja a faba Yesu na asudu. 2 Reve a dawa ookokolo e eten a awanda, **a**vu a zuwayi a aaci,* **a**vu o oto yi aayala a sawun daan-daan. 3 **A**vu a tawusa ya'a yi na a dammi, “**W**uma wa wu u jima, mogono ma aza a Isra'ila!” Na a basasa niyi o ugbaguzu.

4 **A**vu Bilatu kara o utisa waru, reve u damma ama'a, “**U**wwai, n **t**a o uti yi pa nda ya'a du, adama i reve n tsura ili i ro i na yaa zuwa n kototo yi shi.”

5 Reve Yesu uti, wotowu no ookokolo a awanda† na aayala'a. **A**vu Bilatu damma le, “**A**pa vuma'a!”

6 Ana nan ganu a gbagbain obolo na adugari a **A**a'isamapada e ene niyi, reve a saala, “**V**ara niyi a akpata!† **V**ara niyi a akpata!”

Avu u usu, “**I** tara yi reve i vara yi a akpata. **N** tsura ili i na yaa zuwa n kototo yi shi.”

7 Reve a usu, “**U** damma **t**a a na ayi Mawun ma **A**sula ma da. **A**dama o ndolo, **W**ila u tsu u damma **t**a u kuwa.”

8 Ana wu uwwai ili i nda, reve wu uwwa wovon lon. 9 **A**vu u kara a kamba o ukobu wa yi reve we ece Yesu, “**T**e da vu utai?” Agba u usu ili i ro shi. 10 **A**vu Bilatu damma, “**V**u 'yuwan **t**a a yuwan adanshi na amu? **V**u reve, n **t**a nu ucira u na maa lyawa wu vu kara pere, ko n zuwa a vara wu a akpata.”

* **19:2** Kaisa Mogono mo otosu ta ookokolo a avu'un a na a mungai na aayala a sawun daan-daan. A yuwaan ta ne Yesu adama a lamaa yi.

11 **Avu** u usu, “Vu ta gura yuwaan mu ne adama a na **Asulā** a zuwa nuwu vu yuwan. Vuma na ca numu e ekere a wu u la'a wu ta unusu.”

12 **Ana** wu uwwai ili i nda, u shi ta u ciga u lyawa yi u kara pere. **Avu** azagbain a Isra'ila a lyuwa elime na yisaali, “Na vu lyawa vuma nda pere, avu i'utsa i Mogono Kaisa da shi! Vuma na suru tarai aciyayi mogono ma da, vuma ndolo ma'yuwatan mo mogono ma da!”

13 **Ana** wu uwwai ili i na aa dansa, reve wu uta na **Yesu** a alanga avu u danu o ootogu o uge'etosu o ukobu u na a tsu de Ukobu u na a Ru'wai na Atali a Gbagbain. (Aala o ubata u nda na **Tsu'arama**† ayi da “Gabata.”) 14 **Gogo** urana u ta e meremee ma aci o **Urana** wi Ifofi ya **Abuki** a **Mapasa**.

Reve u damma aza a Isra'ila'a, “Apa du mogono ma du!”

15 **Reve** a kambuwa yi na yisaali, “Una niyi! Una niyi! Vara yi a akpata!”

Avu we ece le, “I ciga ta n vara mogono ma du a akpata?”

Reve nan ganu a gbagbain a usu, “Tsu ri na mogono mo ro shi, she Kaisa!”

16 **Reve** u ca le **Yesu** adama a vara yi a akpata.

A vara ta Yesu a akpata

(*Mat. 27:32-44; Mak. 15:21-32; Luk. 23:26-43*)

Avu asoja a tara **Yesu** reve a kara na ayi. 17 **Ayi** a motaa atsuma a lyuci'i, u tanu ta akpata† a yi a tyo **Ubatā** wo **Ookoluwo**. (Aala o ubata'a na **Tsu'arama** ayi da “Gologota”†). 18 **Ubatā** u dafa a vara niyi a akpata.† **A** yuwaan ta ne waru aza o u'wa wa ali e re o ro, vuma ta suru e eebele a ta, **Yesu** gba e memere.

19 **Reve** **Bilatu** zuwa le a zuwa de iroci zuwa va a akpata'a, adansa,

YESU VA NAZARA, MOGONO MA AZA A ISRA'ILA.

20 **Reve** a dana iroci'i toto uta'atsu: **Za** vu ufaro na **Tsuyahuda**,† waru na **Tsuroma**, waru na **Tsuheleni**.† **Ama** na abunda e de yi ta nu una, adama a na ubata u na a varai **Yesu** a akpata u ri alanga na lyuci shi. 21 **Reve** nan ganu a gbagbain a damma **Bilatu**, “She vu dana, ‘Mogono ma aza a Isra'ila’ wan, amma vu dana, ‘Vuma nda damma ta amu da mogono ma aza a Isra'ila.’”

22 **Avu** u usu, “N dana yi ta ne, waru ne da u ri.”

23 **Ana** asoja o kotoi mavara ma **Yesu** a akpata, reve a tara itana ya yi avu e ne'eshen bata nashi. Soja suru ta nu upasu wa yi. **Reve** fo a tara utugu wu uga'an wa yi, za na danai ufavu diga zuwa a cipa. 24 **Reve** a dammulai vani le, “She tsu karai ayi nda bata bata wan. **Tsu** yuwain anca'wa adama tsu reve za na aa tara yi.” Ili i nda i fara ta adama e ili i na **Adanshi** a **Asulā** a dammai wo o'wo amayun:

“E ne'eshen ta itana i va vani le,
avu a yuwan anca'wa adama o utugu u va.” ◇

Ayi nda gba, ayi da ili i na asoja'a a yuwain.

25 **Mma** va **Yesu** dana ta lo mishin a nge'en ma akpata ofolo na mma ke'en va yi. **Meri** ka va **Kiliyofa** na **Meri** **Magadaliya** a dana ta lo fo. 26 **Oojoro** a na u cigai ◇ dana ta lo fo zuzu na mma va **Yesu**. **Ana** **Yesu** ene nle ofolo, reve u damma mma va yi, “Vuma nda mawun ma wu ma da gogo.” 27 **Reve** u damma oojoro'o, “**Ayi** da mma va wu gogo.” Diga lo da oojoro o ndolo a tara niyi a tyo o u'wa wa yi.

Yesu kuwa ta

(*Mat. 27:45-56; Mak. 15:33-41; Luk. 23:44-49*)

28 **Yesu** reve ta a na u kotoi de ulinga wa yi. **Amma** adama u lyawa **Adanshi** a **Asulā** o o'wo amayun, reve u damma, “N ta uwwusa akuli!” ◇ 29 **Meden** ma dana ta lo tapu na mini ma alamu, avu asoja'a a tsupu pe ashidi. Dada a

nlā niyi o oosondori,†† reve a canana a zuwaa Yesu o unā. ³⁰ Ana Yesu sowoi mini'i, āvu u damma, “U koto tā.” Āvu u kaḍato aaci, reve u kuwā.

A sapai Yesu e ebele

³¹ Urana u nda Urana wi Ifoḍi i ḍa,† agba nu usana u tawa Ashibi a ḍa za na wo o'woi āḅajini o urana waru Urana u Mapasa u ḍa. Ana wo o'woi aza a Isra'ila a ciga a lyawa lipu le zuva va akpata'a† shi hali urana wa Ashibi, āvu a pati Bilatu u lyawa āsoja a kukuda ana a aza a na ā ḍanaḍi ḍe a akpata adama ā kuwā go'o. Reve waru ā cipato lipu le e ida. ³² Āvu āsoja'a a fara kuḍa ana a ama e re'e aza a na ā ḍanaḍi zuva va akpata e ebele e Yesu. ³³ Amma ana a rawai ubaṭa wā Yesu, reve e ene u kuwā tā ḍe, agba a kuḍa ana ā yi shi. ³⁴ Āvu za tā aṭsumā ā āsoja'a tara ibata yā yi reve u sapa Yesu e ebele. Reve mpasa na mini mo uta. ³⁵ Tsu reve tā ili i nda amayun a ḍa, adama a na za na enei ne esu ḍa dammai. U damma tā ne adama aḍu fo i usu. ³⁶ Ili i nda i fara tā adama Adanshi ā Āsulā† a shiwan: “Ko eetele ā tā ā yi aa kuḍa shi.” ♦ ³⁷ Waru Adanshi ā Āsulā o ro a damma tā, “Ā tā kaḷyuwā vuma na a sapai ni ibata.” ♦

Acida e Yesu

(*Mat. 27:57-61; Mak. 15:42-47; Luk. 23:50-56*)

³⁸ Ana ili i nda i kotoi, reve Isuhu, vuma lyuci va Arimatiya, pati Bilatu ko u ta lyawa yi u tara lipu va Yesu. (Isuhu za vi itoni va Yesu ḍa, amma usokowu, adama a na wu uwwusa tā wovon wa azagbain a Isra'ila.) Āvu Bilatu usu, reve Isuhu 'yawa u tara lipu'u u kara na āyi. ³⁹ Nikodimu, za na shi tāwāi ḍe yā Yesu na ayin, shewun tā Isuhu. Āvu u tāwaa na agumā ā maguru e re na rawai uritowu ukpaku na ā tsu tsuwaan āakwākwa. ⁴⁰ Ama e re a nda a tara tā lipu va yi reve a katala yi ākandaruwā no okoro oḅolo na agumā'a. Ne ḍa aza a Isra'ila a tsu yuwan na āa ciḍo āakwākwa. ⁴¹ Ubaṭa u mavara ma akpata'a u tā zuzu na āarumbu, aṭsumā ā āarumbu'u aason a sa'avu ā ḍana tā pe za na koto a yuwain ulinga na āyi shi. ⁴² Adama a na wo o'woi Urana wi Ifoḍi u ḍa kafu Mapasa,† waru adama a na aaso'on ā ri zuzu, ḍaḍa a zuwai pe lipu'u.

20

Aason e Yesu a ta lyanga

(*Mat. 28:1-8; Mak. 16:1-8; Luk. 24:1-12*)

¹ Nu usana wa Aladi ubaṭa ubuwu haḅa, āvu Meri Magadaliya kara ā 'yawa a aaso'on, reve we ene aatali a aaso'on ugandaluwu utakatsuwu nu unantsu wa aaso'on. ² Reve u suma ā 'yawa yā Bituru za na aṭsu ḍe Simo oḅolo no oojoro o ro, ♦ za na Yesu cigai, āvu u damma le, “A tara tā Zagbain pe a aaso'on, agba tsu reve ubaṭa u na a zuwa niyi shi!” ³ Reve Bituru no oojoro'o ā kara ā 'yawa ḍe. ⁴ Mere me le ā ḍana tā e ilaḍi, agba oojoro o ro'o a sara tā Bituru hali u fara rawaa yi. ⁵ Ana u kanza u kaḷyuwāi aṭsumā a aaso'on, reve we ene pe okoro goon, agba u uwa pe shi. ⁶ Ḍaḍa Simo Bituru a rawa āvu u uwa pe, reve we ene pe okoro'o. ⁷ We ene tā fo apadi'o okoro a na a palayi urewesu wā Yesu na āyi. Ā kutsulu yi tā, reve wo o'wo upasu u tā. ⁸ Reve

† **19:29** A yuwan tā ulinga na adanga ā āvu'un a na ā tsu ḍe “oosondori.” Āyi ḍa a yuwayin ulinga a Aatagada ā Motāa a na o kyo'onuyi mpasa ā nantsu vu 'wa va aza a Isra'ila (Mtā. 12:22), waru a yuwan tā adanshi ā yi baṭa ro aṭsumā a Adanshi ā Āsulā. †† **19:31** Urana u Mapasa u ta gura o o'wo urana suru aṭsumā a ajuma. A aa'wan a na a varai Yesu a akpata wo o'wo tā urana wa Ashibi, adama o ndolo ā kambato tā Ashibi'i āḅajini o urana. ♦ **19:36** Mtā. 12:46; Mkc. 9:12; Ica 34:20. ♦ **19:37** Zak. 12:10. ♦ **20:2** Yah. 13:23.

oajoro o ro'o, za na fara rawai a aaso'on fo u uwa pe. Reve we ene *avu* u usu a na a 'yasain Yesu *atsuma* a *akwakwa*.⁹ (A mantsa mo ndolo koto a shi e reve ili i na Adanshi a *Asula* a dammai a na amayun a da a ciga a 'yuwan u 'yon *atsuma* o ukwa shi.)¹⁰ Reve ojoro'o a *karā* a *kamba* o u'wa.

Meri Magadaliya enei Yesu
(*Mat. 28:9-10; Mak. 16:9-11*)

¹¹ Meri gba wi isawan ta a alanga a aaso'on e mesun. Reve u *kanza* u *kalyuwa atsuma* a aaso'on.¹² *Avu* we ene pe nlingata ma *Asula* n re. A *dana* ta wotowu ni itana i uri waru a *dana* ta nden ubata u na lipu va Yesu shi. Za ta *dana* ta ubata a aaci za ta gba shi ubata wa ana.¹³ Reve e ece yi, "Adama a nye vu ri e mesun?"

Avu u usu, "A tara ta Zagbain va, agba n reve ubata u na a zuwa niyi shi."

¹⁴ Ana Meri dammai ne, reve u vadala *avu* we ene Yesu mishin lo, agba u gura reve a na Yesu da shi.

¹⁵ Reve Yesu ece yi, "Adama a nye vu ri e mesun? Zane da vu ri e izami?"

Avu u yuwan majiyan gashi ayi da wa a kalyuwusa aarumbu'u *avu* u damma, "Zagbain, nna *avu* da vu tarai lipu va Yesu, m pati wu ta vu yuwan ankuri, vu damma mu, adama n 'yawa n tara yi."

¹⁶ *Avu* u damma yi, "Meri."

Avu Meri vadala a tyo ya'la yi, reve u damma, "Rabboni!"† (Na Tsu'arama† "Rabboni" urevu wa yi ayi da "Manlu.")

¹⁷ Reve Yesu damma yi, "She vu reme mu wan, adama a na koto n *karā* a tyo ya Dada shi. Amma vu *karā* a tyo ubata o ojoro a va vu damma le, 'N ta *karā* a *kamba* ubata wa Dada va za na ri fo Dada du. Ayi da *Asula* a va, waru ayi da *Asula* a du."

¹⁸ Reve u *karā* u 'yawa u damma ojoro'o a na we ene ta Zagbain'in. Reve waru u damma le ili i u damma niyi.

Ojoro e Yesu e ene yi ta
(*Mat. 28:16-20; Mak. 16:14-18; Luk. 24:36-49*)

¹⁹ Na ayin o urana wa Aladi o ndolo, *avu* ojoro'o o boloto a aasula a ta *avu* a katsu nantsu, adama a na a uwwusa ta wovon wa azagbain a Isra'ila. Reve Yesu ta wa wi isawan e memere me le babu usan, *avu* u casa le, adansa, "N yuwan ta avasa a tsura asuvu nden."²⁰ Ana u dammai ili i nda, reve u roco le antsu e ekere a yi na za ve eebele. Ojoro'o a shiwan ta na mazanga adama a na e te inda Zagbain.²¹ Reve u dammisa, "Asuvu nden n *dana* obolo na adu. Cine Dada va lyungu numu *atsuma* o uvadi, ne da fo ma a lyungusu du."

²² *Avu* wi ivuwaan le reve u damma, "Ushiyi Ruhu va Akiza.²³ Nni i yuwaan ama gafura vu nusu le, *Asula* fo u ta yuwaan le, o to o'wo na gafura. Nna gba i 'yuwan a yuwaan le gafura, *Asula* fo u ta 'yuwan a yuwaan le gafura."

Yesu na Toma

²⁴ Za ro *atsuma* a Kupanejere'e, Toma (za na waru a tsu de fo Mepishe), u *dana* obolo ne ele shi, a mantsa ma na Yesu rocoi aciyayi.²⁵ Ana u rawai, reve akapi o ojoro a damma yi, "Tse ene ta Zagbain!"

Amma *avu* Toma damma, "Ma a usu shi she na me ene antsu e ekere a yi, waru she na n ju'wan antsu'u na aakatsu a va ubata u na ikusa i *dana*, waru n oto ukere u va *atsuma* a wuntsu we eebele a yi."

²⁶ Ana a yuwain ajuma a ta, reve ojoro'o o bolotowiso a aasula'a, waru Toma *dana* ta obolo ne ele. Reve a katsu nantsu vadamma nu ufaru, amma *avu* Yesu ta wa wi isawisan e memere me le babu usan. *Avu* u casa le, reve u damma, "N yuwan ta avasa i tsura asuvu nden."²⁷ Reve u damma Toma,

“Kalyuwa ekere a va. Zuwa aakatsu a wu antsu'u. Oto ukere wa wu e eebele a va. Vu lyawa mawasan a na va a usu.”

²⁸ Avu u usu yi, “Avu da Zagbain va na Asula a va.”

²⁹ Reve u damma yi, “Vu usu ta o una na ve ene numu. Aza aba'un a da aza a na e ene numu shi avu gba a usu.”

Ili i na i zuwai Yahaya danai a aatagada a nda

³⁰ Ojoro e Yesu e ene yi ta a yuwusan iroci yi linga va asalama ro na abunda aza a na a danai atsuma a aatagada a nda shi. ³¹ N dana ta ili i nda adama i usu a na Yesu da Zamawawa, Mawun ma Asula, waru adama a na i usu niyi, i ta tsura wuma.

21

Igolo tapu na mugula

¹ A tyo de, reve Yesu rocowiso aciyayi ubata wo ojoro a yi a nge'en m Mala ma Galili.* Apa cine ili'i i farai: ² Ojoro a yi na abunda a dana ta lo: Simo Bituru, na Toma (za na a tsu de Mepishe), na Nataniya va Kana va Galili, na muwun ma Zabadi, no ojoro e re o ro. ³ Reve Simo Bituru damma aza a yi, “Amu n ta 'yawa mereme ma mugula ni igolo.”

Reve aza a yi a damma, “Atsu fo tsu ta 'yawa obolo na avu.” Avu a kara a 'yawa a wantsun u le. Agba e reme ko ili i shi na ayin o ndolo. ⁴ Ana usana u tawai na wasasa, reve Yesu isawan a nge'en m mala'a, agba ojoro'o e reve a na Yesu da shi.

⁵ Reve u de le, “Ama a va, i reme ta de mugula?”

Avu a usu, “O'o.”

⁶ Reve u damma le, “Variyi igolo i du usa'ani u wantsun u du, i te reme ozo o ro.” Reve a yuwan ne, avu igolo'o e reme mugula ma abunda hali a ku da o rono yi.

⁷ Reve oojoro a na Yesu cigai^o damma Bituru, “Zagbain da!” Ana Simo Bituru uwwai a na Zagbain da, reve wo oto utugu wa yi (adama a na u shi ta u fo do yi ana u danai o ulinga), avu wu teruwa a mini u reme u dasu a tyo ubata wa Yesu. ⁸ Reve akapi o ojoro o toni yi atsuma a wantsu'un, uguzu ni igolo'o tapu na mugula. A dana alanga ni ida shi, alanga e le a dana ta zuzu na ana ukpakuta'atsu (300).[†] ⁹ Ana ojoro'o o utai atsuma a wantsu'un, reve e ene u ta ni ilyalya, waru u dana ta a zusun mugula na akinkina.

¹⁰ Avu u damma, “Tawai na mugula n ro n na i remei gogo.”

¹¹ Reve Simo Bituru kara u uwa atsuma a wantsu'un, reve u rono igolo'o a tyo e ida. Atsuma a yi mugula m gbagbain ukpaku na kupoton na aza a ta'atsu (153) n dana ta pe. Agba suru na ne igolo'o i kara shi. ¹² Reve Yesu damma le, “Tawai i lyuwa.” Ko za ta gba atsuma o ojoro'o gura ece yi, “Zane da vu ri?” shi, adama a na e reve ta a na Zagbain da. ¹³ Avu u 'yawa u tara ilyalya, reve u ca le. Reve waru u ca le fo mugula'a. ¹⁴ Ayi nda, ayi da wa ta'atsu a na u rocoi aciyayi ubata wo ojoro'o ana a 'yasan niyi atsuma o ukwa.

Yesu na Bituru

¹⁵ Ana o kotoi alya, reve Yesu ece Simo Bituru, “Simo mawun ma Yahaya, vu la'a ta aza a wu ciga mu?”

Avu u usu, “Ee, Zagbain, vu reve ta a na n ciga nuwu.”

Reve u damma, “Vu lyuwato mukyokyon n va.”

* **21:1** A tsu de ta fo Mala ma Galili Mala ma Tibariya. ^o **21:7** Yah. 13:23. [†] **21:8** Danshi u dasuwu a tsu yuwan ta ulinga na ayi tsi ili yi uritosu i na a tsu de yadi na Tsunasara. Ana a ta'atsu a da a tsu yuwan u dasuwu u ta.

¹⁶ Reve we ecishe yi we ire, “Simo mawun ma Yahaya, vu ciga mu ta?”

Avu u usu, “Ee, Zagbain, vu reve ta a na n ciga nuwu!”

Avu u damma, “Vu kalyuwa ikyon i va.”

¹⁷ Reve we ecishe yi wa ta'atsu, “Simo mawun ma Yahaya, vu ciga mu ta?”

Bituru yuwan ta atsumolangu adama a na Yesu yuwan yi ta yeci hali uta'atsu ko u ciga yi ta. Adama o ndolo reve u damma Yesu, “Zagbain, vu reve ta ili suru. Vu reve ta a na n ciga nuwu.”

Avu Yesu damma yi, “Vu lyuwato ikyon i va. ¹⁸ N ta dansaa wu amayun, avu o ulobo, vu tso oto ta itana i na vu cigai, reve vu 'yawa ubata u na vu cigai. Agba na vu kutsa, vu ta bubaruwa e ekere a wu. Reve ozo o ro a nla wu avu a tara wu a tyo ubata u na vu cigai shi.” ¹⁹ (U damma ta ne adama u roco cine Bituru aa kuwa, reve u ca Asula tsugbain.) Reve u damma Bituru, “Toni mu!”

²⁰ Avu Bituru vadala reve we ene oojoro o ro, [◇] za na Yesu cigai. Waru ayi da fo za na rabatoi Yesu ele a alya avu we ece, “Zagbain, zane da aa wina wu?”

²¹ Ana Bituru ene niyi, avu we ece Yesu, “Zagbain, ili i ne yaa cina yi?”

²² Reve u usu yi, “Nna n ciga ta u yuwan wuma hali mantsa ma na ma kamba, te imini ya wu na adama o ndolo? Vu toni mu.” ²³ Adama o ndolo reve aalabari'i a baza atsuma a aza e Itoni a na, ayi nda waa kuwa shi. Agba Yesu damma ne shi. Ili i na u dammai ayi da, “Nna n ciga ta u yuwan wuma hali mantsa ma na ma kamba, te imini ya wu na adama o ndolo?”

²⁴ Ayi oojoro† a nda ayi da u dammai ili i nda suru. U dana yi ta, waru tsu reve ta a na amayun a da waa dansa.

²⁵ Yesu yuwan ta ili i ro na abunda. Nna a dana ili i ndolo suru atsuma a atagada, n jiyan atsuma o uvadi suru a na aa tsura ubata u na waa rawa a na a zuwa atagada'a suru shi.

Ulinga wa Ajiya

Ucuduwu wa aatagada a nda

Luka, vuma na danai Alabari a Sa'ani a Luka, ayi da waru u danai Aatagada o Ulinga wa Ajiya. U shi ta u ciga u damma ili i na i farai na aza e Itoni e Yesu. Aatagada o Ulinga wa Ajiya a fara ta ubata u na Aatagada a Luka a lyawai.

Ulinga wa Ajiya u damma ta ili i na i farai na ama a na a toniyi Yesu cina u kuwa. U damma ta cine ama a nda a yuwain mmalu a dansaa ama adama e Yesu, waru u damma ta cine ama a na a uwwai a yuwain. Ruhu va Akiza golofo ta ama a nda waru u kamba le ta. Nu ufaru, ama a na a ri elentsu a ta a da goon a yuwusayin adanshi, ele da aza a Isra'ila. Ko atsuma a aza a Isra'ila ama o ro a yuwan ta a usu adanshi e le, waru o una ta aza e Itoni o ro adama e ili i na a dammai a aci e Yesu. A tyo de atsuma a aatagada a nda, Asula a zuwa ta aza e Itoni a damma ama e elentsu o ro koko'o adanshi e Yesu.

Ulinga wa Ajiya u damma ta cine ikaka ya aza e Itoni i bazai e ida ya Isra'ila. U damma ta cine Bituru, obolo na Bulu na akapi a ama a yuwain. U damma ta mpolo n na aza a na a vadalai usa'avu a yuwain, waru na cine a kambulai vani le upasu u le, waru na cine a lyunguyi ni ikambi tsara a kamba aza a na a vadalai usa'avu upasu u le. Ne tsunda tsa da a'isa aza e Itoni a farai cine tsu reve nle ana'an.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. A yuwan ta adanshi a Alabari a Sa'ani atsuma a Urishelima (1:1–8:3)
2. A yuwan ta adanshi a Alabari a Sa'ani atsuma a Yahuda na Samariya (8:4–12:25)
3. Bulu yuwan ta mmalu adama u yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani (13:1–14:28)
4. A yuwan ta majiyan ma sa'ani atsuma a Urishelima (15:1–35)
5. Bulu yuwisan ta mmalu adama u yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani (15:36–18:22)
6. Bulu yuwan ta mmalu ma ta'atsu adama u yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani (18:23–21:16)
7. E reme ta Bulu atsuma a Urishelima (21:17–23:22)
8. A tara ta Bulu a tyo Kasariya (23:23–26:32)
9. A tara ta Bulu a tyo Roma (27:1–28:31)

A yasan ta Yesu

¹ Tiwofilu, a aatagada o ufaru u va n damma wu ta ili i na Yesu temei mayan obolo ni ili i na u ritosuyi, ² hali urana u na a tara niyi a tyo zuva.

Amma kafu a tara yi a tyo zuva da da u yuwayin ajiya† a na u dangwai adanshi a abula nu ucira u Ruhu va Akiza. ³ Ana u kuwai, u rocusu le ta aciyayi wuma, reve u roco le a na u 'yoyin na linga icu'un icu'un. U yuwan ta rana amunga a yuwusan adanshi adama o tsugono tsu Asula. ⁴ A yashi i na u danai a alya obolo ne ele, u damma le ta, “She i lyawa Urishelima wan.† Amma i puro she na nzuwulai n na Dada yuwain u shiwan ne'en, za na n damma ndu nu una u va, ⁵ Yahaya rumbu ta ama na mini. Aa jima shi, avu a rumbu du na Ruhu va Akiza.”

A tara ta Yesu a tyo zuva

⁶ Ana ajiya a danai obolo na Yesu,† e eceshe yi ta, “Zagbain, gogo da va a kambuwaa aza a Isra'ila na tsugono tse le waru?”

⁷ Reve u usu le, “Dada da goon ri nu ucira u na woo fofo yashi na mantsa'a, adu gba a ca du ucira u na yaa gura reve shi. ⁸ Amma i ta tsura ucira na Ruhu va Akiza† tawa du. I to o'wo aza a na aa yuwan adanshi o una u va atsuma a Urishelima na atsuma a Yahuda, na Samariya, hali a tyo ukosu wu uvadi.”

⁹ Ana u dammai ne, ele a akanla, reve a tara yi a tyo zuva. Reve eleshe o ro a pupala yi, a gura enishe yi shi. ¹⁰ Ajiya'a lo a kalyuwusa yi a kara a tyo zuva, reve ama e re wotowu na atugu a uri e isawan mishin zuzu ne ele. ¹¹ Reve a damma, “Adu ama a Galili, adama a nye i ri mishin a akanla zuva? Yesu na a tarai atsuma a du a tyo zuva, u ta tawisa ununa ye enei a tara niyi a tyo zuva.”

A dangwa ta aajiya o ro

¹² Ana ili i ndolo i farai, reve ajiya a lyawa Masasan ma Zetun, reve a yuwan mmalu u ta rawa ana ukpakukupa uta'atsu (3,000)* a kamba Urishelima. ¹³ Ana a kambai atsuma a lyuci gbain na a danai, reve a kumba o u'wa wa zuva u na a danai, ele da nan Bituru na Yahaya na Yakubu na Andarawu na Filibu na Toma na Batalamawu na Matta na Yakubu mawun ma Alfa na Simo za na fo a tsu de Bakanani,† na Yahuza mawun ma Yakubu.

¹⁴ Suru nle reve o boloto aciyela a yuwusan avasa kuci na majiyan ma ta, obolo na amaci o ro, na Merif mma va Yesu obolo na azawawa'a e Yesu suru.

¹⁵ Atsuma a rana ndolo obolo ya ama ukpaku nu ushin (120) aza a na a cayi okolo a dana ta lo. Reve Bituru 'yon mishin, reve u damma, ¹⁶ “Aza a va, a ciga a 'yuwan o shiton Adanshi a Asula a na Ruhu wa Akiza yuwain o una wa Dawuda adama a Yahuda, za na uwai elime a aza a na e remei Yesu. ¹⁷ Yahuza vuma da na danai obolo na atsu, waru Yesu dangwa yi ta tsara u yuwan ulinga na atsu.”

¹⁸ (Yahuza tsula ta ida ni ikebe i na u winai Yesu, reve u riya u cikato aaci, dada atsuma o boso niyi, reve iliyatsuma suru ya uta a alanga. ¹⁹ Aza a na a ri nden suru atsuma a Urishelima a uwwa ta ili i na i farai, dada e deyi ubata a “Akaladama” ne elentsu e le, ana Ubata wu Mpasa.)

²⁰ Reve Bituru lyuwa elime na adanshi, “U tu ufanu a Aatagada e Ica,† ‘U'wa wa yi wo o'wo ta uvariya, she vuma danu pe wan.’

Reve waru u dammisa,
‘Tsugbain tsa yi nanza tara.’ ◊

²¹ “Adama o ndolo wo o'wo ta a ciga a 'yuwan a dangula vuma ro o una u vuma ndolo. Vuma ndolo o o'wo u dana ta obolo na atsu a mantsa ma na Yesu Zagbain danai obolo na atsu. ²² Waru wo o'wo u dana ta na atsu a mantsa ma na Yahaya rumbuyi Yesu, hali urana u na a tara niyi e memere ma atsu a tyo zuva. Vuma na aa dangwa u ciga u 'yuwan woo o'wo za vu ucasu wa Alabari a Sa'ani adama o u'yosun wa Yesu obolo na atsu.”

²³ Dada a zagwai ama e re: Isuhu za na a tsu de Basaba za va aala Yusutu obolo na Mataya. ²⁴ Reve a yuwan avasa tsara a gura dangwa vuma sa'ani na ntsayi. Reve a damma, “Zagbain, vu reve ta ookolo a vuma suru, vu roco tsu vuma na vu cigai atsuma a ama e re a nda. ²⁵ Wo o'wo aajiya, u tara tsugbain tsa na Yahuza lyawai, adama a na u 'yawai ubata u na wu ntsaa niyi.” ²⁶ Reve a zuwa adanga a aci e le, reve Mataya lyuwa, reve u bolu na akapi kupa na za ta na buwai.

* **1:12** Atsuma e elentsu a na u danai ufanu, u damma ta a na alanga a yi a dana ta “mmalu ma Ashibi.” Wila wa aza a Isra'ila u tsu lyawa ta vuma yuwan mmalu n kilomita 1, ko u la'a akapi a mili wa'a atsuma o urana'a, ko udasuwu ukpakukupa (1,000). Gogo u ta yuwan gashi mmalu m mini kupa.

(Mini ayi da a tsu de minti na Tsugana.) † **1:13** Ayi aala “Bakanani” to rocosu tsu vuma'a u tu nu uzuwu wa aci adama u kamba ama a yi.

◊ **1:20** Ica 69:25.

2

Utawu wa Ruhu va Akiza

¹ Ana urana wa *Abuki*† o Urana wa Kupoton*† a rawai, *aza* e Itoni *a* *dana* ta *ubata* u ta. ² Ele lo babu urevu, *da*da a uwwai ilama diga zuva gashi *abajini* o upepu a *da*, reve u shiton u'wa'a suru u na *a* ri pe nden. ³ Reve ili i ro gashi elentsu a akina *a* *tawa* ya'a le, reve u cipa a aci e le. ⁴ Reve o shiton le suru na Ruhu va Akiza.† Reve e teme adanshi ne elentsu o ro koko'o, cine Ruhu va Akiza ne'e nle.

⁵ Aza a Isra'ila *a* *abunda* a na a uwwusa wovon wa *Asula* *a* *dana* ta pe *atsuma* *a* Urishelima a yuwusan *aganda* a na a *tawai* *bata* *bata*. ⁶ Ana a uwwai ilama i ndolo, reve ama o *boloto* *abunda*. Reve a yuwan asalama lon, adama a na aza a na *a* ri lo suru a uwwa ta *ibolo* ya *aza* e Itoni a yuwusan adanshi ne elentsu *a* lyuci le. ⁷ Reve a yuwan asalama *a* *abunda*, adansa, "Ashe aza a na a yuwusan adanshi a nda *aza* *a* *Galili* a *da* suru shi?" ⁸ Cine wo o'woi suru ntsu tsu uwwa nle a adanshi ne elentsu *a* tsu? ⁹ *Atsu* *da* pa nda aza a Paratiya na aza a Madaya obolo na aza a Elam na ama a Masapotomiya na aza a na o *utai* Yahuda na aza a Kafadokiya na ama e *ida* ya Pontu na aza a Asiya. ¹⁰ Na aza a Firijiya na aza a Bamafiliya waru na aza a Masar, na *aza* e *ida* ya Libiya zuzu na Kurani omocin diga Roma a na a matsain *atsuma* *a* *adini* a aza a Isra'ila na aza a na a vadalai a uwai *atsuma* *a* *adini* *a* tsu. ¹¹ *Atsu* *da* nda aza a Karita,† obolo na aza a Laraba suru ntsu tsu uwwa le ta a yuwusan adanshi ne elentsu *a* tsu *atsuma* e ili i na *Asula* a yuwain." ¹² Reve suru nle a lamba ili i na aa yuwan, reve a uwa asalama, adansa *vani* le, "Nye i *da* urevu wi ili i nda'a?"

¹³ Reve ozo o ro a uwa a yuwusaan le ulamu adansa, "Usowu u *da* *a* ri."

Adanshi a na Bituru yuwain

¹⁴ Reve Bituru 'yon mishin obolo na akapi a ajiya kupa na za ta na buwai, *avu* u *yasain* udyo a yuwusaan le adanshi, adansa, "Ama a Isra'ila na aza a na *a* ri nden Urishelima, i zuwa atsuvu yu uwwa ili i na maa damma *du*. ¹⁵ Ama a na ye eneshe nda *a* ri usowu shi, ana wo o'woi mantsa ma na tsu ri gogo rumu kucci vu usana *da*. ¹⁶ *Ayi* ili i nda *ayi* *da* Juwe vumavasula dammai, ¹⁷ *Asula* a damma: 'A mantsa mo ukosu n ta lyungu Ruhu *va* *a* *yawa* *bata* *a* ama.

Muwun n *du* olobo ne esheli a ta yuwan adanshi o usokowu. Olobo *a* *du* e te ene alavu alavu.

Mbara n *du* waru a ta yuwan alavu *a* *abunda*.

¹⁸ Amayun Ruhu va Akiza ta *tawa* *ubata* wa agbashi *a* *va*, ali na *amaci* a ta yuwan adanshi *a* *va* a rana ndolo.

¹⁹ N ta yuwan ili ya asalama zuva, waru n to roco iroci e *ida*, mpasa na akina na mikyon n *lima*.

²⁰ *A* ta *kambuwa* urana irumbu, woto waru u to o'wo ushili ana mpasa kafu urana wu Zagbain u *tawa*, urana u gbain u tsugbain.

²¹ A mantsa mo ndolo ma *da* za na yuwain *dewu* *atsuma* a ala a Zagbain *wa* *a* *tsura* *iwawi*.†^o†

* 2:1 *Abuki* o Urana wa Kupoton waru *a* tsu *de* yi ta "Penteko," aala *a* *abuki* a *da* a na a tsu yuwusan a mantsa ma na a tsu pada kucci, waru *abuki*'i a tsu yuwan yi ta o urana wa kupoton a na a yuwain *Abuki* a Mapasa. Urana u nda urana kupoton *da* *dana* i na *a* *yasain* Yesu *atsuma* o ukwa. ◊ 2:21
Juw. 2:28-32.

²² “Aḍu aza a va aza a Isra'ila, yu uwwa adanshi a na maa yuwan. Yesu va Nazara da vuma na Asula a kucinaa ntsu a na u usu niyi. Amayun e ili i ndolo Asula o roco tsu ta e ili ya asalama i na u yuwain, ni iroci za na na yuwain. Ili suru i fara ta e esu a du. ²³ A ca du ta ayi, reve yu una yi o ure u mavara a akpata.† I yuwan ta ili i ndolo ni ikambi ya aza a na e revei Wila shi. Na ne suru, Asula e reve ta ili i ndolo i ta fara suru. U yuwan ta ifobi i ndolo nu ujimu. ²⁴ Reve gba Asula a 'yasan yi atsuma a akwakwa, reve u kambuwa yi wuma. Babu cine ukwa waa gura guza yi. ²⁵ Reve Dawuda yuwan adanshi adama a yi,

‘Kuci da n revei a na Zagbain ri obolo na amu. Adama a na u ri o ukere usa'ani u va, babu ili i na maa uwwa wovon.

²⁶ Adama o ndolo ookolo a va a ta na mazanga, eelentsu a va a ta na mazanga, lipu va waru ta danu nu uzuwu wo okolo.

²⁷ Waa lyawa wuma u va a aason shi, waa lyawa Mawun ma Akiza ma yi maa shama shi.

²⁸ Vu roco mu ta ure u wuma.

Vu shiton mu ta na mazanga adama a na vu ri obolo na amu.’ ◊

²⁹ “Aza a va aza a Isra'ila, n ta yuwusaan du adanshi babu wovon adama a akaya a tsu Dawuda. Dawuda kuwa ta waru a cido yi ta, waru aason a yi a ta pa obolo na atsu hali ana'an. ³⁰ Ayi vumavasula da, u reve ta Asula a yuwaan yi ta nzuwulai na akucunu, a na u ta zuwa za ro mogono atsuma a muwun n tsukaya ma yi, ununa u zuwai Dawuda o'woi mogono. ³¹ Dawuda ta zuwusa okolo e ili i na yaa fara elime adama o u'yosun wu Zamawawa,† adansa, aa lyawa lipu va yi a aason shi, waru lipu va yi aa shama shi. ³² Asula a 'yasan ta Yesu'u atsuma a akwakwa, atsu waru tse ene ta ne esu a tsu. ³³ A ca yi ta tsugbain o ukere usa'ani wa Asula, waru u ushi ta Ruhu va Akiza o ukere wa Dada ununa a yuwain nzuwulai. Gogo waru Yesu ca tsu ta Ruhu va Akiza. Ili i na tsee eneshe, waru tsaawuwusa da nda. ³⁴ Dawuda da kumbai zuva shi, amma ayi na aciyayi u damma ta, 'Asulazuva a damma ta Zagbain va: “Danu o ukere usa'ani u va,

³⁵ she na n zuwa n'yuwatan ma wu a apata a ana a wu.” ’ ◊

³⁶ “Adama o ndolo, aza a Isra'ila suru e te reve a na Yesu ndolo za na a varai a akpata,† Asula a kambuwa yi ta Zagbain na Zamawawa.”

³⁷ Ana a uwwai ne, reve ili'i i ju'wan okolo e le, reve e ece Bituru na akapi a ajiya a na a buwai, “Aza a va, nye i da tsaawuwain?”

³⁸ Avu Bituru damma le, “She i vadala,† tsara a rumbu du atsuma a ala e Yesu Zamawawa, waru a yuwaan du gafura vu unusu u du. I ta tsura une'e u Ruhu va Akiza. ³⁹ Nzuwulai n nda za du da na muwun n du, obolo na Atakpaci. Amayun a da maa dansaa du, ili i nda adama a aza a na Asulazuva Asula a tsu ee de a tyo e ekere a yi a da.”

⁴⁰ Reve Bituru yuwan alajiya o uga'an adansa, “N ta patishi du i wawa aciyadu atsuma e ili i na yaa cina ama e iwuya a nda.” ⁴¹ Reve aza a na a uwwai ili i na Bituru dammai, reve a rumbu† le. O urana u ndolo ama a na a dashi toniyi a rawa ta ama ukpakukupa uta'atsu (3,000).

Ununa nden ma aza e Itoni n danqi

⁴² Reve a zuwa okolo e le suru o uritosu wa ajiya na muwwulai, a lyuwusa iliyala obolo, na avasa. ⁴³ Reve wovon u reme le suru, adama a na Asula a

yuwain ili ya asalama ni iroci ya *abunda* e ekere ajiya'a. ⁴⁴ Aza a na a cayi okolo o *bolotosu ta ubata* u ta, reve a *karā* a nkambulai ni itana i le. ⁴⁵ A tsu wina ta itana ni ida i le, mantsa ma na ozo o ro a ri ni ili i na yaa damatosun le. ⁴⁶ Usana suru a tsu 'yawa ta a *Aa*'isamapada na majiyan ma ta. A tsu lyuwusa ta ilyalya a 'wa le obolo na *mazanga* no okolo a ta, waru a lyuwusa ta ilyalya yi Zagbain, ⁴⁷ na a yuwusayin *Asula* ica. A tsura ta isa'ani ubata wa ama. Usana suru Zagbain dashishi le ta ama aza a na a tsurai iwawi.

3

Aakutsuma a kamba ta gbaga

¹ Ama a tsu 'yawa ta a *Aa*'isamapada a mantsa ma rumu ta'atsu vu urana. Urana u ro, Bituru na Yahaya† a 'yawa ta adama a yuwan avasa. ² Ana a rawai zuzu nu unantsu wa *Aa*'isamapada u na a tsu de Unantsu u Sa'ani reve e ene *aakutsuma* a na a matsain ukutsumu a na a tsu tanu, reve a zuwa yi, adama u yuwusan ipati. ³ Ana we enei Bituru na Yahaya azama a uwa a *Aa*'isamapada, reve u pati le ikebe. ⁴ Reve Bituru na Yahaya a *kalyuwa* yi ulobonu, avu Bituru damma, "Kalyuwa tsu!" ⁵ Avu *aakutsuma*'a u *kalyuwa* le na majiyan ma na ee ne'e yi ikebe.

⁶ Dada Bituru dammai, "N ri ni ikebe i na maa ca wu shi. Amma n ta ca wu ili i na n ri na *ayi, atsuma* o ucira wa ala e Yesu Zamawawa za va Nazara 'yon vu wala." ⁷ Reve u reme yi ukere usa'ani, reve u kamba 'yasan yi. Ana u yuwain ne, reve ana na *alu* a yi a *kamba gbaga*, reve o o'wo mejege. ⁸ Avu wu 'yawan, reve wi isawan mishin na ana a yi. Avu u *karā* a mmalu. Hali u *karā* a mmalu nu u yuwain ogodiyo a cibalasa *Asula*. Avu u *karā* a uwa a *Aa*'isamapada ne ele. ⁹ Ama a na a *dana* pe suru e ene yi ta a mmalu waru a uwwa yi ta a cibalasa *Asula*. ¹⁰ Ama a yuwan ta asalama lon, ana e enei ili i na i farai, a na *aakutsuma* a na a tsu *danusu* o Unantsu u Sa'ani a yuwusan ipati i da *kamba gbaga*.

Bituru yuwan ta alajiya atsuma a Aa'isamapada

¹¹ Reve ama a jika a cina vuma'a uguzu na Bituru na Yahaya ubata u na a tsu de *Makisa ma Sulemanu*. Avu ama a na a *dana* pe suru a uwa asalama e ili i na i farai. ¹² Ana Bituru enei ama o *boloto* reve u teme alajiya adansa, "Aza a Isra'ila, nye i da ili ya asalama a na *aakutsuma*'a u *kamba gbaga*? Waru nye i zuwai i ri a *akanla* a tsu, vamma tsu yuwan ta ili'i nu ucira wa aciyatsu na *abula* a tsu? ¹³ *Asula* a Ibrahim na Ishiyaku na Yakubu n na nkaya n tsu n yuwayin aganda, *ayi* da u *tawayi* aagbashi a yi Yesu na tsugbain. *Ayi* da Yesu na i 'yuwain, reve i ca yi e ekere a Bilatu,† ko na Bilatu shi ta ciga u lyawa yi. Avu i damma Bilatu a na i ciga yi shi. ¹⁴ Za va akiza da u *dana*, waru za vi isa'ani da, reve i 'yuwan yi avu i damma Bilatu lyawaa du za mona ma ama. ¹⁵ Reve yu una za vu ucasu u wuma wa *Asula*, amma *Asula* a 'yasan yi ta. Atsu gba tse ene ta ne esu a tsu amayun a nda. ¹⁶ Ucawu wo okolo *atsuma* a ala e Yesu da a *kamba*to *aakutsuma* a nda *gbaga* e esu a du. Vuma na ye enei da, waru i reve ta ununa vuma nda shi ukutsumu. Ucawu wo okolo a yi e ekere e Yesu da a *kamba*to niyi *gbaga* a *makakan* ma du.

¹⁷ "Aza a va, n gura ta reve ili i na i yuwayin Yesu, i yuwan yi ta o ulambu wu urevu, hali ulambu wu urevu'u u *karā* a tyo e ekere a azagbain a du. ¹⁸ Amma *Asula* a zuwa ta *amasula* a yuwan adanshi adama a Zamawawa de nu ujimu, a na u to sowo *atsumalima* e ili i nda suru, waru u shiton ta nzuwulai'i. ¹⁹ Vadalai i lyawa unusu u du suru, reve i vadala i kuru *Asula*, adama i tsura gafura vu unusu u du. ²⁰ Ne da yaa tsura mantsa ma wivuwun

ubata wa Asula, waru u ta dashi lyunguwisa du na Yesu za na u dangwai wo o'wo Zamawawa. ²¹ Zuva da Yesu aa dana hali mantsa ma na aa kambato ili suru usa'avu, ununa Asula a yuwain nzuwulai nu ujimu, e ekere a amasula a akiza. ²² Musa damma ta, 'Asula a ta 'yasan vumavasula tsa va atsuma a ama a du. I polo atsuvu ulobonu yu uwwa ili i na waa damma du.' ²³ Waru Musa damma ta, 'Za na uwwai ili i na vumavasula'a u dammai shi a to utaa yi atsuma a ama a Asula, reve o una yi.' ²⁴

²⁴ "Waru amasula diga Sama'ila† a yuwan ta adanshi e ili i na aa yuwusan ana'an. ²⁵ Adu da muwun ma amasula o ndolo, waru i ta pe atsuma a akucunuf a nzuwulai n na Asula a yuwayin nkaya n du. U damma ta Ibrahim,† 'Adama a mawun ma ta atsuma o ugundo wa wu n ta zuwaa uvadi ma'gula aba'un.' ²⁶ Amma ana Asula a 'yasin aagbashi a yi Yesu, u lyungu yi ta a 'yawa atsuma a ama a du aza a Isra'ila o ufaru, u zuwaa du ta aba'un, reve u vadala du aza a ta ta diga o unusu u du."

4

E reme ta Bituru na Yahaya

¹ Bituru na Yahaya atsuma a adanshi, reve nan ganu na zagbain va adugari a Aa'isamapada na aza a Sadukiya*† a tawa ubata u na a ri. ² A dana ta na atsumolangu a na ajiya e re'e a danai o ritosu ama a na, Yesu kuwa ta waru u 'yon ta. Ne da fo aa 'yasan akwakwa a kambu wuma. ³ Reve e reme le nu ulivu, avu a zuwa le o u'wa wa ali hali usana. ⁴ Ama na abunda a na a uwwai alajiya e le a vadala ta, hali abunda a ali a aza e Itoni a rawa zuzu nu ukpakukupa uton (5,000), babu na amaci na muwun.

⁵ O urana we ire, reve azagbain a aza a Isra'ila, na mbara, na munlu n Wila o boloto Urishelima. ⁶ Hanana aabara a nan ganu fo u dana ta lo, na Kayafa, na Yahaya† na Iskandari ne edenge o ro va aabara a nan ganu. ⁷ Reve a tawa no ojoro e re'e a makakan me le. Avu e ece le, "Nu ucira ko na ala a zane da i yuwayin ulinga n ndolo?"

⁸ Reve Bituru za na danai tapu na Ruhu va Akiza, damma le, "Azagbain na mbara mi ida i tsu, ⁹ i ta yuwusan tsu yeci i nda adama a na tsu yuwain isa'ani a tyo ubata wa aakutsuma'a? I ciga ta i reve ununa u kambai gbaga?"

¹⁰ Lyawai n damma du hawun hali na ama a Isra'ila, u kambu ta gbaga atsuma a ala nu ucira wa Yesu Kristi na utai Nazara. Vuma na i varai a akpata, agba Asula a 'yasin yi ta atsuma a akwakwa. ¹¹ A yuwan ta adanshi a yi atsuma a Adanshi a Asula, ubata u na a danai, 'Aatali a na asuwi a 'yuwain, ayi da wo o'woi ikyun yu ucira atsuma o usaa.' ¹²

¹² "Za lo a tsura iwawit ubata wu za ro shi! Waru ala† a za ro o lo atsuma o uvadi u nda na ama ee de reve a tsura iwawit shi."

¹³ Reve azagbain a yuwan asalama lon, ana e enei Bituru na Yahaya a gura yuwain adanshi a makakan me le okolo nden, adama a na ama a da a na a ri nu urevu u makaranta shi. Waru a gura ta reve ama a da a na a danai obolo na Yesu. ¹⁴ A gura damma le ili i ro shi, adama a na e ne ta vuma na a kambatoi gbaga na ajiya'a mishin a nge'en n le. ¹⁵ Avu azagbai'in a damma Bituru na Yahaya a lyawa ukobu'u. Reve a uwa ndammulai vani le.

¹⁶ E ecelei ta aciyele, "Nye tsaa yuwan na ama a nda? Tsaa gura wasan a na a yuwain ulinga wa asalama shi. Adama a na ama a Urishelima suru e reve

◇ 3:22 U.W.I. 18:15. ◇ 3:23 U.W.I. 18:19. ◇ 3:25 Ufr. 22:18. * 4:1 Aza a Sadukiya obolo a ama a azagbain a Yahuda a da, aza a na a usuyi adama o u'yosun wa akwakwa shi. ◇ 4:11 Ica 118:22; Mak. 12:10; Luk. 20:17.

tā ili i na i farai. ¹⁷ Amma tsu zuwaa nle utoy adama ili'i i yuwan aḅunda aṭsuma a ama a tsu wan. Waru tsu ta zuwaa le utoy she a daṣhi yuwaan za ro adanṣi a ala e Yesu wan.” ¹⁸ Reve e dewishe ajiya'a o ukobu u le, aḅu a damma le she a daṣhi yuwan adanṣi ko uritosu adama a ala e Yesu wan.

¹⁹ Reve Bituru na Yahaya a usu le, “I ta majiyan Aṣulā a ta la'a ciga tsu toni ḁu ko ayi? ²⁰ Tsaa gura lyawa adanṣi a sa'ani a na tse enei waru tsu uwwai shi.”

²¹⁻²² Aḅu ama suru a kara a yuwusaan Aṣulā ica adama e ili i na i farai: Vuma na yuwain a'wan amunga ukutsumu u kambai gbaga. Adama o ndolo azagbain a Yahuda e reve ununa aa ca Bituru na Yahaya aṭsumalima shi. Reve a ca le wovon, reve a lyawa le a kara.

Aza e Itoni a yuwan ta avasa

²³ Diga na a lyawa nle, reve Bituru na Yahaya a bunga aza e le aza e Itoni, reve a damma le ili i na nan ganu a gbagbain na mbara n dammai. ²⁴ Ana aza e Itoni suru a uwwai ili i na i farai, reve o 6olo okolo e le. Aḅu a 'yasan uḁyo a yuwusan avasa, “Mogono ma Gbain, za na yuwain zuva ni ida, na mala ni ili i na i ri pe suru. ²⁵ Vu yuwan ta de adanṣi nu ujimu na Ruhu va Akiza e ekere a akaya a tsu mogono Dawuda agbashi a wu, adansa, 'Adama a nye ama o uvadi a yuwain upan?

Adama a nye ama aa lungusa mantsa me le e ili ye pere?

²⁶ Ngono mu uvadi n fo6o ta uvon, reve azagbain o 6olo aci a 'yuwan Zagbain na Zamawawa va yi.' ◊

²⁷ “Ili i nda i fara ta pa Urishelima. Hiridu Antiba, na Bontu Bilatu gwamna, na Atakpaci na ama a Isra'ila suru o 6oloi aci e le, reve a 'yuwan Yesu, aagbashi a akiza a wu, za na vu fo6oi wo o'wo Zamawawa. ²⁸ Mejege ma da, ili i na a yuwain suru, a yuwan le ta ununa vu yuwain de adanṣi nu ujimu.

²⁹ Gogo Aṣulazuva, uwwa iwuya i na a dansa, reve vu ca tsu agbashi a wu okolo o ugbamu a mantsa ma na tsaa yuwusan alajiya a adanṣi a wu. ³⁰ Vu lyungu nu ucira wu ukambatosu gbaga, nu ulinga wa asalama a wu, waru ili i nda suru i fara na ala a aagbashi a wu Yesu.”

³¹ Ana o kotoi avasa a nda, aḅu usaa u na a danai u jingada, reve suru nle a shiwan na Ruhu va Akiza. Aḅu a yuwan alajiya a adanṣi a Aṣulā no okolo ugbamu.

Banaba ca ta ida ya yi

³² Aza e Itoni suru a dana ta no okolo na asuvu a ta, reve e ene utsuru u na a ri na ayi za le da goon shi, dada a kambusai aciyele vani le. ³³ Aḅu ajiya'a a ca urevetyowu wu ukwa nu u'yosun wa Yesu Zagbain nu ucira, waru a tsura ta isa'ani ya aḅunda e ekere a Aṣulā. ³⁴ A dana nu ulambu shi, adama a na mantsa a tyo mantsa ama a na a danai ni ida na 'wa biti a winasa le ta, aḅu a tawusa ni ikebe'e wiru u ta. ³⁵ Aḅu a casu ajiya'a ikebe'e reve a casu aza a na a cigai ikambi.

³⁶ Apa iroci yi ili i na a yuwusain, vuma ro shi ta lo za na a tsu de Isuhu za na ajiya'a a cayi aala Banaba (za na urevu wa yi u da Mawun mo Udashishi wo Okolo). Ayi za ve elentsu e Levi a da, waru u tawa ta diga Kuburu ida i memere ma mini. ³⁷ U dana ta ni ida, reve u wina yi, aḅu u tawaa ajiya'a ni ikebe'e, tsara a ca aza a na a cigai ikambi.

¹ A yuwan ta vuma ro na a tsu de Ananiya, za na ayi na ka va yi, Safiratu, a winai ida i le. ² Avu a salalai a damma mejege wan ko iyan i da a winai ida'a. Ana a winai reve u tawa na akapi e ikebe, avu u damma ikebe i da da ndolo suru suru.

³ Reve Bituru damma yi, "Ananiya adama a nye vu lyawai Malef ma uwai o okolo a wu? Vu yuwaan ta Ruhu va Akiza epen, avu vu zuwaa aciyawu akapi e ikebe'e. ⁴ Itana'a aza a wu a da vu ta gura wina ko vu kuda wina le, cine vu cigai da vaa yuwan. Ko na vu winai itana'a, ikebe'e aza a wu a da na vaa gura yuwan une'e ne ele. Adama a nye vu yuwain tsunda? Atsu da vu yuwayin epen shi, amma Asula a da vu yuwayin epen."

⁵ Diga na Ananiya uwwai adanshi o ndolo, reve u riyar e ida reve u kuwushi. Aza a na a uwwai ili i na i farai, a uwwa ta wovon lon. ⁶ Reve olobo a 'yon avu a katala yi no okoro, reve e shede yi o uta, avu a cido yi.

⁷ A tyo a mantsa me irumu i ta'atsu a na vali va yi kuwai, avu ka va yi uwa, babu na u revei ili i na i farai. ⁸ Avu Bituru ece yi, "Ikebe i na avu na vali va wu i winai ida i du i da nda?"

Avu ka'a u usu, "Ee, ikebe i da da ne."

⁹ Reve Bituru damma, "Cine tsa da adu ra i salalai i yuwan cu'un vi ili i nda? Adama a nye i boloi aci i lyungwa Ruhu va Asulazuva? Kalyuwa o unantsu, wu te ene ana o olobo a na a cidoi vali va wu, waru a ta tanu wu fo o uta a alanga."

¹⁰ Lo da u riyashi a makakan ma yi avu u kuwa. Ana olobo'o a uwai, avu a cina yi ukwa. Reve e shede yi o uta, avu a cido yi a nge'en ma aason a vali va yi. ¹¹ Reve wovon u reme aza e Itoni lon obolo na ama a na a uwwai ili i na i farai.

Ajiya a kambato ta ama a abunda gbaga

¹² Ajiya a yuwan ta ulinga wa asalama'i ni iroci yi ili ya asalama lon atsuma a ama. Waru aza e Itoni o tsu boloto ta usana suru a Aa'isamapada e ebele a na a tsu de Makisa ma Sulemanu. ¹³ Amma, adama o wovon, ama na abunda a kawan uwa obolo ne ele shi. Agba suru na ne, ama a casu le ta tsugbain. ¹⁴ Suru na ne ali na amaci na abunda a cayi okolo a Zagbain. ¹⁵ Adama o ulinga wa asalama u na ajiya'a aa yuwusan, hali a kara a karar a tawusa na aza a mbala e re mulyuci a agada e le na a avalu e le, a majiyan ko ululu wa Bituru u ta ju'wan ozo o ro e le a kamba gbaga a mantsa ma na waa karalai. ¹⁶ Ama na abunda a tawa ta na aza a na a danai nu ubanakun, na aza a na a ri no otoni a lima, diga mulyuci n na n ri zuzu na Urishelima. Waru a kambato le ta gbaga.

A ca ta ajiya atsumalima

¹⁷ Aabara a nan ganu na aza a Sadukiya a kara ta a tsushu'un na ajiya adama a malyuwa me elime ma na aa yuwusan o ulinga u le. ¹⁸ Da da e remei ajiya'a avu a zuwa le o u'wa wa ali. ¹⁹ Na ayin avu malingata ma Asula ma tawa, avu u kpatu'wa unantsu wu u'wa wa ali'i, reve wu utaa le pe. ²⁰ Avu u damma le, "Kara a 'yawa a makisa ma Aa'isamapada, i damma ama alabari a wuma a sa'avu a nda."

²¹ Usana a matawaa, avu ajiya'a a uwa a Aa'isamapada ununa malingata ma Asula ma damma nle, reve e reme uritosu wa ama.

Ana aabara a nan ganu na aza a na a danai lo obolo a rawai, reve e de ibolo ya Azagbain a Mbara' obolo na azagbain a Isra'ila. Reve a lyungu nlingata n ro n 'yawa o u'wa wa ali'i, a tawa ne ele. ²² Ana nlingata'a n 'yawai o u'wa wa ali'i, a cina le pe shi, da da a kambushi ubata wa azagbai'in, avu a damma le ili i na a cina. ²³ Reve a damma, "Tsu rawa ta o u'wa wa ali'i, avu tsu cina

unantsu'u ukpatowu, na asoja mishin o unantsu'u. Amma ana tsu katsu'wai, tsu cina pe za shi.”

²⁴ Ana zagbain va adugari na nan ganu a gbagbain va Aa'isamapada uwwai ili i na i farai, a gura reve cine ili'i i farai shi. Avu a kara a majiyan cine ili'i yoo o'wo.

²⁵ Ele pe avu za ro uwa u damma, “Gogo tsunda ama a na i zuwai o u'wa wa ali'i a ta de a Aa'isamapada o ritosu ama!” ²⁶ Adama a nda a da zagbain va adugari na adugari a yi e remei ajiya'a a tyo ubata e ifolo. Ko na wo o'woi adugari'i e reme le nu ukadu shi, adama o wovon u na ama aa vara le na atali.

²⁷ Ana a tawai na ajiya'a ubata e ifolo'o, reve aabara a nan ganu a damma, ²⁸ “Tsu damma du ta a alanga e eteshe, ‘She i dashi yuwan uritosu atsuma a ala e Yesu wan.’ Amma adu da nda i kotoi Urishelima suru nu uritosu u du atsuma a ala a yi, avu waru i tawaa tsu nu ukwa wa yi.”

²⁹ Reve Bituru na ajiya o ro a usu, “U la'a ta ulobonu tsu toni Asula a na tsoo toni vadlima. ³⁰ Yu una ta Yesu ana i vara niyi a akpata,† agba Asula a nkaya n tsu a 'yasan yi ta atsuma a akwakwa. ³¹ Asula a zuwa yi ta o ukere usa'ani wa yi u zuwa yi ta Mogono na Za vi Iwawi. Asula a yuwan ta ne, tsara u ca aza a Isra'ila ure u na aa vadala tsara a tsura gafura vu unusu u le e ekere a Asula. ³² Tsu gura ta damma amayun e ili i nda, adama a na tse ene ta ne esu a tsu, ne da fo Ruhu va Akiza, za na wo o'woi une'e wa Asula e ekere a aza a na o toniyi Asula.”

³³ Ana nan ganu a gbagbain na azagbai'in a uwwai ili i na ajiya'a a dammai, reve a sufuwa asuvu. Hali a shi a ciga o una le. ³⁴ Ele pe avu vuma ro na a tsu de Gamaliya, za ta atsuma a Afarishi waru manlu ma Wila 'yon mishin. Avu u damma a tara ne'en ajiya'a o uta a alanga ke'en. ³⁵ Avu u damma nan ganu'u na azagbai'in, “Ama a Isra'ila, i yuwan majiyan ulobonu e ili i na i farai a yuwusaan ama a nda. ³⁶ Koto u jima shi, a na Tuda dammai ayi vuma vu ucira da. Ama a tyo ukpakunashi (400) o toni yi ta. Amma ana o una niyi, ojoro a yi e bete'we ta suru. Agba ko ili i ro tsu tsura shi. ³⁷ Yahuza va Galili da tawai acapa a yi a mantsa me mekece ma ama. Avu u zuwa ama a 'yasan ama ugbozu, agba ayi fo o una yi ta reve ojoro a yi e bete'we fo suru. ³⁸ Asala a na maa ca du, ayi da i lyawa ama'a a yuwan ili i na aa yuwan. Nnu ucira wa aciyele a da aa yuwusan uritosu ni ili ya asalama a nda, a ta tawa a kalama. ³⁹ Amma nnu ucira wa Asula u da aa yuwusan ili i nda, yaa gura putsaa le a lyawa shi. I ta cina aciyadu a nlangi na Asula.”

⁴⁰ Reve ofolo a ama'a a usu asala a yi. Avu e de ajiya'a a uwa o ukobu reve a faba le. Avu a zuwaa le utyo, she a dashi yuwan alajiya atsuma a ala e Yesu wan, avu a lyawa le.

⁴¹ Avu ajiya'a a lyawa ofolo'o na mazanga ma na Asula e ene ta a ta no okolo ugbamu u na o sowo atsumalima adama e Yesu. ⁴² Usana suru a tsu 'yawa ta a Aa'isamapada a yuwusan uritosu a dansaa ama Yesu Zamawawa† da. Waru a yuwusan ta ne a 'wa va ama.

6

A dangwa ta qza e ikambi e cindere

¹ A mantsa ma na aza e Itoni a karai a dashishi abunda, agba suru nle aza a Isra'ila a da. Avu ozo o ro a na a yuwusan Tsuheleni† a uwa adanshi a tyo ubata wa aza a na a yuwusan Tsuyahuda,† adansa, “Nna a kambusa nruna usana suru, nruna n tsu n tsu tsura unata na aza e le shi.”

² Dada Kupanejere'e o bolotoi aza e Itoni suru, reve a damma, "Woo lobono tsi icinai nu ulinga wa alajiya wa adanshi a Asula, reve tsu reme adama e ilyalya shi. ³ Aza a tsu, dangulai ama e cindere atsuma a du, aza a na i revei a ri na Ruhu va Akiza, nu urevu, tsu ta zuwa ulinga u nda e ekere e le. ⁴ Atsu gba'a tsu zuwa ugbozu ubata wa avasa na alajiya nu uritosu wa adanshi a Asula."

⁵ Reve asala'a u yo'ono aza a na o bolotoi'i suru. Reve a fara dangula Istifanu vuma na ri nu ucawu wo okolo na Ruhu va Akiza lon. Reve o toni na Filibu, na Burukoro, o'olo na Nikana, waru a dangula ta Timan, na Baramina, na Nikola va Antakiya, Takpaci na uwai o ure wi itoni wa aza a Isra'ila. ⁶ Reve a tara ama e cindere'e a tawa ne ele a makakan ma ajiya, reve ajiya'a a kuruwa le ekere avu a yuwaan le avasa.

⁷ A yuwan ta alajiya a adanshi a Asula ubata suru. Reve aza e Itoni a dashi abunda lon atsuma a Urishelima, hali nan ganu va aza a Isra'ila fo na abunda a ca okolo e le.

E reme ta Istifanu

⁸ Reve Istifanu, vuma na tsurai isa'anit nu ucira wa Asula lon, u yuwan linga va asalama ni iroci e memere ma ama. ⁹ Reve urana u ro ama o ro a na a ri a aa'isa a na a tsu de Aa'isa a Agbashi a na a Lyawai, a uwa mawasan na ayi. Ele aza a Isra'ila a na o utai diga Kurani, na Iskandariya, na Kilikiya, ni ida ya Asiya i da. ¹⁰ Agba ko vuma ta gura yuwan nronuloi na ayi shi, adama o urevu u na Ruhu va Akiza ca niyi.

¹¹ Usokowu dada a zuwai ama o ro a yuwaan Istifanu epen ana, "Tsu uwwa yi ta a yuwusan adanshi a vama a tyo e ekere a Musa, hali na Asula fo."

¹² Reve adanshi'i u 'yasan ugbozu wa ama na munlu n Wila ma adini na azagbain. Reve e reme Istifanu avu a tawa na ayi ubata wa azagbain o uge'etosu u na a tsu de Azagbain a Mbara. ¹³ Reve aza e epe'en a damma, "Vuma nda u tsu yuwusan ta adanshi e iwuya adama a Aa'isamapada na Wila wa Musa. ¹⁴ Tsu uwwa yi ta adansa a na Yesu va Nazara u to boso Aa'isamapada a nda reve u vadala agadu a Musa a na a lyawaa ntsu."

¹⁵ Ana a uwwai ne, reve vuma biti atsuma a azagbain u vara akanla a Istifanu, reve e ene urewesu wa yi e ikanasa ana malingata ma Asula.

7

Istifanu yuwaan ta azagbain adanshi

¹ Reve aabara a nan ganu e ece Istifanu, "Ili i na aa dansa a aciyawu amayun a da?"

² Dada Istifanu tsu usu, "Adu aza a va na azagbain, poloo numu atsuvu! Mogono ma Asula ta tsugbain mo roco ta aciyayi ya Ibrahim akaya a tsu e ida ya Masapotomiya kafu Ibrahim tyo e ida ya Haran. ³ Asula a damma yi ta, 'Vu 'yon vu lyawa ida i na a matsan nuwu na ama a wu, reve vu tyo e ida i na moo roco wu.' ⁴

⁴ "Dada Ibrahim 'yoyin e ida ya aza a Kaldiya, reve u danu Haran hali ukwa wa abara a yi. Reve Asula a tawato yi pa e ida i na i ri nden gogo. ⁵ Agba Asula a ca yi agadu e ida'a shi, waru ko udasuwu u ta wi ida'a u ca yi shi. Amma Asula a yuwan ta nzuwulai n na waa ca yi ida'a ayi na limatan vu ugundo wa yi ko na u shi na mawun ne'en shi. ⁶ Agba Asula a damma yi ta, 'Limatan va wu ta yuwan limocin e ida i ro ubata u na oo sowo atsumalima ana agbashi hali a'wan ukpakunashi (400). ⁷ Agba n ta zuwa ida i na i zuwai aza a Isra'ila

tsugbashi atsumalima. Waru o ukosu u tsugbashi a to uta adama a yuwaan mu aganda ubata u nda.' ⁸ Ili i na Asula a dammai da nda.

⁸ "Waru Asula a yuwaan ta Ibrahim akucunuf a mapada mo uryumbu ta mantsa'a. Dada i zuwai a padai Ishiyaku mawun ma Ibrahim uryumbu ayi na ayin kunla nu umatsun. Ishiyaku da tawa u matsain Yakubu, reve Yakubu matsan nkaya n tsu kupa ne ejere.

⁹ "Ele nkaya n tsu ana a ri a tsushu'un na Isuhu zawa'a le, reve a wina yi wo o'wo aagbashi e ida ya Masar. Agba Asula a shi ta obolo na ayi. ¹⁰ Reve gba u wawa yi atsuma a atsumalima a yi. Avu Asula a zuwa yi u tsura icigi e ekere a Firi'awuna,† mogono ma Masar, adama a na Asula a ca yi ta urevu u na u karalaji. Dada i zuwai Firi'awuna ca niyi tsugbain tsi ida tsa Masar na tsugbain tsu u'wa tsa yi suru.

¹¹ "Reve ambululu a uwa e ida ya Masar suru ni ida ya Ka'ana,† na atsumalima lon, hali nkaya n tsu n lamba ilyalya. ¹² Avu ana Yakubu uwwai ishina i ta de e ida ya Masar, reve u lyungu nkaya n tsu n 'yawa n tsula. ¹³ O u'yawu we ire u le dada Isuhu revetyoi aciyayi e ekere a aza a yi, reve a tara le o roco Firi'awuna.

¹⁴ "Reve Isuhu lyunguwa dada va yi Yakubu na ama a yi adama a tyo Masar ama kupocindere no ozo o ton da suru suru. ¹⁵ Dada Yakubu† tyoyi Masar. De da ayi na nkaya n tsu n kuwai. ¹⁶ Reve a pura etele e le suru a tyo Shekem, de da a cido nle a aason a na Ibrahim tsulai ni ikebe† e ekere o olobo a Hama.

¹⁷ "Ana mantsa ma na Asula oo shiton nzuwulai ma yi ya Ibrahim ma rawai zuzu, reve ama a tsu a dashi abunda atsuma a Masar. ¹⁸ Avu wo o'wo mogono ma sa'avu ma kumba tsugono tsa Masar, agba u ri nu urevu wi ili i ro adama a Isuhu shi. ¹⁹ Avu mogono u yuwaan ama a tsu ugbozu u wuya, reve u roco le atsumalima, hali u zuwa le a varishi muwun n le adama a kuwa.

²⁰ "A mantsa mo ndolo ma da a matsain Musa mawun ma sa'ani. Mbara ma yi m bana yi ta woto ta'atsu o u'wa u le. ²¹ Na acapa reve wo o'wo le ko a ciga ko a 'yuwan a vari yi, reve usheli u mogono u tsura yi, reve u kungwato yi ana mawun ma yi. ²² Reve o rito Musa urevu wa aza a Masar suru, reve wo o'wo nu ucira atsuma a adanshi na atsuma o ulinga waru.

²³ "Ana u rawai a'wan amunga, urana u ro, reve u damma lyawa u 'yawa u bura ama a yi, ama a Isra'ila. ²⁴ A mantsa ma dada we enei vuma va Masar e le'eshe vuma va Isra'ila. Dada Musa rawai adama u wawa yi, reve u tsupaa yi wu una za va Masar'm. ²⁵ U ta dansa aza a yi e te reve Asula a lyungu yi ta u wawa le, agba a gura reve shi. ²⁶ Ana usana u tawai waru, reve wu utisa mabura me le, avu we ene ama a Isra'ila e re a nlangi. Avu u ciga wu kasa le. Avu u damma, 'Ili i ta i da i ri, adama a nye yaa amatonloi?"

²⁷ "Reve za vi igishi caco Musa a nge'en, avu u damma yi, 'Zane da zuwa nuwu zagbain na za vu uge'etosu u tsu? ²⁸ Vu ciga ta vu una mu ununa vu unai vuma va Masar yon?' ²⁹ Ana Musa uwwai ne, dada u sumai u lyawai ida'a, reve u reme limocin e ida ya Midiya, ubata u na u matsain olobo e re a yi.

³⁰ "Ana a yuwain a'wan amunga, urana u ro atsuma o ogozo zuzu na Masasan ma Sinai,† reve malingata ma Asula ma tawa ya Musa atsuma e elentsu a akina a madala o molopu. ³¹ Ana Musa ene niyi, reve u reme asalama e ili i na wee inda. Ana u rawai zuzu adama we ene, dada wu uwwai udyo wa Asulazuva a dansaa yi, ³² 'Amu da Asula a nkaya n du Asula a Ibrahim, na Ishiyaku, na Yakubu.' Reve Musa reme meje'en adama o wovon, u dashi gura kaluyawa ili'i shi.

33 “Reve Ḍsulazuva a damma yi, ‘Fodo atan a wu adama a na ubaṭa u na vu ri ubaṭa wa akiza u da. 34 Me ene ta atsumalima a na ama a va a ri o sowuso a Masar;† waru mu uwwa ta mḡala mo okolo n le. N cipa ta adama n wawa le. Tawa gogo, n ta lyungu wu a kamba e ida ya Masar.’”

35 “Dada Ḍsula a lyunguwisa vuma na ama a yi a ‘yuwain de, za na a dammai, ‘Zane da zuwa nuwu zagbain na za vu uge’etosu a aci a tsu?’ Ni ikambi i malingata ma Ḍsula ma na ma tawai ya’a yi o molopu ma na ma danai a madala, ma da mo o’woto niyi zagbain na zamawawa le. 36 Nu uyuwusan wu ulinga wa asalama, dada wu utaa nle e ida ya Masar a pasalai Mala ma Shili.† Na a ‘yawi elime na acaṗa, hali a yuwan a’wan amunga atsuma o una.

37 “Musa na aciyayi u damma ta ama a Isra’ila, ‘Ḍsula a ta dangwa vumavasula tsa va atsuma a ama a du.’”

38 Musa dana ta obolo no obolo a ama atsuma o una. Waru malingata ma Ḍsula ma yuwan ta adanshi na ayi a Masasan ma Sinai, na adanshi a ḡbula. Ne da u ca ntsu adanshi a wuma’a.

39 “Avu nkaya n tsu n ‘yuwan ili i na Musa dammai, avu a ‘yuwan a zuwaa yi atsuvu, reve a shi a ciga a vadala a kamba Masar. 40 Avu a damma Haruna,† ‘Yuwaan tsu musula n na maa tsu walaa elime, adama a na tsu reve ili i na i yuwain Musa za na utaa ntsu atsuma a Masar shi.’”

41 Reve a ruma amali ana madindim, reve a yuwaan yi kucci, na abuki reve a zanganā e ili i na a rumai ne ekere e le. 42 Dada Ḍsula a vadala nle ucina. Reve u lyawa le a ‘yawa o toni urana, woto, ni italyo’o o o’wo musula n le, ununa u ri pe ufanu a aatagada a Amasula:

‘Ama a Isra’ila, i yuwaan mu kucci na sadaka atsuma a a’wan amunga a na i danai atsuma o una shi.

43 I ‘yasan ta masa’at ma amali ubaṭa u na aa yuwusaan aamali Mole aganda na aamali a talyo’o ma du Rafani, i yuwan ta amali o ndolo, avu i yuwaan le aganda.

Adama o ndolo i ta uwa a tsugbashi e ida ya Babila† alanga!’”

44 “Reve nkaya n tsu n tanu Oogodo o Ucuwusan† adama a cuwan ni ili i na Ḍsula a yuwaan nle o una. A yuwan yi ta ni ifoḡi ununa Ḍsula o rocoi Musa. 45 Ana a yuwain a’wan o ro, avu Josuwa† uwa elime o uvon a aci e ida ya Atakpaci a na Ḍsula a gbarai e ida i ndolo. A tara ta Oogodo’o a tyo a ndanata n sa’avu n le. A yuwusan ta ulinga na ayi a tyo mantsa ma Dawuda. 46 Dawuda tsura ta icigi e ekere a Ḍsula, hali u pati a lyawa yi u suwaa Ḍsula a Yakubu Aa’isamapada. 47 Amma Sulemanu† da tawai u suwa niyi.

48 “Agba avu wo o’wo Mogono ma Ḍsula ma tsu danu o u’wa u na vadilima suwai shi, ununa vumavasula dammai, ayi a yuwusan adanshi a Ḍsula,

49 ‘Zuwa ndanata n tsugono n va n da, uvadi waru udasata u va u da.

Ubaṭa u ne u da yaa gura suwaa mu?
I ta gura suwaa mu wivuwatan?

50 Amu da n yuwain ili biti atsuma a zuva ni ida ne ekere a va shi?”

51 “Adu agbawata, aza a na okolo e le a ri mejege shi, aza a na atsuvu a du a ri u’ulu. I ta yuwusan nronuloi na Ruhu wa Akiza kuci. Ununa nkaya n du n yuwusain, ne da yaa yuwusan. 52 Atsuma a amasula zane da nkaya n du n ‘yuwain shi? Hali gba o una aza a na a yuwain adanshi o utawu wu Za va Ḍbula na i winai hali yu una yi. 53 Ko a na i ushiyi Wilā wa Ḍsula e ekere a nlingata ma Ḍsula, ne da i ‘yuwain a kuru yi mejege suru suru.”

Mona ma Istifanu

⁵⁴ Ana azagbain a Isra'ila a uwwai ne, reve a uwwa upan lon, hali a uwa maluma ma akatsu adama o upan. ⁵⁵ Istifanu gba ana u ri na Ruhu va Akiza, reve u zuwa esu a yi zuva avu we ene tsugbain tsa Asula. Avu we ene Yesu mishin ubata u tsugbain o ukere usa'ani wa Asula. ⁵⁶ Reve u damma le, "Kalyuwai, me ene ta zuwa ukpatu'u, reve me ene Mawun ma Vuma mishin ubata u tsugbain o ukere usa'ani wa Asula!"

⁵⁷ Reve a ula atsuve e le na akatsu o oruwo lon. Reve a zura yi nu u ta. ⁵⁸ Reve o utaa yi o ugyuru, da da a uwai mavara ma yi na atali. Reve aza a na a shi lo a uwwa niyi a adanshi o fodo atugu e le o boloto le a makakan mo ulobo u na a tsu de Shawulu.*

⁵⁹ Ele a vuvarasa yi, reve Istifanu yuwan avasa u damma, "Yesu Zagbain, ushi wivuwun u va." ⁶⁰ Ana u dammai ne, da da u kingyoi reve u damma nu ucira, "Asulazuva she vu tara le nu unusu wan." Da da u kuwai.

8

¹⁻² Shawulu shi ta atsuma a aza a na a usuyi ili i na a yuwain a mantsa ma na o unai Istifanu. Reve ama o ro aza a na a yuwusaan Asula aganda a tawa a cido Istifanu na mesun lon.

Aza e Itoni e bete'we ta adama a atsumalima

Reve urana u ndolo atsumalima lon a uwa e ekere a aza e Itoni a na a ri Urishelima. Reve aza e Itoni suru e bete'we a tyo Yahuda na Samariya,† she ajiya goon a da e isawain Urishelima.† ³ Reve Shawulu gba'a u uwa a garasa bata bata a casu aza e Itoni atsumalima lon. U uwusa ta a 'wa nu u remi ali na amaci nu u baru nle o u'wa wa ali.

Alajiya a Filibu e ida ya Samariya

⁴ Reve aza a na e bete'wei a yuwusan alajiya a Alabari a Sa'ani.† ⁵ Reve Filibu saba a tyo a lyuci gbain atsuma a Samariya reve u uwa a yuwusaan le alajiya a Zamawawa de. ⁶ Ana ama a uwwai, waru e enei linga va asalama a na Filibu yuwain, reve o polo atsuve lon. ⁷ Reve o utaa otoni a lima na abunda atsuma a ama, avu otoni a lima'a a uwa yisaali lon. Ozo o osowi a lipu na akutsuma na abunda a kambata gbagu. ⁸ Adama o ndolo, reve a uwa mazanga atsuma a lyuci'i suru.

⁹ Vuma ro shi ta pe a lyuci'i za na a tsu de Simo a yuwusan tsuboci kuci. Ama a lyuci'i a shi ta a yuwusan asalama a yi, u shi ta a tarasa aciyayi ili i ro. ¹⁰ Ama a Samariya zagbain na mawun a shi ta a tsu yuwusan adanshi a yi, adansa a na, "Vuma nda ta nu ucira wa Asula, a tsu de yi ta Za vu Ucira."

¹¹ Reve a kambuwa ugbozu ya'a yi adama a na u jima ta a yuwusaan le linga va asalama o ure u tsuboci. ¹² Ana ama a usuyi alajiya a Alabari a Sa'ani o tsugon tsa Asula a ala e Yesu a na Filibu yuwaan nle, avu a rumbu le ali na amaci. ¹³ Reve ayi Simo fo na aciyayi u ca okolo a yi, avu a rumbu yi. Reve u reme itoni ya Filibu ubata u na u tyoyi biti. Ana we enei iroci na linga va asalama a na a yuwusan reve u uwa asalama lon.

¹⁴ Ana ajiya a na a ri Urishelima a uwwai ama a Samariya a usu ta adanshi a Asula, reve a lyunguwa le Bituru na Yahaya. ¹⁵ Ele gba ana a rawai reve a yuwaan le avasa adama a tsura Ruhu va Akiza, ¹⁶ adama a na koto shi Ruhu va Akiza'a u cipaa le shi. A shi ta a rumbu le goon na ala† e Yesu Zagbain. ¹⁷ Reve a kuruwa le ekere, da da a tsurai Ruhu va Akiza.

* **7:58** Shawulu: A tyo de a tawa ta e de vuma nda na aala Bulu, waru u tawa ta wo o'wo za vi Itoni ya agula e Yesu Kristi Zamawawa.

18 Ana Simo enei nu ukurusu we ekere u da a tsu tsura Ruhu va Akiza, da da u shi u cigai u ca Bituru na Yahaya ikebe. 19 Avu u damma, “Ca numu cu'un vu ucira u nda fo, adama za na n kuruwayi ukere suru u tsura Ruhu va Akiza!”

20 Reve gba Bituru usu yi, “Vu ta kuwa avu ni ikebe ya wu suru, adama a na vu zuwai ni ikebe i da a tsu tsura une'e wa Asula.” 21 Vu pe na akunda atsuma o ulinga u nda shi, ko ke'en, adama a na ookolo a wu a ri mejege na Asula shi. 22 Vu vadala† vu lyawa iwuya ya wu, vu pati Asula adama u yuwaan wu gafura vi ili i wuya i na vu sokoi o ookolo a wu. 23 Adama a na me ene ta vu ta na tsushu'un, waru vu tu ughedegu nu unusu.

24 Reve Simo usu u damma, “Patiya numu Mogono ma Asula adama ko ili i ta e ili i na vu dammai i tsura mu wan.”

25 Ana Bituru na Yahaya rocoi amayun a adanshi o Mogono ma Asula, reve a kamba Urishelima a yuwusan alajiya a Alabari a Sa'ani a mulyuci ma aza a Samariya na abunda.

Filibu na vumagbain va Habasha

26 A mantsa mo ndolo reve malingata ma Asula mo ro ma damma Filibu, “Yon vu saba uyagi vu kuru ure wo ogozo u na wu utai Urishelima a tyo Gaza.” 27 Reve u 'yon u reme ure, da da u ga'in na zagbain vi izuwa* o tsugono tsu ka Kandakatu vi ida ya Habasha. U shi ta u 'yawa Urishelima adama u yuwan aganda. 28 Ayi a makamba n den e keke vi ido va yi, avu u uwa desununa a Aatagada a Ishaya vumavasula. 29 Reve Ruhu va Akiza damma Filibu, “Wala a rawa zuzu na keke vi ido i ndolo, vi isawan lo na vuma'a.”

30 Dada Filibu sumai a rawa zuzu da da u tsu uwwa yi e desununa a aatagada a Ishaya† vumavasula. Avu we ece yi, “Vu te revshe ili i na vee desununa?”

31 Avu u usu, “Te gba? She na za ro cu duwa mu.” Reve u pati Filibu kumba u danu na ayi. 32 Uba†a u na u shi e desununa u da nda, “O rono yi ta a tyo uba†a u mapada ana kyon,† ununa magiri†i ma tsu dan†a kpaku uba†a wu za na oo kuko†uso yi eleme, ne da ko un†a wa yi u kpa†u'wa shi.†

33 O roco yi ta atsumalima hali a putsaa yi ni ili i na i ri mejege.

Zane da aa gura ca alabari a limatan a muwun ma yi na muwun mu ugundo ma yi?

Babu za, adama a na o kodoi wuma wa yi atsuma o uvadi.” †

34 Avu zagbai'in u damma Filibu, “Damma mu, vumavasula nda adanshi a zane a da waa yuwusan? Adanshi a aciyayi ko za ro?” 35 Reve Filibu kpa†u'wa una wa yi u teme nu uba†a u na wee desununa†a, avu u yuwaan yi adanshi a Alabari a Sa'ani† e Yesu.

36 Ele atsuma a mmalu, reve a rawa a mini mo ro. Avu zagbai'in u damma, “Nda mini! Nye yaa putsaa aa rumbu mu?”

[37 Avu Filibu usu u damma, “Na vu usu Yesu Zamawawa Mawun ma Asula ma da, n ta rumbu wu.”

Reve vuma'a u usu, “N usu ta Yesu Mawun ma Asula ma da.”† 38 Reve u zuwa e isawaton keke vi ido'o. Reve ele ra a uwa a mini†i, reve Filibu rumbu yi. 39 Ana o utai a mini†i, reve Ruhu Mogono ma Asula ma kafa Filibu, agba

* 8:27 E elentsu a aza a Heleni a ta dansa zagbain na o fodoi arawa. † 8:32 Atsuma o uba†a†a, ayi kyon u ta ne eleme o uga'an. Za ro ta gura kuko†o eleme'e reve u yuwaan umuna ko utugu babu o una yi. † 8:33 Isha. 53:7-8. † 8:37 Ayi uguzu u nda wu pe atsuma a akuci a atagada o Ulinga wa Ajiya o ro a na a ri u†anu nu ujimu shi.

zagbai'in u dashi ene yi waru shi. Reve u kara a mazanga ma yi. ⁴⁰ Agba reve e ene Filibu a lyuci va Azatu. Reve u kandaruwa ilyuci suru a yuwusan alajiya a Alabari a Sa'ani, hali u rawa Kasariya.

9

Shawulu kamba ta za vi Itoni

¹ Shawulu lyuwa ta elime a casu aza e Itoni atsumalima lon, adansa a na u to una le. Reve u 'yawa ya aabara a nan ganu, ²reve u pati u ca yi mpepelime a 'yawa a a'isa atsuma a Dimaska. U zamishi ta ubolu wa aci u le, tsara nu u tsara pe aza a na o toniyi Ure wu Zagbain u lyungwa le, ali na amaci, tsara waru u tawa ne ele wunlu a akani atsuma a Urishelima. ³Ana u rawai zuzu na Dimaska adama o ulinga u ndolo, babu usan reve ekan o uta de zuva u kandaruwa yi. ⁴Reve u riyā e ida, reve wu uwwa uɗyo, adansa, “Shawulu, Shawulu, cine tsa da voo bongishi mu?”

⁵Reve u damma, “Avu da zane, Zagbain?”

Reve uɗyo'o u damma yi, “Amu da Yesu za na voo bongishi. ⁶Yon vu uwa atsuma a lyuci ndede, a ta damma wu ili i na vaa yuwan.”

⁷Reve n'utsa mu mmalu ma yi a kufa a yuwan adanshi, a ta uwwusa uɗyo agba e ene vuma shi. ⁸Reve Shawulu 'yon, ana u kpatu'wai esu a yi u gura ene shi. Reve e reme yi ukere reve a tawato yi Dimaska. ⁹U yuwan ta rana ta'atsu urumbanu, u lyuwa shi agba u sowo shi.

¹⁰A mantsa'a za vi Itoni ro dana ta pe atsuma a Dimaska, za na a tsu de Ananiya. Zagbain yuwaan yi ta adanshi atsuma a alavu alavu, adansa, “Ananiya.”

Reve ayi u usu, “Amu da nda Zagbain.”

¹¹Reve Zagbai'in damma, “Yon vu 'yawa o ure u na a tsu de Ure u Mejege. Vu 'yawa o u'wa wa Yahuza ve ece ko vuma va Tarsu ta pe za na ri na aala Shawulu. U ta lo a yuwusan avasa ubata'a. ¹²N roco yi ta alavu alavu a vuma na a tsu de Ananiya a uwa, u zuwaa yi ukere adama we enishe ure.”

¹³Avu gba Ananiya usu u damma, “Zagbain n sowo ta a uwwusa adanshi a vuma nda'a o unā wa ama na abunda, adama e iwuya ya abunda a na u yuwayin ama a akiza a wu atsuma a Urishelima. ¹⁴Ayi da nda nan ganu a gbagbain a ca niyi ucira u reme vuma na yuwain avasa atsuma a ala a wu.”

¹⁵Reve Zagbain damma yi, “Avu de 'yawa adama a na ayi vuma na n dangwai da tsara u yuwan ulinga u va, tsara u revetyo ala a va atsuma a Atakpaci, na ngono, na aza a Isra'ila. ¹⁶Amu na aciyava n to roco yi cu'un va atsumalima a na woo sowo adama a ala a va.”

¹⁷Reve Ananiya 'yawa reve u uwa o u'wa'a, avu u canana ukere wa yi avu u ju'wan Shawulu, u damma, “Moron ma va Shawulu, Yesu Zagbain da lyungu numu a tyo ya'a wu. Yesu za na roco nuwu aciyayi o ure u na vu kuruyi. U ciga wu ta tsara vu dashi gura ene ure, reve waru o shiton wu na Ruhu va Akiza.” ¹⁸Babu usan reve ili i ro i riyā diga pe esu'u gashi akaḡa, dada we eneshi ure. Avu u 'yon, dada a rumbu niyi. ¹⁹Reve u lyuwa ilyalya dada u tsurashi ucira.

Shawulu yuwan ta alajiya atsuma a Dimaska

Reve Shawulu yuwan rana re obolo na aza e Itoni a na a ri pe atsuma a Dimaska. ²⁰Babu a jima, dada Shawulu teme'i alajiya e Yesu atsuma a a'isa a aza a Isra'ila, adansa Yesu da Mawun ma Asula. ²¹Reve aza a na a uwwa niyi suru a kara a asalama, adansa, “Ayi nda ayi da vuma na unusai aza e Itoni, reve waru u bete'we le, ele aza a na e desu atsuma a ala o ndolo shi? U tawa ta pa tsara u reme le, reve wu nla le na akani, reve waru u 'yawato le a

maƙaƙan ma nan ganu a gbagbain shi?" ²² Reve Shawulu dashi tsura ucira atsuma a alajiya a yi. Agba aza a Isra'ila atsuma a Dimaska a gura polo yi a adanshi a yi shi, a na Yesu da Zamawawa va amayun.

²³ Ana a yuwain rana meketeci, aƙu aza a Isra'ila† a yuwan ifoƙi i na oo una Shawulu. ²⁴ Reve aƙi wu uwwa ifoƙi i le. A zuwusa ta esu e le usana nu ulivu o unantsu wu ukari u lyuci tsara o una yi. ²⁵ Na ayin, aƙu ojoro a yi a tara yi, reve a talyuwato yi atsuma a aasaka na wungu wu ukari.

Shawulu kamba ta Urishelima

²⁶ Ana Shawulu tawai Urishelima, u yuwan ta atyo a na waa yuwan tsara u bolo aci no ojoro.† Aƙu suru nle a uwwa wovon adama a na a usu ko aƙi oojoro a da shi. ²⁷ Aƙu Banaba tara yi a tyo ubata wa ajiya. Reve u damma le ununa Shawulu enei Zagbain o ure. Reve waru u damma le cine Zagbain yuwaan niyi adanshi, na cine Shawulu yuwain alajiya adama e Yesu a lyuci va Dimaska babu wovon.

²⁸ Diga lo daƙa Shawulu remei ma'uwa na wu uti oƙolo ne ele atsuma a Urishelima. Reve u uwa alajiya atsuma a ala a Zagbain, babu wono babu wovon. ²⁹ Reve u uwa a yuwusan adanshi na aza a Isra'ila a na a yuwusan Tsheleni,† reve u uwa mawasan ne ele. Aƙu a zamishi ure u na oo una yi. ³⁰ Ana aza a yi a uwwai ili i na i ri pe, daƙa a tara niyi a 'yawa Kasariya aƙu a tara yi a wantsun a kamba Tarsu.

³¹ Mantsa mo ndolo ma da aza e Itoni a Yahuda, na Galili, na Samariya, a tsurai nden n lafiya. Aza e Itoni a tsura ta ucira, reve a dashi abunda ni ikambi ya Ruhu va Akiza a yashi i na a dana a mmalu na Zagbain.

Bituru 'yawa ta Japa na Lida

³² Reve Bituru kandaruwa ubata suru tsara u kalyuwa le. Aƙi atsuma a akandariya, reve u tawa u cina aza a akiza a lyuci va Lida. ³³ A lyuci daƙa u cinai vuma ro za na a tsu de Iniyasu na mƙala n tsukutsuma a'wan kunƙa. ³⁴ Reve Bituru damma yi, "Iniyasu, Yesu Zamawawa kamba wu ta gbaga. 'Yon vu kutsulu avalu a wu." Babu usan, reve u 'yoshin. ³⁵ Reve ama a Lida ni ida ya Sharana suru a vadala a tyo ubata wu Zamawawa ana e enei Iniyasu a mmalu.

Bituru kamba ta Dokas wuma

³⁶ Atsuma a lyuci va Japa ka ro za vi Itoni dana ta pe za na a tsu de Tabita a na Dokas* na Tsheleni. Ka'a u zuwa ta aciyayi u yuwan ulinga u sa'ani, reve waru u dana a kambusa alambi. ³⁷ A yashi'i u banakan ta, reve u kuwa. Ana a sumba niyi reve o voton yi a aasula a zuva. ³⁸ Ana a uwwai Bituru ta Lida, lyuci na ri zuzu na Japa, reve a lyungu ama e re a lyawa Japa a 'yawa a damma yi, "Yuwan ankuri, tawa gogo, she vu jima wan."

³⁹ Reve Bituru 'yon u kuru le. Ana u rawai, aƙu a 'yawato yi a aasula a zuva. Nruna suru e isawan ta zuzu na aƙi, e mesun. Reve a uwa o rocosu atugu na akapi e itana i na Dokas u yuwaan nle aƙi oƙolo ne ele.

⁴⁰ Reve Bituru utaa le suru, reve u kadato u yuwan avasa. Reve u vadala a tyo ubata wa akwaka'a, reve u damma, "Dokas 'yon." Reve u kpatu'wa esu. Ana we enei Bituru reve u 'yon u danu. ⁴¹ Reve Bituru cananaa yi ukere aƙu u kamba yi tsara u 'yon. Reve u de aza e Itoni oƙolo na nruna, daƙa u roco le a na Dokas kambai wuma.

* **9:36** Aala a Tabita na Tsu'arama, Dokas na Tsheleni ele ra urevu u ta u da le. Urevu u le u da mere'on.

⁴² Adanshi o ndolo a uwa ta batā suru atsumā e ida ya Japa. Reve ama a abunda a vadala a tyo ubatā wu Zagbain. ⁴³ Bituru yuwan ta rana re a lyuci va Japa, o u'wa wa Simo za na aa yuwusan yozu vu kwan.

10

Bituru na Kaniliya

¹ Atsumā a Kasariya vuma na a tsu de Kaniliya dana ta pe atsumā a yali ya asoja, u dana ta atsumā a Asoja a Italiya. ² Ayi vuma va afula da. U ta uwwusa wovon wa Asula, ayi na muwun ma yi suru. U tsu kambusa ta ama a na a ri ni ili shi. U tsu yuwusan ta avasa kuci a tyo a Asula.

³ Urana u ro, zuzu na rumu ta'atsu vu ulivu, reve we ene malingata ma Asula a alanga e eteshe atsumā a alavu alavu, u tawai ubatā wa yi, adansa, “Kaniliya!”

⁴ Reve u zuwaa yi esu atsumā o wovon, reve u damma, “Zagbain nye i da?”

Reve malingata ma Asula ma damma yi, “Avasa a na vaa yuwusan ni ikambi ya alambi a na vaa yuwusan u rawa ta a makakan ma Asula. Gogo Asula a uwwa ta avasa a wu. ⁵ Gogo lyungu ama a 'yawa Japa tsara e de Simo za na ee desu Bituru. ⁶ Za na cu'wain o u'wa wa Simo za na aa yuwusan yozu vu kwan, za na u'wa wa yi u ri zuzu na mala.”

⁷ Ana malingata ma Asula ma na ma yuwaan niyi adanshi ma karai, reve u de agbashi e re a yi, na soja ro, za na a uwwusa wovon wa Asula, atsumā a aza a na a yuwusan yi ulinga kuci. ⁸ Ana u damma nle ili'i suru, avu u lyungu le a 'yawa Japa.

Bituru ene ta alavu alavu

⁹ Ana usana u tawai, cina urana u rawa a aci, agbashi a Kaniliya atsumā a mmalu, dada a rawai zuzu na lyuci'i. Avu Bituru kumba o u'wa wa zuva tsara u yuwan avasa. ¹⁰ Reve wu uwwa ambulu, hali u ciga u lyuwa ilyalya. Agba ele pe atsumā e ifobi yi ilyalya, avu we ene alavu alavu. ¹¹ Reve we ene zuva kpatu'wa, ni ili i ro a cipusa oroci a aapalutsu o umuna ne elentsu a nashi uguzu a tyo e ida. ¹² A aapalutsu'u cu'un vi inama suru a ta pe: inama ya ana a nashi, ni inama yi ikatapu, na nnunu. * ¹³ Reve wu uwwa udyo adansa yi, “Bituru, 'yon vu pada, reve vu tama.”

¹⁴ Reve u damma, “Zagbain, o'o! A wuma u va koto n tama cu'un va yi shi, adama a na atsu tsu tsu ta na Wila u na tsu tama le shi, adama a na a ti idaba.”

¹⁵ Reve udyo'o u dammisa yi, “She vu yuwan mawasan na Asula wan. Nu u damma u tu ulobonu she vu damma u lamba ta ulobonu wan.”

¹⁶ U tsura ta alavu alavu o ndolo toto uta'atsu. Reve a palu'ushi aapalutsu'u a tyo zuva.

¹⁷ Bituru dana ta a majiyan, ko cu'un va alavu alavu e ne da we enei. Reve ama a na Kaniliya lyunguyi a rawa a lyuci'i, reve e ece u'wa wa Simo. Ana a rawai, avu e isawan mishin o unantsu. ¹⁸ Avu a yuwan azo'wa, e eceshe ko Simo na a tsu de Bituru cu'wan ta ubata'a.

¹⁹ A mantsa ma na Bituru danai a majiyan ma alavu alavu o ndolo, reve Ruhu damma yi, “Ama a ta'atsu a da ndolo e izami ya wu. ²⁰ Yon vu cipa vu kuru le. She vu lyawa ookolo a wu a 'yon wan, adama a na amu da n lyungu nle.”

²¹ Reve Bituru cipa u cina ama'a, avu u damma le, “Amu dada i ri e izami. Nye i zuwai i ri azama mu?”

* **10:12** Atsumā a aapalutsu'u inama i ro i dana ta pe a na aza a Isra'ila a tarai a tu ulobonu adama o utamu, waru ozo o ro a dana ta pe a na a tara nle a ri idaba i na aa gura tama shi.

²² Reve a damma yi, “Yali† ya ʒojo ya Roma ɗa, za na a tsu ɗe Kaniliya lyungu ntsu. Vuma va aɓula ɗa, za na a uwwusa wovon wa ʒsula. Aza a Isra'ila suru a ta yuwusan adanshi a sa'ani a aci a yi. Ayi ɗa malingata ma ʒsula ma dammai u lyungu tsu ubata wa wu vu tawa, tsara wu uwwa ili i na vaa damma.” ²³ Ana Bituru uwwai ne, reve u uwato le o u'wa, reve u ca le ubata u na aa asa.

Bituru 'yawa ta ubata wa Kaniliya

Ana usana u tawai, reve a kara suru, awu nron mi Itoni n ro atsuma a Japa e shewun yi. ²⁴ Reve a rawa Kasariya nu usana. Reve Kaniliya dana a pura le, awu u banu edenge a yi na n'utsa ma yi. ²⁵ Ana Bituru uwai o u'wa wa yi, reve Kaniliya kadato e ida a makakan ma yi. Reve u teme a yuwusaan yi aganda. ²⁶ Reve Bituru damma yi, “Yon mishin amu fo vuma da.”

²⁷ Reve u 'yon a yuwunlai adanshi wa'a, reve a uwa ubata u na ama o ro a ri ubolotowu. ²⁸ Reve Bituru damma le, “I reve ta a na Wila u tsu u putsaa ntsu a na tsaa yuwan ndammulai na Atakpaci. Amma ʒsula o roco mu ta she n ɗe za ro za babu akiza wan, ko za vi idaba wan. ²⁹ Ana i lyunguwa numu n tawa, n tawa ta babu usan. Gogo damma numu ili i na i zuwai i lyunguwa numu.”

³⁰ Reve Kaniliya damma, “Rana nashi na karai, amu atsuma a avasa a mantsa ma na n tsu yuwusan. Reve me ene vuma mishin a makakan ma va wotowu ni itana a madala. ³¹ Reve u damma mu, ‘Kaniliya, a uwwa ta avasa a wu, ʒsula e reve ta a na vaa casu alambi ili. ³² Vu lyungu ama a 'yawa Japa e ɗe Simo za na a tsu ɗe Bituru. U cu'wan ta o u'wa wa Simo, za na aa yuwusan yozu vu kwan, za na u'wa wa yi u ri zuzu na mala.’ ³³ Koto a jima shi a na n lyunguwa nuwu, awu ɗa nda vu tawushi babu usan. Atsu ɗa nda a makakan ma ʒsula, tsara tsu uwwa ili i na Zagbain damma nuwu vu damma tsu suru.”

Bituru yuwan ta adanshi na Kaniliya

³⁴ Reve Bituru yuwaan le adanshi a na, “N gura ta reve gogo, ʒsula a ri na adangulu shi. ³⁵ U ciga ta vuma na a uwwusa wovon wa yi atsuma e ida suru, vuma na a yuwusan isa'ani i na ʒsula a cigai. ³⁶ I reve ta ikaka i na ʒsula a lyunguwayi aza a Isra'ila. U damma le ta Alabari a Sa'ani o ta lo, na nden mo okolo e Yesu Zamawawa, za na ayi ɗa Zagbain vi ili suru suru. ³⁷ I reve ta cine ili i ndolo i farai atsuma a Yahuda suru. Yahaya damma ta vuma suru a rumbu yi, ili i ndolo suru i fara ta diga Galili. ³⁸ Yu uwwa ta alabari e Yesu vuma va Nazara, ununa ʒsula a sukuma niyi na Ruhu va Akiza, reve u ca yi ucira. Yesu dana ta a kandaruwusa a yuwusan ulinga u sa'ani. U wawusa ta aza a na Mekerencesu ma zuwai elime, adama a na ʒsula o to obolo na ayi.

³⁹ “Atsu waru tse ene ta ne esu a tsu ili i na u yuwain suru atsuma a Urishelima ni ida ya aza a Isra'ila. Dada waru a vara niyi zuva wa akpata. ⁴⁰ Reve gba ʒsula a 'yasan yi o urana wa ta'atsu, reve u lyawa yi u roco aciyayi ubata wa ama. ⁴¹ U roco aciyayi ubata wa ama suru shi, amma a tyo ya'a tsu, atsu na ʒsula a dangwai tso o'wo alingi a yi. Tsu lyuwa ta tsu sowo obolo na ayi ana u 'yoyin atsuma a akwakwa. ⁴² U damma tsu ta tsu yuwaan ama alajiya, tsu damma waru ayi ɗa za na ʒsula a zuwai u ge'eto aza a wuma na akwakwa. ⁴³ Ama ʒsula suru a yuwan ta adanshi adama a yi, a na za na cayi okolo e ekere a yi u ta tsura gafura vu unusu atsuma a ala a yi.”

A ca ta Atakpaci Ruhu va Akiza

⁴⁴ Bituru atsuma a adanshi, reve Ruhu va Akiza† cipaa aza a na a danai a uwwusa adanshi a yi suru. ⁴⁵ ʒza e Itoni a Yahuda, aza a na a tawai obolo na Bituru a uwa ta asalama a na e enei Atakpaci† fo a tsurai une'e u Ruhu

va Akiza. ⁴⁶ A uwwa le ƙa a yuwusan adanshi ne elentsu o ro, a casu *Asulā* tsugbain.

Reve Bituru damma, ⁴⁷ “Nanza ƙa lo za na aa gura putsaa a rumbu ama a nda a mini? Ele da nda a tsurai une'e u Ruhu va Akiza cine atsu tsu tsurai.” ⁴⁸ Reve Bituru damma a yuwaan le urumabusu atsuma a ala e Yesu Zamawawa. Reve a pati yi u danu ne ele rana meketeci.

11

Bituru kambā ƙa Urishelima

¹ Reve ajiya na aza e Itoni atsuma a Yahuda a uwwa a na Atakpaci a usuyi adanshi a *Asulā*. ² Ana Bituru kambai Urishelima, reve aza a Isra'ila a na o o'woi aza e Itoni a gasa yi na agaci a adanshi. ³ Ayu a damma, “Ayi da nda u uwai atsuma a Atakpaci, hali vu lyuwa ilyalya obolo ne ele!”

⁴ Reve Bituru cuƙuwa le ili i na i yuwain suru. ⁵ Ayu u damma, “N shi ƙa a lyuci va Japa amu atsuma a avasa, reve n uwa atsuma a alavu alavu. Atsuma a alavu alavu'u me ene ƙa zuva kƙatu'wai, reve a cipatowa a aza e Itoni a kuru mu, reve tsu uwa o u'wa u vuma ro. ¹³ Reve vuma'a u damma tsu ununa we enei malingata ma *Asulā* o u'wa wa yi. Reve u damma yi, ‘Vu lyungu ozo o ro a lyuci va Japa e dēwe wu Simo za na a tsu de Bituru. ¹⁴ Vuma'a u ƙa ƙawa wu nu ure u na aa wawa wu na ama a na a ri pe o u'wa wa wu suru.’

⁷ Reve mu uwwa uƙo u ro adansa mu, “Yon Bituru! Vu pada vu tama.”

⁸ “Reve n usu, ‘Ne da shi *Asulazuva!* Koto n tama ili i na Wilā wa wu u putsayi shi.’

⁹ “Reve uƙo'o u dashi dammisa ire, ‘She vu kambuwa ili i na *Asulā* o o'wotoi cece ili yi idaba wan.’ ¹⁰ Ne da a yuwain hali toto uta'atsu, reve o koso o rono umuna'a a tyo zuva.

¹¹ “Amu lo daƙa ama a Kasariya a ta'atsu a rawushi, aza a na a lyunguyi a ƙawa ya'a va, reve a rawa o u'wa u na n shi. ¹² Reve Ruhu va Akizaƙ damma mu, she n 'yuwan a kuru le wan. Reve ama a tali atsuma a aza e Itoni a kuru mu, reve tsu uwa o u'wa u vuma ro. ¹³ Reve vuma'a u damma tsu ununa we enei malingata ma *Asulā* o u'wa wa yi. Reve u damma yi, ‘Vu lyungu ozo o ro a lyuci va Japa e dēwe wu Simo za na a tsu de Bituru. ¹⁴ Vuma'a u ƙa ƙawa wu nu ure u na aa wawa wu na ama a na a ri pe o u'wa wa wu suru.’

¹⁵ “Ana n farai adanshi, reve Ruhu va Akiza ƙawa le ununa u ƙawa ntsu o ufuru. ¹⁶ Daƙa n cuwain a na *Asulazuva* a dammai, ‘Yahaya rumbuƙ du ta na mini, amma *Asulā* a ƙa rumbu du na Ruhu va Akiza.’ ¹⁷ To, na *Asulā* a ca Atakpaci a nda une'e unata na atsu a mantsa ma na tsu ushiyi Yesu Zagbain Zamawawa, zane da amu a na maa wasan ili i na *Asulā* a cigai?”

¹⁸ Ana a uwwai ili i na Bituru dammai, reve a lyawa mawasan. Reve a uwa a cibalasa *Asulā*, reve a damma, “Gogo *Asulā* a lyawa ta Atakpaci a vadala adama a tsura wuma u babu ukotu!”

Aza e Itoni atsuma a Antakiya

¹⁹ A mantsa ma nda cina o una Istifanu, reve aza e Itoni a na a ri Urishelima e bete'we adama a atsumalima. Reve a ƙara a tyo e ida ya Finisiya na Kuburu na Antakiya va Suriya. Reve a yuwusaan aza a Isra'ila goon alajiya a Alabari a Sa'ani e Yesu Zagbain. ²⁰ Reve aza e Itoni aza a na a ri ama a Kuburu na Kurani, a ƙara a tyo Antakiya, ayu a uwa a yuwusaan Atakpaci alajiya a Alabari a Sa'ani e Yesu Zagbain. ²¹ Ucira wa *Asulazuva* u shi ƙa obolo ne ele, reve ama na abunda a ca okolo e le. Reve a vadala a kuru *Asulazuva*.

²² Reve aza e Itoni atsuma a Urishelima a uwwa ili i na i farai atsuma a Antakiya, ayu a lyungu Banaba de.

²³ Ana u rawa we enei icigi i na *Asulā* a yuwaan nle, reve u yuwan maƙanga. Ayu u ca le asala adama a kafa asuvu, waru a lyuwa elime ni itoni

ya Asulazuva. ²⁴ Banaba vuma va abula da, waru u tu ushitowun na Ruhu va Akiza nu ucawu wo okolo. Reve ama o ro na abunda a dashi usuwisa a kuru Asulazuva.

²⁵ Reve u kuru a tyo Tarsu adama u bunga Shawulu. ²⁶ Ana we ene niyi reve u tawa na ayi Antakiya. Reve ele ra o una aa'wan magula pe ofolo na aza e Itoni oo ritosu ama na abunda. Atsuma a Antakiya a da a fara deyi aza a na a kuru Yesu “Aza e Itoni.”†

²⁷ A mantsa ma nda ma da amasula o ro o utai Urishelima reve a tyo Antakiya. ²⁸ Reve vuma ta atsuma e le za na a tsu de Agabu 'yon mishin. Ni ikambi i Ruhu va Akiza, reve u damma a na a ta yuwan ambulu lon ubata suru atsuma o uvadi. A yuwan ta ili'i a mantsa ma na Kaladiya dana i o tsugono tsi ida tsa Roma.† ²⁹ Reve aza e Itoni ya Antakiya a yuwan majiyan a lyungu ni ikambi a tyo ubata wa aza e Itoni a na a ri nden e ida ya Yahuda. Vuma suru u ca ununa waa gura. ³⁰ Ne da a yuwain, reve a lyungu Banaba na Shawulu ni ikambi i le a ca mbara ma aza e Itoni n Urishelima.

12

Bituru o u'wa wa ali

¹ A mantsa ma na Banaba na Shawulu a tawayi nu une'e atsuma a Urishelima, reve mogono Hiridu† Agaripa teme a tawusa na atsumalima e ekere a aza e Itoni de Urishelima. ² Reve u zuwa asoja o kodo aaci a Yakubu aajiya, mawun ma anawu ma Yahaya. ³ Ana we enei ili i ndolo i yo'onoto ta okolo a ama'a, reve u lyungu asoja'a tsara e reme Bituru a mantsa ma Abuki o Opopofu.† ⁴ Reve u zuwa le a baru yi o u'wa wa ali, reve u zuwa asoja a nashi a nashi ofolo a nashi a piri yi. U yuwan ta ifobi tsara u ge'eto yi a alanga e eteshe no o koto abuki'i.

⁵ A mantsa ma na Bituru dana i atsuma o u'wa wa ali, aza e Itoni a lyawa avasa adama a yi shi.

Malingata ma Asula ma wawa ta Bituru

⁶ Atsuma a ayin o ndolo ana Hiridu yuwain majiyan ma na woo utaa na Bituru nu usana u tawa, Bituru dana ta wunlu a nlavu na akani e re atsuma a asoja e re. Asoja e re o ro waru lo mishin a pirishi unantsu. ⁷ Ele lo babu usan, reve ekan e ikana atsuma o u'wa wa ali atsuma a aasula a na u dana i, reve malingata ma Asula† me isawan elime a Bituru. Reve u lapa yi e eebele tsara u jisan yi. Reve u damma, “Jika! Vu 'yon!’” Reve akani'i o oco diga e ekere a Bituru.

⁸ Reve malingata'a u damma, “Oto itana ya wu na atan a wu.” Reve Bituru yuwan ili i na u damma niyi u yuwan. Reve malingata'a u damma, “Kanda'wa umuna wa wu reve vu toni mu.” ⁹ Reve Bituru toni malingata ma Asula, reve a lyawa u'wa wa ali'i. Agba Bituru reve ko ili i na yaa farasa amayun a da shi. U ta dansa alavu alavu a da yi. ¹⁰ A pasa asoja o ufaru na asoja e ire reve a tawa o unantsu wu rumu za na ri a tyo a lyuci gbain. Reve u kpatu'waa le na aciyayi, reve o utaa lo. Reve a karaa lo o ure'e. Reve malingata'a u lyawushi niyi.

¹¹ Reve esu a Bituru a tawa o ure, dada u revei ili i na i farai. Reve u damma, “N reve ta Zagbain da lyunguyi malingata ma yi u tawa u wawa mu e ekere a Hiridu na azagbain a Isra'ila atsuma e ili i na a shi a cigai a yuwan na amu.”

¹² Ana Bituru revei ne, avu u karu a tyo o u'wa wa Meri† za na ayi da mma va Yahaya.† Yahaya waru a tsu de yi ta Marku. Aza e Itoni na abunda o boloto ta ubata'a a yuwusan avasa. ¹³ Reve wu gugula unantsu wu u'wa'a, reve aagbashi o usheli za na ri na aala Roda tawa tsara u usu yi. ¹⁴ U reve ta a

na Bituru da adama a na u revei uɗyo wa yi. U yuwan ta na mazanga ma abunda, hali u kuɗa a kpaɗu'wa unantsu'u. Reve u suma a 'yawa ubata u na ama a ri, reve u saala, "Bituru da ri de o unantsu!"

¹⁵ Reve a damma yi, "Vu jaara ta!"

Reve gba u lyuwa elime adansa, "Bituru da! Bituru da!"

Reve a damma, "U to o'wo malingata ma yi ma da."*

¹⁶ Reve gba Bituru lyuwa elime na wugulu wu unantsu, she na a tyo o ukosu a kpaɗu'waa niyi. Ana e ene niyi a shiwan ta na mazanga. ¹⁷ Reve Bituru yuwaan le ukere a rungwa. Reve u damma ununa Zagbain utaa niyi o u'wa wa ali. Reve u damma, "Dammai Yakubu† na akapi a aza e Itoni ili i na i farai."

¹⁸ Ana usana u tawai reve asoja o u'wa wa ali'i, aza a na a danaɗi a kalyuwusa Bituru'u o o'wo udamu lon. Awa a kara a majiyan ko nye i da i cina niyi. ¹⁹ Reve Hiridu zuwa asoja a yi a bunga Bituru, agba a tsura e ene yi shi. Reve u yuwaan le yeci ya abunda, agba a gura usu yi mejege shi, daɗa u zuwai o una nle.

Ukwa wa Hiridu

Ana Hiridu yuwain ne, reve u lyawa ida ya Yahuda, awu u kara a tyo Kasariya. Awa u danu de rana meketeci. ²⁰ Hiridu dana ta na atsumolangu na ama a Sida na Taya. Reve ama'a a zagwa ama a lyungu le tsara a pati ankuri. A yuwan ta ne adama a na ilyuci'i i ciga ta ilyalya i na yoo utusa e ida ya yi. A yuwan ta tsu'utsa na Bilasata, za na danaɗi toni va Hiridu. Reve u fofo tsara Hiridu usu le.

²¹ Ana urana u rawai, reve Hiridu oto atugu o tsugono tsa yi, reve u danu o ootogu o tsugono, reve u yuwan adanshi ne ele. ²² Ana obolo a ama'a a uwwa niyi, reve a 'yasan uɗyo, "Uɗyo u masula ma tsu mo ro ma da, uɗyo u vuma u da shi!" ²³ Ama'a atsuma a yisaali, reve malingata ma Asula ma faba Hiridu a cipa e ida. A yuwan ta ne adama a na u tarai tsughain tsa Asula. O ukosu azun atsuma a yi a da a tamusai lipu va yi, hali u kuwa.

²⁴ Adanshi a Asula a lyuwa ta elime na mabaza.

²⁵ Ana Banaba na Shawulu o kotoi ulinga u na a lyungu nle, reve a lyawa Urishelima a kamba Antakiya obolo na Yahaya Marku.

13

Lingata va Banaba na Shawulu

¹ Aa'isa a aza e Itoni† a Antakiya a dana ta na amasula na munlu lon. Ele da nan Banaba, na Saminu za na e desuyi "Vuma Lima," na Lusiya za lyuci va Kurani, na Manayan za na kungwai mantsa ma ta na Mogono Hiridu Antiba na Shawulu. ² Ele pe a yuwusaan Asulazuva aganda atsuma a akuli, awu Ruhu va Akiza damma le, "Dangula numu Banaba na Shawulu tsara a yuwan ulinga u na n dangula nle a yuwan." ³ Ana a yuwain akuli na avasa abunda, awu ama a kuruwa le ekere a zuwaa le aba'un o ulinga wa Asula a na aa yuwan, awu a lyawa le a kara.

Banaba na Shawulu a Kuburu

⁴ Ana Ruhu va Akiza lyunguyi Banaba na Shawulu, a kara ta a tyo a lyuci va Salusiya. Ele pe awu a lyawa Salusiya a uwa a wantsun a tyo e ida i memere ma mini ma Kuburu. ⁵ Yahaya Marku fo u dana ta obolo ne ele tsara

* **12:15** A mantsa mo ndolo ama o ro a us ta a na Asula a zuwa ta nlingata ma yi a kalyuwusa vuma suru atsuma a ama a yi. Waru nlingata n ta gura tawa ubata u na vuma ri oroci a vuma'a. † **12:17** Yakubu na o unai da nda'a shi, amma zawa'a va Yesu da nda'a.

u kambusa le. Ele pe aṭsuma e ida ya Kuburu reve a kara a tyo a lyuci va Salami aṅu a uwa a a'isa a aza a Isra'ila, reve a uwa alajiya a adanshi a Asula.

⁶ Ele pe aṭsuma e ida ya Kuburu, aṅu a kandaṅuwa ilyuci i na i ri lo zuzu suru. A rawa ta lyuci na a tsu de Pafo, lo da a cinai za va Isra'ila ro na a tsu de Ba-Yesu. Waru vumavasula va amayun da shi, boci da shi. ⁷ Vuma nda ayi da u tsu walasa na gwamna vi ida'a, za na a tsu de Sarajiya Bulu. Gwamna'a vuma da na ri nu ugbozu waru u ta nu urevu wi ili lon. Aṅu u de Banaba na Shawulu a taṅa. U yuwan ta ne adama a na u cigai wu uwwa adanshi a Asula. ⁸ Agba boci Alima u dana ta a tsushu'un ne ele, u yuwan ta aṅyo a na waa yuwan u putsaa gwamna u usu alajiya e le. (Na Tsuheleni Alima ta nu urevu wa aala Ba-Yesu na Tsuyahuda.) U yuwan ta aṅyo a na waa putsaa gwamna'a a na waa ca Asulazuva okolo. ⁹ Shawulu, vuma na ama na abunda a tsu de Bulu, u tu ushitowun na Ruhu va Akiza. Aṅu u varaa Alima esu mejege. ¹⁰ Aṅu u damma, "Aṅu mawun ma Mekerrenkesu! A mantsa suru vu tsu damma mejege shi, waru vu ta pusasan ama ugbozu. Aṅu rala da e ekere e ili i na i ri ulobonu. Urana u ne vaa lyawa tsushu'un na adanshi a Asulazuva?" ¹¹ Asulazuva a ta ca wu aṭsumalima, vu to o'wo irumba hali mantsa mo ro."

Babu usan, aṅu esu a yi a yuwushin dalimbaa, aṅu irumbu yi pala yi, reve u dana e izami yi za na aṅa guza yi ukere. ¹² Ana gwamna'a enei ili i na i farai, reve u ca Asulazuva okolo. Reve waru u uwa asalama lon adama o uritosu wa Asulazuva u na wu uwwai.

¹³ Aṅu Bulu na aza a na a danai obolo na ayi a lyawa Pafo, aṅu a uwa a wantsun a kara a tyo e ida ya Bamafiliya. Aṅu a rawa e isawan a lyuci va Pega. Ele pe Pega aṅu Yahaya Marku lyawa le, aṅu u kara a kambu Urishelima. ¹⁴ Banaba na Bulu gba aṅu a lyawa Pega a kara a tyo a lyuci na a tsu de Antakiya va Bisidiya. Aṅu a kara a 'yawa a a'isa o urana wa Ashibi, tsara a yuwan aganda. ¹⁵ Ana o kotoi desununa aṭsuma a atagada a Musa na a amasula, reve aza a na a danai azagbain a a'isa a a lyungu vuma ta we ece le, "Aza a tsu, ko i ta ni ili i ro i na yaa dashi tsu okolo ugbamu, taṅwai i damma tsu!"

¹⁶ Aṅu Bulu 'yon mishin reve u 'yasan ekere zuva adama ama'a a rungwa, aṅu u teme adanshi. Aṅu u damma, "Ama a Isra'ila na Atakpaci a na a yuwusaan Asula aganda, poloi atsuvu a du yu uwwa. ¹⁷ Asula a Isra'ila a dangula ta nkaya n tsu, waru u lyawa ta ama a tsu o o'wo aza o utsuru e ida ya Masar. Nu ucira wa yi u da waru wu utaa nle aṭsuma e ida'a. ¹⁸ Waru u yuwan ta ankuri ne ele nu ulambu wu ugbozu u le aṭsuma o ogozo a'wan amunga. ¹⁹ Aṅu u usa ida i cindere i Ka'ana, aṅu u ca aza a Isra'ila ida'a agadu. ²⁰ Ili i nda suru i fara ta aṭsuma a a'wan ukpakunashi na kupoton (450).

"Ana mantsa ma ndolo mo kotoi, aṅu aza o uge'etosu a yuwan tsugono hali a mantsa ma Sama'ila vumavasula. ²¹ Amma ama a pati ta a ca le mogono. Aṅu Asula a ca le Shawulu wo o'wo mogono me le hali a'wan amunga. Shawulu mawun ma Kishu ma da o ugundo wa Banyami. ²² Aṅu Asula a cipato yi o ootogu o tsugono'o, aṅu u zuwa Dawuda o una wa yi. Aṅu Asula a yuwan adanshi adama a Dawuda, adansa, 'Dawuda za na ri mawun ma Yese, aṅu Dawuda nda vuma da na a dangulai u zuwa okolo a va u yuwan mazanga. U ta yuwan ili suru i na n ciga niyi u yuwan."

²³ "Asula a yuwan ta nzuwulai a na vuma ta o ugundo wa yi ta taṅa u wawa aza a Isra'ila, vuma'a gba ayi da Yesu. ²⁴ Amma kafu Yesu taṅa, Yahaya danai ta a dansaa vuma suru aṭsuma a Isra'ila u kambu ubata wa Asula, aṅu

a rumbu yi a mini. ²⁵ Yahaya o kotuso ulinga wa yi, awu u yuwan yeci, 'I ta a majiyan amu da Zamawawa'a? O'o! Amma u ta lo a tawa babu ujimu. Waru amu n rawa m bada vunu va atan va yi shi.' ²⁶

²⁶ "Uwmai gogo, adu ama o ugundo wa Ibrahim! Poloi atsuva a du yu uwwa, hali na Atakpaci a na a tawa a yuwaan Asula aganda! Uwmai adanshi a nda ununa yaa yuwan i tsura iwawi, za va koyan da. ²⁷ Ama a na a ri na nden atsuma a Urishelima a tsu uwwa ta adanshi a amasula urana wa Ashibi suru a na a tsu desununa a atsuva e le. Agba suru na ne, a tara Yesu da vuma na amasula a yuwain adanshi a yi shi. Ele na azagbain e le o shiton ta udammu wa amasula ana o una niyi. ²⁸ A tsura ili i na i zuwai o una niyi shi, amma suru na ne, a pati ta Bilatu u zuwa asoja a yi o una yi.

²⁹ "Ana o kotoi mayan me ili suru i na a danai adama a yi, awu a cipato yi a akpata a na a vara niyi, reve a cido yi a aason a aatali. ³⁰ Amma Asula a 'yasan yi ta atsuma a akwakwa. ³¹ Rana na abunda u roco ta aciyayi ubata wa aza a na a danai Galili na ayi awu a kara a tyo Urishelima waru na ayi. Ama a nda ele da o o'woi esu a yi a tyo e ekere a ama a Isra'ila.

³² "Gogo amu na Banaba tsu ta pa na adu, adama tsu tawa du na Alabari a Sa'ani a nda. Nzuwulai ma Asula a tyo e ekere a nkaya n tsu wo o'wo ta amayun a mantsa ma tsu. ³³ Asula a 'yasan ta Yesu. Ayi nda ayi da ili i na Aatagada e Ica a adiva e ire aa yuwusan adanshi ana u dammai, 'Ayu Mawun ma va ma da.

Ana'an mo o'wo ta Dada va wu.' ³⁴

³⁴ "Asula a 'yasan ta Yesu atsuma a akwakwa, waru mantsa mo lo na waa lyawa lipu va yi shama shi. U tu ununa Asula a dammai a Aatagada a Ishaya vumavasula,

'N ta zuwaa du aba'un a akiza a na n yuwain nzuwulai na Dawuda.' ³⁵

³⁵ "Aatagada e Ica a adiva o ro a ca ta urevu u sa'ani, a na, 'Vaa lyawa Vuma va wu va akiza u shama a aason shi.' ³⁶

³⁶ "Gogo udammu u nda a tyo ya Dawuda da shi, adama a na Dawuda yuwaan ta ama a mantsa ma yi aganda ununa Asula a cigai. U kuwa ta, awu a cido yi obolo na nkaya ma yi, waru lipu va yi shama ta. ³⁷ Gogo tsunda udammu u nda u ta a tyo e ekere a za ro, Yesu, za na Asula a 'yasan atsuma a akwakwa, waru lipu va yi shama shi.

³⁸ "Aza a va, adanshi'i ayi da, Yesu da aa gura yuwaan du gafura vu nusu du! ³⁹ Wila wa Musa waa gura wawa du atsuma a nusu du shi. Amma za na cayi okolo ubata wa Yesu biti, a tara yi waru za vu unusu e ekere a Asula shi.

⁴⁰ "I yuwan ugbozu! She i lyawa adanshi a amasula a shiwan a aci a du wan. Adanshi a Asula a damma ta,

⁴¹ 'Kalyuwai adu aza a adanshi a vama,

i ta yuwan asalama na ye ene ili i na Asula aa yuwan, reve i kuwa!

Adama a na maa yuwan ili i ro a mantsa ma du,

ili i ro i na i cayi okolo shi,

waru ko na za ro dammisa du adama a yi.' " ⁴²

⁴² Bulu na Banaba azama a lyawa ubata e ifolo'o, reve ama'a a pati le a dashi yuwan adanshi e ili i nda ubata e ifolo'o urana wa Ashibi u na waa tawa. ⁴³ Ana o kotoi mayan ma aganda'a, awu aza a Isra'ila na Atakpaci na abunda a na a yuwayin Asula aganda a kuru le. Ayu Bulu na Banaba a pati le a ca okolo e le e ekere a Asula, za na yuwaan nle isa'ani.

Aza a Isra'ila a yuwan ta ikaka'a

^{13:24} Mak. 1:4; Luk. 3:3. ^{13:25} Mak. 1:7; Luk. 3:16. ^{13:33} Ica 2:7. ^{13:34} Isha. 55:3.

^{13:35} Ica 16:10. ^{13:41} Hab. 1:5.

⁴⁴ Ana ajuma a kandaruwai, daɗa ama suru o utai tsara a uwwa adanshi a Asula. ⁴⁵ Ana azagbain a Isra'ila e enei obolo a ama'a, reve a yuwan tsushu'un lon, reve a uwa mawasan e ili i na Bulu dammai avu a kara a durusa yi.

⁴⁶ Avu Bulu na Banaba a yuwan adanshi no okolo ugbamu reve a damma, "Wo o'wo ta na tsu 'yuwan tsu ciga Alabari a Sa'ani a Asula a nda tsu fara ca du ayi, adu na yo o'woi aza a Isra'ila. Amma i 'yuwan ta ikaka i nda, ayi nda u roco ta yi ntsaa i tsura wuma u babu ukotu shi. Adama o ndolo tsu ta kamba ubata wa Atakpaci.

⁴⁷ "Atsuma a Aatagada a Ishaya, Asulazuva a zuwa tsu ta tsu yuwan ulinga u nda, adansa, 'N zuwa du ta pa nda yoo o'wo ekan ya Atakpaci.

I tara ucira wi iwawi ya Asula a tyo ubata wa ama, ubata suru o uvadi.' " ◊

⁴⁸ Ana Atakpaci a uwwai ili i nda, a yuwan ta mazanga lon, avu o godyoo Asulazuva adama a adanshi a yi'i. Reve ama a na Asula a dangulai a tsura wuma u babu ukotu o o'wo aza e Itoni.

⁴⁹ Avu adanshi a Asulazuva a rawa ubata suru e ida'a. ⁵⁰ Amma azagbain a Isra'ila gba a kara a 'yawusa ubata wa azagbain a lyuci nu ubata wa amaci a abula a na a tsu damma avu a uwwa le. Reve a zuwa le a tawa ugbozu u le e ekere a Bulu na Banaba, reve a ca le atsumalima, hali o lo le atsuma e ida'a.

⁵¹ Avu Bulu na Banaba a kakala mabutā ma ana me le, tsara wo o'wo iroci a tyo e ekere e le. Avu a kara a tyo a lyuci va Ikoniya. ⁵² Atsuma a Ikoniya aza e Itoni a dana ta na mazanga lon, waru a dana ta tapu na Ruhu va Akiza.

14

Bulu na Banaba a Ikoniya

¹ Ana a rawai Ikoniya, reve Bulu na Banaba a uwa a aa'isa a aza a Isra'ila ununa a tsu yuwusan. Avu a yuwan alajiya, hali ama a Isra'ila na Atakpaci na abunda a ca okolo. ² Ama aza a Isra'ila na a 'yuwain a ca okolo, reve a 'yasan ugbozu wa Atakpaci o ro. Avu Atakpaci'i a langalai na aza e Itoni.

³ Suru na ne gba Bulu na Banaba a danu ta pe hali rana re a yuwusan alajiya e isa'ani' yi Zagbain nu ucira. Zagbain gba roco ta ulinga u le a alanga e etеше ana u ca nle ucira u na aa yuwan ulinga wa asalama.

⁴ Ama a Ikoniya gba majiyan me le me ne'eshenlei ta. Ozo o ro o wo'o ucina a wa aza a Isra'ila, ozo o ro gba shi o wo'o ucina wa ajiya. ⁵ Avu Atakpaci o ro na aza a Isra'ila o ro obolo na azagbain e le o bolo aciyele adama a zuwa Bulu na Banaba a addama, tsara a vara le na atali. ⁶ Amma ana ajiya e revei ili i na yaa farasa, avu a kara a tyo e ida ye elentsu a aza a Likiya, a lyuci va Lisitira na Daraba ni ilyuci i na i ri ukandaruwu ne ele. ⁷ De da a lyuwai elime na alajiya a Alabari a Sa'ani.

Alajiya a Bulu a Lisitira na Daraba

⁸ Ele pe atsuma a Lisitira, avu Bulu na Banaba a cina akutsuma. Ne da a matsan niyi ukutsumu, koto u rito dasu shi, ko ke'en. ⁹ Wu uwwusa ta alajiya a Bulu. Reve Bulu kalyuwa yi, ana we enei vuma'a u ta nu ucawu wo okolo u na waa gura kambato yi gbaga, ¹⁰ avu u 'yasan uɗyo wa yi zuva nu ucira, "Yon vi isawan mishin!" Reve vuma'a gba u 'yoshin mishin reve u fara mmalu.

¹¹ Ana obolo a ama'a e enei ili i na Bulu yuwain, reve a 'yasan uɗyo u le a mantsa ma ta adansa ne elentsu a Tsulikiya, "Amayun a da musulā n cipaa tsu ta ana'an na lipu va ama!" ¹² Avu ama'a a ca Banaba aala Zafasa, reve e

de Bulu Hamisa, * adama a na ayi da u danai za va adanshi. ¹³ Aa'isa a Zafasa a danan ta o ugyuru. Ayu ganu na ama a yi a tawa no ogono e inan na yipalu ukandaruruw o u'uwa ta u lyuci'i adama a yuwaan ajiya'a kucchi.

¹⁴ Amma ana Bulu na Banaba a uwai ili i na yaa farasa, reve a kakara itana i le adama a atsumolangu. Ayu a suma na yisaali o uta atsuma a ama'a, adansa, ¹⁵ "Aza a va, nye i zuwai yaa yuwusan ili i nda? Atsu ama a da tsu ri tsu du. Alabari o uyo'o a da tsu tawaa ndu, adama i vadala i lyawa mayan me ili i babu ulobonu i kamba ubata wa Asula a wuma. Ayi da za na yuwain zuva ni ida, na mala, ni ili i na i ri pe biti. ¹⁶ A mantsa mo ufaru, u lyawa ta ama a yuwan ili i na a cigai a yuwan. ¹⁷ Suru na ne u tsu roco ta aciyayi ubata e ili i sa'ani i na u yuwain. Asula a tsu lyungu ta ni iro'i diga zuva, reve u zuwa itana yu una i du i kungwa. U tsu ca du ta ilyalya nu uyo'o wo okolo." ¹⁸ Ko na Bulu na Banaba a dammai ili i nda suru, u danan ta usan a na aa gura putsaa ama'a a na aa yuwaan le kucchi.

¹⁹ Ayu aza a Isra'ila o ro diga Antakiya na Ikoniya a tawa a vadala ugbozu wa ama'a, reve a uwa agaba na Bulu. Ayu a vara yi, reve o rono yi o uta a lyuci'i, a majiyan me le a na u kuwa ta. ²⁰ Amma ana aza e Itoni a kandaruruwa niyi reve u 'yon, u kara a tyo atsuma a lyuci. Ana usana u tawai, ayu u kara a tyo Daraba obolo na Banaba.

A kamba ta Antakiya

²¹ Bulu na Banaba a yuwan ta alajiya a Alabari a Sa'ani a Daraba, ayu gba ama na abunda a ca okolo e le ubata a Zagbain. Ayu a kara a kamba Lisitira na Ikoniya na Antakiya va Bisidiya. ²² Pe da a dashishiyi aza e Itoni okolo ugbamu, a dansaa le e isawan mishin o ucawu wo okolo e le. Reve a damma, "Na tsu 'yuwan tsu ciga tsu sowo atsumalima lon, kafu tsu uwa o tsugono tsu Asula."†

²³ Ayu Bulu na Banaba a dangula azagbain† a a'isa a aza e Itoni biti, reve a yuwusan akuli, ayu a wasasaa le, reve a ca Asula ele. ²⁴ Reve Bulu na Banaba a kara a kamba Bisidiya a tyo Bamafiliya. ²⁵ Ayu a yuwusan alajiya a Pega, reve a lyuwa elime a kara a tyo Ataliya.

²⁶ Lo da a uwai a wantsun a tyo Antakiya va Suriya, ubata u na e temei mmalu n le. De da aza e Itoni a zuwaa nle unu u sa'ani, waru de da a zuwa nle o ukere wa Asula, reve a lyungu le a yuwan ulinga u na gba o kotoi. ²⁷ Ana a rawai Antakiya reve e de aza e Itoni suru ubata u ta. Ayu a damma ama'a ili i na Asula a kamba nle nu ununa u yuwain hali Atakpaci a cayi okolo. ²⁸ Ayu a danu pe na aza e Itoni hali rana abunda.

15

Azagbain a aza e Itoni a Urishelima

¹ Reve waru ama o ro o uta de Yahuda, ayu a 'yawa Antakiya va Suriya, tsara o roco aza e Itoni, a dansaa le, "Na a pada du uryumbu ununa Wila wa Musa u dammai shi, yaa tsura iwawi shi." ² Adama a adanshi'i Bulu na Banaba o sowo ta a yuwusan mawasan lon na ama'a. Dada a zuwai Bulu na Banaba na ama o ro waru a 'yawa Urishelima ubata wa ajiya na azagbain adama a adanshi'i. ³ Ana aza e Itoni e shewun nle, ana aa kamba Urishelima, dada a batsai e ida ya Finisiya na Samariya. Reve a kalyuwusa aza e Itoni a dansaa le adama a na Atakpaci fo a cayi okolo e le. Reve aza e Itoni suru a yuwan mazanga lon. ⁴ Ana a rawai Urishelima, reve aza e Itoni suru obolo

* **14:12** Zafasa aamali a gbain a da a aza e Heleni. Hamisa gba aajiya a Zafasa a da waru aamali a da.

na azagbain na ajiya a raba Bulu na Banaba. Reve a damma le ulinga u na Asula a yuwain e ekere e le.

⁵ Dada aza a na a shi Afarishi kafu a ca okolo e le, a 'yoyin reve a damma, "Na a ciga a 'yuwan a pada le uryumbu, reve waru a zuwa le a kuru Wilā wa Musa."

⁶ Reve ajiya na azagbain a aza e Itoni o boloto adama e petelyuwe adanshi'i. ⁷ Ana a jimai a asala a adanshi'i, reve Bituru 'yon aƙu u damma le, "Aza a va, i reve ta de ufaru wi ili'i, Asula a yuwan ta adangulu atsuma a du, a na o unā u va u da Atakpaci aa uwwa adanshi a Alabari a Sa'ani,† reve a ca okolo e le. ⁸ Asula gba za na ri nu urevu wo okolo a koyan da, u yuwaan tsu ta iroci a na u cayi Atakpaci Ruhu va Akiza ununa u ca ntsu. ⁹ Agba u roco adangulu e ekere a tsu ne ele shi, ana wu zaza'wai okolo e le adama o ucawu wo okolo e le. ¹⁰ Adama o ndolo, adama a nye yaa lyungusa Asula yaa zuwusa agbashi a nda itana i na atsu na nkaya n tsu suru tsu kufai a tanu? ¹¹ She tsu yuwain ne wan, tsu reve ta adama e isa'ani ya Yesu Zagbain i da tsu tsurai iwawit ununa ele fo a tsurai."

¹² Reve obolo a ama'a suru e isawan kuci kuci, reve o poloo Banaba na Bulu atsuva a mantsa ma na aa casu alabari a linga va asalama ni iroci i na Asula a yuwain ubata wa Atakpaci o ukere u le. ¹³ Ana o kotoi adanshi, dada Yakubu usuyi, reve u damma, "Adu aza a va poloo numu atsuva. ¹⁴ Bituru da nda cayi aalabari ununa Asula a fara kalyuwai Atakpaci, adama u dangwa ama o ro atsuma e le oo o'wo ama a yi. ¹⁵ Adanshi a nda'a gba wo o'wo ta unata na adanshi a amasula, ununa u ri ufanu a na,

¹⁶ 'Amu Asulazuva, nna n kambisa, n ta suwisa u'wa wa Dawuda u na u riyai. N 'yasisan asa'a a yi mi isawaton yi.

¹⁷ Adama akapi a ama a zami Asulazuva, obolo na Atakpaci na aza a na n deyi a tyo ya'a va. Ne da Asulazuva a dammai.

¹⁸ Ayi na u rocoi ili i nda suru diga de a mantsa mo ufaru.' ♦

¹⁹ "Adama o ndolo amu a yindi i va, she tsu zuwai Atakpaci a na aa vadayasa ubata wa Asula ili yu ume wan. ²⁰ Amma tsu danaa nle a tawa ekere e le e ili i na a cayi amali adama a na o o'wo ta ili yi idaba, waru a suma tsipere. She a tama akutsu a mpasa wan. Waru she a tama nama vi inama i na a pundarai wan. ²¹ Adama a na de nu ujimu a lyuci biti a yuwusan ta de alajiya na atagada a Musa, waru e desu le ta nu unā atsuma a a'isa Ashibi biti."

Mepepime a tyo a Atakpaci

²² Reve ajiya, na aza e Itoni, na azagbain e le suru e ene u lobono ta a dangula ama o ro atsuma e le a lyungu le Antakiya va Suriya obolo na Bulu na Banaba. Dada a lyunguyi Yahuza (za na a tsu de Basaba) na Sila. Ele ra azagbain a da atsuma a aza e Itoni. ²³ Mepepime ma na a lyunguwa nle na ayi, ayi da:

"A tyo ubata wa Atakpaci aza e Itoni atsuma a Antakiya ni ida ya Suriya na Kilikiya.

"Ubatu wa ajiya na azagbain, atsu da aza a du a aza e Itoni.

"Tsu ta casasa du.

²⁴ "Tsu uwwa ta a na ama o ro atsuma a tsu a ta damatosun ugbozu u du, agba tsu lyungu le shi. ²⁵ Dada tse enei u lobono ta ana adanshi a tawa ntsu a ta, tsu lyunguwa du ama o ro obolo na n'utsa n tsu Banaba na Bulu. ²⁶ Ama a na a cayi wuma u le ko ukwa, adama a ala e Yesu Zagbain tsu Zamawawa.

²⁷ Adama a adanshi o ndolo a da fo i zuwai tsu lyunguwa ndu na Yahuza na Sila adama ele fo a damma du ili'i na aciyele. ²⁸ Adama a na Ruhu va Akiza ene ta u lobono ta, atsu fo ne da tse enei, she tsu zuwaa du ume wi ili i na i la'ai ili i na yaa gura yuwan wan, suru na ne: ²⁹ I suma utamu wi ili i na a padayi amali, nu utamu wi inama obolo na mpasa, nu utamu wi ili i na a pundarai, na tsipere waru. Ni i guza aciya du, ni i yuwan le shi, i ta danu lafiya.

“Yo o'wo lafiya.”

³⁰ Ana a ca nle lingata'a, reve a kara a tyo Antakiya, ana a rawai reve o boloto aza e Itoni, avu a ca le mepepelime'e. ³¹ Ana e deyi mepepelime'e nu una, reve a zanganada adama a na ikaka i na yaa gbmato le okolo a da a ri pe. ³² Reve Yahuza na Sila a na wo o'woi ele amasula a da, reve a ca aza e Itoni asala na abunda a na aa gbama asuvu. ³³ Ana a jimai pe reve aza e Itoni e shewun le na aba'un a abunda, adama a kambaba ubata wa aza a na a lyungu nle. [³⁴ Sila gba u dangwa ta wi isawan wa'a ne ele atsuma a Antakiya.]*

³⁵ Reve Bulu na Banaba gba'a e isawan pe Antakiya, avu ele na ama o ro aa yuwusan uritosu na alajiya a adanshi a Zagbain.

Mmalu me Ire ma Bulu

³⁶ Ana a tarai mantsa, reve Bulu damma Banaba, “Tsu kambaba tsu bura aza e Itoni e ilyuci i na tsu yuwain alajiya a adanshi a Zagbain suru. Adama waru tse ene ununa aa lyuwusa elime.” ³⁷ Reve Banaba ciga u tara Yahaya† za na waru a tsu de Marku u 'yawawa obolo ne ele. ³⁸ Bulu gba we ene u lobono a tara yi shi, adama a na u kuda ta ulinga'a waru u lyawa le ta e ida ya Bamafiliya. ³⁹ Reve a yuwan nwasanlai lon, hali u zuwa le a kakasa. Dada Banaba tarai Marku, reve a uwa a wantsun a tyo Kuburu. ⁴⁰ Reve Bulu gba'a u dangwa Sila. Ana aza e Itoni a yuwaan nle avasa e isa'ani ya Asula, reve a kara. ⁴¹ Reve Bulu na Sila a kurusu aza e Itoni e ida ya Suriya na Kilikiya adama a gbmato asuvu e le.

16

Timoti toni ta Bulu na Sila

¹ Bulu na Sila a fara ta 'yawawa Daraba she Lisitira ubata u na a cinai Timoti, za na mma va yi za vi Itoni da, umatsun wa Isra'ila u da. Dada va yi gba shi Meheleni ma da. ² Aza e Itoni a na a ri atsuma a Lisitira na Ikoniya a cuwusa ta Timoti. ³ Bulu shi ta ciga Timoti toni yi, dada u tara niyi. Reve u pada yi uryumbu, adama a na aza a Isra'ila a na a ri ubata u ndolo, e reve ta a na dada va yi Meheleni ma da. ⁴ Mantsa ma na Bulu na Sila a uwusai lyuci lyuci, reve a cuduwa ama ili i na azagbain a dammulai adama a Atakpaci, tsara a kuru. ⁵ Ne da aza e Itoni a dashi tsurayi ucira o ucawu wo okolo, waru urana suru a dashishi ta abunda.

Bulu enei alavu alavu a Makidoniya

⁶ Reve o toni ida ya Firijiya ni ida ya Galatiya, adama a na Ruhu va Asula putsaa le ta a yuwan alajiya ne'en atsuma a Asiya wan. ⁷ Ana a rawai o utyo wi ida ya Misiya, reve a yuwan atyo o ukadu u na a yuwan tsara a tyo e ida ya Bitiniya, amma Ruhu va Yesu lyawa le shi. ⁸ Reve o toni a mbanda mi ida ya Misiya, reve a kara a cipa a tyo Taruwasa. ⁹ Na ayin, reve Bulu ene alavu alavu. Atsuma a alavu alavu'u we ene ta vuma va Makidoniya mishin, a patishi yi, adansa, “Tawa Makidoniya tsara vu kamba tsu.” ¹⁰ Ana Bulu

* **15:34** Akuci a Atagada o Ulinga wa Ajiya o ro a ri nu uguzu u nda shi.

enei alavu alavu o ndolo, babu usan reve tsu* 'yon a 'yawa Makidoniya, tsu reve ta a na Asula a da e de ntsu tsu yuwaan le alajiya a Alabari a Sa'ani.

Lidiya ca ta okolo atsuma a Filibi

¹¹ Reve tsu 'yon tsu uwa atsuma a wantsun diga Taruwasa, reve tsu kara tsu 'yawa e ida i memere ma mini ma Samutara. Ana usana u tawai, avu tsu dashi uwa atsuma a wantsun, reve tsu 'yawa a lyuci va Niyapali. ¹² Reve tsu koso rawa Filibi ubata u na ama a Roma na abunda a danuyi, waru ayi da abajini a lyuci upasu wa Makidoniya. Tsu cu'wan ta a lyuci'i rana re.

¹³ Urana wa Ashibi, avu tsu uta lo zuzu nu unantsu u lyuci, reve tsu 'yawa zuzu nu udolu a yuwusan majiyan ubata u na aza a Isra'ila aa yuwan avasa o ta lo. Reve tsu yuwaan amaci a na a tawai adanshi. ¹⁴ Ka ro dana ta lo za na a tsu de Lidiya, za na tsu yuwusaan Asula aganda a uwwusa tsu. Ayi ka'a umatsun wa Tayatira u da. U tsu winisa ta amuna a na a ri na madiya, aza a na a ri ni ikebe lon. Asula a kpatu'wa ta okolo a yi e ili i na Bulu ri adansa. ¹⁵ A rumbu yi ta obolo na ama a na a ri pe atsuma o u'wa wa yi, reve u pati tsu tso o'wo omocin a yi avu u damma, "Ni i usu amu vuma na cayi okolo ubata wa Asula a da, i tawa o u'wa u va i cu'wan pa." U kpara tsu ta hali tsu usu.

A 6aru ta Bulu na Sila o u'wa wa ali

¹⁶ Urana u ro atsu a 'yawa ubata wa avasa, reve tsu ga'an na aagbashi o usheli a na a ri no otoni a lima a yindi. Aza a na a ri na ayi gba a ta tsurusu ikebe lon o ukere u yindi u na waa yuwusan. ¹⁷ Reve u tonishi tsu acapa a yisaali, "Ama a nda agbashi o Mogono ma Asula ma da o to rocosu ure wi iwawi."

¹⁸ U jima ta a yuwusan ne. Reve Bulu o'wo udamu, reve u vadala u damma otoni a lima'a, "N ta dansaa wu, vu uta atsuma a ala e Yesu Kristi Zamawawa, vu lyawa yi." Babu usan reve u lyawa yi.

¹⁹ Ana aza a na a ri nu usheli'i e enei ili i na i farai, agba aa tsurisa ikebe waru shi, reve e reme Bulu na Sila. Avu o rono le a tyo e eden a tyo a makakan ma azagbain. ²⁰ Ana a rawai, reve a damma, "Aza a Isra'ila a nda a ta damatosun ama a tsu. ²¹ O to ritosu ili i na atsu aza a Roma wu ntsayi tsu yuwan shi."

²² Reve obolo a ama o bolushi aci adama a adanshi a na aa yuwusan adama a Bulu na Sila. Reve azagbai'in a zuwa a fufaba le na adanga. ²³ Reve a fufaba le wa'ashi, na ne suru avu a 'yawato le o u'wa wa ali. Reve a damma za vi ipiri va ama'a u lyawa le aa pusa wan. ²⁴ Reve u yuwan ununa a damma niyi. Reve u zuwa le pe pe atsuma na akani a ana e le a agbala o ume.

²⁵ Ana ayin a cigai maabatsaa, reve Bulu na Sila e reme avasa ni ishpa a tyo e ekere a Asula. Akapi a ama a na a ri o u'wa wa ali'i a uwwusa le. ²⁶ Babu usan reve ida i ramo nu ucira. U'wa wa ali'i u jingada ta diga pe e ida. Reve nantsu'u a kpatu'wa, reve akani suru a bada a ana aza a na a ri pe o u'wa wa ali'i suru.

²⁷ Ana za vi ipiri'i u jiwain, reve we ene nantsu'u ukpatu'u, reve u jijan gashi ama'a suru a suma ta. Reve u tara matsun me pe'eni tsara wu una aciyayi. ²⁸ Dada Bulu saalaa niyi, "She vu yuwan ne wan! Suru ntsu tsu ta pa!"

²⁹ Reve vuma'a u damma a tawaa yi na akata a akina reve wi ikana, dada u uwai pe pe o u'wa wa ali'i. Na meje'en ma lipu dada u kingyoi a makakan ma

* **16:10** Ayi aajiyala a nda "atsu" a yuwan ta ulinga na ayi adama a na Luka (vuma na danai aatagada a nda) dana ta na ajiya atsuma a mmalu n le a mantsa ma nda.

Bulu na Sila. ³⁰ Ana wu utaa nle atsuma o u'wa wa ali'i, reve we ece, "Nye i da maa yuwan tsara a wawa mu?"

³¹ Reve a damma yi, "Vu usu Yesu Zagbain, vu ta tsura iwawi, avu na aza o u'wa a wu suru." ³² Reve Bulu na Sila yuwaan vuma'a na ama a na a ri pe atsuma o u'wa wa yi adanshi adama e Yesu Zagbain. ³³ Ayin ubuwu, reve u tara le a 'yawa ubata u na a zaza'wa antsu na wufuru u na a ri na ayi. Avu Bulu na Sila a rubu yi na ama a na a ri o u'wa wa yi. ³⁴ Ama'a a yuwan ta mazanga ma abunda adama a na a cayi okolo e le e ekere a Asula. Ana o koto'i ili i ndolo, vuma'a u tara ta Bulu na Sila a 'yawa o u'wa wa yi, reve u ca le ilyalya a lyuwa.

³⁵ Ana usana u tawai, reve azagbain a lyuci a lyungu nlingata ubata wu za vi ipiri'i a damma yi, "Lyawa ama o ndolo a kara faan."

³⁶ Reve za vi ipiri'i u damma Bulu, "Avu na Sila i ta gura kara gogo. Walai na mazanga!"

³⁷ Reve Bulu na Sila a damma nlingata'a, "Atsu aza a Roma da. A fufaba tsu ta babu e ece tsu ili i ro, reve a baru tsu. Gogo a ciga tsu ta tsu kara usokowu? U ri n yuwan ne shi! Lyawa le a tawa na aciyele a lyawa tsu!"

³⁸ Ana nlingata'a n dammai azagbain a lyuci a na Bulu na Sila aza a Roma da, a uwwa ta wovon. ³⁹ Reve a tawa o u'wa wa ali avu a pati le ankuri. Reve o utaa le avu a pati le a lyawa lyuci'i. ⁴⁰ Reve gba Bulu na Sila a kara mejege a 'yawa o u'wa wa Lidiya, ubata u na a cinai aza e Itoni, reve a ca le adanshi. Reve a kara.

17

Alajiya a Bulu atsuma a Tasalonika

¹ Gogo Bulu na Sila a yuwan ta mmalu reve a batsalai atsuma a lyuci va Amifipali na Apoloni, avu a rawa Tasalonika, ubata u na aa'isa a aza a Isra'ila a dana'i. ² Avu Bulu uwa e memere me le ununa u tsu yuwusan, hali Ashibi a ta'atsu a yuwusan adanshi atsuma a Aatagada a Asula ne ele. ³ U dana ta a casu urevu wa atsumalima a na Zamawawa sowoi na amasula a dammai woo sowo nu u'yosun wa yi diga o ukwa, avu u damma, "Yesu na maa yuwusan adanshi a yi, ayi da Zamawawa." ⁴ Reve aza a Isra'ila o ro a na a dana'i a uwwusa yi a usu avu a ca okolo, hali na Atakpaci a na o tonishi Wila wa Asula na abunda, na amaci a abunda a na a ri na tsugbain e ida'a.

⁵ Avu aza a Isra'ila e reme tsushu'un, reve a bunga agbawata. Ana o bolotoi suru wira u ta, avu a 'yasan ugbozu wa ama a lyuci'i. Reve a uwa o u'wa wa Yason nu ucira, azama Bulu na Sila, adama a tawa ne ele ubata wa ama. ⁶ Ana a tsura nle shi, reve e reme Yason na aza e Itoni o ro, hali a 'yawa ne ele ubata wa aza o uge'etosu, a yuwusan yisaali, adansa, "Ama a nda a da a 'yasan ugbozu wa ama ubata suru atsuma o uvadi, ele da nda a rawai pa nda. ⁷ Avu Yason ca le ucu'watan. Agba suru nle a ta kudusa wila wa Kaisa,† adansa a na mogono mo ro ma ta lo aala a yi Yesu."

⁸ Ana aza o uge'etosu na ama a lyuci a uwwai ne, reve okolo e le a 'yon. ⁹ A lyawa Yason na aza e Itoni o ro'o go'o shi, she na a lyuwa nle ugana.

Bulu na Sila a 'yawa ta Biriya

¹⁰ Ana ayin a yuwain, reve aza e Itoni a shewun Bulu na Sila, avu a kara a tyo Biriya. Ana a rawai, avu a uwa a aa'isa a aza a Isra'ila. ¹¹ Reve wo o'wo aza a Biriya a la'a ta aza a Tasalonika ugbozu, adama a na a usu ta adanshi'i ne ekere e re. Waru a mantsa suru a tsu dana ta e desununa atsuma a Aatagada a Amasula a na a dana'i udanu, adama e ene ko ili i na Bulu dammai

amayun a da. ¹² Adama o ndolo ama na abunda atsuma a aza a Isra'ila a ca ta okolo, hali na amaci a Heleni a na a ri na tsugbain na ali a abunda.

¹³ Amma ana aza a Isra'ila a na a ri Tasalonika a uwwai Bulu ta de, a yuwusan alajiya a lyuci va Biriya fo, avu a karā a tyo de a kushanu ama, waru a 'yasasan ugbozu wa ama. ¹⁴ Reve aza e Itoni a zuwushi Bulu u karā a tyo e ikyun i mala, avu Sila na Timoti e isawan pe atsuma a lyuci'i ne'en. ¹⁵ Aza a na gba e shewuyin Bulu, e shewun yi ta a tyo a lyuci va Atina. Ana aa kamba, reve Bulu ca le ikaka a tyo ya Sila na Timoti. U damma le ta a tawa ubata u na u ri, she a lungusa mantsa wan.

A 'yawa ta Atina

¹⁶ Bulu atsuma e ipiri ya Sila na Timoti a Atina, u yuwan ta atsumolangu lon, ana we ene lyuci'i na amali abunda. ¹⁷ Adama o ndolo u yuwusan ta adanshi na aza a Isra'ila a aa'isa obolo na aza a Heleni† aza a na o toniyi Wila wa Asula. Usana suru u tsu yuwusan ta adanshi na aza a na u cinai e eden.

¹⁸ Ne da waru aza e Epikuri* na aza a Sitoki† aza o urevu wa adanshi a yuwusain mawasan na ayi. Ana Bulu aa yuwusan alajiya e Yesu nu ukwa wa yi nu u'yosun wa yi diga o ukwa. Hali ozo o ro e le a damma, "Nye i da za ve elemu a nda aa dansa?"

Ozo o ro waru a damma, "U ta vadamma za na a yuwusan alajiya a amali e ida i ro da ko'o."

¹⁹ Adama o ndolo a da a tara niyi a tyo ubata wa aza o urevu, ubata u na a tsu de Ariyopagu. Reve a damma yi, "Ko vu ta ca tsu ucuuwu wu uritosu u sa'avu u na vaa yuwusan? ²⁰ Koto tsu uwwa cu'un va adanshi a nda shi. Tsu ciga ta tsu reve urevu wi ili i na i ri pe." ²¹ Ama a Atina no omocin a na a ri pe nden suru, a la'a ta ciga a uwwa adanshi a sa'avu waru a yuwan adanshi a yi tsi ili i ro.

²² Reve Bulu 'yon mishin a makakan mo obolo'o, avu u damma, "Adu aza a Atina, ama a da a na i cigai itoni ya amali e ili suru. ²³ Ana n ri a akandariya atsuma a lyuci'i, me ene ta ili i na yaa yuwusaan aganda. Me ene ta masa'a mo ro ni idana zuva va yi adansa, 'Za Ro na e Revei Shi.' Ayi za ro ndolo na yaa yuwusaan aganda za na i revei shi'i, ayi da Asula a na maa dansaa du.

²⁴ "Asula ayi da u yuwain uvadi ni ili i na i ri pe atsuma a yi biti. Ayi na wo o'woi Asulazuva a zuva ni ida, u tsu danu a aa'isa a na vuma suwai shi. ²⁵ Ne da waru u tsu zami ikambi ubata u vuma shi, waru u tsu lamba ili i ro shi. Ana wo o'woi ayi da u cayi ama suru wuma, na wivuwun na akapi e ili suru. ²⁶ Ayi da waru u yuwain ama o uvadi suru diga a vuma ta, adama a danu atsuma o uvadi suru. Waru u fobo ta mantsa nu ubata u na vadilima suru wa dana.

²⁷ "Asula a yuwan ta ne tsara a bunga yi, a patsa, ko a tsura yi, ko na wo o'woi u ri alanga na ko za ta tsu shi. ²⁸ O una wa yi u da tsu ri wuma, waru tsu ri a mazungwa, ne da a yuwan ntsu waru. Ununa aza e ishipa a du a dammai, 'Amayun, atsu fo diga o ugundo wa yi u da.'

²⁹ "To, ana tso o'woi atsu diga o ugundo wa Asula a da tsu utai, u lobono shi tsu yuwan majiyan ma Asula a tu urumu vadamma ili i ro i na a yuwain na zinariya ko azurufa, ko na aatali shi, ili i na vuma rumai nu ugbozu wa yi.

* **17:18** Aza e Epikuri a kuru ta uritosu wu za vu urevu wa adanshi e Epikuri. U rito ta ama a zuwa mazanga mo o'wo le o okolo kuci, reve a kanzu'wa m6ala na wovon. † **17:18** Aza a na a kalyuwusa ili i na yaa farasa ele da a tsu de aza o urevu wa adanshi. Waru a tsu yuwusan ta majiyan ulivu na ayin atsuma e ili i na yaa farasa atsuma o uvadi u nda. Ele aza o urevu wa adanshi e Epikuri a tsu dammulai ta ure u na oo toni tsara a tsura uyo'o atsuma o uvadi u nda. Ele aza a Sitoki a tsu dammulai ta ure u na aa guza aciyele, a ciga ili i na a uwwaa aciyele uyo'o shi.

³⁰ De nu ufaru *Asulā* a ca ama *atsumalimā* adama o unusu u le shi, adama o ulambu wu urevu u le. Amma gogo u ciga *tā* ama suru ko te *da* a vadala† a yuwaan le gafura vu unusu u le.

³¹ “Adama a na u zuwa *tā* urana u na *wāā tāwā* u yuwaan ama o uvadi suru uge/etosu wa amayun e ekere a vuma ro na u dangwai. *Asulā* a yuwan *tā* nzuwulai n na waa yuwan ne, e ekere a vuma na u *’yasain* o ukwā.”

³² Ana a uwwai adanshi o u’yosun *wā akwakwā*, *avu* ozo o ro a yuwaan yi ulamu, reve ozo o ro gba a damma, “Tsu ta ciga tsu uwwa ili i na *vāā dashi* damma a adanshi a nda.” ³³ Pa nda *da* Bulu lyawai adanshi ne ele. ³⁴ Ozo o ro e le gba a *kamba tā ubatā* u na Bulu *danāi*, reve a ca okolo *atsumā* e le hali *nā* Diyanisi, vuma *tā atsumā* a azagbain, *nā* ka ro za na a tsu *de* Damari.

18

Atsumā q Korinti

¹ Ana ili i ndolo i kotoi, reve Bulu lyawa Atina *avu* u *karā* a *tyo* a lyuci gbain va Korinti. ² De *da* u cinai vuma va Isra’ila ro za na a tsu *de* Akila. Vuma vi *ida* va Pontu *da*, koto u shi u jima *nā* wutu e *ida* ya Italiya shi, *ayi* *nā* ka *vā* yi Birisika. U lyawa *tā* *ida* ya Italiya ana Kaladiya mogono ma zuwai vuma va Isra’ila suru u lyawa Roma. *† ³ Ana wo o’woi cu’un vu ulinga u *tā* u *da* le, madava ma amuna mo ogodo, reve u *danu* ne ele a yuwusan ulinga obolo. ⁴ *Avu* Ashibi suru u yuwusan adanshi na aza a Isra’ila na Atakpaci a Heleni *atsumā* a *aa’isa* adama u rono ugbozu u le.

⁵ Ana Sila *nā* Timoti o *utai* Makidoniya, *avu* a *tawā* Korinti. Reve Bulu reme alajiya o rocosu aza a Isra’ila Yesu Zamawawa *da*. ⁶ Reve aza a Isra’ila† a yuwan adanshi a yi, *avu* e reme e isulusa yi. *Da*da u *zakatsai* *abutā* a *atugu* a yi,† *avu* u damma le, “Mpsa n *du* n *kamba* e ekere a *du*,† amu n yuwan *tā* ili i na maa yuwan. Diga gogo *ubatā* wa Atakpaci u *da* mee tyo.”

⁷ Reve u lyawa *aa’isa’a*, *avu* u *karā* a *tyo* o u’wa wu Takpaci ro zuzu *nā* *aa’isa*, za na a tsu *de* Titiyu Yūsutu vuma na aa yuwusaan *Asulā* *aganda*. *Avu* u *danā* a *danu* pe. ⁸ Reve Kirisibu zagbain *vā* *aa’isa* u ca Yesu Zagbain okolo a yi na ama o u’wa a yi suru. *Avu* fo ama a Korinti a na a uwwa niyi a ca okolo reve a rumbu le.

⁹ Urana u ro na ayin, reve *Asulazuva* a yuwan adanshi *nā* Bulu *atsumā* a alavu alavu. *Avu* u damma yi, “She vu uwwa wovon wan, lyuwa elime na alajiya, she *baru* *unā* wan. ¹⁰ N to obolo *nā* *avu*, ko ili i ro *yā* ju’wan wu shi, adama a na n *tā* na ama a *abunda* a na *aa* kuru mu a lyuci *nda’a*.” ¹¹ *Da*da Bulu isawain a lyuci’i hali *aa’wan* a *tā* na akapi o ritosu le adanshi a *Asulā*.

¹² A mantsa ma na Galiya o’woi gwamna va Akataya, *avu* aza a Isra’ila o bolo aci, reve e reme Bulu a *tawā* *nā* *ayi* *ubatā* wu uge/etosu. ¹³ Reve a damma, “Vuma nda u te le’eshishe ama a tsu aa zuwusa le aa yuwusaan *Asulā* *aganda* o ure u na *Wila’a* u *’yasain*.”

¹⁴ Bulu o mpolo u yuwan adanshi, *da*da Galiya dammai, “*Adu* aza a Isra’ila, a damma *abajini* o unusu u ro u *da* u yuwain ko ikpa’a, n shi ta gura poloo *du* atsuvu. ¹⁵ Amma ana wo o’woi adama e idanshi i *du* i *da*, na adama a

* **18:2** Lyuci gbain va Roma *ayi* *da* u la’ai mgbain *atsumā* e *ida* ya Italiya *ubatā* u na Mogono Kaisa *mā* ri nu *ubatā* u na azagbain a ri. Tsugono *tsā* Roma *tsā* *danā* *tā* *abajini* lon. *Atsumā* a yi a *da* Masar *nā* Isra’ila ni *ida* ya Anasara i *danāi*. † **18:6** A mantsa mo ndolo, *nā* vuma *zakatsā* *magbutā* *mā* *atugu* ko wo *kalā* *magbutā* ma ana *mā* yi, ure u ro u *da* u na woo roco wu kasa *tā* *aciya*i na ama a lyuci ndolo.

† **18:6** “Mpsa n *du* n *kamba* e ekere a *du*, *nda* u ta dansa imini *yā* yi yi pe shi adama a na u yuwan *tā* *tyo* a na waa yuwan adama e le.

ala, na Wila u du, 'yawai i salalai na aciya'fu. Amu imini i va yi pe na mee ge'eto cu'un vi ili i keke'en i nda shi." ¹⁶ Reve u gbara le a lyawa ukobu wu uge'etosu'u. ¹⁷ Dada obolo a ama'a e remei Satsani zagbain va aa'isa, avu a fufaba yi lon a arara zuzu nu ukobu wu uge'etosu. Galiya dama ni ili i na a yuwain shi.

Bulu na Birisika na Akila

¹⁸ Reve Bulu gba'a u dashi jima pe atsuma a Korinti. Reve u 'yon u lyawa aza e Itoni u uwa a wantsun a tyo Suriya obolo na Birisika na Akila. Kafu u kara, reve u puna oogbondo de Kankiriya, adama u shiton akucunu a na u tarai.

¹⁹ Ana a rawai Afisu (pe da u lyawai Birisika na Akila), reve u uwa a aa'isa a yuwusan adanshi na aza a Isra'ila. ²⁰ Reve a pati yi u dashi jima pe ne ele, agba u usu shi. ²¹ Avu u kara u lyawa le, amma u damma le ta, "Na Asula a ciga, n ta lo a tawisa."

²² Reve u uwa a wantsun de Afisu. Ana u rawai Kasariya, reve u 'yawa u casa aza e Itoni atsuma a Urishelima, dada u kara a tyo Antakiya.

Mmalu ma Ta'atsu ma Bulu

²³ Ana u jimai pe wa'a, reve u 'yon u bubura ida ya Galatiya na Firijiya a kurusu le lyuci lyuci a yuwusaan aza e Itoni adanshi e isawan ugbamu.

Alajiya a Apolo a Afisu

²⁴ Reve vuma va Isra'ila ro za na a tsu de Apolo tawa Afisu. Lyuci na a matsan niyi ayi da Iskandariya. U ta nu urevu, u reve ta adanshi a Asula lon. ²⁵ O rito yi ta lon o Ure wu Zagbain, waru u tsu yuwan ta adanshi ulobonu, avu u yuwusan uritosu adama e Yesu kuci mejege, ko a na wo o'woi urumbusu wa Yahaya u da u revei goon. ²⁶ Reve u reme uritosu atsuma a aa'isa no okolo ugbamu. Ana Akila na Birisika uwwa niyi reve a banu yi o u'wa u le, reve a dashi cuduwa yi ure wa Asula mejege.

²⁷ Ana u cigai u gawan a tyo e ida ya Akataya, dada aza e Itoni a kamba niyi na asala, avu a danaa aza e Itoni a na a ri de mepepeli, adama a ushi yi ne ekere e re. Ana u rawai, reve gba u kamba aza a na a cayi okolo e le ni isa'ani ya Asula. ²⁸ Adama a na u polo ta aza a Isra'ila atsuma a mawasan ma na a yuwusain, reve u rocosu le atsuma a Adanshi a Asula a na Yesu da Zamawawa.†

19

Bulu atsuma a Afisu

¹ Yashi i na Apolo danai atsuma a Korinti, Bulu gara ta a m'anga mi ida'a, reve u rawa Afisu lyuci gbain. De da u cinai aza e Itoni o ro. ² Reve we ece le, "I tsura ta de Ruhu va Akiza a na i cayi okolo a du ubata wa Yesu?"

Reve a usu, "O'o, tsu uwwa adama a Ruhu va Akiza shi, ko ke'en."

³ Reve we ece le, "Cu'un vu urumbusu u ne u da a yuwaan ndu?"

Reve a usu, "Urumbusu wa Yahaya."

⁴ Reve Bulu usu, "Yahaya rumbu ta ama, tsara a kamba ubata wa Asula. Waru u damma le ta a na vuma ro ta lo a tawa, reve u damma le a ca okolo e ekere a vuma'a. Yesu da vuma na Yahaya yuwusain adanshi a aci a yi."

⁵ Ana a uwwai ne, reve a rumbushi nle atsuma a ala e Yesu Zagbain. ⁶ Reve Bulu kuruwu le ekere, reve Ruhu va Akiza tawa le. Reve a yuwan adanshi ne elentsu o ro, na adanshi e ikaka ya Asula. ⁷ Ele da a danai ama kupa ne ejere suru suru.

⁸ Bulu 'yawa ta a aa'isa, atsuma o woto ta'atsu u yuwusaan ta ama'a adanshi babu wovon. A dammulai ta, tsara u gura le e reve adama o tsugono tsa Asula. ⁹ Ozo o ro atsuma e le a 'yuwan ta adanshi a yi, a alanga e eteshe a da a yuwain adanshi a vanvama o Ure wu Zagbain. Adama o ndolo, reve Bulu lyawa aa'isa'a, avu u tara aza e Itoni a kara na ayi. Reve u teme alajiya a aasula o uritosu a Tayaranu usana suru. ¹⁰ U yuwusan ta cu'un vu uritosu u nda, hali a'wan e re, hali aza a Isra'ila na Nheleni† a Asiya suru a uwwa adanshi a Asula.

Muwun ma Shiva

¹¹ Asula a yuwan ta ili ya asalama i na i la'ai ili ya asalama o ro e ekere a Bulu. ¹² Ama a tara ta mukashi mu ukere na atugu o ulinga a na Bulu otoi, reve a tara le a 'yawa ubata u na aza o ubanakun a ri. Banakun na damatosuyi ama'a a lyawa le ta, hali no otoni a lima a kakasa ta ne ele waru.

¹³ Ama a Isra'ila o ro a 'yawusa ta lyuci lyuci o utusaa otoni a lima. Ama'a o rito ta yuwan ulinga na ala e Yesu Zagbain. A dansa ta idanshi i nda na a kambi: "N ta dansaa wu a ala e Yesu, za na Bulu aa yuwusan alajiya, uta!"

¹⁴ Muwun n cindere ma ganu gbain† na a tsu de Shiva, ele da a yuwusain ili i nda. ¹⁵ Urana u ro, otoni a lima† a damma le ta, "N reve ta Yesu! Waru n reve ta adama a Bulu. Adu gba zane da i ri?" ¹⁶ Reve vuma na danai no otoni a lima wu 'yawan u rafa le, reve wu ru'wa le, hali a suma o uta a alanga atabu, waru a uwwa ta usan.

¹⁷ Babu usan, avu alabari e ili i na i farai suru, u baza atsuma a Afisu, a 'yawa aza a Isra'ila na Nheleni. Aza a lyuci'i a uwwa ta wovon lon, reve ala e Yesu Zagbain a tsura ica lon. ¹⁸ Aza a na o o'woi aza e Itoni a damma ta unusu u le. ¹⁹ Aza a na a yuwusain ulinga u tsuboci, reve a tawa na atagada a na a yuwusayin ulinga, reve a kulato le e memere ma ama. Ana e kecei ikebe ya atagada'a, a ta rawa ikebe ya aza a zamalinga na aa tsura wu ulinga vu ulivu vu rana ukpakukupa kupoton (50,000).* ²⁰ Ne da adanshi a Asula a dashi bazai, reve waru u yuwan ucira lon.

Nlangi atsuma a Afisu

²¹ Ana ili i ndolo i farai suru, reve Bulu yuwan majiyan o okolo a yi u 'yawa Makidoniya na Akataya, reve u kamba Urishelima. U damma ta waru, "Diga Urishelima n ta 'yawa Roma."† ²² Timoti na Arasata a kambusa ta Bulu. U lyungu le ta elime a yi a 'yawa Makidoniya, reve ayi wi isawan ne'en wa'a e ida ya Asiya.

²³ A mantsa mo ndolo addama a cina ta aza e Itoni ya Ure yi Zagbain. ²⁴ Addama a fara ta diga ya Dimitiriya, maruma za na aa yuwusan ulinga na azurufa tsara u yuwan mu'isa ma aamali a ka Atima.† Ayi na aza a na a yuwusan cu'un vu ulinga'a a ta tsurusu ikebe lon o ure'e.

²⁵ Dimitiriya boloto ta ama'a na ama o ro a na a yuwusan oroci o ulinga u le, reve u damma, "Ama a va, i reve utsuru u tsu atsuma o ulinga u nda u da woo utusa. ²⁶ Ye ene ta, waru yu uwwa ta cine vuma nda Bulu oo ronuso ama na abunda. U yuwan ta ne atsuma a Afisu, na bata abunda e ida ya Asiya. U ta dansa amali a na atsu tsaa yuwusan, amali a afula a na a da shi, ko ke'en.

²⁷ Ama suru a ta dana a adanshi a vama o ulinga u tsu. Aa dashi tara aa'isa a aamali a ka Atima ili i ro shi. Woo lobono shi, adama a na a ta yuwusaan Atima aganda e ida ya Asiya na atsuma o uvadi suru. Waru a te icina na abajini a aamali a tsu!"

* **19:19** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da "aguriyon." Kalyuwa Ucufluwu wi "Ikebe." † **19:24** Atima aala a aamali a ka a da. Ama e ida ya Asiya suru a yuwusaan yi ta aganda.

²⁸ Ana *aza* o ulinga o ndolo a uwwai ne, reve a fara yisaali, “Atima ta mgbain, *aamali* a aza a Afisu a da!” ²⁹ Reve obolo a fara o bolotosu, babu usan reve ugbozu wa ama atsuma a lyuci'i maɓula u 'yon. Ama suru a suma ta a tyo ubata wi obolo. Reve a zuwa Gayu na Arista 'yawa obolo ne ele. Ama e re'e a dana ta a mmalu na Bulu diga Makidoniya.

³⁰ Bulu shi ta ciga u 'yawa u yuwan adanshi no obolo'o, agba *aza* a yi a lyawa yi shi. ³¹ Azagbagbain o ro e ida'a n'utsa ma Bulu n da. Reve gba ama a nda a lyunguwa yi ikaka. Ikaka'a ayi da she u usu u 'yawa de wan, tsara u kenee aciyayi addama wan.

³² Atsuma o ubata'a, ugbozu wa ama u 'yon ta. Ozo o ro a yisaali adama e ili i ro, ozo o ro gba shi a yisaali adama e ili i ro. Ozo o ro gba na abunda e reve ili i na i zuwai a ri de shi. ³³ Vuma na a tsu de Iskandari da aza a Isra'ila a zuwai elime, ayi da a zuwai u cuɗuwa ili i na i farai. U zuwa ta ama a rungwa, reve u yuwan adanshi o una wa ama a yi tsara u voton ugbozu wo obolo'o.

³⁴ Ana ama'a e revei za va Isra'ila da, reve e teme yisaali, na a dammi, “Atima abajini a aamali a aza a Afisu da! Atima abajini a aza a Afisu da!” A yuwan ta cu'un ndolo hali irumu i re.

³⁵ O ukosu, awu vuma ta atsuma a azagbain a lyuci u zuwa ama'a a rungwa. Reve u damma, “Ama a Afisu, atsuma o uvadi u nda vuma ta lo za na revei lyuci tsu ubata u na aa yuwusaan Atima abajini a aamali aganda a da shi? Vuma ta lo za na revei ana diga zuwa da u riyai agba waru u ta pa nda shi?” ³⁶ Babu za na a wasan a na u reve shi. She waru u bala fu wan. Ko nye i da, she i yuwan ili i tsulo wan.

³⁷ “I tawato ta ama a nda ubata u nda, koto e iba ili i ro atsuma a aa'isa shi, waru koto a yuwan adanshi a vama adama a aamali a nda shi. ³⁸ Na Dimitiriya na aza a na aa yuwusan cu'un vu ulinga'a a ri na adanshi a aci e le, tsu ta na 'wa vu uge'etosu na aza o uge'etosu. Lyawa le a tara adanshi e le a 'yawa de. ³⁹ Na adanshi o ro o lo, a tara le a tyo ubata wa azagbain a lyuci.

⁴⁰ “N ta uwwusa wovon azagbain a gwamnati va Roma e te reme tsu nu unusu adama a nlangi, adama a na babu ili i na i rawai a yuwan ili i na aa yuwusan nda. Na Roma ciga ucuduwu wi ili i na yaa farasa, tsaa tsura ili i na tsaa damma shi.” ⁴¹ Dada u damma nle a kara, reve e bete'we.

20

E ida ya Makidoniya na Heleni

¹ Ana ugbozu u voyin, reve Bulu de aza e Itoni awu u yuwaan le adanshi a na e isawan ugbamu. Awu u lyawa le u kara a tyo e ida ya Makidoniya. ² O ure'e, reve u batsasa bata bata a yuwusaan le adanshi a na a gbama okolo. Dada u tyoyi e ida ya Heleni.† ³ Wu una ta woto ta'atsu pe.

A mantsa ma na waa zama u uwa a wantsun a tyo e ida ya Suriya, ana wu uwwai a na aza a Isra'ila o bolo ta una adama o una yi, reve u kamba ni ida ya Makidoniya. ⁴ Waru ama e cindere a da o toni niyi. Ele da Supata mawun ma Puruhu vuma va Biriya, Arista na Sakunda ama a Tasalonika, na Gayu vuma va Daraba, na Timoti, waru na Tikiku na Tarafima ama e ida ya Asiya.

⁵ Ele ama a nda a wala ta elime, reve a 'yawa o puro tsu Taruwasa. ⁶ Ana o kotoi Abuki o Opopofu,† atsu gba awu tsu lyawa Filibi va Makidoniya a wantsun. Ana tsu yuwain rana ton a mmalu, reve tsu cina le Taruwasa. Pe da tsu yuwain ayin e cindere.

⁷ O urana wu ufaru wa ajuma, reve tsu boloto adama tsu lyuwa ilyalya. *Avu* Bulu yuwaan le adanshi adama a na u fofoi na waa kara nu usana u tawa. Reve u reme adanshi hali ayin uƙatsu. ⁸ Ifitila i shi ta pe abunda o u'wa wa zuva u na tsu bolotoi. ⁹ Reve ulobo u ro u na a tsu de Afitiku danu o ubatsu wu usowoto wu upepu. *Avu* gba nlavu m purā yi a mantasa ma na Bulu danai adanshi vadamma babu ukotu. Dada u fatsuai de a aasula a ta'atsu o u'wa wa zuva'a. Reve e shede yi ukwa.

¹⁰ Reve Bulu cipa, *avu* u vowon ulobo'o u gbagbala yi ne ekere a yi *avu* u 'yasan yi. Dada waa damma, "She okolo a 'yon du wan! U ta wuma." ¹¹ Ana Bulu kumbai o u'wa wa zuva, reve u lyuwa ilyalya na atsu. Dada u koso asai a adanshi, nu usana *avu* u reme ure. ¹² Dada ama a tarai ulobo'o a tyo o u'wa u le gbaga, *avu* asuvu e le a danu.

Bulu 'yawa ta Mitilini

¹³ Reve Bulu reme mmalu a tyo a lyuci va Asusu. Atsu gba'a reve tsu uwa a wantsun adama tsu ga'asan de, ubata u na tsaa tara yi a wantsun. ¹⁴ Ana u cina ntsu de, reve u uwa a wantsun dada tsu karai a tyo Mitilini. ¹⁵ Ana usana u tawai, reve tsu uwa wantsun a tyo zuzu ni ida i memere ma mini ma Kiyo. Reve ana usana u tawai, tsu pasa a tyo e ida i memere ma mini ma Samo. Ana usana u tawisai waru, reve tsu rawa Milita. ¹⁶ Bulu gba u zuwa ta okolo a yi u karalai atsuma a Afisu, adama a na u cigai u tara mantasa atsuma e ida ya Asiya shi. U zuwa ta okolo u rawa Urishelima a mantasa ma Abuki o Urana wa Kupoton.†

Bulu yuwaan ta mbara ma Afisu adanshi

¹⁷ Ana u rawai Milita, *avu* Bulu lyunguwa azagbain a aza e Itoni a Afisu, *avu* a tawa e enelei. ¹⁸ Ana a rawai, reve u damma le, "I reve ta cu'un vu nden n na n yuwain mantasa ma na n danuyi obolo na adu, diga urana u na n dasai ida ya Asiya. ¹⁹ N yuwan ta ulinga wa Asulazuva n tara aciyawa ili i ro shi, hali na afara. Reve n yuwan ankuri ni ikpa'a i na ama a Isra'ila a yuwusaan numu. ²⁰ Waru n kudfa a damma du amayun shi, ko atsuma a ama ko a 'wa du. ²¹ Ili i na n dammai ama a Isra'ila ayi da waru n dammai Atakpaci, ayi da cine aa vadala ubata wa Asula, reve a ca Yesu Zagbain okolo e le.

²² "Gogo nda gba, Ruhu va Akiza† purā ta ugbozu u va a gbagbusa mu n tyo Urishelima. Ayi da nda gba n reve ili i na yaa tsura mu de shi. ²³ N gura ta reve a mantasa ma na m burusai lyuci lyuci, Ruhu va Akiza dansaa mu ta a na u'wa wa ali u ta lo a pura mu, na atsumalima waru. ²⁴ Suru na ne, n tara wuma u va ili i ro shi nna koto n koto ulinga u na Yesu Zagbain zuwa numu shi. Ayi da ulinga wa alajiya a Alabari a Sa'ani a na oo rocosu icigi ni isa'ani ya Asula.

²⁵ "N 'yawa ta bata bata a yuwusaan du alajiya, gogo ko vuma ta atsuma a du aa dashi ene mu shi. ²⁶ Lyawa n damma du mejege, nna Asula a tara wuma u vuma, za lo a damma ee ece yi e ekere a va shi. ²⁷ Adama a na ko ili i ta n soko du shi n damma du ta ili i na Asula a cigai i reve suru. ²⁸ I kalyuwa aciyadu ulobonu waru na aza e Itoni a na Ruhu va Akiza zuwa ndu yo o'wo aza a agu6a e ikyon† ya Asula. Ele da aza a na u tsulai na mpasa ma yi. ²⁹ N gura ta reve na n kara, munlu me epen n na n rotsoi nkerenkesu n ta tawa agba aa lyawa ikyon ya Asula shi. ³⁰ Ozo o ro fo atsuma a du o to gondoro ili i na i ri mejege adama a tsuraaci aciyele ojoro. ³¹ I danu ufobi! I cuwan n danu ta na adu a'wan a ta'atsu a barasa du waru a kalyuwusa du nu usana na ayin, na moo ocosuyi afara.

³² “Gogo n zuwa ɗu ta o ukere wa Asula. I cuwan na adanshi e isa'ani ya yi! Ayi da waa suwa ɗu, reve i ushi ili i na Asula o fofoi na waa ca ɗu ama a yi.

³³ “N ri a maluwa me ikebe yi za ro, ko gba itana shi. ³⁴ Aɗu na aciyaɗu i reve ta ne ekere a va a ɗa n lingai adama n lyuwa, reve waru n kamba aza a na a ri obolo na amu. ³⁵ N yuwusan ta ne adama n roco ɗu ure u na yaa kuru, adama i yuwan ulinga lon i kamba aza a na a ri nu ucira shi atsuma a ɗu. I cuwan na adanshi e Yesu Zagbain ana u dammai, ‘U la'a ta lobono vuma ca, ana waa ushi.’ ”

³⁶ Ana Bulu kotoi adanshi, reve u kingyo obolo ne ele suru u yuwan avasa. ³⁷ Reve suru nle a uwa mesun, reve a katai yi adama a na waa kara. ³⁸ Ili i na i la'a zuwa nle atsumolangu, ayi da udammu u na u dammai a na aa dashi ene yi waru shi. Reve suru nle e shewun yi a tyo ubata u na u uwai a wantsun.

21

Mmalu ma Bulu a tyo Urishelima

¹ Ana tsu kasai na mbara ma Afisu, avu tsu uwa a wantsun tsu safa a tyo Koso e ida i memere ma mini mejege. Ana usana u tawai, avu tsu rawa Rodusa, diga lo waru she Patara. ² Reve tsu cina lo wantsun u na waa pasalai a tyo Finisiya, reve tsu uwa tsu lyuwa elime na mmalu. ³ Tse ene ta ida i memere ma mini ma Kuburu avu tsu lyawa yi ugula tsu kara tsu cipa a lyuci va Taya, e ida ya Suriya, ubata u na aa cipato itana i na i ri a wantsu'un. ⁴ Ana tsu uwai a lyuci, reve tsu cina pe aza e Itoni, reve tsu yuwan pe ayin e cindere. Reve Ruhu va Akiza zuwa le a ca Bulu asala she u 'yawa Urishelima wan. ⁵ Ana tsu yuwain ayin e cindere'e, reve tsu vasa tsu lyuwa elime na mmalu. Reve aza e Itoni na amaci na muwun n le e shewun tsu o uta a lyuci a tyo a nge'en m mala. Avu tsu kadato a wuyun tsu yuwan avasa. ⁶ Ana tsu kasalai, reve tsu uwa a wantsun. Ele gba a kamba o u'wa.

⁷ Reve tsu lyawa Taya a tyo Talamaya. Ana tsu casalai na aza e Itoni, avu tsa asa pe ayin a ta. ⁸ Ana usana u tawai, reve tsu kara a tyo Kasariya, avu tsu cu'wan ya Filibu za va alajiya, vuma ta atsuma a ama e cindere* a na a kambusai ajiya. ⁹ U ta ne esheli a nashi aza a na o koto o oloi shi, a tsu yuwusan ta adanshi e ikaka ya Asula.

¹⁰ Ana tsu jimai pe, avu vumavasula ro na a tsu de Agabu tawa diga Yahuda. ¹¹ Ana u tawai ya'a tsu, avu u tara gbakala vi ikyun ya Bulu, reve wu nla aciyayi ekere na ana. Avu u damma, “Ruhu va Akiza damma ta, ‘Ne tsunda tsa da aza a Isra'ila a Urishelima aa nla za gbakala vi ikyun i nda, avu a zuwa yi e ekere a aza a Roma.’ ”

¹² Ana tsu uwwai ne, reve atsu na aza e Itoni a na a ri lo tsu pati Bulu she u 'yawa Urishelima wan. ¹³ Reve Bulu usu u damma, “Adama a nye i ri e mesun a kudusa okolo a va? N ri ufofu n uwa o u'wa wa ali Urishelima goon shi, amma hali n kuwa adama e Yesu Zagbain.” ¹⁴ Ana tse enei waa bulu shi, dada tsu dammai, “Lyawa a yuwan ili i na Asulazuva e enei a ri mejege.”

Urawu wa Bulu Urishelima

¹⁵ Tsu jima shi, dada tsu fofoi tsu vasa a tyo Urishelima. ¹⁶ Reve ama o ro atsuma a aza e Itoni a Kasariya e shewun tsu, reve a tyowetyo tsu o u'wa wa Nnsan ubata u na tsaa danu. Ayi vuma va Kuburu da za na fara cayi okolo

* **21:8** “Aza e cindere” a ta dansa ama e cindere a na a dangwai tsara a kamba nu une'esun yi iyalaya a tyo ubata wu nruna. Kalyuwa Ajiya 6:1-7.

atsuma e Itoni. ¹⁷ Ana tsu rawai Urishelima, reve aza e Itoni suru a raba tsu na mazanga.

¹⁸ Ana usana u tawai, reve atsu na Bulu tsu 'yawa tse ene Yakubu, waru azaghain a aza e Itoni a shi ta lo. ¹⁹ Ana Bulu casa nle, reve u damma ununa Asula a yuwain ulinga na ayi adama u kamba Atakpaci.

²⁰ Ana a uwwai ne suru, reve a cibala Asula, reve a damma Bulu, "Za tsu, vu ta uwwusa, ama ukpakukupa na abunda aza a Isra'ila o o'wo ta aza e Itoni, agba suru nle o to mpolo nu ukurusu u Wila wa Musa mejege. ²¹ Agba a damma le ta de a na vu to rocosu aza a Isra'ila a na a ri nden atsuma a Atakpaci, she a kuru Wila wa Musa wan. A na vu ta dansaa le she a pada muwan n le uryumbu wan, waru she a kuru agadu a tsu wan.

²² "Cine tsaa yuwain gogo, ana wo o'woi aza a tsu a uwwa ta de na vu ri pa? ²³ Yuwan ankuri, vu yuwan ili i na tsaa dansaa wu. Tsu ta na ama a nashi aza a na a yuwain Asula akucunu. ²⁴ Vu folo ekere na ama a nda. Vu fobo aciyawu adama a aganda a na a tsu yuwan adama a akucunu'u. Vu tsupa adama a puna aci e le. Dada ama ee reve adanshi a na a yuwain a aci a wu epen a da. E te reve a na voo tono Wila wa Musa.

²⁵ "Tsu damma ta de Atakpaci aza e Itoni ili i na i lobonoi a yuwan. Tsu danaa le ta, she a lyuwa ili i na a cayi amali wan. She a tama akutsu a mpasa wan, waru a tama nama na a pundarai wan. Tsu damma le ta waru she a yuwan tsipere wan."

²⁶ Reve Bulu usu asala e le. Ana usana u tawai, reve u 'yawa u yuwan aganda a wulecu obolo na ama'a. Avu u uwa a Aa'isamapada adama u damma le mantsa ma na akucunu e le oo koto, reve a yuwan kucici adama a koyan atsuma e le.

E remei Bulu

²⁷ Ana a yuwain ayin e cindere a na akucunu'u oo koto, reve aza a Isra'ila o ro a na a ri e ida ya Asiya e ene Bulu atsuma a Aa'isamapada. Dada a 'yasain okolo a ama, reve e reme Bulu. ²⁸ Na a saali, "Aza a tsu, kamba ntsu! Vuma nda u ta garasa bata bata o ritosu ili i vama a tyo e ekere a ama a tsu obolo na Wila wa Musa, na adama a Aa'isamapada a nda. U zuwa ta ubata wa akiza u nda wo o'wo ili i wono a na u tarai Atakpaci a uwa pe." ²⁹ Ozo o ro e le a shi ta de e ene Bulu obolo na Tarafima vuma va Afisu atsuma a lyuci. Adama o ndolo, a ta dansa u tara yi ta a uwa pe a Aa'isamapada'a.

³⁰ Reve ugbozu wa ama a lyuci suru u 'yon, avu ama a uwa a tawusa ni iladi bata bata. Dada e remei Bulu avu o utaa yi atsuma a Aa'isamapada reve a barushi nantsu va Aa'isamapada'a.

³¹ Ele o mpolo n na oo una yi, dada a dammai yali i gbaint yo obolo a asoja va Roma a na, lyuci suru ta de azama u daba na akina. ³² Reve u tarashi nan yali na asoja o ro, avu a suma a tyo ubata u na ama a ri ufolotowu. Ana aza a addama'a e enei zagbai'in na asoja a yi avu a lyawa malapa ma Bulu.

³³ Avu yali i gbai'in u reme Bulu, avu u zuwa a nla yi na akani e re. Avu e ece obolo a ama'a ko zane da Bulu'u, ni ili i na u yuwain waru. ³⁴ Reve akapi a saala ili i ro, akapi waru ili i ro ko'o. Ana wo o'woi a yuwusan ta elemu lon, u gura reve ili i na aa dansa shi, dada u zuwa a tarai Bulu a tyo o u'wa wa asoja. ³⁵ Ana a rawai a dasata, avu yisaali i yuwan abunda she na asoja'a a tanuyi Bulu a nlyungu adama a wawa yi. ³⁶ Avu obolo a ama'a a kuru adansa, "O kototo yi, o kototo yi."

Bulu yuwayin ama'a adanshi

³⁷ Asoja azama o oto yi atsuma a aasula o ukari wa asoja, avu Bulu damma yali i gbai'in, "Ko vu ta lyawa n yuwan adanshi na avu?"

Reve yali i gbai'in u usu atsumā a asalama u damma, “Vu gura tā Tsuheni?†³⁸ Mu uwwa tā a na avu da za va Masar na tawayi nu u'yasun wa asuvu, avu vu pura ama a akpaka ukpakukupa unashi (4,000) a tyo o ogozo mantsa mo ro de shi. Ne da shi?”

³⁹Avu Bulu usu, “O'o, amu za va Isra'ila da umatsun wa Tarsu, lyuci na ri ili i ro atsumā a Kilikiya. Yuwan ankuri, lyawa n yuwan adanshi na ama'a.”

⁴⁰Ana zagbai'in u damma niyi u ta gura yuwan adanshi, reve Bulu isawan o udasata, avu u yuwaan ama iroci ne ekere tsara a rungwa. Ana a rungwai, dada u yuwaan nle adanshi na Tsu'arama.†

22

¹Dada Bulu dammai, “Aza a va na mbara n va, poloi atsuvu yu uwwa adanshi a na maa yuwan adama a aciyava.” ²Ana a uwwa niyi u yuwaan nle adanshi na Tsu'arama* elentsu e le, a dashi ta polo atsuvu.

³Avu Bulu lyuwa elime na adanshi, “Amu za va Isra'ila da umatsun wa Tarsu va Kilikiya, atsuma a Urishelima da n kungwai. Amu o rito mu ta e ekere a Gamaliya, avu gba u rito mu n kuru Wilā wu nkaya n tsu suru. N shi ta no okolo e itoni ya Asulā mejege. N shi ta ununa suru ndu i ri ana'an.

⁴N casu ta vuma na suru kuruyi Ure wu Zagbain nda atsumalima, hali gba n zuwa ozo o ro o u'wa wa ali, ozo o ro gba hali n zuwa o una le. N dangula ko ali a da ko amaci a da shi. ⁵Aabara a nan ganu na azagbain na aciyela a ta usu ne da a yuwain. Ele da a tsu ca mu mpepelime n na maa 'yawaa ubata wa aza a Isra'ila aza a tsu a na a ri Dimaska. Reve n reme aza e Itoni de n tawa ne ele Urishelima a mmalu na akani, adama a ca le atsumalima.”

Bulu dammai cine u ga'ain na Yesu

⁶Avu Bulu lyuwa elime, adansa, “Ne da gba urana u ro nu urana a aci amu a marawaa Dimaska, dada ekan o ro diga zuva e ikanai zuzu na amu. ⁷Avu n riyā e ida, reve mu uwwa udyo a dansaa mu, 'Shawulu, Shawulu, cine tsa da voo bongishi mu?”

⁸“Reve n usu, 'Zagbain, avu da zane?”

“Reve u usu, 'Amu da Yesu va Nazara, za na voo bongishi!’ ⁹Ama a na a shi obolo na amu e ene ta eka'an, agba a uwwa udyo'o shi.

¹⁰“Avu me ece, 'Zagbain, nye vu cigai n yuwan?”

“Reve Zagbain usu mu, 'Yon vu uwa atsumā a Dimaska. Na vu rawa a ta damma wu ili i na vaa yuwan.’

¹¹“Reve aza a na a ri obolo na amu o rono mu adanga a uwa Dimaska, adama a na ucira we eka'an wo o'woto mu ta irumba.”

¹²“Vuma ro na a tsu de Hananiya shi ta pe na nden atsumā a Dimaska. Vumavashulā da e ekere e itoni i Wilā. Aza a Isra'ila a na a ri nden pe suru a tara yi ta vuma va abulā da. ¹³Reve u tawa wi isawan zuzu na amu, avu u damma, 'Iutsa i va Shawulu, ushi yeni ya wu.’ Lo da me eneshi niyi!

¹⁴“Avu u damma mu, 'Asulā a nkaya n tsu a dangwa wu ta adama vu reve ili i na u cigai, waru ve ene Za va Abulā, avu vu uwwa yi a adanshi. ¹⁵Vu to o'wo za va alajiya a yi na vaa tara adanshi a tyo ubata biti, a dansaa uvadi suru ili i na vu uwwai ni ili i na ve enei waru. ¹⁶Gogo mantsa mo ulinga ma da, she vu lungusa mantsa wan. 'Yon, a rumbu wu, avu vu de ala a yi, adama a zaza'wa unusu wa wu.’”

Asulā a damma ta Bulu yuwaan Atakpaci alajiya

* **22:2** Tsu'arama elentsu a na a yuwusain da atsumā a Urishelima. Adama o ndolo a na a uwwa niyi a yuwusan elentsu e le a uwa ta asalama.

17 *Avu* Bulu damma, “Ana n kambai Urishelima urana u ro, *amu* atsuma a avasa atsuma a *Aa*'isamapada, reve me ene alavu alavu. 18 Reve me ene Yesu a adanshi. Reve u damma mu, ‘Jika vu uta Urishelima adama a na aa usu adanshi a wu a na vaa ca adama a va shi.’

19 “Reve n usu, ‘Zagbain, ama e reve ta n 'yawusa ta a a'isa a'isa na n remi aza e Itoni ya wu na n ru'wi nle. 20 O una ta Istifanu adama a na u yuwain adanshi adama a wu. N shi ta lo mishin waru n usu ta ili i na a yuwain, *avu* m piri atugu a aza a na o una niyi.’

21 “Reve Zagbain damma mu, “Yon vu 'yawa n ta lyungusu wu alanga ubata wa Atakpaci.’ ”

22 *Avu* obolo a ama'a o poloo yi atsuvu hali ubata u na u deyi, “Atakpaci.” Dada a 'yasain ufoyo u le reve a saala, “O kototo cu'un vuma nda! O una yi! Wu ntsaa u dana wuma shi!” 23 Reve a uwa yisaali no o fofusoi atugu na a kusha'wi mabula ne ekere.

Bulu na yali i gbain

24 Adama o ndolo reve yali i gbai'in u zuwa o oto Bulu atsuma o ukari wa asoja. Reve u zuwa a fufaba yi, adama u reve ili i na i zuwai ama a yuwusan yisaali a aci a yi. 25 Ana a nla niyi azama a fufaba yi, reve Bulu damma yali i na i ri lo mishin, “U lobono ta a fufaba za na ri umatsun u vuma va Roma, t baba a tsura yi nu unusu?”

26 Ana wu uwwai ne, reve u 'yawa ubata u yali i gbain ya yi, *avu* u damma, “Nye i da gba vu cigai vu yuwan? Vuma nda vuma va Roma da.”

27 *Avu* yali i gbai'in u rawa ya Bulu *avu* we ece yi, “Damma mu, *avu* vuma va Roma da?”

Avu u usu, “Ee, *amu* vuma va Roma da.”

28 *Avu* u damma Bulu, “She na n tsupai ikebe ya abunda, dada n tsura mo o'woi vuma va Roma.”

Avu gba Bulu usu, “*Amu* umatsun wa Roma u da.”

29 Dada asoja a na a shi a cigai a fufaba yi, a lyawushi ana a uwwai ayi umatsun wa Roma u da. Ayi fo yali i gbain ta ya asoja'a *avu* wu uwwa wovon, ana u revei u zuwa ta a nla yi azama a fufaba umatsun wa Roma.

Bulu yuwan ta adanshi na Azagbain a Mbara

30 Ana usana u tawai, ana yali i gbai'in u cigai u reve ili i na i zuwai azagbain a aza a Isra'ila a tawayi na adanshi a aci a Bulu, *avu* u zuwa a bada yi. Dada u zuwai nan ganu a gbagbain na Azagbain a Mbara t suru o boloto. Reve u zuwa a uwa na Bulu *avu* u zuwa yi wi isawan a makakan me le.

23

1 *Avu* Bulu varaa Azagbain a Mbara t esu, reve u damma, “Aza a va, hali ana'an n ri no okolo ukudu shi, ko ili i na yaa damatosun mu shi, adama a wuma u na n yuwain a makakan ma Asula.” 2 Ana u dammai ne, reve Ananiya aabara a nan ganu zuwa ama a na a ri mishin zuzu na ayi basa yi o una. 3 *Avu* Bulu damma yi, “Asula a ta basa wu, *avu* za vi ikpa'a vu ta gashi afli e ishina! Vu danu ta lo, tsara vu yuwaan mu uge'etosu u Wila, *avu* da nda gba vu zuwai a basa mu, ili i na Wila u putsayi.”

4 Reve ama a na a ri mishin zuzu na ayi a damma Bulu, “Vu ciga ta vi isula aabara a nan ganu va Asula?”

5 *Avu* Bulu gba u usu le, “Aza a va, n reve a na ayi da aabara a nan ganu shi. Adama a na u tu danu, ‘She vi isula zagbain va ama wan.’ ” ◊

⁶ Ana Bulu enei ozo o ro e le aza a Sadukiya a ɗa, ozo o ro gba shi Afarishi,† ɗu u saala, “Aza a wa, ɗu fo Mafarishi ma ɗa waru mawun ma Mafarishi ma ɗa. O unɗ u na n zuwai okolo a na ɗa 'yaŋan ɗkwaƙwa ɗi ɗa i zuwai aa yuwusaan mu uge'etosu.” ⁷ Ana u dammai ne, reve Afarishi'i na aza a Sadukiya'a e teme mawasan ɗani le, hali e ne'eshen ure. ⁸ Adama a na aza a Sadukiya† a usu a na nlingata ma Asula ko mukabi n ri lo shi, waru a usu nu u'yosun wa ɗkwaƙwa shi. Afarishi gba a usu ta ili i ta'atsu i ndolo suru.

⁹ Reve e reme mawasan ɗani le, hali munlu n Wila† ma Afarishi n 'yon mishin ɗu a yuwan mawasan o unɗ wa Bulu. ɗu a 'yaŋan uɗyo zuva, adansa, “Tse ene unusu u na vuma nda yuwain shi. Nu ululu u ɗa ko malingata ma Asula ma ɗa ma yuwaan niyi adanshi gba?” ¹⁰ Mawasa'an u suɗuwa ta hali ama'a a kara o morono ma Bulu ebele ra ra ra. ɗaɗa yali ya asoja i bungai ure u na waa kara na Bulu adama o wovon u na a tawa a kakara yi. Reve u zuwa asoja a tara yi a tyo o ukari wa asoja.

¹¹ Na ayin o ndolo, reve Zagbain tawa ubata wa Bulu ɗu u damma yi, “Vu gbama okolo, Bulu. Cine vu yuwain ama adanshi a wa Urishelima, ne ɗa fo vaa yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani a wa a Roma.”

Ifoɓi i na o una Bulu

¹² Ana usana u tawai, reve aza a Isra'ila o ɓolo unɗ, ɗu a yuwan akucunu a na aa lyuwa shi, agba oo sowo ili shi, she no o una Bulu. ¹³ Ama a na a yuwain akucunu a nda a la'a ta ama amunga. ¹⁴ ɗu a 'yawa ubata u nan ganu a gbagbain na azagbain o ro, reve a damma le ili i na a yuwain. “Tsu nla ta aciyatsu na akucunu a na tsaa lyuwa shi waru tsoo sowo shi, she na tsu una Bulu. ¹⁵ Adama a nda, ɗu Azagbain a Mbara† i damma yali i gbain u tawa du na ayi, vadamma i ciga ta i dashi petelyuwe adanshi a yi ulobonu. Reve atsu gba tsu danɗ uvawun tsara tsu una yi o ure.”

¹⁶ Ana mawun ma zakpara ma Bulu ma uwwai ili i na o fofoi a na aa yuwan na ayi, reve u kara a tyo o ukari wa asoja ɗu u kambuwa Bulu.

¹⁷ ɗu Bulu de yali i ta atsuma a asoja a Roma'a. Reve u damma yi, “Vu 'yawa nu ulobo u nda a zagbain wa wu, u ta ni ili i na waa damma yi.” ¹⁸ ɗu vuma u usu, ɗu u tara ulobo'o a 'yawa ubata u na zagbain'in u ri.

Reve u damma, “Vuma na ri o u'wa wa ali na a tsu de Bulu ɗa pati numu n tara ulobo u nda a tawa ubata wa wu, adama a na u ta na adanshi a na u cigai u damma wu.”

¹⁹ ɗu yali i gbain† ya asoja'a u guza yi ukere, reve a tyo a mɓanga, ɗu we ece yi, ayi a nde'en, “Nye vu cigai vu damma mu?”

²⁰ Reve u usu yi, “Ama o ro a ta zama a pati wu vu 'yawa na Bulu ubata wa Azagbain a Mbara† a aza a Isra'ila nfa'an. A ta damma a ciga ta e petelyuwishe adanshi a yi. ²¹ Amma she vu tara yi a 'yawa wan! Ama upasu na amunga a ta de uvapu azama o una Bulu o ure. A kucina ta a na aa lyuwa shi, waru oo sowo shi, she no o una yi. A tu ufoɓu a pura vu usu ipati i le.”

²² ɗu yali i gbain'in u damma yi, “She vu lyawa za reve a na vu damma numu adanshi a nda wan.” ɗu u lyawa yi u kara.

A tara ta Bulu a tyo Kasariya

²³ Ana ulobo'o u kara, ɗu yali i gbain'in u de nan yali e re, reve u damma le, “I fofo na yaa kara a 'yawa Kasariya ni irumu kucci va ayin oɓolo na asoja ukpakure (200), na asoja a na a tsu kumba ido kupocindere (70), na asoja ukpakure (200) na a tsu yuwan nlangi ni ibata. ²⁴ ɗu waru i zamiya Bulu ido i na waa kumba. ɗu i 'yawa to yi ubata wa gwamna Feli gbaga.”

²⁵ ɗu yali i gbain'in u dana mepepelime ma nda a tyo ya gwamna'a:

²⁶ “Amu Kaladiya Lisiya n te icaṣu yi zagbain gwamna Feli:

²⁷ “Aza a Isra'ila o ro e reme t̄a vuma nda, reve a shi a ciga o una yi. Amma ana n revei vuma v̄a Roma da, daḍa n jik̄ai oḅolo n̄a aṣoja a v̄a reve n wawa yi. ²⁸ Ana gba n cigai n reve unusu w̄a yi, reve n tara yi a tyo o ukobu wa Azagbain a Mbara† n le. ²⁹ Diga na n revei nronuloi n na aa yuwusan n̄a ayi adama a Wil̄a u le da. Reve me ene ili i na i rawai a zuwa yi o u'wa wa ali ko o una yi da shi. ³⁰ Avu waru nanza damma mu ifoḅi i na aa yuwusan, tsar̄a o una yi, ayi da i zuwai n zuwai a tara niyi a tyo ya'a wu. Waru n damma t̄a aza a na a ri na adanshi n̄a ayi a t̄awa ubaṭa w̄a wu.”

³¹ Na ayin o ndolo, daḍa aṣoja'a a tarai Bulu a tyo a lyuci va Antipatari ununa zagbain le damma nle. ³² Ana usana u tawai, reve a lyawa aṣoja a na a tsu kumbusa ido a tara yi o koso tyo Kasariya. Reve aṣoja e ida a kara a kamb̄a o ukari w̄a aṣoja u le.

³³ Ana a rawai Kasariya, reve a ca Bulu e ekere a gwamna'a n̄a mepepe-lime'e. ³⁴ Ana gwamna'a u deyinun̄a e mepepe-lime ma na a ca niyi, reve we ece Bulu ko ayi za vi ida i ne i da. Avu Bulu usu a na, “Amu za va Kilikiya da.”

³⁵ Avu gwamna u usu yi, “N to polo atsuvu a v̄a mu uwwa adanshi a wu, a mantsa ma na aza a na a ri na adanshi n̄a avu, a t̄awai.” Reve u zuwa a kpada yi pe o u'wa u na Hiridu† suwai.

24

Feli ge'eto t̄a Bulu

¹ Ana a yuwain rana ton, avu ama o ro a t̄awa diga Kasariya adama a damma unusu u na Bulu yuwain. Ananiya aabara a nan ganu a da a dan̄ai na azagbain a Isra'ila n̄a Taratulu za va adanshi a mantsa mo uge'etosu. ² Ana e deyi Bulu a uwa o ukobu w̄a Feli, avu Taratulu damma gwamna unusu w̄a Bulu. Reve u damma, “Zagbain Feli, nu ujimu vu t̄awa t̄a n̄a nden mo okolo aṭsuma a tsu, waru vu yuwan t̄a ulinga nu ugbozu w̄a wu, waru o un̄a u na vu ri n̄a majiyan me elime, ayi da i zuwai ama a tsu a ri a nden mu ulobonu. ³ Zagbain Feli, ama a tsu ubaṭa suru o to godyusho wu. ⁴ Amma n kaḍatow̄a wu t̄a vu yuwaan mu ankuri, vu ca mu ugbozu w̄a wu ne'en ke'en, tsar̄a n damma vu unusu u na tsu remei vuma nda n̄a ayi.

⁵ “Tsu reme t̄a vuma nda za vu u'yaṣaṣan wo okolo wa ama a da. Vuma na zuwusai aza a Isra'ila aṭsuma o uvaḍi suru nlangi. Waru ayi zagbain vo moḅolo ma Aza a Nazara da. ⁶ Hali u shi t̄a u ciga u lungusa tsu Aa'isamapaḍa. Daḍa tsu reme niyi.

[⁷ “Tsu shi t̄a tsu ciga tsu ge'eto yi n̄a Wil̄a u tsu. Agba Lisiya yali i gbain u usa yi t̄a nu ukadu e ekere a tsu. Avu u zuwa tsu tsu t̄awa o ukobu wu uge'etosu w̄a wu, tsar̄a tsu damma wu unusu u vuma u nda.]*

⁸ “Vu t̄a tsur̄a amayun e ili i na tsaa dansa e ekere a yi n̄a vu koto yi ugbozu n̄a yeci na aciyawu.”

⁹ Reve aza a Isra'ila a usu, a na mejege ma da ili i na Taratulu dammai suru.

Bulu usuyi Feli

¹⁰ Ana gwamna damma niyi u yuwan adanshi, avu Bulu usu yi, “Zagbain Gwamna n reve t̄a a na vu t̄a ge'etosu ama e ida i tsu a'wan n̄a aḅunda. Waru n ta yuwan adanshi adama a aciyava n̄a mazanga. ¹¹ Vu ta gura kari mu ana, avu vu reve babu usan u kara rana kupa ne ejere shi a na n 'yawai Urishelima adama n yuwan aganda a Aa'isamapaḍa. ¹² N yuwan mawasan n̄a za aṭsuma a Aa'isamapaḍa shi. Waru n zuwa nlangi ko a aa'isa a t̄a shi, ko ara'an aṭsuma

* 24:7 Akuci a Atagada o Ulinga wa Ajiya o ro a ri nu uguzu u nda shi.

ā lyuci shi. ¹³ Adanshi a na ama a nda adansa aa gura damma wu mejege ma adanshi'i ununa u ri shi.

¹⁴ “Gogo ili i tā i da maa usu, ana a dammai n tā kurusu Ure wu Zagbain u na aa dansa amayun a da shi. Agba n tsu yuwaan tā Aṣulā a nkaya n tsu aganda, waru n usu tā ili suru i na i ri udanu a atagada a Amasulā. ¹⁵ N tā nu uzuwu wo okolo ā tyo e ekere ā Aṣulā ā tā 'yaṣan aza ā aḅulā na aza a na e revei Aṣulā shi diga atsuma ā aakwākwa, ne da fo ama a nda ā danai nu uzuwu wo okolo. ¹⁶ Ayi da i zuwai n cigai n yuwan wuma u sa'ani adama n tsura nden mo okolo ā makakan ma Aṣulā na ama suru.

¹⁷ “N jima tā ana n tawai Urishelima. Gogo, n tawa tā ni ikebe i na maa kamba ama ā va ne ele, avu waru n yuwaan Aṣulā kucci. ¹⁸ A mantsa ma na aza a na a karishi mu ana e ene numu ā Aa'isamapada, n danā tā o mokotoo mā agandā a matawa mā nshinda. Ama ā danā oḅolo nā amu shi, waru ko za danā ā nlangi shi. ¹⁹ U tā danā ulobonu ama a Isra'ila diga e ida ya Asiya a na ā danai lo ā tawā pa nna a ciga tā a kari mu ana. ²⁰ Waru ama a na ā ri pa a damma wu unusu u na Azagbain a Mbara† e reme numu nā ayi, ana a yuwain uge'etosu wa adanshi a nda. ²¹ Ili i tā i na a gura damma a aci ā va ayi da, a na n yuwan tā adanshi a nda nu uḁyo zuva o ukobu wu uge'etosu u le, 'Ana'an n tā ā atsumalima adama a na n cayi okolo a na aa kambato akwākwa wuma.’”

²² Feli gwamna vuma da na danai nu urevu wu Ure wu Zagbain, reve wi isawaton le, avu u damma, “Nā Lisiya zagbain vu ukari wā aṣoja wā Urishelima tawā, daḁa moo koto uge'etosu.” ²³ Avu u zuwa yali piri Bulu'u, agba she a kpato yi wan. Waru she a putsaa n'utsa mā yi n kamba yi wan.

Bulu yuwan tā adanshi nā Feli

²⁴ Ana a yuwain rana meketeci, avu Feli tawā nā ka va yi. Za na a tsu de Durusila, waru za va Yahuda da danai. Avu ā lyungu vuma ro dewe le Bulu, reve o polo atsuvu e le ana waa dansaa le adama o ucawu wo okolo e ekere e Yesu Za vi Iwawi. ²⁵ Bulu yuwan tā adanshi ne ele adama ā aḅulā, nu uguzu wa aci, nu uge'etosu u na u ri lo ā tawā, avu adanshi'i ā ju'wan Feli lon. Reve u damma Bulu, “U rawa tā ne ne'en. Vu ta gura kara. Amma nā n tsura mantsa, n tā lyungu wā wu wu tawā.” ²⁶ U ta zuwusa okolo gashi Bulu ta ca yi ikebe, daḁa waa yuwusan uro nā ayi kuci adama wu uwwusa ili i na vuma nda aa damma.

²⁷ Ana a yuwain a'wan e re a yuwusan ne, avu o utaa Feli o ootogu ā yi. Reve Poruku Fesutu wo o'wo gwamna. Amma o unā u na Feli cigai u tsura igici e ekere a azagbain a Yahuda, avu u lyawa Bulu o u'wa wa ali.

25

Bulu tarai adanshi ā tyo ya Kaisa

¹ Fesutu rawa tā Kasariya, tsara u fara ulinga u tsugwamna. Ana u yuwain rana ta'atsu, reve u lyawa Kasariya u kara ā tyo Urishelima. ² Pe da nan ganu a gbagbain na azagbain o ro a Isra'ila a cina niyi adama ā Bulu. Avu waru e ece yi ³ ko u ta ciga u tawā nā Bulu Urishelima. A pati yi tā u tawā nā ayi, adama a na a ta azama a vawan yi, tsara o una yi a mantsa ma mmalu.

⁴ Avu Fesutu usu le, “Bulu tu ugutsuwu a Kasariya, waru maa jima shi, n tā 'yawa de na aciyawa. ⁵ Nnu u yuwan ili i na i lobonoi shi, i lyawa azagbain ā du ā kuru mu, avu a damma ili yu uwayanu i na u yuwaan ndu de.”

⁶ Fesutu danā tā de Urishelima hali rana kunla ā tyo rana kupa, avu u kara ā tyo Kasariya. Ana usana u tawai, reve u danu o ukobu wu uge'etosu, avu u damma le ā tawā nā Bulu. ⁷ Bulu a ma'uwaa, avu azagbain a Isra'ila a na

a tawai diga Urishelima o 6oloto a kandaruwa yi e memere. Avu a damma ili yu uwuyan u ya abunda a na u yuwain, agba a gura damma amayun a adanshi a ta shi.

⁸ Bulu gba u wasan ta ili i na a dammai suru a aciyayi, reve u damma, “N ri nu unusu shi. N yuwan unusu a tyo a Wila wa aza a Isra'ila shi, ko a Aa'isamapada, ko a tyo a gwamnati va Roma shi.”

⁹ Fesutu shi ta ciga u yo'onoto azagbain a Isra'ila okolo. Dada we ecei Bulu, “Ko vu ta usu vu kara a tyo Urishelima, tsara a yuwaan wu de uge'etosu wa adanshi a nda a makakan ma va?”

¹⁰ Avu Bulu usu, “O'o! Ukobu wu uge'etosu u nda wa Roma u da, adama a nda a da aa yuwaan mu uge'etosu pa. Avu na aciyawu vu reve ta na n ri nu unusu e ekere a aza a Isra'ila shi. ¹¹ Nna n yuwan ta ili i na i rawai o una mu, n yuwan yu una mu shi. Amma nna n ri nu unusu shi, ko avu ko za ro lo na rawai u ca mu e ekere a ama a nda hali o una mu shi. N te ipati a tara adanshi a nda a tyo ya Kaisa mogono ma Roma.”

¹² Reve Fesutu dammulai na aza o ucasu wa asala a yi, avu u usu yi, “U lobono ta! Vu pati ta a tyo ya Kaisa, vu ta gba a tyo ya Kaisa!”

Fesutu na Agaripa mogono

¹³ Ana a yuwain rana re, avu Agaripa* mogono na ka va yi Baranisi a tawa Kasariya, tsara a raba Fesutu. ¹⁴ A danu ta de rana meketeci, ana Fesutu kambuwa Agaripa mogono adanshi a na a dansa adama a Bulu. Avu a damma, “Vuma na a zuwai o u'wa wa ali ta pa, za na Feli lyawai o u'wa wa ali, tsara n yuwan uge'etosu wa adanshi a yi. ¹⁵ Ana n danai Urishelima, nan ganu a gbagbain na azagbain a Isra'ila a yuwusan ta adanshi a yi, hali a patishi mu m padaa yi agana wu ukwa.

¹⁶ “Amma n damma le ta, qtsu aza a Roma u ri n yuwan tsu yuwaan za vu unusu uge'etosu shi, she na a lyawa na ayi ubata aza e ida. Waru a tsu lyawa yi ta u yuwan adanshi a na a yawai na ayi o ukobu wu uge'etosu a makakan ma aza a na a yawai na adanshi'i. ¹⁷ Adama o ndolo, ana a tawai pa obolo na amu, n lungusa mantsa shi, n danu ta o ootogu o uge'etosu, avu n zuwa a tawaa mu na ayi. ¹⁸ Agba ana ama'a a 'yoyin a na aa yuwan adanshi a na a ri na ayi a tyo e ekere a Bulu, a gura damma ko ili i ta yu uwuyan i na n shi aa majiyan a damma shi. ¹⁹ Adanshi e Itoni i le a da, waru adama a za na a tsu de Yesu na kuwai a na Bulu gba a dansa u ta wuma. ²⁰ Amu gba n shi ta n lamba ununa ma kari yi ana a adanshi a nda. Reve me ece yi ko u ta usu u lyawa Urishelima tsara a yuwaan yi uge'etosu wa adanshi a nda. ²¹ Bulu gba u pati ta a lyawa mogono ma gbain ma uwwa adanshi'i. Dada n zuwai a zuwa yi o u'wa wa ali hali n fofo, avu n tara yi a lyawa ya Kaisa.”

²² Avu Agaripa damma Fesutu, “N ta ciga mu uwwa ili i na vuma nda aa damma.”

Dada Fesutu damma niyi, “Nfa'an, vu ta uwwa yi.”

Bulu na Agaripa

²³ Ana usana u tawai, avu Agaripa na Baranisi o oto itana i tsugono reve a tawa obolo na azagbain a asoja na azagbain a lyuci. Avu Fesutu zuwa a tawa na Bulu. ²⁴ Avu Fesutu yuwaan le adanshi u damma, “Mogono Agaripa obolo no omocin a gbagbain a na a ri pa, kalyuwa vuma nda! Aza a Isra'ila a na o utai Urishelima na Kasariya suru a tawa ta ya'la va a patishi mu n zuwa o una yi. ²⁵ Agba a yindi i va, u yuwan ili i na i rawai o una yi shi. Ana wo o'woi u pati ta a lyawa na adanshi a yi o ukobu u mogono ma gbain, ayi da i

* 25:13 Ayi vuma nda ulobo wa Hiridu Agaripa da a na e deyi atsuma o Ajiya 12:1-22. Aala a ta a da le na dada va yi.

zuwai n jiyain n 'yawa na adanshi a yi ubata u mogono ma Roma.† 26 Agba n ri na amayun a adanshi na maa danaa mogono adama a vuma a nda shi. Ayi da i zuwai n tawai na ayi a makakan ma du suru. Waru n tawa ta na ayi a makakan ma wu, mogono Agaripa. Na tsu koto adanshi a yi, dada maa tsura ili i na maa dana. 27 A yindi i va u to o'wo ulambu wu ugbozu n tara vuma na ri o u'wa wa ali a tyo o ukobu u mogono ma gbain babu mejege ma adanshi e ili i na u yuwain!”

26

Agaripa yuwan ta adanshi na Bulu

1 Avu Agaripa damma Bulu, “Vu yuwan adanshi na aciyawu, mu uwwa.” Avu Bulu 'yasan ekere a yi zuva, tsara ama a rungwa. Reve u teme adanshi, avu u damma, 2 “Mogono Agaripa, n ta na mazanga a na n tsurai mantsa ma na maa yuwan adanshi a makakan ma wu ana'an. N geshe aciyawa adama a adanshi a na ama a va a tawayi ubata wa wu. 3 N reve ta vu ta nu urevu wa agadu a aza a Isra'ila lon na cu'un vu nden n le. Gogo, vu yuwan ankuri nu polo atsuvu a wu vu uwwa mu ulobonu!

4 “A kungwato mu ta a Tarsu nu urevu wi ili suru wa aza a Isra'ila na atsuma a Urishelima. Azagbain a Isra'ila a ta nu urevu u nda suru. 5 E reve mu ta nu ujimu, waru a ta nu urevu u na amu Mafarishi ma da, aza a na a la'ai wila atsuma o ure wi itoni i tsu. A ta gura damma ne, nna a ciga a damma mejege. 6 Gogo, n ta mishin e ge'etosu mu adama o uzuwu wo okolo a na n zuwai a nzuwulai n na Asula a yuwayin ama a tsu nu ujimu. 7 Nzuwulai n nda n da n zuwai gundo tsu kupa ne ejere a yuwusaan Asula aganda urana na ayin. Nzuwulai n nda n tawa ta nu uzuwu wo okolo. Mogono ma va, adama a na n ri nu uzuwu wo okolo a nda a da aza a Isra'ila a tawayi na adanshi a va pa nda. 8 Nye i zuwai woo o'wo usan vuma usu a na Asula a tsu 'yasan ta akwakwa?

9 “Amu aciyawa n shi ta n ciga n putsaa na malyuwa me elime na mayan ma adanshi e Yesu va Nazara. 10 Nan ganu a gbagbain a ca mu ta ucira u na maa yuwan ili i nda suru, waru n reme ta aza e Itoni na abunda a Urishelima, reve n zuwa ukere u va fo tsara o unusa le. 11 N zuwa ta a fufaba le a mantsa na abunda atsuma a a'isa, ko u ta zuwa le a wasan Kristi Zamawawa. N dana ta na tsushu'un ne ele lon, hali n karishi le ana a tyo e ilyuci ya alanga e ida yo omocin, avu n zuwa le de atsumalima.”

Cine Bulu ga'ain na Yesu

12 Avu Bulu lyuwa elime, adansa, “Urana u ro n dana ta atsuma a mmalu a tyo Dimaska, tsara n yuwan ulinga u nda, na mepepelime ma na ma ri nu ucira u na nan ganu a gbagbain a zuwai ukere. 13 Mogono, a tyo o urana a aci, dada ekan a na a la'ai ekan o urana o utai de zuva, avu u reme mu esu obolo na aza a na a danai na amu. 14 Atsuma a tsu, koyan riyi ta e ida. Reve mu uwwa udyo a yuwusaan mu adanshi na Tsu'arama,† adansa, 'Shawulu, Shawulu, nye i zuwai voo bongishi mu? Tsulo tsa da na nan yuwan nlangi na aadanga a aguba.’

15 “Reve me ece, 'Avu da gba zane, Zagbain?’

“Avu Zagbain u usu, 'Amu da Yesu za na voo bongishi. 16 'Yon gogo! Ili i na i zuwai n tawai ubata wa wu gogo, n dangula wu ta vo o'wo aagbashi a va, reve waru nu damma ili i na ve enei. Vu ta damma uvadi ili i na i farai pa, na mantsa mo ro na ve ene mu. 17 N ta lyungusu wu a tyo ubata wa aza a Isra'ila, waru n ta lyungusu wu a tyo ubata wa Atakpaci. N te ke de wu na vaa 'yawa ubata u na n lyungu nuwu. 18 N ta ciga vu kpatu'wa esu e le, reve waru vu

vadala le a lyawa irumbu a tyo ubata e ekan. Avu a vadala a lyawa ucira u Male a kamba ubata wa Asula. Asula a ta yuwaan le gafura vu unusu u le, avu a tsura ure obolo na ama a na a tawai nshinda n le adama o ucawu wo okolo e le ya'a va.' ”

Ulinga wa Bulu

¹⁹ Avu Bulu damma waru, “Ne da waru, mogono Agaripa, n wasan shi. ²⁰ N fara ta yuwaan aza a Dimaska alajjiya. Avu n kara a tyo Urishelima hali a tyo e ida ya Yahuda. Reve waru n kara a lyawa ubata wa Atakpaci. Avu n damma le, ama suru a lyawa mayan mo unusu, avu a vadala a kamba ubata wa Asula. Reve a yuwan isa'ani tsara o roco ama a na a vadalai.

²¹ “Ayi da i zuwai aza a Isra'ila e reme numu a Aa'isamapada, azama o una mu. ²² Amma Asula a kamba mu ta, ayi da i zuwai n ri wuma ana'an, tsara n damma ama amayun a nda, diga a vuma ke'en hali a tyo o mogono ma gbain. Ili i na n dammai suru ili i na amasula na Musa dammai da na yaa fara. ²³ Ili i na gba yaa fara, ele da Zamawawa to sowo atsumalima, ayi da waru wo o'woi vuma vu ufaru na 'yoyin atsuma a akwakwa, waru u ta dana ekan e ekere a aza a Isra'ila na Atakpaci.”

²⁴ Bulu atsuma adanshi, reve Fesutu yuwan adanshi nu udyo zuva, “Bulu vu jaara ta wayan? Abunda e desununa u zuwa ta mapuna ma wu ma sada!”

²⁵ Avu Bulu kambuwa yi, “N jaara shi, Zagbain Fesutu. Ili i na maa dansa amayun a da, waru u ta nu urevu u sa'ani. ²⁶ Agaripa mogono u ta nu urevu wi ili i nda. N ta yuwusan adanshi babu wovon, n reve ta u ta nu urevu wi ili i na i farai de nu ujimu. Ili i nda i fara o oboguzu o ro usokowu shi. ²⁷ Agaripa mogono, vu ca ta okolo na amasula? N reve ta vu ca ta—”

²⁸ Reve Agaripa gbandara yi ne'en, “Vu ta a majiyan vu to o'woto mu za vi Itoni a mantsa wa'a?”

²⁹ Avu Bulu usu yi, “Ko nu u tara mantsa me ke'en ko mantsa ma abunda, avasa a va ayi da avu na aza a na a uwwusa mu ana'an yoo o'wo ununa amu n ri! Shede maa ciga du i dana wunlu na akani a nda shi.”

³⁰ Avu mogono Agaripa, na gwamna Fesutu, na Baranisi, na aza a na a dana obolo ne ele suru a 'yon reve a kara a lyawa ubata'a. ³¹ Ana a dammulai vani le, avu a damma, “Vuma nda yuwan ili i na i rawai o una yi shi, ko a zuwa yi o u'wa wa ali shi.”

³² Hali Agaripa damma Fesutu, “O una u na u pati ntsu tsu lyawa na adanshi a yi ya Kaisa da goon yaa putsaa tsu tsu lyawa yi.”

27

Bulu uwa ta a wantsun a tyo a lyuci va Roma

¹ Ana mantsa ma na tsaa kara a tyo Italiya yuwain, avu a zuwa Bulu na akapi a ama a na a dana o u'wa wa ali e ekere a yali ya asoja i na a tsu de Juliyo tsara u kalyuwa le. U dana ta pe atsuma a azagbain a asoja a na a tsu de Asoja a Kaisa Mogono. ² Arista dana ta fo obolo na atsu. Ayi vuma lyuci va Tasalonika da upasu wi ida ya Makidoniya. Tsu uwa ta wantsun u na wu utai Adaramiti. Ama a na a luwusa wantsu'un a shi ta a yuwan majiyan ma na e isawan a mulyuci n na n ri a nge'en m mala mi ida ya Asiya.

³ Ana usana u tawai, reve tsu uwa atsuma e ida ya Sida. Juliyo zagbain va asoja u yuwusaan ta Bulu isa'ani lon. Hali u lyawusa yi u kalyuwusa n'utsa ma yi, tsara a ca yi ili i na u cigai suru. ⁴ Ana tsu lyawai lyuci va Sida avu upepu u purusa tsu, avu tsu kara a tyo zuzu ni ida i memere ma mini ma Kuburu, tsara tsi ivuwan nu upepu'u. ⁵ Reve tsu kara a tyo uyagi a mbanda ma Kilikiya na Bamafiliya, hali tsu rawa a lyuci va Mira e ida ya Likiya. ⁶ Dada

yali'i u tsuraɪ wantsun u na wu utai diga a lyuci va Iskandariya waru u ɗana ta a tyo Italiya. Adama o ndolo a ɗa u zuwa ntsu, tsu uwai a wantsu'un.

⁷ Tsu yuwan ta mmalu ma atsumalima mu upepu ni ikeɗu i mala rana kpara. Ana tsu yuwain atsumalima lon, reve tsu rawa zuzu na lyuci va Kinida. Avu upepu u putsaa tsu a na tsaa kara elime. Dada tsu kandaruwai a tyo e ida i memere ma mini ma Karita zuzu nu ubata u na a tsu de Salamani, upasu u na Karita ee geshee tsu upepu'u. ⁸ Ne da tsu yuwain mmalu na atsumalima hali tsu rawa a wisawatan u wantsun u na a tsu de Ubata u Sa'ani u Wiwuwun, zuzu na lyuci va Lasiya.

⁹ Tse ene ta lyushi yuwan ta zuzu, waru uluwu u wantsu'un u to o'wo na meleshe lon. Amayun urana wa Abuki u Mayan ma Gafura mo Unusu*† ma kara ta. ¹⁰ Avu Bulu yuwan adanshi na azagbain adama a mantsa ma mmalu'u. Reve u damma, "Azagbain, n ta yuwusan majiyan na tsu lyuwa elime na mmalu n nda tsu ta uwa atsumalima lon. Tsu ta ga'an ni iwuya i na yaa lungusa wantsu'un. Tsu ta waru o oco itana i na i ri a wantsu'un a mini. Ama a ta uwwa usan lon, waru wuma u tsu u ta ɗana e ekere e iwuya."

¹¹ Yali† ya aza o u'wa wa ali'i gba u usu adanshi a Bulu shi, avu u usu adanshi a zagbain vu uluwusa u wantsu'un na za wantsu'un. ¹² Ana wo o'woi Ubata u Sa'ani u Wiwuwun u tu ukpatu'u lon, waa ɗana ulobonu lyushi koto wantsun u le lo shi. Reve ozo o ro e le a damma a lyuwa elime na mmalu, tsara a rawa a lyuci va Finikiya, adama lyushi cina le de. Finikiya wisawatan u wantsun u sa'ani u da a Karita,† za na a kalyuwusa ugana a tyo alivu nu uyagi a tyo alivu.

A ga'an ta nu upepu

¹³ Ana upepu u sa'ani u farai e kebushe diga uyagi, reve aza o uluwu u wantsu'un a yuwan majiyan a mantsa ma sa'ani ma da a yuwain mmalu cine o fofoi. Avu o fodo rumu na a tsu vari a mini tsara wi isawaton wantsun, reve a kuru a nge'en m mala a tyo a nge'en mi ida ya Karita. ¹⁴ Amma avu abajini o upepu u na a tsu de "Upepu wu Ugana na Asana" u kebe tsu a tyo e memere ma mini. ¹⁵ Reve upepu'u u faba wantsun u tsu, hali tsu kuda a wala a tyo ubata u na tsu cigai. Avu tsu lyawa upepu'u u pura wantsu'un.

¹⁶ Avu tsu kuru na nge'en mi ida i memere ma mini ma Kawuda e ebele a na upepu waa damaton tsu shi. Tsu yuwan ta ukadu u na tsaa wawa wantsun u ke'en adama u langa wan. Avu tsu nla yi a wantsun u gbain. ¹⁷ Ana tsu ronoi wantsun u ke'en, tsu tawato niyi ubata wu zagbai'in, avu aza a wantsu'un a nla wantsun u gbai'in na amunga akandaruwa, tsara wo o'wo ufolu. Avu a cipato aapalutsu a wantsu'un adama u kara ben, tsara u gama mabula ma Siriti wan. ¹⁸ Ana usana u tawai, a yuwan ta upepu wu ucira, hali a varishi itana a mala. ¹⁹ Ana usana u tawisai, reve aza o uluwu u wantsun a varishi itana i wantsu'un ne ekere e le. ²⁰ Ne da upepu'u u damatosun ntsu, agba u jebe shi, hali rana abunda. Upepu'u u pala ta urana ni italyo'o, hali tsu tawa okolo a na tsaa la'a.

²¹ Ne da tsu ɗanaɪ babu za na lyuwai ilyalya. A tyo de ɗaɗa Bulu deyi ama a wantsu'un, reve u damma le, "Ama a nda, nni i shi yu uwwa mu a na tsu lyawa Ubata u Sa'ani u Wiwuwun shi. Ni i shi i yuwan ne, tsu shi a tsura antsu a nda shi, waru ko ili i ta i tsu tsu shi a lamba shi. ²² Amma gogo i gbama okolo, ko za pa na waa kuwa shi, amma tsu ciga tsu 'yuwan wantsu'un u ta lifa a mini. ²³ I reve amu vuma vu u'wa wa Asula u da, waru n tsu yuwaan yi ta aganda. Na ayin o yon, Asula a lyungu ta malingata ma yi a tyo ya'a va.

* **27:9** Aza a Isra'ila a tsu yuwan ta abuki a nda e memere mo Woto wa Kupa. Mantsa mo ndolo ma da Mala me Memere ma tsu ɗanaɪ ujaaru.

24 Malingata'a wi isawan ta a nge'en n va, reve u damma, 'Bulu she vu uwwa wovon wan! Vu te isawan a makakan mo mogono ma gbain Kaisa. Waru adama a wu a da Asula ni isa'ani ya yi waa wawa ama a na a ri a mmalu o'olo na avu.' 25 Adama o ndolo i gbama asuvu! N ca ta okolo e ekere a Asula, ne da woo o'wo. 26 Ko na wo o'woi, upepu u to oco tsu e ida i memere ma mini waru wantsun u tsu u ta lifa."

Upepu'u u lyuwa ta elime

27 Tsu yuwan ta rana kupa na aza a nashi upepu'u e ke'ushe wantsu'un a tawa ubata u nda nu ubata u ndede o uyagi u mala'a e ida ya Italiya. Amma a tyo e memere ma ayin o urana wa kupa na aza a nashi, dada aza o uluwu u wantsu'un e revei a na tsu rawai zuzu ni ida. 28 Dada o rito, reve a cina aru'un a mini'i u dasuwu ukpaku nu ushin (120). Ana a karai ke'en, reve o ritowiso avu a cina aru'un a mini'i u dasuwu kupakucci. 29 Avu a fara a uwwusa wovon u na upepu wee kebe tsu a tyo ubata wa atali e ida'a. Dada a varyi irumu yu ume i nashi o ucinu u wantsu'un, tsara u putsaa wantsu'un na mmalu. Reve e teme a yuwusan avasa a patishi Asula usana u tawa le gbaga.

30 Reve aza o uluwu u wantsu'un a shi a ciga a lyawa wantsu'un. Avu a tara mawantsun, reve a zuwa a mini vadamma a ta vari rumu vu ume elime a wantsu'un tsara a pusaan aza e le ugbozu. 31 Reve Bulu damma yali na asoja, "Nna ama a nda e isawan atsuma a wantsun u nda shi, babu ununa yaa yuwan i la'a." 32 Ana a uwwai ne, reve asoja'a a pupada amunga a mawantsu'un, avu a lyawa yi pe a mini.

33 Usana azama matawa, avu Bulu pati le a lyuwa ilyalya, adansa, "Aza a va, tsu yuwan ta rana kupa na aza a nashi a na tsu yuwain mmalu ma atsumalima a mini, agba tsu lyuwai ili i ro shi. 34 Adama o ndolo n ta patishi du i lyuwa ilyalya adama a lafiya du, ana wo o'woi ko vuma ta atsuma a du aa lamba anji a ta a aaci a yi shi." 35 Ana u dammai ne, avu u tara opopofu, avu u yuwaan Asula mazanga, reve wu bubusa yi, avu u tama. Ne da u yuwain a makakan me le suru. 36 Avu suru nle a dashi ugbamu wa asuvu, reve ele fo a lyuwa ilyalya. 37 Abunda a tsu na tsu danai pe atsuma a wantsu'un gba atsu da tsu danai ama ukpakure na kupocindere na aza a tali (276). 38 Ana a lyuwa a cuwain, reve o oco ishina ya abunda tsara a sada ume u wantsu'un.

Wantsu'un wu bosu ta

39 Ana usana u tawai, aza o uluwu u wantsu'un a gura reve e ida i na a ri shi. Amma e ene ta oboguzu o ro a na a ri na wuyun. Reve a yuwan majiyan ma na aa luwa wantsu'un a 'yawa ubata u wuyu'un. 40 Avu a pupada amunga a na a tsu nlaa irumu yu ume, reve a lyawa le pe a mala'a. Avu a bada amunga a na a nlaa aaci o uwalata u wantsu'un fo a mantsa ma ta. Reve a kara a 'yasan aapalutsu a wantsu'un ununa waa zuwa upepu u kebe wantsu'un a tyo elime hali a rawa a nge'en m mala. 41 Agba wantsu'un u rawa e ida shi, avu tsu rawa ubata u na mini ma palai wuyun, reve wantsu'un u uwa a wuyu'un hali u kufa a zungwa. Avu wantsu'un u kara o moboso na acapa adama o upepu ni ikedu i mala.

42 Avu asoja'a a shi a ciga o una aza o u'wa wa ali, tsara a yuwan udasu a suma wan. 43 Amma ana wo o'woi yali'i u ciga ta u wawa Bulu, reve u putsaa le. Avu u damma le aza a na a gurai udasu a dasa a tyo e ebele a mala. 44 Akapi gba shi a kumba a akpata, ko a kumba akpata o ukosu u wantsun u na wu bosoi. Ne da a yuwain hali suru nle a rawai a nge'en m mala'a gbaga.

28

Bulu kambato ta ama atsuma a Malita gbaga

¹ Ana tsu la'ai, avu tsu uwwa a na tsu ta e ida i memere ma mini i na a tsu de Malita. ² Ama a lyuci'i a yuwaan tsu ta isa'ani lon. Mantsa ma mini na mantsa mo utanu ma da ma danai, avu a kabatowo tsu akina, tsara tsu lyasuwa. ³ Avu Bulu zami danga a zuwusa a akina, reve yo ro na ri na tsukono wu utu pe atsuma a danga'a adama o usuduwu, avu u kada Bulu o ukere reve u kaba de.

⁴ Ana ama a lyuci'i e enei yo'o ukafo o ukere wa yi, avu a dammulai vani le, "Vuma nda za mona ma ama ma da! Ye ene, ko na u kuwai a mini shi, amma suru na ne aamali a ka o uge'etosu wa amayun a da a zuwai mpasa ma ama n kurusu yi, u ta gba a kuwa." ⁵ Avu Bulu zakatsa ekere a yi reve u vari yo'o a akina, agba wu uwwa mballa shi.

⁶ Reve ama'a a kara a majiyan a na Bulu ta tsutsa ko u riyu avu u kuwushi lo. Amma ana a jimai, agba e ene ili i fara na ayi shi. Reve a vadala majiyan me le, avu a damma, "Masula ma da."

⁷ Vuma na a tsu de Pubiliya da danai gwamna vi ida i memere ma mini'i. U dana ta ni ida lo zuzu a kandaruwa. Ayi da u ushi ntsu, reve u ca tsu ucu'watan o u'wa wa yi hali rana ta'atsu. ⁸ Dada va Pubiliya gba u dana ta ni ivuna nu ucaruwu. Avu Bulu uwa ubata u na u danai. Reve u kuruwa yi ukere a yuwusaan yi avasa, avu gba vuma'a u kambu gbaga. ⁹ Ana vuma wo o'woi gbaga, reve ama e ida i memere ma mini'i a kara a tawusa na ama e le a na a ri nu ubanakun ya Bulu avu u kambato le gbaga. ¹⁰ Ama'a a ca tsu ta tsubain lon, waru ana saha kara a ca tsu ta ili biti i na tsu cigai.

Bulu rawa ta a lyuci va Roma

¹¹ Ana tsu yuwain woto ta'atsu a Malita, reve tsu teme mmalu a mala'a. Avu tsu uwa a wantsun u na wi isawain e ida i memere ma mini'i a mantsa ma na mmalu a wantsun n shi n yuwan shi. Wantsun u lyuci wa Iskandariya u da u danai. A aaci a wantsu'un, iroci yu ushe'en vu mpishe va amali a na a tsu de Kasata na Polu da danai de. ¹² Ana tsu rawai a lyuci va Sirakusa, tsu danu ta pe rana ta'atsu. ¹³ Reve tsu uwa a wantsun avu tsu lyawa Sirakusa, avu tsu kara a tyo ubata u na a tsu de Rigiyan. Ana usana u tawai, upepu u lapusa ta a tyosu ugana, avu tsu rawa a lyuci va Putiyoli. ¹⁴ Atsuma a lyuci va Putiyoli tsu cina ta pe aza e Itoni, reve a pati tsu tsi isawan pe ne ele. Ana tsu yuwain ajuma a ta ne ele, avu tsu kara a tyo a lyuci va Roma. ¹⁵ Ana aza e Itoni ya Roma a uwai a na tsu ta lo o ure a tawa, reve a tawa a ga'aton tsu e Eden a Apiya. Ozo o ro gba shi a ga'aton tsu ta ubata u na a tsu de Cu'watan Ta'atsu. Ana Bulu ene nle, reve u godyoo Asula reve u dashi tsura ugbamu wo okolo.

Bulu yuwan ta adanshi de Roma

¹⁶ Ana tsu uwai a lyuci va Roma, a lyawa ta Bulu dana ayi a nde'en obolo na asoja a na a pirishi yi.

¹⁷ Ana tsu yuwain rana ta'atsu, avu Bulu de azagbain a Isra'ila atsuma a Roma. Ana o bolotoi avu u damma le, "Adu aza a va, ko na wo o'woi n yuwaan ama a tsu unusu shi, n nusaan le ubata e ili ya agadu a nkaya n tsu shi. Suru na ne e reme mu ta a Urishelima, avu a ca mu e ekere a ama a Roma utusuwu. ¹⁸ Ele gba aza a Roma e petelyuwe ta adanshi a va, avu a ciga a lyawa mu, adama a na e reme mu nu unusu u na u rawai o una mu shi. ¹⁹ Amma ana aza a Isra'ila a usu yi shi, ayi da i zuwai u reme numu m patiyi a tyo na adanshi a va ubata wa Kaisa mogono, ko na wo o'woi n ciga n yawa na ama a tsu o ukobu wu uge'etosu shi. ²⁰ Ayi da i zuwai n zamiyi ure u na

me ene ɗu, tsarā tsu dammulai ne'en, ana wo o'woi adama a vuma na aza a Isra'ila e indanasa utawu wā yi u ɗa ā nla numu na akani a nda.”

²¹ Reve ā usu yi, “Atsu tsu uwwa adanshi ā wu ubata wa aza a Isra'ila shi. Tsu tsurā mpepelime n na a danaa ntsu de Yahuda shi. Waru tsu uwwa adanshi o uwuyanū ā wu ubata wa aza a na a rawai shi. ²² Amma tsu ciga tā tsu uwwa yo okolo ā wu. Ili i na ātsu tsu revei āyi ɗa, adama o ure wā Asulā a sa'avu a nda na ama suru a yuwusan adanshi a vanvama adama ā yi.”

²³ Ana a zuwai urana u na a ga'an, reve ama nā abunda gba ā tawa ubata u na u cu'wain. Diga usana hali ā tyo ulivu u yuwusaan le tā adanshi o tsugono tsā Asulā. Avu u yuwan ulinga na atagada ā Wilā wa Musa na atagada a Amasulā, tsarā u vadala le ā kuru Yesu. ²⁴ Ozo o ro e le ā usu tā ili i na u damma nle, ozo o ro gba shi a 'yuwan tā a na a ca okolo.

²⁵ Avu a uwa mawasan vāni le, reve ā karā e bete'ushe. A tyo o ukosu avu Bulu damma, “Ruhu va Akiza damma tā mejege, ana u yuwain adanshi nā nkaya n tsu o unā wa Ishaya vumavāsulā,

²⁶ Vu 'yawa vu damma ama ā va,

“I ta uwwa adanshi ā va,
agba yaa tsurā urevu wā yi shi.

I te ene ili i na n yuwain,
agba yaa danā nu urevu wā yi shi.

²⁷ Suru ndu i tā no okolo ugbamu.

Atsuvu ā ɗu a ula tā,

esu ā ɗu waru ā tu upalu.

Yee ene shi, waru yaa uwwa adanshi shi,

waru yaa tsurā urevu shi.

Ni i shi a uwwa, ana i vadala tā ā tyo ya'a va,

waru n shi tā kambato ɗu gbaga.” ’ ◊

²⁸ “Adama a nda, n ciga tā i reve Asulā ā lyungu tā na alabari e iwawi, hali ā tyo e ekere a Atakpaci. Ele gba ā tā ushi.”

[²⁹ Ana Bulu dammai ne, avu aza a Isra'ila ā 'yon a lyawa ubata'a, reve ā karā a mawasan vāni le.]*

³⁰ Bulu gba u danu tā pe o u'wa u na wa tsupusa ikebe hali a'wan e re. A ushishi vuma na tawai ubata wā yi suru. ³¹ A shi a putsaa yi na alajiya shi. U yuwusan tā uritosu wā Yesu Zagbain Za vi Iwawi, babu wovon.

Mepepeline ma Bulu a tyo ya Aza a Roma

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bulu dana ta mepepeline ma nda a tyo aza e Itoni a Roma. A mantsa ma na Bulu danai aatagada a nda koto shi u bura Roma shi. Roma lyuci gbain da danai, waru ngono n na e deyi Kaisa a yuwan ta tsugono pe. Lyuci'i u dana ta na aza o urevu abunda pe. Bulu dana ta nu ugbozu adama u cucuwa ili i na Kristi Zamawawa yuwain atsuma e ifobi ya Asula a tyo o uvadi.

Bulu fara ta roco cine vuma suru oo o'wo za vu unusu e ekere a Asula, adama o ndolo a da za suru o'woi wukasu na Asula. Vuma aa gura dana ushiwun shi, amma Yesu tu ushiwun. Ana u kuwai kucci da wo o'woi o una wa ama suru, waru Asula a ca ta za suru na usuyi Yesu Kristi ucira u kucci'i.

Atsuma a aatagada a nda, aza e Itoni e te reve lon cine Yesu yuwain abajini o ulinga adama u wawa le. E te isawan ugbamu atsuma o ucawu wo okolo e le adama a na a gura reve mejege cine Asula ee inda le. Urevu u nda u ta zuwa a yuwan wuma mejege, waru u ta kamba le a damma ozo o ro adama e Yesu na cine waa wawa le fo.

Ili i na iri pe atsuma a aatagada a nda

1. Bulu ni ikaka ya Aalabari a Sa'ani a yi (1:1-17)
2. Za suru ta nu unusu (1:18-3:20)
3. Ure u na Asula a ushishi ama (3:21-4:25)
4. Wuma u sa'avu adama a muwun ma Asula (5:1-8:39)
5. A te gba adama a ama a Isra'ila? (9:1-11:36)
6. Cine aa yuwan wuma u sa'avu wi icigi (12:1-15:13)
7. Ifobi ya Bulu ni icasu ya yi (15:14-16:27)

Ucuduwu

¹ Amu Bulu da n danai mepepeline ma nda. Amu aagbashi e Yesu Kristi Zamawawa da. Asula a dangwa mu ta mo o'wo aajiya,† reve u lyungu mu n 'yawā nu yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani a yi.

² De nu ujimu, Asula a yuwan ta nzuwulai ma Alabari a Sa'ani a nda e ekere a amasula a yi, ununa a danai atsuma a Aatagada a Akiza. ³⁻⁴ Alabari a Sa'ani'i u ta yuwusan adanshi adama a Mawun ma yi, Yesu† Kristi Zagbain tsu. A matsan yi ta vuma za na shi mawun ma tsukaya mo Mogono Dawuda.† Agba Ruhu na ri akiza roco ta nu ucira na Yesu Mawun ma Asula ma da, adama a na u 'yasan niyi o ukwa. ⁵ O ure wa Kristi Zamawawa da, Asula a ca numu ulinga u sa'ani wa aajiya. Ulinga u nda adama o rono ama e ida suru a usu avu a kuru da. N ta yuwusaan yi ulinga u nda. ⁶ Adu fo i ta pe atsuma a ama a na Yesu Zamawawa dangwai.

⁷ N ta danasaa du aza a na a ri atsuma a abajini a lyuci va Roma† mepepeline ma nda. Asula a ciga du ta avu waru u de du yo o'wo ama a akiza a yi.

Lyawa Asula Dada tsu na Yesu Zagbain Zamawawa ca du isa'ani na asuvu nden.

Bulu yuwain avasa avu waru u godyo

⁸ Lyawa n fara damma n godyo ta Asula atsuma a ala e Yesu Zamawawa adama a du suru. N ta yuwusan ne adama a na ama a ta yuwusan adanshi o ucawu wo okolo a du ubata suru. ⁹ Asula e reve ta a na n lyawai a yuwusaan du avasa shi, n ta yuwusaan yi aganda no okolo a va suru waru n ta casu

Alabari a Sa'ani adama a Mawun mā yi. ¹⁰ Mantsa ma na maa yuwusan avasa biti, n tsu pati t̄a Ḃsulā u lyawa mu m bura d̄u, waru u to o'wo ne n̄a Ḃsulā a usu.

¹¹ N ciga t̄a me ene d̄u, āvu n ca d̄u cu'un va aba'un a na Ruhu v̄a Ḃsulā ca numu. U ta kamba d̄u i kungwa nu ucira ātsuma a Zagbain. ¹² N ta dansa n ciga t̄a tsu kambulai nu ucawu wo okolo a na tsu ri n̄a āyi. Ucawu wo okolo a d̄u u ta kamba mu, ucawu wo okolo a v̄a waru u ta kamba d̄u. ¹³ N'utsa n va, n ciga d̄u t̄a i reve na n tsu dana t̄a e ifobi i na maa bura d̄u. Agba ili i ro i tsu gesheshe mu t̄a kuci. N ciga t̄a n zuwa ama a kuru Zamawawa ātsuma a Roma, ununa n yuwain na akapi a Atakpaci.

¹⁴ N̄a n ciga n 'yuwan n yuwaan ama suru aganda: aza a na a ri Nheleni† na aza a na Nheleni n da shi, waru na aza a na a ri nu urevu na aza a na e reve ili shi. ¹⁵ Āyi da i zuwai n ri no okolo n yuwaan d̄u alajiya a Alabari a Sa'ani ātsuma a Roma.

Ucira wa Alabari a Sa'ani

¹⁶ Maa uwwusa wono adama a Alabari a Sa'ani† a Kristi Zamawawa shi, adama a na āyi da ucira u na Ḃsulā aa yuwusaan ulinga adama u wawa za na suru cayi okolo, o ufaru aza a Isra'ila reve a kuru na Atakpaci. ¹⁷ Alabari a Sa'ani† i to rocosu cine Ḃsulā aa tarasa ama na ābulā† a mākakan mā yi, āyi da o ure wu ucawu wo okolo diga o ufaru a tyo o ukosu. Unata ni ili i na Adanshi a Ḃsulā a dammai, “Āyi nda za na Ḃsulā a tarasa za v̄a ābulā da a mākakan mā yi, u t̄a tsura wuma o unā u na u cayi Ḃsulā okolo.” [◊]

Ama suru a nusan t̄a

¹⁸ Ḃsulā za na ri zuva u to rocosu cine waa uwwusa upan wa ama adama a cu'un vu nusu ni iwuya i na aa yuwusan suru. E geshe t̄a amayun ni iwuya i le. ¹⁹ Ḃsulā a ta casu le ātsumalima adama a na e reve t̄a ili i na i loboŋoi na za biti ee reve a tyo e ekere a Ḃsulā, adama a na Ḃsulā o roco le t̄a ili i ndolo suru a alanga e eteshe. ²⁰ Ama aa gura ene ucira wa Ḃsulā u na u ri babu ukotu nu ure wa akiza u majiyan mā yi shi. Diga ana Ḃsulā a yuwain uvadi, ili i na u yuwain suru i roco t̄a cine āyi i ri. Adama o ndolo ama a ri nu ure u motaa shi. ²¹ Ko na e revei Ḃsulā, a 'yuwan ta a ca yi tsugbain ana Ḃsulā a amayun, āvu waru a 'yuwan o godyoo yi. Ana aa yuwan ne, reve majiyan me le mo o'wo ili ye pere. Okolo o tsulo tse le tsa shiwan t̄a ni irumbu. ²² A ta majiyan a t̄a nu ugbozu, reve gba o o'wo olo. ²³ Aa yuwusaan Ḃsulā a tsugbain za na ri wuma babu ukotu aganda shi. O unā u ndolo, reve a uwa a yuwusaan amali aganda a na a yuwain oroci a ama a na aa dana wuma babu ukotu shi, oŋolo no oroci a nnunu, ni inama, ni iyo.

²⁴ Adama a na a yuwusain ne, reve Ḃsulā a lyawa le e eneshe. Reve a yuwan ili i na a cigai a yuwan suru, āvu maluwa me iwuya me le ma zuwa le e reme mayan mā tsipere. ²⁵ A 'yuwan t̄a amayun a Ḃsulā āvu a usu epen. A yuwaan t̄a ili i na Ḃsulā a yuwain aganda, ana a yuwaan za na yuwan nle aganda. Āyi da za na aa ushishi ica babu ukotu. Ami.†

²⁶ Adama a na ama a yuwain ili i ndolo, Ḃsulā a lyawa le t̄a a kuru re wono na a cigai. Amaci a yuwusan tsipere n̄a amaci, agba ne da wu ntsayi shi. ²⁷ Ali a ta yuwusan ne fo. A lyawa t̄a o vosun n̄a amaci reve e reme a uwwusa maluwa ma na oo von na ali n̄a ābundā lon. Reve a yuwan ili i wono v̄ani le, ili i na i cina nle āyi da oforo adama o tsulo tsa na a yuwain.

²⁸ Ama a yuwan t̄a majiyan ili ya ābulā i da shi a dana nu urevu wa amayun wa Ḃsulā. Dada gba Ḃsulā a lyawa nle a karai no okolo e iwuya i le, āvu u lyawa le a yuwan ili i na yi ntsayi aa yuwan shi, ko ke'en. ²⁹ A t̄a tapu n̄a cu'un

vu unusu ni iwuya suru. A ciga ƿa o ɓolotowo aciyele ili biti. A ta 'yuwusan ama. A ƿa ƿa ƿa ƿa tsushu'un. A ciga ƿa mona, waru a ciga ƿa a yuwan nlangi ƿani le. A ƿa a mpusunlai mu ugbozu. A ta majiyan me iwuya a tyo e ekere a ama. A ta yuwusan idami. ³⁰ A ƿa lungususa ama ala. A ta 'yuwusan Asula. Aa casu ko vuma tsugbain shi. A ƿa 'yasasan avangaci. A ta cuwusa aciyele. A ta yuwusan mpolo a yuwan iwuya e re sa'avu. Aa yuwusaan mbara n le tsutoni shi. ³¹ A ta yuwusan tsulo. A ƿa bulusa nzuwulai n le. O tsu roco isa'ani ko e ene iliyali yo ozo o ro shi. ³² E reve ƿa na wila wa Asula u dammai aza a na aa yuwusan nden n le ne tsunda, wu ntsaa ƿa a kuwa. Agba ili i ndolo i patsaa le a lyawa mayan me iwuya shi. Hali a ta gbagbusa ozo o ro a yuwan ne fo.

2

Uge'etosu wa Asula

¹ U ta yuwan i dana adansa, "Kai! Icu'un ya ama a na vaa yuwusan adanshi adama e le a ƿa ni iwuya lon!" Adu gba fo ama a wuya a da tse le, waru i ri nu ure u motaa shi! A mantsa ma na yaa dansa ele aza e iwuya a da waru a ƿa tsura atsumalima, i to kototosu aciyadu, adama a na cu'un vi ili i na yaa yuwusan dada ele fo aa yuwusan. ² Tsu reve ƿa Asula a ƿa mejege a mantsa ma na wee ge'etosu ama a na aa yuwusan ili i nda. ³ I te ge'etosu aza a na aa yuwusan ili i na i ri ili yi idaba, agba adu na aciyadu fo i ta yuwusan ili i na i ri ili yi idaba'a. I ta majiyan i ta gura la'a uge'etosu wa Asula? ⁴ I tara isa'aniƿa Asula ili i ro shi adama a na u tsu cashi atsumalima lo shi, avu u yuwusan ankuri na adu. Amayun i reve ƿa ili i na i zuwai Asula oo rocosu du isa'ani ayi da adama a na u ciga du ƿa i vadala a tyo ya'a yi.

⁵ Agba i ƿa na aciyogbamu reve i 'yuwan a vadala ubata wa Asula. U ta zuwa du i sowo atsumalima a na a karalai, o urana u na woo roco upan wa yi, reve u ge'eto mejege. ⁶ U ta cuwa ko u ca vuma suru atsumalima e ekere e ili i na u yuwain. ⁷ Aza a na a lyuwai elime na mayan me ili i sa'ani adama a na a zama tsugbain ni ica na wuma u babu ukotu, Asula a ta ca le wuma'a. ⁸ Agba u ƿa tsun upan na atsumalima a yi a aci a aza a na aa yuwusan nden adama a uwaa aciyele uyo'o goon, aza a na waru a 'yuwusan a kuruu amayun reve e reme mayan me ili i wuya. ⁹ Asula a ta zuwa aza a na aa yuwusan unusu kuci oo sowo atsumalima, reve waru a uwaa mballa. Ili i nda i ta fara na aza a Isra'ila ne'en, reve o koso na Atakpaci. ¹⁰ Agba u ta ca za na aa yuwusan isa'ani biti, tsugbain, ni ica, na asuvu nden. Ili i nda i ta fara na aza a Isra'ila ne'en, avu o koso na Atakpaci. ¹¹ Ne da u ri adama a na Asula e te ge'etosu ama suru unata.

¹² Asula a ta ca Atakpaci atsumalima a na yuwan unusu, ko na e revei Wila u na Asula a cayi Musa shi. Waru u ta ca aza a Isra'ila atsumalima a na yuwan unusu, adama a na a ƿa na Wila. ¹³ Asula a tsu kambato ama aza a afula a makakan ma yi adama a na a uwwai ili i na Wila waa dansa shi. Amma u tsu yuwan ƿa ne na aa yuwusan ili i na Wila u dammai. ¹⁴ Ana Atakpaci, aza a na a ri na Wila shi, a yuwain majiyan na aciyele a kuru ili i na Wila u dammai, o roco ƿa atsuma o okolo e le e reve ƿa ili i na i ri mejege ni ili i wuya. ¹⁵ O to rocosu na Wila u ri pe atsuma e le, adama a na okolo e le e te ge'etosu le, adama e iwuya i na aa yuwusan, ko adansa le a na a ta yuwusan ili i sa'ani. ¹⁶ Ili i nda suru i ta fara o urana u na Asula ee ge'eto majiyan mo usokowu ma ama e ekere e Yesu Zamawawa. Alabari a Sa'ani a na maa yuwusan alajiya a damma ƿa ne.

Aza a Isra'ila na Wila

¹⁷ Na ̄vu za va Isra'ila ̄da, vu ta zuwusa ucira a Wila. Vu ta afalu ̄vu vuma va ̄Asula ̄da langa. ¹⁸ Vu reve ta ili i na u ciga nuwu vu yuwan ni ili i na waru vu revei a ri mejege, adama a na vu ritoi Wila. ¹⁹ Vu ta zuwusa ̄vu da voo ronuso nrumba adanga waru ne ekan a aza a na a ri e irumbu. ²⁰ Vu ta zuwusa vu to roco olo ure u mejege, reve vu rito aza a na e revei ili shi. Vu ta na Wila, adama o ndolo a da vu ri a majiyan vu reve ta ili biti waru vu reve ta amayun suru. ²¹ Vu to ritosu ozo o ro, to, adama a nye vu ritoi aciyawu shi? Vu ta dansaa ozo o ro she e iya wan, ̄vu gba a yuwusan wivu. ²² Vu damma unusu u da a yuwan tsipere, ̄vu gba vu ta yuwusan ne. Vu damma u lobono a yuwaan amāli aganda shi, agba vu ta tsurusu ili i na yaa uwusa wu ure u na u ri ulobonu shi a a'isa e le. ²³ Vu to uvaɗu a na vu ri na Wila,† agba vu zuwa ama a tara ̄Asula ili i ro shi ana vu 'yuwain a kuru yi. ²⁴ Ununa Adanshi a ̄Asula a dammai da, “Atakpaci a ta yuwusan adanshi a vama e ekere a ̄Asula adama a du.” ◊

²⁵ Na ̄vu za va Isra'ila ̄da, ̄vu vu yuwan ili i na Wila u dammai vu yuwan, na a pada wu uryumbu, ulinga we pere u da shi. Amma na vu kuru Wila shi, unata u da u ri na a shi a pada wu uryumbu shi. ²⁶ A tsu pada Atakpaci uryumbu shi, agba na a yuwan ili i na Wila u dammai, ̄Asula a tara le ta gashi a pada le ta uryumbu. ²⁷ ̄Asula e te ge'eto du aza a Isra'ila, adama a na Atakpaci na aciyele a ta kurusu Wila'a. I ta na Wila, waru i ushi ta mapada mo uryumbu,† agba ̄vu i 'yuwan a kuru Wila. A ta kurusu Wila ko na a pada nle uryumbu shi.

²⁸ O unā u na ama a tarai ̄vu za va Isra'ila ̄da, ̄vu waru a pada wu uryumbu, ili i ndolo i kambato wu za va Isra'ila va amayun shi. ²⁹ Ne da shi, za va Isra'ila va afula ̄ayi da za na okolo a yi a ri mejege na ̄Asula. Uryumbu wa amayun ̄ayi da mapada mo ukwan ma lipu shi, amma ̄ayi da uvadalasa wo okolo za na ulinga u Ruhu va ̄Asula da. Agba uvadalu u ndolo ulinga u Wila u na a danai da shi. Cu'un vuma ndolo ta tsurusu ica e ekere a ̄Asula, agba e ekere a ama shi.

3

¹ Ele aza a Isra'ila a ta ni ili i na akapi a ama a ri na ̄ayi shi? Ulobonu u ne u da na a pada le uryumbu? ² U tu ulobonu e re na ̄abunda! Ure wu ufaru ̄ayi da ̄Asula a lyawa ta ikaka ya yi e ekere a aza a Isra'ila.

³ Amayun a da ozo o ro e le a usu ikaka'a shi. ̄ayi ndolo ta gura putsaa a na ̄Asula a yuwan ili i na u yuwain nzuwulai? ⁴ Ko ke'en! Ko na ama suru oo o'wo aza e epen, ̄Asula za va amayun da. Adanshi a ̄Asula a yuwan ta adanshi adama a yi, “Mantsa ma na vu yuwain adanshi suru, ama suru e te reve a na amayun a da wu.

Mantsa ma na a tara nuwu a 'yawa ubata wu uge'etosu, vu ta lyuwa aci e le.”

◊

⁵ Ama o ro a tsu damma ta, “Na tsu yuwan unusu, u to rocosu a alanga e eteshe a na ̄Asula a afula a da. Adama o ndolo na ̄Asula a ca tsu atsumalima reve tsu damma u nusaan tsu ta.” (Ne da ama aa gura damma.) ⁶ Mawasan ma nda amayun a da shi! Na amayun a da a na ̄Asula a tsu yuwan isa'ani kuci shi, to, amayun waa gura yuwaan uvadi u nda uge'etosu shi. ⁷ Za ro waru tsu damma ta, “Na n yuwan epen, cine tsa da ̄Asula a damma a na amu za vu unusu u da reve u ca mu oforo, ne epen a va o roco ta ili i na u dammai amayun a da reve u ca yi tsugbain?” ⁸ Na ne da, vu ta gura damma, “Lyawa tsu danai a yuwusan iwuya adama tsu cayi ̄Asula tsugbain.” Ama o ro e isula

tsu tã ana a dammai tsu ta yuwusan cu'un vu uritosu u ndolo. Amayun a ða shi! Asulã e te ge'eto le atsuma e ili i na aa yuwusan.

Babu za va aḅulã

⁹To, cine tsa ða aḅu aza a Isra'ila, tsu ta tarasa tsu la'a tã akapi a ama a na a buwai? Ne ða u ri shi, ko ke'en! Tsu roco tã ðe unusu† u ta guḅusa aza a Isra'ila oḅolo na Atakpaci fo. ¹⁰Adanshi a Asulã a damma tsu tã, “Babu za va aḅulã.†

Ko vuma tã.

¹¹Babu za vu ugbozu.

Babu vuma na a zamishi Asulã.

¹²Ama a vadalaa tã Asulã ucinaḅ suru.

Ama suru o o'wo tã ama e pere.

Babu vuma na aa yuwusan ili ya aḅulã.

Ko vuma tã babu.” †

¹³“A tsu tãwa tã nu ukwã adama a adanshi o unã u le.

Adanshi e le a tã tapu ne epen.”

“Ili i na aa dansa a tã gashi tsukono tso yo.” †

¹⁴“A ta yuwusaan ama unã na adanshi a na a ri uyo'o shi kuci.” †

¹⁵“Babu usãn u ða a tsu una ama.

¹⁶Uḅatã u na a tyoyi suru aḅ tsu tãwãã tã nu ulungusu na atsumãlima.

¹⁷A tsu yuwan ko ili i tã i na aa zuwa ama a yuwan nden n sa'ani na akapi a ama shi.” †

¹⁸“A uwwusa wovon wa Asulã shi.” †

¹⁹Tsu reve tã ili i na Wilã u dammai suru, u ta yuwusan adanshi a ama a na Asulã a cayi Wila'a. Ne ða u ri adama ama a tsurã ure u motãã wan, waru uvadi suru u reve u tã nu unusu a maḅakan ma Asulã. ²⁰Ko za lo na a gura yuwan ili i na Wilã u dammai suru shi, adama o ndolo Wila'a waa gura zuwa tsu tso o'wo aza a aḅulã shi. Ili i na Wilã waa yuwusan ayi ða u zuwa tsu tsu reve cu'un vu nusu na tsaa yuwusan.

Asulã a kambato tsu ta aza a aḅulã

²¹Amma gogo Asulã o roco tã ure u ro ko'o a na waa tarasa ama aza a aḅulã. Wila'a ni idana ya Amasulã a yuwan tã adanshi adama o ure u nda, amma utonishi u Wilã wa Musa u ða shi. ²²Asulã a ta tarasa ama aza a aḅulã na a ushi Yesu Zamawawa za na aa za'wã nusu le. Vuma suru to o'wo za va aḅulã e ekere a Asulã o ure u nda, ko cu'un vuma ne ða u ri.

²³Ama suru a yuwan tã unusu reve a gaḅã a tsugbain tsã Asulã. ²⁴Amma Asulã a ta tarasa le aza a aḅulã adama e isa'ani i na u cayi une'e pere. U yuwan tã ili i ndolo e ekere e Yesu Zamawawa, za na kambato ntsu faan ana wu za'wã nusu tsu. ²⁵⁻²⁶Asulã a ca tã Yesu Zamawawa wo o'wo kucci† na a tãwãã na nsalalã, o ure wu ucasu wo okolo e ekere a mpasa ma yi. Asulã a yuwan tã ne adama u roco u tã mejege, ana ðe na acaḅã u yuwain ankuri, reve u sakato nusu va ama. Agba gogo u tã mejege ana waa tarasa za vu unusu na biti usuyi Yesu za va aḅulã e ekere a yi.

²⁷Tsu tã ni ili i na yaa zuwa tsu tsu 'yaḅã avangaci adama a aciyatsu? O'o, ana Asulã a usu ntsu, adama e isa'ani i na tsu yuwain ða shi. Amma adama o ucawu wo okolo a tsu a ða. ²⁸Asulã a zuwa tsu tã tso o'wo mejege na aciyayi adama a na tsu usuyi, amma adama a na tsu toniyi Wilã u ða shi. ²⁹Asulã a aza a Isra'ila a ða goon? O'o, ne ða shi! Ayi fo Asulã a Atakpaci a ða? Ee, ne ða! ³⁰Asulã a tã a ða a ri lo, waru ure u tã u ða u ri lo a na u tsu usu ama.

† 3:12 Ica 14:1-3; Ica 53:1-3. † 3:13 Ica 5:9; Ica 140:3. † 3:14 Ica 10:7. † 3:17 Isha. 59:7-8.

† 3:18 Ica 36:1.

U tsu kambato ta ama mejege na aciyayi goon na a usu. U 6ala ko ele aza a Isra'ila a da ko ele Atakpaci a da shi. ³¹ Gogo a na tsu ri nu ucawu wo okolo, to, tsu ta vari Wila'a? Ko ke'en! Ucawu wo okolo u tsu zuwa tsu ta tso o'wo na amayun e ili i na Wila u ciga ntsu tso o'wo.

4

Ucawu wo okolo a Ibrahim

¹ Nye tsa damma a na akaya a tsu Ibrahim ritoi adama o ucawu wo okolo? ² Na Asula a tara yi za na ri mejege adama e ili i na u yuwain, to, u ta dana ni ili i na waa yuwaan afalu. Agba waa yuwan ne e ekere a Asula shi. ³ Adanshi a Asula a damma, "Ibrahim ca ta Asula okolo, adama o ndolo a da Asula a kece niyi za va abula." ◇

⁴ Na vuma linga, a ciga a 'yuwan a tsu tsupa yi ta adama o ulinga u na u yuwain. Ikebe i ndolo une'e u da shi. ⁵ Agba vaa zuwa Asula a tara wu za va abula† adama e ili i na vu yuwain shi. Asula a tsu tara ta aza o unusu aza abula goon adama a na a ca niyi okolo. ⁶ Ne da fo Dawuda dammai ana u yuwain adanshi a mazanga ma vuma na Asula e kecei za va abula, ko na wo o'woi abula'a adama e ili i na vuma'a u yuwain da shi:

⁷ "Ama a na a yuwain ili i wuya i na Asula a yuwayin gafura, a ta na mazanga ma amayun.

Asula a tawa ta unusu u le.

⁸ Ama o ndolo a ta na mazanga,

aza a na Asulazuva aa cuwusan nu unusu u le waru shi." ◇

⁹ Mazanga ma na Dawuda yuwain adanshi a yi, wo o'wo ta za va aza a na a padai uryumbu goon? O'o, ko ke'en! Wo o'wo ta za va aza a na a padai uryumbu shi fo. Adama a na tsu damma ta de ili i na Adanshi a Asula a dammai, "Ibrahim ca ta Asula okolo, reve gba Asula e kece yi za va abula." ◇

¹⁰ Cine tsa da ili i nda i farai? Asula a ushi ta Ibrahim kafu a pada yi uryumbu, ko cina a pada yi? Asula a ushi yi ta kafu a pada yi uryumbu. ¹¹ Uryumbu'u iroci i da na Ibrahim cayi de okolo waru Asula a ushi yi ta de reve u kece yi za va abula, ko kafu a pada yi uryumbu. Adama o ndolo Ibrahim da dada va aza a na a cayi okolo e le, agba a pada le uryumbu shi. O o'wo ta aza a abula e ekere a Asula adama o ucawu wo okolo e le. ¹² Waru Ibrahim dada va aza a na a padai uryumbu da fo, amma she na a ri na cu'un vu ucawu wo okolo a na Ibrahim shi na ayi kafu a pada yi uryumbu.

Nzuwulai adama aza na a ri nu ucawu wo okolo

¹³ Asula a yuwaan ta Ibrahim na muwun n tsukaya ma yi nzuwulai n na waa ca le uvadi. Asula a yuwan ne adama a na Ibrahim kuruyi Wila shi, amma adama a na ucawu wo okolo a yi ubata wa Asula u zuwa ta a tara yi za va abula. ¹⁴ Na ama a ushi ili i na Asula a yuwain nzuwulai adama e itoni i Wila, to, ucawu wo okolo wo o'wo ta ili ye pere. Waru nzuwulai ma Asula a tyo ya Ibrahim wo o'wo ta ili ye pere fo. ¹⁵ Asula a tsu yuwan ta upan na ama a kuda a kuru Wila. Na wilu u shi lo shi, vuma shi a kuda wilu'a shi.

¹⁶ Adama o ndolo a ta ushi nzuwulai ma Asula a mantsa ma na a cayi okolo. U ta casu yi pere, waru e reve ta a ta ushi yi. Na a kuru Wila wa aza a Isra'ila, ko a kuda a kuru yi, a ta ushi yi na a ri nu ucawu wo okolo tsa Ibrahim. Adama a na Ibrahim ayi da dada va aza a na a cayi okolo suru. ¹⁷ Ununa Adanshi a Asula a dammai ana Asula a dammai Ibrahim,† "N zuwa wu ta vo o'wo dada vi ida ya abunda." ◇ A yuwaan ta Ibrahim nzuwulai n nda adama a na a cayi

Asulā okolo, za na tsu 'yaṣan akwakwa a kambā wuma reve waru u yuwan ili i sa'avu yu uta atsuma e ili i na i ri lo shi.

¹⁸ Ana Asulā a yuwain Ibrahim nzuwulai a na u to o'wo dada vi ida ya abunda, Ibrahim usu ta. Asulā waru a damma ta, “Muwun n tsukaya ma wu n to o'wo abunda tse italyo'o,” ¹⁹ ko na wo o'woi cu'un vu nzuwulai n ndolo u rotso ta gashi waa yuwan shi. ¹⁹ Reve Ibrahim lyuwa elime nu ucawu wo okolo, ko na u shi na a'wan a na a rawai zuzu nu ukpaku, na a shi a putsaa yi a na wo o'wo dada. Saratu ka va yi fo u shi ta u kutsa, agba koto u shi u matsan shi. ²⁰ Ibrahim zuwa ta okolo na Asulā a ta gura yuwan ili i na u yuwain nzuwulai, agba u bulā shi. Ucawu wo okolo a yi u shiton yi ta nu ucira, avu u ca Asulā tsugbain. ²¹ U tara ta suru suru na Asulā aa gura yuwan ili i na u yuwain nzuwulai. ²² Reve gba adama o ucawu wo okolo a Ibrahim, “Asulā e kece yi za va aḅulā.”† ²³ Ana Adanshi a Asulā a dammai “Asulā e kece yi ta za va aḅulā,” a dana yi adama a Ibrahim goon shi. ²⁴ A dana ta ne adama a tsu fo, adama a damma tsu na Asulā ee kece tsu fo aza a aḅulā na tsu ca Asulā okolo, za na 'yaṣan Yesu Zagbain tsu atsuma a akwakwa. ²⁵ Asulā a ca ta Yesu adama u kuwa adama o unusu u tsu, avu waru u 'yaṣan yi, adama Asulā a usu tsu.

5

Ucawu wo okolo u tsu tawa ta na mazanga

¹ Asulā a usu tsu ta o ure wu ucawu wo okolo. Gogo tsu ta na asuvu nden na Asulā adama e ili i na Yesu Zamawawa Zagbain tsu yuwaan ntsu. ² U yuwaan tsu ta ure adama tsu uwa atsuma e isa'ani† ya Asulā adama a na tsu ushiyi Zamawawa. Tsu ta yuwusan mazanga adama a na tsu ta pe na akunda atsuma a tsugbain tsā Asulā. ³ Tsu ta waru na mazanga atsuma a addama, adama a na tsu reve ta ele nda a tsu tawa ta na makaḅa ma asuvu atsuma a tsu. ⁴ Makaḅa ma asuvu ma da ma tsu lapula tsu nden, waru ulapulu wu nden n daḅa u tsu tawa nu uzuwu wo okolo.

⁵ Na tsu ri na cu'un vu uzuwu wo okolo o ndolo, woo rono tsu e ida shi. Ili i nda i fara ta adama a na Asulā a ca ntsu Ruhu va Akiza, za na shitoyin okolo a tsu ni icigi ya yi.

⁶ Zamawawa kuwa ta adama a tsu mantsa ma na tsu kuḅai a kamba aciyatsu, ko na tsu danai aza o unusu. ⁷ Ili yu usan i da nanza ciga u kuwa adama u wawa nanza na aa kurusu Wilā. Amma u ta gura o'wo u kuwa adama u wawa wuma wu za na a yuwusaan ozo o ro isa'ani kuci. ⁸ Amma Asulā o roco tsu ta abajini e icigi ana u lyunguyi Zamawawa tsara u kuwa adama a tsu a mantsa ma na tsu danai aza o unusu.

⁹ Gogo Asulā e te keceshe tsu aza a aḅulā adama a mpasa mu Zamawawa, waru tsu reve ta u ta wawa tsu o upan wa Asulā. ¹⁰ Ko na tsu danai n'yuwatan ma Asulā, u kambato tsu ta n'utsa ma yi, adama a na Mawun ma yi ma kuwai adama a tsu. Gogo a na tso o'woi n'utsa ma Asulā, tsu reve ta amayun a da a na waa wawa tsu e ekere a wuma u Mawun ma yi. ¹¹ Ayi ndolo da goon shi, amma tsu yuwan ta mazanga adama e ili i na Asulā a yuwain e ekere a Zagbain tsu Yesu Zamawawa, za na kambato ntsu n'utsa ma Asulā.

Adamu na Zamawawa

¹² Unusu u uwa ta atsuma o uvadi adama e ili i na vuma ta yuwain, avu unusu'u u tawa nu ukwa. Ayi da i zuwai ciga 'yuwan vuma suru kuwa adama a na vuma suru yuwain unusu. ¹³ Unusu u ta pa atsuma o uvadi kafu Asulā a ca Musa Wilā. Asulā aa cuwusan nu unusu'u shi a mantsa mo ndolo,

adama a na Wilā u dānā lo shi. ¹⁴ Amma diga a mantsa ma Adamu† a tyo a mantsa ma Musa, suru nle a kuwā tā, ko na koto a shi a 'yuwain a yuwan ili i na Asulā a damma nle a yuwan shi, cine Adamu yuwain.

E re ro Adamu cu'un vu Zamawawa da za na tawāi nā aƙapa. ¹⁵ Amma ejere'e unāta u da a ri shi, adama a na une'e wā Asulā u ri tsu unusu wa Adamu shi. Amayun a da ama nā abundā a kuwā tā adama o unusu u vuma tā ndolo. Amma isa'ani ya Asulā i la'a tā mgbain lon, waru ama nā abundā a tsurā tā une'e u wuma wā Asulā adama e isa'ani i vuma tā. Vuma ndolo ayi da Yesu Zamawawa. ¹⁶ Waru ili i na une'e pere wā Asulā u tawāyi u tawa tā ko'o ni ili i na unusu u vuma tā u tawāyi. Ana Adamu yuwain unusu, Asulā a tsu ge'eto tā reve waru u ca atsumalimā. Amma Asulā a usu tsu tā adama o une'e wi isa'ani u na u cayi, ko tsu yuwan unusu wā abundā. ¹⁷ Unusu u vuma tā nda, ayi Adamu, u tawāa tā nu ukwā avu wo o'wo mogono e ekere a tsu. Amma ili i na Yesu Zamawawa yuwain la'a tā ili i ndolo nā abundā lon. Asulā a tā ni isa'ani lon e ekere a tsu, waru u usu tsu tā adama e Yesu. Adama o ndolo tsu tā tsurā wuma reve tsu lyuwa aci o unusu nu ukwā.

¹⁸ Unusu u tā wa Adamu u tawāa tā nā atsumalimā o ukwā a tyo a ama suru. Ne da waru, ili ya aƙulā i tā i na Yesu Zamawawa yuwain u zuwa tā ama suru o o'wo mejege e ekere a Asulā. Ayi da u tawāyi nā wuma wa amayun e ekere a ama suru. ¹⁹ Adamu 'yuwan tā o toni Asulā, ne da u zuwai ama nā abundā o o'woi aza o unusu. Avu Yesu Zamawawa yuwan tsutoni nā Asulā, waru u ta zuwa yi u kambato ama nā abundā aza a aƙulā a makakan ma yi.

²⁰ Amma Asulā a ca tā Wilā adama ama suru e reve cine a ri nu unusu. Amma a na ama a lyuwusa elime atsumā o unusu, Asulā waru a lyuwusa elime atsumā e isa'ani ya yi. ²¹ Unusu u ta yuwusan tsugono a aci a ama suru, reve u tawāa le nu ukwā. Ne da waru gogo, isa'ani ya Asulā yaa yuwusan tsugono, waru u usu tsu tā adama e Yesu Zagbain Zamawawa tsu. Ayi ili i nda i da i tawāa ntsu nā wuma u babu ukotu.

6

Unusu u ri nu ucira shi

¹ Tso ta majiyan tsu lyuwai elime nā mayan mo unusu† adama isa'ani† ya Asulā i lyuwa elime? ² O'o, ko ke'en! E icigi yu unusu, to, atsu aƙwākwa a da, adama o ndolo cine tsaā lyuwai elime nā mayan mo unusu? ³ Yi icina tā na suru ntsu tso o'woi ili i tā nā Zamawawa ana a rumbu ntsu? Ana a rumbu ntsu, tsu kuwā tā cine ayi u kuwai. ⁴ Ana a rumbu† ntsu, wo o'wo tā a cido tsu tā obolo nā ayi adama a na tsu kuwā tā obolo nā ayi. Dada'a u zuwa tā Zamawawa kambisa wuma e ekere a tsugbain nu ucira wā yi. Ne da waru, u zuwa ntsu fo tso o'woi wuma ko'o o ure u sa'avu.

⁵ Zamawawa kuwā tā, atsu fo gba tsu ƙoluloi tā nā ayi o ukwā. Ne da gba Asulā aa zuwa tsu tsu kambisa wuma ununa u zuwai Zamawawa kambisa wuma. ⁶ Tso reve tā o una tā ama a na tsu shi nu ujimu a akpata† nā Yesu adama a na unusu u lambai ucira wā yi atsumā a wuma u tsu. Asulā a yuwan tā ne adama lipu vu nusu tsu a dashi o'wo agbashi o unusu wan. ⁷ Ne da u ri, mantsa ma na vuma kuwai biti u fatsa tā e ekere o unusu, unusu u ri nu ucira a aci a yi waru shi.

⁸ Nā tsu kuwā obolo nā Zamawawa, tsu reve tā na tsaā dānā wuma nā ayi waru. ⁹ A 'yašan tā Zamawawa atsumā a aƙwākwa, agba tsu reve tā u buwa a kuwā shi. Ukwā u ri nu ucira a aci a yi gogo shi. ¹⁰ Ana Zamawawa kuwai, u kuwā tā u tā adama u lyuwa aci o unusu, agba wāa dashi kuwā shi, ko ke'en. Gogo nda u tā nā wuma u sa'avu, waru wuma u sa'avu wā yi u to obolo nā

Asulā. ¹¹ Ne ɗa waru, i tara aciyaɗu tsā akwakwā a tyo e ili i na i ri unusu, agba i t̄a wuma obolo nā Asulā e ekere e Yesu Zamawawa.

¹² Adama o ndolo she i lyawa unusu u yuwusan tsugono a aci a ɗu pa o uvadi wan. She i kuru ili i wuya i na i cigai i yuwan wan. ¹³ She i lyawa upasu u na atsuma a lipu ɗu wo o'wo ili i mayan mo unusu wan. Amma o unā u ndolo, i ca Asulā aciyaɗu suru suru adama a na i t̄a tsa ama a na a shi ukwā, amma avu Asulā a zuwa ɗu yo o'wo wuma. I ca Asulā lipu ɗu suru suru adama i yuwan ili i na i ri mejege, waru reve i tawaa Asulā nā tsugbain. ¹⁴ Unusu u buwa a yuwan tsugono a aci a ɗu shi. Isa'ani ya Asulā i ɗa yaa yuwusan tsugono tsā ɗu, agba Wilā shi.

Aagbashi a na aa yuwusan ili i na Asulā a cigai

¹⁵ Adama o ndolo, u ta dansa tsu ta lyuwa elime nu unusu faan, ana wo o'woi isa'ani ya Asulā i ɗa yaa yuwusan tsugono a aci a tsu, agba Wilā shi? Ko ke'en, ne ɗa shi! ¹⁶ I reve t̄a ili i na i dangwai i toni suru wo o'wo t̄a zagbain ɗu. I ta gura dangwa unusu, za na tsu tawaa nu ukwā, ko i ta gura dangwa i toni Asulā, avu yo o'wo aza a aɗulā e ekere a yi. ¹⁷ De aɗapa, agbashi o unusu a ɗa i shi. Amma n godyo t̄a Asulā a na i toniyi uritosu u na i usuyi i kuru mejege. ¹⁸ Asulā a baɗa ɗu t̄a e ekere o ucira wu unusu, avu yo o'wo agbashi a Asulā adama i yuwan ili i na i ri mejege.

¹⁹ N yuwan t̄a adanshi ni iroci yi vadilima adama i tara ili i na maa dansa babu usan. De aɗapa, i lyawa t̄a aciyaɗu yo o'wo agbashi e ekere o unusu ni iwuya. Gogo gba i ciga i yuwan i dangwa yo o'wo agbashi e ekere a aɗulā adama yo o'wo aza a akiza.

²⁰ De aɗapa, ana i shi agbashi o unusu, i shi adama e ili ya aɗulā shi. ²¹ Nye i ɗa i tsurāi a mantsa mo ndolo a na i yuwusain iwuya? Gogo gba i ta uwwusa wono u le. Ili i ndolo ukwā u ɗa goon u tsu tawaa. ²² Gogo nda Asulā a baɗa ɗu t̄a e ekere o ucira wu unusu, reve yo o'wo agbashi a yi. Gogo i ta yuwusan ili i na yaa tawusa nā nden ma akiza, reve i koso a wuma u na woo koto shi.

²³ Atsupu o unusu† ukwā u ɗa, amma Asulā a ca tsu t̄a wuma u babu ukotu pere e ekere e Yesu Zamawawa Zagbain tsu.

7

Iroci ubat̄a u lolo

¹ Ama a va, suru ndu i reve t̄a Wilā wa Musa. Adama o ndolo i reve t̄a na Wilā u tsu yuwan t̄a tsugono a aci a ama ele ubuwu wuma goon. ² Iroci, na ka olo, wilā wu nla yi t̄a nā vali va yi, nā vali'i u ri wuma. Amma nu u kuwā, wilā u lolo u buwa wunlu nā ayi shi. ³ Agba nā wo olo vali ro vali va yi ubuwu wuma, Wilā u damma u ta yuwusan tsipere. Amma nā vali va yi kuwā u ta faan e ekere a wilā u lolo, waru u yuwan tsipere shi, ko nā wo olo vali ro.

⁴ Ama a va, ne ɗa u ri ya'a ɗu. Wilā u buwa o tsugono a aci a ɗu shi, adama a na i kuwā t̄a o ucira wā yi ana i kuwai nā Zamawawa a akpata.† Gogo gba i to obolo nā za na a 'yasain atsuma a akwakwā, adama tsu yuwayin Asulā aganda. ⁵ De aɗapa, upasu u lipu u tsu za na ri nu unusu tsu yuwan t̄a tsugono tsā tsu. Wilā u zuwa tsu t̄a tsu ciga mayan me ili i na i ri unusu u na u yuwain tsugono tsā lipu tsu. Waru adama o ndolo, ili i na tsu yuwain biti u tawato tsu t̄a o ukwā. ⁶ Agba Wilā u buwa a yuwusan tsugono tsā tsu shi. Tsu t̄a gashi akwakwā, waru Wilā waa tsurā ucira a aci a tsu shi, ko ke'en. Gogo tsu ta gura yuwaan Asulā aganda o ure u sa'avu nā Ruhu va yi o ronuso tsu adanga, agba a akuci o ure u Wilā u na a danai shi.

Wilā nu unusu

⁷ I ta ɗana a majiyan gashi n ta dansa unusu na Wila ili i ta i da. Ne da u ri shi! Amma Wila u da u zuwa numu n reve ili i na a tsu de unusu. Iroci, n shi n reve ili i na waa dansa she vuma ciga ili yi za ro shi wan, she na Wila u damma numu she n yuwan ne wan. ⁸ Unusu u da u tsurai ure e ekere a wila u nda, daɗa u zuwa numu n ɗana na tsushu'un icu'un. Na Wila u shi lo shi, unusu u shi a tsura ucira u nda shi. ⁹ Ko ili i shi i ɓala mu shi kafu n reve ili i na Wila u dammai u lobono ta n yuwan. Amma ana n reve niyi, n reve ta na n yuwain unusu waru za vu unusu da n shi, za na aa kuwa. ¹⁰ Wila u na u shi a zuwaa mu wuma, ayi da u kambisai, u zuwaa numu ukwa.

¹¹ Unusu u tsura ta ure u na waa pusan mu ugbozu, reve u yuwan ulinga na Wila'a adama wu una mu. ¹² Suru na ne, Wila'a a aciyayi u ta na akiza, ili i na waru u dammai a ta na akiza na mejege. ¹³ N ta dansa ili i na i ri ulobonu u ta zuwusaa mu ukwa? O'o, ko ke'en! Unusu u da u tarai ili i na i ri ulobonu reve u yuwan ulinga na ayi adama u tawaa mu nu ukwa. Ili i nda i fara ta adama n reve ili i na unusu u rotsoi na amayun. Ili i na i zuwai Wila u ri lo ayi da adama u roco na unusu ili i wuya i da lon.

Mpolo adama a yuwan unusu wan

¹⁴ Tsu reve ta Wila ili i sa'ani i da. Wila u da waa tawusaa na addama shi, amma amu da, adama a na amu vuma da goon. Adama o ndolo, unusu u ta yuwusan tsugono a aci a va gashi amu aagbashi a yi a da. ¹⁵ N reve ili i na i zuwai maa yuwusan ili i na maa yuwusan shi. N ciga ta n yuwan ili i na i ri mejege na amayun, agba maa yuwusan yi shi. O una u ndolo, reve n reme a yuwusan ili i na n 'yuwain. ¹⁶ N reve ta na ili i na maa yuwusan mejege ma da shi, ayi nda u roco ta n usu ta Wila u tu ulobonu. ¹⁷ Adama o ndolo amu da maa yuwusan ili i wuya i nda shi. Unusu u na u ri nden atsuma a va a da a yuwusan le. ¹⁸ Upasu u wuma u va u na u ri akuci nu unusu u lyawa mu n yuwan ili i na i ri ulobonu shi, ko ke'en. Ko na n shi n ciga n yuwan ili i sa'ani, n tsu gura shi. ¹⁹ Na n ciga n yuwan isa'ani, n tsu yuwan shi. Waru na n ri o mpolo n kufa a yuwan unusu, reve gba me eneshe amu da nda a yuwusan yi. ²⁰ Agba na maa yuwusan ili i na n cigai n yuwan shi, amu da na amayun maa yuwusan yi shi. Unusu u na u ri atsuma a va ayi da waa yuwusan yi.

²¹ Apa ili i na me enei a wuma u va, na n ciga n yuwan ili i sa'ani avu n cina aciyava a yuwusan iwuya. ²² Okolo a va a ta mazanga adama a wila u na wu utai ubata wa Asula. ²³ Agba reve n cina ubata biti atsuma a va ili i ro a yuwusan nlangi ni ili i na okolo a va a cigai a yuwan, reve u kambato mu aagbashi o unusu u na waa yuwusan tsugono tse ili i na maa yuwusan suru. ²⁴ Adama o ndolo, okolo a va a danu shi! Zane da o utai mu e ekere a lipu nda na aa zuwusa mu ukwa? ²⁵ N godyo ta Asula adama e Yesu Zamawawa Zagbain tsu, ayi da za na wawa numu.

Nda cine n ri: o okolo a va, n ciga ta n kuru wila wa Asula, agba upasu u lipu va u na u cigai u yuwusan unusu, wo o'woto mu ta aagbashi o unusu.

8

Lyawa Ruhu va Akiza yuwan tsugono

¹ Adama o ndolo, na adu aza e Yesu Kristi Zamawawa da, Asula ee ge'eto reve waru u kototo du shi. ² Adama a na adu aza a yi a da, Ruhu va Akiza na tsu tawaa na wuma u bafa du ta yo o'wo faan e ekere o ucira wu unusu u na u tsu tawaa nu ukwa. ³ Ayi Wila wa Musa u ri nu ucira u na waa wawa tsu shi, adama a na atsu na aciyatsa aza o unusu a da tsu danai. Amma Asula a yuwan ta ili i na Wila waa gura yuwan ne shi. U lyungu ta Mawun ma yi a tyo o uvadi na lipu tsa tsu, ili i na i tawai ko'o ayi da lipu tsu ta nu unusu.

Asulā o kototo t̄a ucira wu unusu u na waa yuwusan tsugono a lipu tsu, ana u ca ntsu Mawun mā yi tsā kucci adama a nusu tsu. ⁴A yuwan t̄a ne adama a tsupa suru atsupu e mejege a na wilā u dammai a aci a tsu, ātsu na tsoo tonu Ruhu, agba tsaa kurusu ili i na lipu cigai shi.

⁵Na ama a lyawa ili yu unusu i na ele a cigai a yuwan, i yuwan tsugono a aci e le, a tsu yuwusan t̄a majiyan mo unusu kuci. Amma aza a na a lyawai Ruhu yuwain tsugono a aci e le, a tsu yuwusan t̄a majiyan me ili i na yaa zuwa Ruhu'u waa uwwa uyo'o u le. ⁶Ni icigi i mayan me ili i wuya ma da maa yuwusan tsugono a aci a vuma, u t̄a kuwā. Amma na Ruhu da a yuwusan tsugono a aci a vuma, u t̄a d̄ana n̄a wuma na asuvu nden. ⁷Ni icigi i mayan mo unusu ma da maa yuwusan tsugono a aci a vuma, kuci da waa yuwusan n̄langi na Asulā. U tsu toni ili i na Asulā a dammai u yuwan shi. Amayun a da, waa gura yuwan tsundolo shi. ⁸Aza a na a lyawai she ili i na lipu le damma nle a yuwan da da aa yuwusan, aa zuwa Asulā a uwwa uyo'o u le shi.

⁹Amma ādu i lyawa ili yu unusu u na i cigai i lyuwa elime a yuwusan tsugono a aci a du shi. Amma Ruhu va Akiza t̄a pe nden ātsu ma a du, amayun u ta yuwusan tsugono tsā du. (Amma i cuwan za na ri na Ruhu vu Zamawawa nden ātsu ma a yi shi, āyi za vi Itoni da shi, ko ke'en.) ¹⁰Lipu du t̄a kuwā adama o unusu. Amma na Zamawawa ri nden ātsu ma a du, Ruhu ta ca du wuma, adama a na Zamawawa kambato du ta aza a ābulā e ekere a Asulā. ¹¹Ruhu va Asulā na 'yasain Yesu o ukwā t̄a pe nden o okolo a du. Āyi na u 'yasain Yesu o ukwā u ta ca lipu du na a kuwā wuma, e ekere a Ruhu va yi na ri pe nden ātsu ma a du'u.

¹²Adama o ndolo ama a va, tsu ciga tsu 'yuwan tsu yuwain nden n na Ruhu va Asulā damma ntsu tsu yuwan. T̄su ciga tsu 'yuwan tsu yuwain cine tsu cigai tsu yuwan wan, adama a na ātsu na aciyatsu aza o unusu a da. ¹³Ili i na i zuwai āyi da, ni i lyuwa elime n̄a mayan mo unusu u na i cigai, i t̄a kuwā. Amma ni i lyawa Ruhu kamba du i lyawa mayan mo unusu, i t̄a tsurā wuma wa amayun. ¹⁴Muwun ma amayun mā Asulā ele da aza a na Ruhu va Asulā o ronuso le adanga. ¹⁵Adama a na Ruhu na Asulā a ca ndu u kambato du agbashi a na aa uwwa wovon shi. Amma, āyi Ruhu u kambato du t̄a yo o'wo muwun mā Asulā, waru āyi Ruhu'u u tsu ca tsu t̄a ucira u na tsaa shon a tyo ubatā wā Asulā reve tsu damma, "Dada! Dada tsu!" ¹⁶Ruhu va Asulā tsu bolo t̄a n̄a ruhu tsu, reve u roco amayun na ātsu muwun mā Asulā n da. ¹⁷Adama o ndolo, tsu t̄a tsurā ili i na wāa guzasa adama a ama a yi. Waru ili i na Asulā a cayi Mawun mā yi suru, Zamawawa, aza a tsu a da fo. Amma na tsaa tsurā cu'un tsugbain tsa na Zamawawa tsurāi, tsu ciga tsu 'yuwan tsu sowo ātsu ma a lime cine āyi fo u sowoi.

Tsugbain tsa na tsā ri lo a t̄awa

¹⁸Na tsu cuwan n̄a cu'un tsugbain tsa na waa ca tsu a tyo de, ātsu ma a lime a na tsoo sowoso gogo ili i da shi. ¹⁹Ili i na Asulā a yuwain suru a ta pura mantsa gogo na Asulā o roco a alanga e eteshe cine muwun mā yi n ri na amayun. ²⁰Asulā a yuwaan t̄a ili i na u yuwain suru unā. Ili i na u yuwain da a dangulai a yuwan tsundolo shi, Asulā a da a dangulai ne. ²¹Na tsundolo suru, Asulā o fobo t̄a a na waa zuwa ili i na u yuwain o o'wo faan, waru tsarā a shama wan, agba o to o'wo faan reve a tsurā tsugbain tsā muwun mā Asulā.

²²Adama a na tsu reve t̄a diga o ufaru a tyo a mantsa mo gogo ili i na Asulā a yuwain t̄a a manganā n̄a m̄bala, cine ka va ātsu ma a tsu d̄ana na ātsu ma a m̄bala nu u ciga u matsan. ²³Ko ātsu aza e Itoni tsu t̄a a manganā adama a m̄bala, ko na tsu ri na Ruhu va Akiza za na āyi da ufaru wu une'e wā Asulā. Ātsu fo, tsu ta pura gogo urana u na Asulā āa usu tsu tsā muwun mā yi suru

suru, reve u kambato lipu tsu faan suru. ²⁴ A wawa tsu ta, waru tsu ta nu uzuwu wo okolo a nda. Na tse ene ili i na tsa a pura, ayi ili i ndolo i dada uzuwu wo okolo wa amayu'un shi. Ama a tsu zuwa okolo e ili i na a tsurai de shi. ²⁵ Amma na tsu ri na uzuwu wo okolo e ili i ro i na tsu ri na ayi ne'en shi, tsu to puros u yi na ankuri.

²⁶ Waru ayi Ruhu u tsu kamba tsu ta atsu aza a na a ri babu ucira. Tsu reve cine tsa a yuwan avasa a na a ntsayi shi. Amma Ruhu na aciyayi tsu yuwaan ta Asula adanshi o una u tsu, waru u tsu pati ta Asula o una u tsu na manga ma na ma la'ai ili i na vuma aa gura damma. ²⁷ Asula e tse ene ta ili i na i ri pe atsuma o ookolo a vuma. Waru u reve ta ili i na i ri pe atsuma a asuvu a Ruhu, adama a na ayi Ruhu'u u ta yuwusan adanshi na Asula o una wa ama a yi cine Asula a cigai.

²⁸ Waru tsu reve ta Asula a tsu zuwa ta ili suru i linga obolo adama o ulobonu e ekere a aza a na a ciga niyi. Ele da ama a na u dey, adama a na ne da u fofoi u yuwan. ²⁹ Asula e reve le ta kafu u yuwan uvadi, waru u dangwa le ta tsara o o'wo tsa Mawun ma yi, adama Yesu Kristi Zamawawa wo o'wo umatsun wu ufaru reve waru u tsura azawawa'a a abunda lon. ³⁰ Ana u dangwa nle, reve u de le a tawa ubata wa yi. Ana u de nle, reve u tara le aza a abula a makakan ma yi, reve waru u yuwaan le nzuwulai n tsugbain tsu yi.

Icigiya Asula

³¹ Cine tsa da tsa a damma adama e ili i nda suru? Na Asula a ri obolo na atsu, babu za na aa gura lyuwa aci a tsu. ³² U putsaa na Mawun ma yi shi, amma u ca yi ta adama a tsu suru suru. Ana u ca ntsu de Yesu, to, amayun a da a na waa ca tsu ili suru. ³³ Zane da aa yuwan adanshi a vama adama a ama a na Asula a dangwai? Ko vuma ta, adama a na Asula a da na aciyayi za na kambato nle mejege. ³⁴ Zane da oo kototo ama a Asula? Ko vuma ta, adama a na Yesu Kristi Zamawawa kuwai, waru a 'yasan yi ta atsuma o ukwa, gogo waru u ta wuma o ukere usa'ani wa Asula, u ta yuwusan ipati ubata wa Asula adama a tsu. ³⁵ Ko ili yi lo i na yaa gura kasa tsu ni icigi yi Zamawawa za na u ri na ayi a tyo ya'a tsu shi. Na tsu ri pe atsuma a addama, ko tsoo sowuso atsumalima, ko na ama o bongi tsu, ili i ndolo yaa kasa tsu ni icigi yi Zamawawa shi. Ko na tsu ri ni ili i na tsa a lyuwa shi, ko na tsu ri ni itana i na tsoo oto shi, ili i ndolo suru yaa kasa tsu in icigi yi Zamawawa shi. Ko na tsu ri atsuma e meleshe, ko na oo una tsu, ko ni ili i ndolo suru waa gura kasa tsu ni icigi yi Zamawawa shi. ³⁶ Ne dada u ri cine Adanshi a Asula a dammai cida:

“Usana suru ama a ta dansa a to una tsu adama a wu, a ta yuwusan na atsu cine a tsu yuwan ni ikyon i na tarai a 'yawa ubata u na aa pada.” [◊]

³⁷ Amma ko atsuma e ili i ndolo suru, tsu ta nu ulyuwu wa aci suru suru e ekere a za na ciga ntsu! ³⁸ N reve ta amayun a da a na babu ili i na yaa gura kasa tsu ni icigi ya yi: Ukwaa waa gura kasa tsu na ayi shi, waru wuma waa gura shi. Nlingata ma Asula maa gura kasa tsu na ayi shi, ko otoni a lima. Ko ele cira va zuwa aa gura kasa tsu ni icigi ya yi shi. Ili i na yaa farasa gogo, ko ili i na yaa fara elime aa gura kasa tsu ni icigi ya yi shi. ³⁹ Ko tsu ri zuva ve eleshe, ko tsu pe zala mala, u rotso ili i ro shi, adama a na babu ili i na i ri pe atsuma o uvadi u na yaa gura kasa tsu ni icigi ya Asula i na u roco ntsu e ekere e Yesu Zamawawa Zagbain tsu.

9

Asulā na aza a Isra'ila

¹ Amayun a da maa dansaa du. Amu za vu Zamawawa da agba epen a da mu shi. Ruhu va Akiza na asuvu a va a usu ta ili i na maa dansa amayun a da.

² Okolo a va a ta atsumolangu na m'ala lon ³ adama a ama a va, aza a Isra'ila cine n ri. Ko na Asulā aa yuwaan mu unā reve wu kasa mu na Zamawawa adama ko aa tsura iwawī,† she n usu ni iladi Asulā a yuwan ne. ⁴ Ele ama a Isra'ila a da, aza a na Asulā a dangwai o o'wo muwun ma yi, u roco le ta tsugbain tsā yi, reve waru u yuwusan akucunu ne ele. U ca le ta Wilā wa Musa. U damma le ta cine aa yuwan aganda a amayun. U ca le ta nzuwulai ma yi e ekere e le. ⁵ Nkaya n le ama a gbagbain a Asulā a da a shi, Zamawawa a aciyayi mawun ma tsukaya me le ma da. Ayi waru Asulā a da, za na aa yuwusan tsugono tse ili i biti! Ica za va yi da babu ukotu! Ami.†

⁶ Maa dansa Asulā a kudā ta a yuwan ili i na u yuwain nzuwulai na waa yuwan shi. Agba ama a Isra'ila suru da a danai ama a yi na amayun shi.

⁷ Waru muwun n tsukaya ma Ibrahim suru n da Asulā a yuwayin Ibrahim nzuwulai shi. Asulā a damma ta Ibrahim, “Muwun ma Ishiyaku n da goon e de muwun n tsukaya ma wu.” ⁸ Ayi nda u to rocosu a na muwun n tsukaya ma Ibrahim suru da muwun ma amayun ma Asulā shi. Muwun ma Ibrahim ma amayun ele da aza a na o o'woi muwun ma Asulā adama a nzuwulai n na Asulā a yuwayin Ibrahim. ⁹ Apa nzuwulai n na u yuwain: “A tyo nkoli a mantsa ma nda, n ta cina Saratu† matsan de ulobo.” †

¹⁰ Mawu'un ayi da Ishiyaku† akaya a tsu. Ana u kungwai, reve u zuwa Rikatu,† za na matsain mpishe. ¹¹⁻¹² Agba kafu u matsan reve Asulā a damma yi, “Zakpara ta yuwaan zawa'a tsugbashi.” † A yuwan ta ne kafu muwu'un n yuwan ili i sa'ani ko ili i wuya. Asulā a yuwan ta ne adama a na za na u dangwai ayi da za na u cigai adama e ifobi ya yi, agba adama e ili i na mawu'un u yuwain da shi. ¹³ Ununa Adanshi a Asulā a dammai, “N ciga ta Yakubu, agba n 'yuwan ta Isuwa.” †

¹⁴ To, nye tsa damma adama e ili i nda? Asulā a yuwan ta ili i na i lobonoī shi a tyo e ekere a ama biti? Ne da shi, ko ke'en!

¹⁵ Asulā a damma ta Musa, “N to roco za na n dangwai biti isa'ani, waru n te ene iliyali yi za na n dangwai me ene.” †

¹⁶ Asulā o to roco za na u dangwai biti isa'ani, agba adama e ili i na vuma'a cigai waru waa yuwusan da shi. ¹⁷ Adanshi a Asulā a damma ta, Asulā a damma ta mogono ma Masar, “N zuwa wu ta mogono adama a nda: N ciga ta n roco ucira u va ya'a wu, adama a yuwan adanshi a ala a va ubata biti atsuma o uvadi.” ¹⁸ Adama o ndolo ye ene, Asulā o tsu roco ta ozo o ro isa'ani adama a na u cigai u yuwan ne, waru u tsu dangwa ta u zuwa ozo o ro o o'wo aza a aciyogbamu.

Isa'ani nu upan wa Asulā

¹⁹ Nanza ta gura ece, “Cine Asulā a tawaa tsu, nu u zuwa tsu tsu yuwan cine u cigai tsu yuwan?” ²⁰ She i damma ne wan! N'utsa n va, n te ecishe du, “Zane da yaa tarasa aciyadu a na i ri aa yuwusan mawasan na Asulā? Upondo u tse ece ta ma'i va yi, 'Adama a nye vu ma'a numu tsunda?’ ” ²¹ Ma'i tsu ma'a ta ili i na u cigai u ma'a suru. U ta gura kene olo'o reve u ma'a matafa ma sa'ani

† 9:8 Ufr. 21:12. † 9:9 Ufr. 18:10. † 9:11-12 Ufr. 25:23. † 9:13 Mal. 1:2-3. † 9:15 Mta. 33:19.

adama a rana na a tsu linga na ayi langa goon, ili i ro waru gba shi adama a linga va ana'an na nfa'an.

²² Ne da u ri na Asula. U ciga ta u roco upan wa yi adama ama e ene ucira wa yi a aci a za na suru wu ntsayi a lungusa yi. Amma reve wo o'wo u ta yuwusan ankuri ne ele. ²³ U yuwan ta ili i nda adama u roco tsugbain tsa yi lon ana we enei iliyali ya ama, aza a na u fo'boyi a ushi tsugbain tsa yi. ²⁴ Atsu da gba ama o ndolo a na Asula e deyi. U dangwa tsu ta atsuma a ama a Isra'ila, agba ayi dada ne goon shi, waru u dangwa tsu ta fo atsuma a Atakpaci. ²⁵ Cine Asula a dammai atsuma a aatagada a Hosiya, vumavasula:

“Aza a na a ri ama a va shi,
Ele da mee de ama a va gogo.

Waru n to roco icigi

a tyo ubata wa aza a na n shi n cigai shi.” ◇

²⁶ Waru

“De ubata u na Asula a damma nle,
'Adu ama a va a da shi,'

De da Asula a wuma ee de le muwun ma yi.” ◇

²⁷ Waru apa ili i na Ishaya† vumavasula dammai adama a ama a Isra'ila:
“Ama a Isra'ila a ta abunda,
vadamma wuyun wu nge'en m mala,
agba wa'a da aa wawa atsuma e le.

²⁸ Asulazuva a ta jika,

adama u ca ama o uvadi atsumalima suru suru.” ◇

²⁹ Ishaya dammisa ta:

“Asulazuva Mogono me Ili Suru Suru
ma lyawa ta ama o gundo tsu wa'a a dana wuma.
Na ne da gba shi,

a ta lungusa tsu suru suru,

tse ilyuci yo Sodom na Gomora.” †

Aza a Isra'ila na Alabari a Sa'ani

³⁰ To, adama o ndolo nye tsaa damma adama e ili i ndolo? Ayi nda da: Atakpaci a yuwusan ukadu u na a zuwa aciyele aza a abula e ekere a Asula shi, amma Asula a da a zuwa nle aza a abula na aciyayi adama a na a ca ta okolo ya'a yi. ³¹ Ama a Isra'ila a yuwan ta ukadu o toni Wila adama o o'woto aciyele aza a abula na Asula. Agba a gura shi. ³² Adama a nye a kudai? Adama a na a ciga ta a zuwa aciyele aza a abula e ekere e ili i na aa yuwusan, amma a zami yi nu ucawu wo okolo ubata wa Asula okolo mejege shi. Reve a kara a tadatsasa a aatali a gbain a na a ri o ure u le. ³³ Cine Asula a dammai atsuma a Adanshi a yi:

“N ta zuwa aatali atsuma a Sihiyona.*

Za na ama aa dana a tadatsasa.

U ta tsa aatali a na aa zuwa le a riya.

Agba za na ca niyi okolo waa uwwa wono shi.” ◇

10

¹ Ama a va, ili i na n la'a cigai, n ciga ta aza a Isra'ila suru a tsura iwawi. Avasa a va a da ndolo e ekere a Asula. ² N reve ta a na a cigai a yuwaan Asula aganda, agba a tsura urevu ³ wi ili i na i tsu zuwa Asula a ushi ama shi. O unu u ndolo, reve a yuwan ukadu u na a zuwa aciyele o o'wo aza a abula e re

◇ 9:25 Hos. 2:23. ◇ 9:26 Hos. 1:10. ◇ 9:28 Isha. 10:22-23. ◇ 9:29 Isha. 1:9. * 9:33 Sihiyona aala o ro a da a Urishelima. ◇ 9:33 Isha. 8:14; Isha. 28:16.

le. Reve a 'yuwan o toni ure wa *Asulā* u na u tsu *kambaṭo* ama *aza* a *abulā*.
 4 Zamawawa zuwa ta *Wilā* wo o'wo babu ucira, adama o ndolo *Asulā* a ta usu
 aza a na a cayi Zamawawa okolo suru.

Ama suru a ta gura tsurā iwawi

5 Musa dana ta cine *Asulā* a tsu zuwa ama o o'wo *aza* a *abulā* adama a na
 oo tono *Wilā*. U damma ta, "Za na yuwain tsutoni ni ili i na *Wilā* u dammai, u
 ta *ḍana* wuma." ♦ 6 Apa nda ili i na *Adanshi* a *Asulā* o ritoyi cine vuma o o'wo
 za va *abulā* nu ure wu ucawu wo okolo: "She vu damma aciyawu wan, 'Zane
 da aa 'yawa zuwa?' " (Za na a dansa, "She vu damma aciyawu wan, 'Zane da
 aa 'yawa zuwa' avu u tara Zamawawa a cipa o uvadi? ") 7 "Waru she i damma
 wan, 'Zane da waru aa cipa pe ubata wa akwakwa?' " (Za na a dansa, "She i
 damma wan, 'Zane da aa 'yawa ubata wa akwakwa' wu uta na Zamawawa?")

8 Apa ili i na *Adanshi* a *Asulā* a dammai: "Ikaka'a i ta zuzu na avu, u ta o
 unā wa wu no o okolo a wu." Ayi da uritosu wu ucawu wo okolo u na tsaa
 dansa.

9 Na vu damma a alanga e eteshe, "Yesu Zagbain da," waru na vu usu ta o
 okolo a wu a na *Asulā* a 'yasan yi ta pe o ukwa, *Asulā* a ta wawa wu. 10 Tsu usu
 ta no okolo a tsu, waru adama o ndolo a da *Asulā* a *kambaṭo* ntsu mejege. Avu
 tsu damma a alanga e eteshe tsu usu ta, waru adama o ndolo a da tsu *tsurāi*
iwawi.† 11 Cine *Asulā* a dammai atsuma a *Adanshi* a yi, "Agba za na ca niyi
 okolo suru waa uwwa wono shi." ♦ 12 Ayi nda ta yuwusan *adanshi* a za suru,
 adama a na babu ili i na i tawulai na aza a *Isra'ila* na *Atakpaci*. Zagbain ta
 da ri lo va *koyan* da. Waru u tsu zuwaa ta aza a na a yuwusan avasa e ekere
 a yi aba'un a *abunda*. 13 Cine *Adanshi* a *Asulā* a dammai, "Na za de a ala a
 Zagbain suru, *Asulazuwa* a ta wawa yi." ♦

14 Cine ama aa ca *Zagbain* okolo hali a pati yi u wawa le, nna koto a uwwa
 ada a yi shi? Waru cine a uwwa, na za ro damma le shi? 15 Waru cine aa
 'yawa a damma le, na Zagbain lyungu le shi? *Adanshi* a *Asulā* a damma ta,
 "Ili i mazanga i da lon na aza a na aa *tawusa* na a alabari a sa'ani a rawa." ♦

16 Aza a *Isra'ila* suru da a usuyi *Alabari* a *Sa'ani*'i shi. Iroci, *Ishaya*
yumavasulā ece ta, "*Asulazuwa*, vuma ro usu ta de ili i na tsu dammai?"
 17 Ama a uwwa ta *Alabari* a *Sa'ani*'i ana nanza damma nle ada e *Yesu*
Zamawawa. A tsu fara ta uwwa *ikaka'a*, reve a usu. 18 Amma te da aza a
Isra'ila? A uwwa ta de *ikaka'a*? Ee, a uwwa ta! *Adanshi* a *Asulā* a damma ta:
 "A damma ta *ikaka'a* a tyo ubata wa ama suru.

Waru a yuwan ta *adanshi* a yi bata koko'o a alanga atsuma o uvadi." ♦

19 Amma ama a *Isra'ila* e reve ta ili i na waa dansa na amayun gba? Ee, e
 reve ta, ko a mantsa ma *Musa*, *Asulā* a damma ta,
 "N ta zuwaa ida i ro aba'un, reve i yuwan tsushu'un
 N ta zuwaa olo *Atakpaci* aba'un, reve yu uwwa upan." ♦

20 *Ishaya* yuwan ta *adanshi* babu wovon a na *Asulazuwa* a damma ta,
 "Aza a na a shi e izami i va shi, ele da aza a na a *tsurā* numu.
 N roco ta aciyawa a tyo ubata wa aza a na a shi e ipati i na ee ene mu shi." ♦

21 Waru *Asulā* a yuwan ta *adanshi* adama a aza a *Isra'ila*,
 "Urana magulā n tsu *bubaruwa* ta ekere a va adama n ushi ama a na a ri na
 asuvu ugbawu waru a 'yuwain o toni." ♦

♦ 10:5 N.Gn. 18:5. ♦ 10:11 Isha. 8:14; Isha. 28:16. ♦ 10:13 Juw. 2:32. ♦ 10:15 Isha. 52:7.
 ♦ 10:18 Ica 19:4. ♦ 10:19 UWL 32:21. ♦ 10:20 Isha. 65:1. ♦ 10:21 Isha. 65:2.

11

Asulā a yuwaan tā aza a Isra'ila isa'ani

¹ Adama o ndolo reve me ece: Asulā a 'yuwan tā ama a yi, aza a Isra'ila? Ne da shi! Amu na aciyavā za va Isra'ila da. Amu maci va Ibrahim da, waru za vu ugundo wa Banyami† u da. ² Asulā a dangwa tā ama a Isra'ila o o'wo ama a yi de nu ujimu, waru koto u wasan le shi. I cuwan tā ni ili i na Adanshi a Asulā a dammai adama a nda? Iliya† vumavasulā 'yawa tā na adanshi a aci a ama a nda reve u damma, ³ “Asulazuva, o una tā amasulā a wu, waru a lungusa tā musa'a mā wu. Amu da vumavasulā na buwai a nde'en, agba a ta zama o una mu fo gogo.” ⁴ Waru i cuwan tā cine Asulā a usuyi? U damma, “Avu da goon vu buwai shi. N tā na ama ukpakukupa ucindere (7,000) aza a na koto a kingyowayi amali Ba'alut† shi!” ⁵

⁵ Ne da fo u ri gogo. Ama a tā lo wa'a na Asulā a dangulai adama e isa'ani† ya yi. ⁶ Waru nnu u dangula le, adama e isa'ani ya yi i da, agba adama e ili i ro na a yuwain da shi. Nno o to o'wo ama a Asulā adama e ili i na aa yuwusan, une'e wi isa'ani ya Asulā wo o'wo une'e wa amayun shi.

⁷ Ayi nda u to rocosu ama a Isra'ila wa'a da, aza a na Asulā a dangwai, a tsurāi ili i na aza a Isra'ila suru a ri e izami. Agba akapi e le a tā na aciyogbamu. ⁸ Cine Adanshi a Asulā† a dammai:

“Asulā a ca le tā okolo a tsutamu.
U rumbanato le tā adama e ene wan,
waru u ula tā atsuvu e le adama a uwwa wan.
Ne da gba hali n gogo.” ⁹

⁹ Waru Dawuda damma tā:
“Lyawa abuki e le e reme le atsumā a maza me le,
adama a tadatsa
reve a ushi atsumalima adama e ili i na a yuwain.

¹⁰ Lyawa esu e le a rumbana adama e ene wan,
zuwa le a kadato zala yu itana yu ume
u na aa cu'wan shi.” ¹¹

¹¹ Adama o ndolo reve me ece: Ana aza a Isra'ila a riyai, uriyu u ndolo u lungusa le tā? Ne da shi! Adama a na a yuwain unusu, dada iwawi i tawai ubata wa Atakpaci, ayi nda gba ayi da waa zuwa aza a Isra'ila a yuwan tsushu'un. ¹² Na Atakpaci a ushi aba'un a abunda adama a na aza a Isra'ila a 'yuwain a mantsa ma na Asulā a shi a cigai a wawa le, reve a mantsa ma na aza a Isra'ila a tawa a ushi iwawi'i o ukosu, aba'un e le a ta la'a abunda.

Iwawi ya Atakpaci

¹³ Gogo n ta yuwusaan du adanshi adu Atakpaci. Asulā a dangwa mu tā mo o'wo aajiya a Atakpaci, waru n ta yuwusan afalu adama o ulinga u gbain u na u ca numu n yuwan. ¹⁴ N ta zama ure u na maa zuwa aza a Isra'ila a ciga ili i na adu Atakpaci i ri na ayi, tsundolo tsa da maa tsura n wawa ozo o ro e le. ¹⁵ Ana Asulā a vadalayi aza a Isra'ila ucina, wo o'wo tā i'utsa ya Atakpaci. Adama o ndolo ana Asulā a yuwisan tsu'utsa na aza a Isra'ila, u tā gashi a kambato tā aakwakwa wuma. ¹⁶ Na a ca Asulā mabishi ma tsuwa, to, za va yi da mabula. Waru na a ca Asulā aralu o udanga, eten o udanga'a suru za va yi da.

¹⁷ U tā gashi a saza tā eten o ro o udanga u zetun.† Adu Atakpaci i tā gashi eeten e zetun a na a kungwai atsumā o ogozo a na e le benuyi zuva vu udanga u zetun. Gogo i ushi tā ili i sa'ani i na i shi za va aza a Isra'ila cine eeten a

sa'avu o tsu sowo mini mā yi diga a aralu o udanga. ¹⁸ Adama o ndolo she i yuwaan eten a na a sazaī uvadu wan. Cuwain, aḍu da yaa ɓanaṣa aralu o udanga a ndede shi. Aralu a yi a da a ɓanaṣa ḍu. ¹⁹ U ta gura wo o'wo i yuwan majiyan a na a sazaī ete'en, adama a zuwa ḍu o una u le u da. ²⁰ Amayun a da. A saza le ta adama a na a 'yuwain a usu, aḍu gba i buwa ta ubata'a adama a na i usuyi. She i 'yaṣan avangaci wan, amma yu uwwa wovon wi ili i na yaa gura fara. ²¹ Nna Ḃsulā a saza eten o ufaru o ndolo, ne da waa gura kodo ḍu fo.

²² Adama o ndolo ye ene ta Ḃsulā a ta ni isa'ani, waru u tu usuḍuwu lon. U tsu ca ta aza a na a lyawai itoni ya yi atsumalima. Ni i lyuwa elime na nden cine woo roco ḍu isa'ani, to, u ta a ri n rocosu ḍu isa'ani ya yi. Nna gba i yuwan ne shi, u ta saza ḍu diga o udanga'a. ²³ Waru na aza a Isra'ila a zuwisa okolo e le ubata wa Ḃsulā, u ta kambatowisa le ubata u na a shi. U ta nu ucira u na waa yuwan ne. ²⁴ Aḍu Atakpaci i ta gashi eeten o udanga u zetun† u na u kungwai atsuma ogozo u na o kodoi, reve e leḅenu yi zuva vu udanga u zetun u sa'ani. Ne da ili'i u ri shi! Amma a na wo o'woi aza a Isra'ila o ndolo a ta gashi eeten a na a kungwai o udanga u sa'ani, a ta gba e leḅenuwishe le o udanga'a babu uṣan.

Ḃsulā a tsu yuwaan ta ama suru isa'ani

²⁵ Ama a va, n ciga ḍu ta i reve ili yu usokowu i nda, adama i reve na koto i revei ili suru shi, waru adama i 'yaṣan avangaci wan. Aza a Isra'ila o ro a ta na aciyogbamu, agba ili i nda i ta lyuwa elime hali she na atyo a na Ḃsulā a zuwayi Atakpaci a na a dangwai, a tawa ubata wa Yesu Zamawawa. ²⁶ Waru ne da Ḃsulā aa wawa aza a Isra'ila suru. Cine Adanshi a Ḃsulā a dammai: "Zamawawa to utā Sihiyona,† reve u tawa iwuya suru diga o u'wa wa Yakubu.

²⁷ N ta yuwan akucunu a nda ne ele na n tawa nusu le." ◇

²⁸ Aza a Isra'ila a 'yuwan ta a usu Alabari a Sa'ani'i, adama o ndolo o o'wo ta n'yuwatan ma Ḃsulā. Ayi nda wo o'wo ta ne adama u kamba ḍu, aḍu na i ri Atakpaci. Agba hali n gogo aza a Isra'ila ama a da a na Ḃsulā a dangwai, waru u ciga le ta adama a nzuwulai n na u yuwayin nkaya n le Ibrahim, na Ishiyaku na Yakubu. ²⁹ Ḃsulā a tsu vadala okolo a yi a aci a ama a na u deyi ni ili i na u ca nle shi.

³⁰ De nu ufaru aḍu Atakpaci i 'yuwan ta o toni Ḃsulā. Amma a mantsa ma na aza a Isra'ila a 'yuwain o toni, reve Ḃsulā a yuwaan ḍu isa'ani. ³¹ Ne da waru u ri hali n gogo, aza a Isra'ila a 'yuwan ta o toni, adama o ndolo Ḃsulā a ta gura yuwaan le isa'ani cine u roco ndu isa'ani. ³² Ḃsulā a ciga ta u roco isa'ani a tyo a ama suru adama o ndolo u zuwa le ta o o'wo gashi aza a na a ri o u'wa wa ali adama a na a 'yuwain o toni.

Ica a tyo ubata wa Ḃsulā

³³ Zane da aa gura rito utsuru, nu ugbozu, nu urevu u na Ḃsulā a ri na ayi? Zane aa gura reve ili yo okolo a yi? Zane aa gura cuḍuwa ili i na u tsu yuwan?

³⁴ Cine Adanshi a Ḃsulā a dammai, "Zane revei okolo a Ḃsulazuva? Zane aa gura ca yi aṣala?"

³⁵ "Za ro ta ni ili i na woo tono Ḃsulazuva, i na a ciga a 'yuwan u tsupa yi?" ◇

³⁶ Ḃsulā a yuwan ta ili suru.

Ayi da za na tsu zuwa ili suru i lyuwa elime.
 Ili suru i ta lo adama a ca yi tsugbain.
 Tsu 'yuwan tsu ciga tsu cuwa Asula babu ukotu! Ami.

12

I ca aciyadu e ekere a Asula

¹ Ama a va, Asula a tu ulobonu, ayi da i zuwai n ri a patishi du i ca aciyadu e ekere a Asula tsa kucci, ni i ri wuma. I ca aciyadu kpara-kpara i yuwaan Asula ulinga waru i yo'onoto yi okolo. Ne da wu ntsayi i yuwaan Asula aganda o okolo a du. ² She i lyuwa elime na mayan me ili i na ama o uvadi u nda aa yuwusan wan, amma, i lyawa Asula a ca du okolo a sa'avu. Ne da yee reve ili i na Asula a ciga ndu i yuwan: I te reve ili'i i tu ulobonu, ili'i waru i tsu yo'onoto yi ta okolo, na cine wu ntsayi.

³ Asula o roco mu ta isa'ani, adama o ndolo n ta dansaa za suru atsuma a du: She vu tara aciyawu upasu na cine vu ri wan, amma vu yuwan majiyan ulobonu waru vu kalyuwa aciyawu cine Asula a ca nuwu ucawu wo okolo.

⁴ Tsu ta na pasu lipu abunda a lipu ta, waru pasu lipu nda suru tsu linga ta ko'o. ⁵ Ne da fo, tsu ta abunda, agba za suru upasu u lipu vu Zamawawa u da, waru atsu fo tsu tu uboluloi ubata u ta.

⁶ Asula a ca ta za suru atsuma a tsu une'e u na waa lingaa. Nu u ca tsu ucira u na tsaa yuwan alaiya e ikaka, tsu 'yuwan tsu ciga tsu yuwan yi nu ucawu wo okolo suru u na tsu ri na ayi. ⁷ Nu u ca tsu ucira u na tsaa yuwain aganda, tsu yuwain aganda. Nu u ca tsu ta ucira tsu yuwain uritosu, tsu yuwain uritosu. ⁸ Nu u ca tsu ta ucira tsu dashi ozo o ro okolo ugbamu, tsu dashi le okolo ugbamu. Na tsu ta na une'e wu ucasu, tsu ca no okolo a ta. Na Asula a zuwa wu ta zagbain, vu kambato ugbozu vu yuwan tsugbain ulobonu. Nu u ca wu ta ucira u na vaa yuwaan ozo o ro isa'ani, vu yuwan yi na mazanga.

Nden mu ulobonu

⁹ Vu ciga ama ni ici gi ya amayun. Vu 'yuwan ili i na i ri iwuya, reve vu guza ili i sa'ani. ¹⁰ I cigalai cine wu ntsayi i cigalai na za va wu. I ciga i yuwunlai tsutoni gogogo. ¹¹ She yo o'wo orogo wan, amma i yuwan ulinga ne ekere e re. I ca aciyadu kpara-kpara i yuwusaan Zagbain aganda. ¹² I lyuwa elime na mazanga adama a na i ri nu uzuwu wo okolo. Ni i ri na addama i danga na ankuri. I yuwan avasa a mantsa suru. ¹³ I ca ama a Asula ili i na a lambai. I ushi omocin aza e Itoni a 'wa du.

¹⁴ Na ama a zuwa du atsuma a atsumalima adama a na i ri aza e Itoni, she i yuwaan le unu wan. Amma i yuwaan le avasa Asula a zuwaa le aba'un. ¹⁵ I yuwan mazanga na aza a na a yuwusan mazanga, waru i shon na aza a na a ri e mesun. ¹⁶ I yuwan nden n sa'ani na aza a du suru. I yuwan tsu'utsa na ama a na a ri ili i ro shi. She i 'yasan avangaci ko i tara aciyadu i ta nu ugbozu wan.

¹⁷ Na za ro nusaan du, she i tsupa yi ni iwuya wan. I yuwan ukadu i yuwan ili i na vuma suru ri e inda u ri mejeje. ¹⁸ I yuwan atyo a na yaa yuwan tsara i yuwan nden mu uyo'o na ama suru. ¹⁹ N'utsa n va, she i ciga i ca ozo o ro atsumalima a na a nusaan du wan, amma i puro Asula a ca le atsumalima nu upan wa yi. Asulazuva damma ta atsuma a Adanshi a yi, "N ta ca aza a na a nusain atsumalima. N ta tsupa le adama e ili i na a yuwain." ◇

²⁰ Amma i yuwan ili i na Adanshi a Asula a dammai: "Na ma'yuwatan ma du ma ri na ambululu, i lyuwato yi.

Nu u ri na akuli, i ca yi mini mo oso.

Ne da waa uwwa wono wi ili i na u yuwaan ndu.” [◇]

²¹ She i lyawa iwuya i lyuwa aci a du wan, amma i lyuwa aci e iwuya na mayan me ili i sa'ani.

13

Iyuwan tsutoni na ngono

¹ I yuwan tsutoni na ngono n na maa yuwusan tsugono a aci a du. Asula a da goon a ri nu ucira u na waa ca vuma tsugono, ayi da u zuwa nle o o'wo ngono. ² Adama o ndolo aza a na a 'yuwain o toni wila u gwamnati, Asula a da a 'yuwain o toni. Adama o ndolo o to ronoo aciyele oforo. ³ Aza a na aa yuwusan isa'ani, aa dana a uwwusa wovon wu ngono shi, amma aza a na aa yuwusan iwuya, ele da aza a na aa uwwusa wovon u le. Babu ili i na yaa zuwa du yu uwwa wovon u le. I yuwan ili i sa'ani, ni i yuwan tsundolo ele a ta cuwa du. ⁴ Mogono aagbashi a Asula a da, waru ulinga wa yi ayi da u kamba du. Amma na yaa yuwusan iwuya, reve yu uwwa wovon wa yi, adama a na u ta nu ucira u na waa ca du oforo. Ana u tsu ca aza e iwuya atsumalima, ayi aagbashi a Asula a da. ⁵ Adama o ndolo i ciga i 'yuwan i yuwan tsutoni na azagbain a gwamnati, adama a na tsundolo tsa da yaa yuwan avu i kanzu'wa oforo, waru adama a na ili i na yi ntsayi i yuwan da ndolo. ⁶ Ayi da i zuwai yaa tsupusa utafa. Ngono agbashi a Asula a da, waru a tsu ushi ta atsupu tsara a gura yuwan ulinga u na Asula a zuwa nle. ⁷ I tsupa le ili i na oo tono du suru. I tsupa ko cu'un vu utafa ne da suru. I ca le tsugbain waru i yuwan tsutoni ne ele suru.

I ciga ama

⁸ She i lyawa nanza toni du ili i ro wan. Ili i ta i da goon na ni i ciga i 'yuwan i yuwan, ayi da i cigalai, adama a na vuma na cigai ama u to tonishi Wila suru. ⁹ Wila'a u damma ta, “She vu yuwan tsipere wan. She vu una nanza nu ucigu wa wu wan. She vi iya wan. She vu zuwa okolo e itana yi za ro wan.” Amma wila u ta u ta lo za na dammai unata na aza a nda: “Vu ciga nron mu nden ma wu cine vu cigai aciyawu.” [◇] ¹⁰ Na vu ciga ama, vaa yuwaan le iwuya shi. Na vu ri ni icigi ya ama vu to tonishi ili i na Wila u dammai.

¹¹ Ni i ciga i 'yuwan i yuwan ili i nda adama a na i reve ta cu'un mantsa ma na tsu ri. Mantsa ma na u lobonoi i 'yon gogogo atsuma a nlavu a da, adama a na iwawi i tsu i la'a ta zuzu na mantsa ma na tsu fara cayi okolo. ¹² U yuwan ta gashi ayin a ciga ta o koto, waru usana u ciga ta matawaa. Adama o ndolo tsu lyawai a yuwusan ili i na aa yuwusan atsuma e irumbu, reve tsu tarai itana i na tsa yuwayin uvon atsuma e ekan. ¹³ I yuwan wuma u du ulobonu, cine ama a tsu yuwusan nu urana. She i yuwan iwuya a mantsa ma abuki wan. She yoo o'wo ososowi wan. She i yuwan tsipere icu'un icu'un wan. She i yuwan nlangi vana du wan. She i yuwan tsushu'un no ozo o ro wan. ¹⁴ Amma i lyawa Zagbain Yesu Zamawawa rono du adanga a wuma u du suru suru. Reve waru i lyawa ifobi yu ure u na yaa tsura ili i wuya i na i cigai.

14

She i ge'eto ama wan

¹ I ushi aza a na a kurusu Zagbain, ko na aza a na ucawu wo okolo u le u ri nu ucira shi da. She i yuwan mawasan ne ele adama e ili i na a tarai u na u ri ulobonu ko ulobonu shi wan. ² Iroci, nanza tara ta unusu u da shi na a lyuwa ko cu'un vi ilyalya i na a tsurai biti. Agba za na ucawu wo okolo a yi a ri nu ucira shi, u tsu tama nama na u tsurai suru shi. ³ Aza a na a tsu lyuwa ko cu'un vi ilyalya i ne da a tsurai, a ciga a 'yuwan o goro aza a na a 'yuwain a tama inama wan. Waru aza a na a tamusa inama shi, a ciga a 'yuwan a tara gashi aza a na a lyuwusa ilyalya a yuwan ta unusu wan, adama a na Asula a usu ta vuma ndolo. ⁴ U ri ulobonu i yuwaan aagbashi a vuma ro uge'etosu shi. Zavu'wa va yi da aa gura damma ko u ta yuwusan ulinga u sa'ani ko waa yuwusan ulinga u sa'ani shi. Ucira wu Zagbain u ta kamba aagbashi a yi a yuwan ili i na wu ntsayi u yuwan.

⁵ Aza e Itoni o ro a tara ta urana u ro u la'a ta urana u ro akiza, ozo o ro gba a tara ta urana suru unata u da a ri. I yuwan majiyan me ili i na yi ntsayi na aciyadu. ⁶ Aza a na a tarasa a na urana u ro u la'a ta urana u ro, a tsu yuwan ta ne adama a na a ciga ta a ca Zagbain tsugbain. Ne da waru aza a na a lyuwusa ilyalya icu'un icu'un a ri. O tsu godyoo ta Asula kafu a lyuwa, tsundolo tsa da aa ca Zagbain tsugbain. Aza a na waru a 'yuwain a lyuwa ili suru a tsu ciga ta a ca Zagbain tsugbain reve waru o godyoo Asula.

⁷ Adama a aciyatsu a da tsu ri wuma goon shi, waru tsu kuwa adama a aciyatsu goon shi. ⁸ Na tsu ri wuma, adama a Zagbain a da tsu ri wuma, waru na tsu kuwa, adama a Zagbain a da tsu kuwai. Adama o ndolo, na tsu ri wuma ko tsu kuwa e ekere a Zagbain a da tsu ri.

⁹ Ili i na i zuwai Zamawawa kuwai reve waru u 'yon u kamba wuma ayi da adama wo o'wo Zagbain a aci a aza a na a ri wuma na aza a na a ri ukwa.

¹⁰ Adama o ndolo nye i zuwai yee ge'etosu aza a na a ri oo tonon Zagbain? Waru nye i zuwai yoo ronoso aza a du aza e Itoni e ida? Urana u ta lo a tawa a na Asula ee ge'eto tsu suru. ¹¹ Asula a damma ta atsuma a Adanshi a yi, "N kucina ta na wuma u va, ama suru a ta kingyo a makakan ma va. A alanga e eteshe a da ama suru a damma a na amu da Asula." ◇

¹² Ama suru a ta cuduwa ili i na a yuwain a makakan ma Asula, ni ili i na i zuwai a yuwain a te.

She i zuwa ama a riyu wan

¹³ Tsu ciga tsu 'yuwan tsu lyawa e ge'etosulei. O una u ndolo, i dammulai u ri ulobonu i zuwa ama a tadatsa avu a riyu atsuma o unusu shi. ¹⁴ Amu n tu ubolu na Yesu Zagbain, adama o ndolo n reve ta ilyalya suru a tu ulobonu u na a gura lyuwa le. Na vuma tara ili i ro i ri ulobonu shi, to, ili i ndolo unusu u da e ekere a yi. ¹⁵ Voo rocosu icigi shi na vu lyuwa ilyalya i na yaa zuwa za vi Itoni ro riyu. She vu lyawa ilyalya i na vaa lyuwusa u lungusa vuma na Zamawawa kuwai adama a yi wan! ¹⁶ She vu lyawa ili i na vu tarai u ri mejege ma da u kamba ili i na ama o ro a tarai ili yi idaba wan. ¹⁷ Na vuma ro yuwan adanshi adama o tsugono tsa Asula waa yuwusan adanshi adama a wila o una wa alya e ilyalya no oso shi, amma gba u tsu yuwan ta adanshi adama a abula, na asuvu nden, na mazanga ma na Ruhu wa Akiza a casu. ¹⁸ Ni i yuwaan Zamawawa aganda o ure u nda, i tsu zuwa ta Asula a uwwa uyo'o waru ama a ta usu du fo.

¹⁹ Adama o ndolo, tsu ciga tsu 'yuwan tsu yuwan atyo a na tsaa yuwan tsu yuwan ili i na i tsu tawaa na nden ma asuvu, waru ni ili i na i tsu kambulai

e isawan ughamu. ²⁰ She i lungusa ulinga wa Asula adama e ili i na yaa lyuwusa wan. I ta gura lyuwa ilyalya suru, amma unusu u da vu zuwa nanza yuwan unusu adama e ili i na vaa lyuwusa. ²¹ She i tama inama, ko i sowo mara, ko i yuwan ili i ro wan, na wo o'wo i yuwan tsundolo u ta zuwa aza e Itoni o ro a riya.

²² Atsuma e ili i na vaa yuwusan avu da na Asula a wu. Ama a tsu yuwan ta mazanga ne e reve ili i na a yuwusan mejege ma da, babu malala adama a yi. ²³ Amma na a ri a malala atsuma e ili i na aa lyuwusa, Asula o kototo le ta na a lyuwa yi, adama a na e reve ta mejege ma da shi. Ni i yuwan ili i na i revei mejege ma da shi, i ta yuwusan unusu.

15

Vu yuwan ili i na vaa uwwa uyo'o goon wan

¹ Atsu na tsu ri nu ucawu wo okolo o ucira, tsu yuwain ankuri na aza e Itoni yi Zagbain aza a na ucawu wo okolo e le a ri nu ucira shi. She tsu cigai tsu zuwa aciyatsu na tsaa uwwai uyo'o goon wan. ² Tsu yuwain ili i na yaa kamba le. ³ Ko Zamawawa yuwan adama u zuwa aciyayi wu uwwa uyo'o shi. Amma cine Adanshi a Asula a dammai, "Ama a na e isulusa wu amu da fo e isulusa." ⁴ Ili i na a dana'i suru atsuma a Adanshi a Asula a dana le ta adama o rito tsu. Adanshi a Asula a ca tsu ta maka'a ma asuvu, reve waru u ca tsu okolo ughamu, adama tsu dana nu uzuwu wo okolo.

⁵ Asula a da za na tsu zuwa tsu tsu ka'a asuvu, reve waru u ca tsu okolo ughamu. N ta yuwusan avasa Asula a kamba du adama i yuwan nden n sa'ani na ama, atsuma e itoni yi Zamawawa. ⁶ Ne da suru ndu yoo boluloi dyo du i yuwaan Asula ica reve waru i casu yi tsugbain, za na ayi da Dada va Yesu Kristi Zagbain tsu.

Alabari a Sa'ani adama a aza a Isra'ila na Atakpaci

⁷ Zamawawa usu du ta, adama o ndolo adu fo i usulai. Ne da Asula aa tsura tsugbain. ⁸ N damma du ta Zamawawa yuwan ta aganda a tyo e ekere a aza a Isra'ila adama u roco nzuwulai ma abunda n na Asula a yuwayin nkaya n le amayun a da. ⁹ Waru u tawa ta tsara Atakpaci a ca Asula ica adama e isa'ani i na u roco nle. Ununa Adanshi a Asula a dammai:

"N ta cuwa wu e memere ma Atakpaci.

N ta cana ica a tyo a aala a wu." ¹⁰

¹⁰ Adanshi a Asula a dammisa ta:

"Zanganai, adu Atakpaci,
obolo na ama a yi, aza a Isra'ila." ¹¹

¹¹ Waru Adanshi a Asula a damma ta:

"Cuwai Asulazuva, suru ndu Atakpaci.

Cuwa niyi, ama o uva'di suru." ¹²

¹² Reve vumavasula Ishaya damma,
"Nanza o u'wa u Mogono Dawuda'i u ta tawa,
u ta yuwan tsugono a aci a Atakpaci,
waru a ta zuwa okolo e le e ekere a yi." ¹³

¹³ N ta yuwusan avasa a tyo a Asula, za na tsu ca uzuwu wo okolo, u shiton du na mazanga ma amayun na asuvu nden, a mantsa ma na i cayi okolo a du e ekere a yi. Ne da uzuwu wo okolo a du waa lyuwa elime o ucira u Ruhu va Akiza.

Bulu yuwan ta adanshi adama o ulinga wa yi

¹⁴ Ama a va, n reve ta i ta tapu ni isa'ani. N reve ta waru i ta nu urevu u na wu ntsayi i danā na ayi, waru n reve ta i tsu gura ta ritoloi. ¹⁵ Amma n danaa du ta a alanga eteshe adama e ili i na n ciga ndu i cuwan. N yuwan ta ne adama a na Asula a yuwaan mu ta isa'ani, ¹⁶ waru u ca mu ta ulinga u na moo o'wo aagbashi e Yesu Zamawawa a tyo ubata wa Atakpaci. N ta yuwusaan Asula tsugbashi ana mo ritosu Alabari a Sa'ani a yi. N danā ta ana ganu† adama Atakpaci o o'wo kucci na Asula aa ushi, kucci na Ruhu va Akiza kambato akiza.

¹⁷ Adama o ndolo, n ta yuwusan mazanga adama e ili i na n yuwain adama a Asula atsuma e Yesu Zamawawa. ¹⁸ Maa yuwan adanshi adama e ili i ro shi, she ili i na Zamawawa yuwain e ekere a va, ana n zuwai Atakpaci a yuwan tsutoni na Asula. A yuwan ta tsutoni na ayi adama e ili i na n dammai ni ili i na n yuwain. ¹⁹ Waru o toni ta Asula adama o ucira wa abajini o ulinga wa asalama† u na e enei, na waru adama o ucira u Ruhu va Akiza. N yuwan ta alajiya a Alabari a Sa'ani atsuma a Urishelima hali a tyo alanga a Iliriku, adama o ndolo n koto ta de alajiya ubata suru. ²⁰ N ciga ta n yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani kuci ubata u na ama o ro koto a uwwai adama a Zamawawa shi, adama a na n ciga n yuwusan ulinga o ulinga u na nanza farai shi. ²¹ U ta cine Adanshi a Asula a dammai:

“Aza a na koto a damma nle adama a yi shi e te ene,
waru aza a na koto a uwwai adama a yi shi, a ta tsura urevu.” ◊

Bulu ciga ta u bura Roma

²² Ulinga u nda u da u shi u putsusaa numu a tawa ya'a du me ene du. ²³ Gogo gba n koto ta ulinga u na maa yuwusan bata nda. N shi ta n ciga n 'yawa ubata u du nu ujimu. ²⁴ N te ifobi n 'yawa Asibaniya, na maa kara, n ta batsa Roma.† N reve ta n ta uwwa uyo'o na m batsa me ene du, reve i kamba mu n reme ure. ²⁵ Amma kafu me ene du, n ciga n 'yuwan n 'yawa ne'en Urishelima tsara n tara une'e a tyo aza e Itoni a na a ri de. ²⁶ A'isa a aza e Itoni a na a ri Makidoniya na Akataya a ca ta ikebe faan adama a kamba alambi a na a ri pe atsuma a aza e Itoni a Urishelima. ²⁷ A uwwa ta uyo'o u na aa yuwaan le ne, adama a na une'e'e wo o'wo ta she damma atsupu o utan. O ufaru, Atakpaci a ushi ta isa'ani e ekere a Asula adama a aba'un atsuma a ruhu e ekere a aza a Isra'ila. Dada gba e enei u lobono ta a kamba le ni ili i na a ri na ayi. ²⁸ Na n koto a casu ikebe i nda, n ta kalyuwa du, reve n kara a tyo Asibaniya. ²⁹ N reve ta na n rawa ubata u du, Zamawawa ta ca mu abajini aba'un adama a du.

³⁰ Ama a va, n ta patishi du ankuri atsuma a ala e Yesu Zamawawa Zagbain tsu, i bolo ekere na amu atsuma o ulinga a yuwusan avasa a tyo ubata wa Asula adama a va. I yuwan ili i nda adama e icigi i na i ri na ayi a tyo e ekere a va na Ruhu va Akiza ca ndu. ³¹ I yuwan avasa adama a ama a na a ri e ida ya Yahuda aza a na koto a ushiyi Yesu Zamawawa shi, tsara a uwwato mu usan wan. Waru i yuwan avasa adama a aza e Itoni atsuma a Urishelima a yuwan mazanga ni ili i na n yuwain adama n kamba le. ³² Na Asula a usu, n ta tawa ya'a du na mazanga, waru ukalyuwusa u va a tyo ya'a du u ta zuwa mu mu uwwa uyo'o reve n tsura wiwuwun. ³³ Gogo lyawa Asula, za na tsu ca asuvu nden, u danā obolo na a du suru. Ami.

16

Bulu casq ta n'utsa ma yi

¹ N t̄a ni ili i sa'ani i na maa damma adama a Fibi, ka na a yuwusan aganda atsuma a aa'isa a aza e Itoni a Kankiriya. ² N ta patishi du ankuri i ushi yi atsuma a Zagbain o ure u sa'ani u na ama a Asula aa tsu yuwan. I kamba yi atsuma o ure u na yaa gura suru, adama a na u kamba mu ta na ama a abunda fo.

³ I casa Birisika na Akila, ⁴ aza a na a yuwain ulinga obolo na amu atsuma a tsugbashi tsa Yesu Zamawawa. ⁴ A usu ta a kuwa adama a kamba mu. N godyoo le ta lon, waru amu a nde'en shi a'isa a aza e Itoni a Atakpaci suru o godyoo le ta. ⁵ Waru, i casa mu aa'isa a aza e Itoni a na o tsu bolotosu atsuma o u'wa u le.

Waru i casa mu i'utsa ya amayun i va Abayinitu. Ayi da vuma na fara o'woi za vi Itoni e ida ya Asiya.

⁶ I casa mu Meri, za na yuwaan du ulinga wa abula lon.

⁷ I casa mu ama a va, Andranika na Juniya, aza a na a danai atsuma o u'wa wa ali obolo na amu. O o'wo ta aza e Itoni kafu amu, waru ajiya a ta casu le tsugbain.

⁸ I casa mu Amfliya, ayi i'utsa ya amayun i va i da atsuma e itoni yi Zagbain.

⁹ I casa mu Uribanu, za na yuwayin Zamawawa aganda obolo na atsu.

I casa mu i'utsa ya amayun i va Isitaki.

¹⁰ I casa mu Abali, za na rocoi amayun a da u toniyi Zamawawa.

I casa mu Aristobulu na ama o u'wa a yi.

¹¹ I casa mu Hiruduyan, moron ma va.

Waru i casa mu Nakisu na aza a na a ri atsuma o u'wa wa yi, aza a na a ri aza e Itoni yi Zagbain.

¹² I casa mu Tarafina na Tarafusa, amaci a na a yuwain ulinga u sa'ani adama a Zagbain.

I casa mu nawayi va amayun va Barisisa, ka ro na yuwain ulinga u sa'ani adama a Zagbain.

¹³ I casa mu Rufo, za na ri aagbashi a sa'ani adama a Zagbain. Waru i casa mma va yi, za na o'woi gashi mma va.

¹⁴ I casa mu Asinkirita, na Filiguna, na Hamisa, na Baturoba, na Hema, obolo na aza e Itoni a na a ri obolo ne ele.

¹⁵ I casa mu Fililugu, na Juliya, na Niriya, na mawun ma anawu mo usheli ma yi, na Ulumfa, obolo na ama a Asula a na a ri obolo ne ele.

¹⁶ I calalai ni icigi yi Zamawawa.

A'isa a aza e Itoni a Zamawawa suru a ta casa da.

Morono ma atsuvo mo ukosu

¹⁷ Ama a va, i kambuwa ugbozu u du ulobonu adama a aza a na aa tawaa nu une'esun nu u'yaasan wa asuvu e ekere o ucawu wo okolo wa ama, reve o rito ili i ro ko'o ni ili i na i tsurai. I suma le! ¹⁸ Aza a na a yuwusan ne a yuwusaan Zamawawa Zagbain tsu aganda shi, amma a ta yuwusan ili i na aa uwaa aciyele uyo'o. A tsu yuwusan ta ica ye pere, reve a luma ama a na e reve cu'un morono ma adanshi me iwuya ma nda shi. ¹⁹ Aza e Itoni suru a uwaa ta a na yaa yuwusan tsutoni e ekere a Zagbain, adama o ndolo n ta yuwusan mazanga adama a du. Amma n ciga du ta i kambuwa ugbozu atsuma e ili i na i ri ili i sa'ani, amma gba i suma iwuya.

²⁰ Asula a na gba a tsu tawaa na asuvu nden, aa jima shi u ta minjira Male reve u ca du ucira a aci a yi.

N ta yuwusan avasa isa'ani ya Yesu Zagbain tsu danu obolo na adu.

²¹ Timoti za na a yuwusan ulinga o6olo na amu, u ta lyungusaa du ni icasu ya yi. Waru ama a va fo, Lusiya, na Yason, na Susibatara a ta casasa du.

²² Amu da Tatiyu, n ta danasa ili i na Bulu dammai n dana. Amu fo n ta casasa du atsuma a Zagbain.

²³ Gayu ta casasa du. U ushi mu ta o6olo na aa'isa a aza e Itoni suru atsuma o u'wa wa yi.

Arasata, za vu uzuwa wi ikebe a lyuci gbain, ni i'utsa i tsu Kawata a ta casasa du fo.

²⁴ N ta yuwusan avasa Zagbain tsu Yesu Zamawawa u roco du isa'ani suru. Ami.*

Avasa e ica

²⁵ Tsu cayi Asula tsugbain! U tsu zuwa du ta yi isawan nu ucira atsuma o ucawu wo okolo a du, cine Alabari a Sa'ani a dammai. Ikaka i da adama e Yesu Zamawawa ni ifobi i na u sokoi nu ujimu. ²⁶ Amma gogo idana ya amasula a zuwa le ta e reve amayun a alanga e eteshe. Waru Asula, a na a tsu kuwa shi, a zuwa ta uvadi mabula e reve amayun a nda, tsara a usu waru aa yuwan tsutoni na ayi. ²⁷ Lyawa Asula, za na ayi da goon u ri nu ugbozu, u ushi tsugbain o ure wa Yesu Zamawawa babu ukotu. Ami.

* **16:24** Akuci a atagada o ro a ri nu uguzu u nda shi.

Mepepelime mo Ufaru ma Bulu a tyo ya Aza a Korinti

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bulu dana ta mepepelime ma nda na mepepelime mo ro a tyo aza e Itoni o ro atsuma a Korinti. Korinti abajini a lyuci a da zuzu na nge'en m mala. Ama bata bata a dana ta de na nden. Lyuci'i u dana ta na ala a vama adama a mayan me iwuya ko ili yi idaba pe. Iroci yi ili i na a dansa ayi da aa'isa a amali a Afurodata, ubata u na a zuwai ashakala ukpakukupa (1,000) adama o ulinga wa aza a na aa yuwusaan ure we epen aganda. Bulu 'yawa ta de reve u linga adama u tsura ikebe yi ili i na waa dana a lyuwusa waru o ritosu ama adama e Yesu. Aza e Itoni na abunda alambi a da a danai a mantsa mo ndolo, amma ama o ro gba shi a shi ta nu ucira.

Atsuma e mepepelime ma nda, Bulu rito ta aza e Itoni cine a yuwan nden n le ubata u na ama a abunda a ri a yuwusan ili yi idaba. U damma ta aza e Itoni a yuwan nden ma ankuri na akapi a ama a na a buwai, she a dana wukasu wan. U rito ta ama she a yuwan tsipere wan ko iwuya i ro wan. U cuduwa ta cine wu ntsayi lolo dana. E mepepelime ma nda Bulu damma ta cine icigi i ri nu ucira lon. U roco ta cine waru wu ntsayi a yuwan aganda. O ukosu, u cuduwa ta ulyuwu wa aci e Yesu na a 'yashain diga o ukwa, ne da fo aza e Itoni a yi suru aa dana nu ulyuwu wa aci.

Ulyuwu wa aci e ekere o ukwa u tawaa ta nu ucira e ekere aza e Itoni. Icigi yi ili yu uvadi abajini e ili i wuya i da. Aatagada a nda a damma tsu ta ulyuwu wa aci e Yesu Zamawawa e ekere o ukwa a la'a ta icigi yi ili yu uvadi, ne da za vi Itoni a gura suma ili yu uvadi reve u kuru Zamawawa ulobonu.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu na avasa a Bulu (1:1-9)
2. Ipati adama o ubolu wa aci (1:10-4:21)
3. Addama atsuma a tsu'utsa (5:1-7:40)
4. Tsutoni na Asula o una wa amali (8:1-11:1)
5. Uritosu cine a yuwan aganda na wuma wa aa'isa (11:2-14:40)
6. Ulyuwu wa aci a Kristi Zamawawa a aci o ukwa (15:1-58)
7. Sadaka adama a alambi (16:1-4)
8. Ifofi yi mmalu ma Bulu (16:5-12)
9. Majiyan ma Bulu ni icasu ya yi (16:13-24)

Ucuduwu

¹ Amu Bulu da n danaa ndu aa'isa a aza e Itoni atsuma a Korinti mepepelime ma nda. N ta lyungusaa du ni icasu. I'utsa i tsu Satsani fo u ta lyungusaa du ni icasu. Asula e de mu ta amu Bulu, mo o'wo aajiya e Yesu Kristi Zamawawa, adama a na ne da u cigai. ² Asula e de du ta yo o'wo ama a akiza a yi. U kambato du ta na akiza e ekere e Yesu Zamawawa. U yuwaan ta ne fo aza a na a yuwaan niyi aganda atsuma a Zagbain Yesu Zamawawa bata koko'o. Zamawawa da Zagbain tsu na akapi ama fo.

³ Lyawa Asula Dada tsu obolo na Zagbain Yesu Zamawawa a ca du isa'ani na asuvu nden.

Bulu godyoo ta Asula

⁴ N tsu godyoo ta Asula kuci adama e ne'e na u ca ndu, gogo a na yo o'woi aza e Yesu Zamawawa. ⁵ E re suru yo o'wo ta aza o utsuru, atsuma a adanshi nu urevu suru adama a na yo o'wo ta ili i ta na ayi. ⁶ Ayi nda u roco ta ili i na

n damma ndu adama a yi amayun a da. ⁷ Adama o ndolo, i ushi ta ne'e suru na Ruhu va Asula aa casu, adu a pura ukambu wu Zagbain Yesu Zamawawa. ⁸ U ta banu du nu ucira hali o ukosu adama Asula o goro du atsuma e ili i ro o urana u na waa tawisa waru wan. ⁹ Amayun a da Asula a ta yuwaan du ne, adama a na u tsu yuwan ta ili i na u dammai, u dangwa du ta yo o'wo ili i ta na Mawun ma yi, Zagbain tsu Yesu Zamawawa.

Ama e ne'eshen ta re re

¹⁰ Ama a va, n ta patishi du, adama o tsugono tsu Zagbain tsu Yesu Zamawawa, na suru ndu i usulai. She yi kasa wan, amma i boluloi aciyadu ubata u ta adama i danu no okolo a ta na majiyan ma ta. ¹¹ Ama a va, ama o ro aza a na a ri de nden o u'wa wa Kuluwi* a damma mu ta a na i ta a mawasan vani du. ¹² A damma ta vuma suru ta yuwusan adanshi a yi ko'o. Vuma ro damma, "N te itoni ya Bulu." Za ro a dansa "N te itoni ya Apolo." Za ro waru a dansa, "N te itoni ya Bituru." Za ro gba a dansa, "N te itoni yi Zamawawa."

¹³ A ta gura ne'eshen Zamawawa za na ri vuma ta koko'o? O'o! Bulu kuwa ta adama a du a akpata?† O'o! A rumbu du ta tsara yoo o'wo otoni a Bulu? O'o! ¹⁴ N godyo ta Asula a na n rumbu yi ko vuma ta atsuma a du shi, she Kirisibu na Gayu. ¹⁵ Gogo babu vuma na aa damma a rumbu yi ta atsuma a ala a va. ¹⁶ (Kai, n cuwan ta gogo! N rumbu ta Istifana na ka va yi na muwun ma yi, waru maa gura cuwan ko n rumbu ta nanza shi.) ¹⁷ Zamawawa lyungu mu n rumbu ama shi. U lyungu mu ta n yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani. Na n damma Alabari a Sa'ani'i, she n yuwan nu ugbozu wa ama wan, adama a na n ciga ucira wu ukwa wu Zamawawa zuva va akpata wo o'wo pere shi.

Zamawawa da ucira nu ugbozu wa Asula

¹⁸ Na ama a na a ri o ure wu ukwa a uwwa ikaka adama o ukwa wu Zamawawa, u tso o'wo le ta gashi tsulo. Na atsu na Asula a wawusa tsu uwwa yi, ucira wa Asula u da. ¹⁹ A dana ta atsuma a Adanshi a Asula: "N ta lungusa ugbozu wa aza a na a tarai aciyele a ta nu ugbozu. N te geshe urev wa aza o urevu."[‡]

²⁰ Nye i da i ri ulobonu atsuma o uvadi wa aza o urevu wa adanshi, na munlu n wila, na aza ndammulai? Asula a zuwa le ta suru o o'wo olo waru u roco ta ugbozu u le u ri na afula shi. ²¹ Asula za na ri nu ugbozu o fobo ta ama o uvadi u nda aa tsara yi shi, no o toni ugbozu u le. O una ndolo, u dangwa ta u wawa aza a na a ushiyi ikaka i na tsu yuwain alajiya, ikaka i na yo o'woi gashi tsulo. ²² Aza a Isra'ila a ciga ta ee ene ili ya asalama tsara u roco a na Asula a ri o ulinga. Atakpaci a ciga ta a tsara ugbozu. ²³ Adama o ndolo, ana tsu yuwain alajiya a na Zamawawa kuwa ta a akpata,† aza a Isra'ila a tara yi ta gashi unusu, awu Atakpaci a damma ili i tsulo tsa da. ²⁴ Amma ikaka'a a tyo e ekere a aza a na Asula a dangwai, aza a Isra'ila obolo na Atakpaci, ayi da nda: Zamawawa, ayi da ucira wa Asula waru ayi da ugbozu wa Asula. ²⁵ Ko na Asula a yuwan gashi u tu ulo, u la'a ta vadilima ugbozu, ko na wo o'wo gashi babu ucira, u la'a ta vadilima ucira.

²⁶ Ama a va, cuwain cine i danai ana Asula a dangwa ndu. Ama o uvadi u nda a jijan gashi wa'a da atsuma a du a ri nu ugbozu. Ama wa'a da a danai azagbain a lyuci atsuma a du. Waru wa'a da utai atsuma a du o u'wa u tsugono. ²⁷ Amma, Asula a dangwa ta ili i na ama a tarai tsulo tsa da tsara u zuwa aza a na a tarai aciyele aza o ugbozu a uwwa wono. Waru u dangwa ta aza a na a ri nu ucira shi, tsara u ca aza o ucira wono. ²⁸ U dangwa ta ili i na

* **1:11** Kuluwi ka da, waru o utai yi a alanga e eteshe ko ama'a aza a yi a da ko aza a yi a da shi, waru ko agbashi a da ko ama a na a ri pe na nden atsuma o u'wa wa yi u da shi. † **1:19** Isha. 29:14.

ama o uvadi a tarai ili shi, ko babu aḡula, ko babu ili i ro ko ke'en, aḡu u linga ne ele adama ili i na ama a tarai ili ya aḡula yo o'wo babu aḡula. ²⁹ U yuwan ta ne tsara vuma ro yuwan uvadu a makakan ma yi wan. ³⁰ Asula a da za na zuwa ndu yo o'wo ubolu na Yesu Zamawawa. U kambato ta Zamawawa na aciyayi wo o'wo ugbozu adama a tsu. Adama a yi a da Asula a usu ntsu. U kambato tsu ta aza a akiza, waru u ca ta aciyayi tsara wu utaa tsu ubata wu unusu. ³¹ Adanshi a Asula a damma ta, "Vuma na cigai yuwan uvadu, u yuwan goon atsuma e ili i na Zagbain yuwain."

2

Adanshi adama a Zamawawa nu ukwa wa yi

¹ Ama a va, ana n tawa n damma ndu ikaka ya Asula, n yuwaan du adanshi nu uguru wa adanshi ko n roco n ta nu ugbozu shi. ² Adama a na a mantsa ma na n danai obolo na adu, n zuwa ta aciyawa mi icina ili i na i buwai suru, she Yesu Zamawawa goon nu ukwa wa yi a akpata.† ³ Ana n tawai ubata u du, lipu va dana nu ucira shi, waru n dana ta e meje'en adama o wovon. ⁴ Waru ana n danai o uritosu na alajjiya n yuwan ta adanshi hawun. N yuwan ugbozu ko adanshi o morono mo ugbozu shi. N lyawa ta Ruhu va Asula roco ucira wa yi. ⁵ N yuwan ta ne tsara i ca okolo adama o ucira wa Asula, agba adama o ugbozu wu vadilima shi.

Ugbozu wa Asula

⁶ Na n ri obolo na aza a na a gbamai de atsuma e Itoni, n tsu yuwan ta adanshi nu ugbozu. Amma cu'un vu ugbozu vu uvadi u da shi, waru cu'un vu ugbozu na azagbain o uvadi a cigai da shi. Ele da aza a na ucira u le woo o'wo babu aḡula. ⁷ Amma n ta yuwusan adanshi o usokowu wu ugbozu wa Asula, za na u lyawai usokowu hali a tyo gogo. Kafu u yuwan uvadi, Asula o fofo ta ugbozu u nda tsara u tawaa tsu na tsugbain. ⁸ Atsuma a azagbain o uvadi a nda babu za na tsurai urevu u ndolo. Na a shi e reve, a shi a vara Zagbain na ri na tsugbain a akpata shi. ⁹ Amma Adanshi a Asula a damma ta:
"Ili i na Asula o foboyi aza a na a ciga niyi u la'a ta ili i na ee eneshe ne esu e le, waru u la'a ta ili i na a uwwai na atsuvu e le. Koto nanza jiyani ili i ndolo o okolo a yi shi!"

¹⁰ Amma tsu reve ta ili i ndolo suru adama a na Ruhu va Asula roco ntsu de ili'i suru. U reve ta ili suru, hali ni ili yu usokowu i na i ri a majiyan ma Asula. ¹¹ Aḡu da goon vu revei ili i na i ri pe atsuma o okolo a wu, waru Ruhu va Asula da goon revei ili i na i ri pe atsuma o okolo a Asula. ¹² Amma Asula a ca tsu ta Ruhu va yi. Ayi da i zuwai tsu ri na majiyan ma ta na aza o uvadi a nda shi. Ayi da i zuwai waru tsu revei fo ili i na Asula a ca ntsu faan. ¹³ Ana tsu damma ndu ili i ndolo, tsu yuwan ulinga ni idanshi yu ugbozu wu vadilima shi. Tsu yuwan ta adanshi a na Ruhu damma ntsu tsu damma ana tsu cuduwai amayun a nda a tyo aza a na a ri na Ruhu. ¹⁴ Ayi da i zuwai she vuma na ri na Ruhu va Asula goon da aa gura reve aba'un a Ruhu. Vuma na ri na Ruhu va Asula shi, u tsu jiyani ta gashi aba'u'un tsulo tsa da. ¹⁵ Vuma na ri na Ruhu suru u ta gura petelyuwe ili i nda, amma babu vuma na aa gura petelyuwe vuma'a.

¹⁶ Adanshi a Asula a damma ta:
"Zane da gura revei majiyan ma Asulazuva? Zane da aa gura ca yi asala?" ◊

Amma tsu gura ƙa reve ili i nda, adama a na tsu ƙa no okolo a Zamawawa.

3

Agbashi a Asula

¹ Ama a va, ana n danai obolo na adu n yuwaan du adanshi cine maa yuwaan aza a na a gbmali de atsuma e Itoni shi. N yuwaan du ta adanshi gashi adu aza a na a ri pe atsuma o uvadi da ko gashi adu nrebu n da atsuma a Zamawawa. ² N lyuwato du tsuwa shi, adama a na i buwai a apasa maani. Ko gogo koto i rawa i lyuwa tsuwa shi, adama a na hali n gogo i buwa ta a yuwusan nden n du gashi aza a na a ri pe atsuma o uvadi. ³ I ta tsushu'un vani du waru i ta mawasan vani du. Ayi ili i nda i roco ta a na i buwai atsuma o uvadi, waru i buwa ta o tono re va yi. ⁴ Za ro a dansa, "N te itoni ya Bulu." Za ro waru a dansa, "N te itoni ya Apolo." Ana yaa dansa cu'un ndolo, i rotsa ta ama o uvadi.

⁵ To, Apolo gba ili i ro i da? O'o! Bulu waru gba ili i ro i da? O'o! Atsu agbashi a Asula a da goon, aza a na aa kambusa du i usu. Za suru atsuma a tsu u ta yuwusan ulinga u na Zagbain ca niyi u yuwan. ⁶ Amu n cu'wan ta avu Apolo tsun mini. Agba Asula a da a tsu zuwa yi u kungwa. ⁷ Za vu ca'an na za vu utsusun u mini ili i ro i da a ri shi, amma Asula ili i ro i da adama a na ayi da u tsu zuwa icu'u'un i kungwa. ⁸ Za vu ca'an na za vu utsusun u mini a ciga ta icu'u'un a kungwa tsara uduma u lobono. Asula a ta ca vuma suru iliyinkapa atyo o ulinga u na u yuwain. ⁹ Adama a na atsu n'utsa mu ulinga n na tsaayuwusaan Asula ulinga da, waru adu uduma wa Asula u da.

Waru adu usaa wa Asula u da. ¹⁰ N yuwan ta ulinga wu suwi va amayun, adama a na Asula a kamba mu ta n yuwan yi, waru n vara ta ikyun yu usaa, avu vuma ro reme usaa zuva va yi. Suru ndu i yuwan ugbozu cine yaa yuwusan usaa'a. ¹¹ Ikyun yu usaa u na tsu varai de, Yesu Zamawawa da, waru babu vuma ro na aa varisa ikyun i ro. ¹² Vuma na a yuwan usaa e ikyun yu usaa i ndolo, za ro ta yuwan ulinga na zinariya, ko azurufa, ko atali e ikebe, za ro gba shi danga, za ro waru alawan, ko tsu'iwaga. ¹³ Amma urana wu uge'etosu u ta lo a tawa a na aa lyungwa tsara e ene cu'un vu ulinga na suwi suru yuwain. A ta zuwa ulinga u vuma suru atsuma a akina tsara e ene ko u ta kula. ¹⁴ Nu usaa'a u kula atsuma a akina'a shi, to, suwi ndolo ta tsura iliyinkapa. ¹⁵ Amma nu usaa'a u kula, ayi suwi ndolo ta lamba ili suru. Ayi suwi'i u ta la'a, amma u to o'wo gashi vuma na utulai atsuma a akina.

¹⁶ N reve ta a na i reve i na adu aa'isa a Asula a da waru Ruhu wa Asula ta pe nden atsuma a du! ¹⁷ Asula a ta lungusa vuma na lungasai aa'isa a Asula. Ili i na i zuwai ayi da aa'isa a Asula a ta na akiza, waru adu aciyaadu adu da da aa'isa'a.

¹⁸ Lyawai a pusasan aciyaadu ana. Na yaa yuwusan majiyan i ta nu ugbozu atsuma o uvadi u nda, to, i kambato aciyaadu olo adama a na ne da yoo o'wo aza o ugbozu wa amayun. ¹⁹ Ili i na uvadi u tarai wo o'woi tsulo, ayi da ili i na Asula a tarai ugbozu. Adanshi a Asula a damma ta, "Asula a tsa azu ta aza o ugbozu a mantsa ma na aa yuwusan ugbozu u le." ²⁰ Waru u dammisa ta, "Asulazuva e reve ta a na ifofi i na aza o ugbozu a yuwain suru pere da." ²¹ Adama o ndolo she i 'yasan avangaci adama a na yoo tono vuma gbain ro wan. Ili suru aza a du a da: ²² Bulu, na Apolo, na Bituru aza a du a da. Waru uvadi mabula za du da. Wuma, nu ukwa za du da. Ne da mantsa mo gogo na mantsa ma na maa tawa. Ili suru e ekere a du a da a ri, ²³ waru adu e ekere a Zamawawa da i ri, waru Zamawawa e ekere a Asula a da u ri.

4

Ulinga wa ajiya

¹ Lyawa ama a tara tsu agbashi a Zamawawa, aza a na *Asulā* a cayi ili ya amayun i na i ri usokowu. ² Na ama a ca agbashi ulinga, a ciga le t̄a a yuwan ulinga'a cine wuntsayi a yuwan. ³ Amu u *ḡalā* mu ko i ge'eto mu ko ukobu wu uge'etosu wa ama u ge'eto mu shi. N tsu ge'eto aciyav̄a shi. ⁴ N reve t̄a asuvu a v̄a a t̄a cece. Amma suru n̄a ne u kamb̄ato mu cece shi, adama a na Zagbain da za na ee ge'eto mu. ⁵ She i ge'eto kafu mantsa ma rawa wan, i puro hali Zagbain kamb̄a. U to utaa ili i na i ri usokowu atsuma e irumbu e ekan, waru u t̄a palu'wa ili i na ama a cigai i na i ri usokowu o okolo e le. *Asulā* a da aa cibala vuma na acibalu a na a ntsaa niyi.

⁶ Ama a v̄a, amu na *Apolo* iroci i da atsuma e ili i na maa yuwusan adanshi a aci a yi, tsara i tsura urevu wi ili i na udammu'u u ri, "Toniya ili i na a danai atsuma a Adanshi a *Asulā* goon." Tsundolo yaa 'yas̄an avangaci reve i tara manlu ma du ma la'a t̄a manlu mo ro shi. ⁷ Zane da vaa tarasa aciyawu? Vu ta tarasa vu la'a t̄a akapi a aza e Itoni? Nye da vu ri na ayi na *Asulā* a da a ca nuwu ayi shi? Nni ili i na vu ri ne ele suru ubata wa *Asulā* a da o utai, cine vaa 'yas̄an avangaci gashi avu da vu yuwan nle na aciyawu?

⁸ I ta yuwusan majiyan gashi i tsura t̄a de ili i na i cigai suru. I yuwan t̄a majiyan gashi i t̄a nu utsuru. I ta yuwusan majiyan yo o'wo t̄a ngono goon du reve i lyawa tsu. N ta ciga yo o'wo ngono na amayan adama tsu yuwain tsugono obolo. ⁹ Me ene t̄a gashi *Asulā* a zuwa tsu atsu ajiya t̄a yi tso o'wo ama a na ama a tarai ili i ro shi, cine aza a na a ri o u'wa wa ali a ri acapa suru suru. Tsu t̄a tsa ama a na a tarai a tyo a agalaci reve o una le,* adama ama suru n̄a nlingata ma *Asulā* e ene cine aa kuwa. ¹⁰ Ama o uvadi a nda a te inda tsu gashi olo adama a na tsaa yuwusan ulinga wu Zamawawa. Amma adu, i ta dansa i t̄a nu ugbozu lon, adama a na i ri e itoni yi Zamawawa. Agba ne da shi. I ta yuwusan majiyan tsu ri nu ucira shi adu gba i t̄a nu ucira. I ta yuwusan majiyan ama a ta casu du tsugbain, agba a ca tsu tsugbain shi. Agba ne da shi. ¹¹ Hali n gogo tsu lamba t̄a ilyalya n̄a mini mo oso. Akashi a da tsu ri ne ele goon na tsoo oto. Ama o to bongishi tsu lon. Tsu ri nu u'wa wa aciyatsu shi. ¹² Tsu yuwan t̄a atyo a na tsaa yuwan ulinga ne ekere a tsu. Na ama a yuwaan tsu un̄a, atsu tsu zuwaa le t̄a aba'un. Na ama o bongi tsu, atsu tsu kaḡa t̄a pe asuvu. ¹³ Na ama a yuwan adanshi a vanvama adama a tsu, atsu tsu damma t̄a ili i sa'ani a aci e le. Hali n gogo ama a ta tarasa tsu tse everi waru gashi akkama.

¹⁴ Maa danasaa du ili i nda adama yu uwwa wono shi. N ciga t̄a n rono du atsuvu adama a na muwun n v̄a n da i ri. ¹⁵ Ama ukpakukupa kupa (10,000) ta gura rito du adama a Zamawawa, amma amu da a nde'en dada du goon. Yo o'wo ta muwun n v̄a ana n damma ndu adama e Yesu Zamawawa. ¹⁶ Adama o ndolo m pati du t̄a i toni iroci i v̄a avu i yuwan cine maa yuwusan. ¹⁷ Ayi da i zuwai maḡa lyunguwisa du ulobo u v̄a Timoti atsuma e itoni. Ayi macigata ma v̄a ma da waru aagbashi a aḡulā a Zagbain a da. U ta cuwaan du ni ili i na n ritoi adama e Yesu Zamawawa atsuma a a 'isa a aza e Itoni ubata u na n 'yawai suru.

¹⁸ Ozo o ro a du a t̄a 'yas̄an avangaci adama a na i yuwain majiyan ma na maḡa tawa n kaluyuwa du shi. ¹⁹ Amma n̄a Zagbain lyawa mu n tawa, maa

* 4:9 N̄a yali ya Roma i lyuwa uvon reve u kamb̄a a wata, u t̄a dana elime, avu asoja na ama a na a kamba niyi a kuru acapa, aza a na a dana acapa suru suru ele da n'yuwatan n na e remei bata o uvon reve a zuwa le o u'wa wa ali. Bulu ta kuratosu aciyayi na aza a na e remei na aa zuwa o u'wa wa ali aza na a ri acapa suru suru.

jima shi n ta tawa. Na n tawa n te ene ili i na aza a na aa 'yasan avangaci aa yuwusan. N te reve ko ubata wa Asula u da a tsurai ucira u le, ko adanshi a da aa yuwusan goon. ²⁰ Adama a na tsugono tsa Asula adanshi a da a yuwusan goon shi, amma adama o ucira. ²¹ Atsuma e ili i re i nda, zane da i dangwai: n tawa du na aasudu ko n tawa du ben ni icigi?

5

Tsipere atsuma a qza e Itoni

¹ Mu uwwa ta ama a dansa za ro atsuma a du ta yuwusan tsipere, a na u ta yuwusan tsipere na ka va dada va yi. Ko atsuma a aza a na e revei Asula shi a 'yuwan ta cu'un vu unusu u ndolo. ² U rawa ta yu uwwa wono, agba adu da nda a 'yasan avangaci. I yuwan atsumolangu adama o unusu u vuma'a. Ni i shi i yuwan atsumolangu tsundolo, i shi ta putsaa vuma ndolo a yuwan ifolo na adu. ³ Ko na wo o'woi n ta alanga na adu, n tsu yuwusan ta majiyan adama a du. N yuwan ta uge'etosu gashi n ta lo obolo na adu gogo. Nu ucira u na Yesu Zagbain ca numu, n damma ta a na i ciga i 'yuwan i ca vuma na aa yuwusan unusu u ndolo oforo. ⁴ I de ifolo waru ucira wa Yesu Zagbain ta dana obolo na adu atsuma e ifolo i ndolo. ⁵ I 'yuwan i ciga i ca vuma ndolo a tyo o ucira u Male, tsara u lungusa lipu vuma ndolo, amma a ta wawa ruhu va yi na Yesu Zagbain tawa.

⁶ Uvadu u du u ri ulobonu shi. I reve ta udammu u nda, "Ununa wolilot wa'a u tsu zuwa yira ya akala atsuma e meretsu i tsutsa tapu." Ili i nda u to rocosu ni i lyawa vuma ndolo na aa yuwusan tsipere tso ndolo lyuwa elime na adu, ama o ro atsuma a du a ta gura reme mayan ne. ⁷ Cine aza a Isra'ila a tsu tawa wolilo suru a 'wa le kafu a yuwan Abuki a Mapasa, ne da yaa yuwan, yu utaa vuma nda atsuma a du. Asula a kambato du ta cece adama a na Zamawawa kuwai tsara u kambato tsu faan e ekere o unusu. Wo o'wo ta tsa magiri'i ma na aza a Isra'ila o unai de a Abuki a Mapasa nu ujimu lon. ⁸ Adama a na ne da u ri na amayun, tsu danai a cuwusan kuci a na atsu ama a Asula a da. Tso ocoyi akuci o wolilo, ele da tsurala, na tsushu'un, na re vi iwuya i na tsu yuwain kafu tso o'wo aza e Itoni, amma tsu yuwain amayun na abula tsa akala tsa na a yuwain na wolilo shi.

⁹ Ana n danaa ndu nu ufaru, n damma du ta she i folo aci na ama a na aa yuwusan tsipere wan. ¹⁰ N ta yuwusan adanshi adama a aza e Itoni a na a yuwusan tsipere, agba a aci a aza a na a ri aza e Itoni shi. Amayun a da ozo o ro e le a yuwan ta de tsipere. Ozo o ro e le a ta nu utsan, ozo o ro waru aza a a'usa, ozo o ro waru a ta yuwusaan amali aganda. Ni i ciga yi kasa na cu'un va ama o ndolo, to i lyawa uvadi. ¹¹ Ili i na maa dansaa du ayi da yi kasa na za na e desu aciyayi za vi Itoni amma u ta yuwusan tsipere. Yi kasa na ama a na a ri nu utsan ne evu. Waru yi kasa no ososowi na aza a na e isulusa ama na aza a a'usa. Waru yi kasa na ama a na yuwusaan amali aganda. Ko tsuwa she i lyuwa obolo na cu'un va ama o ndolo wan.

¹² N ri nu ucira n ge'eto aza a na a ri aza e Itoni a da shi. Amma i ta nu ucira u na yoo boryo aza a du aza a na a tsu yuwan cu'un vu nusu ndolo. ¹³ Asula a te ge'eto ama a na a ri aza e Itoni shi. Adanshi a Asula a damma ta, "Na atsuma a du za ro pe ni iwuya, i lo yi." ◇

6

Ntaralai a yawa o ukobu wu uge'etosu

¹ Atsumā a dū nā za tā dū ri nā mawasan nā za ro, she u 'yawa o ukobu wu za vu uge'etosu na ri za vi Itoni shi wan. U damma ama a Asulā e ge'eto adanshi'i. ² Adu i reve urana u ro atsu aza e Itoni tsu tā ge'eto uvadi shi? Nā adu da yee ge'eto uvadi, yaa gura ge'eto addama e keke'en a nda shi? ³ I reve tā mantsa mā tā lo a tāwa a na tsee ge'eto nlingata mā Asulā, adama o ndolo amayun a da tsu ta gura ge'eto ili i na i buwai atsumā o uvadi. ⁴ Ni i ri nā cu'un mawasan ndolo, cine tsa da yaa 'yawusa ubatā wā aza o uge'etosu a na a ri atsumā a tsu shi, aza a na ama a Asulā a tarai ili i ro shi? ⁵ N ta yuwusan adanshi a nda tsarā yu uwwa wono. N reve tā atsumā a dū aa lamba za vu ugbozu na aa gura ge'eto nā a tsurā mawasan atsumā a aza e Itoni shi. ⁶ Amma o unā u ndolo, reve aza e Itoni e re a 'yawa o ukobu wu uge'etosu, avu a uwa mawasan a makakan ma aza a na e revei Asulā shi. She i yuwan tsundolo wan!

⁷ Ni i tara mawasan mā dū a tyo o ukobu wu uge'etosu, to, i riya tā. Atsumā a dū nā za vi Itoni ro nusaan dū, she i 'yawato yi ubatā wu za vu uge'etosu avu yi isula yi wan. U ta la'a i rungwa. Ko nā za vi Itoni ro paala dū, she i 'yawato yi ubatā wu za vu uge'etosu avu yi isula yi wan. U ta la'a i iyawa yi ne. ⁸ Amma adu na aciyadu i tsu yuwan tā iwuya reve waru i paala ozo o ro, i tsu yuwan tā ne a tyo e ekere aza a dū aza e Itoni!

⁹⁻¹⁰ She yi lumā aciyadu wan. I reve tā za vi iwuya aa tsurā tsugono tsā Asulā shi. Ama a nda ele da aza a na a yuwusaan amali a aganda. Ele fo aza a na a yuwusan tsipere, ama a nda aa tsurā tsugono tsā Asulā† shi. Ne da waru ali a na a tsu iyawa ali a yuwan tsipere ne ele e re koko'o. Evu, na aza o utsan, nā aza a ngalalai aa tsurā tsugono tsā Asulā shi, obolo no ososowi, na aza a na a lungususa ala o ozo o ro. Aza a na a yuwain cu'un ndolo aa tsurā tsugono tsā Asulā shi. ¹¹ Kafu i usu Zamawawa, ozo o ro a dū a yuwan tā cu'un yi ili yi idaba i ndolo. Amma Asulā a zaza'wa tā nusu dū suru avu u kambato dū cece, reve u kambato dū babu unusu a makakan mā yi. U yuwan tā ili i ndolo suru atsumā a ala a Zagbain Yesu Zamawawa waru nu ucira u Ruhu va Akiza.

I ca Asulā tsugbain nā lipu dū

¹² Apa ili i na ozo o ro a dū a dansa: “N ta gura yuwan ili i na n cigai, adama a na amu za vi Itoni da.” Apa cine n tsu usu: “Ee, uritosu u ndolo amayun a da. Agba ili i na maa gura yuwan suru i da yaa kamba mu shi.” N ta gura damma, “N ta gura yuwan ili i na n cigai biti,” amma n iyawa ili i ro i kambato mu aagbashi a yi shi. ¹³ I damma tā, “Ilyalya i tu ulobonu adama a atsumā, waru atsumā a tu ulobonu adama e ilyalya.” Amayun a da, amma urana u ro Asulā o to kototo le ra. Asulā a yuwan lipu adama e tsipere shi. U yuwan yi tā tsarā u yuwaan Zagbain aganda, waru Zagbain tā kpātu'waa lipu'u ure u matsurā. ¹⁴ Asulā a 'yasan tā Zagbain atsumā o ukwa, waru ayi fo u tā 'yasan tsu nu ucira wā yi. ¹⁵ I reve lipu dū pasu lipu vu Zamawawa da shi? U tu ulobonu m boloo akapi a lipu vu Zamawawa na aashakala? O'o, ko ke'en! ¹⁶ Adanshi a Asulā a damma tā, “Ejere'e o boloo tā avu o o'wo ili i tā.” ♦ Adama o ndolo, tsu reve tā nā vuma boloo aciyayi na aashakala, wo o'wo tā lipu tā nā ayi. ¹⁷ Amma vuma na boloo nā Zagbain, ruhu vā yi nā ruhu vu Zagbain o o'wo tā ili i tā.

¹⁸ I suma mayan me tsipere. Ko cu'un vu unusu u ne u da vuma yuwain a alanga a lipu a da u ri, she tsipere. Aza a na a yuwusan tsipere a ta nusasaan lipu le. ¹⁹ Adu i reve a na lipu dū u'wa wā Asulā u da ubatā u na Ruhu va Akiza ri nden shi? U tā pe atsumā a dū. Asulā na aciyayi a da a ca ndu Ruhu va Akiza'a. Adu aza a aciyadu a da i ri shi, amma aza a Asulā. ²⁰ Asulā a tsula

đu ta. U tsupaa đu ta ña ɓunda lon. Adama o ndolo, ili i na yaa zuwa lipu đu yuwan suru u roco na yaa casu Ɔsulɔ tsugbain.

7

Uritosu adama o lolo

¹ To, gogo n ta damma đu majiyan ma va adama e ili i na i ɗanaa numu. I ta dansa, “Na vuma ciga zuwa Ɔsulɔ a uwwa uyo'o, u ta ɗana ulobonu u kuɗa e reve ka ko ke'en.” ² Apa u'ususu u va: Ama ña ɓunda aa gura guɗa aciyele shi, reve a yuwan tsipere. Ayi ɗa i zuwai u ri ulobonu vuma suru zuwa ka va yi ɓu u ɗanu ña ayi goon, waru u tu ulobonu ka suru yuwan lolo ɓu u ɗanu ña vali va yi goon. ³ She vali 'yuwan o von ña ka va yi wan. Waru, u ri ulobonu ka 'yuwan o von ña vali va yi shi. ⁴ Ka'a gba u ri nu ucira adama a lipu va yi shi, she vali va yi, ne ɗa waru vali ri nu ucira u lipu va yi shi, she ka'a. ⁵ She i 'yuwunlai a ca aciyađu lipu wan, she ni i usulaɓi a mantsa wa'a tsara i ca mantsa ma avasa. Reve i tawulaɓi waru tsara Malef ma lyungwa đu u na yaa gura guɗa aciyađu wan. ⁶ N damma ta ne tsara n ca đu ure adama yi kasa na nven ne'en hali mamantsa. Wila u ɗa shi. ⁷ N shi ta ciga aza e Itoni suru a ɗana babu lolo, cine ɓu n ri babu lolo. Amma vuma suru Ɔsulɔ a tsu ca yi ta une'e wa yi. Vuma ro nu une'e u nda, za ro waru nu une'e u ndede.

⁸ Gogo n ta dansaa ali ña amaci a aza e Itoni aza a na ali ko amaci e le a kuwai ɗe. U ta la'a ulobonu a dashi yuwan lolo waru wan. I ɗana ne babu lolo cine ɓu n ri. ⁹ Amma ña yaa gura guɗa aciyađu shi, to, i yuwan lolo. U ta la'a ulobonu i yuwan lolo a na yaa ɗana a majiyan ma lipu kuci agba yaa yuwan majiyan me ili i ro shi.

¹⁰ N ta ña wila u nda adama a aza a na a ri ña lolo. Amma amayun a ɗa a na Yesu Zagbain na aciyayi a ɗa u ca ntsu wila u nda. Ayi ɗa u zuwaa ndu wila'a, ɓu ɗa shi. Ɔvu ka, she vu kakasa lolo va wu wan. ¹¹ Amma ña vu lyawa yi, she vu dashi yuwan lolo ro wan, amma vu kamba ubata u vali va wu. Ɔvu vali waru, she vu gbara ka va wu wan.

¹² Gogo n ta yuwusan adanshi na aza a na oloi aza a na a ri aza e Itoni shi. Yesu Zagbain ca tsu wila adama a nda shi, amma ɓu n ta ca ɗu uritosu u va. Ozo o ro aza a na a ri aza e Itoni a ta ña amaci a na a ri aza e Itoni shi. Nu u ciga u ɗanu ña ɓu, she vu lo yi wan. ¹³ Waru, ña ɓu ka ɗa na vu usuyi Yesu, agba vali va wu za vi Itoni ɗa shi, ɓu u ciga u ɗanu ña ɓu, she vu kakasa ña ayi wan. ¹⁴ Na ka ɗa vu ri atsuma e Itoni, agba vali va wu za vi Itoni ɗa shi, adama a wu lolo ɗu wo o'wo ta na akiza. Waru ña vali ɗa vu ri atsuma e Itoni za na ri ña ka na ri atsuma e Itoni shi, adama a wu lolo ɗu wo o'wo ta na akiza. Na ne ɗa shi a na muwun n ɗu fo o'wo ta idaba, amma gogo a ta na akiza adama a akiza a na vu tawayi atsuma o lolo.

¹⁵ Na za na ri za vi Itoni shi ciga u lyawa za vi Itoni, she za vi Itoni zuwa yi wi isawan wan. Na cu'un ndolo fara, za vi Itoni ndolo ta faan a kasa. Nu u ri n yuwan, yi isawan ña vali ko ka na ri za vi Itoni'i shi, adama a na Ɔsulɔ a ciga tsu ta aza e Itoni tsu ɗanu na asuvu nden na ama. ¹⁶ N ta dansaa amaci a na a ri aza e Itoni: Kila ali a ɗu a ta kuru Zamawawa fo adama a ɗu. Ayi nda fo ne ɗa u ri amayun a tyo ali aza e Itoni: Kila amaci a ɗu a ta kuru Zamawawa adama a ɗu.

I toni Zagbain kuci

¹⁷ Atsuma a a'isa a aza e Itoni suru n damma ta ama e isawan cine a ɗanaɓi a mantsa ma na Yesu Zagbain dangwa nle, reve Ɔsulɔ e ɗe le o'wo aza a yi. Gogo n ta dansaa ɗu ne fo. ¹⁸ Iroci, vali na a paɗai uryumbu kafu wo o'wo za vi Itoni, she u ciga u pala aalana'a wan. Waru, ña koto a paɗa yi uryumbu

shi, she a paɗa yi uryumbu mantsa ma na u teme i itoni yi Zamawawa wan. ¹⁹ Ko a paɗa yi uryumbu ko a paɗa yi uryumbu shi, aƳi ndolo babu addama. Ili i na i ri ulobonu aƳi ɗa a yuwan ili i na Aɗula a dammai a yuwan. ²⁰ I lyuwa elime cine i ɗanɗi ana Aɗula e ɗe ndu. ²¹ AƳu aagbashi a ɗa? She vu lyawa ili i ndolo i ɓala wu wan. Amma na vu tsura ure u na voo o'wo faan, to, vo o'wo faan. ²² Aza a na a ɗanɗi agbashi ana Zagbain ɗe nle, o o'wo ta faan ana o o'woi e ekere a Zagbain. Ne ɗa waru, aza a na a ɗanɗi faan ana Zagbain ɗe nle, gogo o o'wo ta agbashi a Zamawawa. ²³ Aɗula a tsula du ta ɗe. U tsupaa du ta na abunda lon. She i yuwan gashi agbashi aza a na a zuwai na 'yuwan a ciga a zuwaa ama atsuvu agba a zuwaa Aɗula atsuvu wan. ²⁴ Ama a va, n dammisa du ta, yi isawan cine i ri ana Aɗula e ɗe ndu, Aɗula a ta kamba du i yuwan tsundolo.

Uritosu adama a ama a na a ri na lolo shi

²⁵ N ta ɗanasaa du ama a na a ri na lolo shi. Zagbain zuwa wila wi ili i na a yuwan shi, n ta dansaa du ili i na maa yuwusan majiyan. I ta usu ili i na maa damma du adama a na Zagbain to rocosu mu isa'ani. ²⁶ Adama a addama a na aza e Itoni o sowuso, n ta dansaa aza a na koto a yuwain lolo shi a yuwan wan. ²⁷ Amma ni i yuwan ɗe lolo, she yi kasa wan. I buwa ta babu i yuwan lolo? She i zami ka wan. ²⁸ Amma ko na vu zuwa ka, vu yuwan unusu shi. Waru ko usheli u yuwan lolo, aƳi fo u yuwan unusu shi. Amma n ciga ta n kamba du adama a addama a na a ri pe atsuma a nden n lolo.

²⁹ Ama a va, n damma du ta mejege, mantsa ma na yaa danu atsuma o uvadi u nda u buwa abunda shi. Adama o ndolo mamantsa ma na ma buwa ntsu, tsu lungusa yi adama a majiyan mo lolo wan. ³⁰ Ni i ri e mesun adama a atsumolangu, i lyuwa elime a yuwusaan Zagbain aganda. Ni i ri e izo'oshi na mazanga, she i lyawa mazanga mo ndolo u putsaa du a na yaa yuwaan Zagbain aganda wan. Ni i tsura ili na abunda adama a aciyadu, ili i ndolo i putsaa du a na yaa yuwaan Zagbain Yesu Zamawawa aganda wan. ³¹ Ni i yuwan ili i na ama a tsu yuwusan atsuma o uvadi, she i lungusa mantsa ma du a majiyan me le wan, adama a na ili i na i ri pe atsuma o uvadi u nda suru o to koto babu usan.

³² N ciga du i dama adama e ili yu uvadi i nda shi. Za na ri na lolo shi, ta gura danga a yuwusan ulinga wu Zagbain, reve waru u yuwan majiyan me ili i na yaa zuwa Zagbain'in wu uwwa uyo'o. ³³ Amma za na ri na lolo u ta na addama a abunda. U ciga u 'yuwan, u yuwan majiyan me ili yu uvadi, ni ili i na waa yuwan tsara ka va yi uwwa uyo'o. ³⁴ U ta no okolo e re. Ka ko usheli u na u ri na lolo shi, u ta gura danga a yuwusan ulinga wu Zagbain, obolo na lipu na wuma wa yi. Amma na ka ri na lolo, u tsu ca ta mantsa a yuwusan ili yu uvadi waru u ciga ta vali va yi uwwa uyo'o wa yi. ³⁵ Ili i na i zuwai n yuwaan du cu'un va adanshi o ndolo gogo aƳi ɗa n ciga ta n kamba du, amma mu nla du shi. N ciga du ta i yuwan ili i na ama a Zagbain aa yuwan, tsara i yuwaan Zagbain aganda waru babu ili i na yee geshe du.

³⁶ Amma nu ulobo waa yuwusan majiyan u zuwa eegebe a yi adama a na u ta maluwa ma na waa yuwan lolo lon, u yuwan lolo'o, unusu u ɗa shi. ³⁷ Agba nu u jijan ta atsuma o ookolo a yi ili i na waa yuwan, agba babu vuma na zuwa niyi elime a na waa zuwa eegebe a yi, waru u ta gura guza aciyayi, u toni ili i na u jiyain ɗe a na waa zuwa yi shi. AƳi fo u yuwan ta ili i na i la'ai

ulobonu.* ³⁸ Na a yuwan lolo, u lobono ta. Na a yuwan lolo shi, u la'a tu ulobonu.

³⁹ Ka danu na vali va yi atsuma o lolo, hali she ukwa. Na cu'un ndolo fara u ta faan u yuwisan lolo ro, amma wo olo vali na ri za vi Itoni yi Zagbain. ⁴⁰ N ta majiyan u ta la'aa yi mazanga nu u lyuwa elime na nden n tsuruna, waru n ta a majiyan Ruhu va Asula fo ta dansa ne.

8

Inama i na a padayi amali

¹ Gogo n ciga ta n yuwan adanshi adama e inama i na ama a padai adama a kucci va amali. Suru ntsu tsu reve ta ili i ro adama e ili i ndolo. Adama o urevu tsu tsu yasan ta avangaci a tsu nu uvadu, amma icigi i tsu zuwa tsu ta tsu kambulai. ² Na vuma aa yuwusan majiyan ma na u ri nu urevu, koto u tsura urevu wa amayun shi. ³ Amma vuma na cigai Asula, ayi da Asula e revei waru u ta kalyuwa yi.

⁴ Apa ili i na maa dansa adama o utamu wi inama i na a padayi amali: Tsu reve ta amali ili i ro i da shi atsuma o uvadi, waru tsu reve ta Asula a ta a da goon. ⁵ A tsu de ta ili na abunda de zuva na pa o uvadi "musula" na "azagbain" agba "musula" na "azagbain" a amayun a da shi. ⁶ Amma tsu reve ta tsu ta na Asula a ta goon, ayi da Dada, za na yuwain ili suru, u yuwan tsu ta tsara tsu yuwaan yi aganda. Yesu Zamawawa ayi da Zagbain tsu goon. Babu ili i na u kudai a yuwan, waru adama a yi a da tsu tsurai wuma.

⁷ Amma ama suru a da e revei amayun a nda shi. Ozo o ro a ta zuwusa okolo e le bata a amali o ndolo, dada i zuwai hali na ana'an na aa tamusa cu'un vi inama i ndolo, a tsu buwa ta a majiyan inama'a aza a amali a da. A ta yuwusan majiyan na a lyuwa cu'un vi ilyalya i ndolo u ta kambato le idaba. A ta yuwusan majiyan ne adama a na asuvu e le a ri nu ucira u na aa gura kurato isa'ani ni iwuya mejege shi. ⁸ Amayun a da ilyalya i da yaa rawato tsu zuzu na Asula shi. Na tsu lyuwa yi shi, tsu lamba ili i ro shi ko ke'en. Waru na tsu lyuwa yi, tsu tsura ili i ro shi.

⁹ Amma i yuwan ugbozu. She i lyawa faan na yaa lyuwa cu'un vi ili i ndolo wo o'wo ili i na yaa zuwa aza a na a ri nu ucira a majiyan mo okolo e le shi a riyu wan. ¹⁰ I reve ta amali ili i ro i da shi, adama o ndolo waa damaton du i 'yawa i lyuwa ilyalya a aa'isa a amali shi. Amma na vuma na asuvu a yi a ri nu ucira shi we ene du a tamusa, avu fo u ciga u tama. ¹¹ Adama o ndolo urevu wa wu u lungusa ta vuma na ri nu ucira'a shi za na Zamawawa kuwayi. ¹² Na vu yuwaan aza a wu cu'un vu unusu ndolo, hali vu zuwa le a yuwan ili i na a tarai unusu u da, avu fo vu ta yuwusaan Zamawawa unusu. ¹³ Ni ili i na maa tama waa zuwa moron ma va ma yuwan unusu, ma da dashi tama nama shi, hali n kuwa, adama a na n ciga yi a riyu shi.

9

Unata u da Bulu ri na akapi a ajiya

* **7:37** Waru u ta gura o o'wo urevu wu uguzu'u ayi da: A damma dada ta putsasaa usheli wa yi she u yuwan lolo wan, agba a'wan a yi a ciga ta a kara lolo. Na ayi dada we ene wu ntsaa ta u geshe yi, amma gba ayi mawun ma ka u ciga ta u yuwan lolo she u putsaa yi wan. Unusu u da shi. A damma o okolo a dada u zuwa ta de okolo a na wee geshe usheli'i u putsaa a na waa yuwan lolo agba za ro da zuwa niyi elime tsara u putsaa usheli'i na lolo shi. U toni ili i na u fofoi o okolo a yi mawun ma ka u danga lo babu na u yuwain lolo. Ayi ndolo fo ili i sa'ani i da.

¹ Amu n ta faan. Amu aajiya† a da. Me ene ta Yesu Zagbain tsu, waru adu da utsuru wu ulinga u na Zagbain aa yuwusan o ukere u va. ² Ko shi na za ro tara amu aajiya a da shi, amayun e ekere a du amu aajiya a da. Adama a na i ri ufoluloi na Zagbain u roco ta amu a aajiya a da.

³ Apa ili i na n tsu usu aza a na a tsu ciga a yuwan adanshi o uge'etosu a aci a va: ⁴ Tsu ta na tsaa ushi ilyalya adama o ulinga u na tsu yuwain. ⁵ Ajiya a na a buwai na azawawa'a a Zagbain, na Bituru a tsu walasa ta na amaci e le aza a na a ri aza e Itoni atsuma a mmalu. Tsu ta na tsaa yuwan ne fo. ⁶ Amu na Banaba da goon na tsu ciga tsu 'yuwan tsu linga adama tsu tsura ikebe yi ilyalya?

⁷ Na soja 'yawa bata o uvon, u ta tsulaa aciyayi ilyalya? Za ta lo na tsu cu'wan uduuma reve u lamba a lyuwa itana yu uduuma'a? Za va aguba ta lo a gubusa ikyon reve u kuda o sowo maani me le? ⁸ Maa dansa ili i nda o uyuwun u va shi, amma ne da fo Wila wa Asula u dammai. ⁹ Tse ene ta a Wila u na Musa danai: "She vu faru unu wu nan ayi a dadasa ishina wan."* Ana Asula a dammai ne, majiyan me inan ma da goon u shi na ayi? O'o! ¹⁰ Adanshi a tsu a da u shi a yuwusan. Za na ri e iluma na za na ri a faba a ta yuwan ulinga u le na a zuwusai okolo a na aa tsura akunda atsuma e ili i na a gasai. ¹¹ Ana tsu damma ndu ikaka'a ili i ta i da na ca'an vi icu'un va Asula o okolo a du. Adama o ndolo tsu ta na tsaa ushi ilyalya ni ili i ro gashi ugasa u tsu ya'a du. ¹² Ni i kamba ama o ro a na a yuwusaan ndu alajiya, atsu tsu la'a le ta ntsaa.

Agba koto tsu zuwa du i ca tsu ne shi. O unu u ndolo, tsu ta yuwusan ulinga ni ili i na tsu ri na ayi adama tsu geshe Alabari a Sa'ani a Zamawawa a na waa baza wan. ¹³ I reve ta aza a na aa yuwusan aganda atsuma a Aa'isamapada a tsu ushishi ta ilyalya i le pe. Ne da waru nan ganu aza a na aa padasa kucci vi inama a asa'a a tsu ushishi ta akunda e inama'a. ¹⁴ Ne da fo Zagbain roco ta a na aza a na aa yuwusan alajiya a Alabari a Sa'ani a ushishi ilyalya i le adama o ulinga'a.

¹⁵ Agba koto n zuwa du i ca tsu ne shi. Waru maa danasaa du ili i nda gogo adama a na n ciga ndu i ca mu ili shi. Me ene ta gashi u la'aa mu ta n kuwa a na yaa yuwan ne. ¹⁶ Maa 'yasan avangaci adama a na maa yuwusan alajiya a Alabari a Sa'ani shi. Ulinga u ndolo u da Asula a zawa numu n yuwan, agba na n ciga n 'yuwan n yuwan yi. Woo yo'ono mu shi na n yuwan yi shi! ¹⁷ Na n yuwan ulinga u nda adama a na amu na aciyawa n dangwai n yuwan yi, u to lobono i tsupa mu. Amma n ta yuwusan ulinga u nda mejege adama a na Asula a da za na zuwa niyi e ekere a va. ¹⁸ To, atsupu a nye a da maa ushi? Ayi da nda n ciga ta n yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani faan, agba maa zuwusa ama a tsupa mu adama o ulinga u nda shi.

¹⁹ Amu aagbashi a za da shi, agba awu n kambato aciyawa aagbashi a ama suru adama n lyuwa aci a ama na abunda. ²⁰ Na n ri obolo na aza a Isra'ila, n tsu yuwan ta tsu za va Isra'ila adama n lyuwa aci e le. A ta zala Wila wa Musa, amu gba shi. Agba n ta kurusu Wila'a mejege adama n lyuwa aci e le. ²¹ Ne da waru, na n ri obolo na Atakpaci, reve n yuwan tse le, aza a na oo tono Wila shi, adama n lyuwa aci e le. Ayi nda woo rocosu n 'yuwan ta a kuru wila wa Asula shi, amma n ta kurusu wilu wu Zamawawa. ²² Na n ri obolo na aza a na Itoni i le i ri ugbamu lon shi, n tsu yuwan ta gashi amu fo n ri ugbamu lon shi, adama n lyuwa aci e le. N ta yuwusan ununa ama aa yuwusan ubata biti adama n yuwan atyo a na maa gura yuwan adama n lyuwa aci a za na

* ^{9:9} Atsuma a rana ndolo, na a ciga a faba ishina, inan i tsu dadasa le ta a 'yawa na a kambu e ishina'a.

biti maa gura. ²³ N ta yuwusan ili i nda suru adama m baza Alabari a Sa'ani, waru n ta uwwusa uyo'o adama a aba'un a Asula.

²⁴ I cuwan na a yuwusan ala'anlai e iladi, koyan tsu suma ta, agba vuma ta da tsu tsura iliyinkapa. Adu fo ni i ciga i 'yuwan i suma cine yaa lyuwa.

²⁵ Za na ri e iladi ya ala'anlai biti u tsu fobuso ta aciyayi lon adama u lyuwa une'e wo ookokolo' a avu'un a na aa jima shi. Amma tsu to fobuso aciyatsu adama tsu lyuwai une'e wo okokolo a na oo koto shi. ²⁶ Ayi da i zuwai ma sumusa mejege. Ayi da i zuwai maa dakanusu tsu za na ri a nlangi nu ukere wa yi ukukumuwu adama u lyuwa, agba ana za na a falishi atsuma o upepu shi. ²⁷ N ta dudukusa lipu va reve n kambuwa yi aagbashi a va adama a na na n tawa n koto a yuwusaan ozo o ro alajiya, Asula a putsaa mu ni iliyinkapa wan.

10

She i yuwaan musula n ro aganda wan

¹ Ama a va, n ciga du ta i cuwan ni ili i na i farai na nkaya n tsu aza a na a kuruyi Musa. Asula a walaa le ta elime ana u lyunguyi eleshe a na a walai elime e le, reve u pasato le a Mala ma Shilif ni ida yu u'yewu. ² Ne da Asula a rumbu nle reve o o'wo otoni a Musa atsuma e eleshe na a mala. ³ Suru nle a lyuwa ta ilyalya i na yu utai zuva. ⁴ Suru nle o sowo ta mini ma na mo utai nu ucira wa Asula. Mini mo ndolo mo utai ta a aatali diga zuva a na e shewun nle, ayi aatali o ndolo gba Zamawawa da. ⁵ Agba suru na ne, na abunda e le Asula a uwwa uyo'o u le shi. Adama o ndolo a da a kuwai, reve lipu le o o'wo ubazu atsuma o ana.

⁶ Ili i nda i fara ta adama wo o'wo iroci a tyo ya'a tsu, adama u tiga tsu tsu lyawa icigi yi iwuya ununa ama o ndolo a yuwain. ⁷ She i yuwaan amali aganda cine ozo o ro e le a yuwain wan. Adanshi a Asula a damma, "Ama'a a yuwan ta mere reve a yuwan abuki a vanvama nu uje'en." ⁸ Reve ozo o ro e le a yuwan tsipere, adama o ndolo a da gba, a tyo ama ukpakukupa ushin nu ukpakukupa uta'atsu (23,000) a kuwai urana u ta. She tsu yuwain unusu ununa a yuwain wan. ⁹ She tsu lyungwai Asulazuva cine ozo o ro e le a yuwain wan, reve gba a kuwa ana iyo yi kada nle. ¹⁰ Waru she i yuwan adanshawuya cine ozo o ro e le a yuwain wan, adama o ndolo a da Asula a lyunguyi malingata ma yi mo ukwa wu una le.

¹¹ Ili i nda suru i fara ta adama e iroci. A dana le ta adama o rono tsu atsuvu, adama a na mantsa mo ukosu ma yuwan ta zuzu. ¹² Na vu ri a majiyan gashi vu ta mishin, vu yuwan ugbozu adama vu riya wan. ¹³ A mantsa ma na a lyungwa ndu suru, i cuwan a ta lyungusa akapi a ama ne fo. Asula a tu uguzu n zuwulai ma yi, agba waa lyawa malyungwa'a ma la'a ucira u na yaa kaba asuvu shi. A mantsa ma malyungwa'a, u ta ca du ucira u na yaa gura kaba asuvu, ne da Asula aa ca du ure u na yaa lyuwa elime.

¹⁴ Ama a va, adama o ndolo, i suma itoni ya amali. ¹⁵ Adu ama a na a ri nu ugbozu u da. I yuwan majiyan na aciyadu ko ili i na n cigai madamma amayun a da. ¹⁶ Na tsaa yuwusan mantsa ma na Zagbain tarai opopofu, reve tsu sowo masayan ma inabi, avu tsu godyoo Asula adama a yi, tsu ta na akunda atsuma a mpasa mu Zamawawa. Na tsu tara opopofu reve tsu ne'eshen tsu tama yi, tsu ta tsura akunda a lipu vu Zamawawa na amayun. ¹⁷ Ana tsu ne'eshein opopofu a ta, tso o'wo ta lipu ta, ko a na tsu ri abunda.

¹⁸ I cuwan na ama a Isra'ila, za suru reve ta na a pada kucci a masa'a, aza a na a tamai inama i ndolo suru, a ta tsura aba'un a kucci'i. ¹⁹ Maa dansa amali ko ilyalya i na a yuwayin amali kucci ili i da shi. ²⁰ Amma n ta dansa ili i na

a cayi ʼamali, kucci vo otoni a lima† a da, agba Asula a da a cayi shi. Agba n ciga du yoo o'wo ili i ta no otoni a lima shi. ²¹ Yoo sowo o mokoto ma Zagbain reve waru i sowo o mokoto mo otoni a lima shi. Yaa lyuwa ilyalya i na a cayi Zagbain reve waru i lyuwa ilyalya i na a cayi otoni a lima shi. ²² Tsu ciga ta tsu zuwa Zagbain tsushu'un? Tsu te inda tsu ta nu ucira u na tsaa 'yuwan Zagbain reve u kuda a ca tsu atsumalima?

A ca Asula tsugbain kuci

²³ Ozo o ro atsuma a du i ta dansa, "Tsu ta yuwan ili i na tsu cigai biti!" Amma n ta dansaa du ili biti i da i ri ulobonu u na yaa yuwan shi. I ta gura damma, "Tsu ta yuwan ili i na tsu cigai fo!" Amma n ta dansaa du ili biti i da i ri ni ikambi shi. ²⁴ She i dana e izami yi ili i na i ri ulobonu ya'a du goon wan. Amma i zami ili i na i ri ulobonu e ekere a akapi a ama.

²⁵ I tama inama i na aa winasa e eden. Agba ye ece ko a yuwaan ta amali kucci ne ele wan, ne da asuvu a du a dana nden. ²⁶ Adama a na Adanshi a Asula a damma ta, "Uvadi ni ili i na i ri pe atsuma a yi suru za vu Zagbain da." ◊

²⁷ Na aza a na a ri aza e Itoni shi, e de du i lyuwa ilyalya, reve i ciga i lyuwa, to, i lyuwa ili i na a ca ndu biti. She i yuwan yeci i ro wan, adama a na yeci'i u ta tawaa na addama. ²⁸⁻²⁹ Amma na vuma ro damma du, "Ilyalya i nda a ca ta amali." To, she i lyuwa ilyalya i ndolo wan, ko asuvu a du a tara yi unusu u da shi. She i lyuwa wan, adama a na za na damma ndu'u, u tara ta unusu u da ni i lyuwa.

Adama a nye aa 'yasan mu a yuwan ili i na n ri faan na maa yuwan, adama wo o'wo unusu a asuvu o ozo o ro wan? ³⁰ Na moo godyoo Asula adama e ilyalya'a reve n lyuwa yi, adama a nye e de numu za vu unusu?

³¹ Na yaa lyuwa, ko i sowo, ko i yuwan ili i ro, i yuwan ili biti cine aa ca Asula tsugbain. ³² She i yuwan ili i ro na yaa nusaan aza a na a ri aza a Isra'ila, ko Atakpaci, ko aza e Itoni wan. ³³ Yuwain cine n tsu yuwan. N ta yuwusan mpolo n na koyan da a uwwa uyo'o atsuma e ili i na maa yuwusan suru. Maa zamishi ili i na yaa tawaa mu ni ili yu ulobonu shi, amma n te izami yi ili i na i ri ulobonu e ekere a koyan da adama a wawa le.

11

¹ Ni i ciga i 'yuwan i kuru iroci i va, ununa amu maq kurusu iroci yi Zamawawa.

Uritosu adama a aganda

² N ta cuwusa du adama a na yaa cuwusan na amu kuci, avu waru i kuru ili i na n rito ndu.

³ Agba n ciga du ta i reve nda: Zamawawa ta na tsugbain a aci a vali, vali waru u ta na tsugbain a aci a ka va yi, Asula waru u ta na tsugbain a aci a Zamawawa. ⁴ Vali na suru pupalai aaci a yi a mantsa ma na u ri a avasa ko a yuwusan uritosu wa Asula u ta tawusaa Zamawawa na wono. ⁵ Amma ka na suru pupalai aaci a yi shi a mantsa ma na u ri a avasa ko o uritosu wa Asula u ta tawusaa vali va yi na wono. Ka ndolo ili i ta i da na ka na a punai ogbondo adama wo o'wo iroci yi ili i wono. ⁶ To, nu u 'yuwan a pala aaci a yi a puna yi ogbondo. Agba ana wo o'woi ili i wono i da ubata a ka a puna yi ogbondo, to, wu pala aaci a yi. ⁷ Asula a yuwan ta ali oroci a yi adama a ca yi tsugbain. Ayi nda u roco ta she vali oto ili i ro a aaci a yi wan. Asula a yuwan ta amaci a tawaa ali e le na tsugbain. ⁸ Asula a yuwan vali vu ufaru diga atsuma a ka

shi, amma wu utāa t̄a ka vu ufaru diga a vali. ⁹ Aṣulā a yuwan vali adama a ka shi, amma u yuwan t̄a ka adama a vali. ¹⁰ Adama o ndolo a ḍa ka a pupala aaci a yi adama u roco u t̄a zālā tsugbain tsa vali v̄a yi, adama a nlingata mā Aṣulā waru.

¹¹ Aṭsuma e Itoni i tsu yi Zagbain, a kasa aṃaci aṭsuma a ali shi, ali waru a kasa le aṭsuma a aṃaci shi. ¹² Amayun a ḍa ka vu ufaru wu utā t̄a diga a vali, amma aṃaci a ḍa a matsain akapi a ali. Agba Aṣulā a ḍa za na yuwain ili biti. ¹³ Ecei aciyaḍu, n̄a ka yuwan avasa babu aaci a yi wupalu, ili i ndolo ili i wono i ḍa shi? ¹⁴ Ye ene ure u na Aṣulā a yuwain o uvadi, n̄a vali ri n̄a anji zakpakpa ili i wono i ḍa shi? ¹⁵ Agba n̄a ka ri na n̄a anji uga'an, ili i sa'ani i ḍa. Aṣulā a ca yi t̄a anji ne wo o'wo aapalutsu. ¹⁶ Hali n gogo ama o ro a ta ciga a yuwan mawasan adama e ili i nda, amma n ta dansa aṭsu na akapi a a'isa a aza e Itoni tsa yuwusan ili i ro ko'o shi.

Adama e Ilyalya yi Zagbain

¹⁷ Aṭsuma o uritosu u na n cigai n roco ḍu, maa cuwusa ḍu shi, adama a na a mantsa ma na i ɓolotoi suru, yaa yuwusan ili i sa'ani shi, reve i reme a yuwusan ili i vama. ¹⁸ O ufaru, mu uwwa t̄a a na ni i ɓoloto i tsu ne'eshen t̄a aciyaḍu koko'o, agba n usu t̄a a na ili i ro i na a dammai amayun a ḍa. ¹⁹ Amayun a ḍa i t̄a pe une'esun koko'o, ne ḍa e reve aza a na a yuwusan ili i na i ri mejege. ²⁰ A mantsa ma na i ɓolotoi, i ta a majiyan i ta lyuwusa Ilyalya yi Zagbain, agba ne ḍa u ri shi. ²¹ Adama a na ni i ri a alyā, i tsu gadara t̄a adama i zazan ili suru reve gba akapi a ama a ḍana na ambulu. Ozo o ro gba hali o o'wo usowu! ²² I ri na 'wa na yaa lyuwa i sowo shi? Ko i tara t̄a aa'isa a aza e Itoni a Aṣulā ili i na i ri aḡula shi? Ko i ta casu alambi wono? Nye i ḍa i lobonoi na maa damma ḍu? I ciga t̄a n cuwa ḍu a na yaa yuwusan ne? Maa cuwa ḍu shi, ko ke'en!

²³ Zagbain ḍa ca numu ili i na n rito ndu. Aṭsuma a ayin a na a winai Yesu Zagbain, u tara t̄a opopofu. ²⁴ Reve u godyoo Aṣulā adama a yi. Reve wu busa yi mubishi mubishi aṃu u damma, “Nda lipu v̄a ḍa, za na n cayi kucci adama a ḍu. I yuwusan ne adama u zuwa ḍu i ḍana a cuwusan n̄a aṃu.” ²⁵ Ne ḍa waru, ana a lyuwai ilyalya, reve u tara mokoto ma masayan ma inabi, t̄a aṃu u damma, “Mokoto ma nda akucunuṭ a sa'avu a Aṣulā a ḍa, za na o rocoi amayun a ḍa adama a mpasa n v̄a. I yuwusan ne adama u zuwa ḍu i cuwusan n̄a aṃu a mantsa ma na yoo sowuso yi kuci.” ²⁶ A mantsa ma na yaa tamusa opopofu a nda ni i sowi mokoto ma nda biti, i ta dansa na Zamawawa kuwai. I yuwusan ne hali u kamba.

²⁷ Adama o ndolo n̄a za ro aṭsuma a ḍu tama opopofu a Zagbain ko u sowo o mokoto mā yi o ure u na u ca niyi tsugbain shi, u yuwan t̄a unusu e ekere a lipu n̄a mpasa mu Zagbain. ²⁸ Adama o ndolo a ḍa v̄a a kalyuwa aciyaṃu kafu vu tama opopofu'u ko sowo o mokoto'o. ²⁹ Adama a na n̄a vu ri nu urevu wu ucuḍuwu u lipu wu Zagbain shi a mantsa ma na vaa tamusa opopofu'u aṃu vu sowo o mokoto'o, vu te ge'etosu aciyaṃu n̄a vu tama vu sowo. ³⁰ Ayi ḍa i zuwai ozo o ro a ḍu n̄a aḅunda a ri ubanakun o o'woi takalya, ozo o ro gba shi a kuwai. ³¹ Na tsu kalyuwa aciyaṃu kafu tsu lyuwa tsu sowo, Aṣulā ee ge'eto tsu shi. ³² Agba Zagbain tsu ge'etosu t̄a nu u ɓari ntsu adama a t̄yo o ukosu Aṣulā a ri na woo kototo tsu shi, a mantsa ma na woo kototo uvadi.

³³ Adama o ndolo ama a v̄a, a mantsa ma na i ɓolotoi i lyuwa Ilyalya yi Zagbain, i puroloi. ³⁴ Waru no ozo o ro a uwwusa ambulu a lyuwa ilyalya ne'en a 'wa le, adama Aṣulā e ge'eto ḍu a mantsa ma na i ri alyā oḅolo wan.

N ta damma ḍu ili i na yaa yuwan adama a akapi e ili, n̄a n tawa.

12

Ne'e koko'o

¹ Ama a va, gogo n ta dānaa du adama e ne'e na Ruhu va Akiza tsu ca koyan da aṣuma a tsu.

N ciga du ta i reve ili ya amayun adama e le. ² N ciga du ta i cuwan kafu yo o'wo aza e Itoni yi Zagbain, a kuru ta na aḍu o ure u na u ri mejege shi, reve i yuwaan amali a na a tsu yuwan adanshi shi aganda. ³ N ciga du ta i reve na Ruhu va Asula ri obolo na vuma, vuma ndolo a damma, "A yuwaan ta Yesu una!" shi. Waru ko za lo aa damma, "Yesu Zagbain da" shi, she na Ruhu va Akiza zuwa yi u yuwan ne.

⁴ Ne'e ta lo koko'o, agba suru Ruhu ta da aa casu le. ⁵ Re ta lo koko'o na tsaa yuwusan ikambi, agba suru ntsu Zagbain ta da tsaa yuwusaan aganda. ⁶ Ama a ta yuwusan linga icu'un icu'un, agba Asula a ta a da a cayi vuma biti ucira u na waa yuwan cu'un vu ulinga u ndolo.

⁷ Ruhu tsu roco ta aciyayi aṣuma a za vi Itoniḥ biti ana u ca niyi ulinga ko'o na waa kamba aza e Itoni suru. ⁸ Ruhu va Asula tsu ca ta vuma ucira u na waa ca asala o ugbozu. Ruhu daḍa waru tsu ca za ro ucira u na waa yuwan adanshi a na a ri tapu nu urevu. ⁹ Ruhu ta daḍa waru tsu ca za ro ucawu wo okolo a gbain. U tsu ca ta za ro ucira u na waa kambato aza o ubanakun gbaga. ¹⁰ U tsu ca ta za ro ucira u na waa yuwan ulinga wa asalama,ḥ reve waru u ca za ro ucira u na waa damma ikaka ya Asula. U tsu ca ta za ro ucira u na waa kurato ili i na yu utai ubata wa Asula ko ubata u ro. U tsu ca ta za ro ucira u na waa yuwan adanshi ne elentsu o ro. Reve waru u ca za ro ucira u na waa gura cuḍuwa ili i na a dammai ne elentsu koko'o. ¹¹ Ayi da waru Ruhu va Akiza ta goon za na aa casu ne'e nda. Ayi a nde'en da tsu ca cu'un vu une'e u na u tsu ntsaa koyan.

Lipu vu Zamawawa na pasu va yi

¹² Lipu vuma ili i ta i da, agba u ta na pasu koko'o. Ko a na wo o'woi lipu ta na pasu koko'o, pasu ndolo o boluloi ta reve o o'wo lipu ta goon. Ne da fo lipu vu Zamawawa ri. ¹³ Ozo o ro a tsu aza a Isra'ila a da, ozo o ro waru Atakpaci* a da. Ozo o ro waru agbashi a da ozo o ro waru gba shi a ta faan. Amma Ruhu va Asula rumbu ta koyan tsu reve u zuwa tsu tso o'wo upasu u lipu vu Zamawawa. Suru ntsu tsu ushi ta Ruhu ta.

¹⁴ Amayun, lipu ta na pasu icu'un icu'un, agba upasu u ta goon shi. ¹⁵ Na anana a damma, "Amu upasu u lipu u da shi, adama a na amu ukere u da shi," ili i nda i geshe yi ta a na woo o'wo upasu u lipu'u? O'o! ¹⁶ Waru nu utsuvu u damma, "Amu upasu u lipu u da shi, adama a na amu utsuvu u da goon agba lyusu da shi," ili i ndolo i putsaa yi ta a na wo o'wo upasu u lipu? O'o! ¹⁷ Na lipu suru lyusu da, cine waa uwwa? Waru nu utsuvu u da u shi goon, cine wa uwwa maguru? ¹⁸ Amma Asula a yuwan ta lipu tsu na pasu abunda, reve gba u zuwa upasu suru ubata u na u ciga niyi. ¹⁹ Ili i wovon i ne i da lipu shi o'wo nu u shi upasu u ta goon! ²⁰ To, lipu ta na pasu va abunda, amma lipu ta da goon.

²¹ Lyusu aa damma ukere, "Ili i bura mu na avu" shi. Aaci aa damma ana, "Ili i bura mu na avu" shi. ²² Pasu lipu na rotsoi gashi a ri nu ucira shi, amayun ele da a la'ai ulinga. ²³ Pasu lipu ro na tsu tarai gashi a la'ashi ulinga shi o ta lo, agba ele da tsu la'a kambuwayi ugbozu o ugolobuso u le. Aṣu tsu pala ta lipu tsali tsu adama ama e ene le wan, ²⁴ agba tsu ta gura lyawa

* **12:13** Vuma na danai aatagada a nda u yuwan ta ulinga na danshi "Nheleni" a yuwusan adanshi a Takpaci.

upasu u ro babu pupala. *Asula* e gere *ta lipu* tsu hali *na pasu* na tsu tarai *a ri* nu ulinga shi, *a ta* gba nu ulinga. ²⁵ U yuwan *ta* ne adama u zuwa pasu lipu'u suru a linga obolo, upasu suru a kambusa za *va yi*. ²⁶ Na upasu u lipu u ro u sowo *atsumalima*, akapi a pasu a tsu uwwa *yi ta*. Na a ca upasu u ro tsugbain, to, akapi a pasu a tsu yuwan *ta mazanga obolo na ayi*.

²⁷ Suru ndu suru lipu vu Zamawawa da. Koyan *atsuma* *a du* upasu u da *a lipu va yi*. ²⁸ Apa nda pasu ro na *Asula* a zuwai *atsuma* *a lipu* vu Zamawawa. Ele da: U fara *ta* zuwa ajiya, za ve ire, aza a na a yuwusan alajiya e ikaka ya *Asula*, za va ta'atsu munlu. Reve u toni na aza a na a yuwusan linga va asalama, na aza a na *a ri* nu ucira u na *a kambato* ama gbag. Reve waru u zuwa aza a na aa kambusa ozo o ro, na azagbain. Reve u zuwisa aza a na aa yuwusan adanshi ne elentsu icu'un icu'un. ²⁹ Vuma suru da aajiya? Ko ke'en ne da shi. Za suru da a yuwan alajiya e ikaka ya *Asula*? Suru da munlu? Za suru da ri nu ucira u na waa yuwan linga va asalama? ³⁰ Suru da *a ri* nu ucira u na *aa kambato* ama gbag? *Asula* a ca *ta* suru ntsu ucira u na tsaa yuwan adanshi ne elentsu icu'un icu'un? Vuma suru da aa gura cuduwa ili i na a dammai ne elentsu icu'un icu'un? O'o! ³¹ Amma na amayun i zuwa okolo a na *ya tsura ne'e* na la'ai.

Gogo n ta damma *du* ili i na i la'ai suru suru.

13

Icigi

¹ Na maa yuwan adanshi ne elentsu o ro a ama ko hali ne elentsu a nlingata ma *Asula*, agba waru *na* n ri ni icigi ya ama shi, adanshi *a va* o rotso *ta ilama* i malapa ma rumu, ko ilama yu ulingi. * ² Na Ruhu ca mu ucira n yuwan alajiya e ikaka ya *Asula* agba n ciga ama shi, ili i ro i da n ri shi. Ne da waru *na* n gura reve ili biti, hali ni ili i na i ri usokowu suru suru. Ne da waru *na* n ri nu ucawu wo okolo hali na maa gura damma masasan *maa shuwa ubata* u ro, reve u yuwan ne. ³ Na n ca alambi ili i na n ri ne ele suru, hali gba *na* n ca lipu *va kucci* vu ukulatosu, agba *na* n ciga ama shi, wo o'wo mu *ta ulinga* we pere.

⁴ Icigi i *ta* na ankuri nu ulobonu. Icigi i ri *na tsushu'un shi*. Icigi i tsu yuwan adanshi nu u'yaasan wa avangaci shi. U tsu tara aciyayi ili i ro shi. ⁵ U tsu yuwan adanshi adama u sudato ozo o ro asuvu shi. U tsu *dana* o mpolo n na *waa tsura* aciyayi ili shi. U tsu yuwan upan go'o shi. U tsu cuwan unusu u na ama o ro a yuwan niyi de shi. ⁶ U tsu yuwan *mazanga* adama a na ili i wuya i farai shi, amma u tsu yuwan *ta mazanga* na amayun o *uta* a alanga e eteshe. ⁷ Icigi i tsu *bula* mayan me icigi shi, u tsu *kuda* *a usu* shi, u tsu *dana* *ta* nu uzuwu wo okolo kuci, waru u tsu *kafa* *ta asuvu* kuci.

⁸ Icigi i tsu koto shi. Ne'e na aa yuwan alajiya e ikaka ya *Asula* o to koto. Ne'e na aa yuwan adanshi ne elentsu icu'un icu'un o to koto. Ne'e vu urevu fo to koto. ⁹⁻¹⁰ A mantsa ma nda une'e u tsu wu urevu nu ucira u na tsaa yuwan alajiya e ikaka ya *Asula* *a ri* ushiwun shi, mantsa ma na za vu ushiwun *tawai*, *dada* une'e u na u ri ushiwun shi waa buwa nu ulinga waru shi. ¹¹ Ana n shi mawun, n yuwusan *ta* adanshi ununa mawun ma tsu yuwan, n yuwusan *ta majiyan* ununa mawun ma tsu yuwan, n *tawusa* *ta na* re gashi mawun. Ana n kungwai, reve n lyawa a yuwusan ununa mawun ma tsu yuwan. ¹² A

* **13:1** Ele nda a tsu yuwan *ta ulinga* ne ele *atsuma* *a aganda* *a amali*. Elemu a na a yuwusan *waa tawusa* *na tsugbain* e ekere *a Asula* a wuma shi. Tsundolo, na vuma ro yuwan adanshi ne elentsu o ro agba wu pe *ada tsara* u kamba *aa'isa* *a aza* e Itoni shi, ne *dada* elemu a na *amali* a tsu yuwusan *atsuma* *a aganda* *a amali* waru u tsu *tawaa* *na tsugbain* e ekere *a Asula* a wuma shi.

mantsa ma nda, tsu te inda ili ya *Asulā*, agba tsu te inda le akapi, ununa i tsee ene ululu wa'a ni i *kalyuwa* a *maḍubi*. Mantsa ma ta lo aa *taḡa* na tsee ene *Asulā* esu esu. Gogo wa'a da goon n revei, amma a mantsa'a n te reve suru suru, ununa *Asulā* e reve numu suru suru.

¹³ Ili i ta'atsu i nda o ta lo no oo koto shi: ucawu wo okolo, uzuwu wo okolo ni icigi, agba za na la'ai *aṡsuma* e le suru suru *ayi* da icigi.

14

Udaṡhiwu wu uritosu adama e ne'e Ruhu

¹ I yuwan *atyo* a na yaa yuwan *tsara* i ciga ozo o ro. Waru i zuwa okolo *tsara* i ushi ne'e na Ruhu va *Akiza* aa ca *ḍu*. Agba une'e u na u la'ai *ayi* da une'e wa alajiya e ikaka ya *Asulā*. ² Aza a na aa yuwusan adanshi ne elentsu o ro, aa yuwusaan ozo o ro a na a uwwusa le adanshi shi, amma a *tyo* a *Asulā* za na a uwwusa le. A ta yuwusan adanshi a amayun e ili yu usokowu nu ucira u Ruhu va *Akiza*. ³ Amma aza a na a yuwusan alajiya e ikaka ya *Asulā* a ta yuwusaan ama adanshi reve waru a ca le ikambi, nu ugbamu wa asuvu, nu ucasu wa adanshi adama a *tsura* asuvu nden. ⁴ Aza a na a yuwusan adanshi ne elentsu o ro, aciyele a da aa kambusa goon, amma aza a na a yuwusan alajiya e ikaka ya *Asulā* a ta kambusa *aa'isa* a aza e Itoni suru. ⁵ N ta dansa, u ta *ḡana* ulobonu suru ndu i yuwan adanshi ne elentsu o ro. Amma u ta la'a ulobonu suru ndu i yuwaan ama alajiya e ikaka ya *Asulā*. Une'e u ndolo u la'a ta une'e u mayan ma adanshi ne elentsu o ro. Une'e wa adanshi ne elentsu o ro u tu ulobonu na za ro gura *cuḡuwa* ili i na a dammai, adama *aa'isa'a maḡula* u *tsura* ikambi.

⁶ Ama a va, na n *tawa* n yuwaan *ḡu* adanshi ne elentsu o ro, cine ili i ndolo yaa kamba *ḡu*? Ili i ndolo yaa kamba *ḡu* shi, ko ke'en, she na n damma *ḡu* ili i na *Asulā* o roco numu, ko na n damma *ḡu* ili yu urevu, ko ikaka i na *Asulā* a ciga numu n damma *ḡu*, ko uritosu. ⁷ Ili i wivulu gashi papin ko ili mawa'a ko kumburu a ri wuma shi. Babu za na ee reve *ishipa* i na aa wa'asa, she na za mawa'a u wa'a yi a alanga eteshe. ⁸ Na aavana a na oo rocosu *asoja* ure wu uvon u ca mesun ma sa'ani shi, cine tsa da *asoja'a* oo fofo adama e teme uvon? ⁹ Ne da waru, babu za na ee reve ili i na yaa dansa, she ni i yuwan adanshi a alanga eteshe. Na ne da shi, vu ta *ḡana* a yuwusan adanshi o upepu goon. ¹⁰ Tsu ta ne elentsu *icu'un icu'un aṡsuma* o uvadi u nda, agba babu za na ri lo elemu goon reve u lamba urevu. ¹¹ Na vuma ro yuwan adanshi ne elentsu a na mu uwwai shi, tso o'uloi ta omocin. ¹² Na amayun a da i cigai ne'e Ruhu, i pati *Asulā* a ca *ḡu* aza a na *aa ḡana* ni ikambi *aṡsuma* a *aa'isa* a aza e Itoni *maḡula*.

¹³ Vuma na ri nu une'e wa adanshi ne elentsu o ro, u yuwan avasa *tsara* a ca yi fo une'e wu ucuduwusa wi ili i na u dammai. ¹⁴ Na n yuwan adanshi ne elentsu o ro, ruhu *va* da aa yuwusan avasa, amma *amu aciyava* n reve ili i na maa dansa shi. ¹⁵ To, nye maa yuwan? N ta yuwan le ra. N ta yuwan avasa *aṡsuma* a ruhu, waru n ta yuwan avasa ni idanshi i na n revei. N ta cana *ishipa aṡsuma* a ruhu, waru n ta cana *ishipa* ni idanshi i na n revei. ¹⁶ Ni i *boloto ubata* u ta, ni i yuwaan *Asulā* ica *aṡsuma* a ruhu *ḡu*, ozo o ro ee reve shi. Ne e reve ili i na yaa dansa shi, cine ee reve cine *aa* usu, "Ami, wo o'wo ne?"† ¹⁷ I to godyusho *Asulā* o ure u sa'ani, amma *ayi* ndolo aa kamba za ro shi.

¹⁸ N godyoo ta *Asulā* a na n la'a ndu suru mayan ma adanshi ne elentsu o ro. ¹⁹ Amma na tsu *boloto ubata* u ta *tsara* tsu yuwaan *Asulā* *aganda*, n ta dansa u ta la'aa mu ulobonu n damma idanshi i ton i na ama ee reve ana maa damma idanshi ukpakukupa kupa (10,000) ne elentsu o ro.

²⁰ Aza a va, lyawai a yuwusan majiyan cine muwun n tsu yuwan. Yoo o'wo gashi muwun n na koto n yuwain iwuya shi. A majiyan ma du i yuwan majiyan tsa aza a na o gbozoi de. ²¹ A dana ta atsuma a Adanshi a Asula: "Asulazuva a damma ta,

'N ta yuwaan ama a va adanshi ne elentsu a na omocin aa gura damma. Amma na ne suru aa zuwaa mu atsuvu shi.' "

²² Une'e wa adanshi ne elentsu o ro iroci i da adama a aza a na a ri ele aza e Itoni a da shi, amma adama a aza e Itoni a da shi. Une'e wa alajiya e ikaka ya Asula iroci i da a tyo ubata wa aza e Itoni, amma adama u kamba aza a na a ri ele aza e Itoni a da shi. ²³ Ko na ne, na za na ri za vi Itoni shi ko ama a na e reve ili i ndolo shi, a tawa ubata wi ibolo i du avu a uwwa du a yuwusan adanshi ne elentsu o ro, a ta jiyan gashi i jaara ta. ²⁴ Amma na ama o ndolo a uwwa a na za suru ta yuwusan alajiya e ikaka ya Asula, e te reve a na ele aza o unusu da, waru ili i na a uwwai u te ge'eto le. ²⁵ A ta damma ili i na e ri pe usokowu atsuma o okolo e le. A ta kingyo avu a yuwan aganda avu a damma Asula, "Amayun a da vu ri na ama a nda."

Isa'ani atsuma a aganda

²⁶ N'utsa n va, ni i boloto tsara i yuwan aganda, ni i ciga i 'yuwan i yuwan ili i sa'ani i na yaa kamba ama a na a ri lo suru. Ne da wu ntsayi u dana na vuma ro cana ishipa ko u yuwan uritosu ko u damma ili i na Asula a dammai ko a yuwan elentsu o ro ko u cufuwa ili i na vuma'a u dammai. ²⁷ Ni i boloto ubata u ta, i ta gura lyawa vuma ro yuwan adanshi ne elentsu o ro, ko ama e re, amma she u la'a ama a ta'atsu wan. A yuwan adanshi aza a ta ta, reve vuma ro cufuwa ili i na a dammai. ²⁸ Na babu za na aa cufuwa ili i na a dammai, ayi za na yuwain adanshi ne elentsu o ro nu u 'yuwan u ciga u rungwa, avu u yuwan adanshi na aciyayi na Asula goon.

²⁹ Ama e re ko ama a ta'atsu a yuwan adanshi e ikaka ya Asula, avu ama a na a buwai a kalyuwa ili i na a dammai ulobonu. ³⁰ Na vuma ro aa yuwusan alajiya e ikaka ya Asula, avu Asula o roco za ro ili i ro, za na a yuwusan alajiya e ikaka'a wi isawan avu u lyawa vuma ndede lyuwa elime na adanshi. ³¹ A mantsa ma ta i lyawa vuma ta yuwan adanshi, avu suru ndu i rito ili i ro, reve waru i dashi tsura ugbamu wa asuvu. ³² Ama a na a yuwusan alajiya e ikaka ya Asula a ta gura guza aciyele, reve a lyawa ozo o ro a yuwan adanshi. ³³ Asulazuva Asula o ujambu a da shi, amma a asuvu nden da, cine u ri a a'isa a aza e Itoni suru.

Na ama a Asula o boloto adama a yuwan aganda, ³⁴ lyawa amaci a dana kpaku. She i lyawa le a yuwan adanshi wan, adama a na Wila u damma ta amaci a yuwan tsutoni. ³⁵ Na a ciga e reve ili i ro, e ece ali e le na a kamba a 'wa le. Ili i wono i da ka yuwan adanshi atsuma e ibolo.

³⁶ Adanshi a Asula o uta ya'a du shi, waru ya'a du da u rawai goon shi. ³⁷ Na vaa yuwusan majiyan gashi avu vuma na a yuwusan alajiya e ikaka ya Asula a da, ko gba vu ta nu une'e u ruhu, vu te reve a na maa danasa ili i na Zagbain damma numu n dana da goon. ³⁸ Adama o ndolo ama a na a 'yuwain a zuwa atsuvu e ili i na n danai she i zuwaa le atsuvu wan.

³⁹ Ama a va, icigi yo okolo i du ayi da i ciga i damma ikaka ya Asula, amma she i putsa vuma na aa yuwusan adanshi ne elentsu o ro wan. ⁴⁰ Atsuma e ili i na yaa yuwan suru wo o'wo o ure u na wu ntsayi waru u tu ufo6u ulobonu.

¹ Ama a va, gogo n ciga ta n cuwaan du na Alabari a Sa'ani a na n yuwaan du de alajiya. I ushi yi ta de, avu waru yi isawan de nu ucawu wo okolo a du. ² Ayi Alabari a Sa'ani† a nda ayi da waa wawa du ni i bana yi ugbamu atsuma e ili i na n damma ndu. Ni i yuwan ne shi, ucawu wo okolo a du wo o'wo ta pere.

³ N damma du ta ili i na a damma numu. Ayi ili i nda ayi da u la'ai ulobonu suru: Zamawawa kuwa ta adama o unusu u tsu, ne da Adanshi a Asula a dammai. ⁴ A cido yi ta, o urana wa ta'atsu avu a 'yasan yi wuma, cine Adanshi a Asula a dammai. ⁵ U roco ta aciyayi ya Bituru, waru u roco ta aciyayi a tyo a akapi Kupanejere'e. ⁶ Ana ayi ndolo kotoi, u roco ta aciyayi a tyo o otoni a yi a na a la'ai ukpakuton (500) a mantsa ma ta. Aza a na e ene niyi na abunda a buwa ta wuma, ozo o ro gba shi a kuwa ta de. ⁷ Avu waru u roco aciyayi a tyo ya Yakubu, waru avu u roco aciyayi a tyo ubata wa ajiya suru. ⁸ O ukosu suru, u roco ta aciyayi a tyo ya'a va, gashi za na a matsain a mantsa ma na koto wu ntsayi a matsan mu shi.

⁹ Ajiya suru a la'a mu ta. N rawa e de mu aajiya shi, adama a na m bongi ta aa'isa a aza e Itoni a Asula. ¹⁰ Amma isa'ani ya Asula i kambato mu ta ili i na n ri, waru isa'ani ya yi e ekere a va pere da shi. N dakanu ta adama n la'a akapi a ajiya ulinga suru, waru amayun a da, ni isa'ani ya Asula i da n yuwain ulinga'a, nu ucira u va u da shi. ¹¹ Na amu n yuwaan du alajiya ko ajiya† a yuwaan du alajiya, ili i ta i da tsaa yuwusan, waru ili'i i da da i usuyi.

A damma aa 'yasan akwakwa shi

¹² Na tsu yuwan alajiya a na a 'yasan ta Zamawawa diga o ukwa, to cine ozo o ro a du aa damma aa 'yasan akwakwa a kamba wuma shi? ¹³ Na ayi ndolo amayun a da, u to rocosu a 'yasan Zamawawa shi. ¹⁴ Na a 'yasan Zamawawa shi, to, alajiya a tsu pere da, waru ucawu wo okolo a du pere da. ¹⁵ Na aa 'yasan akwakwa shi, tsu yuwan ta epen a tyo e ekere a Asula ana tsu dammai a 'yasan ta Zamawawa, agba amayun a da shi. ¹⁶ Na aa 'yasan akwakwa shi, koto fo a 'yasan Zamawawa shi. ¹⁷ Na koto a 'yasan Zamawawa shi, ucawu wo okolo a du pere da, waru e te ge'eto du adama a nusu du. ¹⁸ Na ayi ndolo amayun a da, ele ama a na a kuwai de cina a ca okolo e le ubata wa yi a puwan ta ana. ¹⁹ Na tsu zuwa okolo Zamawawa ta wawa tsu a wuma u nda goon amma a wuma u na waa tawa shi, to, iliyali i tsu i la'a ta akapi a ama.

Ili ya amayun cine aa 'yasan akwakwa

²⁰ Amayu'un ayi da a 'yasan ta Zamawawa atsuma o ukwa, ayi da umatsun wu ufaru atsuma a aza aa 'yasan a akwakwa. ²¹⁻²² Ama suru a kuwa ta adama e ili i na vuma ta yuwain, Adamu† da tawaa ntsu nu ukwa suru. Ne da fo aa 'yasan ama atsuma a akwakwa adama e ili i na vuma ro yuwain. Zamawawa da aa tawaa tsu na wuma suru. ²³ A ta 'yasan vuma suru o ure u na wu ntsayi. Zamawawa da a fara 'yasin. Na Zamawawa kamba, a ta 'yasan ama a yi suru. ²⁴ Na ayi ndolo koto, ukosu wu uvadi u nda u ta tawa. Zamawawa to kototo n'yuwatan ma yi suru suru, avu u ca tsugono'o e ekere a Asula Dada. ²⁵ Na a ciga a 'yuwan Zamawawa yuwan tsugono she nu u lyuwa aci a n'yuwatan suru avu u zuwa le zala va apata a ana a yi. ²⁶ Ma'yuwatan mo ukosu ma na woo kototo ayi da ukwa. ²⁷ Ana Adanshi a Asula a dammai a na u ta zuwa ili suru zala vu ucira va yi, o bolo pe Asula shi. Asula a da a zuwai ili suru zala vu ucira vu Zamawawa. ²⁸ Avu, nu u lyuwa aci e ili suru, Mawu'un u ta zuwa aciyayi zala va Asula, za na zuwai ili'i suru zala va yi. Avu Asula a yuwan tsugono tsi ili suru.

²⁹ Cine tsa da gba adama a ama a na a rumbuyi adama a aza a na a ri ukwa? Cine tsa da ulobonu wa yi? Na a 'yasan akwakwa shi ko ke'en, cine tsa da aa rumbu ama adama e le?

³⁰ Adama a nye tsu zuwai aciyatsu atsuma e meleshe rumu suru? ³¹ Aza a va, usana suru n ta gashi n ta kuwa. Amayun a da maa dansaa du. Cine i revei maa lapusa makakan na adu na amayun adama e ili i na Zagbain Yesu Zamawawa yuwaan ndu, ne da maa dansa ili i nda'a. ³² Na a 'yasan akwakwa shi, nye i da maa tsura na n yuwan nlangi na ama a Afisu aza a na a ri nlyayi? Na a 'yasan akwakwa shi nye i zuwai tsaa yuwan cine a dansa shi? "Lyawa tsu lyuwai tsu sowoi, adama a na nfa'an tsu ta gura kuwai."

³³ She i lyawa nanza luluma du wan. A ta dansa, "N'utsa n wuya n ta lungusa nden n sa'ani n du." ³⁴ I kambato majiyan ma du e ili i sa'ani avu i lyawa mayan mo unusu. Yu uwwa wono a na ozo o ro a du koto e revei Asula shi.

Lipu tsu na Asula a 'yasan tsu

³⁵ Za ro te ece, "Cine aa 'yasan akwakwa a kambata wuma? Cu'un lipu ne da aa dana na ayi?" ³⁶ Yeci i tsulo tsa da ndolo'o. Na vu cu'wan cu'un e ida, u tsu kungwa shi, she nu u kuwa ne'en. ³⁷ Icu'un i na vu cu'wain i tsu rotso ca'an na utai shi, nu u kungwa. Cu'un vu shina da goon na ri u'yewu ko ili i na vu cu'wain, agba ili i na vu cu'wain avu'un a da shi. ³⁸ Asula a da a tsu zuwa cu'un ndolo kungwa cine u cigai, cu'un suru u tsu kungwa ta na cu'un va avu'un va yi. ³⁹ Lipu na ri na wuma suru a ta icu'un icu'un. Vadilima gba a ta na cu'un lipu ta. Inama waru a ta na lipu koko'o. Nnunu na mugula a ri ili i ta shi. ⁴⁰ Cu'un lipu ta, ta de zuva,† waru cu'un lipu ta, ta pa atsuma o uvadi. Ulobonu u lipu u na u ri de zuva u tawa ta ko'o na cu'un vu ulobonu u lipu na ri pa atsuma o uvadi. ⁴¹ Urana u ta nu ulobonu wa yi, woto u ta nu ulobonu u ro. Italyo'owu ara a ta nu ulobonu u ro koko'o.

⁴² Ne da waa dana na a kambato akwakwa wuma. Lipu tsu na tsu kuwa reve u shama, a ta dana ko'o na a 'yasan le, adama a na a mantsa mo ndolo aa kuwa waru shi ko ke'en. ⁴³ Na a cido lipu tsu, a ri ulobonu shi waru a ri nu ucira shi. Na a 'yasan le, a ta dana ulobonu nu ucira. ⁴⁴ Gogo tsu te eneshe lipu va ndana, amma na a 'yasan le, o to o'wo lipu na Ruhu va Akiza aa ca wuma.

Amayun lipu va ndana da, waru amayun a da lipu ro ta lo na Ruhu va Akiza aa casu wuma. ⁴⁵ Adanshi a Asula a damma ta, "Vuma vu ufaru Adamu ushi ta wuma." Ayi vuma vu ukosu, za na ayi da Zamawawa, wo o'wo ta ruhu na tsu ca wuma. ⁴⁶ Ili i na i fara tawai ayi da lipu va ndana, avu lipu ruhu tawa na acapa. ⁴⁷ Asula e kene ta mabula avu u yuwan Adamu vuma vu ufaru. Vuma ve ire gba zuva da wu utai. ⁴⁸ Vadilima suru ta na lipu cu'un va Adamu. Waru za na ri zuva suru u ta na lipu cu'un vuma na cipai diga zuva. ⁴⁹ Cine tsu ri gogo tsa Adamu, vuma na a yuwain na mabula, ne da urana u ro tsu to o'woi tsu Zamawawa, vuma va zuva.

⁵⁰ Aza a va, n ciga du ta i reve lipu tsu va ndana na mpasa ta shama. Ayi nda u ta dansaa tsu aa tsura tsugono tsu Asula shi, za na aa dana babu ukotu. ⁵¹⁻⁵² Gogo n ta damma du ili yu usokowu i na Asula o roco numu: Ozo o ro a tsu aa kuwa shi, amma ne e ivula aavana o ukosu, Asula a ta vadala tsu babu usan, cine vu revei igipatsu ye esu i ri gogogo. Ne e ivula aavana, a ta 'yasan akwakwa, waru aa dashi kuwa shi, avu suru ntsu tsu ushi lipu sa'avu. ⁵³ Adama a na lipu tsu na aa kuwa avu u shama, a ciga a 'yuwan a vadala le a kambata lipu va zuva na aa kuwa shi suru suru. ⁵⁴ Ni ili i ndolo i fara, avu lipu

va ndana na aa kuwa a vadala le a tyo a lipu va zuva aza a na aa kuwa shi, avu Adanshi a Asula a shiwan:

“O kototo ta ukwa, a lyuwa ta aci a yi suru suru!

⁵⁵ Te da ubata u na ukwa u lyuwai aci?

Te da waru ucira wu liya vu ukwa na tsu tafa na mballa?”

⁵⁶ Unusu u da u tsu tawaa na mballa n na ukwa u tsu tawaa. Wila waru ayi da u zuwai unusu u tsurai ucira'a. ⁵⁷ Amma tsu godyo ta Asula ana u lyawai Zagbain Yesu Zamawawa tsu u ca ntsu ulyuwu wa aci!

⁵⁸ Ama a va, aza a na n cigai, adama a na Asula a yuwain ne, yi isawan nu ucira. She i lyawa ili i ro i jingada du tsara i lyawa ure wan. I zuwa aciya du i yuwan ulinga babu uro na yaa yuwan ulinga wu Zagbain, adama a na i reve ta ulinga u na i yuwain adama a Zagbain suru woo o'wo pere shi.

16

Ubolotosu wi ikebe adama a ama a Asula

¹ Ni i ushi ikebe adama a ama a Asula, n ciga du ta i yuwan cine n dammai aa'isa a aza e Itoni a na a ri pe atsuma a Galatiya a yuwan. ² Urana wa Aladi suru i 'yuwan i ciga za suru u zuwa ikebe i ro e ili i na u tsurai. I zuwa le adama a sadaka. Ni i yuwan ne, yaa tawa nda i 'yawa ndede tsara i ushi utafa a mantsa ma na n tawai shi. ³ I dangwa aza e Itoni o ro a tara ikebe'e a 'yawa Urishelima. Na n rawa n ta ca le mepepeli mepepe ma na woo roco adu da i dangwa nle. ⁴ Na wu ntsaa amu fo n 'yawa, tsu ta yuwan mmalu suru.

Ili i na Bulu cigai u yuwan

⁵ Na n kandaruwa Makidoniya suru, n ta tawa n kalyuwa du. ⁶ U ta yuwan n danu na adu ne'en rana re, ko a tyo o ukosu u mantsa mo utanu. Avu i kamba mu atsuma a mmalu n va, ubata u na mee tyo suru. ⁷ Na Zagbain usu, n ciga n rawa de go'o shi, tsara n danu obolo na adu a mantsa na abunda a na maa tawa avu n karashi. ⁸ Amma n ta dana pa atsuma a Afisu hali urana u na aa yuwan Abuki o Urana wa Kupoton† u kara. ⁹ Adama a na a kpatu'waa mu ta ure u sa'ani u ro adama o ulinga u gbain, waru ama na abunda a ta ususu, ko na wo o'woi n'yuwatan n ta lo na abunda.

¹⁰ Na Timoti rawa, i ushi yi ne ekere e re. U ta yuwusan ulinga wu Zagbain, cine amu maa yuwusan. ¹¹ She i lyawa nanza rono yi e ida wan. I zuwaa yi aba'un reve i kamba yi a mantsa ma na waa kamba ya'a va. N ta pura yi na ama a na aa tawa.

¹² Adama a za tsu Apolo, m patishi yi ta u 'yawa obolo na aza a yi a mantsa ma na aa kalyuwa du, amma u ri na ada a na waa 'yawa gogo shi. Nu u tsura mantsa u ta tawa.

Ukosu u mepepeli mepepe ma Bulu

¹³ I dana ufofu. I gana ucawu wo okolo a du ulobonu. Waru she yu uwwa wovon wan. Yi isawan nu ucira. ¹⁴ I yuwan ulinga u du suru atsuma e icigi.

¹⁵ I reve ta a na Istifana nu u'wa wa yi mabula ele da aza a na a fara o o'woi aza e Itoni atsuma a Akataya, waru a ca ta aciyele adama a aganda a ama a Asula. M pati du ta ama a va, ¹⁶ i toni ama a nda na akapi e le aza a na a yuwusan ulinga obolo ne ele. ¹⁷ N yuwan ta mazanga a na Istifana, na Fatunatu na Akayiku a rawai. A kamba mu ta adama a na i ri pa shi. ¹⁸ A ca mu ta ugbamu wa asuvu, waru n reve ta a yuwaan du ta fo ne. Ni i ciga i 'yuwan i ca tsugbain a tyo aza a na suru a yuwain tsugbashi tsa na tsa ntsayi.

¹⁹ Aa'isa a aza e Itoni† pa nda atsuma e ida ya Asiya a ta lyungusaa du icasu i le. Akila obolo na Birisika, obolo na aa'isa a na o bolotosu o u'wa u le, a ta lyungusaa du icasu i le atsuma a ala a Zagbain.

²⁰ Aza e Itoni yi Zagbain suru a ta lyungusaa du icasu i le. I asalai ulobonu.

²¹ Amu Bulu, amu da n danai icasu i nda ne ekere a va.

²² N ta yuwusan avasa Asula a yuwaan vuma na 'yuwain Zagbain una. Lyawa Zagbain tawa gogo.

²³ Lyawa isa'ani ya Yesu Zagbain dana obolo na adu.

²⁴ N ciga ta vuma na suru ri atsuma e Yesu Kristi Zamawawa.

Mepepelime me Ire ma Bulu a tyo ya Aza a Korinti

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bulu dana ta mepepelime me ire ma nda a tyo a aza e Itoni atsuma a Korinti ana ama o ro a ri de a yuwusan adanshi a vama adama a yi. Bulu lyungu ta kambi va yi Titu u 'yawa u yuwan adanshi na ama adama e ili i na i ri amayun. Ana Titu kambai u damma ta a na ama na abunda a usu ta Bulu, amma hali n gogo ozo o ro a 'yuwan yi ta. Atsuma e mepepelime ma nda Bulu godyoo ta aza a na a kambusa yi, reve waru u yuwan adanshi adama a aza a na a 'yuwan niyi.

Bulu cuduwa ta ama cine u shi u cigai u yuwan, ni ili i na i putsaa niyi a yuwan ne. Reve waru u yuwisan adanshi adama a aganda a amayun a tyo a Asula. U yuwan ta adanshi cine aza e Itoni aa kambulai. O ukosu u roco ta a na ayi aajiya a amayun a Zamawawa a da.

Ayi mepepelime ma nda ma ta dansaa tsu cine aza e Itoni a ana'an aa yuwan ulinga obolo, waru na cine aa kamba azagbain a amayun na munlu n na maa yuwusaan Zamawawa ulinga ana'an. U yuwan ta adanshi cine aa kamba ni ikebe ni ili ya agula a tyo atsuma o ulinga wa Asula. U roco tsu ta zagbain va amayun tsu linga ta adama ama suru a tsura ili i sa'ani. U damma ta na a yuwan ili i ro babu ucira ko icigi ya Yesu Zamawawa, ili ye pere i da, amma ili i na a yuwain nu ucira ni icigi ya Yesu, ili i nda i tsu zuwa ta Asula a uwwa uyo'o reve waru a dana nu ucira wa amayun atsuma o uvadi u nda.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Bulu godyoo ta Asula (1:1-11)
2. Ulinga wa aajiya adama a ama a Asula (1:12-2:17)
3. Ugolobu ni icigi ya Kristi Zamawawa (3:1-7:16)
4. Une'e adama a alambi (8:1-9:15)
5. Bulu aajiya a amayun (10:1-13:10)
6. Icasu yu ukosu (13:11-13)

Bulu casai aza e Itoni a Korinti

¹ Amu da Bulu, Timoti za tsu ta pa obolo na amu. Amu da n danaa ndu mepepelime ma nda. Asula a dangwa mu ta mo o'wo aajiya e Yesu Kristi Zamawawa.

N ta danasaa du aa'isa a aza e Itoni a Asula atsuma a lyuci va Korinti obolo na ama a Asula suru upasu wa Akataya.

² Lyawa Asula Dada tsu na Yesu Zagbain Zamawawa roco du isa'ani na asuvu nden.

Bulu godyoo ta Asula

³ Tsu yuwusayin Asula ica, za na ayi da Dada vu Zagbain tsu Yesu Zamawawa! Asula ayi da Dada na ri tapu ni isa'ani waru ayi da u tsu casu adanshi suru. ⁴ U tsu ca tsu ta adanshi a mantsa ma na tsu ri atsuma a atsumalima, adama atsu fo tsu ca ama o ro adanshi. Na a ri a atsumalima tsu ta gura ca le adanshi cine Asula a ca ntsu. ⁵ Amayun a da tsu to sowuso atsumalima lon adama a Zamawawa. Waru amayun a da tsu ta tsurusa ucasu wa adanshi adama a Zamawawa. ⁶ Na tsu sowo atsumalima, uzuwu wo okolo a tsu ayi da Asula a ta ca du adanshi ni iwawi adama o ndolo. Na Asula a ca tsu adanshi, adama tsu ca du adanshi i ka6a asuvu a da. Ne da yaa gura ka6a asuvu na ankuri atsuma e ili i na atsu fo tsoo sowuso atsumalima.

⁷ Tsu ta no okolo ugbamu adama a na tsu reve ta ni i sowo atsumalima tsa tsu, i ta tsura ucasu wa adanshi cine tsu ushiyi.

⁸ Ama a va, tsu ciga du ta i reve ununa tsu sowoi atsumalima e ida ya Asiya. A ca tsu ta atsumalima a na a la'ai ucira u tsu, hali tsu jijan na tsaa la'a shi. ⁹ Amayun a da, tsu jijan ta tsu ta kuwa. Agba ili i ndolo i zuwa tsu ta tsu zuwa ucira ubata wa Asula amma o ucira wa aciyatsu shi, adama a na ayi da za na tsu 'yasan akwakwa. ¹⁰ Asula a wawa tsu ta diga a mantsa ma na tsu shi a kuwa, waru tsu reve ta u ta lyuwa elime na mawawa ma tsu. ¹¹ U ta wawa tsu adama a na yaa kambusa tsu a mantsa ma na yaa yuwusan avasa adama a tsu. Adama o ndolo, Asula a ta usu avasa a abunda a du. U ta zuwaa tsu aba'un, waru ama na abunda o to godyoo yi adama e ili i na u yuwaan ntsu.

Bulu bulqi mabura ne'en

¹² Tsu ta gura damma na tsu cuwan ili i na tsu yuwain, tsu ta a mazanga na asuvu a tsu a ri cece. Mantsa suru tsu yuwan ta nden ma abula, agba atsu tsu soko du ko ili i ta shi. Isa'ani ya Asula i da i zuwai tsu yuwain ne, urevu wu uvadi u nda u da shi. Tsu yuwan ta nden ma abula ubata u na tsu danuyi suru bele atsuma a muwulwai n tsu na adu. ¹³ Ana tsu danaa ndu, tsu yuwan ta adanshi mejege a tyo ya'a du, agba tsu soko ikaka'a shi. Adama o ndolo a da, i gura revei ili i na tsu danai. ¹⁴ Gogo i gura ta reve ili i na tsaa dansa lo ne, agba tsu ta zuwusa okolo a na yaa tawa i reve ili i na tsaa dansa mejege, adama o urana wu Zagbain Yesu i yuwan mazanga adama a tsu, reve atsu waru tsu yuwan mazanga adama a du.

¹⁵ N reve ta ne ulobonu, waru adama o ndolo, n shi ta n ciga m bura du ne'en o ufaru. Ne da Asula a zuwaa du aba'un adama a na n ta tawa ya'a du ure. ¹⁶ N shi ta n ciga mi isawan n kalyuwa du ana n teme'i mmalu a tyo e ida ya Makidoniya na n kambu waru. Reve i kamba mu n 'yawa upasu wa Yahuda. ¹⁷ I ta yuwan yeci yi ili i na i zuwai n yuwain ili i na n fofoi shi. N shi a yuwusan adanshi o una goon shi. N rotso ta ama o uvadi a na a tsu usu a ta yuwan ili i ro reve waru a 'yuwisan a yuwisan ili'i?

¹⁸ Amma ni i tara ili i na Asula aa yuwusan amayun a da, i te ene ili i na tsaa dansaa du "Ee" ko "O'o" da shi a mantsa ma ta. ¹⁹ Ne da u ri adama a na Mawun ma Asula, Yesu Zamawawa usu reve waru u 'yuwan a mantsa ma ta shi. U tsu usu ta kuci no okolo a ta. Ayi da za na amu na Sila na Timoti tsu yuwaan du adanshi a yi. ²⁰ Adama a na ayi da za na shitoyin nzuwulwai ma Asula suru. Ayi da i zuwai tsaa dansa "Ami" na tsaa casu Asula tsugbain atsuma a aala a Zamawawa. ²¹ I cuwan, Asula a da za na aa gbmatusu tsu na adu suru atsuma a Zamawawa. Waru Asula a da a dangwa ntsu. ²² U zuwaa tsu ta urotsu' wu za vi ili adama u roco a na atsu aza a yi a da goon. Waru u zuwa ta Ruhu va yi o okolo a tsu tsu uzuwa adama u rocosu tsu ili i ro i ta lo a tawa.

²³ Ana n damma ndu n 'yuwan ta a kambu Korinti adama n dana du usuduwu wan. Ne epen a da maa yuwusan ndede Asula. ²⁴ Tsaa yuwusan afalu a dansaa du ili i na ni i ciga i 'yuwan i usu da shi. Tsu reve ta i ta nu ucawu wo okolo lon waru yi isawan nu ucira ne. Tsu ciga ta tsu yuwan ulinga na adu adama i dana tapu na mazanga.

2

¹ N jijan ta maa 'yawa ya'a du waru shi, adama a na mantsa ma na n shi n 'yawa ya'a du, suru ndu u balu du ta. ² Na maa zuwa du atsumolangu, to, zane da aa buwa na waa zuwa mu mazanga? She adu goon, aza a na n zuwai atsumolangu. ³ Ayi da i zuwai n danai ne e mepepelimu ma na n lyunguwa

ndu de. N ciga m bura du shi, adama a na uga'asusan na adu atsumolangu a da waa zuwa mu goon. Agba adu da ama a na wu ntsayi i zuwa mu mazanga. Ili i na i zuwai n cigai n dana a mazanga ayi da adama n zuwa du mazanga. ⁴ A mantsa ma na n danaa ndu nu ufaru, n shi ta udamu waru n shi na mazanga o okolo a va shi, waru n dana ta na abara lon. N dana adama n zuwa du atsumolangu shi, amma n dana ta adama i reve a na n ciga ndu lon.

Iyuwaan za vu unusu gafura

⁵ Za ro atsuma a du zuwa mu ta atsumolangu, agba amu da a nde'en shi, hali na adu suru. Ili i na maa dansa ayi da u zuwa ta aza e Itoni atsumolangu kpara. (N ciga n yuwan adanshi a na a karalai adama o ndolo'o shi.) ⁶ Na abunda atsuma a du i 6olo ta ugbozu reve i ca yi awuya a na a ntsaa niyi. Awuya o ndolo a rawa ta. ⁷ Amma gogo i yuwaan yi gafura reve i ca yi adanshi adama u putsaa yi na atsumolangu lon hali waru u lyawa itoni suru suru wan. ⁸ N ta patishi du, i roco a na i ciga niyi. ⁹ N danaa du ta adama n lyungwa du, reve waru me ene ko i toni ta uritosu u va. ¹⁰ Ni i yuwaan vuma nda gafura, amu fo n ta yuwaan yi gafura. Waru na n yuwaan yi gafura (nu unusu u ta lo), n yuwan ta ne nu ucira wu Zamawawa o una u du. ¹¹ N yuwan ta ne adama Malef ma yuwan tsu ugbozu wan, adama a na tsu reve ta ifofi ya yi lon.

Bulu yuwain alajiya a Taruwasa

¹² Ana n rawai Taruwasa adama n yuwan alajiya a Alabari a Sa'aniƙ e Yesu Zamawawa, n cina ta cina Zagbain kpatu'wa de ure adama o ulinga'a. ¹³ Agba n shi ta udamu lon, adama a na me enei za tsu Titu shi. Reve n damma ama o ubata'a, "She mantsa mo ro," reve n kara a tyo Makidoniya.

Ulyuwu wa aci adama a Zamawawa

¹⁴ Tsu godyo ta Asula lon! Ayi da za na kambato ntsu agbashi a yi, reve waru u walaa tsu elime atsuma a mmalu ma alya ma aci a Zamawawa. Asula waru u ta kambusa bazasa urevu wu Zamawawa ubata biti ana maguru ma sa'ani. ¹⁵ Wuma u tsu tsa maguru ma na Zamawawa a casu Asula da, za na a bazasa ubata wa aza a na Asula a wawusa na aza a na a kuwusa. ¹⁶ E ekere a aza a na a kuwusa, maguru'u u rotso ta ushamu wa akwakwa, amma e ekere a aza a na a ri wuma maguru ma wuma ma da. Zane da rawai u yuwan ulinga u nda? ¹⁷ Tsu ri tsa ama o ro a na a yuwusan alajiya a adanshi a Asula adama a tsura ikebe shi. O'o, ne da shi. Amma tsu ta kambusa ugbozu na tsu ri ama a na Asula a lyunguyi, waru o ucira wu Zamawawa tsu ta yuwusan adanshi e ikaka i tsu a makakan ma Asula.

3

Akucunu a sa'avu a Asula

¹ Tsu fara ta u'yasasan wa avangaci adama a aciyatsu waru? Ama a ta tawusa na mpepelime n na a danai n na maa yuwusan adanshi e ica a aciyele ko gba shi a ta zuwusa du i danaa le mpepelime adama e le. U tu ulobonu tsu danai ni icu'un yi mpepelime n nda? ² Amma adu da mepepelime ma tsu, waru i ta o okolo a tsu na vuma suru ee denuna avu u reve ili i na e deyinuna. ³ I to rocosu adu mepepelime ma na Zamawawa danai da, avu atsu tsu tawa na ayi. Ruhu va Asula za na aa casu wuma, u dana du ta o okolo a tsu, agba a aavu'un shi, ko e ili yi idana i na a yuwain na a6aci a atali shi.

⁴ Tsu ta damma ne adama o ucawu wo okolo a tsu o ucira a makakan ma Asula adama a Zamawawa. ⁵ Amma tsa dansa tsu ta gura yuwan ulinga u nda na aciyatsu shi. Asula a da a zuwusa tsu tsu gura yuwan ili i na tsaa

yuwusan suru. ⁶ U zuwa tsu ta tso o'wo agbashi a akucunu a sa'avu a yi na o utusa ubata wa Ruhu va Akiza. Akucunu a nda Wila u na a danai da shi, adama a na Wila u tsu tawaa ta nu ukwa, amma Ruhu tsu ca ta wuma.

⁷ Akuci a Wila a dana le ta a atali, reve gba e ene tsugbain tsu Asula a mantsa'a. Ama a Isra'ila a gura jima a kalyuwusa urewesu wa Musa shi, adama a na u shi te ikanasa nu ucira lon, ko na wo o'woi wikanasa'a tsa jima shi. Adama o ndolo, na Wila za na ulinga wa yi ayi da u tawaa nu ukwa u shi na tsugbain ne tsundolo, ⁸ to, ulinga wa Ruhu va Asula u ta dana na tsugbain tsa na tsa la'ai za Wila. Amayun a da shi? ⁹ Nu ulinga u na u tsu kototo ama u shi na tsugbain, to, ulinga u na u tsu kambato ama mejege e ekere a Asula u ta dana na tsugbain tsa na tsa la'ai. ¹⁰ Amayun a da tsugbain tsa akuci tsa akucunu u tsu rotso tsugbain waru shi, adama a na ekan a tsugbain tsa sa'avu tsa la'a yi ta. ¹¹ Wila u shi ta na tsugbain tsa na tso kporoi. Amma tsugbain tsa akucunu a sa'avu u la'a yi ta lon, adama a na woo kporo shi, ko ke'en.

¹² Tsu ta gura yuwan adanshi babu wovon adama a na tsu ri nu uzuwu wo okolo ne tsunda. ¹³ Tsu ri tsa Musa shi. Urewesu wa yi u shi te ikanasa, reve wu pala urewesu'u adama u geshe aza a Isra'ila e ene ekan o ukporuso wan.

¹⁴ Ama'a a shi ta na aciyoghamu, ili i ro waru i ta putsusa le na ee ene amayun a mantsa ma na e desu Wila nu una. Yesu Zamawawa da goon a gura tawa apalutsu a na aa putsusa le yeni. ¹⁵ Hali na ana'an, ne ee desu Wila wa Musa nu una, aapalutsu a pala ta okolo e le.

¹⁶ Agba na vuma vadala ubata wu Zagbain (Yesu), u tsu tawa ta aapalutsu o ndolo'o. ¹⁷ Ana wo o'woi Zagbain Ruhu da, ubata u na Ruhu vu Zagbain ri suru, u tsu zuwa ta ama o o'wo faan. ¹⁸ Adama o ndolo a da urewesu u tsu u ri ukpatu'u adama tsu roco tsugbain tsu Asulazuva. Waru na Ruhu va Asulazuva ri o ulinga atsuma a tsu, tsu ta kambusa tsu yi kuci, waru tsu ta dashi rocosu tsugbain tsu yi.

4

Uzuwa o upondo

¹ Asula, ni isa'ani ya yi, u ca tsu ta ulinga u nda tsu yuwan. Ayi da i zuwai tsu kuna shi. ² Tsu ta 'yuwusan mayan me ili i wono ni ili yu usokowu. Tsa lumusa ama shi, waru tsa vadalasa adanshi a Asula shi. Adanshi a amayun a da goon tsa yuwusan a makakan ma Asula, adama ama o ro e reve a na tsu ri na abula. ³ Na ama o ro a gura reve Alabari a Sa'ani a na tsa yuwusan alajiya shi, u roco ta a puwaan ta. ⁴ Male, ayi za wuya na a yuwusan tsugbain tsu uvadi tsa nda tsa da. Waru u rumbanato ta okolo a aza a na a cayi okolo shi, adama o ndolo aa gura ene ekan a gbain a Alabari a Sa'ani a na e ikanasa ubata u le shi. Aa gura reve ikaka i na tsa yuwusan alajiya adama a tsugbain tsa Zamawawa shi, za na rotsoi Asula foyi. ⁵ A mantsa ma na tsa garasa a yuwusan alajiya a Alabari a Sa'ani, tsa yuwusan alajiya a aciyatsu shi, amma Yesu da Zagbain. Ili i na goon tsa dansa adama a tsu, ayi da atsu agbashi a du a da adama e ili i na Yesu yuwain adama a tsu. ⁶ Asula a da za na dammai, "Lyawa ekan e ikana atsuma e irumbu!" U zuwa tsu ta tsu reve a na ekan a nda ayi da ekan a tsugbain tsu Asula a na urewesu wa Yesu Zamawawa oo rocosu.

⁷ Tsu ta nu uzuwa u nda ubata wa Asula, agba tsu rotso ta mpondo n na a ma'ai no olo'o a na a ri nu uzuwa'a. Ayi nda'a u to rocosu abajini o ucira ubata wa Asula a da wu utai, ubata u tsu u da shi. ⁸ A ta zuwusa tsu atsumalima lon, agba a minjira tsu shi ko ke'en. Ko a mantsa ma na tsu revei ili i na tsa yuwan shi, tsu kudga o ure shi. ⁹ O fongi tsu ta lon, agba Asula

a lyawa tsu shi. A mantsa mo ro a tsu dimba tsu ta e ida, agba o kototo tsu shi ko ke'en. ¹⁰ A mantsa ma na tsoo sowuso atsumalima tsunda, urana biti lipu tsu to rocosu ununa Yesu sowoi atsumalima ana u kuwai, adama ama a gura ene wuma wa Yesu a lipu tsu. ¹¹ Amayun, a ta gura una tsu a mantsa biti adama a na tsoo tonu Yesu, adama ama ee ene wuma wa Yesu a lipu tsu na aa kuwa. ¹² Tsu usu ta tsu yuwan mpolo nu ukwa, adama i tsura wuma.

¹³ A dana ta a Adanshi a Asula, "N yuwan ta adanshi adama a na n cayi okolo." Tsu ta nu ucawu wo okolo cu'un ta, waru tsu ta yuwusan adanshi adama a na tsu cayi okolo. ¹⁴ Asula a 'yasan ta Yesu Zagbain atsuma a akwakwa, waru tsu reve ta na Asula a ta 'yasan tsu fo obolo na Yesu. Asula a ta tara tsu obolo na adu, avu tsi isawain a makakan ma yi. ¹⁵ Ili i nda suru adama a du a da, ana ama a abunda lon aa ushi isa'ani ya Asula, a ta zuwa ugodyusho wa abunda e yene reve Asula a tsura tsugbain lon.

Ucawu wo okolo atsuma e Itoni

¹⁶ Ayi da i zuwai tsu kudai okolo a tsu shi. Ko na wo o'woi lipu tsu vu vadilima ri a langasa, ruhu tsu ta tsurusu ucira u sa'avu usana biti. ¹⁷ Atsumalima a na tsoo sowuso gogo nda wa'a da, waru waa jima shi. Waru u ta kambusa tsu tsu tsura tsugbain tsa na tsa la'ai atsumalima a tsu lon, waru tsugbain tso ndolo tsa ri nu ukotu shi. ¹⁸ Tsaa zuwusa esu a tsu e ili i na tsee inda shi, agba e ili i na i ri usokowu. Ili i na tsee inda waa jima shi, amma ili i na tsee inda shi ayi da waa dana babu ukotu.

5

¹ Adama a na tsu reve ta no o kototo oogodo a ndana a nda ubata u na tsu ri nden, a ta dansa, na tsu kuwa tsu kasa na lipu nda, Asula o to fo6oo tsu u'wa zuva adama tsu danu pe. Ubatu u na ayi na aciyayi u yuwain, ubatu u na u ri babu ukotu. ² Tsu kuna ta a lipu na tsu ri na ayi gogo, tsu ta zama urana u na tsoo oto lipu sa'avu de zuva ana itana i sa'avu. ³ A mantsa mo ndolo tsaa dana atabu shi, adama a na tso otoi lipu sa'avu'u de zuva. ⁴ Na tsu ri nden na lipu nda, tsu ta ni ili i na ya balu tsu, waru tsu to sowuso atsumalima. Agba ukunu u dada u tsu zuwa tsu tsu ciga tsu kuwa tsu lyawa lipu nda shi. Amma adama a na tsu ciga ta tsu kita'wa le tsu ushi lipu na aa kuwa shi, ko ke'en. ⁵ Asula na aciyayi ayi da u fo6o ntsu adama o ndolo, waru u ca tsu ta Ruhu wa Akiza, tsu uzuwa u na woo roco wuma u sa'avu u nda ili ya amayun i da.

⁶ Adama o ndolo, tsu ta no okolo ugbamu. Tsu reve ta na tsu ri wuma atsuma a lipu nda, tsu ri obolo na Zagbain shi. ⁷ Tsu ta kurusu ili i na tsu cayi okolo, agba tsoo tonu ili i na tsee inda shi. ⁸ Dada n dammai tsu ta no okolo ugbamu. Tsu la'a ta ciga tsu kasa na lipu nda adama a na a mantsa ma dada tsoo o'wo de o u'wa a makakan na Zagbain. ⁹ Na tsu ri wuma a lipu nda, ko na tsu ri wuma shi, tsu la'a ta ciga tsu yuwan ili i na tsoo yo'onoto yi okolo upasu ni ili i na i buwai lo suru. ¹⁰ Ili i na i zuwai ayi da urana u ro suru ntsu tsu tee isawan a makakan ma Yesu Zamawawa reve u ge'eto tsu. Za suru atsuma a tsu u ta ushi ili i na yi ntsayi adama e ili i na tsu yuwain a mantsa ma na tsu danai wuma atsuma a lipu nda, ko isa'ani i da ko iwuya.

Ukambatosu wa ama ubata wa Asula

¹¹ Adama a na tsu revei tsu ta uwwusa wovon wu Zagbain, dada tsu ri o mpolo adama ama a vadala a kuru yi. Asula e reve ta cine tsu ri na amayun. Tsu ciga du ta i dana nu urevu wi icu'un ya ama a na tsu ri. ¹² Tsu ciga tsu 'yasan avangaci shi, amma tsu ta dansaa du adama a aciyatsu tsara i yuwan mazanga adama a tsu. Dada yaa tsura ili i na yaa damma adama a aza a na aa 'yasan avangaci adama e ili i na ama a yuwusan majiyan adama e le,

agba ili ya aḅula i da a ri a maḅakan ma Asula shi. ¹³ Nu u yuwan gashi tsu jaara ta, adama u taḅaḅa Asula na tsugbain tsa da. Agba na tsu ta nu ugbozu u tsu, adama u kamba du da.

¹⁴ Ili i na tsaa yuwusan suru tsu ta yuwusan adama a na icigi yi Zamawawa u ta gitsasa tsu. Tsu ca ta okolo na Zamawawa kuwa ta adama a koyan, adama o ndolo tsu reve ta suru ntsu tsu kuwa ta fo. ¹⁵ U kuwa ta adama u wawa koyan, adama aza a na a ushiyi wuma u sa'avu adama a yi a buwa dashi yuwan nden o ure u na u yo'ono nle goon shi. Amma, a ta yuwan nden cine woo yo'ono Zamawawa, za na kuwai reve a 'yasan yi adama e le.

¹⁶ Tsu lyawa ta a yuwusan adanshi a ama o ro tsi ili i ro a majiyan ma ama. De nu ujimu, tsu shi ta a majiyan adama e Yesu Zamawawa cine ama o uvaḅi aa yuwusan, agba gogo tsaa yuwusan ne shi. ¹⁷ Za na suru ri oḅolo na Zamawawa, Asula a kambato yi ta vuma sa'avu. Akuci e ili suru o koto ta reve waru a kara. Asula o o'woto ta ili suru usa'avu. ¹⁸ Asula a da a yuwain ili nda biti. U taḅato tsu ta zuzu na ayi e ekere e ili i na Zamawawa yuwain. U zuwaa tsu ta ulinga u na tsaa ri n tsu taḅusa na ama zuzu na ayi fo. ¹⁹ Ikaka i tsu ayi da Asula a ta taḅusa na ama suru zuzu na ayi e ekere a Zamawawa. Asula aa cuwusan nu unusu u le shi. Reve waru u ca tsu ikaka ya asuvu nden a nda. ²⁰ Asula a lyungu tsu ta tso o'wo aza o ulinga o una wu Zamawawa, waru u ta dansaa du i poloo ikaka i tsu atsuvu. Tsu ta yuwusan adanshi a Zamawawa, waru tsu ta patishi du i lyawa Asula o rono du zuzu na ayi. ²¹ Zamawawa yuwan unusu shi, ko ke'en! Agba reve Asula a zuwa wo o'wo za vu unusu, adama o ndolo Zamawawa zuwa tsu ta tso o'wo aza a aḅula e ekere a Asula.

6

¹ Tsu ta yuwusan ulinga oḅolo na Asula, waru tsu ta patishi du she i ushi isa'ani ya Asula reve i lyawa u kara pere wan. ² Asula a damma ta atsuma a Adanshi a yi,

“Ana mantsa ma na n dangwai ma rawai, mu uwwa ta avasa a du.

O urana wi iwawin n kamba du ta.”^o

Amayun a da Asula a tu ufoḅu na waa kamba du gogo. Ana'an urana wi iwawin i da.

Atsumalima a Bulu

³ Tsu ciga ulinga wa Asula u na tsaa yuwusan wo o'wo ili ye pere e ekere a ama shi, dada tsu zamiyi ure u na tsaa yuwusan nden n na maa zuwa ama a riya wan. ⁴ Ili i na tsaa yuwusan suru, tsu ta yuwusan mpolo tsu roco na atsu agbashi a amayun a Asula a da tsu ri. Tsu ta kaḅa asuvu na ankuri na cu'un va atsumalima suru. ⁵ A faba tsu ta. Waru a zuwa tsu ta o u'wa wa ali. Oḅolo a ama a yuwan ta upan na atsu reve a uwa a 'yasan ugbozu wa ama. Tsu linga ta hali tso o'wo utakalyuwu. Ayin o ro tsu lantsa shi, ko ke'en. Mantsa mo ro tsu lamba ilyalya. ⁶ Tsu roco ta aciyatsu na atsu agbashi a Asula a da adama a na tsu guza ta aciyatsu cece, waru tsu ta nu urevu u na Asula aa casu. Tsu yuwan adanshawuya shi. Tsu ta yuwusaan ama isa'ani. Tsu ta nu ucira u Ruhu va Akiza, waru tsu ciga ta ama na amayun. ⁷ Tsu ta yuwusan alajiya e ikaka ya amayun, waru Asula a ta casu tsu ucira. Tsu ta na aḅula a na o o'wo ntsu ana matsun me pe'eni na aaraga na tsu cigai adama o uvon. ⁸ Tsu ta yuwusaan Asula aganda na ama a ca tsu tsugbain, ko a tara tsu ili i ro shi. Tsu ta yuwusaan Asula aganda na a cuwa tsu, ko na a ca tsu ala a vama. Ama a damma atsu aza e epen a da, agba tsu ta dansa amayun kuci.

⁹ Koyan da reve tsu ta, agba reve a yuwan na a tsu gashi e reve tsu shi. Tsu ta nden gashi ukwa u rawa ta zuzu, agba a tsu da nda, tsu buwa ta wuma. Tsu to sowuso atsumalima lon, agba o una tsu shi. ¹⁰ Tsu ta a mazanga kuci, ko a mantsa ma na tsu ri oo sowuso atsumalima. Tsu ta nu ulambu, agba tsu ta zuwusa ama na abunda o o'wo aza o utsuru atsuma o ucawu wo okolo. Tsu ri ni ili shi, agba amayun a da tsu ta ni ili biti.

¹¹ Adu ama a Korinti, tsu yuwaan du ta adanshi mejege, okolo a tsu a ta tapu ni icigi i du. ¹² Tsu iyawa icigi i du shi, amma adu da i iyawai icigi i tsu.

¹³ N ta yuwusaan du adanshi gogo cine maa yuwan na muwun n va. I yuwan ankuri i roco tsu cu'un vi icigi na tsu roco ndu.

Aa'isa a Asula a wuma

¹⁴ She i yuwan mmalu obolo na aza a na a ri atsuma e Itoni shi wan. Isa'ani ni iwuya a wala obolo shi. Ekan ni irumbu a tsi isawan ubata u ta shi. ¹⁵ Cine tsa da Kristi Zamawawa na Male oo o'wo n'utsa? Cine tsa da za vi Itoni a dana ubolu na za na ri e Itoni shi? ¹⁶ Aa'isa a Asula a ri a muwuwulai na amali shi. A tsu da gba aa'isa a Asula a wuma. Asula a damma ta "N ta danu obolo ne ele aya n zuwa u'wa u va ubata u na a ri. N to o'wo Asula e le, reve ele o o'wo ama a va." ◇

¹⁷ Adama o ndolo, Asulazuva a damma ta, "Utai atsuma e le reve yi kasa aciyadu ne ele. She i ju'wan ili i na i ri ushinda lu wan, reve gba n ushi du." ◇

¹⁸ Asulazuva Mogono me Ili Suru ma damma ta, "N to o'wo Dada du, reve adu yo o'wo muwun n va." ◇

7

¹ N'utsa n va, Asula a yuwaan tsu ta nzuwulai n nda na abunda. Adama o ndolo tsu sumai ili i na yaa zuwa lipu no okolo a tsu o o'wo ushinda lu. Tsu cayi Asula tsugbain aya tsu yuwain mpolo tsu danai unata na ayi suru suru.

Mazanga ma Bulu

² I yuwaan tsu ure atsuma o okolo a du! Tsu nusaan za shi. Tsu lungusa ucawu wo okolo a za shi. Waru tsu paala nanza shi. ³ Maa dansa ili i nda adama a na n cigai m bara du shi. N damma du ta de a na tsu ri a cuwusan du kuci, ko nye gba yaa farasa. ⁴ N soduwo du ta matsan suru suru. N ta mazanga adama a du kuci. Okolo a va a gbama ta adama a du. Ko na n ri a addama lon, i zuwa mu ta mazanga.

⁵ Ana tsu rawai e ida ya Makidoniya, tsu shi na wivuwun shi. Tsu ga'an ta na addama ukandaruwu na a tsu. Tsu yuwan ta nlangi na n'yuwatan. Tsu yuwan ta mpolo na wovon o okolo a tsu. ⁶ Amma Asula, za na tsu ca aza a na a ri na addama mini mo utanu, u ca ta asuvu a tsu mini mo utanu ana Titu tawai. ⁷ Amayun, tsu yuwan ta mazanga na tse ene niyi, agba ili i na i zuwa ntsu mazanga na amayun ayi da cine i gbatato niyi okolo. U damma tsu ta cine i ri azama ye ene mu a na waru i langa ta atsuma adama e ili i na i yuwain. Waru u damma mu ta cine i cigai i kamba mu. Ana mu uwwai ne, n yuwan ta mazanga lon.

⁸ Ko na mepepeline ma va ma shi ma langato du okolo, u gala mu na n dana niyi shi. O ofaru u shi ta u gala mu, adama a na u langato ndu okolo, amma i jima a atsumolangu shi. ⁹ Agba gogo n ta mazanga. Maa yuwusan mazanga o unu u na n zuwa ndu atsumolangu shi, amma adama a na atsumolangu

a ɗu a zuwa ta i vadala nden n ɗu. Na ayi ndolo, tsa amaton ɗu shi ko ke'en. ¹⁰ Adama a na Asula a ta yuwan ulinga na atsumolangu a tsu adama u kamba tsu tsu vadala o unusu u tsu adama tsu tsura iwawi. Tsaɗa langa atsuma adama a atsumolangu o ndolo shi. Amma na vuma ri a atsumolangu, agba u vadala ubata wa Asula shi, u ta tsura ukwa, agba iwawi shi.

¹¹ Votoyin ugbozu e ili i na atsumolangu a nda na Asula a ciga ndu i sowo u yuwain atsuma a ɗu. U zuwa ɗu ta i lapula nden n ɗu. U zuwa ɗu ta i roco i nusan shi. U zuwa ɗu ta upan na wovon u na yu uwwai. U zuwa ɗu ta i ciga yee ene nu. U zuwa ɗu ta i dana ada a ama. U zuwa ɗu ta ye ene cine a ca za na nusan atsumalima. I roco ta a na i ri nu unusu atsuma e ili'i shi. ¹² N dana ta mepepeline mo ndolo adama ye ene, a makakan ma Asula, i kambuwa ta ugbozu lon. N dana yi adama a za na nusain, ko adama a za na a nusayin shi. ¹³ Ayi da i zuwai tsu ri no okolo ugbamu.

Ko na tsu ri no okolo ugbamu, tsu la'a ta mazanga na tse enei cu'un mazanga ma na Titu ri a yuwusan, adama a na i rocoi u ri ni ili i na yaa damaton yi shi. ¹⁴ Tsu damma yi ta ununa tsu ri a mazanga adama a ɗu, reve gba i roco na n yuwain mejege. Ili i na tsu damma ndu suru amayun a da, waru awu gba i roco na ili i na tsu dammai Titu adama a ɗu amayun a da. ¹⁵ Adama o ndolo icigi ya yi a tyo ya'a ɗu u ta dammai ucira, nu u cuwan cine suru ndu i ri ufofu u na ya'a kuru ili i na u dammai, na cine i ushi niyi na wovon na meje'en ma lipu. ¹⁶ N ta a mazanga adama a na n to soɗuwo ɗu matsan suru suru.

8

Ucasu no okolo a ta

¹ N'utsa n va, tsu ciga ɗu ta i reve cine Asula o rocoi isa'ani ya yi a tyo a a'isa a aza e Itoni e ida ya Makidoniya. ² O sowo ta atsumalima lon, waru a dana nu utsuru shi, agba mazanga me le ma ri nu ukotu shi, reve a ca hali gba nu upasu.

³ N ta damma ɗu a ca ta cine aa gura ca hali u kara wira. Ko za damma le a yuwan ne shi. ⁴ Agba a patishi tsu ta kuci tsu lyawa le a kamba ama a na oo tono Asula atsuma a Urishelima. ⁵ Tsu yuwan majiyan ma na aa gura ca tsu ne shi! A fara ta ne'en ca Zagbain aciyele reve a kuru na atsu. Ayi da ili i na Asula a cigai.

⁶ Titu da za na fara rito ndu cine yaa ca, dada tsu pati niyi u kamba adama u kamba ɗu adama i koso ili i na i farai a casu. ⁷ I ta yuwusan ili biti mejege, hali nu upasu: I ta nu ucawu wo okolo lon. I tsu yuwan ta adanshi ulobonu. I ta nu urevu. I tsu ciga ta i kamba kuci. Waru i ciga tsu ta lon. Adama o ndolo tsu ciga ɗu ta i ca langa, adama o ucasu i ca no okolo a ta.

⁸ Maa dansaa ɗu ni i ciga i 'yuwan i ca shi, ko na wo o'woi a'isa a aza e Itoni o ro a ciga ta a yuwan ne lon. Amma ayi nda ayi da ure u ro na yoo roco icigi i ɗu amayun a da. ⁹ I reve ta isa'ani yi Zagbain tsu Yesu Zamawawa. I reve ta Zamawawa za vu utsuru da u shi, reve u kamba za vu ulambu adama a ɗu, reve aɗu yo o'wo aza o utsuru adama a na ayi wo o'woi za vu ulambu.

¹⁰ Apa a nda asala a va: Lyun nda aɗu da aza a na i shi i cigai i fara ca, waru aɗu da aza a na i fara cayi. ¹¹ Adama o ndolo i koso ulinga u na i farai. I roco i ta gura koso ulinga'a na maluwa ununa i fara niyi. ¹² Ni i ciga i ca, ili ya abunda i na yaa ca ayi da u la'ai ulobonu shi. Amma Asula a ciga ɗu ta i ca atsuma e ili i na i ri na ayi, agba atsuma e ili i na i ri na ayi shi wan.

¹³ N ciga i ca abunda a na a la'ai ucira u ɗu shi, reve i kamba a atsumalima o unu u na i buwayi wa'a. N ciga ta ili biti yo o'wo unata e ekere a za na ili i

burai suru. ¹⁴ A mantsa ma nda i ta ni ili na abunda. Ili i na i ri na ayi u ta kamba aza a na a na a ri na ayi shi. Reve de, na a tawa a tsura lon, a ta kamba du ni i lamba, reve ili yo o'wo unata. ¹⁵ Adanshi a Asula a damma ta, "Vuma na bolotoi lon, u ri ni ili i na i la'ai abunda shi. Za na waru bolotoi wa'a, u lamba ili shi." ◇

Titu na n'utsa ma yi

¹⁶ N godyo ta Asula adama a na u zuwai Titu ciga du ununa n ciga ndu. ¹⁷ Titu usu ta u yuwan ili i na tsu damma niyi u yuwan. U ciga ta u 'yawa ya'a du kafu tsu damma yi u 'yawa. ¹⁸ Tsu lyungu yi ta obolo na za tsu, za vi Itoni za na a'isa a aza e Itoni suru aa cuwusa adama a aganda a yi nu u yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani. ¹⁹ Waru, a'isa a aza e Itoni a dangwa yi ta u 'yawa obolo na atsu a mantsa ma na tsaa ca une'e wi ikebe i nda. Tsu ta yuwusan aganda a nda adama tsu ca Zagbain tsugbain, reve waru tsu roco na tsu cigai tsu kamba na amayun.

²⁰ Tsu ciga ko za reme tsu nu unusu cine tsaa guzasa une'e wa abunda u nda shi. ²¹ Amma tsu ciga ta tsu yuwan ili i na i yo'onoi Zagbain ni ili i na ama a tarai u ta mejege.

²² Waru, tsu ta lyungusu vuma ro obolo na ama e re o ndolo. Vuma nda u tu ufofu kuci adama e ikambi. U roco tsu ta ne e re na abunda waru ko gogo u ciga ta u yuwan ikambishi i na i la'ai ayi nda, adama a na u sofuwo ndu matsan lon. ²³ Na vuma ro ece adama a Titu, i damma za va da na aa yuwusan ulinga obolo na amu adama u kamba du. A'isa a aza e Itoni a lyungu ta ama e re o ro o ndolo waru ya'a du, waru a tawa ta Zamawawa na tsugbain. ²⁴ I roco le icigi i du, adama a'isa a aza e Itoni suru e reve na tsu ri mejege na tsu ri a mazanga adama a du.

9

Ikebe adama a aza o ulambu

¹ Me ene ili i na yaa zuwa n danaa du adama e ikebe i na i fofoi na yaa ca ama a na oo tono Asula shi. ² N reve ta i ciga ta i kamba. N ta mazanga adama o ndolo, waru n ta dansaa ama a Makidoniya a na adu aza a na a ri Akataya i tu ufofu na yaa ca ili lon ili ya lyun. Waru okolo a maluwa ma na yaa ca u zuwa ta ozo o ro na abunda atsuma e le o fobo adama a ca fo. ³ Amma n ta lyungusu aza a tsu ya'a du adama adanshi a tsu adama a du wo o'wo adanshi e pere wan. N ciga du ta i dana ufofu adama a na n damma le ta a na i ta dana ufofu. ⁴ N ta uwwa wono, adu waru fo i ta uwwa wono, na ama o ro atsuma a aza e Itoni a Makidoniya a tawa obolo na amu, reve tsu cina koto i fobo shi, suru ni ili i na n damma nle! ⁵ Adama o ndolo n kalyuwa ta u ta dana ulobonu n lyungu aza a tsu a nda elime a va adama e reve une'e u na i yuwain nzuwulai i tu ufofu. U to roco na i cigai i ca adama a na i cigai, agba adama a na n zuwa ndu i ca nu ucira da shi.

⁶ Cuwain za na suru cu'wain icu'un wa'a u ta gasa wa'a. Za na cu'wain icu'un ya abunda u ta gasa ili ya abunda. ⁷ Koyan da atsuma a du biti u fobo ili cine nzaa ca. She vu ca wan, na vu ciga shi. Waru she vu ca wan, na vu tara ta gashi a zuwa wu ta vu ca nu ucira. Adama a na Asula a ciga ta za na aa casu na mazanga. ⁸ Waru Asula a ta zuwaa du aba'un a na a la'ai ili i na i lambai. Ne da yaa dana ni ili biti abunda, reve i dana ni ili i na yaa ca adama o ulinga u sa'ani biti. ⁹ Adanshi a Asula a damma ta, "Za va abula tsu ca ta alambi une'e wa yi pere,

waru u tsu yuwan tã ili i na i ri mejege kuci.” ◊

¹⁰ Asulã a ða za na tsu ca cimbi icu'un, reve waru u ca ilyalya. U tã ðashi ili i na i ri na ãyi, adama i ðashi lyuwa elime atsuma e ili ya afulã i na yaa yuwusan. ¹¹ U ta ca ðu utsuru o ure biti adama i ca pere kuci. Reve ama na aþundã o godyoo Asulã a mantsa ma na tsu cayi une'e u ðu.

¹² Ili i re i ða ili i na yaa yuwusan waa yuwusan. U ta kambusa aþã e Itoni ni ili i na a lambai. Waru ili i ndolo i ta zuwa ama na aþundã a yuwan maþanga e ekere a Asulã. ¹³ I tã ðana a casu Asulã tsugbain adama a na yaa casu pere. I ushi tã ikaka adama a Zamawawa, reve i yuwan tsutoni na ãyi ana i cayi ama a na oo tono Asulã na akapi a ama o ro pere. ¹⁴ Gogo a ta avasa adama a ðu, waru a ciga tã ee ene ðu, adama e isa'ani i na i karalã i na Asulã a yuwaan ndu. ¹⁵ Lyawa tsu godyoyi Asulã adama o une'e u na tsaa gura tsupa yi shi.

10

Bulu yuwusan tã ulinga wã Asulã

¹ Amu, Bulu n ta patishi ðu na cine Yesu Zamawawa tarai aciyayi ili i ro shi na ankuri. Ama o ro a damma n tã na wono na n ri obolo na aþu amma na n ri alanga na aþu n tu usuþuwu. ² A mantsa ma na maã ðashi tãwa n kaþyuwã ðu, n reve tã n tã ðana usuþuwu a tyo e ekere a ama a na aa ðansa tsu tã kurusu ure wu uvadi. N ciga i zuwa mu n yuwaan ðu tsundolo shi.

³ Tsu tã nden atsuma o uvadi, amma tsaa yuwusan uvon ununa ama o uvadi aa yuwusan shi. ⁴ Tsu ta yuwusan uvon ni itana yu uvon i na i ri ko'o na aza a na uvadi waa yuwusan ulinga. Itana yu uvon i tsu a tã nu ucira diga ubatã wã Asulã na aa gura lungusã batã a cira ma'yuwatan. ⁵ Tsu tã lungusã mawasan na cu'un vu u'yaþaþan wa avangaci suru a na a putsusaa ama nu urevu wã Asulã. Tsu te remuþhe majiyan ma ama ma na ma ri mejege shi, reve tsu zuwa le a yuwan tsutoni na Zamawawa. ⁶ Reve ni i roco na i kuruyi Zamawawa suru suru, tsu tã ðana ufoþu u na tsaa ca za na suru 'yuwain a yuwan tsutoni oforo.

⁷ I tã kaþyuwusã ili ne esu a na a ri atsuma a lipu ðu. Ni i ciga i 'yuwan i cuwan a na atsu aza a Zamawawa ða ununa aza a na a ðansa na afalu a na ele aza a Zamawawa ða. ⁸ Amayun a ða tsu ta yuwusan adanshi aþundã na afalu e ekere o ucira u na Zagbain ca ntsu na tsaa kamba ðu, amma gba adama a na tsaa amaton ðu ða shi. Agba maa uwwusa wono adama o ndolo shi. ⁹ Na n ðanaa ðu, n ciga ðu i uwa majiyan gashi n to mpolo n na maa ca ðu wovon ða shi. ¹⁰ Ama o ro a ta ðansa, “Mpepelime ma Bulu n tã nu ucira waru gashi ili ya amayun i ða, agba nu u ri obolo na atsu aþalimba a ða. Waru adanshi a yi ili i ro i ða shi.” ¹¹ Lyawa le e reve nda: Tsu ðe obolo na aþu gogo shi, ða ða tsaa ðanasa adanshi a nda a mpepelime. Amma na tsu ðe obolo na aþu, tsu to roco tsugbain ununa tsoo rocosu atsuma a mpepelime n tsu.

¹² Tsu kawan tara aciyatsu unatã na aza a na a tarai aciyele ili i ro shi. A yuwaan tã aciyele ronutsu reve o rito aciyele na ãyi. Waru e te ge'etosu aciyele ni ili i na ele na aciyele a ri. A yi nda u roco tã e reve ili shi. ¹³ Agba tsaa yuwan afalu adama e ili i na i ri alanga nu ulinga u na Asulã a ca ntsu tsu yuwan shi. Tsu ta yuwan afalu adama o ulinga u na u lyungu ntsu tsu yuwan goon, waru aþu fo atsuma o ulinga u ða ða i ri. ¹⁴ Ana aþu fo atsuma o ulinga a ða ða i ri, tsaa yuwusan afalu upasu na cine u lobonoi tsu yuwan shi. A yi ða nda gba, atsu ða aza a na tsu fara tãwãã ndu na Alabari a Sa'ani a Zamawawa.

¹⁵ Tsaa yuwusan afalu adama e ili i na ama o ro a yuwain shi, gashi aṣu da tsu yuwain ili'i na aciyatsu. O unā u ndolo, tsu ta zuwusa okolo a na ucawu wo okolo a ḡu u ta kungwa, reve waru ulinga u tsu aṣuma a ḡu u lyuwa elime lon. ¹⁶ Tsu ciga ta tsu 'yawa baṭa va alanga tsu ca Alabari a Sa'ani. Tsu ciga tsu yuwan afalu adama o ulinga u na ama o ro a yuwain de ubaṭa u le shi. ¹⁷ Adanshi a Aṣulā a damma ta, "Nā vu ciga vu 'yaṣan avangaci, vu 'yaṣan adama e ili i na Aṣulazuva a yuwain." ¹⁸ Adama a na za na tarai u ta tsura ica na aciyayi ayi da u tsu tsura ica'a shi. Agba na Aṣulazuva a zuwa vuma ta tsura ica, ayi da za na tsu tsura ica ya amayun.

11

Bulu na ajiya e epen

¹ N ta zuwusa okolo i ta yuwan ankuri na amu ko na shi n yuwan gashi n reve ili i shi. Ee, n ta patishi ḡu i yuwan ankuri. ² N ta aḡa a ḡu ununa Aṣulā a ri aḡa a ḡu. I rotso ta usheli u na koto u revei vali shi, za na n yuwayin nzuwulai n lolo na vali ta goon, ayi da Zamawawa na aciyayi. ³ Agba gogo n ta uwwusa wovon u na aḡa puṣan okolo a ḡu adama i lyawa itoni yi Zamawawa aṣuma a amayun na akiza, cine yo lulumaḡi Hawaṭ o ure u vama wa yi. ⁴ Tsu damma ḡu ta adama e Yesu, reve i tsura Ruhu va Akiza aḡu i usu ikaka i tsu. Agba reve i lyawa ama o ro a dansaa ḡu ili i ro ko'o adama e Yesu. Gogo nda i tu ufoḡu na yaḡ ushi ruhu ro ko'o reve i ushi ikaka i ro ko'o. ⁵ N reve ta aza a na ee desu acieyele "ajiya a gbagbain" a la'a mu shi. ⁶ Maa yuwan adanshi ulobonu cine ele aa yuwusan shi, agba n reve ta ili i na maa dansa. Tsu roco ḡu ta ne a alanga e eteshe o ure biti.

⁷ N zuwa ḡu i tsupa mu adama a Alabari a Sa'ani a na n yuwan ndu alajiya shi. Mo o'woto ta aciyawa zala reve n ca ḡu tsugbain. Unusu u da ndolo'o? ⁸ U yuwan ta gashi n te ivusa a isa a aza e Itoni o ro, ana n ushiyi ikebe i le adama n yuwan ḡu aganda. ⁹ Na n lamba ili i ro a mantsa ma na n shi oḡolo na aḡu, m pati ḡu i kamba mu shi. Aza a tsu a na o utai Makidoniya aḡu a rawa de ele da a ca numu ili i na n cigai suru. Ko ke'en koto m pati ḡu ikambi i ro shi, waru maa yuwan ne shi, ko ke'en. ¹⁰ Ko za aṣuma e ida ya Akataya aa zuwa mu n lyawa adanshi a aḡunda adama o ndolo shi. N ta dansa ili i nda na amayun a Zamawawa na ri aṣuma a va. ¹¹ Na n damma maa zuwaa ḡu itana yu ume shi, o unā u na n ciga ndu da shi? O'o! Aṣulā e reve ta na n ciga ndu.

¹² Waru n ta lyuwa elime ni ili i na maa yuwusan gogo, adama a na n cigai m putsa ama o ndolo nu ure wu u'yaṣaṣan wa avangaci. A ta ciga a damma ulinga u na aḡa 'yaṣaṣan avangaci adama a yi, ili i ta i da na za tsu. ¹³ Ama a nda ajiya e epen a da. A ta yuwusan epen adama o ulinga u le, reve a vadala acieyele tsara o rotso ajiya a amayun a Zamawawa. ¹⁴ Amma ili ya asalama i da mu shi! Ko Maleṭ ma tsu vadayasa ta aciyayi o rotsuso malingata ma Aṣulā me ekan. ¹⁵ Adama o ndolo wo o'wo tsu ili ya asalama shi, na agbashi a Male fo a zuwa acieyele o rotso agbashi a na aa yuwusan ulinga u na u ri mejege. Agba o ukosu a ta tsura aṣumalima a na a ntsayi adama e ili i na a yuwain.

Bulu yuwain adanshi a aṣumalima a yi

¹⁶ N ta dashi dansaa ḡu: Ko za tara mu gashi n reve ili shi. Agba na ne da majiyan ma ḡu, to, poloo numu atsuvu, ununa yoo poloo za na revei ili shi atsuvu, aḡu fo n yuwan afalu ne'en ke'en. ¹⁷ A mantsa ma na maa cuwusa aciyawa ne tsundolo, maa yuwusan adanshi cine Zagbain aa yuwan shi, amma tsu za na revei ili shi. ¹⁸ Ama na aḡunda a ta yuwusan afalu adama

e ili i na a yuwain aṭsuma o uvaḍi. Adama o ndolo aṃu fo n ta yuwusan afalu. ¹⁹ Aḍu aza a na i ri a majiyan i ta nu ugbozu, i ta uwwusa uyo'o o polusoo olo atsuvu! ²⁰ Hali i ta yuwusan ankuri na aza a na aḡ kambuwusa ḍu agbashi e le, ko aza a na aa paalasa ḍu, ko aza a na aa yuwusaan ḍu epen. I ta yuwusan ankuri na aza a na a tarasa a la'a ḍu ta, ko aza a na aa basasa ḍu a agbagazu. ²¹ N ta uwwusa wono ana n dammai a na tsu ri nu ucira u na tsaa yuwan ili i na aa yuwusan shi.

Na aa yuwusan afalu, aṃu fo n ta yuwusan, agba uyuwusan ne tsulo tsa ḍa. ²² A ta dansa ele mmaci ma Ibrahim n ḍa, ko? Aṃu fo maci va Ibrahim ḍa. Ele aza a Isra'ila a ḍa? Aṃu fo ne ḍa. Ele muwun n tsukaya ma Ibrahim n ḍa? Aṃu fo ne ḍa. ²³ Ele agbashi a Zamawawa ḍa? Na n damma n la'a le ta yuwaan yi aganda mo o'wo ta gashi ulo. N la'a le ta yuwan ulinga lon. A zuwa mu ta o u'wa wa ali kuci hali u la'a cine a zuwa nle o u'wa wa ali. Wufabu u na a faba numu u la'a ta cine a faba nle. N yuwan ta zuzu nu ukwa na abunda.

²⁴ Aza a Isra'ila a faba mu ta mata'atsu na kucci.* A yuwan ta ne toto uton.

²⁵ Aza a Roma a faba mu ta na adanga. A yuwan ta ne toto uta'atsu. A vara mu ta na atali azama o una mu u ta. N shi ta a mmalu a wantsun reve wu bosu. A yuwan ta ne uta'atsu. Reve n dana o uḍasu a mini diga ili yu ulivu hali ulivu u ro. ²⁶ Aṭsuma a mmalu ma abunda, n uwa ta aṭsuma e meleshe adama o ḍolu na shiwain, oḍolo na aza a ngalalai waru. N uwa ta e meleshe e ekere a ama a va, aza a Isra'ila, ne e ekere a Atakpaci. N uwa ta e meleshe e ilyuci i gbagbain, na aṭsuma o una, na aṭsuma a mala. Waru n uwa ta aṭsuma e meleshe e ekere a ama a na a dansa ele aza e Itoni a ḍa, agba ne ḍa a ri shi.

²⁷ N yuwan ta ulinga wu ucira hali n takalyuwa, waru mantsa na abunda n lantsa shi. N dana ta na ambulu na akuli, waru a mantsa na abunda n lamba ta ilyalya. N sowo ta utanu kuci adama a na itana i kalama numu. ²⁸ Udashiyi e ili i nda suru, wo o'wo ta gashi n tu utanu ni itana yu ume urana suru adama a na n ri udamu adama a a'isa a aza e Itoni suru. ²⁹ Ana ozo o ro a danaḡ lagaga, aṃu fo n danaḡ lagaga. Na a luluma nanza hali u yuwan unusu u tsu damaton mu ta lon.

³⁰ Na hali maa cuwa aciyava, n ta yuwan ne adama e ili i na i rocoi n ri nu ucira shi. ³¹ Asula e reve ta maa yuwusan epen shi. Ayi ḍa Asula na Dada va Yesu Zagbain, waru a ta cuwa yi babu ukotu. ³² A mantsa ma na n shi Dimaska, gwamna (ana Areti danaḡ mogono) shi ta ciga u reme mu ḍaḍa u zuwai aṣoja a kanda ruwa lyuci'i. ³³ Agba avu n'utsa n va mu talyuwato mu aṭsuma a asaka a wungu wu ukari u lyuci'i. Ne ḍa n la'ai e ekere a gwamna'a.

12

Zagbain rocoi Bulu alavu alavu

¹ N ciga n 'yuwan n yuwan uvaḍu. Ko ili n tsura na ne shi, agba lyawa n 'yasan avangaci adama a alavu alavu na wenu u na Zagbain roco numu. ² A'wan kupa na aza a nashi na a karai, Asula a ushi ta za vi Itoni yu Zamawawa ro a tyo zuva suru suru. N reve shi ko lipu va yi ḍa karai, ko ruhu va yi, Asula a ḍa e revei. ³⁻⁴ N kambisa ta n yuwan adanshi, n reve ta a tara ta vuma nda a tyo o u'wa u wivuwunḡ ḍe zuva, n gura reve ulobonu shi, ko lipu va yi kara ta zuva ko gba ruhu va yi ḍa goon, Asula a ḍa e revei. Wu uwwa ta ili i na aa gura cuduwa shi, ni ili i na Asula aa lyawa nanza damma shi.

* **11:24** A mantsa mo ndolo, na a faba vuma toto amunga, u tsu kuwa ta. A tsu faba yi ta mata'atsu na kucci adama u sowo aṭsumalima lon agba waḡ kuwa shi.

⁵ Adama o ndolo n ta yuwan uvaḍu adama a vuma ndolo, agba maa yuwan afalu adama a aciyavā shi, she adama e ili i na yoo rocosu n ri nu ucira shi goon. ⁶ Amma nā n ciga n yuwan afalu adama a aciyavā, moo o'wo ulo shi, adama a na amayun a ḍa maa ḍana a dansa. Agba maa yuwan afalu adama a aciyavā shi. N ciga ama a ca mu tsugbain tsa na tsa la'ai ili i na e ene numu a yuwusan ko a dansa shi.

⁷ Agba nā n ciga n 'yuwan n kuḍa yuwan uvaḍu abunḍa adama e ili ya asalama i na Asulā o roco numu. Ayi ḍa i zuwai u ca numu mōḷa n ro na moo sowuso atsumalimā, cine aawanda a tsu sapa lipu. U rotso ḷa gashi malingata ma Male mo foḶo ḷa adama u ca mu atsumalimā adama a putsaa mu a na maa yuwan uvadu. ⁸ M pati ḷa Zagbain toto uta'atsu u tawa mu addama a nda. ⁹ Agba u damma mu ḷa, "Isa'ani i va i rawa wu ḷa. A mantsa ma na vu ri ḷakalya, ḍaḍa ucira u va u tsu ḍana mejege atsuma a wu." Adama o ndolo gogo n ḷa mazanga n yuwan afalu adama o ulambu wu ucira u va, adama ucira wu Zamawawa yuwan ulinga atsuma e ekere a va. ¹⁰ Nā n ri nu ucira shi, nā tsundolo aa ḷawaa Zamawawa ni isa'ani, n ta yuwan mazanga. Na ama e isula mu, ko n lamba ili, nā tsundolo a ḷawaa yi ni isa'ani, n ta yuwan mazanga. Waru ko ama o bongi mu ko n sowo atsumalimā, n ta yuwan mazanga nā cu'un ndolo a ḷawaa Zamawawa ni isa'ani. U to o'wo nā n ri nu ucira shi, a mantsa mo ndolo ma ḍa moo o'wo nu ucira.

Bulu ciga ḷa ama q Korinti

¹¹ N ta yuwusan adanshi ana ulo, agba aḍu ḍa i zuwa numu n yuwain ne. Aḍu ḍa aza a na u lobonoi i damma ili i na i ri ulobonu a tyo e ekere a va. Adama a na ko nā n ri ili i ro shi, aza a na a dansa ele "ajiya a gbagbain" a ḍa a la'a mu shi. ¹² Ana n shi oḶolo nā aḍu, n shi ḷa na ankuri hali n yuwan linga vu ucira ni iroci ni ili ya asalama na aajiya a amayun a tsu yuwan. ¹³ Adama o ndolo i tsura ḷa ili i na a'isa a aza e Itoni o ro a tsura. Ili i ḷa i ḍa goon i shi i tawai ko'o: mo o'woto aciyavā itana yu ume e ekere a ḍu shi. I yuwaan mu gafura adama o ndolo!

¹⁴ N te ifoḶi i na maa kalyuwa ḍu wa ta'atsu. Agba ko nā n shi n ḷawa moo o'wo ḍu itana shi. Aḍu ḍa n cigai, amma ikebe i ḍu shi. U ri ulobonu muwun n zuwusa ikebe adama a kalyuwa aza a na a matsan nle shi. Ne ḍa shi! Mbara n ḍa n tsu kalyuwa muwun n le. ¹⁵ Adama o ndolo n ḷa mazanga adama n ca ili i na n ri nā ayi suru adama a ḍu, hali gba na aciyavā. I ḷa jiba icigi i va adama a na n la'a ciga nḍu?

¹⁶ Ozo o ro a ḍu a usu ḷa mo o'wo ḍu itana shi. Agba a buwa ḷa a majiyan n yuwan ḷa ugbozu, reve n yuwan epen adama n tsura maa azu ḍu. ¹⁷ Atsuma a ama a na n lyunguwa nḍu, za ro paala ḍu ḷa? ¹⁸ M pati ḷa Titu u 'yawa ya'a ḍu, avu n lyungu za vi Itoni ro oḶolo nā ayi. Agba ayi u paala ḍu shi. Waru i reve ḷa a na amu nā ayi ili i ḷa i ḍa tsu yuwain, waru tsu ḷa no okolo a ḷa.

¹⁹ I ta gura yuwan majiyan gashi tsu ta dansa ili i nda suru adama tsu roco tsu ḷa mejege. Ne ḍa u ri shi. Tsu ta yuwusan adanshi cine Zamawawa aa ciga tsu tsu yuwan adanshi a maḷakan ma Asulā. Aḍu n'utsa n tsu n ḍa, waru ili i na tsaa yuwusan suru adama tsu gbamato ḍu ḍa. ²⁰ N ta uwwusa wovon n n ḷawa n kalyuwa ḍu, nden n ḍu moo yo'ono mu shi, adama o ndolo, nden n va moo yo'ono ḍu shi. N ta uwwusa wovon u na maa ḷawa n cina ḍu a mawasan waru i ḷa tsushu'un tsi ili i na ama a ri nā ayi. Waru n ta uwwusa wovon n n ḷawa ya'a ḍu n cina ḍu a yisaali nu upan, avu waru i ciga ili biti adama a aciyavā. N ta uwwusa wovon n ḷawa n cina ḍu a dansa ili i vama adama a ama o ro, avu waru i ḍana a yuwusan idami. Nā n ḷawa n ciga n cina ḍu a 'yasasan avangaci shi, waru n ciga ḍu i yuwusan nden iwawu shi. ²¹ Amayun,

n ta uwwusa wovon na nā n tawa, Asula a ta kadato mu adama a du. N ta yuwan mesun adama a aza a na a yuwain de unusu agba koto a lyawa nden ma ashinda shi, na tsipere, ni ili i wono.

13

Asala a Bulu

¹ N ta tawa ya'a du wa ta'atsu. Adanshi a Asula a damma, "Esu e re ko a ta'atsu u to roco na adanshi a na a yuwusan a aci a za ro amayun a da." ² Ana n danai obolo na adu we ire, n rono ta aza a na a yuwusan unusu atsuvu. N ta dashi dammisa gogo a na n ri alanga: Na n dashi tawa, za aa fatsa oforo shi. ³ N to roco a na amayun a da na Zamawawa aa yuwusan adanshi e ekere a va. Ana waa yuwusan ulinga e memere ma du, u ri babu ucira shi, amma u ta nu ucira. ⁴ Amayun a da u shi nu ucira shi ana o una niyi a akpata, agba u ta wuma gogo o ucira wa Asula. Tsu ri nu ucira shi, cine Zamawawa shi nu ucira shi ana u danai a akpata. Agba i te ene na tsaa dana wuma nu ucira wa Asula, cine Zamawawa ri.

⁵ I kalyuwa aciyadu ulobonu. Ye ece aciyadu ye ene ko i to tono ili i na i usuyi. Ni i reve na Yesu Zamawawa ri atsuma a du shi, i riyi ta a malyungwa. ⁶ Amma n ta zuwusa okolo a na yee ene na atsu na aciyatsu tsu riyi malyungwa'a shi. ⁷ Tsu te ipati ya Asula i yuwan iwuya wan. Tsa a yuwusan avasa ne adama tso o'woto aciyatsu ama a abula shi, amma adama tsu zuwa du i yuwan ili i na i ri mejege, ko na shi wo o'wo gashi tsu riyi ta. ⁸ Tsu ta yuwan ili i na ya a cacosu amayun elime. Tsa a yuwan ili i na yoo rono yi aapa shi. ⁹ To ko na tsu ri nu ucira shi, tsu ta mazanga a na i ri nu ucira. Tsu ta a avasa a na ya a kamba yoo o'wo ama a abula. ¹⁰ N ta danasa ili i nda kafu n rawa. Ne da maa bara nu usuduwu shi a mantsa ma na maa yuwusan adanshi nu ucira u na Zagbain ca numu. U ca mu ta ucira u nda, adama n kamba du, amma n lungusa du da shi.

Icasu yu ukosu

¹¹ Gogo ama a va, n to kosuso mepepeline ma nda. N ta dansa: Yuwain mazanga! I lapula nden n du. I polo atsuvu e ili i na n dammai. I dana no okolo a ta na aza a du. I danu obolo atsuma a asuvu nden. Dada Asula e icigi na asuvu nden oo o'wo obolo na adu.

¹² I chala ni icigi ya aza e Itoni. ¹³ Aza e Itoni pa nda suru a ta lyungusa du ni icasu i le.

¹⁴ Lyawa isa'ani yi Zagbain tsu Yesu Zamawawa, ni icigi ya Asula, na nden m muwwulai n Ruhu va Akiza mo o'wo obolo na adu suru.

Mepepeline ma Bulu a tyo ya Aza a Galatiya

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bulu dana ta mepepeline ma nda a tyo aza e Itoni atsuma a Galatiya. Galatiya ida i da, waru ilyuci i gbagbain i ta pe atsuma a yi. Bulu dana ta mepepeline ma nda a tyo a a'isa aza e Itoni suru. Bulu kandaruwa ta ida'a suru, adama o ndolo u ta na n'utsa atsuma a aza e Itoni a na a ri pe. Agba ozo o ro de a damma ta a na Bulu aajiya a amayun a da shi.

Bulu danaa ta ama tsara u roco cine wo o'woi aajiya a amayun. Ana u kotoi a yuwusan adanshi e ili i nda, u rito le ta a na a ta tsura iwawi o ure u sa'ani adama a na a ta nu ucawu wo okolo atsuma a Kristi Zamawawa. Ure wi itoni i wila u tsu tawa ni iwawi shi. U roco le ta a ta gura toni ure wa Asula za na wu ntsayi faan, waru a cigalai.

Ili i na Bulu dammai aza e Itoni a Galatiya suru amayun a da fo a tyo aza e Itoni a ana'an. Suru tsu ta faan na tsoo toni Asula o ure u na wu ntsayi, o ure wu ucawu wo okolo. Wila u tsu kamba tsu ta tsu reve cine tsaa yuwan wuma, amma ucawu wo okolo a da goon woo bolo tsu na Zamawawa reve u tawaa tsu ni iwawi.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Ajiya a amayun ni ikaka ya amayun (1:1-10)
2. Asula a dangwa ta Bulu o o'wo aajiya (1:11-24)
3. Bulu isawaan ta ikaka ya yi (2:1-21)
4. Ucawu wo okolo a da goon u tsu tawaa ni iwawi (3:1-4:31)
5. Za na ri na Ruhu tsu roco ta icigi (5:1-6:10)
6. Morono ma atsuvo mo ukosu (6:11-18)

Icasu

¹⁻² Amu, Bulu, n ta danasa mepepeline ma nda a tyo a a'isa a aza e Itoni atsuma e ida ya Galatiya. Amu aajiya a da. Vadilima da dangwa numu shi. Waru obolo a ama a da a dangwa numu shi. Amma Yesu Kristi Zamawawa da dangwa numu na aciyayi. U yuwan ta ne obolo na Asula Dada, za na 'yasain Yesu diga o ukwa. Ama a tsu a na a ri pa fo suru obolo na amu tsu ta lyungusaa du ni icasu i tsu.

³ Lyawa Asula Dada tsu na Zagbain tsu Yesu Kristi Zamawawa roco du isa'ani, reve waru a ca du asuvu nden. ⁴ Yesu Zamawawa Zagbain kuwa ta adama o unusu u tsu, cine Asula Dada tsu foboi, tsara u wawa tsu diga o uvadi wi iwuya i nda ubata u na tsu ri a nden gogo. ⁵ Ayi da i zuwai tsugbain suru tso o'woi za va Asula a tyo a mantsa suru babu ukotu. Ami.

Alabari a Sa'ani a nda goon

⁶ N yuwan ta asalama lon a na i farashi uvadalasa a lyawusa Asula. U dangwa du ta adama e isa'ani ya Yesu Kristi Zamawawa. Amma gogo adu da nda o tonishi ikaka i ro ko'o. ⁷ Amayun a da, ikaka i ro yi lo shi, she ikaka ya Alabari a Sa'ani goon, ko na wo o'woi ama o ro o ta lo na a gbandarasa du. A ciga ta a vadala a Alabari a Sa'ani e Yesu Zamawawa a tyo ili i ro ko'o. ⁸ Lyawa Asula a yuwaan za na yuwaan ndu alajiya e ili i ro ko'o ni ikaka i tsu a tyo ya'a du suru una! Asula a yuwan ne, ko na shi wo o'wo atsu a aciyatsu tsu tawaa ni ikaka i ro ko'o, waru ko na shi wo o'wo malingata ma Asula ma da ma tawayi ni ikaka i ro ko'o. ⁹ N damma ta ne, waru n ta dashi dammisa:

Nnā za ro yuwan alajiya o ro ko'o nā za na i fara ushiyi, lyawa unā wā Ḃsulā u reme vuma ndolo.

¹⁰ Maa yuwusan ili adama n yo'onoto ama okolo shi. Amma n ciga tā n yo'onoto Ḃsulā okolo. I ta majiyan n ciga tā n zuwa ama a ciga mu? Nā ne da maa yuwusan, n shi o o'wo aagbashi a Kristi Zamawawa shi.

Ḃsulā e de tā Bulu

¹¹ Ama a va, n ciga dū tā i reve Alabari a Sa'ani a na n yuwaan dū alajiya, ili i na ama a yuwain da shi. ¹² Ubata wa ama a da n tsura niyi shi. Ko za rito mu ayi shi. Yesu Kristi Zamawawa da roco numu uritosu u nda suru.

¹³ I reve tā cine n danai ana n danai o tono ure wa aza a Isra'ila. N ca tā aza e Itoni atsumalima waru n yuwan tā ukadu u na mee bete'we le. ¹⁴ Aza a Isra'ila o ro u'yowun u da tsu tā, amma n la'a tā ozo o ro e le nā abunda toni wila wu nkaya n va. N danā tā e meje'en n yuwan ne.

¹⁵ Agba kafu a matsan mu, Ḃsulā a dangwa mu tā. U yuwan tā ne adama e isa'ani ya yi. ¹⁶ Reve mantsa mā tawa ana u roco numu Mawun mā yi adama n yuwan adanshi a yi ubata wa Atakpaci. A mantsa mo ndolo, m pati za ca mu asala shi. ¹⁷ N 'yawa Urishelima adama n cina de ama a na o o'woi de ajiya kafu mo o'wo aajiya shi. Ili i na n yuwain a mantsa mo ndolo ayi da, n kara tā a tyo Laraba n danu de mantsa wa'a. Reve n kara a kambā Dimaska.

¹⁸ Ana a'wan a ta'atsu a karai, reve n kara a tyo Urishelima n 'yawa m bura Bituru, awu n danu de hali rana kupa no ozo o ton. ¹⁹ Waru me ene tā fo Yakubu zawa'a vu Zagbain, agba me ene akapi a ajiya'a a mantsa mo ndolo shi. ²⁰ N kucina tā nā Ḃsulā, epen a da maa yuwusan shi.

²¹ Mantsa mo ro de, n toni tā ni ida ya Suriya ni ida ya Kilikiya. ²² A mantsa'a aza e Itoni atsuma a Yahuda koto a shi e ene mu shi. ²³ Ele a uwwa tā a yuwusan adanshi a va goon adansa: "Apa vuma na tawa ntsu na addama, waru u yuwusan tā ukadu u na wee bete'we aza e Itoni. Amma gogo u ta dansaa ama o toni ikaka'a." ²⁴ Reve a cuwa Ḃsulā adama a va.

2

Ajiya a ushiyi Bulu

¹ Ana a yuwain a'wan kupa nā aza a nashi, reve n kambisa Urishelima obolo Banaba, waru n tara tā Titu. ² N 'yawa tā de adama a na Ḃsulā o roco numu alavu alavu adansa mu n kara. Amu de, n yuwan tā adanshi na azagbain a aa'isa a aza e Itoni goon. N shi tā n ciga n zuwa le e reve ikaka i na maa dansaa Atakpaci. N shi tā n ciga ajiya'a a lyungwa ili i na moo ritosu. Nnā a usu uritosu u va shi, uritosu u na n yuwain hali a tyo a mantsa ma nda u to o'wo ili ye pere. ³ Ana a uwwai ili i na n dammai, a usu yi tā. A zuwa a pada i'utsa i va Titu za na shi obolo nā amu uryumbu shi, ko na wo o'woi ayi Takpaci* da.

⁴ Aza e itoni e epen o ro o odoru tā a uwa atsuma a tsu. A uwa tā atsuma a tsu gashi aza a matawa mo utoyo adama e reve ufalu u na Yesu Kristi Zamawawa ca ntsu. A ciga tā a kambato tsu agbashi. Ama o ndolo a da a zuwa ntsu tsu yuwain adanshi a mapada mo uryumbu.† ⁵ Amma tsu tonoo ada aza e itoni e epen o ndolo shi, ko ke'en. Tsu ciga tā amayun a Alabari a Sa'ani a danā obolo nā adu.

⁶ (Ozo o ro atsuma a aa'isa a aza e Itoni a nda a tara tā aciyele gashi azagbain a da, amma ayi ndolo ili i ro i da shi ya'a va. Ḃsulā a ta tarasa ama ili

* **2:3** Titu Takpaci da, waru ele ama o ndolo a tsu pada vali uryumbu shi. Aza a Isra'ila gba vali suru a ta pada yi uryumbu. Ili ya asalama i da ana wo o'woi ajiya a zuwai a pada Titu uryumbu shi.

i ta.) Ne da aa vadala Alabari a Sa'ani a na n yuwain shi. ⁷ E ene ta Asula a ca mu ta ulinga wa alajiya a Alabari a Sa'ani a tyo ubata wa Atakpaci, cine u cayi Bituru ulinga wa alajiya a tyo ubata wa aza a Isra'ila. ⁸ Asula a ca ta Bituru ucira u na waa yuwan ulinga wa aajiya atsuma a ama a Isra'ila. Ne da fo u ca numu ucira u na maa yuwan ulinga wa aajiya a tyo ubata wa Atakpaci.

⁹ Ana Yakubu na Bituru na Yahaya† (aza a na ama suru e revei azagbain a da) e revei Asula a ca mu ta une'e u gbain u nda, reve a ushi mu na Banaba alingi atsuma a aza a na aa yuwusan ulinga obolo. A dashi tsu ta asuvu ugbamu tsara tsu lyuwa elime a yuwusaan Atakpaci alajiya, waru a mantsa ma ta a ta lyuwa elime nu ulinga u le atsuma a aza a Isra'ila.† ¹⁰ Ili i ta i na a pati ntsu tsu yuwan, ayi da tsu cuwan na alambi, waru n dana ta no okolo a na maa yuwan ne!

Bulu bara ta Bituru

¹¹ Urana u ro, ana Bituru tawai atsuma a Antakiya, u yuwusan ta ili i babu ulobonu lon, reve amu adama o ndolo m bara yi a makakan ma aza e Itoni.

¹² Apa ili i na i farai: Ana u fara rawai, u lyuwusa ta obolo na Atakpaci aza e Itoni. Avu Yakubu lyungu aza e Itoni o ro aza a Isra'ila a tyo Antakiya. Ana ama a nda a rawai, Bituru dashi lyuwisa na Atakpaci waru shi, adama a na u dana ta a uwwusa wovon wi ili i na ama a nda aa damma adama a yi. ¹³ Reve akapi a aza e Itoni a Isra'ila fo o toni yi na mayan me ikpa'a ne, hali fo na Banaba toni le ta na mayan me ili i babu i mejege i nda.

¹⁴ Ana me enei oo tono mejege ma amayun a Alabari a Sa'ani shi, reve n yuwan adansi na Bituru a makakan me le suru. Avu n damma, "Bituru, avu za va Isra'ila da, amma vu ta yuwusan ili gashi Takpaci, agba vadamma avu za va Isra'ila da shi. Na ne da, nye i zuwai vu cigai vu zuwa Atakpaci a nda o toni ili i na aza a Isra'ila a yuwusan?"

¹⁵ "Amu na avu umatsun wa aza a Isra'ila a da, waru atsu omocin a da shi e ekere a Asula cine Atakpaci a ri. ¹⁶ Amma suru na ne, tsu reve ta a na tso o'woi aza a abula† na Asula nu ucawu wo okolo atsuma a Zamawawa, agba adama a na tsu yuwain ili i na Wila'a u damma ntsu tsu yuwan da shi, adama a na za lo na a kambu za va abula na Asula nu utonishi u Wila shi. Adama o ndolo tsu ca ta Yesu Zamawawa okolo, tsara Asula a ushi tsu adama o ucawu wo okolo a tsu e ekere a Zamawawa.

¹⁷ "Aza a Isra'ila o ro a tara tsu ta aza o unusu adama a na tsu ca ta okolo Kristi Zamawawa ta kambuwa tsu aza a abula na Asula adama o ndolo a da tsu toniyi Wila wa aza a Isra'ila suru shi. Ayi ndolo u ta dansa Zamawawa zuwa tsu ta tsu yuwan unusu? O'o, ne da shi! ¹⁸ Amma na n kambu n toniso Wila'a waru, to, n ta yuwaan Asula unusu wa amayun. ¹⁹ Ana n toniyi Wila'a, u polo mu ta, reve u putsaa mu a yuwan wuma u na Asula a cigai. Gogo nda gba Wila'a u buwa nu ucira a aci a va shi, adama n yuwan wuma u na Asula a cigai. ²⁰ A vara mu ta a akpata† obolo na Kristi Zamawawa. Amu na aciyava a da maa yuwusan wuma shi, amma Kristi Zamawawa na ri nden pe atsuma a va. Pe atsuma a lipu va atsuma o uvadi u nda n ca ta okolo ubata u Mawun ma Asula. U ciga mu ta waru ayi na aciyayi a da u dangwai u kuwa tsara amu n dana wuma. ²¹ Amu mu pe atsuma a ama a na 'yuwain isa'ani ya Asula shi. Nna Asula a ushi tsu nu ure u Wila, to, Kristi Zamawawa kuwa ta pere."

3

I ca okolo

† 2:9 Atsuma o uguzu u nda Bulu yuwan ta ulinga na Tsu'arama u de aala a Bituru: "Kefa."

¹ AƊu, olo aza a Galatiya! Zane ɗa puɗan nɗu ana? N roco ɗu ta mejege ili i na i zuwai Yesu Kristi Zamawawa kuwai a akpata.† ² N ta yuwan ɗu yeci i ta: I ushi ta Ruhu va Akiza adama a na i toniyi Wila? O'o, ne ɗa shi! Ruhu va Akiza tawa ɗu ta adama a na i usuyi ikaka i na yu uwwai e Yesu Zamawawa. ³ AƊu i ri na aci shi? I fara ta a yuwusan wuma atsuma a Kristi Zamawawa atsuma a Ruhu va Akiza, amma gogo i ciga ta i lyuwa elime nu ucira u ɗu. ⁴ I sowo ta atsumalima lon adama a Alabari a Sa'ani. N ciga atsumalima a nda a kara pere shi. ⁵ Ana Asula a ca nɗu Ruhu va Akiza va yi waru ana u yuwain linga va asalama atsuma a ɗu, u yuwan ta ne adama a na i toniyi Wila wa Musa? Ne ɗa shi! U yuwan ta ili i nda adama a na i ushiyi ikaka ya Yesu Kristi Zamawawa na yu uwwai.

⁶ Apa ili i na Adanshi a Asula a dammai: "Ibrahim ca ta Asula okolo a yi, awu Asula a tara yi abula e ekere a yi." ⁷ Ayi nda u roco ta muwun ma Ibrahim ele ɗa aza a na suru a cayi okolo ubata wa Asula. ⁸ De nu ujimu Adanshi a Asula a damma ta a na Asula a ta ushi Atakpaci adama o ucawu wo okolo e le. Asula a yuwaan ta Ibrahim nzuwulai ma Alabari a Sa'ani a nda ɗe nu ujimu ana u dammai, "Uvadi maɓula u ta tsura aba'un adama a wu." ⁹ Ayi nda u to rocosu za na suru ri nu ucawu wo okolo, u ta na akunda atsuma a aba'un a na a cayi Ibrahim adama o ucawu wo okolo a yi.

¹⁰ Za na suru ri a majiyan utonishi u Wila u ɗa waa zuwa yi wo o'wo mejege na Asula, u ta ushi unā wa Asula. Adama a na Adanshi a Asula a damma ta, "Za na suru aa yuwusan tsutoni na Wila suru u na u ri pe atsuma a Aatagada a Wila shi, u ta ushi unā wa Asula." ¹¹ U ta babu usan vu reve za lo, na itoni i Wila yaa zuwa yi za va abula e ekere a Asula shi, adama a na Adanshi a Asula a damma ta, "Asula a ta ca za na ri nu ucawu wo okolo wuma." ¹² Ili i ɓolo utonishi u Wila nu ucawu wo okolo shi, adama a na Adanshi a Asula a damma ta, "Vuma na cayi okolo a Wila u ta yuwan wuma cine Wila'a u dammai." ¹³

Amma Yesu Kristi† Zamawawa wawa tsu ta diga o unā u na Wila u yuwain. Ana a vara niyi a akpata u ushi ta unā u na u shi a tawa ya'a tsu. Adama a na Adanshi a Asula a damma ta, "Asula a yuwaan ta za na a varai a akpata biti unā." ¹⁴ Adama a na Yesu Kristi Zamawawa yuwain ne, ɗaɗa Asula a zuwayi Atakpaci aba'un cine u yuwayin Ibrahim nzuwulai, ne ɗa fo aƙsu aza e Itoni tsu ushiyi Ruhu va Akiza a na Asula a yuwain nzuwulai adama o ucawu wo okolo.

Adama a Wila

¹⁵ Ama a va, apa iroci cine tsa a yuwusan wuma: Nna ama e re a yuwan akucunu o ure u sa'ani, she za ro kuɗa ko u vadala adanshi o ndolo wan. Ne ɗa u ri na nzuwulai ma Asula n nda. ¹⁶ Asula a yuwaan ta Ibrahim nzuwulai n nda na mawun ma tsukaya ma yi. ¹⁷ U yuwaan muwun n tsukaya n ro ma abunda nzuwulai'i shi, amma a tyo a za ta, ayi gba za ta ndolo ayi ɗa Kristi Zamawawa. ¹⁸ Apa ili i na maa dansa: Asula e isawaton ta adanshi na Ibrahim waru u yuwan ta akucunu† a na waa guza yi. A'wan ukpakunashi na mata'atsu (430) na aƙapa, ɗaɗa u cayi Wila'a. Wila u ndolo waa gura vadala nzuwulai'i shi. Nu u shi u yuwan ne, u shi ta lungusa nzuwulai n na Asula a yuwayin Ibrahim. ¹⁹ Nna Wila'a waa gura ca tsu aba'un a na Asula a yuwayin Ibrahim, to, aba'u'un u buwa adama a nzuwulai'i shi. Amma wo o'wo ne shi, adama a na Asula a ca ta Ibrahim aba'un a yi pere e ekere a nzuwulai n na u yuwain.

◊ 3:8 Ufr. 12:3; Ufr. 22:18. ◊ 3:10 U.Wl. 27:26. ◊ 3:12 N.Gn. 18:5. ◊ 3:13 U.Wl. 21:23. ◊ 3:16 Ufr. 12:7; Ufr. 13:15; Ufr. 24:7.

¹⁹ Adama a nye Asulā a zuwai Wilā'a? U zuwa yi tā adama a na ama a yuwusan tā unusu. U zuwa tā lo Wilā'a, hali she nā vuma tā na u dammai waa tāwa'a u rawa. U zuwa tā nlingata mā yi n ca Musa Wilā'a, reve Musa ca ama a Isra'ila Wilā'a. Ne da Musa danai za na shi e memere me le. ²⁰ Za na ri e memere ma ama u tsu yuwan tā adanshi na ama a na u ri e memere me le, amma Asulā na aciyayi a da a yuwain nzuwulai'i ayi a nde'en.

²¹ Asulā a ta a tsurala nā nzuwulai mā yi ana u cayi Wilā? Ne da shi. Nnā a shi a tsura wuma u babu ukotu atsuma a Wilā, to, a na a kambato tā aciyele aza a abula e ekere a Asulā nu utonishi u Wilā. ²² Amma Adanshi a Asulā a damma tsu tā unusu wu nla tā vuma suru, waru waa gura toni Wilā shi. Adama o ndolo ure u tā goon u na Asulā aa ca za ili i na u yuwain nzuwulai ayi da nā vuma ndolo ca okolo ubata wā Yesu Kristi Zamawawa.

²³ Wilā'a u goloɓuso tsu tā tsa aza a na a ri o u'wa wa ali. U zuwa tsu tā zala vu ucira va yi, hali she nā mantsa ma na tsaa ca okolo mā tāwa. ²⁴ Wilā'a u dana tā zagbain tsu, hali she na Kristi Zamawawa tāwai. Ana Kristi Zamawawa tāwai u zuwa tsu tā aza a abula e ekere a Asulā ana tsu cayi okolo ya'a yi. ²⁵ Gogo a na tsu ri nu ucawu wo okolo ya'a yi, Wilā'a u buwa o tsugono tsā tsu shi.

Adū muwun mā Asulā n da

²⁶ Suru ndū muwun mā Asulā n da adama o ucawu wo okolo a dū ya Yesu Kristi Zamawawa. ²⁷ Waru ana a rumbu ndū, wo o'wo tā gashi yo oto tā Kristi Zamawawa cine i tsu oto itana i sa'avu. ²⁸ Ucawu wo okolo ya Yesu Kristi Zamawawa da u kambato i suru atsuma a dū unata: nā avu za va Isra'ila da ko Meheleni,† nnā avu aagbashi a da ko avu aagbashi a da shi, ko nā avu vali da ko ka, za suru unata u da u ri nā za va yi. ²⁹ Adama o ndolo nā adū aza a Kristi Zamawawa da, gogo adū yo o'wo tā muwun n tsukaya ma Ibrahim, waru vu tā ushi agadu a na Asulā a yuwain nzuwulai.

4

¹ N ta cayisa dū iroci i ro: mawun me ke'en ma na dada va yi kuwai waa guza itana i na dada va yi dammai aza a yi a da shi. U tā dana gashi aagbashi a mantsa mo ndolo ko na wo o'woi ayi da za vi itana'a. ² Ama a na aa kalyuwusa yi ni itana ya yi ele da aa kalyuwa ili suru, hali she nā mawu'un u kungwa ununa dada va yi dammai. ³ Ne da u shi nā atsu. Tsu shi tā gashi mawun waru cira vu uvadi u nda icu'un icu'un a shi tā o tsugono a aci a tsu.

⁴ Amma ana mantsa ma yuwain, Asulā a lyungu tā Mawun mā yi, reve ka matsan yi. Avu Mawun mā yi ma yuwan tsutoni nā Wilā'a, ⁵ adama u lyawa tsu faan e ekere a Wilā'a, tsara atsu fo tso o'wo muwun mā Asulā. ⁶ Ana wo o'woi adū muwun mā Asulā n da, u lyungu tā Ruhu Mawun mā yi o okolo a dū, reve Ruhu'u u saala, "Dada, Dada va." ⁷ Adama o ndolo gogo avu aagbashi a da shi, avu mawun mā Asulā ma da, waru ne da waa ca wu ili i na u yuwain nzuwulai.

Bulu roco tā aza a Galatiya icigi

⁸ Ana i shi i revei Asulā shi, i dana tā agbashi e ili i na i ri ili ya amali, agba ili i nda'a Asulā a da shi, ko ke'en. ⁹ Amma gogo i reve tā Asulā, waru u lobono tā n damma dū na Asulā e reve ndū. Adama o ndolo, nye i zuwai yaa kamba a cira icu'un icu'un vu uvadi u nda na ri nu ucira shi, waru ili ye pere i da? Nye i zuwai i cigai i kambisa agbashi e le waru? ¹⁰ Hali yaa yuwusan abuki o ucuwusan vu rana ro, nā woto ro, nā mantsa mo ro, na a'wan o ro. ¹¹ Gogo n ta uwwusa wovon adama a na mantsa ma na n yuwain ulinga nā adū wo o'wo tā pere. ¹² Ama a va, n te ipati i dana faan ni ili i nda, cine amu n yuwain

wuma faan. Adama a na mo o'wo ta gashi cine adu Atakpaci i danai, n ta dansa n dana ta faan na Wila.

Ana n fara yuwaan ndu alajiya i le'e mu shi. ¹³I cuwan n dana ta ubanakun ana n fara tawaa ndu na Alabari a Sa'ani e Yesu Kristi Zamawawa. ¹⁴Ko na wo o'woi ubanakun u va wo o'wo ta malyungwa e ekere a du, agba suru na ne i 'yuwan a ca mu tsugbain shi, waru i kudu a kalyuwa mu ulobonu shi. Amma, reve i ushi mu gashi amu malingata ma Asula ma da. I ushi mu ta waru gashi amu dada Yesu Kristi Zamawawa'a na aciyayi. ¹⁵N ta gura damma na amayun, hali gba u shi ta gashi u ta la'aa du i fodo esu a du reve i ca mu ele. A te isa'ani i du a tyo ya'a va gogo? ¹⁶Amu ma'yuwatan ma du ma da gogo adama a na maa dansaa du amayun?

¹⁷Munlu me epen n nda maa yuwusan ili i nda adama a tawaa du ni isa'ani shi. A ciga ta a lyuwa aci a du na abunda lon adama i kuru le. A to ukadu u na ee geshe du na amu adama i poloo le atsuvu ulobonu. ¹⁸Gogo u lobono ta a na i ri e meje'en i yuwan ili i sa'ani, waru u la'a ta ulobonu na yaa yuwusan ne ana n ri obolo na adu shi. ¹⁹Amma suru na ne, ncigata n muwun n va, n ta gashi n ta uwwusa m6ala n limatan adama a du cine n yuwain nu ufaru, waru m6ala'a n ta lyuwa elime hali she na ama e ene Kristi Zamawawa pe atsuma a du. ²⁰N ta maluwa a damma n ta de obolo na adu gogo, tsara n yuwan adanshi na adu ben. Gogo majiyan ma va mo o'wo ta wumbu a aci a addama a nda.

Muwun n re ma Ibrahim

²¹Hali n gogo ozo o ro a du a ciga ta a dana zala Wila. Damma numu, i reve ta ili i na Wila'a waa dansa? ²²Adanshi a Asula a damma ta Ibrahim dana ta na muwun n re. Mma mawun ta aagbashi a da a danai, mma vu za ve ire gba shi aagbashi a da shi. ²³Reve ka na danai aagbashi a matsan cine wu ntsayi a matsan. Amma avu ka na danai faan u matsan fo adama a na ne da Asula a yuwayin Ibrahim nzuwulai ili na yaa fara.

²⁴Ili i nda suru i ta fo o ritosu ili i ro: Ama ci e re'e a ta gashi akucunu e re a na a ri e memere ma Asula na ama a yi. Akucunu a ta ayi da Wila u na Asula a cayi Musa zuva Masasan ma Sinai,† waru ama a na o toniyi akucunu a nda a ta gashi aagbashi. Ka na a tsu de Hajaraf za na danai aagbashi ayi da tsa akucunu o ndolo. ²⁵Ayi da iroci i Masasan ma Sinai atsuma a Laraba. Amma gogo lyuci va Urishelima wo o'wo ta gashi Masasan ma Sinai, adama a na lyuci'i na ama a yi a ta a nden i tsugbashi atsuma a Wila. ²⁶Amma Saratu, ka na aagbashi a da shi, iroci i Urishelima va zuva da. Waru ayi da mma tsu.

²⁷Adanshi a Asula a yuwan ta adanshi adama a yi,

“Vu yuwan mazanga avu idari yi ka!

Avu na koto vu revei cine m6ala n limatan n ri shi,

vu teme ishupa avu vu yuwan ikelenu i mazanga.

Adama a na muwun mu ka na ri idari

gogo a la'a ta muwun mu ka na n ri na vali abunda.” ◊

²⁸Ama a va, adu muwun ma Asula n da adama a nzuwulai ma yi, cine Ishiyaku danai. ²⁹A mantsa mo ndolo, Isma'ila,† mawun ma na a matsain cine wu ntsayi a matsan, ma ca ta Ishiyaku atsumalima, za na a matsain o ure u Ruhu va Asula. Ne da fo u ri ana'an. ³⁰Amma nye Adanshi a Asula a dammai a aci e ili i nda? U damma ta, “Vu lo aagbashi a ka'a na mawun ma yi. She mawun ma aagbashi'i u tsura ili ya agadu a ta atsuma o utsuru wa dada va yi wan. Mawun ma ka ma na ma ri faan u gada le suru.” ◊ ³¹Ama a va, atsu muwun mu ka na n ri faan da, amma aza a aagbashi a da shi.

5

Tso o'wo ta faan qtsuma a Zamawawa

¹ Gogo tso o'wo ta faan, adama a na Yesu Zamawawa zuwa tsu ta tso o'wo faan. Adama o ndolo yi isawan mishin. She i vadala i kambisa agbashi a Wila waru wan.

² Uwwai! Amu Bulu, n ta dansaa du ili i nda: Nni i lyawa le a pada du uryumbu, u to rocosu Zamawawa ili ye pere i da e ekere a du. ³ N ta dansaa du waru nu ucira za na a padai uryumbu suru u 'yuwan u ciga u toni Wila'a suru. ⁴ Waru na vu yuwan ukadu u na voo yo'onoto Asula okolo na mayan mo tsutoni na Wila, vu kasa ta aciyawu na Zamawawa, waru vu 'yuwan ta a ushi isa'ani ya Asula. ⁵ Ruhu da tsu zuwa tsu tsu reve a na Asula a ta ushi tsu tsa ama a abula adama a na tsu ca ta okolo ubata wu Zamawawa. ⁶ Na avu za vi Itoni va Yesu Zamawawa da wo o'wo ili i ro shi ko na a pada wu uryumbu ko na a pada wu shi. Ili yu ulobonu ayi da ucawu wo okolo a wu ayi da waa zuwa wu vu ciga ama.

⁷ Ununa i danci o tonishi Kristi Zamawawa u danci ta ulobonu, reve nanza tawa u vadala du diga a amayun. ⁸ Amma amayun a da vuma ndolo Asula a da shi, za na dangwa ndu. ⁹ Wolilo wa'a u tsu zuwa ta yira ya abunda i tsutsa. Ili i na waa dansa ayi da, uritosu we epen wa'a u tsu vadala ta ama a abunda. ¹⁰ Amma n zuwa ta okolo ubata wa Asula, yaa usu uritosu wa ama e epen o ndolo shi, amma i toni ili i na n dammai. Asula a ta ca aza a na a jambarsa du atsumalima, ko na zane da u shi.

¹¹ Ama a va, nna m buwa a yuwusan alaiyya, a na ama a 'yuwan a ciga a pada le uryumbu, nye i zuwai aza a Isra'ila a casu mu atsumalima? Na n shi a yuwusan alaiyya a nda, o unu u na maa yuwan alaiyya o ukwa wa Kristi Zamawawa, n shi a danci a nusasaan le shi. ¹² N te ipati za na a damatosun du suru a pada le uryumbu goon shi, amma o fodo arawa e le!

¹³ Ama a va, Asula e de du ta adama yo o'wo faan! Amma she i lyawa mo'wo ma faan mo ndolo wo o'wo du ure u na yaa danci a maluwa ma mayan mo unusu wan. Amma, i cigalai waru i kambulai. ¹⁴ Wila'a suru ili i ta i da na ayi nda: "Vu ciga moron ma nden ma wu cine vu cigai aciyawu." ¹⁵ Amma ni i lyuwa elime na ngalalai na ncalai ma atsumalima, ni i yuwan ugbozu shi, i ta lungusulai suru suru.

Ruhu va Asula ni ili i na tsu cigai

¹⁶ N ta dansaa du: I lyawa Ruhu lyuwa elime a du, ne tsundolo tsa da yoo toni ili yi iwuya i na i cigai shi. ¹⁷ Ruhu'u ni ili i na i cigai n'yuwatan n da. A mantsa suru a tsu yuwusan ta nlangi vani le, adama o ndolo yaa yuwan ili i na i cigai shi. ¹⁸ Amma na Ruhu da aa lyuwusa elime a du, Wila wa danci o tsugono a aci a du shi.

¹⁹ Za suru reve ta ili i wuya i na okolo a tsu ciga: A tsu yuwan ta tsipere. A tsu yuwan ta ili i wono. A tsu yuwan ta majiyan me tsipere lon. ²⁰ A ta yuwusaan amali aganda. A ta yuwusan nkunu. A tsu 'yuwan ta ama. Izami ya addama i da ulinga u le. A tsu danci ta a tsugamu. ²¹ A ta waru tapu nu upan lon. Majiyan ma aciyele ma da goon a tsu yuwusan. She mawasan ma na ma tsu tawa na wukasu. Waru une'esun u da a ri adama a aciyele. A tsu zuwusa ta esu e le e itana ya ama o ro. Ele waru ososowi a da. A tsu 'yawa ta ubata a abuki a na ama a tsu gura golofo aciyele shi. Reve a yuwan ili yi idaba i ro koko'o. N rono du ta de atsuvu, waru n to roniso du atsuvu: Aza a na a yuwusan ili i nda aa ushi aba'un o tsugono tsu Asula shi.

²² Amma na Ruhu va Asula o golo6uso du, u ta matsan muwun n nda: I ta dana a ncigalai. I ta dana a mazanga, na asuvu nden. Ruhu ta zuwa du i yuwan ankuri. I ta dana a nkambulai. I ta yuwan ili i isa'ani. O to so6uwo du matsan. ²³ I yuwan nden mu ulobonu na ama. Na Ruhu o ronuso du adanga i to golo6o aci a du. Wila wu lo na waa damma ili i nda i ri ulobonu shi. ²⁴ Na ama aza e Yesu Kristi Zamawawa a da, a lyawa ta nusu le acapa ni icigi i mayan me iwuya. ²⁵ Adama a na Ruhu va Asula ca ntsu wuma u sa'avu, lyawa tsu yuwain ili i na Ruhu'u u damma ntsu tsu yuwan. ²⁶ She tsu 'yasan avangaci wan, ko tsu zuwulai addama wan, ko tsu dana i a tsushu'un wan.

6

I kambulai

¹ Ama a va, na za ro atsuma a du yuwan ta unusu, to, adu a na i ri nu ucira atsuma a Ruhu i kambato vuma'a o ure u mejege. Amma i yuwan yi ben. Amma i yuwan ugbozu, adama adu fo i yuwan cu'un vi iwuya i ndolo wan. ² I kambulai nni i ri ni itana yu ume i na yaa tanu. Ni i yuwan ne, i ta dana a yuwusan ili i na Kristi Zamawawa ciga ndu i yuwan. ³ Na za ro a tarasa aciyayi ili i ro i da, agba ayi ili i ro i da shi, aciyayi a da waa lumusa. ⁴ Za suru u petelyuwe wuma wa yi. Nnu u yuwan ta mejege, u ta zangana nu ulinga wa yi. Amma she u kurato ulinga wa yi na linga va ama wan. ⁵ Za suru nu u 'yuwan u ciga u tanu itana ya yi.

⁶ Za na a ushishi uritosu wa Asula, u ne'eshen ili i sa'ani i na u ri na ayi na manlu ma yi.

⁷ She yi luma aciyadu wan: She i jyan gashi i ta gura pusan Asula ugbozu wan. Ili i na vuma cu'wain ayi da waa gasa. ⁸ Nna a cu'wan ta adama o yo'onoto icigi yi iwuya i le, icigi yi iwuya i le i ta lungusa le. Amma na a cu'wan adama o yo'onoto Ruhu okolo, a ta ushi wuma u babu ukotu ubata wa Ruhu'u. ⁹ She tsu kuna i na mayan me ili i na i ri ulobonu wan, tsu ta ushi ugasa u wuma u babu ukotu u tsu a mantsa ma sa'ani nna tsu kuda o ure shi. ¹⁰ Adama o ndolo tsu yuwayin ama suru isa'ani na tsu tsura mantsa suru. U la'a ta ulobonu tsu yuwayin aza a tsu aza e Itoni i sa'ani.

Bulu koto ta ucasu wa asala

¹¹ I ta gura ene idani i gbagbain i na n yuwain ana n danai nu ukere u va.

¹² Aza a na a cigai o yo'onoto aza a Isra'ila okolo a da a yuwusan ukadu a zuwa du mapada mo uryumbu. A ta uwwusa wovon u na aza a Isra'ila a ca le atsumalima nno o toni akpata e Yesu Zamawawa goon. ¹³ Aza a na a padai de uryumbu, ele a aciyele oo tonishi Wila'a shi, amma a ciga du ta i pada uryumbu adama a 'yasan avangaci e ekere e ili i na a zuwa ndu i yuwan nu ucira. ¹⁴ Amu gba, n ciga n 'yasan avangaci a aci e ili i ro shi, she o ukwa wu Zagbain tsu Yesu Kristi Zamawawa a akpata goon. Adama a akpata o ndolo, maa yuwusan waru wuma cine ama o uvadi a nda a yuwusan shi. Amma a gura reve ili i na i zuwai maa yuwusan cu'un wuma'a shi. ¹⁵ Wo o'wo ili i ro shi nna a pada vuma uryumbu ko na a pada yi uryumbu shi. Amma ili i na i la'ai ulobonu ayi da vuma ushi wuma u sa'avu diga ubata wa Asula. ¹⁶ Asula a ta ca ama a na o toniyi adanshi a nda asuvu nden a yi, waru u ta zuwaa le aba'un. Ama o ndolo ele da ama a Asula a amayun.

¹⁷ Diga gogo a 'yawa, she nanza dashi damaton mu ni ili i nda waru wan. Alana a na n ri nda ne ele a lipu va o to rocosu amu za va Yesu da.

¹⁸ Ama a va, lyawa isa'ani yi Zagbain tsu Yesu Kristi Zamawawa i dana obolo na adu suru. Ami.

Mepepeline ma Bulu a tyo ya Aza a Afsu

Ucuḍuwu wa aatagada a nda

Bulu ḍana ta mepepeline ma nda a tyo a aza e Itoni a na a ri atsuma a Afsu a mantsa ma na u ḍanai atsuma o u'wa wa ali. Bulu ḍanu ta atsuma a Afsu a'wan a ta'atsu o ritosu ama adama e Yesu Zamawawa. Ayi amali Atima u ḍana ta na abajini a aa'isa atsuma a lyuci'i. Aza o ulinga a yuwan ta abajini e eden adama a na a ḍana ta a winasa amali. Alajiya a Bulu a zuwa ta ama a lyawa atsulu a amali'i. Adama o ndolo a ḍa atsuma a langai aza o ulinga'a lon a aci a Bulu.

Ana a tarai mantsa wa'a ḍaḍa Bulu ḍanai aatagada a nda. Atsuma a aatagada a nda u damma ta aza e Itoni atsuma a Afsu ili ya asalama ya abunda a na a tsurai adama a na a ri obolo na Zamawawa. Ili yu uvadi i nda i ḍa shi, amma ili ya zuwa i ḍa i na i la'ai ili yu uvadi. U damma le ta a na aza e Itoni suru ili i ta i ḍa atsuma e Itoni ya Yesu Zamawawa, babu adama e elentsu koko'o. Waru u rito ta ali na amaci cine aa yuwan nden atsuma e Itoni. Waru u rito ta muwun cine a yuwan tsutoni na mbara n le, waru fo u rito ta azagbain aza a na a ri na agbashi, waru u rito ta agbashi.

Ili i na Bulu dammai aza e Itoni atsuma a Afsu ne ḍa fo u ri ubata aza e Itoni ana'an. Tsu ta ni ili i sa'ani ḍe zuwa adama a na tsu ri na Yesu Zamawawa. Ne ḍa fo, u ri ulobonu tsu yuwain wuma cine aatagada a nda o ritoi tsu yuwain wuma.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icaṣu (1:1-2)
2. Zamawawa tawaḍa ta na aba'un a akiza (1:3-3:21)
3. Wuma u sa'avu obolo na Zamawawa (4:1-6:20)
4. Icaṣu yu ukosu (6:21-24)

Icaṣu diga ya Bulu

¹ Amu Bulu, amu ḍa maa ḍanasa mepepeline ma nda. Amu aajiya e Yesu Kristi Zamawawa ḍa, adama a na Aṣula a ḍangwa mu ta mo o'wo ne.

N ta ḍanasaa ama a akiza a na a ri pe atsuma a Afsu, aza a na aa yuwusan itoni ya Yesu Zamawawa na amayun.

² Lyawa Aṣula za na ayi ḍa Dada tsu obolo na Zagbain Yesu Zamawawa u roco ḍu isa'ani waru u ca ḍu asuvu nden.

Aba'un adama e Yesu Zamawawa

³ Tsu yuwaan ta Aṣula na Dada vu Zagbain Yesu Zamawawa ica. Ayi ḍa u zuwaa ntsu aba'un ana u ca ntsu ili i sa'ani suru za na utai diga zuwa tsara u kamba wuma u tsu atsuma a ruhu. U yuwan ta ne ana u bolo ntsu na Yesu Zamawawa. ⁴ Ko kafu Aṣula a yuwan uvadi, u ḍangwa tsu ta tso o'woi ama a yi a na u bolo ntsu na Yesu Zamawawa. U yuwan ta ne adama tso o'woi na akiza a makakan ma yi, waru babu ili yi idaba i na yaa ḍana a makakan ma yi a na waa tawaa tsu na addama. ⁵ Adama a na Aṣula a te icigi i tsu, u yuwan ta ne, adama u kambato tsu muwun ma yi o ure wi ili i na Yesu Zamawawa yuwain. Aṣula a yuwan ta ne nu ujimu, adama a na ili'i i zuwa yi ta wu uwwa uyo'o, waru u ciga ta u yuwan ne. ⁶ Adama o ndolo tsu cuwa yi ta adama a abajini e ili i isa'ani i na u yuwaan ntsu. U ca tsu ta isa'ani i ndolo pere, atsuma a Zamawawa, za na u cigai. ⁷ Atsuma e Yesu Zamawawa tso o'wo ta faḍan adama a mpasa mu ukwa ma yi, ayi ḍa ili i na i zuwai tsu tsurai

gafura vu nusu tsu. O ure u nda u da *Asulā* o roco ntsu *abājini* e isa'ani *yā yi* *abunda* lon. ⁸ Adama a na *Asulā* a *tā* nu ugbozu, waru u reve *tā* ili suru suru, ⁹ u yuwan *tā* ili i na u cigai u yuwan. U roco tsu *tā* ili i na i *dānāi* usokowu i na u foboi u yuwan e ekere e Yesu Zamawawa. ¹⁰ Na mantsa'a ma yuwan a na wo shiton ifobi *yā yi*, reve u *bolo* ili suru i na i ri zuva nu uvadi *nā* mogono mā *ta*, *ayi* da Zamawawa.

¹¹ *Asulā* a *dāngwa* tsu *tā* tso o'wo ama *ā* yi ana u *bolo* ntsu *nā* Yesu Zamawawa. U yuwan *tā* ne adama a na u *jiyan* *tā* nu ujimu u yuwan ne, reve u zuwa ili'i i fara cine u cigai. ¹² U yuwan *tā* ne *tsarā* *atsu*, aza a na *ā* ri *aza* o ufaru *atsuma* o uzuwu wo okolo e ekere e Yesu Zamawawa, tsu ta zuwa ama a yuwaan *Asulā* ica adama a na u ri *nā* *tsugbain*. ¹³ Waru ne *da* u ri *nā* *adu* amayun. Yu uwwa *tā* adama a Alabari a Sa'ani za na *ayi* da ikaka ya amayun, waru a wawa *du* *tā*. I usu *tā* Yesu Zamawawa reve o *bolo* *du* *nā* *ayi*. Adama o ndolo, *Asulā* a ca *du* *tā* *Ruhu* va Akiza za na u yuwayin ama *ā* yi nzuwulai. *Ayi* *Ruhu*'u, u *tā* tsu urotsu za na tsu roco *adu* *aza* *ā* *Asulā* a *da*. ¹⁴ Adama a na tsu ushiyi *Ruhu* va Akiza tsu uzuwa ne'en, tsu reve *tā* ili i ro yi lo shi, *Asulā* a ta ca tsu ili i sa'ani i na u yuwain nzuwulai. Waru tsu reve *tā* *Asulā* a ta zuwa ama *ā* yi o'wo *faan*. *Ayi* ili i nda u ta zuwa ama a cuwa *Asulā* adama a na u *tā* *nā* *tsugbain* lon.

Avasa a Bulu

¹⁵ Adama a na *Asulā* a zuwaa ntsu aba'un tsundolo, n ta yuwusan avasa *ā* tyo *yā*'*ā* yi adama *ā* *du*. A mantsa ma na mu uwwai a na i ushi *tā* Yesu Zagbain Zamawawa, waru i ciga *tā* ama *ā* *Asulā*, ¹⁶ n to godyusho *Asulā* adama *ā* *du* a mantsa suru. Mantsa ma na n yuwain avasa suru, n tsu yuwaan *du* *tā* avasa. ¹⁷ N ta yuwusan avasa *ā* tyo ya Dada tsu za na ri *nā* *abājini* a *tsugbain*. *Ayi* da *Asulā* e Yesu Zagbain Zamawawa tsu. N ta patishi yi wo o'woto *du* *aza* o ugbozu reve waru u roco *du* aciyayi, adama i *dashi* reve yi ulobonu lon. ¹⁸ Waru n ta yuwusan avasa u zuwa *du* i *dānā* nu urevu ulobonu lon, adama i reve ili i sa'ani i na u foboi adama *ā* *du*. I to purosu i ushi ili i sa'ani i nda adama a na u *de* *ndu* yo o'wo muwun *mā* yi. Waru n ta yuwusan avasa i reve *abājini* a aba'un a nzuwulai a na u yuwain a na waa ca ama *ā* yi. ¹⁹ Waru n ta yuwusan avasa i reve ucira *wā* yi, za na la'ai ili suru, waru za na tsu kamba tsu, *atsu* aza a na tsu usuyi. *Ayi* *dada* *abājini* o ucira ²⁰ a na u yuwayin ulinga ana u zuwai Yesu Zamawawa *kambisa* wuma, reve waru u zuwa yi u *dān*u o ootogu a *tsugbain* o ukere usa'ani *wā* yi *de* zuva.† ²¹ Yesu Zamawawa ta yuwusan *tsugono* a aci a cira suru, aza a na *ā* ri *de* zuva ko na wo o'woi *ā* *tā* nu ucira lon. Aala *ā* yi a la'a *tā* akapi a ala a na aa yuwusan *tsugono*. Gogo ili i nda amayun a *da*, waru u to o'wo amayun a mantsa ma na *mā* *tawā*. ²² *Asulā* a ca *tā* Yesu Zamawawa *tsugono* a aci e ili suru suru, reve u zuwa yi aci *ā* *aa*'isa *ā* *aza* e Itoni, lipu *vā* yi. ²³ *Ayi* *aa*'isa *ā* *aza* e Itoni *ā* tsu ushi *tā* ucira *wā* yi e ekere e Yesu Zamawawa, waru *ayi* da za na tsu ca wuma e ekere e ili suru ubatā suru waru.

2

Gogo tsu tā nā wuma

¹ Nu ufaru, i rotso *tā* *akwākwa* adama a na i 'yuwain a yuwan tsutoni *nā* *Asulā* reve i yuwusan unusu. ² I tsu yuwusan *tā* nden n *du* tsa ama o uvadi. I yuwan *tā* tsutoni *nā* Male, za na *ayi* da mogono mo otoni *ā* *limā* za na ri *de* zuva. *Ayi* da otoni *ā* *limā* a na aa yuwusan ulinga *atsuma* *ā* ama a na a 'yuwain a yuwan tsutoni *nā* *Asulā*. ³ Suru ntsu tsu yuwan *tā* cine ele fo a yuwusain nu ufaru. Tsu yuwan *tā* ili yi iwuya i na tsu cigai tsu yuwan biti.

Tsu toni ta ili i na okolo a tsu a cigai tsu yuwan suru ni ili i na majiyan ma tsu ma ca ntsu tsu yuwan. Adama a na tsu yuwain iwuya wu ntsaa ta Asula a ca tsu atsumalima, cine waa ca akapi a ama.

⁴ Amma isa'ani ya Asula abajini a da, waru u ciga tsu ta lon. ⁵ U bolo tsu ta na Yesu Zamawawa, reve u ca tsu wuma u sa'avu. U yuwan ta cu'un ndolo ko na u danci a mantsa mo ndolo tsu danci ta tsa akwakwa adama a nusu. Adama e isa'ani i da goon Asula a wawa ndu. ⁶ U 'yasan tsu ta diga o ukwa na Yesu Zamawawa, reve u zuwa tsu zuwa tsara tsu danu obolo na Yesu Zamawawa, reve waru tsu yuwan tsugono obolo na ayi. Asula a yuwan ta ne ana u bolo ntsu na Yesu Zamawawa. ⁷ U roco tsu ta isa'ani ya yi o ure u nda e ekere e Yesu Zamawawa, tsara a a'wan a na aa tawa ama ee ene abajini e isa'ani a yi waru u la'a ta akapi e ili suru. ⁸ Adama e isa'ani i na Asula o roco ndu da goon u wawa ndu o ure u na i usuyi Yesu Zamawawa. U wawa du adama e ili i sa'ani i na i yuwain shi. ⁹ Ayi nda une'e wa Asula u da a tyo ya'la du, amma adama e ili i na i yuwain i da shi. Ayi da i zuwai nanza aa 'yasan avangaci shi. ¹⁰ Asula a da a zuwa ntsu tso o'woi ili i na tsu ri. Atsuma e Yesu Zamawawa, Asula a yuwan tsu ta tsara tsu yuwan linga sa'ani. Ure u na u fofoi u nda nu ujimu u da adama tsu toni.

Yesu Zamawawa bolo tsu ta ubata u ta

¹¹ Adu Atakpaci a da i shi. Adu da ama a na aza a Isra'ila a tsu de "aza a na a padai uryumbu shi." Aza a na e de ndu "aza a na a padai uryumbu shi", e de ta aciyele, "aza a na a padai uryumbu." (Mapada mo uryumbu ili i na a tsu yuwan a lipu le da.) ¹² I cuwan a mantsa mo ndolo, koto i shi i reve Yesu Zamawawa shi, i shi pe atsuma a ama e ida ya Isra'ila shi. Asula a yuwan ta akucunu ne ele, amma na adu shi, reve u yuwaan le nzuwulai mi ili ya abunda agba adama a du a da shi. I shi ta pe atsuma o uvadi u nda agba i shi ni ili i na yaa zuwa okolo shi, waru koto i shi i reve Asula shi. ¹³ De acapa, i danci ta alanga, amma gogo a na o bolo ndu na Yesu Zamawawa, Asula a rawato du ta zuzu na aciyayi o ure wu mpasa wa Yesu Zamawawa.

¹⁴ Yesu Zamawawa na aciyayi u tawaa tsu ta na asuvu nden. Nu ufaru tsurala tsa na tsar ri pe e memere ma aza a Isra'ila na Atakpaci u ta gashi uba'u. U tawa ta tsurala tso ndolo, reve u kambato tsu ama e ili i ta. ¹⁵ Wila wa aza a Isra'ila a ta ni ili i na ama oo toni na abunda, amma Yesu Zamawawa tara le ta reve u zuwa le a nge'en o ure wu ukwa wa yi. U yuwan ta ne tsara u bolo aza a Isra'ila na Atakpaci a tyo e ekere a yi adama o o'wo ili i sa'avu i ta. O ure u nda u da u tawayi na asuvu nden atsuma e le. ¹⁶ Waru ifofi ya Yesu Zamawawa i da i kototoi tsurala tsa na tsar ri pe e memere ma ama o ndolo. Reve u kambato le o o'wo lipu ta, reve waru u kambato le ubata wa Asula. Yesu Zamawawa yuwan ta ili i ndolo suru nu ukwa wa yi a akpata.† ¹⁷ U tawa ta atsuma o uvadi u nda, reve u yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani za na aa yuwusan adanshi adama a asuvu nden. U yuwaan du ta Atakpaci alajiya, aza a na a danci alanga, waru a tyo ya'la tsu aza a Isra'ila, aza a na a ri zuzu. ¹⁸ Gogo suru ntsu, aza a Isra'ila na Atakpaci, a tawa ya Dada o ure u Ruhu va Akiza ta adama e ili i na Yesu Zamawawa yuwaan ntsu.

¹⁹ Adama o ndolo, adu Atakpaci,† i buwa omocin ko aza a na a ri aza e ida ya alanga shi. Amma, yo o'wo ta ama e ida i ta na ama a Asula. Adu ama a da a na a ri pe atsuma o u'wa wa Asula. ²⁰ I ta gashi ikunku atsuma o u'wa aza a na a yuwusaan usaa a atali. Ajiya na Ama'sula a ta gashi ikun ya usaa u ndolo, waru Yesu Zamawawa da ikyun ya ucira ya usaa'a. ²¹ Ayi da za na banai usaa u ndolo magula. U zuwa yi ta u kungwa reve waru u kamba aa'isa a akiza adama a Zagbain. ²² Adama a na i tu ubolu na Zamawawa u bolo du ta

na aza e Itoni, tsara yo o'wo u'wa, ubata u na Asula aa danu nu ucira u Ruhu va Akiza.

3

Ulinga wa Bulu

¹ Amu, Bulu n ta atsuma o u'wa wa ali adama o ulinga u na Yesu Zamawawa zuwa numu n yuwan, adama n kamba du, adu Atakpaci. ² I reve ta de na Asula atsuma e isa'ani ya yi u ca mu ta ulinga u nda tsara n kamba du. ³ Asula a zuwa mu ta n reve ifobi i na u sokoi. N danaa du ta de wa'a adama e ili i nda. ⁴ Nni i deyinuna ili i na n danai, i te reve ili i na n revei adama e ifobi i nda adama a Zamawawa. ⁵ Asula o roco ama a na a yuwain de nden ifobi i nda shi. Amma gogo o roco yi ta e ekere a Ruhu va Akiza. O roco yi ta a tyo ubata wa ama a na u dangwai o o'wo ajiya na ama a Asula a yi. ⁶ Ifobi ya Asula i da nda: adu Atakpaci i ta ushi aba'un a na Asula a cayi suru, ununa aza a Isra'ila a ushi nle. Atakpaci na aza a Isra'ila o o'wo ta ama a ta. Adu Atakpaci fo i ta ushi ili i na Asula a yuwayin ama a yi nzuwulai adama a na adu fo i tu uolu na Yesu Zamawawa. Ayi nda ayi da ili i na Alabari a Sa'ani a dammai.

⁷ Ayi nda ayi da Alabari a Sa'ani a na maa yuwusan alajiya. Adama a na Asula a ta ni isa'ani, u ca mu ta ulinga u na maa dana a dansaa ama Alabari a Sa'ani, waru u kamba mu ta n yuwan ulinga u nda nu ucira u na u ca numu.

⁸ Amu da za na la'ai ukalamu a tsugbain suru atsuma a ama a na a uwwusa wovon wa Asula, amma na ne suru, Asula a ca mu ta ulinga u nda n damma Atakpaci ili i sa'ani i na Zamawawa cayi. Ili i sa'ani i nda i la'a ta a na ama aa gura reve. ⁹ Waru Asula, za na yuwain ili suru, ca mu ta fo ulinga u na maa damma ama suru adama e ifobi i na u sokoi diga o ufaru. ¹⁰ U yuwan ta ili i nda, tsara u roco cira icu'un icu'un de zuva, u dana ta nu ugbozu atsuma e ili i na u yuwain suru. Asula o roco ta ili i nda e ekere e ili i na u yuwayin aza e Itoni a yi. ¹¹ Asula a dangwa ta u yuwan ili i nda, nu ujimu kafu u yuwan uvadi, amma gogo u zuwa yi ta u fara e ekere e ili i na Yesu Zagbain Zamawawa tsu yuwain. ¹² Adama a na tsu cayi okolo ya'a yi waru o bolo tsu ta na ayi, tsu ta gura tawa ubata wa Asula faan waru babu wovon. ¹³ Adama e ili i nda, n te ipati i du, she asuvu a du a kufa wan adama a na moo sowuso atsumalima adama a du. Atsumalima a nda a ta tawa du na tsugbain.

Zamawawa ciga tsu ta

¹⁴ Adama o ndolo, n te kingyosu a makakan ma Dada tsu, reve n yuwusaan du avasa. ¹⁵ Ayi da Dada va amayun vu 'wa suru, va aza a zuva na aza a na a ri pa o uvadi. ¹⁶ Asula a ta gura zuwaa du aba'un a abunda lon. Adama o ndolo m pati ta tsara Ruhu va yi ca du ucira, adama okolo a du a gbama.

¹⁷ Waru m pati ta tsara Zamawawa danu atsuma o okolo a du adama a na i ca ta okolo ya'a yi. N ta a avasa i dana e icigi ya Asula na aza a du. Nni i yuwan ne, i ta dana tsu udanga u na u sapai aralu atsuma e ida, waru gashi u'wa u na a suwai e ikyun yu usaa yu ucira. ¹⁸ O ure u nda, adu na ama a na a uwwusa wovon wa Asula suru, i te reve cine Zamawawa ciga ntsu. U ta ni icigi lon, upasu na cine vuma aa gura reve. ¹⁹ Ko na wo o'woi za lo na aa gura reve cine Zamawawa ciga ntsu shi, m pati ta Asula i reve ili i nda, adama yoo o'wo cine yi ntsayi i dana, cine Asula a ri.

²⁰ Asula a ta nu ucira u na waa yuwan ili i na i la'ai ili i na tsu pati niyi u yuwan, hali ni ili i na tsu jiyain. Waru u yuwan le ta nu ucira u na waa yuwusan ulinga o okolo a tsu. ²¹ Tsu cuwa niyi babu ukotu waru na tsugbain

tsa yi na o rocoi atsuma e ili i na waa yuwusan e ekere a aa'isa a aza e Itoni ne e ekere e Yesu Zamawawa! Ami.†

4

Lipu ta

¹ N ta atsuma o u'wa wa ali adama a na maa yuwusaan Zagbain aganda, agba n ta patishi du i yuwan nden n na mu ntsayi na desu na Asula e de ndu i yuwan. ² Atsuma e ili i na yaa yuwusan biti, i tara aciyadu ili i ro wan, reve waru i kuru ben na ama. Adama a na i cigai ama, i yuwan ankuri, waru she i yuwan upan wan, na a yuwan unusu. ³ Ruhu va Akiza o'woto du ta ili i ta, adama o ndolo i yuwan atyo a na yaa yuwan i danu obolo na asuvu nden, adama i dana ili i ta. ⁴ Suru ntsu lipu ta da tsu ri. Ruhu va Asula ta da ri lo. Waru Asula a ca tsu ta uzuwu wo okolo a ta ana u dangwa ntsu tso o'wo ama a yi. ⁵ Suru ntsu tsu ta na Zagbain ta. Suru ntsu waru tsu usu ta uritosu u ta. Suru ntsu tsu ushi ta urumbusu u ta. ⁶ Tsu ta yuwusaan Asula a ta aganda, waru ayi da Dada tsu suru. Ayi da za tsugono tsi ili suru, waru u tu ubata suru, waru u ta atsuma a tsu suru.

⁷ Agba waru Zamawawa ca ta za suru atsuma a tsu une'e langa adama tsu yuwain ulinga wa yi. U yuwan ta ne adama a abunda e isa'ani ya yi. ⁸ Cine Adanshi a Asula a dammai, "Ana u kumbai a tyo zuva suru suru, u tara ta aza a na a ri o u'wa wa ali obolo na ayi, reve u ca ama ne'e." ◇

⁹ (Gogo n ciga du ta i yuwan majiyan adama e idanshi i nda, "u kara ta a tyo zuva." ¹⁰ Nnu u kara a tyo zuva, ciga 'yuwan u ta dansa tsu, u shi ta de u tawa pa zala ubata o udaluwu o uvadi u nda. Vuma na tawai pa o uvadi u nda ayi da waru u kumbai zuva suru suru, adama u zuwa ili biti yo o'wo cine wu ntsayi.) ¹¹ Ayi da za na cayi aa'isa a aza e Itoni ne'e nda: u dangwa ta ozo o ro o o'wo ajiya, ozo o ro amasula, ozo o ro waru aza a alajiya a adanshi a Asula. Reve waru u zuwa ozo o ro a kalyuwusa aza e Itoni, reve ozo o ro waru aza o uritosu. ¹² U yuwan ta ne adama u fobo ama a Asula a na aa yuwaan yi aganda, adama aa'isa a aza e Itoni, za na ayi da lipu vu Zamawawa, u yuwan ucira. ¹³ Ne tsunda tsa da, suru ntsu tsoo o'wo obolo a ta o ure u na tsu cayi Asula okolo waru tsu revei Mawun ma yi, waru suru ntsu tsu ta kungwa ulobonu. U ta dansa, tsu to o'wo tsu Zamawawa, za na o o'woi cine wu ntsayi u dana.

¹⁴ A mantsa' a tsa buwa tsa muwun waru shi. Aa dashi vutala tsu nda na ndede tsa wantsun tsa na mini ma mala ma tsu vutalasa nda na ndede shi. Tsoo poloo ama a na a cigai a lumu tsu nu uritosu we epen atsuvu shi. ¹⁵ O unu u ndolo, tsu ta yuwain adanshi a amayun, reve tsu cigalai, adama tsu kungwai avu tso o'woi tsu Zamawawa suru suru, za na ayi da Aci a aa'isa a aza e Itoni. ¹⁶ Yesu Zamawawa bolo ta ama a yi, cine aruva o tsu bolo pasu lipu vuma suru. Nu upasu suru u yuwan ulinga wa yi, u tsu kamba ta akapi a pasu a kungwa, adama lipu'u suru u dana gbagba waru ugbamu tapu ni icigi.

Wuma u sa'avu

¹⁷ Adama o ndolo, n ta dansaa du, waru n ta barasa du atsuma a ala a Zagbain, i lyawa a yuwusan nden tsa ama a na e revei Asula shi. Ununa aa yuwusan majiyan ili ye pere i da. ¹⁸ A ta atsuma e irumbu, waru e reve ili shi, adama a na a 'yuwain o polo atsuvu. Adama o ndolo aa tsura wuma u na Asula aa casu shi. ¹⁹ A mantsa ma na aa yuwusan ili i wono, a buwa a

uwuusa wono shi. A ca ƚa ɗe aciyele a mayan me ili i na lipu cigai, waru a ta yuwusan cu'un tsipere suru, waru a lyawa mayan me ili i nda shi.

²⁰ Aɗu gba, a mantsa ma na i revei Zamawawa, ne ɗa a damma ndu i yuwan nden n du shi. ²¹ N reve ƚa a na yu uwwai adama a yi, waru i ƚa atsuma a yi, adama o ndolo o roco du ƚa amayun a na a ri atsuma e Yesu. ²² O roco du ƚa i lyawa cu'un vu nden mu ufaru n na i shi aa yuwusan. A mantsa mo ndolo nden n du u shi ƚa a langasa adama a na i shi i cigai i yuwusan cu'un vi ili i wuya biti. ²³ Gogo gba i lyawa Asula a vadala wuma u du adama i fara majiyan ma sa'avu. ²⁴ Lyawa Asula a kambato du ama a sa'avu. U yuwan du ƚa yo o'wo tsa yi, adama o ndolo ni i ciga i 'yuwan yo o'wo aza a abula na akiza atsuma a amayun.

²⁵ Ni i ciga i 'yuwan i lyawa epen. Za suru u damma za va yi za vi Itoni amayun, adama a na atsu tsu ƚa gashi pasu lipu ƚa koko'o. ²⁶ Na vu ri atsuma o upan, she vu yuwan unusu wan, waru vu lyawa urana u riyu wu avu atsuma o upan wan. ²⁷ She i lyawa Mekerencesu ma lyuwa aci a du wan. ²⁸ Vuma na shi vivu she u dashi yuwan wivu waru wan. U ta la'aa yi u yuwan ulinga lon adama u tsura ili i na waa ca alambi.

²⁹ She i yuwan adanshi a vama wan, amma i yuwan adanshi a sa'ani a na aa gbamato ama. Vu damma ili i na yi ntsayi adama u kamba aza a na a uwuusa wu. ³⁰ Waru she i lungusa Ruhu wa Akiza okolo wan. Adama a na Ruhu va Akiza rotsu ƚa urotsu u na woo rocosu aɗu aza a yi a da. Asula a ca du ƚa Ruhu'u adama u roco Asula a ta lyawa du faan o urana wu ukosu. ³¹ I lyawa adanshi a vama o okolo nu upan na asuvu usuduwu e ekere a ama o ro. She i yuwan nlangi ko yi isulusa ama wan, ko i yuwan ili i ro i na i rotsoi n'yuwunlai wan, ko ke'en. ³² Ana yaa yuwan ne, u la'aa du ƚa i yuwunlai ili i na i lobonoi, reve i roco isa'ani a tyo ama a na a uwuusa atsumalima. I yuwaan ama atsuma a du gafura na a nusaan du, cine Asula a yuwaan ndu gafura vu nusu du adama e Yesu Zamawawa.

5

I yuwan nden atsuma e ekan

¹ Adama o ndolo i yuwan wuma tsa Asula, adama a na aɗu muwun ma yi n da n na u cigai lon. ² I ciga ama kuci, cine Zamawawa ciga ntsu, hali u kuwa adama a tsu. U ca ƚa Asula wuma wa yi gashi kucci, reve gba wo o'wo tse ili i maguruɗ lon e ekere a Asula.

³ She a tsura unusu u tsipere atsuma a du wan, ko cu'un vi ili i wono i ro wan, ko utsan wan. Icu'un yu nusu ndolo a ntsaa atsuma a ama a Asula shi.

⁴ Waru wu ntsaa i yuwusan adanshi o wono shi, waru she i yuwan adanshi a vanvama wan, ko i yuwan tsuzo'o na adanshi e iwuya wan. Amma i godyo Asula adama e ili i na waa yuwusaan du. ⁵ I reve ƚa ili i nda amayun a da za na a yuwusan ili i nda waa uwa o tsugono tsu Zamawawa na tsa Asula shi: nna vuma aa yuwusan unusu u tsipere, ko na waa yuwusan ili i wuya, ko ni ili i tsu rawa yi shi, adama a na za na ili i tsu rawa shi suru u ta yuwusaan masula aganda. ⁶ She i lyawa nanza pusaan du ana wan, a dansaa du ili i na i ri mejege shi. Asula aa lapa ca aza a na a 'yuwain a yuwan tsutoni na ayi atsumalima shi, aza a na a yuwusan ili yi idaba i nda. ⁷ Adama o ndolo, she i bolo ekere na ama a na aa yuwusan ili yi idaba i ndolo wan.

⁸ De nu ufaru, i dana ƚa atsuma e irumbu, amma gogo i tu u6olo na Zagbain, reve i uwa atsuma e ekan. Adama o ndolo i yuwan nden tsu ama a na a ri aza e ekan. ⁹ N damma ƚa ili i nda adama a na ekan a tsu zuwa ƚa ama a yuwan ili i sa'ani, ni ili i mejege, ni ili ya amayun. ¹⁰ Adama o ndolo, i rito ili i na yoo

yo'onoto Zagbain okolo waru i yuwan le. ¹¹ She i bolo ekere a mayan me ili i na ama a na a ri atsumā e irumbu aa yuwusan wan. Ili i ndolo ili ye pere i da. Amma, i zuwa ama e reve a na ili i ndolo ili yu uwuyan u i da. ¹² Ili i wono i da a yuwan adanshi e ili i na ama a nda a yuwusan usokowu. ¹³ Amma ne ekan e ikana le, za suru te ene cine ili i ndolo i ri, ¹⁴ adama a na ekan o tsu roco ta ili suru. Ayi da i zuwai a dammai, “Adu a na i ri a nlavu, i 'yon! I 'yon diga o ukwa, Zamawawa te ikana a aci a du.”

¹⁵ Adama o ndolo i yuwan ugbozu cine yaa yuwusan nden n du. She i yuwan nden n tsulo tsa ama wan, amma i yuwan nden nu ugbozu. ¹⁶ I yuwan ulinga na mantsa ma na i tsurai suru i yuwan isa'ani, adama a na ama a ta yuwusan iwuya a mantsa ma nda. ¹⁷ Amma she yo o'wo olo wan, amma i rito mayan me ili ma na Zagbain ciga ndu i yuwan. ¹⁸ She yoo o'wo ososowi wan, adama a na ayi ndolo u ta lungusa du. Amma i lyawa Ruhu va Akiza† shiton du nu ucira wa yi. ¹⁹ I cana icu'un yi ishipe ya Asula suru tsara i dashilai asuvu ugbamu. I cana ishipe adama i cuwa Zagbain no okolo a du suru. ²⁰ I godyoo Asula Dada tsu kuci adama e ili suru adama a Zagbain tsu Yesu Zamawawa.

Amaci na ali

²¹ I yuwan ntonilo, adama a na i ta casu Zamawawa tsugbain.

²² Adu amaci, i yuwan tsutoni na ali a du cine yaa yuwusaan Zagbain tsutoni, ²³ adama a na vali da aci a ka, cine Zamawawa ri Aci a aa'isa a aza e Itoni, lipu va yi. Waru ayi da za na tsu wawa yi. ²⁴ Adama o ndolo, ka suru yuwan tsutoni na vali va yi atsumā e ili suru, cine a aa'isa'a a tsu yuwan tsutoni na Zamawawa.

²⁵ Adu ali, za suru atsumā a du u 'yuwan u ciga u ciga ka va yi, cine Zamawawa cigai aa'isa'a, avu u kuwa adama a yi ²⁶ adama u kambato yi na akiza. Wu za'wa yi ta na mini waru na adanshi a yi. ²⁷ U yuwan ta ili i nda adama wo o'woto aa'isa a yi ulobonu, avu waru u tawato yi a makakan ma yi tsa kasa'avu babu abasa a wufuru, waru babu urakpatsu ko ili i ro a aci a yi. Amma, u dana na akiza waru a tsura ili i na o goro a aci a yi wan. ²⁸ Ne da waru fo, vali ciga ka va yi, cine u cigai lipu va yi. Vali na cigai ka va yi u ciga ta aciyayi. ²⁹ Za lo na 'yuwain lipu va yi shi, amma u tsu lyuwato yi ta, reve waru u fobo yi. Waru ili i na Zamawawa a yuwusaan aa'isa a aza e Itoni a da ndolo, ³⁰ adama a na atsu pasu lipu va yi da. ³¹ Cine Adanshi a Asula a dammai, “Vali lyawa dada na mma va yi, reve u sura ka va yi avu ele ra o o'wo ili i ta.” ♦ ³² Amayun o ro a ta pe usokowu atsumā o uritosu u nda. N ta yuwusan adanshi a Zamawawa na aa'isa'a. ³³ Amma ayi nda fo amayun a da a tyo ya'a du: za suru ciga ka va yi cine u cigai aciyayi, waru ka suru u 'yuwan u ciga u ca vali va yi tsugbain.

6

Muwun na mbara

¹ Adu muwun, i yuwan tsutoni na mbara n du adama a na adu aza a Zagbain da, adama a na ili i na yi ntsayi i da. ² Za vu ufaru atsumā a Wila Kupa na kosoi na nzuwulai ayi da: “Vu yuwan tsutoni na dada na mma va wu.” ³ Waru apa nzuwulai'i: “Na vu yuwan tsutoni na dada na mma va wu, ili i ta wala wu mejeje, waru u ta jima o uvadi.”

⁴ Mbara, she i zuwa muwun n ɗu n yuwan upan wan. Amma, i kaɓɓuwa le ulobonu, i ca le aɗaɗa waru i rito le cine Zagbain cigai.

Agbashi na azagbain

⁵ Aɗu na i ri agbashi, i yuwan tsutoni na azagbain a ɗu pa o uvadi. Yu uwwa wovon u le, waru i ca le tsugbain, waru i yuwaan le aganda no okolo a ta cine yaa yuwaan Zamawawa. ⁶ I yuwan ulinga na amayun a mantsa suru, ko yaa yuwusan majiyan ma na azagbain a ɗu a ri lo zuzu na aɗu shi. Amma ili i na i la'ai ayi da i yuwan linga ɗu no okolo a ta, cine Asula a ciga ndu i linga, adama a na aɗu agbashi a Zamawawa a da. ⁷ I yuwan linga ɗu na mazanga, gashi Zagbain da yaa yuwusaan, waru adama a ama a da goon shi. ⁸ I cuwan Zagbain ta ca iliyinkapa a aci o ulinga u na za suru yuwain, ko na ayi a aagbashi a da ko na aagbashi a da shi.

⁹ Aɗu na i ri azagbain, i guza fo agbashi a ɗu ulobonu. She i damma i ta zuwa le o sowo atsumalima wan. I cuwan, azagbain na agbashi, suru ndu i ta na Zagbain ta de zuwa, waru u ta kaɓɓuwusa za suru unata.

Itana yu uvon ya aza e Itoni

¹⁰ Ikaka yu ukosu i va a tyo ya'a ɗu ayi da: I dana nu ucira wu Zagbain u na u ri mgbain kuci, adama a na o ɓolo ɗu ta na ayi. ¹¹ Yo oto itana yu uvon i na Asula a ca ndu adama a na Mekerkesu ma cigai ma pusan ɗu ana, ne da yaa gura isawan nu ucira avu i kuda riya. ¹² Na ama tsa tsu tsa da tsa a yuwusan nlangi shi, amma tsu ta nlangi na nan ruhu a wuya obolo na cira icu'un icu'un i na i ri o tsugono atsuma o uvadi u tsu u nda na ri ni irumbu, waru tsu ta yuwusan nlangi na cira vi iwuya na ri zuwa. ¹³ Adama a nda, i tara itana yu uvon i na Asula a ca ndu suru. Ne da o urana wi iwuya yaa adala shi. I ta yuwan nlangi hali a tyo o ukosu, waru i ta buwa mishin nu ucira. ¹⁴ I fofo aciyaɗu! I damma amayun a mantsa suru. Amayun a ta gashi gbakala na vuma tsu nla e ikyun tsara u dana ufoɓu u na waa yuwan ili. I yuwan ili i na i ri mejege, adama a na nden n sa'ani u ta gashi utugu wu rumu. ¹⁵ I lyuwa elime nu u'ususu wa Alabari a Sa'ani a na a casu asuvu nden. Ne da wo o'wo gashi i ta na atan a ana a ɗu, waru i ta dana ufoɓu ulobonu. ¹⁶ Ili i ro i da nda waru: I lyuwa elime nu ucasu wo okolo e ekere e Yesu Zamawawa. Ucasu wo okolo a ɗu a ta dana gashi aaraga a na ee geshe iliya ya akina yu utan, aza a na Male me tewiyan a tyo ya'a ɗu. ¹⁷ Lyawa iwawi ya Asula yo o'wo ɗu tsa melezu ma aaraga na tsu geshe aci a ɗu. Waru i dana ufoɓu u na yaa yuwan ulinga na Adanshi a Asula. U ta gashi matsun me pe'eni ma na Ruhu va Akiza ca ndu. ¹⁸ Na yaa yuwan ili i ndolo, i yuwan avasa waru i pati Asula a kamba ɗu atsuma e ili suru a mantsa suru cine Ruhu va Akiza roco ndu. Waru ni i ri a avasa, i dana ufoɓu. I lyuwa elime na mayan ma avasa kuci adama a ama a Asula suru.

¹⁹ I yuwaan mu fo avasa, cine Asula a ca mu idanshi i sa'ani i na maa damma n na n fara mayan ma adanshi, tsara n yuwan adanshi babu wovon, tsara waru n damma ama ikaka i na Asula o roco ntsu gogo atsuma a Alabari a Sa'ani. ²⁰ Yesu Zamawawa dangwa mu ta mo o'wo malingata ma yi, i yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani a nda, ayi da i zuwai n ri ugutsuwu na akani gogo atsuma o u'wa wa ali. I yuwan avasa na maa yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani'i n yuwan yi babu wovon, cine wu ntsayi n yuwan.

Icasu yu ukosu

²¹⁻²² N ciga ɗu ta i reve cine n ri waru ni ili i na maa yuwusan. Ayi da i zuwai maɗa lyungusu Tikiku ya'a ɗu. Ayi za tsu da za na tsu cigai, waru u ta

yuwusaan fo Zagbain aganda ulobonu. U ta damma du ili i na yaa cinasa tsu, waru u ta dashi du asuvu ugbamu.

²³ N ta yuwusan avasa Asula Dada obolo na Zagbain Yesu Zamawawa ca du asuvu nden, ni icigi, nu ucawu wo okolo a tyo a za vi Itoni suru! ²⁴ Lyawa Asula o roco isa'ani ya yi a tyo ubata wa aza a na a cigai Zagbain Yesu Zamawawa ni icigi i na yoo koto shi.

Mepepelime ma Bulu a tyo ya Aza a Filibi

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bulu dana ta atsuma o u'wa wa ali ana u danai mepepelime ma nda a tyo aza e Itoni a na a ri a lyuci va Filibi. U dana yi ta adama u godyoo le adama e ikambi i na a yuwaan niyi ayi pe o u'wa wa ali, waru tsara u rito le cine a yuwan wuma u sa'ani adama a Kristi Zamawawa.

Bulu damma ta aza e Itoni o o'wo tsu Zamawawa a mantsa suru. U roco le ta cine aa yuwan mazanga ko na a pe o sowuso atsumalima. U damma le ta a na ili yi ulobonu i da a yuwan ulinga obolo ulobonu.

Na aza e Itoni ana'an e desununa mepepelime ma nda, a tsu yuwan ta asalama adama a na mepepelime ma da ma na ma ri tapu na adanshi a mazanga diga atsuma o u'wa wa ali. Ucira u na wo o'woto niyi ne ayi da ucira u na e revei Zamawawa waru na mayan mo ulinga tsara tso o'wo tsa yi. Ucira u ndolo za va aza e Itoni a da suru ana'an cine u danai za va Bulu na aza e Itoni a na a danai pe Filibi.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu na avasa (1:1-11)
2. Urevu u wuma e ekere a Bulu (1:12-30)
3. Zamawawa iroci yu ukadatosu wa aci wa amayun (2:1-18)
4. Alabari a n'utsa ma Bulu (2:19-30)
5. Asula a usu wu (3:1-4:9)
6. Bulu godyoyi aza a Filibi (4:10-20)
7. Icasu yu ukosu (4:21-23)

¹ Amu da Bulu, waru Timoti ta pa obolo na amu. Atsu agbashi e Yesu Kristi Zamawawa da.

N ta danasaa azagbain na akambi a azagbain a aa'isa a aza e Itoni, waru a tyo aza e Itoni suru atsuma a Filibi aza a na Asula a dangwai.

² Lyawa Asula Dada tsu na Zagbain tsu Yesu Zamawawa roco du isa'ani, reve waru u ca du asuvu nden.

Avasa a Bulu nu ugodyusho

³ N tsu godyusho ta Asula a va a mantsa ma na n cuwain na adu biti. ⁴ N tsu dana ta na mazanga na maa yuwusan avasa adama a du. ⁵ Adama a na i shi ta obolo na amu atsuma a mabaza ma Alabari a Sa'ani adama e Yesu Zamawawa. I fara ta a yuwusan ne a mantsa ma na yu uwwai alabari a nda avu i lyuwa elime na mayan ne hali n gogo. ⁶ Asula a da a farai ulinga u nda atsuma a du, waru n reve ta waa lyawa shi, she nu ulinga u nda u shiwan o urana u na Yesu Zamawawa aa tawa.

⁷ Mejege ma da n tara ne tsunda adama a du suru. I ta nu ubata langa atsuma o okolo a va adama a na tsu to obolo atsuma a aba'un a Asula. Tsu yuwan ta ne a mantsa ma na n shi o u'wa wa ali na a mantsa ma na n danai faan, waru n danai o mpolo n yuwan adanshi a amayun adama a Alabari a Sa'ani. ⁸ Asula e reve ta cine n ciga ndu ni icigi ya Yesu Zamawawa. Waru u reve ta cine n cigai n dana obolo na adu.

⁹ N ta a avasa ncialai n du n yuwan abunda lon hali u la'a ne. N ta a avasa waru a na yaa lyuwa elime na akungu atsuma o urevu nu ugbozu. ¹⁰ N ta a avasa ne adama a na n ciga du ta i reve ili i na i ri ya abula na amayun, adama i danu cece na wuma u babu unusu hali Yesu Zamawawa tawa. ¹¹ Waru wuma

u ɗu u ta ɗana tapu na mayan me ili i na Asula a cigai waru ili i nda i ta tawaa Asula na tsugbain ni ica. Ili i sa'ani i ndolo ele da ili i na Yesu Zamawawa zuwai a wuma u ɗu.

Alabari a Sa'ani atsuma o u'wa wa ali

¹² Ama a va, n ciga ɗu ta i reve ili i na a yuwaan numu u kamba ta Alabari a Sa'ani a lyuwa elime. ¹³ Gogo nda koyan da pa nda reve ta a na a nla numu na akani adama a na maa yuwusaan Zamawawa aganda. Hali gba na asoja a na aa pirishi ukobu u mogono suru e reve ta a na maa yuwusaan yi aganda.

¹⁴ Waru adama a na a nla numu, aza e Itoni na abunda pa nda a tsura ta ugbamu wo okolo hali gogo nda a ta dansaa ozo o ro adama a Zamawawa no okolo ugbamu babu wovon.

¹⁵⁻¹⁶ Ozo o ro a ta yuwusan alajiya adama a na a ciga numu, waru a ciga ta a yuwan ili i na i ri mejege. Ama a nda a ta yuwusan alajiya adama a na e reve ta Zagbain tawato mu ta pa adama n yuwan mpolo n yuwan adanshi a amayun adama a Alabari a Sa'ani. Agba amayun a da waru ama o ro a ta yuwusan alajiya adama a tsushu'un na tsurala. ¹⁷ Ama a nda atsuma a alajiya e le adama e Yesu Zamawawa, a ta no okolo o ro ko'o. A ta yuwusan alajiya ni icigi ya aci i le tsara a tsura ica. Amayun a pe atsuma e le shi waru a kambuwa ugbozu shi. A ciga ta a dashi mu usuduwu atsuma a akani a na n ri.

¹⁸ Agba ko cine tsa da majiyan mo okolo me le ma ri, amayun a da a ta yuwusan alajiya e ikaka adama e Yesu Zamawawa. N ta yuwusan mazanga adama a alajiya e le. Waru n ta lyuwa elime na mazanga ¹⁹ adama a na n reve ta avasa a ɗu ni ikambi i Ruhu va Yesu Zamawawa u ta zuwa a lyawa mu.

²⁰ N te icigi kuci n yuwan nden n na maa yuwan ili i na yaa zuwa mu mu uwwa wono wan, amma o una u ndolo, n ciga ta n yuwaan Kristi Zamawawa aganda babu wovon kuci. N shi na wovon de acapa shi, waru n ciga ta n dana nu ucira gogo hali a 'yawa elime adama wuma u va u ca yi tsugbain kuci, ko n ri wuma ko na n kuwa.

²¹ Na n ri wuma, u to o'wo adama a Kristi Zamawawa, agba na n kuwa u ta la'aa mu. ²² Agba na n lyuwa elime na wuma a lipu nda, n ta tsura n lyuwa elime nu ulinga wa Kristi Zamawawa. N gura reve ili i na maa dangwa shi.

²³ Asala a na maa tara u yuwan ta usan. A mantsa mo ro n la'a ta ciga n dana wuma, a mantsa mo ro gba shi, n la'a ta ciga n kuwa adama n danu obolo na Kristi Zamawawa. N dana obolo na ayi u la'aa mu ta ulobonu suru suru.

²⁴ Agba n reve ta i buwa ta a zama mu tsara n dana obolo na adu.

²⁵ Waru adama a na i buwai a zama mu, n reve ta n ta buwa wuma tsara i kungwa atsuma o ucawu wo okolo a ɗu waru ne da yaa ushi mazanga mo ucawu wo okolo a ɗu. ²⁶ Na ne da, na n tawisa ya'a ɗu waru, i ta dana na mazanga ma abunda adama e ili i na i cina numu, waru i ta tsura ili na abunda na yaa zuwa i damma Yesu Zamawawa tu ulobonu.

²⁷ Amma ili i na i farai biti, ayi da, ni i ciga i 'yuwan i yuwan nden n na maa tawaa Alabari a Sa'ani tsugbain adama e Yesu Zamawawa. To, ko n dashi tawa me ene ɗu ko mu uwwa adama a ɗu, n te reve a na i ri mishin a majiyan ma ta ni ifobi i ta, o mpolo n na yaa tsura aza a na aa ca okolo a Alabari a Sa'ani. ²⁸ She yu uwwa wovon adama a n'yuwatan n ɗu wan. Ne da woo o'wo le iroci i na Asula na aciyayi aa lungusa le avu gba u wawa ɗu. ²⁹ Adama e Yesu Zamawawa, Asula a ca ɗu ta ili i sa'ani a na a ca niyi okolo, waru u ca ɗu ta ili i sa'ani i na yoo sowo atsumalima adama a yi. ³⁰ I reve ta cine a ca numu atsumalima hali gba gogo nda yu uwwa ta a na ne da u buwai. Adu fo i te reveshe cu'un va atsumalima'a.

2

I dānā tsā Yesu

¹ I tā nu ugbamu wa asuvu adama a na i ri u6oluloi nā Zamawawa? I tā nu uvotowun wo okolo adama e icigi ya yi? I ta muwwulai obolo atsumā a Ruhu va Akiza? I te inda iliyali ya aza a dū, reve i ri a kurusu ben ne ele? ² Adama a na n revei ne da u ri, n ciga dū tā i zuwa mu mu uwwa uyo'o lon. Apa ili i na yaa yuwan: i salalāi vāni dū ulobonu, i cigalai, reve waru i yuwan ulinga obolo nā majiyan mā tā a yuwusan ili i tā.

³ She i yuwan ili adama a tsushu'un wan, waru she i yuwan ili adama o u'yaśasan wa avangaci wan. Amma vu tara aciyawu ili i ro wan nā vaa yuwusan ili, reve vu dānā a majiyan vuma ro la'a wu tā. ⁴ She i dānā adama e ili i na i bura ndu goon wan, amma i dānā afa ama o ro fo.

⁵ Atsumā a wuma a dū ni i ciga i 'yuwan i yuwan majiyan waru i dānā aza a mayan ununa Yesu Zamawawa yuwain majiyan reve waru i yuwan.

⁶ Yesu ili i tā i da nā Aśulā foyi, agba u yuwusan majiyan ma na waa uwwa uyo'o u na Aśulā a uwwusa shi.

⁷ O unā u ndolo reve u kambato aciyayi ili i ro i da shi, avu wo o'wo unata ana aagbashi.

Ā matsan yi tā vadilimā.

⁸ Reve u dānā cine vu revei vuma.

Avu u yuwan tsutoni nā Aśulā, agba u kambato aciyayi ili i ro shi suru suru, hali u kuwā a akpata.

⁹ Adama o ndolo, Aśulā a 'yaśasan yi tā, reve u rawato yi ubata u na u la'ai suru suru. Reve Aśulā a ca yi ala a na a la'ai ala biti.

¹⁰ Ne da vuma suru aā kingyo nā wu uwwa ala e Yesu. ◊
Koyan da atsumā a zuva nā o uvadi u ta yuwan ne.

¹¹ Waru ne da unā biti waa damma a alanga eteshe a na Yesu Zamawawa Zagbain da, waru ili i nda i tā tāwāā Aśulā Dada nā tsugbain.

Yi ikana tsi italyo'o

¹² N'utsā n va, i kurusu tā Aśulā kuci a mantsa ma na n dānāi obolo nā ađu. Gogo gba a na n ri obolo nā ađu shi, i kuru hali u la'a cine i yuwusain. I lyuwa elime nu ulinga u na woo roco a wawa dū tā, agba i yuwan ne nu ucasu u tsugbain nā wovon. ¹³ Aśulā a to ulinga atsumā a dū, a zuwusa dū i ciga i yuwan tsutoni, waru a casu dū ucira u na yaa yuwan ili i na i yo'onoto niyi okolo.

¹⁴ She i yuwan mokodo ko nwasanlai atsumā e ili i na yaa yuwusan wan.

¹⁵ Nā ne ko za oo goro dū adama e ili i ro shi, ko ke'en. I yuwan nden n cece, wuma u na u ri nu unusu shi, ađu muwun mā Aśulā n da atsumā o uvadi wi irumbu za na ri tapu na ama a na a ri aza e iwuya waru aza a na aa yuwusan unusu kuci. Lyawai wuma u dū wi ikana lon tsi italyo'o ubata wa ama a nda.

¹⁶ I guzā adanshi a wuma ulobonu, adama ko nā Yesu tāwā, n gura damma n riyā ala'anlai e iladi'i shi, waru ulinga u va wo o'wo ulinga we pere shi.

¹⁷ Ucawu wo okolo a dū a tyo yi Zagbain nā cine yaa yuwusaan yi aganda wo o'wo tā kucci e ekere a yi. Waru u to o'wo she damma a tsun tā mpasa n va atsumā a kucci dū. Ne da maa yuwan māzāngā, waru n ta yuwan mere obolo nā ađu. ¹⁸ I yuwan mere adama o ndolo, reve waru i yuwan māzāngā obolo nā amu.

Bulu lyunguyi ni ikambi

¹⁹ Na Yesu Zagbain usu aa jima shi, n te ifo6i i na maa lyunguwa du Timoti. Reve nu u kamba ubata u va n ta yuwan mazanga adama a alabari a na waa tawaa mu adama a du. ²⁰ N ri na za ro tsa yi shi. U te inda iliyali i du i na u la'ai koyan pa. ²¹ N ta dansa ne adama a na koyan da ta majiyan me ili i na u cigai goon, o una u majiyan me ili i na Yesu Zamawawa cigai. ²² Agba i reve ta cine Timoti rocoi aciyayi gashi mawun ma na ma ri obolo na dada va yi da. U kamba mu ta atsuma a alajiji a Alabari a Sa'ani. ²³ Na n reve ili i na aa yuwan na amu, n ta lyungu yi ya'a du. ²⁴ Waru n zuwa ta okolo waa jima shi Zagbain ta zuwa mu n tawa ya'a du.

²⁵ I lyungu ta Abafaroditu ana malingata ma du, reve gba u yuwan ili i na n cigai suru. Za va da atsuma e Itoni, u yuwan ta ulinga obolo na amu, waru soja da obolo na amu. Gogo, n yuwan ta majiyan u lobono ta n lyawa yi u kamba ubata u du. ²⁶ Adama a na u ciga ta u danu na adu lon. U dama ta ana yu uwwai u shi ta ubanakun. ²⁷ Amayun a da u shi ta u banakan, u shi ta u yuwan gashi u ta kuwa. Amma Asula e ene ta iliyali ya yi, reve ana u wawai wuma wa yi, avu u putsa mu na mesun adama a atsumolangu a abunda. ²⁸ Ayi da i zuwai n la'a cigai n lyungu yi ubata u du. Na ye enishe yi i ta yuwan mazanga, ne da atsumolangu a va ee jebe. ²⁹ I raba yi ulobonu atsuma a Zagbain reve i yuwan mazanga lon. Icu'un ya ama o ndolo i ca le tsugbain. ³⁰ I yuwan ne adama a na u shi ta akuwa adama o ulinga wa Yesu Zamawawa, adama a na u tawa ta u shiton ikambi i na adu na aciyadu yaa yuwan shi.

3

Ununa aa tsura utsuru wa amayun

¹ Gogo gba, ama a va, i yuwan mazanga adama a Zagbain! N ta mazanga n danaa du ili i na n damma ndu de. Hali gba u ta dashi kamba du.

² She i lyawa ama a vama o ndolo a pusan du ana wan. Ele da ama a na a tsu zuwa mapada mo uryumbu ma vama, o rotsa ta musan me idaba. ³ Atsu tsu ta nu uryumbu wa amayun adama a na tsu ta yuwusan aganda na Ruhu va Asula. Tsugbain tsa tsu tsa tawa ta adama e Yesu Zamawawa waru tsu zuwa ucira u tsu a lipu shi.

⁴ Amu gba n ta gura zuwa ucira e ili i lipu. Na za ro te eneshe u ta tsura ulyuwu wa aci ni ili i nda, n ta la'a yi atsuma e ili i nda suru. ⁵ A pada mu ta uryumbu amu na ayin kunla nu umatsun. Amu atsuma a aza a Isra'ila a da. Amu ugundo wa Banyami u da. U to rocosu na amayun amu za ve elentsu a Ibrahim a da. Na tsa yuwan adanshi a Wila, amu Mafarishi ma da. ⁶ Amu za nu ucira da n shi, n zuwa ta aza e Itoni atsumalima. Babu za na ee reme mu nu unusu u makuda mo upasu u ta u Wila.

⁷ De acapa, n shi ta a majiyan gashi ili i nda ili ya abula i da, agba gogo n tara le ili i ro shi, adama e ili i na Zamawawa yuwaan numu. ⁸ Upasu na ne, n te inda ili biti babu abula na n kurato yi nu urevu wa Yesu Zamawawa. Urevu wa Yesu Zagbain Zamawawa va u la'a ta ili biti abula, waru amayun a da. Adama a yi a da mo ocoyi ili biti, avu n tara le tse everi adama mo o'wo za vu Zamawawa suru suru. ⁹ Waru adama mo o'wo obolo na ayi suru suru, m buwa a zuwusa isa'ani i va ko itoni i wila ucira shi, amma n zuwaa ta Yesu Zamawawa ucira adama u wawa mu. N ta yuwusan ne adama a na ure wa Asula u na waa zuwa tsu mejege obolo na ayi u to ucasu wo okolo. ¹⁰ N ciga ta n reve Yesu Zamawawa, nu ucira u na u 'yasan niyi atsuma a akwakwa. N ciga ta mo o'wo obolo na ayi, adama n reve atsumalima a yi. Waru n ciga ta

mo o'wo obolo na ayi atsuma o ukwa wa yi. ¹¹ Ne da n ri nu uzuwu wo okolo na amu fo aa 'yasan mu atsuma a akwakwa!

Lyuwai elime na mpolo

¹² Koto n koto mayan me ili i nda shi, waru koto a zuwa mu n shiwan shi. Amma n ta lyuwusa elime nu ulinga hali a tyo o ukosu na aa zuwa mu mo o'wo ili i na Yesu Zamawawa ciga numu mo o'wo. ¹³ Ama a va, maa dansa n tsura ta de n guza ili i nda suru shi, amma apa ili i na maa yuwusan: N zuwa aciyawa e ili ya acapa shi, n to tono nu ucira adama n reme ili i na i ri elime. ¹⁴ N lyuwa ta elime nu ulinga adama n rawa ukosu a mantsa ma na aa ca mu iliyinkapa, a mantsa ma na Asula ee de mu a tyo zuwa adama e Yesu Zamawawa.

¹⁵ Koyan atsuma a tsu za na kungwai de atsuma a Ruhu u ta yuwan majiyan ne tsunda. Agba ni ili i ro i ta lo na i usuyi shi, Asula a ta zuwa du yee ene ili i na i ri mejege. ¹⁶ Ili i na i la'ai ili biti ayi da: tsu lyuwai elime ni itoni yi ili i na tsu revei de amayun a da.

¹⁷ Ama a va, kuruyi cine maa yuwusan nden, reve waru i rito a kalyuwusa ama a na a yuwusan nden ana iroci i na tsu ca ndu. ¹⁸ I yuwan nden ne, adama a na ama na abunda a ta lo a nden o ure u na woo rocosu ama ele n'yuwatan ma akpataf e Yesu Zamawawa da. N damma du ta de ne, agba hali n gogo n te mesun na abara adama a na ili i nda amayun a da. ¹⁹ Ama a nda a ta rawa o ukosu reve a cina ukwa suru suru. Ili i na aa yuwusaan aganda goon ayi da ili i na ele na aciyele a cigai adama a lipu le. A ta tsurusa tsugbain atsuma e ili i wono i na aa yuwusan. A zuwa ta okolo e le e ili yu uvadi u nda suru suru.

²⁰ Atsu gba ama a zuwa a da, ubata u na Yesu Kristi Zagbain Zamawawa ri nden. Agba tsu te ipiri ya yi lon o utawu wa yi Zamawawa tsu. ²¹ U ta tawa lipu tsu aza a na a ri nu ucira shi o uvadi u nda, reve u kambato le lipu tsugbain gashi za va yi, u ta yuwan ne nu ucira u gbain u na waa zuwa ili biti i yuwan tsutoni na ayi.

4

¹ Ama a va, n te icigi i du, waru n ciga ta me ene du. I zuwa mu ta mu n yuwan mazanga waru adu da ookokolo a na a ca numu. Adama o ndolo yi isawan nu ucira atsuma e Itoni yi Zagbain.

Ununa ee isawan mejege

²⁻³ Za va, avu za vu ulinga va amayun da vu ri obolo na amu, n ta patishi wu vu kamba amaci e re a na a ri de obolo na avu. N te ipati ya Afodiya na Sintiki amaci e re a nda, e reme muwwalai adama a Zagbain. De acapa a yuwan ta ulinga lon obolo na amu adama a damma ozo o ro Alabari a Sa'ani. Waru a yuwan ta ulinga na Kileme na akapi a aza o ulinga obolo na amu. Asula a dana ta ala a ama a nda atsuma a aatagada a ama a wuma u na woo koto shi.

⁴ I yuwan mazanga kuci adama a Zagbain. N ta dashi gba damma ne, i yuwan mazanga! ⁵ I kuru ben na ama suru, i cuwan utawu wu Zagbain u yuwan ta zuzu.

⁶ She i dama adama e ili i ro wan. Agba i yuwan avasa avu i pati Asula ikambi e ekere e ili biti. I dana o godyusho, avu i damma yi ili i na i ri na ayi shi. ⁷ Ni i yuwan ne, i reve ta Asula a ta zuwa okolo a du a danu. Ayi nda ayi da ili i na i la'ai ulobonu upasu ni ili i na ookolo a vuma aa gura reve. Ne da waa tiga okolo a du na asuvu a du atsuma a nden n du atsuma e Yesu Zamawawa.

⁸ Ama a va, o ukosu n ta dansa ili i nda: i kambuwa ugbozu u du e ili i na i ri amayun, waru ni ili i na i rawai a ca tsugbain ni ili i na i ri mejege. I yuwan

majiyān me ili i na i ri cece, ni ili yi icigi, ni ili i na yi ntsayi. I kambuwa ugbozu u ɗu e ili i na i la'ai ulobonu waru u rawai ica. ⁹I ɗana a mayan me ili i na i ritoi ya'a va suru. Waru i yuwusan ili i na suru yu uwwa numu adansa. Waru i yuwusan ili i na suru ye ene numu a yuwusan. Adama a na ne ɗa, Asula o okolo nden oo o'wo obolo na ɗu.

Bulu damma u godyo ta

¹⁰Nu ufaru i ɗana ta ada a va. N reve ta majiyān mo ndolo ma ɗana ɗu ta lo, agba i tsura ure u na yaa lyuwa elime ni ikambi i va waru shi. Gogo nda n ta a mazanga a na i tsurai ure u na yaa kamba mu. ¹¹Maa dansa ili i nda adama a na n lambai shi. O roco mu ta cine maa yuwan mazanga e ili i na i cina numu suru. ¹²N reve ta ili i na a tsu de ulambu. Waru n reve ta ili i na a tsu de utsuru. N reve ta cine maa ɗana a mazanga kuci. N reve ta cine maa ɗana a mazanga atsuma o ucuwun na a mantsa ma ambulu. N reve ta cine maa ɗana a mazanga atsuma o utsuru wa abunda, ko babu ili suru suru. ¹³N ta gura yuwan ili biti adama o ucira u na Yesu Zamawawa aa casu mu.

¹⁴Agba suru na ne, i yuwan ta ili i na i lobonoi adama i sowo na amu atsuma a atsumalima a na moo sowuso gogo. ¹⁵Waru ɗu ama a Filibi i reve ta a na ɗu ɗa goon aza a na a ca numu ikebe adama e ikambi a mantsa ma na n tawa ɗu na Alabari a Sa'ani, reve waru n lyuwa elime na mmalu n lyawa Makidoniya. Ko aa'isa a aza e Itoni o ro a yuwan ne shi. ¹⁶Ko a mantsa ma na n shi Tasalonika i ca mu ta ikebe u la'a ta u ta.

¹⁷Maa dansa ili i nda adama a na n cigai n dashi ushi une'e u ro ya'a ɗu shi. Amma ili i na n cigai ayi ɗa i ta ushi atsupu adama a na i yuwaan numu isa'ani. ¹⁸Gogo n ta ni ili i na n cigai suru. Hali gba ili i na n ri na ayi u la'a ta ili i na n cigai. I lyungu ta nu une'e wa abunda o ukere wa Abafaroditu, waru n ushi le ta. Kucci maguru ma sa'ani ma ɗa, waru Asula a ushi ta kucci'i waru u yo'onoto yi ta okolo. ¹⁹Asula a va, za na aa kalyuwusa mu, u ta ca ɗu fo ili i na i cigai suru nu utsuru u tsugbain tsay yi. Utsuru wa yi ele ɗa ili i na u ca ntsu o ukere wa Yesu Zamawawa. ²⁰Adama e ili i nda suru, i ca Asula Dada tsu tsugbain babu ukotu. Ami.

Icasu yu ukosu

²¹I casa aza e Itoni atsuma a Filibi suru. Aza a tsu a na a ri pa a ta lyungusu ni icasu i le. ²²Waru akapi a aza e Itoni suru a ta casa ɗu fo. Aza e Itoni a na aa yuwusan ulinga o ukobu u tsugono tsai Kaisa a ta lyungusaa ɗu ni icasu langa.

²³Lyawa isa'ani yi Zagbain Yesu Zamawawa yo o'wo obolo na asuvu a ɗu.

Mepepelime ma Bulu a tyo ya Aza a Kolosi

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bulu dana ta mepepelime ma nda a tyo aza e Itoni a na a ri pe atsuma a Kolosi ayi atsuma o u'wa wa ali. Bulu da farai aa'isa aza e Itoni a nda na aciyayi shi. Koto shi u bura ubata'a shi ko ke'en. U reve ta adama aza e Itoni o ubata'a adama e ili i na Abafara damma niyi. Abafara za vi Itoni da za na danai obolo na Bulu atsuma o u'wa wa ali.

Aza e Itoni a Kolosi a fara ta itoni yu uritosu i na i ri mejege shi. A shi ta a ciga a putsaa aciyele ili i ro i na lipu cigai, waru a shi ta a ciga a yuwaan nlingata ma Asula aganda na akapi e ili i vama i ro. Bulu dana ta adama u damma le ili i ndolo suru amayun a da shi. U ciga ta u damma le e reve Yesu Zamawawa ca ta vuma ili i na vuma cigai suru. U cuduwa ta ulobonu lon cine Asula na Yesu Zamawawa kambai aza e Itoni.

Ana'an fo, Yesu Zamawawa ca ta ili suru i na vuma cigai adama tsu yuwaan Asula aganda o ure u sa'ani. Aatagada a nda a cuduwa ta adama a nda ulobonu lon a alanga e eteshe.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu (1:1-2)
2. Avasa o ugodyusho (1:3-8)
3. Yesu Zamawawa nu ulinga wa yi (1:9-2:19)
4. Wuma u sa'ani na Yesu Zamawawa (2:20-4:6)
5. Icasu yu ukosu (4:7-18)

¹ Amu da Bulu. Asula a dangwa mu ta adama mo o'wo aajiya e Yesu Kristi Zamawawa. Timoti ta pa obolo na amu, ayi mawun ma anawu ma tsu ma da.

² N ta danasa mepepelime ma nda a tyo ubata wa ama a Asula aza a na a ri na nden Kolosi. Ele aza a tsu a da waru o to tono Zamawawa mejege.

Lyawa Asula Dada tsu roco du isa'ani na asuvu nden a yi.

Avasa o ugodyusho

³ Tsu ta yuwusan avasa kuci adama a du, waru tsu to godyusho Asula, Dada vu Zagbain tsu Yesu Zamawawa. ⁴ Ili i na i zuwai ayi da tsu uwwa ta a na i cayi Yesu Zamawawa okolo a du, waru tsu uwwa ta a na i ciga ta ama a Asula suru.

⁵ I ta nu ucawu wo okolo ni icigi i nda adama o uzuwu wo okolo a du, agba Asula a zuwa ta de ili i na yaa zuwusaa okolo de zuva adama a du, ubata u na yee ene yi gogo shi. Yu uwwa ta adama o uzuwu wo okolo a nda a mantsa ma na yu uwwai ikaka adama a amayun, Alabari a Sa'ani a na a damma ndu.

⁶ Alabari a Sa'ani a nda a vadala ta nden n du o urana u na yu uwwai amayun mejege adama e isa'ani i na Asula oo rocosu aza o unusu. Gogo gba Alabari a Sa'ani a nda'a a ta rawusa ubata suru atsuma o uvadi. U ta matsasan muwun n na waa vadalasa nden ma ama ubata suru ununa u vadala ndu.

⁷ Abafara to ulinga obolo na atsu, waru tsu ciga yi ta lon. Ayi da za na tawa ndu na Alabari a Sa'ani'i. U yuwaan ta Zamawawa aganda mejege ana malingata ma tsu e memere ma du. ⁸ Ayi da za na damma ntsu ununa Ruhu va Akiza ca ndu icigi ya ama lon.

⁹ Adama o ndolo, tsu ta yuwusan avasa adama a du kuci. Tsu yuwan ta ne diga o urana u na tsu fara uwwai adama a du, agba tsu lyawa avasa shi. Tsu ta patishi Asula a ca du urevu u mejege e ili i na u ciga ndu i yuwan, waru tsu ta patishi yi u ca du urevu wi ili i ruhu. ¹⁰ Ne da cine yaa yuwusan nden n du

maa ca Zagbain tsugbain kuci, ʼavu wu uwwa uyo'o u ɗu. I ta matsan muwun ma ʼaɓula na yaa yuwusan ili i sa'ani, waru i to roco isa'ani kuci. Ni i yuwan ne, i ta kungwa ʼavu i reveshe ʼAsula kuci.

¹¹ Tsu te ipati Zagbain ca ɗu ucira tsu ucira u tsugbain tsa yi adama i kaɓa asuvu waru i ɗana na ankuri, adama waru i kuna wan. Lyawa u shiton ɗu na mazanga. ¹² Tsu ciga ɗu ta i godyoo Dada kuci. U ta zuwa ɗu i tsura akunda a na waa ca ama a yi atsuma o tsugono tse ekan. ¹³ U wawa tsu ta e ekere a za na ri a tsugbain o tsugono tsi irumbu, waru reve u tawato tsu atsuma o tsugono tsa Mawun ma yi, za na u cigai lon. ¹⁴ ʼAsula a tsupaa tsu ta na mpasa m Mawun ma yi reve tso o'wo faan, ne da u yuwaan ntsu gafura vu nusu tsu.

Kristi Zamawawa la'a ta koyan

¹⁵ Kristi Zamawawa ununa ʼAsula a ri a da u ri, shede ama aa gura ene ʼAsula ne esu e le shi. Ayi da Mawun mo faru ma ʼAsula waru u to tsugono tsi ili i na ʼAsula a yuwain biti. ¹⁶ Ne da u ri adama a na ʼAsula a yuwan ta ili biti o ukere wa yi. U yuwan ta ili biti zuva ni ili biti pa o uvadi. U yuwan ta ili i na tsee ene ne esu biti, waru u yuwan ta ili i na tsee ene shi biti. U yuwan ta icu'un i tsugono na cira koko'o suru aza a na a ri ubata u na tse inda shi. Amayun a da Mawun ma ʼAsula ma yuwan ta ili biti adama ili biti i ca yi tsugbain. ¹⁷ U ta lo kafu ili biti, waru ayi da u zuwai ili biti yo o'wo oɓolo.

¹⁸ Kristi Zamawawa da aci a aa'isa a aza e Itoni, aza e Itoni waru lipu va yi da. Ayi da za na farai aa'isa a aza e Itoni waru ayi da za na ʼAsula a fara 'yasain atsuma a akwakwa, ʼavu u kambatowisa yi wuma. Adama o ndolo, u la'a ta ili biti. ¹⁹ ʼAsula ene ta u lobono ta cine ayi u ri, waru u dana ubata wu Zamawawa suru. ²⁰ ʼAsula a zuwa ta o ure wa Yesu Zamawawa ili yo uvadi ni ili ya zuva suru a kamba cece ubata wa ʼAsula. Mpasa ma Yesu n da n kambato'i asuvu nden na ʼAsula ana a zuwai mpasa'a moo oco, ayi uvaru a akpata.†

²¹ De acapa, i shi ta alanga na ʼAsula. N'yuwatan ma yi n da i shi, ʼavu majijan me iwuya na linga ɗu kakasa ɗu na ayi. ²² Gogo gba shi ʼAsula a kambato ɗu ta tsu n'utsa ma yi. U yuwan ta ne na lipu Mawun ma yi, za na kuwai a akpata. Adama o ndolo, Yesu Zamawawa tawato ɗu ta a makakan ma ʼAsula, ʼavu yo o'wo babu unusu, ununa ko za aa yuwan adanshi o ro a aci a ɗu shi, na yi isawan a makakan ma yi. ²³ Amma ni i ciga i 'yuwan i lyuwa elime nu u'ususu na ili i nda amayun a da waru ni i ciga i 'yuwan yi isawan pe nu ucira. She i lyawa uzuwu wo okolo a ɗu na ushiyi a mantsa ma na yu uwwai Alabari a Sa'ani wan. A yuwan ta alajiya a Alabari a Sa'ani a nda o uvadi suru, waru amu Bulu, mo o'wo ta aagbashi e itana yi ikaka i nda.

Ulinga wa Bulu

²⁴ N ta uwuwa uyo'o a mantsa ma na aa casu lipu va atsumalima adama a ɗu. N to sowo atsumalima e ili i na i tawai biti, agba suru na ne n sowo atsumalima a na a rawai za na Kristi Zamawawa sowoi shi. Atsumalima'a u tawaa ta aa'isa aza e Itoni ni ikambi za na ayi da lipu va yi. ²⁵ Gogo amu aagbashi a aa'isa a aza e Itoni a da adama a na ʼAsula a zuwa mu ta n damma ɗu ikaka ya yi suru cine u ri amayun. ²⁶ ʼAsula o sokoo ta ama ikaka'a de nu ujimu, agba gogo a mantsa ma nda u roco ta ama a yi ifoɓi ya yi. ²⁷ ʼAsula o roco ta ikaka ya yi adama a na u cigai adu Atakpaci i reve ili i sa'ani ni ili i gbain i nda. Ili i na i shi usokowu, ʼavu gogo e ene yi a alanga eteshe, ayi da: Zamawawa ta nden atsuma a ɗu, waru ne da i revei a na i ri na akunda atsuma a tsugbain tsa yi.

²⁸ Adama o ndolo a da tsaa dansaa koyan da adama a Zamawawa ubata u na tsu 'yawai suru. Tsu to ronuso le atsuwu waru tsu to rocosu le. Tsu ta

yuwusan ulinga nu urevu u na Asulā a ca ntsu, adama a na tsu cigai a danā obolo nā Kristi Zamawawa waru oo o'wo wuntsayi nā aā 'yawa a makakan mā Asulā. ²⁹N ta yuwusan ulinga lon adama wo o'wo ne, agba n ca ta aciyava suru suru o ucira u gbain wā Kristi Zamawawa za na aa yuwusan ulinga atsuma a va.

2

¹N ciga dū ta i reve cine n yuwain atyo a na maa yuwan adama a dū, waru adama a aza e Itoni atsuma a Lawudikiya, waru na adama a aza e Itoni a na koto a ga'ain nā amu shi. ²N yuwan tā ili i ndolo adama n dāshi le ugbanu wo okolo waru adama o boluloi ni icigi. Ayi nda u ta lyawa le a tsurā ili i sa'ani ya abunda i na i tsu tawā ne e reve ili yu usokowu ya Asulā. ³Adanshi a Kristi Zamawawa da maa yuwusan. Ayi da za na ri uguzu ni ili yu ugbozu suru waru nu urevu u na tsee ene shi. ⁴N damma dū tā ili i nda adama she za gura pusan dū ugbozu wan na a yuwan ulinga nu urevu wu uvadi, waru a yuwan mawasan nā adū. ⁵Ko na wo o'woi n ri zuzu nā adū shi, okolo a va o to obolo nā adū. Agba n tā a mazanga mā abunda adama a na i ri a yuwusan nden n wuma na wu ntsayi, waru adama a na i ri nu ucawu wo okolo wu ucira a Zamawawa.

Zamawawa tawāq tā nā wuma wa amayun

⁶Gogo gba a na i ushiyi Yesu Zamawawa, Zgbain dū, i lyuwa elime ni itoni ya yi. ⁷I shuwā aralu a dū atsuma a yi reve i kungwa atsuma e le. Ne da ucawu wo okolo a dū a tsurā ikyun yu ugbanu, cine o rifo ndū. Ne da waru yaa shiwan nu ugodyusho.

⁸She i lyawa nanza reme dū atsuma a mawasan me pere wan. Mawasan mo ndolo mā tā danā gashi urevu u da, agba uritosu u vuma u da goon. A tawā tā o ucira u ruhu wu uvadi u nda amma ubatā wā Kristi Zamawawa da shi. ⁹Ili i na i ri pe atsuma a Asulā suru a tā pe atsuma a Kristi Zamawawa.

¹⁰I to obolo nā ayi, adama o ndolo ili i na i ri atsuma yi suru a tā pe atsuma a dū fo. Waru u ta yuwusan tsugono a aci a cira suru na ama a gbagbain suru.

¹¹Ana i tawai ya Yesu Zamawawa u pada dū tā uryumbu o ure u ruhu. Mapada mo uryumbu mo ndolo cine vuma tsu pada vuma uryumbu da shi. Ili i na gba Kristi Zamawawa yuwain ayi da u pada tā wuma vu nusu dū.

¹²Ana a yuwaan dū urumbusu, a cido dū tā obolo nā Yesu Zamawawa. Reve a 'yasan dū a tyo a wuma adama a na i ri nu ucawu wo okolo atsuma o ucira wā Asulā, za na 'yasan Kristi Zamawawa atsuma a akwakwa. ¹³I danā tā akwakwa adama a nusu dū waru adama a na i danāi no okolo a nusu. Amma Asulā a zuwa dū tā i danā wuma atsuma e Yesu Zamawawa. U yuwaan dū tā gafura vu nusu dū suru.

¹⁴Udaru vu nusu danā tā lo ufanu, waru udaru u nda u tā a aci a tsu. Amma Asulā a kimusa tā udaru'u, u tara le tā reve u lungusa le ana a vara nle akpata a Kristi Zamawawa. ¹⁵O ure u nda u da, Asulā a tawai ucira wu cira na aza a tsugbain. U ca le tā wono a alanga e eteshe a na u lyuwai aci e le a akpataf a Kristi Zamawawa.

¹⁶Adama a nda, she i lyawa nanza kototo dū, adama e ili i na yoo sowo ko i lyuwa wan. She i lyawa le o kototo dū adama a na i kudai a yuwan abuki a rana va akiza o ro wan, ko a yuwan abuki o Woto Sa'avu wan, ko a na i kudai o toni wila wa Ashibi wan. ¹⁷Adama a na wila u ndolo oroci e ili i na i ri amayun a da. Zamawawa a aciyayi ayi da ili i na i ri amayun. ¹⁸Ama o tā lo a na a uwwusa uyo'o lon na a tarasa aciyeye ili i ro i da shi ne epen, waru a na yuwusaan nlingata mā Asulā aganda. She i lyawa ama o ndolo e geshe dū ana yaq ushi ili i na yi ntsayi i ushi a na i lyuwai aci wan. Cu'un va ama

ndolo a tsu damma ṭa ili suru i na e enei, waru wuma u babu a akiza e le u tsu zuwa le ṭa a 'yaṣan avangaci aṭsuma o urevu u tsulo tsā le. ¹⁹ Ama a nda a ri obolo na Yesu Zamawawa Aci a lipu shi. Adama a na tsu tu ubolu na ayi a lipu e ekere a aruva o ugbamu a yi, waru tsu ta kungwa nna tsu tsura iliyala i tsu nu ucira u tsu diga a Asula goon.

²⁰ I kuwa ṭa obolo na Zamawawa, reve wo o'woto du faan diga o ucira wu uvadi u nda. Adama a nye i ri oo tono wila wu uvadi u nda vadamma adu aza o uvadi a da? ²¹ Wila u nda u damma ṭa, "She i guza ili i nda wan!" ko "She i lyuwa ili i nda wan!" ko "She i ju'wan ili i nda wan!" ²² Wila u nda u ta adanshi a aci e ili i nda i na i tsu jima shi. Nna tsu yuwan ulinga ni ili i nda, tsu tso oco le ṭa. Ne da fo wila u na ama a zuwai. ²³ Wila u nda a ṭa gashi a tu ulobonu adama a na a zuwa ṭa ama a yuwan ukadu o yo'onoto Asula okolo, ko o roco ukafatosu wa aci. Agba epen a da, waru a tsu zuwa ṭa ama a ca aciyele aṭsumalima adama o yo'onoto Asula okolo. Agba wila u nda u tsu kamba vuma na cigai lyawa majiyan me iwuya ni icigi yi iwuya shi.

3

Cine yaa yuwan wuma u cece

¹ Adama a na a 'yaṣan ndu obolo na Kristi Zamawawa, i ciga i 'yuwan i zuwa okolo a du e ili ya zuwa, ubata u na Yesu Zamawawa ri nden o ukere usa'ani wa Asula. ² I zuwa okolo a du a jiyan e ili ya zuwa, agba she a jiyan e ili yu uvadi u nda wan. ³ I yuwan ili i nda adama a na i kuwa ṭa ana Kristi Zamawawa kuwai, gogo gba shi wuma u du u tu usokowu ya Yesu Zamawawa ubata wa Asula. ⁴ Yesu Zamawawa da wuma wa amayun a du, agba nu u roco aciyayi, adu fo o to roco du aṭsuma a tsugbain tsā yi.

⁵ Ili i na i ri pe aṭsuma a lipu du, i ciga i 'yuwan yu una ili ndolo suru: ili tsā tsipere, hali ni ili i wono i tsipere i maluwa me icigi i tsipere. I 'yuwan i ciga i lyawa icigi vu cu'un vi iwuya suru. Waru i ciga i 'yuwan i lyawa utsan suru u na u rocoi aganda a amali. ⁶ Ucasu wa aṭsumalima wa Asula o ṭa lo a ṭawa a ama a na aa yuwusan ili i ndolo.

⁷ Ne da adu fo i yuwusain a mantsa ma na i yuwusain ili i nda de. ⁸ Amma gogo i ciga i 'yuwan i vari ili i ndolo suru. She i dana no okolo usuṣuwu abunda wan. She i yuwan upan lon wan. She i yuwan ule'e wan. Waru she i yuwan adanshi e epen a aci a nanza wan, ko i yuwaan nanza adanshi a vanvama wan. ⁹ She i yuwunlai epen wan, ana wo o'woi i fodo ṭa de akuci o okolo a du waru na cine i shi a yuwusan ili. ¹⁰ Gogo yo oto ṭa okolo a sa'avu waru za na yuwain okolo a sa'avu'u u ta lyuwa elime nu u casu ndu urevu nu u zuwusa ndu yoo o'wo tsā yi. ¹¹ Aṭsuma o ure u sa'avu u wuma u nda, wo o'wo ili i ro shi ko adu aza a Isra'ila da ko Atakpaci. Wo o'wo ili i ro shi ko a pada wu ṭa uryumbu ko a pada wu shi. Wo o'wo ili i ro shi ko avu mocin na koto e revei da shi, ko diga e elentsu ama a na a cigai addama da. Wo o'wo ili i ro shi ko avu aagbashi a da ko aagbashi a da shi. Ili i ṭa i na i la'ai ulobonu ayi da Kristi Zamawawa, waru u ṭa pe aṭsuma a tsu suru.

¹² Adama e ili nda, waru adama a na Asula a dangwa ndu yo o'wo ama a yi, waru u zuwa du ṭa yo o'wo cece, waru adama a na u ciga ndu, adama o ndolo i guzulai ni iliyali, ni isa'ani. Waru i dana ben na ankuri. Ili i nda yo o'wo tsu utugu u na i tso oto. ¹³ She i dana a muwwulai mu upan vani du wan, waru ni i nusunlai, i yuwunlai gafura. Zagbain yuwaan du ṭa de gafura, adama o ndolo i yuwunlai gafura ne. ¹⁴ Waru ili i na i la'ai ulobonu ayi da, i ciga i 'yuwan i dana ni icigi. Icigi i da i bolo ntsu suru, reve u lyawa tsu tsu yuwain nden n sa'ani.

¹⁵ Lyawa asuvu nden e Yesu Zamawawa yuwan tsugono o okolo a ɗu. I yuwan ili i nda adama a na aɗu ama a lipu ta ɗa waru Asula e de du ta i yuwan wuma atsuma a asuvu nden. Waru a mantsa suru i godyusho Asula. ¹⁶ I lyawa ikaka ya Kristi Zamawawa danu atsuma o okolo a ɗu lon waru i ta tsura ugbozu. I yuwan ulinga ni idanshi ya yi i ritoloi reve waru i calai asala a sa'ani. I dana o godyusho atsuma o okolo a ɗu waru a mantsa suru i dana a canasaa Asula ishipe a sa'ani icu'un icu'un. ¹⁷ Waru ili i na i yuwain suru ko ili i na i dammai suru, lyawa o o'wo gashi vuma na isawain o una wu Zagbain Yesu ɗa. Waru a mantsa ma na yaa yuwusan ili i nda, i godyoo Asula Dada kuci e ekere a yi.

Cine yaa yuwan nden a 'wa du

¹⁸ Amaci, i toni ali a ɗu, adama a na ayi ndolo ayi ɗa ili i na yi ntsayi ana i toniyi Zagbain.

¹⁹ Ali, i ciga amaci a ɗu, waru she i dana usuduwu e ekere e le wan.

²⁰ Muwun, i yuwan tsutoni na mbara n du atsuma e ili suru, ne da yoo yo'onoto Zagbain okolo.

²¹ Nan dada, she i damaton muwun n du wan, tsara o o'wo nu ukudu wo okolo a wuma u le wan.

²² Agbashi, i ciga i 'yuwan i yuwan tsutoni na azagbain a du atsuma o uvaɗi u nda. I yuwan ukadu i yo'onoto le okolo. She i yuwan ne a mantsa ma na a ri lo a kalyuwusa du goon wan. I yuwan ne no okolo a ta ko na a shi lo a kalyuwusa du shi. Ne da ya ca Zagbain tsugbain. ²³⁻²⁴ Zagbain Yesu ɗa yaa lingasaa a mantsa suru. Ama a ɗa yaa lingasaa shi. Zagbain ta ca du ili i na u zuwayi ama a yi o una wi ili i na i yuwain. Adama o ndolo, i linga nu ukadu u du suru. ²⁵ Adu waru i reve ta nni i yuwan ili i babu ulobonu, a ta tsupa du fo ni ili i babu ulobonu u na i yuwain. Adama a na Asula a ri na adangulu shi.

4

¹ Azagbain, i kalyuwa agbashi a du ulobonu, waru i guza le ulobonu. I yuwan ne adama a na i revei a na i ri fo na Zagbain zuva.

Iyuwan avasa

² I dana a yuwusan avasa kuci no okolo a ɗu ufofu waru nu ugodyusho atsuma o okolo a ɗu. ³ Waru i yuwaan tsu avasa kuci. I yuwan avasa a na Asula aa kpatu'waa ikaka i tsu ure, adama tsu damma ama ili yu usokowu ya Kristi Zamawawa, ili i na i zuwai n ri wunlu na akani. ⁴ I yuwan avasa adama n gura yuwan adanshi e ikaka i nda ulobonu, waru o ure u mejege. ⁵ I dana nu ugbozu nni i ri obolo na ama aza a na a ri aza e Itoni shi. I yuwan ulinga na mantsa ma na i tsuraɗi biti mejege. ⁶ I yuwan adanshi ni idanshi i sa'ani waru i lyawa adanshi a du o o'wo uyo'o u mawwa kuci tsa akpaɗi. Ayi ɗa waa kamba du i usu yeci i na za ro aa yuwan du.

Icasu yu ukosu

⁷ Tikiku ta damma du adama a va. N ciga yi ta lon. Ayi za vi ikambi va amayun da za na aa lingasaa Zagbain obolo na amu. ⁸ N lyungu yi ta atsuma a mmalu n sa'ani nda a tyo ya'a du adama u damma du cine tsu ri pa a yuwusan, waru adama u dashi du okolo ugbamu. ⁹ Waru n ta lyungusu Unisima. Ayi fo za na oo soduwo matsan ma da waru za tsu na tsu cigai. Waru vuma ta da atsuma a ama a ɗu. A ta damma du ili suru i na yaa farasa pa nda.

¹⁰ Arista ta pa obolo na amu o u'wa wa ali. U ta lyungusa a du ni icasu ya yi, ne da fo Marku, za na kaka ta da le na Banaba. Tsu damma du ta de nu ufaru

i ushi Marku nnu u tawa ya'a du. ¹¹ Josuwa* za na waru a tsu de Yusutu, lyungu ta fo icasu ya yi. Ele nda ele da aza e Itoni atsuma aza a Isra'ila goon atsuma aza a na tsaa yuwusan ulinga obolo. A ta pa a yuwusan ulinga obolo adama o tsugono tsa Asula waru a ta tanatosu mu okolo lon.

¹² Abafara vuma da diga a lyuci du, waru aagbashi e Yesu Zamawawa a da. U lyunguwa du ta icasu ya yi. U tsu yuwaan du ta avasa babu uro. U tsu pati ta Asula a gbamato du waru u zuwa du yo o'wo wuntsayi, adama yi isawan nu ucira atsuma e ili i na Asula a cigai suru. ¹³ N ta gura yuwan adanshi a yi ana wi isawaan ndu obolo na aza e Itoni atsuma a Lawudikiya na Hirafoli.

¹⁴ I'utsa ya abula i tsu za vu urevu wa aguma Luka ta lyungusu fo icasu ya yi, ne da fo Dima. ¹⁵ I yuwan ankuri i lyunguwa aza a tsu aza e Itoni atsuma a Lawudikiya icasu i va, waru na Nimfa ka obolo na aza a na o tsu bolotosu o u'wa wa yi.

¹⁶ Ni i koto desununa u mepepeline ma nda, i lyunguwa aza e Itoni atsuma a Lawudikiya adama ele fo e deyinuna. Waru adu fo i denuna mepepeline ma na n danaa nle. ¹⁷ I damma Arikibu adanshi a nda, "Vu 'yuwan ciga vu koso ulinga u na Zagbain ca nuwu suru."

¹⁸ Amu, Bulu, amu da n danai icasu i nda ne ekere a va.

I cuwan na akani a va.

Lyawa isa'ani ya Asula i dana obolo na adu.

* 4:11 Josuwa na Tsuyahuda ili i ta i da na Yesu na Tseheleni.

Mepepeline mo Ufaru ma Bulu a tyo ya Aza a Tasalonika

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bulu da danai mepepeline ma nda waru u dana ta mepepeline mo ro a tyo aza e Itoni a Tasalonika. Tasalonika lyuci gbain da a nge'en m mala ne eden abunda. Waru ubata u da a na ama abunda a ri oo tono amali. Bulu tawa ta atsuma a Tasalonika reve u rito ama adama e Yesu. Ayi pe u davusa ta amuna o ogoto adama u tsura ikebe. Aza e itoni ya amali na abunda o o'wo ta aza e Itoni ya Yesu. Aza a Isra'ila fo atsuma a lyuci'i o o'wo ta aza e Itoni.

A mantsa wa'a, reve azagbain a lyuci'i a uwa tsushu'un, avu o loso Bulu ubata'a. A tyo de, reve Bulu lyungu kambi va yi Timoti u 'yawu a tawaa yi ni ili i na yaa farasa na aza e Itoni a na u lyawai de Tasalonika. Timoti tawaa yi ta na adanshi a sa'ani, a mantsa ma na wu uwwai adanshi a sa'ani a nda a da Bulu danai mepepeline ma nda.

Abajini o uritosu atsuma e mepepeline ma nda ayi da, cine ili yaa dana a mantsa ma na Yesu a kamba atsuma o uvadi u nda. Ili na abunda i ta fara a mantsa mo ndolo. Tsa'a gura reve urana u na ili i ndolo yaa fara shi, adama o ndolo tsu 'yuwan tsu ciga atsu e ipiri tsu yuwan wuma cine Asula a cigai. Bulu cufuwa ta ili i nda suru atsuma e mepepeline ma nda.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu (1:1-3)
2. Ucawu wo okolo wa aza a Tasalonika ni iroci i le (1:4-3:13)
3. Wuma u na u tsu yo'onoto Asula okolo (4:1-12)
4. Ili i na a zuwusa yaa fara na Zagbain kamba (4:13-5:11)
5. Ili yu ukosu i na aa yuwan ni icasu (5:12-28)

¹ Amu Bulu, na Sila na Timoti, atsu da tsa'a danasaa aza e Itoni atsuma a Tasalonika mepepeline ma nda. U ta a tyo ubata a ama a na a ri aza a Asula waru aza a na a ri aza a Zagbain Yesu Kristi Zamawawa a na a ri de ubata'a.

N ta yuwusan avasa Asula o roco du isa'ani ya yi waru u zuwaa du aba'un a asuvu nden!

Ama a Tasalonika a ta nu ucawu wo okolo

² Atsu tsu godyusho ta Asula adama a du. Waru a mantsa suru na tsa'a yuwusan avasa, tsu yuwaan du ta avasa. ³ Na tsu yuwan adanshi na Asula na Dada tsu adama a du, tsu yuwan ta adanshi e ili i na yaa yuwusan adama o ucawu wo okolo a du. Waru tsu yuwan ta adanshi a du adama o ulinga wu ucira u na i yuwain adama a na i cigai ama. Waru tsu yuwan ta adanshi a du adama o ulyuwu we elime u na yaa kalyuwusa Zagbain Yesu Zamawawa nni i ri pe atsuma a atsumalima.

⁴ N'utsa n va, Asula a ta na adu o okolo, waru atsu tsu reve ta a na u dangwa ndu yo o'wo ama a yi. ⁵ Ana tsu damma ndu Alabari a Sa'ani, ni idanshi i da goon shi, amma nu ucira, adama a na Ruhu va Akiza ca du ta urevu lon ana tsu damma ndu amayun. Ana tsu danai o'olo na adu, ye ene ta cine tsu yuwain nden n tsu o rocosu amayun e ikaka i tsu. ⁶ Ne da i ritoi i yuwan cine atsu tsu yuwain nden, waru cine Zagbain Yesu yuwain nden ma yi. Ko na atsuma a atsumalima a abunda i ushi ta ikaka'a, Ruhu va Akiza zuwa du ta i yuwan mazanga.

⁷ Ne da fo yo o'woi iroci e ekere a ama a na o toniyi Zagbain atsuma a Makidoniya na Akataya. ⁸ Waru adama a du a da ikaka yi Zagbain i bazai atsuma e ida i ndolo, hali u karalai ubata u ndolo suru. Ama ko te da a uwwa ta adama o ucawu wo okolo a du. Adama o ndolo tsaa ciga tsu dashi yuwan adanshi o ndolo shi. ⁹ Ama'a na aciyela a lyuwa ta elime a yuwusan adanshi cine i ushi ntsu. Waru a yuwan ta fo adanshi cine i vadalai i lyawai amali a du na cine yaa yuwusaan Asula a amayun aganda za na ri wuma. ¹⁰ Waru a ta dansa cine i ri ufofu a pura makamba a ma Mawun ma yi Yesu u tawa diga zuva. Asula a yasan ta Yesu atsuma a akwakwa, waru Yesu dada aa wawusa tsu atsumalima o uge'etosu u na waa tawa.

2

Ulinga wa Bulu atsuma a Tasalonika

¹ Ama a va, i reve ta ana tsu bura ndu pere da shi. ² Cine i revei, tsu dana ta atsuma a Filibi kafu tsu tawa ya'a du. De da a ca ntsu atsumalima reve waru a yuwaan tsu ulamu. Agba Asula a ca tsu ta okolo o ugbamu u na tsu damma ndu Alabari a Sa'ani a alanga e eteshe, ko na wo o'woi ama o ro e gigeshe tsu ta de. ³ Tsu tawaa du ni ikaka i tsu obolo ne epen shi. Waru tsu tawaa du na ayi no okolo o ro de ko'o shi, ko adama a na tsu cigai tsu yuwaan du ugbozu shi. Ne da shi, ko ke'en!

⁴ Asula a usu tsu ta, dada u ca ntsu Alabari a Sa'ani a yi tsara tsu damma ama. Ili i na tsu cigai ayi da tsu yo'onoto Asula o okolo adama a na ayi da u tsu lyungwa okolo a tsu. Atsu tsu zuwa atsuvu e ili i na ama a dansa shi. ⁵ Adu i reve ta a na ica i na tsu cuwa ndu ica ye epen i da shi, waru Asula na aciyayi u to roco ili i na tsu yuwain, tsu yuwan le adama tso obonu ili suru shi. ⁶ Waru tsu yuwan ili i ro tsara tsu tsura tsugbain e ekere a du shi, ko e ekere a ama a na a buwai.

⁷ O una u na, atsu ajiya e Yesu Zamawawa da, tsu shi ta zuwa du i ca tsu ili. Agba tsu yuwan ne shi, amma, reve tso o'wo ben atsuma a du cine mma tsu ca mawun maani reve waru u golofo yi. ⁸ Tsu ciga du ta lon, waru tsu ta na mazanga ma na tsaa damma du Alabari a Sa'ani a Asula. Waru tsu ta na mazanga ma na tsaa kamba du atsuma e ili icu'un icu'un, adama a na yo o'woi ama a na n cigai lon.

⁹ Ama a va, i cuwan cine tsu yuwain ulinga nu ucira u tsu suru ana tsu dana na adu. Usana na ayin tsu yuwusan ta ukadu wi izami yi ikebe adama e ili i na tsu cigai tsu tsula suru. Tsu zuwaa du ume shi, ana tsu dana obolo na adu a yuwusan alajiya a Alabari a Sa'ani a Asula. ¹⁰ Adu ye ene ta ne esu a du, waru Asula e reve ta ne, a na tsu ri cece na amayun, waru ko za aa gura tsura ili i na woo goro a aci a tsu shi cine tsu yuwain na adu, adu aza a na i usuyi Zagbain. ¹¹ Waru i reve ta cine tsu guzai za suru cine dada tsu kalyuwa muwun ma yi. ¹² Tsu te ipati i du, waru tsu ta casu du adanshi, waru tsu ta zuwusa du, i yuwan nden n na ma tawaa Asula na tsugbain adama a na ayi da u de ndu i uwa atsuma o tsugono tsu yi tsara i tsura tsugbain tsu yi.

¹³ A mantsa suru tsu to godyusho Asula adama a na i usuyi ikaka i na tsu yuwaan ndu alajiya. I damma adanshi a tsu idanshi ya ama a da goon shi. I ushi yi ta cine u ri amayun. Ikaka ya Asula i da. Waru ikaka'a i lyuwa ta elime a yuwusan ulinga atsuma a du aza a na a usuyi.

¹⁴ Ama a va, ana i usuyi ili i na tsu dammai, ama a du a ca du ta atsumalima. Ne da yo o'woi vadamma a'isa aza e Itoni a Asula atsuma a Yahuda. Ama o ndolo a usu ta Yesu Zamawawa, amma ama e le, aza a Isra'ila, a ca le ta fo atsumalima. ¹⁵ Aza a Isra'ila o ndolo o una ta amasula e le, hali ozo o ro e le o una Zagbain Yesu. Gogo a ca tsu ta atsumalima avu o loso tsu o uta. Ama a

nda o yo'onoto Asulā okolo shi, waru a 'yuwan tā ama suru. ¹⁶ A putsa tsu tā a na tsaa yuwan adanshi na Atakpaci, adama a tsurā iwawi wan. A ta yuwusan ne waru a tā dāshishi nusu le. Gogo Asulā a yuwan tā upan waru u ca le tā atsumalima.

Bulu ciga tā bura le

¹⁷ Ama a va, ana o loso ntsu atsuma a du, tsu jima shi, reve tsu uwa maluwa ma na tsaa kamba ya'a du. Tsu lyawa majiyan ma du shi, ko ke'en, tsu dana ta na maluwa ma na tsee ene du. ¹⁸ Amayun a da a na tsu shi tsu cigai tse ene du, amu Bulu, n yuwan ta ukadu mantsa na abunda adama n tawa ya'a du, amma reve Male me geshe tsu. ¹⁹ Ili i na i zuwai n cigai me ene du ayi da i ta tawusa tsu nu uzuwu wo okolo, waru i tawaa tsu ta na mazanga, waru adu da iroci yu uyuwu wa aci a tsu. I ta zuwa tsu tsu yuwan mazanga a makakan ma Zagbain tsu Yesu nnu u tawa. ²⁰ Amayun, adu da tsugbain tsu na mazanga ma tsu.

3

¹ Adama a na tse enei tsaa gura danu babu na tsu uwwai alabari a du shi, dada tsu isawantoyi adanshi tsi isawan atsuma a Atina ne'en, ² reve tsu lyungu Timoti ya'a du. U ta yuwusan ulinga obolo na atsu ana aagbashi a Asulā, reve waru u yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani a Kristi Zamawawa. Tsu lyungu yi ta adama u zuwa du i gbama waru u dashi du okolo ugbamu o ucawu wo okolo a du. ³ Tsu ciga du yoo o'wo udamu adama a addama a na i ri pe shi. Na ne suru, i reve ta a na a dangwa ntsu de adama o oso a atsumalima a nda.

⁴ A mantsa ma na tsu danai obolo na adu tsu ronuso du ta atsuva a na addama a ri lo a tawa du babu ujimu. Waru i reve a na addama'a a tawai de. ⁵ N reve ta na addama a du, waru maa gura danu babu na mu uwwai ili i na yaa bala du o okolo a va adama a du shi. Ayi da i zuwai n lyunguwa ndu na Timoti. N lyungu yi ta adama we ene ko ucawu wo okolo a du a buwa ta ugbamu. N ta uwwusa wovon she Za Malyungwa ma lyuwa aci a du o ure u ro avu waru ulinga u tsu woo o'wo pere wan.

Timoti dammai ili i na we enei

⁶ Gogo da Timoti rawai ana wu utai ya'a du. U tawaa tsu ta na alabari a sa'ani adama o ucawu wo okolo ni icigi i du. U kambuwa tsu ta a na yaa cuwusan na atsu na mazanga, waru i ta maluwa ma na yee ene tsu cine atsu tsu ri a maluwa ma na tsee ene du.

⁷ Ama a va, atsu a aciyatsu tsu ta pa na addama a abunda, waru a ta casu tsu atsumalima lon, amma tsu tsurā ta okolo o utanu adama a na i buwai pe nu ucira atsuma o ucawu wo okolo a du. ⁸ Tsu reve ta i ta mishin nu ucira atsuma a Zagbain Yesu, ayi da gba waa casu tsu mazanga ma asuvu ma na wuma u tsu u tsurā ta ucira. ⁹ Tsu godyoo ta Asulā lon adama a du! Adama a du tsu ta na mazanga ma abunda a makakan ma Asulā a tsu. ¹⁰ Urana na ayin tsu ta yuwusaan du avasa babu uro. Waru tsu te ipati ya Asulā u lyawa tsu tse enishe du adama ni i cigisa ili i ro atsuma o ucawu wo okolo a du, tsu ca du.

¹¹ Tsu ta avasa Asulā Dada tsu na Zagbain tsu Yesu lyawa tsu tsu bura du. ¹² Tsu ta yuwusan ipati Zagbain zuwa icigi i du i kungwa, waru u shiwan hali u kara a rawusa ubata aza a du hali a tyo e ekere a za suru, cine icigi i tsu i shiwan a tyo ya'a du. ¹³ Wi isawaton okolo a du aza a babu unusu atsuma a akiza a makakan ma Asulā Dada tsu, a mantsa ma na Yesu Zagbain a tawa na aza a akiza a yi.

4

Vu yuwan nden n sa'ani a makakan ma Asula

¹ O ukosu, ama a va, cine tsu damma ndu atsuma a ala a Zagbain tsu Yesu Zamawawa, tsu ta fo e ipati i du i yuwan nden n na woo yo'onoto Asula o okolo. Tsu rito du ta de i yuwan ne waru i ta yuwusan ne. Waru tsu ta patishi du i lyuwa elime na mayan ne, ² adama a na i ta cuwusan ni ili i na tsu rito ndu a ala a Zagbain Yesu.

³ Asula a ciga du ta i danga cece, adama o ndolo i suma cu'un vu unusu u tsipere suru. ⁴ Reve za suru u golo6o lipu va yi, avu u yuwan nden n na n ri na akiza na ama a ca yi tsugbain. ⁵ Ne da yaa yuwan nden atsuma e icigi i mayan ma tsipere vadamma aza a amali shi. E reve Asula na re va yi shi.

⁶ She vu paala za va wu vi Itoni atsuma e ili i nda, vu zami ka va yi wan, adama a na Asula a ta tawaa na atsumalima o una wi icu'un vu nusu ndolo suru. Tsu rono du ta atsuvu na abunda. ⁷ Asula a de tsu ta adama tso o'wo cece, agba u de tsu adama tsu yuwain nden mi idaba shi. ⁸ Za na kudai a yuwan nden oo tono wila u nda, wila u vuma u da u 'yuwain a yuwan tsutoni na ayi shi, amma Asula a da waa 'yuwusan, za na ca ndu Ruhu va Akiza va yi.

⁹ Asula na aciyayi u rito du ta i cigalai, adama o ndolo ili yi lo shi na yaa zuwa mu n danaa du adama e icigi ya aza e Itoni a na wu ntsayi e ene atsuma a ama a Asula. ¹⁰ Amayun a da, gogo i ta ni icigi ya abunda a tyo ubata aza e Itoni a na a ri e ida ya Makidoniya. Ama a va, ko na wo o'woi ne, tsu te ipati i du i dashi icigi a tyo ya'a le lon.

¹¹ Ili i na yaa la'a yuwan malua ayi da nda: I danu sanyi, i yuwan majiyan me ili i na yaa yuwusan goon, waru i linga ne ekere a du, cine tsu damma ndu nu ufaru. ¹² Ne da ama a na a ri aza e Itoni shi a ca du tsugbain adama a nden n du, waru yaa danga a kalyuwusa nanza ca du ikebe shi.

Cine Zagbain aa kamba

¹³ Ama a va, n ciga du ta i reve ili i na yaa fara na aza e Itoni a na a kuwai, adama i danga tapu na atsumolangu tsa ama a na a ri nu uzuwu wo okolo shi wan. ¹⁴ Tsu usu ta a na Yesu kuwai, waru a 'yasan yi ta avu u kamba wuma. Waru tsu ca ta okolo na Asula aa tawato Yesu waru, u ta kamba obolo na ama suru a na a cayi okolo ya Yesu kafu a kuwa.

¹⁵ Cine Zagbain Yesu yuwain adanshi na aciyayi a na, atsu na tsu ri wuma a mantsa ma na Zagbain aa kamba tsaa wala elime a aza a na a ri pe ason e le shi. ¹⁶ Zagbain na aciyayi u ta cipa diga zuva. A mantsa ma ndolo ma da ama a uwwa udammu wu ucira wu Zagbain, reve waru a uwwa abajini a yisaali o una wu zagbain vu nlingata ma Asula, reve a uwwa e ivulusa aavana a Asula. Ne da, aza a na a kuwai atsuma a Kristi Zamawawa a fara 'yon a tyo zuva. ¹⁷ Reve atsu na tsu buwai wuma avu tsu buwa atsuma o uvadi reve a fala tsu a tyo atsuma e eleshe obolo ne ele, avu suru ntsu tsu ga'asan na Zagbain zuva reve tsu danga obolo na ayi babu ukotu. ¹⁸ Adama o ndolo i vowontoloi okolo waru i ghamatoloi aciyadu ni idanshi i nda.

5

¹ Ama a va, ili i ro yi lo na yaa zuwa mu n danaa du cine ko mantsa ma na ili i ndolo yaa fara shi, ² adama a na i reve ta ulobonu lon urana wu Zagbain u ta tawa cine vivu tsu tawa na ayin. ³ A mantsa ma na ama aa dansa, "Ili suru i ta mejeje, asuvu nden ta lo waru babu addama o ro," a mantsa ma dada ulungusu waa riya le babu urevu, cine m6ala n limatan n ri usan lon

nā mantsa ma rawa zuzu. A mantsa'a babu ure u mala'aa diga a addama o ndolo.

⁴ Ama a vā, she i danā atsuma e irumbu adama e ili nda wan, waru she i yuwan asalama nnu urana wu Zagbain tawā gashi vivu wan. ⁵ Adama a na suru ndu muwun me ekan n da waru muwun mu urana n da. Tsu ri aza e irumbu na ayin shi. ⁶ Adama o ndolo i yuwan ipiri i sa'ani, she i lantsa cine ozo o ro a ri a nlavu wan. I danā e ipiri nu uguzu wa aci. ⁷ Ayin mantsa ma da na ama a tsu lantsa waru mantsa ma da na ama o tso o'wo usowu. ⁸ Agba atsu na tsu ri a nden atsuma e ekan tsu 'yuwan tsu ciga tsu gitsai aciyatsu. Cine soja tsu fobo aciyayi nna wu nla utugu wa aaraga a makakan ma yi, tsu 'yuwan tsu ciga tsu foboi aciyatsu adama na Mekerencesu ma tawā, tsu gura lyuwa elime nu ucawu wo okolo ya Yesu avu waru tsu lyuwai elime ni icigi ya ama. Cine soja tsu fobo aciyayi nna wo oto melezu mo uvon, tsu 'yuwan tsu ciga tsu danai nu uzuwu wo okolo a na Yesu a wawa tsu. ⁹ Tsu yuwain ili i nda adama a na Asula a zuwa ta okolo u wawa tsu o ucira wu Zagbain tsu Yesu Kristi. Ayi Asula u tsuwan tsu upan wa yi shi. ¹⁰ Zagbain Yesu kuwa ta adama a tsu, adama tsu yuwain wuma obolo na ayi babu ukotu. Ayi nda amayun a da na tsu ri wuma ko cina tsu kuwa a mantsa ma na u kambai. ¹¹ Adama e ili i ndolo suru, i gbatoloi asuvu reve i suwulai aciyadu cine i ri a yuwusan.

Uritosu wu ukosu

¹² Ama a vā, i ca aza a na a ri azagbain a du atsuma o ulinga wu Zagbain tsugbain. A linga ta lon atsuma a du waru a damma du ta adama e ili i na i ri ulobonu shi a na yaa yuwusan. ¹³ I ca ama a nda tsugbain waru i ciga le adama o ulinga u le. Waru i yuwan nden n sa'ani vani du.

¹⁴ Ama a vā, ni i ciga i 'yuwan i rono orogo atsuvu. I dashi aza a na a tsu lapa uwwa wovon shi okolo ugbamu. I toni ben waru i kalyuwa aza a na a ri nu ucira shi. I yuwan ankuri na za suru.

¹⁵ She i lyawa nanza tsupa iwuya ni iwuya wan, amma i yuwan ukadu i yuwunlai isa'ani waru na za suru.

¹⁶ I danā na mazanga kuci. ¹⁷ I lyuwa elime na mayan ma avasa. ¹⁸ Ko ni ili i ro i fara, i danā na no okolo o ugodyusho, adama a na wo o'woi ili i na Asula a cigai a tyo ya la du da aza a na a ri aza a Kristi Yesu Zamawawa.

¹⁹ She i geshe Ruhu va Akiza wan. ²⁰ She i kufa a tara adanshi e ili yu usokowu ya Asula ili ya afula wan. ²¹ Amma i 'yuwan i ciga i lyungwa ili suru i na a dammai. I guza ili i na i ri ulobonu. ²² I suma cu'un vi iwuya suru.

²³ Tsu reve ta a na Asula a da aa casu asuvu nden, waru n ta yuwusan du avasa u zuwa du yoo o'wo aza a akiza o ure suru. N ta yuwusan avasa u geshe okolo na asuvu na lipu du diga a mayan mo unusu e re suru, hali she urana u na Zagbain tsu Yesu Zamawawa kambai. ²⁴ Za na dangwa ndu za va afula da, waru u ta yuwan ili i ndolo.

²⁵ Ama a vā, i yuwaan tsu avasa.

²⁶ I casa aza e Itoni a na a ri de suru ni ikatalu ya amayun.

²⁷ N te ipati i du atsuma a ala a Zagbain, i denuna o u'wa wu Zagbain suru mepepeline ma nda.

²⁸ N te ipati Zagbain roco du isa'ani ya yi suru.

Mepepelime me Ire ma Bulu a tyo ya Aza a Tasalonika

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bulu danaa ta aza e Itoni a na a ri pe atsuma a Tasalonika. Ayi da mepepelime me ire ma na u danayi aza e Itoni atsuma a lyuci na ri na abajini e eden a na a ri a nge'en m mala. U dana ta mepepelime ma nda adama a na ama o ro aa yuwusan uritosu u sa'ani shi adama o urana u na Yesu Zamawawa aa kamba. Ozo o ro e le a damma ta a na a tsura ta mepepelime diga ya Bulu agba epen a da le.

Atsuma e mepepelime ma nda Bulu dana ta amayun e ili i na yaa fara a makamba ma Yesu. U dashi ta damma ili i na u dammai de adama a adanshi a nda. Bulu yuwan ta adanshi e ili i ta'atsu i na i la'ai ulobonu atsuma e mepepelime ma nda. U damma le ta adama ada a mantsha ma na Yesu aa kamba. Waru u dammisa le ta atsumalima a na o sowuso ubata wa Asula a da wo utusa shi. Atsumalima a nda o to koto urana u ro reve a tsura wivuwun. A tyo o ukosu, u damma le ta a yuwan ulinga na atyo o ucira u na a ri na ayi kafu Yesu kamba.

Ili i nda suru amayun a da hali a tyo ana'an, cine a danai a mantsha ma ama a Tasalonika a na Bulu danaa nle mepepelime ma nda.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu (1:1-2)
2. Ukambu wu Zagbain amayun a da (1:3-12)
3. Koto Zagbain kamba shi (2:1-12)
4. Vu yuwan nden ma abula (2:13-17)
5. Vu yuwan avasa waru vu yuwan ulinga (3:1-15)
6. Avasa o ukosu (3:16-18)

¹ Amu Bulu, na Sila na Timoti, atsu da tsa a danasa mepepelime ma nda e tewee aza e Itoni ya Tasalonika ama a Asula Dada tsu aza a na a ri atsuma e itoni yi Zagbain Yesu Kristi Zamawawa.

² M pati ta Dada Asula na Yesu Zamawawa Zagbain u roco du isa'ani waru u ca du aba'un na asuvu nden!

Avasa o ugodyusho

³ Ama a va, u lobono ta tsu godyoo Asula adama a du kuci, tsu ta yuwusan mazanga adama a na ucawu wo okolo a du a ta kungusa atsuma e itoni nu ucira, waru suru ndu i ta dashishi ncigalai. ⁴ Na tsa a yuwusan adanshi a du na aza e Itoni ya Asula bata ro, atsu tsu yuwan ta mazanga a na yaa kabusa asuvu, avu i buwa nu ucawu wo okolo ko na yoo sowuso atsumalima a malyungwa na awuya.

⁵ Atsumalima a nda o to rocosu Asula e te ge'eto koyan mejege. Ne da Asula ee kece du atsuma a aza a na aa uwa o tsugono tsa yi, agba gogo adama o tsugono tso ndolo tsa da yoo sowuso atsumalima'a. ⁶ Asula a ta yuwusan ili i na i ri ulobonu kuci. U ta ca aza a na a tawusaa du na addama atsumalima. Waru u ta tawaa du na wivuwun atsuma a atsumalima a du. ⁷⁻⁸ A mantsha ma na Yesu Zamawawa Zagbain aa tawa diga zuva na nlingata ma Asula mu ucira ma yi obolo na akina a makula u ta ca tsu wivuwun fo.

Zagbain tsu Yesu ta ca aza a na e revei Asula shi atsumalima na aza a na a 'yuwain a yuwan tsutoni na Alabari a Sa'ani a Zagbain tsu Yesu.

⁹ Atsumalima a na oo sowo ayi da ulungusu suru suru. A ta kasa le na Zagbain

waru nu ucira u tsugbain ts̄a yi suru suru. ¹⁰ Ili i nda i ta fara o urana u ndolo a mantsa ma na Zagbain āa kambā adama u ushi ica n̄a tsugbain e ekere a aza a na a ca niyi okolo suru waru a ri aza a yi. Ili'i obolo n̄a ādu da, adama a na i usu t̄a ili i na tsu dammai.

¹¹ Asulā a dangwa du ta, waru tsu ta avasa a na Asulā āa usu du yi ntsaa yoo o'wo ama a yi. Tsu ta avasa a na ucira wa Asulā waa kamba du i yuwan ili i sa'ani i na yaa ciga i yuwan suru. Ucawu wo okolo a du a da waa zuwusa du i ciga mayan me ili i nda. ¹² Ne da za suru aa ca ala a Zagbain tsu tsugbain adama a du, avu a ca du tsugbain obolo n̄a ayi. Ayi nda ili i mayuwaan i da e ekere a Asulā a tsu ne ekere e Yesu Zamawawa Zagbain adama e isa'ani i le.

2

Vuma Vama na 'yuwain Wila

¹ Ama a va, tsu ta damma du ununa Zagbain tsu Yesu Zamawawa āa tawa, n̄a cine oo boloto tsu ubata wa yi. ² She yoo o'ushi n̄a atsumolangu ko udamu adama a ama a na aa dansa a na urana wu Zagbain u tawa ta de wan. A ta gura damma a uwwa ta ne ubata u tsu o uritosu, ko e ikaka ya adanshi, ko e mepepelim. ³ She i lyawa a yuwan du ugbozu ni ili i na aa dansa wan.

Amayun ayi da urana u ndolo waa tawa shi, she n̄a abajini o u'yasasan wa aci e ekere a Asulā a rawa reve waru o roco Vuma Vama na āa lungusa suru suru. ⁴ U ta 'yasan aciyayi mgbain, reve u tara aciyayi u la'a ta ili i na a tsu de aamali suru. Avu waru u lungusa ili i na aa yuwusaan aganda suru. U ta uwa atsuma a Aa'isamapada a Asulā, avu u damma ayi na aciyayi Asulā a da.

⁵ I gura cuwan ana n danai obolo n̄a ādu, n yuwaan du ta adanshi e ili i nda.

⁶ Gogo gba i reve ta ili i na yaa guzasa yi, adama a na a to utaa yi a alanga e eteshe n̄a mantsa ma yi ma rawa. ⁷ Agba ko gogo ucira wu ulinga u vuma u na u ri a nlangi n̄a Asulā u to ulinga usokowu. Agba za na aa guza yi ta lyuwa elime n̄a mayan ne hali she na a tawa za na aa guzasa yi'i. ⁸ Dada Vuma Vama oo utaa aciyayi, ayi da za na Zagbain Yesu Zamawawa oo kototo nu upepu u wivuwun wu un̄a wa yi. Ayi da za na Yesu Zamawawa āa lungusa, nu u tawa atsuma a tsugbain ts̄a yi.

⁹ Vuma vama n̄a nda u ta tawa u yuwan ulinga u Male nu ucira we epen ni iroci ye epen n̄a lina va asalama ve epen. ¹⁰ Waru u ta gura yuwan atyo e iwuya i na waa yuwan wu lum̄a ama a na āa lungusa. A ta lungusa le adama a na a 'yuwan ta a ciga ili ya amayun reve waru a 'yuwan iwawi i na i tsu ut̄a ubata wa Asulā. ¹¹ Adama o ndolo Asulā a lyunguwa le ta ni ili yu ucira i na yaa lulum̄a le, avu u zuwa le a usu epe'en. ¹² Ne da oo kototo le adama a na a shi ta a uwwusa uyo'o wi iwuya i na a shi a yuwusan, reve a 'yuwan a usu amayun.

Yi isawan nu ucira

¹³ Ama a va, tsu godyoo ta Asulā adama a du. Zagbain ciga du ta waru Asulā a dangwa du ta de nu ujimu diga o ufaru adama u wawa du. Iwawi i nda i tawa ta adama a na Ruhu wa Akiza kamba to ndu cece, waru u tawa ta adama a na i usuyi ikaka ya amayun. ¹⁴ U de du ta i tsura iwawi a mantsa ma na tsu damma ndu Alabari a Sa'ani. Gogo nda i ta gura uwa atsuma a tsugbain tsu Zagbain tsu Yesu Zamawawa.

¹⁵ Ama a va, adama e ili i nda, i ciga i 'yuwan yi isawan mejege, avu i guza ili i na tsu rito ndu atsuma a adanshi n̄a atsuma a madana.

¹⁶ Asulā Dada tsu ciga tsu ta. Adama e isa'ani ya yi u ca tsu ta adanshi na asuvu nden nu uzuwu wo okolo u sa'ani u na u ri nu ukotu shi. ¹⁷ Tsu ta avasa Zagbain Yesu Zamawawa n̄a Asulā Dada tsu a zuwa okolo a du a

gbama. Waru tsu ta avasa a ca ðu ucira u na yaa yuwan ili i sa'ani, reve waru i yuwusan adanshi a sa'ani.

3

Iyuwaan tsu avasa

¹ Ama a va, o ukosu u mepepeline ma nda, n te ipati i yuwan avasa adama a tsu. Ili yu ofaru, i yuwan avasa adama e ikaka yi Zagbain i baza go'o avu ubata u na u rawai biti, a tara yi na abula ununa i yuwain a mantsa ma na ikaka'a i rawa ndu. ² Waru i yuwan avasa a wawa tsu e ekere a ama a vama na ama e iwuya, adama a na vuma suru da cayi Zagbain okolo shi. ³ Amma Zagbain za va abula da, u ta gbamato du, avu u geshe du e ekere a za vama. ⁴ Tsu ta nu uzuwu wo okolo atsuma a Zagbain a na yaa yuwusan ili i na tsu damma ndu, waru tsu ta nu uzuwu wo okolo i ta lyuwa elime na mayan ne. ⁵ Lyawa Zagbain roco du cine Asula a ciga ndu, waru u roco du cine yaa kaba asuvu na atsumalima ununa Zamawawa kabai asuvu.

Morono ma atsuvu adama a aza o ukudu

⁶ Gogo gba ama a va, tsu ta zuwusa du i yuwan ili i nda atsuma a ala a Zagbain tsu Yesu Zamawawa: Yi kasa na vuma suru na ri nu ukudu atsuma a du waru za na aa yuwusan nden ma yi a kurusu uritosu u na i tsurai ya'a tsu shi. ⁷ Adu na aciyadu i reve ta cine wuntsayi i toni ili i na tsu yuwain. Ana tsu danai na adu, tsu dana aza o ukudu shi. ⁸ Tsu ushi ilyalya une'e ubata wu za ro shi, shede na tsaa tsupa. Tsu linga ta lon urana na ayin adama too o'wo itana a tyo ya'a du wan. ⁹ Tsu yuwan ta ne ko na tsu ri na tsaa zuwa du i lyuwata tsu, avu gba tsu 'yuwan adama tsu lyawaa du iroci i na yaa kuru. ¹⁰ A mantsa ma na tsu danai obolo na adu, tsu zuwaa du ta wila u nda: "Za na suru lingai shi, she u lyuwa wan."

¹¹ Gogo gba tsu uwwa ta ozo o ro atsuma a du a ta a nden me pere, reve a 'yuwan a linga, reve a uwa e gesheshe ulinga wa akapi a ama. ¹² Adama o ndolo, atsuma a ala a Zagbain tsu Yesu Zamawawa, tsu ta patishi icu'un ya ama o ndolo, tsu ta gba waru a dansaa le, e reme ulinga adama a tsura ilyalya waru a danu ben.

¹³ Ama a va, she i kuna mayan me isa'ani wan ko ke'en.

¹⁴ I kalyuwa aza a na a 'yuwain a kuru ili i na tsu dammai atsuma e mepepeline ma nda ulobonu. Yi kasa ne ele, adama o o'wo na wono. ¹⁵ She i tara ama a nda ana n'yuwatan n du wan, amma i yuwan adanshi ne ele ununa yaa yuwan adanshi na aza a du, za na lobono i bara yi adama o unusu u na waa yuwusan.

Icasu yu ukosu

¹⁶ Lyawa Zagbain va asuvu nden na aciyayi u ca du asuvu nden a yi kuci atsuma e ili i na i farai suru. Lyawa Zagbain dana obolo na adu suru.

¹⁷ Gogo nda apa icasu i va, amu da n dana niyi ne ekere a va. Amu, Bulu, ne da n tsu yuwan o ukosu wu mepepeline n va suru, waru o to rocosu aza a va a da na amayun.

¹⁸ Lyawa isa'ani yi Zagbain tsu Yesu Zamawawa yo o'wo obolo na adu suru.

Mepepelime mo Ufaru ma Bulu a tyo ya Timoti

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bulu da danai mepepelime ma nda a tyo ya Timoti. Timoti tsu walasa ta obolo na Bulu kuci adama a damma ama ada e Yesu. A mantsa ma na u danai mepepelime ma nda, Timoti yuwusan ta ulinga a kandaruwusa mɓanga n lyuci va Afisu.

Bulu danaa ta Timoti tsara u kamba yi atsuma o ulinga u na woo ronoo aa'isa o ubata'a adanga. Adama o ndolo ayi mepepelime'e u ta tapu na cine aa dangwa azagbain, waru na cine wuntsayi aza e Itoni a yuwan nden n le atsuma o ulinga wa Yesu Zamawawa.

A'isa aza e Itoni ana'an bata da na aza e Itoni oo rito amayun adama a Asula waru ubata u na aa linga suru obolo adama a kambulai waru a kamba fo ama e ili i na ya bala le. Ayi mepepelime ma nda u ca ta azagbain a aa'isa aza e Itoni uritosu ni iroci i sa'ani waru adama aza e Itoni suru.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icaṣu (1:1-2)
2. Cine aa'isa aa yuwan wuma (1:3-3:13)
3. Ili i na Asula o soko ntsu (3:14-4:5)
4. Asala a Bulu a tyo ya Timoti (4:6-6:21)

Ucuduwu

¹ Amu da Bulu, za na aa danasaa wu. Amu aajiya e Yesu Kristi Zamawawa da adama a na Asula na Yesu a zuwa yi ta wo o'wo ne. Asula ayi da za vi iwawi i tsu. Yesu Zamawawa waru uzuwu wo okolo a tsu.

² N ta danasaa wu Timoti, mawun ma amayun ma va adama o ucawu wo okolo a wu.

Asula a da Dada tsu, waru Yesu Zamawawa ayi da Zagbain tsu. N ta yuwusaan wu avasa a ca wu icigi ni isa'ani na asuvu nden.

Vu danq nu urevu u munlu me epen

³ Ana n karai a tyo e ida ya Makidoniya, n damma wu ta vu danu atsuma a Afisu. Adama a na n ciga nuwu vu bara ama o ro adama a lyawa uritosu wi ili i na i ri mejege shi. ⁴ She a kuru ofoli a alabari e pere wan, agba she a lungusa mantsa e itoni ya alabari o ugeru u limatan wa agadu a nkaya wan. Nna a yuwan ne a tsu tawa ta nu nronuloi ma adanshi n na n tsu kamba ama a yuwan wuma wu ucawu wo okolo e ekere a Asula shi. ⁵ Ili i na i zuwai vaa bara le tsunda ayi da adama koyan na ri lo u shiwan ni icigi. Icigi i nda i tsu uta diga o okolo a na a ri cece, na asuvu a sa'ani, nu ucawu wo okolo a amayun. ⁶ Amma ama o ro a batsa ta a lyawa ili i nda. Reve a lungusa mantsa ma abunda a adanshi e pere. ⁷ A ciga ta o o'wo munlu n Wila ma Asulazuwa, agba a ri nu urevu wa amayun e idanshi'i shi ko ana a ri afalu a na e revei.

⁸ Tsu reve ta Wila wa Musa u tu ulobonu nna vuma yuwan tsutoni na ayi ununa Asula a cigai. ⁹ Waru tsu reve ta Asula a zuwa Wila'a adama a aza a na a ri na abula shi. Amma u zuwa ta Wila'a adama a aza a na a 'yuwain a yuwan tsutoni waru na aza a na aa yuwusan ili yu uwuyan u a mantsa suru. Waru u zuwa le ta adama a aza a na a 'yuwain Asula waru na aza a na aa yuwusan unusu. U zuwa le ta waru adama a aza a na asuvu e le a ri cece shi, waru na aza a na aa yuwusaan Asula aganda shi. U zuwa ta Wila'a waru adama a aza a na aa gura una nan dada na nan mma le. U zuwa le ta adama

ḡ aḡa ḡ mona. ¹⁰ Waru u zuwa le ṭa adama a aza a na aa yuwusan tsipere, na ali a na oo vosun na ali waru nḡ amaci a na oo vosun nḡ amaci. Waru Wila'a u ṭa lo adama a aza a na a winasa aḡa e le ana agbashi, na aza a na a yuwusan epen oḡolo na aza a na a yuwusan epen o ukobu wu uge'etosu. U zuwa ṭa Wila u ndolo adama a ama a na a yuwusan ili i wuya icu'un icu'un i na i wasain uritosu u sa'ani. ¹¹ Uritosu u sa'ani u ta ntsaa na adanshi e ikaka i sa'ani i na moo ritosu adama ḡ Asula a sa'ani. Ayi nda ayi da ikaka i sa'ani i na Asula a ca numu tsara n damma ozo o ro.

Isa'ani ya Asula a tyo ya Bulu

¹² N godyoo ṭa Yesu Zamawawa za na ri Zagbain tsu, u ca mu tu ucira. Reve u ca mu ulinga wa aḡula wa yi tsara n yuwaan yi. ¹³ Ili ya asalama i da, a na u yuwain ili i nda, adama a na n shi ṭa n tsu yuwusan adanshi a vama e ekere a ala a Zamawawa. N yuwusan ṭa ugenge wa ama ḡ yi tsara n yuwaan le iwuya o ure u na maa gura suru. Nḡ ne suru Asula o roco mu ṭa isa'ani ya yi adama a na n yuwusain ili i ndolo suru atsumḡ o ulambu wu urevu waru babu na n cayi okolo. ¹⁴ Zagbain yuwaan mu ṭa isa'ani ya aḡunda. Adama e isa'aniṭ ya yi u zuwa mu ṭa n ca okolo, reve u ne'e mu icigi i na Zamawawa Yesu rocoi ama.

¹⁵ Yesu Zamawawa ṭawa ṭa atsumḡ o uvadi tsara u wawa aḡa o unusu. Ikaka'a amayun a da, waru vadi suru usu ikaka'a. Waru atsumḡ a ama, amu da n shi n la'ai koyan da unusu suru. ¹⁶ Adama o ndolo, Yesu Zamawawa yuwaan mu ṭa isa'ani, reve waru u roco mu ankuri babu utyo, tsara mo o'wo iroci e ekere a aza a na aa ṭawa a usu na aḡapa adama a tsara wuma u babu ukotu. ¹⁷ Tsu cayi Asula ica, reve waru tsu ca niyi tsugbain. Tsu yuwusain ne babu ukotu. Ayi da Mogono ma babu ukotu, za na a tse ene shi, agba u tsu kuwa shi. Ayi da Asula a nde'en. Ami.

¹⁸ Kafu mantsa ma nda, ama o ro a yuwan ṭa adanshi adama e ili i na vaa yuwan. Mawun ma va, Timoti, uwwa adanshi a va, waru adanshi a va'a u toni ṭa adanshi a na a yuwain a aci a wu de aḡapa. N ciga ṭa adanshi a nda a ca wu ucira u na vaa yuwan mpolo n sa'ani. ¹⁹ Ayu a yuwusan ne mpolo, vu guḡa ucawu wo okolo a wu waru vu dana na asuvu a sa'ani. Ozo o ro a 'yuwan ṭa na aa lyawa ucawu wo okolo e le u lyuwa elime a asuvu a sa'ani e le, ne da ucawu wo okolo e le a langai ana upepu wu ucira u tsu lungusa wantsun. ²⁰ Ama o ro a na a yuwain ne, ele da Hamanaya nḡ Iskandari. Reve n ca ama a nda e ekere o ucira u Male, ne da oo rito she a yuwaan Asula adanshi a vamaṭ wan.

2

Uritosu adama a aganda

¹ Ili yu ufaru, n ciga ṭa n damma wu vu yuwaan za suru avasa. Nna vaa yuwan ipati ya wu, vu pati Asula u roco le isa'ani ya yi, reve vu damma Asula vu godyo ṭa. ² Tsu yuwayin ngono na aza a na a ri nḡ tsugbain suru avasa tsunda. Tsu yuwain ne adama tsu yuwain nden n sa'ani no okolo nden. Vu yuwan ne adama tsu yuwain cu'un vu nden n na Asula a cigai, waru tsu ta yuwan nden n sa'ani na ama. ³ Mayan ma avasa tsunda u tu ulobonu, waru tsu to yo'onoto Asula okolo nna tsu yuwan ne. ⁴ Asula a da za na tsu wawa tsu, waru u ciga ṭa u wawa ama suru. Waru u ciga ṭa ama suru e reve ili i na i ri amayun. ⁵ Asula a ṭa a da. Waru vuma ṭa ṭa lo na tsu uwa e memere ma Asula na ama. Vuma ṭa ndolo ayi da Zamawawa Yesu goon. ⁶ Yesu Zamawawa da goon za na tsulayi koyan da uḡalu, ana u cayi aciyayi reve o una yi. Asula

a ca tã ikaka i nda a tyo o uvadı a mantša ma sa'ani ma na u dangwai.* 7 N damma du tã mejege suru suru, ana n damma ndu Asulã a dangwa mu tã mo o'wo aajiya na za va alajiya. Ulinga u va ayi da n rito Atakpaci ucawu wo okolo wa amayun.

8 A mantša ma na i bolotoi biti adama i yuwaan Asulã aganda n ciga tã ali a 'yašan ekere e le zuva, nna a yuwusan avasa, waru n ciga tã ekere o ndolo a dana cece. She a tsurã upan ko mawasan atsumã a aza a na aa yuwusan avasa wan.

9-10 Waru n ciga tã amaci o oto itana i na yi ntsayi amaci a amayun o oto. O oto itana ulobonu, waru o oto itana i na yaa varu ama wan. O tsu roco tã ulobonu u le atsumã e ili i na aa yuwusan. Madava me le ma da mo tso roco ulobonu u le ko iliyatsuvu i zinariya i na oo oto da shi. Waru iyedi yi ikebe†† i le i da yoo rocosu ulobonu u le shi. A suma ili i ndolo suru.

11 Amaci o polo atsuvu reve waru o rito ben na a yuwin tsutoni. 12 N lyawa amaci o rito ali shi, waru n lyawa le a tsurã tsugbain a aci a ali shi. Amma amaci o polo atsuvu ulobonu. 13 Ili i na i tawai na ne ayi da Adamu da Asulã a fara yuwain, reve u kuru na Hawa.† 14 Reve waru Mekerencesu ma pusaan ka ugbozu, dada unusu wee teme. Mekerencesu ma pusaan Adamu† ugbozu shi. 15 Adama o ndolo, Asulã a ta wawa amaci ana aa matsasan muwun, agba waru a dana u ucawu wo okolo. A 'yuwan a ciga a yuwan icigi waru a yuwan wuma u na Asulã a cigai. A yuwan nden n wuma u mejege.

3

Uritosu adama a azagbain

1 Adanshi a nda amayun a da: Vuma na cigai wo o'wo zagbain† atsumã a aza e Itoni, u ta zama ili i sa'ani. 2 To, zagbain nu u ciga u 'yuwan u yuwan wuma u na ama aa yuwan adanshi a vama adama a yi wan. U ciga u 'yuwan woo o'wo vali vu ka ta. U ciga u 'yuwan u golofo aciyayi, waru u dana nu ugbozu. U dana na ala a sa'ani. U kalyuwa omocin a na a tawusa o u'wa wa yi ulobonu, waru u gura rito ama. 3 She vuma ndolo wo o'wo ososowi wan, she u dana za vu ulungusu wan. U ciga u 'yuwan u dana ben. U 'yuwan u ciga u ciga nden n lafiya. She wo o'wo za vi icigi yi ikebe lon wan. 4 U ciga u 'yuwan u guza u'wa yi ulobonu, reve waru muwun ma yi n yuwan tsutoni, waru a uwua adanshi a yi. 5 Na vuma gura guza u'wa wa yi ulobonu shi, cine waa gura guza aa'isa a aza e Itoni a Asulã? 6 She za na oo o'wo zagbain wo o'wo za vi Itoni i sa'avu wan, adama u 'yašan avangaci wan o unã u na a dangwa niyi zagbain babu na u jimai, reve Mekerencesu ma yuwan ulinga nu uvadu u ndolo reve u varu yi wan. 7 Waru aza a na a ri pe atsumã a aa'isa a shi a yuwan adanshi a sa'ani a aci a yi ne da ama a yuwan adanshi a vama a aci a yi shi, waru waã riyã o wono a maza ma Mekerencesu shi.

8 Ne da waru akambi a azagbain†† a aa'isa a aza e Itoni a ciga a 'yuwan ama a ca le tsugbain waru a dana ama a abula. She oo o'wo ososowi wan, waru aa dana ni icigi yi ikebe uwuyan wan. 9 A ciga a 'yuwan o toni ili ya amayun i na Asulã o roco ntsu adama a wuma wa aza e Itoni. A ciga a 'yuwan a dana na asuvu a sa'ani. 10 Kafu ama a dangwa le a yuwan ulinga wi ikambi ya azagbain a aa'isa'a, a yuwan ne'en ulinga u ro u na woo roco ama a abula da

* 2:6 Ure u ro u na aa damma urevu wa yi ubata u nda ayi da: Ukwã wa Yesu tsã kucci urotsu u da u na woo rocosu Asulã a ciga tã a wawa ama. Urotsu u ndolo u tawa tã a mantša ma na wu ntsayi.

† 2:9-10 Ayi danshi Tshuheleni "iyedi yi ikebe" u ta yuwusan adanshi a muwara, cu'un muwara n na a tsu tsurã atsumã e inama i mala (Mat. 7:1). † 3:8 Aji. 6:1-7.

waru a ta gura. Na a gura yuwan ulinga'a ulobonu, to, a ta gura o'wo akambi a azagbain a aa'isa'a.

¹¹ Ne da waru ka vu kambi va azagbain va aa'isa a aza e Itoni u ciga u 'yuwan e reve yi na abula, waru u dana za va adanshi a vanvama wan. U gura banan aciayai waru e ili i na waa yuwusan suru, u dana na amayun.

¹² Kambi va azagbain va aa'isa a aza e Itoni u ciga u 'yuwan wo o'wo vali vu ka ta. U gura banan u'wa wa yi ma'bulu ulobonu. ¹³ Kambi va azagbain a aa'isa a na a yuwain ulinga u sa'ani u ta tsura atsupu a tsugbain e ekere o ozo o ro waru a ta dashi yi okolo ugbamu atsuma o ucawu wo okolo a yi e ekere e Yesu Zamawawa.

¹⁴⁻¹⁵ N zuwa ta okolo a na ma'a tawa ya'a wu gogo. Agba na n tsura n tawa kedu shi, ayi da i zuwai maa danasaa wu ili i nda, adama vu reve cine wu ntsayi ama a danu atsuma o u'wa wa Asula. Za na ayi da aa'isa a aza e Itoni a Asula a na a ri wuma, ayi da atsura ni ikyun ya amayun.

¹⁶ Apa abajini a amayun o ucawu wo okolo a tsu za na Asula a shi o soko ntsu:

Zamawawa tawa ta na lipu vuma,
Ruhu va Asula roco ta a na ayi da Za va abula'a.
Nlingata ma Asula me ene yi ta, waru a yuwan ta adanshi a yi o uvadi suru.
Ama bata bata atsuma o uvadi a zuwa ta okolo e ekere a yi,
reve Asula a tara yi a tyo zuva ubata u tsugbain. ◊

4

Morono ma atsuvu adama a munlu me epen

¹ Agba Ruhu va Akiza† damma ta a alanga eteshe, a mantsa mo ukosu ozo o ro a ta lyawa ucasu wo okolo e ili ya amayun. Reve o toni nan ruhu vu upusasan wu ugbozu ni ili i na otoni a lima o rocosu. ² Aza a na o tsu roco ili i ro reve a 'yawa a yuwan ili i ro ko'o a ta tawaa nu uritosu wo otoni a lima. Asuvu e le a kuwa ta de, ununa lipu na rumu vu usuduwu kukulato'i.

³ Munlu n nda n ta dansa, u ri ulobonu a yuwan lolo shi, waru u ri ulobonu a lyuwa ilyalya i ro shi. Agba Asula a yuwan ta ilyalya i ndolo adama aza a na e revei amayun waru a usuyi amayu'un, a lyuwa reve a yuwaan Asula mazanga. ⁴ Ana wo o'woi ili i na Asula a yuwain suru a tu ulobonu, she tsu 'yuwan ili i ro pe wan. Tsu ushi nle na mazanga no okolo o ugodyusho. ⁵ Tsu reve ta adanshi a Asula na avasa a kambato le ta akiza.

⁶ Vu roco aza e Itoni ili i nda. Na vu yuwan ne, vu to o'wo aagbashi a abula e Yesu Zamawawa. Waru ne da a vu aciayawu vaa yuwan ucira atsuma e ikaka ya amayun e ili i na vu usuyi nu uritosu u sa'ani u na yoo tono. ⁷ She vu zuwa atsuvu e yitele i na e icinai na Asula, ko adanshi o tsulo wan. Apa nda ili i na vaa yuwan: Vu yuwan ukadu tsara vu tsura ucira atsuma e isa'ani cine Asula a ri. ⁸ U tu ulobonu vu sudato lipu va wu tsara vu tsura ucira, amma na vu yuwan wuma adama vu yo'onoto Asula okolo, u tsu tawaa ta ni isa'ani atsuma e ili suru. U tu ulobonu ya'a wu gogo, waru ne da waa dana a wuma wa wu we elime.

⁹ Ikaka i nda suru amayun a da, waru u tu ulobonu a usu le suru. ¹⁰ Atsu tsu ta yuwusan abajini o ulinga na atsumalima tsara ama a usu amayu'un. Tsu yuwan ta ne adama a na uzuwu wo okolo a tsu e ekere a Asula a da u ri, za na ri wuma, ayi da u tawai na mawawa ma ama suru, waru mawawa ma Asula u te e ekere a aza a na a usuyi suru.

¹¹ Vu rito ili i nda, reve vu zuwa za suru u reve le. ¹² She vu lyawa ama o rono wu e ida adama a na vu buwai mawun wan. Ciga 'yuwan vo o'wo iroci

i na aza e Itoni aa kuru. Voo o'wo iroci atsuma a adanshi a sa'ani na nden n sa'ani. Atsuma e icigi voo o'wo iroci. Ciga 'yuwan voo o'wo iroci atsuma o ucawu wo okolo o ugbamu. Voo o'wo za vi izami ya amaci wan. ¹³ Vu deshe nu una ama Adanshi a Asula waru vu cuduwusa le, reve waru vu ritosu le. Vu yuwusan ili i nda hali n tawa. ¹⁴ She vu 'yuwan une'e u sa'ani u na Asula a ca nuwu wan, a mantsa ma na azagbain a aa'isa a aza e Itoni a kuruwa nuwu ekere, reve a yuwan adanshi a Asula a aci a wu.

¹⁵ Vu yuwan ili i ndolo nu ucira wa wu suru. Vu yuwan ukadu vu yuwan ulinga u sa'ani adama ama ene ununa vaa lyuwusa elime. ¹⁶ Vu yuwan ugbozu na wuma wa wu ni ili i na voo ritosu. Vu guza ili i na i ri mejege ulobonu, ne da Asula aa wawa wu, waru u ta wawa aza a na a uwwa nuwu.

5

Asala adama a adanshi no ozo o ro

¹ She vu yuwaan aabara adanshi nu upan wan, amma vu yuwaan yi adanshi ben gashi dada va wu da. Vu yuwan adanshi no olobo gashi azawawa'a a wu a da. ² Vu yuwaan mukuci ununa vaa yuwaan makuci ma wu, waru vu kuru ne esheli na akiza cine va kuru na azawawa'a a wu e esheli.

³ Aza e Itoni a kamba maruna ma na ma ri na za na aa kamba yi shi. ⁴ Amma nnu u ri na mawun ko muwun n tsukaya, na a ciga a 'yuwan o rito ure u sa'ani u na a usuyi tsara o roco isa'ani ya Asula atsuma o u'wa u le nna aa kalyuwusa aza a na a matsan nle. Ayi nda ayi da ure u na aa tsupa aza a na a matsan nle adama a na a kungwato nle. Waru Asula a tsu uwwa ta uyo'o wi ili i ndolo lon.

⁵ Maruna ma amayun, za na ri na za vi ikambi shi, za na ri a nden ma yi e ekere a Asula da u gbasatoi. U tsu patishi ta Asula kuci, a yuwusan avasa urana nu usana suru. ⁶ Maruna ma na gba ma ri a nden adama a mawwa mo uyo'o goon, aakwakwa a da o okolo, ko na u ri wuma. ⁷ Vu rito aza e Itoni ili i nda suru, adama ama a tsura ili i vanvama i na a damma aci e le wan. ⁸ Aza a na gba a 'yuwain a kalyuwa mmaci n le, hali na mmaci n na a ri mpasa n ta, a 'yuwan ta a usu ili i na tsu ushiyi. Icu'un ya ama o ndolo a la'a ta aza a na a ri aza e Itoni shi ulambu wa agula.

⁹ Maruna ma na ma ntsayi ma ushi ikambi, ayi da za na rawai a'wan kupotali waru u bana ta vali va yi ulobonu. ¹⁰ U dana ni ica e ekere a ama adama a wuma u sa'ani u na u yuwain. Vu yuwan yeci i nda: U kungwato ta muwun ma yi ulobonu? U gura ta bana omocin? U gura ta yuwaan aza e Itoni tsugbashi nu ukadatosu wa aci? U kamba ta aza a na a ri atsumalima? U dana ta ufobu u na waa yuwan isa'ani kuci?

¹¹ She aza e Itoni a kamba nruna n na m buwai wawa'a ne tsunda wan. Adama a na ucira wi icigi u lipu u le u ta la'a ucawu wo okolo e le ya Zamawawa, reve a tawa a yuwan lolo ro. ¹² Ne da aa yuwan, reve a kufa nzuwulai n le na Zamawawa.* ¹³ Waru a ta gura o'wo orogo, reve a uwa o tonishi 'wa 'wa a yuwusan idami. A ta kambato ugbozu u le a linga va ama, reve a kara a yuwusan adanshi a na a ntsayi shi. ¹⁴ Adama o ndolo n ta casu nruna n keke'en asala a yuwisan lolo ro. A yuwan limatan, reve a kalyuwa 'wa le ulobonu. Ne da ma'yuwatan ma tsu maa gura damma ili i ro a aci e le shi. ¹⁵ Ozo o ro e le batsa ta de, reve o toni Male.

* **5:12** "Makufa ma nzuwulai n na a yuwain na Zamawawa" a rana ndede, kafu a kamba maruna na abunda, u ta yuwaan aza a aa'isa a aza e Itoni nzuwulai n na waa guza aciyayi reve u danu babu vali adama u yuwaan Zamawawa aganda.

16 Na ka vi Itoni ri ne edenge aza a na a ri nrunga, nu u ciga u 'yuwan u kamba le waru waa iyawaa aa'isa a aza e Itoni nu ume u le shi. Tsara aa'isa'a u gura kamba nrunga ma amayun aza a na a ri na za shi.

17 Azagbainf a na aa yuwusan ulinga u sa'ani a rawa ta a ca le tsugbain na atsupu a sa'ani. Ne da wu ntsayi a tyo aza a na a yuwusan ulinga wa Asula na aza a na oo ritosu ili i mejege ya Asula. 18 Apa ili i na i ri ufanu atsuma a Adanshi a Asula, "She vu pala unā wu nan wan, a mantša ma na waa yuwusan ulinga atsuma e ishina," waru a dana ta, "Lingi rawa ta u ushi atsupu a yi."

19 She vu zuwa atsupu a adanshi a vama a na a tawayi adama a zagbain wan. She na ama a na e revei ili i na i farai a rawa ama e re ko ama a ta'atsu. 20 Vu yuwaan zagbain za na yuwain unusu adanshi a makakan ma aza e Itoni. Vu yuwan ne adama akapi e ene, tsara a uwwa wovon u na aa yuwan unusu. 21 A makakan ma Asula ma da n yuwaan nuwu adanshi a nda, waru a makakan ma Yesu Zamawawa, waru a makakan ma nlingata ma Asula, aza a na Asula a dangwai. Vu zuwa ikaka i nda o ookolo a wu, she vu la'a ciga nanza a aci a nanza wan. Ko vu yuwan adangulu wan.

22 She vu yuwan meje'en wan a mantša ma na vaa dangula azagbain nu ukurusu we ekere a aci e le. Adama vu zuwa ekere a wu atsuma o unusu wo ozo o ro wan, agba vu dana cece.

23 N reve ta vu ta na mballa. Adama o ndolo she vu sowo mini goon wan, amma vu folo yi na masayan ma inabi ke'en. U ta kamba wu.

24 Vu cuwan ozo o ro o to tono unusu, ama suru e reve ta nu unusu'u kafu a yuwaan le uge'etosu. Ozo o ro o ta lo aza a na aa yuwusan unusu, agba a tsu kpatu'wa unusu u le shi, she na a jima lon. 25 Ne da waru ozo o ro o ta lo na aa yuwusan isa'ani, waru ama suru e reve ta na ne, waru ozo o ro o ta lo a yuwusan isa'ani agba ama a tsu reve ne ele shi, she na a jima.

6

1 Aza e Itoni a na a ri agbashi a yuwan tsutoni na azagbain e le ulobonu. A yuwan ne tsara ama a yuwan adanshi a vama ala a Asula wan, waru tsara a yuwan adanshi a vama adama o uritosu wa yi wan. 2 Agbashi a na a ri aza e Itoni a na a ri na azagbain aza e Itoni, she a kufa a yuwaan azagbain e le tsutoni wan. Amma, agbashi'i a dashi yuwaan le tsugbashi, a na wo o'woi aza a na aa tsurusa ili adama o ulinga u le'e aza e Itoni a da, ncigata n le n da. Ayi da ili i na voo roco, reve waru vu damma aza e Itoni.

Utsuru wa amayun

3 Munlu me epen n ro n ta 'yuwan uritosu u nda, agba uritosu u nda u tu ulobonu nu ucira o uritosu wa Yesu Zagbain Zamawawa, waru ele da ikyun yu ucira wi ili i na vuma aa yuwan a na Asula a cigai. 4 Za na ritoyi ili i ro ko'o u 'yasan ta avangaci lon. Waru u ri nu urevu wa amayun shi. Cu'un vuma ndolo tsu yuwan ta mazanga a na waa yuwan mawasan mo urevu wi idanshi'i. Nu u yuwan ne, u ta tawaa na mawasan ma na ama a uwa tsurala, reve waru ama a uwa nlangi. Reve waru u zuwa le a yuwan adanshi a na a lungusa aza e le, waru a dana na majiyan me iwuya a tyo ubata wa aza e le. 5 Ama a nda a ta ni izami ya addama kuci. A ri no okolo a sa'ani shi, waru a tsu yuwan adanshi a amayun shi. O tsu toni ta adini tsara a tsura utsuru.

6 Isa'ani atsuma e itoni ya Asula obolo na ankuri atsuma e ili i na tsu ri na ayi, ayi da abajini o utsuru. 7 Ana a matsan ntsu, tsu tawaa ni ili atsuma o uvadi shi. Ne da waru woo o'wo na tsu kuwa, tsaa kamba ni ili shi. 8 Adama o ndolo, na tsu ri ni ilyalya ni itana yu u'otosu, u rawa ta tso o'wo na asuvu

nden. ⁹ Ozo o ro a ciga t̄a oo o'wo aza o utsuru lon, ana a cigai ili i na i ri na aḅula a amayun shi, reve a riya atsuma a malyungwa, reve a riya a maza ma na ma lungusa nle na ama o ro. ¹⁰ Ili i na i zuwai ayi da, icigi yi ikebe lon ayi da ufaru wu cu'un vi iwuya suru. Ozo o ro a lyawa t̄a ucawu wo okolo, reve waru a t̄awaḅa aciyele na atsumolangu adama a na a cigai ikebe lon.

Bulu ca t̄a Timoti aḅala

¹¹ Aḅu Timoti aagbashi a Aḅula a da. Adama o ndolo 'yuwan ciga vu suma iwuya i ndolo suru, waru vu toni ili ya aḅula, reve vu yuwan ili i sa'ani. Vu yuwan wuma u sa'ani tsara Aḅula a uwwa uyo'o wa wu. Vu roco ucawu wo okolo ni icigi. Vu lyuwa elime nu ulinga wa wu, waru vu yuwan yi ben. ¹² Vu yuwan mpolo n sa'ani, adama o ucawu wo okolo a tsu, vu baḅa wuma u babu ukotu u na Aḅula a ca nuwu nu ucira. Vu yuwaan t̄a de ama a aḅunda adanshi a sa'ani adama a wuma u nda.

¹³ M 6olo wu t̄a na Aḅula, za na cayi vuma suru wuma, waru m 6olo wu t̄a na Yesu Zamawawa, za na yuwain adanshi a sa'ani a maḅakan ma Bontu Bilatu, ¹⁴ adama vu kuru ili i na u cigai mejege, babu ashinda, tsara ozo o ro a yuwan adanshi a vama aci a wu wan. Adama o ndolo za lo na wee reme wu nu unusu shi, hali ut̄awu wa Yesu Zamawawa.

¹⁵ Aḅula o to roco Zamawawa diga zuva a mantsa ma na wu ntsayi. Aḅula a da goon za na rawai a cibala, ayi da goon za na ri nu ucira suru suru a yuwusan tsugono. Ayi da Mogono mo ngono, ayi da Zagbain va azagbain.

¹⁶ Ayi da goon za na aa kuwa shi, waru u t̄a pe atsuma e ekan a na vadilima aa gura rawa zuzu shi. Za lo na e ene niyi de shi, waru babu za na aa gura ene yi. Tsu ca niyi tsugbain babu ukotu waru ucira za va yi da babu ukotu. Ami.

¹⁷ Vu damma aza o utsuru atsuma o uvadi u nda a 'yasaḅan avangaci wan, waru a zuwa okolo e le e ikebe i le wan. Ikebe yaa jima shi o to koto. Amma a zuwa okolo e le e ekere a Aḅula za na ri wuma kuci, waru ayi da waa ca tsu ili i na tsu cigai tsara waru tsu yuwan maḅanga. ¹⁸ Damma le a yuwan ulinga u sa'ani ni ikebe i le. A yuwan ulinga u sa'ani tapu waru e ne'e aza o ulambu no okolo a t̄a. A daḅa ufoḅu u na a kamba aza a na a ri na ayi shi atsuma e ili i na a Aḅula a ca nle. ¹⁹ Na a yuwan ne, ne da a daḅa a zuwusaa aciyele utsuru de zuva. U t̄a daḅa ikyun yu usaa ya amayun adama e elime, waru ne da aa tsura wuma wa amayun ko gogo.

²⁰ Timoti, vu ciga 'yuwan vu guza ili i na Aḅula a ca nuwu ulobonu. Vu lyawa adanshi o tsulo na aza a na a ciga nuwu shi, adama e ili i na ee desu urevu u le. Cu'un va adanshi o ndolo u tsu t̄awaḅa Aḅula ni ica shi. ²¹ Ozo o ro a lyawa t̄a o ucawu wo okolo e le adama a cu'un va adanshi o tsulo o ndolo.

Lyawa isa'ani ya Aḅula i daḅa oḅolo na aḅu suru.

Mepepelime me ire ma Bulu a tyo ya Timoti

Ucuduwu wa aatagada a nda

A mantsa ma na Bulu danayi Timoti mepepelime ma nda, u dana ta atsuma o u'wa wa ali. Mepepelime ma nda u rotso ta mepepelime ma na dada tsu danaa mawun ma na u cigai. Bulu damma ta Timoti tawa u kalyuwa yi pe atsuma o u'wa ali.

Bulu damma ta Timoti cine waa guza aciyayi ulobonu, reve u suma malyungwa. U yuwan ta iroci cine u lobonoi lingi va afula a Kristi dana. U ca ta Timoti asala u lyuwa elime nu uritosu wa yi wa ama adama e Yesu Kristi.

Ana'an fo za vi Itoni to o mpolo na malyungwa. Mepepelime ma nda ma ta kamba ama a kufa riya a malyungwa. Asala a Bulu a tyo ya Timoti ili i ta i da a tyo e ekere a aza e Itoni ana'an.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu na avasa adama a Timoti (1:1-2)
2. She a uwwa wono adama a Zagbain wan (1:3-18)
3. Cine vuma oo o'wo soja va afula va Kristi (2:1-26)
4. Cine ama oo o'wo a rana vu ukosu (3:1-9)
5. Malya me elime atsuma a amayun (1:10-4:8)
6. Asala a vuma langa ni icasu yu ukosu (4:9-22)

Ucuduwu

¹ Amu da Bulu, aajiya e Yesu Kristi Zamawawa adama a na Asula a ciga ta wo o'wo ne. U yuwan ta ne adama n damma koyan nzuwulai n na Asula a yuwain a na waa ca za suru wuma e ekere e Yesu Zamawawa.

² N ta danasaa wu Timoti, macigata ma mawun ma va. Asula Dada tsu da waru Yesu Zamawawa Zagbain tsu da. Icigi i va i da o roco wu isa'ani waru e ene iliyali ya wu. Waru a lyawa wu vu tsura asuvu nden.

Vu lyuwa elime nu ucasu wo okolo

³ Urana na ayin suru, n tsu cuwan ta na ayu kuci atsuma a avasa a va. Nna maa yuwusan avasa n tsu godyo ta Asula adama a wu. Ayi nda ayi da Asula a na maa yuwusaan aganda na asuvu a sa'ani, ununa nkaya n va n yuwain. ⁴ N ta ciga me enishe wu waru babu uro, adama a na n cuwan ta a na vu shoyin na abara a mantsa ma na tsu kasai. Na tsu ga'asisan waru n ta zangana lon.

⁵ N reve ta vu ta nu ucawu wo okolo lon cine mma va wu Afiniki ri na ayi na cine kaka va wu vu ka Loyisi ri fo na ayi. ⁶ Adama o ndolo n ta dansaa wu vu fala une'e u na Asula a ca nuwu ana n kuruwa nuwu ekere. ⁷ Asula a ca tsu okolo o wovon shi, agba u ca tsu ta okolo o ucira, ne e icigi, waru u tsu kambusa tsu ta tsu guza aciyatsu.

⁸ Vu damma ozo o ro adama a Zagbain tsu, waru she vu uwwa wovon wi ili i na ama aa damma wan, nna vu yuwan ne. Waru she vu wasan mu atsuma a ama adama a na a gutsu numu adama a Kristi Zamawawa wan. Amma, nu ucira u na Asula a ca nuwu vu sowo atsumalima ofolo na amu adama a Alabari a Sa'ani. ⁹ Asula a wawa tsu ta, waru u dangwa tsu ta tsu yuwan nden n wuma wa akiza. De nu ujimu kafu a yuwan uvadi dada u fobo niyi ne. U ciga ta u roco tsu icigi ni isa'ani ya yi e ekere e Yesu Zamawawa. U dangula tsu o una u na tsu yuwain ili i ro i na tsu ntsayi a dangula tsu shi.

¹⁰ Asula o utaa ta ili i na maa yuwusan adanshi a yi a alanga e eteshe, ana

Yesu Zamawawa tawa u kudai ucira wu ukwa, reve u roco tsu ure u wuma u na u ri nu ukotu shi. Ayi da Za vi Iwawi waru Alabari a Sa'ani a dada nda. ¹¹ Gogo Asula a dangwa mu ta n damma ili i nda. U dangwa mu ta mo o'wo aajiya. Reve waru u zuwa mu mo o'wo manlu ma Alabari a Sa'ani. ¹² Adama o ndolo a da n ri pa o u'wa wa ali o sowuso atsumalima. Amma mu uwwa wono shi, adama a na n reve ta vuma na n cayi okolo a va, waru n reve ta u te geshe ili i na n ca niyi, waru u te geshe le hali mantsa ma na u kambai.*

¹³ Vu guza ili i na n rito nuwu wo o'wo iroci yu uritosu u mejege. Waru vu cuwan vu zuwa okolo kpara ubata wa Yesu Zamawawa, avu vu ciga ama adama a yi. ¹⁴ Vu kalyuwa ili i na u ca nuwu ulobonu. Ruhu va Akiza to obolo na atsui, ayi da waru waa kamba wu vu yuwan ili i nda.

¹⁵ Ununa vu revei, ama a tsu atsuma e ida ya Asiya a yuwan ta na aa kamba mu, hali na Fijala na Hamajana.

¹⁶ N ciga ta Zagbain roco isa'ani langa a tyo ya Onisifara na aza o u'wa wa yi suru adama a na u tsu kalyuwusa mu ta nu u dashishi numu asuvu ugbamu. Ko na n danai o u'wa wa ali u wasan mu shi. ¹⁷ Ana u tawai Roma, f u bunga ta ubata suru hali she na we ene numu. ¹⁸ Adama o ndolo, n ciga ta Asulazuva o roco yi isa'ani langa o urana u na Kristi Zamawawa aa kambai. Waru vu reve ta Onisifara kamba mu ta lon ana n danai atsuma a Afisu.

2

Soja va abula e Yesu Zamawawa

¹ Gogo mawun ma va, vu danai no okolo ugbamu e isa'ani ya Yesu Zamawawa. ² Vu uwwa ta ikaka i va, waru ama na abunda a usu ta ikaka'a. Gogo, vu ca ama a na a gura soduwo matsan ikaka'a adama o rito ozo o ro.

³ Vu bolaro aci na amu atsuma a atsumalima a na moo sowuso, ne da voo o'wo soja va abula va Yesu Zamawawa. ⁴ Nna za ro aa yuwusan ulinga u soja, u tsu yuwan ulinga u ro shi. Ne da u tsu yo'onoto zagbain va yi okolo. ⁵ Nna za ro uwa ala'anlai o uro wi iladi, waa lyuwa aci a ala'anlai' i shi, she nu u kuru wila wa ala'anlai e iladi' i. ⁶ Cimbi na gasai ujuvu cacawu mejege ayi da waa fara lyuwa ili i na u cu'wain. ⁷ Vu yuwan majiyan me ili i na maa dansa. Asulazuva a ta kamba wu vu reve ili i nda.

⁸ A mantsa suru vu cuwan na Yesu Zamawawa. A matsan yi ta diga o ugundo u Mogono Dawuda waru a 'yasan yi ta diga o ukwa. Ayi da Alabari a Sa'ani a na maa yuwusan alajiya. ⁹ Waru adama a na maa dansa Alabari a Sa'ani a nda, ayi da i zuwai moo sowuso atsumalima avu a nla mu na akani vadamma za vu unusu. Amma aa gura zuwaa adanshi a Asula akani shi. ¹⁰ N tu ufofu n sowo cu'un va atsumalima suru, nnu u ta tawaa ni iwawi ubata wa ama a na Asula a dangwai o o'wo aza a yi, avu waru a tsura tsugbain tsa babu ukotu e ekere e Yesu Zamawawa.

¹¹ Adanshi a nda amayun a da:
Nna tsu kuwa obolo na ayi,
tsu ta yuwan wuma waru obolo na ayi.
¹² Nna tsu kafa asuvu na atsumalima,
tsu ta yuwan tsugono obolo na ayi.
Nna tsu wasan yi,

* **1:12** Ure u ro u na vuma a gura tsura urevu wi idanshi i na Bulu danai ayi da "u ta gura geshe ili i na u ca nuwu." Urevu wi ili i nda ayi da Zamawawa ca ta de Bulu aza e Itoni a sa'avu nu ulinga u na waa yuwan, to gogo a na Bulu cigai makuwaa, u ta nu uzuwu wo okolo a na ulinga u na u farai u ta lyuwa elime adama a na Zamawawa'a na aciyayi u ta kalyuwa ulinga u ndolo na aciyayi.

ayi fo u ta wasan tsu.

¹³ Nnā tsu ri nā aḅulā shi,
ayi u tā nā aḅulā,
adama a na ayi waa wasan aciyayi shi.

Lingi na o soḁuwoyi maṣṣan

¹⁴ Vu cuwaan za suru ili i nda, waru vu rono le atsuvu aṣsuma a ala a Aṣulā a lyawa a yuwusan nḅangi adama a adanshi a nda na adanshi a ndede. Cu'un mawasan mo ndolo mā ri nu urana shi, waru u ta varu aza a na a uwwa nle. ¹⁵ Vu yuwan ulinga babu uro adama Aṣulā o soḁuwo wu maṣṣan. Vo o'wo lingi sa'ani, za na a uwwa wono shi, waru za na aa gura ca ucuduwu wa adanshi a amayun. ¹⁶ Vu suma mayan ma adanshi a vanvama a na a tsu taḅaa Aṣulā nā tsugbain shi. Ili i ndolo i tsu zuwa tā ama a kuḁa ca Aṣulā tsugbain. ¹⁷ Icu'un ya adanshi a nda a tsu baza tā vadamma mḅala mu doḁi. Hamanaya nā Filita ele ḁa iroci ya ama a na aa yuwusan adanshi a nda. ¹⁸ Ama a nda a lyawa tā ure wa amayun, reve a kara a dansa a na Aṣulā a 'yaṣan tsu tā ḁe aza e Itoni aṣsuma a akwakwa, ne ḁa a lungusai ucawu wo okolo a ama o ro. ¹⁹ Amma amayun a Aṣulā a tā lo vadamma ikyun yi usaa i na a varai na aatali aḅu e she'en ḁe udammu u nda: "Aṣulazuva e reve tā aza a na a ri aza a yi," waru "Aza a na a adansa aza a Aṣulazuva a ḁa a ri, a suma mayan me ili i wuya suru."

²⁰ O u'wa wu utsuru, itana i na a yuwain nā zinariya nā azurufa ḁa ri pe goon shi, amma itana i ro gba shi a yuwan le tā nā danga no olo'o. A mantsa mā aḅuki ma ḁa a tsu yuwan ulinga ni itana yi ikebe, aza a babu ikebe gba shi adama o ulinga wa ana'an nā nfa'an. ²¹ Nā vu kambaṭo ili yu uwuyanu i wuma wā wu cece, vu to o'wo tana na Aṣulā aa yuwan nā ayi ili i na u cigai. Wuma wā wu u tā ḁana cece, waru vu tā ḁana ufoḅu u na Zavu'wa aa yuwan ulinga nā aḅu aṣsuma o ulinga u sa'ani suru.

²² Vu suma icigi yi iwuya i tsumuwun suru na ya taḅaa nā mariyaa. Amma vu toni ili suru i na yaa zuwa wu vu yuwan ili i na i ri mejege. Vu zami ucawu wo okolo, ni icigi, na asuvu nden, waru vu uwwa uyo'o wu mmalu oḅolo na aza a na ee ḁesu ala a Aṣulazuva na asuvu a tā. ²³ Waru, n ta dansaa wu, she vo oto aciyawu aṣsuma a mawasan ma adanshi o tsulo wan, waru vu ḅolo aciyawu na aza a na e revei ili shi wan. Ili i nda i tsu sato tā ama nḅangi. ²⁴ Agbashi a Aṣulazuva a ciga a 'yuwan a yuwan mawasan wan, amma e ene iliyali ya ama suru. Waru a gura rito ozo o ro mejege, waru a yuwan ankuri na ama a na a ri usan wu nden. ²⁵ O rito aza a na a wasain amayun na ankuri. Ko Aṣulā a ta vadala okolo e le, reve a ushi amayun. ²⁶ Hali ama o ndolo a fara majiyan ma sa'ani aḅu a fatsa diga a maza me Mekerenkesu. Adama a na hali n gogo Mekerenkesu mā guza le tā agbashi, adama u zuwa le a yuwan ili i na u cigai suru.

3

Rana vu ukosu

¹ Polo atsuva a wu vu uwwa, aṣsumalima a tā ḁana lo aḅunda lon a rana vu ukosu. ² Ili i na i zuwai ayi ḁa, ama a ta a ciga aciyele goon, waru o to o'wo aza e icigi ikebe lon. A tā ḁana tapu nu uvaḁu aṣsuma a adanshi, waru a ḁana tapu nu u'yaṣan wa avangaci. A mantsa suru a tā ḁana a lamusaa Aṣulā. Aa yuwan tsutoni nā mbara n le shi, waru aa cuwa ili shi. Waru a ta 'yuwan ili ya Aṣulā. ³ Oo roco icigi shi, waru aa gura yuwaan o ozo o ro gafura shi. A ta yuwan epen a tyo ekere o ozo o ro, aa gura goloḅo aciyele shi. A tā ḁana aza e iḅongi babu uyo'o, waru aa zuwa okolo e ili i na i ri ulobonu shi. ⁴ A ta

wina n'utsa n le. A ta dana a yuwusan ili babu majiyan, waru a ta shiwan nu u'yaasan wa avangaci na a ushiyi ica ye epen. A ta ciga mawwa mo uyo'o wi ili yu uvadi o una u na aa ciga Asula. ⁵ A ta yuwan gashi a ta yuwan ili i na Asula a cigai, agba aa lyawa ucira wa Asula u vadala le shi. Vu suma icu'un ya ama o ndolo.

⁶ Babu usan ama a nda a tsu uwa ta a 'wa ben reve a pusan amaci a na a ri nu ucira shi na aza a na unusu wa damatosun, na aza a na icigi yi ili yu uvadi i zuwai elime ana. ⁷ A mantsa suru icu'un ya amaci o ndolo a tsu kuru ta uritosu u sa'avu, agba a tsu gura reve amayun shi. ⁸ Agba munlu n nda a mantsa suru a ta yuwusan nlangi na amayun cine Yanisu na Yambinsu* yuwain nlangi na Musa. Okolo e le a tu uwuyan, waru ucawu wo okolo e le u ri mejege shi. ⁹ Aa tsura ulyuwu we elime shi, adama a na za suru te ene tsulo tse le. U fara ta ne na Yanisu na Yambinsu.

Bulu damma ta Timoti ili i na waa yuwan

¹⁰ Agba avu Timoti, vu reve ta ili i na n ritoi, waru vu reve ta cine n yuwain nden mu uvadi n va. A wuma u va vu reve ta ili i na n dana e izami. Vu reve ta nu ucawu wo okolo u va na cine n jimai na ankuri. Vu reve ta icigi i va na cine n kabai asuvu. ¹¹ Vu reve ta abunda a malyungwa ma na n sowoi waru vu reve ta abunda a atsumalima a na n sowoi. Vu ta nu urevu u malyungwa ma na n sowoi suru atsuma a Antakiya, ni Ikoniya, waru na Lisitira, avu gba Zagbain utaa mu atsuma e le suru. ¹² Ili i nda amayun a da: vuma suru na cigai u yuwan wuma hali u yo'onoto Asula okolo atsuma e Yesu Zamawawa u to sowo atsumalima a malyungwa. ¹³ Amma aza e iwuya no oboci a ta tsura ulyuwu we elime. A ta ri n yuwusan ozo o ro ugbozu, waru ozo o ro a ta ri n yuwusan le ugbozu. ¹⁴ Amma vu 'yuwan vu ciga vo o'wo za vu ucawu wo okolo wa amayun a tyo e ili i na munlu ma wu n rito nuwu. Vu reve ta na na uritosu u le amayun a da, adama a na vu reve ta munlu ma wu waru vu soduwo le ta matsan. ¹⁵ Diga a mantsa ma na vu dana merebu o rito wu ta Adanshi a Asula. Ayi da u ca nuwu ugbozu u na vu ushiyi iwawi. Iwawi'i u tawa ta o ure wu ucasu wo okolo wa amayun ya Yesu Zamawawa. ¹⁶ Suru idana atsuma a Adanshi a Asula† o utu ta diga o una wa Asula, waru adanshi'i a ta nu ucira u na woo ritosu ili i na i ri amayun, waru u zuwa tsu tsu reve ili i na i ri mejege shi a wuma u tsu. Adanshi a Asula a nda u ta lapulusa nden m babu ulobonu u na tsaa yuwusan, waru u to ritosu tsu tsu yuwan ili i sa'ani. ¹⁷ Tsunda tsa da Asula o fobo ntsu adama e ili suru, adama tsu tsura ili suru na aa zuwa tsu tsu yuwan ili i sa'ani i na Asula a ciga ntsu tsu yuwan.

4

¹ Vu reve na urana u ro Yesu Zamawawa te ge'eto vadilima suru na ri wuma, waru u te ge'eto akwakwa suru. Ili i nda i to o'wo a mantsa ma na u tawai adama u teme tsugono tsa yi. Gogo, n ta mishin a makakan ma Asula na a makakan ma Yesu Zamawawa, waru n ta dansaa wu ² vu yuwan alajiya a adanshi a Asula. Vu 'yuwan ciga vu dana a yuwusan ne ko na mantsa, ko babu mantsa. Vu ciga vu 'yuwan vu yuwaan aza a wu ulapulu nu uritosu u sa'ani. Uritosu'u u roco le unusu u le, waru u dashi ca le ugbamu wa asuvu. Vu yuwan ili i ndolo na ankuri. ³ Vu yuwan ne adama a na mantsa ma ta lo a tawa a na ama oo polo atsuvu a uwwa uritosu u sa'ani shi. Ili i na a cigai adama a acieyele a da goon oo toni, waru a ta zami munlu n na maa damma

* **3:8** "Yanisu na Yambinsu" Alabari a za a Isra'ila a damma ta a na Yanisu na mawun ma anawu ma yi Yambinsu ele oboci a Firi'awuna a da a na a shi a cigai a putsaa Musa nu ulinga wa yi (Mta. 7:11). Ala e le a pe atsuma a Nzuwulai mu Ufaru shi. [†] **3:11** Aji. 14:1-28.

le ili i na a cigai a uwwa. ⁴ Ama a nda a ta 'yuwan amayun, waru o to toni uritosu wa alabari o ro. ⁵ Suru na ne vu yuwan majiyan ma sa'ani atsuma e ili suru. She vu uwwa wovon u na voo sowo atsumalima adama a Zagbain wan. Vu yuwan ulinga u na vaa tawaa na ama ubata wa Kristi Zamawawa, ne da voo koto ulinga u na Asula a ca nuwu.

Ukosu wi idanshi wa Bulu

⁶ Amu gba a ta tsusun wuma u va tsa kucci a tyo e ekere a Asula. Waru mantsa ma na ma kuwa ma yuwan ta zuzu. ⁷ N yuwan ta mpolo n wuma ulobonu, n koto ta iladi, waru n guza ta amayun. ⁸ Gogo nda gba babu usan n ta tsura une'e wi iliyinkapa. Zagbain ta ca mu ookokolo a nden ma abula. Adama a na Zagbain za vu uge'etosu za va abula da, ayi da i zuwai waa ca mu ookokolo a abajini o urana u na waa kamba atsuma o uvadi. Agba iliyinkapa i nda waa dana adama a va goon shi, amma a tyo a ama a na a zuwai esu o ukambu u tsugbain tsa yi.

⁹ Vu yuwan ankuri vu tawa gogo. ¹⁰ Dima kara ta u lyawa mu adama a na u cigai ili yu uvadi. Reve u kara a tyo Tasalonika. Waru Karaka kara ta a tyo Galatiya, Titu gba shi kara ta a tyo Dalamatiya. ¹¹ Luka da ri pa obolo na amu goon. Nna vaa tawa pa ubata u nda, vu tawa na Marku obolo na avu adama u kamba mu. ¹² N lyungu ta Tikiku a tyo Afisu. ¹³ Nna vaa tawa, vu cuwan vu tawaa mu nu utugu wu utanu u na n lyawai ya Kabu atsuma a Taruwasu. Waru vu tawaa mu na atagada a va, waru vi icina vu tawaa mu na avu'un a ta a ta a va wan.

¹⁴ Iskandari maruma ma da ma dana. Vuma nda yuwaan mu ta iwuya lon, agba Zagbain te ge'eto yi adama e ili i na u yuwain. ¹⁵ Vu yuwan ugbozu na ayi, adama a na u yuwan ta nlangi ni ili i na tsu dammai suru.

¹⁶ Ko za dana obolo na amu shi a mantsa mo ufaru ma na a 'yawai na amu ubata wu za vu uge'etosu. Ama suru a suma mu ta. N zuwa ta okolo ee kecee le unusu u ndolo o una u nda shi. ¹⁷ Agba Zagbain dana ta obolo na amu, reve u ca mu okolo ugbamu, adama n yuwan alajiya a Alabari a Sa'ani ubata u na Atakpaci oo poloo mu atsuvu. Avu Zagbain wawa mu a na n shi a kuwa. ¹⁸ Ee, ne da Zagbain oo utaa mu atsuma e iwuya suru, waru u ta tawa na amu gbaga o tsugono tsa zuva tsa yi. Lyawa tsugbain tsa dana e ekere a Asula babu ukotu. Ami.

Icasu ya Bulu yu ukosu

¹⁹ Vu casaa mu Birisika na Akila na aza a na a ri pe atsuma o u'wa wa Onisifara. ²⁰ Arasata buwa ta pe atsuma a Korinti. Waru n lyawa ta Tarafima a Milita ubanakun.

²¹ Vu jika, vu tawa ubata u va kafu mantsa mo utanu. Waru Awubulu te icasu ya wu, ne da waru Budi na Lina na Kaludiya a ri e icasu ya wu, hali na aza a tsu aza e Itoni suru ali na amaci.

²² N te ipati Zagbain dana obolo na wuma wa wu. Waru isa'ani yi Zagbain i dana obolo na adu suru.

Mepepelime ma Bulu a tyo ya Titu

Ucuḍuwu wa aatagada a nda

Titu kamba ta Bulu aajiya atsuma o ulinga wa yi. Bulu dana ta mepepelime ma nda a tyo ya Titu adama a na u shi ta u buwa atsuma a lyuci gbain va Karita, ayi gba Bulu lyuwa ta elime na mmal.

Bulu yuwan ta adanshi cine wu ntsayi aza e Itoni e Yesu a yuwan wuma u le. Waru u yuwaan ta mofolo suru adanshi aza a na a ri pe atsuma a aa'isa aza e Itoni.

Na vu ri zagbain atsuma a aa'isa aza e Itoni, ko aabara, ko makuci ma da vu ri, ko ulobo u da vu ri ko ka, vu ta tsura uritosu u sa'ani adama a wu atsuma a aatagada a nda.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icaṣu na avasa a tyo ya Titu (1:1-4)
2. Wila adama a azagbain a aa'isa aza e Itoni (1:5-16)
3. Wila adama a ama a aa'isa (2:1-3:11)
4. Aṣala ni icasu yu ukosu (3:12-15)

Ucuḍuwu

¹ Amu da Bulu aagbashi a Aṣula, waru amu aajiya e Yesu Kristi Zamawawa da. Aṣula a lyungu mu ta tsara n tawaa nu ucawu wo okolo e ekere a aza a na u dangwai. Waru u lyungu mu ta tsara n rito le e reve amayun a na oo rocosu le ununa aa yuwan nden n sa'ani nu ununa Aṣula aa yuwan mazanga ne ele. ² Amayun a nda a ta ca le uzuwu wo okolo a wuma u babu ukotu, za na Aṣula a yuwaan nle nzuwulai kafu u yuwan uvadi, waru waa yuwan epen shi. ³ Gogo mantsa ma na wa ntsayi ma da, u rocoi Alabari a Sa'ani'i, waru tsu damma ta za suru. Nu udammu wa Aṣula Za vi Iwawi i tsu i da a zuwa numu n yuwaan yi ulinga u nda.

⁴ N ta danasaa wu mepepelime ma nda, Titu, mawun ma amayun ma va atsuma o ucawu wo okolo a na tsu ri na ayi. Lyawa Aṣula Dada na Yesu Zamawawa tsu ca wu isa'ani na asuvu nden.

Ulinga wa Titu atsuma a Karita

⁵ N lyawa wu ta atsuma e ida ya Karita,† tsara vu koso ulinga u tsu u na u ri de, waru tsara vu dangula azagbain† atsuma a a'isa a aza e Itoni atsuma e ilyuci suru ununa n damma nuwu. ⁶ Zagbain suru u ciga u 'yuwan wo o'wo vuma na ama a yuwan majiyan ma sa'ani a aci a yi adama a na u yuwain nden n sa'ani. U ciga u 'yuwan u dana vali vu ka ta. Waru muwun ma yi moo o'wo aza e Itoni a abula, aza a na aa yuwusan nden mu uwuyan shi, waru aza a na a ri na aciyogbamu shi. ⁷ Ne da waru zagbain u ciga u 'yuwan u yuwan wuma u sa'ani adama o ulinga wa Aṣula u na waa yuwusan. U dana za vu ugbawan wan, waru u dana za vu upan babu usan wan. U ciga u 'yuwan u dana ososowi wan.* She u dana za vu ulungusu wan. She wo o'wo za vi icigi yi ikebe lon wan. ⁸ U ciga u 'yuwan u kaluywa omocin a na aa tawusa o u'wa wa yi ulobonu, u ciga ili i na i ri ulobonu suru. U ciga u 'yuwan u dana nu ugbozu, waru u dana za va abula. Wuma wa yi u dana cece a na woo

* **1:7** A mantsa ma ndede aza a Isra'ila o tsu sowo ta mara gashi aguma a da, na a ri ubanakun. Waru, o tsu sowo ta wa'a na aa lyuwusa ilyalya. Amma a mantsa ma tsu tsaa gura sowo wa'a a yu tsu lyawa shi, adama o ndolo u ta la'a ulobonu tsu rito sowo mara wan, ko ke'en.

yo'onoto *Asulā* okolo, waru u gura guṣa aciyayi ulobonu. ⁹ U ciga u 'yuwan u guṣa uritosu wa adanshi a amayun. Reve u yuwan ulinga nu uritosu'u u kamba ama, waru u lapula aza a na a yuwusan mawasan na adanshi a *Asulā*.

¹⁰ Ne ḁa waa ḁana adama a na ama o ro o ta lo aza a na a yuwusan mawasan nu uritosu wa amayun. Ama a nda a tsu yuwusan ta adanshi a vama, reve waru a lulumusā ama. *Atsuma* a munlu n ndolo ozo o ro na *abunda* a ta pe *atsuma* a aza a na a dammai she na a paḁa vuma suru uryumbu. Ama a nda ele ḁa a la'ai adanshi a vanvama. ¹¹ I ciga i 'yuwan i bara ama o ndolo na cu'un va adanshi o ndolo. A vadala ta ḁe 'wa diga o uritosu wa amayun na cu'un vu uritosu u vama u ndolo. A yuwan ta ili i ndolo suru tsara a tsura ikebe o ure u vama. ¹² Hali vuma ta *atsuma* a aza a Karita za na ri za yindi yuwan ta adanshi adama e icu'un ya ama o ndolo, u damma, "Ama a Karita suru aza e epen a ḁa, na nlyayi, orogo, na aliwi." ¹³ Amayun a ḁa. I bara le nu ucira tsara a zuwa le a yuwan ucira *atsuma* e Itoni. ¹⁴ Waru a 'yuwan a ciga a lyawa mazuwa ma atsuvu a alabari a aza a Isra'ila, waru she a zuwa atsuvu e le a adanshi a ama a na a lyawai amayun wan.

¹⁵ Ili suru e ekere a aza a na okolo e le a ri cece a ta cece. Agba e ekere a aza a na a ri no okolo e iwuya, ili suru ili yi idaba i ḁa ni ili i na aa usu shi, adama a na okolo e le na asuvu e le a buwa ulobonu shi. ¹⁶ Icu'un ya ama o ndolo a ta kalyuwusa gashi e reve ta *Asulā*, agba a wasan yi ta ununa aa yuwusan wuma u le. Aza a tsu uwwa adanshi shi ḁa, waru a tsu yuwan ili ya *abula* shi. Ama suru a suma le ta adama e ili yi idaba i na aa yuwusan.

2

Ili i na voo rito

¹ Agba avu, vu damma aza e Itoni a yuwan cu'un wuma na rotsoi uritosu u sa'ani. ² Vu rito mbara a guṣa aciyele, adama a tsura tsugbain waru a ḁana nu ugbozu. A ciga a 'yuwan a ḁana nu ucawu wo okolo lon, waru a ḁana ni icigi lon na ankuri.

³ Ne ḁa waru, vu rito amaci a na a paḁuwai esu a yuwan nden n sa'ani n na mu ntsayi aza a na oo tonoo Zagbain. She a kara a yuwusan idami ya aza e le *atsuma* a lyuci wan, waru she o o'wo ososowi wan. Na a yuwan ne, oo to rito akapi a amaci ili i na i ri ulobonu. ⁴ A ciga a 'yuwan o rito amaci a wawa'a a ciga ali e le na muwan n le. ⁵ O rito le a yuwan nden n sa'ani nu ugbozu. Waru o rito le cine aa kalyuwa 'wa le ulobonu, waru a yuwan ili i sa'ani. O rito le ununa aa yuwan ntoniloi na ali e le ulobonu. Ne ḁa aa yuwan avu a kuḁa tawaa Adanshi a *Asulā* ni ili i wono.

⁶ Ne ḁa waru, vu damma olobo a ḁana nu ugbozu *atsuma* e ili i na aa yuwusan suru. ⁷ Avu na a aciyawu vu ciga vu 'yuwan vo o'wo iroci ye'e le a mayan me isa'ani *atsuma* e ili suru. *Atsuma* e ili i na vaa yuwan suru, lyawa vu roco wuma u sa'ani nu usapu wa aci *atsuma* o uritosu wa wu. ⁸ Lyawa uritosu wa wu wo o'wo mejege adama a tsura za na aa yuwan adanshi o ro a aci a yi wan. Ne ḁa aza a na a cigai a yuwan mawasan a uwwa wono, adama a na aa tsura ili i wuya i na aa yuwan adanshi a aci a tsu shi.

⁹ Na agbashi a ciga a 'yuwan a yuwan ntoniloi na azagbain e le, waru na a ciga a 'yuwan a yuwaan le ili i na yoo yo'onoto le asuvu. She a yuwaan le adanshi nu ugbawu ko a yuwan le wivu wan. ¹⁰ Agba a ciga a 'yuwan o o'wo ama a sa'ani a na oo soduwo matsan. Ne ḁa oo o'woto uritosu wa *Asulā* Za vi Iwawi i tsu maluwa o ure suru.

¹¹ U to o'wo ne tsunda, adama a na *Asulā* o roco ta ama suru isa'ani ya yi tsara a tsura iwawi. ¹² Isa'ani ya *Asulā* i roco tsu ta tsu vadala diga a nden m babu *Asulā* avu waru tsu lyawa ure wi ili i na tsaa ciga u yo'onoto tsu okolo.

Uvadi u nda u ta ni iwuya, tsu danuyi pe nu uguzu wa aci. Waru na tsu ciga tsu 'yuwan tsu danuyi na ala a sa'ani nu ucawu wa aci e ekere a Asula. ¹³ Ne da waru, tsu ta kalyuwusa urana u sa'ani u Mogono ma Asula na Za vi Iwawi i tsu, za na ayi da Zagbain Yesu Zamawawa. O urana u ndolo Zamawawa ta tawa na tsugbain tsa yi suru. ¹⁴ U kuwa ta adama u wawa tsu diga o unusu suru, waru tsara u kambato tsu cece. Waru u ca ta aciyayi tsara u kambato tsu ama a yi, adama tsu kamba a mayan me isa'ani suru suru.

¹⁵ Ciga 'yuwan vu ritosu ili i nda, reve waru vu damma ama a wu o toni le. Ciga 'yuwan vu barasa le ubata u na a nusain. Vu ta nu ucira u na vaa yuwan ne, adama o ndolo she vu lyawa nanza kambato wu mawun wan, waru she vu lyawa nanza kufa a kuru ili i na vu dammai wan.

3

Yuwan ili i na i ri ulobonu

¹ Vu damma ama a wu a yuwan tsutoni na ngono, na azagbain a gwamnati. Ama a wu waru a dana na ntoniloi, reve waru a dana ufofu kuci na aa yuwan ili i na i ri ulobonu. ² Na a 'yuwan a ciga a yuwan adanshi e iwuya a aci a vuma ro wan, waru a ciga a 'yuwan a lyawa nwasanlai. Na a yuwan ne, a ta dana o okolo nven reve waru a ca ama suru tsugbain tsa amayun.

³ De nu ufaru, tsu dana ta na tsulo nu ulambu wu ntoniloi. A luluma tsu ta de, avu tso o'wo agbashi e icigi yi iwuya na mawwa mo uyo'o me iwuya. Reve wuma u tsu u dana ni iwuya lon na tsushu'un. Waru tsu 'yuwan ta ama o ro, reve ele fo a 'yuwan tsu.

⁴ Agba ayi Asula, za na ayi da Za vi Iwawi i tsu, u roco tsu ta isa'ani ni icigi ya yi. ⁵ U wawa tsu ta adama a na we enei iliyali i tsu, agba adama e ili i sa'ani i na tsu yuwain da shi. Wu za'wa ta unusu u tsu avu u ca tsu wuma u sa'avu atsuma a Ruhu va Akiza. ⁶ Asula a tsuwaan tsu ta Ruhu va yi pere adama e ili i na Yesu Zamawawa yuwaan ntsu. ⁷ U kambato tsu ta aza a babu unusu adama a abajini e isa'ani i na u yuwaan ntsu. Waru atsu gogo tsu reve ta tsu ta tsura wuma u babu ukotu. ⁸ Ili i na n dammai nda suru amayun a da. N ciga wu ta vu yuwusan ne tsara aza a na a cayi Asula okolo a yuwan ugbozu u yuwan ili i sa'ani mantse suru. Ili i nda a tu ulobonu waru a ta nu urana o ukere wa koyan.

⁹ She i uwa mawasan me pere adama a nkaya wan. She i uwa nlangi na mawasan adama o tsutoni tsa Wila wa aza a Isra'ila wan. Icu'un yi ili i nda suru a ri nu urana shi, waru mantse ma da a tsu lungusa. ¹⁰ Na za ro to mpolo u tawa du na wukasu, i ciga i 'yuwan i bara yi tsu'ari tsu ufaru, nu u dashiyisa a yuwaan yi tsu'ari tse ire. Na wu uwuwa shi, she ili i ro i dashi bolu du na cu'un vuma ndolo wan. ¹¹ Icu'un ya ama o ndolo a lyawa ta amayun. Ama'a a ta yuwusan unusu, reve waru o kototo aciyele adama e ili i na aa yuwusan.

Icasu yu ukosu ya Bulu

¹² N te ifofi n lyanguwa du na Aritima ko Tikiku. Na vuma ta atsuma e le u rawa, vu yuwan atyo a na vaa yuwan tsara vu cina mu a Nikafoli. Ili i na i zuwai ayi da n dangwa ta n danu de mantse mo utanu. ¹³ Vu yuwan atyo a na vaa yuwan tsara vu kamba Zina, za vu urevu wu uge'etosu wa adanshi, na Apolo atsuma a mmalu n le. Vu kamba le ni ili i na a cigai suru. ¹⁴ Aza e Itoni a zami ulinga u sa'ani na a ciga a 'yuwan, waru a kamba ozo o ro aza a na a cigai ikambi. Ili i na i zuwai ayi da adama ama a tsu a yuwan nden me pere a wuma u le wan.

¹⁵ Ama suru pa nda a ta casaṣa wu. Waru vu yuwan ankuri vu casaṣa mu aza e Itoni suru aza a na a ciga ntsu.
Lyawa isa'ani ya Asula i dana oḡolo na aḡu suru.

Mepepelime ma Bulu a tyo ya Filimon

Ucuduwu wa aatagada a nda

A mantsa ma na Bulu aajiya a danai mepepelime ma nda, u dana ta o u'wa wa ali adama a na u toniyi Yesu. U dana ta mepepelime'e a tyo o toni va Yesu na a tsu de Filimon.

Bulu na Filimon n'utsa n da n danai kafu a zuwa Bulu o u'wa wa ali. Filimon za vu utsuru da danai waru u dana ta na agbashi. Agbashi a na a tsu de Unisima a suma ta e ekere a Filimon. Reve wo o'wo Unisima o o'wo ta a kambusa Bulu ayi atsuma o u'wa wa ali, reve wo o'wo toni va Yesu adama a adansi a Bulu. Gogo Bulu ciga ta Unisima kambai ubata wu zavu'wa va yi Filimon. Bulu waru u ciga ta Filimon ushi agbashi a na a kambai o ure u na wuntsayi na waa tawaa Yesu na tsugbain.

Mepepelime ma nda ma yuwan ta uritosu u mayan ma gafura. Waru u rito ta cine zagbain va aza e Itoni aa yuwan ulinga wa yi tsa vuma na kadato aciayai, vuma na fara yuwain ili i mejege kafu u damma ozo o ro cine aa yuwan wuma u le.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu a tyo ya Filimon (1-3)
2. Bulu yuwain adansi o una wa Unisima a tyo ya Filimon (4-22)
3. Icasu yu ukosu na avasa (23-25)

¹ Mepepelime ma nda ya'a va da wu utai, amu Bulu, na Timoti zawa'a tsu. N ta o u'wa wa ali adama a na maa yuwusan alajiya a Alabari a Sa'ani e Yesu Kristi Zamawawa.

N ta danasaa Filimon i'utsa yu ulinga i tsu, waru tsu ciga yi ta lon. ² Waru n ta danasaa fo zawa'a tsu vu ka Awufiya, waru n ta fo a danasaa Arikibu, soja vu Zagbain za tsu atsuma o ulinga obolo na atsu. N ta fo a danasaa aza e Itoni a na oo bolotosu o u'wa wa wu.

³ M pati ta Asula Dada tsu na Zagbain Yesu Zamawawa o roco du isa'ani i le, reve a tawaa du na nden mo okolo.

Ugodyusho wa Bulu na avasa a yi

⁴ Filimon, nna maa yuwusan avasa adama a wu, n tsu godyo ta Asula kuci. ⁵ N tsu yuwan ta ne o una u na n ta uwuusa a na vu cayi Zagbain Yesu okolo a wu suru suru, waru vu ciga ta ama a Asula suru. ⁶ N ta yuwusan avasa ucawu wo okolo u na u bolo nuwu na aza a wu u lyuwa elime a na vu pefei ili i sa'ani i na Asula a ca ntsu. Lyawa wo o'wo ne adama Yesu Zamawawa tsura ica. ⁷ Icgi i na vu cigai ama a Asula u ca mu ta mazanga ma abunda nu ugbamu wa asuvu. Avu, zawa'a va, vu tawaa ta ama a Asula na abunda wuwun u sa'ani.

Ipati ya Bulu o una wa Unisima

⁸ Adama e ili i sa'ani i na vaa yuwusan n ta pati wu ili i ro. Atsuma a ala e Yesu Zamawawa n shi ta yuwaan wu idansi yu ume e ili i na yi ntsayi vu yuwan, amma maa yuwan ne shi. ⁹ Agba, o una u na tsu cigalai, n ta pati wu vu yuwan ili i nda. Gogo, amu i'utsa ya wu, Bulu, n ta yuwusan adansi, za na ri aabara waru n ri o u'wa wa ali adama e Yesu Zamawawa.

¹⁰ Ili i na maa patishi ayi da: vu roco Unisima isa'ani. Gogo nda wo o'wo ta mawun ma va adama a na wo o'wo ta za vi Itoni amu pa o u'wa wa ali. ¹¹ De

acapa u shi nu urana e ekere a wu shi. Gogo gba u ta nu urana e ekere a tsu ra. ¹² N ta kambuwa yi ya'a wu, okolo a va o to obolo na ayi lon.

¹³ N ta pa o u'wa wa ali adama a alajiya a Alabari a Sa'ani, n shi ta n ciga m kpada yi pa adama u yuwaan mu ulinga u na vu shi a yuwaan mu. ¹⁴ Agba n ciga n yuwan ili i ro ne tsundolo shi, she na vu usu. Waru n ciga m gbagba wu shi, she na vu ciga na asuvu a wu.

¹⁵ U ta gura wo o'wo ili i na i shi i zuwai u lyawa nuwu a mantsa me ke'en ayi da, adama u tawa u danu na avu suru suru. ¹⁶ Gogo u buwa aagbashi shi, amma u la'a ta aagbashi, waru wo o'wo ta vadamma zawa'a tsu macigata. N ciga yi ta lon, avu waru gogo she vu la'a ciga yi. Vu ciga yi ana aagbashi waru vu ciga yi ana mawun ma anawu atsuma e Itoni yi Zagbain.

¹⁷ Gogo nda na vu tara mu ta ana za na tsaa yuwusan ulinga u ta, casa yi cine va casa mu, vu raba yi na cu'un vi irabu i na vaa yuwaan mu na n tawa ya'a wu. ¹⁸ Nu u nusaan wu ta e ili i ro, ko na vu to tono yi ili i ro, n ta tsupa wu. ¹⁹ Amu da Bulu waru ne ekere a va a da n danai idanshi i nda, "N ta tsupa." Koto n yuwan adanshi a nda shi waru maa yuwan shi, n to tono wu ili na abunda adama a na n kamba wu ta vu tsura wuma u sa'avu! ²⁰ Zawa'a va, vu yuwan ankuri vu yuwan ili i na n dammai nda, vu yuwaan yi gashi vu ta yuwusaan Yesu Zagbain aganda. U ta dashi zuwa mu ugbamu wa asuvu atsuma e Itoni ya Yesu. ²¹ Ko gogo amu a madana ma adanshi ma nda n ta zuwusa okolo vu ta yuwan ili i na n dammai, hali waru vu ta yuwan ili i na i la'ai ne! ²² Vu fo600 mu aasula o omocin, adama a na n ta zuwusa okolo Asula a ta usu avasa a du a lyawa mu n kamba ubata u du go'o.

Icasu ya Bulu yu ukosu

²³ Abafara ta lyungusa wu icasu. Ayi fo u ta pa o u'wa wa ali obolo na amu adama e itoni ya Yesu Zamawawa. ²⁴ Aza a na tsaa yuwusan ulinga obolo, Marku na Arista, na Dima, na Luka, a ta casa wu fo.

²⁵ Lyawa isa'ani ya Yesu Zagbain wo o'wo obolo na asuvu a wu.

Mepepeline a tyo ya Mmaci ma Ibrahim

Ucuduwu wa aatagada a nda

Tsu reve vuma na danai mepepeline ma nda shi. U ta gura wo o'wo Bulu aajiya a da dana niyi. Tsu reve ta u ta pe atsuma a Adanshi a Asula adama o uritosu u na u ri na ayi cu'un vu uritosu u na u ri pe atsuma a Adanshi a Asula da. Waru nu ujimu azagbain a aa'isa a usu yi ta fo atsuma a Aatagada a Asula. Za na danai aatagada'a u cuduwa ta cine mayan ma aganda ma aza a Isra'ila mo o'woi iroci ya aganda ya amayun a na ri pe atsuma a Zamawawa.

Za na danai mepepeline ma nda ma damma ta aza e desununa cine Yesu ri na abula. Yesu la'a ta nlingata ma Asula suru. Waru u la'a ta amasula, waru u la'a ta Musa. Ayi da ganu gbain na ri ukalamu shi waru koto u yuwan unusu shi ko ke'en, waru a na u cayi wuma wa yi u ca ta kucci adama o unusu o una u mantsa suru. Ana u kuwai avu u kamba wuma u kpatu'wa ta ure adama ama a tsura ure u na a rawa ubata wa Asula.

E ekere a ama a na e revei adama a kucci atsuma a adini, aatagada a Mmaci ma Ibrahim a ta nu uritosu wu ucira. Yesu Zamawawa zuwa ta kucci suru wo o'wo ili ye pere. Amma gogo ucawu wo okolo atsuma a yi ayi da ili i na i kpatu'wayi ama ure a tyo ubata wa Asula.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Tsugbain tsa Mawun ma Asula (1:1-4)
2. Yesu la'a ta nlingata ma Asula suru suru (1:5-2:18)
3. Yesu la'a ta Musa na Josuwa (3:1-4:13)
4. Yesu da Ganu Gbain (4:14-7:28)
5. Yesu tawaa ta na nzuwulai n na n la'ai ulobonu (8:1-9:22)
6. Kucci va Yesu u ta u da waru ayi da ne (9:23-10:31)
7. Ama a Asula a na a danai nu ucawu wo okolo (11:1-40)
8. Vu toni iroci ya Yesu Zamawawa (12:1-13:19)
9. Avasa o ukosu ni icasu (13:20-25)

Yesu Zamawawa Mawun ma Asula ma da

¹ De nu ufaru, Asula a yuwusaan ta nkaya n tsu adanshi o una wa amasula na re koko'o. ² Amma a mantsa mo ukosu ma nda, Asula a yuwan ta adanshi na atsu e ekere a Mawun ma yi. Asula a yuwan ta uvadi ni ili i na i ri pe atsuma a yi suru e ekere a yi. Ayi da Asula a dangwai wo o'wo za vi ili suru. ³ Mawu'un u roco ta ekan adama a tsugbain tsa Asula, u rotso ta Asula foyi. U zuwa ta ili i lyuwa elime nu ucira wi ikaka ya yi. Ana Mawu'un u kamba'toi ama cece atsuma a nusu le, u danu ta o ukere usa'ani wa Asula Mogono me Ili Suru.

Yesu Zamawawa la'a ta nlingata ma Asula

⁴ Ayi Mawu'un u la'a ta nlingata ma Asula lon. Reve Asula a ca yi abajini a aala a na a la'ai ala e le.

⁵ Ili i na i zuwai ayi da Asula a yuwaan nlingata ma Asula adanshi e ili i ro tsa na u yuwayin Mawu'un shi,

“Mawun ma va ma da vu ri.
Ana'an mo o'wo ta Dada va wu.”[◇]

Asula a dammisa ta,
“N to o'wo Dada va yi,
waru ayi u to o'wo Mawun ma va.”

◇ 1:5 Ica 2:7; 2 Sam. 7:14.

⁶ Ana *Asulā* a shi a cigai u lyungu magaji mā yi a tyo o uvadi, u damma tā, “Nlingata mā *Asulā* suru a ciga a 'yuwan a yuwaan yi aganda.” ◊

⁷ Apa ili i na *Asulā* a dammai adama a nlingata mā yi, “Mo o'woto tā nlingata n va tsu upepu.

Mo o'woto tā agbashi a va tse elentsu a akina.” ◊

⁸ Agba apa ili i na *Asulā* a dammai adama a Mawun mā yi, “Avu *Asulā* a da, waru tsugono tsā wu tsā ri nu ukosu shi. Vu ta yuwan tsugono nu uge'etosu u na wu ntsayi.

⁹ Vu ciga tā ili i mejege reve vu 'yuwan iwuya.

ayi da i zuwai *Asulā*, *Asulā* a wu, a dangwa nuwu, reve u ca wu tsugbain tsa na tsa zuwa nuwu vu zanganai.

ayi tsugbain tsa nda u la'a tā za na u cayi akapi e le.” ◊

¹⁰ *Asulā* a dammisa tā,

“Zagbain, atsumā o ufaru vu yuwan tā uvadi, waru ekere a wu a da a yuwain zuva.

¹¹ Mantsa mā tā tawā ana za ro enishe le shi,

A tā kunā suru tsa amuna.

Amma avu vu tā danā lo.

¹² Vu tā kutsulu le cine a tsu kutsulu akuci a amuna.

A ta vadala tsa akuci e itana.

Amma avu gba ne da vaā danā kuci mantsa suru,

wuma wā wu waru woo koto shi.” ◊

¹³ *Asulā* a yuwaan nlingata mā yi adanshi cine u yuwayin Mawun mā yi shi,

“Danu pa o ukere usa'ani u va

she nā n zuwa n'yuwatan

mā wu mo o'wo uzuwata wa ana a wu.” ◊

¹⁴ Nlingata mā *Asulā*† suru nan ruhu da na aa yuwusaan *Asulā* aganda, waru u lyungu le tā tsarā a kamba aza a na aā ushi iwawi.†

2

Iwawi i tsu i tā mgbain

¹ Adama o ndolo nā tsu ciga tsu 'yuwan tsu dashi yuwain ugbozu tsu kuruyi amayun a na o roco ntsu. Nā tsu yuwan ne tsaa puwān shi. ² O roco tā a na ikaka'a i na *Asulā* a cayi nlingata mā *Asulā* a ca nkaya n tsu amayun a da. Waru za na biti kuru niyi shi, ko za na 'yuwan niyi u tā ushi atsumalima a na a ntsayi ili i na u yuwain. ³ Nye i da yaa zuwa tsu tsu danai a majiyan tsu ta la'a nā tsu 'yuwan a ushi iwawi† i gbain i nda? Zagbain da fara yuwain adanshi e iwawi i nda na aciyayi, reve aza a na a uwwa niyi o roco tsu amayun a da. ⁴ *Asulā* na aciyayi u roco tā a na ikaka ya yi amayun a da, ana u yuwain linga va asalama ni iroci yu ucira icu'un icu'un. Waru u ca tā Ruhu va Akiza a za suru na u dangwai.

Za na o rocosu tsu ure wi iwawi

⁵ *Asulā* a dangwa nlingata mā yi n yuwan tsugono tsu uvadi u sa'avu u na u ri lo a tawā shi, ayi da ili i na tsaa yuwusan adanshi a yi. ⁶ Ununa a danai atsumā Adanshi a *Asulā* ubata u ro,

“Nye i zuwai vu ri ada a vadilima?

Nye i zuwai vu ri ada a mawun ma vuma?

7 A mantsa ma wa'a vu zuwa ta ucira wa yi*
u kalama ucira wu nlingata ma Asula,
reve vu katala yi ookokolo na tsugbain nu ucira.

8 Reve vu zuwa yi u yuwan tsugono tsi ili biti.” ◇

Ana Asula a zuwa niyi mogono me ili biti, ko ili yi lo i buwai i na waa yuwusan tsugono tsa yi shi shi. Agba koto ne'en tse ene ili i nda i fara shi.

9 Ili i na tsee inda ayi da Yesu, za na a mantsa wa'a ucira wa yi u shi u rawa za vu nlingata ma Asula shi. Agba gogo a katala yi ta ookokolo nu ucira na tsugbain, adama a na u sowoi atsumalima o ukwa o una u tsu. Amayun adama e isa'ani ya Asula i da, Yesu kuwai o una wa koyan da o uvadi.

10 Asula a da a yuwain ili biti, waru ili biti adama a na a ca yi tsugbain tsa da. U ciga ta muwun na abunda a uwa ubata u tsugbain tsa yi. Adama o ndolo a da u zuwai Yesu sowoi atsumalima, ne da u zuwai Yesu ntsayi tsara u roco ama ure wi iwawi. 11 Adama o ndolo, Yesu na aza a na waa kambatosu aza a akiza a ta na Dada ta. Ayi da i zuwai Yesu ri o wono u na wee de le azawawa'a a yi shi. 12 U damma ta Asula,

“N ta damma ama a va ili i na vu yuwain.

N ta cuwa wu no o boloto na aa yuwan aganda.” ◇

13 Waru u damma ta,

“N ta zuwaa Asula ucira.”

Reve u damma,

“Amu da nda obolo na muwun n na Asula a ca numu.” ◇

14 Ama a Asula ama a da na lipu na mpasa, adama a nda Yesu na aciyayi wo o'wo ta unata ne ele. U yuwan ta ne adama a na nu ukwa wa yi u to kototo Mekerenkesu, za na ri nu ucira wu ukwa. 15 Ne da u bada aza a na a shi agbashi o wovon wu ukwa a wuma u le suru suru. 16 Suru ntsu tsu reve ta a na Yesu tawa ta adama u kamba mmaci ma Ibrahim, amma u kamba nlingata ma Asula shi. 17 Adama o ndolo a da Asula a zuwai Yesu u rotsu ama a yi suru suru, adama wo o'wo aabara a nan ganu lo za na oo rocosu isa'ani, za na Asula a cayi okolo suru suru. Ne da waa gura ca Asula kucci adama Asula a yuwaan ama gafura vu unusu u le. 18 Ayi na aciyayi u sowo ta atsumalima, waru Mekerenkesu ma yuwan ta mpolo n na waa zuwa yi u nusan. Adama o ndolo gogo u ta gura kamba aza a na Mekerenkesu ma ri o mpolo u zuwa le a yuwan unusu.

3

Yesu la'a ta Musa

1 Ama a va, Asula a dangwa du ta yo o'wo ama a akiza a yi. Adama o ndolo i yuwusan majiyan cine Yesu ri aajiya a Asula, waru ayi da aabara a nan ganu vu ucawu wo okolo a tsu. 2 U yuwan ta abula e ili i na Asula a dangwa niyi u yuwan suru, cine Musa yuwain abula e ili i na Asula a damma niyi u yuwan suru, atsuma a tsugbain tsa yi va aza a Isra'ila.* 3 Yesu tsura ta tsugbain tsa na tsa la'ai za va Musa, cine suwi tsu tsura tsugbain tsa na tsa la'ai usaa u na u yuwain. 4 Amayun a da ozo o ro da a suwai 'wa'a suru, amma Asula a da suwi vi ili suru. 5 Asula a lyawa ta u'wa wa yi e ekere a Musa, adama a na Musa aagbashi a abula a da a na a zuwaa ucira, waru iroci i da i na Asula oo roco elime. 6 Zamawawa† gba waru Mawun ma Asula ma da, ayi da za na Asula

* 2:7 Akuci a atagada na abunda a dashi ta: Vu zuwa yi ta wo o'wo mogono a aci e ili i na vu yuwain suru. ◇ 2:8 Ica 8:4-6. ◇ 2:12 Ica 22:22. ◇ 2:13 Isha. 8:17-18. * 3:2 Na Tshuheleni idanshi “U'wa wa Asula” urevu wa yi u da “Aza a Isra'ila.”

a lyawayi u'wa wā yi. *Atsu* ɗa u'wa wā yi nā tsu lyuwa elime nā matsurā mo okolo ugbamu, waru nā tsu zuwa ucira o uzuwu wo okolo a tsu ya'a yi.

Tsu 'yuwan tsu ciga tsu lyuwai elime ni itoni ya Asula

⁷ U tã cine Ruhu va Akiza dammai,

“Nā yu uwwa uɗyo wā *Asula* ana'an,

⁸ she i ɗana na aciyogbamu

cine nkaya n ɗu n ɗanaɪ wan,

ana a vadalaɪ *Asula* ucina,

a mantsa ma na a lyungwai *Asula* o ogozo.

⁹ *Asula* a damma tã,

‘Reve a lyungwa mu,

adama e ene ili i na maa yuwan,

ko na wo o'woi e ene tã ili i na n yuwain

atsuma a a'wan amunga.

¹⁰ Adama o ndolo n yuwan tã upan ne ele lon,

reve n damma:

“Okolo e le a tsu ɗana tã alanga nā amu.

Waru a 'yuwan tã a yuwan ili i na n damma nle a yuwan.”

¹¹ N yuwan tã upan reve n kucinaa le,

“Aa uwa ubatã u wivuwun u va shi, ko ke'en.” ’ ’ ’ ♦

¹² Ama a va, i yuwan ugbozu adama she za tã ɗu ɗana no okolo e iwuya, a na waa 'yasan ɗu a ca okolo wan. Icu'un yo okolo o ndolo a tsu vadala ɗu tã diga ubatã wā *Asula* a wuma.

¹³ I ɗashilai okolo ugbamu urana suru. Waru i lyuwa elime nā mayan ne n de nu urana wu lo. Ni i yuwan ne shi, unusu u tã pusaan ozo o ro a ɗu

a na e reme a zuwa le atsuma a aza a aciyogbamu. ¹⁴ *Atsu* tsu to obolo na

Kristi Zamawawa nā tsu lyuwa elime hali a tyo o ukosu nu ucawu wo okolo o ugbamu u na tsu ri nā ayi diga o ufaru. ¹⁵ Adanshi *Asula* a damma tã,

“Nā yu uwwa uɗyo wā *Asula* ana'an,

she i ɗana na aciyogbamu,

cine nkaya n ɗu n ɗanaɪ wan

ana a vadalaɪ *Asula* ucina.”

¹⁶ Nan zane ɗa a uwwai uɗyo wā *Asula*'a reve a yuwaan yi aciyogbamu?

Ele ɗa aza a na Musa utayi atsuma a Masar suru. ¹⁷ Nan zane ɗa waru *Asula*

a yuwain upan ne ele atsuma a a'wan amunga? Ele ɗa aza a na a yuwain

unusu, aza a na a kuwai atsuma o ogozo. ¹⁸ Waru nan zane ɗa *Asula* a

yuwusain adanshi ana u kucinaɪ na aa uwa ubatã u wivuwun wā yi shi? Aza

a na a 'yuwain a yuwaan yi tsutoni ɗa. ¹⁹ Tsu tawã tã tsu reve a na aa gura

uwa ubatã u wivuwu'un shi, adama a na a 'yuwan tã a usu.

4

Nzuwulai mu ubatã u wivuwun

¹ *Asula* a yuwaan tsu tã nzuwulai n na tsaa gura uwa ubatã u wivuwun wā

yi. Adama o ndolo, tsu yuwain ugbozu suru ntsu adama ko za tã tsu kuɗa a

uwa pe wan. ² Tsu uwwa tã ikaka ya Alabari a Sa'ani'i, cine ele aza a Isra'ila

fo a uwwa niyi. Amma reve a 'yuwan a ca okolo e ili i na a uwwai, waru

ikaka'a i kamba le shi. ³ *Atsu* na tsu usuyi atsu ɗa goon tsaa uwa ubatã u

wivuwun wā yi. Cine *Asula* a dammai,

“N yuwan tã upan reve n kucina,

‘Aa uwa ubatã u wivuwun u va shi, ko ke'en!’ ” ♦

U damma tā ili i nda ko a na u foboi de ubatā u wivuwun wā yi diga na u yuwain uvadi. ⁴ Atsumā a Adanshi a Asulā, u yuwan tā adanshi adama o urana we cindere wa ajuma, u damma tā: “O urana we cindere Asulā e ivuwan tā atsumā a linga vā yi suru.” ⁵ Waru tsu de tā nu unā a mantsa mo ro u damma, “Ama a nda aa uwa ubatā u wivuwun u vā shi!” ⁶

⁶ Ele aza a na a fara uwwai ikaka i nda, a tsurā a uwa ubatā u wivuwun u nda shi, adama a na a kudai a kuru. Agba amayun a da ama o ro a ta uwa ubatā u wivuwun wā Asulā'a. ⁷ Adama o ndolo Asulā a zuwa tā mantsa mo ro a na ama aa uwa ubatā u wivuwun wā yi, mantsa mo ndolo ma da u deyi, “Ana'an.” Asulā a yuwan tā adanshi e ekere a Dawuda na acapa cina a jima e idanshi i na a yuwain de adanshi, “Na yu uwwa ufoyo wā Asulā ana'an, she i danā na aciyogbamu wan.” ⁸

⁸ Josuwa† tara le tā a tyo e ida ya Ka'ana,† agba ayi dafa ubatā u wivuwu'un shi. Na Ka'ana dafa shi ubatā u wivuwu'un, Asulā a shi a dashi yuwisan adanshi o urana u wivuwusan u ro shi. ⁹ Ayi nda to rocosu a na mantsa mā wivuwun ma ama a yi koto ma yuwan shi. Mantsa mā wivuwun ma nda u tā gashi wivuwun u na Asulā a yuwain o urana we cindere. ¹⁰ Za na uwai ubatā u wivuwun wā Asulā suru, u te ivuwan nu ulinga wā yi, cine Asulā e ivuwain ana u kotoi mayan mo uvadi. ¹¹ Tsu yuwain ukadu tsu uwai ubatā u wivuwun wā Asulā, adama she za tā tsu kudā a uwa wan, cine ele a yuwain adama a na a 'yuwain a yuwan tsutoni.

¹² Ikaka ya Asulā i tā gashi ili i ro i na i ri wuma waru i ri nu ucira. U la'a tā matsun me pe'eni ma na e tewein na re vā yi wali. U tsu batsala ntsu tā a uwa pe, atsumā a asuvu a tsu na majiyan ma tsu. Waru u tsu pada tā a uwa e memere mā alata e etele a tsu hali u batsalai laka. U tsu roco tā a alanga e eteshe ili i na tsu sokoi pe, ele da ili i na tsu tsu jijan ni ili i na tsu cigai. ¹³ Za lo a gura soko ili i ro atsumā o uvadi i na Asulā ee ene shi. U tse ene tā ili suru cine u ri. Ayi da Asulā a na na tsu 'yuwan tsu ciga tsu cuduwa yi ili i na tsu yuwain suru.

Yesu da aabara a nan ganu a tsu

¹⁴ Tsu lyuwai elime na maguza me ili i na tsaā dansa tsu usuyi. Tsu yuwain ne adama a na tsu tā na aabara a nan ganu, Yesu Mawun mā Asulā, za na karai a tyo zuva. ¹⁵ U gura tā reve na tsu ri babu ucira. Mekerenkesu ma yuwan tā ukadu u na waa zuwa yi u yuwan unusu cine waa yuwusan ukadu u zuwa tsu mayan mo unusu, agba Zamawawa yuwan unusu shi. ¹⁶ Adama o ndolo tsu rawai zuzu no ootogo o tsugono tsa Asulā babu wovon. Ayi da za na o rocosu ama isa'ani. Na tsu yuwain ne, tsu tā tsurai isa'ani e ekere a yi, reve u kamba tsu a mantsa ma na tsu cigai ikambi.

5

¹ Asulā a tsu dangwa tā aabara a nan ganu suru atsumā a ama, reve u ca yi ulinga u na waa 'yawā a makakan mā yi o unā wa ama a na waa casu ne'e na kucci adama o unusu. ² Aabara a nan ganu a ri nu ucira shi, u tā tsa akapi a ama. Ayi da i zuwai woo tono ben na aza a na a yuwusan unusu adama a na a ri nu urevu shi. ³ Adama a na u ri nu ucira shi, u ciga u 'yuwan u ca kucci adama a nusu vā yi waru adama a nusu va ama a yi.

⁴ Babu vuma na aa gura ca aciyayi tsugbain adama wo o'wo aabara a nan ganu. Vuma tso o'wo tā aabara a nan ganu na Asulā e de yi, cine u deyi Haruna.† ⁵ Ne da u danai e ekere a Zamawawa. Ana wo o'woi aabara a nan

ganu, adama a na u dangulai aciyayi wo o'wo na tsugbain tsa daɗa shi. *Asuḷa* a ɗa a damma niyi,

“Mawun ma va ma ɗa vu ri.
Ana'an mo o'wo ta Dada va wu.” ◊

⁶Ubaṭa u ro reve *Asuḷa* a damma,
“*Avu ganu*† babu ukotu ɗa,
cine Malkisada† ɗanai ganu.” ◊

⁷*Asuḷa* a ta nu ucira u na waa wawa Yesu Zamawawa ubaṭa o ukwa. Ana Yesu ɗanai atsuma o uvadi u nda, u pati ta *Asuḷa* ni yisaali obolo na abara tsara u wawa yi. Na amayun a ɗa u yuwayin *Asuḷa* tsutoni, reve gba, *Asuḷa* a zuwaa yi atsuvu e ipati ya yi. ⁸Ko na wo o'woi Yesu Zamawawa Mawun ma *Asuḷa* ma ɗa, atsumalima a na u sowoi u rito yi ta u yuwan tsutoni e ekere e ili'i. ⁹Ana u kotoi ili i na wu ntsayi u yuwan suru, wo o'wo ta za na a zuwa ama a tsura iwawi i babu ukotu, aza a na a yuwusan ili i na u damma nle a yuwan. ¹⁰O ure u nda u ɗa *Asuḷa* a zuwa niyi wo o'woi aabara a nan ganu, ganu oroci a Malkisada.

She i lyawa itoni ya Asuḷa wan

¹¹Tsu ta ni ili i na tsaa damma na abunda adama e ili i nda, amma u tu usan u na tsaa cuɗuwa adama a na i tsu reve ili go'o shi. ¹²Yo o'wo ta aza e Itoni nu ujimu, waru u to lobono i ɗana o ritosu akapi. Amma i ciga ta nanza ritosu ɗu ikaka yu ufaru ya adanshi a *Asuḷa*. I ta gashi ibaba i na ya apasa maani, agba i rawa ta na i shi a lyuwa tsuwa. ¹³Vuma na buwai a yapu i maani waa gura kakasa isa'ani ni iwuya shi. ¹⁴Amma ama a na o gbozoi a ta lyuwusa tsuwa tsa na ibaba yaa lyuwa shi, waru o ritosu ta de cine aa kakasa iwuya ni isa'ani.

6

¹⁻³O ofaru i rito ta uritosu wu ufaru, aza a na a ntsayi ibaba. Ritosu n nda ele ɗa tsu vadala a nusu tsu na tsu tawaɗa nu ukwa, waru tsu ɗanai nu ucawu me okolo e ekere a *Asuḷa*. Ele ɗa waru uritosu adama o urumbusu na mazuwa me ekere. Nu uritosu adama o u'yosun diga o ukwa, na adama o uge'etosu u babu ukotu, a ta pe atsuma o uritosu wu ufaru. Amma i reve ta de ili i ndolo. Adama o ndolo, tsaa yuwan adanshi adama e le shi. Amma na *Asuḷa* a kamba tsu, tsu ta kambuwa ugbozu adama tsu rito ili i na yi ntsayi aza a na a kungwai de.

⁴No ozo o ro a lyawa itoni yi Zamawawa, ko za lo aa gura zuwa le a vadala a nusu le waru shi. De nu ufaru, ama a nda a shi ta e ekan a *Asuḷa* waru e pede ta une'e wa yi. Ele obolo no ozo o ro a ushi ta Ruhu va Akiza. ⁵E reve ta cine ikaka ya *Asuḷa* i ri ulobonu, waru a ushi ta ucira u mantsa ma na *Asuḷa* a ɗa ɗana a yuwusan tsugono. ⁶Ana a ushiyi ili i ndolo suru, reve a vadala Zamawawa ucina. U ri n yuwan a kambatowisa icu'un ya ama o ndolo a vadalisa shi adama a na a ta varasa Mawun ma *Asuḷa* a akpata† waru reve a 'yuwan yi. A ta zuwusa yi o wono a makakan ma ama.

⁷Ama o ro a ta gashi ida i na i tsu tsura mini ma abunda. Reve u tawaɗa na limatan va aduma lon e ekere a aza a na a cimbusa yi. *Asuḷa* a tsu zuwaa ta ida i ndolo aba'un. ⁸Ozo o ro gba shi a ta gashi ida i na i tsu kungwato awanda na anlya a vama agba a tsu matsan ili shi. *Asuḷa* a tsu yuwaan ta ida'a un, reve waru akina a lungusa yi suru suru.

⁹Ama a va a na n cigai, ko na tsu yuwan adanshi tsunda, tsu dama adama a ɗu shi. Tsu reve ta a na i ri o ure u sa'ani, ure wi iwawi. ¹⁰*Asuḷa* a tsu ge'eto ta

cine u tsu ntsaa. U ta cuwan na linga na vu yuwain, waru u ta cuwan ni icigi i na vu roco niyi ana vu kambai ama a yi. Waru u ta cuwan a na vu buwai a kambusa le hali n gogo. ¹¹ Ili i na tsu la'a cigai ayi da, i lyuwa elime na mayan ne hali a tyo o ukosu, adama a na i ta reve ili i sa'ani i na i ri a zuwusa okolo'o u too o'wo amayun. ¹² Tsu ciga du yo o'wo orogo shi. Adama, i kuru iroci za aza a na a ushiyi ili i na Asula a yuwain nzuwulai adama o ucawu wo okolo na ankuri e le.

Asula a tsu yuwan ta ili i na u yuwain nzuwulai

¹³ Ana Asula a yuwayin Ibrahim† nzuwulai, u kucina ta na waa yuwan ili i na u yuwain nzuwulai. U yuwan ta akucunu a nda na ala a yi, adama a na babu lo za na la'ai Asula. ¹⁴ U damma ta, "Amu Asulazwa, n ta zuwaa wu aba'un, waru n ta ca wu mmaci ma abunda!" ¹⁵ Ibrahim yuwan ta ipiri na ankuri adama ili i nda i fara, reve u ushi ili i na Asula a yuwaan niyi nzuwulai'i.

¹⁶ Na ama a yuwan akucunu, a tsu kucina ta na aala a za na la'a nle. Akucunu'u o roco ta ili i na a dammai amayun a da, waru u tsi isawaton ta mawasan. ¹⁷ Asula fo u yuwan ta akucunu, adama aza a na aa usu nzuwulai e reve a na amayun a da a na u tsu vadala ifo6i ya yi shi. ¹⁸ Ili i re i nda i ri n vadala shi: Asula a tsu yuwan epen shi nu u yuwan nzuwulai, waru waa yuwan epen na akucunu a na u yuwain shi. Ili i nda i ta dashishi tsu okolo ugbamu atsu na tsaa sumusa a tyo ubata wa Asula adama u kede tsu. U ta dashishi tsu ucira adama tsu guza uzuwu wo okolo u na u ca ntsu. ¹⁹⁻²⁰ Uzuwu wo okolo o ndolo u tu ugbamu o okolo a tsu, cine rumu wantsun tsi isawaton wantsun ubata u ta. Vuma na ya'a yi da tsaa zuwusa uzuwu wo okolo a tsu ayi da Yesu, za na uwulai nu umuna a tyo Upasu u na u La'ai Akiza zuva. U yuwaan tsu ta ne. Wo o'wo ta aabara a nan ganu a babu ukotu, ganu oroci a Malkisada.†

7

Ganu Malkisada

¹ Malkisada† n nda ayi da u danai mogono ma lyuci va Salem waru ganu Mogono ma Asula ma da. Ana Ibrahim† unai ngono n nashi ayi a makamba a o u'wa, a vu Malkisada kara o uta u ga'an na ayi reve u zuwaa yi aba'un. ² Reve Ibrahim ca yi za ta atsuma a kupa e ili suru a na u kambayi diga ubata o uvon. Ili yu ufaru i na tsu cigai tsu damma adama a Malkisada, ayi da urevu wa aala a yi, "mogono ma na maa yuwusan ili ya abula." Ayi da waru "mogono ma asuvu nden" adama a na Salem ta nu urevu "asuvu nden." ³ Babu za na revei dada ko mma va Malkisada, ko ubata u na wu utai, ko mantsa ma na a matsan niyi, ko mantsa ma na u kuwai. U ta gashi Mawun ma Asula waru ganu da babu ukotu.

⁴ Ikalyuwa cine Malkisada danai na tsugbain! Ko Ibrahim, akaya a gbain a Isra'ila, u reve ta cine Malkisada danai na tsugbain ana u ca niyi za ta atsuma a kupa atsuma e ili i na u kambayi diga o uvon. ⁵ Wila u rito ta mmaci ma Ibrahim a 'yuwan a ciga a ca aza a na a ri atsuma a mmaci ma Levi aza a na a ri nan ganu za ta atsuma a kupa e ili i na a tsurai, ko na shi wo o'wo edenge e le a da. ⁶ Malkisada diga e elentsu a Levi a da shi, agba u ushi ta za ta atsuma a kupa ya Ibrahim. Reve u zuwaa Ibrahim aba'un, za na ushiyi de nzuwulai ma Asula. ⁷ Za suru reve ta vuma na ri nu ucira u na waa zuwaa za ro aba'un, u la'a ta za vu u ushishi wa aba'u'un abunda lon. ⁸ Nan ganu a tsu ushi ta za ta atsuma a kupa e ili i na ama a tsurai, ko na wo o'woi ele ama a da a na aa

kuwā. Amma Malkisada la'a t̄a cine a ri, adama a na Adanshi a Asulā o rito t̄a u t̄a wuma. ⁹ Tsu ta gura damma mmaci mā Levi, aza a na a tsu ushi za t̄a atsumā a kupa, ele fo a tsu ca t̄a ana Ibrahim cayi Malkisada za t̄a atsumā a kupa. ¹⁰ Koto a shi a matsan Levi shi, amma u danā t̄a lo atsumā a akaya a yi Ibrahim, ana Malkisada ga'ain nā ayi.

¹¹ Ko na wo o'woi Wilā wa Musa u damma t̄a a na nan ganu a 'yuwan a ciga a danā mmaci mā Levi, nan ganu a nda aa gura kambato ko za o o'wo wuntsayi shi. Ili i na a lambai ayi da ganu tsa ganu Malkisada, ganu na utai o u'wa wa Haruna shi. ¹² Waru nā cu'un va ganu ro ko'o tawā, na a 'yuwan a ciga Wilā'ā u vadala fo. ¹³ Tsu ta yuwusan adanshi adama a Zamawawa, za na ri za vu ugundo u ro. Ko za diga o ugundo'o koto yuwan ulinga wa aganda wa ganu a masa'a shi. ¹⁴ Za suru reve t̄a a na u tawai diga o ugundo wa Yahuza,† Musa damma ili i ro adama a ganu atsumā o ugundo u ndolo shi.

Zamawawa t̄a tsa Malkisada

¹⁵ Ayi nda dashi t̄a utā a alanga e eteshe ana tse enei ganu ro tawai tsa Malkisada. ¹⁶ Vuma ndolo e de yi ganu adama a nkaya mā yi ko adama a wilā shi, amma e de yi t̄a ganu adama a na ili i ro yi lo i na yaa gura zuwa wuma wā yi u koto shi. ¹⁷ Adanshi a Asulā a yuwan t̄a adanshi adama a yi, “Avu ganu da babu ukotu, cine vu revei Malkisada.” ◇

¹⁸ A zuwa t̄a akuci a wilā a nge'en, adama a na u ri nu ucira shi, waru ili ye pere i da. ¹⁹ Wilā wa Musa u gura zuwa ili i ro yi ntsaa shi. Amma gogo Asulā a ca tsu t̄a ili i sa'ani ya abundant lon i ro i na tsa zuwa okolo. Ne da tsa rawai zuzu nā Asulā.

²⁰ Asulā a kucina t̄a na Zamawawa aa danā ganu babu ukotu, agba u yuwaan ganu ro akucunu a nda shi. ²¹ Yesu da goon u dammai:

“Amu Asulazuva, n yuwan t̄a akucunu a nda, waru maa vadala okolo a va shi. ‘Avu ganu da babu ukotu.’ ” ◇

²² Yesu da za na zuwai akucunu a nda o o'woi amayun, akucunu a na la'ai za na Asulā a yuwain nā Musa.

²³ De nu ufaru, nā ganu kuwā, waa lyuwa elime nu ulinga wa ganu shi. Ayi da i zuwai nan ganu a danai lo abundant. ²⁴ Amma Yesu o'wo t̄a ganu babu ukotu, tsuganu tsā yi tsā ri n koto shi. ²⁵ Adama o ndolo, ayi da za na ri lo gogo, waru mantsa suru, za na aa gura wawa aza a na a tawai ubata wa Asulā e ekere a yi. U t̄a danā wuma mantsa suru adama u yuwusaan le ipati ubata wa Asulā.

²⁶ Yesu da cu'un va aabara a nan ganu na tsu cigai, adama a na u ta kambusa tsu o ure suru. Ili i na waa yuwusan u to yo'onotosu Asulā okolo. U ri nu unusu shi. Asulā a kakasa yi t̄a na aza a na a ri o uvadi aza a na aa yuwusan unusu. Waru Asulā a ca yi t̄a ubata u na u la'ai tsugbain suru suru zuva. ²⁷ U ri tsa akapi a nan ganu shi, aza a na a casu kucci usana suru adama a nusu le, waru adama a nusu va ama. Amma Yesu yuwan t̄a ayi ndolo u t̄a adama a mantsa suru na u cayi aciyayi kucci a akpata. ²⁸ Wilā u damma t̄a ama o tso o'wo t̄a abara a nan ganu, ko na wo o'woi aa gura yuwan cine wu ntsayi a yuwan shi. Ili yu ufaru, Asulā a ca t̄a Musa Wilā. Ana a yuwain ne, reve u zuwa Mawun mā yi mo o'wo aabara a nan ganu na akucunu. Ayi da za na gura yuwain ili i na Asulā a ciga niyi u yuwan suru.

8

Kristi Zamawawa da aabara a nan ganu a tsu

¹ Ayi nda ayi da ili i gbaini na tsaa dansa: Tsu ta na aabara a nan ganu na tsu danu o ukere usa'ani wa Asula Mogono me Ili Suru. ² Aabara a nan ganu'u u ta yuwusan ulinga u tsuganu ubata wu Upasu u na u La'ai Akiza† suru suru, ubata wa amayun wa aganda a na Asula a yuwain, agba ama a da a suwa niyi shi.

³ Aabara a nan ganu suru a ta nu ulinga wu ucasu wu ne'e nu ucasu u kucci a tyo Asula. Adama o ndolo aabara a nan ganu tsu fo u 'yuwan u ciga u ca Asula ili i ro. ⁴ Nnu u shi pa o uvadi, u shi o o'wo ganu shi, ko ke'en, adama a na nan ganu a ta pa, a na o tonishi Wila a casu Asula ne'e. ⁵ Aganda a na nan ganu aa yuwusan oroci o ululu wi ili i na i ri zuva da. Unata u da u ri cine u danai na Musa. Ana Musa danai e ifobi i na waa yuwan Oogodo o Ucuwusan, Asula a damma yi ta, "Vu cuwan ana vu danai zuva masasan, n damma wu ta cine vaa yuwan yi. Vu yuwan yi cine n damma nuwu foyi." ⁶ Amma ulinga u tsuganu u na Asula a cayi Yesu u la'a ta ulinga u na a cayi akapi a nan ganu. Ne da waru, akucunu a sa'avu a na Yesu tawayi diga a Asula a tyo ubata wa ama a yi u la'a ta za vu ufaru. Adama a na ana Asula a yuwain akucunu a sa'avu, ili i na u dammai waa yuwan u la'a ta ili i na u dammai waa yuwan a akuci a akucunu.†

⁷ Nna akuci a akucunu a gura ta yuwan ili suru na wu ntsayi a yuwan, ili yi lo na yaa zuwa a yuwan za ve ire shi. ⁸ Amma Asula na aciyayi, ana we enei ama'a a gura kuru akuci a akucunu'u mejeje shi, dada u dammai:

"N ta dansaa du, mantsa mo ta lo a tawa,
ana maa yuwan akucunu a sa'avu,
na ama o u'wa wa Isra'ila na ama o u'wa wa Yahuza.†

⁹ Akucunu a nda aa dana
tsu za na n yuwayin nkaya n le shi,
ana n guza nle ekere
reve mu utaa le e ida ya Masar.†
Amma a 'yuwan ta o toni yi,
avu n vadala le ucina.

¹⁰ Amma, apa akucunu a sa'avu a na maa yuwan
na ama a Isra'ila a mantsa ma na maa tawa:
Amu, Asulazuva, n ta zuwa wila u va a asuvu e le,
adama e reve le,
waru n ta dana le atsuma o okolo e le,
adama a kuru le.
N to o'wo Asula e le,
ele waru o to o'wo ama a va.

¹¹ Ama aa dashi rito ama e le, na nron mu nden n le shi,
adansa, 'I reve Asulazuva,'
adama a na ama'a suru e te reve mu,
diga a zawa'a a tyo a zagbain le suru suru.

¹² N ta yuwaan le gafura vu ili i wuya i na a yuwain,
waru maa dashi cuwan na nusu le shi, ko ke'en." ¹³

¹³ Ana Asula a yuwain adanshi a akucunu a sa'avu, u to rocosu u yuwan ta de za vu ufaru waru wo o'wo ta ili ye pere. Waru ili i na i kutsai de hali u kporoi suru u ta puwan babu usan.

9

Akuci q wilā adama q agandā

¹ Akucunu† o ufaru a na *Asulā* a yuwayin aza a Isra'ila, u damma tā ama cine aa yuwaan yi *agandā* waru u damma le tā cine aa yuwan Oogodo o Ucuwusan,† ubatā u na aa yuwan *agandā*. ² A shuwā tā oogodo a na a yuwain asula e re. A aasula o ufaru pe *da* wisawatan u fitila u ri, ni irika, no opopofu a na a cayi *Asulā*. Reve e *de* aasula a nda Upasu wa Akiza.† ³ Waru umuna a *danā* tā pe u na u ne'eshein asula e re'e. Reve e *de* aasula e ire Upasu u na u La'ai Akiza.† ⁴ Pe *da* masa'a† *mā danai*, za na a palai *nā* zinariya, ubatā u na a tsu kulāto ili i maḡuru. Waru pe *da* a zuwai Akpati a Nzuwulai† a akpata, za na a palai *nā* zinariya e ebele suru. Ili i ta'atsu i *danā* tā pe *atsuma* a Akpati'i: Za vu ufaru, upondo u zinariya u na o shitoyin *nā* mana.† Za ve ire, aadanga a Haruna† za na topoi. Za va ta'atsu, atali o ushe'un aza a na *ā danai nā* Wilā Kupa *de* ufanu. ⁵ Zuva va Aakpati'i a ruma tā ili i wuma i re *de* i na i tsu roco a na *Asulā* a ri lo. * A kpatō tā ikpatātsu ya Aakpati'i ne evelu e le, ubatā u na *Asulā* a tsu yuwan gafura vu unusu. Agba tsaa gura damma ili suru adama e ili i nda gogo shi.

⁶ No o koto mofōfo me ili tsundolo, nan ganu a tsu uwa tā a aasula o ufaru usana suru adama a yuwan ulinga u le. ⁷ Agba aabara a nan ganu a *da* goon tsu uwa a aasula e ire, agba u tsu uwa tā u tā *atsuma* a aa'wan. U tsu uwa Upasu u na u La'ai Akiza babu mpasa shi. U tsu ca tā kucci vu mpasa'a adama *ā* nusu *vā* yi, *nā* nusu na ama a yuwain *atsuma* o ulambu wu urevu. ⁸ Ili i nda suru ure u *da* na Ruhu wa Akiza aa dansa *nā* Oogodo o Ucuwusan a buwa ubatā u *da* u na aa yuwusan *agandā*, koto *ā* kpatu'wā ure a uwa Upasu u na u La'ai Akiza shi. ⁹ Ayi nda iroci i *da* i mantsa mo gogo. U to rocosu ne'e *nā* kucci na a casu aa gura zuwa za na a yuwusan *agandā* u reve asuvu *ā* yi *ā* tā cece cine wu ntsayi shi. ¹⁰ Adama a na ili i ndolo suru *wilā* wi ilyalya i *da* ni ili yo oso *nā* wuzā'u. Wilā u ndolo suru adama *ā* lipu a *da*, waru *Asulā* a zuwa tā ama o toni le hali *ā* tyo mantsa mo ure u sa'avu *wā* yi.

Mpasa mu Zamawawa

¹¹ Gogo Zamawawa *da* o o'woi aabara a nan ganu suru a aci e ili i sa'ani suru i na i tawāi *de*. U uwa tā ubatā *wā* *agandā* a zuva za na la'ai ulobonu suru suru, za na ekere a ama a *da* a yuwan niyi shi, waru u ri pa *atsuma* o uvadi u nda shi. ¹² U tā o unā u mantsa suru u tarai mpasa a uwa ubatā'a, agba mpasa mu mgebele ko ndindim n *da* shi. U tara tā mpasa *mā* yi, waru ana u yuwain ne, *da*da u tsupaa ntsu adama e iwawi i na yoo koto shi. ¹³ De nu ujimu, ana ama *ā* *danā* ni unusu, lipu le tso o'wo tā cece *nā* ganu kyo'onuwo le mpasa mu mgebele *nā* za vo ogono e inan, *nā* *ā* bulānuwā le okomo *ā* *anawu* a nan na *ā* kulātoi. ¹⁴ Agba Zamawawa yuwan unusu shi, ko ke'en, reve u ca aciyayi kucci e ekere *ā* *Asulā* nu ure u Ruhu ni lo babu ukotu. Ayi *da* i zuwai mpasa *mā* yi n ri nu ucira lon, reve wu *zā*'wā asuvu *ā* tsu diga a linga na tsu tawāā nu ukwā. Adama tsu yuwayin *Asulā* a wuma *agandā*!

¹⁵ Ayi nda ayi *da* i zuwai Zamawawa o o'woi za na gerei akucunu a sa'avu, adama aza a na *Asulā* e deyi *ā* ushi aba'un a na oo koto shi, aza a na *Asulā* a yuwayin nzuwulai. Ayi nda ta gura o'wo adama a na Zamawawa kuwā tā, reve u zuwa ama o o'wo *fa*an diga *ā* nusu na a yuwain ele o tono akucunu o ufaru.

¹⁶ Akucunu tsunda *ā* tā gashi vuma na yuwain idana *ā* *avv*'un cine u cigai e ne'eshen utsuru *wā* yi nu u kuwā. Amma she *nā* za suru reve ana vuma'a

* 9:5 Aruma a yuwan tā ulinga wu uruma. *Nā* Tsugana *ā* tsu *de* le tā “kerubobin.”

u kuwāi dāda a tsu ne'eshen utsuru'u. ¹⁷ Avu'u'un u t̄a nu ucira n̄a vuma na dana niyi'i u kuwā. Ko za lo a gura ushi ili i t̄a at̄sumā e le shi, n̄a vuma'a u buwa wuma. ¹⁸ Ayi da i zuwai akucunu o ufaru ili i ro i da shi, she n̄a mpasa adama u roco ukwā. ¹⁹ Wu ufaru, Musa damma t̄a ama Wilā suru. We ire, reve u tara mpasa mu mgbele n̄a mudindim reve u jambaṛa mpasa'a n̄a mini. Avu u tara eleme e ikyon a na a sukumayi mini mā shili avu u 6olo yi no oosondoriṭ adama u kyo'onuwo aatagada a Wilā na ama suru. ²⁰ Reve u damma, "Ayi nda ayi da mpasa n na n zuwai Akucunu a na Ḃsulā a damma ndu i yuwan tsutoni n̄a ayi." ²¹ Ne da waru, Musa kyo'onuyi mpasa'a o Oogodo o Ucuwusanṭ waru ni ili i na a yuwusayin aganda suru. ²² Wilā'a u damma t̄a a 'yuwan a ciga ili suru o kyo'onuwo le mpasa adama a danā cece. Waru Ḃsulā aa yuwan gafura vu nusu babu wocowu wu mpasa shi.

Ukwā wu Zamawawa u tawa t̄a nusu

²³ Ayi da ili i na i zuwa nle a kambuwāi Oogodo o Ucuwusan cece ni ili i na i ri pe suru n̄a mpasa mi inama. Ili i nda suru oroci e ili ya amayun i na i ri zuva da. Amma kucciṭ na kambatoṭi ili ya amayun cece de zuva a la'a t̄a kucci vi inama. ²⁴ Zamawawa uwa Upasu u na u La'ai Akiza na ama a yuwain ne ekere e le shi, za na ri ululu wi ili ya amayun. U kara t̄a a tyo zuva waru u t̄a de o6olo n̄a Ḃsulā adama u kamba tsu. ²⁵ Waru u kara a tyo zuva adama u dashi cayisa kucci va aciyayi shi, gashi aabara a nan ganu vu uvadi na tsu uwa Upasu u na u La'ai Akiza a aa'wan suru adama u ca kucci vu mpasa vu nama. ²⁶ Nu u shi u ca kucci va aciyayi aa'wan suru, a na u sowo t̄a at̄sumālimā n̄a abunda diga a mantsa ma na a yuwain uvadi. Amma, u t̄awā t̄a u t̄a, zuzu n̄a mantsa mo ukosu, o unā u mantsa suru, adama u tawa ucira wu unusu suru suru ana u kuwāi tsā kucci adama a tsu. ²⁷ Za suru u 'yuwan u ciga u kuwā u t̄a, n̄a ayi ndolo koto, Ḃsulā e te ge'eto yi. ²⁸ Zamawawa kuwā t̄a u t̄a adama u tara nusu va ama a abunda. Agba nu u t̄awisā, woo o'wo adama a matawa mo unusu shi. U t̄a t̄awā adama u wawa za suru na ri lo a pura yi.

10

AḂ dashi yuwan kucci ro shi

¹ Wilā wa Musa u t̄a gashi oroci o ululu e ili i sa'ani i na i ri lo a t̄awā. Ayi ululu u nda ayi da ili ya amayu'un shi, adama a na waa gura zuwa ama a na a yuwusan aganda o o'wo cine wu ntsayi shi, ko na wo o'woi a tsu ca t̄a kucci aa'wan suru. ² Nnā Wilā u gura kambato asuvu e le cece cine wu ntsayi, ana a lyawa t̄a de mayan mā kucci. Ana Ḃsulā a shi t̄a a za'wā nusu va aza a na a yuwusan aganda, waru asuvu e le a shi a ri n cuwusan n̄a nusu le shi. ³ Agba ne da u ri shi! Ayi kucci nda tsu zuwa le t̄a a cuwan nusu le a aa'wan suru. ⁴ Adama a na mpasa mo ogono e inan n̄a mgbele maa gura tawa nusu shi ko ke'en.

⁵ Ana Zamawawa t̄awāi at̄sumā o uvadi, u damma t̄a Ḃsulā, "Vu ciga kucci vi inama n̄a ne'e vi ishina shi. Amma vu ca mu t̄a lipu adama n yuwan tsutoni n̄a avu.

⁶ Inama i na aḂ kulātosu a masa'aṭ waru n̄a ne'e adama a nusu tsu yo'onoto wu okolo shi.

⁷ Reve n damma, 'Apa mu nda, n t̄awā t̄a n yuwan ili i na vu cigai, Ḃsulā, cine a danai adama a va at̄sumā a Adanshi a Ḃsulā.' " ♦

⁸ At̄sumā a Adanshi a Ḃsulā a nda u fara t̄a damma, "Vu ciga kucci na ne'e shi. Vu ciga kucci vu ukulātosu shi, n̄a kucci adama a tawa nusu shi. Waru

vaa uwwusa uyo'o u le shi.” (Ele nda kucci da suru na Wilā u zuwai a yuwan.)
 9 Reve u damma, “Apa mu nda, Asulā, n tawā tā adama n yuwan ili i na vu cigai.” Adama o ndolo a da Asulā a tawai akuci a kucci suru, reve u zuwa kucci vu Zamawawa o unā u le. 10 Adama a na Yesu Zamawawa yuwain ili i na Asulā a ciga niyi u yuwan, tsu tsurā tā wuzā'u diga a nusu tsu adama a na u yuwan tā kucci nā lipu vā yi u tā o unā u mantsa suru.

11 De nan ganu a tsu yuwan tā ulinga u le usana suru, reve waru a lyuwa elime nu ucasu u kucci na aa tawa nusu shi. 12 Amma Zamawawa† ca ta aciyayi kucci na ntsayi babu ukotu. Gogo u tā nden o ukere usa'ani wā Asulā. 13 Waru u tā danu de hali she nā Asulā a zuwa n'yuwatan mā yi zālā vu ucira vā yi. 14 Kucci tā ndolo, u zuwa tā ama o o'wo cine wu ntsayi a danā babu ukotu, ele da aza a na Asulā a zuwai o o'wo aza a akiza.

15 Ruhu va Akiza fo damma tsu tā adama a nda. Wu ufaru u damma:

16 “Asulazuva a damma tā, ‘Ayi nda ayi da akucunu a na maa yuwan ne ele a mantsa mo ndolo. N ta zuwa wilā u vā o okolo e le, adama e reve le. Waru n ta dana le a asuvu e le, adama a kuru le.’”

17 Reve u dammisa:

“Maā dāshī cuwisan nusu le ni iwuya i na a yuwain shi, ko ke'en.” ◊

18 Nā Asulā a yuwan gafura vu nusu, ili yi lo waru na yaa zuwa a yuwisan kucci ro shi.

I lyuwa elime nu ucasu wo okolo

19 Adama o ndolo ama a vā, tsu ta gura uwa Upasu u na u La'ai Akiza† babu wovon adama a mpasa mā Yesu.* 20 U ca tā lipu vā yi adama u kpatu'wāā tsu ure u sa'avu u na u tsu 'yawāto ubatā u wuma! Waru ure u nda u tsu pasato tsu tā nu umuna'a. 21 Tsu tā nā aabara a nan ganu a gbain za na a yuwusan tsugono o u'wa wā Asulā de zuva.† 22 Adama o ndolo tsu ta gura rawa zuzu nā Asulā. Lyawa tsu yuwain ne no okolo a tā nu ucawu wo okolo a aḡulā. Mpasa mu Zamawawa mu za'wā tā asuvu a tsu a na tsu cuwan ni iwuya i na tsu yuwusain, amma a za'wā tsu tā nā mini ma na mā ri kiza-kiza suru suru. 23 Nā tsu 'yuwan tsu ciga tsu guzā uzuwu wo okolo a na tsaa dansa tsu tā nā ayi ulobonu, adama a na Asulā a ta yuwan ili i na u yuwain nzuwulāi. 24 Lyawa tsu danāi adā a aza a tsu, reve tsu kamba nle tsarā o roco icigi, waru adama a yuwan ili i sa'ani. 25 Ozo o ro a tsu tawusa ubatā wā aḡanda kuci shi, amma she tsu yuwain ne wan. Tsu lyuwai elime na ndashilāi mo okolo ugbamu, a na wo o'woi i reve tā urana u makambaā mā Zagbain ma ta yuwusan zuzu.

26 Nā tsu dangwa tsu lyuwai elime nā mayan mo unusu cina de tsu reve amayun, kucci lo waru na aa yuwan adama a nusu tsu shi. 27 Amma ili i na i buwai goon ayi da she tsu piriyi uge'etosu u na u ri lo a tawā nā wuna u na aḡ lungusā n'yuwatan mā Asulā! 28 Nna ama e re ko ama a ta'atsu a yuwunlai adanshi a na nanza 'yuwain o toni Wilā wa Musa, a ta gura ca vuma ndolo aṡumalimai hali u kuwā babu uro. 29 Nā vuma yuwan ili i na yoo roco u ca Mawun mā Asulā tsugbain shi, u la'a tā uwuyanū lon nā cine aa 'yuwan a yuwan tsutoni nā Wilā wa Musa. Agba waru, nā vuma tawāā mpasa ma akucunu nā wono za na tsu kambato tsu na akiza,† u la'a tā uwuyanū lon

◊ 10:17 Irm. 31:33-34. * 10:19 Ayi umuna wu kasa tā Upasu wa Akiza nu Upasu u na u La'ai Akiza aṡumā o Oogodo o Ucuwusan nā Aa'isamapada. U karalai tā mantsa ma na Zamawawa kuḡi adama u roco Asulā a lyawa tā ama a tawā ubatā wā yi mejege.

na cine aa 'yuwan a yuwan tsutoni na Wilā wa Musa. Ne ɗa waru, na vuma isula Ruhu va Akiza, za na o rocosu tsu isa'ani, iwuya i ndolo unata u ɗa na akapi. ³⁰ Tsu reve ta a na Asula a dammai, "N ta ca aza a na a nusain oforo. N ta tsupa le." Waru u damma ta fo, "Asulazuva e te ge'eto ama a yi." ³¹ Ili i wovon i ɗa lon vuma riya e ekere a Asula a wuma.

³² I cuwan na rana ndefe, ana i fara revei amayun a Asula. I yuwan ta mpolo na atsumalima lon, reve gba i lyuwa elime nu ucira. ³³ A mantsa mo ro a amaton du ta reve waru e isula du a makakan mo ofolo a ama. A mantsa mo ro i kamba ta fo aza a na o sowuso cu'un va atsumalima'a. ³⁴ I roco ta isa'ani a tyo ubata wa aza a na a zuwai o u'wa wa ali. Ana a usai ili i na i ri ne ele suru, i yuwan ta asuvu na mazanga, adama a na i reve ta na ili i sa'ani i ro i ta lo a pura du na yoo koto shi.

³⁵ Adama o ndolo, she i lyawa cine i zuwayi Zagbain ucira wan, ko ni ili i ro i shi i fara, adama a na ni i lyuwa elime a zuwusaa yi ucira, i ta ushi iliyinkapa i gbain. ³⁶ Gogo i rito makaɓa ma asuvu, adama i gura yuwan ili i na Asula a cigai, tsara waru i ushi ili i na u yuwain nzuwulai. ³⁷ Cine Adanshi a Asula a dammai,

"Waa jima shi za na ri lo a tawa u ta tawa.
Waa lungusa mantsa shi.

³⁸ Ama a na Asula a ushiyi a ta yuwan wuma adama o ucawu wo okolo e le.

Amma u tsu yuwan ta atsumolangu na za na ronoi aɓa." ³⁹

³⁹ Amma atsu aza a na o tso rono na aɓa ɗa shi, aza a na aa lungusa. Tso ca ta Asula okolo a tsu, adama o ndolo, u wawa tsu ta.

11

Ucawu wo okolo

¹ Aza a na a casu Asula okolo e reve ta na amayun a na a ta ca le ili i na a zuwai okolo suru. E reve ta na amayun e ili i na koto e enei shi a ta lo na amayun. ² Asula a usu ta ama o ufaru adama o ucawu wo okolo e le.

³ Tso ta nu ucawu wo okolo, ɗaɗa tsu revei na Asula a yuwain adanshi, waru nu ure u nda u ɗa u yuwain uvadi ni ili i na i ri pe. Asula a yuwan ta ulinga ni ili i na vuma tse ene shi, tsara u yuwan ili i na tsee ene.

⁴ Habilaɗ ɗana ta nu ucawu wo okolo, ɗaɗa u yuwain Asula kucci na la'ai kucci na Kayinuɗ cayi Asula. Reve Asula a damma wu uwwa ta uyo'o wu une'e u na u cayi, reve u ɗeyi vuma va aɓula. Ko na wo o'woi Habila kuwa ta de nu ujimu, wuma wa yi u buwa ta a yuwusaan tsu adanshi adama o ucawu wo okolo a yi.

⁵ Anuhu ɗana ta nu ucawu wo okolo, ɗaɗa Asula a tara niyi a tyo zuva adama u kuwa wan. E ene yi shi, adama a na Asula a tara yi ta a kara. Adanshi a Asula a damma ta kafu a tara yi a tyo zuva, u zuwa ta okolo a Asula o yo'ono. ⁶ Za lo o yo'onoto Asula okolo shi, she nu ucawu wo okolo. Za na aa tawa ubata wa Asula biti u 'yuwan u ciga u usu na Asula a ri wuma, waru u tsu ca ta iliyinkapa a tyo aza a na a zama yi na amayun.

⁷ Nuhuɗ ɗana ta nu ucawu wo okolo, ɗaɗa wu uwwai ana Asula o rono niyi atsuva a aci e ili i na koto we enei shi. U yuwaan ta Asula tsutoni reve u she'en wantsun u gbain adama u wawa u'wa wa yi. Nu ucawu wo okolo a yi a ɗa, Nuhu rocoi uvadi na a nusain. Hali wo o'wo vuma ta atsuma a ama a na a ɗanaɗi na aɓula e ekere a Asula adama o ucawu wo okolo a yi.

⁸ Ibrahim ḍanaḡa ṭa nu ucawu wo okolo, ḍaḍa u yuwain tsutoni ana Ḃsula e ḍe niyi u 'yawa ubaṭa u ro u na u yuwaan niyi nzuwulai n na waa ca yi. U lyawa ṭa ida ya yi, agba u reve ubaṭa u na wee tyo shi. ⁹ Adama a na Ibrahim ri nu ucawu wo okolo, reve u yuwan nden n limocin e ida i na a yuwaan niyi nzuwulai. Reve u ḍanu ḍe o oogodo, ne ḍa fo Ishiyaku na Yakubu aza a na a ḍanaḡi muwun mu ugundo ma yi. Ḃsula a yuwaan le ṭa fo nzuwulai'i. ¹⁰ Ibrahim yuwan ṭa ne adama a na u ri e ipiri i na waa uwa a lyuci gbain na Ḃsula o foboi waru u suwai na waḡa ḍanaḡa lo babu ukotu.

¹¹ Saratuḡ oḡolo na Ibrahim a ḍanaḡa ṭa nu ucawu wo okolo, ḍaḍa a tsuraḡi mawun, ko na wo o'woi a shi ṭa a kutsa lon, waru Saratu idari i ḍa i shi. Ibrahim usu ṭa a na Ḃsula aa yuwan ili i na u yuwain nzuwulai n na waa yuwan. ¹² Vuma nda shi ṭa kutsa suru suru, u shi ṭa u rawa maḡuwaḡa, amma ko na ne aḡu u wo o'wo akaya a ama a abunḍa a na a gura kece shi. Amayun, a ṭa lo na abunḍa cine italyo'o ya zuva i ri ko tsa maḡula ma nge'en m mala.

¹³ Ama a nda suru a na a ḍanaḡi nu ucawu wo okolo, a kuwa ṭa babu na a ushiyi ili i na Ḃsula a yuwaan nle nzuwulai. A ḍanaḡa ṭa na mazanga ma na ee ene ili i ndolo a ṭawa, ko na wo o'woi a ḍanaḡa zuzu shi. Aḡu a damma a na a ṭa gashi omocin na aza e ida i ro atsuma o uvadi u nda. ¹⁴ Nna ama a yuwan cu'un va adanshi a nda, o to rocosu a ta zamishi ure wi ida i na wo o'wo za le. ¹⁵ Na a shi a adanshi e ida i na a lyawai, babu ili i na yaa putsa le a na aa kamba. ¹⁶ Amma a ḍanaḡa te izami yu ubaṭa u na u la'ai ulobonu. U ṭa ḍe zuva. Aḡi ḍa i zuwai Ḃsula a tsu uwwa wono shi nne e ḍe yi Ḃsula e le, adama a na u foboo le ṭa lyuci gbain.

¹⁷ Ibrahim ḡ ḍanaḡa ṭa nu ucawu wo okolo, ḍaḍa u cayi mawun ma yi Ishiyaku tsa kucci ana Ḃsula a lyungwa niyi. Ibrahim ḍa vuma na Ḃsula a yuwayin nzuwulai'i, amma u fobo ṭa u ca mawun ma ṭa ma yi goon tsa kucci. ¹⁸ De nu ufaru, Ḃsula a damma yi ṭa, "Mmaci n na n yuwaan nuwu nzuwulai a ṭa o uta ya Ishiyaku." ¹⁹ Ibrahim jiyān ṭa na Ishiyaku kuwa, Ḃsula a ta gura kambato yi wuma waru. Ne ḍa Ibrahim yuwain, reve u yuwan gashi u ushiyisa ṭa mawun ma yi diga o ukwa.

²⁰ Ishiyakuḡ ḍanaḡa ṭa nu ucawu wo okolo, ḍaḍa u zuwayi muwun n re ma yi aba'un, Yakubu na Isuwa.† U reve ṭa na Ḃsula aa yuwaan le ili i sa'ani elime.

²¹ Yakubuḡ ḍanaḡa ṭa nu ucawu wo okolo, ḍaḍa ana waḡa kuwa, u zuwayi muwun ma Isuhu koyan ḍa aba'un. Reve u yuwaan Ḃsula aganda aḡi ukadatuwa a aadanga a yi.

²² Isuhu ḍanaḡa ṭa nu ucawu wo okolo, ḍaḍa i zuwai ana waḡa kuwa, u yuwain adanshi adama a mantsa ma na aza a Isra'ila aa lyawa Masar. Reve u damma le a tara etele a yi nna aa kara.

²³ Nshawa ma Musa n ḍanaḡa ṭa nu ucawu wo okolo, ḍaḍa a gura soko niyi hali woto ta'atsu ana a matsan niyi. E ene ṭa Musa mawun ma sa'ani ma ḍa, waru a uwwusa wovon u na aa 'yuwan yuwan tsutoni na wila u mogono shi.

²⁴ Musa ḍanaḡa ṭa nu ucawu wo okolo, ḍaḍa i zuwai ana u kungwai, u 'yuwain a na e ḍe yi mawun mo usheli u mogono ma Masar. ²⁵ U dangwa ṭa u sowo atsumalima oḡolo na ama a na Ḃsula a dangwai, a na waa uwwa uyo'o u mayan mo unusu a mantsa ma wa'a. ²⁶ U jiyān ṭa u la'a ṭa ulobonu u sowo atsumalima o unā wu Za na Ḃsula a Dangwai, a na waḡa tsura utsuru wa Masar suru, adama a na u ḍanaḡa ṭa a pura iliyinkapa ya Ḃsula i na i ri lo a ṭawa. ²⁷ Adama o ucawu wo okolo a yi, Musa lyawa ṭa Masar, agba u ḍanaḡa a uwwusa wovon wu upan u mogono shi. Musa kaḡa ṭa asuvu adama a na u zuwaa ṭa Ḃsula a na aa gura ene shi esu. ²⁸ Adama o ucawu wo okolo a yi a

da, u fo6oi Abuki a Mapasa† reve u kyo'onu mpasa e ebele na gon vu nantsu, adama a za na aa tawaā nu ukwā wu una muwun mu ufaru mo olobo ma aza a Isra'ila wan.

²⁹ Ama'a a dana tā nu ucawu wo okolo, da da a pasai Mala mā Shili† gashi ida yu u'yewu. Amma ana aza a Masar o toni nle, reve mala ma lyuwa le suru.

³⁰ Ama a Asulā a dana tā nu ucawu wo okolo, da da ana a kandaruwusai lyuci va Jeriko rana cindere, avu ukari wā yi u riya.

³¹ Rahapu† aashakala a dana tā nu ucawu wo okolo, da da u ushiyi aza a Isra'ila aza a matawa mo utyo. Ayi da i zuwai o una niyi shi, ana o unai aza a na a 'yuwain a yuwan tsutoni na Asulā.

³² N dashi tawa ni iroci i ro? N ri na mantsa ma na maa damma du ada o Gidiyon,† na Baraka, na Samuson,† na Japuta, na Dawuda, na Sama'ila,† na akapi a amasulā shi. ³³ Ucawu wo okolo e le u zuwa le tā a lyuwa aci e ida i ro ya abunda lon. A yuwan tā ili i mejege, reve a ushi ili i na Asulā a yuwain nzuwulai suru. A 6aru tā na vi ikamu. ³⁴ A kimusa tā wuna u na u tsu lungusa. A fatsa tā e ekere a aza a na a dana azama o una le na mutsun mu pe'eni. Ko na wo o'woi a dana tā babu ucira lon, a tsurā tā ucira. A dana tā nu ucira ubata o uvon hali a lyuwa aci o uvon o omocin a asoja o ro babu uro. ³⁵ Ama ci o ro waru a ushiyisa tā mmaci n le a na a shi a kuwai reve a kambisa wuma. Ama o ro gba ozo o ro a ca le tā atsumalima adama o ucawu wo okolo e le, reve gba a usu le, "Tsaā usu tso o'wo faan cine i dammai shi!" A yuwan tā ne adama Asulā a 'yasan le atsuma o ukwā a tyo a wuma u sa'ani.

³⁶ Ozo o ro o sowo tā ulamu, avu a faba le adama a na a cayi okolo ubata wā Asulā, ozo o ro gba shi a nla le tā na akani reve a zuwa le o u'wa wa ali. ³⁷ Ozo o ro a kuwā tā adama a na a vara nle na atali. Ozo o ro gba shi a kuwā adama a na o kodulo nle tā ure. Ozo o ro gba shi o una le tā na matsun me pe'eni. Ozo o ro a dana ni ili i ro shi, she kwan vu mgbele n na aa nla. Alambi a ama a da a dana, reve e le'e le, waru o 6ongi le tā. ³⁸ Ama a nda a dana tā ama a sa'ani agba uvadi u nda wu ntsaa le shi. A baza tā atsuma o una na a nsasan, reve waru a pa'an atsuma a abanu na a akari.

³⁹ Ama o ndolo suru o yo'onoto tā Asulā okolo adama o ucawu wo okolo e le! Amma suru na ne, a kuwā tā babu na a ushiyi ili i na a yuwaan nle nzuwulai. ⁴⁰ Adama a na Asulā a dangwa tā a na woo fo6oo tsu ili i ro i na i la'ai ulobonu abunda lon. U fo6o tā u yuwan ne adama she obolo na atsu goon da oo o'wo cece wuntsayi.

12

Asulā a da Dada tsu

¹ Tsu tā na ama abunda ukandaruwu na atsu a na o o'woi iroci i na ucawu wo okolo u ri. Adama o ndolo lyawa tsu yuwain ala'anlai e iladi a na a ri a makakan mā tsu, she tsu kunai wan. Tsu tawai ili i na yee geshe tsu a yuwan ili i na yi ntsayi a wuma u tsu, ayi da, unusu u na wā tiga tsu babu usan. ² Na tsu ciga tsu 'yuwan tsu kalyuwusa Yesu goon, za na ayi da ufaru wu ucawu wo okolo a tsu waru ayi da za na kambuwa niyi ununa wu ntsayi. U sowo tā atsumalima reve u kuwā a akpata.† Avu gba u ushi wono gashi ili i ro i da shi, adama a mazanga ma na wā tawa u tsurā elime. Gogo tsunda u tā nden o ukere usa'ani o ootogu o tsungono tsā Asulā.† ³ Yuwain majiyan me iroci mā Yesu. U ka6a tā asugu a mantsa ma na ama a wuya a yuwusaan yi iwuya. Adama o ndolo she i kunā avu i lyawa mpolo wan.

⁴ I ta yuwusan mpolo nu unusu, agba mpolo n ɗu koto n zuwa o una ɗu shi. ⁵ Agba yi icina ta ili i na Adanshi a Asula a dammai muwun ma Asula adama u gbamato le asuvu:

“Mawun ma va, vu polo atsuvu a mantsa ma na Asulazuva oo ronuso wu atsuvu,

waru she okolo a wu a kufa wan a mantsa ma na waa barasa wu.

⁶ Adama a na Asulazuva a tsu bara ta za na suru u cigai, reve waru u ca aza a na u usuyi tsa muwun ma yi oforo.” ◊

⁷ I kafa asuvu atsuma atsumalima a na yoo sowuso adama a na u rotso ta oforo a na dada tsu ca mawun. Mawun mo lo ma na dada va yi tsu kufa a ca oforo shi. Asula a ta yuwusan na adu tsa muwun ma yi. ⁸ Asula a tsu bara ta muwun ma yi suru, agba nu u bara ɗu shi, to, adu agirutu a da, agba i ri muwun ma amayun ma yi shi. ⁹ Suru ntsu tsu shi ta na mbara pa o uvaɗi aza a na a barasa ntsu. Reve gba tsu uwwusa le. To tsa la'a uwwa Dada tsu na ri zuva adama tsu danga wuma shi? ¹⁰ Mbara n tsu bara tsu ta a mantsa wa'a o ure u na e enei mejege. Amma Asula a ta barasa tsu adama u kamba tsu, adama tso o'woi aza a akiza ununa u ri akiza. ¹¹ Tsofari ili i na ama a tsu uwwa uyo'o a mantsa ma na aa yuwusan yi da shi, u tsu bali ta! Na Asula a bara le, ne da, adama u roco le ubata u na a nusain da, dada a tsu lapula reve a yuwan ili i na i ri mejege no okolo nden.

¹² I gbamato obolu a ɗu a na a kunaɗi, reve waru i gbamato alu a ɗu. ¹³ I yuwan ure mejege adama a ana a ɗu. Ne da aza a na oo tono ɗu akutsuma, na a tadatsa, aa riya shi, amma a ta tsura ucira.

Uwwai Asula

¹⁴ I yuwan mpolo i yuwan nden n sa'ani na ama suru, waru i yuwan mpolo i yuwan nden ma akiza. Za na suru wuma wa yi u ri na akiza shi, wee ene Asula shi, ko ke'en. ¹⁵ I yuwan ugbozu she vuma lamba a ushi isa'ani ya Asula wan. I kambuwa ugbozu tsara nanza tawa a ɗu na abunda wan. Cu'un vuma ndolo ta lungusa ama na abunda atsuma a ɗu na abunda. ¹⁶ I yuwan ugbozu she nanza yuwan tsipere wan, ko u 'yuwan a kuru Asula ununa Isuwaɗ yuwain wan. Isuwa ayi da mawun mo ufaru ma Ishiyaku, waru u shi ta ushi agadu a dada va yi suru, reve gba u wina yi adama u lyuwa ilyalya u ta. ¹⁷ I cuwan ta ana Isuwa yuwain ne, u shi ta u cigisa dada va yi zuwaa yi aba'un, amma dada va yi 'yuwan ta. Agba babu ili i na waa yuwan u vadala ili'i, ko a na u patiyi dada va yi na mesun.

¹⁸ I ri tsa ama a Isra'ila shi, aza a na a rawai a Masasan ma Sinai, ubata u na ee ene reve waru aa gura ju'wan. U shi ta a kulusa na akina, a baru yi ta ni irumbu i lima na lipa. ¹⁹ A uwwa ta mesun ma aavana nu uɗyo u ro. Ana ama'a a uwwai uɗyo'o, reve a pati Asula a lyawa adanshi, ²⁰ adama a na u la'a ta ucira u na aa gura kuru ana u dammai, “Ko na shi nama da ju'wain masasa'an, na a 'yuwan a ciga o una yi na mavara ma atali.” ◊ ²¹ Musa na aciyayi wu uwwa ta wovon wi ili i na we enei dada u dammai, “Mu uwwa ta wovon lon hali n te meje'en.” ◊

²² Agba gogo i tawa ta a Masasan ma Sihiyonaf waru na Urishelima na ri zuva. Ayi da lyuci gbain va Asula a wuma, ubata u na obolo obolo a nlingata ma Asula ma abunda lon m bolotoi adama a yuwan mazanga. ²³ I tawa ta ubata e ifolo i muwun ma Asula tsa muwun mu ufaru ma yi aza a na a danaɗ ala e le suru de zuva. I tawa ta ubata wa Asula na aciyayi, za na ayi da za vu uge'etosu va ama suru. Waru i tawa ta ya kwisa va ama a sa'ani, waru Asula

ā kambāto le tā cine wu ntsayi. ²⁴ I tāwā tā ubāta wā Yesu, za na tāwāyi na akucunuf a sa'avu diga ā Aṣulā. Mpasa mā Yesu* n ḍa o kyo'onuyi tsā kucci, za na ri ni ikaka i na i la'ai mpasa ma Habila.†

²⁵ Adama o ndolo i yuwan ugbozu waru she i 'yuwan o polo atsuwu wan, n nā Aṣulā a yuwan adanshi. Ama a Isra'ila a na a vadalaā niyi ucinā ana u o rono nle atsuwu pa o uvadi, ko za la'a shi. Adama o ndolo u tā ḍanā tsu uwuyānu nā tsu vadalaā Aṣulā a na a ri zuva ucinā nu u rono tsu atsuwu.

²⁶ Ana u yuwain adanshi nu ujimu ḍe ācapa, uḍyo wā yi u jingāḍā tā uvadi, ◊ amma gogo u yuwan tā nzuwulai, “N tā jingāḍisā uvadi u tā waru, agba uvadi goon shi, hali nā zuva.” ◊ ²⁷ Ana u yuwain adanshi a nda, u ta dansa a na ili i na u yuwain suru ā tā lungusā le. She ili i na i ri n jingāḍā shi, goon ele ḍa aa buwa.

²⁸ Ayi ḍa i zuwai tsu ḍanāi o godyusho a na tsu ushiyi tsugono tsa na ili yi lo a na wā jingāḍā yi shi. Tsu yuwayin Aṣulā agandā cine woo yo'onoto yi okolo, reve tsu ca niyi tsugbain āvu waru tsu uwwai wovon wā yi, ²⁹ adama a na Aṣulā ā tsu akina a wuna u na u tsu lungusā ili i ḍa.

13

Cine oo yo'onoto Aṣulā okolo

¹ I lyuwa elime nā ncigalai ni icigi yi Zamawawa. ² I cuwan i ushi omocin ulobonu a 'wa ḍu. Ama o ro a yuwan tā ḍe ne, āvu gba ā ushi nlingata mā Aṣulā babu ele urevu. ³ She yi icina na aza a na a ri pe o u'wa wa ali wan. I ṣulā atsumālimā oḅolo ne ele gashi i tā ḍe oḅolo ne ele. I cuwan na aza a na o ḅongiyi gashi aḍu fo i tā pe atsumā e le.

⁴ I ca nden n lolo tsugbain. Ka nā vali a mantsa suru i guzā amayun, adama a na Aṣulā a ta ca za na yuwain tsipere suru atsumālimā, ko za na kuḍāi ā guzā amayun atsumā a nden n lolo suru. ⁵ I guzā aciyaḍu e icigi yi ikebe. I yuwan ankuri ni ili i na i ri nā ayi. Aṣulā a damma tā, “Maa lyawa wu shi,

waru maa vadalaā wu ucinā shi, ko ke'en.” ◊

⁶ Adama o ndolo, tsu ta gura damma babu wovon, “Maa uwwa wovon shi, adama a na Aṣulazuva za vi ikambi i vā i ḍa. A gura yuwan ili i ro nā āmu shi.”

⁷ I cuwan na azagbain ā ḍu, aza a na o rito nḍu Adanshi ā Aṣulā. I cuwan ni isa'ani i na wuma u le u tāwāyi, waru i ca okolo ā ḍu a Zagbain cine ele a yuwain. ⁸ Yesu Zamawawa aa vadala shi, ko ke'en! Ne ḍa u ri tso yon, tsa ana'an, waru babu ukotu.

⁹ She vu lyawa ā pusaṅ wu ana wan, waru she vu lyawa uritosu icu'un icu'un i zuwa wu vu toni ure u wuya wan. Isa'ani yā Aṣulā i ḍa yāā ḍashi wu okolo ugbamu, agba e itoni i wilā wi ilyalya i ḍa yāa zuwa wu vu yuwan ne shi, ili i na yāa kambusa aza a na oo tonole shi. ¹⁰ Amma tsu tā nā masa'af mo ro, waru nan ganuf na a yuwusan agandā ubāta wā agandā o uvadi u nda, ā ri nu ucira u na a tama kucci na a cayi a masa'a mā tsu shi.

¹¹ Aabara a nan ganu a tsu tanu tā mpasa mi inama a uwa pe Upasu u na u La'ai Akiza ubāta u na u tsu ca mpasa'a adama ā nusu. Agba lipu vi inama'a

* **12:24** Mpasa mā Yesu n tsu tāwāq tā nā gafura vu nusu, amma mpasa ma Habila n tāwāq tā nā atsumālimā e ekere a za na una niyi (Ufr. 4:10). † **12:24** Ana Kayinu unai Habila, Aṣulā a damma yi tā, “Mpasa mu zawa'a vā wu n na n ri e idā n te ḍewu vā (Ufr. 4:10).” Gogo tsunda, mpasa mu Zamawawa n ḍa maa yuwusan adanshi e ikaka i na i la'ai mpasa ma Habila. ◊ **12:26** Mta. 19:18.

◊ **12:26** Hab. 2:6. ◊ **13:5** U.Wl. 31:6-8; Ica 118:6.

ḡ tsu kulāto le tḡ a alanga o uvalāta. ¹² Ayi ḡa i zuwai Yesu sowoi atsumalima o ugyuru, adama u kambato ama ḡ yi aza a akizaḡ nḡ mpasa ma yi. ¹³ Adama o ndolo tsu karai ḡ tyo ubata wḡ yi o ugyuru wu uvalata adama tsu uwwai wono u na wu uwwai. ¹⁴ Tsu ri na lyuci na ḡḡ ḡana lo babu ukotu o uvaḡi shi, amma tsu te ipiri i lyuci tsundolo.

¹⁵ Lyawa kucci tsu lyuwa elime a cuwusa Ḃsulḡ atsuma ḡ ala e Yesu. Tsu casu ala ḡ yi tsugbain. ¹⁶ She yi icina i yuwan isa'ani wan, waru i kamba ozo o ro, adama a na ele ḡa kucci na oo yo'onoto Ḃsulḡ okolo. ¹⁷ I yuwan tsutoni na azagbain ḡ ḡu, waru i yuwan ili i na a damma ndu i yuwan. A tḡ kalyuwusa ḡu babu wivuwun, adama a na e reve tḡ a na aa cuduwa Ḃsulḡ cine ulinga u le u yuwain. Ni i yuwaan le tsutoni, a ta yuwan ulinga u le nḡ mazanga. Ni i 'yuwan gba a yuwan tsutoni ne ele, a ta yuwan ulinga u le nḡ atsumolangu, agba ayi nda waa kamba ḡu shi.

¹⁸ I yuwusaan tsu avasa kuci. Tsu reve tḡ asuvu ḡ tsu ḡ tḡ cece, waru tsu ciga tḡ tsu yuwan ili i na i ri mejege a mantsa suru. ¹⁹ N te ipati i ḡu nu ucira u na n ri nḡ ayi suru, i yuwan avasa adama Ḃsulḡ ḡ kambato mu ya'ḡ ḡu keḡu.

Avasa o ukosu

²⁰⁻²¹ N ta avasa Ḃsulḡ a asuvu nden u ca ḡu ili i sa'ani i na i cigai biti adama i yuwan ili i na u cigai. U 'yasḡan tḡ Yesu Zamawawa Zagbain tsu diga o ukwa. Gogo Yesu tḡ tsu Za va Aguba a Gbain a na aa yuwan ulinga nḡ mpasa ma yi adama a yuwan akucunu ḡ Ḃsulḡ ni ikyon ya yi, akucunu a na oo koto shi. N ta yuwusan avasa Ḃsulḡ a yuwan ulinga atsuma ḡ tsu adama tsu yo'onoto yi okolo e ekere e Yesu Zamawawa. Lyawa tsugbain tso o'wo za va yi suru suru waru babu ukotu. Ami.

²² Ama ḡ va, n te ipati i ḡu i kambuwa ugbozu e ikaka yu uḡashishi wo okolo o ugbamu u nda. Mepepelime ma abunda ma ḡa shi.

²³ N ciga ḡu tḡ i reve a na a lyawai Timoti za tsu diga o u'wa wa ali. Nu u rawa ya'ḡ va keḡu, tsu tḡ tawa ubata u ḡu ra adama tse ene ḡu.

²⁴ I casa azagbain ḡ ḡu suru nḡ aza e Itoni suru.

Waru aza e Itoni a Italiya a na ḡ ri obolo nḡ amu ḡ te icasu i ḡu.

²⁵ Lyawa isa'ani ya Ḃsulḡ i ḡana obolo nḡ ḡu suru.

Mepepelimē ma Yakubu

Ucuduwu wa aatagada a nda

Yakubu zawa'a vu Zagbain Yesu Zamawawa ayi ḏa za na ḏanai aatagada a nda. U ḏana ṭa mepepelimē ma nda ḏa tyo aza e Itoni e Yesu aza na ḏa ri ubazu baṭa baṭa ṭsuma o uvadi adama ḏa ṭsumalima a na oo sowuso adama e itoni ya Yesu Zamawawa.

Ana ṭsumalima a yuwain ḏbunda lon, reve e bete'we ḏa tyo baṭa baṭa. Ayi ḏa i zuwai Yakubu ḏanaa nle mepepelimē ma nda adama a na u ciga nle a kaḏa asuvu waru a yuwan ankuri ṭsuma e itoni i na a yuwusan. Ayi ḏa i zuwai aatagada a nda a yuwusan ḏanshi adama ḏa ṭsumalima, na addama, na makaḏa ma asuvu, obolo na avasa, waru na nden n na mu ntsayi a yuwan ṭsuma ḏa nden n na a yuwusan ṭsuma e itoni.

Aza e Itoni ana'an na ḏbunda o to sowuso ṭsumalima e ekere a aza a na ḏa kurusu Zamawawa shi. Suru na ne suru tsu toni niyi ulobonu. Aatagada a nda o roco tsu ṭa itoni ya Yesu ayi ḏa a yuwan ili i sa'ani usana suru.

Ili i na i ri pe ṭsuma a aatagada a nda

1. Icaṣu (1:1)
2. Wuma wu ucawu wo okolo nu ugbozu (1:2-18)
3. Mawwa nu ukurusu wi ikaka ya Ḑsulā (1:19-27)
4. She vu roco ḏḏangulu ḏa tyo aza e ikebe wan (2:1-13)
5. Ucawu wo okolo na linga (2:14-26)
6. Ugbozu ni ḏdanshi (3:1-18)
7. Morono ma atsuvu adama ḏa tsu'utsa nu uvadi (4:1-5:6)
8. Makaḏa ma asuvu, ni isa'ani, obolo na avasa (5:7-20)

Ucuduwu

¹ Ḑmu ḏa Yakubu, aagbashi ḏa Ḑsulā waru aagbashi e Yesu Kristi Zagbain Zamawawa.

N ṭa ḏanasaa aza e Itoni ya amayun a na ḏa ri ubazu suru ṭsuma o uvadi.

N ṭa lyungusu icāṣu i va.

Uritosu adama ḏa malyungwa

² N'utsa n va suru, i yuwan maḏanga mantsa ma na addama ḏa ṭawa ndu icu'un icu'un. ³ Adama a na i reve ṭa cine malyungwa mo ndolo ma tsu zuwa ucawu wo okolo ḏa ḏu u ṭawa na makaḏa ma asuvu. ⁴ I kaḏa asuvu hali malyungwa ma ḏu mo koto. Ana i kaḏai asuvu o ndolo i to o'wo nu ucawu wo okolo ugbaru waru i ṭa ḏana ushiwun, yaa lamba ili i sa'ani shi. ⁵ Za na lambai ugbozu suru, u pati Ḑsulā, waru u ta ca yi ugbozu'u. Ḑsulā a tsu ca ṭa vuma ne'e pere. U tsu gbarana za na pati niyi ili shi. ⁶ Amma na vu pati ili i ro, vu ciga vu 'yuwan vu ca okolo, agba vu kuḏa okolo wan. Ni i kuḏa okolo i ṭa ḏana gashi ikeḏu i mala ma na upepu u tsu zuwusa yi ḏa kandaruwusa. ⁷ Cu'un vuma ndolo yuwan majiyan ma na Zagbain aa yuwaan yi ili ro wan, ko ke'en. ⁸ Cu'un vuma ndolo tsu gura yuwaan aciyayi majiyan ma ṭa shi, waru u tsu gura kuru ure u ṭa shi.

⁹ Aza e Itoni aza a na ḏa ri ni ili shi, a yuwan afalu adama a na Ḑsulā ḏa 'yaṣan le ṭa. ¹⁰ Aza e Itoni aza a na ḏa ri ni ikebe, a yuwan afalu fo adama a na Ḑsulā a zuwa le ṭa ḏa kaḏato aciyele. Aza e ikebe o to koto ana yipalu ya anlya i na i tsu ṭa o ogozo. ¹¹ Urana u tsu ṭawa ṭa nu usuduwu wa yi, ḏvu u 'yeweto anlya,

avu waru yipalu ya yi i riya e ida, reve ulobonu wa yi u koto. Ne da waru za vu utsuru oo koto ayi pe atsuma a linga va yi.

¹² Asula a tsu tawaa ta ama a na a kabai asuvu na ankuri na malyungwa na mazanga. Nna malyungwa mo koto, Asula a ta ca ookokolo a wuma u babu ukotu e ekere a za na riyai a malyungwa'a shi. Asula a yuwaan ta aza a na a ciga niyi nzuwulain n da.

¹³ Na vuma ciga yuwan ili i babu ulobonu, cu'un vuma ndolo she u damma Asula a lyungwa yi ta wan. Za lo na aa gura lyungwa Asula a yuwan iwuya shi, waru Asula a tsu lyungwa ama a yuwan iwuya shi. ¹⁴ Icigi i maluwa ma na tsaa yuwan iwuya u tsu lyungwa tsu ta tsu yuwan ili, reve u pusan tsu ana. ¹⁵ Maluwa mo ndolo u tsu yuwan ta atsuma reve u matsan unusu, ne da waru unusu u ndolo u tsu yuwan mgbain hali u tawaa nu ukwa.

¹⁶ Ama a na n cigai abunda, she i kuru ili ye epen wan. ¹⁷ Ili i na i ri ulobonu suru une'e u da diga ubata wa Asula de zuva, ne da waru ili suru i na i ri babu unusu. Ili i nda suru a ca tsu ta le diga ya Dada na yuwain ekan a zuva. Ne da u ri kuci, u tsu vadala cine ululu u tsu vadala babu usan shi. ¹⁸ Icigi ya yi i da tsoo o'wo ama a na u dangwai, dada u lyungwa ntsu ikaka ya amayun, ikaka i dada i matsan ntsu tsa muwun mu ufaru.

Zuwai atsuva a du

¹⁹ Ncigata n va, i dana na mawwa babu usan, amma i yuwan adanshi go'o wan, waru i yuwan upan go'o wan. ²⁰ Ni i yuwan upan, ko ili i sa'ani i ta i na Asula a ciga ndu i yuwan, yaa yuwan shi. ²¹ Iiyawa tsipere ni iwuya. Waru i kambato aciyadu ili i ro i da shi, waru i usu ikaka i na a shuwai atsuma a du, ikaka'a i ta nu ucira u na waa wawa du.

²² I yuwan ili i na ikaka'a i damma ndu, she yu uwwa na atsuva a du goon wan, ni i yuwan ne, i yuwaan ta aciyadu tsulo. ²³ Na vuma uwwa adanshi a Asula agba u yuwan ili i na u damma niyi shi, cu'un vuma ndolo ta gashi vuma na kalyuwa aciyayi a madubi. ²⁴ Reve nu u kara avu wi icina cine u ri babu usan. ²⁵ Agba na vuma kalyuwa wila wa Asula u na u ri ulobonu lon, reve u lyuwa elime a yuwusan ili i na wila'a u dammai, vuma ndolo ta tsura aba'un na asuvu nden a na wila u cayi.

²⁶ Na vuma aa yuwusan majiyan gashi u to tonishi Asula, agba u gura guza unu wa yi shi, wu lumu ta aciyayi, waru itoni ya Asula ya yi pere da. ²⁷ Ure u sa'ani u na wu ntsayi o toni Asula Dada tsu ayi da a kalyuwa mkpa'an na nruna, reve waru a suma nshinda mu uvadi.

2

Morono ma atsuva adama a adangulu

¹ Ama a va, Yesu Zagbain Zamawawa tsu ta na tsugbain lon. Adama a na adu aza e Itoni a da, she i roco adangulu e ekere a ama o ro wan. ² Iroci, na vuma ro uta de reve u tawa ubata wi ibolo i du, ayi wotowu ni itana i sa'ani na makawani me ikebe ma zinariya, reve waru za vu ulambu tawa wotowu ni itana yu uwuyan wukaru. ³ Reve vu la'a ca ugbozu wa wu a za na otoyi itana i sa'ani, reve vu damma yi, "Yuwan ankuri danu o ootogu a sa'ani a nda." Reve vu damma za vu ulambu, "Isawan ndefe," ko vu damma yi, "Danu e ida lo a makakan ma va." ⁴ Na vu yuwan ne, vu ta yuwusan adangulu atsuma a ama, waru ne da yaa yuwusan gashi aza o uge'etosu a na a ri na majiyan me iwuya.

⁵ Ncigata n va, zuwai atsuva a du yu uwwa ulobonu: Amayun a da Asula a dangwai aza o ulambu atsuma o uvadi u nda, reve o o'wo aza o utsuru atsuma e Itoni. Reve waru u dangwa le tsara a uwa atsuma o tsugono tsa

na u yuwayin aza a na a ciga niyi nzuwulai. ⁶ Na ne suru, i tsi isulusa ta alambi! Waru gba aza o utsuru ele da e le'eshe du, reve waru a tara du a tyo o ukobu wu uge'etosu. ⁷ Ele da da waru aza a na aa yuwusan adanshi a vanvama adama a ala a sa'ani e Yesu Zamawawa, waru i ta pe atsuma a ala'a.

⁸ Ili i na yi ntsayi ayi da i toni wila u Mogono'o u na a tsurai atsuma a Adanshi a Asula, "Vu ciga nron mu nden ma wu, cine vu cigai aciyawu." ⁹ Na vu tara ama cine vee eneshe le ne esu, vu nusan ta, waru Wila u kototo wu ta, vo o'wo ta za vu unusu. ¹⁰ Na vuma toni Wila wa Asula suru, avu u riyaa za ta, vuma ndolo kufa ta o toni wila'a suru waru u yuwan ta unusu. ¹¹ Asula a na a dammai, "She vu yuwan tsipere wan," ayi da waru u dammai, "She vu una vuma wan." Na vu yuwan tsipere shi, avu vu una za ro, vo o'wo ta za makuda ma Wila wa Asula suru.

¹² Adama o ndolo vu yuwan adanshi, waru vu yuwan ili i na gashi gogogo da e ge'eto wu na wila u na waa ca wu uvalu. ¹³ Na vee inda iliyali yo ozo o ro shi, ee ene iliyali ya wu shi. Na voo rocosu ozo o ro isa'ani, to, o to roco wu isa'ani ya Asula hali isa'ani'i i lyuwa aci o uge'etosu.

Ucawu wo okolo na mayan mo ulinga

¹⁴ Ama a va, nye i da isa'ani, vu damma, vu ta nu ucawu wo okolo, agba vu roco yi na linga shi? Cu'un vu ucawu wo okolo o ndolo aa wawa za shi. ¹⁵ A damma, ve ene ta vuma na cigai ilyalya ko itana yu u'otosu, ¹⁶ reve vu damma, "Vu rawa lafiya, Asula a ca wu malyuwaa na mosowoo ni itana yu u'otosu," agba vu kamba yi atsuma e ili i na yaa bala yi shi. ¹⁷ Na ne da ucawu wo okolo a wu a ri goon, babu ulinga u na u rocoi, ucawu wo okolo o ndolo pere da, waru akwakwa da da.

¹⁸ Za ro ta gura ece mu, "Vu ta nu ucawu wo okolo?"

Waru n ta usu yi, "N ta ni ili i na moo roco." Reve n damma yi, "Roco mu vu ta nu ucawu wo okolo, agba vaa yuwusan isa'ani shi, waru amu n to roco wu n ta nu ucawu wo okolo atsuma o ulinga u na maa yuwusan."

¹⁹ Vu usu ta na Asula a ta a da. U lobono ta. Ko otoni a lima fo a usu ta ne da, u tsu zuwa le ta e je'en na wovon.

²⁰ Avu ulu u vuma! Vu ciga ta she nanza roco wu ucawu wo okolo babu ulinga u sa'ani pere da? ²¹ Uwmai nda, akaya a tsu Ibrahim zuwa ta Asula a uwwa uyo'o ana u votoyin ulobo wa yi Ishiyaku a masa'a, tsara u yuwan kucci na ayi. ²² Gogo vu ta gura ene cine ucawu wo okolo a Ibrahim ni ili i na u yuwusain a lingai obolo. U roco ta ucawu wo okolo a yi amayun a da atsuma e ili i na u yuwain. ²³ Apa nda ili i na Adanshi a Asula a dammai, "Ibrahim ta nu ucawu wo okolo e ekere a Asula, reve waru Asula e kece yi atsuma a aza a afula." Ne da Ibrahim yuwain da da e de niyi i'utsa ya Asula. ²⁴ Ye ene ta gogo a na tsu ta gura zuwa Asula a zangana na atsu adama e ili i na tsu yuwain, agba ni ili i na tsu usuyi goon shi.

²⁵ Iroci, Rahapu aashakala a da a danai. Amma u zuwa ta Asula a yuwan mazanga na ayi ana u ushiyi aza a na a 'yawai matawa mo utyo me ida, reve u wawa le avu u kamba le o u'wa nu ure u ro. ²⁶ Lipu na ri babu ruhu, lipu ndolo akwakwa a da, ne da ucawu wo okolo a ri babu ulinga akwakwa a da!

3

Uritosu adama e eelentsu

¹ Ama a va, she yo o'wo munlu ma Adanshi a Asula na abunda wan. I reve Asula e te ge'eto tsu lon adama a na tsu ri munlu.

² Aṣu tsu nusan ṭa e re na ṅa ṅabunda, amma aza a na a gura guzai elentsu e le, a ta gura guza aciyele e re na buwai. ³ Tso tsu zuwaa ṭa ido rumu na amunga a na tsara a uwwa tsu, tsara tsu gura zuwa le a yuwan ili i na tsu cigai a yuwan suru. ⁴ Ne da fo a tsu yuwaan wantsun. U ṭa mgbain waru upepu u mala u tsu kebe yi ṭa. Na ne suru na zagbain yuwan ulinga na aaci o uwalata u wantsu'un u tsu vadala ṭa a tyo ubata u na u ciga niyi u 'yawa. ⁵ Ne da waru eelentsu, ili i ke'en i da atsuma a lipu, agba u tsu yuwan ṭa abajini e ili. Abajini o una a tsu kula ṭa na makina me ke'en. ⁶ Eelentsu fo akina a da. U ṭa tapu ni iwuya, u tsu una ṭa vuma suru suru, reve u zuwa ure u wuma u vuma a akina, ayi aciyayi u'wa wa akina u da we ivulasa yi.

⁷ Ama a tsu gura ṭa zuwa nama suru vu uwwa le, na nnunu, ni iyo, na mugula fo, ⁸ agba babu za na aa gura zuwa eelentsu a yi oo toni yi. Ili i wuya i na vuma aa gura gitsa da shi. U ṭa na yaza yu ucira.

⁹ Ne eelentsu a da tsu yuwaan Zagbain na Dada ica. Ne eelentsu a da da waru a tsi isula ama, ko na a yuwan nle oroci a Asula. ¹⁰ Ica nu una wu usan, o una u ṭa u da oo utusa, aza a va, she wo o'wo ne wan. ¹¹ Lyusumini ṭa ta gura tawa na mini mo uyo'o na mini mo okono? ¹² Aza a va, ashe ubiri u ta gura matsan zetun? Ko zetun u matsan ubiri? O'o, ne da waru vee kene mini mo uyo'o a lyusumini ma na ma ri okono shi.

Cu'un vu gbozu re

¹³ Atsuma a du, vuma ro ṭa pe za na ri nu ugbozu nu urevu wi ili ya Asula? Ama a na a ri ne, o tsu rocoo ṭa cine aa yuwusan wuma u sa'ani u le, waru o tsu rocoo ṭa cine aa yuwusan ili i sa'ani babu u'yasasan wa avangaci. ¹⁴ Amma na vu ri na tsushu'un ni icigi ya aci o ookolo a wu, she vu 'yasasan avangaci a na vu ri nu ugbozu wan. U'yasasan wa avangaci a wu suru amayun a da vaa 'yuwusan. ¹⁵ Icigi ya aciyawu, na tsushu'un tsa wu ubata wa Asula a da wo utusa shi. Icu'un i ndolo ili yu uvadi i da, babu akiza, waru Mekerencesu ma da ma tsu tawa ne ele. ¹⁶ Ubata u na icigi ya aci na tsushu'un tsa ri suru, ubata u ndolo ujambu u da u tsu dana lo waru iwuya suru i ṭa lo.

¹⁷ Amma ugbozu u na wu utai de zuva suru u ta cece. U ciga ta asuvu nden. Mantsa suru ben da u tsu dana, waru u tsu zuwaa ta ama atsuvu. U ta ni isa'ani, waru u tsu yuwan ta linga sa'ani. U tsu roco mayan me ili koko'o shi, waru u tsu yuwan ili ni ikpa'a shi. ¹⁸ Aza a na aa casu ama adanshi a asuvu nden a tsu cu'wan ta icu'un ya asuvu nden, reve a gasa isa'ani.

4

I ca aciyadu e ekere a Asula

¹ Nye i da gba yaa tawusa na mawasan na nlangi atsuma a du? Ili i na yaa tawusa na addama a nda suru ele da ili i na i cigai, a na a ri a nlangi atsuma a du. ² I ciga ta ili i na i ri na ayi shi, avu i yuwan ifobi avu yu una tsara i tsura ili i ndolo. I ta yuwusan tsushu'un tsi ili i na ozo o ro a ri na ayi, waru yaa tsura ili i ndolo adama a aciyadu shi, ayi da i zuwai yaa yuwusan mawasan na nlangi adama i usa le e ekere a aza a na a ri ni i da. Suru na ne, ili i na i zuwai i tsurai ili i na i cigai shi, ayi da, i pati Asula shi. ³ Waru ko ni i pati, i tsu tsura shi adama a na no okolo a sa'ani a da i yuwayin ipati'i shi, i ciga ta ili i na yoo yo'onoto du okolo.

⁴ Adu aza o ulambu wa abula! I reve, ni i ciga ili yu uvadi i nda, i to o'wo n'yuwatan ma Asula. ⁵ Ko i ta majiyan pere da Adanshi a Asula a dammai, Ruhu va yi ta pe atsuma a tsu waru u ta a tsushu'un lon. ⁶ U tsu roco tsu ta isa'ani ya yi na abunda. Ayi da i zuwai adanshi a yi a dammai:

“Asulā a 'yuwan tā za na a 'yāsāsan aciyyai, amma u tsu yuwaan tā za na votoyin aciyyai ubatā wā yi isa'ani.”

⁷ Adama o ndolo, i ca aciyaḍu e ekere a Asulā. I 'yuwan Mekerencesu, u ta suma u lyawa ḍu. ⁸ I tawā zuzu na Asulā, ayyi waru u tā tawā zuzu na aḍu. Aḍu aza o unusu, yi za'wā ekere a ḍu, reve i zuwa okolo a ḍu o o'wo cece. Adama a na i ri no okolo e re re. ⁹ I yuwan atsumolangu, i shon, i yuwan aḅara adama e ili yu uwuyan u na i yuwain. I lyawa izo'oshi i ḍu i kambā atsumolangu, maḅangā waru mā kambā mesun mā aḅunda. ¹⁰ I voton aciyaḍu e ekere a Asulazuva, ayyi waru u tā 'yāsān ḍu.

¹¹ Ama a vā, she i yuwusan adanshi a vanvama a tyo e ekere a aza a ḍu wan. Nnā vu yuwan adanshi o unusu a na za vā wu vi itoni yuwain, aḅu waru vu tawā yi na addama, vu te ge'etosu Wilā wā Asulā. Agba waru aḅu za vu uge'etosu da shi, za na aa gura reve Wilā'a u tā mejege ko u ri mejege shi. Ulinga wā wu ayyi ḍa vu yuwan tsutoni na ayyi. ¹² Asulā a ḍa a yuwain Wilā, ayyi ḍa waru a nde'en na waa gura yuwan uge'etosu atsuma a tsu mejege. Ayyi ḍa waru a nde'en u ri nu ucira u na wā lungusa ko u wawa. Adama o ndolo, aḅu zane ḍa a na vee ge'eto za vā wu?

Yaa gura reve nfa'an shi

¹³ I kambuwā ugbozu e ili i nda, i ta dansa, “Ana'an ko nfa'an tsu tā 'yawa a lyuci ndede, tsu yuwan de aa'wan a tā a tsulusa na tsu wini a tsurusa ikebe i na yaa uwusa tsu.” ¹⁴ I damma tā tsunda, agba i reve ili i na yaa fara nfa'an shi. Adama a na wuma u ḍu u tā vadamma megeve. U tsu ḍana tā pa nda gogo i mantsa me ke'en u kara. ¹⁵ Adama o ndolo, u to lobono i damma, “Nnā Asulazuva a ciga tsu ḍana wuma, aḅu tsu yuwan ili i nda ne ele ndede.” ¹⁶ Ko na wo o'woi, i ḍana tā a yuwusan adanshi e ili i na yaa yuwan nfa'an nu uvaḍu adama a na i tarai aciyaḍu ili i ro. Cu'un vu uvaḍu u ndolo biti iwuya i ḍa. ¹⁷ I cuwan, unusu u ḍa na vuma reve ili i na i lobonoi u yuwan, reve u 'yuwan a yuwan i ḍa.

5

O rono tā aza o utsuru atsuvu

¹ Aza o utsuru, zuwai atsuvu a ḍu. I tā shon na yisaali adama a atsumalima a na a ri lo a tawā ḍu. ² Utsuru u ḍu u ta shama, waru aran a ta tama itana i sa'ani yi ikebe i ḍu. ³ Gogo zinariya na azurufa oo o'wo ili shi. Ili yi ikebe i na i zuwai ucira, a tā lungusa lipu ḍu atsuma a akina.† Ili yi ikebe i na i bolotoi nda suru, e te isawan a maḅakan mā ḍu o unā wi ili i na i yuwain o urana wu uge'etosu. Aḍu ḍa nda gba i bolotoi utsuru u ḍu a rana vu ukosu u nda. ⁴ Zuwai atsuvu a ḍu gogo! Yu uwua mesun ma aza a zamalinga aza a na i 'yuwain a tsupa. I 'yuwan tā a tsupa melen me le, ikebe i ḍaḍa n nda a yuwusan adanshi a aci a ḍu. Asulazuva a uwua tā mesun ma aza a zamalinga'a. ⁵ I ḍanu tā atsuma o uvaḍi babu linga, na ne suru yu uwua tā uyo'o u na i cigai. I yuwan tā waru mgbain gogo i foḅo tā aciyaḍu adama o urana u mapaḍa. ⁶ I yuwaan tā ama a sa'ani uge'etosu wu uwuyan, reve i kambato le aza o unusu, reve yu una le, agba a yuwaan ḍu ili i ro shi.

I yuwan ankuri na atsumalima

⁷ Aza a vā, i yuwan ankuri ana wo o'woi i ta pura ukambu wu Zagbain. I jijan aza a na tsu yuwusan cimba, aza a na o tsu puro mini mo ujuvu, waru a tsu yuwan tā ankuri hali mantsa mo ugasa. I cuwan cine a tsu yuwan ankuri, reve o puro itana yu uḍumā i kutsa ulobonu. ⁸ Ne ḍa fo yaa yuwaan ankuri. I gbama asuvu adama a na Zagbain tā lo a tawā gogo. ⁹ Aza a vā, she

i yuwan adanshawuya e ekere aza a du wan. Na ne da shi Asula e te ge'eto du. I kalyuwa ulobonu! Za vu uge'etosu u gbain u ta lo a tawa. U ta lo mishin o unantsu!

¹⁰ Aza a va, i kalyuwa ama a Asula aza a na a yuwusan adanshi o una wa yi atsuma o ucira wa ala a yi. Ele da iroci ya ama a na yaa kalyuwa adama o mosowo ma atsumalima. ¹¹ Tsu tsu ca ta aza a na a yuwain ankuri atsuma a atsumalima tsugbain. Ayuba iroci i vuma na kabai asuvu na ankuri da lon. Atsuma e ili i na i cina niyi, tse ene ta ifo6i ya Asulazuva cine u koso ulobonu a wuma wa yi, adama a na Asulazuva a ta tapu ni isa'ani nu urocosu wi iliyali.

¹² Aza a va, u ta dana ulobonu lon she i kucina na zuva wan. She i yuwan ne avu i de ida ko ili i ro wan. Ili i na yi ntsayi i yuwan ayi da i damma "ee" ko "o'o" goon. Ni i yuwan ne yaa nusan shi, waru oo kototo du shi.

Uritosu adama a avasa

¹³ Atsuma a du za ro ta pe na atsumalima? Vuma ndolo lyuwa elime na avasa. Nanza atsuma a du u ta na mazanga? Vuma ndolo cana ishpa yi ica.

¹⁴ Atsuma a du nanza ta pe nu ubanakun? Vuma ndolo banu azagbain† a aza e Itoni tsara a yuwaan yi avasa. A ta tsuwaan yi mani'in atsuma a ala a Zagbain. ¹⁵ Avasa a na azagbain a yuwain no okolo a ta, avasa o ndolo a ta kambato za vu ubanakun u ndolo gbaga. Asula a ta kambato yi gbaga. Waru nu u yuwan unusu suru, Asula a ta yuwaan yi gafura. ¹⁶ Adama o ndolo, i dammulai unusu u du, reve i yuwunlayi avasa tsara Asula a kambato du gbaga. Vuma na Asula a uwwusa uyo'o wa yi, avasa a yi a ta nu ucira waru u tsu tawaa ta ni isa'ani.

¹⁷ Iliya† vuma da oroci a tsu. U yuwan ta avasa na amayun she o ro'o wan, waru o ro'o e ida shi, hali a'wan a ta'atsu na akapi. ¹⁸ Reve u yuwisan avasa, reve Asula a yuwan iro'i, dada ida i matsain itana yu una ulobonu.◊

¹⁹ Aza a va, na za ro puwaan atsuma o ure wa amayun, za ro atsuma a du u 'yawa u kambato vuma ndolo. ²⁰ I cuwan ulobonu, vuma na kambato i za vu unusu na riyai, vuma ndolo ta wawa za vu unusu'u diga o ukwa, adama o ndolo Asula a ta yuwaan vuma ndolo gafura vu nusu va abunda na u yuwain.

Mepepelime mo Ufaru ma Bituru

Ucuduwu wa aatagada a nda

Bituru, vuma na danai aatagada a nda, aajiya a da a danai. U dana ta zuzu na Yesu. We ene ta cine Yesu sowoi atsumalima ne esu a yi. Atsuma e mepepelime ma nda u yuwaan ta aza e Itoni a na a ri bata koko'o adanshi adama a atsumalima.

Bituru damma ta aza e Itoni a mantsa mo ndolo a na a yuwan mazanga adama a atsumalima a na oo sowuso. Ana wo o'woi Yesu sowo ta atsumalima atsuma o uvadi u nda, ne da fo aza e Itoni a yi na a 'yuwan a ciga o sowo cu'un va atsumalima o ndolo. Atsumalima a tsu zuwa ta ucawu wo okolo a vuma a dashi gbama. U damma le ta isa'ani ya Asula u to obolo ne ele a mantsa ma na oo sowuso atsumalima o ndolo.

Ana'an aza e Itoni o to sowuso fo atsumalima, waru ne da, Asula a ta na abula hali ana'an n nda. Aatagada a nda a ca tsu ta urevu adama a amayun a akiza a na aa kamba tsu na tsoo sowuso atsumalima. Waru u damma tsu ta ili i sa'ani ya abunda i na tsa'a yuwan a mantsa ma na tsu ri oo sowuso atsumalima ko na tsu ri a asuvu nden.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu na avasa (1:1-2)
2. Adanshi a amayun adama o uzuwu wo okolo (1:3-12)
3. Nden tsa ama a Asula a na a ri na akiza (1:13-2:17)
4. Iroci ya atsumalima e Yesu (2:18-25)
5. Za vi Itoni na atsumalima (3:1-4:19)
6. Asala adama a azagbain aza a aa'isa aza e Itoni (5:1-11)
7. Icasu yu ukosu (5:12-14)

¹ Amu Bituru, aajiya e Yesu Kristi Zamawawa, amu da ma' lyungusaa du mepepelime ma nda. N ta danasaa ama a na Asula a dangwai. Ele da aza a na a ri a nden ana omocin atsuma e ida ya Pontu, na Galatiya, na Kafadokiya, na Asiya ni ida ya Bitiniya.

² Asula Dada u dangwa du ta de nu ujimu waru Ruhu kambuwa du ta aza a akiza. Adama o ndolo a da i yuwain tsutoni na Yesu Zamawawa, reve mpasa ma yi mo o'woto du cece. N ta avasa i tsura isa'ani ya Asula na asuvu nden a yi a wuma u du na abunda lon.

Aza e Itoni a dana nu uzuwu wo okolo

³ Ica a tyo ubata wa Asula, Dada vu Zagbain tsu Yesu Zamawawa. Atsuma e isa'ani ya abunda ya yi i da a matsisan ntsu. Adama o umatsun u sa'avu u nda u da tsu ri nu uzuwu wo okolo a na a ri wuma, waru tsu tsura yi ta adama a na a 'yasain Yesu Zamawawa atsuma a akwakwa. ⁴ Waru umatsun u sa'avu u nda u tawa' tsu ta na agadu a na aa langa shi, waru za na ri cece agba woo kporo shi. Asula a tu uguzu na agadu a du de zuva, agba waa lyawa ili i ro i ju'wan yi shi. ⁵ Adama o ndolo ni i ca Asula okolo a du, ucira wa yi waa lyawa ili i vama i ju'wan du shi, hali she nu u roco iwawi a mantsa mo ukosu. Waru ama suru e te ene iwawi i nda.

⁶ Ili i nda amayun a da, adama o ndolo i yuwan mazanga adama e le. Amma gogo i to sowo atsumalima icu'un icu'un mantsa wa'a. ⁷ Atsumalima'a a tawa ta adama u roco ucawu wo okolo a du amayun a da. Ucawu wo okolo a du ili ya abula i da u la'a ta zinariya. Akina a da o tsu lobonoto zinariya agba suru na ne u tsu langa ta. A mantsa ma na koyan da ee ene Yesu Zamawawa, i ta

tsurā ica, nā tsugbain, ni isa'ani adama o ucawu wo okolo wa amayun a ɗu. ⁸I ciga tā Zamawawa ko ana koto ye ene niyi shi. Ko na yee inda yi gogo shi, aɗu gba i ca yi okolo. Waru ko gogo i tā maɗāngā nā maɗāngā ma gbain ma na yaa gura cuɗuwa shi. ⁹Adama a na i ca niyi okolo a ɗu, i tā ushi une'e wi iwawi i wuma i ɗu.

¹⁰Amaşulā a yuwan tā adanshi cine Aşulā oo roco ɗu isa'ani ya yi, reve a bunga ulobonu adama a tsurā urevu wi iwawi i na Aşulā aa ca ɗu. ¹¹Ruhu vu Zamawawa shi tā aɗsuma e le, reve u yuwan adanshi a aɗsumaliṃa a na Zamawawa oo sowo waru na tsugbain tsa na waa tsurā nā aɗsumaliṃa o koto. Amaşulā'a a shi tā a ciga e reve mantsa nā cine ili i nda yaa fara. ¹²Reve Aşulā o roco le aa yuwusan adanshi e ili i na yaa fara a mantsa me le shi, ili ya amayun i na a dammai adama a ɗu a ɗa. Gogo nda Aşulā a lyungu tā Ruhu va Akiza u kamba ama a mantsa ma na aa yuwusaan ɗu alajiyi a Alabari a Sa'ani. Hali nā nlingata mā Aşulā fo n ciga tā n reve ili i nda'a.

Nden ma akiza

¹³Adama e ili i nda suru, i yuwan majiyan ma sa'ani, reve i guɗa okolo a ɗu. I yuwan majiyan ununa Aşulā oo roco ɗu isa'ani ya yi a mantsa ma na Yesu Zamawawa aa kamba. Mantsa ma na i cuwain ni ili i ndolo suru, u ta ca ɗu uzuwu wo okolo. ¹⁴I yuwaan Aşulā tsutoni adama a na aɗu muwun mā yi n ɗa. She i kamba aɗapa a yuwusan ili i wuya ununa i yuwain a wuma u ɗu ɗe aɗapa wan. A mantsa mo ndolo i shi i reve ununa u lobonoi i yuwan shi. ¹⁵Aşulā a ɗangwa ɗu tā adama yoo o'wo muwun mā yi, adama o ndolo gogo ni i ciga i 'yuwan i ɗana nā akiza a aɗsuma e ili i na yaa yuwusan biti, ununa Aşulā a ri na akiza. ¹⁶Aşulā na aciyaɗi u damma tā, “Ni i ciga i 'yuwan yoo o'wo na akiza adama a na aɗu za va akiza a ɗa.” ◊

¹⁷I cuwan i ta yuwusan avasa e ekere a Dada za na ri zuva. Ayi ɗa za vu uge'etosu, agba u tsu la'a ciga za ro e ekere a za ro shi. U ta ca ɗu aɗsumaliṃa ko iliyinkapa adama e ili i na i yuwain. Adama o ndolo i ciga i 'yuwan i ca Aşulā tsugbain aɗsuma a nden n na yaa yuwusan pa o uvadi ana omocin. ¹⁸I reve tā Aşulā a tsupaɗ tā ili i gbain i ro adama u wawa ɗu diga o ure u vama u na nkaya n ɗu n lyawaa ndu. Agba atsupu a na u tsupaɗ ili i ɗa tsa zinariya ko azurufa, ili i na i tsu jima shi. ¹⁹U tsupaa ɗu tā nā mpasa mā aɗulā mā Yesu Zamawawa. Ayi ɗa Magiri'i mā Aşulā ma na ma yuwain unusu shi suru suru, waru u ri na abasa shi, ko ke'en. ²⁰Aşulā a ɗangwa yi tā adama o ndolo ɗe nu ujimu kafu a yuwan uvadi, gogo gba a rana vu ukosu u nda Aşulā a lyungu yi tā o uvadi adama koyan ɗa ee ene yi. Waru Aşulā a yuwan tā ne adama a ɗu. ²¹Gogo nda, i ca Aşulā okolo a ɗu adama a Zamawawa. Waru adama a na Aşulā a 'yaşain Zamawawa aɗsuma a akwakwa, aɗu u ca yi tsugbain tsa gbain. I ta gura usu reve i zuwa okolo a ɗu ubaɗa wā Aşulā na amayun.

²²Gogo nda, i ta gura cigalai nā aza a ɗu na amayun ana ama o u'wa u tā. Adama a na a za'wai okolo a ɗu cece a mantsa ma na i usuyi Alabari a Sa'ani ili ya amayun i ɗa. Adama a nda ni i ciga i 'yuwan i cigalai lon, nu ucira u na u ri o okolo a ɗu suru. ²³Aşulā a zuwa tā a matsisan ɗu. Wuma u sa'avu u ɗu wu utā ubaɗa wa aza a na a matsan ndu o uvadi shi. Adama a na wuma u na a ca ndu u to koto o ukwa. Ayi gba wuma u sa'avu u nda u ri nu ukotu shi, adama a na wu utā tā aɗsuma a adanshi a wuma wā Aşulā, agba adanshi'i u ri nu ukotu shi. ²⁴Ishaya vumavaşulā ɗana tā: “Ama suru a tā tsa anlya tsa na tsā tsu kuwushi, ulobonu u le waru u tsu kotushi tā ununa vu revei ulobonu u yipalu wo ogozo.

Anlya a tsu 'yewe ta
reve yipalu yo oco e ida.

²⁵ Amma adanshi a Zagbain a ri nu ukotu shi.” ◇

Waru adanshi a Zagbain'in ayi da Alabari a Sa'ani a na tsu yuwain alajiya a
yi a tyo ya'a du.

2

¹ Adama o ndolo ni i ciga i 'yuwan i lyawa unusu u na yaa yuwusan. Ilyawa
a lulumusa ama. I lyawa a dansa i ta na abula agba ne da shi. She i tonoo
tsushu'un wan, agba i lyawa adanshi e ili i na yaa bali ama o ro. ²⁻³ I ciga i
'yuwan i dana a maluwa ma na yoo sowo maani ma akiza ma na ma ri diga
ubata wa Ruhu, adama i kungwa nu ucira atsuma e iwawi i du. I saala e izami
ya adanshi a Asula ununa baba tsu dana e mesun ma maani, adama a na i
pedei isa'ani yi Zagbain.

Aatali a wuma

⁴ Yesu Zagbain ayi da Aatali a wuma. Ama a 'yuwan yi ta, reve gba Asula a
dangwa yi reve u ciga yi lon. ⁵ Ne da adu waru i ri. Adu atali a wuma a da aza
a na Asula aa yuwusaan ulinga u suwa u'wa atsuma o tsugono tsa yi. Waru
adu obolo a nan ganu va akiza a da, waru i ta ca kucci atsuma a Ruhu, za na oo
yo'onoto Asula okolo atsuma e Yesu Zamawawa. ⁶ Adanshi a Asula a damma
tsu ta:

“Kalyuwai! N ta zuwusa aatali e ikyun yu ucira yu usaa atsuma a Sihiyona,†
za na n dangwai,
ayi da macigata ma va.

Za na cayi vuma ndolo okolo, u te ene u nusan vuma na waa ca okolo shi.” ◇

⁷ Ayi macigata ma du ma da, adu aza a na i ushi niyi. Amma aza a na a 'yuwan
niyi,

“Aatali a na asuwi a 'yuwain

ayi da gba wo o'woi aatali e ikyun yu ucira yu usaa.” ◇

⁸ Waru Adanshi a Asula a damma ta,

“Ayi da aatali a na aa zuwusa ama utadatsasa,

aatali a na aa zuwa le a riya.” ◇

A ta tadatsasa adama a na o poloi atsuvu reve a kuru Adanshi a Asula shi.
Adama o ndolo reve a cina ili i na o fofoo nle.

⁹ Amma adu i ri tsa ama o ndolo shi, adama a na adu elentsu a na Asula
a dangwai a da. Adu obolo a nan ganu a da aza a na aa yuwusaan Asula
tsugbashi ana Mogono, adu ama a akiza a da, waru adu ama a Asula a da.
Asula o utaa du ta atsuma e irumbu a tyo atsuma e ekan a gbain a sa'ani a
yi. Gogo nda ni i ciga i 'yuwan i damma linga va asalama na u yuwain suru.
Adanshi a Asula a damma ta,

¹⁰ “De acapa i dana ta ama a na a ri ne elentsu shi;

gogo gba shi adu ama a Asula da.

De acapa, i shi i tsura iliyali ya Asula shi,

gogo gba shi, i tsura ta iliyali ya yi.” ◇

¹¹ Ama a va, adu omocin a da na aza a mabura o uvadi. Adama o ndolo n
to ronoso du atsuvu i suma icigi yi iwuya adama a na a ta nlangi no okolo a
amayun a du. ¹² I yuwan ugbozu cine yaa danusu obolo na ama a du aza a na
a ri e itoni shi. Ko na aa dansa ne epen, a na i ta yuwusan ili i na i lobonoi
shi, e te ene wuma u sa'ani u du, reve a ca okolo e le avu a ca Asula tsugbain
a mantsa ma na waa tawa adama o uge'etosu wu uvadi.

◇ 1:25 Isha. 40:6-8. ◇ 2:6 Isha. 28:16. ◇ 2:7 Ica 118:22. ◇ 2:8 Isha. 8:14. ◇ 2:10 Hos. 1:6;
Hos. 1:9; Hos. 2:23.

Tsutoni na azagbain

¹³ Zagbain ciga ɗu ta i kuru azagbain a ama. I yuwan tsutoni na aza a na la'ai tsugbain atsuma a ama, ¹⁴ waru obolo na azagbain a na u lyunguyi suru. I yuwan ne adama a na mogono ma tsu lyungu le ta adama a ca aza a na aa nusan atsumalima, waru reve a cuwa aza a na aa yuwusan ili i mejege.

¹⁵ Asula a ciga ɗu ta i yuwan ili i mejege. Ni i yuwan ne, i ta baru na va ama a na a yuwain adanshi e epen a aci a ɗu pere m pere. ¹⁶ Aɗu agbashi a da shi i ta faan. Agba nden m babu tsugbashi tsu ɗu u zuwa ɗu i yuwan iwuya shi. Ufalu u na yaa danu ana agbashi a Asula a da. ¹⁷ I ca koyan da tsugbain, reve i roco icigi langa a tyo e ekere a aza e Itoni. Yu uwwa wovon wa Asula, avu i ca mogono tsugbain.

¹⁸ Agbashi, ni i ciga i 'yuwan i yuwaan azagbain a ɗu tsutoni, avu i ca le tsugbain. I yuwaan ne aza a na a ri na abula waru a ri na majiyan me isa'ani, waru agba ni i ciga i 'yuwan i yuwaan aza a na a ri usuduwu. ¹⁹ Asula a tsu yuwan ta mazanga na vuma kaɓa asuvu a atsumalima e iwuya i na wu ntsayi i sowo shi adama a na u revei Asula. ²⁰ Agba na a faba ɗu adama o unusu, yaa tsura ili i ro pe shi. Amma Asula a ta zuwaa ɗu aba'un na wo'wo i to sowo atsumalima adama a na i yuwain ili i sa'ani. ²¹ Zamawawa ayi da iroci i ɗu, waru u sowo ta atsumalima adama a ɗu. I kuru ili i na u yuwain. Asula e de ɗu ta adama i sowo atsumalima. Adanshi a Asula a damma ta:

²² "Zamawawa nusan shi, waru wu luma za shi." ◊

²³ Ana ama a uwai e isulusa yi, u tsupa le shi. Ana ama a ca niyi atsumalima u damma she ne ele fo o sowo atsumalima shi. Ayi de u zuwa aciyayi e ekere a Asula za na tsu yuwan uge'etosu mejege. ²⁴ Ayi na aciyayi u tanuyi unusu u tsu a lipu va yi ana u kuwai a akpata, f adama tsu kakasai nu unusu u tsu, reve tso o'wo wuma adama tsu yuwain ili ya abula. Yo o'wo ta gbaga adama a antsu a yi! ²⁵ I shi ta e igaru tsi ikyon i na i puwain. Agba gogo i kambu ta ubata wu Za va Aguɓa ɗu, za na aa kalyuwusa wuma u ɗu.

3

Cine aa yuwan nden n lolo

¹ Aɗu waru amaci, i kuru ali a ɗu, ununa yaa kuru Za va Aguɓa ɗu. Na ali o ro a 'yuwan a ushi ikaka'a, nden n sa'ani ma amaci n le n ta zuwa le a usu upasu na adanshi a na aa yuwan. ² A ta yuwan ne, ne e ene nden n sa'ani n na n lobonoi na yaa yuwusan.

³ She i yuwan mpolo n na yoo o'wo ulobonu e esu a ama wan. I damaton aciyadu adama a abunda a madava ma anji ko ili i na a yuwain na zinariya ko adama e itana yi ikebe lo wan. ⁴ Ana yaa yuwan ne, i lyawa e reve ɗu adama o ulobonu u na u ri o okolo a ɗu. Ulobonu u nda a tsu tsura yi ta o okolo a na a tarai aciyayi ili i ro shi. Asula a tara yi ta ili i sa'ani yu usokowu yo okolo a na u ri n koto shi. ⁵ Ne da amaci a akiza de acapa o o'wotoi aciyeye ulobonu. A ca ta Asula okolo e le, reve waru a ca ali e le tsugbain. ⁶ Iroci, Saratu f yuwan ta tsutoni na vali va yi Ibrahim, ana u de niyi zagbain va yi. Aɗu esheli a yi a da ni i yuwan ili i na i ri mejege babu wovon wi ili i na yaa cina ɗu.

⁷ Ne da waru, aɗu ali ni i ciga i 'yuwan i kuru ben na amaci a ɗu. I guza le nu urevu atsuma a nden n ɗu obolo. I cuwan i la'a le ta ucira. I cuwan ele fo a ushi ta une'e u sa'ani wa Asula za na ayi da wuma. I yuwan ne adama ko ili i ta i geshe avasa a ɗu wan.

◊ 2:22 Isha. 53:9.

Iyuwan nden n sa'ani vāni dū

⁸ Gogo gba, i yuwan nden n na n lobonoi vāni dū, reve ili i na i farai nā za ro atsuma a dū i tara yi gashi ya'a dū da, avu i cigalai ana muwun mā anawu. I roco ama isa'ani agba i tara aciya dū ili i ro wan. ⁹ Nā vuma ro yuwaan dū iwuya, she i kambuwa yi ni iwuya wan. Waru nā za ro isula dū, she i tsupa wan. Amma i zuwaa le aba'un. I yuwan ne adama a na Asula e de dū tā tsara i zuwaa ozo o ro aba'un. Ne da Asula aa zuwaa dū aba'un fo. ¹⁰ Adanshi a Asula a damma tā:

“Nā vuma ciga wuma u mazanga nā rana sa'ani, nu u ciga u 'yuwan u geshe eelentsu a yi a adanshi a vama, waru nu u ciga u 'yuwan u geshe unā wā yi a adanshi e epen.

¹¹ Nu u ciga u 'yuwan u lyawa mayan me iwuya, waru nu u ciga u 'yuwan u yuwan isa'ani.

Nu u ciga u 'yuwan u yuwan atyo a na waa yuwan adama u yuwan nden n sa'ani na ama.

¹² Esu a Asulazuva a tā kalyuwusa aza a na aa yuwusan isa'ani, waru atsuva a yi a tu ukpatu'u na aa yuwusan avasa. Amma Asulazuva a tsu tawa tā aza a na aa yuwusan iwuya esu.” [◊]

¹³⁻¹⁴ Zane da ri lo aa yuwaan dū iwuya, ni i ri ufoḅu na yaa yuwaan le isa'ani? Agba ko na aa ca dū atsumalimā adama o uyuwusan wi isa'ani, she yu uwwa wovon wan, waru she u damaton dū wan. Asula a ta ca dū iliyinkapa adama e isa'ani i na yaa yuwusan. ¹⁵ Ana yaa damaton aciya dū, i yuwaan Zamawawa agandā ana Zagbain. I ciga i 'yuwan i danā ufoḅu u na yaa cuḍuwa za na ece ndu, i damma ili i na i zuwai i ri nu uzuwu wo okolo.

¹⁶ Agba ni i ciga i 'yuwan i yuwan ne ben nā tsutoni. I lyawa asuvu a dū a danā cece. Reve na ama a yuwan adanshi a vama a aci a dū, a ta uwwa wono, ne e ene nden n sa'ani n na yaa yuwusan adama a na yoo tonon Zamawawa.

¹⁷ Lyawa i yuwan isa'ani reve i sowo atsumalimā, nā Asula a ciga dū i yuwan ne. Ni i sowo awuya adama e isa'ani, u ta la'aa dū a na yoo sowo awuya adama e iwuya. ¹⁸ Zamawawa sowo tā atsumalimā a mantsa ma na u kuwāi adama a nusu tsu, agba u buwa a dashi shi. U nusan shi ko ke'en, amma u kuwā tā adama a aza o unusu adama u tawato tsu ubata wā Asula. Lipu vā yi kuwā tā, agba a kambato yi tā wuma atsuma a Ruhu.

¹⁹ Reve u 'yawa nu ucira u Ruhu'u u yuwaan akwakwā a na a ri wunlu o u'wa wa ali alajiya. ²⁰ Akwakwā a ama a nda a 'yuwan tā a yuwaan Asula tsutoni diga a mantsa ma na Nuhu† yuwain wantsun. Agba Asula a shi tā a yuwan ankuri ne ele. Ama kunlā da a uwai a wantsu'un reve Asula a wawa le a mini ma gbain.

²¹ Mini ma gbai'in iroci yu urumbusu u na waa wawusa dū da gogo. Agba urumbusu adama a wuzā'u wā ashinda a da shi. U to rocosu uvadalasa ubata wā Asula na asuvu e cece, adama a na a 'yasain Yesu Zamawawa atsuma a akwakwā. ²² Gogo Zamawawa tā zuva, ubata u na u ri nden o ukere usa'ani wā Asula. Nlingata mā Asula suru oḅolo nā cu'un vo otoni a limā suru na a ciga a 'yuwan a yuwaan yi tsutoni.

4

Iyuwan ununa Zamawawa yuwain

¹ Gogo nda, adama a na Zamawawa sowoi atsumalimā a lipu vā yi, a dū fo i danā ufoḅu u na yoo sowo atsumalimā. Adama a na ni i usu i sowo atsumalimā adama a Zamawawa i 'yuwan tā a yuwan unusu. ² Adama o

◊ 3:12 Ica 34:12-16.

ndolo ne da yaa kuru ili i na lipu du cigai shi, amma reve i yuwan ulinga na wuma u du i yuwan ili i na Asula a cigai. ³ I tara ta de mantsa lon nu ujimu a yuwusan ili i na aza a na e revei Asula shi aa yuwusan. I yuwusan ta tsipere icu'un icu'un, i shi ta i yuwan ili i wuya i na lipu cigai, i yuwan ta de oso na abukit a vanvama na yisowishi ni itoni ya amali i na Asula a 'yuwain.

⁴ Akuci a n'utsa n du a ta yuwan asalama a na i dashi boloi aci ne ele atsuma a mayan me ili i vama shi. Hali gba a uwa a yuwusan adanshi a vama a aci a du adama o ndolo. ⁵ Agba na a ciga a 'yuwan a usu za na ee ge'eto koyan da, aza a wuma na aza a na a kuwai de. ⁶ Adama o ndolo a da u yuwayin akwakwa alajiya a Alabari a Sa'ani. Adama ko ne e ge'eto le tsa akapi a ama a lipu, u yuwaan le ta ne tsara a tsura mantsa ma na a vadala a yuwan wuma atsuma a ruhu cu'un na Asula a ri na ayi.

⁷ Aa jima shi ili biti i to koto. Adama o ndolo i voton ugbozu avu i guza aciyadu adama i gura yuwan avasa. ⁸ Ili i na i la'ai ayi da, i cigalai ni icigi ya amayun, adama a na icigi i tsu zuwa ta i yuwan gafura vu nusu va abunda a na a yuwaan ndu. ⁹ Ni i ciga i 'yuwan i kalyuwulai ulobonu babu adanshawuya.

¹⁰ Asula a ca ta koyan da atsuma a du une'e koko'o. I yuwan ulinga ni ili i na Asula a ca ndu adama i roco isa'aniƙ ya Asula a tyo a ama. ¹¹ Na avu za na tsu yuwan adanshi a da, vu yuwan adanshi gashi Asula na aciyayi a da aa yuwusan adanshi na avu. Ne e de wu ta adama vu kamba ama, vu yuwan yi na atyo o ucira u na Asula a ca nuwu. Adama e ili biti Asula a tsura ica atsuma e Yesu Zamawawa. Tsugbain tsu yi nu ucira wa yi a ri nu utyo shi. Ami.

Atsumalima adama e itoni

¹² Ama a va, she i yuwan asalama wan na a ca du atsumalima gashi akina. She i yuwan majiyan gashi ili i ro i da ko'o wan. ¹³ Amma i yuwan mazanga adama a na i uwai a atsumalima a Zamawawa. Adama yo o'wo na mazanga ma abunda a mantsa ma na o rocoi tsugbain tsu Zamawawa. ¹⁴ Ne e isula du adama a ala a Zamawawa, i ushi ta aba'un, adama a na u roco ta tsugbain tsu Ruhu va Asula u to obolo na adu. ¹⁵ U lobono ta i sowo awuya na yu una vuma, ko i yuwan wivu, ko ili i vama i ro. Ne da waru ni i damaton aciyadu ugondoru atsuma e ili ya ama o ro, u lobono ta i sowo awuya. ¹⁶ Amma ni i sowo atsumalima adama a na yo o'woi aza e Itoni, she yu uwwa wono wan. Amma i cuwa Asula a na i ri na ala o ndolo.

¹⁷ Gogo nda mantsa ma da a na Asula aa fara uge'etosu na ama o u'wa wa yi ne'en. Waru nu uge'etosu u fara na atsu aza e Itoni, cu'un vu uge'etosu wu usuduwu u na waa yuwaan aza a na a 'yuwain a yuwan tsutoni na Alabari a Sa'ani a yi? ¹⁸ Adanshi a Asula a damma ta, "Nu u ri usan za va abulaƙ tsura iwawi, cine tsa da woo o'wo e ekere a aza a na e revei Asula shi, na aza o unusu?" ◊

¹⁹ Adanshi a nda suru ayi da na yoo sowuso atsumalima ununa Asula a zuwai, i lyuwa elime na mayan me mejege, i ca okolo, Asula za na yuwan ndu u ta kamba du. Amayun a da waa kuda a kamba du shi.

5

Uritosu adama a azagbain

¹ Gogo gba, n ta yuwusan adanshi a tyo a azagbainƙ a aza e Itoni. N ta patishi du ana zagbain fo. Amu me ene ta atsumalima a na Zamawawa sowoi. Waru n ta tsura n uwa atsuma a tsugbain nu ucira wa yi a mantsa

ma na u kambai. ² I kalyuwa ama a na Asula a zuwai e ekere a du, ununa aza a aguBa a tsu kalyuwusa ikyon i le. I yuwan ne adama a na i cigai, agba she i yuwan adanshawuya wan. I yuwan ne adama a na yaa uwwusa uyo'o i yuwaan Asula aganda. She i yuwan adama e ili yo uvadi i na yaa tsura wan. ³ She yo o'woto aciya du ana zagbain, a zuwusa ama mayan me ili wan, amma yo o'woto aciya du iroci yi ili i na i ri ulobonu. ⁴ Ne da, na Mogono ma AguBa ma ta wa, u ta ca du iliyinkapa adama a na i ta uwa obolo na ayi atsuma a tsugbain nu ucira wa yi u na i ri nu ukotu shi.

Muwun n yuwan tsutoni na mbara

⁵ Adu olobo, i kuru mbara. Reve suru ndu, i kambulai gashi agbashi a Asula a na a tarai aciyeye ili i ro shi, adama a na, "Asula a ta a nlangi na za na tarai aciyayi ili i ro, agba u tsu ca ta ama a na a tarai aciyeye ili i ro shi isa'ani ya yi." ◇

⁶ Adama o ndolo, i kambuwa aciya du zala e ekere o ucira wa Asula, reve na mantsa ma na ma ntsayi ma ta wa, ayi na aciyayi u ta 'yasan du zuwa. ⁷ I lyawaa Asula ili i na yaa damatosun du suru, adama a na u ta adama a du.

⁸ I dana nu ugbozu kuci, waru i dana ufobu. Mekerkesu,† ma'yuwatan ma du ma da, waru u te igaru a yisaali ana kamu a zama za na wee reme avu u tama. ⁹ I dana nu ucira atsuma e ili i na yoo tono, ne da yaa 'yuwan yi nu ucira wa Asula. I cuwan aza e Itoni yi Zagbain ubata suru atsuma o uvadi a ta uwwusa cu'un va atsumalima'a.

¹⁰ Ni i sowo atsumalima mantsa wa'a, Asula na aciyayi u ta lapula ili, reve u gbamato du asuvu, avu u shuwa du yi isawan nu ucira. U ta yuwan ne adama a na ayi za vi isa'ani i da kuci. U zuwa du ta fo i tsura tsugbain tsu yi babu ukotu adama a na u bolo ndu na Zamawawa. ¹¹ Ayi da za tsugbain nu ucira u babu ukotu. Ami.

Icasu

¹² N tara ta Sila ana mawun ma anawu, waru ayi da za na maa ca asuvu. Ayi da u kamba numu dana mokodi me mepepelime ma nda. N dana ta adama m gbmato du asuvu, reve waru n damma du isa'ani i na Asula a ri na amayun, adama i lyuwa elime nu ucawu wo okolo a du ya'a yi. ¹³ Aza e Itoni a na a ri Babila *† a ta casasa du. Asula a dangwa le ta fo cine u dangwa ndu. Mawun ma va Marku ta casasa du. ¹⁴ I casalai ulobonu atsuma e icigi ya aza e Itoni. N ta avasa Asula a ca za vi Itoni va Yesu Zamawawa suru asuvu nden.

◇ 5:5 Udm. 3:34. * 5:13 Ayi "Babila", aza o urevu wa adanshi a Asula a ta dansa a na adanshi a Roma da a yuwusan.

Mepepelimē me Ire ma Bituru

Ucuduwu wa aatagada a nda

Ayi nda ayi da mepepelimē me ire ma na mo utai e ekere a Bituru a tyo aza e Itoni a na a ri ubazu bata suru.

Atsuma e mepepelimē ma nda Bituru damma ta aza a na e desununa atsuma a yi a na Asula o rono ta adanga a ama a na a danai Adanshi a Asula a nda, adama o ndolo za vi Itoni suru u reve Adanshi a Asula ulobonu lon. Waru u cuduwa ta a na munlu me epen n ri lo, waru u roco ta cine ee reve ili ye epen ni ili ya amayun. O ukosu, u damma ta a dana nu uzuwu wo okolo o urana u na Yesu Zamawawa aa kamba.

Ana'an munlu me epen n ta lo na abunda waru uritosu we epen o ta lo na abunda. Adama o ndolo, u ta dana ulobonu aza e Itoni ana'an e reve Adanshi a Asula ulobonu lon. Na tsu kalyuwa Adanshi a Asula tsu te ene Zagbain Yesu ta lo a kamba atsuma o uvadi u nda, ayi da i zuwai tsu ri nu uzuwu wo okolo u na nanza aa usa yi e ekere a tsu shi.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu na avasa (1:1-2)
2. Cine wu ntsayi aza e Itoni yi Zagbain a yuwan wuma (1:3-15)
3. Tsugbain tsu Zamawawa (1:16-21)
4. Amasula e epen na munlu me epen (2:1-22)
5. Ukambu wu Zagbain atsuma o uvadi amayun a da (3:1-18)

Ucuduwu

¹ Amu da Simo Bituru. Amu aagbashi e Yesu Zamawawa da waru obolo na aajiya a yi. N dana ta mepepelimē ma nda a tyo ya'a du suru aza a na a ri na cu'un vu ucawu wo okolo a na tsu ri na ayi. Ucawu wo okolo o ndolo u tu ulobonu waru Yesu Zamawawa da ca ntsu ayi. Ayi da Asula na Zamawawa tsu, waru u kambato tsu ta vede na Asula.

² N ciga ta Asula o roco du isa'ani na asuvu nden a yi a abunda a na yaa lyuwa elime na mereve me Yesu kuci adama a na ayi da Asula na Zagbain tsu.

Ili i na i zuwai tsu ri nu uzuwu wo okolo

³ Ana wo o'woi tsu reve ta Yesu mejege, u ta yuwusan ulinga nu ucira wa zuwa wa yi, u ca tsu ta ili suru i na tsu cigai adama tsu yuwain wuma u na waa zuwa Asula mazanga. U de tsu ta tsu ushi tsugbain ni isa'ani ya yi! ⁴ Waru nu ucira u dada, u ca ntsu ili i gbagbain na nzuwulai n sa'ani. U yuwan ta nzuwulai n na yaa fatsa e ili yi idaba i na i ri ukandaruwu na adu suru. Ili i ndolo ele da ili i na icigi i lipu i tsu zuwa. Waru u yuwan ta nzuwulai n na yoo o'wo vadamma Asula.

⁵ Adama o ndolo i yuwan ukadu i dashi isa'ani o ucawu wo okolo a du. Wuma wi isa'ani u tsu zuwa du ta i reve Asula lon. ⁶ Urevu wa Asula u tsu zuwa du ta i gura guza aciyadu. Uguzu wa aci u tsu zuwa du ta i kaba asuvu, waru makaba ma asuvu ma tsu zuwa du ta i yuwan wuma suru suru adama a Asula. ⁷ Ni i yuwan wuma tsundolo, i ta ciga aza a du, o ukosu i ta ciga wuma suru ni icigi ya amayun. ⁸ Ni i lyuwa elime nu udashishi wi ili i sa'ani i nda, a ta geshe du atsuma a mayan me ili ye pere, reve a zuwa du i yuwan ili ya abunda adama o urevu wu Zagbain tsu Yesu Zamawawa. ⁹ Amma aza a na a

'yuwain a yuwan ili i ndolo nrumba n da waru e tse ene mejege shi. E icina ta de a na Asula a kambato nle cece diga a akuci o ure a wuma u le vu unusu.

¹⁰ Ama a va, adama o ndolo i lyuwa elime nu ukadu tsara i roco ama a na Asula e de ndu, waru i roco le a na a dangwa ndu yoo o'wo ama a yi. Ni i yuwan ne yaa tadatsa shi waru yaa puwaan shi. ¹¹ Ne da Asula aa ushi du ulobonu atsuma o tsugono tsa Zagbain tsu na Zamawawa Yesu.

I poloo ikaka ya Asula atsuvu

¹² I reve ta de ili i nda suru, waru i ta mishin nu ucira atsuma a amayun. Suru na ne n ciga ta n dana a cuwusaan du ni ili i nda suru. ¹³ U lobono ta n dana a cuwusaan du adama e ili i nda hali she na n kuwa. ¹⁴ Waru Zagbain Yesu Zamawawa roco mu ta na maa jima shi n ta kuwa. ¹⁵ Adama o ndolo n ta yuwan ulinga babu uro tsara n lyawa du i reve ili i nda ulobonu. N ciga du ta i dana a cuwusan ne ele a mantsa na abunda aapa a va.

¹⁶ Ana tsu damma ndu cine Zagbain Yesu Zamawawa aa kambu nu ucira, yitele yu ugbozu i na za ro dammai da tsu dana i dansaa du shi. Ne da u ri shi! Amma tse ene ta tsugbain tsa amayun tsa yi ne esu a tsu. ¹⁷ Asula Dada da ca niyi tsugbain nu ucira ana u deyi nu ufoyo wu ucira u Tsugbain tsa Abunda tsa yi adansa, "Ayi nda macigata ma Mawun ma va ma da, waru n ta mazanga na ayi." ¹⁸ Waru atsu na aciyatsu tsu dana ta obolo na Yesu a masasan ma akiza, waru tsu uwwa ta ufoyo u nda a yuwusan adanshi diga de zuva.

¹⁹ Ili i nda suru i zuwa tsu ta tsu reve ili i na amasula a dammai amayun a da. Adama o ndolo i kambuwa ugbozu e ikaka i le, cine yaa yuwan na fitila na a da bai atsuma e irumbu. I lyuwa elime na mayan me ili i nda, hali she urana u na Zamawawa tawai avu ekan a akina a yi e ikana atsuma o okolo a du.* ²⁰ Ili i na i la'ai suru ayi da, i ciga i 'yuwan i reve adanshi a na amasula a dammai a majiyan me le ma da wu utai shi. ²¹ Amasula'a a yuwan adanshi adama a na ele aciyele a cigai a yuwan adanshi a da shi. O'o, ne da u ri shi! Ruhu va Akiza da zuwa nle a yuwan adanshi e ikaka ya Asula.†

2

Munlu me epen

¹ De aapa a yuwan ta amasula e epen a na a yuwayin aza a Isra'ila adanshi, ne da waru munlu me epen maa tawa atsuma a du. Nu ugbozu u da aa tawa nu uritosa we epen adama a Asula a na waa lungusa ama. A ta 'yasaan Zagbain le na tsupai adama u wawa le aci. Ele na aciyele aa jima shi a ta lungusa le. ² Ama na abunda a ta kuru uritosa wi iwuya i le. Avu waru a kuru ili yi idaba i wono i le. Reve adama e le ama a yuwan adanshi a vama adama a Zamawawa nu ure wa amayun a yi. ³ Munlu n nda aza o utsan a da, waru a ta yuwusan ulinga nu ugbozu ne epen adama a paala du. Agba Asula o kototo le ta de nu ujimu, waru ulungusu u le u ta lo a pura le.

⁴ Ko nlingata ma Asula, Asula a kuda a ca le atsumalima shi, ana a yuwain unusu. U caco le ta a tyo a akina reve u zuwa le atsuma a aabanu e irumbu. Waru na a ciga a 'yuwan a danu pe hali mantsa mo uge'etosu. ⁵ Waru Asula a kuda a ca uvadi u mantsa ma Nuhu† atsumalima shi. Avu u wawa Nuhu na ama o u'wa wa yi ama e cindere. Agba Nuhu rono ta uvadi atsuvu adama o

* **1:19** Ele idanshi i Tsheleni pa nda ele da "she nu urana u koto reve talyo'o vu usana 'yon pe atsuma o okolo a du." † **1:21** Ure u ro u na aa gura tsura urevu wi idanshi i Tsheleni pa nda ayi da "Ciga 'yuwan vu reve babu vuma na aa gura tsura urevu wi ikaka ya amasula na aciyayi goon."

uge'etosu wa Asula wa abula. Dada gba Asula a lungusa uvadi wa aza a na a 'yuwain Asula suru na mini ma gbain.

⁶ Waru u ca ta ilyuci yo Sodom na Gomora† atsumalima na u kulato nle na akina reve o o'wo okomo. Wo o'woto le ta iroci yi ili i na yaa tsura ama a na a kuruyi Asula shi. ⁷ Agba ko na ne, Asula a wawa ta Lutu.† Lutu ayi da u shi u danuyi cine Asula a cigai, reve ili yi idaba ni iwuya i na ama a na u ri nden ne ele i damaton yi. ⁸ Adama a na u shi vuma va abula a yuwusaan Asula tsutoni, reve atsuma a langasa yi ana we enei iwuya, reve wu uwwa iwuya i na aa yuwusan urana suru.

⁹ Ili i nda i to rocosu Asula a ta gura wawa ama a na a kuru niyi mejege ko atsuma a atsumalima a na oo sowuso. Reve waru o roco Asula a tsu reme ta ama a na a ca niyi tsugbain shi. Waru u ta casu le atsumalima kuci hali a tyo o urana wu uge'etosu.

¹⁰ Asula a tsu dashi ta ama atsumalima, aza a na aa kurusu ili i iwuya i na lipu le cigai, reve waru a 'yuwan a kuru azagbain. Icu'un ya ama a nda a ta nu u'yasasan wa aci no okolo o ugbamu. A ri na wovon shi, hali a tsi isula ta azagbain a zuva, agba ko okolo a tsu je'en le shi. ¹¹ Agba nlingata ma Asula n la'a ta icu'un i munlu me epen a nda ucira na tsugbain. Agba ko na ne, a tsi isula azagbain a zuva a makaƙan ma Asulazuva shi.

¹² Ama o ndolo o rotso ta inama yu una, aza a na a tsu yuwan majiyan shi. A matsan le ta adama o urana u ro e reme o una le langa. Ama a nda a tsu yuwan ta adanshi a vama e ekere a Asula adama e ili i gbagbain i na e revei aciyele shi. Cu'un wuma babu ulobonu u le u ta tawa le nu ukwa. ¹³ Atsupu e le o to o'wo ulungusu adama a wamatowun u na a amatoyin ama. A tsu dana ta a mazanga a mantsa ma na aa yuwusan iwuya i na a cigai nu urana gayin. A tsu tawa ta na wono atsuma a du, reve a zuwa du yoo o'wo ili yi idaba. A tsu lyuwa ta elime na mayan me ili ye epen ma nda a mantsa ma na a lyuwusa ilyalya na adu ubata wa abuki. ¹⁴ A ta yuwusan tsipere ne esu e le, waru icigi i lipu ye esu e le a tsu cuwan shi. Reve a dana o mpolo n na o oto ama a na a ri mishin shi atsuma o unusu. Avu o rito aciyele o o'wo aza o utsan. Ama a nda obolo a ama a da aza a na a yuwayin una. ¹⁵ A lyawa ta de ure u mejege, reve a kuru ure wa Balam† vumavasula ve epen, mawun ma Beyuru.* Ayi vuma da za na cigai a tsura ikebe o ure u na u ri mejege shi.

¹⁶ Agba reve mololi ma bara yi nu udyo wu vadilima. Nama na tsu yuwan adanshi shi, avu u yuwan adanshi u geshe tulo tsa yi.

¹⁷ Ama a nda a ta gashi esumini a na e 'yewei. O rotso ta eleshe a na a tsu dana e igaru zuva atsuma o upepu. Ili i nda i tsu yuwan ta gashi abula na abunda agba ko ili a tsu tawa shi. Babu usan Asula a ta caco ama o ndolo atsuma o ubata u na u la'ai irumbu suru suru. ¹⁸ Ama a nda a ta nu u'yasasan wa aci atsuma o ofoli a adanshi. Na za ro teme de a lyawusa ure wu unusu, ama a nda a tsu yuwan ta ulinga ni ili yu unusu u na vuma ndolo cigai adama a kambato yi atsuma e ili i na i ri ulobonu shi.

¹⁹ A yuwaan ta ama nzuwulai mu nden faan. Agba ele na aciyele na amayun agbashi a nden mi idaba n da, adama a na ama agbashi a da e ili i na a la'a cigai. ²⁰ Ama a lyawa ta ili yu uvadi i na yaa lungusa le, a mantsa ma na e revei Zagbain Zamawawa tsu Yesu. Agba ni ili yu uvadi i remishe

* **2:15** Atsuma a alabari a Balam a aatagada a na o fofoi diga KLP "Alabari a Musa" (Mkc. 22:1–24:12), tse ene ta ubata u na Balam dammai Mogono Balak ili i na Asula a damma niyi u damma. Ayi dada ne alabari a Balam goon shi. Mantsa mo ro Balam ushi ta ikebe e ekere a Balak reve u ronoo aza a Isra'ila a danga adama a yuwaan amali aganda, (Mkc. 31:16). Ayi aalabari a nda wu pe atsuma a atagada a na KLP yuwain de atsuma a "Alabari a Musa" shi.

ama o ndolo reve o polo le, atsumalima e le u tsu la'a ta atsumalima o ufaru. ²¹ U shi ta la'aa ama o ndolo na a shi e reve ure wa Asula shi suru suru. U tsu la'a ta uwuyanana vuma reve ure u sa'ani, reve u 'yuwan ili i cece ni ili i sa'ani i na Asula a ca niyi. ²² Ili i na i ri amayun atsuma o udammu u nda, u ta fo amayun e ekere a ama a na a ri ne: "Musan ma tsu shaama ta, reve u kambisa u lyuwisa tsushaamu'u." Waru, "Magurusumu ma na a sumbai, u tsu kambisa ta atsuma o yilyo'o."

3

Yesu ta tawisa

¹ Ncigata n va, ayi nda ayi da mepepeli me ire ma va a na n danaa ndu. A mpepeli'e n gura ta roco du cine yaa yuwan majiyan ma sa'ani, avu waru i cuwan mejege. ² N ciga du ta i cuwan avu i reve ikaka ya amasula a akiza de nu ujimu, waru n ciga du ta i cuwan avu waru i reve ili i na Zagbain tsu na Zamawawa zuwai ajiya a du a damma du i yuwan.

³ U tu ulobonu i reve a na a mantasa mo ukosu aza o ulamu a na oo zo'oso amayun a ta tawa, avu a yuwan cu'un vi iwuya i na a cigai a yuwan suru. ⁴ Avu a damma, "Te da utawu u na u yuwain nzuwulai n na waa tawa? Azagbain o ufaru a kuwa ta de, agba ili biti i ta lo ununa a ri diga a mantasa ma na a fara yuwain ili biti."

⁵ Reve ama a nda e icina a na de nu ujimu, na adanshi a da Asula a yuwain zuva. Reve waru a yuwan ida atsuma a mini avu mini ma kandaruwa ida'a. ⁶ Ana a tarai mantasa, reve Asula a zuwa mini'i u sodu uvadi. ⁷ Reve waru gba Asula a zuwa zuva ni ida yo gogo a dana lo a nden mi ipiri ma akina a na o fofoi adama o urana wu uge'etosu, reve u lungusa ama a na e revei Asula shi.

⁸ Ama a va ncigata, she yi icina a na Asula a tara ta urana u ta unata ana a'wan ukpakukupa (1,000) wan, waru u tara ta a'wan ukpakukupa unata nu urana u ta. ⁹ Ama o ro a ta jiyasan gashi Zagbain ta jima, she nu u shiton nzuwulai ma yi suru. Agba Zagbain waa jima ununa ama o ndolo a tarai shi, u ta yuwusaan du ankuri. U ciga ko vuma ta kuwa shi, amma u ciga ta vuma suru vadala u lyawa unusu. ¹⁰ Urana wu Zagbain u ta tawa babu urevetyowu, cine vivu tsu tawa. Zuva ta rukutsa na yisaali i gbain, avu akina o kototo ili biti. U to roco a alanga eteshe cine uvadi u ri ni ili i na i ri pe suru.*

¹¹ Adama a na a ta lungusa ili suru, icu'un ya ama a ne a da u lobono i yo o'wo? Adama o ndolo i yuwaan Asula aganda, i yuwaan yi tsutoni cine yaa yuwusan nden n du. ¹² I zuwa ugbozu u du o urana u ndolo, reve i kamba yi i zuwa yi u rawa go'o. A mantasa mo ndolo a ta lungusa zuva na akina, waru ili i na i buwai suru i te jeruwe atsuma o usuduwu. ¹³ Agba tsu ta kalyuwusa tse ene zuva ni ida i sa'avu na Asula a yuwain nzuwulai waa yuwan, uvadi u na koyan da aa yuwan ili i na Asula a tarai mejege.

Icasu yu ukosu

¹⁴ Ama a va ncigata, adama o ndolo i yuwan nden n na moo yo'onoto Asula okolo, i yuwan ili i na yaa yuwan, i yuwan nden cece babu unusu atsuma a rana na yaa pura ili i nda i fara.

¹⁵ I cuwan, Zagbain te ipiri adama ama a tsura mantasa ma na a wawa le, cine za tsu Bulu macigata ma danaa ndu nu urevu u na Asula a ca niyi. ¹⁶ Bulu yuwan ta adanshi e ili i nda suru atsuma a mpepeli me ma yi. Agba akapi e

* **3:10** Akuci a atagada o ro o koso ta uguzu u nda ni idanshi i nda "waru ili yu uvadi i nda i te jeruwe nu usuduwu wa abunda lon."

ili i na u dammai a tu usan u merevee. Ama o ro aza o ulambu wu urevu aza a na a ri ugbamu atsuma e itoni shi, reve a vadala ikaka ya yi'i a dansa ili i ro ko'o ni ili i na waa dansa. Ne da waru a yuwusan na akapi a Adanshi a Asula. Ne da gba oo fofusoo aciyele ulungusu.

¹⁷ N'utsa n va, o rono ta atsuvu a du kafu mantsa'a! I dana ufo6u adama i kuru atsuma o unusu wa ama e iwuya a nda wan. She yu uta atsuma o ucawu wo okolo o ucira u du wan. ¹⁸ I lyuwa elime atsuma e isa'ani na atsuma o urevu wu Zagbain tsu na Zamawawa Yesu. Tsugbain nu ucira suru wo o'wo za va yi babu ukotu. Ami.†

Mepepelime mo Ufaru ma Yahaya

Ucuduwu wa aatagada a nda

Yahaya dana ta mpepelime n wawa'a aza a ta'atsu a tyo ama koko'o. E mepepelime mo ufaru ma nda, u de ta aza e desununa va yi muwun ma yi. Ana wo o'woi Yahaya aajiya a da waru zagbain va aza e Itoni a da a mantsa'a, u ta dansa mepepelime ma nda za va aza e Itoni a da suru.

Atsuma a aatagada a nda, Yahaya yuwan ta adanshi cine vuma aa dana zuzu na Asula a yuwusaan yi aganda. U yuwan ta adanshi cine aa dana zuzu na Asula e re re. Ure wu ufaru ayi da vuma isawan atsuma e ekan a Asula. Ure we ire ayi da vuma isawan atsuma e icigi ya Asula.

Aatagada a nda a damma tsu ta a na tsi isawan atsuma e ekan ayi da tsu yuwan wuma cine Asula a cigai, ne da ili i ro yaa dana lo usokowu e ekere a ama ko ubata wa Asula shi. Aatagada'a fo u damma ta a na vuma isawan atsuma e icigi ya Asula ayi da a cigalai pa atsuma o uvadi. O ukosu, u cuwaan tsu ta na tsu ri na abajini o ulyuwu wa aci na tsu ri ubolu na Zamawawa.

Ili i na iri pe atsuma a aatagada a nda

1. Adanshi a na a tsu ca Wuma (1:1-4)
2. Asula ekan a da waru Zamawawa da iroci i tsu (1:5-2:6)
3. Wila u Sa'avu (2:7-17)
4. N'yuwatan mu Zamawawa na Muwun ma Asula (2:18-3:10)
5. Icigi ya Asula ni icigi i tsu (3:11-4:21)
6. Ulyuwu wa aci wu uvadi (5:1-21)

Adanshi a wuma

¹ Za na danai wuma diga a mantsa mo ufaru, ayi da tsu uwwai adama a yi, waru tse ene yi ta ne esu a tsu, reve tsu kalyuwa yi ulobonu, waru tsu ju'wan yi ta ne ekere a tsu. Ayi da Yesu Kristi Zamawawa, Adanshi a wuma. ² Za na a casu wuma tawa ta ubata u tsu! Tse ene yi ta, waru atsu esu e ili i na tse enei da. Gogo tsu ta dansaa du adama a wuma a babu ukotu za na danai na Dada reve u tawa ubata u tsu. ³ Ili i na tse enei waru tsu uwwai i da tsaa dansaa du, tsara adu fo i yuwan nden m muwwulai obolo na atsu. Waru nden n tsu obolo na Dada na Mawun ma yi Yesu Zamawawa da. ⁴ Tsu danaa du ta ili i na nda tsara i dana tapu na mazanga obolo na atsu.

Asula ekan a da

⁵ Apa a nda ikaka i na tsu uwwai ubata wa Yesu Zamawawa ayi da gba tsaa dansaa du gogo: Asula ekan a da, waru u ri ni irumbu shi, ko ke'en. ⁶ Na tsu damma tsu ta a nden obolo na Asula, agba atsuma e irumbu i da tsu ri nden, epen a da tsaa yuwusan, tsoo tono amayun shi. ⁷ Amma na tsu ri nden atsuma e ekan, ununa Asula a ri atsuma e ekan, tsu ta a nden m muwwulai. Waru mpasa m Mawun ma yi Yesu n ta zaza'usa nusu tsu.

⁸ Na tsu damma koto tsu yuwan unusu shi, aciyatsu a da tsaa lumusa, waru amayun a ri pe atsuma a tsu shi. ⁹ Amma na tsu damma nusu tsu, u ta yuwaan tsu gafura vu nusu tsu adama a na ayi za na tsu shiton nzuwulai n da, waru ayi za na tsu yuwan ili na abula a da. Ayi waru u ta za'wa tsu diga a nusu na tsu yuwain. ¹⁰ Na tsu damma koto tsu yuwan unusu shi, tsu ta kambuwusa Asula za ve epen, waru tsu to rocosu ikaka ya yi i ri nu ubata wu nden o okolo a tsu shi.

2

Yesu da za vi ikambi i tsu

¹ Ncigata m muwun n va, n ta danasaa du ili i nda adama i yuwan unusu wan.

Agba na tsu yuwan unusu, Yesu Zamawawa za na ri za va aḅula, u ta pati Dada o unā u tsu.

Agba ni i yuwan unusu, Yesu Zamawawa tsu yuwan ta ili i na yi ntsayi kuci, u ta pati Dada o unā u tsu. ² Ayi da kucci adama a nusu tsu. Nusu tsu da u tarai goon shi, amma hali na nusu va ama atsuma o uvaḁi suru.

³ Tsu te reve na amayun tsu reve ta Asula na tsu toni ikaka i na u dammai suru. ⁴ Za na suru dammai, “N reve ta Asula,” agba u yuwan tsutoni ni ili i na u dammai shi, vuma ndolo za ve epen da, waru amayun a ri pe atsuma a yi shi. ⁵ Amma na tsu yuwan tsutoni ni ili i na Asula a dammai, tsundolo tsa da icigi ya Asula yaa lamba ili i ro atsuma a tsu shi, ne da waru tsee reve tsu ta pe atsuma a yi. ⁶ Na tsu damma atsu ama a yi a da, tsu yuwain cine Yesu yuwain.

Asula a damma tsu cigai ama

⁷ Ncigata n va, maa danasaa du tsara n ca du wila u sa'avu shi. Za na a fara ca ndu dada, waru ikaka i na yu uwwai de da. ⁸ Amma hali n gogo u tu usa'avu. Zamawawa roco ta wila u nda amayun a da, adu waru i roco ta ne. Ye ene ta irumbu i ta makara, waru ekan a amayun a te ikanasa ulobonu.

⁹ Vuma na dammai suru, “N ta a nden atsuma e ekan,” avu u 'yuwan za va yi, cu'un vuma ndolo hali n gogo u ta pe nden atsuma e irumbu. ¹⁰ Za na cigai aza a yi suru u ta a mmalu atsuma e ekan, waru wa a ta wa a nu utadatsasa shi.

¹¹ Na tsu 'yuwan ozo o ro, tsu ta nden atsuma e irumbu, waru tsu ta a mmalu atsuma e irumbu. Tsu reve ubata u na tsaa tyo shi, adama a na tsaa gura ene ili atsuma e irumbu shi.

¹² N ta danasaa du muwun n va, adama a na Asula a yuwaan du ta gafura vu nusu du atsuma a ala e Yesu Zamawawa.

¹³ N ta danasaa du nan dada, adama a na i reve yi ta, vuma na shi diga o ufaru.

N ta danasaa du olobo ne esheli, adama a na i lyuwa ta aci a za vi iwuya.

N ta danasaa du muwun, adama a na i reve ta Dada'a.

¹⁴ N ta danasaa du nan dada, adama a na i reve yi ta, vuma na shi diga o ufaru.

N ta danasaa du olobo ne esheli, adama a na i ta nu ucira.

Adanshi a Asula a ta pe atsuma a du, waru i lyuwa ta aci a za vi iwuya.

¹⁵ She i ciga uvaḁi ko ili yu uvaḁi wan. Ni i ciga uvaḁi, icigi ya Dada yi pe atsuma a du shi. ¹⁶ Apa re vu uvaḁi: tsu ciga ta tsu uwwaa aciyatsu uyo'o wu unusu, icigi yi iwuya i na tse eneshe, waru a 'yasasan avangaci adama e ili i na tsu ri na ayi. Atsuma e le babu ili i na yu utai ya Dada, amma suru nle o uvaḁi u da o utai. ¹⁷ Uvaḁi ni ili i na i ri pe suru a na ama a cigai suru o to kotu, amma vuma na o tonishi ili i na Asula a cigai u ta tsura wuma u babu ukotu.

Ma'yuwatan ma Yesu

¹⁸ Ncigata m muwun n va, rana vu ukosu da nda'a. Yu uwwa ta de a na ma'yuwatan ma Zamawawa ma ri lo a ta wa, gogo gba n'yuwatan ma aḅunda

mu Zamawawa n ta pa. Ne da tsu revei a na rana vu ukosu da. ¹⁹ Ama a nda a lyawa ta a'isa a aza e Itoni a tsu, adama a na ko de e pe atsuma a tsu na amayun shi. Na a shi pe atsuma a tsu na amayun, a shi te isawan obolo na atsu. Ukaru u le u roco ta a pe atsuma a tsu shi.

²⁰ I ta nu une'e u na Za va Akiza ca ndu, adama o ndolo suru ndu i reve ta amayun. ²¹ She na n danaa du adama a amayu'un shi, adama a na i reve yi ta de. I reve ta a na ama e epen e pe atsuma a amayun shi. ²² Zane da za ve epe'en? Vuma na wasain Yesu ayi dada Zamawawa'a, ayi da za ve epen. Vuma na dammai ne suru, ayi ma'yuwatan ma Zamawawa ma da, waru u lyuwan ta Dada'a na Mawu'un. ²³ Vuma na wasain Mawu'un, vuma ndolo fo u wasan ta Dada. Amma na tsu damma tsu usu ta Mawu'un, tsu usu ta Dada fo.

²⁴ I lyuwa elime ni itoni yu uritosu u na i tsurai nu ufaru. Ni i lyuwa elime ni itoni yi ili i na i tsurai nu ufaru, i ta dana obolo na Mawu'un waru obolo na Dada'a. ²⁵ Apa ili i na Zamawawa yuwaan tsu nzuwulai n na waa ca tsu: u ta ca tsu wuma u babu ukotu.

²⁶ N ta danasaa du tsara n rono du atsuva adama ama a na a cigai a luluma du. ²⁷ Amma adu, Zamawawa tsuwan du ta Ruhu va yi. Na Ruhu va yi ri obolo na adu, yaa ciga nanza roco du shi. Adama a na Ruhu va yi tsu rito du ta ili suru, waru ili i na woo ritosu amayun a da, epen a da shi. I toni uritosu u Ruhu, waru i lyuwa elime na obolo na Zamawawa.

²⁸ Amayun, ncigata m muwun n va, i lyuwa elime obolo na Zamawawa, adama nu u kamba, tsu to o'wo babu wovon waru tsu uwwai wono a makakan ma yi wan. ²⁹ I reve ta Zamawawa ta na abula. I reve waru vuma na a yuwusan ili ya abula suru wo o'wo ta mawun ma Asula.

3

Atsu muwun ma Asula n da

¹ Dada ciga tsu ta abunda lon, adama o ndolo a da e de ntsu muwun ma Asula. Amayun atsu muwun ma yi n da. Adama a na ama o uvadi e revei Dada'a shi, ayi da i zuwai e reve ntsu shi. ² N'utsa n na n cigai, gogo atsu muwun ma Asula n da, agba koto u roco tsu ili i na tsoo o'wo shi, na Yesu Zamawawa kamba. Agba tsu reve ta nu u tawisa, tsu to o'wo cine u ri, adama a na tsu te ene yi cine u ri na amayun. ³ Aza a na a usuyi adanshi a nda a guzasa aciyele cece cine Zamawawa ri cece.

⁴ Vuma na yuwain unusu suru u kufa ta wila wa Asula, adama a na unusu unata u da u ri na nlangi na Asula obolo na wila wa yi. ⁵ I reve ta Yesu Zamawawa tawa ta tsara u tawa unusu, waru ayi u ri nu unusu shi. ⁶ Adama o ndolo vuma na aa danu obolo na ayi waa lyuwa elime na mayan mo unusu shi. Vuma na gba lyuwai elime na mayan mo unusu koto we ene yi shi waru koto u reve yi shi.

⁷ Muwun n va she i lyawa nanza luluma du adama e ili i nda wan: na ama a yuwusan nden n sa'ani, a ta yuwusan ne adama a na aza a abula a da, cine Yesu Zamawawa ri na abula. ⁸ Vuma na lyuwai elime na mayan mo unusu wo o'wo ta vuma Mekerkesu.† Mekerkesu ma ta yuwusan unusu diga o ufaru. Agba Mawun ma Asula ma tawa ta tsara u lungusa linga va yi. ⁹ Aza a na a ri muwun ma Asula a tsu lyuwa elime na mayan mo unusu shi, adama a na u ca nle wuma u sa'avu. Waru adama a na Asula a da Dada le, aa gura lyuwa elime na mayan mo unusu shi. ¹⁰ Tsu ta gura reve ko zane da mawun ma Asula, waru ko zane da mawun me Mekerkesu. Vuma na a yuwusan ili i sa'ani shi suru, mawun ma Asula ma da shi. Vuma na gba cigai za va yi shi, mawun ma Asula ma da shi.

I cigalai

¹¹ Cu'un vi ikaka i nda ayi da yu uwwai diga o ufaru: tsu cigalai. ¹² She yoo o'wo ana Kayinu† wan, za na o'woi za vu za vi iwuya reve wu una zawa'a va yi. Nye i zuwai wu una niyi? Adama e ili i na Kayinu yuwain iwuya i da, agba ili i na zawa'a va yi yuwain isa'ani i da. ¹³ N'utsa n va, she i yuwan asalama wan na ama o uvadi a nda a 'yuwan ndu. ¹⁴ Icigi i na tsu cigalai u roco ta tsu pasa ta ukwa a tyo wuma. Vuma na ri ni icigi cu'un nda shi, u buwa ta ukwa. ¹⁵ Vuma na 'yuwain za va yi za mona da, waru i reve ta aza a mona a ri na wuma u babu ukotu atsuma e le shi.

¹⁶ Apa cine tsu reve ili i na a tsu de icigi: Yesu ca ta wuma wa yi adama a tsu. Adama o ndolo atsu fo u lobono ta tsu cayi wuma u tsu adama a ama o ro! ¹⁷ A damma za ro ta nu utsuru avu we ene vali ko ka nu ulambu, reve u 'yuwan a kamba yi. Icigi ya Asula i ri atsuma a cu'un vuma ndolo shi. ¹⁸ Muwun, tsu roco ta icigi a tyo ubata wa ama, na tsu kamba le na amayun, amma tsu yuwusain adanshi a aci a yi goon wan. ¹⁹ Na tsu ciga ama, tsu reve ta na tsu ri pe atsuma a amayun, waru tsu ta na asuvu nden a makakan ma Asula. ²⁰ Amma na tsu ri na asuvu nden atsuma a tsu shi adama o wono, to, Asula a la'a ta okolo a tsu, waru u reve ta ili suru.

²¹ N'utsa n va, na tsu ri na asuvu nden atsuma a tsu, tsu ta dana a makakan ma Asula babu wovon. ²² U ta ca tsu ili i na tsu patiyi suru, adama a na tsu to tono yi waru tsu ta yuwusan ili i na yoo yo'onotosu yi okolo. ²³ Apa ili i na Asula a dammai: tsu usuyi Mawun ma yi, Yesu Zamawawa, avu waru tsu cigalai. Ayi da waru ili i na Yesu roco ntsu tsu yuwan. ²⁴ Aza a na aa yuwusan tsutoni na wila wa Asula, a ta pe nden atsuma a Asula, waru fo u ta pe atsuma e le. Tsu reve ta Asula a ta pe nden atsuma a tsu adama a Ruhu na Asula a ca ntsu.

4

Munlu me epen

¹ Ncigata n va, she i usu vuma na tawai suru a dansa u ta na Ruhu va Asula wan. I lyungwa le ne'en suru, tsara i reve ko amayun a da o uta ta ubata wa Asula. Ama a Asula e epen a abunda a kara ta de a uwa atsuma o uvadi. ² Apa cine yee reve Ruhu va Asula: Vuma uta ta ubata wa Asula nu u damma Yesu Zamawawa tawa ta o uvadi tsu vadilima. ³ Amma vuma na wasain adanshi a nda a adama e Yesu u ri na Ruhu va Asula shi. Cu'un ruhu vuma ndolo wu uta ta ubata u ma'yuwatan ma Zamawawa. I reve ta de a na ma'yuwatan mo ndolo ma ta tawa atsuma o uvadi, waru u tawa ta de.

⁴ Muwun n va, adu aza a Asula a da, waru i lyuwa ta aci a n'yuwatan n ndolo. Ruhu va Asula ta pe atsuma a du, waru u la'a ta za na ri pa o uvadi ucira lon. ⁵ N'yuwatan n ndolo a ta yuwusan adanshi e ili yu uvadi adama a na ele fo aza o uvadi a da, waru ama o uvadi a tsu zuwaa le ta atsuvu. ⁶ Atsu gba ama a Asula a da, ayi da i zuwai aza a na e revei Asula aa zuwusaa tsu atsuvu. Na ama a Asula a da shi, aa zuwaa tsu atsuvu shi. Ne da tsee reve ko vuma ta na Ruhu va amayun ko ruhu ve epen.

Ubata wa Asula u da icigi i tsu uta

⁷ N'utsa n va, tsu cigalai, adama a na icigi e ekere a Asula a da wu utai. Za na rocoi icigi suru mawun ma Asula ma da, waru u reve ta Asula. ⁸ Vuma na ri ni icigi shi, u reve Asula shi, adama a na Asula icigi i da. ⁹ Asula o roco tsu ta icigi ya yi ana u lyunguyi Mawun ma ta ma yi atsuma o uvadi tsara u ca tsu wuma. ¹⁰ Apa icigi ya amayun: Atsu da tsu cigai Asula shi, amma ayi da u ciga ntsu dada u lyunguyi Mawun ma yi wo o'wo kucci vi ili i na yaa tawa nusu

tsu. ¹¹ N'utsa n va, adama a na Asula a ciga ntsu tsunda, atsu fo tsu cigalai. ¹² Babu vuma na enei de Asula, amma na tsu cigalai, Asula a to obolo na atsu, waru icigi ya yi i ta tapu atsuma a tsu.

¹³ Asula a ca tsu ta Ruhu va yi. Ne da tsu revei a na tsu ri obolo na ayi cine u ri obolo na atsu. ¹⁴ Asula a lyungu ta Mawun ma yi wo o'wo Za vi Iwawi yu uvadi. Tse ene yi ta, dada i zuwai tsaa dansaa ama o ro adama a yi. ¹⁵ Za na tarai Yesu Mawun ma Asula ma da, u to obolo na Asula, Asula fo u to obolo na ayi. ¹⁶ Atsu aciyatsu tsu reve ta cine Asula a ciga ntsu lon, waru tsu ca ta okolo a tsu e ekere a yi suru suru.

Asula icigi i da. Na tsu lyuwa elime na ncigalai, tsu to obolo na Asula, waru u to obolo na atsu. ¹⁷ Na tsu ciga aza a tsu ni icigi ya amayun, avu tsu danu cine Zamawawa yuwain atsuma o uvadi u nda, tsaa uwwa wovon o urana wu uge'etosu shi. ¹⁸ Babu wovon atsuma e icigi, icigi ya amayun i tsu lo ta wovon. Na vuma ri a uwwusa wovon u ta majiyan gashi a ta ca yi oforo. Na vuma ri a uwwusa wovon, icigi ya Asula koto i ri ugbamu atsuma a yi shi.

¹⁹ Tsu te icigi adama a na Asula a da a fara ne'en ciga ntsu. ²⁰ Na vuma damma, "N ciga ta Asula," avu u 'yuwan za va yi, za ve epen a da. Aza a na a cigai aza e le a na e eneshe kuci shi, aa ciga Asula a na koto e enei shi. ²¹ Apa wila u na Asula a ca ntsu: aza a na a cigai Asula a ciga a 'yuwan a ciga aza e le.

5

Ulyuwu wa aci wu uvadi

¹ Vuma na usuyi suru a na Yesu Zamawawa da, mawun ma Asula ma da. Vuma na cigai dada u ciga ta mawun ma yi fo. ² Apa cine tsu revei tsu ciga ta muwun ma Asula: na tsu ciga Asula avu tsu yuwan ntoniloi ni ili i na u dammai. ³ Tsu roco ta tsu ciga ta Asula na tsu yuwan ntoniloi na wila wa yi, waru a ri usan u na tsaa kuru shi. ⁴ Vuma na ri mawun ma Asula suru, u ta lyuwa aci o uvadi, waru ucawu wo okolo a tsu ayi da ili i na i tsu ca tsu malyuwa ma aci'i. ⁵ Zane da aa gura lyuwa aci o uvadi? She vuma na usuyi Yesu da Mawun ma Asula.

Adanshi a sa'ani adama e Yesu

⁶ Yesu Zamawawa da tawai ya'a tsu o ure u na a rumbu niyi na mini na mpasa mo ukwa ma yi. O ure u mini ma da u tawai goon shi, amma obolo na mpasa na mini. Waru Ruhu na aciyayi u damma ta adanshi'i amayun a da, adama a na Ruhu'u a amayun a da. ⁷ Ili i ta'atsu i ta lo i na i yuwain adanshi adama e Yesu: ⁸ Ele da Ruhu, na mini, obolo na mpasa, suru nle adanshi a amayun a ta a da aa yuwusan. ⁹ Tsu usu ta ama na a damma ili i ro amayun a da. Amma ili i na Asula a dammai u la'a ta ucira, waru ili ya amayun a na u damma ntsu ayi da adama a Mawun ma yi. ¹⁰ Za na usuyi Mawun ma Asula suru u reve ta ili i na Asula a dammai a aci a yi amayun a da. Amma za na usuyi ili i na Asula a dammai amayun a da shi, nu u yuwan tsundolo u de ta Asula za ve epen. ¹¹ Apa ili i na Asula a damma ntsu: Asula a ca tsu ta wuma u babu ukotu, waru Mawun ma yi, ayi da u zuwai wuma u ndolo wo o'wo ne. ¹² Vuma na ri na Mawu'un u ta na wuma u nda, za na waru ri na Mawun ma Asula shi u ri na wuma'a shi.

Wuma u babu ukotu

¹³ N ta danasaa du aza a na a usuyi Mawun ma Asula, tsara i reve i ta na wuma u babu ukotu. ¹⁴ Tsunda tsu ta gura 'yawu ubata wa Asula babu wovon, waru tsu reve ta u ta uwwa tsu na tsu pati yi ili i na u cigaa ntsu.

¹⁵ U tsu uwwa tsu t̄a mantsa ma na tsu pati niyi. Adama a na tsu reve t̄a a na amayun a ɗa, tsu reve t̄a waru u tsu ca tsu t̄a ɗi i na tsu pati niyi suru.

¹⁶ Na ve ene za vi Itoni a yuwusan unusu u na u rawai ukwa shi, i pati Asula, u ta ca vuma ndolo wuma. N ta yuwusan adanshi adama a ama a na a yuwain unusu u na u rawai ukwa shi. Agba unusu u na u tsu t̄awa nu ukwa u t̄a lo, * n zuwa ɗu i yuwan avasa ubata wa Asula adama a cu'un ndolo shi.

¹⁷ Mantsa ma na i yuwain iwuya suru, unusu u ɗa, agba cu'un vu unusu suru ɗa tsu t̄awa nu ukwa shi.

¹⁸ Tsu reve t̄a aza a na a ri muwun ma Asula a tsu lyuwa elime na mayan mo unusu shi. Yesu Zamawawa Mawun ma Asula ma tsu kalyuwusa le t̄a, waru za vi iwuya aa gura ju'wan le shi.

¹⁹ Tsu reve t̄a e ekere a Asula ɗa tsu ri, agba ayi za vi iwuya ta yuwusan tsugono tsu uvadi suru.

²⁰ Tsu reve t̄a a na Yesu Zamawawa Mawun ma Asula ma t̄awa t̄a avu u roco tsu Asula a amayun. Tso o'wo t̄a obolo na Asula a amayun, adama a na tsu ri a muwwulai na Mawun ma yi Yesu Zamawawa. Ayi ɗa Asula a amayun za na tsu ca wuma u babu ukotu.

²¹ Muwun n va, i ciga i 'yuwan i suma itoni ya amali.

* **5:16** Unusu u na u tsu t̄awa nu ukwa ayi ɗa vuma 'yuwan a usu Yesu Zamawawa, waru vuma 'yuwan a ciga aza a yi. She na ayi za vu unusu u vadala ɗa goon wa tsura gafura.

Mepepelime me Ire ma Yahaya

Ucuduwu wa aatagada a nda

Ayi nda ayi da mepepelime me ire ma na Yahaya danai. E mepepelime ma nda, u damma ta u dana yi a tyo a “ka na Asula a dangwai obolo na muwun ma yi.” Ucasu wa atsumalima a aza e Itoni a dana ta lo a mantsa'a, Yahaya yuwan ta ulinga ni danshi i nda o una wa aa'isa na ama a na a ri pe.

Yahaya damma ta icigi ili ya afula i da e ekere a Asula, ne da fo icigi i ri na afula e ekere a aza e Itoni. A mantsa mo ndolo, ama o ro a dansa ta a na Zamawawa vuma da na amayun shi, amma ruhu da na ama ee ene ne esu e le. Reve Yahaya damma ayi ndolo epen a da, amma amayun ayi da Yesu Zamawawa vuma da na amayun. Reve u damma aza e Itoni a 'yuwan munlu me epen.

Ana'an fo, munlu me epen n ta lo aza a na a yuwusan uritosu wa amayun shi. Aza e Itoni a 'yuwan munlu me epen n ndolo. Ili ya afula i da aza e Itoni a ciga amayun, waru a cigalai.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Amayun ni Icigi (4-11)
2. Icasu yu Ukosu (12-13)

Icasu

¹ Amu, Yahaya zagbain,* amu da n danai mepepelime ma nda a tyo a ka na Asula a dangwai obolo na muwun ma yi.† N ciga du ta na amayun. Amu da n ciga ndu goon shi. Ama a na e revei amayun suru a ciga du ta fo. ² Tsu ciga du ta adama a amayun a na a ri pe atsuma a tsu waru u ta dana pe babu ukotu.

³ N ta yuwusan avasa tsara Asula Dada na Yesu Kristi Zamawawa za na ayi da Mawun ma yi u yuwaan tsu isa'ani waru we ene iliyali i tsu! Lyawa a ca tsu asuvu nden, na amayun ni icigi.

Amayun ni icigi

⁴ N yuwan ta mazanga ma abunda ana mu uwwai muwun n du n ro oo tonore wa amayun, cine Dada damma ntsu tsu yuwan. ⁵ Nawayi va, n danaa wu tsara vu yuwan ili i sa'avu i ro shi. N danaa wu ta tsara n damma du i cigalai, ayi da ili yu ufaru i na a damma ntsu tsu yuwan. ⁶ Ayi nda ayi da icigi: na tsu yuwain ili i na Asula a damma ntsu tsu yuwan. Waru u damma ta diga o ufaru i cigalai.

⁷ Munlu me epen na abunda a ta kandaruwusa atsuma o uvadi. Aza a wulumu a nda a ta dansa a na Yesu Zamawawa ri na lipu cu'un vu vadlima shi. Agba aza e epen a da waru n'yuwatan mu Zamawawa n da. ⁸ I yuwan ugbozu. Ni i yuwan ugbozu shi, i ta gura lamba ili i na i lingai adama a yi suru. Amma ni i yuwan ugbozu, i ta tsura iliyinkapa i du tapu. ⁹ Vuma na isawain atsuma o uritosu wa Yesu Zamawawa shi, avu u feletyo, u ri obolo na Asula shi. Vuma na isawain atsuma o uritosu'u u to obolo na Dada na Mawun. ¹⁰ Na vuma tawa atsuma e igolo i du, agba u yuwan uritosu wa amayun a aci a Zamawawa shi, she i banu yi a 'wa du ko i csa yi ko ke'en

* **1:1** Danshi Tsheleni pa nda ta yuwusan adanshi adama a aabara tsu zagbain. † **1:1** Ayi ka obolo na muwun ma yi u ta yuwusan adanshi a aa'isa a aza e Itoni na aza a na a uwusa pe.

wan. ¹¹ Ni i raba cu'un vuma ndolo, i yuwan tā fo cu'un vu ulinga vi iwuya yā yi.

Idanshi yu ukosu

¹² N tā ni ili yā abundā a na n cigai n damma du, agba n ciga n dana le a aavun' un shi. Amma n ta a majiyan n tawā n yuwan adanshi nā adu esu esu, tsarā tsu danā tapu nā mazangā.

¹³ Muwun mu za vā wu vu ka za na Asulā a dangwai a tā lyungusā wu ni icasu i le. †

† **1:13** Ka na a yuwusan adanshi a aci a yi pa nda aa' isā a na Yahaya danāi ana u danai mepepelime ma nda ma da, muwun ele da aza a na a uwusa atsumā a aa' isā a aza e Itoni.

Mepepelime ma Ta'atsu ma Yahaya

Ucuduwu wa aatagada a nda

Ayi nda ayi da mepepelime ma ta'atsu ma na Yahaya danai. E mepepelime ma nda, u damma u ta danasaa Gayu i'utsa ya aḅula ya yi.

Yahaya danaa ta Gayu a cuwusa yi cine u kambai munlu ma aza e Itoni ma amayun a mantsa'a. U yuwan ta fo adanshi a Diyotarifi, za na 'yuwain a kamba aza a na o ritoi amayun.

Ana Yahaya yuwaan ntsu adanshi a ama e re a nda, u roco tsu ta iroci i wuma i sa'ani na wuma u babu ulobonu.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu a tyo ya Gayu (1-4)
2. Ulobonu wu mmalu obolo (5-12)
3. Icasu yu Ukosu (13-15)

Icasu

¹ Amu, Yahaya zagbain,* amu da maa danasaa wu mepepelime ma nda, i'utsa i va Gayu. N ciga wu ta adama a na tsu to tono amayun.

² I'utsa i va, n ta yuwusan wu avasa adama ili suru i wala wu mejege, waru vu dana na lafiya lipu cine n revei asuva a wu a ri atsuma e Itoni. ³ N zanganā ta lon ana aza e Itoni o ro a tawai a damma numu adama a amayun a wuma a wu na cine voo tono ure wa amayun. ⁴ N tsu yuwan ta mazanga kuci na mu uwwa a na muwun n va n to tono ure wa amayun. Babu ili i ro i na i la'ai ili i ndolo mazanga.

⁵ I'utsa i va, vu ta yuwusan ili ya aḅula adama a na vaa kambusa munlu ma aḅula aza a na a ri atsuma a mmalu, ko na wo o'woi omocin a da e ekere a wu. ⁶ A damma ta aza e Itoni adama e icigi ya wu. N ta patishi wu vu kamba le o ure u na Asula aa uwwa uyo'o na a lyuwa elime atsuma a mmalu n na aa yuwusan. ⁷ A baza ta atsuma a mmalu n le tsara a yuwaan Yesu Kristi Zamawawa aganda. A tsu ushi ili i ro e ekere a aza a na koto o o'woi aza e Itoni shi. ⁸ Adama o ndolo atsu na aciyatsu tsu kamba nle tsara tsu lingai obolo adama a amayun.

⁹ N danaa ta de aa'isa mokodi me mepepelime, amma Diyotarifi vuma na cigai wo o'wo zagbain atsuma e le, u 'yuwan ta a uwwa tsu. ¹⁰ Na n tawa n ta damma ili i ro i na waa yuwusan na adanshi a vama a na waa yuwusan a aci a tsu. Ili i na i la'ai usan ayi da, u 'yuwan ta a usu munlu nna n tawai. Hali waru u tiga ta aza a na a cigai a raba le, reve u lo le atsuma a aa'isa.

¹¹ I'utsa i va, she vu toni ili i na i ri iwuya wan, amma vu toni ili i na i ri ulobonu. Za na a yuwusan isa'ani suru vuma va Asula da. Amma za na a yuwusan iwuya koto u reve Asula shi. ¹² Ama suru a ta yuwusan adanshi a sa'ani adama a Dimitiriya, waru wuma u sa'ani wa yi u roco ta a na vuma va aḅula da. Atsu fo tsu ta yuwusan adanshi a sa'ani adama a yi. Waru vu reve ta ili i na tsu dammai suru amayun a da.

Idanshi yu ukosu

* 1:1 Danshi Tsheleni pa nda ta yuwusan adanshi adama a aabara ana zagbain.

¹³ N t̄a ni ili i na n cigai n damma wu n̄a ̄abunda, agba n ciga n ̄ana le ̄a ̄āvu'un shi. ¹⁴ N ta majiyan n t̄awa ubata u ̄du go'o, ̄avu tsu yuwan adanshi esu esu.

¹⁵ Avasa ̄a va a ̄da ̄Asula a zuwaa wu aba'un a asuvu nden! N'utsa ma wu pa nda suru ̄a t̄a ̄casāa wu. N te ipati ya wu vu casa n'utsa suru ̄e na ala.†

† **1:15** Adanshi ̄a ̄Asula o ro ̄a t̄a n̄a guzu 14 amma ozo o ro ̄a t̄a n̄a guzu 15, amma ele adanshi ̄a t̄a a ̄da aa yuwusan babu za na kalamai ni ili i ro, adangulu a ̄da goon.

Mepepelime ma Yahuza

Ucuduwu wa aatagada a nda

Yahuza da za na danai mepepelime ma nda. Ayi zawa'a va Yesu da. Tsu reve ta ne adama a na u dammai ayi mawun ma anawu ma Yakubu ma da, waru Yakubu zawa'a va Yesu da.

Yahuza dana ta mepepelime ma nda adama u rono aza e Itoni e Yesu atsuvu adama a munlu me epen. U rono ta aza e Itoni atsuvu adama o tonoo uritosu we epen wa ama o ndolo wan. U rono le ta waru atsuvu adama o tonoo iroci yi iwuya i wuma ya ama o ndolo wan.

Munlu me epen n ta lo ana'an. O ufaru vu te ene gashi ili ya abula i da oo toni le. Reve addama a abunda a kara a tawusa. Aatagada a Yahuza o to ritosu tsu cine tsee revei munlu ma amayun na munlu me epen.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Icasu (1-2)
2. Ugesu wu ucawu wo okolo e ekere a munlu me epen (3-23)
3. Avasa o ukosu (24-25)

¹ Mepepelime ma nda e ekere a va a da wu utai, amu da Yahuza. Amu aagbashi e Yesu Kristi Zamawawa da, waru zawa'a va Yakubu. Asula za na ayi da Dada, u de ta ozo o ro a dana pe atsuma e icigi ya yi waru Yesu Zamawawa ta kalyuwusa le. Icu'un ya ama o ndolo a da maa danasaa.

² Lyawa i tsura isa'ani ya Asula, na nden mo okolo, ni icigi ya yi kukuci.

Ili i na i tsu cina aza o unusu

³ Ncigata n va, n shi ta n ciga n danaa du ili ya abunda adama e iwawi i na tsu tsurai. Agba gogo n ciga n 'yuwan n danaa du adama e ili i ro ko'o. N ciga n 'yuwan n danaa du adama i geshe amayun a Alabari a Sa'ani. Asula a ca ta amayun a nda a na a ri n vadala shi u ta o una u mantsa suru adama a ama a akiza a yi.

⁴ N damma ta ili i ndolo adama a na ama a na a 'yuwain a yuwusaan Asula tsutoni a uwa ta e memere ma du usokowu. O to ritosu a na Asula a ta ni isa'ani waru u tsu yuwaan ta ama gafura vu unusu. Ne da u ri, amma reve a damma adama o ndolo a ta gura yuwan ili yu uwuyanu i na a cigai a yuwan biti. Asula a dangwa ta de ili i na waa yuwan ne ele nu ujimu adama a na a wasan ta Zagbain na Mogono ma tsu, Yesu Zamawawa.

⁵ N ciga ta n cuwaan du ni ili i na i revei de: Asulazuva a wawa ta de ama a yi a na wu utaa nle atsuma a Masar:† Agba a mantsa mo ro reve u lungusa aza a na a 'yuwain a usu yi. ⁶ Waru n ta cuwusaan du adama n lingata ma Asula aza a na e isawain o ucira u na Asula a ca nle shi. A lyawa ta ubata u na a ri, reve gba Asula a gutsu le na akani o u'wa wa ali wi irumbu. Gogo a ta pura urana wu uge'etosu. ⁷ Waru she yi icina ilyuci yo Sodom na Gomora,† ni ilyuci i na i shi zuzu ne ele wan. Ilyuci i ndolo i shiwan ta na tsipere waru na cu'un tsipere suru. Akina a kulata ta ilyuci i ndolo suru suru, waru ele da iroci ya akina a babu ukotu a na aa ca aza e iwuya atsumalima.

⁸ Hali na ne, munlu me epen n nda a ta dansa a zuwaa le atsuvu adama a alavu e le. Ayu a lungusa lipu le na nshinda n tsipere. Reve a 'yuwan a yuwan tsutoni na tsugono, avu a yuwaan ucira wa azagbain a zuva ulamu. ⁹ Agba ko Mika'ilu malingata ma Asula† ma gbain wu uwwa ta wovon u na waa tawaa Mekerencesu unusu na adanshi a vama, agba ayi da zagbain vu nlingata suru suru. Ana Mika'ilu danai a mawasan na Mekerencesu adama

ḁ ḁakwakwā ḁ lipu va Musa, ili i na u dammai goon ayi ḁa, “Zagbain bara wu.” ¹⁰ Amma munlu n nda n ta yuwusan ulamu, waru a ta yuwusaan ili i na e revei shi unā. Ḃ ḁa vadamma inama. A ta yuwusan ili i na lipu le cigai a yuwan, ne ḁa ḁḁ ḁawāḁ aciyele nu ulungusu. ¹¹ Atsumalima o uwuyanu a ta cina le! Adama a na o toniyi iroci yi iwuya ya Kayinu, † za na unai zawa'a va yi. Vadamma Balam, † a ta yuwan ili suru adama a tsurā ikebe.* Waru vadamma Kora, † ḁ ḁa kuwā adama o u'yaḁaḁan wa aci e le.

¹² Nna ama a nda ḁ danu oḁolo na ḁḁu ḁ ḁbuki a alya e ilyalya yi Zagbain, ḁ tu ushindalu u na ḁḁ lungusā ilyalya'a. Aciyele a ḁa goon ḁ tsu kalyuwusā o ure u na u tsu ḁawāḁ na wono. Ḃ ḁa vadamma upepu u na wunlā u tsu keḁe ḁ tyo e ida agba u tsu ro'o shi. Ḃ ḁa waru gashi ḁanga na ri nā muwan shi a mantsa mo uta'an. Ukwā wa ndana u ḁa ḁ ri goon shi, amma ḁ kuwā ḁa o ure suru suru, adama a na ḁ mūlā ḁa aralu e le. ¹³ O tsu roco ḁa ili i wono i na ḁa yuwusan a alanga eteshe gashi upepu u mala za na tsu ḁḁaluwā ḁshindā ḁ mini. Ḃ ḁa vadamma italyo'o i na i ri a agara nā ḁ 'yawi nā ḁ ḁawi, waru ḁ ḁa 'yawā ubatā e irumbu ya ḁbundā i babu ukotu. ¹⁴ Anuhu fo za na shi za cindere diga o ugundo wa Adamu, u yuwan ḁa adanshi o usokowu ḁ Ḃsulā adama a ama a nda, ḁvu u damma, “Uwwai, Ḃsulazuva ḁ ḁa lo ḁ ḁawā oḁolo nā nlingata mā ḁbundā mā yi n na aa gura kece shi.

¹⁵ U te ge'eto ama o uvadi.

U to roco ama a na a 'yuwain o toni Ḃsulā ḁ ḁa nu unusu wi iwuya suru i na a yuwain a na ḁ 'yaḁayin Ḃsulā aci.

Waru u to roco aza a na ḁ ri ḁḁu o unusu oḁolo na aza a na ḁ ri nā Ḃsulā shi, ḁ ḁa nu unusu adama a na a ta yuwusan adanshi a vanvama a aci ḁ Ḃsulā.”

¹⁶ Ama a nda aza a adanshawuya a ḁa, waru mantsa suru ḁ tsu ḁana ḁa a adanshi a vama. A tsu yuwan ḁa cu'un vi iwuya i na a cigai a yuwan suru. Ḃ tsu 'yaḁaḁan ḁa avangaci e le, waru a tsu yuwaan ḁa ama adanshi uyo'o adama ḁ tsurā ili i na a cigai.

Vu lyuwa elime nu ulinga

¹⁷ N'utsa n va, i 'yuwan i ciga i cuwan ili i na ajiya a Zagbain Yesu a damma ndu. ¹⁸ A damma, “A tyo ḁe zuzu nu ukosu u mantsa, ama ḁ ḁa ḁana lo na aa wasan Ḃsulā, waru ili i na aa ciga a yuwan goon ayi ḁa, ḁḁ kuru ili i na okolo e le a cigai na aa yuwaan Ḃsulā unusu.” ¹⁹ Gogo gba a mantsa ma nda, ḁ ḁa pa, waru ele ḁa aza a na aa kakasasa ḁu. A ta yuwusan wuma ni icigi i lipu adama a na Ruhu va Ḃsulā ri nden ḁtsuma e le shi.

²⁰ Amma n'utsa n va, i 'yuwan i ciga i suwa aciyaḁu e ikyun yu ucawu wo okolo ya akiza ḁ ḁu. Waru i lyuwa elime na avasa cine Ruhu va Akiza† rocoo ndu. ²¹ I guzā aciyaḁu ḁtsuma e icigi ya Ḃsulā ko na yaa pura isa'ani yi Zagbain tsu Yesu Zamawawa u rawato ḁu a wuma u babu ukotu. ²² Vu kaḁa asuvu na aza a na koto e revei ili i na ḁḁ kuru shi. ²³ Vu wawa ozo o ro, vu usa le diga e elentsu a akina o uge'etosu. Ama o ro ḁ ḁa lo aza a na vee ene iliyali, amma vu ḁanu nu ugbozu ne ele gashi unusu u le u zuwa ḁa itana i le yo o'wo nā ḁshindā.

Avasa e ica

* **1:11** Ḃtsuma a aalabari a Balam a na ḁ ri pe ḁtsuma a aatagada a Alabari a Musa (Mkc. 22:1–23:12), tse ene ḁa Balam dammai Balak Mogono ili i na Ḃsulazuva a damma niyi u damma. Ayi nda ayi ḁa aalabari a Balam goon shi. Mantsa mo ro Balam ushi ḁa ikebe e ekere a Balak reve u rono aza a Isra'ila ḁdanga adama a yuwaan ḁmalī ḁganda, (Mkc. 31:16). Ayi aalabari a nda ḁ pe ḁtsuma a aatagada a Alabari a Musa ḁ KLP shi.

²⁴ Gogo, i ca Asula tsugbain, adama a na u gura ta kalyuwa ɔ tsara i riya wan, waru u ta zuwa ɔ yo o'wo aza a na a ri nu unusu shi, reve waru u ca ɔ mazanga lon. Avu waru u tawato ɔ ubata u tsugbain tsa yi. ²⁵ Nu ujimu ɔ, a tyo mantsa ma nda, hali a tyo o ukosu, Asula a ɔ Za vi Iwawi i tsu adama e Yesu Zamawawa Zagbain tsu. Tsugbain suru za va yi ɔ. Tsugono suru za va yi ɔ. Ucira suru suru za va yi ɔ. Waru ili suru i ta o ukere wa yi. Ami.

Wenu wa Yahaya

Ucuduwu wa aatagada a nda

Aajiya Yahaya da danai aatagada a nda. U damma ta ili i na we enei atsuma a alavu alavu adama e ili i na Asula o foboi waru ni ili i na yaa fara o ukosu wu uvadi.

Ikaka'a u ta na pasu ta'atsu. U damma ta a na cira vi iwuya ta pe atsuma o uvadi o ulinga, adama o ndolo aza e Itoni o to sowo atsumalima waru a ta kuwa. U yuwan ta adanshi a Magiri'i ma Asula, za na ayi da Yesu. U ta lyuwa aci a ama e iwuya suru na cira na ri a nlangi na Asula. O ukosu, Asula a ta ni iliyinkapa i sa'ani yaa abunda i na waa ca ama a na aa lyuwa elime nu ucasu wo okolo ya Kristi Zamawawa. Ikaka atsuma a aavu'un suru ayi da Asula a ta na akiza waru u ta nu ulyuwu wa aci.

Aatagada a nda wenu wi ili i na ama aa gura ene da shi. Yahaya yuwan ta ulinga ni idanshi ya ama adama u damma cine ili ya zuva i ri. Re ta lo na abunda a na vaa gura reve ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda, amma abajini e ikaka u ta a alanga eteshe waru u vadala shi. Apa abajini e ikaka'a: Yesu Kristi lyuwa ta aci a cu'un vi iwuya suru ubata suru. Urana u ta lo a tawa a na Male na cu'un vi iwuya suru aa tsun le atsuma a mala ma akina, reve zuva sa'avu nu uvadi u sa'avu u tawa ubata u na aza a na o toniyi Yesu aa dana obolo na ayi na asuvu nden.

Ili i na i ri pe atsuma a aatagada a nda

1. Adanshi o usokowu diga Yahaya (1:1-8)
2. Alavu alavu a Asulazuva a Wuma (1:9-20)
3. Mpepelime a tyo a'isa e cindere (2:1-3:22)
4. Alavu alavu a aganda de zuva (4:1-11)
5. Aatagada ne erepu e cindere (5:1-6:17)
6. Aganda a makakan ma ndanata ma Asula (7:1-17)
7. Avana e cindere (8:1-11:19)
8. Aagangu na Adodo e re (12:1-13:18)
9. Alavu alavu o uge'etosu wa Asula na mekede (14:1-15:8)
10. Akwanu e cindere o upan wa Asula (16:1-21)
11. A lyuwa ta aci a n'yuwatan ma Asula (17:1-20:10)
12. Uge'etosu wu ukosu (20:11-15)
13. Zuva sa'avu nu uvadi u sa'avu (21:1-8)
14. Urishelima sa'avu (21:9-22:5)
15. Kristi Zamawawa ta kambu babu ujimu (22:6-21)

Yahaya yuwan ta adanshi a aatagada a nda

¹ Apa ili i na Asula o rocoi Yesu Kristi Zamawawa, adama u damma agbashi a yi ili i na Asula aa yuwan nu ujimu shi. Avu Yesu lyungu malingata ma yi u roco aagbashi a yi Yahaya† ili'i. ² Reve Yahaya damma ili i na we enei biti adama e ikaka ya Asula na adama e ili i na Yesu Zamawawa dammai ni ili i na u yuwain waru. ³ Asula a ta zuwaa za na ee dewushe ama idanshi yi ikaka i nda nu unā aba'un, waru u ta zuwaa za na uwwai reve u yuwan tsutoni na ayi aba'un. Adama a na mantsa ma yuwan ta zuzu a na ili i nda yaa fara.

Yahaya casa ta a'isa a aza e Itoni e cindere

⁴ Apa mepepelime ma na Yahaya danai a tyo ubata wa a'isa a aza e Itoni e cindere a na a ri a Asiya.*

N ta avasa Asula o roco du isa'ani na asuvu nden a yi. Asula ayi da za na ri lo diga o ufaru, u ta lo gogo, za na waru ri lo a tawa. Waru nan ruhu e cindere a na a ri a makakan ma ndanata n tsugono tsa Asula o to roco du isa'ani na asuvu nden. ⁵ Ne da waru Yesu Zamawawa za na a zuwai ucira o udansa wa amayun adama a Asula. Ayi da za na fara 'yoyin atsuma a akwakwa. Ayi da mogono mo tsugono mo ngono mu uvadi.

Ayi da za na ciga ntsu, waru ayi da u zuwa ntsu tsu la'a ucira wu unusu u tsu ana wo ocoi mpasa reve u kuwa adama a tsu. ⁶ Adama o ndolo reve wo o'woto tsu mmaci ma yi nan ganu a yuwasaan Asula Dada va yi aganda. Tsugbain nu ucira babu ukotu za va Yesu Zamawawa da! Ami.

⁷ Kalyuwai, ayi da ndolo a tawa e eleshe! Koyan da te ene yi, hali na aza a na a zuwa a sapa niyi ni ibata, waru elentsu o uvadi suru a ta shon lon adama a yi. Ne da, u to o'wo ne! Ami.

⁸ Asula Zagbain damma ta, "Amu da Alfa† na Omiga.† U ta dansa amu da Ufaru waru amu da Ukosu. Amu da za na ri lo gogo, n ta lo diga o ufaru, za na waru ri lo a tawa. Amu da Asula Mogono me Ili Suru."†

Yahaya ene ta Zamawawa na 'yoyin

⁹ Amu da Yahaya, za du atsuma e Itoni ya Yesu† Zamawawa, waru o bongi mu ta cine o bongi ndu. N ta atsuma o tsugono tsa Asula cine adu fo i ri. Waru n ciga n 'yuwan n yuwan ankuri n kaba asuvu na atsumalima a va cine yaa yuwusan. A caco mu ta nden mu u'wa wa ali a Batamusa, ida i memere ma mini, adama a alajiya e ikaka ya Asula na amayun a na Yesu Zamawawa rocoi. ¹⁰ O urana wu Zagbain, reve Ruhu va Asula shiton wuma u va, reve mu uwwa abajini o udyo tse mesun ma aavana acapa a va. ¹¹ Avu udyo'o u damma, "Dana atsuma a aatagada ili i na ve enei reve vu lyunguwa a'isa a aza e Itoni a na a ri e ilyuci i cindere i nda: Afisu, na Simirina, na Birigamu, na Tayatira, obolo na Sadsu, na Filadalifiya na Lawudikiya."

¹² Reve n vadala adama me ene za na aa yuwusan andanshi na amu, avu me ene wisawatan wi ifitila i cindere i na a yuwain na zinariya. ¹³ E memere ma wisawata'an, vuma dana ta pe na rotsoi vadilima. U dana ta wotowu na atugu a gbagbain a na a rawai a ana a yi, na mapadi mo umuna ma na a dawai na zinariya ukanda'u a makakan ma yi. ¹⁴ Anji a yi u'uri puwu ana tsikilu, esu a yi waru e ikanasa tse elentsu a akina. ¹⁵ Ana a yi waru a madala tsu rumushili na aruma a tsu ruma reve o gboro yi, udyo wa yi u rotsu ta magugwa ma mini ma abunda. ¹⁶ Reve u guza italyo'o i cindere o ukere usa'ani wa yi, na matsun me pe'eni ma na e tewein ma na re o utusa o una wa yi. Urewesu wa yi a madala tse ekan o urana a aci.

¹⁷ Ana me ene niyi, reve n kadato a makakan ma yi n jingada shi. Avu u kuruwa mu ukere usa'ani wa yi reve u damma, "She vu uwwa wovon wan, amu da Ufaru nu Ukosu. ¹⁸ Amu da za na aa casu wuma. N shi ta n kuwa, amma gogo n ta wuma u na u ri n koto shi. N ta na mkpatu'utsu n na maa casu mu ucira u na maa kpatu'wa ko m baru ubata u na akwakwa a ri, reve n kambato le wuma.

¹⁹ "Vu dana atsuma a aatagada ili i na vee inda gogo suru ni ili i na yaa tawa elime. ²⁰ Nda ucufluwu wu usokowu wi italyo'o i cindere i na ve enei o

* **1:4** "Asiya" e ida ya Roma ayi da akapi e ida ya Tukiya. † **1:8** Alfa na Omiga idanshi yu ufaru na yu ukosu yi idani i Tseheleni tsa da, u ta dansaa tsu Yesu ta lo kafu a yuwan ili i ro waru u ta dana lo babu ukotu.

ukere usa'ani u va'a, na wisawatan u zinariya wi iftila i cindere: Wisawatan i cindere'e a'isa a aza e Itoni e cindere a da, ele waru italyo'o i cindere'e nlingata ma Asula n cindere n na ma kalyuwusa a'isa a aza e Itoni e cindere a da."

2

Ikaka a tyo Afisu

¹ Reve u damma mu, "Dana mepepelime ma nda a tyo a malingata ma Asula ma aa'isa a aza e Itoni a lyuci va Afisu. Za na guzai italyo'o i cindere o ukere usa'ani wa yi'i, za na waru ri a mmalu e memere ma wisawatan wi iftila i cindere, u ta lyungusa wu ikaka i nda: ² N reve ta ili i na vaa yuwusan suru, me ene ta ulinga wa amayun na makaaba ma asuvu ma abunda ma wu. N reve ta a na vu 'yuwain ama e iwuya. Vu lyungwa ta aza a na a dammai ele ajiya a da, agba na amayun ne da shi, reve vu cina le aza e epen a da. ³ Vu yuwan ta ankuri vu kaba asuvu ni ibongi adama a va, waru okolo a wu a tu ukaabu kuci atsuma e itoni i va.

⁴ "Agba n ta bara wu adama e ili i ro. Vu buwa e icigi ya aza a wu aza e Itoni cine vu yuwain ana vu fara usu numu shi. ⁵ She vi icina ununa vu riyai atsuma o unusu wan! Vu vadala reve vu lyawa mayan mu unusu, reve vu yuwan ununa vu yuwain ana vu fara usu numu. Na vu lyuwa elime nu unusu, n ta tawa n ca wu oforo n tawa wisawatan u fitila wa wu ubata u na u ri. ⁶ Amma n ta cuwa wu adama e ili i sa'ani i na vaa yuwusan. Vu 'yuwan ta ili i na otoni a Nikola* aa yuwusan, ununa amu fo n 'yuwain ili i na aa yuwusan.

⁷ "Za na ri na atsuvu, wu uwwa ili i na Ruhu aa dansaa a'isa a aza e Itoni! N ta lyawa za na biti lyuwai aci u lyuwa muwun mu udanga n na n tsu ca wuma, za na ri atsuma o u'wa u wuwunfu zuva."

Ikaka a tyo Simirina

⁸ Reve u damma mu, "Dana mepepelime ma nda a tyo a malingata ma Asula ma aa'isa a aza e Itoni a lyuci va Simirina. Za na ayi da Ufaru waru ayi da Ukosu, za na kuwai agba wo o'wiso ta wuma, ayi da wa lyungusa wu ni ikaka i nda: ⁹ N reve ta ni ili i babu ulobonu i na ama o ro a dansa a aci a wu. A ta dansa ama a Asula a da, agba ne da a ri shi na amayun. Obolo a ama a da a na a ri aza a Male. ¹⁰ She vu uwwa wovon wan, na vu yuwan majjin ma atsumalima ma na vu ri azama vu sowo. N ta dansaa wu, Mekerencesu ma ta zuwa le a lyungwa wu a zuwa ozo o ro a du o u'wa wa ali, waru o to bongi wu hali rana kupa. Vu guza mejege, ko nu u shi wo o'wo a to una wu, n ta ca wu wuma u babu ukotu vadamma ookokolofo wo o'wo wu iliyinkapa adama a na vu lyuwai aci.

¹¹ "Za na ri na atsuvu, wu uwwa ili i na Ruhu aa dansaa a'isa a aza e Itoni! Za na biti lyuwai aci e iwuya, woo sowo atsumalima o ukwa we ire shi."

Ikaka a tyo Birigamu

¹² Reve u damma mu, "Dana mepepelime ma nda a tyo a malingata ma Asula ma aa'isa a aza e Itoni a lyuci va Birigamu.† Za na ri na matsun me

* **2:6** Aza a na oo tono Nikola ama o ro a da a na aa yuwusan uritosu we epen aza a na a cigai ama a yuwaan amali aganda reve waru a yuwan unusu u tsipere. † **2:12** Atsuma a lyuci gbain va Birigamu, a'isa a daga ta lo ubata u na ama a yuwusayin mogono ma Roma aganda tsa Asula. Zuzu na ayi abajini a masa'a a daga ta lo ubata u na a tsu yuwaan amali a Zafasa aganda. Birigamu abajini a lyuci a da na Male ma daga a yuwusan tsugono atsuma o uvadi.

pe'eni ma na e tewein mā nā re vā yi, ayi dā za na a lyungusaa wu ni ikaka i nda: ¹³ N reve tā vu tā nden atsuma a lyuci na Male† mā ri o tsugono. Avu za vi Itoni† va amayun a dā, waru vu kudā a usu mu shi, ko ke'en. Vu usu tā a mantša ma na a zuwai o unai Antiba adama e isa'ani yā yi a lyuci dū, ubatā u na Male mā ri o tsugono. Antiba rocosu tā ama a na ayi za vi Itoni va amayun a vā a dā a adanshi ni ili i na u yuwusain.

¹⁴ “Agba n 'yuwan n ciga m bara wu adama e ili i ro. Ozo o ro atsuma a dū o to tono uritosu wa Balam,† za na rocoyi Balak cine waa zuwa aza a Isra'ilaf a yuwan unusu. † Balam gbagba le tā a tama inama i na ama a padayi amali a na a yuwusaan aganda. Waru u zuwa le tā a yuwan tsipere. ¹⁵ Ununa aza a Isra'ila a yuwain unusu, ne dā waru ozo o ro a dū a yuwain unusu ana o toniyi uritosu wo otoni a Nikola. ¹⁶ Gogo vu vadala vu lyawa nusu vā wu! Nā vu yuwan ne shi, aa jima shi n tā tawā wu reve n yuwan nlangi na ama o ndolo nā matsun me pe'eni ma na moo utusā o unā u vā.

¹⁷ “Za na ri na atsuvu, wu uwwa ili i na Ruhu aa dansaa a'isā a aza e Itoni! N ta ca za na biti lyuwai aci atsuma a mana† na o sokoi.† Waru n ta ca za suru aatali a uri a na a danai aala a sa'avu dē. Za na ushiyi aatali a nda a dā goon ee reve aala a nda.”

Ikaka a tyo Tayatira

¹⁸ Reve u damma mu, “Dana mepepelimē ma nda a tyo a malingata mā Asulā mā aa'isā a aza e Itoni a lyuci va Tayatira. Mawun mā Asulā, za na esu a yi e ikanasa tse elentsu a akina waru za na ana a yi a ri a madala tsu rumushili na o gboroi dē, ayi dā za na lyunguwā nuwu ni ikaka i nda: ¹⁹ N reve tā ili suru i na vaa yuwusan. N reve tā a na i cigalai waru adū otoni a amayun a vā a dā. N reve tā cine i kambulai, waru n reve tā a na vu kabai asuvu na ankuri. N reve tā a na gogo vu ta yuwusan upasu nā cine vu yuwusain ana vo o'woi za vi Itoni vā cacawu.

²⁰ “Agba n ciga n 'yuwan m bara wu adama e ili i ro. Vu geshe ka ndolo Yezebe shi, za na a yuwusan epen a na ayi vumavasulā dā. Ana u ri o uritosu a pususan agbashi a vā ana, adama a yuwan tsipere waru a lyuwusa iliyalya i na a cayi amali. ²¹ N ca yi tā mantša u vadala u lyawa nusu vā yi, agba avu u 'yuwan a lyawa tsushakala. ²² Adama o ndolo, n ta zuwa wo o'wo ubanakun. N ta zuwa aza a na a yuwusan tsipere nā ayi o sowo atsumalimā lon. N ta yuwan ili i nda gogo shede na a vadala a lyawa mayan me iwuya i na aa yuwusan. ²³ N to una otoni a yi. Reve a'isā a aza e Itoni suru e reve a na n revei majiyan ma za suru waru ni ili i na a cigai suru. N ta ca za suru atsuma e le atsumalimā cine unusu wā yi u ri. ²⁴ Ozo o ro a dū atsuma a Tayatira o toni uritosu wā yi shi. Koto i rito ili i na otoni a yi e dēyi 'Ili yu usokowu i gbain i Male' shi. N tā ni ili i tā i na maa damma dū: ²⁵ I lyuwa elime ni itoni i vā na amayun hali she nā n kambā.

²⁶⁻²⁸ “N ta lyawa za na lyuwai aci u danā nā cu'un vu ucira u na waa yuwan tsugono tsa na Dada vā ca numu. N ta yuwaan ne za na lyuwai elime nā mayan me ili i na n damma niyi u yuwan, hali a tyo mantša mo ukosu wu uvadi. N ta ca yi ucira u na waa yuwan tsugono tsu uvadi suru. Nu u yuwan tsugono tsa nda, u tā danā usuduwu, waru u ta kpasu'wa le reve o boso le miri-miri ununa ama o tsu boso mpondo mo olo'o. Waru n ta ca yi talyo'o na

† 2:14 Mkc. 25:1. † 2:17 Aza a Isra'ila a usu tā a na Irimiya vumavasulā soko tā upondo u mana u na a shi a zuwai atsuma a Akpati a Nzuwulai. A tyo o ukosu, a tā tsurā ili i nda waru u ta lyuwato ama.

tsi ikana na wasasa, § iroci yu ulyuwu wa aci wa yi. ²⁹ Za na ri na atsuwu, wu uwwa ili i na Ruhu aa dansaa a'isa a aza e Itoni!"

3

Ikaka a tyo Sadisu

¹ Reve u damma mu, "Dana mepepelime ma nda a tyo ubata u malingata ma Asula ma aa'isa a aza e Itoni atsuma a lyuci va Sadisu. Za na ri o tsugono tsa nan ruhu e cindere a na aa yuwusaan Asula tsugbashi, waru za na banai italyo'o i cindere, ayi da u lyunguwa nuwu ni ikaka'a: n reve ta ili i na vaa yuwusan. Ama a ta dansa gashi vu ta wuma, ashe gba akwakwa a da vu ri amayun. ² 'Yon! Vu buwa nu ucira gbain shi, u ciga ta mokotoo. Adama o ndolo vu gbmato ili i na vu ri na ayi. Me ene ta ili i na vaa yuwusan u rawa ili i na Asula a va a ciga nuwu vu yuwan shi. ³ She vi icina ni ili i na o rito nuwu, ni ili i na vu uwai wan. Toni yi, vu lyawa unusu wa wu. Na vu 'yon shi, n ta tawa mantsa ma na vu zuwai shi, cine vivu tsu tawa. ⁴ Ozo o ro atsuma a du aza a na a ri pe atsuma a Sadisu koto i lungusa itana i du nu unusu shi. Ama a nda o to oto itana i uri reve a wala obolo na amu adama a na a rawa ta a yuwan ne. ⁵ Vuma na lyuwai aci o unusu biti, u to oto itana i uri cine ama a nda a yuwain. Maa kimusa aala a vuma ndolo na a dana atsuma a aatagada a ama a wuma wa amayun shi. Na mi isawan a makakan ma Dada va obolo na nlingata ma yi aza a na a yuwusaan yi aganda, babu usan u da maa damma a na n reve yi ta.

⁶ "Za na ri na atsuwu, wu uwwa ili i na Ruhu aa dansaa a'isa a aza e Itoni!"

Ikaka a tyo Filadalifiya

⁷ Reve u damma mu, "Dana mepepelime ma nda a tyo a malingata ma Asula ma aa'isa a aza e Itoni atsuma a lyuci va Filadalifiya. Za na ri na akiza na amayun u tu ubanu na makpatu'utsu ma Dawuda.* Nu u kpatu'wa unantsu babu za na aa gura kpatu yi. Waru nu u baru yi, babu vuma na aa kpatu'wa yi. Ayi da za na lyunguwa nuwu ni ikaka i nda: ⁸ N reve ta ili i na vaa yuwusan suru. N reve ta a na ama a tara nuwu tsa vuma gbain shi. Waru vu toni ta uritosa u va, koto vu damma, 'N reve Yesu shi shi. M kpatu'wa ta de unantsu a makakan ma wu, za na vuma aa gura kpatu yi shi. ⁹ Gogo vu te ene ili i na maa yuwan na ama a na a ri o tono Male. Ele a damma ta a na ama a Asula a da, agba epen a da le. N ta zuwa le a tawa a kingyo a makakan ma wu. Ne da ee reve a na n ciga nuwu. ¹⁰ Vu yuwan ta ankuri vu kaba asuvu cine n damma nuwu vu yuwan. Adama o ndolo, n te geshe wu a mantsa ma na maa lyungwa ama o uvadi, na n zuwa le a uwwa atsumalima a abunda. ¹¹ N ta lo a tawa gogo. Vi isawan ugbamu atsuma o ucawu wo okolo a wu, tsara nanza usa ookokolo a wu wan, za na vaa ushi adama a na vu lyuwai aci. ¹² N ta zuwa vuma na lyuwai aci e iwuya wo o'wo aatsura a na a tsu bana u'wa u gbain ubata u na maa yuwusaan Asula aganda. Vuma nda ta dana de kuci. N ta dana ala e re a lipu va yi, aala a Asula a va, waru na aala a Urishelima† Sa'avu, ayi da aala a lyuci gbain va Asula a va, za na aa cipa ubata wa Asula de zuva. N ta danaa yi waru a lipu va yi aala a sa'avu a va.

¹³ "Za na ri na atsuwu, wu uwwa ili i na Ruhu aa dansaa a'isa a aza e Itoni!"

Ikaka a tyo Lawudikiya

§ 2:26-28 Talyo'o vu usana: Adama a na ama na abunda a mantsa mo ndolo a usu ta a na italyo'o i tsu zuwa ta ili i na i cina nle atsuma a wuma u le, a ca tsugbain a tyo a talyo'o na la'ai ucira a ta dansa u tu unata cine Zamawawa a yuwusan tsugono tsu uvadi magbula. * 3:7 Makpatu'utsu ma Dawuda urevu wa yi ayi da u ta nu ucira u na waa yuwan tsugono.

14 Reve u damma mu, “Dana mepepelime ma nda a tyo a malingata ma Asula atsuma a aa'isa a aza e Itoni a lyuci va Lawudikiya. Ayi da Za na Ri Ne. Waru ayi lyusu va abula da waru u tsu yuwusan ta adanshi a amayun kuci. O ure wa yi u da Asula a yuwain ili suru. Ayi da u lyunguwa nuwu ni ikaka i nda: 15 N reve ta ili i na vaa yuwusan suru, vu ri usuduwu shi,† agba vu ri utanu shi. U shi ta la'a ulobonu na vu ri za ta. 16 N ta 'yuwan wu adama a na vu ri damu. 17 Vu damma, 'N ta nu utsuru, waru m bolotowo ta aciyawa ili ya abunda. N ciga ili i ro shi, ko ke'en.' Agba vu reve cine vu ri shi na amayun: ili i wono i da vu ri, ni iliyali, ko ili i ta vu ri na ayi shi, irumba i da vu ri, waru vu ta ataBU. 18 Adama o ndolo, n ta casu wu asala vu tsula zinariya na maa winasa. Zinariya na e jeruwetoi da waru a lapula yi ta. Tsula yi tsara vo o'wo za vi ikebe. Ciga 'yuwan tsula itana i uri adama vo otoo aciyawu, tsara waru vu lyawa a uwwusa wono a na ama a te inda wu ataBU. Ciga 'yuwan vu tsula mani'in ma aguma tsara vu putala e esu, tsara vu gura ene.

19 “N tsu bara ta awu waru n ca ama a na n cigai biti oforo. Vu yuwan atyo a na vaa gura, awu vu vadala vu lyawa mayan mo unusu. 20 Vu zuwa atsuvu, amu da nda mishin o ukobu wu u'wa wa wu a yuwusan, 'Azo'wa!' Vuma na uwwa numu awu u banu mu n uwa, n ta uwa pe atsuma o u'wa'a awu n lyuwa obolo na ayi.

21 “Aza a na a lyuwai aci, a ta danu zuzu na ndanata n tsugono tsa va, cine amu ana n lyuwai aci, awu n danu zuzu na ndanata n tsugono tsa Dada va.

22 “Za na ri na atsuvu, wu uwwa ili i na Ruhu aa dansaa a'isa a aza e Itoni!”

4

Yahaya ene ta zuva

1 Ana me enei ili i nda n kotoi, reve me enishe alavu alavu nu unantsu u na a kpatu'wai a tyo zuva. Reve vuma na ri nu udyo vadamma aavana yuwisan adanshi na amu, u damma, “Kumba a tawa pa nda n to roco wu ili i na yaa fara na nda koto.” 2 A jima shi reve Ruhu va Asula golo bushi numu, awu me ene pe atsuma a zuva'a ndanata n tsugono n na nanza ri nden. 3 Za na ri de nden te ikanasa madu-madu ne ekan a na a ri ushili na mini ma aavu'un gashi atali e ikebe lon. Kambu kandaruwa ta ndanata n tsugono'o e ikanasa. 4 Ndanata ushin na aza a nashi n kandaruwa ta ndanata m mogono'o. Azagbain ushin na aza a nashi a dana ta de nden. O oto ta atugu a uri no okokolo a zinariya a aci e le. 5 Ili i nda a to utusa diga a ndanata m gbai'in: imadatsu, na agiri'a, na tsata. Akata a akina e cindere, aza a na a ri nan ruhu e cindere a Asula, a dana ta a madala elime a ndanata n tsugono'o. 6 Waru, ubata u na u dana'i uru'u elime a ndanata'a u ta gashi mala ma na a yuwain tsa madubi tsa na vaa gura ene ili ye elime.

Ili i wuma i nashi i kandaruwa ta ndanata'a, ebele a yi suru. Ili i wuma i nda a dana ta wupalu ne esu elime na acapa.

7 Za vu ufaru dana ta na aaci gashi kamu. Za ve ire dana ta na aaci gashi oogono a nan. Za va ta'atsu gba shi u dana ta nu urewesu gashi urewesu u vuma. Za va nashi dana ta gashi aakuru a na a ri a tsu'yan. 8 Ili i wuma i nashi i nda suru a ta ne evelu a tali tali, waru a ta wupalu ne esu, hali na a mpakatalai me evelu'u. Ayin nu urana a lyawa ucanasa wi ishpa shi: “Zagbain ta na akiza. U ta na akiza. U ta na akiza.

Ayi da Asula Mogono me Ili Suru Suru.

† 3:15 Ubatu u nda 'usuduwu' u ta nu urevu za na cayi aciyayi atsuma o ulinga wu Zamawawa na amayun, (Vu yuwan atyo a na vaa gura) nu 'utanu' u ta nu urevu ulambu wu ucawu atsuma o ulinga wu Zamawawa.

Ayi da za na ri lo diga o ufaru, waru u ta lo gogo, za na waru ri lo a tawa.”

⁹ Ili i wuma i nda a lyuwa ta elime a cibalasa za na ri nden a ndanata n tsugono'o. Waru a ta casu yi fo tsugbain waru o godyusho yi. Ayi da za na yuwain wuma babu ukotu. ¹⁰ A mantsa ma ta waru azagbain ushin na aza a nashi'i a kingyo ta elime a za na ri nden a ndanata n tsugono'o. Waru a mantsa ma na a yuwusaan za babu ukotu'u aganda, avu a zuwa okokolo e le elime a ndanata'a reve a damma,

¹¹ “Zagbain tsu na Asula a tsu, vu rawa ta vu ushi tsugbain, tsugono nu ucira adama a na vu rawa ta vu ushi le.

Avu da vu yuwain ili suru, waru vu zuwa le ta a dana wuma cine a ri adama a na vu ciga nle ne.”

5

Magiri'i ma kpatu'wa ta aatagada

¹ Ili i na me enishei atsuma a alavu alavu a va ayi da za na danai nden a ndanata n tsugono, u guza ta aatagada a na a katalai a na a danai uga'an na a danai de idanshi a pasu ra. * Asula a kutsulu yi ta avu u sura yi ulobonu ne erepu o urotsu† e cindere.† ² Waru avu me ene malingata ma Asula mo ucira, za na dammai na abajini o udyo: “Zane da rawai u rabuwa erepu a aatagada a nda avu waru u kpatu'wa yi?” ³ Agba atsuma a zuwa ko o uvadi ko zala vu uvadi a tsura vuma na rawai na waa kpatu'wa yi avu u denuna shi.

⁴ N dana ta e mesun lon, adama a na babu vuma na rawai u kpatu'wa aatagada o ndolo reve u deyinuna. ⁵ Avu zagbain ta atsuma e le damma mu, “Lyawa mesun! Kalyuwa, ndede vuma na lyuwai aci. A tsu de yi ta Kamu, mogono ma gbain ma na mo utai o ugundo wa Yahuzar.† Ayi da ikyun i Mogono Dawuda ana akaya a gbain a yi. Ayi da waa gura rabuwa erepu e cindere'e reve waru u kpatu'wa aatagada'a.”

⁶ Me ene ta Magiri'i mishin zuzu na ndanata n tsugono'o. Ili i wuma i nashi i kandaruwa yi ta obolo na azagbain. Lipu va yi rotsu ta gashi a pada yi ta o una u kucci. U ta na avana e cindere ne esu e cindere, ele da nan ruhi e cindere va Asula a na u lyunguyi a tyo pasu suru atsuma o uvadi. ⁷ U yawa ta u ushi aatagada a na za na danai nden a ndanata n tsugono'o n danai uguzu na ayi o ukere usa'ani. ⁸ Ayi pe atsuma a mayan tsundolo, avu ili i wuma i nashi na azagbain ushin na aza a nashi a kadato a makakan ma yi. Za suru dana ta na kumburu na aakwanu a na a yuwain na zinariya za na u banai o ukere wa yi. Akwanu o ndolo a dana ta tapu ni ili i maguru na o o'woi o una wa avasa a ama a na aa yuwusaan Asula aganda. ⁹ Avu a cana ishipe a sa'avu i nda:

“Avu da vu rawai vu tara aatagada'a avu waru vu rabuwa erepu o urotsu wa yi avu vu kpatu'wa yi.

Ili i na i zuwai ayi da ama o una wu ta, dada mpasa ma wu mo o'woi atsupu ana vu tsupayi gundo, ne elentsu, na ama, ni ida, avu gogo o o'wo ama a Asula.”

* **5:1** Aatagada o ukatalu: Atsuma a rana ndede a tsu yuwan ta aatagada a agvu'un o uga'an reve a katala yi a madanga. † **5:1** Atsuma a rana ndede a tsu faru ta mepepelim ma na a danai ne 'erepu' reve a zuwa iroci yi za na dana niyi. Na a kpatu'wa yi, erepu'u u tsu rabuwa ta waru babu vuma na a gura kpatu yi tsu ufaru. She za na za vi ili cayi ucira u da goon waa gura kpatu'wa erepu o urotsu o ndolo.

¹⁰ Vu kambato le ta o o'wo mmaci ma yi nan ganu aza a na a yuwusaan Asula aganda. Waru a ta yuwan tsugono atsuma o uvadi."

¹¹ Avu n kalyuwisa, dada mu uwwai nlingata ma Asula e ishupa. A dana ta abunda lon a la'a ta ucira u na vuma a gura kece le. A kandaruwa ta ndanata n tsugono'o, ni ili i wuma na azagbain. ¹² A dana ta e ishupa na abajini o udyo: "Tsu ta yuwaan Magiri'i ma na o unai ica, waru adama a abajini o ucira a yi, nu utsuru, nu urevu, nu ukadu wa yi. Uushi tsugono na tsugbain ni ica suru suru!"

¹³ Avu mu uwvisa ili i na i ri wuma suru e ishupa, ele aza a na a ri pe zuva suru, nu uvadi, na zala vu uvadi, na mala. Apa ishupa i na aa yuwusan: "Za na ri nden a ndanata n tsugono obolo na Magiri'i a ta ni ica na tsugono na tsugbain nu ucira kuci babu ukotu."

¹⁴ Avu ili i wuma i nashi'i a usu, "Ne dada u ri!" Avu azagbai'in a kadato avu a yuwaan yi aganda.

6

Magiri'i ma rabuwa ta erepu

¹ Reve me ene Magiri'i'i a rabuwusa eerepu† o ufaru atsuma a aza e cindere a aatagada'a. Avu mu uwwa za ta atsuma e ili i nashi i wuma u damma nu udyo u na u ri gashi tsata, "Tawa!" ² Reve n kalyuwa, avu me ene do uri. Za na kumba niyi dana ta nu utan, reve u ushi ookokolo. Reve u kara o uta gashi za na lyuwai de aci o uvon na abunda, waru u ta dashi lyuwisa aci.

³ Reve Magiri'i'i ma rabuwisa eerepu e ire, reve mu uwwa ili i wuma i ire i damma, "Tawa!" ⁴ Reve do ro na ri ushili gashi akina o uta. Za na kumba niyi u ushi ta ucira u na waa zuwa ama a yuwan nlangi atsuma o uvadi, adama o unulai atsuma o uvon. Za na kumba niyi ushi ta matsun me pe'eni ma gbain.

⁵ Reve Magiri'i'i ma rabuwisa eerepu a ta'atsu, reve mu uwwa ili i wuma ya ta'atsu adansa, "Tawa!" Reve n kalyuwa, avu me ene do lima. Za na kumba niyi u tu uguzu ni ili yu uritosu yu ume o ukere wa yi. ⁶ Reve mu uwwa ili i ro gashi udyo o ufusa e memere me ili i wuma i nashi. Avu udyo'o u damma, "Ikebe i na nanza tsu tsura o ulivu u ta,* ayi da a tsu tsupa o una u makundatsu ma ta ma yitabo.† Waru na abunda e ikebe i dada aa tsupaa nkundatsu n ta'atsu mi ishina. Waru she i lungusa mani'i'in na masayan ma inabi† wan."

⁷ Reve Magiri'i'i ma rabuwisa eerepu a nashi a aatagada'a, reve mu uwwa ili i wuma ya nashi i damma, "Tawa!" ⁸ Avu n kalyuwa reve me ene do vu ukporu. Za na aa kumbusa yi u ta na aala Ukwā, waru za ro ta lo za na a tsu de Ukwisa oo tono za vu ufaru zuzu. Asula e ne'eshen ta ama o uvadi abaci a nashi. Ukwā nu Ukwisa a ushi ta ucira u na oo una aabaci a ta e le atsuma a abaci a nashi'i nu uvon, na ambululu, na m6ala icu'un icu'un, ne ekere e inama yu una.

⁹ Reve Magiri'i'i ma rabuwisa eerepu a tawun. Reve me ene kwisa va ama o ro e ikynu i masa'a. Ele nda ele da aza a na n'yuwatan mu unai adama a na a dammai ikaka ya Asula na amayun. ¹⁰ Reve kwisa'a a saala na abajini o udyo adansa, "Asula Mogono me Ili Suru Suru, vu ta na akiza na amayun! Tsu te ipati ya wu, she vu jima wan vu ge'eto reve waru vu ca aza a na o una ntsu atsuma o uvadi atsumalima." ¹¹ Asula a ca ta za suru atsuma e le utugu u uri avu u damma le a yuwan ipiri ya ankuri wa'a ne'en. A yuwan ne hali

* **6:6** Danshi na a yuwayin ulinga pa nda na Tsheleni ayi da "dinari ta." Kalyuwa Ucuḍuwu wi "Ikebe."

she na n'yuwatan n le mu una aza e le a agbashi na aza e le cine o una nle hali she no o shiton abunda a na a cigai.

¹² Reve me enishe Magiri'i'i a rabuwusa eerepu a tali. Reve a yuwan uramosu wi ida nu ucira. Reve urana u lyawa e ikanasa, avu a yuwan irumbu kpara-kpara. Reve woto u suluwan saan ana mpasa. ¹³ Reve italyo'o i riya diga zuva a tyo o uvadi cine biri na ri igishi tsu riya diga o udanga na a yuwan upepu wu ucira. ¹⁴ Avu eleshe a puwan gashi a katala ta avalu avu a tara yi a kara. Avu nsasan suru ni ida i memere ma mini suru a lyawa bata le adama e ijingadu yi ida'a.

¹⁵ Reve ama suru, hali na ngono, a yuwan ukadu a pa'an atsuma a abanu ko e memere ma atali o uga'an atsuma a nsasan. Ama a nda fo a yuwan ta ukadu u na aa pa'an: Ama a gbagbain o ulinga u gwamnati, nan yali a asoja, aza o utsuru, ama o ucira, na akapi a ama suru, ko na agbashi a da ko na agbashi a da shi. ¹⁶ Reve a kara e desu vu nsasan na atali adansa, "Tsu te ipati i du, riya ntsu tsara i pala tsu adama za na ri nden a ndanata n tsugono me ene tsu wan, waru Magiri'i'i ma tsura u ca tsu oforo shi." ¹⁷ Amayun a da nnu Urana u na Asula na Magiri'i'i maa ca za suru oforo ma tawa, ko za a la'a oforo a nda shi.

7

Ama a Isra'ila a na a zuwai urotsu

¹ Ana ayi ndolo kotoi, avu me ene nlingata ma Asula n nashi mishin e ebele a nashi o uvadi e geshei upepu nashi tsara upepu u lapa uvadi ko mala ko udanga wan. ² Avu me enishe malingata ma Asula mo ro mo utu asana, u dana ta ni ili yu urotsu i na i tsu zuwa urotsu wa Asula a wuma. U de ta nlingata n nashi'i aza a na a cayi ucira a ca uvadi na mala atsumalima lon na abajini o udyo. ³ Reve malingata'a u damma, "She i lyawa upepu u lungusa ida, ko mala, ko udanga wan, she na tsu zuwa rotsu e icin ya agbashi a Asula a tsu ni ili'i." ⁴ Mu uwwa ta ana u deyi nu ucira ilaamba ya aza a na nlingata ma Asula n zuwayi urotsu wa Asula e icin i le. Laamba'a dana ta ukpakukupa ukpaku nu ukpakukupa amunga nu ukpakukupa unashi (144,000). Ama a nda'a o utu ta diga o gundo va ama a Isra'ila kupa ne ejere. Ele da aza a na nlingata ma Asula n zuwayi urotsu:

⁵⁻⁸ A yuwaan ta ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Yahuza,† a yuwaan ta ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Roben waru urotsu.

A yuwaan ta fo ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Gado, na ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Asha.

Waru a yuwaan ta ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Nafutali, avu waru a yuwaan ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Manasa.

A yuwaan ta ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Saminu, na ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Levi.

A yuwaan ta ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Isaka, avu a yuwaan ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Zebelun.

A yuwaan ta ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Isuhu, waru a yuwaan ta ama ukpakukupa kupa nu ukpakukupa ure (12,000) o ugundo wa Banyami.†

Suru suru a yuwaan ta ama ukpakukupa ukpaku nu ukpakukupa amunga nu ukpakukupa unashi (144,000) urotsu.

Abajini o obolo a yuwaan ta Asula aganda

⁹ Ana ayi ndolo kotoi, avu n kalyuwa dada me enei de obolo a ama a la'a ta abunda a na vuma aa gura kece le suru. O uta ta atsuma e ida, o gundo, na ama, ne elentsu suru, avu e isawan a makakan ma ndanata n tsugono na Magiri'ii. O oto ta atugu a uri, suru nle a guza ta ashuwa-shuwa e ekere e le.

¹⁰ A dana ta a yisaali na abajini o ufoyo,
 "Asula a tsu a da obolo na Magiri'ii a wawa ntsu,
 Asula a tsu u ta nden a ndanata n tsugono."

¹¹ Nlingata ma Asula'a suru obolo na azagbain ni ili i wuma i nashi'ii a dana ta lo mishin zuzu na ndanata n tsugono. A kadato ta a ndanata n tsugono avu a yuwaan Asula aganda. ¹² A dana ta adansa,

"Tsu ta dansa Asula a tsu a ta ngbain,

Lyawa tsu yuwaan niyi ica,
 tsu ca niyi tsugbain nu urevu,
 tsu to godyusho yi,
 u ta nu ucira nu ukadu,
 aza a yi a da suru babu ukotu.
 Lyawa wo o'wo ne!"

¹³ Avu zagbain ta ece mu, "Nan zane da gba aza a na o otoi atugu a uri? Te da o utai?"

¹⁴ Avu n usu, "Zagbain, n reve shi, amma avu yu reve ta."

Reve u damma mu, "Ele nda ele da aza a na a yuwain ankuri a kabai asuvu na atsumalima agba a kuwa shi. A za'wa ta atugu e le cece na mpasa m Magiri'ii za na zuwai o o'woi u'uri.

¹⁵ "Adama o ndolo a ta mishin a makakan ma ndanata n tsugono tsa Asula.† A ta yuwusaan yi aganda urana na ayin atsuma a Aa'isamapada a yi. Waru za na ri nden a ndanata'a u ta danu obolo ne ele tsara u kalyuwa le ulobonu.

¹⁶ "Ama a nda aa dashi yuwan ambulushi, waru akuli aa dashi reme le shi. Urana u buwa a damaton le shi, babu usu duwu u na wa ju'wan le, ¹⁷ adama a na Magiri'ii za na ri zuzu na ndanata n tsugono to o'wo za va agufa le. U ta tara le a tyo ubata u na mini ma na ma tsu ca wuma moo utusa. Waru Asula a ta tasa abara e le."

8

Eerepu e cindere

¹ Ana Magiri'ii'ni ma rabuwai eerepu o urotsu† e cindere o ndolo, a uwwa ilama de zuva shi, hali akapi a rumu ta.

² Avu me ene nlingata ma Asula m gbagbain n cindere mishin a makakan ma Asula, avu a ushi avana.

³ Avu malingata ma Asula mo ro ma tawa wi isawan elime a masa'a.† U dana ta uguzu na matafa za na a yuwain na zinariya na a kulatosuyi ili i maguru.† U ushi ta ili i maguru i nda na abunda obolo na avasa a ama a Asula suru. Ayi malingata'a u zuwa ta sadaka nda a masa'a ma na a yuwain na zinariya na ri de a makakan ma ndanata n tsugono'o. ⁴ Ili i maguru i ndolo i dana ta a makula a matafa ma na malingata'a ma danai uguzu na ayi, avu waru mikyon obolo na avasa a ama a Asula a rawa de zuva ubata wa Asula.

⁵ Avu u tara akinkina de a masa'a avu u shiton matafa'a. Avu wo oco yi a tyo o uvadi. A yuwan ta elemu a abunda, na tsata tsa abunda ni imadatsu, avu waru a yuwan uramosu wi ida nu ucira.

Nlingata n nashi mi ivula ta avana

6 **Avu** waru nlingata n cindere n na n danḡi na avana e cindere a danḡa ufoḡu u na ee ivulḡ le.

7 Ana malingata mo ufaru me ivulḡi aavana a yi, daḡa nlingata n variyi atayan oḡolo na akina ujambaru na mpasa a tyo o uvadi. **Avu** akina'a a kulḡato aabaci a ta'atsuma a abaci a ta'atsu o uvadi, daḡa u lungusaḡi danḡa na anlyia suru a na a ri pe atsuma a aabaci a nda.

8 Daḡa waru malingata me ire me ivulḡi aavana a yi. **Avu** a vari ili i ro gashi abajini a masasan ma na ma ri a makulḡa na akina atsuma a mala. Aabaci a ta atsuma a abaci a ta'atsu u mala'a wo o'wo ta gashi mpasa. 9 **Avu** ili suru i na i ri pe atsuma a aabaci a mala'a suru a kuwa, antsun a na a ri pe atsuma a aabaci a mala'a suru a lungusaḡi le ta.

10 Ana malingata ma **Asulḡ** ma ta'atsu me ivulḡi aavana a yi, avu abajini a talyo'o za na a kulusaḡi gashi aakata a akina, o utḡa diga zuva a tyo e ida. **Avu** u riyḡa a aabaci o uḡolu a ta atsuma o ḡolu ta'atsu na aabaci a lyusu mini ma ta atsuma e esu a ta'atsu. 11 Aala a talyo'o ndolo a da **Agumaḡ** o Okono. Aabaci a ta atsuma abaci a ta'atsu a mini o ndolo a kamba ta okono. Ama na abunda a kuwa ta adama a na mini'i u danḡi okono lon.

12 **Avu** malingata ma **Asulḡ** ma nashi me ivulḡi aavana a yi. **Avu** ili i ro i faba urana daḡa u lungusaḡi aabaci a ta atsuma a abaci a ta'atsu vu urana, avu waru u faba woto ni italyo'o daḡa u lungusaḡi aabaci a ta atsuma a abaci a ta'atsu o woto ni italyo'o. **Avu** mantsa me ekan me jebe, irumbu i da i danḡi atsuma a aabaci a ta atsuma a abaci a ta'atsu vu urana. * **Avu** woto ni italyo'o a 'yuwan a ca ekan a aabaci a ta atsuma abaci a ta'atsu a ayin.

13 Ana n kalyuwai, avu me ene aakuru a tsu'yan de zuva o mogogolo, avu mu uwwa yi a yisaali na abajini o uḡyo. "Atsumalima! Atsumalima! Atsumalima a ta cina ama suru a na a ri pa atsuma o uvadi, na akapi a nlingata ma **Asulḡ** n ta'atsu n na n cigai e ivulḡi avana e le e ivulḡi."

9

1 **Avu** malingata ma tawun me ivulḡi aavana a yi, avu me ene ili i ro tsa talyo'o na riyḡi diga zuva a tyo o uvadi. **Ayi** talyo'o'o a ca yi ta makpatu'utsu tsara u kpatu'wa aakari a aru'un lungu-lungu. 2 Ana u kpatu'wa niyi, avu mikyon mu utḡa gashi mikyon n na n shitoyin aakari a na a ri tapu na akinaḡ a na a ri usuduwu lon. **Ayi** mikyo'on n shiton ta zuva avu u putsaa urana a na waa ca ekan daḡa gba ubata wo o'woi irumbu. 3 **Avu** akyun a abunda a cipḡa atsuma a mikyon o ndolo a tyo atsuma o uvadi, waru a tsura ta ucira u na aa taḡa ama tsa agashi. 4 A damma le ta, "I ciga i 'yuwan i taḡa ama a na a ri na rotsu va **Asulḡ** e icin i le wan, she ama a na **Asulḡ** a zuwayi rotsu va yi shi. Waru she i taḡa danḡa ko anlyia wan." 5 **Asulḡ** a lyawa le ta a zuwaa ama o ndolo atsumalima a abunda hali woto ton, amma u lyawa le o una le shi. **Mḡala** n le n rotsu ta cu'un vu mḡala mu ugashi. 6 **Atsuma** a rana ndolo, ama a ta zami ili i na yoo una le, amma aa tsura shi. A ciga a kuwa, amma aa tsura shi.

7 Ele akyu'un o rotsu ta ido i na i ri ufoḡu adama o uvon. **A** ta no okokolo a zinariya a aci e le, waru urewesu u le u rotsu ta urewesu wa ama. 8 **Anji** e le a tu uga'an gashi anji a amaci, anga e le waru gashi anga e ikamu. 9 **A** nla ta atugu e irumu a nkakan n le. Elemu a na evelu e le aa yuwusan u yuwan ta gashi elemu e ido e ikeke yu uvon e iladi a 'yawa ubata o uvon go'o. 10 **A** ta na

* **8:12** Urana u tsu ca ta ekan irumu kupa ne ejere, amma a mantsa mo uguzu u nda, rumu kunḡa da goon u tsu ca ekan. Unata u da u ri na woto ni italyo'o, rumu kunḡa da goon a tsu ca ekan. A mantsa ma na aa casu ekan shi irumbu i da suru suru.

aya e ezan e le aza a na a tsu ca le ucira u na a zuwaa ama atsumalima hali woto ton. ¹¹ Mogono me le malingata ma Asula ma da ma na maa yuwusan tsugono a aakarai a aru'un lungu-lungu. Aala a yi a da Za vu Ulungusu, (na Tsuyahuda† ayi da Abadan, na Tsheleni† gba shi a tsu de yi ta Afoliyo).

¹² Atsumalima o ufaru o koto ta. Amma atsumalima o ro e re o ta lo a tawa. ¹³ Ayu malingata ma Asula ma tali me ivula aavana a yi. Ayu mu uwwa udyo u yuwan adanshi na amu atsuma a avana a mbanda m masa'a ma na a yuwain na zinariya, za na ri mishin a makakan ma Asula. ¹⁴ Udyo'o u damma ta malingata'a, "Bada nlingata n nashi aza a na Asula a shi a nla a abajini o Udolu u Yufiriti!" ¹⁵ Dada u bada nlingata ma Asula n nashi'i, aza a na Asula o foboi a yuwan ulinga a rumu nu urana u nda obolo na woto u nda na adama aa'wan a nda. Dada a 'yawai tsara o una aabaci a ta atsuma a abaci a ta'atsu a ama o uvadi ma'bulu. ¹⁶ A uwaa ta asoja elime aza a na a danai ukumbu e ido. A damma mu ta a dana ta ama ukpakukupa udo bonuwu ukpakure (200,000,000).*

¹⁷ Atsuma a alavu alavu a va, me ene ta ido na aza a na a kumba nle. A nla ta atugu e irumu a nkakan n le aza a na a danai ushili gashi akina, nu ulima tsa aakaramuna, na mini ma tsusumba. Aci e ido'o a yuwan ta gashi aci e ikamu, waru akina na mikyon na farinwuta o utusa a na le. ¹⁸ Ele mballa n ta'atsu n nda, (ele akina, na mikyon, na farinwuta na mo utusa a na vi ido'o) o una ta aabaci a ta o obolo a ama atsuma a abaci a ta'atsu a ama o uvadi suru. ¹⁹ Na vi ido dada ne goon shi, ezan e le fo a ta nu ucira u na a tada ama. Ezan e le a ta gashi iyo na aci a na a tsu kada ama.

²⁰ Amma ama a nda a kuwa atsuma a mballa n nda shi, a 'yuwan ta a na a vadala a lyawa iwuya i le. A lyuwa ta elime a yuwusaan otoni a lima aganda, waru a ta yuwusaan amali a na rumai na zinariya, na azurufa, na rumushili, na aza a na e she'ein na atali, na danga aganda. Amali a nda e tse ene shi, waru a tsu uwwa ili i na a dammai shi, waru a tsu wala shi! ²¹ Ama a nda a lyawa munulai shi, ko mayan ma nkunu, na tsipere, na wivu shi.

10

Malingata ma Asula na matagada

¹ Reve n yuwisan alavu alavu, ayu me ene malingata ma Asula mo ucira o utusa diga zuva.† Ayu u kanda'wa aciyayi ne eleshe gashi umuna, u shi ta na kambu ukandaruwu a aaci a yi. Ayu urewesu wa yi u dala gashi urana, ana a yi waru gashi atsura a akina. ² U tu uguzu na matagada ma na wu baruwai. U zuwa ta anana o usa'ani wa yi a mala, anana o ugula wa yi gba a alanga. ³ Reve u saala na abajini o udyo gashi udyo wu kamu. Ana u saalai, reve tsata n cindere n usu. ⁴ Ana tsata n cindere'e n yuwain adanshi, reve n fara madana. Ayu mu uwwa udyo de zuva adansa, "Vu soko ili i na tsata n cindere'e n dammai ulobonu, waru she vu dana le wan."

⁵ Reve malingata ma Asula'a ma 'yasan ukere usa'ani wa yi a tyo zuva. ⁶ Ayu u kucina na ala a Asula, za na aa kuwa shi, waru za na yuwain zuva ni ida ni ili i na i ri pe atsuma e le suru, a na amayun a da waa dansa. U damma ta, "Asula oo puro waru shi, kafu u yuwan ili i na u foboi. ⁷ Agba nna malingata ma Asula me cindere me ivula aavana a yi, reve Asula a yuwan ili i na i ri usokowu hali ana'an, cine u dammai agbashi a yi, amasula."

⁸ Reve udyo diga zuva u dewishe mu: "Kara a 'yawa vu ushi matagada ma na wu baruwai, za na malingata ma Asula'a ma guzai."

* 9:16 Asoja 200,000,000 a dana ta lo. Laamba nda ta abunda wa'ashi.

⁹ Reve n kara a 'yawa ubata u malingata ma Asula'a, avu n damma yi u ca mu matagada'a. Reve u damma mu, "Vu tara matagada'a reve vu tama yi. O una wa wu u ta dana alimu tsi ishiki, agba a atsuma a wu u ta dana okono." ¹⁰ Reve n tara matagada ma na u danai uguzu na ayi avu n tama yi. Avu u dana alimu tsi ishiki o una u va, agba ana n sodu niyi, reve wo o'wo okono gashi n ta shaama. ¹¹ Reve a damma mu, "Na vu 'yuwan vu ciga vu dammisa ili i na Asula o foboi na waa yuwan na ama, ni ida, ne elentsu, waru na ngono suru."

11

Ama e re a na o o'woi esu

¹ Reve n ushi aadanga o uritosu, avu Asula a damma mu, "Kara a 'yawa vu rito Aa'isamapada a Asula na masa'a, reve vu kece ama a na a ri pe a yuwusan aganda. ² Amma she vu rito agalaci a Aa'isamapada'a wan, adama a na amu Asula n ca ta de aza a na a usu numu shi ubata'a. A ta yuwan tsugono tsa lyuci va a'wan a ta'atsu na akapi.* ³ N ta lyungu ama e re a va, aza a na e enei ili i na i farai, adama a yuwan alajiya a amayun a va. O to oto itana i na o tso oto adama a atsumolangu waru a ta dana a yuwusan alajiya a va atsuma a a'wan a ta'atsu na akapi o ndolo." ⁴ Ama e re a na a yuwusan alajiya a adanshi a Asula e te isawan a makakan ma Asulazuva za na a yuwusan tsugono tsu uvadi mabula. Ama e re'e ele da danga zetun† re waru na wisawatan wi ifitila re. ⁵ Nna za ro yuwan mpolo n na waa amaton le, reve akina o uta a na le o kototo n'yuwatan n le. Tsunda tsa da Asula oo una za na yuwain mpolo n na waa amaton le suru. ⁶ A mantsa ma na a yuwusan alajiya e ikaka ya Asula, u ca le ta ucira a putsaa ni iro'i. Waru a ushi ta ucira u na a kambato mini mpasa, waru a zuwa cu'un vu mballa suru a amaton uvadi. A ta gura yuwan ili i nda a mantsa ma na a cigai suru.

⁷ Na ama e re'e o koto alajiya e ikaka i le, reve aadodo a na o utai diga a aakari a aru'un lungu-lungu a yuwan uvon ne ele. U ta lyuwa aci e le reve wu una le. ⁸ A ta vari lipu le o ure u gbain u lyuci u na a varai Zgbain le a akpata.† A kurato ta lyuci'i na Sodom† na Masar. ⁹ Ama suru, ni ida, nu ugundo, ne elentsu, a ta kalyuwa akwakwa e le. Agba aa lyawa za ro cido le shi, hali she na a yuwan rana ta'atsu na akapi. ¹⁰ Ama o uvadi suru a ta yuwan mazanga adama a na ama e re a nda a kuwai. A ta yuwan abuki reve waru a lyungulai ne'e, adama a na amasula e re a nda a zuwa ta ama o sowo atsumalima lon.

¹¹ Amma ana a yuwain rana ta'atsu na akapi, reve Asula a zuwa wivuwun u wuma atsuma a amasula e re'e waru. Reve a 'yon mishin, avu za na ene nle suru wu uwwa wovon lon. ¹² Reve amasula e re'e a uwwa abajini o udyo o utusa diga zuva adansa, "Tawai pa nda!" Reve a kara a tyo zuva atsuma e eleshe, n'yuwatan n le mishin a akanla e le.

¹³ Avu ida i ramo nu ucira avu aabaci a ta atsuma a abaci kupa suru a ramo atsuma a lyuci'i. Ama ukpakukupa ucindere (7,000) u da kuwai adama o uramosu wi ida u ndolo. Avu aza a na a buwai wuma a uwwa wovon lon, reve a ca Asula a na a ri zuva tsugbain.

¹⁴ Atsumalima e ire o koto ta, agba za va ta'atsu ta lo a tawa.

* **11:2** Atsuma a aatagada a nda mantsa ma na a zuwai a'wan a ta'atsu na akapi u ta nu ucira gbunda lon. A yuwan ta ulinga na re koko'o. Ure u ro u na a yuwain ulinga na ayi da "mantsa na mantsa me re na akapi a mantsa." Ure u ro waru ayi da "woto amunga ne ejere," ure u ro waru ayi da "rana ukpakukupa nu ukpakure na kupotali" (1,260). Kalyuwa Wen. 11:3; Wen. 12:6, 14; Wen. 13:5.

Aavana e cindere

¹⁵ Reve malingata ma Asula me cindere me ivula aavana a yi, avu mu uwu nlingata ma Asula† ma zuva a yuwusan adanshi nu ucira adansa, “Asula a tsu waru na za na u dangwai wo o’wo Zamawawa u ta nu ucira u na waa yuwan tsugono tsu uvadi suru, waru Asula a ta yuwan tsugono babu ukotu.”

¹⁶ Reve azagbain ushin na aza a nashi, aza a na a ri nden a ndanata n tsugono a makakan ma Asula a kingyo nu urewesu u le e ida avu a yuwaan yi aganda. ¹⁷ Reve a damma, “Asulazuva Mogono me Ili Suru, za na ri wuma gogo, waru u ta wuma mantse suru, tsu to godyusho wu a na voo rocosu tsu ucira wa wu, waru vu fara ta tsugono.

¹⁸ Ama o uvadi a yuwan ta upan na avu, amma gogo mantse mo upan ma wu ma rawa ta. Mantse ma da na vee ge’eto akwakwa, avu vu tsupa agbashi a wu.

Vu ta tsupa amasula a wu na ama a akiza† a wu, vu ta tsupa ama a na a uwwusa wovon wa ala a wu, diga a za ke’en a tyo a zagbain.

Waru vu ta lungusa za suru na tawayi nu ulungusu atsuma o uvadi.”

¹⁹ Reve Aa’isamapada a Asula de zuva a kpatu’wa, reve e ene Akpati a Nzuwulai† pe. Avu a yuwusan imadatsu, na agiri’a, na tsata, nu uramosu wi ida na atayan a gbagbain.

12

Ka na aagangu

¹ Reve me ene iroci i gbain de zuva i na i zuwai za suru asalama. Ka dana ta lo, umuna u na gba wu nlai urana u da. U kuru ta ana a yi o woto. Wo oto ta ookokolo a na a ri ni italyo’o kupa ne ejere a aaci. ² U danu ta limatan, avu mbala na atsumalima a limata’an a zuva yi yisaali. ³ Avu me eneshi iroci i ro zuva, aagangu a gbain a shili na aci e cindere a na a ri na avana kupa. Aaci suru u ta na mokokolo. ⁴ Avu wizan wa yi u rada aabaci a ta atsuma a abaci e italyo’o a ta’atsu suru diga e eleshe’e, reve u vari le a tyo o uvadi. Avu aagangu’u e isawan a makakan ma ka’a adama u sodushi mawu’un nu u matsan yi. ⁵ Reve u matsan mawun mo ulobo, za na ri nu ucira suru u na waa yuwan tsugono tsa ama o uvadi u nda. Avu malingata ma Asula ma usa yi mawu’un reve u tewee Asula adama u danu a ndanata n tsugono tsa yi. ⁶ Avu ka’a u suma u uwa o ogozo, ubata u na Asula o foboo niyi. A ta kalayuwa yi pe ulobonu hali a’wan a ta’atsu na akapi. ◊

⁷ Babu usan avu e temushi uvon de zuva: zagbain vu nlingata ma Asula Mika’ilu na nlingata ma yi ma Asula a yuwan uvon na aagangu’u, reve aagangu’u na nlingata ma yi fo a piri. ⁸ Agba aagangu’u u lyuwa aci shi, waru aa dashi lyawa yi obolo na nlingata ma yi a danu zuva shi. ⁹ Reve Mika’ilu obolo na nlingata ma yi mu utaa abajini a aagangu’u diga zuva reve a caco yi obolo na nlingata ma yi a tyo e ida. Aagangu a nda ayi da za na ri lo wuma nu ujimu. Ayi da za na a tsu de Mekerenkesu ko Male. Ayi da za na aa lulumusa ama suru.

¹⁰ Avu mu uwu nanza a yuwusan adanshi diga zuva na abajini o udyo adansa:

“Gogo Asula a tsu a ta wawa ama a yi!

Gogo u ta yuwan ulinga nu ucira wā yi,
reve u yuwan tsugono ana mogono!

Gogo Zamawawa† wā yi to roco ucira wā yi a aci o uvadi!

Adama a na Mekerencesu māā dashi isawan ubatā u na Asulā a tsu a ri shi,
waru waa tawisaa aza a tsu agbashi na addama na ayin nu urana shi.

O utāā tā Mekerencesu diga zuva!

¹¹ Ama a tsu a lyuwa tā aci e Mekerencesu

adama a mpasa m Magiri'i,

oḅolo na alajiya e ikaka i na aa yuwusan.

Aa uwwusa wovon u na āā kuwā shi.

¹² I yuwan māzanga suru ndū aḍu na i ri nden zuva.

Agba aḍu na i ri nden atsuma o uvadi na a mala, i to sowo atsumalima lon.

Adama a na Mekerencesu mā kara tā a cipa ya'a ḍu,

waru u tu utsutsu,

adama a na u revei waa jima shi avu e isawaton yi.”

¹³ Ana aagangu'u we enei a vari yi tā a cipa o uvadi, avu u teme a saḅusa ka
na matsain mawun mo ulobo'o. ¹⁴ Reve ka'a u ushi evelu a abajini a aakuru

tsara wu 'yawan a kamba ubatā wā yi o ogozo. Ubatā u na āā kalyuwa yi
ulobonu hali a'wan a ta'atsu na akapi, ¹⁵ waru aagangu'u aa gura amaton yi

shi. ¹⁵ Reve aagangu'u a puvu mini tsu udolu adama u lyuwa ka'a u kara
ya'i. ¹⁶ Avu gba ida i kamba ka'a, reve u kpatu'wa unā wā yi reve u sodu mini

na na aagangu'u u puvuyi. ¹⁷ Reve aagangu'u u yuwan upan lon nā ka'a, avu
u kara a 'lyawa u yuwan uvon na akapi a muwun mu ka'a, aza a na o toniyi

ili i na Asulā a dammai, waru o toniyi ikaka i na Yesu rito nle.

¹⁸ Avu aagangu'u e isawan a nge'en m mala.*

13

Aadodo a na o utqi atsuma a mala

¹ Atsuma a alavu alavu a wā avu me ene aadodo o utasa atsuma a mala. U ta
na aci e cindere na avana kupa. Aavana suru a ta nā mokokolo. Aaci suru u

tā de ni idana ya aala i na yaa yuwusan adanshi a vama e ekere a Asulā. ² Ayi
aadodo a nda o rotso tā utasu, agba ana a yi a tā uga'an waru u tā ne eleme

waru akpata a ana a yi a tā uga'an, gashi nama gbain vu una na a tsu de biya.
Unā wā yi waru u rotso tā unā wu kamu. Aagangu a ca tā aadodo ucira unata

nā za wā yi, avu waru u ca yi ndanata n tsugono nā tsugono. ³ Aaci a tā a dana
tā na aalana a wuntsu u na u rocoi a na o una niyi, agba wuntsu'u wi ina tā.

Atsuma o uvadi vuma suru o'wo tā a asalama a aadodo o ndolo. ⁴ Suru nle
a yuwaan tā aagangu o ndolo aganda, za na cayi aadodo ucira. Avu waru a

yuwaan aadodo'o aganda reve a damma, “Babu za na ri tsā aadodo a nda!
Babu za na aa gura lyuwa aci a yi.”

⁵ Asulā a lyawa tā aadodo o ndolo a yuwan uvadu nu ucira wā yi dāda gba
u yuwaan niyi adanshi a vama. Asulā a lyawa yi tā u dana nu ucira u ndolo

hali a'wan a ta'atsu na akapi. ⁶ Avu u dana a yuwusaan Asulā adanshi a
vama. Waru wi isula tā ala a Asulā, nu ubatā u na u ri nden, oḅolo na aza

a na a ri zuva suru. ⁷ Asulā a lyawa yi tā u yuwan nlangi na ama a yi avu
u lyuwa aci e le. A ca yi tā ucira u na u la'ai gundo, ne elentsu, na ama, ni

ida suru. ⁸ Ama suru a ta yuwaan yi aganda, ele da aza a na a danai ala e le

† 12:14 Wen. 11:2. * 12:18 Adanshi a Asulā o ro a zuwa tā guzu nda atsuma o uguzu wa 17, ozo o
ro gba tsunda tsa da a zuwa nle, cine uguzu wa 18 u ri. Akapi a Adanshi a Asulā gba shi idanshi i nda
atsuma a aadiva a 13 uguzu wa 1 u da a zuwa nle. † 13:5 Wen. 11:2.

atsuma a aatagada a ama a wuma kafu a yuwan uvadi shi. Aatagada'a za Magiri'i ma na o unai da.

⁹ Vuma na ri na atsuvu, wu uwwa.

¹⁰ Za na Asula a dangwai adama e reme yi, e te reme yi.

Za na Asula a dangwai adama o una yi na matsun me pe'eni, a to una yi. Ayi nda u ta dansa ama a Asula a ciga a 'yuwan a kafa asuvu avu waru a dana nu ucawu wo okolo.

Aadodo e ire

¹¹ Waru me enishe ta aadodo o ro a na o utai diga e ida. U ta na avana e re gashi aza a magiri'i, da da gba u yuwain adanshi nu udyo wa aagangu. ¹² Ayi aadodo a nda wi isawan ta a makakan ma aadodo o ufaru, avu u yuwan ulinga na cu'un vu ucira na aadodo o ufaru a ri na ayi. Adama o ucira o ndolo a zuwa ta ama o uvadi suru a yuwaan aadodo o ufaru aganda, za na danai na wuntsu u na wu una niyi avu wi ina yi. ¹³ Da da waru gba aadodo e ire a yuwain abajini e iroci yi ili ya asalama. U zuwa ta akina a cipa diga zuwa a tyo o uvadi, ama gba a akanla. ¹⁴ Asula a lyawa ta aadodo e ire a yuwan ili ya asalama a makakan ma aadodo o ufaru. Adama e ili ya asalama o ndolo, u gura ta lumu ama o uvadi. U zuwa le ta a ruma aamali a aadodo o ufaru, za na o unai na matsun me pe'eni agba u kambu ta wuma. ¹⁵ Asula a lyawa ta aadodo e ire a yuwan aamali'i adama wo o'wo wuma, adama waru u gura yuwan adanshi waru u gura zuwa le o una aza a na a yuwaan niyi aganda shi. ¹⁶ A zuwa ta ama suru a yuwan rotsu o ukere usa'ani ko e icin i le, ko ama a gbagbain a da ko muwun, ko aza o utsuru ko alambi, ko agbashi ko aza a na a ri agbashi shi. ¹⁷ Aza a na a ri na rotsu da goon aa lyawa a tsula waru ele da goon aa lyawa a wina. Ayi urotsu u nda ayi da urotsu wa aala a aadodo ko laamba na ee isawan a aala a yi.

¹⁸ U to lobono vu tsura ugbozu adama vu reve laamba va aadodo'o! Na vu ri nu ugbozu, vu te reve yi. Laamba va yi ayi da ukpaktali na kupotali na aza a tali (666), waru laamba'a u ta a nden ma aala a vuma.

14

Magiri'i na ama a yi

¹ Avu me ene Magiri'i mishin a Masasan ma Sihiyona.*† Ama ukpakukupa ukpaku nu ukpakukupa amunga nu ukpakukupa unashi (144,000) a dana ta mishin obolo na ayi. Ele da aza a na a danai e icin i le ala a Magiri'i na Dada va yi. ² Mu uwwa ta nanza a adanshi de zuwa. Udyo wa yi u rotsu ta ilama i mini ma abunda ma na mo ocusho ko tsa tsata tsu ucira. U shon ta gashi mesun ma ama a abunda a wa'asa ikumburu. ³ Ele da ama ukpakukupa ukpaku nu ukpakukupa amunga nu ukpakukupa unashi (144,000) a ta mishin zuzu na ndanata n tsugono, obolo ni ili i wuma i nashi, na azagbain. A dana ta a canasa ishpa i sa'avu, za na babu za na aa gura rito yi, she ele goon. Ele da aza a na a tsupayi o utaa nle atsuma a ama o uvadi suru. ⁴ Ele da ama a na a lyawai aciyele cece a na a 'yuwain a yuwan tsipere, adama o ndolo a da a ri cece. O toni ta Magiri'i ubata u na u tyoyi suru. A tsula le ta atsuma a ama reve a ca le tsa makuda ma kucci vu ufaru, reve a ca Asula na Magiri'i'i. ⁵ A tsu yuwan epen shi, waru a ri nu unusu shi.

Ningata ma Asula n ta'atsu

* ^{14:1} Sihiyona aala o ro a Urishelima a da, ubata u nda u ta yuwusan adanshi adama a abajini a lyci va ama a Asula.

⁶ *Avu* me enishe malingata ma *Asula* ma 'yawan zuva lon. U ciga ta u damma ikaka ya Alabari a Sa'ani† a na a ri n koto shi a tyo ubata wa aza a na a ri pe nden atsuma o uvadi, ele da ida, na gundo, ne elentsu, obolo na akapi a ama a na buwai. ⁷ Reve u damma na abajini o udyo, "I ciga i 'yuwan i ca *Asula* tsugbain avu i yuwan adanshi a tsugbain tsa yi. Adama a na mantsa ma yuwan ta a na wee ge'eto ama o uvadi suru. I ca yi tsugbain, adama a na ayi da u yuwain uvadi na zuva, mala ne esu a mini a na o utusa e ida."

⁸ Reve malingata ma *Asula* me ire ma 'yawan zuva cine za vu ufaru yuwain avu u reme adansa, "Abajini a lyuci a Babila a riya ta! Ayi lyuci gbain da za na tsipere tsa yi tsa zuwai ida suru a yuwain ili yi idaba. U yuwan ta gashi wo o'woto le ta ososowi na tsipere tsa yi, ili i nda i ta zuwa *Asula* a ca le atsumalima."

⁹⁻¹⁰ *Avu* waru malingata ma *Asula* ma ta'atsu u toni le, a saalasa, "Ama a na a yuwayin aadodo o ndolo aganda suru avu waru a yuwaan aamali a yi aganda, a ta nu urotsu wa aadodo e icin i le ko e ekere e le. *Asula* o to sowoto le masayan ma inabi mo oforo ma yi. Masayan ma nda a sula yi na mini shi, waru *Asula* na aciyayi a da a tsuyin oforo a yi atsuma o mokoto mo upan mo ndolo. Cu'un va ama o ndolo o to sowo atsumalima na akina† a makula a farinwuta lon a makakan ma nlingata ma *Asula* ma akiza obolo na Magiri'i'i.

¹¹ Akina a na aa kula† le u to o'wo babu ukotu. Ama a na a yuwayin aadodo o ndolo aganda obolo na aamali a yi waru a ri nu urotsu wa ala a yi a lipu le, atsumalima o to obolo ne ele ayin nu urana." ¹² Ili i nda suru u ta dansaa aza e Itoni a yuwan ankuri atsuma a nden n le. Ama a nda ele da aza a na a yuwain tsutoni na wila wa *Asula*, avu waru o toni Yesu na amayun.

¹³ *Avu* mu uwwa udyo zuva adansa, "Dana ili i nda: Aza aba'un a da aza a na a kuwai diga gogo a 'yawa adama e Itoni yi Zagbain!"

Reve Ruhu usu, "Ee, a te ivuwan atsuma a linga va atsumalima a na a yuwusan, linga sa'ani le na a yuwusan to toni le."

Ugasa wu uvadi

¹⁴ Dada n kalyuwai, avu me ene eleshe a uri. Ili i na i rotsoi vuma dana ta nden de e eleshe'e. U ta no ookokolo a zinariya a aaci a yi waru u ta nu ugonu wa alya uguzu o ukere wa yi. ¹⁵ *Avu* waru malingata ma *Asula* mo ro mo uta atsuma a Aa'isamapada, avu u saalaa vuma na ri nden e eleshe na abajini o udyo, "Fara ikani nu ugonu wa wu. Ili i na i lobono† a kana atsuma o uvadi e ina ta de, gogo da mantsa ma na wu ntsayi o golofo le." ¹⁶ *Avu* za na ri nden e eleshe'e u rono ugonu wa yi, dada gba u kanai ca'an vu uvadi.

¹⁷ *Avu* me enishe malingata ma *Asula* me ire za na utai de a Aa'isamapada a zuva, waru u dana ta na matsun ma alya o ukere wa yi. ¹⁸ *Avu* waru malingata ma *Asula* mo ro ma ta'atsu, za na ri nu ucira e ekere a akina, wu uta de a masa'a. Ayi malingata ma *Asula* ma nda u de ta malingata ma *Asula* me ire adansa, "Tara matsun ma wali ma wu avu vu pada ataci† a alya o uvadi adama a na limatan va yi e ina ta." ¹⁹ Dada gba malingata ma *Asula*† ma vutalai matsun ma yi atsuma o uvadi. Dada u bolotoi limatan na ri pe atsuma o uvadi a tyo ubata u na o kpoko nle. Ne da gba *Asula* o tsu kpoko aza e iwuya na waa casu le oforo. ²⁰ O kpoko ta muwun ma ataci'i a alanga a lyuci gbain, avu mpasa mu uta ubata u na o kpoko nle gashi udolu u na u ri imili ukpakure (200) uga'an na aru'un ana uton.

15

Mbala n cindere mu ukosu

¹ *Avu* me enishe abajini e iroci de zuva a na a zuwai ama suru o o'woi a asalama. Nlingata ma *Asula* n cindere m bana ta mbala n cindere mu ukosu.

Nā Asulā o koto a casu ama oforo nā m̄bālā n ndolo, wāā dashi yuwan upan waru shi. ² Reve me ene ili i na i rotsoi mala mā maḍubi* ma na a jambarai na akina. Ayu waru me enishe aza a na a lyuwai aci a aadodo nā aamali a yi, ayi da aadodo za na a danai aala a yi nā laamba. A danā tā mishin zuzu nā mala mā maḍubi, waru a guza tā ikumburu i na Asulā a ca nle. ³ Reve a cana ishpa i na Musa† aagbashi a Asulā a canai ayu waru a cana ishpa i na Magiri'i ma canai, adansa,

“Ayu da Asulazuva Mogono me Ili Suru,

vu ta yuwusan abajini abajini e ili ya asalama.

Vu ta yuwusan tsugono tsu uvadi u nda suru.

Atsuma e ili i na vaa yuwusan suru amayun a da obolo nu ulobonu.

⁴ Vuma suru ta ca wu tsugbain, Asulazuva!

Ama suru a ta damma, ‘Vu ta nā tsugbain nu ucira.

Babu vuma na ri na akiza, she ayu goon.

Ama o uvadi suru a tā tawa a yuwaan wu aganda.

Ama ene tā mejege me ili i na vu yuwain suru.’ ”

⁵⁻⁶ Ayu me ene de zuva, nlingata mā Asulā n cindere aza a na a banai m̄bālā n cindere o uta pe atsuma o Upasu wa Akiza† a Aa'isamapada. Za suru oto tā itana i uri i na i danai a madala, a kanda'wa tā amuna a na a dawai nā zinariya a nkakan n le. ⁷ Atsuma e ili i wuma i nashi i ndolo za tā ca tā malingata mā Asulā biti aakwanu a zinariya tapu nā atsumalima a Asulā, za na ri nā wuma u babu ukotu, a tsun atsuma o uvadi. ⁸ Ayu Upasu wa Akiza'a u shiwan nā mkyon n na moo utusa diga de ubata u tsugbain tsa Asulā nu ucira wa yi. Babu vuma na aa gura uwa pe atsuma a Aa'isamapada o ndolo she nā m̄bālā n cindere n na nlingata n cindere n ndolo n tawayi n koto.

16

Akwanu o upan wa Asulā

¹ Mu uwwa tā abajini o udyo de a Aa'isamapada a dansaa nlingata mā Asulā n cindere'e, “Yawai yo oco akwanu e cindere o upan wa Asulā'a atsuma o uvadi.” ² Dada malingata mo ufaru mā 'yawai dada wo ocoi ili i na i ri pe atsuma a aakwanu a yi atsuma o uvadi. Dada dodi vu m̄bālā mu usan lon o utaj a lipu va aza a na a danai nu urotsu wa aadodo'o waru a yuwayin aamali a yi aganda.

³ Ayu malingata me ire mo oco ili i na i ri pe atsuma a aakwanu a yi a tyo atsuma a mala, dada gba mala mo o'woi mpasa gashi mpasa mā aakwakwa a vuma, reve ili i na i ri pe wuma atsuma a mala'a suru a kuwa.

⁴ Reve malingata ma ta'atsu mo oco ili i na i ri pe yi atsuma a aakwanu a yi a tyo atsuma o dolo ne esu a mini, reve a kambā mpasa. ⁵ Dada mu uwwai malingata ma na maā kalyuwusa mini ma dammai, “Ayu da Asulā a Akiza.

Ayu da vu ri wuma gogo, waru vu tā lo wuma kuci!

U tu ulobonu u na vee ge'eto uvadi tsunda.

⁶ Aza e iwuya a zuwa tā mpasa ma ama a wu nā ma amasulā n yene.

Adama o ndolo a da vu ca nle mpasa o sowoi.

A tsura tā ili i na a cigai!”

⁷ Ayu mu uwwa udyo o utusa diga a masa'a adansa:

“Ee, Asulazuva Mogono me Ili Suru,

Ure u na vu tsu ca ama e iwuya oforo amayun a da waru wu ntsaa tā.”

* 15:2 Ayi “maḍubi” ayi da Ashingini a tsu de “masukaci”.

⁸ *Avu malingata mā nashi mo oco aakwanu a yi zuva vu urana, avu Asula a lyawa urana'a wu vava ama nu usuduwu wa yi.* ⁹ *Avu abajini o usuduwu wu vava ama suru, dada a yuwayin ala a Asula adanshi a vama, za na tawayi na mbala n ndolo. Na ne suru a 'yuwan ta a vadala o unusu u le avu waru a 'yuwan a cuwa tsugbain tsa yi.*

¹⁰⁻¹¹ *Avu malingata ma tawun mo oco ili i na i ri pe atsuma a aakwanu a yi a ndanata n tsugono tsa aadodo, reve ida i na waa yuwusan tsugono tso o'wo irumbu. Ama a na a danai pe a dana ta a magaga ma anga me le adama a na antsu e le a ta a mbala lon. Na ne suru a yuwaan ta Asula adanshi a vama† reve a 'yuwan a vadala a kambā ubata wa Asula tsara a lyawa iwuya i le.*

¹² *Dada waru malingata mā tali mo ocoi ili i na i ri pe atsuma a aakwanu a yi a tyo a abajini o Udolu wa Yufiriti dada mini mo udolu'u u 'yewe. Ni ili i ndolo i fara, dada ngono diga asana aa tawa na asoja e le.* ¹³ *Avu me ene otoni a lima a ta'atsu a na o rotsoi opodo. A to utusa o una wa abajini a aagangu, na o una wa aadodo o ufaru na waru o una wa aadodo e ire vumavasu ve epen.* ¹⁴ *Ele otoni a lima† a nda a ta nu ucira u na aa gura yuwan iroci yi ili ya asalama. A 'yawa ta bata o ngono mu uvadi suru, tsara o boloto le ubata u ta tsara a yuwan uvon na Asula Mogono me Ili Suru a abajini o urana u na wee ge'eto ama.*

¹⁵ *Reve Zagbain damma, "Zuwai atsuvu! N ta lo a tawa cine vivu tsu tawa vuma babu urevu. Asula a ta zuwaa vuma na ri e ipiri ni itana ya yi ufobu aba'un, adama u wala ata bu ama e ene ata bu a yi, wu uwwa wono wan."*

¹⁶ *Avu otoni a lima'a o boloto ngono'o ubata u ta, ubata u na a tsu de Amagedon na Tsuyahuda.*

¹⁷ *Avu malingata me cindere mo oco ili i na i ri pe atsuma a aakwanu a yi de e eleshe. Dada Asula a yuwain adanshi na abajini o udyo diga de a ndanata n tsugono atsuma a Aa'isamapada, adansa, "N koto ta ili suru."* ¹⁸ *A yuwan ta imadatsu na agiri'a na tsata tsa abunda, dada gba ida i ramoi nu ucira u na la'ai aza a na aa yuwusan hali na Asula a yuwain vadilima atsuma o uvadi.* ¹⁹ *Abajini a lyuci o ndolo e ne'eshen ta toto uta'atsu, reve ilyuci i ro atsuma o uvadi a ramo suru suru. Avu u cuwan na nusu lyuci gbain va Babila, avu waru u zuwa ama a Babila o sowo oforo a na a ri atsuma o mokoto mo upan ma yi.* ²⁰ *Ana ida i jingadai tsundolo, ida i memere ma mini suru na nsasan m bete'we ta.* ²¹ *Reve abajini abajini a atayan a riyaa ama diga zuva. Ume wa atayan u rawa ta uritowu wu ume ukpaku.* Amma adama a na Asula a lyunguwa nle na atayan tsara u ca le atsumalima lon ama a yuwaan yi ta adanshi a vama.*

17

Aashakala a ka obolo na aadodo

¹ *Avu malingata ma ta atsuma a nlingata n cindere n ndolo aza a na a ri na akwanu e cindere u tawa ya'a va reve u damma mu, "Tawa, n to roco wu cine aa ca aashakala a na ama suru e revei atsumalima, ayi dada abajini a lyuci a na a suwai zuzu na dola va abunda.* ² *Ngono mu uvadi n yuwan ta tsipere na ayi, waru ulambu u wono wa yi u zuwa ta ama suru o o'wo gashi ososowi a mara atsuma a tsipere tsa yi."*

³ *Avu atsuma a alavu alavu'u a na Ruhu roco numu, reve malingata ma Asula ma tara mu a tyo o ogozo. Dada me enei ka ro nden a aadodo a saan. A dana ta wisulusa wa Asula a lipu va aadodo'o ubata biti, waru u dana ta na aci e cindere na avana kupa.* ⁴ *Ayi ka'a wo oto ta itana i tsugono i na i ri*

* **16:21** Ume wa atayan u la'a ta ume u bufu siminti.

sawun daan-daan na aza a na a ri saan. Waru wo otowiso ta ili i na a yuwain na zinariya, na atali a madala icu'un icu'un ni iyedi yi ikebe.† O ukere usa'ani wa yi u ta lo na mokoto ma zinariya ma mara tapu, ayi dafa ili yi idaba ya abunda na tsipere tsa na waa yuwusan. ⁵ A cin va yi a dana ta de aala a na a ri nu urewu nu usokowu, “Amu da Babila vu ucira, mma va ashakala suru suru, mma va aza a na a yuwusan ili yi idaba suru suru atsuma o uvadi.”

⁶ Reve me ene ka'a u sowo mpasa ma aza a na a yuwusan adanshi a sa'ani a Asula, aza a na o unai adama a na a danai uguzu na Yesu ugbamu. U zuwa yi ta wo o'wo ososowi.

Ana me ene niyi mo o'wo ta a asalama lon. ⁷ Dafa malingata'a me ece numu, “Nye i zuwai vu ri a asalama? N ta damma wu ili yu usokosu yi ka nda obolo na aadodo a na u kumbai, za na ri na aci e cindere na avana kupa.

⁸ Ayi aadodo a na ve enei nda gogo u dana ta wuma, amma gogo aakwakwa a da. U ciga ta motaa atsuma a aakari a aru'un lungu-lungu, reve u kara a tyo ubata u na Kristi Zamawawa† oo kototo yi suru suru. Ama a na a ri pa o uvadi u nda, aza a na Asula a danai ala e le atsuma a aatagada a ama a wuma shi ana a yuwain uvadi, a ta yuwan asalama abunda na a kalyuwa aadodo'o. U dana ta wuma, agba gogo u tu ukwa, agba u ta kambisa wuma.

⁹ “I ciga ta okolo a sa'ani o urewu tsara i reve ili i nda. Ele aci e cindere o ndolo ele da agadi e cindere a na ka ndolo ri nden. Aci o ndolo waru ngono n cindere n da a dansa. ¹⁰ Ngono n ton n riya ta de, gogo za va tali da ri o tsugono, za ve cindere koto u tawa shi, agba tsugono tsa yi tsa jima shi.

¹¹ Ayi aadodo u dana ta wuma, amma gogo aakwakwa a da, waru ayi fo ayi da mogono ma kunla. Atsuma o ngono n cindere n ndolo n da wu utai, waru u ta pe a mmalu a tyo ubata u na oo kototo yi suru suru.

¹² “Ele avana kupa a na ve enei, ele da ngono kupa n na koto a yuwain tsugono shi, agba a ta tsura ucira u na aa yuwan tsugono tsu ngono obolo na aadodo hali rumu ta. ¹³ A ta usu a ca yi ucira na tsugono tse le. ¹⁴ A ta yuwan uvon na Magiri'i, agba Magiri'i mo ndolo ma ta lyuwa aci e le adama a na ayi da Zagbain a aci a azagbain na Mogono mo ngono suru suru. Ama a yi ele da aza a na u deyi waru u dangwa le ta waru a ta kurusu yi na amayun kuci.”

¹⁵ Avu malingata'a ma damma mu, “Dolu na ve enei, bata na aashakala a ri nden da, ele da obolo a ama, ni ida, ne elentsu, na gundo. ¹⁶ Avana kupa na aadodo a na ve enei a ta 'yuwan aashakala'a. A ta usa ili i na u ri na ayi suru avu a lyawa yi atabu. A ta yanzala lipu va yi reve a tama yi, reve waru o koso kulato akapi a lipu va yi na akina. ¹⁷ Ngono kupa nda n ta yuwan ne adama a na Asula a zuwa le ta a yuwan ili i na u cigai. Adama o ndolo a ta usu suru nle a ca aadodo o ndolo ucira u na woo o'wo le mogono. A ta yuwan tsutoni na aadodo o ndolo hali mantsa ma na Asula a zuwa ifofi ya yi i shiwan. ¹⁸ Ayi ka na ve enei ndolo ayi da abajini a lyuci a na a ri nu ucira za na mogono ma yi mo o'woi mogono e ekere o ngono e ida suru atsuma o uvadi.”

18

A lungusa ta Babila

¹ Ana alavu alavu a na me enei ka na kumbai aadodo o ndolo a kara, dafa me enei malingata ma Asula mo ro a macipa diga zuva. U ta nu ucira lon, avu ekan a gbain o uta diga ya'a yi, reve wi ikana uvadi. ² Reve u saala nu ucira:

“Abajini a lyuci va Babila a langa ta suru suru. Ama a buwa pe shi, otoni a lima icu'un icu'un i da i ri pe na nden.

Waru nnunu mi idaba icu'un icu'un i da i ri pe na nden.

³ Ida suru o o'wo ta ososowi a mara ma yi, ayi da maluwa ma tsipere tsa yi.

Ngono mu uvadi suru n yuwan ta tsipere na ayi, waru aza a awina a tsu tsura ta ikebe ya abunda adama a na u cigai ili i sa'ani ya abunda.”

⁴ Avu mu uwwisa udyo u ro diga zuva adansa: “Ama a va, utai atsuma a lyuci gbain ndolo, tsara i yuwan unusu cine ayi u yuwain wan, tsara waru i tsura oforo cine ayi waa tsura wan.

⁵ Nusu va yi rawa ta aaganga o ofolo a na a rawai de zuva, waru koto Asula e icina ni iwuya i na u yuwusain shi.

⁶ I cigai i 'yuwan i yuwaan yi cu'un vi ili i na u yuwain cine u yuwain a tyo e ekere a akapi.

Amayun, i tsupa yi toto ure na cu'un vu unusu u na u yuwain. I cigai i 'yuwan i tsun mara ma na ma ri nu ucira toto ure o mokoto ma yi, cine u foboyi akapi.

⁷ U ca ta aciyayi tsugbain lon, avu waru u tsura ili i na u cigai suru.

I ca yi atsumalima na atsumolangu lon.

U ta yuwusaan aciyayi uvadu, avu u damma, ‘Apa mu nden,

amu ka da na n ri a yuwusan tsugono.

N ri na vali na aa kuwa mu shi,

adama o ndolo maa shon adama a yi shi.’

⁸ Adama a na Babila ka 'yasain avangaci tsundolo, waa jima shi,

avu Asula a ca yi atsumalima nu ubanakun,

avu waru ama a yi a kuwa,

waru u ta yuwan ambulu.

Akina a ta kulato yi,

adama a na Asula a na ee ge'eto yi,

a ta nu ucira.”

⁹ Ngono mu uvadi n na n yuwain tsipere na ayi reve a lyuwa atsuma o utsuru wa yi, e te ene mikyon m magugwa ma akina za na aa lyuwa yi, a ta shon reve a yuwan atsumolangu adama o ndolo. ¹⁰ E isawan ta alanga, adama a na o to wovon a na o to sowo atsumalima cine woo sowuso. A ta damma,

“Atsumalima!

Cine waa dana wu na atsumalima,

abajini a lyuci na lyuci vu ucira Babila,

adama a na atsuma a rumu ta oforo a tawa wu ta!”

¹¹ Waru aza a awina atsuma o uvadi a ta shon waru a yuwan atsumolangu adama a yi, adama a na babu za na aa tsula itana i na aa winasa. ¹² Apa ili'i: zinariya, na azurufa, na atali a madala e ikebe,† ni iyedi yi ikebe,† ni itana i na i la'ai aza a na a yuwain na tsikilu, ni itana i na i ri sawun daan-daan, ni itana yu ulobonu i na i ri saan, na danga icu'un icu'un i na i ri na maguru mo uyo'o lon, na akapi e ili i na a yuwayin na anga a agiwa na danga vi ikebe, na rumushili, ni irumu, na atali e ikebe o usaa, ¹³ ni ili i maguru† i na a tsu de furenkisen† na mur† adama o usa'an, waru adama a masa'a, waru adama o usukumu a lipu, na masayan ma inabi, na mani'in, na yira, ni ishina, ni inan,

ni ikyon, ni ido, o6olo ni ikeke yi ido i na a tanusu itana, o6olo na agbashi, na ama a na e remei ubaṭa o uvon.*

¹⁴ Aza a awina a ta damma yi,
“Ili i sa'ani i na vaa zuwusaa okolo suru o koto ṭa,
waru ili i na yaa zuwusa wu wo o'wo ulobonu a puwan ṭa,
vaa dashi tsura le waru shi!”

¹⁵ Aza a awina, aza a na a tsuraj utsuru adama a na a winaa niyi itana'a, e te isawan alanga na ayi, adama a na a ri e iladi i na oo sowo atsumalima cine ayi woo sowoso. A ṭa shon avu waru a yuwan atsumolangu. ¹⁶ A ta damma: “Atsumalima!

Atsumalima a ta cina wu avu abajini a lyuci a nda!
U dana ṭa o otosu itana yi ikebe,
ni itana i sawun daan-daan, ni itana i na i ri saan lon.
U oto ṭa waru ili i na a yuwain na zinariya,
na atali a madala e ikebeṭ icu'un icu'un!

¹⁷ Atsuma a rumu ṭa avu a lungusa utsuru wa yi suru!”
Zagbain vu uluwu u wantsun u gbain suru na alingi a yi a te isawan alanga na ayi. Waru aza a na a yuwusan mmalu atsuma a antsun a mala a te isawan alanga na ayi, ne da fo aza a na a yuwusan pe awina e itana i na a tawayi atsuma a antsun. ¹⁸ A ta saala lon ne e ene mikyon ma akina ma na maa lyuwa yi, “Koto a yuwan cu'un va abajini a lyuci vu mgbain nu ucira tsunda shi!”

¹⁹ A ṭa tsun mabula a aci e le tsara o roco a ṭa na atsumolangu. Waru a ta damma:

“Atsumalima,
Atsumalima a ta cina wu avu abajini a lyuci!
Abajini o utsuru a yi a zuwa tsu ṭa suru ntsu
tso o'wo nu utsuru.

Gogo atsuma a rumu ṭa o koto ṭa suru.”

²⁰ Adu aza a na i ri zuva,
i yuwan mere,
adama a na Asula a lungusa ṭa de Babila.
Adu ama a Asula,
o6olo na ajiya na aza a na a dansa ikaka ya Asula i zangana.
Adama a na Asula e ge'eto yi ṭa
adama e ili i babu ulobonu i na u yuwaan ndu.

²¹ Reve malingata mo ucira ma tara aatali a gbain, gashi aatali a yira, avu u vari yi atsuma a mala reve u saala:

“Babila, avu lyuci gbain,
cine n variyi aatali a nda,
ne da Asula aa lungusa wu nu ucira u gbain!
Ama aa dashi ene lyuci nda waru shi.

²² Ko za aa dashi uwwa ama a wa'asa ikumburu shi,
ko ndobiya shi,
ko ama e ivulusa papin ko avana shi.
Ko za aa dashi yuwan ulinga atsuma a wu shi.
Waru ko za aa dashi uwwa ilama i yira shi.

²³ Ko za aa dashi ene ekan e ifitila a wu shi.
Waru ko za aa dashi uwwa udyo u vali ko ka a yuwusan lolo shi.
Aza a awina e itana a shi ṭa a la'a ama o uvadi suru ucira.
Tsuboci tsṭa wu tsṭa pusaṭan ṭa ama o uvadi suru ugbozu.

* **18:13** Atsuma e ili i maguru o 6olo ṭa na mur na furenkisen, ili i ṭa i da na aza a na aza o urevu a tawayi Yesu une'e.

24 *Asulā* a ca *tā* *Babila atsumalima* adama a na wu unai *amaṣulā*, na ama a *Asulā* suru. Ee, *Babila* una *tā* akapi a ama *atsuma* o *uvadi* suru.”

19

Ama a na a ri zuva a yuwaan tā Asulā ica

1 Ana malingata mo ucira'a mo kotoi adanshi, reve mu uwwa mesun ma *abajini* o *obolo* a ama zuva a yisaali:

“A cuwa *Asulā*!

Iwawi, na *tsugbain*, nu ucira za va *Asulā* a tsu a *da*!

2 Cine waa casu ama e iwuya oforo amayun a *da* waru wu ntsaa *tā*.

Wi isawaton *tā* cine waa ca aashakala o ucira o ndolo *atsumalima*,

za na zuwai ama o *uvadi* a *nda* a yuwain *tsipere* na *ayi*.

Asulā a *tsupa* yi *tā* adama a na wu unai *agbashi* a *yi*.”

3 Reve waru a saalisa:

“A cuwa *Asulā*!

Mikyon ma akina n na n *kulaṭoi* lyuci *gbai'in*

n *kaṛā* *tā* a gawusan babu ukotu!”

4 *Avu* azagbain ushin na *aza* a *nashi* *obolo* ni ili i wuma i *nashi* a *kaḍato* *avu* a yuwaan *Asulā* *aganda*, za na *danai* nden a *ndanata* n *tsugono*. *Avu* a damma, “Ami!† Tsu cuwai *Asulā*!”

Abuki o lolo a Magiri'i

5 Reve mu uwwa nanza e dewu *atsuma* a *ndanata* ma *Asulā'a*, adansa:

“Suru ndu aza a na a *ri* ama a *gbain*

na aza a na a *ri* azagbain shi,

suru ndu aza a na aa yuwusaan *Asulā* *aganda*

damma niyi, “Tsu ca wu *tā* *tsugbain*.””

6 Reve mu uwwa mesun ma *abajini* o *obolo* a ama zuva a yisaali. U *tā* gashi magugwa ma *abajini* a *mini* a *riyisa* na mesun ma tsata ma *gbain*. Mu uwwa le *tā* adansa:

“Cuwai *Asulā*!

Adama a na *Asulazuva* a tsu, Mogono me ili suru suru, Mogono ma *da*!

7 Tsu yuwain mere

reve waru tsu *zanganai*.

Tsu cuwai *tsugbain* *tsā* yi!

Adama a na *mantsa* ma yuwan *tā*

ana aa yuwan *abuki* o lolo a *Magiri'i*.

Kasa'avu va yi fofo *tā* *aciyayi* adama o ndolo.

8 *Asulā* a ca yi *tā* utugu u lolo,

u na u la'ai utugu u na a yuwain na *tsikilu*,

waru u *tā* cece a madala.”

(Utugu'u *ayi* *da* ili i sa'ani i na ama a *Asulā* aa yuwusan.)

9 Reve malingata ma *Asulā'a* ma damma mu, “Vu *dana* ili i *nda*: *Asulā* a *ta* zuwaa za suru na a *banuyi* a *tyo* ubata wa *abuki* o lolo a *Magiri'i* aba'un.”

Avu waru malingata'a u dammisa, “Ili i *nda* i na *Asulā* a dammai amayun a *da*.”

10 *Avu* n *kaḍato* a *makakan* ma malingata'a adama n yuwaan yi *aganda*, amma *avu* u damma mu, “O'o, she vu yuwaan mu *aganda* wan! Amu aagbashi a *da* *tsā* wu na *aza* e Itoni, aza a na a *guzai* amayun e ili i na *Yesu* palu'wai. I yuwaan *Asulā* *aganda*!”

Adama a amayun a na Yesu palu'wai ayi da i zuwai ama aa yuwusan adanshi e ikaka ya Asula.

Za na kumbai do uri

¹¹ Reve me ene zuva ukpatu'u, na do uri lo mishin. Waru za na danai ukumbu o do'o aala a yi gba Za va A6ula na Amayun. U tsu yuwan ta uge'etosu mejege waru u tsu yuwan ta uvon u na wu ntsayi. ¹² Esu a yi a dana ta a madala gashi akina, waru wo oto ta okokolo a abunda. A dana ta aala a lipu va yi, agba ayi da goon u revei urevu wa yi. ¹³ Avu wo oto atugu a gbagbain a na a tsupuyi atsuma a mpasa. Aala a yi a da "Aadanshi a Asula." ¹⁴ Asoja a zuva a kumba ta ido i uri waru o tonishi yi ta. O oto ta itana i uri, aza a na a la'ai aza a na a yuwain na tsikilu, waru a ri cece. ¹⁵ Avu matsun me pe'eni ma wali mo uta o una wa yi, reve u yuwan ulinga na ayi u lyuwa aci e ida. U ta yuwan tsugono tse le na aadanga a rumu. U to roco ucira wu upan wa Asula Mogono me Ili Suru, nu u kpoko umatsun u inabi ubata u na o kpokuso masayan. ¹⁶ Ubata wa atugu a gbagbain a na a palai aagutsu a yi, a dana ta:

MOGONO MO NGONO NA ZAGBAIN VA AZAGBAIN.

¹⁷ Reve me ene malingata mo ro mishin pe o urana. Avu u yuwaan asala a na a ri a tsu'yan zuva suru adanshi na abajini o udyo: "Tawai! I boloto adama i lyuwa ilyalya ya abunda ya abuki a na Asula oo fo6o! ¹⁸ Tawai! Yi kada lipu vu ngono, na nan yali a asoja, na asoja, obolo na lipu vi ido na aza a na a tsu kumba le. Tawai! Yi kada lipu va ama suru: aza a na a ri agbashi na aza a na a ri agbashi shi, na azagbain, na aza a na a ri azagbain shi!"

¹⁹ Avu me ene aadodo obolo na ngono mu uvadi suru, obolo na asoja e le o bolotosu adama a yuwan uvon na za na kumbai do'o na asoja a yi. ²⁰ Reve e reme aadodo'o, obolo na vumavasula ve open za na yuwaan niyi ulinga wa asalama. (U yuwan ta ulinga wa asalama o ndolo adama u pusan aza a na a danai nu urotsu wa aadodo'o aza a na a yuwayin aamali a yi aganda.) Aadodo'o na vumavasula ve epe'en a vari le ta wuma atsuma a mala ma akina ma na ma kulusa na farinwuta. ²¹ Za na ri ukumbu zuva vu do'o wu una ta asoja'a suru na matsun me pe'eni'i ma na ma danai o utusa o una wa yi. Avu asala a kada lipu le suru hali atsuma e le o o'wo bafa-bafa.

20

A'wan ukpakukupa

¹ Ana za na kumbai do uri lyuwai aci a aadodo'o, na vumavasula ve epe'en, obolo na asoja e le, reve me ene malingata ma Asula a cipusa diga zuva, u guza ta akani o ugbamu na makpatu'utsu ma akari a aru'un lungu-lungu. ²⁻³ Avu malingata'a me reme aagangu'u, za na danai yo diga de za na fo a tsu de Mekerencesu ko Male. Avu u tara akani'i avu u takpara yi. Reve u vari yi atsuma a akari a aru'u'un. Avu u katsu unantsu wa akari a aru'u'un na makpatu'utsu ma na u danai na ayi uguzu o ukere, reve u to unantsu'u cine za lo na aa gura kpatu'wa yi shi. Na Mekerencesu ma ciga ma lyuwan u dana pe hali a'wan ukpakukupa (1,000). A mantsa mo ndolo, waa gura luluma ama o uvadi shi. Na a'wan o ndolo o koto, avu malingata'a ma bada yi mantsa wa'a.

⁴ Reve me ene ndanata n tsugono na abunda, waru aza a na a ri de nden aza a na Asula a cayi ucira u na aa yuwan tsugono tsa da. Kwisu va aza a na n'yuwatan n kukodoi a aci e le a da adama a na a dammai ikaka ya Yesu obolo na adanshi a Asula. Ama a nda a yuwaan aadodo'o ko aamali a yi aganda shi, waru a ushi urotsu wa yi e icin i le ko e ekere e le shi. A kamba ta wuma reve a danu a ndanata n tsugono'o, avu a yuwan tsugono obolo na

Kristi Zamawawa hali a'wan ukpakukupa (1,000). ⁵ Ayi nda ayi da mantsa mo ufaru ma na Asula aa 'yasan ama diga o ukwa. (Akapi a akwakwa aa kambā wuma shi, hali she na a'wan ukpakukupa o ndolo o koto.) ⁶ Aza a na Asula a 'yasin atsuma o ukwa a mantsa ma nda a yuwan ta mazanga lon, ele ama a yi a da. Oo kototo le atsuma a mala ma akina shi, za na o'woi ukwa we ire. O to o'wo nan ganu avu a yuwaan Asula na Zamawawa va yi na u dangwai aganda, reve a yuwan tsugono obolo na ayi hali a'wan ukpakukupa (1,000) o ndolo.

Asula a lyuwa ta aci a Male

⁷⁻⁸ Nna a'wan ukpakukupa'a (1,000) o koto, malingata'a ma ta bada Male ubata u na wu nla niyi. Reve wu uta avu u pusaan ama e ida aza a na a bazai atsuma o uvadi ugbozu. Ida i nda i da a tsu de Gogu na Magu. Male'e mo to boloto le ubata u ta, ubata u na aa yuwan uvon. A ta dana abunda a na za lo aa gura kece le shi. ⁹ A baza ta suru atsuma o uvadi reve a kandaruwa uvalata wa ama a Asula ayi da lyuci na u cigai. Reve gba akina a tawa diga zuva reve u kototo le. ¹⁰ A shi ta de a vari adodo'o obolo na vumavasula ve epen va yi atsuma a mala ma akina ma na ma kulusa na farinwuta, reve waru a vari Mekerkesu'u† pe, za na pusayin ama a nda suru ugbozu. Akina'a a ta zuwa suru nle o sowo atsumalima ayin nu urana babu ukotu.

Uge'etosu wu ukosu

¹¹ Avu me ene ndanata n tsugono n uri za na ri mgbain, reve me ene za na ri de nden. Ana u rocoyi aciyayi, reve ida na zuva puwan waru ko za enishe le waru shi. ¹² Waru me ene ta aza a na a kuwai de lo mishin a makakan ma ndanata n tsugono'o, aza a na a ri ama a gbagbain na akapi a ama a na a buwai. Reve a kpatu'wa atagada a na a danai ili i na vuma yuwain suru. Reve a kpatu'wisa aatagada o ro, aatagada a na a danai aza a ri obolo na Asula kuci.* A yuwaan ta aza a na a kuwai de uge'etosu e ili i na a yuwain, cine a ri ufanu atsuma a atagada'a. ¹³ Avu ama a na a kuwai atsuma a mala e isawan a makakan ma ndanata n tsugono'o, adama Asula a yuwaan le uge'etosu. Ukwā obolo nu Ukwisa a tawaa na akwakwa a na a ri pe atsuma e le, reve Asula a yuwaan le uge'etosu e ili i na a yuwain. ¹⁴ Avu a vari Ukwā nu Ukwisa atsuma a mala ma akina. (Ayi mala ma akina ma nda, ayi da ukwa we ire.) ¹⁵ Reve a vari ama atsuma a mala ma akina,† ele da aza a na a danai ala e le atsuma a aatagada a ama a wuma shi.

21

Zuva sa'avu ni ida i sa'avu

¹ Ana alavu alavu a Asula o uge'etosu wu za suru kotoi, reve me ene zuva† sa'avu ni ida i sa'avu. Zuva vu ufaru ni ida yu ufaru a puwan ta, waru babu mala mo ro. ² Avu me ene Lyuci va Akiza na Asula a lyunguyi, za na ayi da Urishelima† sa'avu, waru u dana ta a cipusa diga zuva. Lyuci sa'avu'u u dana ta gashi kasa'avu na otoi utugu u lolo adama o lolo va yi, waru gogo u tu ufobu u na waa 'yawa u ga'an na vali va yi. ³ Reve, mu uwwa za ro e dewu diga a ndanata n tsugono'o, adansa, "Gogo ndanata ma Asula n ta atsuma a ama! U ta danu obolo ne ele, waru o to o'wo ama a yi. Asula na aciyayi u ta dana obolo ne ele, waru u ta dana Asula e le. ⁴ U ta tasa abara o urewesu u le suru. Za buwa aa kuwa waru shi, ko ke'en. Ko za aa yuwan atsumolangu shi, ko u shon, ko wu uwwa mɔla waru. Akuci e ili suru a puwan ta."

* **20:12** Idanshi ya aatagada i na a yuwayin ulinga u damma ta "Aatagada a Ama a Wuma."

⁵ Avu za na ri nden a ndanata n tsugono'o u damma, “Kalyuwai! N ta kambatosu ili suru usa'avu!” Reve u damma mu, “Vu dana ili i nda, adama a na adanshi a nda amayun a da waru a ta zuwaa le ucira.”

⁶ Reve waru u damma, “N yuwan ta ili i nda suru! Amu da Alfa† na Omiga.† U ta dansa amu da Ufaru waru amu da Ukosu. N ta ca za na ri a uwwusa akuli suru mini u sowo diga e esu a mini ma na me yeneshe ma na maa casu wuma. Agba aa tsupa shi. ⁷ Aza a na a lyuwai aci a ta ushi ili i nda ya'a va: N to o'wo Asula e le, ele waru o to o'wo muwun n va. ⁸ Amma ama a nda gba'a shi a ta tsura ubata atsuma a mala ma akina ma na ma kulusa na farinwuta: Owovoton, waru na aza a na a lyawai itoni i va, waru na aza a na a kambatoi aciyele ili yi idaba adama o unusu u na a yuwain, na aza a mona, na aza e tsipere, na aza a na a yuwusan nkunu, na aza a na aa yuwusaan amali aganda, na ama a na a yuwusan epen suru. Ayi da ukwa we ire.”

Urishelima sa'avu

⁹ Avu malingata mo ro ma tawa ma damma mu, “Toni mu! N to roco wu usheli u na waa yuwan lolo na Magiri'i'i.” (Malingata ma nda, za ta da atsuma a nlingata n cindere n na n danai uguzu na akwanu e cindere aza a na a danai pe na mballa n cindere n na a yuwain o ukosu.) ¹⁰ Reve Ruhu va Asula shiton mu, avu malingata'a ma tara mu a tyo o mogogolo ma masasan mo uga'an. De da u roco numu Lyuci va Akiza na Asula a lyunguyi, za na ayi da Urishelima'a, waru u dana ta a cipusa diga zuva. ¹¹ Lyuci'i u shiwan ta na tsugbain tsu Asula waru ne ekan a madala gashi mini ma shili na mini ma avu'un vadamma atali e ikebe, waru u ta cece tsu madubi ma na vaa gura ene ili ye elime. ¹² Avu a kandaruya yi nu ukari wu ugbamu wu uga'an. U dana ta na nantsu kupa ne ejere waru unantsu suru u dana ta na malingata ma Asula† e ipiri ya yi. A nantsu'u a dana ta ala o gundo kupa ne ejere a aza a Isra'ila, aala a ta suru o unantsu u ta. ¹³ Eebele suru u ta na nantsu ta'atsu: aza a ta'atsu asana, aza a ta'atsu waru ugana, aza a ta'atsu uyagi, na aza a ta'atsu alivu. ¹⁴ Ukari u lyuci'i gba a suwa yi ta zuva va atali a gbagbain kupa ne ejere. A aatali suru a dana ta aala a aajiya a ta atsuma a kupa ne ejere a Magiri'i'i.

¹⁵ Malingata ma na ma danai a adanshi na amu ma dana ta na aadanga a na a yuwain na zinariya. U ta yuwan ulinga na ayi tsara u rito lyuci'i, na nantsu va yi na kari va yi.* ¹⁶ Ana u rito niyi, reve we ene u ta gashi aakpati. Washin we ebele a yi nu uga'an u mishin wa yi unata u da a ri: mili ukpakukupa nu ukpakuton (1,500) u da. ¹⁷ Reve malingata'a mo rito ukari'i, agba nu uritosu u vuma ugbamu wa yi u ta zuzu na ana ukpakure na kupa na aza a tali (216). ¹⁸ Ukari'i a suwa yi ta na atali a na a ri a madala† gashi akina a shili na akina a mini ma avu'un. Ili suru atsuma a lyuci'i a yuwan yi ta na zinariya na ri cece tsu madubi ma na vaa gura ene ili ye elime. ¹⁹⁻²⁰ Aatali suru atsuma a atali kupa ne ejere'e e ikyun yu usaa'a aatali e ikebe ko'o da. Ozo o ro a ta ushili, ozo o ro gba shi mini ma tsusumba, ozo o ro gba mini ma avu'un, ozo

* **21:15** Na vuma teme mmalu diga Isalka a 'yawa Jos, reve u kambisa toto uta'atsu, ayi da u ri unata na washin wu u6a6u wa abajini a lyuci'i.

o ro gba mini ma akaramuna.† ²¹ Nantsu kupa ne ejere'e iyedi kupa ne ejere e ikebe a da. Unantsu suru a yuwan yi ta na yedi ta. Ure u gbain wa atsuma a lyuci'i a yuwan yi ta na zinariya na ri cece tsa madubi'i.

²² Me ene Aa'isamapada atsuma a lyuci'i shi, adama a na Asulazuva Mogono me Ili Suru na Magiri'i'i mo o'wo ta Aa'isamapada'a. ²³ Lyuci'i waa zama urana ko woto adama u ca yi ekan shi, adama a na tsugbain tsa Asula tsu ta casu yi ekan waru Magiri'i'i u te ikanasa yi gashi fitila. ²⁴ Ama o uvadi suru a ta danu pe atsuma e ekan a na e ikanasa lyuci'i. Ngono waru n ta tawaa nu utsuru u le de. ²⁵ Nantsu lyuci'i ta dana ukpatu'u urana suru. Aa baru le shi, adama a na aa yuwan de ayin shi, ko ke'en. ²⁶ A ta tawaa ni ili yu ulobonu nu utsuru wa ama o uvadi atsuma a lyuci'i. ²⁷ Ko ke'en a lyawa ili i wuya i uwa pe shi, waru za na yuwain ili yi idaba, waru za na yuwain epen aa lyawa yi u uwa pe shi. She aza a na a danai ala e le atsuma a aatagada a ama a wuma a Magiri'i' ele da aa uwa pe.

22

Udolu u na waa casu wuma

¹ Ana malingata ma Asula'a mo kotoi o rocosu mu lyuci sa'avu'u, avu waru u roco mu udolu u na u ri na mini ma na maa casu wuma. U shi te ikanasa tsa madubi ma na vaa gura ene ili ye elime. Reve u uwa e yeneshe a ndanata n na Asula na Magiri'i'i a ri nden. ² Reve u yene a cipa e memere mo ure ma lyuci'i. Danga na aa matsasan muwun n na maa casu wuma a ta lo a nge'en mu udolu'u biti. A tsu matsan ta kupa nu ure a aa'wan, u ta o woto u ta. Ama o uvadi a ta yuwusan aguma na avu'un e le. ³ Una u na Asula a yuwayin de ili biti a tawa yi ta. Ndanata n na Asula na Magiri'i'i a ri nden u to o'wo pe a lyuci'i. Avu agbashi a yi a yuwaan yi aganda. ⁴ E te ene urewesu wa Asula waru aala a yi a ta dana udanu e icin i le. ⁵ Aa dashi yuwan ayin waru shi. Aa zama ekan a fitila ko ekan o urana waru shi, adama a na Asulazuva Asula a ta ca le ekan. Reve a yuwan tsugono babu ukotu.

Utawu wa Yesu

⁶ Reve malingata'a u damma mu, "Adanshi a nda amayun a da, waru ili i na aa usu da. Waru Asulazuva Asula za na tsu ca amasula Ruhu va yi, u lyungu ta malingata ma yi u roco agbashi a yi ili i na yaa fara babu ujimu."

⁷ Yesu† damma ta, "Uwwai! N ta lo a tawa gogo. Aatagada a nda a damma ta ili i na yaa fara gogo na alanga jima. Asula a ta zuwaa aza a na a kuruyi ili i nda aba'un."

⁸ Amu da Yahaya, za na uwwai waru we enei ili i nda suru. Reve ana mu uwwai waru me ene nle suru, avu n kadato adama n yuwan aganda a ana a malingata ma Asula ma na mo roco numu ili i nda. ⁹ Amma avu u damma mu, "Ko ke'en! She vu yuwaan mu aganda wan! Amu fo agbashi a da tsa wu, obolo na amasula aza a wu, na aza a na aa kurusu adanshi a na a ri a aatagada a nda. Vu yuwaan Asula aganda!"

† **21:19-20** Ele icu'un ya atali kupa ne ejere a nda, suru nle a ta na ala na Tsunasa o'bolo na Tsugana. Apa cine a tsu de le na Tsunasa: Za vu ufuru ayi da jasper, she sapphire, she chalcedony, she emerald, she sardonyx, she carnelian, she chrysolite, she beryl, she topaz, she chrysoprase, she jacinth she amethyst. Apa cine a tsu de le na Tsugana: Za vu ufuru ayi da yasfa, she saffir, she agat, she zumurrudu, she onis, she yakutu, she kirisolat, she beril, she tofaz, she kirisofaras, she yakinta she ametis. [Aza a KLP: a dana ta ala a atali o ndolo fo ununa a dana nle na Tsunasa na Tsugana, cine a dana nle'e wu uta ta a NIV na Adanshi a Asula a Tsugana.]

¹⁰ Reve u damma mu, “She vu putsaa ama e reve ili i na a dammai aṭsumā a aatagada adama e ili i na yaa fara gogo ni ili i na yaa fara na alanga a jima wan. Mantsa ma na ili nda yaa fara waa jima shi. ¹¹ Hali mantsa mo ndolo mā tawā, ama a na aa yuwusan iwuya suru a lyuwa elime nā mayan me iwuya, aza a na waru aa yuwusan ili yi idaba a lyuwa elime nā mayan me ili i ndolo. Aza a na waru aa yuwusan ili i sa'ani a lyuwa elime nā mayan me ili i sa'ani, aza a na waru a ri na akiza a 'yuwan a ciga a suma iwuya.”

¹² Yesu damma t̄ waru, “Uwvai! N t̄ lo a tawā babu ujimu. N t̄ tawā adama n ca ama suru iliyinkapa ko aṭsumalimā adama e ili i na a yuwain. ¹³ Amu da Alfa† nā Omiga.† U ta dansa amu da Ufaru waru amu da Ukosu. Amu da n yuwain ili biti, amu da waru aṭyo e ili biti.

¹⁴ “Asulā a ta zuwaa aza a na a za'wai aṭugu e le cece aba'un, adama o ndolo a ta lyuwa muwun mu udanga n na maa casu wuma, reve a uwulai nu unantsu a uwa aṭsumā a lyuci'i. ¹⁵ Agba a ta putsaa icu'un ya ama a nda na aa uwa aṭsumā a lyuci'i: Aza a na o o'wotoi aciyele idaba nu unusu u na aa yuwusan, nā aza a nkunu a uwa pe shi. Waru aza a tsipere, nā aza a mona ma ama a uwa pe shi. Ne da waru aza a amali, na ama a na aa yuwusan epen suru a uwa pe shi.

¹⁶ “Amu Yesu, n lyungu t̄ malingata mā v̄ u ca du ikaka i nda a tyo ubat̄a wā aza e Itoni. Amu da lkyun, ana Akaya, nā Mawun ma Tsukaya mo ugundo mo Mogono Dawuda.† Amu da Talyo'o na tsi Ikana nā Wasasa.”*

¹⁷ Ruhu v̄ Asulā nā kasa'avu Magiri'i'i a damma t̄, “Tawā!” Lyawa za na uwvai adansa tawā biti u damma “Tawā!” Za na aa uwwusa akuli suru, lyawa u tawā, za na cigai u sowo mini ma na maa casu wuma lyawa u tawā u sowo pere.

Ukosu

¹⁸ Amu Yahaya, n to ronuso aza a na a uwvai ikaka ya aatagada a nda atsvu. Ikaka'a adama e ili i na yaa farasa gogo ni ili i na yaa fara na alanga jima da. Nā vuma ro dashi ili i ro aṭsumā e ikaka i nda, Asulā a t̄ dashi yi aṭsumalimā. U ta zuwaa yi mbala n cindere n na n cuḏuwai aṭsumā a aatagada a nda. ¹⁹ Waru nā za ro foḏo ili i ro aṭsumā e ikaka i na i ri aṭsumā a aatagada a nda, Asulā a ta putsaa yi na wāa ushi aba'un a na a yuwain adanshi aṭsumā a aatagada a nda. Waru Asulā a ta putsaa yi na waa lyuwa muwun mu udanga n na maa casu wuma, waru waa lyawa cu'un vuma ndolo u ḏanu aṭsumā a lyuci va akiza'a shi.

²⁰ Yesu, za na dammai ili i nda suru amayun a ḏa, u damma t̄, “Amayun, n t̄ lo a tawā babu ujimu.”

Ami. Tawā, Yesu Zagbain!

²¹ Lyawa Yesu Zagbain roco suru ndu isa'ani i gbain ya yi. Ami.†

* **22:16** Talyo'o nda, ayi da Aashingini a tsu de “zangada.”